Quartum Scriptum Oxoniense Doctoris Subtilis Joãnis Duns Scoti Ordinis Minorum super Quarto Sentẽtiarum nuperrime ab innumeris Erroribus absolutuz ab Eximio Doctore Antonio de Fãtis Taruisino.

✠

Andree Mocenici olim Leonardi Filii Liberalium Disciplinarum Cultoris Epigramma.

Quicũq3 Astrigeras tenere Sedes:
Et piam meritis beare Mentem
Sacris Ordinibus resuscitatam
Vexillo Crucis: obrutam Tenebris
Jam diu maculis Ade Parentis:
Exoptas: modo candidũ Volumen
Refertum Penetralibus Deorum
Lege Erroribus vndiq3 Expolituz.
Quod Antonius ipse Taruisinus
Tẽpestatis Honos Jubarq3 nostre
Prisco restituit suo Nitori.
Istic inuenies Sacratiora:
Et q̃ Christicolas ad Astra tollunt.
Que miro ingenio Scotus reliquit
Tanq̃z Lumina Posteris beandis.

[redacted]

Ex legato Ant.ni Cocini

Incipit Quartum scriptum Oxoniense Super quarto Sententiarū Editūz a Joanne Duns Scoto ordinis Minorū Doctore Subtilissimo ⁊ oium Theologorū principe.

Samaritanus eniz ⁊c.

Distinctio.I.

Lat.io. Samaritanus ille pijssimus spoliatū videns hoiem ⁊ atrociter sauciatū miserationis affectu cōpatiēs: medicinā attulit efficacē. qua curatis ipsi⁹ vulnerib⁹ ac plena reddita sanitate in sui pn^m: q̄ descēdēs ab hierusalē deuiauerat: finalr̄ reducat. ¶ De ista saucij sanatione salubri ac deuij reductione finali tā q̄ de pedib⁹ sedētis sup soliū excelsum. Magi in h ope finali determiat. vt sic ex p̄ ⁊ 2° claruit deū eē Alpha. id in se ens inter oia p^m. q̄ oium alioꝝ originale pn^m. sic ex 3° ⁊ 4° appareat ipsuz esse ⁊ O. id in se finē vltimuz q̄z creature sue p seipsū l seipz finalr̄ reductiuum. hanc aūt reductionē finalē p̄cedit curatio semiplena. ⁊ plena curatio comitat̄. ¶ Scōm hāc di. igit̄ pōt diuidi q̄rtus iste. dicendo q̄ magi p̄ agit de hois saucij curatione salubri. 2° de hois deuij reductione finali. curat̄ eniz hō salubriter in susceptione deuota sacroꝝ veraciū. ⁊ reducit̄ finaliter in p̄ceptione iocūda premioꝝ celestium. Sacra enim disponunt ⁊ preparāt. premia v̄o p̄ficiunt ⁊ ꝯsumāt. Uel pōt dici q̄ p̄mo agit de curatione semiplena seu dispositiua. ⁊ 2° de curatiōe plena seu p̄fectiua: ⁊ vtraq̄ diuisio redit in idē. Nā curatio semiplena fit p̄ grāz sacroꝝ: q̄ sunt medicīe salubres. plena curatio seu finalis reductio fit p collationē premioꝝ que sunt iocūde refectiōes. ¶ In p̄ma igit̄ p̄te agit de sacris. per q̄ curat̄ languidus a morbo culpe. In scda de premijs: p que liberatur a languore pene. Et incipit scda in pn° distin.43. (Postremo ⁊c.) Pria diuidit̄ i duas. p̄ nāq̄ determinat de sacro in g̃nali. 2° in spāli. 2^a in p̄ncipio dist. 2^e (Jam ad sacra.) Prima diuidit̄ in scdas. in p̄hemiū ⁊ tractatū. qui incipit ibi (Sacrm est sacre ⁊c.) Et illa in q̄ttuor fm q̄ttuor que in p̄hemio p̄ponit p̄tractanda. p̄^m est quid sit sacrm. 2^m quare institutuz ibi (Triplici ex cā.) 3^m in quo consistat ibi (Duo aūt sūt ⁊c.) 4^m de differentijs sacrorum ibi (Jam videre restat.) Et ista in scdas. in p̄ncipalē ⁊ incidētalē. que incipit ibi (Fuit tn̄.) Et ista incidentalis in tres. qꝛ p̄mo agit de sacro precipuo legis mosayce. 2° q̄d sibi correspondebat in lege nāe ibi (Querit̄ aūt.) 3° redit ad declarādū quedā dubia de circūci[illegible] ibi ([illegible] est.) ¶ De sacro igit̄ in cōmuni hoc p̄ tanq̄ notum occurrit considerantibus sacra. s. q̄ sacrm spāliter ad grāz ordinatur: quod verū generale si particularius ⁊ clarius ⁊ planius explicet̄. patebit veritas illoꝝ que de sacro in g̃nali cōiter inquirunt̄. Sed an ordo iste fuerit cause ad causatum. vel signi tm̄ ad significatū: difficultas orit̄ principaliter ex duobus. quorum vnuz est generale. s. de potentia creature ad creandū gratiam. 2^m est spāle. s. propria rō ⁊ excellentia sacramēti ad scificādū aiaz. ¶ Scōm hoc igit̄ in hac prima di. vbi de sacramento agit̄ in communi. ⁊ per ꝯns d ordine eius ad grām principalr̄ est tractandū. Prio querit̄ in cōi an creatura possit hēre aliquā actionem respectu termini creationis? Scdo de p̄pria ratione sacramenti ⁊ eius institutiōe? Tertio ex istis si sacramentum potest habere respectu gratie creande aliquam causalitatem?

Questio.I.

Ad primū sic p̄ceditur ⁊ arguitur q̄ creatura possit hēre actionē respectu termini creationis. p̄ qꝛ Aug. sup Jo. homil. 80. ⁊ po nitur in cān. p̄^a. q. p̄^a. Detrahe. Que est ista virtus aque tantat vt corpus tangat ⁊ cor abluat: Sed non abluit̄ cor in aia nisi per gratiaz. ergo aqua baptismalis effectiue se hz ad grām qua cor abluit̄. ¶ Item. 83. q. q. 78. Artifices io de nihilo nō possūt aliquid fabricare: qꝛ per corpus operant̄. g̃ per oppositum creatura spūalis pōt aliquid de nihilo producere: qꝛ non operat̄ per corpus ¶ Et confirmat̄: qꝛ sic actio transiens requirit passum in quod agit. ita videtur q̄ actio imanens non requirit passum. ergo agēs actione immanēte pōt agere ⁊ non de aliquo passo. ⁊ ita creare. ¶ Item ratione sic. Effectus nō adequās virtutem agentis superioris pōt ab agente inferiori p̄duci. Sz nullus effectus inferior suprema creatura adequat v̄tutem dei nec adequatione simplr̄. qd pz. nec ēt in rōne effectus: qꝛ adhuc aliquid superius eo pōt esse effectus dei. ergo qōlibet inferius suprema creatura pōt ab aliquo agente 2° p̄duci. aliquod aūt tale est. qd nō pōt p̄duci nisi per creationē. g̃ ⁊c. maior p̄bat̄. qꝛ si effectus in rōne effectus non adeq̄t virtutem agentis. ergo agens nō fm totam potentiā suā p̄ducit illum. ⁊ per ꝯns minor potentia sufficeret ad p̄ducendū illum. ¶ Et confirmat̄. ⁊ p̄bat̄ hec ꝯn̄ia in p̄batione maioris: qꝛ si fm totam potentiaz p̄duceret effectum inferiorē. g̃ superior effectus nō ostēderet potentiā maiorez in cā q̄z inferior. qꝛ iferior ostēdit totā: ex quo nō pōt p̄duci nisi fm totam potentialitatem eius: ꝯns est falsum. naz ex effectu p̄fectiori plus relucet potentia cāe. ¶ Item agens creatuz potest aliquid annihilare. ergo creare: ꝯn̄ia p̄bat̄. qꝛ equalis est distantia a nihilo ad aliquid: sicut ab aliq̄ ad nihil. vt pz per p̄hm. 3. phys^r. Eadem est distātia T.c.2ū ab athen. ⁊c. ergo equalis virtus potest super hāc distantiam ⁊ illā. p̄batio antecedētis. Tū qꝛ agēs creatum pōt destruere formā nālez totalr̄: ita q̄ nihil ei⁹ remaneat. talis aūt destructio est illius annihilatio. Tum qꝛ qd potest esse causa effectiua vnius oppositi eo mō quo cōuenit sibi hēre cām effectiuaz: pōt eē cā destructiua alterius oppositi: pz pp incompossibilitatem oppositoꝝ. Sed aia pōt esse cā infidelitatis desperationis ⁊ alioꝝ pctōꝝ mortalium. que repugnāt gratie ⁊ charitati. ⁊ hoc causam dico eo modo. quo istis cōuenit hēre cām. s. in deficiēdo. pz enim q̄ ista possunt inesse aie ⁊ nō a deo vt a cā: qꝛ deus nō est cā peccati. g̃ aia pōt eē cā corruptiua fidei spei ⁊ charitatis siue gratie. horum autem oium destructio est ānihilatio sicut eoꝝ p̄ductio est creatio. vlr enim quod nō pōt p̄duci nisi creet̄: nō destruit̄ nisi annihilet̄. q̄ autem fides ⁊ infidelitas opponant̄ ⁊ spes ⁊ desperatio videt̄ manifestum. ¶ Consilr̄ p̄bat̄ de gratia seu de charitate ⁊ de quolibet pctō mortali: qꝛ amicitia dei ⁊ inimicitia formalr̄ opponunt̄: pctōr est formaliter inimicus dei: habēs aūt gratiam vel charitatez est formaliter amicus. g̃ ⁊c. ¶ Itē cā scda plus p̄t in virtute cause prime q̄z in virtute p̄pria: alioquin nō

dependēt essentialr in cāndo a cā pma. nec eēt ordo
essentialis cāmm in cāndo: qđ est inconueniens. Sz
in quodcūqz ens producibile nō per creationem pt
aliqua cā secūda in virtute propria. ḡ l terminū crea/
tionis pōt in ṽtute cāe pme. ℂ Cōtra. Aug. sup gen.
li. 9. c. 21. Angeli nullā oīno pñt creare naturā. Et ibi/
dem. ca. 22. Creare tñm tam nullus angelus pōt. q̄
nec creare seipsum. ℂ Itē Dam. c. 18. Qui dicunt an
gelos esse creatores alicuius nāe sunt oēs filii patris
sui diaboli. ℂ Item Aug. 12. de ciui. ca. 24. loquens
de angelis. Tam nec eos dicimus creatores alaliuz:
q̄ nec agricolas frugū. ℂ Itē. 3. tri. c. 9. z. 14. Ita nō
possumus dicere angelos creatores fuisse: sicut nec
possum⁹ dicere hoies eē segetū creatores. Et post. c.
19. vel. c. 16. Nō est creator nisi q̄ pncipalr ista format/ pe
nes quē pmit⁹ sūt oīuz q̄ sūt mēsure nūeri z pōdera.

Tho. i. p. su. q. 45. ar. 5. z. phy⁹. z. 5. meta.

In ista qōne theologi cōter tenēt ptē negatiuā: z ad hoc ponū
tur rōnes ad pris q̄ttuor. prima sumit ex pte termini
creationis que talis est. Effectus vliores opz in cau/
sas vliores reducere. Sed inter oēs effect⁹ vlissim⁹
est ipsum esse. ḡ est pprius effectus cāe vlissime. vñ
dicit in lib. de causis. q̄ nec intelligētia nec aīa rōna/
lis dat eē: nisi inquantuz opat opatione diuina. Et B
vlterius cum pducere eē absolute: nō inquantū hoc
vel illud: pertineat ad rōnē creationis: ḡ sequitur q̄
creatio est ppria actio dei. Et addit q̄ nec creatio pt
competere creature ministerialiter vel instraliter. cu
ius ratio est. qr cā instralis nō participat actionez cāe
superioris nisi per aliquod sibi propriuz opet ad effe
ctum propium principalis agentis. Probatio. qr si
nihil ageret fm aliqđ sibi pprium frustra adhiberet
ad agendū. nec oporteret esse determinata instra de
terminatarum actionū. qr eque posset pncipale agēs
in actionē suā indifferēter per qđcūqz instrz. ℂ Hoc
declarat per exēplū de securi que per formā sibi pro
priaz diuidit z scindit ligna que est dispositio imme
diata ad formā scāni. quam intēdit principale agēs.
Sed sic nō pōt esse in creatione. qr creatio nō est ex
aliquo presupposito qđ possit disponi per actionem
agentis instralis. qr esse absolute qđ est effectus pro

Dē. quo. 4. q. vlt. z Ric. in. 2. di. 1. ar. 4. q. 4. Quē bo^rum.

prius dei creantis presupponit oībus aliis. ℂ 2ᵃ ra/
tio principalis sumit ex distantia terminoz zē talis.
sup distantiam infinitā nō pōt nisi virtus infinita. sz
inter terminos creationis a quo z ad quē: puta nihil
z ens est distantia infinita. ergo zc. Probatio maio/
ris: qr quāto distantia est maior: tanto transitus est
difficilior z maiorem virtutem requirit in agente: qr
videmus vlr q̄ quanto potentia plus distat ab actu:
tanto requirit maior potentia in agente ad reducen
dū ad actū. Probatio minoris. qr oī distantia finita
contingit intelligere maiorem. Sed nulla maior pōt
intelligi q̄ illa que est inter nihil z ens. ℂ Et confir/
matur etiam hec minor. qr inter quecunqz 3dictoria
est distantia equalis. ergo est equa distantia inter ni
hil z aliquid. z inter deū z nō deū. sed inter deum z
nō deuz est distantia infinita. ergo inter alia. ℂ Itez
aliter confirmat minor qr equalis est distantia inter
duo 3dictoria z inter oīa. sed inter totum ens z purū
nihil est infinita distātia: eo mō quo possibile est sub
ente creabili contineri infinitaz: intū q̄ sup illaz nō
pōt nisi virtus infinita. ergo eq̄lis est inter animaz z
nō aīam. siue inter qđcūqz creabile z eius negatiōez.

Th. i. p sum. q. 45. ar. 5. i so. 3. arg.

ℂ Ex isto medio format rō ad 3clōnē aliter sic. Non
est aliqua proportio nulli⁹ potentie ad aliquā poten
tiā. sicut nec non entis ad ens. ḡ nec est aliq̄ pportio
distantie que est inter potētiam z actū ad illam que
est inter nullā potentiam z actū. ergo non erit ppor/
tio virtutis que pōt super istā distātiā ad virtutem q̄
potest super illam. ḡ est infinita. qr omni finito pōt fi
nitū quodlibet pportionari. ℂ Tertia rō sumit ex or

Egidi⁹ quo li. 5. q. i. Petrus de trāta. li. 2. di. i. q. 3. quere Uarronem.

dine cāz agentiū z est talis. Agēs inferius presuppo
nit in agēdo effectū supioris agentis: pz inductiue. qr
ars presupponit effectū nāe circa quē agit z nā aliqđ
potentiale. s. mām que est effectus primi agentis. Si
hoc requirit vlr ordo agentiū z non pōt esse aliquod
agens creatum quin subordinet deo in agēdo. ergo
nectio in agendo presupponit effectum dei. z per 3ñs
nō pōt agere nullo psupposito. ḡ nec creare. ℂ Quar

Egidius vbi supra. z quo. i. q. 4.

ta rō sumit ex potentialitate agētis creati. z est talis.
Nullū agens creatū est purus actus siue purum esse.
ergo nec actio eius est actus purus. sed aliquid potē
tialitatis hēs. talis aūt nō est sine motu z mutatione
ergo nullum agens creatum potest agere sine motu
z mutatione. ergo nec creare. qr creare est de nihilo
motus autem in subiecto est.

Sed iste rōnes nō vidēt nectio 3cludere. p
ma nō 3sistit. n. in his duab⁹ ppō
nibus. esse simplr est pprius effectus dei. z eē simplr
est pprius terminus creationis pma vr esse falsa. qr B
a quocūqz efficiente gñat cōpositū ab eodem effecti
ue est esse cōpositi sed aliqđ cōpositū gñat a causa ali
qua creata. nisi tollat oīs actio creature. ḡ zc. Proba
tio maioris. tum qr fm phm gñatio est ad eē. tū p rō

Primo z. 5. phy⁹. z. i. de ge. z. 2. met.

nem. qr a quocūqz gñat compositū per eius actiōem
forma ē in mā. formā aūt esse in mā ē cōpositū habe
re esse: qr si nō: aut ḡ esse sequit nāliter ipm cōpositū
qđ est terminus gñationis. aut pcedet nāliter. si pce/
dat. ergo pus est esse cōpositi q̄ ipsum cōpositū. qđ n̄
est intelligibile: si sequat. ḡ sine 3dictione posset com
positū pduci ab agente absqz hoc q̄ de⁹ daret illi cō
posito pducto eē. in ( ) simplr posset deus nō dare eē
illi cōposito pducto. cū agat extra se nisi contingēter.
Nec valet fingere, p esse nō est a gñante cōpositum:
z tñ nectio cōcomitat ipsum qr nō cōcomitat vt ter/
min⁹ actionis gñant per te. si ergo vt termin⁹ agētis
primi z nō pcedēs cōpositū. ḡ sequēs. z ita sine cōtra/
dictione pōt nō sequi. ℂ Itē pbōnes illius ppōnis
improbate nunc: nō valēt. n. rō ad hoc adducta pec/
cat fm equiuocationē: vel altera premissaruz ē falsa.
dupl r enim pōt intelligi cā vlior. s. fm virtutē seu p/
fectionē. vel fm pdicationem. z sir effectus pōt dici C
vlior duplr. s. pdicatione. z virtute seu pfectione. vli/
us predicatione dr illud cui⁹ rō dr de plurib⁹. vlius
aūt pfectione cuius pfectio est maior in se z pfectio/
nū pluriū 3tentiuū. si ḡ in maiori sumat vniformiter
vlius ex pte cāe z effect⁹ 3cedo maiorē. qr cōior effe/
ct⁹ pōt reduci in cām cōiorē: z pfectior effect⁹ redrit
cām pfectiorē: si pōt eē cā pfectior. Sed si accipiat in
maiori vtrobiqz vlius pfectione equiuocatio est. vel
minor est falsa: minor enim nō est vera nisi de vli fz
pdicationem: patet. non enim esse est perfectissim⁹
effectus qr quod includit in multis nō pōt esse perfe
ctius quocūqz illoz in quo includit. sequit ḡ 3clo q̄
reducit in cām vlissimā predicatione. ℂ Sed tunc
vltra. De⁹ est hmōi. falsa est. imo ē cā vlissima pfectio
ne. ens aūt est cā vlissima pdicatiōe. z tūc nō pōt con
cludi nisi q̄ eē nō pōt eē effect⁹ nisi entis: z h 3cedo.
ℂ Si ḡ sumat vtrobiqz vlius in maiori p vliori fm
pfectionē maior est vera z mior falsa. vt pz ex dictis.
immo effect⁹ sic vlissimus est nobilissimū creabile. Sic doc.
ℂ Si vero in maiori accipiat difformiter rō vlis ex

parte cause: & effectus. puta ex parte effectus pro vniuersaliori pdicatione & ex pte cause vlius fm pfectionem. maior est falsa. nam effectus vlissimus predicatione pot esse a ca imperfecta. qz saluat in plurib9 effectibus impfectio. ¶ Alia pbatio que adducit per auctorem de causis pcludit oppositu. nam no negat absolute ab intelligentia dare esse alicui: imo magis affirmat. qz dicit q no copetit sibi dare esse nisi inquantum opat opatione diuina. ¶ Si etia adduceret ad propositum illud de causis ppone. 4. pma rez creatarum est esse. no pcludit q ee sit pcise termin9 creationis. qz fm aliquos ibi sumit esse p pma intelligentia prima deo. vel ibi accipit creatio extededo ad pmam pductione fm ronem; & primitas entis sumitur fz distinctionez ronu formalium in effectu: & fm originem non fm pfectione: vt sit sensus q eo mo quo esse in effectu distinguit a perfectionibus cetentalib9 ipsum est terminus pme pductionis fz rone. ¶ Dic dr pfirmado illa rone de ca & effectu vliori q debet intelligi de effectu vliori per pdicatione. & hoc inquantum hmoi nunq enim effectus vlior pdicatione inquantu hmoi pot esse nisi a ca vliori fm pfectionez. lz. n. homo possit ee ab hoie. no tn inquatu ho pot ee: nisi a ca pfectiori tota specie hominis. ergo a sili ee inquatu hmoi non pot ee nisi a ca vliori fm perfectioez toto ee creabili. ee ergo inquantu hmoi est terminus creationis. vn pus dictu est q esse no inquantu h vl tale sed simplr est terminus creationis. ¶ Ista confirmatio non valet. hanc enim rone ponit doctor ille cuius est. in illa. q. vtrum solius dei sit creare. suppono. n. q non intedit querere vtru solius dei sit creare omne creabile qz tunc ista questio includeret an aliquid aliud a deo possit creare seipsuz. de quo nullus vnq dubitare potuit fm Aug9 p de tri. c. j. ergo intedit querere aliqua. q. dubitabile. s. an aliquid aliud a deo possit creare salte aliquid iferius se. & sic intellecta qone tenet pte negatiua pp ronez istam positam. ¶ Accipiat g maior fm expone istam. effectus vlissimus pdicatione inquatu hmoi est a ca vli fm pfectione. ee est hmoi. sequit ista pclo. g ee inquantuz hmoi. vel vt plus dr eis ad ppositum. ee creabile inquatu huiusmodi non potest ee nisi a ca vliori fz pfectione toto ee creabili. ex h no sequit. g nec ee hmoi creabili pot ee nisi a ca tali. pz enim q in illa illatione est fallacia pntis: ergo fm ista exponem prime rationis vel questio nulla est vel si sit dubitabilis & teneat pte negatiua pp ronez sic intellecta. ro erit sophistica fm consequens. ¶ Qz si dicas est considerare in isto pducto ee hmoi & ee simplr. & 1° mo est effectus dei vl cae vlissime fm pfectionez: 2° aut mo est effectus cae particularis. ¶ Hoc non soluit. qz ee simplr in isto. & ee huius non sic distinguit q ab alia ca possit esse ee hmoi. quin ab eadem sit esse simplr: quod est in isto: qz siue sit distinctio ronis in intellectu vel qlitercuq; qd dat isti esse huius dat sibi esse simplr quod e i isto. ¶ Qd et addit de instro. dico q maior potest bn vel male intelligi. non enim debet intelligi q instrm habeat actione ppria. sz q per aliquid sibi ppriu agat & ad hoc adducit pbationes suas que pnt pcedi. nec tn per illud proprium agit nisi in virtute principalis agentis. qz in qcuq actione qua i heret non in virtute principalis agetis: in illa no eet instrm sed pncipale ages. accipit ergo q instrm agit dispositiue. quod si intelligat vlr falsum est. nam possibile est fm ipsu alibi instrm attingere effectum principalis agentis: & pz in multis actibus artis: in qbus artifex qncq per

Tho. vbi. s. solu. 1. arg. Que. goifr. & sequaces thome.

2. de anima T.c.47. habet idem

D

Tho. in. 4. di. 1. q. 4.

instrm inducit terminu pncipalr intentum sicut monetarius per instrm inducit forma in moneta & sigillator in ceram. nec vnq opz instrm ad effectum pncipalem disponere: nisi sit instrm in actione q dispo nit ad effectum istuz. quod non est vlr necessarium: sed solu qn sunt plures actiones ordinate: quaz vna ad alia disponit. absolute aut potest ee instrm in pncipali actione. lz non concurrat in aliq alia pcedente. Non pot ergo maior sua hre veritatem nisi sic itellecta q instrm p aliqd sibi ppriu causat dispositione ad terminu pncipalem: qn non pot virtute pncipalis agentis attingere ad illum terminu principale: & tuc oporteret supponere in minori q creatura no possit in virtute dei attingere terminu creationis que minor non est pbata nisi per ronem illam priorem de esse. de qua iam visum est: q ipsa no concludit. Nec illud exeplu de securi. vel probationes ille alie q adducunt ad hoc q instrm heat aliquid propriu per qd agat: pbat vlr q instrm agat dispositiue. ideo enim pcise securis agit dispositiue ad archam: qz est instrm in incisione lignorum que incisio precedit inductione forme. si autem artifex vteret securi vel alio instro in principali actione non oporteret q instrm illud inquantum est instrm ad formam arche heret aliquaz actione dispositiuam. Ex talibus ergo exeplis vbi accipit q instrm disponit ad terminu principalem: no potest inferri hoc vlr de instro nisi fiat fallacia pntis. sed nisi accipiat vlr no pot remoueri a creatura ratio creationis. na ex maiori particulari in scda figura nihil propter fallacia consequentis.

E

Ratio secuda principalis non videt pcludere. qz qn extrema sunt imediata tanta precise est eoz distatia quantum est extremu alteru maius. pz in silr. qz tanta est distantia dei a creatura etiam suprema possibili fore quantus est deus. & ideo si poneret suprema creatura possibilis adhuc deus distaret ab illa in infinitum qz est infinitus. ¶ Patet etiam per exemplu in opposito. in quantitatibus enim est distantia pp aliqd mediu interiaces: & io fm quatitate spatii interiacentis est distatia illa quata. ergo per oppositu vbi no e medium interiacens distantia no erit quata nisi fm quatitate alterius extremi. ¶ Hoc etia pz rone. qz nihil aliud est distatia h nisi excessus vnius sup alteruz. qn aut excedens est immediatum excesso: qtitas excessus erit fm qtitate excedentis. supposita ergo maiore sequit q cu affirmatio aliq entis creabilis sit finita q distantia huius affirmationis ad negatione sit finita. pz etiam q ista distantia sit imediata. qz p pdm primo poste9. pdictio est oppositio cuius non est mediu fm se. ¶ Qz si fingas infinitate ex parte nihil hoc nihil est. qz nihil non distat ab aliquo nisi deficiendo non plus aut deficit nihil ab ente q ens illud ponat. hoc etia pz qz coparando nihil ad nihil nulla est distatia. Sic ergo minor scde ronis falsa est intelligendo distantia infinita positiue: hoc est in infinitu excedentem oem finita distatia. & sic oz intelligere distatia infinita in maiori. ad h q ipsa sit vera. no eniz pot aliter pcludi ifinitas vtutis agetis q pot sup illa distantiaz. ¶ P. minor improbat sic. qz in vna pdictione est maior pdictio q in alia. qz plus distat deus a non deo: q aia a non aia. qz nulla virt9 pot facere de non deo deum nec econuerso. Aliqua aut pot facere de non aia aiam. si aut quelibet eet infinita nulla posset esse maior. qz infinitu no pot excedi. ¶ P. illa virtus pot super distantia que potest sup totu terminu ad que

F

T.c.5.

Sic in origi nali doc.

illius distantie: qz termino ad quē posito destruitur terminus a quo per terminū ad quem succedentē. Sz terminus ad quem creationis est finitus. ḡ non pōt ɔcludi ex hoc quin sup ipsm possit virtus finita. ḡ

T.c.7.z ibi z super distantiam: ℂ P̄.5.phy^r. Gñatio naturalis ē inter priuationē z formā. Sed priuatio includit negationem licet in subiecto. z per consequens quando transitur de priuatione ad formam trāsitur a negatione ad affirmationē. Sed pz ꝙ illa gñatio naturalis est per virtutē creatā. ḡ illa distantia nō obstat. ℂ Qualiter ergo saluabiẗ dictū cōe: ꝙ inter cōtradictoria est distantia infinita? ℂ R̄ñdeo. simplr falsum est accipiendo infinitū pro excedente simplr quantūcūqꝫ finitū in infinitū. Sed alio mō infinitū potest accipi pro indeterminato. z sic verum est. nulla eniz distantia est ita parua quin sufficiat ad cōtradictionē. quantūcūqꝫ.n. modicū aliqd recedat ab vno ɔ̄dictorioꝝ statim est sub altero. nec est distantia aliqua tam magna etiaz si posset esse in infinitū maior maxima. quin ad illā z eius extrema se extēdat ɔ̄dictio. z isto mō accipiendo infinitum in maiori. minor est falsa.

6

ℂ Ad pbationes ergo minoris. Ad p̄mam cuz diciẗ ꝙ nō contingit intelligere maiorē ista. dico ꝙ falsuz est positiue. vez est aūt pmissiue hoc est dictu. ꝙ aliq̄ distantia ponit maiorem remotionem q̄ ista. z vna ɔ̄dictio q̄ alia. sed ista permittit quācunqꝫ maximā qz in maxima saluaẗ. ℂ Exēplum. plus perfectionis ponit asinus intensiue q̄ aial. tn̄ aial plus permittit. siue saluari pōt in aliquo perfectiori q̄ sit asinus: qz in hoie. z qđ sic est maximū. s. permissiue nō est formalr maximū.

D ℂ Ad aliā pbōnez de qbuscūqꝫ ɔ̄dictoriis dico ꝙ lz quecunqꝫ ɔ̄dictoria sint eque incompossibilia inter se. non tn̄ eque distantia plus enim distat deus a non deo q̄ albū a non albo sicut pcessit p̄ma rō. qz extremū positiuū est maius in cōparatione ad negationē. ℂ Per idem pz ad aliā pbōnem ꝙ totū ens creatū plus excedit nihil q̄ aia excedit non animam: sicut totū ens creabile in se est pfectius q̄ aia tn̄ eque incompossibile est non aia cum aia sicut nihil cū toto ente. sed hoc non arguit ppositū. ℂ Ad rōnem iuxta hoc factā de improportione nullius potētie ad aliā potētiā. ɔcedo ꝙ distātia nullius potētie ad actū nō hꝫ pportionē aliquā ad illā: que est alicuius potētie ad actum. sed hoc est. qz vna est distantia positiua inter extrema positiua exn̄s. alia autem non est positiua: qz eius alterū extremū est nihil. positiui aūt ad non positiuū nulla est pportio: sicut nec entis ad nihil. ℂ Sed ex ista iproportione nō seqẗ ꝙ v̄tus que pōt sup istā sit improportionalis v̄tuti que pōt super

3 illā. qz positiuū non est iproportionabile alteri positiuo nisi pp infinitatē in altero in aliis autem distantiis fuit iproportio. non qz fuerit infinitas in altero. sz qz altera nō habuit aliquam quātitatē fm quam potuit pportionari. ℂ Exēplū huius pūctus est iproportionalis linee: qz nō quātus. ergo virtus que pōt sup h̄ ē improportionata virtuti que pōt super illud. non seqtur. nā v̄tus z virtus nāe sunt hēre quantitatē v̄tutis: z p ɔn̄s pportionē fm v̄tutem nisi altera sit infinita. ex alia aūt parte est defectus pportionis pp defectum quantitatis in alio extremo.

Tertia ratio p̄ncipalis nō ɔcludit. qz aut intelligiẗ in maiori ꝙ agēs scđariū p̄suppōit effectū p̄mi agētis vt passuz in qđ agat. z tunc petit p̄n^m. s. ꝙ omne agens aliud a deo agit in passium p̄suppositum: aut intelligit absolute ꝙ. s. absolute p̄supponat effectū primi agentis. qđ cōcedo. qz. s. p̄supponit seip̄m. sicut agere p̄supponit eē z ipsū est effectus p̄mi agētis. ℂ Ad illā introductionem que videẗ pbare minorem fm p̄^m intellm̄ dico ꝙ ars si pōt in aliquā formā nō tn̄ nisi in accidētalem tn̄. accn̄talis aūt nec̄io requirit sb̄am pro sb̄iecto. non sequiẗ ergo ꝙ artifex qz est agens subordiatum reqrat vel p̄supponat effectū nāe vt passum suū. sed qz agit ad talē terminū qui reqrit sb̄am in quam sb̄am pducendā non potest ars. ℂ Qꝫ aūt hoc nō sit ex ordine agentiū pz manifeste. qz nā in actione sua presupponit effectū nāe vt passum sicut in alteratiōe presupponit sb̄am. est ergo cā cōis ex pte nāe z artis in p̄supponendo sb̄am. qz. s. agunt ad accidens: qđ non pōt pduci nisi in sb̄a. si aūt aliq̄ sb̄a corporea eēt immediate producta a deo absqꝫ actione nāe nihilo minus posset ars circa istud passium agere si esset capax termini artis. ac si effectus nāe precessisset in eo. ℂ Similiter pz ꝙ rō ex isto ordine agentium nō ualet distinguendo plures ordines agētium. nā in ordine agentiū nāliter pōt inueniri agens imāle qđ est inferius: z agens imāle qđ est superius. nō tn̄ sequitur ꝙ agens māle presupponat effectum agētis imālis creati: nec sequitur si māle presupponat effectū dei immediate in qđ agat. ergo agens imāle quod est superius nihil presupponit.

R

Quarta ratio nō cōcludit. qz illa potētialitas q̄ ē cōis creature. siue itelligaẗ obiectiua respectu eē creature: siue intelligaẗ subiectiua ad recipiendū sicut potentiale vel ad inherendū sicut forma vel actus. nō sufficit ad inferendū ꝙ actio eius sit cū motu vel mutatiōe sed ꝙ actio illa si est immanēs hꝫ potentialitatem illā predictā vel vtrāqꝫ. Si ēt est trāsiens eo mō quo ē in illo in quod transit vt in termino. hꝫ potentialitatem alterā vel vtrāqꝫ nec pp hoc est actus fluens vel raptim transiens sicut motus vel mutatio. Sic in originali doc.

Pro parte opposita q̄onis vr̄ esse opio Auic. qui cōcedit creaturaz posse creare. vt pz. 9. meta. c. 4. vbi ponit intelligentiam 2^{am} esse cām pductiuā 3^e. z 3^{am} 4^e. z sic deinceps. Illa autem intelligētia 2^a vel 3^a producta creatura est z pductio vtriusqꝫ creatio est eo mō quo ip̄e loquiẗ de creatione z creatura. 6. meta. prout. s. creatio est pductio de nihilo. i. post nihil non ordine durationis sed nāe put ipse exponit ibidē. vel de nihilo idest non de aliquo ipsius pducti. s. p̄supposito hoc mō ponit ipse 2^{am} intelligētiā pductā a deo z 3^{am} a 2^a nullo p̄supposito. z post non eē ordie nāe. lz nō durationis. qz non ponit nouitatē. ℂ Ratio pro eo pōt talis colligi a cā oino vna non est imediate effectus nisi vnus. pbatio. qz aliter non erit rō. q̄re esset distīctio in effectu. quare enim istud pductum est aliđ ab illo si cā oino est vna huius z illius. sed p̄mū est oino vnū in se. ḡ cū intelligētie sint plures nō erūt imediate ab vno. ergo vna est ab altera. z si Arl̄. h concordaret cum ipso in istis duabus ppōnibus. s. intelligētia est producta. i. ens ab alio lz sine nouitate. z non pōt ab oino simplici immediate esse nisi vnū hēret cōcordare secū in cōclusione. ℂ Pro hac etiam op. pt sic argui. qz p̄ meta. dicit phs pfectū est vnūqđqꝫ cum pt pducere sibi simile. Sed intelligentie sunt longe pfectiores substantiis corporalibus. ergo cum corpus possit pducere corpus: multo magis intelligentia poterit producere intelligentiam. Sed intelligentia nō potest produci nisi creatione cum non habeat materiam partem. sui ergo zc̄.

Vide Var. in 2°. q̄. 1. z De. q̄l. p̄. q. 7. z. 8.

In phe. sed 4. met. ad finem expsse habeẗ. 7. ēt phy^r. z. 2. de aia hr̄ idem

Th.j.p.sum. q.45.ar.5. soluendo pᵐ principale. Contra istã opi. arguit̃ sic. Participãs aliquam nãm non producit sibi simile fm illam nisi applicando illam ad aliud: non eniz potest eẽ hõ cã nãe humane absolute: qr sic esset cã sui. sz est cã q nã humana sit in hoc homine gñato. ⁊ sic psupponit mãm per quã est hic hõ: qd cũ/ q aũt creatũ pticipat nãm essendi. qr solus deus est suũ esse. ergo nullũ creatũ põt pducere aliquod ens nisi preintelligat aliqd actioni sue per qd pductum sit hoc. tale aũt nõ potest intelligi in sba imateriali qr ipsa est hoc per formã suã per quã hz eẽ. ergo substã/ tia imaterialis nõ põt pducere aliã sbam imaterialẽ qñtũ ad simplr eẽ ei⁹. ¶ Ista rõ aliq̃ iprobata alibi p supponit. vnũ. s. q nõ sit h hõ nisi p materiã. aliud q
vz i 2° di. 5ᵃ angelus p suã formã sit hic. Silr qñ accipit i maiori. q participans aliquã naturã nõ põt pducere ⁊c. aut h est ideo qr necesse est illã naturam participari a pdu cto. ⁊ ex hoc q participat̃ ab eo: opz aliquid presup/ poni cui applicet̃. ⁊ tunc sequeret̃ q deus non posset creare angelum. tum qr angelus ille participaret eẽ. ⁊ per 9ñs oporteret presupponere aliquid cui appli/ caret̃ eẽ. quod est 9 rõnem creationis. tum qr vt de/ clarat pbatio maioris per illud psuppositum opor/ teret pductũ esse hoc. sed per eos angelus nõ põt eẽ hic per aliqd psuppositũ: qr per formam suaz est hic. Nõ ergo põt maior esse vera pp hoc q natura illa cõ municãda pticipet̃ a pducto. ¶ Si vo dicat̃ maior esse vera pp hoc q agens cõicans naturã pticipat eã. h non potest esse rõ. qr in ipso agente non psupponi tur aliqd ipsi esse. tũc. n. ipm pducẽs non posset crea ri. g nec opz in illo qd assilat̃ pducẽti hz esse aliquod tale presupponi. ¶ Itẽ aut esse participat̃ tanquam actus aliquis alius ab essentia posterior. aut tanquã idem ipsi eẽntie siue primus actus rei. si p modo nõ pbat̃ pductum non posse creari. qr ⁊ si esse psuppo/ nat in quo recipiat̃. tñ essentia nihil presuppõit: ⁊ ita lz participans esse non creetur sm esse. non pbat̃ qn posset creari fm essentiã que psupponit̃. si 2° mõ mi nus habet̃ ppositum quin esse possit creari. ⁊ ita a p ticipante ipsuz sicut ab alio qr in istis inferiorib⁹ qd libet in diuiduũ pticipat nãm spẽi ⁊ tñ illa nã põt esse in vno singulari pmus terminus pductionis ⁊ in alio
l singulari pnᵐ pducendi. Si aũt ibi psupponat̃ mate ria hoc nõ est pp nãm illã participatã. sed qr forma il la que est pp nature participate ẽ forma materialis.

Ista ergo rõne ptermissa sic arguo cõtra Auic. ex. 3. ppõnib⁹: quarũ pª est. nullus actus accñtalis nec͠io requirit̃ in creãte sb
m stantiã tãq̃ por nec͠io ipso termino creationis. ¶ 2ª est ista. Intellectio ãgeli est sibi accñtalis ex quib⁹ se quit̃ q intellectio non nec͠io requirit̃ in angelo pce dens subam creãdam. ¶ 3ª ppositio est ista. Ad qd cunq̃ pducendũ extra angelũ nec͠io requirit̃ itelle/ ctio angeli tanq̃ preuia. ⁊ sequit̃ pncipale intentũ. s. q nulla sba põt creari ab angelo. pma ppõ pbat̃. qr ille actus nec͠io preuius termino creationis aut req̃ rit̃ tanq̃ actus pductiuus termini. aut tãquã forma le pnᵐ pductiuũ termini. Exẽplum primi. calefactio respectu caloris geniti in ligno. Exemplum secundi. calor in igne respectu calefationis ligni. non requiri tur p mõ. qr actus pductiuus alicuius ⁊ actus forma
a. l. termin⁹. lis pducti sunt in eodẽ. ergo ad pducendũ aliquid extra nõ reqrit̃ actus imanẽs ageti tanq̃ actus pdu/ ctiuus nec 2° mõ. qr actus accñtalis nõ põt esse for/ male pnᵐ pducendi sbam. tum qr accñs nec͠io req̃/ rit potentiam receptiuam in eẽndo. ois autez forma requirens potentiã receptiuã in essendo. si est actiua n
nec͠io requirit potẽtiã passiuã in agendo. alioqn for/ ma terminãs actione eẽt absolutior a materie q̃ for/ ma principians actũ. qd est inconueniens. qr absolu tio a mã pfectionẽ arguit. sed formalis termin⁹ actio nis nõ põt eẽ pfectior formali pnᵒ agendi. tum. qr ac/ cidens est iperfectius q̃ sba. 7. meta. nihil autem est T.c.2. ⁊ ide formale pnᵐ pducendi aliqd pfectius seipso. si enim vniuoce pducat est eque pfectũ. si equiuoce: opz q sit pfectius. Sed nunq̃ imperfectius pducere põt p/ fectius se. ¶ Rñdet̃ hic q accidens in vtute sbe põt Thomas. eẽ principium pducendi sbam tanq̃ instrm sbe. licz non possit in ppria vtute. Exemplũ de calore qui est instrm aie in gñando carnẽ. 2. de aia. ¶ Contra hoc T.c.50. arguo sic. Omne instrm vel agens in virtute alteri⁹ aut attingit effectum principalez vel disponit ad pn o cipalem terminum. Sed in proposito neutrum põt dari. non enim pt accñs attingere effectũ pncipalem agẽtis vel pducẽtis creãtis subaz. qr si pncipale agẽs eẽt agẽs vniuocũ. tũc nõ nec͠io requireret aliqd agẽs medium inter formam suam ⁊ effectum: agẽs ãt eq̃/ uocũ est pfectius vniuoco. ergo non nec͠io reqrit tale medium: ⁊ per 9ñs non hz instrm per quod attingat terminũ: nec põt accñs esse tanq̃ dispositio puia: qr nihil presupponit̃ creationi quod disponat̃. ¶ Con/ firmat̃ istud. qr vbi accñtia sunt instrã sbe gñantis nõ attingunt terminum pncipalem: sed tñ quandã dis/ positionem preuiã: vt pz de qualitatibus alteratiuis elemẽtor que nõ attingunt formã subalẽ. alioquin q̃ litas eẽt pnᵐ actiuũ immediate in mãm receptiuaz forme subalis. qd est incõueniẽs: cũ non possit recipi nisi in suba cõposita in eẽndo. nec g põt agere accñs: nisi in subam cõpositã. ⁊ ita non in mãm primam vel purã. ¶ Per hoc apparet ad illud qd dr. 2. de anima p de calore. Calor enim dr instrm aie in gñando carnẽ aiatam pro quanto est pnᵐ alterandi in alteratione p uia ad generationẽ: non aũt qr in instanti generatio/ nis attingat formã carnis tanq̃ terminũ. sicut nec at tingit mãm sbalẽ carnis tanq̃ passum. ¶ Cõtra istã rõnem instatur per illud. 7. met. c. 5. Domus extra fit T.c.22. a domo in mente. ⁊ tñ domus extra hz verius eẽ do mus q̃ domus in mente. qr domus in mẽte hz esse diminutũ respectu domus extra. sicut ens cognitũ ẽ diminutũ ens respectu entis realis. g ipfecti⁹. s. hñs eẽ in cognitione põt eẽ pnᵐ pducẽdi pfecti⁹. Et appli cat̃ istud exemplũ ad ppositũ sic. sicut se hz dom⁹ in mẽte ad domũ extra. ita se hz angelus cognitus in co gnitione angeli ad angelũ extra. sed fz phm. a domo in mẽte fit domus extra. g ab angelo cognito in intel lectu alterius angeli põt fieri angelus extra. nõ g acci dẽtalitas cognitiõis angelice phibet sube intellecte creationẽ. ¶ Ad pᵐ dico q aliud est loqui de veriori seu pfectiori esse simplr. ⁊ de veriori seu pfectiori eẽ q huius. lapis enim in mente diuina hz eẽ simpliciter verius ⁊ pfectius q̃ lapis extra. qr obiectũ vt cogni/ tũ dr hre illud eẽ qd hz ipsa cognitio. vñ fm Aug. sup illud Jo. j. Quod factuz est in ipso vita erat. Res co/ gnita est in vbo vita creatrix. ⁊ hoc ideo: qr cognitio eius est realiter vita creatrix. qd enim de cognito dr obiectiue h in ipsa cognitiõe oz inueniri realiter. la/ pis tñ in intellu diuino nõ hz veri⁹ eẽ lapidis q̃ lapis extra. alioqn aliqd itrinsecũ realr deo est ẽt formalr: ⁊ pprie lapis. ¶ Ad ppositũ. domus in intellectu ar tificis dr hẽre illud eẽ quod formalr hz ipsa cognitio domus. Sed ipsa cognitio est simplr pfectior q̃ sorã domus extra. qr cognitio est quedã pfectio nãlis aie

forma aūt dom⁹ extra vel nō ē realis vel si ē multo ē
imperfectior quaʒ illa cognitio. ¶ Sic ergo pʒ ad arᵐ.
qꝛ dom⁹ extra dī fieri a domo ī mēte. qꝛ fit a cognitio
ne dom⁹ in mēte tanq̄ a pn° formali. ꝛ illa cognitio
dom⁹ est simpl' pfectior domo extra. ipsa ēt dom⁹ itra
pro quāto participat eē cognitiōis pfectior est seipsa
extra. ¶ Et cū dicit̄ φ ē ens diminutū ꝛ dom⁹ extra
ē ens reale. Dico φ cognitio ei⁹ ē ens reale ꝛ pfecti⁹
ens q̄ʒ dom⁹ extra. dom⁹ ēt in mēte pticipat nobili⁹
eē reale q̄ʒ sit illō eē extra. Et sic itelligēdū ē illō aug.
Uide Augᵐ 9. de tri. io. vel. ii. s. φ supius hʒ nobili⁹ eē in se q̄ʒ in
intellu. ecōuerso aūt inferius hʒ nobili⁹ eē in itellu q̄ʒ
in seipso. h intelligēdū est de illo eē qō formalr ē ipsi
R us cognitionis ꝛ participatiue ipsius cogniti. verʒ est
tn̄ φ dom⁹ extra hʒ verius esse dom⁹ q̄ʒ dom⁹ ī itellu
cuiuscūq̄ʒ. sed h est eē ſm qd. i. eē tale limitatū. nobi
lius aūt simplr eē hʒ in intellu maxime diuino. ¶ Ex
h pʒ ad illud arᵐ a simili. nego enim illud simile q̄uis
cognitio domus sit nobilior domo extra. tn̄ cognitio
angeli in alio angelo non est nobilior ipso angelo ī se.
qꝛ accñs nō est nobilius suba. ¶ Et si arguas φ sit si
Dubitatio subtilissime pōderanda. mile. qꝛ obiectū vtrobiq̄ʒ simili mō se hʒ ad suam co
gnitionē. qꝛ natū est eē cā cognitiōis sue. tta. s. dom⁹
cognitionis de se sicut angelus de se. cā aūt si est eq̄/
uoca perfectior est suo effectu. ¶ Silr domus ē mē
sura intellectionis de ipsa. sicut angelus de ipso: men
sura aūt est pfectior mēsurato. qꝛ mēsuratū depēdet
T. c. 20. a mēsura. 5. met. non econuerso. ¶ Rꝫ° φ dom⁹ non
est nata hr̄e rōnem obiecti respectu sue cognitionis
quātū ad istas ɔditiones cāre. s. notitiā vel mēsurare
qꝛ intellectus q̄ mouet̄ ab ente vel q̄ditate in sensibi
libus non mouet̄ ab artificiali vt artificiale est. qꝛ sic
S non est ens nec hʒ q̄d. sed tn̄ dom⁹ est obiectū q̄tū
ad tertiā ɔditionē. s. terminare actū. ꝛ ista ɔditio ob/
iecti nō ondit maiorē pfectionē in obiecto q̄ʒ in actu.
¶ Et si queras: q̄d est obm cāsatiuū ꝛ mēsuratiuuʒ co
gnitionis dom⁹ vel alterius artificiati. ¶ Rꝫ°. φ ali/
qō ens nāle. vel aliq̄ entia nālia ex q̄b⁹ mouet̄ intel
lectus ad cognoscendū ordinē vel figurā q̄quā artifi/
ciale superaddit naturalib⁹. angelus aūt est oī mō ob
iectū intellectionis de seipso ī itellectu alteri⁹ āgeli.
ꝛ ideo pōt dom⁹ eē a sua cognitione. non sic aūt āge
lus a sua. ¶ Ex h pʒ φ istud argᵐ non valet. obiectū
cognitū hʒ eē diminutū. obiectū aūt extra hʒ eē sim/
plr ꝛ reale. g̊ illud intra nō pōt eē pnᵐ pducendi co-
gnitū extra. tn̄ ista ratio bn̄ ɔcludit: si cognitio sit mi/
T nus nobilis q̄ʒ forma extra. ergo cognoscens per illā
cognitionem non pt̄ pducere cognitum extra.

Lib. I. dis. 2. q. I. ꝛ dist. 3. eiusdē. ꝛ in q̄li. 14. ꝛ. 15. q. idē quere U

Secūda ppositio pncipalis supius posita
ondit̄ sic. qꝛ li. 2. dis. 3. pbat̄ φ nō
repugnat intellectui angeli distincte intelligere qō/
cūq̄ʒ intelligibile ēt si intelligibilia pñt eē ifinita ꝛ al/
teri⁹ rōnis. ēt adeo dispata φ nullū eorʒ ē pnᵐ cogno
scendi alterʒ. nā istis positis ex pte intelligibilis non
inuenit̄ repugnātia ex pte intellus quin possit omnia
ista seu qōlibet istorʒ distincte ꝛ pfecte intelligere: h
6ᵐ repugnātia est φ intellus angeli per vnicū actū intel
ligendi distincte intelligat illa: si eēnt infinita dispata
mō pdicto. g̊ nō repugnat illi itellectui hr̄e itellectio
nem aliā ꝛ aliā realr. lʒ repugnet sbe ei⁹ eē aliā ꝛ aliā
5ᵘ realr. g̊ nō oē itelligere posē illi intellectui pōt eē idē
illi sbe. g̊ est accñs. Assumpta vident̄ plana preter il/
lud. scʒ φ vnice intellectioni finite repugnet φ ipsa
possit esse distincte infinitorʒ obiectorʒ disperatorum
¶ Hanc pbo tripl̄r. p̄ ex finitate intellectionis in se.
2° ex finitate intellect⁹ angelici. 3°. ex finitate eēntie

angeli. Ex p̄ dupl̄r. p̄ sic intelligere vnicū si esset ifini/
torʒ obiectorʒ dispatorʒ icluderet in se eminēter perfe
ctiones ifinitarʒ intellectionuʒ que nate sunt hr̄i re
spectu illorʒ obiectorʒ. non aūt posset illas eminenter
ɔtinere in se nisi esset infinitū intēsiue: qō pʒ. qꝛ vbi
ille intellectiōes eēnt ſm pp̄as rōnes ibi eēt ifinitas
pfectionis alteri⁹ rōnis pp obā: que posita sunt infini
ta dispata. g̊ vbi sūt mō eminētiori ibi opʒ. φ sit aliq̄
infinitas. non extēsiua. qꝛ illā tollit vnitas huius in q̄
continet̄. g̊ intensiua. ¶ 2° sic. Omne intelligere fini X
tū determinat̄ ad certū itelligibile vel ad aliq̄ certa i
telligibilia: ita φ sibi ex se repugnat φ sit aliorʒ ab il/
lis vel ab illo. sed istud intelligere si poneret̄ in ange
lo respcū ifinitorʒ intelligibiliū dispatorʒ si eēnt: non
sic determinaret̄. g̊ nō eēt finitū ¶ 2° pbat̄ ex pte in
tellis angeli sic. qꝛ pt̄ eē vnū itelligere illa pñt sil' itel/
ligi. sʒ intellis finit⁹ nō pōt distincte sil' itelligere ifini
ta oba dispata. qꝛ maioris ɔ̄tutis ē distincte itelligere
plā dispata. sil' q̄ʒ pauca. g̊ sil' intelligere distlcte infini
ta dispata ē ɔ̄tutis ifinite itēsiue. ¶ 3° pbat̄ dupl̄r ex
pte obcti siue rōnis itelligēdi p̄ sic. vna itellectio req̄
rit vnā rōnē itelligēdi obctiuā foralē ꝛ vnū obm pmū
qꝛ si plā sint oba p° nūerabūt̄ itellectiōes ſm numerʒ
illorʒ oborʒ. sic mēsurata nūerāt̄ mēsuris nūeratis pp
depēdētiā actualē. g̊ isti⁹ itellectiōis vnice oporteret
dare vnū obm cognitū ꝛ vnā rōnē itelligēdi formalē
nō pōt aūt eē aliq̄ alia q̄ʒ eēntia āgeli intelligentis. il
la eni vt pʒ ī itellectiōe sui ē pᵐ obm ꝛ p° rō intelligē
di. ꝛ si nō sit silr ī intellectiōe cuiuscūq̄ʒ alteri⁹. dabis
plā p° oba. g̊ oʒ ɔcedere plēs intellectiōes. vel oʒ po
nere φ eēntia ei⁹ sit pmū obm ꝛ foālis rō intelligen
di qōcūq̄ʒ: qō pōt intelligi ab ipso: sed ɔ̄ns ē falsūʒ pp
duo. p̄: qꝛ aliqō ens ifinitū ē itelligibile ab isto intelle
ctu. nullū aūt finitū pōt eē p° rō itelligēdi infinitum Y
obm pfecte. ¶ 2° qꝛ nihil pōt eē rō cognoscēdi plā al
teri⁹ rōnis nisi eminēter ɔtieat ī se oīa illa ſm cogno
scibilitatē. ꝛ p ɔ̄ns ſm entitatē. g̊ nihil pt̄ eē pnᵐ cog
scēdi ifinita dispata si eēnt. nisi eminēter ī se ɔtieat il
la. g̊ eēntia āgeli cū sit finita nō pōt eē rō cogscēdi ta
lia ifinita oīa. sic g̊ ppositā tā finitate itellectiōis an
gelice q̄ʒ itellis ei⁹ sie ꝛ eēntie. ꝛ h ex dis. 2. pmi. q. de
vnitate dei. sequit̄ φ ī āgelo pōt eē aliō ꝛ aliō intelligē
realr. ꝛ nō nisi vna sba. g̊ ei⁹ itelligē nō est idē sue eēn
tie. g̊ est accñs. ¶ 3° ppō est ɔcessa ab Auic. vt pʒ ſm
modū ponēdi ipsius ibidē. 9. met. ca. 4. ꝛ tn̄ h pt̄ de/
clarari. qꝛ nā intellectualis nihil pducit nisi itel-
ligēdo ꝛ volēdo. seu p actū itellis vl' volūtatis. vl' alte/
rū. vel vtrūq̄ʒ. nō curo. vn̄ ēt psona diuina nihil pduc̄
ad itra vel extra sine actu istarʒ po°ꝛ: si eni nā vt ē por
itellu eēt pnᵐ pducēdi psonā. eēt in diuinis aliq̄ pso/
na pducta por ɔ̄bo. ꝛ sic 4°ʳ. si etiā pōet̄ in angelo ali
q̄ po° 3° executia. ꝛ alia ab itellu ꝛ volūtate h nō ipe/
dit ppositū: qꝛ p illā nihil pt̄ pduci nisi ɔ̄tute itellis ꝛ Aa
volūtatis p eo φ oē p se agēs agit pp finē. quē cogno
scit: vel inq̄tū dirigit̄ a cognoscente. ꝛ ita oē pnᵐ p se
actiuū qō nō ē cognitiuū vr̄ dirigi in actiōe sua a pn°
cognitiuo: saltē h planū ē φ illa tertia potentia si eēt:
eēt subordiata i agēdo itellui ꝛ volūtati. ꝛ sic si posset
p ipsam aliq̄d pduci sine actu volūtatis vel intellus
ꝛ sit rō. ¶ Ad istā tn̄ ppōnem videt̄ φ intelligē nō
est perfectus qꝛ pluriū. nam intellectio collatiua lapi
dis ad lignū non est perfectior cognitione absoluta
lapidis: ꝛ tamen intellectio illa comparatiua lapidis
includit intellectioneʒ pluriū: qꝛ cōparatorʒ. ¶ Nec
nisi supponit falsum. ex cui⁹ iprobatione pʒ ppositū
nrm. nō eni pōt itellis hr̄e intellectionē cōparatiuam

lapidis ad lignū nisi hēat rōnes cognoscēdi vtrūqꝫ obm. itellectio aūt absoluta vnius illoꝝ pōt hēri per rōnē ppriā vni⁹ soli⁹ tñ. ḡ intellectio cōparatiua reqrit necessario pfectionē maiorē in formali pncipio intelligēdi ꝙ itellectio ei⁹ absoluta. effect⁹ aūt nō maiorē ei⁹ pfectionē reqrit in cā nisi in effectu sit maior perfectio: saltē in effectibus eiusdē ratiōis. ergo ꝛc.

Ad rōnes pro opi. Aui^ne. ad pmā illa ppositio. a pn° omnino vno nō pōt esse imediate plura. falsa est si intelligat̃ de oīno vno ī re. sufficit. n. in agente p intellꝫ ꝛ volūtatē distīctio cognitoꝝ siue distincta cognitio pluriuꝫ: ad h ꝙ plura imediate pducāt ab ipso. ꝛ ita sufficit hic si illa cognitio est substātia cognoscētis. ꝛ p ɔ̄ns nō nūerata. sic si nō ē suba opāntis ſꝫ ē accñs ꝛ nūerata. ¶ Ad scdaꝫ rōnē dicēdū ꝙ ppō phi ṽa est in illis vbi nō repugnat nāe cōicari a alii in spe. ſꝫ non qōcūqꝫ pfectū in spe posset cōicare nāꝫ: qꝛ ipsa nā est cōicabilis extra ab aliq̄ alii in spe. ¶ Et si arguas. saltē illa erūt pfectiora q̄ pnt cōicare suā spēꝫ ꝙ q̄ non pnt. ¶ R̃ ꝙ īmo in pposito in pfectiora: qꝛ pp pfectionē nāe ē ꝙ non pōt cōicari nisi ab agente perfectissimo. ꝛ modo cōicandi conueniēti soli p agēti. pfectius est aūt hēre talē nām sic perfectā q̄ pp sui pfectionē nō potest produci nisi ab ipso deo īmediate ꝙ hēre nām possibileꝫ cōicari a natura creata propter sui imperfectionem.

Ad questionē ḡ qꝛ sit difficultas ō creare instr̃alr ꝛ pn^r lō h sciēdū est ꝙ aliqd agere pncipalr pt intelligi dupliciter. vno mō excludēdo oēꝫ cāꝫ supiorē agentē vt sic agere pn^r sit agere idepēdēter a cā supioꝛe agēte. Alio mō pt intelligi agere pncipalr. i. per formā propriā ꝛ intrinsecā agēti lꝫ in agendo p eā sit ordinata cāe supiori agēti. Si ɔ̄ cām pncipalē p mō dictā distinguat̃ instr̃m sic. ols cā scda pōt dici instr̃alis. si aūt ɔ̄ 2^m modū distinguat̃ instr̃m tūc illud pōt dici instrꝫ qō nō hꝫ in se formā actiuā in suo ordine ēt depēdendo in actiōe sua ab alio supiore. sꝫ tm̃ agit p actualeꝫ motionē alicuius alterius mouētis: vt pꝫ de instr̃is artificis: vt securi serra ꝛ hmōi. q̄ si instr̃m ponat̃ pprie actiuū ad aliquē terminū necē est ipm hēe formā aliquā intrinsecā actiuā vel in esse q̄eto an oēm motionē alterius agētis. vel in fieri qñ totalr mouet̃ a supiore agēte. si. n. neutro mō hēat formā actiuam nullo mō pprie aget. cū. n. actus pmus sit pn^m actus scdi qō nullū actū pmū hꝫ in se actiuū in suo ordine: in nullū actum 2^m pōt in illo ordine alioqn qōlibet posset poni instr̃m respectu cuiuslibet. ꝛ posset dici ꝙ deus p muscā vt p instr̃m crearet angelū: qō nihil est. si. n. alicui nāe repugnat ꝙ sit pnci^m actiuum aliquarū actionū: non est poss̄e ꝙ p potentiā quācūqꝫ sit pnci^m illarum. ꝛ si enim posset deus absolute creare frigus: nō tñ posset per calorē: ita ꝙ calor sit in aliquo ordine cā actiua respectu frigoris. vel in aliquo alio exēplo vbi talis eēt repugnātia ad agēdū. ¶ Ex hoc pꝫ ꝙ instr̃m si ponat̃ pprie agere ad effectū vel hꝫ in se formā actiuā in eē q̄eto ante motionē: sicut cā secūda. vel saltē in motione actuali recipit formā actiuā q̄ agit in suo ordine agēdi. ꝛ h vel ad terminū pncipalē vel ad aliquā dispōnē preuiā vt sic vlr sit ista ppositio vera. oē instr̃m qō est pprie actiuū vel agit ad aliquā dispōnē pruiā termino pncipali. vel p aliqā formā intrinsecā attingit terminū pncipalē: lꝫ in virtute pncipalis agētis. ꝛ h siue illa forma intrinseca pcedit motionē siue tm̃ insit sibi: dum actualr mouet̃. ¶ Ad ppositū pꝫ ꝙ nihil aliud a deo pōt principalr agere in quacūqꝫ actōe sumēdo pn^r p mō: ꝛ h planū est sm theologos q̄ dicūt deū pn^r agere in oī actiōe. Sed sumēdo scdo mō triplex est modus dicēdi. vn⁹ ꝙ ɔclusio ista negatiua tenet̃ sola fide pp auctēs. sanctoꝝ. nec pōt rōne pbari. non. n. pꝫ euidēter q̄re repugnat creature pducere aliquē effectū totū ꝛ totaliter nullo ei⁹ psupposito. cū qlibet effect⁹ sit impfectioꝛ tali cā agente. ꝛ p ɔ̄ns possit cōtineri in ea eminēter ac p h ṽtualr ꝛ actiue. ¶ Hoc pꝫ explicādo eās effectus. nā illud qō est pfectius forma est ēt pfecti⁹ mā: qꝛ forma est pfectioꝛ ꝙ mā. 7. meta. ḡ si cā pōt hēre in ṽtute sua actiua formā nō vr̃ repugnare pfectioni eius ꝙ in ṽtute sua hēat mām: ꝛ sic totū effectū. si ēt plures angeli possint eē eiusdē spēi: vt dr̃ in 2° li. nō appet quare angelus nō pōt angelū pducere sicut ignis ignē. nā vtrobiqꝫ pductū hꝫ pportionē eādē ad perfectionē pducentis. ¶ Alio mō ponit̃ ꝙ ɔ̄ negatiua pōt oñdi p rationē. ꝛ h vlr de qlibet creatura: qꝛ sicut cā mālis ꝛ formalis sm totū genus suum necio reqrūt se inuicē in cāndo rē in esse nūquā enī forma est cā foīalis alicuius: nisi mā insil sit cā mālis eiusdē. sic totū genus efficiētis cāe: qō icludit oē efficiēs limitatū hꝫ neciaꝫ cōcomitātā cū mā q̄ntū ad fieri rei. sicut. n. foīa ꝛ mā sunt cāe in esse sic efficiēs ꝛ mā ī fieri. īpoīe est ḡ aliqō efficiēs limitatū agē ad effectū pducēdū nisi sil' ɔcurrat mā q̄si pn^m extrinsecū in fieri in q̄ recipiat̃ forma: q̄ est terminus foīalis actōis. ꝛ ex q̄ vt ex pte cōstituit̃ cōpositū qō est p pductū. deus aūt nō reqrit in actōe sua mām cōcomitātē: qꝛ est supra totū gen⁹ cāe efficiētis. qꝛ ē agēs illimitatū. ¶ Rō ista lꝫ dicat pp q̄d ɔ̄nis. s. limitationē efficiētis q̄ determinat ipꝫ ad reqrēdū māꝫ ī agēdo. tñ istō pp q̄d nō ē multū euidēti⁹ ɔ̄ne vt pꝫ itueti.

Ideo dici pōt 3° mō ꝙ creatura non pt creare pn^r mō pdicto. s. p formā intrinsecaꝫ actiuā respectu termini ī suo ordie agēdi. ꝛ h pbat̃ p rōnē: sꝫ non cōēꝫ oī creature: sꝫ p plures de diuersis creaturis spāles vt sit p^a ɔ̄ ista. Nulla nā mere intellectualis creata pōt creare subaꝫ hec fuit probata supra in iprobādo op. auic. qꝛ cuiuslibꝫ talis nāe itellio est accñs: ꝛ nihil pōt pducē nisi p actū itelligēdi ꝛ volēdi: q̄ nō eēt necio pruius si posset creare subaꝫ. nam inter pn^m actiuū pfectū in supposito pfecto ꝛ subam terminātē actionē non necio mediat aliqō accñs. secus aūt est de deo cui⁹ intellectio ꝛ volitio sūt eēntia ei⁹. ꝛ iō p intellectionē ꝛ volitionē pt subam pducē. creatura aūt nō sic. ¶ 2^a ɔ̄ est. Nulla foīa mālis pōt creari a creatura. q̄ pbat̃ sic. Foīa q̄ creat̃ prius nālr ē a cā efficiēte ꝙ mām informet. foīa mālis nō pt eē ab aliq̄ creatura prius nāliter ꝙ informet māꝫ suā vel potētiale suū. ḡ ꝛc. Probō maioris. qꝛ si nō prius nālr. ḡ non accipit eē a cā nisi illa actōe q̄ subiectū informat̃. sed illa informatio est mutatio pprie dcā. ꝛ ita nō creatio. pbatio minoris. Nulla creatura pōt foīe māli dare eē absolutuꝫ in se. h ē absqꝫ h ꝙ informet suū potētiale. qꝛ si posset sic dare eē posset ꝛ illud cōseruare vt realr ṽtute creature maneret in aliq̄ duratiōe talis foīa sine mā. formā aūt materialē dico esse oēꝫ illā q̄ ex nā sua necio īclinat̃ naturalr vt sit actus materie. siue sit sbalis siue accñtalis. ¶ 3^a ɔ̄ ē. Nulla foīa materialis pt eē pn^m creādi aliqd. q̄ pbat̃: qꝛ sic ī eēndo psupponit materiā ī q̄ sit. ita ī agēdo psupponit materiā ī quā agat. alioqn termin⁹ actiōis ei⁹ eēt absolutioꝛ a materia ꝙ ipsa foīa. ¶ Ex his ɔcludit̃ ppo^m sic. Nullus āgelus pt subam creare ex p^a: nec accñs aliqō ex 2^a. qꝛ accñs a creatura creari non

Bb

Cc

Dd

Ee

Speculere diligēter.

ff

var. li. 2. dis. j. q. 6.

L. c. 7.

di. 2. q. 7.

Lādul. i. 4. dist. j. q. j. ꝛ in qli. q. j.

Gg

In aliquib⁹ ori's pōitur vnum extra imediate añ scdaꝫ ɔ̄nē.

Hh

pôt. g̃ angelus nõ pt creare: nec suba mãlis pôt aliq̃d creare. q2 nõ pôt agere nisi p formã suã accñtalez vel subalẽ. nõ curo. nã mã z si aliqd eius sit: tñ ita infimũ est: q̃ non est pñ^m^ alicuius actionis pductiue. Forma aũt mãlis non potest aliq̃d creare. nec p acc̃ns aliqd pôt esse pñ^m^ creãdi aliq̃d. ex tertia ɔclusione. g̃ suba mãlis nihil pôt creare: g̃ nec imãlis nec materialis pôt aliq̃d creare. nec acc̃ns aliqd pt esse pncipiũ creãdi vt dictũ est ex tertia. ¶ Pôt ẽt spãliter pbari: q2 suba mãlis nõ potest pducere mãz z per ɔñs nec totũ effectũ pducere nullo psupposito. hoc pbaẽ sic. q2 qñ aliqua fm totũ genus suũ hñt aliquez ordinẽ ad inuicẽ q̃libet vnius hz silez ordinẽ ad q̃libet alterius. Exẽplũ. si albedo fm totã spẽz sit prior nigredine: z quelibet q̃libet. sed quelibet forma mãlis fm totũ genus suũ est posterior origine tota mã sua receptiua. g̃ quelibet talis forma est posterior ad quãlibz materiã: sed posterius origine vel generatione nõ ẽ pncipiũ producẽdi mõ illo priua: g̃ forma subalis nõ pôt creare materiã. ¶ Cõfirmaẽ istud: q2 forma mãlis dependet in essendo a mã. g̃ in agendo nõ pôt eẽ principiũ producẽdi aliq̃d eiusdẽ rõnis cũ mã. vr. n. repugnantia q̃ in agendo per se dependeat ab aliq̃ eiusdẽ rõnis cũ termino quẽ pducit. ¶ Si instes de forma subali z qualitate ɔñte eam: q̃ illa q̃litas seq̃tur formã subalem generantis. z tñ aliquo mõ est cã forme subalis ipsius geniti. licz ergo forma subalis z q̃litas ppria fm genus suũ habeat ordinẽ q2 forma subalis est prior. non tñ quelibet q̃libet. imo tñmõ in quocũq3 eodẽ forma substãtialis est pôr sua q̃litate: sz in alio z alio pôt q̃litas pcedere formã subalez.

Sbtilissima dubitatio.

T.c.13. z 14. ¶ Et cõfirmaẽ per illud phi. 9. meta. c. 7. de potẽtia z actu. vbi vult q̃ actus simplr pcedit potentiã tpe. z tñ in eodẽ potẽtia precedit actũ tpe. ¶ R^o^ q̃ quelibet suba eiusdẽ spẽi pcedit q̃litatẽ qualibet: eo mõ quo suba fm totũ genus suũ precedit q̃litatẽ fm genus suũ. s. diffinitione cognitione z tpe. hoc est separabilitate quantũ in se est. z sic triplr suba geniti pcedit qualitatẽ generãtis: sz nõ tpe. i. tpali vl actuali duratione extra cãm: nec sic intelligit phs vt supponis.

Kk ¶ Et cũ dicis q̃litatẽ gñãtis pcedere substantiã geniti vt cã effectũ. falsum est. sed solũ hmõi qualitas ẽ cã qualitatis disponẽtis ad formã subalez. z pro tãto dr quodãmõ esse cã geniti. sz hoc sit valde extẽsiue. auctas phi nõ est ad ppositũ: q2 actus q̃ est prior tpe ql potentia nõ est aliq̃s actus mãlis: sed simplr imãlis: vt pz ibidẽ in fine capli. Ratio aũt pcedit de illo actu qui posterior est fm genus suũ totũ ipsa potentia receptiua: ideo nõ valet. ¶ Et iterũ istud de mã z cõclusio scda manifesta sunt apud phos: qui posuerunt ordinẽ scdarũ cãrũ esse simplr necessariũ: ita q̃ forma mãlis non pt ab alio agente pduci nisi cõcurrente mã tanq̃3 cã necessaria psupposita termino pductionis. ¶ Si queras an ex dictis pôt hñri propositũ de aïa intellectiua. ¶ R^o^. q̃cq̃d phi senserint d̃ ea an creeẽ vel nõ. tãgeẽ di. de resurrectione. sed ex cõ-

q.z.dist.43. clusionib^9^ pdictis ostẽdiẽ ppositũ de ipsa. nõ. n. pôt creari ab angelo. pz ex pria. nec a quacunq3 nã mere intellectuali creata. pz per idẽ. nec ab aliqua corpali suba: siue p formã substãtialẽ siue p accidentalem: q2 ipsa aïa est nobilior quacũq3 forma substãtiali vel accidẽtali. forma aũt ignobilior non est principiuz actiuuz ad pducendũ nobiliorẽ. sic patet propositũ. s. q̃ nulla creatura pôt pncipalr creare. ¶ Dico ẽt q̃ nec

Ll instrũalr: ita q̃ sit instrũm pprie actiuũ. qd pro tãto dico: q2 forte non oẽ instrũm est pprie actiuũ: vt dicetur inferius. non. n. pôt esse actiuũ nisi vel ad dispõnem q.6. z di. 6.

puiã vel ad ipsum terminũ. in creatione nihil potest q.j.art.3.

pcedere qd disponaẽ. nõ pôt aũt agere ad terminuz nisi hẽat formã actiuã in suo ordine: que sz in v̓tute alterius possit attingere ad totũ effectũ z totalr. talis aũt non ẽ aliq̃ v̓tus actiua alicui^9^ creature: vt est supra ostensuz. ¶ Intelligẽdũ tñ est pro opi. magri di. 5. q̃ si forma accñtalis creeẽ vt poniẽ de gr̃a z charitate. hñ pôt aliqd subiectũ pcedere qd disponat ad illũ terminũ: sicut hic pcedit aïa. z sz i tali subiecto nõ possit esse aliqua dispõ simplr necessitãs: tñ pôt esse dispositio necessitãs fz q̃d. z hoc est ex diuina dispõne. z sic potest exponi magr̃ q̃ deus posset dare talez ptãtẽ ministro vt ipse aliquã dispositionẽ cãret i aïa que esset necessitãs ad gratiã: hoc mõ q̃ deus disposuisset vlr sic disposito dare gratiaz. sic etiã organizatio corpis est dispõ ad aïam intellectiuã necessitans: z hec ptãs est supior q̃3 aliqua alia que sit iã data ministro ecclesie. nihil eniz opaẽ minister in aïa mediate vel imediate: ad qd simplr nec̃io conferaẽ gr̃a: sic in alia pte de aiatione: nec opz iponere magr̃o q̃ senserit deũ posse dare ministro vt ageret ad gratiaz attingẽdo istũ effectũ: q2 minister non est capax istius virtutis actiue: q2 per gratiã vel charitatẽ est anima formaliter accepta deo acceptione spãli tanq̃3 digna vita eterna. creatura aũt nõ pôt hẽre virtutẽ actiuaz vt faciat aliq̃d dignũ hmõi: vel sit acceptũ deo. h etiã patet: q2 finis z efficiẽs respiciũt se mutuo: ita q̃ superius agẽs efficit pp finẽ supiorem. ergo q̃ imediate disponit vel ordinat ad finẽ vltimũ imediate est a primo efficiẽte. hmõi est gr̃a ¶ Confirmaẽ: q2 si posset esse ab aliquo agẽte inferiori videreẽ posse eẽ ad aliquẽ finẽ inferiorẽ. ¶ Sed iste rõnes nõ multũ cogunt. prima nõ: q2 creatura pôt esse formalis rõ talis acceptationis vt ɔcediẽ de charitate. quare ergo nõ ita effectiua rõ acceptationis. non vr ratio. ¶ Scda etiã nõ valet q2 z si agẽs primũ nõ agat nisi pp finez vltimũ: tñ non opz hẽ agẽs inferius i quacũq3 actione agere pp finẽ inferiorẽ vltimo. angelus eniz si elicit actum beatificũ non elicit ppter finem inferiorẽ vltimo. ita ergo posset gr̃a imediate creari propter finem vltimum: z tamen ab agente inferiori. Mm

Nn

Ad argumenta pncipalia. ¶ Ad p^m^ diceẽ iferi^9^ in di. ista. q. 5. ¶ Ad z^m^ dicẽdũ q̃ illa est aliq̃ cã quaz ponit Aug^9^ z manifestior sed non precisa. ¶ Ad cõfirmationẽ dico. q̃ actões imanẽtes hñt aliqd passiuz q2 ipsamet potentia cui imanẽt est potẽtia receptiua eaz. ¶ Ad rõnẽ de adequatione dico q̃ non arguiẽ de eq̃litate effectus ad cãz: q2 ipoẽ ẽ aliquẽ effectuz esse eq̃lẽ deo: sed adequãs pôt itelligi ibi fz pportionẽ pcisaz h est effectus hñs talẽ pportionẽ ad cãm: qualẽ nullus ali^9^ pôt hẽre. puta q2 primus polis ipsi cãe. si sic intelligaẽ nõ adequãs in maiori nego eam. tãtũ eniz valet ac si diceret effectus inferior p possibili pôt pduci a supremo poli: qd iõ negãdum est: q2 aliq̃s iferior nõ pôt totus z totalr pduci nisi a supremo simplr. ¶ Ad pbationẽ maioris dico q̃ non fm totã potẽtiã suã pducit. nõ eni opz agẽs fm totã virtutẽ suã pducere quantũ posset fm illã pducẽ qñ est agẽs libe non nec̃itate nãe. ¶ Et cũ dicen^9^ dr tũc pfectior effectus nõ manifestaret maiorẽ perfectionẽ cãe. Concedo q̃ q̃cũq3 effect^9^ pduct^9^ totus z totalr manifestat equalẽ potẽtiam cause: sed effectus perfectior eminẽtius manifestat. ¶ Exẽplũ. si ab eodez principio descendant multe conclusiones ordinate:

Soluẽdo p̄^m^ principale z alibi.

Oo

tota veritas principii cā est veritatis ꝯnis cuiuslibet. ⁊ tñ vna illaꝝ est altera verior: ⁊ eminentius manifestat veritatē principii. ¶ Ad aliud de annihilare. dico ꝙ solius dei est annihilare: qꝛ annihilare nō est agere positiue. sed nō agere. i. nō ꝯseruare. solius aūt dei ē conseruare totā creaturā ⁊ totalr. ⁊ breuiter sicut quilibet creatura requirit secū cām cōcausantē in fieri. s. principiū potētiale: ita super illud nō pōt destruēdo sicut nec pducēdo: ⁊ p ꝯns necessario aliqd relinqt: sicut necessario psupponit. Sicut aūt creatio pprie dicta est pductio de nihilo. i. nō de aliquo ꝙ sit ps primi producti ⁊ receptiuū forme inducte. ita annihilatio ē destructio in nihil vtroq; mō. ¶ Ad pbationē primā de forma nāli patet di. j. 2ᵉ li. ⁊ 18. qꝛ lꝫ nulla ps forme maneat: manet tñ aliqd forme receptiuū. qd fuit aliqd cōpositi. ¶ Ad illā pbationē de virtutibus dico ꝙ nulla virtus infusa pōt corrūpi l nobis per aliquē actū nrm quasi p nām repugnātie: sed solū per cām demeritoriā. aīa enim peccās demeret ꝙ grā nō cōseruet in ea. ⁊ sic in scdo instāti nāe pp tale demeritū q̄si precedēs: deus nō ꝯseruat grāꝫ. ⁊ sic annihilat. ¶ Ad pbationes illas de amicitia ⁊ inimicitia. dico ꝙ per peccatū nō est aliqs formalr inimicus. sed tantūmō demeritorie. ¶ Silr ad illas pbationes de fide ⁊ spe. dico ꝙ fides ⁊ spes infuse nō corrūpunt per actū infidelitatis ⁊ desperationis nisi demeritorie. ⁊ si velis hēre aliqd qd corrūpat p istos actus tanq̄ repugnās formalr. dico ꝙ illud nō est nisi fides ⁊ spes acqsite. ⁊ bene pōt esse per actus nostros induci aliqd repugnās formalr illis habitib⁹ acquisitis. ¶ Ad vltimū cū dr in virtute ⁊c. Ad intellectuꝫ huius verbi ⁊ illoꝝ que dicta sunt de instrō. intelligēdū est ꝙ nihil pōt agere in quocūq; ordine agēdi nisi ppria virtute. sicut. n. dictū est supra: ꝙ nisi hēat formā actiuā ⁊ intrinsecā nō pōt oīno agere. ita ēt nisi hēat ppriā virtutē intrinsecā. qꝛ illa forma est virt⁹. ꝙ si prius nō habuit formā vel virtutē: ⁊ nūc agit in aliquo ordine: opꝫ ꝙ nūc de nouo hēat formā ⁊ virtutē in illo ordine. eadē enī nā manēs absq; oī mutatiōe: nullo mō est nūc actiua nūc nō actiua. sed tñ agēs dependens ab alio dr agere in virtute alteri⁹ qꝛ vt⁹ agētis dependētis nō sufficit sine illa vtute a q̄ dependet. magis tñ dr instrꝫ agere in vtute alterius q̄ cā scda: qꝛ plus depēdet ab agēte supiori illud qd non hꝫ formā actiuā in eē quieto sed tm̄ recipit in actuali motione q̄ illud qd hꝫ formā actiuā in eē qeto. ¶ Cām ēt secundā. i. que hꝫ formā actiuā in esse qeto agere in vtute alterius nō est recipē tūc aliqd ab illo altero. sed tm̄ hēre ordinē inferiorē ad illud alteꝝ agēs in suo ordine simul. Sed instrm. i. recipiēs formā actiuā in motione agere in vtute alteri⁹ est tūc actualē accipē formā ab eo p quā agit. ⁊ ex hoc pꝫ ꝙ cāe prime in cām scdam pprie dictā qñ simul agūt nō est influētia noua: que sit creatio alicuius inherentis cāe scde. sꝫ influentia ibi est determinatus ordo istarū cārū i agendo effectū cōem. Instrm aūt qñ agit recipit influentiā proprie ab eo cuius est instrm. qꝛ motionē actualē ⁊ in motione formā per quam agit in suo ordine. ¶ Ex istis patet intellc̄s maioris. hñ eniꝫ verū est ꝙ cā scda ⁊ instrm plus pōt in virtute alterius q̄ ppria supple sola pscindēdo vtutē alterius: qꝛ virtus eius ppria est diminuta ⁊ subordinata alterius vtuti: ita ꝙ sine illa altera vtute agēte vtus eius nō pōt in effectū. tñ nō pōt in vtute alterius plus q̄ in ppria vtute i. aliqd ad qd vtus eius nullo mō se extēdit in suo ordine cāndi. nūc aūt minor si accipiat virtutē propriā pscidendo virtutē cāe supioris falsa est. in nihil eniꝫ potest creatura sine virtute dei principalis agentis. ideo non valet.

Pp

Qq

Rr In sol. q.

Ss

Doctrina singularis.

Questio. II.

Utrū hec sit rō diffinitiua sacri quā pōit magr. sacrm est inuisibilis grē visibilis forma: ꝙ nō videt: qꝛ diffinitio non est nisi eiꝰ qd ē per se vnū. 7. meta. Sacrm nō est per se vnū. qꝛ sm Aug⁹ sup Joā. homil. 81. ⁊ ponit. j. q. j. de trahe. Accedit verbū ad elemētū ⁊ fit sacramētū. sꝫ verbū ⁊ elemētū nō faciūt aliqd per se vnū: qꝛ vnū est permanens aliud successiuū. ¶ 2° sic ē forma: aut ergo forma que est altera pars: aut forma exēplaris. Sed nō primo mō. pꝫ: qꝛ sacrm non est pars gratie. nec scdo modo: qꝛ exēplatū imitat exēplar ⁊ participat ipsum. nō sic aūt grā sacrm. ¶ 3° sic. qꝛ in quibusdā sacris nō est nisi verbū tantū qd nō est signū visibile: sed audibile tm̄: vt pbat inferius in sacro pnie ⁊ mrimonii. ergo male dr visibile. ¶ 4° sic. Uni⁹ rei tm̄ est vna diffinitio ppria. Sacri autē assignant alie diffinitiones. patet per magrm in lrā. ⁊ Hug. ⁊ p illd Aug. 10. de tri. c. 5. Sacramētuꝫ est sacre rei signum. ¶ Contra. magr in littera. ⁊ de cōse. di. 2. sacrificiū.

T.c.16. & in. 8. met. t.c. 15

Hic primo vidēdū ē cuius possit eē diffinitio: ⁊ cuius nō. 2° ex hoc si sacri possit esse aliq̄ diffō. 3° si hec de q̄ q̄rit. ¶ Quantū ad primū notādū est ꝙ cuiuscunq; siue entis siue nō entis qd potest ꝯcipi ⁊ significari pōt esse aliq̄ rō nois que. s. explicet explicite ⁊ distincte illud qd nomē iportat iplicite ⁊ confuse: ⁊ quelibet rō talis pōt dici diffō: extēdēdo nomē diffōnis. sed diffō pprie dicta non est nisi rō verū esse significās sm phꝫ. j. thoꝝ ⁊ iō non est quecūq; rō nois. sed ratio p quā distincte indicat verū qd rei. non est g̃ pprie non entis. ⁊ hoc siue non ens accipiat pprie pro ipossibili. qd includit ꝯdictionē. siue pro pura negatione vel priuatiōe. qꝛ non ens nō hꝫ qd est. Nec est rō eius qd non est p se vnū. vt pꝫ ex. 7. meta. c. 3. vt argutum est ante oppositū. intelligo aūt per se vnū. s. qd est simplex: vel cōpositū qd est ex per se actu ⁊ per se potentia. ¶ Nec ista vnitas ipedit ꝙ diffinitū includat aliquid tanq̄ terminū per se dependētie sue. vt accūs icludit subiectū. vel sicut aliqd qd simul est secū nā vt relatiuū includit correlatiuū. sed phibet ꝙ nihil includatur tanq̄ per se pars in ipso: qd nō se hēat ad aliud l eodē sicut per se actus ad p se potētiā. vel pars eiusdē actus vel eiusdē potētie ad aliā ptē. ¶ Nec est 3° entis rōnis qd est tm̄ ens diminutū. qꝛ pprie qd sicut ⁊ ens nō cōpetit nisi enti reali. pꝫ. 5. ⁊ 6. meta. nec intelligo hic ens rōnis: qd est in itellectu obiectiue: qꝛ sic oē vle est in aīa. nec illud qd est tantū in intellectu subiectiue: qꝛ sic itellectio ⁊ scia sūt in aīa que tñ sūt forme reales ⁊ in gñe qualitatis. sed intelligo ens in aīa tanq̄ secūdo consideratū nō tanq̄ primo cōsideratum. (ad qd considerādū mouet primo aīa a re extra) sed tanq̄ ens in pmo considerato inquātū consideratū: ⁊ tale: vt in sūma sit dicere: non est nisi relatio rōnis. qꝛ nihil habet pcise eē in cōsiderato vt considerato: nisi cōparatio qua ꝯsideratuꝫ comparat ad aliud per actū considerātis. ens ergo diminutum vt hic accipit vlr sed ens rationis. ¶ Quarto nō est qd expressibile per diffinitionē de quo non pōt hēri nisi conceptus simplr simplex: qꝛ sm phm. 8. met. c. 3. diffinitio est rō lōga. ⁊ opꝫ terminū eē rōnē longā exprimentem quid ⁊ quale. distincte enim explicat quod diffinitū importat implicite. ergo oportet ꝙ de diffi

Cap. 4.

T.c.16. & in. Ut inde Ari. 8. met. t.c. 15

B

T.c.14. & circiter. T.c.8.

T.c.9.

nito possint plures conceptus formari quiditatiuus .s. 13.º et qualitatiuus p quos explicatur. ¶ 5º nõ est singularis: qz non potest esse rõ oino exprimẽs quiditatẽ ei⁹: qn illa explicet aliud qd nõ ptinet ad qd qd erat eẽ: vt patet. 2. li. dist. 3. q. de indiuiduatiõe. ¶ Ex his sequitur q diffinitio proprie dicta est entis positiui: p se vnius: realis: compositi realiter. vel quantum ad conceptus: vniuersalis: et solius talis.

C

De secundo

principali vidẽdũ est p ordinẽ an aliqd istoꝝ quinque excludat a sacro hẽre diffinitionẽ pprie dictá. et fm hoc iste scds articulus hz quinque. pmũ nõ ipedit qd ostẽdo per 3nes ordinatas. pma est ista. Possibile est deũ aliquẽ effectũ inuisibilẽ creare ptinẽtẽ ad salutẽ hois viatoris. hãc nõ opz pbare: qz theologo est manifesta ex potẽtia diuina. ¶ 2º dico q possibile est deũ imponere aliqd signũ ad signãdũ istuz effectũ inuisibilẽ. hoc pz: qz nos possumus iponere signa ad signãdũ quodcũqz intelligibile a nobis. cũ aũt signũ diuidat in rememoratiuum qd est preteriti. et pronosticũ qd est futuri. et demõstratiuũ qd est pñtis: possibile est deũ instituere qdcũqz istoꝝ signoꝝ instituere ad signãdũ suos effectus: qd ẽt probaẽ qz nos possumus qdcũqz istoꝝ signoꝝ instituere ad signandum nostros effectus. sic enim instituta sunt a nobis iuramenta pmissiones et signa huiusmodi obligatoria ad signãdũ nrm effectũ futurũ. vel assertoria ad signãdũ effectũ pteritũ vel pñtẽ. ¶ Ulterius suppono q posse est deũ determinare se et disponere vt cooperetur ad aliqd signum ab eo institutũ ad cãndũ effectũ signatũ nisi impediat indispõ eius cui adhibeẽ. patet: qz sicut esset posse in nobis q aliquis instituens signũ effectus sui disponeret se semp cooperari hmõi signo: nisi impediret illi cui adhibereẽ. puta si quis instituat pro signo pacis vel beniuolẽtie tactũ manus vel eleuatione digiti vel huiusmodi: posset instituens tale signũ determinare se ad semp cooperãdũ ad effectũ signatũ: nisi indispõ eius cui adhiberet signũ ipediret. tale aũt signũ cui instituens disponit regulariter coopari põt dici signũ verax vel certuz ad distinctionẽ signi incerti vel equoci. qd equaliter hz secũ signatũ cõcomittãs vel oppositũ. pprie tñ diciẽ signũ efficax si adhibito signo: sequiẽ signatũ ordine nature et nõ econuerso. qz si signum sequereẽ signatũ suũ ordine nature. et si posset esse signũ certũ si nunqz careret illo signato pcedente: nõ tñ esset efficax: qz nullo mõ eius positio efficaciã haberet respectu signati: sed econuerso. ¶ Ultimo dico q est possibile deũ ad signandum effectũ pdictũ et mõ predicto. s. certitudinalr et efficaciter istituere signũ aliqd sensibile. hoc apparet qz et nos possumus aliquod signũ sensibile instituere ad signãdũ effectũ nostrum cũ illis cõditionib⁹ pdictis. nec solum potuit institui vnũ solũ signũ sensibile. sed ẽt sensibile plura sensibilia includẽs i se. et hoc vel eiusdem sensus vel diuersorũ sensuũ. sicut enim ad signãdũ pfectione diuinaz que est essentia simplicissima possum⁹ instituere istã orationẽ. deus est infinitus pfecte. q cõstituiẽ ex multis syllabis audibilibus: ita possumus istituere q aliqua audibilia et aliq visibilia siẽ sigrẽt cõceptũ nrm. puta q actũ beniuolẽtie sigrẽt aliqua verba certa cũ aliquo actu manus vl osculo. ¶ Ex istis sequiẽ ista cõclusio. q ista rõ totalis nõ est in se falsa eo mõ quo phs loquiẽ de rõne in se falsa. 5. meta. c. de falso. s. signũ sensibile gratiã dei vel eius effectũ gratuituz ex institutione diuina efficaciter signãs: effectum in q

D

E

F

T.c.24.

ordinatũ ad salutẽ hois viatoris. patet enim ex pdictis q nulla particula isti⁹ rõnis repugnat alteri. nõ est autẽ in se ratio falsa fm phm ibi. nisi partes inter se contradicãt. Ista ergo rõ non est pure non entis: puta puri ipossibilis: qz nihil est puruz ipossibile nisi cuius rõ est in se falsa. vt pz p lib. di. 2. ¶ Patz ẽt q ista ratio non ẽ pure negationis vel priuationis: qz includit in se aliq positiua. q si supponaẽ istã rationẽ esse huius nois sacrm: sequiẽ q sacrm non est purũ non ens. neqz sicut impossibile neqz sicut negatio. q aũt ista rõ sit huius nois sacrm pbari nõ põt: sed opz supponere ex vsu loquẽtium de sacramẽto: sicut opz supponere signata vocabuloꝝ ex vsu. ¶ Uidendum est ergo de secunda conditione. s. de per se vnitate vtrũ impediat diffinitionẽ pprie a sacro vel ob hñte huiusmodi rationẽ nois: ¶ Q aũt ens non vnũ per se nõ sit diffinibile põt intelligi duobus modis. s. vel q consistat ex entibus eiusdẽ generis vel alterius. q tñ non sunt nata constituere per se vnũ. primũ tenet nomẽ entis aggregati: vt cumulus vel aceruus. scdz dr pprie ens per accñs. patet. 5. meta. c. de ente et de vno. neutrũ aũt hoꝝ est pprie diffinibile. primũ nõ. patet. 8. meta. c. 10. nec secundũ. vt patet. 7. met. c. 2. ¶ Et dicitur q sacramentuz proprie non habet vnitatem. ideo non est diffinibile pprie. includit enim multa vt tangit primũ arm ad oppositũ ex quib⁹ nõ põt fieri per se vnũ. ¶ Sed contra hoc. Licet. n. vnũ accñs esset in plurib⁹ subiectis: nihilominus illud esset diffinibile pprie: sicut aliud accñs: qz illa plura nõ pertinent per se ad rationẽ accidẽtis sed tanqz additamẽta. In ista aũt rõne nois predicta patet: q illud q diciẽ sensibile: ponitur respectu signi sicut additũ. ergo quãtũcũqz in illo non sit vnitas: dũ tñ illa alia q pertinent ad rõnẽ formalẽ nois nõ impediant vnitatẽ per se: non propter hoc sacrm erit non diffinibile: ita q pluralitas de qua arguitur est illoꝝ que concurrũt in sensibili signante fundamẽtũ illius relationis formalis quã importat sacrz. ¶ Dico ergo q cũ in ratione predicta formale intelligaẽ esse signũ et etiam illa que per se determinant rationẽ signi: cuiusmodi sunt ex institutione et efficaciter. alia duo q sunt ibi. s. sensibile et effectũ dei gratuitũ: sunt ibi vt additamenta. primum vt subiectũ siue vt fundamẽtum. scdm aũt vt correlatiuum. pluralitas autez quecunqz vel subiecti in se vl correlatiui ad correlatiuũ non prohibet relationẽ esse diffinibilez simplr. g nec excludit a sacro habere diffinitionẽ propter non vnitatẽ. Ita eniz est iste conceptus per se vnus apud intellectũ signum ad placitũ efficax. sicut est cõceptus pñitatis. et sic paternitas posset diffiniri pprie non obstãte non vnitate per se subiecti si pñitas esset in duobus subiectis et illa ponerentur vt additamẽta. ponereẽ etiaz correlatiuũ pñitatis. ita in proposito. ¶ Tertio dico q in rõne nois predicta includiẽ aliquid qd dicit ens rõnis. s. hoc qd est signum ex institutione. nam ista relatio nõ consequitur fundamẽtũ ex nã rei. qz et si in re sit aptitudo ad signandum effectum signatũ. tñ actualis signatio nõ conuenit sibi nisi per actũ imponentis. restringendo ergo diffinitionem ad quid pprie dictũ extra aĩaz: ista diffinitio nõ exprimit quid sacri: ergo nõ põt esse diffinitio eo mõ quo est ratio entis completi extra aĩam. sed eo mõ quo diffinitio exprimit vnũ cõceptum per se in intellectu siue ille cõceptus sit rei extra siue rõnis: hñ põt diffiniri. et hoc mõ tñ et non aliter diffiniunẽ oẽs intẽtiones logicales. nõ eniz signant quiditates extra

q. 2ª.

B

T.c.13.

T.c.7.

T.c.15.

T.c.16. et in

Ri. li. 4. di. 1. ar. 1. q. 2.

D

animam. sed tantūmodo conceptus in anima sed p
3 se vnos. ꝛ sic habere diffinitione sufficit ad sciam pro
prie dictā. alioqn logica non esset scia. in talibus diffi
nitionibus etiā inueniꝫ genus dria ꝛ propiuz eo mō
quo logicus loquiꝫ de genere dria ꝛ ꝓprio. qꝛ inue/
niuntur ꝑdicari in qd ꝛ in quale essentiale ꝛ ī quale ac/
cidētale cōuertibile. ꝛ sic in rōne ꝑdicta poniꝫ signū
vt genus ex institutiōe ꝛ efficax vt dria. sensibile ve/
ro vt fundamentum relationis. grā vero vel effectus
dei gratuitus vt correlatiuū. ¶ De 4° ꝛ 5° cōditiōe
non opꝫ īmorari. patet enim ꝙ sacrm ꝓm rōnē nois
predictam non habet conceptum simplr simplicem
nec conceptum singularem sed vniuersalem.

Ex his ꝑdictis patet scd̄s articulus ꝙ sacrm
(supposito ꝙ eius sit rō nois que supra
posita est) pōt simplr ꝛ per se diffiniri eo mō quo intē
R tiones scd̄e sunt per se diffinibiles. ꝛ ꝙ absolute ni/
hil repugnat qn absolute ꝛ verissime diffiniatur nisi
qꝛ ꝓprium eius formale est ens rōnis. vel nisi qꝛ in/
cludit aliqd qd est ꝑcise ens rōnis. ¶ Ex isto articu/
lo pꝫ correlarie quō se hꝫ cognitio quid est ꝛ si est or
dinate. in cognitione nāqꝫ si est hꝫ ꝙ precedit cogni
tionē qd est. non intelligiꝫ de actuali existētia. alioqn
demonstratio cuius medium est diffinitio non pos/
set haberi de non existēte. cuius oppositum vult phs
Tc.20. primo poste.ꝝ ꝛ 7. meta. sed intelligiꝫ si ē de ente cui
Tc.35.ꝛ.53 non repugnat esse in effectu. ¶ In prima conditiōe
istarum quinque applicādo ad ꝓpositū ostensuz est
de sacro si est isto mō. qꝛ ostensum est sacrm esse tale
cui nō repugnat esse in effectu. ꝛ hoc supposito inqui
rebaꝫ in spāli qd esset. ¶ Appet ēt ordo cognitionis
eius qd diciꝫ per nomē ad si est: qꝛ in prima cōditio
Resolō dif/ ne istaꝝ quinque ꝑsupponiꝫ qd diciꝫ per nomē. ꝛ ex
ctoꝝ subtilis/ illa ratione ꝑsupposita cōcludiꝫ si est. Et licꝫ idem sit
sima. qd nois ꝛ qd rei in hn̄tibus qd rei. tn̄ prius cognosci
l tur aliqd esse qd nois qꝫ quid rei. primū eniꝫ cogno/
sciꝫ cognoscēdo illud nomē esse intelligibile ꝛ signi/
ficabile. 2m cognoscēdo istud esse alicuius possibilis
esse in effectu. ꝛ ex rōne eius possibili cōcipi ꝛ signa/
ri potest concludi aliqd posse sub illi cōceptui: ꝛ p
ꝯñs illam rationem exprimere verum quid est.

De tertio ꝑncipali dico ꝙ eo mō quo ꝑt
esse diffinitio sacri: vt pꝫ ex. 2.
articulo. hec est eꝰ diffinitio. s. signū sensibile gratiā
dei vel effectū dei gratuitū ex instōne diuina effica-
m citer significās ordinatū ad salutē hois viatoris. ꝛ in
hoc efficaciter includiꝫ tā certitudinalr qꝫ pronosti/
ce. ꝛ hoc accipiēdo pronosticū pro signo nō tm̄ priori
duratione signato: sed ēt nā. hoc ꝓbaꝫ vlr in his que
possunt hr̄e diffinitionē. eadē enim est rō exprimēs
Tc.28. quid diciꝫ per nomē ꝛ vera diffinitio. nā ꝓm phꝫ. 4.
meta. Ratio quā sigt nomē est diffinitio. Et hoc ap/
paret per rōnē. qꝛ nomē īponiꝫ ad signandū essentiā
rei. ergo rō que exprimit qd dr̄ per nomē distincte ꝛ
p partes exprimit distincte p partes cōceptus eēntie
rei. Ista aūt rō q̄ posita est. s. signū sensibile ꝛc. est rō
huius nois sacri: vt suppositū est supra ex vsu loquē
tiū de sacro. ꝛ sacrm pōt hr̄e diffinitionē eo mō quo
entia rōnis diffiniunꝫ. ergo ista rō est eius diffinitio.
sic ergo ꝓbaꝫ qꝛ ita est. ¶ Qualr autē hoc possit esse
facilr pōt patere. qꝛ ibi poniꝫ aliquid pertinens ad ge
nus relationis qd est genus ī illo genere eo mō quo
Speculatio in relationibꝰ rōnis poniꝫ genus ꝛ spēs: puta hoc qd
nobilis d dif/ est signū: ꝛ illud determinaꝫ per drias huius gene/
finitione sa/ ris. s. signi que sunt ex institutione ꝛ efficaciter. ꝛ po-
cramenti. nunꝫ ibi duo addita. sicut vlr ī diffinitionibꝰ relatio/
nū ꝛ relatiuoꝝ. s. subiectū vel fundamētū qd intelli/
giꝫ per hoc qd est sensibile. alteꝝ ēt. s. correlatiuū qd
notaꝫ per hoc qd est gratiā vel effectum gratuitum.

Ex his patet solo qōnis. Dicēdū est. n ꝙ il/
la rō de q̄ queriꝫ si recte intelligaꝫ ꝛ
p alia non explicata suppleaꝫ: est ꝓpria rō diffinitiua n
sacri eo modo quo sacrm est diffinibile. est eniꝫ illa
rō sic intellecta ꝛ suppleta eadē cū ratione predicta.
ꝙ enim poniꝫ forma dꝫ intelligi pro signo sensibili.
eo mō quo imago herculis dr̄ forma herculis. ꝙ ibi
additur visibile debet intelligi pro sensibili in cōi: ꝛ
pro tanto debet itelligi visibile poni pro sensibili cu
iuslibet sensus. qꝛ visus est excellētior oī sensu ꝛ plu
riū driarū cognoscitiuus ꝓm phm. 1 met. poniꝫ etiā In phe.
ibi visibile pro sensibili siue vno siue pluribus ꝛ hoc
pluribꝰ pertinētibus ad eūdē sensum vel aliū ꝛ aliū.
Poniꝫ aūt ibi grā inuisibilis pro effectu dei gratuito
interiori ordinato ad salutē hois viatoris. vtruꝫ aūt
gratia ibi sumaꝫ vlr pro grā inherēte aīe subiectiue:
an gnāliꝰ vt expssi supra. vt. s. significet effectuꝫ dei In diffōne
gratuituꝫ ꝛc. ¶ In mā de eucharistia patebit. qꝛ ibi di.8.q.1.
res sacri nō ē aliqua grā accītalis inherēs aīe. supple
ri aūt debēt drie specificātes signuꝫ: puta ex instōne
contra signū signāns nālr. ꝛ efficaciter contra signū
equiuocū ꝛ signū sequens naturaliter signatum.

Ad primum argm dico ꝙ lꝫ fūdamē/
tū huiꝰ relationis plura
includat ex qbus nō sit per se vnū. vt ꝓbaꝫ de succes
siuo ꝑmanēte. tn̄ nō seqtur qn sacrm quātū ad suum
formalē rōnē sit per se vnū. ¶ Et si arguiꝫ ɔtra hoc.
qꝛ relatio nō est ꝓpter se vna nisi habeat fundamen
tum vnum ¶ Rn̄° ꝙ si forte hoc eēt verū de relatio/
nibus realibus de quibus est dubiū. qꝛ forte in mul
tis trahentibus vnā nauē est vna relatio trahentium
ad vnuꝫ tractū. tn̄ in relationibus rōnis ꝓpositio est o
manifeste falsa: qꝛ quātūcūqꝫ diuersa pnt cōcurrere
in fundamento vnius relationis rationis. non enim
oportet nisi ꝙ multa ibi cōcipiantur quasi vnū in or
dine ad aliqd signatum. Hoc patet. qꝛ huius relatio
nis vnius que est signare multū bonum. hn̄ pōt esse
fundamētum totū istud. s. circulus coopertus foliis he
dere in cruce positus ꝛc. ita etiam multe orōnes cō/
texte. vel vna rō ex multis syllabis: que nihil vnum
per se faciūt sunt fundamētum vnius relationis hu/
ius que est signare deo inesse aliq̄ que sibi intrinsece
insunt: cū tn̄ illud signatum sit vnū ꝛ idē simplicissi/
mū. ¶ Ad arm 2m ꝛ 1m patet ex dictis in explicatiōe
diffinitionis magistri. ¶ Ad 4m potest patere ex il/
lis. qꝛ qd vna diffinitio non exprimit alia exprimit:
vt sic ex omnibus colligendo qd sparsim inueniꝫ in
singulis possit haberi vna diffinitio cōpleta: qualis ē
illa supra posita. Questio. III.

Habito de sacri qditate. qro
d eius institutōe.
Utrū pro tp̄e cuiuscūqꝫ legis a deo da/
te debuerit institui aliqd sacrm: ꝙ nō.
qꝛ nō legimus de aliquo sacro instituto
a deo pro tp̄e legis nāe. sacrm aūt non pōt institui ni
si a deo. ꝓm eius diffinitionem. ergo ꝛc. ¶ Cōfirma
tur per Gregm moralꝫ. 4. liº. ꝛ ponitur de cōse. dis. 4.
Quod apud nos valet aqua baptismi: hoc egit apud
veteres vel ꝓ paruulis sola fides. vel pro maioribꝰ
virtus sacrificii. ergo non fuit apud eos sacramentū.
Sed maior videꝫ esse necessitas pro aliq̄ lege ratio
sacri contra morbū qꝫ aliqd aliud. ¶ Item deus nō
est causa: nec dat directe occasionē errādi hoi. Sed

in sensibilibus esse salutē est directe occasio errādi. qr. s. credēdi aliqd numinis eē in talibus sensibilib⁹: ⁊ per ꝯns idolatrādi. ergo deus nō instituit aliquod sensibile: vt in eo vel per illud esset salus querenda. ¶ Item deus nō imediate sed per ministrū aliquā legē dedit. patet de lege mosayca per totuz. ergo siļr de lege euangelica videt̄ ꝙ instituí potuit vel ordinari illud sacrm̄ per aliū ministruz ⁊ non necessario imediate a deo. ¶ Itez cum plures leges fuerint a deo date: si cuiuslibet tp̄e fuerit sacrm̄ a deo institutū. ergo aliud ⁊ aliud: qr si sacrm̄ legis prioris remāsisset tp̄e legis posterioris: nō fuisset aliud institutuz pro lege posteriori. Sed ꝯns est incōueniens: qr vox semel imposita ad significandū semper manet significatiua eiusdē. ergo multo magis signū semel a deo impositū semper manet significatiuū eiusdē. ¶ Cōtra. Augustinus ꝯ Faustū. 19. In nullū nomē religionis coagulari pūt homines nisi aliquorum signoꝝ velut sacroꝝ visibilium consortio colligentur.

Hic quattuor sunt vidēda. ¶ primo ꝙ sacrm̄ aliqd fuit instituēdu. ¶ 2° a quo. qr imediate a deo. ¶ 3° an pro tp̄e cuiuscūq̄ status vie post lapsum: ¶ 4° an aliud ⁊ aliud pro statu alterius ⁊ alteri⁹ legis. ¶ De primo dico ꝙ sacrm̄ debere institui nō pōt ꝓbari necessario neq̄ a priori. qr deus extra se nihil agit necessario. neq̄ a posteriori sicut a fine. qr absolute possibile eēt effectū inuisibilē hēri sine tali signo. Sz ꝙ ꝯgruū fuerit sacrm̄ institui probat̄ rōne simili illi q̄ posita est in ꝑcedēte. q. in ꝓ articulo ꝓbāte possibilitatē sacramēti. Cōgruū eniz est effectū inuisibilē cāduz a deo ordinātē hoīem ad salutē sigri per aliqd signū sensibile: vt viator inḋrēs cognitionē ex sensibilibus effectū illū inuisibilē certius cognoscat. nec solū congruit eē signū huius effectus quasi speculatiuū. ꝑ qd s. possit hēri cōceptus in intellectu de illo signato: vt hō signet nāin humanā. sed signū quasi practicum. s. qd signat signatū eē vel fieri. nec adhuc signū practicū dubiū seu equocū vel incertū. qr ⁊ si per tale signū duceret̄ hō in cognitionē fieri hui⁹ effectus. nō tn̄ appeteret illud signū sibi adhiberi ꝑꝑ incertitudinē signi respectu fieri signati. ergo talem effectum signari per signum practicū certum ⁊ efficax fuit cōgruū: vt ⁊ hō ex tali signo effectuz cognoscat: ⁊ in tali signo effectum ardenter querat. nec tamē congruit signū illud esse certum certitudine demōstratiua: sed quasi vt in pluribus. Sicut enim in speculabilib⁹ aliqd signū est certū ⁊ necessariū. aliqd vt in pluribus prīmo poste³. sic posset signū practicū hēre certitudinē quasi necessariā: si ipm̄ vīr ⁊ q̄si necio concomitaret̄ fieri effectus. vel certitudinē vt in plurib⁹. si ipm̄ cōcomitaret̄ effectus vt in plurib⁹. nō fuit aūt cōgruuz esse signū aliqd certū sensibile ꝓ mō. qr cū illud signū sensibile debeat adhiberi ab hoīe: sequeret̄ ꝙ in potestate hoīs eēt signū aliqd ad qd deus vīr cāret illū effectū inuisibilē: qd auferret a suscipiēte debitā preparationē. sufficeret eniz sibi ꝙ q̄liscūq̄ indispositus illud signū suscipet. Congruit igit̄ effectū talem inuisibilē significari per signum sensibile practicum certū certitudine vt in pluribus. i. semꝑ nisi indispō suscipiētis impediat. ⁊ hoc signo nāliter precedente fieri signati. vt sic susceptio signi sit quasi dispositio ad signatū. ¶ Has aūt oēs cōditiones ꝙ. s. sit practicū certū vt in plurib⁹. ⁊ ꝑcedens nāliter fieri signati intelligo per hāc conditionē efficax. Tale autē signuz non pōt esse aliqd sensibile significans nāliter: qr nullū sensibile hz efficaciā nālē ad effectuz inuisibilem. ergo congruit ꝙ sit signū institutuz siue impositum.

¶ Sic ergo hētur ꝺm totā rōnez sacri ꝙ cōgruū fuit sacrm̄ institui ꝑpter cognitionē ⁊ desideriū cāndum in viatore respectu effectus inuisibilis. ⁊ hec est ratio quā tāgit magr̄ in lr̄a. s. ꝑꝑ eruditionem. alias duas rōnes tāgit ꝑpter. s. exercitationē ⁊ humiliationem: quā expōnē tāgit in lr̄a. ⁊ iste tres rōnes concludunt rōnē institutionis sacri ex ꝑte cuiuscūq̄ ꝑsone priuate. ¶ Est ēt alia rō que tāgit illā cōgruitatez ex parte totius cōitatis. Cōgruū est. n. oīb⁹ viatorib⁹ vnius secte aliqbus signis exterioribus cōicare ⁊ cōuenire. ꝑ que ēt ab aliis alteri⁹ secte distinguant̄. Nam ex talibus signis noscit hō q̄s est sue secte: ⁊ q̄s alterius ꝺ aūt expedit: qr qui sciūt se eiusdē secte iuuant se mutuo ad obseruationē eius: ⁊ qui sciunt se dissimilis secte vitant se mutuo tanq̄ mutuo se impedientes. tale aūt signū vnitiuū eoꝝ qui sunt eiusdem secte: ⁊ distinctiuū ab aliis expedit esse practicū respectu alicuius effectus inuisibilis ꝑtinentis ad obseruationem secte. Sic ergo patet ꝙ necessitas ꝓbari nō pōt. sed cōgruitas ꝓbat̄ per rōnē. factū autē probat̄ ꝑ auctē: vt tanget̄ in q̄rto articulo. qr auctes non loquunt̄ de sacro in cōi sumpto sicut hic adhuc tractat̄. sz loquūtur in spāli de tali ⁊ tali sacro talis vel talis legis.

De secundo dico ꝙ aliū de signū practicū hz ꝙ significet practice signatū ⁊ aliūde ꝙ sit certū signū. qd p3: qr possibile est q̄nq̄ aliquē nō veracē vti illo signo. signationem enim habet ex institutione: sed ꝙ sit certuz: nō habet nisi ex determinatione alicuius cāe cooperantis illi signo ad eandem significatum. Verbi gratia. si ab aliquo legislatore instituatur in pollitia sua pro signo pacis tact⁹ manus vel huiusmodi. ⁊ si ex ista impositione habet istud signū qd practice significet pacem. tñ si alius non verax potest vti isto signo. istud signum nō est certū ex impositiōe legislatoris sed remanet equiuocū. q̄nq̄. s. verū qn̄ habet cōcomitāe signatū. q̄nq̄ falsum. falsus enim vtit̄ isto signo siue signato sicut vteret̄ signo speculatiuo beniuolentie sine signato: dicendo. cōcedo tibi dilectionē meā hñs aliud. s. oppositū in mente. ¶ Ad propositum. sacramentum ⁊ practice significat effectum practicū causari in illo cui adhibet̄. ⁊ sic signat ꝙ est signū certuz vt in pluribus siue regulariter quātū est ex ꝑte eius. D

¶ Quantū autē ad signationē possibile esset ꝙ institueret̄ ab aliqua creatura: qr sicut posset homo imponere signū speculatiuum effectus dei: vt patet de ista oratione. deus causat gratiam in anima. ita posset imponere signum qd practice signaret deuz inuisibiliter agere. sed nō posset dare illi signo ꝙ esset regulariter certum: nō enim pōt dare certitudinē alicui signo practico nisi in cuius ꝑtāte est posse causare signatum illius signi. solus aūt deus pōt se determinare ad causandum effectum sibi ꝑpriū. ergo solus deus pōt dare certitudinem signo practico sui effectus. sic ergo patet ꝙ a deo solo pōt institui sacrm̄ quātum ad signum certum. inquantū autē absolute est signum practicum posset institui ab aliquo alio. sed non congruit: qr institutio talis signi esset omnino frustra. cum ex impositione nunq̄ sine aliquo intrinseco posset habere veritatem cum nō sit in potestate imponentis nec vtentis. ¶ Nec cōgruit ꝙ deus cōmittat inferiori se instituere sacromētū inquātum certum signum: ne deus esset approbator signi falsi vel equiuoci. pōt tamē sacrm̄ inquātum signum

Marginalia: B (beside "Sic ergo hētur"); "Quē aug⁹ ꝯ faustū vbi supra." (beside "Est ēt alia rō"); C (beside "De secundo"); L.c.4. (beside "mo poste³")

⁊ inquantū certum ab alio a deo pmulgari vt a pre/cone. sed ista pmulgatio nō est institutio: sed psup/ponit institutionē. ¶ Ex isto patet an sacramentum ex institutione sua hēat efficaciam. si enim itelligat institutio precise ipositio ad signandū practice. dico q̄ nec patet ex dictis. si autē intelligatur institutio determinatio quedam volūtatis ipsius instituentis ad coopandum illi signo: que institutio non est pre/cise impositio ad signādū practice. sed cū hoc deter-minatio signi ad veritatē ⁊ ad certitudinem. hoc mō ex institutione habet efficaciam: hoc est q̄ signatuz concomitet istud signum. Et sicut in homine esset alius actus realiter quo instituteret osculū vt sit signū recōciliationis. ⁊ ali⁹ act⁹ q̄ determinaret voluntatē ad istud signatuz cādū signo exhibito. ita est in deo alius actus rationis ad instituendū signuz sensibile ad practice signandū effectuz dei: ⁊ alius quo deter/minat se realiter ad coopandū tali signo regulariter i. semper qn̄ indispositio suscipientis nō impedit. Isti tn̄ duo actus simul concurrentes pūt dici vna sacri institutio cōpleta inquantū est signū certū ⁊ distin/ctum a signo equiuoco. Et si hoc est de rōne sacri vti videt ex illa pticula efficax. sequitur q̄ de rōne eius ppie dicta est q̄ a solo deo possit institui. si autē nō est de rōne eius: q2 accidit signo vtrum signatū con-comitet ipsum vel nō. saltē ipsa perfectio supaddita rōni sacri que est veritas vel cōformitas in signādo ad rē signatā requirit vt instituat a deo. siue q̄ deus determinet se regulariter cooperari illi signo.

De tertio articulo apparet ex p. Naz pro quocūq3 statu in quo est mor/bus necessaria est medicina. ⁊ pro quocūq3 statu vie maxime post lapsum congruū est hoiem manuduci ad inuisibilia p aliqd sensibile. sed in omni statu vie maxime post lapsum morbus est in nā. g pro omni illo ɔgruū est aliqd institui sacrm. In spāli autez an plura pro tpe eiusdē legis ⁊ qu[...] vel quot tāget infe/rius. hic enim tm̄ querit in gnāli de qn̄ sicut de aliis cōditionib⁹ ptinētib⁹ ad instōnē. ¶ Ex h appet q̄ in
2ª statu pñie nullū ɔstituit sacrm: q2 tūc non indiget hō sensibilib⁹ vt cognoscat intelligibilia ptinentia ad sa/lutē suā. neq3 tūc indiget excitari ad querēdū ptinē/tia ad salutē: q2 est pfecte ɔsecut⁹ salutē. ¶ Pro sta-
3ª tu etiā inocētie nō fuit ɔgruuz institui sacrm sic post lapsum: q2 etsi tūc hō nō potuit nisi ex sensibilib⁹ co-gnoscere intelligibilia. tn̄ nullū sensibile fuit neciuz tanq3 cōferēs ad salutē remouēdo aliqd ipedimen/tum salutis: vt. s. possit dici pprie medicina. An ve/ro matrimoniū qd certum est fuisse in statu innocen
di.26. tie fuerit sacramentum. de hoc inferius.

De quarto. Primo opz videre quō sa/cramētū possit distingui. ⁊ 2° ad ppositū. ¶ De p sciendū q̄ sacrm vno mō di/stinguit quasi vox in significatiōes in sacramentum
D pprie ⁊ iproprie dictū. Alio mō distinguit q̄si supius in inferiora. ⁊ hoc quidē tripl̄r. cū eniz sit sensibile si/gnās aliqd vel pōt esse aliud ⁊ aliud sacrm: q2 aliud ⁊ aliud sensibile: vel aliud sacrm: q2 aliā signationez hūs: ⁊ hoc dupl̄r. vel simpl̄r aliā respectu alteri⁹ ⁊ al-terius signati: vel sm̄ qd seu impfecte alioz respectu eiusdē variati sm̄ magis ⁊ minus. ¶ Ad ppositū di/co: q̄ in quacūq3 lege pōt inueniri sacrm distinctū p
3 mō. In qlibet enim lege sic fuit sacrm aliqd pprie dictū ex 3° articulo sic fuit sacrm aliqd iproprie dctū imo multa talia. puta a pn̄° genuflexiões iclinatiões ⁊ pstrationes ad terram ⁊ bndi. q̃ pñt gñalr dici sa/cra signa: ⁊ ita iproprie sacra. hec etiam poterāt esse eadem: ⁊ multa alia in lege Moysi ⁊ euāgelii. Sed loquēdo de sacro pprie dicto. dico q̄ debuit eē aliud
K ⁊ aliud in alia ⁊ alia lege. ⁊ h nō curando hic de aliis sacris. saltē hoc fuit cōgruū de eo qd instituebatur vt medicina cōtra morbū originalis pcti. debuit etiam a.l. ⁊ rōne fi/ esse aliud in rōne signi ⁊ rōne sensibilis instituti ad gurationis. signandū. ¶ Primum probat. nō quidē q̄ signatio esset simpl̄r alia ⁊ alia respectu alterius simpl̄r. Naz ex quo in qualibet lege fuit medicina cōtra eundem morbum non fuit simpl̄r aliud qd signabat per tale sacrm in alia ⁊ alia lege: sed debuit significatio esse alia respectu alterius sm̄ minus ⁊ magis variati. ¶ Qd pbat. q2 in processu gnationis humane sem/ Quē hugo/ per creuit notitia veritatis. vt pz per Gregoriu super nē de sacris Ezech. ergo cōgruum fuit in lege posteriori signum institutū euidentius signare signatū. lex autē poste/rior semp fuit pfectior: q2 deus ordinate agens pce/dit de impfecto ad perfectū. lex autē pfectior requi-rit adiutoria pfectiora ad sui obseruationē. ergo lex posterior debuit habere sacrm signans perfectiorez gratiā. sic ergo ɔgruum fuit in alia ⁊ alia lege esse si-gnationem aliam ⁊ aliam manifestiorē in posteriori ⁊ respectu signati perfectioris. ¶ Ex hoc sequit q̄ 3 decuit esse aliud ⁊ aliud sacrm quantuz ad sensibile signās. nam magis congruū est ad signanduz perfe/ctiorem gratiā: ⁊ manifestius signandum nouum si/gnum imponi: q̄ antiquū remanere. antiquū enim ex pª ipositione nullo mō potuit aliud signare q̄ p. ipsum autē pm̄ seu idem sensibile poni in 2ª lege ad aliud signandū q̄ p: vel alio mō signanduz non erat ita congruū sicut aliud imponi. vt pz etiam in signis practicis institutis a nobis: qd rōnabilius est ad si/gnificandū perfectiorem effectuz nostrū: ⁊ manife/stius imponere nouum signum q̄ antiquū remane re aut aliud prius impositum de nouo imponere.

Ad argumenta. Ad pmū dico q̄ deus nō erat cā directe nec occasio idolatrādi. nō enī instituit illa sen sibilia quasi in eis sit/ vel crederet aliqd numinis. sz instituit illa tanq3 signa effectus sui creandi. ex qui/bus cognitio ⁊ directio viatoris posset hēri ad que/rendā salutez. ¶ Ad 2m arm inferius patebit. ¶ Ad q. vltª huius 3m dico q̄ nullus alius a deo erat legislator nisi sicut dist. soluēdo preco prenuncians legem: ⁊ ita potuit esse pronūcia pm pncipale. tor sacroꝝ huius legis sed non institutor. ¶ Ad 4m
L patet ex 4° articulo q2 aliud ⁊ aliud fuit institutum sacrm pro tpe alterius ⁊ alterius legis. saltez de illo sacro per qd fiebat pncipalis distinctio legis a lege. q2 in illo debuerūt hoies eiusdē legis ⁊ inter se ɔue/nire ⁊ ab aliis alteri⁹ legis distingui. Questio. IIII.

Utrum sit pōe aliquod sa/cramētū quātū/cūq3 perfectū habere causalitatē actiuā Uide varro respectu gre ɔferende: q̄ sic. Aug. sup nez pª. q. 4ª Joā. homil. 80. ⁊ i. q. i. Detrahe. Que ē de hac ma/ virtus ista aque vt corpus tāgat ⁊ cor abluat. loquit teria op. de aqua baptismali. ergo illa cor abluit. cor aūt. i. ani ma non abluitur nisi per gratiaz vel gratie causam. ergo ⁊c̄. ¶ Item magister ponit in littera rōnem sa/cramenti qd est signū gratie: ita vt eius similitudinē gerat ⁊ causa existat. ⁊ per hoc assignat differentiam sacramentorum noue legis ⁊ veteris. q2 illa veteris erant tm̄ signa gratie. ista noue legis nō sunt solum signa sed cause. ergo esse causaz gre est cōditio com-pletiua in diffinitione sacramenti perfecti. ¶ Item

in quadã oratione petit ecclesia. Perficiãt in nobis domine tua sacramẽta que continent. ¶ Ex hoc arguitur dupliciter. primo quia petitur gratia et non petitur impossibile. ergo est possibile sacramenta efficere gratiam. 2° quia innuitur sacramenta cõtinere quod petitur. s. gratiam. Non autẽ cõtinent eam formaliter. patet ergo virtualiter aut causaliter. ¶ Cõtra. Ber. in sermone de cena domini. Sicut investitur canonicus per librũ: abbas per baculũ: episcopus per anulũ. sic divisiones gratiarum diverse sunt tradite a sacramentis. patet quod illa de quibus exẽplificat sunt tantum signa et nõ cause. ¶ Itẽ Aug°. 83. q. q. 43. quedã sunt que deus efficit per seipsum sicut est illuminare aias. ergo et sic causa . . . ¶ Itẽ si sacramentum esset cã gratie aut univoca: aut equivoca. nõ univoca: patet. quia nõ põt esse gratia formaliter in sacramento. nec equivoca: quia cã equivoca est simpliciter perfectior suo cãto. nobilius aũt aliquid vel eminentius gratia non põt esse in re sensibili ut in subiecto eius. Questio. V.

Quarta hoc queritur. Utrum possibile sit in aliquo sacramento esse aliquã virtutẽ supernaturalez: quod sic. Per Augustinum auctẽ supradicta. Que est ista virtus aque etc. Item medicina cõtinet formaliter virtutẽ aliquã activã respectu sanitatis. Sacramẽtũ est medicina aie et hoc perfecta. ergo etc. ¶ Itez nova relatio nõ advenit alicui sine novo

T. c. 10.
T. c. 17. et ibi.

fundamẽto. patet: quia 5. phy. t. 7. Nõ est motus neque mutatio ad relationẽ nisi quia ad absolutũ. nũc autem illud quod ponitur signũ sensibile in sacramento hẽt relationez novã: ergo in illo est aliq forma absoluta nova. illã dico supernãlẽ virtutez novã. ¶ Ad oppositũ. Si ponatur talis virtus nõ põt poni ptinẽ ad aliquod genus entis. ois autẽ forma absoluta ptinet ad aliquod genus entis ergo. probatio prime: quia discurrẽdo per ola gnã non posset ptinere nisi ad genus qualitatis. Sed nec ad illud. patet discurrendo per oes spẽs eius. non enim est habitus vel dispositio: nec nãlis potẽtia vel ipotẽtia. nec passio vel passibilis qualitas. nec forma vel figura. ergo etc. ¶ P. ad idẽ sacramentum quãque cõcurrũt diversa sensibilia ut infra patebit in multis sacramentis nove legis. Sed idẽ accñs reale absolutũ nõ põt esse in diversis sbiectis. ergo nõ põt esse aliq una virtus que sic sit forma absoluta realis in tali sacramento. Unius autẽ sacramenti est una virtus etc. ¶ Item. oẽ accñs reale supernãle est simpliciter perfectius quocũque accñte nãli. probatur. quia in illud nõ põt cã nãlis. in istud põt. et ista ipotẽtia nõ videtur esse nisi propter eminẽtiã effectus. si ergo in sacramentis eẽt aliqua virtus supernaturalis: illa eẽt simpliciter nobilior oi qualitate naturali. ergo in verbis sacramentalibus alicuius sacramenti eẽt aliquod accñs absolutuz simpliciter perfectius omni perfectione intellectualis creature: quod est inconveniens.

Tho. in. 4. di. 1. q. 1. in 1. parte illius. q.

In istis questionibus est una opinio tenẽs partẽ affirmativã. ¶ Quãtũ ad primã questionẽ dicit quod oẽs coguntur ponere sacramenta nove legis eẽ aliquo mõ cãs gratie. tũ propter auctẽ sanctorũ. s. Augu. adductam ad principale et aliorum. tũ propter cõe dictum quod sacramenta nove legis hoc efficiunt quod figurãt: et secundum istos sacramenta nõ põt poni causa gratie sine qua nõ tantum: quia cã sine qua nõ que nihil põt facẽ ad effectum efficiendo vel disponẽdo nihil cãlitatis hẽt supra rem nisi sicut causa per accñs. sacramentum aũt nõ est causa gratie per accñs tuz quia nõ poneretur in eius diffinitione: cum tamen hic ponatur magis in diffinitione sacramenti. tũ quia illud quod est per accidens nõ ptinet ad artem in Porphyrio. Sed autẽ de

Cap. de spe.

sacramentis tractãtes precise: vel precipue tractãt de cãlitate eorum respectu gratie. patet: quia per hoc sacramenta nove legis et veteris distinguuntur ut dicitur in littera. Si autẽ et hec et illa tantum signarẽt gratiã: licet ista possent perfectius signare quam illa: tamen nõ esset distinctio in rõne cãe et nõ cãe. nõ enim esset distinctio nisi per aliã et aliã rõnem signandi. quod nullo mõ tribuit rõnẽ cãndi et non causandi. Qualiter ergo sacramentum sit cã gratie ponitur sic. cã efficiens distinguitur dupliciter. uno mõ ex parte effectus in dispositivũ quod inducit effectũ previũ: et in perfectivuz quod inducit effectũ principalẽ. Alio modo ex parte efficientis in principale et instrumẽtale. ¶ Instrumentum aũt duplicem habet actionẽ. unam ex natura propria. aliã prout motum est a principali agente. et quando habet secundam simul habet et primã: et per secundam attingit ad aliquid ultra illud ad quod attingit per primã. alias nõ eẽt instrumentũ. et illud ad quod attingit per secundam que est eius inquãtũ motũ est vel instrumentum aliquando est terminus principalis agentis: aliquando est tantũ dispositio ad illũ terminũ. ¶ Ad propositũ. aqua per formã suã naturalez habet operationẽ propriaz. s. abluere vel madefacere corpus. Ulterius autẽ inquãtum est instrumẽtũ divine misericordie habet effectũ ulteriorẽ. nõ quidẽ ad gratiã tanquam eam attingat etiã in virtute principalis agẽtis: sed ad dispõnem previã: que in quibusdã sacramentis est caracter in quibusdaz est aliquis ornatus anime proportionatus caracteri. Sic ergo sacramentum instrumẽtaliter nõ agit ad gratiã: sed dispositive: quia nec per actionẽ que est eius tanquam instrumẽtũ attingit illã sed dispositionẽ previã: et secundum istos istud est consonuz dicto magistri in littera qui dicit: quod homo nõ querit salutem a sacramẽtis quasi ab eis. sed per ea a deo. hec enim prepositio. a denotat causam agentem. per vero notat causam instrumẽtalem.

Secundum illam opi. dicitur ad secũdaz. q. quod in sacramentis est aliqua virtus supernaturalis: que nõ tantum est ordo ad effectum: quia virtus semper nominat principiũ agendi. principium aũt actionis: ut probatur. 5. phy. est aliqua forma absoluta. Qualis autem sit illa virtus ostenditur per distinctionem. nam virtus que est principiũ agẽdi semper proportionatur agenti. agens autem principale agit secundum exigentiã sue forme. ideo virtus activa in eo est forma habẽs cõpletum esse. Instrumẽtum autẽ agit ut motũ ab alio. et ideo cõpetit sibi virtus ut proportionata motui. motus autẽ est ens incõpletum quasi ens mediũ inter potentiã et actuz. 3. phy. et ideo virtus instrumẽti inquãtũ est huiusmodi habz esse incõpletum: nõ fixũ in natura. sicut virtus immutãdi visuz est in aere inquãtũ est instrumẽtũ motũ a corpore. sed huiusmodi entia imperfecta que sunt in fieri solẽt intentiones cõiter noiari: eo modo quo virtus in aere ad immutãdum visum dicitur intentio coloris. virtus ergo spũalis que est in sacramẽto inquãtũ instrumẽtũ est in eo quasi in fieri tanquam ens incõpletũ sive intẽtionale. ¶ Et si arguitur quod in corpore non põt esse aliqua virtus supernãlis. Rñdetur secundum dicta. quod licet nõ possit ibi eẽ virtus supernãlis secundum eẽ cõpletũ. põt tamen ibi eẽ secundum eẽ incõpletũ per modũ intẽtionis sicut exẽplificatur in multis. ¶ Primo quidẽ quia sic sermo audibilis causa existẽs disciplinae secundum philosophum in principio de sensu et sensato. cõtinet quodãmodo intẽtiones aie. cuius cõceptiones quodãmodo exprimuntur per sermonẽ. ¶ Secundo sic. Virtus artis est quodãmõ in instrumento moto ab artifice. ¶ Tertio sic. In motu corporis celestis est quodãmodo virtus substantie separate movẽtis secundum philosophos. ¶ Quarto sic. semẽ agit in virtute aie: ut dicitur. ii. de aialibus. et tangitur a Cõmentatore. 7. meta. c. ii.

Tho. in. 4. di. 1. q. 2. l. 2. parte illius. q.
T. c. 10. et ibi.
T. c. 15. et circiter. Idẽ etiaz. 8. physicoruz.
Cõ. 31.

Cōtra istā opi. Quātū ad illa que pōit ad pmā qōnē arguit pmo sic. Creatura non pōt agere instrālr ad terminū creationis fm ipsum. ⁊ hoc vt dicit alibi maxime verū ē de suba corporea (cuiusmodi est sacrm) dispō aūt prima ad grām qualē ponit est terminus creationis. Minor probat: qꝛ illa dispō est simplr forma supnālis. ⁊ quelibet talis eque non est educibilis de potētia nāli subiecti recipiētis. eque ēt subiectū ē in potētia obediētiali ad quācūq3 talē formā. ¶ Itē3 ista dispō respectu grē cū fm ipm sit necessitās respectu grē qñ nō est impedimētū in suscipiente: sequit ꝙ simul fiāt in aīa nō Idisposito ista dispō ⁊ grā. ista ergo dispō fit in instāti sicut ⁊ grā. Hoc ēt pꝫ. qꝛ non ē successio in inductione alicuius forme nisi penes ptes mobilis. vel penes ptes ipsius forme. neutrū aūt est hic. Primū nō: qꝛ subiectū ē indiuisibile. 2m non: qꝛ tunc gradus forme nō possent eē: nisi talis dispō fieret cōtinue maior ⁊ minor. sed possibile ē in aliquo suscipiēte sacrm minimā dispōnē induci: sicut ⁊ minimā grāz infundi. ad istā aūt grām nō reqrit nisi minima dispō. non est ergo ibi successio penes gradus fm quos dispō successiue inducat. ¶ Patet ēt tertio illa ppō: qꝛ instrm nō agit nisi in virtute pncipalis agentis ergo si instrm nō pōt agere nisi in tpe ad istā dispōnē. sequitur ꝙ deus aget in tpe vel successiue ad eādē: qḋ vr incōueniens tum ppter infinitatē potētie agētis: tū ppter summā capacitatē suscipientis nō hñtis 3riū. Sic ergo supponat ex istis tribus pbationib9 ꝙ illa dispō pūia ad grām quā ponit inducatur vel induci possit in instāti. Sacra aūt non pñt hēre actionē suā in instāti. Probatio. qꝛ cōiter in sacris reqrunt verba multa: vt patebit inferius. illa autē non pñt hēre esse in instanti. ergo in tpe. quare nec agere actione sua nāli ergo nec supnāli. qꝛ fm eos qñ instrumentū hꝫ actionē excedentē suā virtutē hꝫ ēt actionē ppriā. ¶ Si aūt fingat aliquā vnā syllabā totius orōnis instrālis hēre eē in instāti (qḋ tñ fictio est: qꝛ formatio huius syllabe est cū motu locali aeris. ⁊ motus nō est in instāti) Adhuc nō saluat ppositū. qꝛ aut illa esset pma syllaba. aut vltima. aut aliqua media quecūq3 ponat: et quo illa hꝫ actionē ⁊ dispositionē illā que cāt in instāti ⁊ nulla alia sequitur ꝙ illa sola sufficeret: ⁊ inter oēs alias hēret rōnem sacri. qꝛ oēs alie pter illā nec instrālr nec quocunq3 mō agūt dispositionē illā pūiā. qḋ est inconueniēs: qꝛ in tali orōne sacrāli nulla vna syllaba ponit sacrm: sꝫ tota orō. ¶ Qḋ si vltra fingas vltimā syllabā esse instrm cōpletiue ⁊ hēre actionē istā que attribuit sacro nō in virtute ppria sed in virtute oium pcedentiū sicut vltima gutta in virtute omniū precedentiū cauat lapidē. 8. physi. ¶ Hoc nihil est. nunq3 enī3 in talibus vltimū cōpletiue cāt effectū in virtute pcedentiū. nisi qꝛ pcedentia dereliquerūt aliquā dispōnē pūiā ad illū terminū. hic aūt syllabe pcedentes nullā dispōnē talē relinquūt an vltimā. g ⁊c. ¶ Itē in aliquo sacramēto s. eucharistie non vr ista cālitas esse possibilis. ⁊ hoc siue loqmur de sacro pleno. s. eucharistie iā cōsecrata. vel de ipsa ɔsecratione sacrāli que est via ad sacrm. nā pmo mō loquēdo spēs illa panis nō vr esse cā instrālis attingendo effectū. s. existiam realē corpis christi. neq3 aliquā dispōnē ad illū effectum. ¶ De consecratione ēt patet: qꝛ illa verba plata nō attingunt trāsubstantiationē que est terminus principalis huius ɔsecrationis. cū illa trāsubstātiatio nō fiat nisi virtute dei infinita. qḋ eque vel magis patet qꝫ de creatione. neq3 attingit aliquā dispōnem pūiā ad illam transubatioē: qꝛ aut illa dispositio esset in pane. aut in christi corpore. neutro mō pōt dari. non enim in corpore: qꝛ iam nō esset dispositio. nec in pane: qꝛ cum illa dispositio esset necessitans ad trāsubstantiationē esset in eodē instāti cū trāsubstantiatione. ⁊ tunc in illo instāti esset panis: qꝛ qḋ est dispositio est ⁊ eius subiectū. simul ergo eēt panis in eodē instāti in quo est illa dispō ⁊ transubatio. ꝙ includit ɔdictionē. Silr pura fictio vr esse ꝙ p ista verba. Hoc ē enim corpus meū. magis alteret realiter panis: qꝫ p alia verba plata. s. iste panis est albus ⁊ hmōi. cū sonus non habeat virtutē aliquā ad cāndū alterationē realem in pane. Posset ēt argui vt prius: qꝛ illa verba sacrālia hñt esse in tpe. ergo ⁊ actionem suā pcise in tpe. illa aūt dispositio ad eucharistiā si fingat non pōt poni cāri in tpe ppter similes pbationes que supra facte sunt in 2° ar°. In proposito etiā est rō spālis. qꝛ verba consecrationis eucharistie non pñt habere actionē respectu transubstātiatiōis seu dispōnis necessarie ad trāsubstantiationē: qꝛ non prius agunt circa passuꝫ qꝫ tangant ipsuꝫ fm eos ⁊ fm phm. 7. physi. de simultate agentis ⁊ passi. nunc aūt in instāti cōplete plationis nondum spēs illoꝝ verboꝝ tangunt spēm panis: qꝛ multiplicatio soni ⁊ sensatio non fit nisi in tpe fm phm in de sensu ⁊ sen. dubitatiōe penul. ergo per tempus post instans vltimū cōplete plationis verborū nondū transubatio facta est nec dispositio pūia ad ipsam. ergo panis p totum illud tēpus pmanet. qḋ est contra cōem opi. de eucharistia. T.c.24. ⁊. 8 ⁊ inde.

¶ 4°. arguit ꝙ ista opi. ponit pluralitatē sine necessitate. qḋ est contra doctrinā phoꝝ patet pmo physi. de op. Mellisi ⁊ eius cōmendatiōe vltra Anaxa. ⁊. 3. de aīa ⁊. 8. physi. ꝙ natura nihil facit frustra. semp enim si sufficit paucitas ad saluandū apparētia est magis ponēda. sed talem dispositionē fieri in sacris omnino videt supfluū. nec huius pluralitatis videtur esse aliqua necessitas vt patet in eucharistia qꝛ purissima fictio videtur esse ponere ibi aliquam dispositionem precedentem. vel inter species panis que sunt sacramentum. ⁊ inter existentiā corporis christi que est res signata. ¶ In aliis etiam sacramentis hoc probatur. nam in illis que non imprimunt characterem nulla necessitas videtur ponendi illas dispositiones que dicit ab illis cāuatas: imo hoc videt esse contra cōem doctrinā theologoꝝ. In qbuscūq3 enim sacris imprimit dispositio ad effectum principalem. si ppter obicem in suscipiēte non cāuatur tunc effectus pncipalis: cessante obice sufficit dispositio ad illū effectū pncipalē. apparet in sacris imprimētibus characterē: qꝛ propter hoc non sunt iterabilia. sed in ficte penitente cessante fictione nihil est quod sufficiat ad effectū vere penitētie: alioqn nō oporteret talem ficte cōfessum de eisdē pctis alias confiteri. ergo in tali sacro nulla imprimit dispositio quasi necessitans ad effectum sacri. T.c.50. T.c.60. T.c.48. Idē l.ce.t.c. 32.

Contra opi. istam Quantum ad secūdā questionem arguo sic pmo. Illa virtus supnālis si sit in sacro. aut est ibi indiuisibilr. i. aut tota in toto ⁊ tota in qualibet pte. aut tota in toto: ⁊ pars in pte. nō pmo modo: qꝛ inter oēs formas pficientes māam sola intellectiua ponit talis. Non scdo mō: qꝛ tunc extēderet per accñs in subiecto: qḋ est ɔ rōnem virtutis spūalis. ¶ Itē in sacris cōiter reqrunt verba multa: vt patebit inferius. vel ergo in qualibet syllaba es-

fet eadẽ virtus ꝰ ĩno. vel in alia eẽt alia ⁊ alia virtus:
Si p̃mo mõ oporteret dicere ꝙ idẽ accidẽs migra/
ret de subiecto in sbm ⁊ maneret postq̃ subiectum
deficit. Si scdo mõ sequeret ꝙ sacrm cõsistẽs in to
ta oꝛone non hẽret aliquã virtutẽ vnã. ¶ Et si dicas
ꝙ hꝫ aliquã virtutẽ aggregatam ex multis virtuti/
bus multarũ partiũ. hoc improbaẽ per arᵐ 3ᵐ cõtra
opĩ. ad qõnem p̃cedẽtẽ. nõ enim esset dare q̃ istoruꝫ
virtutũ esset p̃ncipiũ cãndi illum effectũ spũalem in
aĩa. nec videẽ probabile ꝙ sacrm vnũ formalr(cum
huius rõ formalis sit ex rõne virtutis supnãlis) habe
at tot virtutes supnãles aggregatas. ¶ Item quero
qñ ista virtus supnãlis cãtur in illo sensibili pertinẽ
te ad sacrm. aut añ applicationẽ ad actũ siue vsum:
aut in ipsa applicatione. si añ. ergo cãtio eius est pu/
re miraculosa: qꝛ est p̃ actum diuinum ⁊ non p̃ ali/
quã dispõnem p̃petuã siue firmatã cũ ecclesia. nam
non seq̃tur ad aliq̃d p̃ qd̃ possit dici quasi cõis natu/
raliter sine miraculo. sicut de aĩatione. si vero causeẽ
in applicatione ad vsum videẽ incõueniens. nullꝰ
enim instrm formalr est ideo aptũ ad vsum: qꝛ ali/
quis vtiẽ eo vt instrõ pꝫ hoc inductiue ⁊ rõne. Naꝫ
idoneitas instri p̃cedit nãliter vsuꝫ instri vt istrumẽ
tũ est. nõ. n. qꝛ imergo puerũ siue viroꝛ aliquo sensi/
bili ad actũ sacramẽti: ideo recipit illã ṽtutẽ spũalẽ:
nõ est ergo dare qñ recipiat. ¶ Ultimo arguiẽ sicut
prius. ꝙ hic ponit pluralitas sine necessitate. non
enim pꝫ aliq̃ necessitas talis virtutis: que fingiẽ in
sacramẽto. neq̃ sm rõnẽ nãlẽ manifestũ ẽ. neq̃ sm
fidẽ: qꝛ sicut sequẽti rõnẽ nãlem nõ sunt ponẽda plu
ra: nisi q̃ rõ nãlis cõcludit. ita sequẽti fidẽ nõ sunt po
nenda plura q̃ veritas fidei requirat. veritas auteꝫ
fidei nõ req̃rit ponere talẽ virtutẽ supnãleꝫ in aqua
vel in ṽbis: vt patebit iferiꝰ. nec aliq̃ rõ cogit ad istã
pluralitatem. ergo ⁊c̃. ¶ Exempla que adducta sunt
de ṽtute recepta in instrõ nõ cõcludũt. p̃mũ de sensi
bili sermone accipit manifeste falsũ. nã sermo au/
dibilis nõ hꝫ in se formalr aliquã intẽtionẽ aĩe. qd̃ p
baẽ. qꝛ sermo nõ impositus ad signãdũ nullam taleꝫ
formã hꝫ in se: pꝫ hoc oĩbus. per impositionẽ auteꝫ
non recipit aliquã absolutã formã nec relõnem nisi
forte rõnis. ¶ Hoc ẽt probaẽ aliter: qꝛ eodẽ existẽte
agente p̃ncipali ⁊ instrõ sufficiẽte seq̃tur eadẽ actio:
Sed si latinus p̃ferat verba latina greco idẽ ẽ agẽs
p̃ncipale ⁊ istrumẽtũ: ꝙ eẽt si loquereẽ alij latino: tñ
nõ seq̃tur effectus: qꝛ nullus cõceptus cãtur in gre/
co audiente. ergo ille sermo non erat instrumẽtũ ex
se ad cãndũ aĩe cõceptũ in audiẽte. Fallit ergo exẽ/
plũ p̃ tãto ꝙ sermo audibilis est signũ rememorati
uum respectu cõceptus: ita ꝙ facta imutatione sen/
sus ab ipso sermone: ⁊ vlterius intellecta nã eius in
quantum talis natura est intellectus cognoscens ip
sum esse impositum ad significandum talẽ naturam
ex collatione eius ad illud aliud: intelligit illud aliud
non ita ꝙ sermo p̃ aliquã formã causet cõceptuꝫ de
aliqua re: sed sermo est p̃uius ad conceptum de re:
qui causaẽ per propriã spẽm rei vel fantasma in aĩa.
qd̃ pꝫ: qꝛ quãtũcunq̃ sermo proferreẽ si audiẽs non
haberet in se spẽm rei prolate: nullus cõceptus cau/
sareẽ in eo de illa re. vnde per voces nõ itelligimus
res: nisi quaruꝫ habemus spẽs. sed ꝙ actualiter eas
consideremus: hoc est propter collationẽ signi ad si/
gnatũ. 2ᵐ exemplum de instrõ artificis non cõcludit.
valde enim improbabile vꝫ ꝙ aliqua forma totiens
causareẽ in serra quotiens moueẽ ab artifice: ⁊ toti/
ens desinat eẽ quotiẽs desinit actu moueri. 3ᵐ exẽ/

B

C

plum de motu non cogit: qꝛ quocũq̃ sube causenẽ
a celo saltẽ motus localis celi nõ põt eẽ formale p̃n/
cipiũ producẽdi eas. Et silr de 4º exẽplo de gñatiõe
aĩalium. quere. 2. li. di. 18.

Ad primã ergo qõnẽ est alia opi. q̃re in Hen. quolibe. 4. q. ꝓxima.

¶ Nota ꝙ Henricus vbi supra triplicẽ op. ponit de Additio
sacris in cõparatione ad gratiã. Prima est ꝙ nõ est
ponẽda q̃cũq̃ virtus supnãlis in sacramẽtis noueꝫ
legis ad creandũ gratiã: sed deus ex pacto suis assi/
stit sacramẽtis: ⁊ in collatiõe suoꝝ sacramentoꝝ p̃
assistentiã cãt gratiaꝫ. ¶ Scd̃a opinio est: ꝙ sacra
mẽta noue legis cooperanẽ ad gratiã non sicut p̃ se
agens ⁊ p̃ formã in se existentẽ: sed sicut instrumen
tuꝫ motũ ab agente p̃ se. His duabus remotis opi
nionibus ponit tertiã q̃ sua est ⁊ est talis. Sacramẽ
ta noue legis dñr cã gratie non qꝛ causent eam vllo
mõ plusq̃ sacramẽta veteris legis. sed qꝛ sunt cõtẽ
tiua illius qd̃ est cã gratie. aut realiter sicut sacramẽ
tum eucharistie: in quo contineẽ realiter hũanitas
christi cõiuncta diuinitati. Ideo diciẽ maxime cõtẽ
tiuam gratie ⁊ effectiuã. Aut virtualiter sicut sacra
mentũ baptismi ꝙ. s. in virtute sanguinis christi di
cente Aplõ Ro. 6. Quotquot baptizati sumꝰ in san
guine eius baptizati sumus. ⁊ dat exemplũ de diui
nitate christi cõiuncta eius humanitati que opabã
tur mirabilia. vñ ⁊ huic dñr sacramenta noue legis
vasa gratie: ⁊ differt vt videẽ hec opinio a p̃ma ad
minus verbaliter: qꝛ p̃ma dicit per assistẽtiã gratie aliorum.
hec vero per insistentiam ⁊c̃.

¶ Contra istã opi. Deus nõ est aliter sm essentiã p̃n/
tiam ⁊ potẽtiã in sacramẽto q̃ in alio corpore. ergo
si ponaẽ aliter hoc non est nisi ad aliquẽ effectũ cau
sandum. sed ꝙ sic sit ibi non põt esse p̃ aliquã cãlita/
tem sacramẽti. sacramẽtũ aũt nullo modo ẽ cã deuꝫ
determinãs ad cãndũ effectũ sibi propriũ. ergo tm̃ ẽ
ibi hoc mõ aliter q̃ in alio corpore ex determinatio
ne proprie volũt[illegible] qua dispõit sic operari. hec aũt
dispositio manif[illegible]ata ecclesie dicitur promissio vel
pactio: ergo nih[illegible] aliud dicit ista opi. q̃ illud de opi.
alia. s. de pactio[illegible].

Ad primã ergo questionem dico ꝙ cũ necessitas eoruꝫ que sunt ad
finem sumatur a fine: ⁊ sm omnes loquentes de sa/
cramentis. finis sacramenti est gratia. vel aliquis ef
fectus dei inuisibilis disponens hoiem ad salutem. D
⁊ iste finis possit sufficiẽter haberi eo modo quo ha
betur per sacramentum absq̃ hoc ꝙ dicaẽ sacramẽ
tum habere aliquam actionem proprie dictam siue
respectu gratie quã non potest attingere cũ illa cree
tur: siue respectu dispositiõis supernaturalis preuie.
qꝛ illa etiam crearetur: sequitur ꝙ non sit ponenda
talis actio: cum nec ista plura sint necessaria: nec ma
nifeste ponibilia. ¶ Qualiter autem cum hoc salueẽ
ꝙ sacramenta sunt causa gratie nõ tm̃ per accidẽs.
⁊ ꝙ per sacramẽta habetur gratia sicut sancti loquũ
tur. Dico breuiter ꝙ omnis dispositio necessitãs ad
formam que non est ratio recepiui potest dici quo/
dammodo causa actiua siue causa instrumẽtalis re/
spectu forme. ipsum aũt sacramẽtũ siue susceptio sa/
cramẽti est talis dispositio ⁊ imediata non causans
aliam mediam inter se ⁊ gratiã. ergo ipsa potest dici
quodãmodo cã actiua vel istrumẽtalis respectu gra
tie. maioꝛ probaẽ per exempla ⁊ per rõnem. ¶ Pri
mum exẽplum istius est. qꝛ absolute cõcediẽ ꝙ me
rita sunt cã istrumẽtalis respectu p̃mij. ⁊ ꝙ per me/

rita acq̃ritur p̃mium ꝛ tñ meritũ non causat actiue
premiũ in se: nec aliquam dispõnem mediã. sed so/
lummodo ipsummet est dispositio p̃uia ad premiũ
non tñ sicut ratio receptiui. ¶ Aliud exemplũ. mo
tus aliquo modo ponitur causa respectu termini. ꝛ
vere ꝛ ꝓprie cõcedit ꝙ per motum acq̃rat termi
E nus. ꝛ tñ motus non habet actionẽ aliquam ad cau
sandum terminũ. neq; etiam dispõnẽ intermediã.
sed ipsemet est dispositio proxima ad terminũ. nõ
tñ rõ receptiui. ¶ Item maior eadẽ probat rõne.
qḋ est cã prioris non ꝓpter hoc est cã posterioris: ni
si illud medium sit cã tertij ꝛ hoc aliquo modo in eo
dem ordine cause. agens causans dispõnem proxi/
mam ad formã ſm eos ↄcedit esse aliquo modo cã
respectu forme. opꝫ ergo ꝙ dispositio prima ad for
mam reducat ad genus cause efficientis respectu
forme. Est ergo modus iste ꝙ susceptio sacramenti
Spectio notabilis. est dispositio necessitans ad effectũ signatũ per sacra
mentum non q̃dem ꝑ aliquã formã intrinsecam: ꝑ
quam necessario cãret terminum: vel aliquam dis/
positionẽ preuiam. sed tñ ꝑ assistentiã dei cãntis il/
lum effectũ: nõ necessario absolute: sed necessitate
recipiente potentiã ordinatã. disposuit enĩ vlr. ꝛ de
hoc ecclĩam certificauit ꝙ suscipienti tale sacrm ip
se conferret effectum signatum. nec obstat ꝙ susce/
ptio sacri est aliquid circa corpus ipsius suscipientis
gratia dt cãtur in aĩa: q2 sufficit ꝙ dispositio ꝛ forma
sint in eodẽ supposito. ꝛ maxime qñ dispositio non
est dispositio ex parte rei: sed in ordine ad agens vo
luntarie cãns terminum. ¶ Ad intellectum huius
sciendum ꝙ instrm̃ cõissime acceptũ extendit qñ/
q; ad cãm scdam: vt tactũ est in p̃ma. q. proprie aũt
F vt distinguit ↄ cãm secundam. qñq; vero accipit ꝑ
eo qḋ est pars per quam totum agit. ꝛ sic loquit ph̃s
T.c.6. ꝛ in. vocans. 2. de aĩa. organa sensuum ꝛ aliarũ potentia
rum instrã siue partes ꝑ quas totum operatur tales
operatiões. ¶ Alio mõ instrm̃ dicit causa actiua ad
dispõnem preuiam. ¶ Tertio modo dicit instrm̃ si
cut instrm̃ in arte. ꝛ ab isto primo tractũ est hoc vo
cabulum. De isto aũt dubium est an sit actiuum ꝓ/
prie: ꝛ videt ꝓbabilius ꝙ non. Serra enim non hꝫ
in se nisi quantitatem figuram ꝛ motũ localeꝫ. de q̃
Vide cmẽ. i 2. meta. cõ/ mẽto. 24. bus oĩbus patet ꝙ nõ sunt forme actiue. ꝛ probatur
q2 aliter mathematicus cõsiderando q̃titꝫ figurarũ
non abstraheret a motu. Si aũt ponat ꝙ duritiea sit
qualitas actiua. hoc nihil est: q2 si deus de potentia
absoluta aliqḋ quantũ molle conseruaret in eadem
quantitate ꝛ figura mouendo ipm̃ localiter eque di
uideret aliqḋ corpus sicut modo instrumentũ durũ
diuidit. ergo duritiea que est qualitas nõ est forma
le ꝑncipium agendi apparet tamen esse pro eo ꝙ ẽ
quedam impassibilitas resistens corrumpenti. ma/
nente aũt quantitate corporis ꝛ figura non mutato
alio nec corrupto si localiter mouetur opꝫ ꝙ expel/
lat aliud proportionatũ quãtitati sue ꝛ figure qḋ nõ
oporteret si eius quantitas non maneret sed cede
ret: sicut est de molli. Probatur etiam propositum:
q2 vbicunq; est formalis incompassibilitas in crea/
tura vnũ illorum nõ expellit aliud actiue: sed tñ for
maliter. agens aũt inducens vnuꝫ effectiue expellit
Doctria singularis pipatetica pluri/ mos latens põantes. aliud effectiue: corpora aũt videntur habere incom
passibilitatem respectu vbi eiusdeꝫ. sicut qualitates
ↄrie respectu eiusdem subiecti. sicut ergo idẽ agens
effectiue inducit calorem: ita frigus expellit. nõ aũt
effectiue calor expellit frigus sꝫ tñ formaliter. Ita
in proposito de expulsiõe corporis ad vbi per aliud
corpus. diuisio autem ligni per serram vel securim
non est nisi quedam expulsio partium ab vbi ad qḋ
mouet securis ab ipso artifice cedendo. Tenendo
igitur ꝙ instrã artificialia nõ sunt formaliter actiua
sed tñ sunt receptiua cuiusdam effectus prioris or
dinati ad effectum vltimum apparet magis ꝓposi/
tum quõ sacramentũ põt dici instrm̃. lꝫ non habeat
virtutẽ actiuam proprie respectu termini: sed sit qui
dam effectus prior ordinatus ad gratiã. ¶ Et si di/
cat non esse simile: q2 sacrm̃ non suscipit illum effe/
ctum supiorem sicut securis recipit motionem. hoc G.
non obstat: q2 sicut totum illud qḋ recipit effectum
priorem põt dici instrumẽtũ. ita ꝛ quodãmodo iste
effectus põt dici instrm̃. vere enim põt dici ꝙ ꝑ mo
tionem serre lignũ diuidit. sacramentũ aũt siue su
sceptio sacri est effectus ille pot in ꝓposito. ergo ꝛc.

Ad qõnem secundam patet per idem H
ꝙ nec manifeste possibile
nec necessarium est ponere illam virtutẽ que sit for/
ma realis in sacramẽto. vt quid enim totiens gñare
tur ꝛ corrumperet. nec ꝑ illam si poneret aliquid cã
ret in aĩa. nec cãretur ipsa regulariter nisi ex pactio/
ne diuina cum ecclĩa. ꝛ sic sine tot supfluis in aqua
ꝛ aĩa intermedijs põt saluari ꝙ pactio diuina sit im
mediata respectu effectus conferendi recipiendi sa
cramenta. ¶ Si tñ fiat altercatio propter auctorita/
tes de isto vocabulo virtus: põt dici ꝙ virtꝰ vno mo
do est vltimum de potentia. primo ce. ꝛ mũ. vltimũ T.c.116.
autem potentie signi practici est ꝙ significet effica/
citer hoc est preuie ꝛ certitudinaliter. nam nõ posset
signo inquantum practicum ẽ competere maior po
tentia: tñ talis virtus potest concedi esse in sacramen
to. sed ista non est aliqua forma absoluta: sed tñ re
latio cõformitatis signi ad signatũ. Et siue ista perti
neat ad eẽntiã sacramẽti. ꝛ tũc oporteret ꝙ sacramẽ
tũ non tñ includat rõnem signi cũ suis differentijs:
sed ẽt aliquã rõnem conformitatis ad signatuꝫ que
dicit veritas in signo. ꝛ patet ꝙ istarum relationuꝫ
vna accidit alteri. ꝛ quasi posterior fundatur in alia
priori: cõformitas enim in signo fundat ꝛ posset eẽ
signum sine ea: siue ista non pertineat ad rationem
sacramenti: sed sit accidens cõcomitans vt in pluri
bus saltem ista ratio est illud vltimum de potentia
signi practici. ꝛ sic virtus.

Ad primũ autem dico ꝙ aqua abluit p̃me. q.
cor. i. aĩam. non quideꝫ cau
sando dispõnem mediam inter ipsam ꝛ gratiã ablu
entem. sed abluit tanq̃ dispositio prima ꝛ imedia
ta ad gratiã: eo mõ quo dr ꝙ meritũ inducit beatitu
dinem. vel ꝙ sectio siue alia huiusmodi preparatio
inducit sanitatem: si enim causaret dispositioneꝫ ad
gratiaꝫ ꝛ sic diceret abluere. adhuc oporteret illam
dispõnem imediatius abluere. sicut argutum est su
pra de ordine causarum respectu tertij. ¶ Ad secun
dum dico ꝙ magister in diffinitiõe sacramenti per
hoc ꝙ addit: ꝛ causa existit. nihil aliud intelligit nisi
ꝙ est signum efficax. per qḋ intendit ꝙ sit practicuꝫ
certum ꝛ verum ꝛ preuiũ naturaliter ad suuꝫ signa
tum. ¶ Per idem dico ad illud de distinctiõe sacra
mentorum noue legis ꝛ veteris: nõ enim distinguũ
tur per illud qḋ neutri illoruꝫ põt cõuenire. s. actiue I
agere ad aliquid spũale in aĩa: sꝫ ista noue legis gra
tiam causant tanq̃ signuꝫ efficax. illa autẽ veteris
legis nõ: loquẽdo de sacris. i. de cerimonijs illius le
gis. De hoc patebit in sequẽti qõne. ¶ Ad aliud di
co. ꝙ si motio serre esset dispõ proxima ad inductio

nem alicuius forme: & nō ex nā alicuius motionis:
sed ex dispōne alicuius agētis simul cooperantis pos/
set rōnabilit̄ peti ab illo agente ꝙ illa motio pficeret
id qꝺ cōtinet: hoc est dictu. ꝙ sicut cōtinet illud tan/
ꝙ dispō preuia: sic pficiat illud. ꝗ est ad ipsam imme
diate sequat̄ illud. hoc modo est in proposito.

Ad illa q̄ adducunt̄ in pma op̄ p3 ex istis. sa
cramētū. n. nō est tm̄ cā p accidēs: si
cut nec ipse poneret ornatū vel characterē esse cā3 p
accēs respectu gratie. imo sicut poneret illud cātum
a sacto eē p se dispōnē ad gratiā: ita dico ꝙ sacramē
tum vel eius susceptio est dispō prima ad gratiā. &
p hoc p3 quō ponit̄ in diffōne eius: & quō ptinet ad
artē tractātū de sacramētis. si. n. aliqs cōsideraret in
cisionē vel aliqd hmōi: in quantū ordinat̄ ad sanita/
tē humanā: diffiniret ipsam & dīiam assignaret p ip/
sum ordinē: l3 ipse ordo accideret nāe rei in se. hoc
mō sancti & doctores nō curantes de baptismali ab/
lutione quātu3 ad nām in se: nō magis ꝙ de nā bal
neationis cuiuscunq3 p se: considerāt illud in quātū
ex institutione diuina h3 ordinē ad gratiā. & ideo sic
diffiniunt & dīias assignant.

Ad primū argm̄ scdē. q. p3 ꝙ virt⁹ illa ē
efficacia signi respectu signa
k ti. que efficacia nō est forma realis maxime absolu/
ta. sed est veritas signi virtualit̄ pcedentis signatu3.
¶ Ad 2m. si sanitas non posset nisi ab agente volun/
tario induci: & ab ipso institueret̄ aliquod signu3 qꝺ
esset efficax seu dispō necessitans ipsum ad inducen
du3 sanitatē: illud signū esset medicina virtuosa: nō
tm̄ per aliquā formā absolutā que esset pncipiū sanā/
di. sed tm̄ per ordinē efficacem ad sanitatem. ¶ Ad
3m pōt dici ꝙ quotiens sacramentū est nouū totiēs
fundamentū est nouū. & tūc non est ibi noua relatio
sine mutatione fundamēti. sed illa mutatio non est
ad aliqꝺ absolutū in fundamēto: sed ad esse funda/
menti. ¶ Uel aliter dici pōt ꝙ relatio rōnis pōt esse
noua in aliquo absq3 oī nouitate absoluti in ipso. suf
ficit enim noua cōparatio absoluti ad alterum p ac
tum intellectus. hoc mō pōt deus dici dñs de nouo
sine nouo absoluto in ipso. vel magis ad ppositū pōt
nūmus dici precium de nouo. esse enim pciu m non
dicit nisi relationē rōnis. sicut nec esse cōmutatu3 p
l alio. esse enim cōmutatū non magis dicit relationē
realē ꝙ esse datū. datū aūt vt manifestum est: cū di/
cat habitudinē obiecti ad voluntatem: non dicit ni/
si rōnis resolutionē in ipso dato. sicut nec intellectū
esse in obiecto intellecto. Qō. VI.

Hec est po incidētalis huius dist.
in q̄ magister determinat
de circūcisione. Circa quā querit̄ vtru3
n circūcisione ex vi circūcisionis confe
rebat̄ gratia: ꝙ non pbō Ro. 4. Signa
culū accepit circūcisionis. glo. Peccata ibi solum di
mittebant̄: sed gratia ad bn̄ opandū adiutrix non p
In expōe ti stabat̄. ¶ Item Aug. in psal. Ut qd deus repulisti in
tuli psalmi il finē. Illa inqt de sacramētis veteris legis tm̄ pmit/
lius. 73. tebāt & signab it hec āt dāt salutē. s. sacra noue legis.
¶ Itē circūcisio non apiebat ianuam. sicut valt Be
da sup illud Luc. 2. Postꝙ 9sumati sunt dies octo.
Pāti gratiā patet ianua regni: q2 eius est heres. fm
Augm de tri. li. 15. c. 19. Ipsa diuidit inter filios regni
& pditionis. ¶ Item p rōnē sic. Sacramentū nō cāt
nisi qꝺ signat. Circuncisio tm̄ signat ablationē & nō
aliqd positiuū q2 non est ibi nisi ablatio ptis a toto.
ergo &c. ¶ Contra. Aug. lib. 2. de nup. & cōcu. & poni

tur de conse. di. 4. Ex quo instituta est circūcisio in
populo dei ad purgationē huius peccati veteris va
lebat magnis & paruis: sicut baptismus valere cepit
ex quo institutus est. hoc non esset nisi ibi conferret̄
gratia. ergo &c. ¶ Itē Beda sup illud Luc. 2. Post
ꝙ cōsumati sunt dies octo. ¶ Idē salutifere cura/
tionis auxilium circūcisio in lege agebat: qꝺ baptis/
mus tpe gratie agere consueuit.

Hic supponēdū ē tanꝙ certum
ꝙ p circūcisio/ a
nē pctm̄ originale delebat̄. qꝺ p3 p auctates sanctoꝝ.
Et ad hoc est ratio congrua: q2 deus nullo tpe reliqt
genus humanū sine remedio necessario ad salute3:
maxime illos qbus ipse lege3 dedit: vt p eius obser
uantiā ptingerent ad salutem. Frustra enim fuisset
data talis lex sine tali remedio. ergo tpe legis mosay
ce dedit aliqꝺ tale remediū obseruantibus hmōi le
gem. Non pnt aūt attingere ad salutem sine deletio
ne originalis culpe. qꝺ supponit̄ ex 2° lib. ergo in il/ di. 39. & ibi
la lege instituit aliqꝺ remedium 9 illam culpa3. istꝺ
& non aliud videt̄ esse ibi institutu3 tanꝙ tale reme
dium 9 illa3. iuxta illud gen. 17. Masculus cuius ca
ro pputiū &c. ¶ Et si obiciat̄ ꝙ circumcisio sit ex pa
tribus non ex lege: q2 data est abrae circuncisio. & ꝗ
per multos annos. s. 400. ante legem mosaycam da
tam in monte synai. Hoc non obuiat quin sit reme/
dium cōtra originale pctm̄. ꝙ aūt deus voluit illud
instituere an legem moysi. arguit ꝙ nō sit remediu3
precise huiusmodi legis. sed nec lex illud euacuauit
sed confirmauit. ¶ Sed inqrendū est an ex isto sup
posito sequat̄ necessario gratiā in circumcisione con
ferri. & q2 dimissio culpe & collatio gratie siue cōiun
ctim siue sepatim nō respiciūt nisi potentiā diuina3. b
aliquid aūt dicit̄ possibile deo dupl'r. s. fm potētiam
absolutā vel ordinatam. Ideo pmo videndū est an Dubitatio/
possibile sit deo de potētia absoluta delere culpā ori nes curiose
ginalem sine infu[sione] gratie. Scdo an hoc sit sibi pos & magne.
sibile fm potent[iam] ordinatam.

Quātū [a]d pmū videnē aliq dicere ꝙ nō. & Ric. in pri.
[ra]tiones cōcludūt: videndū est. pma di. ar. 6. q. 3.
est talis. Nō pō[test] a[nim]a pctm̄ deleri: nisi de imunda Uide ockā
fiat mūda. Sed hoc nō pōt fieri nisi p aliquā muta/ quol. 6 q. 4
tionē factā in aīa. illa aūt mutatio erit necessario ad & Uarronē
aliquā formā positiuā repugnantē culpe: & hoc abso/ q. 2. h⁹ dni.
lutam: q2 ad relationē nō est motus nec mutatio. 5.
phys. hmōi formā absolutā repugnāte3 culpe in aīa T. c. io.
dico grām. ergo &c. ¶ Scda rō talis est. In pctō de/
formitas opponit̄ gratie vt puatio habitui. Sed pua
tio non pōt tolli a subiecto nisi p collationē habitus
oppositi. ergo &c. Et hoc est qꝺ Aug. arguit ꝙ culpa
& gratia opponūt̄ sicut tenebra & lux in aere. ¶ Ter
tia rō. Culpa non pōt deleri nisi tollat̄ deordinatio
vt nō imputet̄ ad penā. Si aūt deordinatio eius ma
neret necessario imputaret̄ ad penā: q2 ipsa manēs
non pōt aliter ordinari ꝙ p penā inflictam. ergo cul
pa dimitti nō pōt nisi deordinatio eius tollat̄. illa au
tem non tollit̄ nisi p gratiā. ergo &c. ¶ Quarto. si cul
pa dimittit̄: diuina offensa remittit̄: ergo peccator
deo reconciliat̄. ergo per 9ns a deo acceptat̄. nullus
aūt a deo acceptat̄ sine gratia. ergo &c. Et confirma
tur q2 si non est inimicus: ergo amicus.

Contra istam conclusionē arguo pmo sic.
Quecūq3 sibi inuicē repugnāt cir
ca idem mutuo se excludūt circa illud. ergo cui plu
ra repugnant circa aliqꝺ subiectū illud pōt per qꝺli
bet illoꝝ excludi ab illo sbcto. Sed culpe originali

repugnat rectitudo in puris nālibus etiam sine grā
& pȝ de facto ſm magiſtȝ ponētē hoiem a deo sic cō/
ditum. patet ēt de possibili rōne: qȝ si non posset nā
fieri recta rectitudine nāli & sine grā: tūc grā esset nā
lis: lȝ nō nāe lapse. tñ nāe in rectitudine ꝓpria insti/
tute. illud eniȝ est nāle qđ consequit̄ nām ſm se. ꝰ
sequitur ꝙ per solam rectitudineȝ nālem & sine grā
pōt culpa expelli. ¶ Si dicat̄ ꝙ rectitudo absolute
potuit esse in nā absqȝ gratia tñ post culpam nō pōt
restitui nisi collata gratia. ¶ Cōtra istud & simul ad
cōclusionē ꝓncipalē arguo sic. Forma non hñs eē al/
terius rōnis in subiecto non hȝ insepabilitatē aliam
a quocūqȝ. qȝ enim est talis forma & tale esse habēs
ideo est sepabilis vel inseparabilis a quocūqȝ. Sed
forma non hȝ esse alterius rōnis in subiecto. Ex hoc
ꝙ eius oppositum ꝓcessit in eo. vt pȝ de frigore & ca
lore circa aquā. ergo forma non hȝ aliam insepabili/
tatem a quocunqȝ ꝑ hoc ꝙ eius oppositū ꝓcessit in
subiecto. Sed rectitudo nālis si nō ꝓcessisset suū op
positū posset separi a gratia ꝑ te. ergo. ¶ Item q̄le/
cunqȝ ſm formā absolutā pōt deus hoiem creare: ta
lem & ꝓcise pōt repare post culpā ſm formā absolu/
tam. Sed in pura rectitudine nāli pōt hoieȝ creare.
ergo &c. maior ꝓbat̄: qȝ culpa non facit nām esse aliā
C in se. ergo nec quin sit capax eiusdeȝ. cuius fuit ꝓus
capax. agens aūt diuinū pōt illi imprimere quodcū
qȝ cuius est capax. & hoc sine quocunqȝ qđ nō inclu
ditur in rōne illius impssi. & maxime si id non inclu
sum sit posterius ipsa forma impressa. Gratia ē hmōi
respectu iustitie vl' rectitudinis nālis. ergo. ¶ Si in
stet̄ ꝯ maiorē ſm Hiero^m. ꝙ deus non pōt de nō vir
gine facere virginē. & tñ a principio pōt creare virgi
nē. ¶ R^o accepi in maiore qualēcūqȝ ſm formā ab
solutā. & sic nō est instātia: qȝ accipiēdo qđcunqȝ ab/
solutū īportatū ꝑ virginitatē: siue sit perfectio in mē
te: siue dispō in carne: totū pōt deus reparare. sed vl
tra. ista virginitas dicit negationē cuiusdā actus ꝓteri
ti. vt. s. nunqȝ cecidisse mente vel carne in pctm̄ car/
pl' Idē. 5. phy. 2. t. 67. nis. ex quo enim actus ꝓterijt nō pōt deus facere q̄n
ꝓterijt. vñ phs. 6. ethi^r. c. 3. cōmendat dcm̄ Agatōis
recte dicentis. hoc solo priuat̄ deus ingenita facere
q̄ facta sunt. & rō est: qȝ nulla factio pōt esse nō entis
de aliquo non ente: qȝ maxime extēdendo factionē
quelibet est vel entis de non ente. vel non entis de
ente: sicut in annihilatione. vel entis de ente. ꝓteri/
tum aūt non est ens: & ipm̄ nō ꝓterijsse est aliud non
ens. ergo non pōt ex ꝓterito fieri ꝙ nō sit ꝓteritum.
¶ Si obijcit̄. si deus totū illud absolutuȝ qđ est in
virginitate ꝓt restituere: ergo & aureolā reddere. nā
aureola vr̄ cōsidere alicui ꝑfectiōi absolute in vir/
ginitate. Pōt dici ꝙ aureola v̄ginis est gaudiū acci
tale de sua innocentia. i. de nunqȝ cecidisse in illud
pctm̄: ad qđ cōiter nā ꝓna est maxime in adolescē
tia. ¶ Et si obijcitur ꝙ ista negatio nō ē mā gaudij
multū excellētis vel spālis. ¶ Rñdeo sicut affirma
tio ē fugibilis seu odibilis: sic negatio amabilis. Si
cut ergo excellēs odibile est fuisse lapsuȝ in tale pec/
catū: ita ex charitate amabile & delectabile est nūqȝ
cecidisse. Et si ergo gaudiū essentiale est de bono po
sitiuo imo maximo: tñ non est incōueniēs vltra illđ
addi aliqđ gaudiū accñtale de negatione: cui oppōi
tur affirmatio odibilis. multum enim addit de gau
dio nō cecidisse in culpam vltra id qđ aliquis hȝ de
hoc ꝙ post culpā surrexit ad gratiam. ¶ Cōcedo er
go conclusiones vltimarū rōnum ꝙ de potentia ab
D soluta posset deus dimittere culpā originalem non

cōferendo gratiā. & hoc maxime cū gratia nō oppo
nat̄ formalr̄ pctō origiali nec mō dimittat̄ illud pec
catū per collationē gratie: nisi qȝ gratia icludit equi
ualenter in acceptione diuina iustitiā originalem q̄
formaliter opponit̄ peccato originali.

Ad argumenta

ꝑ opi. ꝓcedēte. ¶ Ad pmū cō/
cedo ꝙ pōt fieri d̄ imūda mūda mūditie opposita si
restituat̄ iustitia originalis: quā ꝓuat pctm̄ originale
siue illđ sit donū supadditū nāe siue sit rectitudo nā
lis. i. ꝓscindens oēm deformitatē pcti. ¶ Ad 2^m pȝ
ꝙ falsa est ꝓpositio de oppōne istius culpe ad gratiā
imo sic opponit̄ culpa ista iustitie originali & nō grē:
nisi qȝ ipsa in acceptiōe diuina equiualet iustitie ori
ginali. sed nullo mō opponit̄ gratie vt ꝓprie & ꝓcise
ꝓuatio eius. ¶ Ad 3^m dubiū ē vtrum possit nō impu
tari ad penā deordinatione eius nō ablata. sed hoc
concesso opposita deordinatio ista pōt auferri absqȝ
collatione gratie. ¶ Ad 4^m cōcedo ꝙ diuina offen/
sa placat̄ & iste cui dimittit̄ peccatuȝ reconciliat̄: sed
non sequitur. ergo est acceptus deo ista acceptione
spāli qua est acceptus ꝑ gratiā. hō enim in puris nā
libus est placidus deo. nō tñ acceptus spāliter. hoc ē E
dignus vita eterna. pax enim & recōciliatio nō dicūt
nisi deū nolle vindicare culpam istam: sed acceptat̄
pl^s dicit. s. istū ordiare tāqȝ dignū vita eterna. ¶ Pa
tet ēt in nobis: possum enim alicui qui offendit me
placari vt non sim sibi inimicus neqȝ velim vindica
re cōmissum absqȝ hoc ꝙ recipiam euȝ ad amicitiā
spālem ſm quā ordinet̄ ad aliqđ bonū spāle. ¶ Sȝ Dubiū notabile.
adhuc restat dubium. vtrum deus de potentia abso
luta posset dimittere pctm̄ originale absqȝ collatiōe
cuiuscunqȝ positiui repugnantis illi peccato: puta iu
stitie originalis vel alicuius hmōi: Et videtur ꝙ nō
per tres rōnes prius factas de priuatione & mutatio
ne & deordinatione. & spāliter per hoc ꝙ hō nō hñs
iustitiā originalē necessario hēt carentiā istius iusti/
tie & etiaȝ debitū hñdi si est propagatus ab adā. hoc
probo. Ideo est enim debitor huius iustitie: qȝ acce
pit in adā debitū ab ipso nāliter ꝓpagatus. sed carē
tia huius iustitie cū debito hñdi eam cōplet rōnem
peccati illius originalis. ergo simpliciter necēium est
propagatū ab adā hēre peccatū originale: si non de/
tur originalis iustitia in se vel in aliquo equiualēti.
¶ Itē di. 17. primi li. ꝓbatuȝ est charitatem esse in Idē īfra di.
aīa per mutationē illā que sit in iustificatione pecca 16. q. 2. tāgit.
toris. Si aūt possit iustificari seu recōciliari deo sine
mutatione eius: illa media nō cōcluderēt. ergo dicē
do ꝯñter his que dicta sunt ibi necesse est ponere ꝙ
peccator nō possit recōciliari deo sine mutatione ad
formā absolutā. & illa repugnabit termino a quo. &
per ꝯñs erit gratia sicut prius est argutuȝ. ¶ Primū
ar^m requirit difficultatem tangendā inferius di. 14.
an. s. pctm̄ possit deleri absqȝ productione forme no
ue in aīa. ꝙ si poneret̄ ꝙ sic de originali. sicut forte
ibi dicetur de actuali. posset dici ad ar^m. ꝙ non ols
ꝓpagatus ab adaȝ: qȝ ꝓpagatus: est debitor iustitie F
originalis: sed cū hoc qȝ deus vult taleȝ teneri ad il
lam iustitiā. pōt aūt non velle istū teneri ad illam iu
stitiā absqȝ mutatione aliqua positiua & absoluta in
isto vt tanget̄ ibi. ¶ Ad 2^m iuxta hoc ꝯñter pōt dici
ꝙ in iustificatione pctōris est vna mutatio ꝓuatiua:
qua de inimico sit non inimicus. est ēt alia positiua.
qua de indigno vita eterna sit dignus vita eterna. &
de non potente meritorie agere sit potēs agere me
ritorie. lȝ ꝰ ex ꝓma mutatione nō possit cōcludi aliqđ

forma noua in iustificatiõe: tñ ex sc̃da põt. ⁊ sic argu/
tum est ibi di. 17. primi. nõ enim est nũc dignus de
g nouo vita eterna. neq̃ nunc de nouo põt meritorie
agere nisi formam aliquam nouã habeat qua sit di
gnus ⁊ qua possit agere.

De potẽtia

vero ordiata ponit̃ q̃ etiã de facto in circũcisione de-
Magr̃ i. 4. di. i. c. vltĩo. Uarro. 4. di. 41. q. 2. let culpã originalẽ sine infusione gr̃e pp̃ auc̃tates san
ctoꝝ que vident̃ negare gratiã a sacris veteris legis
vt deductũ est opponẽdo. ❡ Alij dicunt q̃ principa
liter instituta fuit ꝓpter dimissionẽ originalis. ex cõ
ti aũt ad gratiã cõferendã. ⁊ pro tanto dicit̃ non con
ferre gratiã: .i. non ex ꝑncipali institutione: sed con
h comitãter. ❡ Quo ad hoc teneo q̃ non est possibile
de potentia ordinata culpã originalẽ nec aliquã aliã
mortale dimitti sine infusiõe gr̃e: q2 lʒ absolute sine
ɔdictione possit esse mediũ in specie humana inter
filium regni ⁊ filium ꝑditionis. s. hõ in puris nãlib⁹.
tñ ſm legẽ sapie diuine post lapsum nullum est me/
dium inter gratũ qui est filius regni: ⁊ pctõrem: qui
est filius carceris. nec põt esse loquendo de potẽtia
ordinata. i. conformi legibus a sapia ⁊ volũtate diui
na determinatis. ⁊ ideo nullũ liberat nec sic libera/
re põt a culpa nisi cui dat gratiã. ❡ Addo etiam con
tra. 2. op. q̃ principalr̃ intendit̃ gr̃a in circũcisione:
qd̃ probo: q2 agens ſm rectã rõne principalius intẽ
dit ꝑfectionẽ q̃ carẽtiã defectus siue imꝑfectionis:
Uide. S. h q. 4. q2 nõ intẽdit illã carẽtiã nisi ꝓpter ꝑfectionẽ. de⁹ er/
go in instituendo circũcisionẽ cũ sit agens ſm rectã
rõnẽ: principalius intẽdit ꝑfectionẽ positiuã: puta
gratiã q̃ carentiã imꝑfectionis. i. peccati originalis.
❡ Tertio ꝓpter confirmationẽ prime op̃. ⁊ auc̃tes
sanctoꝝ declaro q̃liter sancti intelligũt sacra veteris
legis nõ cõtulisse gratiã. sacrm̃ enim vt dictũ est prius
q. 3. põt accipi improprie ⁊ ꝓprie. ⁊ quidẽ in illa lege fue
rũt multa dicta iprop̃rie sacra. s. purgatiões ab im-
c. 5. Idẽ nũi 14. leui. 14. mũditiis ɔtcis ſm legẽ: vt pʒ in Leuiti. de purgatio
ne a tactu morticinij per aquã expiationis. ⁊ de pur
gatione a lepra ⁊ aliis hi⁹. erãt etiã ibi sacra impro-
prie dicta alia ab istis. tñ plus accedentia ad perfe/
ctionẽ: cuiusmodi erãt oblationes hostiaꝝ. hec enĩ
ꝑtinebãt ad cultũ latrie pro tp̃e in quo deus voluit
sic coli. hec ⁊ illa. s. purgationes ⁊ sacrificia siue obla
i tiones dicebãtur cerimonie ⁊ improprie sacra. ⁊ de
istis concedo q̃ nõ cãbant gratiã tanq̃ signa effica/
cia respectu gr̃e eo mõ quo expositũ est in diffõne sa
cramenti. sed tñ in illis cõferebat̃ gr̃a ꝑ modũ meri
ti. lʒ aliqui negare videant̃ q̃ i talib⁹ ex charitate fa
ctis conferret̃ gr̃a. hoc enim videt̃ nimis durũ. s. q̃
aliquis ex charitate ⁊ obediẽtia sit seruans dei ꝓce/
ptũ ⁊ non mereat̃. hoc ẽt videt̃ irrõnabiliter dictuʒ.
q̃ deus alicui dederit ꝓceptũ nolens obseruãtẽ pre
ceptũ mereri: qui ãtũcunq̃ ex charitate ⁊ obedientia
obseruaret. nũc aũt de istis cerimonijs tã purgatio/
nibus q̃ oblationibus ꝓcepta data erãt in illa lege.
patet in multis locis. ⁊ q̃nq̃ videtur ex textu q̃ sunt
ꝓcepta necessaria ad salutẽ. puta qui ꝓterierit se lu/
strari de aqua ꝑdicta peribit aĩa illa de pp̃lo suo. q̃
Nũi. 15. ⁊. 19. vide gl. ibi. cõminatio nunq̃ poi̇t̃ nisi ad designãdã tran sgres-
sionem pc̃i mortalis. ergo iudei ex charitate obser/
uantes sacra iproprie dicta meruerũt gratiã vel aug
mẽtũ eius si eã iam hẽbãt. sed nõ pp̃ hoc illa erant
ꝓprie sacra: sacramẽtũ. n. ex vͥtute opis opati cõfert
gratiã: ita q̃ nõ reqrit̃ ibi bonus motus interior qui
k mereat̃ gratiã: sed sufficit q̃ suscipiẽs nõ ponat obi/
ctũ. sed in illis actibus nõ cõferebat̃ ex hoc solo q̃

offerẽs nõ poneret obicẽ sed tñ cõferebat̃ ex virtu/
te boni motus iterioris tanq̃ meriti. Sed ꝓter ista
in illa lege erat circũcisio q̃ fuit ꝓprie sacramẽtũ. vñ
⁊ magister ab illa vũ Aug. sup psal. 73. Excepit circũ
cisionẽ. hoc enim ꝑ modũ sacramenti cõtulit gratiã
ex virtute operis operati: non tñ ex virtute operis
operãtis. s. ex motu interiori. ⁊ tñ si sint aliqua dicta
sanctoꝝ gratiã negãtiũ ab illis sacramẽtis loquẽdo
nõ tñ de cerimonijs sed ẽt de circuncisione. ❡ Rñ
dupl̃r põt intelligi. vel q2 paruã gratiã contulit circũ l
cisio respectu baptismi. cuius rõ dicet̃. i. q. di. seque/
tis. vel q2 non cõtulit gratiã vt dispõnẽ immediataʒ
ad gloriam: q2 nõ aperuit ianuã. sed hoc non fuit ex
defectu eius: sed q2 fluxit tp̃e quo ꝓcium non fuit so
lutũ. Uel tertio mõ nõ cõtulit gratiã: q2 non vlr̃ cui-
cunq̃ suscipiẽti. determinabat̃ aũt forte ex istitutio/
ne sua ad certũ gradũ gratie: ita q̃ vltra illũ graduʒ
nõ posset. nec intendendo nec inducẽdo: ⁊ ita si tm̃
gradũ iueniret in suscipiẽte: nihil sibi cõferret. ⁊ iste
vltimus modus appet eẽ de iuẽtiõe magistri dicit
enim. c. penul̃. q̃ solũ pctã ibi dimittebãtur: nec gr̃a
ibi dabat̃. ⁊ subdit statim vt in baptismo: ⁊ modum
statim exprimit: q2 quãtũcũq̃ iustus accedat ad ba/
ptismũ vberiorem. i. recipit gratiaʒ: vnde baptism⁹
gñaliter intendit ibi gratiam iam habitã vel inuen/
tam: sed non est ita in circũcisione. vnde abrae iam
iustificato signaculum tñ fuit. nihil enim sibi interi-
us contulit q2 gratia abrae iam attigerat vel trãscẽ/
derat illũ gradũ: ad quẽ determinata fuerat circun/
cisio. ⁊ intelligo nihil ei intus contulit ꝑ modũ sacra
menti siue virtute opis opati. sed credo q̃ ei cõtule- m
rit ꝑ modũ meriti sine vͥtute opis opantis: q2 credo
q̃ actus circũcidẽdi se ex obedientia dei ⁊ ex chari/
tate ꝓcedẽs ei fuit meritori⁹: sicut ⁊ imolatio isaac.
❡ Et si obijcit̃ q̃ circũcisio non est proprie sacramẽ
tum: q2 non est certũ signũ: q2 non semꝑ hʒ collõnẽ
gratie cõcomitantẽ ex vi operis operati. ❡ Rñ q̃ sa
tis certitudinal̃r significat vel gratiã tũc in fieri si nõ
sit obex. vel tunc inesse: sicut si beata virgo fuisset in Uide Uar. in. 3. di. 3.
conceptione filij in sũma plenitudine gratie: ad quã
deus disposuit eã peruenturaʒ si postea fuisset ba
ptizata nullam ibi gratiaʒ recepisset de nouo: tamẽ
baptismus non fuisset in signum falsum vel incertũ
q2 gratiam significaret: vel tunc fieri vel prius datã
tunc inesse.

Ex istis

pʒ ad oẽs auc̃tates adductas arguẽ/
do ad principale. vel enim loquun
tur de sacramentis veteris legis improprie dictis. s.
de cerimonijs. vel si loquant̃ de circũcisione que fu
it ꝓprie sacramẽtũ negãt eã gratiã ɔferre ſʒ aliquẽ
intellm̃ ꝓdictum. ❡ Ad 3m de apertione ianue dico
q̃ non fuit defectus circũcisionis q̃ non aperuit ia-
nuam sed q2 cucurrit tp̃e quo ꝓcium non fuit solu/ n
tum. nã post solutum preciũ potuit alicui aperiri ia/
nua qui non fuisset baptizatus sed solũ circũcisus ⁊
in gratia. baptizato vͦ defũcto ante passionẽ nõ pa/
tuisset ianua protũc. ❡ Ad vltimum dico q̃ baptis
mus quantum ad actum exteriorẽ nõ significat nisi
quãdam deletionẽ immunditie corporalis. ⁊ tñ nul
lus negat aliquid esse eius effectũ positiuum. Dico
ergo ad maiorẽ q̃ sacramẽtũ magis ꝓprie significat
illũ effectũ in aĩa ad queʒ cõfert̃ gratia in sacramẽto
q̃ signet ipsaʒ gratiã. vñ gratia existe vna i aĩa: sacra
mẽta tñ diuersa distinguunt̃ penes diuersa significa
ta propria: que sunt diuersi effectus eiusdeʒ gratie:
sicut dicet̃ post: effectus tñ gratie tantũ in circũcisiõe

ꝙ in baptismo proprius est ablutio anime a pecca/
to: licet cõcomitetur alius. s. acceptatio ad vitã eter
nam. Questio. VII.

Quarta hoc quero vtrũ in tẽ
pore legis natu/
re fuit aliqd̃ sacr̃z correspondens circũcisio/
ni: videt̃ ꝙ nõ. de con. di. 4. Qd̃ apud.
& est Grego. moral. 4. lib. Qd̃ agit apud
nos aqua baptismi hoc egit apud veteres pro paruu
lis sola fides: vel pro maioribus virtus sacrificii. nõ
ergo sacr̃m. ¶ Itẽ sacr̃m non potest institui nisi im
mediate a deo patet in. q. de sacri institutione. Sed
non legitur deum tpe illius legis saltẽ vsq ad abra/
am instituisse aliqd̃ sacr̃m. ¶ Contra. Aug. 19. con/
tra Faustum. In nullum nomen religionis possunt
homines colligari nisi aliquorum signorum velut sacro
rum visibilium consortio colligantur.

Respõdeo nullo tpe dimisit deus cul/
tores suos sine remedio ne
a cessario ad salutẽ. sed omni tpe post lapsum fuit ne/
cessaria ad salutem deletio originalis. ergo quocũq
tpe aliqd̃ remediũ efficax erat ad hoc. & si potuit de/
leri in adultis per motum bonum intrinsecũ. tñ in p
uulis in quibus talis motus fuit impossibilis non po/
tuit deleri per actum suum propriũ. ergo per actum
aliquem aliorũ circa ipsos vel ad ipsos relatum. sed
non poterat esse certuz ꝙ actus alterius relatus ad
paruulũ sufficeret sibi: nisi hoc esset institutũ a deo.
nullus enim põt esse certus ꝙ p aliquid attingat ad
salutem: nisi sit certus ꝙ deus acceptauit illud tan/
ꝙ̃ sufficiens ad talem finem. Cum ergo non solum
adultis cultoribus suis puidit deus de remedio ne
cessario ad salutem: sed etiam paruulis eorũ. & hoc
de remedio de quo parentes pñt esse certi pro par/
uulis. sequitur ꝙ tpe illius legis nãe erat a deo insti
tutum aliqd̃ remedium vel signum certuz & efficax
deletionis originalis peccati. Et magis probabile ẽ
ꝙ p aliqd̃ signũ sensibile ꝙ̃ p aliud signũ intelligibi/
b le tñi: qr pro toto statu nãe lapse congruunt homini
signa sensibilia respectu spũalium. ergo rationabile
ẽ aliqd̃ sacr̃m saltẽ ɔ originale fuisse in tpe legis nãe.
si aũt aliqd̃ aliud puta matrimonium vel aliqd̃ corri/
dens alicui sacro noue legis fuerit illo tpe de hoc in
ferius in tractatibus de illis sacris.

Ad primũ argumentum dico ꝙ Grego.
non intelligit solam fidem p
solo habitu nec forte tãtũ pro actu interiori: sed pro
actu exteriori sensibili prestãte fidem. ille aũt actus
sufficiẽter potuit habere rõnem sacri. & sic distingui
tur fides sola. i. fides solitaria sine sacrificiis cõtra fi/
dem in sacrificio protestatam: & primum posuit ipse
sufficere pro paruulis. forte autẽ ista protestatio fie/
bat in verbo aliquo inuocãdi deuz vel offerẽdi par/
uulum deo. 2m aũt. s. fidem cum sacrificijs pro adul
tis fuisse necessariã posuit. ¶ Ad 2m pt dici vno mo
do ꝙ potuit deus tale sacramentum reuelasse alicui
patrum cũ quo tũc frequẽtius loquebat̃: lz cui & qñ:
scriptura non dicat: que ab adam vsq ad abraam sa
tis succincte ptransit. ¶ Uel põt dici qd̃ expsse ha
bet̃ ex scriptura ꝙ pro tẽpore illo placuerũt deo sa/
crificia. qd̃ non esset nisi a deo fuissent instituta. im
mo reputarent̃ fatui & presumptuosi si talia sine diui
no precepto vel inspiratione fecissent. tum gen. 4.
de oblatione abel & chaim. tũ ex oblatione noe: post
ꝙ̃ exiuit de archa. gen. 8. tum ex oblatione melchise
dech qui erat sacerdos excelsi dei. vt dicitur genes.
14. tum ex oblatione abrae diuidentis vaccã. ergo.
Et istud fuit rõnabile: qr homines ipis illius fuerũt pro
ni ad idolatriam: vt patet ex tanta multitudine que
tempore illo defluxit ad eam. Fuit ergo congruum c
in remedium ne ad istã defluerent ꝙ deus suis cul
toribus institueret sacrificia sibi offerenda. Possibi/
le autem est ꝙ aliqd̃ determinatum sacrificium fo/
ret sacr̃z. non est enim contra rõnem sacrificii ꝙ ip/
sum vel oblatio eius sit sacr̃m: & tũc lz indistinctẽ ha
bet̃ de tali sacro in diuersis locis scripture ꝙ sit insti
tutum a deo in lege nature.

¶ **Jam ad sacramenta noue legis ac cedamus &c.** **Distinctio. II.**

In prima dis̃ egit magister
d̃ sacro legis mo/
sayce & legis nãe. In hac sc̃da distinci/
pit agere de sacris noue legis. ¶ Hec
pars diuiditur in duas partes. primo
namq determinat de eis coniunctiz. se/
cundo de singulis separatim ibi. (Nunc vero de ba/
ptismi.) Prima habet duas partes fm ꝙ primo de
terminat que & quot sint sacramenta noue legis. 2°
de tempore institutionis & efficacia eorundem ibi.
(Si vero queritur.) Qõ. I.

Circa hanc di. quero. Utrũ
sacramenta no
ue legis habeãt efficaciã a christi passio/
ne: & videt̃ ꝙ non: qr. 5. metha. c. 2. phy T.c.2.
sicor. dicit̃ ꝙ causa in actu & effectus in T.c.17.
actu simul sunt & non sunt. Sed passio christi non ẽ
in actu ergo nec effectus aliquis in actu. g̃ &c̃. ¶ Itẽ
aut ab illa tanꝙ̃ preuisa futura. aut vt exhibita. non
primo modo: qr tunc potuissent sacramenta veteris
legis habuisse efficaciam per eam. tempore enim il a.l.hereditã
lius legis illa passio fuit preuisa & predicta. sed conse
quens est inconueniens: qr fm sanctos illa tñ per
mittebant grãm. Non vt exhibita: qr tũc baptismus
& eucharistia non haberent efficaciam per ea. erant
enim instituta ante passionem christi: vt patebit in/
ferius. ¶ Item aut ab illa tanꝙ̃ a causa principali:
aut tanꝙ̃ meritoria. non primo modo: qr nihil põt
esse causa principalis sacramenti. nisi qd̃ põt esse cã
pncipalis effectus significati per sacramentũ. Sz h
non põt esse nisi solus deus immediate. Non secun
do modo: qr respectu gratie nulla est causa merito/
ria. si enim est ex meritis: iam non ex gratia. Ro. 11.
¶ Item si ab aliqua passione: hoc maxime fuisset a
laterali vulnere. p illud Aug. 15. de ci. c. 26. vbi loq/
tur de archa noe dicens. Qd̃ ostium in latere arche
profecto illud est vulnus quando latus crucifixi per
foratum est lancea. hoc quippe ad illum venientes
ingrediuntur: qr inde sacra mana ???t quibus credẽ
tes initiãtur sed ab illo vulnere non põt aliqd̃ sacra/
mentum habere efficaciam. ergo &c̃. pbatio mi. qr
illud vulnus fuit inflictum corpori iam mortuo. vt
patet Jo. 19. Ad iesum aũt cũ venissent & vidissent
iam mortuum &c̃. Sed corpus christi post mortem
non erat causa meritoria alicuius gratie. ¶ Contra
multipli͛r in lr̃a. & Aug. de ci. vbi prius.

Respõdeo hic pma ɔclo sit hec ꝙ legẽ a
euãgelicã congruum fuit sa
cramẽtis pfectissimis adornari. pbatio hec est lex p Uide bona.
fectissima quam trinitas disposuit dare homini pro & alios anti/
statu vie. est enim vltima fm illud Math. 26. No/ quos hic.
ui & eterni testamenti. i. post qd̃ nullũ aliud est futu

tum. in processu aūt ab impfecto ad pfectū posterio
ra sunt pfectiora istud ēt est primū pfectissimo. s. sta
tui finalis beatitudinis. ergo competebat hoī in sta
tu illius legis pfectissimis adiutorijs ad grām pparari. cuiusmodi sunt pfectissima sacramenta. ergo ꝛc̄.
¶ Item probaᵗ scḋo sic. Perfectissima cā meritoria
gratie quaꝫ trinitas disposuit dare gnī humano fuit
christus cōplens cursum suū in hac vita nobiscū. cā
aūt meritoria iuste inclinat deū ad cōferendū bonū
illi p quo talis cā meretur. cā ēt illa exhibita plus im
petrat ꝙ pmissa. ergo p passionē christi exhibitam ꝛ
confirmatiuā legis noue: cōgruum fuit maxima ad/
iutoria ad gratiā hoībus conferri pro tpe illius legis
obseruande. ergo ꝛc̄. Cōditio ista pfectionis horum
sacramentoꝝ exponiᵗ pfectissime ꝛ quantum ad in-
tensionem pfectionis: ꝛ quantū ad extēsionē. primū
qꝛ pfectio sacramenti ꝯsistit in pfecte significādo ve
B re quātum ad cognitionē ꝛ in gratiam perfectā cān/
do. ergo sacramenta noue legis debuerunt esse per/
fectissima pmo mō: qꝛ est lex veritatis. 2° mō qꝛ est
lex gratie: vn̄ Jo. j. gratia ꝛ veritas p iesum christum
facta ē. ¶ 2m. s. pfectio maxima quātū ad extēsionem
declaraᵗ: qꝛ sicut in vita nāli pmū est gñatio. deinde
sequiᵗ nutritio ꝛ roboratio ꝛ sanitatis pdite repara/
tio. ꝛ hec q̄ttuor ptinēt ad quālibet psonā singularē.
Pter hec aūt reqriᵗ aliqḋ ptinēs ad cōitatē quo aliqs
cōstituaᵗ in gradu necessario ad aliquē actū necessa
rium cōitati. ꝛ ita spūaliter ad cōpletam pfectionem
extensiue opꝫ esse adiutoriū aliqḋ ptinēs ad gñatio/
nem spūalem. ꝛ 2° aliqd ptinens ad nutritionē. 3° p
tinens ad roborationē. 4° ad reparationē post lap/
sum. Preter hec aūt 5°. requiriᵗ aliquid esse quo exi
ens finaliter pparetᵗ: qꝛ vita ista spūalis quedā via ē
ordinans vt hō viuens in ea de ipsa sine impedimē/
to transeat ad aliam p qua ppatat. Hec ergo. 5. req
runtur tanq̄ adiutoria necessaria psone cuicunq̄ p
se. Ad bonū aūt cōitatis obseruātis istā legem reqri
tur ꝛ multiplicatio carnalis: qꝛ ista psuppōitur bono
spūali: sicut nā gratie ꝛ multiplicatio spūalis aliquo
rum in ista lege. sic ergo cōgruum fuit septē adiuto/
ria conferri obseruatoribus legis euāgelice in qbus
Discursus mirabilis. esset pfectio non tm̄ intensiua: sed etiam extensiua ꝛ
sufficiens ad oīa necessaria pro obseruātia huius le/
gis. hec aūt sunt vt dicit magister in lr̄a. baptismus p
C tinens ad gñationem spūaleꝫ. eucharistia necessaria
ad nutritionem. cōfirmatio ad roborationē. penitē/
tia ad lapsi reparationē. extrema vnctio ad finalem
pparationē. mr̄imoniū ad multiplicationem in esse
nature vel carnali. ꝛ ordo ad multiplicationeꝫ in eē
gratie vel spirituali.

D **Secunda** ꝯclusio hic declarāda sit hec.
Oīa instituta sunt a xp̄o vel a
deo p tpe istius legis: qḋ breuiter ostēdo hic: qꝛ de
singulis in locis eoꝝ pprijs plenius apparebit. ¶ De
baptismo patet: qꝛ fuit institutus a Christo viuente.
qꝛ discipuli baptizabant: vt patet Jo. 3. ꝛ preceptum
fuit vt publice pdicaretᵗ. Matth. vlti. ite docete oēs
gentes baptizantes eos ꝛc̄. ¶ De eucharistia patet
Alex. d ales. l. 4. pte sum me. trac. de cōfessi. q. 9. eius predicatio diffusa Joā. 6. sed institutio in cena
Matth. 26. ¶ De ꝯfirmatione patet institutio Jo.
20. Accipite spiritum sanctum ꝛc̄. vel in die penthe
costes Actuum. 2. ¶ De penitentia dicitur ꝙ est in/
stituta Jacobi. 5. Cōfitemini alterutrum ꝛc̄. sed hoc
non videtur probabile ex processu littere: qꝛ statim
sequitur. Orate pro inuicem ꝛc̄. manifestū est enim
ꝙ per illud sequēs non intendebat aliqḋ sacramen
tum instituere nec promulgare. nec etiam erat apḋ
Jacobum auctoritas instituendi aliqḋ sacramētum
sicut post tangeᵗ in ratione ponenda ad istam cōclu
sionem. Melius ergo est vt dicatur institutum fuis
se Jo. 20. Accipite spiritum sanctum quorum remi/
seritis peccata ꝛc̄. ꝛ promissum Matth. 16. Tibi da
bo claues regni celoruꝫ: qḋcunq̄ ligaueris ꝛc̄. Ista
enim potestas non erat principaliter dimittēdi pec-
cata qḋ est dei ppriū: sed arbitrandi de dimissione
peccati arbitrio approbato a deo. sic auteꝫ arbitrari
est in foro penitentie soluere vel ligare. ¶ De extre- Magr̄ sniaꝝ di. 23. 4. c. 2.
ma vnctiōe diciᵗ ꝙ Jacobi. 5. Infirmaᵗ quis in vo/
bis ꝛc̄. sed lꝫ ibi promulgauerit illud sacramentum:
est melius dicere ꝙ fuerit institutum a christo. Legi Hugo li. 2. de sacris p. ii. c. 2.
mus enī Marci. 6. ꝙ apostoli vngebant oleo mul
tos infirmos ꝛ sanabantur. constat ꝙ hoc non fece-
rūt nisi in virtute christi qui instituerat illam vnctio
nem virtuosam. ¶ De matrimonio apparet Mat/
thei. 19. Non legistis ait christus: qꝛ masculum ꝛ fe Gen. j.
minam fecit eos. supple deus. ꝛ dixit supple per os
ade. Quamobrem relinquet homo ꝛc̄. vbi christus Gen. 2.
approbat ꝛ ratificat id qḋ deus in statu innocentie p
os ade publicauit. ¶ De ordine Matth. 26. Hoc fa
cite in meam commemorationem. ꝛ Jo. 20. Quo/
rum remiseritis peccata ꝛc̄. Hec enim duo pertinēt
ad ordinem sacerdotalem. s. potestas respectu cor/
poris christi veri. ꝛ ptās respectu corpis christi my/
stici. vt dicetur in materia de ordine. ¶ Qḋ autem
hec omnia a solo deo fuerint instituta: patet per illḋ
qḋ tactum est in generali de institutione sacramen/ E
ti: nulli enim competit signum instituere practicum
nisi vel respectu alicuius actus sui proprij: vel respe
ctu alicuius qui subest sibi quantum ad illum actuꝫ:
sacramentum autem est signum practicuꝫ respectu
effectus dei proprie. ꝛ deus non pōt in actu sibi pro
prio alicui alij subesse. ergo ꝛc̄.

Ex his duabus conclusionibus patet solu/
tio questionis exposito primo intelle
ctu questionis: quia sacramentum habere efficaciā F
est ipsum habere regulariter effectum significatum
concomitātem. ergo ab illo habet efficaciam a quo
est ꝙ effectus concomitetur. Qḋ auteꝫ sic concomi
tetur: potest eē ab aliquo dupliciter. vel tanq̄ a cau/
sa principali principaliter causante huius concomi/
tantiam: vel tanq̄ a causa meritoria: que. s. meretur
vt sit talis cōcomitantia. ¶ Et sm̄ hoc dicḋ ꝙ sacra
menta noue legis a solo deo habent efficaciam tan/
q̄ a causa principali: a christo autem patiente siue a
passione christi habent efficaciam tanq̄ a causa me
ritoria. primum istorum probaᵗ ex secunda conclu/
sione phabita. solus enī deus instituit hec sacramē
ta. ꝛ efficacia sacramenti non potest esse ab alia cau
sa inferiore eam instituente. hoc etiaꝫ patet sic. So/
lus deus determinat se ad effectū cāndū sibi ppriū.
si enim posset ab alio determinari ad agenduꝫ: iam
eēt cā scḋa respectu eius. effectus aūt significati per
sacramenta sunt pprij soli deo. ergo solus deus pōt
determinare se ad cāndū effectus sacroꝝ regulr̄ ꝯco
mitātes sacra. hō est aūt sacra hr̄e efficaciā. s. hr̄e ef
fectus regulr̄ cōcomitātes. ergo a sola volūtate diui
na hn̄t determinate sacra efficaciam tanq̄ a cā prin
cipali. 2m patet ex di. 19. tertij li. ꝛ quantuꝫ ad psens
breuiter ostendiᵗ sic. hoī facto dei inimico per culpā
disposuit deus nō remittere illā culpā: neq̄ aliqḋ ad
iutoriū dare ad talē remissionē siue ad cōsecutioneꝫ
beatitudinis: nisi per aliqd sibi oblatuꝫ quod grati/

us acceptaret q̄ offensa illa esset sibi displicens vel
ingrata. nihil aūt pōt inueniri gratius trinitati q̄ sit
tota culpa ꝛ offensa gn̄is humani displicēs vel ingra
ta: nisi sit aliqđ obsequiū ꝑsone magis dilecte q̄ to/
ta cōi[?] illa que offendit per vlterm offensam fuerat
vel debebat esse cara: si non offendisset. talem perso
nam sic dilectā non potuit genus humanū ex se hē/
re. q2 totū fuit inimicū de vna massa ꝑditionis. ḡ dis/
posuit trinitas ꝑsonam sic dilectā sibi dare generi hu
mano: ac ipsam ad hoc inclinare vt ipsa offerret ob
sequiū pro toto illo gn̄e. talis ꝑsona non est nisi chri/
stus: cui nō ad mensurā dedit deus spūs charitatis ꝛ
gratie. Jo. 3. ꝛ tale obsequiū ē illud in quo maxima
apparet charitas: qđ est offerre se vsq3 ad mortez ꝑ
g iustitia. ergo trinitas nullū adiutoriū ꝑtinēs ad salu/
tem cōtulit hoī viatori nisi in virtute huius oblatiōis
christi in cruce facte ꝛ a ꝑsona dilectissima ꝛ ex ma/
xima charitate: ꝛ ꝑ hoc passio illa fuit meritoria cā re
spectu boni meritorij collati hoī viatori.

Hic sequitur correlariū quo in col/
latiōe taliū remedioꝝ
h necessarioꝝ gn̄i humano cōcurrunt ꝛ misericordia ꝛ
veritas. maxime enim misericordie opus est hoī ini
mico tanta remedia cōcedere. sed ēt maxime iusti/
tie est ꝑꝑ obsequiū tam gratū ꝑsone tam dilecte tm̄
remediū cōferre illis pro q̄bus illa ꝑsona obtulit il
lud obsequiū. Justum enim est acceptare obsequm
ꝑsone tam dilecte pro illo pro quo offert obsequiū.
maxima ēt fuit misericordia in ꝑsona offerente sic se
offerre pro inimicis trinitatis quā summe dilexit. s3
ēt maxime iustitie tam in cōparatione ad deum quā
ad hoīem lapsum. q2 non videret maxime diligere
deuz ꝛ primū nisi pro tāto bono cōmuni. s. btitudi/
ne hoīs ad quā deus predestinauerat eum ꝛ dispo/
suerat eū non aliter ꝑuenturū q̄ per istud obsequiū
vellet istud obsequiuz exhibere. ¶ Ex istis patet ali
ud correlarium qđ suppositum [...] xin. q. de circūci/
sione. q2 passio christi cū3 esset cā [m]eritoria respectu
i efficacie sacramentoꝝ veterum [ꝛ] respectu gratie
collate antiquis patribus: tn̄ maio[re]m efficaciam h3
respectu nostroꝝ sacramentoꝝ ꝛ [gr]atie nunc confe/
rende q̄ tunc: q2 iuste obsequium exhibitū ad bonū
maius acceptat q̄ preuisum. trinitas aūt nunc con/
fert tanq̄ ꝑpter passionē christi exhibitā ēt a nobis
creditam vt exhibitā. tunc aūt contulit vt ꝑpter ea3
a seipso preuisam ꝛ ab alijs fidelibus precreditā3 vt
exhibendam. ¶ Hinc etia3 apparet quare baptism9
aperuit ianuam. non autem circuncisio. non quide3
ex parte meritorum: q2 quantumcunq3 magna gra/
tia collata fuisset in virtute passionis christi ꝑuise nō
conferebatur vt efficax ad finē gratie scilicet ad bea
titudinem nisi prius obsequium illud esset solutu3.
k minima autem si conferretur tunc in virtute huius
obsequij iam soluti. conferretur tamen vt sufficien/
ter disponens ad beatitudinem. ¶ Exemplu3 in no
bis maius bonum conferimus propter obsequiū ex
hibitum q̄ speratum.

Ad primū argm̄ dico q̄ ꝛ si passio christi
non sit nunc in effectu: est ta
men in acceptione diuina. ꝛ hoc sufficit vt sit causa
meritoria. patet enim q̄ nos conferimus multa ꝑ/
pter aliqđ bonū non presens in se sed presens in me
moria nostra si sit preteritum. vel in oꝑ. si sit futurū.
¶ Ad 2m pōt dici q̄ oīa sacramenta noue legis ha/
l bent a passione christi vt exhibita efficaciam: non q̄/
dem in actu exteriori sed interiori exhibitam. ab in

stanti enim cōceptionis christus habuit meritū pas
sionis. ꝛ in illo interiori actu cōsistit ꝑ̄ncipalior ratio
meriti. ꝛ ideo quicq̄d instituit tꝑe vite sue potuit eti
am hēre tunc efficaciā a passione volita ꝑfecte ab ip
so christo: in qua volitione erat ꝑ̄ncipalis oblatio: ꝛ
principalis oblatio grata facta deo. nec pōt dici q̄ sic
passio illa accepta fuisset ante incarnationez vel pas
sionem: q2 ꝛ si deus eam preuidit: non tn̄ fuit oblata
actu interiori neq3 exteriori. ¶ Uel potest dici q̄ sa
cramēta noue legis viuēte christo oīa minorē habue
runt efficaciā q̄ post eius passionē. ꝛ tn̄ nō fuit incon
ueniens q̄ instituerent ipso viuente. q2 erāt institu
ta nō vt pro tūc sed vt pro tꝑe post eius mortē habi
tura ꝑ̄ncipalē efficaciā. ¶ Ad 3m dico q̄ intellꝰ apl̄i
est q̄ gratia non h3 cām meritoriā de cōdigno in il m
lo cui cōferꝛ. tn̄ pōt hēre cām meritoriā de cōgruo in
eodē. ꝛ cām meritoriā de cōdigno intrinsecā. marie
si illa cā meritoria extrinseca gratuite sit data illi pro
quo est cā meritoria vt sit ei talis cā. ¶ Et si obijcis:
Gratia data pro tali cā condigna nō est gratia: q2 ali/
quibus meritis est debita. ꝛ si nō meritis recipiētis.
¶ Posset dici q̄ in vniuersis opibus dei nō fuit ali
qđ opus mere grē: nisi sola incarnatio filij dei. ꝛ h̄ si
ad illā nulla merita ꝑcesserūt: qđ vtiq3 verū est in or
dinatione diuina de illa incarnatiōe: q2 si tꝑe cōce/
ptionis ꝑcesserūt aliq̄ merita marie: tn̄ nō erant hōa
absolute respectu incarnatiōis. sed forte acceleratio
nis vt impleret illa incarnatio ꝑordinata. Vn̄ ḡ ait Au/
gu. 13. de tri. c. 19. In rebus ꝑ tēpus ortis ꝛc. ¶ Ad vl
timū dico q̄ si illud vulnus fuit inflictū christo post
mortē (vt narrat euangeliū) sacra non fluxerunt ab
illo tanq̄ a cā meritoria. sed dicr spāliter inde fluxis
se ꝑꝑ quandā similitudinē expressiorem eoꝝ q̄ ibi fluxe
runt ad sensibilia q̄ sunt in quibusdā sacramētis. san
guis enim spālius assilaꝛ spēi sub qua ē sanguis ꝛ eu
charistia. ꝛ aqua spālius assilatur mā̄e baptismi que
sunt duo ꝑ̄ncipalia sacra. ꝛ iste intellꝰ pōt hēri extra
de celeb. mis. in si. vbi dr̄ q̄ in illis duobus. s. aqua ꝛ
sanguine duo maxima sacramenta redemptionis ꝛ
regñationis relucent. Qō. II.

Hic agit magister de sacris no/
ue legis de singulis si/
gillatim. ꝛ ꝑ̄ de baptismo qđ ē pm̄ sacrꝫ
ꝛ ianua alioꝝ: que in. 2. diuidiꝛ. ꝑ̄ agit d
quodā preambulo ad verū baptismū. s.
de Joānis baptismo. Et 2° de vero christi baptismo
in ꝑ̄ncipio di. 3. ibi (Post hoc videndū est.)

Circa istam partē quero verū baptiza/
tus baptismo Joannis ne
cessario tenebaꝛ baptizari baptismo christi vr̄ q̄ nō.
q2 magr̄ in lr̄a. c. vlt. dicit. Qui spem nō posuerunt in
baptismo Jo. ꝛ patrē ꝛ fi. ꝛ s. s. credebāt non sunt po
stea rebaptizandi. ¶ Item in receptione sacrorum
qđ datur nō est iterandū. sed si aliquid omittaꝛ cau/
te est supplendū: extra de clerico per saltu3 ꝑmoto.
c. vnico. ꝛ de sacris non iterandis. c. j. Sed in baptis
mo Joānis dabatur ablutio exterior. ḡ si defuit inte
rior illa fuit supplenda: sed non exterior iteranda.
¶ Cōtra de cō. di. 4. aliud. ꝛ accipiꝛ ab Augu. super
Jo. ho. 5. Si quos baptizauit Jo. iteru3 sunt bapti
zandi. plane iterum sed non iterato baptismo. quos
enī iudas baptizauit ꝛ christus: quos baptizauit Jo.
non ꝛc. ¶ Itē Aug. de baptismo ꝫ donatistas li. 5.
Christus tali baptismo mūdat ecclesiā quo accepto
alterū non erat necīū. Jo. aūt tali baptismo ꝑtinge/
bat quo accepto esset baptismū dn̄icum necessariū.

Respondeo. Pōt intelligi dupl'r Jo. ba/
A ptizauisse. Uno mō ī forma
baptismi xp̄i quā potuit scire a discipulis xp̄i vel ab
aliis audientibus eos baptizare. & tūc nō diceret̄ pro
prie baptism⁹ Joānis. sicut nūc nō dr̄ baptism⁹ pe/
tri vel pauli. Istū. n. errorē rephēdit apl's. i. ad Cor.
& si isto mō baptizaret Jo. planū est q̄ talis nō esset
iterum baptizandus. ¶ Alio mō pōt intelligi Joan.
baptizasse nō in forma baptismi christi. sed vel in ali
qua alia forma ppria. s. in noie venturi vel absq̄ aliq̄
forma: & de sic baptizato satis videt̄ manifestum qd̄
erat baptizandus baptismo christi. tum pp̄ preceptū
eius gn̄ale obligans oēs: qd̄ preceptū non impleue/
rat baptizatus a Jo. Istud aūt preceptū gn̄ale fuit rō
nabile. q2 rōnale fuit oēs obligari ad hoc q̄ eēnt mē
bra ecclesie & ad suscipiendū signū illud cōe oībus
ingredientibus ecclesiam. tum q2 medicina prepa/
ratiuā suscepta egruum est recipere medicinā cura
tiuam. dispositione ēt inducta egruum est adhuc in/
duci formā principalem. sed ille baptism⁹ Joā. erat
sicut dispositio mere p̄paratiua ad baptismū christi:
vt per illam ablutionē facilius inclinarentur homiēs
ad suscipiendū ablutionē sibi salutarē: nec esset mo/
lestū m ipsis iam ad illā exercitatis. Et hanc rōnem
innuit Jo. baptisma Jo. i. Baptizo vos aq̄. supple tm̄
Medius aūt vestrū stetit quē vos nescitis. qui sup/
ple baptizat vos nō in aqua tm̄ sed in spiritu & verita
te. Si dicat̄ q̄ magr̄ loquit̄ de baptizatis a Joan pri
mo mō vtente. s. forma xp̄i in baptizādo. hoc nō pōt
B stare: q2 infidelitas suscipiētis baptismū non est cau
sa sufficiens q̄ oporteat eum alr̄ baptizari. dum tn̄
adsit intētio suscipiēdi illud qd̄ cōfert ecclīa. & si q̄ a
Jo. baptizatus non habuisset fidē trinitatis. dum tn̄
intēderet recipere illū baptismū quē Jo. intēdebat
dare: qui sic intelligendo poterat esse verus baptis/
mus xp̄i: nō erat iste postea baptizandus: cuius op/
positum dicit magister de postea baptizandis.

Ad primum arg^m dico q̄ non tenet̄ magr̄. nec ar^m qd̄ sumit̄
ex actibus. 19. cōcludit. verum enim est q̄ nō habē
tes fidem fuerūt baptizādi baptismo christi. sed non
sequitur. ergo habētes fidem nō erant postea bapti
zandi. iste modus arguendi non tenet nisi in causis
precisis: qd̄ non est in pposito. infidelitas enim non
erat causa precisa rebaptizationis baptismo christi.
immo magis q2 prius non receperant gratiā baptis
mi. ¶ Ad 2^m ar^m dico q̄ maior est vera quando ali
quid sacramenti baptismi cōfertur. in baptismo aūt
C Jo. nihil sacri baptismi cōferebat̄. ablutio enī exte/
rior sine determinatis verbis & determinata inten/
tione prolatis oīno nihil est sacramenti baptismi. si/
cut nec quecūq3 alia balneatio. ¶ Et si obiicias. vbi
ergo habet veritatem illa maxima: vbi omissum est
aliquid eatte supplendum est. ¶ R̄ideo vel nō po
test habere locum in sacramento vere vno: q2 duo/
bus concurrētibus ad istud sacramentū: alterum si
ne altero nihil est sacramenti: q2 alterum sine altero
nec significat gratiā. nec efficit. & tunc exponenda ē
illa maxima de diuersis sacramentis ordinatis: cu/
iusmodi sunt ordinatio in diaconum subdiaconum
& huiusmodi. & de talibus est ibi sermo. vel si possibi
le est in aliquo sacramento vere vno vnam partem
esse sine alia. puta in eucharistia loquendo de specie
bus panis & vini: ibi locū h3 illud q̄ omissum est: est
supplendū. sed in pposito nō: q2 ablutio Joannis ni
hil erat sacri baptismi. ideo non valet.

¶ Post hec videndum est quid sit ba
ptismus &c. **Distinctio. III.**

Supra magister
egit de quodā pambulo ad baptismū
xp̄i. h̄ agit d̄ sacro baptismi. & diuidit̄
in duas: in phemiū & tractatū. q̄ icipit
ibi. (Baptismus dr̄.) pma diuidit̄ in a.l. 2ª
ptem principalē & incidentalē: que incidētalis inci
pit. c. 4. Pricipalis diuidit̄ in tres ptes. p̄ agit de par a.l. 6ª. in illo
tibus intrinsece ptinētibus ad baptismū. 2° de susci locap̄. Hoc aūt
piente baptismū. 4. di. 3° de ministro di. 5. (Post h̄ sciendū est.
sciēdū.) pma q̄ ptinet ad prītē lectionē diuidit̄ in. 3.
p̄ agit de qditate baptismi siue qd̄ sit baptismus. 2°
de forma eius ibi. (Sed qd̄ ē illud v̄bū.) 3ª de insti/
tutiōe eius. ibi (De instōne.) Et in illa 3ª pte itersserit
de mā baptismi. ibi (Celebratur aūt &c.)

Circa istā di. 3^am. querēdum
est de quattuor. p̄
de baptismi diffōne. an illa ppria sit ei⁹
quā ponit magr̄. Baptism⁹ est tinctio
i. ablutio corpis exterior facta sub forā
verbop̄ prescripta? 2° de forma baptismi. an hoc sit
precisa forma eius. Baptizo te in noīe pa. & fi. & s. s.
amen? 3° de mā an sola aqua nālis pura sit mā cōue
niens baptismo? 4° de institutione vtruz institutio
baptismi euacuet circūcisionem? Q̄ō. I.

Ad primū arguit̄ q̄ nō: q2 p̄s
nō p̄dicat̄ de suo
toto. Ablutio est ps sacri baptismi. q2 f3
Aug. i. q. i. detrahe. Accedit v̄bū ad ele
mētū & fit sacr̄m Sacr̄m ḡ sicut nō est v̄
ba ita nec ablutio ipsa. ¶ Cōtra. Magister in di. i.

In solutiōe hui⁹. q. pōt pcedi sicut su
pra di. i. de diffōne sacri.
Supponēdo. n. e[...] su loquētiū significatū nois ba/
ptismi. s. q̄ bapti[sm]⁹ significat quoddā spāle sacr̄m
vt si baptism⁹ sig[nifi]cet ablutionē sicut apud iudeos
erāt baptismata [cor]pop̄ & vasop̄. i. ablutiōes. tunc h̄
qd̄ erit sacr̄m b[ap]tismi itelligēdo ibi ↄstructionem
intrāsitiuā signi[fic]at sacramētū spāle. & h̄ rō specificā
do significationē & effectū significatū. puta purifica/
tionē aīe a pctō originali: q̄3 specificādo fundamētū
talis significationis & relonis. Ex hoc inq̄3 supposito
apparet qualiter baptismus pōt hēre diffinitionez. A
Cū enim diffinibile op3 esse ens positiuū p se vnum
& reale & cōe. vt hētur supra. baptismus non est pure
non ens: sicut impossibile. & probatur eo modo quo
supra de sacramento. q2 rō eius nō est in se falsa. nul
la enim est repugnantia qd̄cumq3 sensibile vel q̄cun
q3 sensibilia institui a deo ad significandum efficaci
ter ablutionem anime a pctō. neq3 ēt est purum nō
ens sicut negatio vel priuatio. patet. est etiam per se
vnū quantū ad illud qd̄ principalr̄ significat. qd̄ ē ta/
lis relatio signi ad tale significatum. Nec huic obstat
qd̄ connotat correlatiuū suū & fundamentū: q2 sic re
latio quecūq3 connotat nec q̄ in fundamento sunt
multa cōnotata: q2 vt dcm̄ est supra vna relō rōnis
pōt fundari in quantūcunq3 distinctis in re. talis tn̄
cōnotatio bene phibet hēre diffōnem p̄. nihil enim
h3 diffinitionē p̄. nisi suba que non diffinitur p aliqd̄ B
additū. neq3 sicut correlatiuum additur in diffinitio
ne correlatiui: nec sicut subiectum in diffinitione ac
cidentis. talia enim hūt diffinitionem. sed nō pmo.
patet. 7. metha. §. Illud autem palam. Sola ergo 3ª T.c.18.

conditio.ſ.ꝙ opꝫ diffinibile eſſe ens reale excludit
a ſacr̃o baptiſm: ꝙ nõ habeat oĩno pfectam diffõnẽ.
habet tñ eo mõ quo z^e intẽtiones vel quecũqꝫ rela/
tiones rõnis diffiniunẽ: qḋ ſufficit quantũ ad intel/
lectum hitem ſciam per diffinitionẽ. eodẽ eniꝫ mõ
eſt diffinitio ſicut illa cui corridet q̇ditas in re. ❡ 2°
pn^r eſt videndũ an hec ſit ei⁹ diffinitio: quam ponit
magr. Ubi notãdũ eſt ꝙ duobus modis põt de fun/
damento relõnis poni quã ĩportat baptiſmus. vno
C mõ ꝙ illa fundeẽ in toto iſto.ſ.ablutionẽ ſiľ ꝛ verbis
tanq̃ in vno fundamẽto: ꝛ hoc eſt bene poſſibile nõ
obſtãte vnitate eius cuꝫ ſit relatio rõnis. Alio mõ ꝙ
eius fundamentum ſit ſola ablutio: ſola inq̃.i.nihil
aliud fundet. neqꝫ vt totũ fundamẽtũ; neqꝫ vt pars
fundamenti. ſed nõ ſola.i.ipſa ſine quibuſcũqꝫ aliis:
imo opꝫ eam hẽre multa alia ꝯcomitãtia ad hoc vt
fundet.ſ.verba: ꝛ ꝙ ſit a tali miniſtro ſic intẽdente:
nec iſtud eſt incõueniẽs ꝙ reſpectus tales precedãt
in fundamẽto relõnẽ rõnis tãq̃ p̄ſuppoſiti illi relõni
rõnis. Et ſic in iſta ablutiõe p̄cedit hitudo ad verba
cõcomitãtia ꝛ ad pſonã ſuſcipientẽ aliqualr ꝯſentiẽ/
tem. ꝛ ſic in oĩbus relõnibus talib⁹ p̄cedentib⁹ in fun
damẽto ſic relato ꝑ ipſas poſſet poni relõnẽ ſignifi/
cationis illius quã ĩportat baptiſmus fundari. Si p/
mũ iſtoꝝ ponereẽ: tunc cũ in diffõne accñtis in cõcre
to ponaẽ totũ ſuum ſubiectũ ꝛ non pars p̄ciſe. ſicut
nec ipm in cõcreto p̄dicaẽ de pte ſui ſubiecti. ſed de
toto: nõ eſſet baptiſmus ſiue ſacr̃m baptiſmi ablutio
ſed ablutio ꝛ v̄ba ſimul. Sicut ecõuerſo ablutio non
eſſet baptiſmus: qꝛ ablutio ſola non eſt ſubiectũ vel
fundamentũ huius relõnis ſed ambo ſimul.ſ. ablu/
tio ꝛ verba. g̊ nec alteꝝ eoꝝ denoiaẽ ꝑ ſe ab alio. Si
aũt z^m ponereẽ tunc ſicut de ablutiõe denoĩatiue p̄/
dicareẽ diffõ baptiſmi. lꝫ illa ablutio intelligaẽ circũ
ſtantionata multis relõnibus talib⁹ ad hoc vt ſibi cõ
ueniat illa relatio. ſic ꝛ ecõuerſo in diffõne hui⁹ relõ
nis in cõcreto accepte poſſet poni ablutio ſolũmõ in
recto ꝛ oĩa alia in obliquo cum q̇buſdã determinatio
nibus ſignificãtibus illa determinare ſiue circũſtan
tiare ipſam ablutionẽ. ❡ Iſtoꝝ 2 eoꝝ p^m videretur
verius: qꝛ v̄ba nõ videnẽ eſſe ſimul neceſſ̃ia niſi eſſent
D ſignũ vel ps ſigni. ſi tñ diceret ꝙ eſt q̇dã determina
tio ipſius ablutiõis q̄ eſt ſignũ: ꝛ ſufficit illud ponere
ſignũ magis q̃ duo: qꝛ in vno põt inueniri rõ ſuffici
ens ſignificãdi. ablutio aũt exterior ſatis põt poni ſi/
gnificare ablutionẽ interiorẽ. Hoc ponẽdo poſſet po
E ni talis rõ baptiſmi: ꝙ baptiſmus ẽ ablutio hoĩs ali/
qualr cõſentientis facta ab alio in aqua ſimul verba
certa cũ ĩtẽtiõe debita pferẽte ſignificãs efficaciter
ex iſtõe diuina ablutõeꝫ aĩe a pctõ. ❡ Qr ſi teneaẽ alia
via.ſ. ꝙ v̄ba ſunt ps fũdamẽti: tũc poſſet põi alia rõ
baptiſmi ꝙ baptiſmus eſt ſacꝫ ablutiõis aĩe a pctõ
cõſiſtens in ablutiõe hoĩs aliqualr ꝯſentientis facta
in aqua ab alio abluente: ꝛ in verbis certis ſimul ab
eodẽ abluente cũ debita intẽtione platis. ❡ Qualr
aũt particule poſite ĩ vtraqꝫ rõne ſunt neceſ̃ie ad rõnẽ
baptiſmi hñ patebit ſpãliter de ſingulis in q̃ õibus
ſequẽtibus. ❡ Nec eſt dr̃ia inter iſtas rõnes q̃n ea/
dem ſꝫ vtrãqꝫ ſint neceſ̃ia ad baptiſmũ: ſed vna põit
in diffinitiõe eius ſolam ablutionẽ in recto. alia põit
ꝛ ablutionẽ ꝛ verba ex equo ad eius rõnem ꝑtinere
que dr̃ia cõſurgit ex diuerſo opinandi modo de fun
damento huius relõnis an ſit ſola ablutio circumſtã
tionata an ſimul ablutio ꝛ verba. ❡ Patet ergo ſolu
tio q̃õnis: qꝛ magiſter vl loqui ſm illã opinioneꝫ ꝙ
ablutio circũſtãtionata ſit baptiſmus. ꝛ ſic ponendo

tãgit ea q̄ p̄ncipalr ꝑtinet ad rõnem baptiſmi. lꝫ mul
ta cõcomitãtia debeãt intelligi q̄ exp̄mit rõ illa. ablu
tio hoĩs ꝛc̃. ❡ Ad ar^m dr̃ ꝙ de re artificiali hñ p̄dicaẽ Ric.li.4.di.
mã cũ ſit tota ſb̃a artificiati. vñ archa nõ tñ ẽ lignea ſ ar.j.qõ.i.in
ſed lignũ. ſacramẽtũ aũt qꝛ eſt res rõnis aſſiſãẽ artifi ſolone ſubi
ciali. ❡ Sed h̄ nihil eſt: qꝛ pars mãe nõ p̄dicaẽ de articuli.
artificiato. nõ enim dom⁹ eſt lapidea. ſed ad eſſe do
mus req̇riẽ aliud cũ lapidibus: qꝛ vt dictũ eſt prius:
nihil poniẽ in cõcreto in diffõne accñtis concreti ni
ſi illud de quo accñs p̄dicaẽ in cõcreto. nullũ aũt ac/
cidens p̄dicaẽ de parte ſui ſubiecti. ❡ Opꝫ g̊ dicere F
ſuſtinẽdo diffõnẽ magiſtri ꝙ ablutio nõ ẽ ps funda/
menti relõnis quã includit baptiſmus: ſed eſt totuꝫ
fundamẽtũ lꝫ remotũ: inter qḋ ꝛ relõnẽ ſigni medi
ant quedaꝫ relõnes rõnis vt dcm̃ eſt. ❡ Si obĩciaẽ a.l.realis.
ꝙ neqꝫ ſic neqꝫ ſic põt deſcribi. qꝛ formalr importat
relõnẽ rõnis. illa aũt nõ ẽ aliq̇d reale neqꝫ illa realia.
ergo ꝛc̃. ❡ Rñ^o ſicut relõ rõnis in cõcreto dr̃ de re ex a.l.aliq̃ alia.
tra: queẽadmodũ h̄ eſt vera. hec vox hõ eſt nomẽ vel
ſignũ nãe hũane. ita ecõuerſo in diffõne talis cõcre/
ti põt poni res extra vt additũ tanq̃ fũdamẽtũ relõ/
nis. iõ non valet ſic de p̄. Qõ.II.

I N ſecũdũ p̄n^le ſic p̄cediẽ.
Et hic arguiẽ qḋ
hec nõ ſit forma baptiſmi. Ego baptizo
te in noĩe pr̃is ꝛ filij ꝛ ſpũs ſãcti. p̄ qꝛ cu
iuſcũqꝫ hñtis mãm ꝛ formã.ſ. forma ei⁹ ẽ
in mã. Sed hec v̄ba nõ ſunt in aq̃ nec in ablutiõe vt
in ſubiecto pꝫ. ❡ 2° qꝛ xp̄s Math. vlt. exp̄mẽs for/
mã baptiſmi non expſſit iſtã. Sed ab ipſo hr̃ forma
ſacroꝝ q̄ ĩ ſtituit. g̊ ꝛc̃. ❡ 3° ſi iſta eſt forma aut vt v̄a
aut vt falſa. nõ vt falſa: qꝛ nihil falſitatis eſt in ſacr̃is
veritatis. nõ vt vera. qꝛ v̄itas eius ſequiẽ ordine nãe
collationẽ ſacr̃i baptiſmi. veritas. n. orõnis ſequiẽ eẽ
eius. ꝙ ſignificaẽ ꝑ ipſaꝫ. iſta ãt orõ ſignificat collõnẽ
ſacr̃i baptiſmi. forma aũt eo ꝙ ẽ forma nõ eſt poſte/
rior eo cuius ẽ forma nãliter ſꝫ p̄or. 7. metha. ❡ Itẽ T.c.7.
de ptib⁹ iſti⁹ forme arguiẽ p̄ ſic. Greci vere baptizãt
ꝛ baptizati ab eis q̇ veniũt ad nos nõ rebaptizãtur.
nõ aũt ſeruãt nr̃am formã ſed hanc. baptizeẽ ſeruus
xp̄i in noĩe pa. ꝛ fi. ꝛ ſ.ſ. ❡ Itẽ ſm Priſcianũ v̄bum
p̄me pſone dat ĩtelligere noĩatiuũ. g̊ ſufficeret dicẽ.
Baptizo te abſqꝫ h̄ ꝑnoĩe qḋ eſt ego. ❡ Et ꝯfirmaẽ
ꝑ illud. extra de baptiſ. ꝛ ei⁹ eſſe. Siq̇s. vbi dicit gl.
ꝙ ꝑnomẽ nõ eſt de ſb̃a forme: qꝛ plenũ ſenſuꝫ gñat
h̄ vox baptizo ſine ꝑnoĩe. ❡ Itẽ arguiẽ de ꝯſe. diſt.
4. retulerũt. vbi dr̃ Siq̇s dicit te baptizo ꝛc̃. baptiza
tus ẽ ex quo baptizare intẽdit. Sꝫ ibi nõ poniẽ ꝑno/
mẽ. ❡ Itẽ Amb. de ꝯſe. di 4. a quodã. Si ĩ noĩe tri
nitatis vel in noĩe xp̄i baptizati ſunt. nõ debẽt reba/
ptizari: qꝛ ſic apl̃i baptizabãt: vt hẽtur act. 2. io ꝛ. 19.
❡ Itẽ. 5. de tri. c. 7. Idẽ eſt patrẽ eẽ ꝛ genitorẽ eque
g̊ eſſe: valeret dicere. in noĩe genitoris ꝛ geniti ſicut
patris ꝛ filij. ❡ Itẽ Amb. d̄ ſpiratiõe ſpi.ſ.c.4. ꝛ po
niẽ in lr̃a. Si fide miniſteriũ trinitatis teneẽ: ꝛ vna
tñ pſona noieẽ plenũ eſt ſacꝫ. ❡ Itẽ. 2. pieriñias. C.ij circa ſi.
noĩa ꝛ verba tranſpoſita idẽ ſignificãt: g̊ equaleret ſi
iſta v̄ba eſſent trãſpoſita. g̊ iſta forma nõ eſt preciſa.
❡ Cõtra de baptiſmo ꝛ eius eſſe. extra ſiq̇s. Siquis
puerũ ter in aqua merſerit in noĩe pa. ꝛ fi. ꝛ ſ.ſ. amẽ.
ꝛ non dixerit ego baptizo te in noĩe pa. ꝛ fi. ꝛ ſ.ſ. amẽ.
non eſt puer baptizatus.

Hic primo videndum eſt ſi aliqua ver
ba poſſunt eſſe forma huius
ſacramenti. Ubi aduertendum eſt ꝙ proprie loq̄nẽ
do de forma: prout eſt altera pars compoſiti for/

A ma sacri est ipsa relatio signi qua formaliter est tale sa/
cramentu. & ma est totu fundamentu ipsius relonis. ve
rutam si in fundamento isto sint plura ex quibus aliquo
mo fit vnu sacrm: que no omino equaliter se hnt sed alte
ru sit quasi preuium & determiabile. alteru quasi po/
sterius & determinatio pcedentis. pmu pot dici qua
si ma per quanda similitudine ad mam & alterum forma.
mae enim est pcedere sm originem & determinari.
forme aut sequi & determinare. similiter illud qd e pn/
cipalius & actualius pot dici forma respectu potetia
lioris. similiter qd est spualius pot dici forma respectu
eius qd est minus spuale. ¶ Ad ppositu in funda/
mento relonis baptismi cocurrunt ablutio & verba
siue tanq partes fundamenti sm vna opinione siue
tanq fundamentu & circustantie fundameti sm ali-
am. Si primo modo pars principalior in significan/
do sunt verba: qr sm Augu. 2. de doc. christiana. c. i.
h. verba inter homines obtinuerunt principatum in
B significando. & similem sniam dicit. 15. de tri. Tunc
ppter istam principalitatem verba possent dici for/
ma respectu alterius. ¶ 2° mo pz q vba sunt deter
minantia respectu ablutionis. & siue sic siue sic. pz q
verba sunt magis spualia ablutione. ¶ Sic ergo sz
istas methaphoras predictas pz q vbi aliqd signum
concurrit sensibile in fundamento alicuius relatio/
nis sacramenti & aliqua verba simul. verba semper
dicuntur forma. Hec de primo.

De secundo videdu est q verba sint
forma isto mo: vbi scien
du est q in sacris est aliqd necessariu simplr. s. ex pte
C sacri. quo. s. no existe omino no est sacrm. aliqd est ne/
cessariu aliqualiter. s. ex pte ministri: sine quo mini/
ster dispesando sacrm no pot vitare petm. Si quera
tur de forma 2° mo necia hoc est de forma necessa
rio obseruanda a ministro. dico q in tota ecclesia ro
mana forma necia hec est de qua querit forma ne/
cessaria. s. ministro. & h loquendo de ministro cui co
petit ex officio baptizare. quis sit ille dicet di. 6. nam
istum non pot ignoratia excusare. qr tenetur scire il
la q sunt sui officij ad qd deputat. Probatio. qr quili
bet minister i ecclia romana tenet necio illa forma
seruare qua talis ecclesia imposuit ministris hmoi e
ista de qua querit: vt pz extra in arguendo. s. ad op/
positum in illo. c. siquis. ¶ Si queras de forma ne/
cessaria ministro apud grecos: dici pot q quantu ad
aliqua verba no pncipalia in forma. s. illa qbus exp/
mitur suscipiens & actus siue minister: ecclia greca
qnq no voluit forma istam seruare: cuius cam tagit
apls. i. Cor. i. c. Hoc aut dico qd vnusquisq vestrum
dicit. ego quidem sum pauli &c. Gloriabant enim de
ministris baptizantibus quasi eis ascriberet baptis/
mus: & redarguit eos: & ista eorum cotentione dicens.
Diuisus est christus: & ppter hoc ortu fuit inter eos
scisma. & ordinatu fuit inter eos ad istud scisma tol/
lendum ne minister exprimeret in ppria psona nec
actus in indicatiuo modo sed optatiuo: qr tunc mi/
nister no significat ee actor baptismi. sz tm minister
desiderans & orans effectu baptismi oferedu a deo.
& suscipiens etiam non exprimeret in 2ª psona. sz in
3ª quasi no precise reciperet: qd recipit ab aliquo ser
mone sibi dirigete: verumtamen melius potuisset susci-
piens fuisse expressus q per hoc seruus christi. s. no
mine proprio. non enim iam seruus christi baptizat.
sz baptizat vt sit seruus christi loquedo de seruitio spi
rituali quo christianus e seruus christi. ¶ De hac for
ma potest dici q quadiu tolerata fuit ab ecclesia ro
mana: licita fuit eis. & pro tpe pro quo instituta fuit: D
ronabilis fuit durante ca pdicta. sed cessante illa ca
ronabiliter potuit forma communis fuisse eis imposi
ta. vel ergo romana ecclia phibuit illa forma quan/
tum ad eos: & tunc peccat seruado: qd expresse non
inuenit in aliquo caplo spalem mentionem faciete
de eis: vel si permisit siue cocessit: licitum videt eis
illam forma cotinuare. & si tali pmissione seu licetia
stante in ociliis suis particularibus ordinauerut iter
se talem forma esse seruanda. videt q minister eorum
tenetur eam seruare: sicut stante ista pmissione ec/
clesie romane q alicubi fiat trina imersio: alicubi
vna in illa ecclia que determinauit trinam imersio/
nem seruanda: sic faciendum est & est de necessitate
ministri preceptu & modum prioris ecclie seruare.
Hec de forma necessaria ex parte ministri.

Tertio de forma necia ex parte sacri. pz
q ista no est talis quantum ad
oia verba. ex hoc q dictu est q greci vere babtiza/
bant: no tm sub eade forma. Unde aduertendum est
q in ista forma sunt verba pnr pertinentia ad eam.
aliqua aut no pnr pertinet: qr exprimunt ministrum
actum & suscipiente. ministrum enim non est simplr E
necium aliquo verbo exprimi: neq pnole cuiuscunq
psone: qr no est in verbis christi. Matth. vlt. Alia at
duo. s. actum & suscipiente necesse est exprimi. sz no
determinate eode mo quo istis verbis exprimunt. s.
actus verbo indicatiui modi & suscipies pnole scde
psone. sed pot actus exprimi verbo alterius modi &
suscipies verbo alterius psone: vt greci exprimunt.
ro aut necessitatis q ista duo sic vel sic exprimeren
tur: sumit ex illo Matth. vlti. Baptizantes eos &c.
vbi exprimit actus & suscipiens. ¶ De verbis autem
principalibus que sunt: in nomie pa. & fi. & s. s. an ista
sint pcise ptinetia ad forma: ¶ Ad cuius itellm ad/
uertendu est q sm phm. 5. phys. qdruplex est mu/ T. c. 7. 9.
tatio. s. sm subam: qualitate: quatitate: & vbi. sic sm
ista verba pot fieri quadruplex variatio. s. sm sbam
alia vba ponedo pro istis: vel aliud verbu p isto. sm F
quatitate apponendo vel subtrahendo. & si apponen
do vel anteponendo vel postponedo vel iterponedo.
sm qualitate. s. auferedo aliqua reqsita terminatio/
nem ad cogrua locutione. sm vbi traspondendo. Et
de qcunq istaru variationu: dico q si varias intendit
vti vbis qbus vtitur tanq forma ecclie pcise no ba/
ptizat: qr deficit sibi intetio vtedi vbis qbus vtit tm
q forma ecclie. intedit enim vti illis vbis aliqliter
variatis tanq forma pcisa baptismi. ¶ Supposito
g q no deficiat intetio. queramus ex pte verboru in
se que istaru variationu pot stare cu forma & q non?
& hoc de singulis p ordine. ¶ De pma dico q pot in
telligi dupl. vel q aliud vbu sm qd ponat in loco
alicuius verborum illorum. puta alia vox. tm idem & sub ea G
de rone significatois: vel aliud vbum simplr. s. alia vox
aliud significatum hns. & si 2° mo adhuc duplr. quia
vel illud significatum est oino disparatum a significato
vocis pro qua ponit: vt si poneret lapis loco huius
qd est pr: vel est significatu couenies oino hns idem
substractu in re. & h cotingit duplr. vel qr expmit di
stincte tres psonas sub aliis ronibus significatas q
significant p hoc. pr & filius & spus scus. & sic est de
istis noibus genitoris. geniti & spirati. ista enim signi/
ficant personas sub rone proprietatum. non aut sub
ratione subsistentium & hypostasum. vel ille perso/
ne significantur implicite. & hec vel tanquam in to/
to collectiuo: quomodo significat eas hoc nomen

sancta trinitas. vel implicite vt in quodā importāte
psonas per cōtidentiā effectus ad cām. ⁊ sic impor
tant̄ p hoc nomen christus. Hoc. n. nomen significat
filium fm nām humanā: qui vnctus est: ⁊ dat itelli
gere patrē a quo vnctus est: ⁊ spm scm quo vnctus ē
sic ergo hēmus quātū ad istō mēbrū nomē aliud tm̄
fm vocem. vel nomen aliud hn̄s significatum olno
disperatū. vel nōīa significantia tres psonas non sub
rōne psonaꝝ. vt genitor ⁊ genitus vel nomen signifi
cans ista collectiue. vt trinitas. vel nomē cōnotans p
sonas sicut effect⁹ cām. ¶ De istis q̄nq; d̄ pmo p3 q̄
manet eadē forma. q2 in qualibet lingua pōt fieri ba
ptismus. forte tn̄ non l3 baptizanti ex officio: ⁊ solē/
D niter vti verbis cuiuslibet lingue: sicut nec in confe/
ctione eucharistie: q2 ordinauit ecclesia romana q̄d
officia ecclesiastica dicant̄ ⁊ sacra ministrent̄ in latio
grāmatico. ⁊ hoc rōnabilr: q2 istud distinctius pt̄ scri
bi ⁊ pferri ¶ De olno impertinēte p3 q̄ olno forma
non seruat̄. ¶ De nōībus significātibus pprietates
⁊ non psonas: vt genitor ⁊c̄. dico q̄ non seruatur in
eis forma q2 christus voluit psonas vocari nōībus p
sonarū. ⁊ rōnabilr fm illud q̄d tactū est in p̄ li. di. 22.
vt sicut iudeis datū erat aliq̄d nomē significans eēn
tiā diuinā sub ppria rōne: q̄d ipsi vocabant nomen
dei tetagrāmatō. ita christus dedit ecclie nōīa signi/
ficantia psonas sub ppriis rōnibus: si ēr nō sic dede
rit. tn̄ bene probabile est in aliqua inuocatiōe nomē
psone hēre aliquā efficaciā quā non h3 nomē pprie
tatis psone. petendo enim aliq̄d donū ab aliquo pro
amore ioannis citius impetraret̄ q̄ si lo. o nōīs pro/
prii poneret̄ nomen significans pprietatē suppositi.
¶ De nōīe trinitatis p3 q̄ christus intellexit illas p/
sonas explicandas. in hoc aūt nōīe trinitas tm̄ ipor/
tant̄ implicite. ⁊ ideo q̄ dicit illud capm̄ a quodā tri
nitas d3 intelligi explicite pro trib⁹ psonis. ¶ De 5°.
.s. de nōīe christi p3 q̄ aliqn̄ licitum fuit baptizare.
act. 2. i 9. ⁊ io. de cornelio. Sed an nō esset baptiza/
tus: si sic traderet̄: dubiū est: vr̄ q̄ sic baptizās pecca
I ret mortalr. Imo olno non baptizaret. pmū3 probat̄.
q2 lege3 superioris nullus inferior pōt reuocare nec
simplr nec ad tēpus. lex de baptizādo in ista forma
cōi. In nōīe patris ⁊ filii ⁊c̄. promulgata fuit a christo
Matth. vlt. ergo eā pro tpe pro quo christus non re
uocauit nullus alius pōt reuocare. sed l3 dispensaue
rit in illa lege pro tpe primitiue ecclie: q2 fuit rō dis/
pensandi vt diuulgaret̄ nomē christi. in illa rōne ces/
sante nō dispensauit. ergo nullus inferior p tpe illo
posteriori pōt aliqualr a lege illa absolui. ¶ Consilr
probat̄ 2m. q2 forma tradita cōiter semp manet for/
ma nisi p forme institutorē pro aliquo tpe fiat aliqua
dispensatio. Sed forma nō fuit dispensatiue tradita
nisi pro tpe pro quo fuit dispensandi ratio. s. in eccle
sia primitiua: vt nomē christi diuulgaret̄. ergo tpe il
lius dispensationis cessante forma illa sola manet q̄
Nō pulchrū passum. fuit forma ex institutione. Quid ergo? non audeo di
cere q̄ baptizatus hodie in nōīe christi esset baptiza
tus: sed nec audeo dicere q̄ non esset baptizatus: q2
K non lego vbi fuerit illa dispensatio reuocata. in hoc
ergo casu reputo dubiū an talis sit baptizat⁹: ¶ Cir
ca istum autē tale remedium hn̄dum est. sicut vlr in
aliis dubiis adhibet̄. de quo extra de baptismo ⁊ ei⁹
esse. de quibus dubium est an baptizati fuerint bapti
zent̄ verbis istis pmissis si baptizatus es nō bapti/
zo te. sed si non es baptizatus: ego te baptizo in no.
Nobile documentum. pa. ⁊ fi. ⁊c̄. Et vlr in oībus dubiis quantū ad mām ⁊
formā sunt tres maxime. ¶ pma est ista. si possibili/

tas adest via tutissima est eligenda. ¶ 2a si nō adest L
possibilitas vie tutissime proxima est tenenda. ¶ 3a
est ista. Cessante impossibilitate caute est supplēdu3
q̄d impossibilitas prohibebat.

De secunda variatiōe pn̄a. s. fm quāti
tatē. dico q̄ si al q̄d adda M
tur repugnās v̄bis pncipalibus forme vel diminuēs
v̄ba illa nihil fit: q2 nō seruat̄ forma. v̄. grā. de p̄ si sic
dicat̄: in nōīe patris maioris ⁊ filii minoris ⁊c̄. v̄. gr.
de 2°. si premittat̄ vel distingat̄ vel interponat̄ aliq̄
cōditio que non existat. vtpote si ego sum olpotens.
ego te baptizo ⁊c̄. vel si sit aliqua orō disiūctiua 3 rō/
nē forme: q2 disiūctiua nō ponit determinate alterā
pt̄ē. ⁊ eodē mō de silibus. Silr si anponit̄ vel postpo
nit̄ aliq̄d nē repugnās fit: si aliter nō ¶ De interpo/
sitione tn̄ esto q̄ non sit alicuius distrahentis vel re
pugnātis est spāle hoc q2 si īterrūpat vnitatē debita3
forme nō manet forma. qn̄ aūt talis vnitas necessa/
ria interrūpit̄: iudicat̄ ex aliis actib⁹ humanis. qn̄. n.
ex cōi loquela ex interpositiōe īpertinētis nō iudica
tur q̄n posset prior sermo cōtinuari. consilr nec d3 in
proposito iudicari: vtpote sicut incipet orōne3 ⁊ dice
ret tacere vel recedite. nō pp h̄ eēt necessariū incipe
orōnē: sed nō obstāte tali interruptiōe posset eande3
cōtinuare ⁊ cōplere. ¶ De subtractiōe vero si subtra
hat̄ aliq̄d verbū de nō pncipalib⁹ dcm̄ est primo. Si
aūt de pncipalib⁹ aliq̄d subtrahat̄ nihil fit: q2 q̄dlibet N
verbū illorū est p se necessariū ad formā. s3 si subtra/
hat̄ aliqua syllaba p sincopā nō pp h̄ destruit̄ formā.
nō enim voluit deus olno determiare hoīe3 ad ver
ba in sacris vltra illū modū quo v̄ba sufficiūt ad ex/
primēdū cōceptū. sed cū sincopa hn̄ itelligit audiēs
cōceptū loquētis h̄ aūt magis cauēdū est v̄bis sacra
libus q̄ in aliis v̄bis p reuerētiā sacri. nec tn̄ aude/
rē dicere q̄ nō vitās eā peccet mortalr: si non vitat
nō ex 3tēptu: s3 ex q̄dā infirmitate vel cōsideratiōe hu
mana q̄ non precauet oībus quantū posset.

De tertia variatiōe pncipali q̄tū ad q̄li/
tatē. i. terminatiōes q̄ ptinēt ad
3gruitatē. p3 p illō. c. de cō. di. 4. retulerūt. vbi papa
videt de sacerdote q̄ baptizauit in nōīe patria ⁊ filia
⁊ spū sancta q̄ si h̄ fecit ex impitia lingue latine nō O
intēdēs īducere errorē: vere baptizauit. Q̄d itelligē
dū est qn̄ est talis incōgruitas in fine dictiōis q̄ non
phibet q̄n possit capi 3cept⁹ significat⁹ p dictionē. Et
qn̄ h̄ sit possibile hn̄ exprimūt aliq̄ audiētes quosdā
illiteratos q̄ loquunt̄ incōgrue: ⁊ tn̄ hn̄ cōcipiunt q̄d
volunt dicere ēt quantū ad singula verba.

De quarta variatiōe pncipali. s. vbi di/
co q̄ aliq̄ transpositio oīno
variat sniam: vt si diceret̄. Ego patris baptizo te in
nōīe filii ⁊c̄. aliqua aūt trāspositio pmittit vt trāspos
ta teneāt q̄si eandē virtutē in ipsa forma: vt si dicere
tur. In nōīe filii ⁊ patris ⁊c̄. ⁊ pma trāspositio īpedit P
q2 aufert cōceptū orōnis vt instituta est. 2a nō impe
dit: q2 ⁊ si 3gruū eēt seruare ordinē pferēdo psonas
qui est psonarū fm originē: ⁊ necessariū sit hoc quā
tum ad ministrū. tn̄ nō v̄ olno necessarium ex parte
sacri. q2 psone quocūq; ordine nolate sunt vnū effi
ciens principale in baptismo: ⁊ vt sic inuocant̄.

Ad primū argumentu3 patet ex primo
articulo quid sit proprie for
ma hic. ⁊ qualiter verba sunt forma. ¶ Ad 2m patet
ex 2° articulo q̄ christus expressit v̄ba que sunt pri/
cipalia in forma illa. ⁊ que nō principalia. s. actum ⁊
suscipientē. sed in potestate ecclie fuit determinare

quibus verbis pˀme vel tertie psone ⁊ indicatiui vl optatiui modi exprimerent suscipiens ⁊ actus. ⁊ ec- a clesia latina elegit exprimere suscipiētem in 2ª pso na ⁊ actum indicatiue. ⁊ rationabilr vt notaret mini strū vere cōferre sacramentū. Ecclesia aūt greca ele git alit: r ⁊ rōnabilr pro tpe vt dictuȝ est: vt auferret scisma gloriantiū de baptizātibus ministris. ℂ Ad 3ᵐ pōt dici ꝙ diuisio nō est sufficiens. qꝛ bñ possibi le ē ꝙ ṽba aliq̃ mālitet sumpta sint forma in aliquo sacramēto. Imo potuit deꝰ istituisse ṽba nō significa tiua pro forma. ℂ Aliter pōt dici ꝙ oratio vt ṽa non pro tpe prolationis sed pro vltimo instanti cōplente prolationē: sicut dicet inferius in mā de eucharistia ⁊ tunc cū arguit vt vera sequit actum rei. verum est ꝙ cōsequit ipsaȝ ablutionē: ⁊ ipsa ablutio importat p hoc verbū baptizo. ⁊ tunc non erit sensus baptizo .i. sacramētū baptismi cōfero: sed baptizo .i. ē abluo. ℂ Ad 4ᵐ de grecis pȝ. ℂ Ad 5ᵐ de pronomie ego. veȝ ē ꝙ nō ē simplr de necessitate forme. neq̧ exp͛ sum neq̧ vt implicitū in verbo pˀme psone: sed quā tum ad ecclīaȝ latinā ad minus post tp̄s Alexandri necesse est ministro expˀmere ego. ⁊ glo. illa. siquis. cum probatiōe sua retulerum. pōt intelligi pro tpe p cedente illam ɔstōnem Alex. tertij. siquis. ℂ Ad il lud de trinitate ⁊ christo pȝ in dictis de prima varia tione verborum. ℂ Ad illud de genitoris ⁊c̄. dicen dum ꝙ Augu. ibi intelligit ꝙ idem est genitor ⁊ pa ter quantū ad hoc qđ est dici ad alterū. siue īportare proprietatem eiusdē psone. sed non sunt idem quā B tum ad primū cōceptum significatū vtrobiq̧: qꝛ pa ter significat primo ⁊ per se suppositum in natura di uina. aliud aūt significat primo ⁊ per se proprietatē. ⁊ non est eadem vis nois proprij ⁊ proprietatis no minis in inuocatiōe facta alicuius psone ad aliquē effectū. ℂ Ad vltimū dico ꝙ propositio pbi vera est absolute de noibus transpositis: sed nō sequitur qđ conceptus totius orōnis ex talibꝰ noibus sic ⁊ sic trā spositis sit idem: forma aūt non consistit tantuȝ in si gnificatione incomplexorum. sed in significatiōe to tius orationis.

Questio. III.

Ad tertium principale sic p ceditur: ⁊ argui tur ꝙ non solum aqua nālis pura sit cō ueniēs mā baptismi: qꝛ aqua artificialis hȝ eadē accñtia cū aqua nāli. s. hūidita tē: frigiditatē: perspicuitatē ⁊ hmōi. Sed ex accidēti bus cognoscit subā. ex pˀhemio pˀmi de aīa. ℂ Iteȝ Te.ii. mixtum est grossius aqua elementari. aqua aūt arti ficialis est subtilior vel saltem nō grossior. ergo non est aliqđ mixtū. ergo elementū: ⁊ nō nisi aqua ḡ ⁊c̄. Te.38. ℂ Iteȝ miscibilia possunt separari a mixto. pˀmo de gnātione. ergo aliquis pōt adhibere actiuuȝ passiuo ad faciendum taleȝ separationē. ergo aqua artificia lis pōt esse aqua elemētaris sepata a mixto. ℂ Con firmatur per illud Exo. 7. de ranis. vbi ars demonū adhibuit actiuum passiuo ad producendū statim ex aqua fluuij ranas. ergo eque possibile est econuerso per arteȝ adhiberi actiuum passiuo vt fiat separatio elementi a mixto maxime cum resolutio sit facilior q̄ gnātio vel compositio ℂ Item quantum ad illā particulam pura aqua nālis ex 2° metheororum. c. j. est subtilior q̄ visualis. ⁊ patet per experientiaȝ: qꝛ per decoctionem vel depurationem separatur terra ab aqua visuali q̄ residet in fundo. ℂ Iteȝ ex latere christi fluxit aqua in qua institutus est baptismꝰ sm̄ illud. extra de celebratione missaruȝ. c. in quadam. Sed illđ qđ ibi fluxit nō fuit aqua elemētaris sȝ flā: qꝛ in corpore mortuo nō statiȝ est aliq̄s humor q̄ sit aqua elemētaris. nec p vulnerationē exiit aliq̄s hūor nisi qui tpe apertionis erat in corpore. Sed tunc nō erat in corpore aqua pura. ergo ⁊c̄. ℂ Cōtra Joā. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritu sancto ⁊c̄. ℂ Item p Auic. Sciant artifices alchimie spēs per artē pmutari non posse. Et pħo c̄t. 4. metheo. ḡ non pōt mixtum resoluere in puram aquā. Cōb fina. in Auicēna ex presse hȝ.

Hic dicendum ē pportionabilr ad illud qđ dcm̄ est in pˀncipio precedentis. q. materia enim proprie A accipiendo sicut illud in quo est forma rei est totum illud qđ est ibi sensibile in quo fundat relatio signi: qđ est formale in baptismo. sed sicut in illo toto sen sibili aliq̄d est pˀncipalius vt vltimate determinans: ⁊ ideo dicit forma: ita aliquid est minus principale vel determinabile. ⁊ illud dicit materia. sed tale pōt intelligi vel proximū ad significandū vel remotuȝ. proximū est ipsa ablutio visibilis. ipsa enim cū ver bis tanq̄ signum pˀmū significat effectum baptis mi. ⁊ ideo non vrget nos illa dubitatio. pˀma. q. i. de trabe. ne forte asinus bibat sacramētū. q̄ vere est du bitatio asinina: qꝛ illa ablutio non durat nisi in fieri. ⁊ quantumcunq̧ aqua posset bibi vel huc vel illuc transfundi: ipsa ablutio nō. ⁊ intelligitur ablutio hic non tm̄ sicut aqua dicit lauare corpus quasi forma liter. sed sicut hō dicit lauare corpus cuȝ aqua quasi proprie actiue. Nā solus cōtactus corporis ab aqua que est quasi ablutio formalis nō est instituta tanq̄ B signuȝ vel pars signi. sed ipsa lotio effectiue facta ab aliquo abluente. Nec oportet ꝙ sit ibi ablutio put distinguit contra lotionem ⁊ includit amotionē sor dium a corpore per contactū aque. sed sufficit lotio in cōmuni dicta corporis ab aqua: alio hoc agente: qꝰ nihil aliud est nisi ꝙ oportet istum contactuȝ cor poris ab aqua fieri ab alio cāte contactum istum ⁊ illo modo intelligendo ablutionē ⁊ lotionem: lotio est materia proxima: quasi per se fundamentuȝ vel E pars fundamenti istius significationis. aqua autē est materia remota que applicatur corpori in ista lotio ne. Et huius probatio nō est alia: nisi qꝛ sic institutū est: vt patet Jo. 3. ⁊ Matth. 3. Quare autē sit sic insti tutum sunt aperte cōgruētie. qꝛ aqua est frigida: flui Doctrina singularissi.ma da: lucida: necessaria: ⁊ cōis. ⁊ he oēs pprietates cō C ueniunt illi humori in quo debet fieri baptismus: q̄ est ad reprimendū estum concupiscentie: ad flecten dum rigorem inobedientie: ad illustrandum clari tatem fidei: ad introducendū in viam salutis. ⁊ hoc est cōe oībus: sicut lex ista: cuius hoc sacramentū est iniciatiuum: cōis est oībus ad salutem.

Quod autem in q̄ōne ponit nālis ad distiguēdū aquā artificialem. ℂ Rn̄deo ꝙ aque ille que cōmuniter D dicunt artificiales sunt corpora quedā mixta: ⁊ non dicunt aque nisi equiuoce: ꝙ patet primo: qꝛ ita est ex qualitatibus ɔtrībus totā speciem: ꝙ vna quali tas similis nō cōcludit idētitatem sube. sȝ vna dissi milis in tota specie concludit aliam esse subaȝ. Ille autem que dicuntur aque artificiales habent a tota specie aliquam qualitatem dissimilem aque elemē tari. Hoc patet 2° ex modo gnātionis istarum. nam impossibile ē toti nature create ex vno generare ali ud nisi seruando determinatum processum per me dia determinata. tota enim natura creata nō posset ex aceto generare vinum statim. sed oportet redire

ad mām primā cōem eis: que est aqua que attracta in stipite vitis tandē in vua conuertitur in vinuz. ꝛ
L.c.14. ista sñia ponitur a pho. 5. metha. ꝛ patet ad sensum ꝙ ita est. sed iste aque artificiales ex quocunqꝫ sint fiunt non seruato pcessu nature per media determinata ꝯ ordinata. iste etiā vniuersalr̄ fiunt per actionez ignis decoquētis ꝛ resoluentis. ignis aūt non videt esse sufficiens in virtute actiua ad corrūpēdū vel cōuertendū quecūqꝫ mixta in aquā elementarē. pp qḋ vlr̄ concedi pōt ꝙ aque ille que dicūr artificiales non sunt cōuenientes materia baptismi. qꝛ nō sunt in spe-
E cie aque elementaris.

Quod additur in qōne pura ē intelligēdū ꝙ ipuri-
S tas in aqua pōt intelligi duob⁹ modis. vel pp mixtionē s̄m iuxta positionē. vt aqua lutosa dī impura. vel pp mixtionē alterātē a spē. sicut humor mixtus dī nō esse aqua pura. ꝛ pma qdem ipuritas nō ꝓhibet. dū tñ nō excludat ab aqua quin sit cōueniens ad lauandū vel abluendū: nec est alia rō: nisi qꝛ sic institutuz est. vel aqua imbibita farine in pasta vel in spongia: dū ibi est: vel ībibita in spisso luto. ꝛ sic de aliis si cōtingant carnē nō sunt cōueniens mā baptismi tales aque. qꝛ talis cōtactus nō est lotio. sed tñ contactus aque fluide libere cōiungentis secuti vel separātis īter cutē ꝛ aliud corpus. ℭ In 2° mō dico ꝙ aliqua īpuritas pōt esse manēte aqua inter spēm: sicut forte si incipiat inspissari tendēdo ad gñationez elementi grossioris: ista nō ꝓhibet: dū tñ sit fluida: qḋ pro tanto dico: qꝛ in glacie niue ꝛ grādine que tñ sunt impfecta vel in via ad mixtionē dū talia sunt non pōt in eis fieri baptismus: qꝛ ibi nō est lotio sicut nec in duro. Si aūt per illā alterationē iaz sit extra spēz aque: oīno non est mā baptismi: ꝛ de quibusdā alteratiōibus satis patet: qꝛ cōstituūt alteratū extra spēz aque. puta de humoribus nālr̄ resolutis p digestionem vt saliua vrina ꝛ hmōi. iuxta illḋ extra de baptismo
Quē Ric. i. pⁱⁱ q.3: rti.3. ꝛ eius effectu. Non vt apponere. ℭ De aliis aūt non est ita manifestū. puta de decoctiōibus ꝛ admixtiōibus s̄m sensuz in qbus nō apparet euidēter ꝙ sit alterata spēs: vt pꝫ de brodio carniū ꝯfariata ꝛ hmōi. ꝛ ceruisia ꝛ medone. nō. n. manifestū est ꝙ sit ibi aliqḋ actiuū corrūpēs spēm aque. tñ hoc discutere non ptinet ad theologū determinantē mām baptismi in quātum haberi pōt ex canone biblie. neqꝫ ad canonistā determinantē cōditiones māe: pu determinantur ab ordinatione ecclie: sed ptinet ad phm nālez: cuius est inqrere q̄ alteratio trāsferat aquaz a specie sua: ꝛ q̄ nō: ꝙ si de aliqbus sit dubiū ꝛ in talibus fuerit baptism⁹ factus tēdū est ibi illis mḋ⁹ maximis positis in solōne pcedentis. q. de remediis adhibendis circa eos: de quibus probabilr̄ dubitatur.

Ad primū arg^m dico ꝙ aqua artificialis ꝛ si habeat aliqua accidētia similia. tñ aliqḋ vel aliqua dissimilia hꝫ tota specie ex quibus sequit̄ distinctio subē. ℭ Ad 2^m dicendū ꝙ ꝛ si aliqua aqua artificialis videat̄ subtilior q̄ elementaris: qꝛ magis penetratiua ista tñ subtilitas nō est subtilitas simplicitatis sed virtutis actiue. ꝛ hoc
6 mō vinum est subtile vel subtilius aqua. subtilitas aūt cōueniens aque elementari est subtilitas simplicitatis eo mō quo elementum est simplicius mixto. ℭ Ad 3^m concedo ꝙ possibile esset angelum bonum vel malum adhibere aliqua actiua mixto vt passo per que resolueretur ab eo aqua elementaris. non enim negaui aquā artificialē esse aquā elementalem: qꝛ ars ibi cōcurrit qꝛ nō cōcurrit ꝓducens terminū sed vt adhibens actiuum passiuo. sed dico qḋ nulla ars pōt adhibere idem actiuū. puta ignē quantūcunqꝫ diuersis mixtis. ita ꝙ per illud agens fiat
b immediate resolutio in aquā. s. elementarem. qꝛ illud idem agens non pōt habere virtutē sine formis intermediis mutandi: neqꝫ etiam ita taliter diuersa in eundem terminum corrumpendi. ℭ Ad 4^m patet ex dictis de impuritate p iuxtapositionez. ℭ Ad 5^m videt Innocentius ibi ꝙ illa aqua que fluxit de latere saluatoris non fuit flā sed vera aqua: qḋ ꝓbat ex verbis euangeliste. Et qui vidit testimoniuz phibuit veritati. pfecto non aquam sed flā dixisset si nō fuisset aqua sed flā. Probat etiam a posteriori p materiam sacramenti baptismi. nec in hoc inquit verū regñationis sacramentum fuisset ostensum. cuz per sacramentū baptismi nō regenerent̄ in flāte sed in aqua. ꝓbat etiam per aquā miscendā in sacrō eucharistie. probat ēt 4° per figuram q̄ precessit super hoc in veteri testamento qñ Moyses pcussit silicez: ꝛ ex
3 ea non flā: sed aqua manauit. ℭ Ad probationez rñdet ibi ꝙ vel illa aqua fuit ibi de nouo creata miraculose: vel de cōponentibus resoluta. Sed qualitercunqꝫ dicat̄ de aqua lateris christi: qꝛ fluxit sicut sibi placuit. nō pp hoc ibi sacramēta susceperūt efficaciā vt supra dictū est. sed pp quandā silitudinē pfectiorem ad baptismū ꝛ eucharistiā. certum est tñ ꝙ baptismus non potest fieri nisi in aqua vsuali: qꝛ christus hoc instituit. Di.2.q.1.

Qō. IIII.

AD quartū principale sic pcedit̄ ꝛ arguitur ꝙ institutio baptismi non euacuauit circuncisionē. qꝛ Matth. 5. Non veni soluere legem sed adimplere sed circūcisio erat precepta in lege. Gen. 17. ergo christus non euacuauit eam instituendo baptismū. ℭ Confirmatur. qꝛ iste christus in seipso eam suscepit. ℭ Item Luce.2. Gen. 17. Data fuit abrae circuncisio in fedus sempiternum. ergo ad semp permansurum: alioquin non fuisset sempiternum. ℭ Item nullus inferior habet auctoritatē reuocādi legem institutam a superiore. Sed certū est ꝙ dñs instituit legē mosaycam ꝛ circuncisionē: ꝛ non inuenit̄ vbi eam reuocauerit etiā in nouo testamēto: imo christ⁹ toto tpe vite sue mortalis eam seruauit. etiā ante cenā comedēdo agnuz paschalē. Discipuli aūt nō habuerūt auctatem reuocandi. ergo ꝛc̄. ℭ Cōtra Jo. 3°. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ꝛc̄. ergo baptismus post sui institutionez erat simplr̄ necessarius ad salutē. ergo circūcisio est euacuata: qꝛ nō simul cōcurrūt duo remedia necessaria ꝛ sufficientia ꝫ idem. ℭ Item Gal. 5. Si circūcidimini nihil christus vobis prodest.

Ista questio supponit baptismuz institutū fuisse in lege noua qḋ verum est ꝛ rationabile. verum sicut patet ex
A multis auctoritatibus noui testamēti ꝛ christi ꝛ apostolorum in quibus ꝓbatur necessitas baptismi. qḋ non esset nisi esset institutus in lege illa legitime. qñ tñ primo fuit institutus dubium est. non quidez qñ christus baptizabatur a Joanne: qꝛ ille non fuit baptismus christi. i. in forma christi. sed in forma ioannis. tñ christus dedicauit tunc aquaz tanqꝫ materiā idoneā suo baptismo ex cōtactu sue mūdissime carnis: qꝛ in legislatore confirmatus est vsus aque. i. vt ministeriū. Nec etiam in illo verbo Joā. 3. dicto Nicodemo. Nisi qs ꝛc̄. qꝛ non est verisile tam necium

sacrm in conclaui corã psona priuata institui: que nõ debuit esse preco instõnis illius. neq; ẽt differebat institui vsq; ad tps ascẽsionis. Matth. vlt. Nam discipuli christi ante passionez baptizabant baptismo christi. Jo. 3. Dicũt discipuli Jo. ad ipz. Rabi cui testimoniũ phibuisti: Ecce ipse baptizat ⁊ oẽs veniũt ad eum. ⁊ sequit. c. sequenti. Quõ Jesus nõ baptizaret sed discipuli eius. cõuincit g tẽpus institutionis fuisse añ illud tẽpus quo discipuli christi baptizabãt licz pcise hora instõnis non legat in euãgelio. ¶ Istõ ẽt suppositũ est rõnabile: qz sacrz pncipale legis euãgelice p qd. s. intratur in eius obseruantiam debuit esse nouũ ⁊ ppriũ illi legi: vt prius dictũ est in. q. de instõne sacri in cõi. di. j. Debuit ẽt istud sacrm eẽ euidens in significatione. qz ista est lex veritat. s euacuans vmbrã. Et debuit esse copiosum in grẽ collone qz hec est lex grẽ. Jo. j. Gratia ⁊ veritas p iesum xpm facta est. Debuissẽt esse facile. qz iugũ christi suaue ẽ ⁊ onus eius leue. Matth. 7. ¶ Item debuit eẽ cõe: qz deus ad legem Moysi elegit vnũ populũ tm. sed ad nouã legem totũ mundũ. In oẽz terrã exiuit ⁊c. hec quattuor inueniunt in vno. s. in ablutione cum verbis: qz hoc euidenter significat mũdationẽ aie q̃ est effectus principalis ⁊ dat grãm copiose. vñ in ps̃

22 dr̃ aqua refectionis. Sup aquã refectionis educauit me. Est ⁊ facilis: qz nullo mõ piculosa sicut fuit circũcisio ⁊ cõis oĩ sexui ⁊ etati.

Hoc ergo supposito tanq̃ vero ⁊ rõnabili: videndũ est p̃ vtr erat suscẽptio baptismi simplr nec̃ia (2° an ex eodẽ fuerit circũcisio euacuata: ¶ Quãtũ ad p̃m dico q institutio pcessit pmulgationem. non enim promulgat lex: nisi p̃ sit determinata a legislatore a quo habeat firmitatem. ⁊ ista determinatio põt dici institutio: nisi ẽt ab ipso sit reuelata alicui tanq̃ preconi solenni. ⁊ p̃ si per preconem illaz voluerit pmulgari. ¶ De hac institutione dico duo. primo q ppter eam nõ erat

C necessariũ simplr baptizari. qd patet Jo. 15. Si non venissem ⁊ locutus eis non fuissez pctm nõ hẽrent. Ex quo dicto accipio istã propõnem q nullus tenet ad aliqd pceptum diuinum nisi p aliquẽ idoneuz ⁊ auctenticũ sibi promulget: vel fama veridica ⁊ testimonio bonoz: cui debet quilibet rõnabilr credere. ⁊ hoc intelligo de lege positiua que non est nota interius in corde. non ergo p solam istã institutionem pcedentem promulgationez obligat populus necio ad baptismum. ⁊ hoc maxime de isto pcepto: qz erat tñmõ positiuũ. illud aũt positiuũ qd pcessit de circũcisione: non debuit statim dimitti: ex quo certũ fuit q a deo fuerat institutum nisi ẽt certitudo fieret illud 2m fuisse datum a deo. hec aũt certitudo de 2° non poterat haberi sine promulgatione auctentica. ¶ Scd̃o dico q pmulgatio huius sacri poterat poni duplex. vna p modũ consilii. alia p modum pcepti

D hoc aũt fuit congruum q p̃ pmulgaret p modũ consilii ppter duo. primo qz lex euangelica q̃ est pfectissima non debuit precipitanter imponi. sed hoies p̃ ad illam allici cadentẽ adhuc sub cõsilio: vt postea exercitatis posset sub pcepto imponi. 2° qz lex vet' non erat mala sicut est idolatria. ⁊ ideo nõ debuit subito repelli. in hoc enim fuisset repulsa quasi mala. sed debuit synagoga cum honore sepeliri: vt ostẽderet fuisse bona pro tempore suo. Impositio aũt baptismi per modũ precepti euacuatio fuit circũcisiõis saltem quãtum ad necessitatẽ. Debuit aũt aliqñ sed promulgatio p modum pcepti: qz aliter nunq̃ haberet lex ista firmitatẽ vel necessitatẽ saltem quantum ad illud sacrm. ¶ Et notãdũ gñaliter q pmulgatio

E facta de cõsilio diuino obligat ad nõ cõtemnenduz. qui enim consiliũ cõtemnit: cõtẽnit cõsulentẽ inquãtum cõsulentẽ. ⁊ ideo nolens seruare cõsiliũ diuinũ euangelicũ: quasi cõtemnens illud tanq̃ irrõnabile ⁊ infructuosum peccat mortalr. vnde videant mordentes paupertatẽ euãgelicã ne forte (cũ nolint seruare: qz nõ est necessariũ) cõtẽnant: qz tales ptẽnentes: vel paruipẽdentes ptẽnunt christũ. qui hãc suasit obseruari tanq̃ meritoriã ⁊ vtilem ad vitã eternam: vt habet in 6. li. de verb. sig. Promulgatio autem p modũ pcepti obligat nõ solum ad nõ cõtẽnendũ: sed ẽt ad obseruandũ si est affirmatiuũ: vel cauẽdum si est negatiuum. ¶ Hec aũt dixi de psilio ⁊ pcepto diuino: qz secus est de humano etiam loquẽdo de consilio seu precepto hois superioris seu prelati: licet. n. tam cõsilium q̃ pceptum alicuius supioris cõtemnere. i. irrõnabile ⁊ infructuosum indicare: sed non licz dum est platus cõtemnere nõ obseruãdo: qz dr̃ Matth. 23. Super cathedram Moysi sederunt ⁊c. Istud de cõtemptu cõsilii vel precepti supioris probat: qz non tenet aliquis necessario habere falsaz opinionẽ de suo supiore: sed monitio eius vel

F pceptum põt in se esse irrõnabile ⁊ infructuosum: ⁊ rõnabiliter ⁊ vtiliter tunc laborandũ est ad eius reuocationem ⁊ ad correptionẽ vel amotionẽ talis p̃lati fatue pcipientis. ergo non tenet subditus reputare pceptum eius tanq̃ rõnabile ⁊ fructuosuz. sed põt oppositum reputare sicut est. ⁊ sic cõtemnere nõ approbando. Sic ergo patet q prima obligatio baptismi p modum consilii obligauit oẽs ad contẽnendum. 2a aũt per modũ precepti obligauit oes ad q̃s legitime venit ad suscipiendum.

De secũdo principali. s. an ex eodẽ fuerit circuncisio euacuata ex quo fuit suscepti[illegible] baptismi simplr necessaria. dicit q tẽpus quo ba[illegible]tismus fuit sub cõsilio erat a pma publicatione ei[illegible] vsq; ad christi passionẽ. ⁊ hoc non euacuauit circũ[illegible]sionẽ etiaz quantũ ad necessariũ. illo enim tẽpor[illegible] necessariũ erat iudeo circuncidere paruulũ suum [illegible] nonduz fuit illa lex reuocata sicut nec alia imposita. A tempore autẽ passionis vsq; ad tẽpus publicationis euangelii fuit circuncisio licita: sed nec necessaria nec vtilis: qz in christi morte legalia sunt cõsumata. qd probatur ex illo. Jo. 19. Morte iminente dixit Jesus cõsumatũ est. Et si queritur quid erat paruulo iudei in remediũ contra originale a passione vsq; ad publicationẽ euangelii: dicitur q non circũcisio sed fides parẽtũ vt tpe legis nãe. ¶ Tertio vero tẽpore post publicationẽ euãgelii circũcisio fuit mortifera p quo tẽpore loquit Pau. ad Gal. Qd si circũcidimini ⁊c. ¶ Contra p̃m arguitur sic. Si vnum preceptũ impositum totaliter reuocat aliud: consilium seu monitio de vno facit aliud non necessariũ. qz cuius actus preceptũ est alterius prohibitio: eius actus cõsilium est licentia de non obseruãdo reliquuz. ergo si preceptũ de baptismo erat phibitio circũcisionis: quantũ ad fructũ ⁊ psilium de baptismo erat reddens circũcisionẽ nõ necessariaz. ¶ Hoc cõfirmatur: qz si ante passionẽ aliqs iudeus ad predicationẽ christi vel petri paruulum suuz baptizasset ⁊ nõ circuncidisset: si paruulus fuisset mortuus: saluatus fuisset: qz recepit grãm in baptismo. a prima enim institutione baptismus contulit grãm. ¶ Et si dicitur quod veruz est q paruulo sufficisset

Ri. di. 3. 4 ar. 2. q. 3. ⁊ v de cũ di[illegible] b°. 4. q. vl[illegible]

baptismus: sed p̃i peccasset nõ circũcidẽdo. ¶ Cõtra. qꝛ ante octauũ diem potuit baptizare puulum: ⁊ exquo ille habuit iam remedium ꝯ originale: ⁊ h̃ credidit p̃i. naꝫ credidit baptismuꝫ efficacẽ ad hoc. tunc videtur ꝙ non tenebatur necio puidere paruulo de alio remedio. ¶ Cõtra 2[m] qđ dĩ de tpe iter passionem xp̃i ⁊ pmulgationeꝫ euangelij. arguit sic. qꝛ nullus aliter se habet nũc q̃ prius ad aliquam legẽ: nisi qꝛ est sibi aliter pmulgata. Sed post passionem xp̃i anteq̃ apl̃i baptismũ predicarẽt non fuit baptismus aliter pplo pmulgatus q̃ ante. g̃ nõ aliter obligabatur aliquis post passionẽ ad baptismuꝫ q̃ ante. nec per ꝯñs ad circũcisionẽ aliter se habuit. ¶ Item ab eodẽ habẽt p̃cepta. s. baptismus ⁊ circũcisio vim obligãdi ⁊ medẽdi seu curãdi. pꝫ per Bedã super illud Jo. 3. ⁊ ponit in l̃ra di. 1. Nisi quis renatus ⁊c. Qui nũc per euangelium suum clamat terribilr ⁊ salubriter: nisi quis renatus ⁊c. Terribilr dĩ pp̃ artaꝫ obligationeꝫ. salubriter pp̃ efficacem medelã. ille dudum clamabat p legem. masculus cui⁹ caro prepucii

Gen.17. circũcisa nõ fuerit peribit anima ei⁹ d pplo suo. Sed circuncisio habuit vim obligandi vsquequo reuocaretur. g̃ per idem habuit vim medendi vsq̃ ad illã reuocationem. Sed per solã xp̃i mortẽ nõ est aliter reuocata q̃ prius. vt pꝫ ex oratiõe pcedẽte: qꝛ nulla lex est aliter pmulgata. g̃ ⁊c. ¶ Jtẽ post mortẽ christi vsq̃ ad pmulgatiõis tps iudei tenebatur circumcidere paruulos suos: qꝛ nullo mõ cõstabat eis de reuocatione circũcisionis. non aũt cõtulit ed puulo: nisi vt vtilẽ ⁊ necẽiam sibi ad salutẽ: qꝛ tenebatur ponere spem in ea sic ⁊ prius. g̃ tenebatur de necessitate hẽre falsam opinionẽ de circũcisiõe. qđ nihil est dictũ: qꝛ de⁹ nulluꝫ decipit nec obligat necio ad decipiẽdũ. ¶ Jteꝫ nũquam fuit hõ relictus sine remedio certo: ⁊ de q̃ nõ eẽt certus ꝙ erat remediũ certũ. Sed in illo tpe post passionẽ ante publicationem nullũ fuit aliud certum nouũ remediũ datuꝫ eis: qꝛ nec publicatũ. g̃ remansit ideꝫ qđ p̃us. ⁊ eque certũ remediuꝫ. g̃ eque circũcisio remãsit sic prius. ¶ Cõtra 3[m] qđ dĩ de tpe post publicationẽ euangelij. apparet act. 21. ca. vbi legit de paulo qui ascẽdit hierl̃m. ⁊ ibi de consilio Jacobi ⁊ alioꝝ fratrũ post 4[am] synodum hominuꝫ in hierosolymis purificat⁹ s̃ꝫ legẽ ascẽdit tẽplum ⁊ obtulit pro se sacrificiũ: q̃uis solẽniter aũ iam ibi fuerat euãgeliũ publicatũ. pꝫ act. 21. c. qꝛ ibideꝫ dixit Jacob⁹. Uide quot millia hoĩuꝫ in iudea crediderũt ⁊ omnes emulatores sunt legis. g̃ stãte tãta publicatione euangelii ibi: ⁊ in ipso Paulo ⁊ in iudeis conuersis approbatur obs̃uatio legis. Et ipse paul⁹ ibideꝫ inter tot christianos op⁹ legis impleuit. Quo aũtẽ tpe facta fuerit ista pauli purificatio ⁊ oblatio s̃m legem cõiici põt primo ex textu actuum: ⁊ p̃im ex magro historiarum. istud

B enim fuit ante captionẽ pauli per septẽ dies sicut pꝫ act. 21. d. Jlla aũt captio fuit circa p̃n[m] regni Neronis. qꝛ 3[o] anno regni Neronis venit romam s̃m magistrũ historiaꝝ. Nero aũt incepit regnare circa vicesimum annum post xp̃i passionem. Jn tanto aũt tpe videtur euangeliũ satis publicatuꝫ fuisse. ⁊ maxime in iudea: vbi tñ paulus obseruauit legalia.

Quãtum ergo ad istũ arti[m] dico ꝙ ĩ baptismo nõ est distinguere nisi

D duo tpa. s. tps quo erat sub consilio: ⁊ tps q̃ erat sub precepto. ⁊ p̃[m] durauit a p̃n° exquo p̃dicabatur euãgeliũ vel baptism⁹ per xp̃um vl̃ p aplos vsq̃ ad predicationẽ solẽnẽ auctẽticã eiusdẽ post ascensionem xp̃i: ita ꝙ p̃[m] tempus nullã hẽt diuisioꝫ p mortẽ xp̃i nec post eã et ex hoc solo ꝙ aliter cucurrit post baptismus q̃ ante. 2[m] aũt tps vt credo incipit in die pẽthe[es] in hierl̃m: qꝛ vsq̃ ad illũ diẽ apl̃i nõ p̃dicauerũt publice iuxta illud verbum xp̃i. Uos aũt sedete in illa ciui-

tate donec induamini v̄tute ex alto. Sed in die pẽthecostes misso spũ scõ solẽniter p̃dicauerũt. ⁊ apposite sunt illo die circiter triamilia ⁊ baptizati sũt act. 2. Jnde aũt ad alias ciuitates s̃m ordinem cuilibet loco vel genti erat tps. 2[m] qñ ibi publice ⁊ solẽniter predicabatur lex euãgelica. ita ꝙ tps nõ incepit simul apud quodcunq̃: sed de syon exibat lex ⁊ verbũ dñi Luce.24.

de hierl̃m iuxta pphetiã Esaie. ⁊ quibusdã incepit tẽpus scđm ad mẽsem post pẽthecostẽ ⁊ aliq̃b⁹ ad ãnũ aliq̃b⁹ ad decẽ annos. ⁊ sic deinceps sicut eis p̃dicabatur. ¶ Sed quantum ad circũcisionẽ distinguo q̃tuor tempora: pro p̃ erat necẽia. p scđo vtilis nõ necessaria. p tertio nec vtilis nec necẽia. tñ licita. p quarto oĩno illicita ⁊ mortifera. p̃mũ tps circũcisionis p̃cessit vtrunq̃ tps baptismi. scđm temp⁹ circũcisionis concomitabatur p̃mũ tẽpus baptismi. Nã sicut argutũ fuit prius exquo p̃ ꝯsulebatur baptismus nõ fuit circũcisio necessaria volenti baptizari. Sed tũc cucurrit vtrũq̃ sub disiunctiõe vt iudeus eligeret qđcũq̃ vellet: licuit enim ⁊ pfuit sibi circũcidi si voluit. nec enim fuit tunc reuocata quantũ ad vtile: nec quantũ ad licitũ. licuit etiã sibi: imo laudabile fuit baptizari. ⁊ h̃ etiam satis ꝯgruũ fuit ꝙ in tpe intermedio inter duas leges qñ nõ subito p̃ª tollitur nec 2ª imponitur: illo in q̃ tpe simul currãt ambe sub disiunctione. Tertiuꝫ autem tps circũcisionis cucurrit cũ scđo tpe baptismi: ⁊ hoc quantum ad iudeos vsq̃ ad illud tempus pauli de quo argutũ est prius. imo verisile est ꝙ hñ vltra: qꝛ tpe purificationis pauli videbantur fratres in hierosolymis approbare obseruãtiã legis: ⁊ de ea cõsulere paulo. sed quantũ ad gentiles cõuersos ad fidem scđm tps baptismi ⁊ q̃rtũ ⁊ circũcisionis sic cõcurrũt saltẽ post 14. annos a passione christi vel circiter qñ. s. paulus ascẽdit hierosolymã ad seniores super illa q̃one cõsulẽs: de qua habetur actuũ. c. 15. vbi p̃mo allegat petrus factũ Cornelij. de quo habetur act. 10. ⁊ deinde Jacobus tanq̃ eps in hierosolymis profert sniam s̃m magrm historiarum dicẽs. Ego iudico non inquietare eos qui ex gentibus cõuertuntur ad deũ: ⁊ scribe ad eos vt abstineant se a cõtaminatiõibus ⁊c. ⁊ de illis quattuor: duo. s. abstinere ab idolatria ⁊ fornicatione sunt necessaria. Et iđ spãliter eis scribẽda. qꝛ de illis gentes minus curabant: duo alia scilicet ꝙ abstineãt a suffocato ⁊ a sanguine erãt necessaria: sed hñ cõgruebãt vt gẽtes ꝯuerse ab ipsis abstinerẽt ne essent abhominabiles iudeis. sicut in societate hñ decet ꝙ hõ abstineat a q̃busdã que sũt abhominabilia sociis. lꝫ nõ sint simplr illicita: ergo scđꝫ tps baptismi a p̃n° sui totaliter fecit circũcisionẽ illicitam quantum ad gentes cõuersas. vel saltẽ post tẽpus tertij cõcilij hierosolymis; de quo nunc tactũ est de quo seniores decreuerũt legẽ nõ debere iponi gẽtibus cõuersis. 14. vel. 15. ãno post passionẽ xp̃i. Sed

quantum ad iudeos cõuersos scđꝫ tps baptismi nec a p̃n° sui nec post cõciliũ illud 3[m] aploꝝ exclusit oĩno circũcisionẽ tanq̃ illicitã nec alia legalia. sed multo post tpe licite seruabantur. ¶ Si obiicitur ꝙ Paulus restitit Petro in antiochia vt ipse scribit Gal. 2. Cum venisset inquit cephas in facieꝫ ei restiti. qꝛ reprehẽsibilis erat: ⁊ reddit causam. prius eniꝫ q̃ venissent quidam a Jacobo edebat. p. cum gentibus. Cõ aũtẽ venissent subtrahebat ⁊ segregabat se ab illis timẽs

eos qui ex circũcisione venerant: et simulationi eius con
senserunt ceteri iudei. et sequit̃ ibidẽ reprehẽsio. Si
tu iudeus cum gentiliter et nõ iudaice viuis: quomõ
Nota passus curiosum et subtilem gẽtes cogis iudaizare? Istud autem non erat diu p⁹
illum tertiũ cõciliũ in hierosolymis: vt pz. sm magi/
strum historiaꝝ. Nam 4° Claudij anno venit petrus
romam: et in illa via versus romã cũ transiret antio/
chiam facta sunt ista. hoc autez erat satis cito post cõ
cilium supradictum: quod fuit decimoquarto anno
vel decimoquinto post passionẽ xpi. ¶ Respõdeo q̃
de isto facto petri si peccauerit vel nõ videbat̃ cõtro/
uersia inter duos egregios aplos. s. petrũ et paulum:
et postea inter doctores famosos Augᵐ et Hierony.
Salua reuerentia alioꝝ teneo cum paulo et August.
licet enim apli in actibus vel verbis quae dixerunt vt
homines potuerunt errare: tñ nullus apls vel propheta
inquantũ scriptor alicuius ptis scripture aliquo mõ
errauit: qꝛ sm Aug. in epla ad Hierony. et ponit̃ in ca
none distin. 9. Si ad scripturas diuinas admissum
fuerit aliquod mendaciũ quãtũcũqꝫ paruũ seu offi/
ciosum nihil remanet in eis solide veritatis quã con
uincat aduersarius. quicq̃d enĩ ɔ̃ ipm allegatũ fuerit
videbit illud mendaciter eẽ dictũ iocose vel officio/
se: vt est illud aliud qd̃ cõcedit̃ ita esse dictũ. vñ dicit
ibidem Aug. His solis libris scriptoꝝ qui canonici
nominant̃ hanc didici ferre reuerentiam: q̃ nullum
eoꝝ in scribendo errasse firmissime credã. Cũz ergo
paulus ad Gal. que est pars scripture canonice: hꝰ scri
bat. in facie eius restiti. qꝛ reprehensibilis erat. et sub
dit. Cũ autẽ vidissem q̃ non recte ambularet ad ve/
ritatem euãgelij necesse est dicere ista verba eẽ sim/
pliciter vera: vl̃ totius scripture auctoritas auferret̃.
Querẽdũ est ergo qs sit intellectus istoꝝ verboꝝ vt
vera sint. non enim põt dici q̃ tunc reprehensibilis
erat: qꝛ seruabat tunc legem. Nam post illud factum
etiã paulus circũcidit timotheum. illud enim fuit fa
ctum cito post tertiũ cõciliũ: Barnaba adhuc existe
tem paulo in antiochia post reuersionẽ eoꝝ de hieru
salez vt magister historiaꝝ narrat quã. s. petrus pagẽs
romam trãsiuit per antiochiam. Paulus autem cir
cumcidit timotheuz post separationẽ eius a barnaba
qui sumpto sy̆la profectus est ad visitandũ fratres qͥ
bus prius p̃dicauerat vt pz act. 16 ¶ Post illud etiã
tempus bene ad quattuor annos paulus purificatus
est sm legẽ: et tota multitudo conuersa in iudea obs̃
uabat legem. act. 21. nec videt̃ q̃ reprehensilis erat
qꝛ sic obseruabat legem. s. in discernendo cibos. qꝛ
et hoc nõ magis fuit non mortiferuz q̃ alia legalia. s.
purificatio et hmõi. Uel ergo dicetur reprehensibilis
fuisse: qꝛ in illo actu obseruabat legẽ subtrahendo se
a gentibus in cibo et potu: et q̃ hoc nõ erat faciendũ:
videt̃ priꝰ sibi fuisse dcm a deo act. 10. d̃ Cornelio. vl̃
qꝛ prius non seruans legem in hoc coram gentibus
postea venientibus iudeis etiam in hoc obseruabat.
¶ Et vtrunqꝫ istoꝝ duoꝝ posset poni multipliciter.
primum enim poterat dici reprehensibile. qꝛ ad q̃
cunqꝫ ecclesiam veneris: illi te conformes. ait Amb.
Aug. ergo reprehensibile fuit: ecclesia gentium non
conformare se mõ eoꝝ viuẽdi. vel qꝛ in hoc dabat oc
casionem gentibus seruandi legẽ: vel qꝛ ostẽdens fa
cto illud eẽ necessariũ. vel saltẽ necessariũ ad hoc vt
cõuersi ex iudeis vellent cõicare cũ eis. et sepe iferio
res facerẽt aliqua difficilia ne excluderent̃ a cõione
superiorũ. ¶ Ad istum intellectuz potest referri illa
reprehensio pauli. Gentes cogis iudaizare. Gal. 2c.
vel ostendẽdo eis exẽplo necessariũ simplr̃ fore eis
seruare legem. vel fore necessarium eis vt sint digni
cõmunione iudeoꝝ fidelium: vel saltez laudabilius
eis fore exẽpla maioꝝ imitando q̃ foret oppositum.
2ᵐ etiam põt intelligi: vel qꝛ simulabat nõ reputans
hoc corde esse faciendũ qd̃ fecit in opere. Ex primo
enim facto qd̃ fecit in absentia nuncioꝝ Jacobi. ap/
paruit q̃ nõ sensit fore abstinendũ a gentilibus cõuer
sis ad fidẽ. et in 2° facto ostendit q̃ hoc esset faciendũ
et ad istum intellectum põt referri illud verbum pau
li. simulationi eiꝰ cõsenserunt ceteri. Gal. 2. 2c. ¶ Uel
posset scd̃m dici reprehensibile. qꝛ non vtebatur au/
ctoritate prelati. cum eniz esset superior illis nũcijs
Jacobi magis debebat ipse veritatẽ constanter tene
re in opere et eos adducere ad rectitudinem suaz q̃
ꝑ timorem eoꝝ flecti ad illud qꝺ erat eis placitum
vel magis acceptum. et talis remissio seu timiditas
prelati est pro tpe reprehensibilis. et ad istum intelle
ctum põt referri quod ait paulus. Segregabat se ab
alijs timens circũcisos. non enim erat ibi vere timõ
qꝛ simplr̃ licitũ erat iudeis non seruare legẽ. et maxi
me quãdo erãt inter gẽtes. et hoc debuit petrus exẽ/
plo suo ostendere nuncijs illis tanq̃ suis inferioribꝰ.
¶ De singulis istoꝝ quattuor posset discuti qualiter
vel quantũ esset reprehensibile. et si possint vba pau/
li in scriptura saluari ibidẽ. c. 2. melius est dicere qd̃
cunqꝫ istorum ibi fuisset: fuisse. veniale q̃ mortale.
Nec põt excusari petrus q̃ hoc faceret ꝓpter scanda
lum iudeoꝝ vitandũ. qꝛ nõ erat ibi mã scandali per/
fectis neqꝫ paruulis. sed tñ phariseis. de quo scãda/
lo non esse curandum docet xps Math. 15. Cui cuz
dixissent discipuli. Scis qꝛ audito hoc verbo phari/
sei scandalizati sunt. s. de comedendo absqꝫ lotione
manuum. Rñdit. quod enim intrat in os non coin/
quinat hoiem 2c. quasi diceret. nõ curetis de illo scã
dalo. Sinite illos ceci sunt duces cecoꝝ. tale autem
scandalum fuisset hic. qꝛ ex gñe actus nullus debuit
scandalizari. nisi male sentiẽs de libertate euangeli/
ca. nec per istem [illegible] de scãdalo vitando potest excu
sari paulus in cir[illegible]ncidendo Thimotheum vel puri Act.16.
ficando se. qꝛ nu[illegible] illicitũ est cõmittendũ ꝑ scãda/ Act.21.
lum quodcũqꝫ [illegible]andũ. vñ extra de regulis iuris q̃
scandalizaueri[illegible]tilius scandaluz nasci permittit̃ q̃
veritas relinquat. ad minus hoc verũ est pro veritate
vite in p̃ceptis negatiuis semper et pro semꝑ: et in af/
firmatiuis ꝓ tempore ꝓ quo sũt adimplenda. ¶ Bre/
uiter ergo paulus licite inter iudeos seruauit legalia
etiã multo tempore post tertium cõcilium: et hꝰ fuit
licitũ. dũ tamen ipse non poneret in eis spem: lz non
eẽt vtile nec necessariũ. Inter gentes aũt gentibꝰ se
cõformauit. qꝛ licuit sibi legẽ nõ seruare ꝓ illo 2° tpe.
baptismi. Petrus aũt in hierosolyma seruans leges
nõ peccauit. qꝛ licuit iudeo et inter iudeos legem ser
uare tunc. In antiochia aũt inter gẽtiles ɔuersos nõ
seruãs legẽ nõ peccauit. sed se conformans eis in ci
bis et potibus nõ peccauit. sibi enim licuit non seruar
re legẽ. peccauit aũt postea segregans se ab eis in ci
bis et potibus ꝓ aliquã q̃ttuor rationum p̃dictaꝝ: vt
verba pauli p̃dicta saluent̃. ¶ Et si queras quãdo fu
it circũcisio simplr̃ illicita ẽt iudeis cõuersis. ¶ Rñ/
deo q̃ tps illud nõ hẽmꝰ in scriptura aliq̃. qꝛ histori
ca scriptura nõ ꝑducit ecclãm vltra 5ᵐ annũ Nero/
nis. s. nõ vltra tricesimũ annũ a passione xpi: et toto il/
lo tempore etiã iudei ɔuersi obseruabãt legẽ: qd̃ eis
licuit: nec credo q̃ hoc fuerit omissum vsqꝫ ad euer/
sionẽ hierlm siue ad dispersionẽ iudeoꝝ cuz gentibꝰ
inter iudeos conuersos. nunc eniz forte cõformabãt

se gentibus inter quas erant dispersi. ⁊ sic paulatim
cessauit etiam apud eos obseruatio. Uel potest aliter
dici ꝙ deus per aplos vel successores eoꝝ determi-
nato tpe simplr ꝓhibuit legalia seruari. lꝫ de hoc nō
habeamus in scriptura: qꝛ historia scripture nō datur
vel durat vsqꝫ ad illud tēpus. istud autē est ꝓbabile:
qꝛ ecclesia tenet qȯ heresis est dicere legalis curre
re cūꝫ lege euangelica. vt habet extra de baptismo ⁊
eius effec. c. maiores: vbi dicit Inno. Absit vt in illā
dānatā heresim incidamus que ꝑperā affirmabat le
gem cū euangelio: ⁊ circūcisionē cū baptismo seruā-
dam. Non aūt videt ꝙ ecclesia ħ iudicaret heresim
ex sola omissiōe iudeoꝝ quadā necessitate dispersio
nis seu hmōi nō seruantiū legē. sed videt ꝙ hoc fuit
ꝓpter aliquā reuocationē simplr factam a deo.

Ad argumēta

pro op. ꝓcedēte. Ad
pᵐ cū dr ꝙ circunci/
sio nō fuit ante mortē xp̄i reuocata. verum est tanꝙ
inutilis ⁊ illicita. sed bñ tanꝙ relaxata vt iam nō eēt
n necessaria: qꝛ cōsilium de alio remedio relaxauit pre
ceptum de pori. Ex quo eni 2ᵐ fuit remediūꝫ simplr
⁊ ꝯsulebat. licuit. Imo laudabilr licuit nō vti reme/
dio priori circa idē. ❡ Ad illud Jo. 19. Consumatuꝫ
est. dico ꝙ hoc intelligit de his que scripta sunt de fi
lio hominis. iuxta illud Luc. 18. Ecce ascendim' hie-
rosolymā ⁊ cōsumabunt oīa que scripta sunt per pro
phetas de filio hoīs. Uel si illud referat ad antiquaꝫ
legem si debet intelligi. ꝯsumatū est in cā. naꝫ mors
xp̄i cā erat ꝯfirmationis legis euāgelice. sed illa non
fuit confirmata tanꝙ necessaria ad obseruandū an/
te ꝑdicationē eius publicaꝫ: que nō incepit in passio/
ne: sed in penthe^c. tpe enim intermedio sederunt in
cenaculo nemini solēniter vel publice predicantes.

Ad argumēta

ꝑncipalia. Ad pmū
dico ꝙ in lege erāt
moralia siue legalia: iudicialia ⁊ cerimonialia: ⁊ quā
tū ad qȯlibet istoꝝ pōt intelligi ve[rbū] xp̄i. Non veni
soluere ⁊c. qꝛ decalogus simplr m[anet] sed ꝑfectu^s ex
ponit ꝙ iudei itelligāt. vt pꝫ Mat. 5. Audistis: qꝛ
dictū est antiquis. nō occidens. Eg[o a]ūt dico vobis.
Quicunqꝫ dixerit fratri suo racha ⁊c. nō mechabe
ris ⁊c. Ego aūt dico vobis. Quicunq[ue] viderit mulie/
rem ad concupiscendum eam ⁊c. Judicialia autem
o manent. non in se: sed in equipollenti quātū ad finē.
Finis enim iudicialiū erat pacifica cohabitatio ho/
minum. mores autem euangelici plus valēt ad paci
ficā ꝯuersionem ꝙ lex talionis: magis enim seruat
pax si non percutias ꝑcutientē ꝙ si oculus pro oculo
⁊ dens pro dente reddat: vnde breuiter nullum iu//
diciale illius legis: qꝛ illius legis: ligat nunc: licet tñ
bene principibus nūc statuere aliqua que erant in le
ge Moysi. ⁊ illa ligant auc̄te principis nunc statuen/
tis: nō auc̄te legis veteris. sicut licet vni regi l regno
suo statuere legē que est in alio regno. sed illa non li
gat ibi: qꝛ lex est alterius regni. sed quia instituta hic
ab isto rege. Cerimonialis aūt non manent in se. sed
in suis significatis: qꝛ vmbra transit ⁊ veritas succes
sit. Omnes enim ille purificationes significabāt pu/
rificationē a pctō. ⁊ ille oblationes figurabāt oblatio
nem perfectam xp̄i. ⁊ actus quosdā latrie: fidei: spei:
⁊ charitatis in deum. ⁊ hec sunt completa: hostia illa
iam oblata: ⁊ per eam peccatis purgatis: ⁊ mentibus
in cultum dei directis. Dico ḡ ꝙ nō venit soluere le/
p gem vel circuncisionem quantum ad fructū ad quē
erat instituta. imo perfecit eam copiosius remediū
⁊ longe ꝑfectius instituendo. vt dcm̄ est in declaran/

Hbos pos[...] mirabi/ [...]es ad obstā lum pdice udaice.

do suppositū isti^s qōnis. ❡ Ad confirmationē cū dr:
xp̄s in se fuit circuncisus. ❡ Rñdeo non oportuit le/
gislatorem statim circa natiuitateꝫ suā legē ferre. Et
ideo in pn^o sui tp̄is lex prior adhuc durauit: vñ ⁊ illa
que fuerunt legis nature fuerunt obseruanda circa
Moysem vsqꝫ ad tp̄s dationis legis in monte synai
ita hic: ⁊ eodem mō pōt dici de agni paschalis come
stione in cena: qꝛ in morte christi causaliter expira// o
uit lex vetus: lꝫ non pro tunc: sed pro tpe publicatio-
nis huius cause ⁊ legis euangelice. Et ideo vsqꝫ ad
mortē potuit christus licite illa cerimonialia serua//
re. ❡ Ad 2ᵐ pōt exponi fedus sempiternuꝫ in se vel
in equalēte. vel forte magis ad intellectuꝫ littere ꝙ
erat fedus sempiternū inter deū ⁊ abraāꝫ: ⁊ spāliter
eius semen: qꝛ nunꝙ fuit aliud signuꝫ specialiter in
ter deum ⁊ illud genus. ⁊ tamen futurum erat aliqȯ
signum federis inter deū ⁊ totum genus hūanum.
⁊ melius erat semini abrae transire in illud fedus cō
mune ꝙ remanere sub signo federis spālis. qꝛ melius
est partē esse in toto cui simplr bene sit: ꝙ esse distin
ctum a ceteris partibus vt sibi aliqualiter bene sit ⁊
aliis male. ❡ Ad 3ᵐ pꝫ: qꝛ quantū ad gentiles cōuer
sos ꝑceptū de circuncisione erat reuocatū in tertio
cōcilio auc̄te petri ⁊ iacobi. Imo spiritus scī: qꝛ ait ia Act. 15.
cobus. Uisū est nobis ⁊ spūi sancto: ꝙtū aūt ad iude/
os supponit aliqñ reuocata. lꝫ tempus reuocationis
non fuerit simpliciter explicitum in scriptura.

❡ Hic dicendū est aliquos suscipere sacramentum ⁊c. distinctio. IIII.

Post quā magister egit
de baptismo ꝙtū ad eius intrinseca ħ
agit de suscipiētibus baptismū ⁊ consi Doctrinalis
stit tota determinatio isti^s di. in decla ordo querē
rādo quādā distinctionē trimēbrē de dorum.
suscipientibus: q̄ est ꝙ aliqui recipiūt sacrm ⁊ rē: ali/
qui sacrm ⁊ nō rē: aliq̄ rē ⁊ nō sacrm. ⁊ diuidit l tres.
In pᵃ huius diuisionē ponit. In 2ᵃ eā exponit. In 3ᵃ
circa eā dubitationes mouet ⁊ ponit. 2ᵃ ibi) Sacrm
⁊ rē.) 3ᵃ ibi (Solet queri de illis.) Prima ps manet
indiuisa. Scđa diuidit in tres fm tria mēbra que ħ/
clarat. 2ᵐ mēbꝝ ibi (Si vero sine fide.) 3ᵐ ibi (Sunt
⁊ alij.) Et vtraqꝫ istoꝝ partiū habet duas: qꝛ primo ħ
clarat veritatē. 2ᵒ obijcit ⁊ soluit. ⁊ ꝯ dicta in declara
tione secundi membri ponit duas obiectiones. pma
est ex auc̄te Aug. ibi (Videt tñ Aug.) 2ᵃ ex auc̄te apo
stoli. ibi (Querit quō.) Contra etiam dicta in decla/
ratione tertij membri ponit duas dubitationes: pri/
ma ibi (Eis aūt videt.) 3ᵃ ibi (Sed dicunt aliq.) Ter
tia pars principalis diuidit in duas fm duas dubi/
tationes quas mouet. prima mouet circa tertiū mē/
brum. ⁊ ponitur ibi (Solet queri ⁊c.) secunda moue
tur circa secundum membruꝫ ibi (Solet etiam que
ri.) Primum mēbrū. s. suscipere rem ⁊ sacramentuꝫ
certum est ꝙ conuenit paruulis. Secunduꝫ scilicet
recipere sacramentum ⁊ nō rem. certū est ꝙ tm̄ con
uenit adultis. Tertium membrum potest compete/
re vtrisqꝫ. qꝛ vtriqꝫ possunt habere baptismum san/
guinis ⁊ flaminis. Secundum hoc ergo primo que
rendum est de paruulis. scđo de adultis. tertio simt
de vtrisqꝫ. ❡ Quantum ad paruulos tria quero. Pri
mo vtrum paruuli sint baptizandi. Secundo vtrum
paruuli baptizati recipiant effectum baptismi. Ter/
tio vtrum paruulus existens in vtero matris possit
baptizari. Questio. I.

AD primū arguit᷑ ꝙ non: q̄ baptiſmus eſt remediū ꝯ peccatū. Sed puuli nō habent peccatum: q̄ nec vſum rōnis vel volūtatis ⁊ ſm Augu. de vera religione. Pctm̄ adeo eſt voluntariū ꝙ ſi non ſit volūtariū nō ē pctm̄ ergo ⁊c. ¶ Itē Matth. vlti. Qui nō crediderit condēnabit᷑. Paruulus non poteſt credere. ergo per baptiſmū nō pōt ſaluari. ergo fruſtra baptizatur.

Contra Aug. de fide ad petrū. Firmiſſime tene puulos qui ſine ſacro baptiſmi de hoc ſeculo tranſeunt eterno ſupplicio puniendos: q̄ originale pctm̄ in carnali cōceptiōe ꝯtrerunt.

Hic fuit error pelagii ꝙ paruuli non hñt pctm̄ originale. de hoc ⁊ eius iprobatione tactū eſt lib. 2. di. 30. ¶ Teneo ergo oppoſitū: q̄ cū ſm ſcripturā ⁊ fidē puuli cōtrahāt originale pctm̄: ad eius deletionē: que neċia eſt ad ſalutē. ſunt baptizandi. q̄ tpe legis euangelice baptiſmus inſtitutus eſt in remediū ꝯ illaꝫ culpam. ¶ Ad primū argm̄. illa auctoritas Auguſti. debet de actuali pctō intelligi. ⁊ iſto mō peccatū originale fuit in ꝑ parēte voluntariū: nō tn̄ opꝫ ꝙ qðcūqꝫ peccatuꝫ ſit voluntariū volūtate illius in quo eſt. ¶ Ad aliud pꝫ ꝙ debet intelligi de adultis: per illud qð ꝓcedit. Qui crediderit ⁊ baptizatus fuerit. ¶ Uel pōt dici ꝙ qui nō crediderit nec actu nec habitu cōdēnabit᷑: q̄ ſm aplꝫ Heb. ii. Sine fide īpoſſibile ē placere deo. credere enim opꝫ accedētē ad deū. Paruuli aūt ⁊ſi nō pñt habere actū credendi. pñt tn̄ hr̄e hitū: vt in ſequenti. q. dicet᷑. ideo nō valet. Qō. II.

AD ſecundū ſic ꝓceditur ⁊ arguit᷑ ꝙ puuli baptizati nō recipiant effectū baptiſmi: q̄ talis effect⁹ eſt grã. Paruuli nō recipiūt grãm: q̄ nō infundit᷑ ſine fide: q̄ ſine fide impoſſibile eſt placere deo: vt habet᷑ heb. ii. Sꝫ puuli nō recipiūt fidē: qð ꝓbo: ꝑ auctē aplī Ro. io. Fides eſt ex auditu. paruuli nō pñt ſic accipere fidē. 2° ꝓbo rōne: q̄ hñs habitū pōt vti eo cū voluerit nō īpeditus. paruulus baptizat⁹ cū venerit ad vſum rōnis nō pōt vti habitu fidei: q̄ nō pōt exire in actum credendi articulos fidei. Et cōfirmat᷑ iſtud q̄ hñs habitū ſe habet aliter ad actū qꝫ non hñs. aliq̄ enim mō habitus ſe hꝫ ad actū. ⁊ ſm illū modū differt habens a nō hñte. ſed paruulus baptizatus nullo mō aliter ſe hꝫ ad actum credendi qꝫ ſi nō fuiſſet baptizatus: q̄ ſi baptizatus nutriat᷑ inter infideles ⁊ ab eis doceat᷑: ſiīr acquieſcet errori eoꝝ ſicut alius non baptizatus. ſi ēt nō baptizat⁹ nutritur inter fideles ⁊ in lege eoꝝ doceat᷑: ſiīr acquieſcet illi legi ſicut aliq̄s baptizatus. Si ḡ nullo mō aliter ſe hꝫ ad actū credēdi baptizatus qꝫ nō baptizatus nullo modo habet habitum fidei. ¶ Si vero reſpondeat᷑ ꝙ hitus acq̄ſit⁹ aliquo mō ſe hꝫ ad actū: nō ſic aūt infuſus. ¶ Cōtra hoc: ⁊ ad cōfirmationeꝫ principalis argumenti: q̄ ſi deus infunderet alicui habitum geometrie cōcurrētib⁹ ſibi rōnibus terminoꝝ geometralium poſſet ex illo habitu aſſentire veritatibus geometricis. ḡ a ſiīi in propoſito ex fide infuſa ſi adeſſet poſſet hñs aſſentire occurrentib⁹ rōnibus terminoꝝ ⁊ ita apprehenſa rōne mortui ⁊ reſurrectionis poſſet aliquis aſſentire huic veritati. mortui reſurgent. cuius oppoſituꝫ experimur. ¶ Tandē ꝯfirmat᷑ ꝓpoſitū. q̄ cuꝫ hitus det aliquā facilitatē ⁊ delectationē in opere. ex ſcdo ethi. Nullus autem facilius nec delectabilius opat᷑ ꝯtra habitū ſuum qꝫ ſm eū. Sed paruulus baptizat⁹ poſtquam fuerit adultus facilius diſſentit a credibilibus qꝫ conſentiat vt experimur. ḡ ⁊c. ¶ Itē ad principale. Nullus recipit gratiam a deo niſi aliq̄ mō ſibi cōiungat᷑. nam actualiter auerſo ⁊ oino indiſpoſito deus non dat grãm. Prima autem conn[...]ctio ad deum ſit per fidē. ergo nō habēti illā nō dat᷑ grã. Paruulus nō hꝫ eam ante baptiſmū. ḡ nō datur ei in baptiſmo. ¶ Contra Aug. in ench. A paruulo recenter nato vſqꝫ ad decrepitum ſicut nullus prohibetur a baptiſmo: ita nullus eſt qui non moriatur peccato in baptiſmo. Sed nullus moritur peccato niſi recipiat gratiam. ergo ⁊c.

Ad qōnem dico ꝙ ſicut eſt creditū puulo in baptiſmo originale dimitti. ita ⁊ creditū eſt ſibi grãm infundi: q̄ vt dictū eſt in qōne de circūciſione. Deus ꝑ ſtatu nature lapſe nulli remittit culpā: niſi cui dat᷑ grãm. nullū. n. liberat a perditione niſi quē ordinat ad hoc vt ſit filius regni. ¶ Ad primū argm̄. lꝫ deus de potētia abſoluta poſſet dare grãm ſine fide: ponēdo ꝙ ſint duo abſoluta ſimpliciter diſtincta. tn̄ q̄ dei perfecta ſunt opa. Deut. 3 3. Et qñ hoiem ſanat. totalr ſanat. Ideo concedit᷑ ꝙ non infundit grãm puulo ſine fide ⁊ ſine ſpe. Ille aūt ꝓbōnes que ſunt ꝯ hoc de fide locū habent in. 3. li. di. 23. Probāt. n. nullaꝫ eſſe fidē infuſaꝫ: ⁊ ideo ibi hñt ſolui. ſicut ibi hꝫ declarari ꝓꝑ quid ponenda eſt fides. vel enī ponit᷑ hr̄e aliquā q̄litatē reſpectu actus. ⁊ tunc act⁹ nō poſſet eſſe talis ſine ea q̄lis eſt ipſa poſita: vel nullā: ⁊ tunc manifeſtū eſt ꝙ ex actu non pōt perpendi fides in eſſe: ſed ⁊ ſi aliquaꝫ q̄litatē hēat: adhuc hoc pōt eē in dupl'r. vel ꝓciſaꝫ. ſ. ꝙ nulli alii poſſit cōpetere. vel non ꝓciſam: puta ſi talis q̄litas poſſit cōpetere fidei acquiſite. ⁊ ſi primuꝫ iſtoꝝ poneret᷑ poſſet forte certitudinal'r fides cognoſci ineſſe ꝑ hoc ꝙ aliquis cog̊ſceret talē ꝯditionē ſuo actui ineſſe que [...] poſſet ineſſe ſine fide īfuſa. Si 2m̄ ponat᷑ ſimpl'r n[...] pōt cognoſci fidē infuſam ineſſe ex actu: neqꝫ ex al[...] cōditione ipſius actus: ⁊ tūc eēt dicendum ꝙ lꝫ n[...]il ſit in actu: nec ꝑtinēs ad actū in q̄ diſtinguat᷑ hñ[...] fidē a non hñte: ac ꝑ hoc nō poſſet eē notum ſm rō[...]m nālē fidē ineē: tn̄ hoc eſt creditū: ⁊ ſic poſſet dici gñaliter ꝙ nulla virtus ſupnālis pōt ꝓbari ineē: neqꝫ ex actu aliq̄: neqꝫ ex aliqua cōditiōe alicuius act⁹: ſed nec forte in vlī pōt ꝓbari ꝑ rationē nālē aliquā virtutē ſupnālē ineē. De iſtis amplius ī 3. li. in mã de virtutib⁹ dcm̄ eſt. ¶ Ad 2m̄ ꝑncipale dē ꝙ paulus ꝯiungit᷑ deo ꝑ fidē parētū. ¶ Cōtra. ponē parentes hēticos vel ifideles. Dr̄ adhuc ꝙ ꝑ fideꝫ eccl̄ie. ¶ Contra. eſto ꝙ in eccleſia militante nullus eſſet fidelis. tn̄ intēderēt facere ꝙ xp̄us fecit. puulus adhuc vere baptizaret᷑ ⁊ reciperet grãm. ¶ Dico ḡ ad argm̄. ꝙ de facto nulli datur grã: niſi per aliquaꝫ cãꝫ meritoriam que meretur cōiunctionē ei⁹ ꝑmā cum deo. ⁊ hec cã meritoria ē xp̄s: ſed ꝑter iſtam non opꝫ dare aliam intrinſecam in recipiēte: qua coniungat᷑ deo anteqꝫ recipiat gratiam. Queſtio. III.

AD tertiū ſic procedit᷑ ⁊ arguit᷑ ꝙ paulus in vtero poſſit baptizari. q̄ donū dī pfectu⁹ eſt qꝫ pctm̄ ade. vt pꝫ rom. 5. Paruulus aūt in vtero mr̄is pōt infici peccato Ade. ḡ pōt ꝑfici dono dei. ⁊ ſic recipe ſacrm̄ ꝑfectiue. Item paruulus in vtero pōt liberari a ſeruitute tpali. pꝫ ex manumiſſione mr̄is. ḡ ⁊c. pōt ergo ibi baptizari. ¶ Item roñ. ii. c. Si radix

A

B

C

Alexā. l. 4 pte ſūmet tulo de ba ti. colla. baptizandis. q. 1.

sancta ꝛ rami. mater scā cōparat̄ arbori. ramus aūt
dr̄ ples in vtero. ḡ ꝛc̄. ¶ Cōtra Cor. p^a. 15. Non prius
quod spūale: sed qđ aīale: deinde qđ spūale: ergo pri
us oportet nasci carnalr̄ ꝙ̄ spūaliter renasci. ¶ Itē
vt vult Isidorus. Qui natus fm adam non est rena-
sci per baptismum non potest.

Dicitur ꝙ non. q2 puulus in matris vtero cōiūctus est cāe sue corruptionis: tale aūt sic cōiunctū nō pōt mundari dum cōiunctus est. ¶ Cōtra. qr caro matris in paruulo nō est cā corruptionis nisi mediata. caro aūt ipsa puuli est cā immediata loquendo de corruptione originali. statim enim cū aīa paruuli informat carnē eius ificit̄ illa corruptione: īmediatius ergo cāt corruptionē istā in paruulo caro sua ꝙ̄ caro mr̄is. Si ḡ stante coniunctione ad cām corruptionis nō pōt purgari ea per te. sequit̄ ꝙ puulus hn̄s carnē suā ꝓpriā numꝙ̄ a pctō origina-li pōt purgari: qđ est ꝯ fidē. ¶ Itē. lȝ paruulus in vtero matris sit cōiunctus mr̄i localr̄: tn̄ est distictus ab ea personaliter: q2 hȝ aliud corpus ꝛ aliā aīam. Sed distinctio ꝑsonal' sufficit ad distinctionem fm pcr̄m vl' iusticiā: ꝛ nō iustitiam. nā pcr̄m ꝛ iustitia insunt isti ꝑsone fm ꝙ h̄. non q2 in tali vel tali loco. ḡ non obstāte illa coniunctione locali ꝑꝑ distinctionē personalē pōt paruulus eē iustus: licet mr̄ qualitercūꝙ̄ hēat se ad iustitiam. ¶ Itē. si nō posset cū cōiuctione ista ad cām corruptionis stare grā in puulo. ergo nō posset puulus in vtero hr̄e baptismū flaminis vel sanguinis. quoꝝ vtrumꝙ̄ est falsū. De flamine pȝ de hieremia Hiere. j. ꝛ de Io. baptista. Luce. j. ꝛ de matre xp̄i h̄ tenet firmiter eccl̄ia. ¶ De 2° pȝ per hoc ꝙ siquis ꝑsequit̄ mr̄em grauidā: eadē de cā ꝑsequit̄ puuluȝ in vtero eius. ergo si mr̄ occidit̄ pro iustitia: silr̄ ꝛ paruulus. si autē puulus occideret̄ extra vterū hr̄et baptismum sanguinis: si pro iustitia vel fide occideret̄ etiā non baptizatus. ḡ eodē mō rōnabile est ꝙ deus non cōtēnet eū ꝑ filū cā in vtero matris passum. ¶ Et ex hoc pōt argui ꝯ opin. q2 si paruulus potest habere baptismū flaminis. ergo pōt hr̄e purgationē a peccato originali. Sed cōiunctus matri qui est cā corruptionis per te pōt hr̄e baptismū flaminis. ergo ꝛc̄.

Ad qōnem dico ꝙ vel puer fȝ oēs partes est in vtero mr̄is: vel fȝ aliquā pte appet extra vterū. Si p̄ mō. dico ꝙ nō pōt baptizari: nō ꝑꝑ rōnē priorē: q2 cōiunctus est cāe corruptionis: sed q2 baptismus est lotio vel ablutio in aqua: sed puulus sic in vtero nō pōt lauari: q2 nec sic immediate tāgi ab aq̄. ¶ Ex hoc sequit̄ corre^m ꝙ si paruulus corio inuolueret̄: ꝛ illud poneret̄ in aqua: ita ꝙ aq̄ non tangeret corpus. nō eēt baptizat^9: sed si tangeret̄ aqua: bn̄: sed proiectus de ponte nō: q2 h̄ nō est ad vitā ordinatū vel lotionē: sed ad mortē. Si 2° mō sic: aut apparet ps p̄ncipalis: vt caput: ꝛ tunc pōt baptizari in illa pte: ꝛ in hoc ēt simplr̄ baptizari. Non est enim verisilē ꝙ in die penthecostes qn̄ baptizati sunt tria milia. act. 2. ꝙ quilibet ꝙ̄tū ad totū corpus fuit lauat̄ aq̄: sed p̄cise quantū ad faciē aspergendo vel ꝙ̄tuȝ ad caput ꝑfundendo. Et in isto casu si post puer nasceret̄ nō oporteret ipsum baptizare. Si aūt apparet pars minus p̄ncipalis. s. manus vel pes illa est baptizanda: q2 ibi est tota anima: lȝ nō oēs sensus sicut in capite. Et si hoc min^9 sufficeret ad h̄ vt esset simplr̄ baptizatus si nasceret̄ postea viuus esset sub cōditiōe baptizandus: vt docet̄ extra de baptismo ꝛ ei^9 effectu. c. h̄ qđ^9. Credēdū enī est ꝙ de^9 suppleret illud qđ īpotentia īpediret. talis enim esse mortuus nascit̄ sepeliēdus est in terra benedicta rōne dicta.

Ad primū cōcedo ꝙ deus per donū suum pōt iustificare puulū nō natū: sicut fuit de hieremia. Io. bap^ta. de virgine maria. sed nō per istud sacrm̄: q2 dum est in vtero mr̄is capax non est huius sacrī. ¶ Ad 2^m dico. ꝙ quātuȝ ad seruitutē tēporalem filius dum est in vtero non ē distinctus a matre: nō enim hȝ dn̄s dn̄ium in paruulo: nisi q2 in matre: sed quantum ad seruitutē vel libertatem spūalē nō est sic: q2 ista respicit distinctaȝ personā. paruulus aūt in vtero est ita distinct^9 in ꝑsona a matre sicut extra vteꝝ. ¶ Ad 3^m concedo. ꝙ fructus inquantū est aliquid arboris. sequit̄ ꝯditionem arboris: tn̄ inꝙ̄tū est aliquid in se pōt hr̄e ꝯditiones oppositas arbori in se: pōt enim fructus esse mollis: ꝛ arbor dura: sic in ꝓposito: q2 iustitia ꝛ iniustitia respicit personam in se: nō vt ꝯiunctā vel diuisam localiter respectu alterius persone. ꝛ ideo iustitia pōt competere proli: lȝ non matri: ꝛ econuerso. ¶ Aliter pōt dici ad intētionē apostoli. sed hoc sufficiat hic. C

¶ Ibi. n. ā. c. reprehendit romanos ab insultationē iudeoꝝ: dicebāt iudeos esse ramos excisos: ꝛ aliqs insertos: propter hoc dicit aliquos iudeos bonos eē ꝛ non excisos: sed nāles ramos sic dicendo. si radix sancta est. i. patriarche qui fuerūt q̄si radices plebis iudaice ꝛ rami. s. sancti. pȝ de aplīs q̄ fuerūt iudei.

Circa secūdū mēbrum diuisiōis de recipiente sacrm̄ ꝛ nō rem sacri: qđ p̄cise ꝯuenit adult^9: quero duo. ¶ Primo vtꝝ adult^9 nō ꝯsentiēs ꝑt recipe effectū baptismi? ¶ 2° vtrum adultus fictus recipiat effectum baptismi? Questio. IIII.

Ad primū arguit̄ ꝙ non. Nullus dissentiens ꝯhit matrimoniuȝ carnale. ergo nec spūale. q2 ibi nō minus sed magis requirit̄ ꝯsensus spūalis: in baptismo aūt ꝯhit̄ qđdā matrimoniū spūale: q2 aīa desponsat̄ deo. ḡ ꝛc̄. ¶ Itē Aug. Sicut patrinus respondet ꝑ paruulo: ita adultus rndet ꝑ seipso. Sȝ si patrinus nō cōsentiat. paruulus ꝑ quo rndet nō baptizatur. ḡ ꝛc̄. videt̄ enim ꝯferri baptism^9 in virtute responsionis illius q̄ ad qōnē illā: vis baptizari: rndet patrinus: volo: ꝛ subiungit sacerdos. ꝛ ego te baptizo ꝛc̄. quod aūt fit sub ꝯditione si conditio non existat nihil est. ¶ Itē in baptismo fit qđdam votum abrenunciandi sathane ꝛ adherendi deo. Sed nullus inuitus vel dissentiēs vouet: vel se obligat. ḡ ꝛc̄. ¶ Itē magis nocet baptizato malitia sui ꝙ̄ ministri baptizantis. Sed in baptizante requirit̄ non tm̄ ꝯsensus lȝ intētio baptizandi. ergo multo magis requiritur cōsensus baptizati. ¶ Cōtra. extra de baptismo ꝛ ei^9 effe. c. maiores. Qui terroribus atꝙ̄ supplicūs violēter attrahit̄ ne detrimētū incurrat baptismi suscipit sacramētum: talis sicut ꝛ is qui ficte ad baptismū accedit caracterē suscipit christianitatis impressum: ꝛ ipse tamꝙ̄ cōditionaliter volens: lȝ absolute non velit: cogendus est ad obseruationem fidei christiane. ergo absolute nō volens recipit sacrm̄ baptismi.

Hic distinguo tā ex parte ei^9 qui dr̄ adult^9 ꝙ̄ ex pte eius qui dr̄ nō volens. ¶ De p̄ aut adult^9 nō vtitur nūc rōne: nec est vsus vnꝙ̄ vt furiosus vel fatuus a natiuitate. aut nō vtit̄ nunc ratiōe: sed aliqn̄ est vsus aut tertio nunc vtit̄ actualiter rōne. ¶ De p̄ breuiter

Margin notes:

Fr pe. tō ta. d. li. 4. dis. 5. ꝛ pbleu. 2. q. 1. soluo. ii. 2.

A (beside "Ad qōnem")

B (beside "illud qđ īpotentia īpediret")

De baptis. paruloꝝ.

A (beside "Hic distinguo")

dicendū est sicut de paruulo: nisi φ in hoc est diffe/
rentia φ si speraꝛ ipm aliqn curandū ⁊ vsuꝫ rōne ex
B pectādū est tpe illō vt cū maiori reuerentia suscipiat
sacrm. Si aūt desperaꝛ de eo φ ad vsum rōnis nūq̄
attingat: statim conferendum est sibi sacrm: qꝛ nulli
deus excludit remedium ad salutē. ¶ De 2°. s. nunc
non vtēte qui aliqn tn̄ vsus est rōne: dico φ supponi
tur nunc habitualr̄ ꝯsentiēs vel dissentiens fm φ se
habuit in sanitate ante istud impedimētū immedia
te. s. si tunc actualr̄ ꝯsensit: iudicaꝛ nunc habitualiter
ꝯsentiens. si tunc actualiter dissensit: nūc iudicaꝛ ha
bitualiter dissentiens. Et dixi imediate ita qꝺ inter
actum illū ⁊ istō impedimētū non interuenit motus
voluntatis oppositus: ⁊ sic vlr̄ dico φ iste habitualr̄
se hns potest recipe sacrm sicut paruꝫ pꝫ qn actu sic
vel sic se habuit. qualiter aūt actualr̄ se hns posit ba/
ptizari statiꝫ diceꝛ in tertio mēbro. ¶ Sed expedit
ne talem baptizari: multa enim licent que non expe
diunt. Cor. p°. 6. c. ¶ Si speraꝛ eū rediturum ad
vsum rationis magis expedit tpe expectare quo vte
reꝛ ratione: puta de dormiēte tpe vigilie expedit ex/
pectare: ⁊ de furioso tpe lucidi interualli. Si autem
nō speraꝛ: puta de eo qui incidit i perpetuū ipedimē
tum vsus rōnis: eum expedit baptizare: si tamen ē ca
pax baptismi: qꝛ alr̄ exponereꝛ piculo damnatiōis.
Qualr̄ aūt sit capax statim diceꝛ de vtente ratione.
¶ De tertio mēbro. s. de adulto vtēte rōne. distiguo
de eo φ poniꝛ in qōne non ꝯsentiēs: qꝺ pōt intelligi
ꝯrie vel negatiue: negatiue tn̄ negat actualē ꝯsensū.
C ꝯrie vō ponit actualem dissensum. ⁊ pꝫ distinctio: qꝛ
non est idē non velle ⁊ nolle: si autem accipiaꝛ ꝯrie
pro dissentiente actu: aut dissentit simplr̄ aut fm qd.
dist. 15. Et intelligo simplr̄: sicut est expositū in 3° lib. φ ille q̄
vt fugiat aliquod incōmodū vult aliquid: simplr̄ vult
illud. sicut piciēs merces in mari vt fugiat submer
sionem: simplr̄ vult picere merces. nam potētiā suam
motiuā ad piciendū voluntas mouet iperādo: ⁊ ip
sa seipsam libere mouet: qꝛ cogi nō pōt simplr̄. g̊ vo
lens proiicit: sed fm qd nolens: hoc est sub conditio
ne nolēs: qꝛ nollet si posset alio mō saluare vitam. si g̊
iste sit vtroqꝫ modo dissentiēs: dico φ nō recipit sa/
cramētū. qꝛ deus p sapiētē dicit puer. 23. Fili prebe
D mihi cor tuū: nolēs aliquē oīno inuitū ascribi familie
sue: suscipiēs aūt baptismuꝫ ascribiꝛ per hoc familie
xpi. ¶ Nec opꝫ hic distinguere de reclamante siue p
testante signo exteriori suum dissensum. ⁊ de non re
clamante: qꝛ in rei veritate si est dissensus: omnino
idē est quo ad deū: tn̄ q̄tū ad iudiciū ecclie iudican/
tis de manifestis: ⁊ eum qui tacet pſumentis ꝯsentiꝛ
De regulis iuris in 6°. non cogetur reclamans ad obseruantiaꝫ religionis
christiane. cogeꝛ aūt non reclamās. ¶ Nec in h pōt
argui ecclesia. φ isti nolenti tn̄ non reclamanti fiat in
iuria. minus enim malū est sibi φ inuitus seruet le/
gem xpianam q̄ φ impune pmittaꝛ agere ꝯ eaꝫ: qꝛ
minus malū est inuitū aliqua bona facere ⁊ mala fu/
gere: q̄ libere ⁊ impune mala agere ⁊ bona dimittē.
¶ Si aūt fm qd dissentiat: sed simplr̄ ꝯsentit: ⁊ h nō
tn̄ in illā ablutionem tanq̄ in qōdaꝫ balneū: sed in
E ablutionem eo mō quo illā intēdit facere ecclia. ille
simplr̄ recipit sacrm: qꝛ simplr̄ est volēs: lꝫ fm quid
nolens: ⁊ de tali loquiꝛ illud conciliū toletanū: φ al
legaꝛ extra de baptismo ⁊ eius effe. c. maiores. Qꝛ illi
qui iampridē ad xpianitatem coacti sunt: qꝛ iam con
stat sacris diuinis associatos. opꝫ vt fidē quā necessi
tate susceperunt tenere cogāꝛ: ne nomē dni blasphe
metur: ⁊ fidem quā susceperūt contēptibilis habeaꝛ.

Exēplum huius qualiter aliqs pōt ꝯsentire in illam
ablutionē suscipiēdā eo mō quo ꝯfertur ab ecclesia:
⁊ tn̄ nollet: si posset euadere tormēta: qꝛ nō credit eaꝫ
aliqd valere: sicut pōt hēri de eo qui non credit vba
incantationis posse habere aliquē effectū: tn̄ ꝯcedit
incātanti φ dicat illa verba sup cū ea intētione: qua
solet ea dicere: dicendo in corde suo: valeāt quantū
valere poterunt. iste vere diceret incantatus ⁊ si ta/ Notā mirabilē pīcturam
lis incātatio sup aliquē diceret consecratio diabolo:
ille esset diabolo ꝯsecrat⁹. ¶ Pꝫ aūt dña istius mē/
bri fm quid dissentientis a mēbro precedēti: qꝛ ille
simplr̄ dissentiens oīno nō recipit sacrm. ⁊ iō cessan/
te dissensu esset simplr̄ baptizandus iste: q̄ vō simplr̄
ꝯsensit: lꝫ fm qd dissentiat est baptizatus ⁊ cessante
dissensu illo fm qd nō est iteꝝ baptizādus. ¶ Si qs F
autē nō consentiat tn̄ negatiue dico φ recipit sacrꝫ
si consensit virtualr̄: qꝛ noluit de⁹ obligare hominē
ad impossibile vel fm statum huius vite nimis diffi
cile: nunc aūt non distrahi nimis videꝛ difficile ho
pro statu: qꝛ fm Aug. 3. de lib. arb. Non est in volun
tate nostra quin visis tangamur. g̊ noluit deus salutē
hominis ponere in ista ꝯditione si non distrahaꝛ. nec
ergo voluit obligare eum φ in suscipiēdo baptismū
non distraheret. ⁊ ita est vlr̄ in aliis sacris. sacerdos
etiā in consecrādo eucharistiā nō obligaꝛ necessario:
dico ad hoc vt nō sit distractus. vere enim cōficit di/ G
stractus: dū tn̄ prius induendo se intēderet celebraꝛ
missam fm morem ecclie. ¶ Et si queras. esto φ nō
ꝯsentiens actualr̄: tn̄ ꝯsentiens vtualr̄ eo modo quo
positū est. Exēplū de sacerdote celebrāte recipiat ba
ptismū. nunquid ⁊ ille qui solum ꝯsentit habitualr̄
recipit. distinctio aūt istoꝝ virtualr̄ ⁊ habitualr̄ pꝫ 2. ⁊ infra dist.
lib. di. 41. Et esto φ sic. nunquid ille qui tn̄ negati/ 6. q. 4.
ue non ꝯsentit. negatiue ēt nō dissentit: qꝛ nec actuꝫ
nec habitū oppositum hꝫ. ¶ De pᵒ posset dici φ talis
iudicaꝛ habitualr̄ cōsentiens: qꝛ aliqn habuit consen
sum actualē non interueniente dissensu: ⁊ talis licet D
vtens rōne recipit sacrm: qꝛ non vr̄ pp aliquā condi/
tionem min⁹ capax: si vtitur ratione q̄ si prius vsus
non vtaꝛ nūc: sed in tali nō vtente nunc: pūs tn̄ vso
sufficeret habitualis ꝯsensus. g̊ ⁊ h. ¶ De 2° lꝫ diffici/
le esset aliquē talē inuenire: pcipue qui prius aliquā
do cogitasset de baptismo. qꝛ vel tunc placuisset sibi
baptizari: vel nō placuisset: imo displicuisset: ⁊ fm vl H
timum modū indicareꝛ talis habitualis ꝯsensus vel
dissensus esse in posterum. tn̄ siquis esset oīno nō cō/
sentiens nec dissentiens tam actualiter q̄ habitualr̄
⁊ tamen vtens rōne non eēt capax baptismi: qꝛ ex q̄ I
vtitur ratione opꝫ φ habeat deuotionem aliquā ad
sacrm: si debet sibi valere: alr̄ enim videreꝛ ꝯtemnere.

Ad primū argūm dico φ in baptismo ma
gis pprie est adoptio in filiū
q̄ matrimonium: qꝛ paruulus nō potest dici ppe ꝯ/ K
here matrimonium cū non vtaꝛ rōne: cuius vsus re
quiriꝛ ad oēm ꝯtractum in adoptione aūt sufficit solus
actus adoptātis: et si nullū habeat adoptatus. ¶ Ad
2m dico. φ malitia pōt eē ministri inquātū minister
. s. in male ministrando: vel qꝛ nō bene credit: vel qꝛ
nō intēdit ꝯferre sacrm. ⁊ hec malitia maxime non
intēdendi ipedit sacrm ꝯferri magis q̄ malitia mo/
ris in suscipiente. ⁊ rō diceꝛ in di. sequenti. Alia aūt
pōt esse malitia ministri: nō inquātum minister: sed
cōcomitans puta φ est in pctō mortali: ⁊ hoc nō ipe
dit sacrm ꝯferri. pꝫ ergo φ nō intētio ministri impe/
dit. sed non quelibet alia malitia. nō aūt sequiꝛ ex h.
ergo non intētio suscipientis ipedit: qꝛ in agēte 2° ēt

requirit qd p se ptinet ad agens: qd est intendere in agēte p rationem: intētio aūt nō per se est suscipientis inquantū hmōi. ¶ Ad tertiū dicēdum. q si adult⁹ baptizādus ex voto intendit renunciare diabolo et pōpis eius: tñ illud votum pcedēs non ē de necessitate sacri: sed ptinēs tñ ad eius solēnitatē. ¶ Ad aliud cōcedo. q ɔsuetudo eccl'ie bona est q nullum adultū baptizat nisi rñdeat pro seipso: et est ɔsuetudo laudabilis et rationabilis vt solum volens ascribat̄ familie xpi: sed lz non rñdere: q2. s. non vteret̄ ratione vt dormiens posset sibi i sacrm ɔferri: dum tñ eēt habitualr ɔsentiēs: sed hoc vt dictum est prius nō expedit facē sed expectare tpo quo actualr consentiat. Qō. V.

A D secundū sic pcedit̄. arguit̄ qd adultus fict⁹ recipiat grām baptismi: q2 Gal. 3. Quotqt in xpo baptizati estis. xpm īduistis. Sed nullus induit xpm nisi accipiēdo grām: q2 p hoc sit conformis xpo g̃ ec. ¶ Itē. si fictus non recipit grām: cū nō possit saluari sine gr̄a baptismali. g̃ recedēte fictione eēt alias baptizandus. ɔñtia pz a simili. q2 ficte penitens tenet̄ ad penitendum vere de eisdem pctis. ɔñs ē incōueniēs. vt pz auctib⁹ scōꝝ infra. ¶ Item baptismus expellit pctm: non illud qd iā prius expulsum est. Qd enim expulsum est expelli non potest. g̃ expellit peccatum qd tunc inest g̃ nullum pctm in ficto īpedit effectū baptismi. ¶ Cōtra Aug. de peni. c. 2. et ponit̄ in lr̄a. Ois q iaz sue voluntatis arbiter ɔstitutus est: cum accedit ad sacrm fideliūm nisi peniteat eū veteris vite: nouā non potest incohare. ¶ Itē de baptismo paruuloꝝ dicit Aug. Tunc valere incipit baptismus ad salutē cū illa fictio veraci ɔfessiōe recesserit: que corde in malitia pseuerāte pctōꝝ ablutionē non sinebat fieri. g̃ illa fictio īpediebat ablutionem in baptismo. et per ɔñs grām.

Respōdeo Fict⁹ dr̄ qui aliud ptendit exterius: aliud hz interius pōt g̃ aliqs in suscipiēdo baptism. tñ eē fict⁹ dupl'r. Uno mō q oñdat se velle recipe illā ablutionem eo modo q̄ ecclesia intēdit eā ɔferre. tñ oppositū hz in aīo: et ille nō recipit sacrm: vt pz ex precedēti: quia simplr est nolens respectu ablutiōis sacralis: lz sit volens respectu ablutionis simplicis. et si talis postea recederet a fictione esset baptizādus: tñ ecclesia iudicaret eum ɔsentire in ablutionē sacralē. et cogeret eū ad obseruantiā fidei xpiane: q2 presumit partē meliorem qñ signa magis pretendūt eā: sicut psumit p⁹ matrimonium de ficto cognoscente illam quam affidauit cognoscere affectu maritali. et ideo cogit eum ad veꝝ ɔsensum matrimonialem in eā. ¶ Alio mō pōt aliquis esse fictus oñdendo se esse dispositū ad recipiēdū sacrm: et tñ nō est dispositus interius: vel q2 non hz rectā fidem: vel q2 hz aliqd pctm mortale tunc in actu: vel preteritum de quo nullo mō atterit̄ vel conterit̄. et isto 2⁰ mō cōiter loquūtur sancti et doctores de ficte baptizato. dico tunc q2 nolentem de⁹ non iustificat. fm illud Aug. Qui creauit te sine te: nō iustificabit te sine te. iste qui habet actualr obicē contra grām: puta infidelitatē: vel aliqd pctm: qd tūc actu volūtatis cōmittit: vel qd pri⁹ cōmisit. et nullo mō sibi displicet: nullo mō recipit grām fm Aug. vbi. s. Ois qui sue volūtatis arbiter cōstitutus ē ec. et d isto intelligit̄ illud sap. p. Spūs spūs discipline effugiet fictum. ¶ Et si obiicit̄. ergo iste tunc vr̄ esse perplexus q2 non patet sibi via salutis cum non possit iterum baptizari: q2 baptizatus est et sine gr̄a baptismali saluari non potest ¶ Rñdeo: rebaptizari nō potest: q2 deus instituit baptismū initerabilē ne pp plenam remissionē que fit ibi tam culpe q̄ pene daret̄ occasio. sepius delinquendi. si baptismus posset sepius iterari. Qt aūt in baptismo fit remissio omnis pene. dicit Ambrosius de ɔse. di. 4. et sumit̄ de glo. sup illo vbo. Sine pnia sunt dona dei. roꝫ. ii. Gratia inquit dei in baptismo nō requirit gemitū vel plāctū vel aliquod opus. sed oia gratis ɔdonat. et magr̄. 4. dis. c. antepe. tñ nulli quotiēscūq; labenti preclusit deus viam salutis in hac vita. non. n. ad maiorē miseratione voluit ipse quēcūq; nostrum ad primum obligare: q̄ ipse voluerit hr̄e ad subditum. Petro autem querenti Matth. 18. quotiens deberet dimittere fratri peccanti in ipsum: an septies. Rñdit septuagesies septies: i. mo fm Aug. in homil. millesies millesies: et vlr quotienscūq; peccauerit et recognouerit parcēdū est ei. Sic ergo deus instituit aliquod aliud remediū quotienscūq; peccāti in via. s. sacrm pnie: et tunc dico qd isti pz via salutis per veram pniam de ista fictiōe iuxta secūdaꝫ auctoritatē Aug. adductā. ¶ Et si obiicit̄ quō hēbit iste grām baptismalē vel effectū aliquem baptism: vno mō pōt dici q illa fictio nō dimittitur: nisi per verā pniam: sed ea dimissa hz baptismus effectū suum respectu oium pctōꝝ precedentium baptismum: que tñ non erant cā fictionis in baptismo v. g. aliquis ante baptismum commisit septē peccata mortalia. et venit ad baptismuꝫ de sex attritus. 7ᵐ aūt actu placet: vel de eo nullo modo atteritur: illud 7ᵐ solum est causa fictionis eius in baptismo. opz ergo q vere peniteat de isto 7⁰: et in se: et inquantum fuit cā fictionis eius in baptismo qd pro tanto dico: quia forte peccauit nouo pctō mortali faciens irreuerentiam sacro baptismi recipiendo illud cum tali fictione: sed recedente ista fictione: que fuit impedimentū effectus baptismi deus confert grām baptismaleꝫ in remediū ɔ̄ alia peccata: que fuissent deleta in baptismo nisi fictio occurrisset. et ideo talē de illis aliis non opz habere nouam pniam: nec forte nouam attritionem preter illā que habita fuit ante baptismuꝫ sed solo impedimēto amoto: sicut deus signo suo primus assitisset ad cāndum effectum ei⁹ vel dādū: qñ suscipiebat̄ nisi fuisset īpedimentum in suscipiente: ita parat⁹ est semp post susceptionē eius signi assistere ei qui suscepit ad cāndum effectuꝫ eius qñ cessat illud īpedimentum. Nec opz dicere caracterē ī ficto aliqd opari: sed solū q deus ex eadē pactione assistit etiā postea ei qui suscepit: ad cāndū effectum q̄ cito obex tollit̄. ¶ Sz cōtra istud arguit̄. q2 per pniaꝫ deletur ista fictio p te: nō aūt pōt deleri vnum peccatuꝫ mortale quin deleant̄ omnia: q2 fm Aug. Impium est a deo dimidiam sperare veniam. ergo per illam pniam delent̄ oia alia pctā. non g̃ gratia baptismalis delet illa alia. ¶ Itē nullum pctm mortale qd inest post baptismū pōt deleri sine pnia: q2 illa est 2ᵃ tabula post naufragium fm Hiero^m. Illa autē alia peccata que non sunt cā fictiōis insunt post baptismū. g̃ nō delentur nisi per pniam: vel si fingas illa deleri p baptismum qñ tollit̄ impedimētum effect⁹ baptismi. q̄re non potest ita illa fictio que fuit cā īpedimenti tolli qñ cessat impedimentum per ipsum baptismum. ¶ Si dicat̄ ad pᵐ istoꝝ q pnia quantū est de se posset delere oia pctā: tñ qñ puenit̄ ab aliq̄ cā potentiori nō delet illa. sed ista cā est hic q̄tum ad alia sex pctā. s. gr̄a baptismalis: q̄ preuenit pniaꝫ vel effectū eius. Rñsio quorundam.

¶ Hoc nõ videt rõnabile: qꝛ pri⁹ naliter tollit fictio
q̃ per baptismũ aliquid causet: sed in illo priori opꝫ
habere verã pniam: qꝛ fictio non tollit sine vera pe/
nitẽtia s3 Aug. vera pnia plene reconciliat deo q̃tũ
ad o'a. ergo baptismus nõ potest puenire effectũ pe/
nitẽtie q̃tum ad aliq̃d delendũ ibi: imo pnia puenit
q̃tum ad oia. ¶ Posset ergo aliter dici. q pnia vera
pfecte reconciliat deo: ⁊ p ɔ̃ns nullum pctm relinq̃t.
D sed tñ non oẽ quod infuit per se curat: sed tñ illd qd
est obiectum pnie: de quo. s. penitens penitet. Qñq3
autẽ oꝫ oẽ pctm q delet eẽ obiectũ pnie: vtpote si oia
illa pctã sint cõmissa post baptismũ: qñq3 aũt non oꝫ
vt in pposito. ¶ Nõ g̃ per virtutem pnie dimittunt
hic oia peccata: sed in pnia dimittũt partim p pniam
partim per aliam cãm: ⁊ sic nõ habet ibi dimidia ve
nia peccatorum: sed tota a deo: nõ tñ tota per pniaꝫ:
qꝛ non oportuit de oĩbus que inerant pctis penitere:
⁊ s̃m h̃ esset dõm q illa sex delent ⁊ q̃tum ad culpã
⁊ q̃tum ad penã. nec de eis oꝫ habere ɔtritionẽ nec
ɔfessionẽ: nec satisfactionẽ: sed solũ de illo 7° qd fuit
cã fictionis. ¶ Ad 2m põt dici q oia pctã mortalia: ⁊
si isunt post baptismũ. tñ nullũ eoꝝ fuit cã q̃n iã eẽnt
deleta. illud autẽ 7m fuit cã quare nec ipm: nec alia
sunt deleta: ⁊ ideo rõnabile est q respectu eius non
hẽat baptismus efficaciã: sed respectu alioꝝ: qꝛ ipm
formalr ipediuit effectũ baptismi: alia nõ. Et tũc illa
ppositio. pctm mortale post baptismũ non delet: nisi
per pniam. debet intelligi de pctõ cõmisso p⁹ baptis
E mum: vel oĩno inherente: sic. s. q de ipso nec fuerit
cõtritio nec attritio in baptismo. nec post baptismũ.
¶ Aliter põt dici q qñ vere aliquem penitet de fi/
ctione illa: gratia infũndit sibi perfectior q̃ esset illa
que pcise ṽtute pnie infunderet: ita q illa icludit
in se perfectionẽ gr̃e pnialis ⁊ baptismalis: ⁊ h̃ mõ
baptismus h3 effectũ: qꝛ gr̃a equiualẽs gr̃e baptisma
li datur penitenti de fictione simul cũ illa quã mere/
tur de penitẽdo ¶ Sed ɔ̃ hoc arguit. qꝛ tunc ille ha
beret cõmodũ de fictione sua maius q̃ si tunc ñ fuis
set fictus: ⁊ post in peccatũ cecidisset simile illi fictio
ni: nã si cecidisset ⁊ mõ peniteret nõ hẽret mõ gr̃aꝫ
nisi tñ virtute pnie. tu aũt dicis illum qui tunc fuit fi
ctus in batismo hẽre in penitẽdo quasi duplicẽ gr̃aꝫ.
¶ Hic p̃t dici vno mõ q nõ h3 cõmodũ: sed magis
detrimẽtum: qꝛ tpe baptismi ⁊ sequẽti vsq3 ad pniaꝫ
est filius gehẽne: ⁊ oĩa opa sua mortua sunt: si autem
nõ fuisset fictus: fuisset tunc ⁊ post vsq3 ad lapsum fi/
lius regni: ⁊ opa ei⁹ viua: q̃bus meruisset augmẽtuꝫ
⁊ gr̃e ⁊ gl̃e. ¶ Aliter põt dici. q si non fuisset fictus:
⁊ postea lapsus: ⁊ postea peniteret: in penitẽdo reci/
peret tantam gr̃am quantã nunc recipit penitẽs de fi
ctione: qꝛ resurgens per pniam a pctõ mortali recu/
perat totã gr̃am a qua cecidit ⁊ aliquã vltra p pniam
⁊ hoc vel in re vel in diuina acceptione: sed de hoc
inferius in mã de pnia. ¶ Tertio mõ p̃n' potest dici
q ille penitẽs de fictione tñ recipit gr̃am ṽtute pnie
⁊ ita nõ maiorẽ q̃ si non fuisset fictus in baptismo. ⁊
post baptismũ cadens resurgeret per pniam. non est
enim verisĩle q eque penitenti: ⁊ de equali pctõ vel
minori nõ det eq̃lis gr̃a. Ille aũt lapsus post baptis/
mũ l3 quantũ ad aliquid grauius peccauerit q̃ fict⁹:
F tñ fictus q̃tum ad aliquid grauiuꝫ peccauit: qꝛ sacro
irreuerentiã fecit: ⁊ tunc illa verba que dñr de effe/
ctu baptismi quẽ sortit penitens de fictione itelligẽ/
da sunt: nõ q in pnia illa recipiat gr̃am aliquã virtu/
te baptismi: qꝛ susceptio eius mortua fuit: ⁊ mortu⁹
reuiuiscere non põt: sed absolutus est a precepto de

baptismo suscipiẽdo: qꝛ illud impleuit. Illa autẽ im
pletio nihil sibi valuit ad salutem ante istaꝫ peniten/
tiam. ¶ Recipit g̃ effectuꝫ baptismi qñ penitet: qꝛ
ẽ filius regni: ⁊ nõ obligat ad suscipiendũ bapm sed h̃
vt sit filius regni: qꝛ illd p̃ceptũ ipleuit ⁊ h̃ nota q ac
tualiter pecc̃as mortalr in alio siue in illo actu potest B
implere preceptum affirmatiuũ ẽt in illo actu.

Ad primum arg^m dico q oĩs bapti/
zatus induit christuꝫ q̃
tũ ad hoc q xp̃i familie ascribit: sed nõ induit xp̃m
semp p charitatẽ vel gr̃am. ⁊ p^m indumẽtum põt dici D
cõe oĩb⁹ de familia. 2m ẽ indumẽtũ spãlr filioꝝ. Uel
põt dici q ille nõ est baptizat⁹ in xp̃o: sed in xp̃i noĩe:
qꝛ nõ in ṽtute xp̃i inten⁹ baptiz ictis. ¶ Ad 2m patet
ex dictis i corpore q̃onis. ¶ Ad 3m dico q baptism⁹
expellit oẽ peccatũ. non qꝛ in eodẽ instãti iũsit gr̃a ⁊
pctm: s3 gr̃a baptismalis expellit omne pctm qd infu
it vsq3 tũc. culpa aũt que tunc inest actu vel que actu
tũc cõmittit: vel qꝛ de illa nulla cõtritio inest non ex
pellit: qꝛ inuenit obicẽ ɔ̃rie volũtatis. Qõ. VI.

Circa tertium mẽbꝝ di. q
est de susci/
pientibus rẽ ⁊ nõ sacr̃m: q̃ro vtꝝ iã iustifi
cati teneant ad susceptionẽ baptismi: ⁊
arguit q nõ: qꝛ nõ legit de aplis: nec de
beata virgine q fuerint baptizati. ¶ Itẽ. baptizatus
baptismo sanguinis nõ tenet ad baptismũ fluminis.
ergo nec baptizat⁹ baptismo flaminis tenet ad illd:
ɔ̃n'a p3 per se. qꝛ ista duo baptismata eque dicunt
supplere baptismũ fluminis. añs est manifestũ. qꝛ ta
lis euolat. ¶ Itẽ nullus tenet recipe sacr̃ꝫ frustra: qꝛ
in operibus dei nihil est frustra. Sed baptismus re/ j.ce.t.c.32.
ceptus a iustificato frustra recipit: cũ hẽat effectuꝫ q̃
est ablutio aĩe a peccato. Iã enim prius est ablutus.
¶ Item nullus tenet iniuriari sacro. Sed ex hoc fie
ret iniuria sacro si iustificat⁹ baptizaret. Iniuriã enĩ
est sacro facere q̃rũ i se est q ipsum sit signum fal
sum. Sed talis suscipiens facit hoc: qꝛ caret tunc si/
gnato: qꝛ tunc nõ dat gr̃am. ¶ Cõtra. Jo. 3. Nisi q̃s
renatus fuerit ⁊c.

Respondeo. Dõm q post baptismũ
pmulgatũ p modũ p̃ce
pti q̃libet q̃liter cũq3 iustificatus q̃ nõ ipleuit illud p̃/ A
ceptũ: cũ quo deus nõ dispensauit spãlr vt nõ tenere
tur ad illud: tenet ad baptismũ effectu. ⁊ p loco ⁊ tẽ
pore effectu: si manet viator nobiscũ quousq3 põt cõ
mode recipere in effectu. huius rõ fundamẽtalis est
qꝛ lex vlr pmulgata oẽs obligat: vlr dico illã pmul
gari: in cuius pmulgatione nõ est aliqua acceptio p/
sone siue cuiuscũq3 exceptio psone vel circũscriptio
circũstãtie. tale fuit p̃ceptũ de baptismo suscipiẽdo. ⁊
hoc rõnabilr. qꝛ congruuꝫ fuit oẽs de lege christiana
habere vnũ signum in quo conuenirent inter se: ⁊ di
stinguerent ab aliis: vt dictum est in. q de instõne sa
cramenti in cõmuni: ⁊ maxime illud signum per qd
ingrederent obseruantiam huius legis. per eius enĩ
susceptionem ascribunt illi legi: ⁊ dicunt de familia
christi. ¶ Posset etiam alia rõ assignari: qꝛ quilibet
viator tenet esse membrum ecclesie militantis: non
tñ in scia diuina: sed etiam quãtũ ad notitiã alioruꝫ
mẽbroꝝ quantũ in se est: qꝛ tenet cũ aliis membris
cõicare in his que ptinent ad obseruãtiã legis: ⁊ eos
nõ scãdalizare. Si aũt non acciperet sacr̃m per quod
sit mẽbrũ eccl'ie s̃m iudiciũ eccl'ie: nõ esset aptus ad
cõmunionẽ cum aliis mẽbris in multis actibus per
tinentibus ad ecclesiam. scandalizaret etiam actiue

alia mēbra que haberēt occasionē iudicādi ipsum cō tēnere cōmunitatē3. ¶ Ex hoc pōt formari tertia rō: qꝛ qui potest ex actu facili magnā gratiā acquirere. si negligat illum actū videt̄ gratiam cōtēnere. vel saltē non eā ita appreciari quantū est appreciabilis: sed il le qui non est baptizatus quātūcunqꝫ aliter sit iusti ficatus per actum facilem. s. per susceptionē baptis mi potest magnam gratiam acquirere: qꝛ quantūcū qꝫ perfecto de lege cōmuni accedenti ad baptismu3 auget̄ gratia. ergo si negligat videtur cōtēnere gra3: ꝛ dat alijs occasionem sic iudicandi.

B Ad primum argumētū dicendū ꝙ gl. quedā sup illud Joā. 13. Qui lotus est ꝛc. videt̄ dicere ꝙ apostoli fuerunt ba ptizati. qd̄ pbabile est: qꝛ christus fecit eos sacerdo tes conferens eis in cena potestatē cōficiendi corp᷒ christi. D. Quotienscūqꝫ ꝛc. ꝛ conferens eis post re surrectionē potestatē absoluēdi. Jo. 20. Quorum re miseritis ꝛc. contulit eis etiam officium baptizandi solēniter Matth. vlt. Euntes baptizare ꝛc. Ordo au tem sacerdotij supponit baptismum saltē de congruo. extra de presby. non bap. veniens. ¶ Nec videt̄ ne cessitas ꝙ christus cum apostolis in hoc dispensa uerit: qꝛ nulla videt̄ ratio dispensandi: nec aliqua ne cessitas vel vtilitas consecuta: cū nec ipsi essent gra tiores deo per hoc ꝙ non baptizati: nec fuissent effi caciores doctores in ecclesia: imo videt̄ ꝙ minus ef ficaces: qꝛ minus valet magister moralis qui nō vult

Jn homilia. opere implere quod docet: s̄m Greg^{m}. christus etiā in seipso voluit baptismum suscipere: saltem Joan nis antequā legem baptismi alijs iponeret: qꝛ Act. primo dicit̄. Cepit iesus facere ꝛ docere. ¶ Consimi liter supponēdū est d̄ beata virgine nisi forte ipsa sit excepta ab illa lege: ꝛ de ea fuisset ratio dispēsandi: qꝛ forte habuit in conceptione filij sui illā plenitudi nem gratie: ad quam deus disposuit ea3 peruenire. ¶ Ad aliud dico ꝙ baptizatus baptismo sanguinis si postea est nobiscum viator: tenet̄ affectu ꝛ pro lo co ꝛ tēpore recipere effectu sacramentum. i. baptis mum fluminis: hoc autē qd̄ supponit̄ est bene possi bile: sicut de quibusdam legitur: qui sunt facti bis cō fessores: qꝛ sustinuerunt bis penas pro fide: propter

C quas tñ non sunt mortui. Si autē baptismus sangui nis sit completus: qꝛ sic baptizatus morit̄ ꝛ non re manet nobiscū viator nō est obligatus ad preceptū viatoris. sacramēta autē non habēt locū nisi pro sta

q.i.ar.j. tu vie: vt tactum est di. j. ¶ Ad aliud dico. ꝙ nullus recipit frustra baptismum: qꝛ gratia ibi augetur: nisi peruenerit ad terminum: ꝛ si forte prius peruenerit additur ibi meritum obediendo precepto diuino: nec etiam est frustra post plenitudinem gratie si de eam haberet addere opera meritoria. ¶ Ad aliud dico. ꝙ ille non iniuriatur sacramento: nec facit ꝙ sit falsum signū: qꝛ vel ibi confertur gratia aliqua: ꝛ tunc est signum practicum verū. vel nulla si iā prius erat gratia perfecta: ꝛ tunc est signum verū practicū non respectu eius quod est gratia in fieri sed in esse. ¶ Si aūt obijcitur. ꝙ saltē nō h3 secū significatū. s. ablutionē a peccato dico ꝙ illa ablutio significat̄ vel tunc in fieri: vel tanqꝫ nunc insit: vel tanqꝫ insienda quātū est ex parte sacri. si. s. aliquid inesset a quo ani ma esset abluenda. Qō. VII.

Ultimo quero. Utrū oēs bapti zati recipiāt equaliter ef fectum baptismi: videt̄ ꝙ sic: qꝛ effect᷒ baptismi magis dependet a cōferēte qꝫ a suscipiēte: sicut effectus vniuersaliter magis depē det a cā efficiēte qꝫ a materia. apparet etiā in propo sito: qꝛ in ministro requirit̄ perfectior intentio qꝫ in recipiente: qd̄ non est nisi qꝛ ab eo magis dependet baptismus qꝫ a suscipiente. Sed ministrorū inequa litas nihil facit ad inequalitate3 effectus baptismi. ergo multo magis nec inequalitas suscipientium. ꝛ per consequens nulla est causa inequalitatis effect᷒ huius. ¶ Contra. actus actiuoru3 sunt in patiente ꝛ disposito. 2. de anima. ergo in magis disposito per T.c.24. fectius recipitur effectus ergo ꝛc.

Respondeo. Aliqui distinguūt de ef fectu qui est res: ꝛ sacra Ri.i. 4.dis. 4.q.3. mentum qui dicitur caracter. ꝛ de effectu qui ē res Quere bo. tantū: sed de primo effectu nondum habitus est ser h ar.2. mo. sed habebit̄ di. 6. de secundo ergo est questio. ꝛ dicitur ꝙ plures effectus tales habet baptismus or dine tñ quodam: qꝛ cāre gratiam ꝛ remittere fomi tem ꝛ huiusmodi. patet aūt ꝙ nō in omnibus bapti zatis eque remittit̄ fomes. ¶ Sed istud nō est ver nisi intelligatur sane: qꝛ fomes cum sit in carne vel in virtute aliqua corporali per gratiā que est in aīa non pōt formalit̄ diminui: qꝛ nō est inter ipsum ꝛ gra tiā formalis repugnātia: cum nō sint nata fieri circa idem: sed dicit̄ fomes diminui quātū ad effectū quē consueuit causare in aīa. s. peccatū s̄m enim ꝙ grā auget̄ fomes minorē habet efficacia3 inclinandi ad peccatū. ponit̄ aūt exēplū conueniens de lapillo alli gato alis aquile: qꝛ si cresceret virtus motiua aquile li3 nō diminueret̄ grauitas lapilli: qꝛ opposita nō sūt nec in eodem. tñ grauitas lapilli diminuitur quan tū ad effectū. quāto enim maior est virtus in ala: tan to lapillus minus īpedit ascensum vel volatum.

Hic ergo ponēdo vnicū effectu3 baptis mi. s. grām. ¶ Dr̄ ꝙ cū ad effe ctū baptismi. s. gratiā cōcurrat cā principalis. s. de᷒. ꝛ cā meritoria: vt passio christi: ꝛ ipse suscipiens ba ptismum ex parte cuiuslibet istorum posset attendi equalitas vel inequalitas quātū ad deum determi nantem se cooperari isti signo per effectum significa tum: ꝛ in hoc instituentē istud signu3 in ratione signi certi vt dictum est supra: aliquo modo pōt esse diffe rentia: aliquo modo nō. aliquā eni3 gratiam dispo suit regulariter conferre cum isto signo: ita ꝙ nulli minorem. ꝛ ista pōt dici conferri virtute baptismi: qꝛ virtute veritatis huius signi: ꝛ sicut determinatio illa vniuersalis quātū ad istum gradū est vniformis ita effectus equalis. ¶ Uerūtamen: qꝛ deus prede stinauit diuersos electos ad diuersos gradus glorie ꝛ hoc ante determinationē huius signi ad tantā vel tantā gratiā conferendā: ꝛ ordinato ad maiore3 glo riam rōnabiliter potest conferri maior gratia: posset deus in determinando veritatem seu certitudine3 huius signi disponere conferre alicui suscipienti pre cise illam gratiā: que requiritur ad certitudinem si gni. ꝛ alicui maiorem quem predestinauit ad maio rem gloria3: sed ille vlterior gradus non conferret̄ virtute baptismi: sed de speciali beniuolētia diuina. propter hoc dici potest ꝙ ex parte cause principalis effectus est regulariter equalis simpliciter: qui dat̄

virtute baptismi: qꝛ supponitur ꝙ de lege cōmuni. B prima gratia non datur maior absqꝫ omni differētia extra causam principalem. ¶ De secundo potest di ci. ꝙ illa causa meritoria potest efficaci᷒ operari ad gratia3 in vno qꝫ in alio. vel qꝛ specialius oblata pro vno quātum ad intentionem offerentis: qꝫ pro alio.

vel quantũ ad executionē pro vno oblata in effectu
pro alio non: nisi in preuisione diuina. Primo modo
christus ponit cōiter nosce oia que deus nouit scien
C tia visionis: ꝛ per cōsequens nouit oēs electos: ꝛ ad
Dictũ subti/ quē gradus glorie fuerunt electi. potuit ergo pro pre
lissime spe/ destinato ad maiorem gloriam plenius offerre pas/
culationis. sionem suam: ꝛ precipue cum se offerret pro genere
humano ad hoc vt de eis impleret diuina predesti/
natio. ¶ Secũdo mō passio xpi efficacius cooperat
pro nobis qui sumus in lege euāgelica: ꝙ pro patri/
bus in lege moysi: qꝛ obsequiũ prestitũ ad maius bo
num retribuendũ magis acceptat ꝙ beneficiũ pre
stitum. ꝛ illo secundo mō est inequalitas in suscipiē/
tibus gratiā per circũcisionē ꝛ baptismũ ꝑ inequalē
applicationem cāe meritorie ad istos. ꝛ forte ēt in ba
ptizatis ante passionem ꝛ post passionē. Si aūt primo
modo. s. ꝓpter specialē oblationē in volũtate xpi sit
inequalitas gratie in aliquibꝰ nũc baptizatis: dubiũ
est de facto: sed possibilitas est ostensa. ¶ De tertio
dico ꝙ vel baptizati sunt paruuli vel adulti: cōparan
do paruulũ ad paruulũ cũ nullũ hēant motũ ꝓpriũ nul
lā hīt inequalitatē ad gratiā ex parte sui recipiendā. pōt
D tñ in parētibꝰ vnius esse maior motꝰ ꝙ alterius pro
suo paruulo. vel in aliquibꝰ aliis ministrātibus vel assi
stētibꝰ baptismo: ꝑ quoꝝ merita deus vni paruulo
pōt cōferre maiorē gratiā ꝙ alteri: sed hoc nō virtute
baptismi sed meriti: ꝛ hoc mō forte parentes btī Ni
colai orōnibus suis meruerũt sibi maiorē gratiam ꝙ
erat in eo ēt paruulo principiũ tā mirabilis effectus vt
Nota singu/ duobꝰ diebus in hebdomoda vnica tm̃ lactatōe con
larē pũctũ. tētus maneret. ꝛ quo ad hoc magis optandũ est pue
rũ baptizari a bono sacerdote ꝙ a malo: qꝛ orationes
sacerdotis boni quas multas facit ante ꝛ post baptis
mũ magis exaudiunt ꝛ valēt illi pro quo fiũt ꝙ orō
nes mali. ¶ Si aūt baptizati sint adulti cũ illi ꝑ mo/
tũ ꝓpriũ pnt esse inequalr dispositi: ꝛ in sacro cōfert
gratia scḋm proportionē dispōnis in suscipiēte sequit
E inequalis effectus. ¶ Et si cōpares paruulũ adulto:
regulr paruulus nullũ meritũ hꝫ. adultus quātũcũ
ꝙ tenuem hēat volũtatē: dum tñ consentiat recipe
sacrm: nec ponat obicē aliquē. videt habere meritũ
ꝓpriũ. ꝛ pro tanto magis dispositus est ꝙ paruulus.
ergo ꝛc. ¶ Sed esto ꝙ adultꝰ toto tpe baptismi pec
cet venialr: videt ergo eē indispositus quodāmodo
paruulus aūt nullā indispōnē hꝫ. ergo in illo casu par
uulus maiorē gratiā recipiet. ¶ Rñ. peccatũ venia
le nō ꝓhibet gratiā infundi: nec etiā actũ meritoriũ
simul hēre: tñ qꝛ aīa pluribus actibus non pōt simul
F eque pfecte eē intēta. actus bonus cuꝫ quo cōcurrit
veniale est minus intēsus: ꝛ iō minus meritoriꝰ ꝙ
foret sine illo veniali. ¶ Et ad ꝓpositũ seqt. ꝙ adul
tus si nō ponit obicē pcti mortalis ꝛ in susceptione
baptismi consentit: aliquē motũ hꝫ disponentē quo
caret paruulus: nō obstāte ꝙ ille hēat veniale pctm
simul. ¶ Ad argm̃ dico ꝙ baptismꝰ plus depēdet a
ministro ad hoc vt sit sacrm: qꝛ in eo simplr reqrit
G intētio. nō sic in suscipiēte: qꝛ nō pōt vti rōne: sꝫ quo
ad hoc vt hic effectus maior vel minor recipiat ma
gis depēdet a baptizato. Questio. VIII.

Uarta ista patent quedā qō
nes sine argumē/
tis. ¶ Primo qd faciendũ est de puulo
exposito. ¶ Rñ aut inueniunt in eo cer
ta signa ꝙ nō est baptizatꝰ sicut mulier
cule cōsueuerũt cum eo apponere sal: sicut cum de/
A portādis ad baptismũ sit. ꝛ tũc absq aliq hesitatiōe
baptizandus est absolute. Aut nō inueniunt cũ eo
talia signa: ꝛ adhuc ꝙ nō pōt de eo haberi tale signũ
per viciniā: nec per testimoniũ fidedigni ꝙ sit bapti
zatus baptizādus est: tñ tutius est vti illa forma illiꝰ
capituli extra de bap ꝛ eius effe. de quibus dubiũ.
Et de isto casu loqtur Leo de conse. di. 4. de quibꝰ
inquit qñ nulla extant indicia inter ꝓpinquos ꝛ vici
nos quibꝰ baptizati fuisse doceant. agendum est vt
renascant ne pereant: in quibꝰ qḋ nō ostenditur ge/
stũ rō nō sinit vt videat iteratum. Qō. IX.

De paruulis iudeoꝝ ꝛ in/
fideliũ an
sint inuitis parētibꝰ baptizādi: vr ꝙ nō: Ri. in. 4. di.
qꝛ aut redderent parētibꝰ: ꝛ tũc bapti 4. ar. 3. q. 3.
zatio eoꝝ esset in cōtumeliā fidei chri/
stiane: qꝛ post nutrirent a parētibus in errore parētũ
aut non redderent: ꝛ tunc fieret iniuria: qꝛ dñi sunt
paruuli ius hñt parētes in eis. ¶ Sed hec rō lꝫ forte
cōcludat de quacũq persona priuata ꝙ non posset
paruulos a talibus auferre: nec iuste baptizare. nō vi
det tñ cōcludere de principe: cui in regimine reipu
blice tales sunt subditi. Nā in paruulo deus hꝫ ma/
ius ius dominii ꝙ parentes. Uniuersalr enim in po
testatibꝰ ordinatis ptās inferior non obligat in his ꝙ
sunt cōtra superiorē: sicut docet Augustinꝰ de ṽbis a. l. de natu/
dñi homil. 6. ꝛ ponit. c. viii. sc̄di libri. Si illud iubet ra boni.
ptās qḋ nō debes facere: hic sane cōtēne ptātē timē
do potestatē maiorē: ꝛ declarat in exēplo de curato/
re ꝛ procōsule. de ꝓcōsule ꝛ imperatore: de imperato/
re ꝛ deo. ergo si qs hꝫ regere rēpublicā magis debꝫ
quātum in se est cogere vnũqueq subdi dño supio
ri ꝙ inferiori: imo superiori cōtēpto inferiori: qñ in/
ferior in tali dñio resistit supiori. Sicut ergo impera
tor deberet sententiare aliquē obedire debere ꝓcō
suli cōtēpto precepto curatoris. i. inferioris ꝓcōsule
si ꝯdiceret procōsuli. ita ēt si essent sub eodē dñia or
dinata. s. ꝙ aliqs esset seruus titii: ꝛ titius petri. ma/
gis deberet imp[illegible]tor cogere seruum seruire petro:
qꝛ supior est titio ꝙ titio: si titius vellet vti seruo illo
contra dñium p[illegible]. ergo maxime dꝫ princeps zela/
re pro dñio ser[illegible]ndo supremi domini. s. dei. ꝛ ꝑ con
sequēs non sol[illegible]cet: sed dꝫ princeps auferre puu/
los a dñio parentũ volentiũ eos educare cōtra cultũ
dei qui est supremus ꝛ honestissimus dñs: ꝛ dꝫ eos
applicare cultui diuino. ¶ Dico ergo breuiter. ꝙ si
princeps hoc faceret cum cautela bona. s. ne paren/
tes prius cognoscentes hoc futurum occiderēt pue
ros suos: ꝛ ꝙ baptizatos faceret religiose educari. he A
ne fieret. imo qḋ plus est crederem religiose fieri si
ipsi parentes cogerentur minis ꝛ terroribus ad susci
piendum baptismum: ꝛ ad conseruandum postea
susceptum: qꝛ esto ꝙ ipsi non essent vere fideles in
animo: tamē minus malum esset eis non posse ipu
ne legem suā illicitam seruare ꝙ posse eā libere ser/
uare. ¶ Item filii eoꝝ si bene educarentur in tertia
ꝛ quarta progenie essent vere fideles. ¶ Et si dicas
ꝙ scḋm prophetiam Esaie quam recitat Paulus ro. Cap. 9.
Reliquie israel conuertentur in fine. Et ideo iudeos Cap. 10.
non oportet cogere totaliter ad baptismum suscipiē
dum ꝛ relinquendum legē suam. ¶ Rñ non dubito
quin vera sit prophetia christi quaꝫ recitat Christus
Joā. 5. Ego veni in nomine patris mei ꝛ non accepi
stis me. si alius venerit in nomine suo illum suscipie
tis. ergo ad minus ex verbo christi erunt peruer/
tendi: quia adherebunt illi pessimo antichristo: de
quo est sermo christi predictus. ¶ Et si dicas ꝙ

visa destructõe antichristi illi q̃ sibi adheserint cõuertent. dico q̃ pro tã paucis ⁊ sic tarde cõuertẽdis nõ opporteret tot iudeos in tot ptibus mũdi tãtis tpib⁹
B sustinere in lege sua psistere: qꝛ finalis fructus ꝺ eis ecclie est ⁊ erit modic⁹. vñ sufficeret aliquos paucos in aliq̃ insula seq̃stratos pmitti legẽ suã seruare. de quib⁹ tñ illa pphetia Esaie ipleret. ¶ Istud aũt de parẽtib⁹ infidelib⁹ cogendis p minas ⁊ terrores vr̃ pbari: qꝛ sic cõmẽdat illud cõciliũ Toletanũ supi allegatũ. d. Qui pdẽ ad christianitatẽ coacti sunt: sicut factũ est tpibus religiosissimi principis Sisebuci.
a.l. sisebuci. ergo in hoc approbat eum tanq̃ principem religiosum: qꝛ infideles coeget ad fidem.

¶ Post hec sciendum est sacramentuz baptismi a bonis ⁊ a malis ministris dari ⁊c. Distinctio. V.

Postquã magr̃ egit ꝺ baptismo in se ⁊ de su scipiẽte. hic agit de mĩstro. ¶ Primo ğ agit de cõditiõib⁹ mĩstri. ¶ Scdo de mõ mĩstrãdi ibi (Hic etiã sciẽdũ est.) Pria in duas. p̃ de ministri ptãte. 2° de eius statu ⁊ gradu. 2ª in pn° di. sexte. (Nũc q̃b⁹ liceat baptizare.) Pria in duas. pmo ostendit q̃ illa potestas non est impedibilis per malitiam ministri. secũdo ad quid se extendit ibi (Hic querit.) Prima in duas. primo ostẽdit q̃ ita est. secundo ostẽdit propter quid ita est ibi (Quia ministerium.)

Circa hãc di. 5ᵃᵐ querẽdũ ẽ qualiter malitia ministrãtis se hʒ ad ipedimẽtũ vel nõ ipedimẽtũ baptismi. ⁊ circa hoc q̃ro duo. ¶ pᵐ vtrũ malitia mĩstri ipediat cõferri verũ baptismũ. ¶ 2° vtrũ recipiẽs baptismũ scienter a malo ministro mortaliter peccet? Questio. I.

Ad primũm sic pcedit ⁊ arguit q̃ sic Amb. in li. ꝺ initiandis rudib⁹. ⁊ hẽtur i. q. i. nõ sana. Baptismus pfidi nõ mundat sꝫ polluit. qꝺ pbat auctẽ psal. In diluuio aquarũ ⁊c. dr̃ de malis. pbat et p illud apl̃i ad Ro. 14. Oẽ qꝺ nõ ẽ ex fide peccatũ est. ¶ Itẽ. i. q. i. Corpalia. ⁊ est Aug. ꝺ bap̃ puulorꝫ. sepati formã hẽre pñt: virtus in eis esse nõ põt. quẽadmodũ sensus nõ sequitur mẽbrũ qꝺ amputat a corpe. ¶ Itẽ rõne Mẽbrũ aridũ non põt esse cã influendi vitã in aliud mẽbrũ. minister malus est mẽbrũ ariduz ecclie: qꝛ sine grã que est vita ecclie. ğ ⁊c. ¶ Itẽ in aqua ad hoc vt sit mã cõueniẽs opꝫ vt sit aliqua virt⁹ supnãlis. pbat p illud Amb. de cõse. di. 4. p aquã. ğ multo magis requirit aliq̃ sanctitas vel virtus supnãlis in mĩstro vt baptizet. magis. n. depẽdet baptism⁹ a dispõne ministri 9ueniẽte: q̃ ab aliq̃ vtute aque. ğ ⁊c. ¶ Itẽ Augustin⁹ de vnico bap̃. post mediũ. Martirẽ cyprianũ gloriosuꝫ: q̃ apud hereticos vel scismaticos datũ baptismũ nolebat cognoscere ⁊c. ¶ Ex hoc arguo sic. Errãs circa aliquẽ articulũ fidei si in illo errore moritur dãnat: qꝛ sine fide ipossĩe est placere deo. Hebre. ii. Cyprianus dixit. a malo mĩstro: saltẽ heretico vel scismatico nõ posse dari verũ baptisma. ⁊ in ista snia finalr̃ pdurauit: ⁊ tñ nõ est dãnatus sed martyr gloriosus. ergo ista snia nõ est erronea: nec 9 aliquẽ articulũ fidei. Si vitas sacrorꝫ pertinet ad illũ articulũ. Sanctã ecclesiã catholicã. ⁊ extra de here. ⁊ scis. ad abolẽdã. Uniuersos q̃ de sacris ecclasticis aliᷣ docere nõ metuũt: aut assẽtire q̃ sacrosancta romana ecclesia docet. vinculo ppetui anathematis inodam⁹. ğ ista snia q̃ heretic⁹ baptizat nõ est veritas ptinẽs ad aliqꝺ sacrm̃. Sed nihil est asserẽdũ tanq̃ certũ ⁊ necũ ad sacrm̃ qꝺ nõ est verũ ptinẽs necio ad sacrꝫ ergo ⁊c. ¶ Cõtra. magr̃ in lr̃a: ⁊ adducit multas auctoritates: ⁊ accipiunt plures ab Aug. Una est super Jo. homil. 5. Baptismus talis est q̃lis ille in cuius ptãte dat: nõ q̃lis mĩster a quo dat. ¶ Itẽ 9 Crescentis. Si nõ est melior baptismus qui p meliorẽ dat: nullo mõ malus est qui p malũ dat. qꝛ idem datur. ¶ Et si ille auctes exponant de malo fm mores: nõ de heretico ⁊ scismatico tñ de his expresse dicit Augustinus ad Orosiũ. q. 59. Quãtis vnũ sit baptisma hereticorꝫ qui in noĩe pris ⁊ filii ⁊ spũs sancti baptizãt ⁊ ecclie catholice: tñ qui foris ecclesiã baptizant nõ sumunt ad salutẽ: ⁊ sequit. Ecclia eos non rebaptizat: qꝛ in noĩe trinitatis baptizati sunt.

Ueritas qõnis pꝫ ex auctib⁹ multis: q̃ q̃cũq̃ malitia mĩster sit malus sitie heresis siue scismatis siue morꝫ salua vnitate ecclie
A. si intendit facere q̃ facit ecclia: ⁊ seruet modũ ecclesie vere cõfert baptismũ: ⁊ talis baptismus vere hꝫ effectũ in baptizato. nõ obstante malitia mĩstri: nisi obstet malitia suscipiẽtis in hoc q̃ recipit a tali ministro: de quo dicet in sequẽti. q. Ueritas aũt isti⁹ solutiõis nõ hꝫ nisi rõnẽ vnã pp q̃d. s. qꝛ ita placuit xp̃o instituere vt malitia mĩstri nõ ipediret sacrꝫ: nec eius effectũ. ⁊ q̃ sic istituit Aug. colligit ex illa auctẽ Joannis baptiste. Sup quẽ videris spm̃ descẽdẽtẽ hic est qui baptizat. que scribunt Jo. p̃. d. Qr̃ autẽ ita fuerit baptismus instituẽdus: sunt plures rõnes congrue. prima q̃ rõnabile est deũ assistere suo signo practico ad causandũ sigñũ ex determinatõe volũtatis sue p̃cedente oẽm cõditionẽ mĩstri: vt sicut illa determinatio sua qua tribuit signo eẽ certũ sigñũ est ab ipso immediate oĩno ⁊ prio: ita ⁊ assistẽtia cõsequens illam determinationẽ ad cooperãdũ sit imediate ab ipso. ¶ 2ª 9gruẽtia sumit ex fine: qꝛ si baptismus nõ posset cõferri nisi a bono nõ esset i magnũ remediũ viatoris. sed q̃si cõiter in detrimẽtũ. Cũ n. quasi nullus possit eẽ certus ꝺ bonitate ppria: multo magis nec de bonitate alterius. ergo si ex bonitate ministri depẽderet baptismus nunq̃ posset aliq̃s esse certus se vere recepisse baptismũ: qꝺ est incõueniẽs. ¶ Et si obiicias q̃ nec mõ põt eẽ certus: qꝛ nescit dispositionẽ suã propriã. hoc nõ obstat: qꝛ satis põt nosse certitudinalr̃ sicut requirit certitudo q̃ ipsemet intẽdit recipe baptismũ: ⁊ hoc sufficit ex pte eius. ¶ Si dicas q̃ nõ põt esse certus de intẽtiõe ministri. hoc nõ obstat: qꝛ pbabiliter p̃sumi põt q̃ ministri talẽ actũ exercẽtes intẽdãt facere illud ad qꝺ actus fm se ordinatus est. sed nõ ita posset hẽri certitudo de bonitate vel sanctitate ministri. ¶ 3ª ex parte suscipiẽtis est congruentia: qꝛ oĩno iniustum est alterũ pro iniq̃tate alterius puniri q̃n ille alter nullo modo comunicat iniquitati illius: ita vt possit sibi iputari sꝫ ille baptizandus disponit se ad grãꝫ quantũ potest. Si ergo malitia ministri ipediret ille puniret pp culpam alienam nullo modo sibi imputandam.

B Ad primũ ergo dico q̃ aut hẽticus baptizat puulũ in forma ⁊ intẽtiõe ecclie: ⁊ nihil obest puulo: nec quantũ ad sacrꝫ: nec quantũ ad effectũ. Aut baptizat adultũ ⁊ adhuc confert sibi sacrm̃ ⁊ effectum eius: si in adulto non est aliquis malus motus puta assensus in heresim

baptizãtis: vel intẽtio vt fiat discipulus eius: ⁊ de tali intelligenda est auctas Amb. ⁊ similr auctas Aug. ꝙ virtus illa sacri vita est. ꝗ ⁊ illa nõ manet in mẽbro ꝓciso: nõ tñ sequitur qn per sacrm eius possit eẽ in suscipiẽte qḋ pȝ ex missione statim sequẽte. vñ ad rõnẽ statiȝ rñdẽdũ est. ꝙ in toto corꝑe humano vita vna est oĩuȝ partiũ: ⁊ ꝑcipatr ab eis ordine quodã: qꝛ ꝑ in corde. 2° in aliis fm ꝙ ꝓpinquus se hñt ad illḋ principiũ vite: ⁊ iḋ ibi ꝑ vnã partẽ nõ põt vita deriuari ad aliã nisi ista pars deriuãs ꝑus viuat eadem vita mõ suo ꝑfecto. nõ est sic in corpore mystico qḋ est ecclia qꝛ nõ est in eis vna vita numero. nec opȝ ꝙ illḋ mẽbrũ qḋ ministerialr dat vitã alteri sit ꝓpinquus principio vite in ꝑticipãdo vitã: sȝ tñ in gradu ministrãdi. exẽplũ esset si vene in corꝑe nõ viuerẽt formalr: tñ essent media ministrãdi vitã ceteris partib⁹. ¶ Ad illḋ de sanctificatiõe in aqua negatũ est supra di. 1. nec vꝫ multũ ꝓbabile ṽtutẽ supnãlẽ totiẽs gnãri ⁊ corrũpi. neqȝ ẽt ꝙ post gnãtionẽ in aq̃ baptismali semꝑ ꝑmaneat ꝑmanẽte aqua. ¶ Ad auctẽ Amb. quere supra dici pt sicut dcm̃ ẽ di. 1. q. 4. ⁊ 5. ꝙ nõ ẽ virt⁹ aliq̃ in aqua q̃ sit actiua fm aliquã formã absolutã: sed tñ est ṽtus que est vltimũ de potẽtia. s. efficaciter significare gratiã. ¶ Ad aliud de Cypriano: dico ꝙ aliq̃ sunt ita simplr de suba fidei ꝙ oẽs ẽt simplices post tẽpus aliquãtulũ vsus rõnis tenenṭ ista explicite credere: sicut sunt articuli de incarnatione: vt christus est natus ⁊ mortuus: de q̃ sunt solẽnitates spãles in ecclia: ⁊ quos põt populus cõcipere: qꝛ sunt de xp̃o hoie. Alia sunt explicite req̃sita de suba fidei obseruãda a maiorib⁹ ecclie: vt pote ꝙ deus est trinus ⁊ hmõi ꝑtinẽtia spũalia ⁊ imaginabilia. ⁊ illa distictio põt hẽri ab Aug. 14. de tri. c. 1. Alia sunt q̃ nec nectio sunt explicite credẽda ab istis: nec ab illis: qꝛ nõ ad huc illoꝝ veritas est declarata ⁊ determinata per ecclesiã cuiusmodi sũt multe cõclusiões nectio inclusẽ in articulis creditis: sed anteq̃ sint ꝑ ecclesiã declarate ⁊ explicate nõ opȝ quẽcũq; eas credere. opȝ tñ circa eas sobrie opinari: vt. s. hõ sit parat⁹ eas tenere pro tꝑe: pro q̃ veritas fuerit declarata. hoc mõ dico ꝙ baptismũ esse sacrm̃ noue legis nectũ ad salutẽ statiȝ erat de ṽitate fidei christiane: qꝛ exꝑsse habitũ est in euãgelijs. sed ꝙ ab heretico poterat cõferri nõ sic statiȝ expressuȝ fuit: imo nec tꝑe Cypriani declaratũ: ꝑꝑ qḋ circa illã veritatẽ baptismi declarãdã multũ laborauit Augustin⁹ in libris suis: vt de vnico bap̃. ⁊ ꝫ donatistas. vñ si Cyprianus ita sensit. s. apud hereticos nõ esse baptismũ: ꝙ tñ ꝓmptus eẽt sentire oio circa hoc: qḋ ecclia determinauit: in nullo errauit: nisi forte venialr peccando: qꝛ nimis affectuit illud ad qḋ nec auctẽ: nec rõnẽ cogẽtẽ habuit: rõ enĩȝ sua nõ valet. s. qḋ q̃s nõ hȝ nõ põt dare: qꝛ baptizãs non dat grãȝ sed sacrm̃: ⁊ illud hȝ in virtute: qꝛ hȝ ordinẽ: ⁊ hoc mõ forte innuit Augustin⁹ cũ peccasse venialr cũ subdit in auctẽ ꝑallegata. dũ eos inquit detestaretṛ si q̃d purgãdũ erat passionis falce tolleretṛ. Et ħ mõ põt excusari abbas Joachim qꝛ ⁊ si sniam erroneã dixit. sic pȝ extra de sũ. tri. ⁊ fi. ca. Qꝛ tres ꝑsone nõ sunt aliq̃ vna res: q̃ nõ generat nec generatṛ: nec spirat nec spiratṛ: qꝛ non dꝫ hoc ꝑtinaciter defendisse: sȝ oẽs libros suos reliq̃sse fm iudiciũ ecclesie corrigẽdos. Questio. II.

Ad secundum sic ꝓcedit⁹ ⁊ arguitṛ. ꝙ recipiẽs baptismũ a malo sciẽter peccat mortalr. qꝛ fm Amb. de initiãdis rudib⁹. Qui faciũt ⁊ quib⁹ faciũt nihil ꝓdest: sȝ ad iudiciũ ẽ. Loq̃tur de malis baptizãtib⁹ ⁊ recipiẽtib⁹ ab eis baptismũ. ¶ P̄. coopans alicui ad peccãdũ mortalr. peccat mortalr: qꝛ ẽst ꝫ charitatẽ fraternã. Sed ille recipiẽs baptismũ a ministro malo cooperatṛ sibi in actu baptizãdi in quo peccat mortalr. ergo ⁊c. ¶ P̄. esto ꝙ minister vellet cõmittere maliciã symonie in cõferẽdo baptismũ. puta nollet baptizare nisi ꝑ pecunia: nõ posset aliq̃s ab eo recipe nisi cõmitteret symoniã: qꝛ si vendens est symoniacus: ⁊ emẽs. ꝗ saltẽ in illo casu recipiẽs: sic a malo peccat mortalr. ¶ Oppo⁹ de ꝯse. di. 4. c. Roman⁹. dꝫ in si. capl̃i. Romanus põtifex nõ attendit hoiem qui baptizat sed deũ: ⁊ si paganus sit q̃ baptizat. ¶ P̄. Aug. super Jo. homil. 5. ⁊. 1. q. 1. c. Si fuerit. nõ exhorreat columba ministerium malorum.

Hic distinguitur de malo. aut est ꝓcisus ab ecclia totalr vel adtꝑs. vel nõ ꝓcisus sed ꝑmissus. De istius diuisiõis mẽbris ꝑ ordinẽ videam⁹. ¶ De ꝑ sunt duo modi dicẽdi oppositi. vn⁹ ꝙ tenetṛ aliq̃s a tali recipe baptismũ si nõ possit hẽre aliũ ministrũ: qꝛ baptism⁹ est sacrȝ necessitatis. ¶ Alius modus dicẽdi est ꝙ tenetṛ nõ recipe ab eo: ⁊ recipiẽdo peccat mortalr. Hoc aũt sic declaratṛ: qꝛ baptizãdus aut est adultus: aut paruulus. si adult⁹ sufficit sibi baptismus flaminis qñ nõ põt hẽre baptismũ fluminis. in ꝓposito nõ hȝ ministrũ: qꝛ ꝓhibitũ est sibi cõicare cũ illo ꝓciso: ⁊ maxie in actib⁹ sacralib⁹. ergo ille saluabitṛ nõ recipiẽdo ab eo baptismũ fluminis ꝑ baptismũ flaminis: qꝛ ẽ in casu in q̃ nõ põt hẽre ministrũ. si aũt reciperet ab eo baptismũ cõicaret sibi ꝫ prohibitionẽ ecclie in actib⁹ maxie ꝓhibitis. Si aũt baptizãdus sit paruulus: hñs paruulũ dȝ baptizare eũ. si nõ ꝑt aliũ magis idoneũ hẽre q̃ ꝓcisum: qꝛ cũ preciso (vt prius dictũ est) nõ lȝ sibi cõicare pro paruulo suo. Et si ponatṛ hñtẽ paruulũ esse macũ: nec hẽre in illa regione aliquẽ nisi ꝓcisum: opȝ dicere ꝯñter si nullo mõ cõicãdũ est cũ ꝓciso in tali actu: ꝙ nec tunc ẽt dȝ paruulũ suũ offerre ꝓciso baptizãdũ. ¶ Cõtra illud: qꝛ ꝓceptũ superioris plus obligat q̃ preceptũ inferioris ex auctẽ Aug. ꝑallegata. Deus aũt precipit baptismũ suscipe: nec determinauit a quo vel tꝑe necessitatis. Ecclesia ꝓhibet cõicare cũ illo quẽ prescindit. ꝗ magis obediẽdũ est precepto diuino q̃ ecclesie in casu illo. ¶ P̄. plus tenetṛ excõicatus vitare aliũ: q̃ alius vitare eũ: qꝛ istud ꝓceptum de vitãdo excõicatõ nõ ꝑponitṛ alicui nisi ꝓpter ipsum: nec imponitṛ sibi nisi ꝑꝑ se. Sed ꝓcisus vel excõicatus in casu illo non tenetṛ vitare aliũ: imo tenetṛ nõ vitare. si eniȝ talis ꝓcisus sciret paruulũ aliquẽ nõ baptizatum statiȝ moriturũ tenetṛ nectio eũ baptizare. ⁊ ita eum nõ vitare in actu baptizãdi. hoc probo: qꝛ si inueniret eũ expositũ periculo vite corꝑalis ꝑꝑ famẽ tenetṛ eũ necessario iuuare ad saluãdũ vitã corporalẽ. magis aũt tenetur diligere vitã eius spũalẽ q̃ corporalem. ergo qñ paruulus expositus est periculo vite spũalis: tenetṛ ille sibi cõferre remediũ necessariũ ad vitã spiritualẽ. ergo in multo magis alius nõ tenetṛ vitare eundẽ cõmunicãdo cum eo in tali actu. ¶ Et per hoc apparet ad rationẽ pro scḋo modo dicẽdi que ꝓcedit ex precepto ecclie. illa enim ꝓhibitio vniuersaliter intelligitur quãdo preceptũ maioris nõ obligat ad cõtrariũ preceptũ. aut legis nãe: ⁊ ꝓceptum euangelicuȝ maius est ꝓcepto ecclie tñ. Ubi ergo ꝓceptuȝ legis nature obligat sic ad saluãdum vitã proximi corporalẽ

Ric. di. pri. arti. 3. q. 4. Th. pri. di. arti. 2. q. 2. sol. 2. arg. in facto symonie. 5. questiuncule.

& multo magis spūalē: & pceptū diuinū de cōferēdo & suscipiendo baptismū magis obediendū est precepto superioris q̃ vitādus est aliq̄s in actibus istis pp pceptū ecclie ipsuz vitātis. Nullus eniz iudex in ecclesia vel legislator interptaret̄ pceptū suū eē seruādū in isto casu in quo vrgeret ɔ̄ pceptū legis nāe vel diuinū. ℭ Pōt ergo quantū ad articulum istū teneri
B sententia media quātū ad adultum: q̄ adulto lȝ recipere baptismū a pciso si alius minister haberi nō pt: & hoc vr̄ hēri ab Aug̃. de bap̄ cōtra donatistas lib. 6. satis cito post pn^m. pōt tradere sepatus: sicut pōt hr̄e separatus. sed vitiose tradere. Ille aūt cui tradidit pōt salubriter accipe si ipse nō sepatus accipiat: sicut plerisq̧ accidit: vt catholico aīo & corpore ab vnitate pacis nō alienato aliqua necessitate mortis ingruentis ad aliquē hereticū venit: & ab eo xp̄i baptismum sine omni peruersitate suscepit: & siue defuncti siue liberati nequaq̄ apud eos remanerēt ad quos nunquā corde trāsierāt. ℭ Pōt etiā forte nō recipere q̄ baptismus flaminis sibi sufficeret: si pp reuerentiaȝ
C ecclie talē vitet. pēsatis tn̄ olb^9 meli^9 vr̄ q̄ a tali recipiat q̄ q̄ de vita hac sine baptismo decedat. ℭ Quātum autē ad paruulū si nullus possit haberi non precisus qui eum baptizaret & imineat periculū q̄ non possit expectari hēre ministrū idoneū. tenet̄ necessario ille offerre paruulū suū pciso. nimis enim duruȝ esset dicere q̄ tenet̄ puulū suū perpetuo dānari permittere: cū possit hēre aliquē qui eū baptizet cū sal-
& uet̄ a quocūq̧ baptizet̄: etiam si paganus baptizaret ſm illud. de conse. di. 4. c. Romanus.

Quantum aūt ad 2^m mēbrū distinctionis. s. ō malo nō pciso ab ec-
D clesia. si ē occulte malus ita q̄ vita eius nō sit scādalosa populo satis conceditur q̄ possit aliq̄s a tali: imo debeat recipe baptismū si alr̄ debeat: q̄ pp pctm̄ qd̄ nō est notoriū non dȝ aliq̄s in actib^9 notoriis vitare primū. Si aūt est publice vel notorie malus vtpote publice fornicarius aut hmōi. aut incūbit sibi ex officio dispēsare sacrm̄ baptismi: vtpote q̄ est sacerdos vel curatus parrochialis: aut nō incūbit: tn̄ cōgrueret rōne officij: vtpote q̄ est sacerdos aliq̄s datus vel vocatus in adiutoriū curati. si primo mō non peccat q̄ recipit baptismū pro se vel pro paruulo suo: q̄ non peccat qui a malo debitū petit vel accipit. Ille autē curatus debitor est parrochie sue in sacris istis ministrādis. Si scdo mō si possit hēre aliū cui incūbit ex officio baptizare. aut eque malū. aut melioreȝ. si meliorem peccat qui ab illo recipit: q̄ nō incūbit sibi sa-
E cramēta ministrare: & si eque malū debet recipere a suo. ℭ Sed si nullus alius possit hēri curatus vel sacerdos: nisi eque malus isti: possit tn̄ haberi aliquis bonus laycus. dubiū est quis sit preferendus in isto actu. an bonus laycus sacerdoti publice malo: an sa-
Dubiū notabile & curiosum. cerdos malus bono layco. ℭ Et breuiter: q̄ officiū ministrandi sacramenta in ecclesia competit sacerdotibus: videtur dicendum q̄ quo ad istum actum
F magis eligendus est malus sacerdos.

Ad primū argumētū exponēda est auctoritas Amb. sicut exposita est in alia q̄ōne pcedenti. Intendit eniȝ de eo qui suscepit extra ecclesiaȝ: vt fiat discipulus baptizantis. ℭ Ad 2^m dico q̄ ille qui petit baptismū a malo sacerdote nō cooperat̄ illi directe ad pctm̄ mortale: pe-
G tit enim ab eo actū debitū: & in hoc delinq̄t: q̄ nullius malitia excusat eū a soluēdo debituȝ quo tenet̄ alteri. Ille ēt actus petitus posset solui sine peccato si baptizaturus cōtereret̄. Vn̄ quātū est ex actu petētis petens magis necessitat sacerdotem ad penitendū q̄ ad actū peccandi. Si aūt ille non peniteat nihil imputandū est ei qui petit illū actuȝ: q̄ nō inquātum est peccatū petit: sed inquātū debitū est. ℭ Ad
& tertiū dico q̄ si ille nullo mō vellet baptizare: nisi p actu baptizādi recipiat preciū: & sic sit perfecte symoniacus: q̄ vendēs sacrm̄. nullo mō recipiēdus ē baptismus ab eo. neq̧ pro adulto: q̄ peccaret mortalr̄ D
& non obligat̄ ad recipiendū sacrm̄: quādo nō pōt recipere sine pctō mortali: neq̧ p paruulo suo. Esto ēt q̄ nullus esset qui vellet baptizare in prouincia. ℭ Et si arguas tūc exponis paruulū suū periculo dānationis. ℭ R^9 baptizet ipse si possit: vtpote si nō est mancus vel mutus. vel si nō possit inuenire aliqueȝ Possunt mirabilis & varie difficultatis.
in baptizādo paruulū suū nisi emendo baptismū. dȝ dimittere paruulū mori sine baptismo: q̄ nō sunt faciēda mala: vt inde veniāt bona. ad Ro. & quilibȝ magis dȝ diligere seipm̄ q̄ primū: & p ɔ̄ñs magis i I
seipso vitare pctm̄ mortale q̄ in alio dānationē: tn̄ ille casus de difficili vel nunq̄ contingeret: q̄n sine symonia cōmittenda ex parte baptizandi vel offerētis paruulū baptizandū possit baptismus haberi. Si enim ille sacerdos vellet vendere aquā suam: & nullo mō aliter concederet eā pōt ipsa emi. Esto etiā q̄ sit consecrata: sed nullo mō habēdo oculū ad conse- K
crationē: q̄ tātū valeret quātū nō cōsecrata. Sic enī licet vēdere calicē cōsecratū: nullo mō oculū habendo ad emēdū vel vēdendū cōsecrationē. ℭ Si aūt sacerdos nitat̄ vēdere actū baptizationis pōt ille q̄ offert paruulū emere: nō intendens actū illū emere: inquātum est sacrale: sed laboreȝ sacerdotis in illo actu: sicut cōducunt̄ hodie sacerdotes ad celebrandū missas: nō vt ipsi vēdāt & alij emāt actū celebrationis inquātū est sacrale: qd̄ absit: sed ipsi vēdūt laborē: & alij emūt eū: q̄ opȝ vnūquēq̧ de suo labore talr̄ qualiter victare & vitam acquirere. Q̄ō. III. L

Ultra hoc queritur sine argumētis an aliquis dēat ministrare sacrm̄ baptismi q̄n p̄sumit̄ baptizationē vergere in piculū vite corporalis ei^9 q̄ suscipit. ℭ R^9. aut talis p̄sumptio est certa ex signis certis: vtpote si q̄s nō hn̄s aquā quā possit attingere nisi de pōte ppellat puerū in fluuiū vel in puteū. hic certū est q̄ q̄cūq̄ est ex rōne talis actus nata est mors subsequi: q̄ submersio. dico q̄ q̄n sic p̄sumit̄ mors nullo mō dȝ aliq̄s eū ppellere aut pīcere: q̄ peccabit mortalr̄ occi- A
dēdo: & q̄libet tenet̄ magis vitare pctm̄ mortale i seipso q̄ querere salutē proximi: q̄ ordinata charitas magis est ad seipm̄. ℭ Di ēt q̄ talis sic piectus non esset baptizatus: q̄ baptismus est ablutio ordinata Ri. di. 4 4. ar. 4. casu. 2. t. 3.
ad vitā illi^9 abluti. nō sic ordinat̄ talis dimersio. cū ḡ in tali casu aliq̄s pānus dimittēdus i puteū vel flumū. si nō habet̄ vas in quo posset aq̄ hauriri: & d̄ isto pāno aq̄ exprimēda qua baptizet̄ talis. ℭ Q̄ si p̄sumptio illa de morte iminēti vel accelerāda ppter baptismū nō sit certa: sȝ leuis: & forte irrōnabilis vtpote si paruulus vel adultus est in articulo mortis constitutus. Dico q̄ hn̄s cōsciētiā de acceleratione mortis talis infirmi per baptizationē eius hȝ cōsciētiam erroneā: que si nullus ali^9 adsit qui baptizet facit eū perplexū. nullus enim pplexus est ex lege diuina: sȝ pōt esse in aliquo actu vel casu perplexus ex erronea conscientia. nam si ille decedat sine baptismo damnatur. ergo ille tenetur de necessitate salutis. si nul-

lus alius adsit baptizare istū ne dānet. magis enim tenet diligere vitā eius eternā q̄ vitā eius tēporalē. Si ergo peccaret nō saluādo in casu necessitatis vitā eius corporalē: puta pmittēdo eū submergi nolēdo ei porrigē manū ad extrahēdo: multo magis peccaret mortalr pmittēdo istū dānari pp defectū baptismi.
B Si ēt ille stante illa cōscia erronea q̄ baptizādo acceleret mortē baptizet: peccat ēt mortalr: qz fz cōscientiā facit homicidiū. ¶ Quid ergo? necesse est si nullus alius adsit q̄ possit baptizare dimittere istam cōsciētiā: qz in casu illo nullū est aliud remediū vitādi pctīn mortale. ¶ Appet ēt satis rōnabilr q̄ illa psumptio est fatua z irrōnabilis: qz nō multū noceret ēt grauiter īfirmo parū aspergi de aqua in capite. z si forte aqua frigida noceret: saltē tepida non noceret:
C qz paruuli tenerrimi pro remedio balneant aqua tepida. ¶ Sed numq̄d baptizās cū ista cōscia erronea est irregularis si post mors sequat? ¶ R° nō est irregularis: qz nulla lex ecclīastica quātū ad illud reddit irregularē nisi vere homicidā. iste aūt fm veritatem non est homicida: tñ post mortē illius baptizati stāte illa cōscia tenet se hēre tanq̄ irregularē: qz se hz tanq̄ homicidā: sed cessante vel amota illa consciētia non
D opz dispensationē querere: qz nunq̄ fuit vere irregularis. ¶ Et si queras cui magis sit cauendū clerico vel layco baptizare infirmū constitutum in articulo mortis? dico q̄ neutri est cauēdū: qz neuter trāsgredit pceptū diuinū de nō occidēdo: nec clericus penā aliquā repellētē ipsuz a clericatu incurrit. si tamē vterq̄ poneret equalr hēre cōsciētiā erroneā simplr.
E neuter posset baptizare: qz pceptū diuinū vtrūq̄ eq̄ ligat: z cōtra illud vterq̄ fm suā cōsciētiā facit: clericus tñ fm opinionē suā falsam crederet se incurrere aliam penā vltra peccatū mortale: z ideo ipse habet plura retractiua in casu illo q̄ laycus.

¶ Nunc quibus liceat baptizare addamus zc. Distinctio. VI.

Postquā magr determinauit di. 5. d pte ministri. hic determinat de ei statu z gradu. De gradu infra c. De statu. l sequēti caplo. De illis vero q̄ ab hereticis. (Hoc ēt sciendū est.) Hec est tertia ps
a. l. simplr. istius. 6. di. que similiter pōt cōtinuari duplr cū pcedentibus sicut pars principalis contra incidētalē. z pōt diuidi vno mō vt diuidat contra totū precedēs de baptismo a pncipio di. tertie sicut ps principalis cōtra incidētalē. z sic diuisa est di. tertia. Alio mō vt distinguat cōtra ea que pcedūt dis. 5. z 6. vt dicatur prius fuisse determinatū de ordine ministri. 2° de cōditione ministrandi: siue sic siue sic eadem est sīnia. ¶ Ista ps diuidit in duas ptes. pmo nāq̄ determinat de q̄busdā cōcurrētibus in baptismo. 2° de q̄busdā pambulis administrationē baptismi. s. cathecismo ibi (Porro cūcti.) Prima pars hz. 6. In prima nāq̄ tractat ipse de vnitate baptismi. scdo de suscipiente ibi (Illud ēt ignorādū.) tertio de forma ibi (Queri ēt solet.) quarto de certitudie hida circa suscipiētez ibi (Preterea) 5° de intētiōe ministri ibi (Solet ēt queri.) 6° de tpe baptizādi ibi (Cognoscēdū etiā.)

Circa istaz di. querēdū est d̄ q̄tuor. ¶ Pmo de gradu ministri. ¶ 2° de vnitate baptismi. ¶ 3° de intētiōe ministri. ¶ 4° de iterabilitate baptismi. Questio. I.

De primo quero vnā q̄ōnē. Utrū solus sacerdos possit baptizare? Et arguitur q̄ sic. Isidor' de offi. li. 2. c. 25. Cōstat baptismū solis sacerdotib' tradi. ¶ Itē. soli sacerdoti cōcessum ē dimittere pctā Io. 20. z Matth. 18. In baptismo aūt pctā dimittunt. g zc. ¶ Oppositū de cōse. di. 4. Romanus. vbi dr: q̄ romanus pōtifex hoiez nō iudicat qui baptizat: sed spūs sctūs subministrat grāz baptismi: lz paganus sit qui baptizat multo magis vel eq̄ue quilibet christianus.

Respōdeo. Cū oporteat baptizantē abluere baptizatū qd ē actiue facē corp' eius ɔtingi ab aq̄. z hoc vel p motionē corporis ad aquā: vtpote īmergendo: vel p motionē aq̄
A ad corp' eius: puta pfundēdo vel aspgēdo: necīa requirit in baptizāte virtus motiua q̄ pōt aliquo istorū modoz actiue abluere aliū. cū ēt oporteat mīstrū pferre v̄ba in q̄bus est forma: necesse est ipsum posse loq̄. Cū ēt reqrat intētio in ministro vt dicet i tertio articulo: necesse est ipsum hēre vsuz rōnis. Simpliciter ergo nullū suppositū nature īellectualis excludit a posse baptizare: nisi pp aliquē illoz triū defectuū: vel pp plures vel oēs simul. Cū ergo nō sacerdotes multi possint hēre z hēant hec tria. sequit q̄ simplr possint baptizare. Dixi autem gnalr suppositū nature intellectualis: qz si bonus angelus baptizaret in corpe assūpto cū oībus pdictis cōditionib': tūc supponēdū esset verū eē eius baptismū: qz nō fieret nisi de pcepto dei: nec esset ille baptizatus ab an
B gelo iterū rebaptizādus: sicut michael phibuit epo dedicare ecclesiā suā in mōte gargano asserens eā a se dedicatā fuisse. Si etiam malus angelus in corpore assumpto baptizet z constat q̄ esset de precepto dei: talis habēdus esset pro baptizato: qz opz malū angelū ēt inuitum obedire deo. Sz nō esset sine certa reuelatione sup hoc habita credendū q̄ malus angelus vere baptizaret. Tum qz deus nō ministrat sacra per exclusos finaliter a salute. Tū qz si nō esset artatus de precepto diuino ad oppositū: supponēdū est semp ipsuz fraudulēter agere: nec cōplete facere ea que essent necessaria ad salutē baptizati propter inimicitiā quā hz ad salutē hoīum ex inuidia proce
C dentem. ¶ Generaliter etiam cōgruum est ab hoīe viatore conferri habitū: z non ab angelo aliquo. Tū qz christus qui instituit hō fuit. Tū qz in sacramēto est aliq̄d sensibile z aliq̄d spūale: z per ɔñs magis cōgruit ministro z vtenti sensu z intellectu q̄ñ pure intellectuali. z tertio qz p susceptionē baptismi ascribitur aliq̄s vt sit mēbrum ecclesie militantis. ergo cōgruū est hoc fieri p aliquē in illa ecclesia. ¶ Tādē dico q̄ lz fm pdicta q̄dlibet suppositū hns tres predictas conditiones possit baptizare ēt cū hoc congruit
D solū hoiem viatorē baptizare: ɔgruū m est inter viatores solū sacerdotē baptizare: z soli sacerdoti congruit ex officio. cuius est rō: qz per baptismū recipit baptizatus in collegiū ecclesie militātis. receptio autē alicuius in collegiū pertinet ad presidētē: z habētē auctem in collegio. Et ideo quāto aliq̄s haberet maiorē auctoritatē i ecclīa tāto magis pertineret ad eum recipere z introducere in ecclesiā: z per consequēs baptizare. Unde magis cōpeteret epo q̄ simplici sacerdoti si sufficere possent episcopi. sed pp paucitatem episcoporum z pluritatem baptizandorum regulariter conceditur omnibus sacerdotibus. ¶ Per hoc apparet ad auctoritatē Isidori. Loquit

enim de officio baptizandi: qz illud est cõmissum sa/
cerdoti. ¶ Ad rationẽ dico q solus sacerdos põt di
mittere peccata p modũ iudicis vel arbitrij. quo re
mittunt in penitẽtia: sed in baptismo virtute sacra/
menti absqz arbitrio vel iudicio remittuntur.

Circa scdz principale quero tria. ¶ Primo an vnitas baptismi
necẽio reqrat q ab vno mistro cõferat? ¶ Scdo an reqrat sil' eẽ ablutionẽ z p
lationẽ vboꝝ? ¶ 3° qz vnũ est in se indi
uisum z ab alio diuisuz an reqrat baptizãtẽ eẽ discre
tũ personaliter a baptizato? Questio. II.

Ad primũ arguit q nõ: qz idẽ põt sil' plures
baptizare. ergo plures eũdẽ. cõntia pz a
sili. aña pbat. Tũ qz sil' põt pfundẽ du
os dicẽdo. Ego baptizo vos zc. nec vr
ibi aliqd deeẽ qn vterqz sit baptizat[9].
Tũ qz si eẽt mõstrũ hñs duo capita posset sil' baptiza
re. z tñ pbabile est ibi eẽ duas psonas: qz duas hz p
tes principales. Tũ 3° per sile: qz idẽ sacerdos põt si/
mul plures hostias cõsecrare. ¶ Itẽ qñ ad aliquẽ ef
fectũ cõcurrũt plura eque prit illa fieri a pluribus sicut
ab vno appet de domo: qz eque põt vnus lapis appo
ni ab vno z alius ab alio: z tãdẽ cõplebit domus: si/
cut si oẽs lapides vsqz ad inductionẽ forme appone
rentur ab eodẽ. apparet ẽt in alio exẽplo vbi est ma/
ior vnitas effect[9]. eque enim põt nauis trahi vno tra
ctu a pluribus sicut ab vno hñte equalẽ virtutẽ illis.
Sed in baptismo cõcurrũt plura vt ablutio z prola/
tio verboꝝ. ergo eque põt cõferri a duobus: quoꝝ al
ter abluat z alter dicat vba sicut ab eodẽ abluente z
loquẽte. ¶ Oppositũ. Minister ibi repñtat christũ
qui est mediator dei z hominum.

Respõdeo. Plures baptizare põt intel
ligi vel eũdẽ suscipiẽtẽ: vel
A plures suscipiẽtes. z vtrũqz adhuc subdistinguit: qz
si eũdẽ vel vterqz totũ facit vel vnus abluit: z verba
alius profert: puta vnus mutus est: tñ abluit: alter
mãcus est. z vba pfert. ¶ Scdm ẽt mẽbrũ subdisti/
guit: qz si baptizãt plures vel manifeste distictos vel
imanifeste vt in mõstro d quo dubitat si est vna per
sona vl' due. De his quattuor mẽbris dicẽdũ est p or
dinẽ. ¶ De primo dico q ille est baptizatus: qz nõ ẽ
verisile q vnus faciẽs annullet factũ alterius: sed si
B tãtũ vnus eoꝝ faceret qd facit factũ esset. ergo nihil
minus qd facit factũ est alio similr faciente. ¶ Cir/
ca hoc duo sunt dubia. primũ: qz nõ pt idẽ esse a duo
bus causis totalibus. vnus aũt abluẽs z pferens ver
ba est cã totalis in baptizãdo: z hoc illa causalitate q
cõpetit ministro. ergo non põt idem baptismus esse
ab alio qui sit idẽ causator in eodẽ ordine. maior p/
ibi.2°. bata est alias per hãc ppositionẽ: qz nihil causat quo
nõ existente nihil minus est effectus. ¶ P̃. si agens
z forma qua agit sunt aliud z aliud: z forma inducta
erit alia. hoc accipit a Cõ[te]. 5. phy. 2. cõmento. Sed
hic est aliud z aliud agens sicut ministro cõpetit age
re: z alia z alia forma qua agit: qz alia z alia intentio
in isto z in illo. ergo simplr alia baptizãdi actio. Sed
cuilibet actioni corñdet sua passio. ergo sunt ibi plu
res baptizatiões passiue. z per cõñs plures baptismi.
¶ Ad primũ concedo illã maiorẽ de cã inducente
C formã effectiue hic aũt inducit formã deus nõ mini
ster. ¶ Et si obijcias saltẽ formam baptismi vt est sa
cramẽtũ inducit minister. z sic sunt due cãe z vtraqz
totalis. ¶ Rñ°. si vterqz abluat: neuter in abluẽdo est
cã totalis. z hoc siue ablutio fiat imergẽdo. tũc enim
ãbo mouẽt corpus imersi vno motu causato a virtu
te motiua amboꝝ. Et lz alter posset illũ motuz cãre:
tñ qñ simul mouẽt neuter vtit tota sua vtute moti/
ua q posset ea vti: sicut appet qñ duo portãt vnũ pon
dus qd alter solus posset portare. Siue fiat pfunden
do vel aspgendo. lz vterqz madefaciat aqua a se pfu
sa vel aspersa. neuter tñ madefacit tota illa madefa/
ctione q est p aspersionẽ amboꝝ. ¶ Sz adhuc vr sta
re difficultas: qz vterqz est cã totalis respectu prola
tionis vboꝝ z sic quãtũ ad vnã partẽ effectus exte/
rioris: qui est sacrm erũt due cãe totales: z hoc ẽ im
possibile. ita de pte effectus sicut de toto. ¶ Rñ° dif/
ficile est qñ alteri[9] vba supfluant: ita q non sint p so Perscrutat
ps vnius sacri: qz ponere duo eiusdẽ rõnis esse ptes diligent istũ
vnius qd simplr eẽt pfectũ habẽdo alteꝝ eoꝝ p pte: punctuz dif
vr supfluũ. que aũt supfluãt: z cuius pferẽtis diffici ficilem.
le est assignare: qz q ratiõe illa z ista: z ita vtraqz vel
neutra: qz vterqz eque cõplete z cõsili intẽtiõe pfert.
¶ Rñsionẽ quere. Dici põt q baptizat[9] huius vel Responsio
illius valet. s. cuius baptizationem deus acceptauit.
Cuius vero determinate: nobis penitus incertum
est solus nouit deus: z cui voluerit reuelare. aliorum.
¶ Ad 2[m] arg[m] de actione si ponat in passo vel i agẽ
te dubiũ est: si in passo nõ est plures realr nisi passio/
nes sint plures: nec passiones sunt plures qñ forma
recepta in passo vna est. z hoc tenẽdo negãda esset il
la ppõ maior q accipit a cõmẽtatore. Si autez actio
ponat in agẽte siue absolutũ siue respectus ad passũ:
tũc potest cõcedi maior: sed tũc illa est falsa. diuersis
actionib[9] corñdẽt diuerse passiones. Quocũqz er/
go mõ dicat de actiõe nõ ponit plures esse passiuas
baptizatiões sed vnicã. ¶ Et ex isto vr seq̃ corre[m]. q
sacrm baptismi magis est baptizatio passiua q acti/
ua: qz plurificata baptizatione actiua non plurificat
passiua: nec baptismus: qz passiua est vna. Istud aũt s.l. baptizari
illatũ videt probabile: qz baptizatus pprie suscipit
sacrm. suscipit aũt pprie ablutionẽ passiuã z nõ acti
uã: nisi dicat idẽ realiter. ¶ De secũdo mẽbro di. di
co q vtroqz seorsum aliqd faciẽte: z neutro totũ si/
mul sic abluẽte z pferẽte verba nihil fit. nec est alia E
rõ nisi institutio dei: q sicut voluit eẽ vnũ principale
agens: ita voluit hẽre vnũ ministrũ in collatione in
tegra sacri. ¶ Hoc ẽt apparet accipiẽdo istã formã q
nos vtimur. nã p verba illa proferẽs ea significat se
abluere nõ aũt dz oratio eẽ falsa: que est forma sacra
mẽtoꝝ veroꝝ. cõsilr ẽt dz intelligi verbũ grecorũ di/
centiũ baptizet zc. qz nõ est tñ deprecatio: sed etiaz
quedã efficax optatio: vt sit sensus per istum actum
meũ circa istũ baptizet ille. ¶ De tertio mẽbro diui
sionis cõcedit q iste plures sil' aspgẽs vel fundẽs z
simul pferẽs formã in plurali dicendo. Ego baptizo
vos. baptizat simul oẽs: tñ peccat mortalr: qz nõ ser F
uat formã impositã sibi ab ecclesia nisi forte esset tã/
ta necessitas q iminetet mors oium: z si qñ singu/
los baptizaret sigillatim: aliqs eoꝝ foret mortuus
anteqz alios baptizasset. ¶ Sed hic est dubiũ vtruz
tũc sit vnus baptismus: videt q non: qz plures sunt
baptizati: z per cõñs plures baptizationes passiue: z
ita plures actiones z plures baptismi. ¶ Sed oppo
situm videt: qz nõ est nisi vnica forma: noz verba tã
tum sunt semel prolata. ¶ Posset tamẽ magis cõce
di q sunt plures baptismi tenẽdo illud qd dictũ est
q sacramentũ baptismi est baptizatio passiua. ¶ Et G
tunc ad argumentũ dicendũ q nõ oportet ad pluri
ficationẽ alicuius oia que sunt in illo plurificari: sed

sufficit aliqđ eoꝝ plurificari ad hoc ꝙ totū plurifice
tur. ꝛ illa etiā forma nō est simplr vna: qꝛ li vos inclu
per Pri/ scianum. dit in se singulare pluries geminatū. An autez ca
sus necessitatis qui positus est de pluribus statiz mo
rituris excusaret ministrū vtentē illa forma. baptizo
vos a peccato mortali: dubium est. videt tñ hoc rō/
nabile: qꝛ ex quo in ptāte ecclie fuit determiare istā
formā ad illa vba. baptizo te sicut dictum est supra
di. i. q. z. non videtur ꝙ ipsa voluerit aliquē ita pre/
D cise ad illam formam artare vt per hoc alicui preclu
deretur via salutis. nūc autē in casu predicto alicui
filiorū precludit salus si non posset aliquis sine pctō
mortali vti ista forma. baptizo vos. nam si in quocū
ꝙ casu esset peccatū mortale nullus deberet eos sic
baptizare. nullus enim debet salutem alterius pro/
curare peccādo in se mortaliter.

De quarto mēbro distinctiōis dico ꝙ si tēpus hēri pōt ad discernē
dum an monstrū sit simplr vna persona vel due. de
I hoc dz haberi diligēs inquisitio antēꝙ baptizet. pōt
aūt inqsitio hēri vel ex partib⁹ corporis: puta si sint
duo capita: vel due spine dorsi: vel pncipale indiciū
de cordibus: sed illud nō pōt esse facilr euidēs dū vi
uit. sed nec signū de duob⁹ capitib⁹ esset oīno certū
qꝛ possibile eēt aliquā cellulā in matrice esse pforatā
p totū ꝑterꝙ in parte supiori: ꝛ tūc cōcurrerēt ptes
Cā nōbilis mōstruosita tis duoꝝ ca pitum. seminis cadētes in diuersis incastraturis inficio p
tota pte inferiori: ꝛ tūc distinguerent i parte supiori
ꝛ ibi formarent duo capita: cū tñ reliq mā nō suffice
ret nisi pro formatiōe vni⁹ persone. Breuiter cul
dētissimū signū distinguēdi est p actuz intellectus ꝛ
volūtatis. si enim sunt due aie nō est necīū vnā scire
K quē qđ scit alia: ꝛ velle qcqđ vult aliam raro vel nū
quā accidit ꝙ sint due aie: qñ sint duo capita: vl due
ptes pncipales capitis: lz nō ecōuerso. ꝛ si quomodo
possit dephēdi diuersitas intellectuū in intelligēdo:
puta ꝙ p aliqđ signū dephēderet idē sciri ꝛ nesciri.
vel posset deprehendi diuersitas volūtatū: puta ꝙ
esset ibi velle ꝛ nolle de eodē absꝙ dubitatione: te/
nēdū esset ꝙ essent ibi due aie. Sed istud nō pōt iu/
dicari nisi de mōstro adulto. quale ponit fuisse i frā/
cia: hñs duo capita: quoꝝ vnū expressit nolle de eo d
quo aliud expssit velle. vnū eniz noluit cōtinere ꝛ so
brie viuere. ꝛ aliud lasciuire ꝛ epulari: ꝛ cū vnū per
os suū excederet reliquū clamabat se grauari. De
tali mōstro dico. ꝙ si certitudo pōt hēri ꝛ sint ptes d
quib⁹ pz ꝙ ptinēt ad distinctas psonas sepatim per
L fundi deberet ista ps ꝛ illa cū iteratōe forme in sin/
gulari sup vtrāꝙ. Si aūt certitudo hēri nō possit ba/
ptizādus est saltez in illis ptib⁹ q̄ pncipalr ptinēt ad
vnū cū forma i singulari. ꝛ 2° ablvēde sunt alie ptes
q̄ nō videnť pncipalr ptinere ad illū pmū. ꝛ hoc cū
forma q̄ seruāda est in illis de qb⁹ est dubiū q̄ poni
tur. extra de baptismo ꝛ eius effectu. c. de quibus.

Ad primū arg͞m. dico nō est verū loquēdo d vno baptismo. nā si idē ba
ptizat plures hoc est plurib⁹ baptizatiōib⁹ passiuis:
ꝛ ita sunt plures baptizationes. Et si inīēdat pro
bare maiorē loquendo de vnico baptismo. Rñ ꝙ
hoc nō pbat prīa pbatio de multis simul aspersis vt
pz in tertio mēbro distinctiōis. neꝙ scda pbatio de
mōstris: qꝛ si eēnt due psone in mōstro essent sigilla
tim baptizāde. vel si simul baptizarent sub hac for/
ma ego baptizo vos ꝙuis minister peccaret sine ne
cessitate q̄ nō posset de facili i inueniri. talis. s. ꝙ non
posset expectari sigillata baptizatio eoꝝ. essent tamē
duo baptismi sicut dictū est i tertio mēbro distictio M
nis. Ad tertiā pbationē de eucharistia: quāuis sa
cerdos pferēdo semel verba plures hostias ꝯsecret
simul: tñ sunt ibi plures cōsecratiōes passiue: ꝛ ēt pos
set concedi ꝙ essent plures eucharistie: sicut plures
hostie. silr plura vina cōsecrata sicut plra vina. Ad
secūdū dico ꝙ in aliquo cōcurrūt plura: quorū qlī
bet sine alio est aliqđ in se. ꝛ sicut est aliqđ in se: ita
pōt pmanere vt sit aliqđ totius: sicut est in illo exem
plo de partib⁹ domus: hoc mō nō est in proposito: qꝛ N
nec verba sine ablutione sunt aliquid baptismi nec
ablutio sine verbis. Et si dicas saltez illa vt simul
exītia sunt ad baptismū. ꝛ sic pnt adhuc esse a diuer
sis. hoc verū eēt si nō esset vnitas efficientis reqsita
inquātū illa cōstituūt vnū signū. est autē reqsita pro
pter ordinationem principalis agētis ꝛ instrumentis:
istud nō esset signū efficax nisi totaliter ministretur
ab eodem. Questio. III.

Ad secūdū sic procedit ꝛ ar guit ꝙ nō opor tet sil' eē ablutionē ꝛ plationē vboꝝ.
qꝛ eucharistia est vnū sacrm: ꝛ tñ inter
vba cōsecratiōis sup panē: ꝛ vba cōsecra
tiōis sup vinū ē magna īterpōꝺ qꝛ ab illo loco. sili mō
eciꝙ. hic ē calix. Oppositū Aug. sup Jo. homil. 80.
ꝛ. i. q. i. Detrahe. Accedit vbū ad elemtū ꝛ fit sacrm:

Ad istā .q. pz ꝙ reqrit simultas. ꝛ principa lis rō est institutio xpī instituentis
hec duo tanꝙ vnū signū cōpletū ad signādū effectū A
ita ꝙ neutrū esset signuz sine alio. Sed qualis si/
multas: Una opinio sup illud. c. Detrahe. dicit ꝙ aq
per se non est sacramētū: sed qñ coiuncta est cū ver
bo. s. in vltima prolatione ipsius forme: ꝛ hoc veruz
est: dicit glosator sm eos instātū ꝙ si in illo instāti in
quo forma terminat ꝛ o qua fit sacrm puer nō esset
in aqua nō esset baptizatus. non tñ seqīt ꝙ asinus
possit bibere sacramentū qđ arg͞m tangit ibi ꝯtra Ber/ B
nulphum dicentem ꝙ aqua est sacramētū: sed ideo
nō sequit cont illos: qꝛ dicunt aquā esse sacrm tm
in illo vltimo instanti: nec mirū est sm illū: si incipi
at ꝛ desinat esse in eodē instāti: cū hoc sit reperire in
aliis casibus sm legē: ꝛ ponit vinū mustum. ff. de acce/
ptilati. l. antepenul. ꝛ reprehendit illud exēpluz. sed
ponit aliud de seruo dato vxori a viro vt eū manu/
mittat. nam in eodē instanti incipit ꝛ desinit habere
dñium. ff. de dona. inter virū ꝛ vxor. Qr autē. §. vlti. C
Aliud exēplū pōt poni vbi qs filr incipit ꝛ desinit eē
debitor. vt. ff. ad velle. obitrix. Ille hñ possunt eē
obiectiones ꝛ subtilitates Bernardice. ꝛ quidez sa/
tis asinine timendo ne asinus bibat sacrm: qꝛ aqua
neꝙ ante plationē verboꝝ: nec in prolatione: nec in
vltimo instāti: neꝙ breuiter vnꝙ: neqꝫ sine verbis
vel cū vbis est sacrm: sed ipsa ablutio in aqua ꝛ ad D
bibēdū illā nō pōt venire aliqs asinus: nec ista simul
tas vltimi instātis prolationis verborū ꝛ ablutionis
est necessaria. nā apli baptizātes tria millia vno die.
Act. 2. non semp cū vltima syllaba forme aspserūt:
ita ꝙ tūc aqua tetigerit baptizatū. Qr etiā ipse addu
cit virtutē aliquā esse in aqua in vltimo instāti ꝛ sta
tim desinere nihil est pprie intelligēdo verba: qꝛ p/
manens qñ desinit esse nō est qñ incipit esse: est hz
eniz primū sui esse ꝛ nō vltimū. ergo si simul incipiat
ꝛ desinat simul est ꝛ nō est. nec illud oportet propter
hoc vt nō remaneat virtus in aqua post actū bapti/
zandi: qꝛ nec aliqua virtus est in aqua quando actu
baptizans vtit ea sicut tactū est di. j. nec ille concor/

dantie legis ꝓbant idē incipere sil'ꝛ desinere. Sꝫ bñt
suū intellectū quō dñs alio mō incipit hr̄e dñiuꝫ sui
dati vxori quā prius habuit: ꝛ desinit hēre eo mō quo
prius habuit. habuit enim prius imediate: ꝛ nūc habu
it mediate: qꝛ nūc est suus vxoris. ℂ Dico ğ ꝙ talis
simulta● reqrit̄ qualis requirit̄ i actib⁹ humanis. no
luit enim xp̄s nos obligare ad tam subtilē simultatē
quam vir posset hō ꝑcipe vel seruare. indicat̄ autē
simultas iter factū hois ꝛ v̄bū: qn̄ incipit vnū ante ꝙ̄
totaliter finiat aliud: ꝛ hoc indifferenter: siue istud p
us finierit ꝙ̄ aliud vel ecōuerso. v̄.g. siquis dicat illā
orōnem facias h: ꝛ fricet barbā: siue icipiat actū sīuꝫ
ante ꝓlationē siue econuerso. dū tn̄ vnū non finiat̄ cō
plete an̄ inceptionē alterius dicet̄: ille simul dicit h:
ꝛ fecit hoc. Ita dico ꝙ siue sacerdos prius immergat
vna imersione vbi moris terre est ter immergere: ꝛ
postea incipiat v̄ba cū scda imersione siue prius inci
piat v̄ba dicere. ꝛ dicto. Ego te baptizo. imergat cuꝫ
illis v̄bis sequētibus est sufficiēs simultas: dū tn̄ ꝓla
tio nō finiat̄ ante inceptionē ablutionis. nec ablutio
C finiat̄ ante inceptionē ꝓlationis: talis simultas ē suf/
ficiens ad baptismū. ℂ Ad argm̄ de eucharistia dōm
est ꝙ non est talis vnitas inter sp̄ēs panis ꝛ vini q̄lis
est in sacr̄o baptismi: ille enim nō sunt ꝑtes tales q̄ꝛ
neutra sigat sine altera. vere enim sp̄ēs panis conti/
net corp⁹ xp̄i ēt sine consecratione sanguinis. sed hec
v̄ba nihil sunt baptismi sine ablutione: nec econuer/
so. Questio. IIII.

AD tertiū arguit̄ ꝙ non oꝫ ba
ptizātē ꝑsonalr̄ distī
gui a baptizato: qꝛ sacerdos pōt sibiipsi
dare eucharistiā: vt pꝫ in missa. ergo sic
pōt recipe sacr̄ꝫ illud a seipso: ita ꝛ istō.
ℂ Cōtra. extra de bap̄ ꝛ eius effc. debitum.

Ista qō soluit̄ exp̄sse in illo. c. debitū. p ꝑte
affirmatiua. ad qō adducit̄ figura:
A auctas: ꝛ rō ꝯgrua. Figura est: qꝛ xp̄s ad h signādū. n̄
Dist.viii⁹ a se: sed a Joāne baptizari voluit. ℂ Auctas colligit̄
ex v̄bis dñi dicētis aplis. Ite baptizāte oēs gētes in
noīe p̄ris ꝛc. vbi discipulos exp̄mit i scda ꝑsona ꝛ ba
ptizatos in tertia. ℂ Rō q̄ innuit̄ ibi est ista: qꝛ i ba/
oma⁹.3. ptismo celebrat̄ illa sp̄ūalis gn̄atio d̄ qͣ̄ vitas ait. Oꝫ
vos nasci denuo. Sicut ğ in carnali gn̄atiōe ali⁹ ē q̄ gi
gnit ꝛ alius qui gignit̄: ita ꝛ in sacr̄ali gn̄atione ali⁹ oꝫ
esse q̄ sp̄ūalr̄ gn̄at: ꝛ alius qui sp̄ūalr̄ gn̄at̄. ℂ Ad argm̄
dico. ꝙ susceptio eucharistie non est sacr̄m sicut tan/
B get̄ in mā de eucharistia: sed est comestio seu perce/
ptio sacr̄alis. baptismus aūt est sacr̄m. ℂ Et si arguaꝫ
sacerdos saltē ministrat sibi sacr̄m eucharistie. ğ pari
rōne pōt istud. ℂ R̄. ministrare illud sacr̄m non est
sacr̄m: qꝛ sacr̄m illud non cōsistit in vsu: sed ministra
re sacr̄m baptismi est ipsum sacr̄m. ꝛ rō diuersitatis
est: qꝛ sacr̄m baptismi cōsistit in vsu eē̄ntialr̄: ꝛ nō in
aq̄ vt dictū est in. q. ꝑcedēti eucharistia autē est quod
dā ꝑmanēs distinctū ab vsu sacr̄i: q̄uis ergo aliq̄ pos
set eē in vsu sacr̄i ꝑmanētis minister ꝛ suscipiens il/
lum vsum. non tamen potest hoc in sacr̄o: qō eē̄ntia
liter consistit in vsu. Questio. V.

CIrca tertiū ꝑncipale q̄ro
duo. ℂ p̄mo
vtrū in baptizāte requirat̄ intētio bapti
zādi. ℂ 2° an reqrat̄ in eo actualis intē
tio baptizādi. ℂ Ad p̄m arguit̄ ꝙ nō: qꝛ
nō h̄ns fidē pōt baptizare: pꝫ hoc de pagano. de con/
se. di. 4. Romanus. Sed nō h̄ns fidē nō hꝫ intentio/
nē: qꝛ nullus vult fieri qō nō credit posse fieri. ℂ P
Aug. sup̄ Joā. homil. 5. Non timeo ebriosum in actu
baptizandi. Sed ꝑfecte ebriosus nō pōt h̄re vsum rō
nis. ğ nec intētionē. ℂ Cōtra. magr̄ in lr̄a. c. i. sed So
let ēt. in h tngt̄ sicut in alijs sacr̄is: sicut forma est ser/
uāda. ita intētio. celebrādi est h̄nda.

Ad istā qōnē cōiter ꝯcedit̄ ꝙ sic ad Ri. pmi di.
qō ponit̄ talis ꝯgruitas ar.j.q.z.
qn̄ ex aliq̄b⁹ duob⁹ fit vnū oꝫ ꝙ h fiat ꝑ aliqō ꝯiūgē
illa. v̄bū ꝛ elemētū ꝯcurrūt ad vnū baptismū. ğ reqrit̄
aliq̄d ꝯiūgēs illa. h aūt cōiūgēs nō pōt eē suscipiens:
qꝛ hꝫ rōnē mā̄e ꝛ susceptiui: ğ oꝫ ꝙ sit in mistro: sꝫ ta
le nihil vr̄ nisi intētio. qꝛ ipse ministrās per potētias
exteriores: puta motiuā qua abluit: ꝛ expressiuā qua
ꝓfert v̄ba cāt illa vt distincta. ℂ Hec rō non vr̄ mul/
tū efficax. qꝛ in signo instituto ad placituꝫ pn̄t multa
ꝯcurrere ad rōnē vnius signi ꝑꝑ actionē istituētis: lꝫ
nihil aliud sit a quo hēat vnitatē. pꝫ de circulis orna/
tis folijs viridibus ꝛ alijs multis ad signandum ma
nium. ℂ Dico ergo distinguēdo de intētione q̄tū ad
obiectū: respectu cui⁹ dr̄ itētio: ꝙ mīster pōt dici itē/
dere: vel actū illuꝫ quē exercet: vel finē ꝑꝑ quē talis
actus est exercēdus. 2° mō magis ꝓprie accipit̄ intē A
tio: qꝛ magis respicit finē ꝑꝑ quē intendit̄: vt pꝫ li. 2.
tn̄ p̄mo mō alr̄ accipit̄ vt pꝫ p Augu. 9. de trin. ꝛ alibi Cap̄ vltimo
frequēter: vbi vult ꝙ intētio copulat intelligentiā cū
parēte. hoc ēt mō accipit̄ itētio. 2. phȳsi. vbi agens ex T.c.9.ꝛ isi
intētione qō dr̄ agēs a ꝓposito distiguit̄ cōtra agēs
nāle. Dico ergo ꝙ opꝫ ministrū hēre intētioneꝫ p̄mo
mō. s. respectu actus quē exercet. cui⁹ rō est: qꝛ itētio B
reqrit̄ in quocūq; hoīe agēte aliquid nō fortuite: vel
exercēte aliquē actū humanū ꝓꝑe loquēdo de actu/
bus humanis qui. s. cāt̄ per intellm̄ ꝛ voluntatē ab
hoīe. ille aūt actus quē minister dꝫ exercere dꝫ eē hu
manus ut eo. ꝛ nō casualis vel fortuitus. est. n. actus
ad quē de⁹ obligauit ministrū ex ꝑte sui: ꝛ suscipien
tē ex ꝑte sua. act⁹ aūt ad quē hō obligat̄ dꝫ eē huma/
nus nō casualis vel fortuitus: qꝛ sup̄ fortuita non ca/
dit obligatio: ipsa ēt obligatio ē vt hō itēdat illud ad
qō obligat̄. Si aūt loquamur de itētiōe scdo mō. s. re/
spectu finis ꝑꝑ quē talis actus est exercēdus. Dicen/
dū ꝙ talis finis est duplex. s. ꝑncipalis ꝛ remotus vt
pote ꝙ baptizatus fiat filius regni qualis fieri nō pōt C
si nō hēat grām per quā est dignus vita alius est pro/
ximus ꝛ minus ꝑncipalis: vt. s. baptizatus fiat xp̄ian⁹
siue mēbꝛ eccl'e militātis: ꝛ vtrūq; finē pōt aliquis
intēdere in vlī vel in ꝑticulari. ℂ Dico ergo ꝙ itētio
finis vltimi nullo mō reqrit̄ in baptizāte: qꝛ pagan⁹
nullo mō itēdit ordinare istū quē baptizat ad vitam
eternā. reqrit̄ tn̄ itētio respectu finis primi. ꝛ h vl' i
ꝑticulari vel in generali. in particulari: vt si intendat
istum intrare legē xp̄ianoꝝ seruandā: in gn̄ali: si intē
dit facere circa istū qō xp̄iani solēt facere circa suos.
ℂ Rō aūt q̄re reqrit̄ ista intentio respectu finis pri
mi: ꝛ nō respectu finis vltimi est congrua: qꝛ. s. deus
voluit istū actū exercitū a ministro eē humanū in eo
ꝙ nō tn̄ vt est talis act⁹ in nā: qꝛ in hoc nō distingue/
ret̄ a quacūq; alia in balneatiōe cū alijs verbis. sꝫ in
q̄tū est act⁹ alicui⁹ vt ministri exercentis signū dei.
h̄ns aūt aliquē actū humanū intendit finē illi⁹ actus
vt est sibi actus humanus. ergo minister intendit fi/
nem primum isti⁹ actus: vt est sibi impositus: sed fi
nis ille vltimus. s. ordinare istum ad vitā eternā: nō
est finis huius vt est actus humanus ad quem fineꝫ
oporteat actum istum ordinare vt sit sibi humanus.
ℂ Hoc aūt rōnabile est vl̄r in vsu signi practici. siquis
enim legislator institueret in sua politia tactum ma/

nus esse signũ practicũ amicitie: non intenderet qđ
vtentes illo signo precise hērent actum humanũ cir/
ca istud inquantũ est tale qđ mãliter: sed inquantũ
est tale signuz institutũ. ⁊ si disposuisset oẽ tale signũ
facere seruari: nõ faceret hoc seruari nisi hõ exerce
ret actũ istũ vbi est institut⁹ ad talẽ finẽ. ¶ Sed con
tra ista obiicit̃ sic. Instr̃m nõ opz q̄ hēat actionem
ppriã: qr in actione ppria nõ eēt instr̃m sed principa
le agẽs: nec multo magis opz q̄ instr̃m habeat intẽ/
tionẽ respectu finis. sed sufficit q̄ dirigat̃ a principali
agente intendente finẽ. minister est instr̃m dei. ergo
⁊c. ¶ P̃ ad sacr̃m nihil p se requirit̃ nisi vel pars vel
res sacri. sed intentio nõ est pars nec aliq̄d sacri: qr n
est aliq̄d sensibile: nec est res sacri: qr res sacri est in
suscipiente sacr̃m. ¶ Ad p̃mũ dico q̄ aliud est loqui
de cã secunda. ⁊ aliud de instr̃o pprie dicto: de q̄ di.
tractatũ est supra di. j. cã. n. secunda hz formã ppam
D in eẽ q̄eto que est sibi rõ agendi in ordine suo: ⁊ hoc
respectu eiusdẽ effectus: respectu cuius agit cã prin
cipalis in suo ordine: ita q̄ vlr scda cã ppria accepta
effectũ p̃ncipalis cãe p formã suã ppriã attingit in v̄/
tute tñ cãe p̃ncipalis agentis: qr subordinat̃ illi: sed
instr̃m pprie si ponit̃ actiuum: vel non attingit effe/
ctum p̃ncipalis agentis: sed tñ aliquã dispõnẽ p̃uiã.
q̃uo qualitas alterãs dr̃ instr̃m sube ad gñandũ sbaz.
h tñ nõ est q̄ sit instr̃m in actione alterãdi. imo respe
ctu alterationis est pf. ctum p̃n[m]. intantum q̄ si p se
esset per se posset alterare. sed soluz pp hoc dr̃ instr̃z
respectu sube: qr agit ad aliquam formã que ẽ dispõ
ad substãtiam: vñ ad substantiã diceret̃ magis agẽs
Doctrina sin/gularis ⁊ pi/patetica. disponens: vt diuidit̃ 3 pficiens q̄z agẽs instr̃ale diui
sum 3 p̃ncipale: vel si ponat̃ instr̃m actiuum ⁊ tñ atti
gens terminum principalis agẽtis. i hoc distinguit̃ a
cã secunda: qr non habet in esse quieto formam que
sit p̃ncipium agendi in suo ordine: sed tñ in actuali
motione. ⁊ recipit eam dũ actualr̃ mouet̃. ⁊ de q̄cũ
q̄z illoꝝ trium s. cã scda pprie dicta: ⁊ cã instr̃ali dis/
positiua: ⁊ instr̃ali actiua per formã receptam in actu
ali motione. falsum est q̄ nõ hēat intentionẽ propriã
eo mõ quo agens nãle hz intentionẽ nãlẽ: qr qđlibet
istoꝝ triũ hz formã ppriã que est sibi pprium p̃ncipi
um agendi in ordine suo: ⁊ per ɔñs ppriã intẽtionẽ:
qr formã actiuã nãlẽ cõsequit̃ intentio isto mõ. ¶ 4°
mõ posset poni instr̃m ⁊ pprie actiuum respectu toti
2. de aĩa: ⁊ alibi sepe. us aliqua pars cui. s. p̃ conuenit esse p̃n[m] operationis
⁊ toti nõ nisi per partẽ: ⁊ hoc modo ph̃s vocat orga/
na ptes illas s̃m q̄s conuenit toti opatio: ⁊ istud quo
dã mõ hz intentionẽ ppriam ⁊ quodã mõ nõ n̄ i for/
ma eius actiua: ⁊ est eius: ⁊ est totius: sz eius ẽ p̃mo.
totius aũt est p se sed non p̃mo. ⁊ eodẽ mõ de inten/
tione. nõ. n. est hic ordo virtutis ad v̄tutẽ in esse q̄eto
sicut in p̃ mẽbro. nec ordo effect⁹ ad effectuz sicut in
scdo: nec v̄tutis in fieri ad v̄tutẽ in eẽ q̄eto sicut i ter/
tio. sed est eadẽ v̄tus. diuersimode tñ pticipata in to/
to ⁊ in pte. ⁊ de isto mẽbro posset concedi q̄ tale in/
E strumẽtũ nõ hz aliam intẽtionẽ a p̃ncipali agente: sic
nec aliam actionẽ pprie hz ps quã totum agens per
ptẽ: sed alio modo hz eãdẽ. Exẽplum p̃mi. sol. ⁊ pr̃ re
spectu gñationis filii. Exẽplũ scdi. ignis ⁊ calor qui ẽ
disponens ad gñationem alterius ignis. Exẽplũ ter/
tii. color illuminatus ⁊ spẽs coloris in aere respectu
mutationis oculi ad spẽm vel visionem coloris. Exẽ
plũ quarti. organũ potẽtie nutritiue ⁊ totũ aĩal respe/
ctu nutritionis. ¶ Preter hec quattuor cõius dici cõ
sueuit nomẽ instr̃i de q̄busdã aliis. i. de instr̃is artifi/
cum a q̄bus p̃mo tractum est nomẽ instr̃i vt de secu

ri ⁊ serra ⁊ hmõi de q̄bus frequenter ponunt̃ exẽpla
ista que vt dictũ est supra: non sunt ppe actiua: neq̄ Di.j.q.j.e.
respectu p̃ncipalis effect⁹. si agẽs p talia attingit effe/
ctũ p̃ncipalẽ: sicut monetari⁹ per aliqđ instr̃m attin/
git figurã imprimẽdã monete: que est terminus eius
p̃ncipalis: neq̄ forme disponentis: si agens per talia
agit ad dispõnẽ p̃uiã: sicut per securiz agit ad diuisio
nem ligni que est preuia forme arche sed tñ instr̃m
isto mõ dictũ aliud a quattuor modis p̃dictis est mo
tũ susceptiuũ effect⁹ prioris ordinati ad effectuz po/
steriorẽ: ita q̄ receptũ in eo hz ordinẽ ad terminum
p̃ncipalẽ sicut effectus ppiquior cãe ad effectũ remo
tiorẽ: nõ aũt hz ordinẽ cãlitatis pprie dicte. ⁊ de tali
posset concedi q̄ instr̃m non actionẽ ppriam respe/
ctu effectus: qr nec hz aliquã virtutẽ: nec in esse quie
to: nec in fieri: ⁊ ideo simplr̃ non est actiuũ: ⁊ per con
sequens nec hz itẽtionẽ vt cõuenit agenti. ¶ Patet
ergo q̃uo illa maior debz intelligi de instr̃o: qr vel de
F isto: qđ. s. non est actiuũ sed receptiuũ effectus p̃oris
vel q̄rto mõ de pte respectu totius opantis p partem
⁊ minor est falsa. ⁊ quantũ ad quartũ modũ ⁊ cẽt quin
tũ. imo minister est cã scda respectu ablutionis: non
tñ vt ablutio est: sed vt sacralis. ⁊ ideo hz ppriã intẽ
tionẽ cũ sit agẽs voluntariũ ⁊ nõ nãle. illã. s. que ptiet
ad cognoscẽtem: sed respectu principalis effect⁹ ba/
ptismi. s. grẽ põt dici instr̃m respectu dei eo mõ quo
agens dispositiuũ dr̃ instr̃m respectu pficientis in se/
cundo mõ: ⁊ tale agẽs nõ hz intẽtionez respectu ter/
mini p̃ncipalis agẽtis. sed respectu sui pprii termini
⁊ ita concedo q̄ non est necesse baptizãtẽ hr̃e inten/
tionẽ respectu vltimi finis baptismi sed respectu ba/
ptismi ¶ Ad 2[m] dico q̄ ad baptismũ ptinent aliqua
tanq̄z intrinseca: ⁊ aliqua vt extrĩseca: ⁊ cõcedo q̄ ni
G hil intrinsece ptinet ad ip̃m: vel ad fundamẽtũ eius
nisi sensibile: tñ sicut cã efficiens reqrit̃ necẽio ad ip̃z
tanq̄z cã extrinseca ita illud qđ est q̄si principiũ agẽ/
di tali cãe effectiue. p̃ncipium at vltimatũ determi/
nãs agẽs intellectuale ad agẽdũ: est intentio. qr tale
agẽs p impiuz voluntatis est cã actiua motiua aliaꝝ
potẽtiaꝝ que subiacẽt impio volũtatis. qñ ḡ dicit̃ qđ
nihil pertinet ad sacr̃m nisi sit aliq̄d sacri: vel res ei⁹
verũ est de eo q̄ est intrinsecũ ipsius fundamẽti vel
signati ipsius sacri: sed intẽtio neutro mõ est intrinse
cũ: requirit̃ tamen ex parte agentis.

Ad primũ p̃ncipale dico q̄ nõ hñs fidẽ de fine vltimo nõ intẽdit or/
dinare istũ per baptismũ ad illũ finẽ vltimũ. credẽs
tñ eum posse per baptismũ ascribi secte christianorũ
siue credat sectã illã valere siue nõ: põt intẽdere ascri
bere istũ illi secte: vel gñalius põt intẽdere facere per
actũ istũ circa hũc qđ xpiani intendũt facere circa ta
les. Exemplum. possem enim ego credens iudeos p
circuncisionẽ distingui ab aliis intendere hunc puu/
lum secte iudeoꝝ ⁊ facere circa eũ qđ iudei faciunt
circa suos circũcisos ẽt si non crederem circũcisiõez
illã valere ad salutẽ hoc ẽt mõ aliqua v̄ba q̄b⁹ vtunt̃
magi vel mage incãtãtes posset aliq̄s bone fidei pro
ferre circa mãm illã circa quã alii vtunt̃ intendens i
gñali facere illa ad illũ finẽ: ad quẽ illi pferũt. ¶ Ad
secundũ dico. q̄ ebriosus est qui est assuet⁹ ad ebrie
tatem: ⁊ iste nõ semper est ebrius qr nõ semp impe/
ditus ab actu rõnis. vez ergo dicit Augustinus. Nõ
timeo ebriosuz. i. assuetũ gñaliter ad ebrietatẽ: quia
illa cõsuetudo mala nõ phibet qn baptismus ab eo
collatus sit bon⁹: nõ tñ qñ est ebrius: ⁊ hoc dico per/
fecte qñ totalr̃ impedit̃ rõ: sed alr̃ qñ est nõ impedi/

tus potens rōne vti. Questio. VI.

N ſecūdū

ſic pcedit ꝛ ar-
guit ꝙ requirit
in baptizante intentio actualis: qꝛ ab ac
tu pmo non pcedit effectus niſi mediā-
te actu ſecundo: itentio bitualis eſt ſicut
actus prim⁹. ergo ab ea non pcedit effectus ſine itē-
tione actuali que teneat locum act⁹ ſcdi. ¶ Oppo^m.
nō minus ſufficit in miniſtro itētio ad merēdū ꝙ̄ ad
ſacrm conferēdū: ſed ad meritū nō reqrit intētio ac
tualis. g̃ nec bic. maior pbat. qꝛ meritū nō bꝫ effectū
niſi ex pprio voluntatis conatu eius q̄ meret. ſacrm
autem bꝫ effectum: non p motum volūtatis in aliq̄:
ſed tm̄mō ſi non ponit obex. minor pbat: qꝛ ſi reqre
ret ſemp actualis intentio ad merēdū: diſtractus in
ope incepto in q̄cūqꝫ pfecto ꝛ quātacūqꝫ pfectione ñ
mereret: qꝛ nō bēret intentionem actualē.

Diſtinguitur

cōiter de itētione ac-
tuali ꝛ bituali: q̄ſi iſta
B ſufficiēter intētionē diuidāt: ſed vr̄ ꝙ rōabilr poſſet
apponi tertiū mēbrum: ꝛ pōt dici intētio ꝟtualis. Il
le enim dicit actualr intendere qui bꝫ actum elicitū
reſpectu eius qđ intendit. Ille autē dicit bitualr itē-
dere: qui bꝫ bitum inclinātē ipm ad talē actū. ſed ali
quis eſt minus pfecte intendēs ꝙ̄ pmo mō ꝛ pfecti⁹
ꝙ̄ ſcdo modo. g̃ eſt mediuꝫ inter iſta duo membra.
aſſumptū pbat: qꝛ ſi aliqs intendit in pncipio miſſe
celebrare miſſaꝫ: ſi poſtea eſt diſtractus: nō bꝫ actua-
lem intētionē: q̄ñ eſt diſtract⁹: pꝫ qꝛ: nō intelligit tūc
illud in actu: ergo nec vult illud in actu: nec bꝫ tm̄ in
tētionē bitualē: qꝛ talem bꝫ dormiēs. babet g̃ ſe me
dio mō: ꝛ bāc eius diſpōnē dico intētionē ꝟtualē: qꝛ
ſ. virtute alicuius intentionis pus bite actualiter fac
oīa que facit ex illa tanꝙ̄ ex radice: ita ꝙ illa inentio
actualis fuit pncipiū ordinatuꝫ ad oēs iſtos actus: ꝛ
bꝫ in ſe virtualr intentionē ppriam cuilibet iſtorum
actuum: ſicut intētio finis bꝫ in ſe virtualr intentiōeꝫ
ppriā cuiuſcūqꝫ ordinati ad finē. ꝛ p tāto manente i
tentione cuiuſcūqꝫ ad finē ordinati: manet iſta inten
tio actualis pma virtualr in oībus iſtis: boc modo in
tendens ire ad ſcm̄ Jacobū ex intentiōe buius finis
ordinat multa alia necīa ad illū finē: ꝫequēs aūt illa
ordinata non ſemp cogitat de ſcō Jacobo: nec de re
uerentia eius: dico tm̄ ꝙ ſemp meret: qꝛ vel bꝫ inten
tionē eoꝝ que ſunt ad finē illū: cuius eſt illa pma in-
B tentio: vel bꝫ act⁹ aliquos ſequētes ex illis intentio-
nibus: lꝫ cū illis actibus concurrāt aliqui act⁹ diſtra
bētes ꝛ ab intētione illa pma: ꝛ ab intētionib⁹ ppriis
eoꝝ que ſunt ad illū finē: ſicut declaratū eſt in. 2. lib.
di. 41. ꝛ in. 3. di. 15. vbi dictū ē ꝙ forte martyres in ac
tu ſuſtinēdi martyriū non babuerāt intentionē: niſi
iſtaꝫ ꝟtualem: qꝛ imenſitas penaꝝ abſorbebat forte
vſum rōnis. iſta tm̄ ppeſſio penarum erat q̄dam effe-
ctus deriuatus ex intētione ſeruādi fidē dei: ꝛ iō duꝫ
durabat paſſio: durabat ſemp iſta intētio ꝟtualr ſicut
in effectu. ¶ Ad ppoſitum dico: ꝙ ſola intentio bi-
tualis nō ſufficit in baptiſmate. qꝛ pp̄ter iſtā non dr̄
act⁹ ei⁹: lꝫ ſit conformis illi bitui: actus bumanus. nā
C ſi aliquis bēat bitū iclinātē ad deſideriū ſanitatis: ſi
curat nullo mō itendēs ſanitatē: ſed ad ladūꝫ. nō dr̄
conſequi ſanitatē per aliquem actum bumanū. ſꝫ ca
ſualr vel fortuite: nō magis ꝙ̄ ſi nō babuiſſet itentio
nem ad ſanitatem. g̃ ſola intentio bitualis non ſufficit
reſpectu finis actus bumani: vt bumanus eſt: nec re
quirit in baptizante ſemp itentio actualis: qꝛ nō obli
gauit deus boiem ad ipoſe vel nimis difficile: cuiuſ
modi eſt nō diſtrabi: qꝛ ſm Aug. 3. de li. ar. non eſt in
ptāte noſtra q̄n viſis tāgamur: nec etiaꝫ plus obliga-
uit miniſtrum in illo actu ꝙ̄ in exequendo act⁹ alio
rum ſacroꝝ: in ꝯficiendo āt eucbariſtiam que eſt ex-
cellētiſſimū ſacrm nō obligauit boiem ad ñ diſtrabi.
quin prius intendens celebrare: lꝫ in pferendo ꝟba
ſacralia diſtractus ſit: vere tm̄ conficit. ¶ Ex bis con
cludo ꝙ ſufficit in baptizāte intentio virtualis: boc D
eſt ꝙ aliqñ babuerit intentionem actualem ex q̄ de-
ſcendit nunc ꝟe act⁹ baptizādi. ſiue in iſto actu bēat
itentionem actualem vel aliquā ex ea deſcēdētē: ſiue
nō. Intelligo āt ꝙ deſcēdit iſte actus abſqꝫ oī motu
voluntatis ꝯrio iteruenięte. Sicut ſi induens ſe ad
miſſam intendens celebrare ſm vſuꝫ romane eccle
ſie: ꝛ ex iſto pcedat continue forte ſm aliquē babitū
derelictum in fantaſia cum magna diſtractione: ve-
re facit ea que necīa ſunt ad iſtum actum ſacralē q̄ ē
ꝯficere. ¶ Si querat q̄uo pōt aliqs effectus: quimō
eſt: reduci in illā itentionē pmā ſicut in cām. ſi nunc
non eſt iſta intētio neqꝫ aliq̄ alia iperans iſtū actum?
¶ Dicit ꝙ eſt per quādā ꝟtutem impſſaꝫ virtuti mo Ric. in. 4.
tiue p voluntatem actualr itendenteꝫ. ꝛ ꝙ̄diu manet di. priti. q. 3.
illa ꝟtus ipreſſa illa ꝟtus motiua mouet: vt ſi aliqs ar. j. fol. z^m
intenderet ire ad aliquem locum: ꝛ poſt in via cogi- ar^m.
tet de aliis in illa actuali volitione ſiebat actualis im
preſſio in potentiā motiuā. Et ꝙ̄diu illa impſſio ma
net mouet ad terminum volitum. ꝛ pcedit bō paula
tim āt minuit illa impſſio ꝛ tandem deficit ꝛ ceſſat
bō a motu. ꝛ tunc dr̄ ab iſtis ꝙ bō nō bꝫ intentioneꝫ
virtualem niſi dum bꝫ effectum ipreſſum a volūtate
actu itendente in potentiam aliquā iferiorē. ¶ Sed
mirꝫ vr̄ quomō voluntas poſſit eſſe ꝟt⁹ factiua cāns
talem formā in iſta potentia organica. mirꝫ eſt etiam
ꝙ ſi cāret ibi vn̄ paulatim deficeret. ¶ Pōt g̃ dici ꝙ
in appetitu ſenſitiuo ſiue fantaſia eſt aliqua diſpoſi-
tio ſm quā mouet ceſſante actu voluntatis impantis
eis. ¶ Uel alr ad ppoſitum ꝙ ſiue voluntas actu in
tendens aliquid relinquat in potētiis iferiorib⁹ ſiue
nō: ordinate tm̄ bꝫ ſuas volitiones reſpectu finis ꝛ eo
rum que ſunt ad finem: ꝛ cum ad aliquā iſtaꝝ puene E
rit: ꝛ actum po^e inferioris correſpondentis imperauerit:
pōt ille actus iferior ipatus manere: lꝫ intentio nec p
ma nec ſcda maneat: ꝛ dū manet ille actus volunta-
te quātūcūqꝫ diſtracta dr̄ manere intentio virtualis.
¶ Ad p^m arg^m. ꝯcedo ꝙ aliqs act⁹ reqrit ad h̄ ꝙ effe
ctus. ſit ꝛ ille actus pōt dici q̄ pducit effectus extra.
¶ Sed ſi queras aliquem actuꝫ ſm quem ſit opatio
immanens agenti: talem non opꝫ dare tunc manen
tem qñ effectus exterior elicitur ſicut manifeſtū eſt
ꝙ multi effectus actu cānt: qñ actualis motio cā agē
tis per intellectum a qua pducūt non manet. ꝛ poſ-
ſet poni exēplū in nālibus: qꝛ proiecto lapide in aq̄ p
m⁹ circulus ē cā ſcdi circuli: ꝛ ſic deinceps: nō tamē
ſemper manet primus ꝙ̄diu ceteri. Ita etiam vlr in
motu proiectoꝝ prius ceſſat pars motoꝝ propinqui-
or ꝙ̄ remota. Questio. VII.

C Irca quartum

prin-
cipa-
le q̄ro duo. ¶ Primo ꝺ iteratiōe. ¶ Se
cūdo de caractere pp quē ponit initera
bilis. ¶ Quantū ad p^m arguo. ꝙ baptiſ
mus poſſit iterari: qꝛ eucbariſtia pōt iterari: ꝛ tm̄ ē ſa-
cramētū excellētiſſimū. ergo ꝛc. ¶ Oppo^m Auguſti.
ad maximinū. ꝛ ponit in lr̄a de cōſe. di. 4. rebaptiza-
re bereticū. Qui boc ſāctitatis ſignū pcepit omnino
pctm̄ ē. catbolicū ꝟo immaniſſimū ſcelus eſt. ¶ P.

De cōsec. di. 4. Quis. Alex. d ales 4. per. sum. q. vl^a d bap. Tho. i. 4. d. 6. ar. 2. q. i. Pa. li. 4. c. i. Roma^r. 6.

idē. q. 15. ad Orosiū. Jō ecclia eos nō rebaptizat. loq̄t de baptizatis ab hēticis. q̄z in noīe tri. sūt baptizati.

A Ad qōnē tenet ab oībus p certo: q̄ nō lz iterare baptismū: et ēt si iteret̄ d facto: q̄ nō hz effectū. et hoc dicūt auctres scōꝝ. ponūt antē aliquē rōnes ad hoc. vna q̄dē est: q̄z xp̄us semel est mortuus: et baptismus v̄tutē hz ex passione xp̄i. im xta illud aplī. In morte ipsius baptizati sum⁹. ¶ Sz hec rō nō concludit: q̄z et pnia virtutem habet a pas//sione xp̄i. absolo autem vel pma gratia nō dat̄ inimi co nisi per meritum mediatoris: et tamē pnia iterat̄. ¶ Alia rō ponit̄. q̄z in baptismo imprimit̄ caracter q̄ est indelebilis. ¶ Sed ille pbat ppositū manifesti⁹ per immanifestius. a principio enī: ex quo baptism⁹ fuit institutus fuit manifestū de eo q̄ nō licuit eū ite rari. Q̄ autem caracter imprimat̄ nō est notum ex p mo eius instōne: nec ex tota scriptura: neq̄ etiam ex multis auctībus scōꝝ: sicut tāget̄ statim in qōnibus de caractare. ¶ Et hoc videt̄: q̄z si fuisset multum de hoc tractatū a sctis magr̄ sniaꝝ mētionē fecisset de ip so. nō inuenit̄ aūt aliqd v̄bū dixisse de caractere fm istam significationē fm quā vtimur eo. in toto enim tractatu de baptismo nō nolat caracterē nisi semel in pmo. c. istius di. in. fi. dicens. Qui ab hereticis bapti zati sunt seruato caractere xp̄i rebaptizādi non sunt. ibi vocat̄ caracter xp̄i forma baptismi xp̄i: sicut satis apparet ex auctoritate Aug. pmissa. ex qua magr̄ in/fert istd dictū. ¶ Dico ḡ q̄ rō initerabilitatis baptis/mi est institutio diuina cuius non est aliq̄ causa pōt

B nisi voluntas ei⁹ tñ ista instō est rōnabilis. tū ex mor/bo ꝯ quem pncipaliter instituit̄. Istud remediū enī pncipaliter instituit̄ ꝯ originale peccatum. qd non ē nisi vnicū: nec iterari pōt: tū ex fine principali ad quē est. hz enim plenam remissionē pene et culpe. si autē posset homo hēre frequenter talē remissionē plenaz ab vtroq̄: eēt magnū incentiuū delinquēdi. Illd. n. qd est institutū in remediū relabētiū: vtpote penitē/tia non est sine magna pena soluenda pro pctō. tum tertio q̄z per istud sacr̄m cū sit principiū et ianua per quā intrat̄ in legez xp̄ianam: ascribit̄ aliquis familie xp̄i: et fit membrum eius et ecclesie militantis. lz aūt aliquis ingressus in collegium: si offendat postq̄az ingressus fuerit possit reconciliari: et collegio et capiti collegij. non tñ frequenter in collegiuz intrat. ¶ Ad arg^m dico. q̄ illa platio v̄boꝝ q̄bus eucharistia con/secrat̄ non est sacr̄m: sed est cōsecratio sacralis: et illd

C nō lz bis iterare sup eādē māz. et si scdo iteraret̄ nihil fieret: q̄z iam prius factum est. illa etiā pceptio non ē sacr̄m: vt patebit inferius. licet ergo eadem persona posset frequēter cōicare siue recipere eucharistiam: nō tñ sup eādē māz frequēter pōt pferri v̄ba ꝯsecra tionis eucharistie: nec sic eucharistia dz iterari: q̄ p prie aliqua materia huius sacramenti bis suscipiat formam eius.

Questio. VIII.

Quarta hoc quero q̄ sit pena iterantiū baptis/ma: ¶ R°. iterari pōt baptisma: vel iteꝝ conferendo: vel iterū suscipiendo. et siue sic: siue sic: aut scienter: aut ignoranter. et quidē si ignoranter de ignorantia pōt distingui. igno rātia iuris: vel ignorātia facti: sed ad ppositum non

A opz q̄ ignorātia iuris in facto illo: siue in suscipiente siue in cōferente excuset. aut enim pōt intelligi igno rātia iuris diuini phibētis baptismū iterari. et patet q̄ ignorantia talis precepti nō excusat a pctō: nec a pena infligenda a deo p peccato: aut intelligit̄ igno rātia iuris canonici infligētis penā. et nec ista ignorā/tia excusat: quin pena illa incurrat̄. qn̄ enim sup aliq̄ qd est ex iure diuino illicitū addit̄: pena canonica vt illud amplius euitet̄. nō est necessariū ad hoc vt icur rat̄ illa pena aliq̄ scia iuris canonici: sed sufficit q̄ te neat̄ scire pceptū diuinū: sed si illud transgr̄dit̄ dicitur incurrit penā canonicā: etiā si nesciat a iure canonice penā esse inflictā. hoc enim modo pcutiens clericuz cū faciat ꝯ preceptū diuinū de charitate fraterna. et si nesciret excōicationē latā a canone sup tali facto: tñ incurreret eam. et occidens hoiem: lz nesciret cano/nē punientem homicidā pena irregularitatis. tamen irregularis eēt: et eadem est rō in oībus istis: q̄z talis dat opam rei illicite: de qua re debet scire q̄ sit illici ta: et si nesciat nullo mō debet illā exequi: quousq̄ consulat peritos p quos possit scire illā esse illicitam. Sic ergo non oz distinguere in pposito: nisi de itera tione scienter facta: vel ignoranter: loquendo d scia vel ignorantia facti: hoc est vt si ignoret̄ istum fuisse baptizatū: nunc iteꝝ baptizari. Dico tūc: q̄ si illo mō

B scienter est iteratio tam suscipiens q̄z cōferens est ir regularis: sicut habet̄ extra de apostatis. ex litaꝝ. Sz dria est si publice fiat. vel in occulto quātū ad hoc qd facilius dispensat̄ in vna irregularitate q̄z in alia: q̄z ī vna vt priuata forte per episcopū. in alia non nisi per papā patet ibi. et intelligit̄ si fit iteratio absolute. si. n. propter aliquod dubiū verisile. nō trufatice vtat̄ q̄s circa alium forma huius capitali. de quibus est du/biū: nō est irregularis. si aūt fiat ista iteratio ignoran/ter: dicit̄ q̄ suscipiēs: lz ignoranter est irregularis. p bat̄ per illud de conse. dis. 4. qui bis. vbi dicit̄. Qui bis ignoranter baptizati sunt: non indigēt pro eo pe/nitere: nisi q̄ fm canōes ordinari nō pōt nisi magna necessitas cogat. pz q̄ illud cap^m loquit̄ de ignoran/tia facti. si enim esset de ignorātia iuris oporteret pe nitere: nec illud quod subdit̄ nisi magna necessitas. tollit q̄n talis fit irregularis. illud enim addit̄ ppter hoc q̄ in tali necessitate dispensandum eēt cum eo: isto mō dicerent canoniste. ¶ Sed non videt̄ eē ma ioris pōderis fm rōnez de baptizato q̄z baptizante: q̄z scdo baptizans ignorās illū eē baptizatū prius: nō est irregularis. non enim tenet̄ q̄cūq̄ sacerdos facē strictam inquisitionē an vetula baptizauit paruuluz in domo. nunc autem non magis videt̄ ille punien/dus: qui secundo baptizat̄ et ignoranter q̄z qui secun do baptizat: immo minus: q̄z ille videt̄ querere salu

C tem suam ne sit in dubio. neq̄ ēt auctas huius ca. q̄ bis. videt̄ satis certa. nullus enim potest infligere ir regularitatem toti ecclesie nisi caput totius ecclesie. Illud aūt. ca. sicut intitulatur accipit̄ ex penitentiali Theodori qui fuit ep̄us cantaturie. ergo inquantuz est huius auctoris nullum robur habet infligēdi pe nam irregularitatis: ergo oportet dicere q̄ quodcū/q̄ capituluz incorporatū in corpe decretoꝝ a Gratia no confirmatū sit a papa: vel multa capitula ibi posi ta nō ligāt totā ecclesiā: vnde aūt possit doceri q̄ oīa illa capitula ibi cōpilata papa cōfirmat: nō est mani/festum. nec etiā eo modo quo est manifestū de om/nibus capitulis positis in decretalibus. Ibi enim in

D phemio Greg. 9. scribēs doctoribus in iure canoni co mādat: q̄ cōcenti sint in scolis et in iudiciis hac cō pilatione. Et Bonifa. 8⁹ in prohemio sexti libri mā/dat q̄ de ꝯstitutionibus editis a tp̄e Greg. 9. vsq̄ ad tempus suum ille sole habeant robur: que ibi inser/te sunt. ¶ Et si dicas. lz Theodorus nō potuerit cō/dere ius: tamen innuit papam cōdidisse: cū dicit fm

Doctrina singularis.

canones. ℂ Re°. hic deberet glosator apponere. quia hec glo. est necia: sed nulla ponit ostẽdendo vbi sit canon super hoc editus. & hoc sicut in multis locis apparet inutilis occupatio glosatorum in iure canonico qui multiplicãt concordantias & auctes ad vnum vocabulũ: & postea in fine nihil ad ppositum. & alibi vbi est verbum maximi põderis a quo depẽdet sẽtentia totius capli transeunt sicco pede. sic appet de Bernardo in multis decretalibus: vbi ponitur illud verbũ sub interminatione anathematis. Vbi gratia de sagittariis disputãs: an ista verba exprimãt sententiam latam: vel per eam fiat comminatio & mittit et remittit. ℂ Posset ergo dici quantũ occurrit φ ignorantia facti: dũmodo non trufatica vel crassa: sed pbabilis sit. totalr excusat conferẽtem a pena illa & suscipiẽtem. C vniuersaliter enim pena canonica non incurrit nisi a latore canonis inferatur. vbi ergo nõ inuenitur ex vi verborum inflicta: tũc simplr est dicendum φ nulla est. non enim verba cõstitutionũ penalium sunt amplianda: sed restringenda. iuxta illam maximam iuris.

dis restrin ... ẽ. de re ... sus. in. 6.

QUantũ ad vltimũ principale de caractere q̃ro tria. ℂ pmo vtrũ in baptismo imprimatur caracter? ℂ 2° q̃d sit. vtrũ sit aliq̃ forma absoluta? ℂ 3° in q̃ sit. an sit in esse anime vel in potentia. & in qua potentia. Questio. IX.

AD primũ arguit φ non. quia circuncisio nõ impressit caracterẽ. ergo nec baptism° cõnia patet: q2 circuncisioni successit baptismus in remediũ contra eũdem morbũ. ergo vtriq3 competebat sibi vel idẽ effectus. antecedens probat. quia iste caracter circuncisionis fuisset eiusdẽ rõnis cum caractere baptismali: & tunc sequeret φ circũcisus non fuisset baptizandus: q2 duo accidẽtia eiusdẽ speciei vel rõnis nõ pñt esse in eodẽ: cõns est falsum sicut p3 supra. 3. di. q. 4. ℂ P̄. fides distinguit fidelem ab infideli: & charitas filium perditionis a filio regni. sm Aug. 15. de tri. c. 19. & ista sunt nobilissima in anima: & tñ non imprimunt aliquem caracterẽ distinctiuũ: ergo multo fortius nec baptismus ℂ P̄. caracter si imprimat nõ est suba. q2 aduenit post eẽ pfectum: nec est accidẽs per se: vel necessario inherens: q2 non causat ex principiis subiecti. ergo esset accidẽs per accidens. Sed omne tale est separabile & cõtingenter inest. ergo caracter est separabilis & delebilis ab anima: cuius oppositum tenẽt omnes ponentes caracterẽ in aĩa. Cõtra. Dio° de ecclesiastica hierar. c. 2. ℂ P̄. Dam. li°. 4°. c. 1. ℂ P̄. baptismus est sacrm initerabile ex precedenti. q. ergo imprimit aliquẽ effectum: indelebilẽ. q2 si oẽs eius effectus possent deleri ipsum posset iterari: sed nullũ effectum indelebilẽ habet nisi caracterem. ergo &c.

Hic intelligendũ est φ q̃stio an est: nihil manifestum psupponit nisi qd dicitur p nomen sicut patet ex q̃ne de diffinitione sacri in communi di. 1. ℂ Primo ergo supponetur significatũ huius nois caracter sm φ hic est questio de eo. ℂ 2° inquiretur de pncipali an aliquid tale sit in aĩa per susceptionẽ baptismi. ℂ De primo transferendo verbũ ex verbo caracter sigñat idem φ figura: & sic accipitur ad Heb. 1. vbi nos habemus. figura substãtie. ponit caracer in greco. Et hoc mõ dicimus caracteres figuras: quib° littere scribũtur. & hoc mõ dicimus carateres in incãtationibus & huiusmodi quasdã figuras protractas. & hoc modo accipitur in Apocal. caracter bestie. figura in frõte vel manu que sigñt ipsam pertinere ad familiam bestie. generalius autem accipit caracter p signo: & hoc mõ baptismus põt dici caracter: q2 signũ quoddam est. forma etiam verborum in sacro aliq̃ potest dici caracter. sicut magister loquit de caractere di. ista: vt dictum est. q. pcedẽti. ℂ Sed his olbus ptermissis de caractere vt loquimur in pposito. theologi concipiunt cõiter per caracterem quoddã spũale impssum a deo suscipienti sacrm non iterabile. Ex ista ratione nois sequunt alique pprietates caracteris: quaꝝ due sunt cões sibi & cuilibet forme. s. φ est forma assimilatiua alij habenti: & φ est forma distinctiua a non habente: & alij spãles: quaꝝ vna est φ est signum rememoratiuum sacri suscepti: alia φ est signum conformatiuũ xpo cuius sacrm suscipit: & etiã obligatorium ei eo modo quo suscipiẽs sacramẽtũ obligat per eius susceptionem. ℂ Ex ista etiam rõe nobis patet: φ caracter non est gra nec virtus aliqua infusa: puta fides spes charitas: q2 tales virtutes nõ semper imprimunt suscipiẽti sacrm nõ iterabile: vt pote ficto suscipienti ordinẽ vel confirmationẽ. caracter autẽ semp imprimit. hoc etiam apparet ex q̃dã alia conditione quã cõiter loquentes attribuunt caracteri: scilicet φ est indelebilis: virtutes autem iste sunt delebiles: vt patet de peccante mortalr. in quo non remanent ille virtutes.

Cap. 13. 14. 16. & 19.

B

C

Secundum pncipale est: an aliq̃d habẽs istã rõnẽ nois: & alias pprietates imprimat in aĩam baptizati? Et dicit q̃d non: & modus ponendi est iste. sicut enim in aliq̃b° consecratis que in consecratione sua nõ recipiũt sanctitatem formalẽ: nihil reale imprimit. ita est in pposito: cũ suscipiens sacrm nõ necio recipiat scitatẽ formalem: nulla sibi forma realis necessario imprimit. similitudo pbat. q2 alia scificata que recipiũt scitatẽ formalr nõ distinguunt ab hoie quantũ ad istũ actũ: q̃n ex isto actu non recipit sanctitatem. Assumptum aũt de illis alijs patet: tum in calice scificato. q2 nullam formam realẽ recipit: tũ in ecclesia dedicata vel aqua bñdicta. & vestibus sacerdotalib° & huiusmodi. ℂ Ad istã conclusionem arguitur primo sic. Sicut sequendo rõnem nãlem non sunt plura ponenda: q̃ꝝ necessitas non apparet ex notis sm nãlem rationẽ ita de creditis non sunt ponenda plura quoꝝ necessitas nõ apparet sm fidẽ. Sed necessitas talis forme impresse non apparet etiam sm ea que sunt credita de baptismo. ergo &c. Minor pbat: q2 nec scriptura sacra istud exprimit esse necessariũ in baptismo: nec sci explicite: nec seq̃t euidenter ex veritate baptismi credita: q2 tota veritas baptismi consistit in sacro visibili & effectu inuisibili: istũ effectũ inuisibilẽ cõiter vbi Aug. specificat. vocat grãm. ℂ Hic videt φ sancti satis tradunt de caractere sm illũ modũ quo loquimur: vt adductũ est de Dio° & Dama. ℂ Sed ille auctoritates vident tñ esse vocales & non ad intẽtionẽ eoꝝ. sicut enim patet respiciendo trãslationẽ & expositionẽ Uercellens. c. 2. eccle^ce hier^ie. in. 6. particula. c. 2. Sunt ista verba que allegant vbi dicit sm istã trãslationẽ. Ita sursum actũ diuina beatitudo a suiipsius participatione recipit & de pprio lumine sicut quodã signo ipse tradit diuinum faciens & cõicatorẽ in deo manẽtium. & sequit ibi. scm signũ a hierarcha accidenti dato significatio. vbi adducunt aliq̃ de alia translatione vba talia. Aduenienti ad baptismũ do

Quẽ opinãtem. Iuriste ex decretis. 1. q. 1. c. q̃dã dicũt.

D.

Tho. in. 4. di. 1. q. 4. adducendo auctoritatem Dionysii.

naē a summo sacerdote sacrum signaculū. Silr illud
de Dam.li.4.c.i.adducit sic. q per baptismū daē no/
bis regnatio ꝛ sigillū: per sigillū intelligiē fm eos ca-
racter. Ibidē dis.3.c.2.dicit Dam. Quemadmoduꝫ
israeli circūcisio. ꝛ sequiē post illd est sigillū. ¶ Iste
auctes non adducūē ad intentionē auctoꝝ. De pma
patet: qꝛ sicut continet planum littere. ꝛ Uercellēsis
exponit in illa parte.6ª.c.2. Determinat de quodā p
ambulo ad baptismū qlr valet fm ritū grecoꝝ i pmi
tiua ecclia. In pmitiua.n.ecclia baptizandus pindu
cebaē: cui bierarcha manū capiti imponēs signabat
eū: pcipiens sacerdotibus q tā ipsū q eius susceptio
nem describāt. Illud fiebat lōge añ baptizationē: si/
cut appet ex pcessu lre ibi. qꝛ de actu baptizandi de/
terminaē post pte.i7.sub littera. Uñ ꝛ text' ille Dio
nysii fm trāslationē Uercellensis truncate adduciē.
Premisso enim ð proprio lumie.s.fidei: sicut quodā
signo ipsi tradito ꝛ cōicatorem in deo manentiū ꝛc.
De istis subditq̄ quoꝝ est scm̄ signuꝫ a bierarcha acce
denti data sigñio ꝛ sacerdotum salutaris descriptio:
quoꝝum inq̄ redde singula singulis s.illuminationis
tradite sanctum signum: a bierarcha data sigñio.s.
impositio manuū in capite: ꝛ q sit cōicatoꝛ diuinoꝝ.
signum est sacerdotum salutaris descriptio: qui.s.de
scribunt eū ꝛ eius susceptoꝛē tanq̄ in cōtonē xpiano
rum receptuꝫ: ista autē impositio manuū ꝛ descrptio
fiebat longe añ baptizationē. ergo nullo mō ista hic
dicta pñt intelligi de aliquo signo impresso in baptis
mo. ¶ Auctas Dam. valde inepte adduciē. qꝛ pars
vnius oꝛonis cōiungiē cū parte alterius preterm'ssa
sñia cōcipienda cū parte pcedente. Jacet enim l lre
in Dam. sic. Per baptismū primitias spūs assumim'
ꝛ est ibi vsus: ꝛ sequiē alius vsus. Et pricipium alteri
us vite sit nobis regeneratio: ꝛ tunc sequiē statim: si
gillū ꝛ custodia ꝛ illuminatio. ergo nullo modo vult
ipse dicere q per baptismū sit nobis sigillū: sed q p
baptismum sumimus pmitias spūs in pmo versu. ꝛ
in alia clausula q regeneratio est principium vite ꝛ
sigillum ꝛc. ergo ex ista auctoꝛitate nō pōt hñi nisi q
baptismus siue regnatio sit sigillūmō aūt q p baptis/
mum fiat in nobis sigillum. ¶ Alia auteꝫ auctoꝛitas
Dam. nihil valet. nam expresse ibi loquiē de cruce di
cens. Iste nobis signum est data in fronte: quēadmo
dū israeli circūcisio. p ipsam enim fideles ab infideli
bus distinguūnē. ꝛ sequiē de eadem cruce. Ista scu/
tum est arma ꝛ trophéū aduersus diabolū. s. sigilluꝫ:
vt non approximet nobis vastatoꝛ: non plus dicere
vult nisi q impressum est nobis sigillum ɔ inimicuꝫ
quod non est ad propositum. ¶ Hoc etiā confirmaē
qꝛ Augustin' qui tm̄ tractauit ex intētione de baptis
mo: vtpote in.6.li. de bapᵐᵒ contra donatistas. ꝛ in
vno volumine de vnico baptismo. ꝛ pter hec multa
sup Joā. ꝛ aliqua in aliq̄bus.c. de fide ad Petrū. nō
tacuisset de caractere: si ipe fuisset imediatus ꝛ neces
sarius effectus baptismi. ¶ Et si dicas nō negat. Rñ
deo: ad propositum sufficit q non affirmet: qꝛ tante
inuestigationis supponitur. q si caracter fuisset pria
res baptismi alicubi expressisset. tunc autem in ba/
ptismo non distinguit nisi sacramentum hocē aliq̄d
visibile extra: ꝛ rem sacri.s.grām. nec vnq̄ sictū dic
recipere aliquā rem sacri. sed tm̄ sacrm: nec vnq̄ in
iterabilitatē baptismi ondit ipse propter talem cara/
cterem impressum ¶ Cōsilr etiā de cōse.di.4.colli
gunē auctes sanctoꝝ de baptismo nec videē verisilē
q nullus eoꝝ locutus fuisset de caractere: si fuisset ef
fectus ita necessarius baptismi: ꝛ quod videtur mul/
tum ponderis habere magr sententiarum nusq̄ de
caractere illo fm illum intellectuꝫ locutus est: cū tñ
ipse diligēter auctes sanctoꝝ de materiis quas tra/
ctat cōpilauerit. ¶ 2° principalr arguiē sic. ꝛ redit in
eandē virtutē.s. q pluralitas nō est ponenda sine ne
cessitate. Et arguiē sic. Nihil frustra ponendū est in i.phy.t.c.50.
opibus dei ꝛ nāe: qꝛ deus ꝛ nā nihil faciunt frustra: p celi.t.c.32.
sed caracter fm istū intellectū si ponaē frustra poniē. E
ergo ꝛc. pbatio minoris: pmo cōparando ad effectū
principalem baptismi qui est gratia. 2° ad effect' il/
los qui attribuunē caracteri s.assimilare distinguerē
ꝛc. ¶ Quantum ad primū arguiē sic. Si requiriē vt
dispositio ad grām: aut ergo ex pte suscipientis: aut
ex parte agentis. non ex parte suscipientis: qꝛ aīa nō
hñs actuale pctm̄ est summe disposita ad suscipiēdū
grām: nec ex pte agentis: qꝛ agens est infinite vtutis.
¶ Et si dicas q requiriē vt dispositio pmanens ad ef
fectum inducēdū qñq̄ posterius tpe. qui nō stati in/
duciē: vtpote ad hoc q fictus baptizatus postea reci
piat effectum baptismi ¶ Contra hoc arguiē vt pri/
us: aut eni p illo posteriori qñ recipit effectum vlti/
mum baptismi: caracter requiriē vt dispositio ex pte
susceptiui: aut ex parte agentis: ꝛ stat ratio vt prius.
¶ Arguitur ad hoc etiam specialr: qꝛ sine tali signo
posset deus assistere baptismo vel baptizato ad cau/
sandum effectū baptismi recedente fictiōe: sicut asti
tisset in ipso baptismo si prius nō fuisset fictus. ¶ Et
cōfirmaē qꝛ effectus baptismi nō daē illi qui ponitur F
habere caracterē nisi vere peniteat. Sed per veram
penitentiā sine tali forma caracteris gratia daretur.
¶ Quātū aūt ad alios effectus qui attribuunē cara/
cteri. pbaē ppositū: qꝛ sine forma inherente posset
baptizatus assimilari baptizato ꝛ distingui a non ba/
ptizato. per hoc quod recipit baptismū: sicut pꝫ i mīl/
tis aliis: qꝛ professus in religione assimilatur alteri p
fesso: ꝛ distinguitur ab alio non professo: non per ali/
quam formam sibi inherentem post professionē: sed
qꝛ talē actū habuit in pterito. Eodē mō de tertio effe
ctu.s. q poniē signū ɔfiguratiuū christo siue obligati
uum: potest enīꝫ aliquis eē obligatus alicui: ꝛ ita cō/
figuratus sibi quantum ad obligationē configurandi
sine omni form inherente: sicut ille qui fecit homa
gium alicui dño post homagiū obligaē sibi ad fideli/
tatem seruandū: ꝛ ita ad quandā cōfigurationē: ꝛ p/
fessus ex professione teneē cōformare seu configura-
ri plato suo: ꝛ tñ nec faciens homagiū nec psitēs re-
cipit aliquā form i absolutā q̄ sit signum configuran/
di. ¶ De quarto effectu.s. q poniē signum rememo
ratiuū ipsius sacri: arguiē sic. qꝛ aut respectu sacri po
niē tale signū rememoratiuū pter excellentiam sa-
cramenti in se: aut pter aliquā habitudinē ad alios
qui ex signo cognoscāt signatum: nō pmo mō: qꝛ ex/
cellentiora sunt fides ꝛ charitas q̄ suscepisse baptis/
mū: ꝛ tñ ista nō hñt aliquod signum rememoratiuuꝫ
postq̄ infuerunt: nec secūdo modo: qꝛ aut in compa
tione ad deū vel ad primū: nō ad deuꝫ: qꝛ deus sine
omni signo inexistente cognosceret istum suscepisse
sacrm ꝛ fuisse baptizatū. non ad primum: qꝛ vel ad
beatū in gloria ad maiorē gloriā habētis tale signū:
vel dānatum in inferno ad maiorem cōfusionē non
habentis tale signū: neutrum est dare: qꝛ maior glīa
est beato habuisse actum charitatis q̄ suscepisse ba/
ptismū: ꝛ maior cōfusio est damnato cecidisse a cha/
ritate q̄ a susceptiōe baptismi: ꝛ tñ charitatis seu ac/
tus meritorii nullum ponitur signum rememorati/
uuꝫ in beato nec i dānato. ¶ Specialiter aūt arguiē

de beatitudine: qz si signū istud e͠et in bn̄te ad spāles
excellētiā in gloria: seq̄ret̄ q̄ solus sacerdos īter oēs
xp̄ianos posset habere talem excellētiam in gloria:
qz solus sacerdos hz oēs caracteres: sequeret̄ ēt q̄
xp̄s careret ista excellentia glorie: qz ipse non fuit ba
ptizatus baptismo xp̄i. baptismus aūt ioannis nō im
pressit caracterem: nec fuit sacerdos sacerdotio: vt
confert̄ in ordine sacerdotali: qz non fuit ab aliquo
ordinatus: pari rōne nec confirmatus confirmatiōe
sacramentali: seq̄tur ēt q̄ sancti patres ⁊ beata v̄go:
qz non habuerunt istud signum nō hn̄t illā excellen/
tiaz in gloria. ¶ P̄.3° arguit̄ ex pte huius doni in se:
qz nō videt̄ pbabile q̄ alicui qui nō tm̄ est in pecca/
to mortali: sed in illo actu peccat mortaliter. deus cō
ferat donū suū: ⁊ huius pbatio est: qz dei pfecta sunt
opa. Deut̄. 32. Et iō nullū curat quem nō perfecte cu
rat. Impium. n. est a deo impfectam sperare veniaz:
nullū ergo donū suū dat alicui actualiter: tunc peccā
ti mortaliter. Sed fictus in suscipiendo baptismum
peccat mortaliter: qz facit irreuerentiam sacr̄o. ergo
deus ex virtute huius actus ī quo peccat mortalr̄ nō
dat sibi aliquod donū spāle. ¶ Itē oē donū dei datū
hoī aut est gratū faciēs vel gratis datū: sic intelligen/
do hoc qd̄ est gratū faciens vel actualiter vel dispo
sitiue: quod breuius dici pōt. q̄ deus nulluz donū dat
b alicui nisi vel ppter bonū eius vel ppter bonum ec
clesie. Illud qd̄ ponit̄ caracter nō est donū gratis da
tum: siue pp bonum ecclesie: cuiusmodi donum est
linguarū: ⁊ illa de quibus loquitur Ap̄ls. 2. ad cor. 9.
Quia istud null: valeret nisi tm̄ hn̄ti. pz ēt q̄ nullus
effectus vtilis ecclesie sequit̄: sed nec donum gratū
faciens: qz per istud donuz psona non constituitur in
aliquo gradu acceptationis respectu dei: nec ēt tale
donum confertur sine gr̄a ⁊ charitate: qz deus perfe/
cte sanat. ¶ Ultimo arguit̄ ex isto mō essendi qui po
nit̄ caracteris: qz ponit̄ indelebilis ⁊ hoc sic. Nulla
forma inest anime: quā nō pōt deus delere. qz min⁹
est delere q̄z creare: vel saltē nō includit ɔ̄dictionem
formā creataz in aīa deleri ab aīa. ergo si caracter sit
indelebilis nulla talis est forma in anima baptizati.
¶ Scd̄m istā opi. pz r̄nsio ad duas auctoritates ad/
ductas ad aliā ptē q̄ōnis. qz male adducunt̄ ⁊ omni/
no non s̄m intentionē auctoꝝ sicut patet in prima rō
ne istius opinionis. ¶ Ad rōnēm pro illa parte de in
delebilitate. ¶ R̄ndeo q̄ nō est sacr̄m initerabile p
pter hoc q̄ imprimat effectum indelebilē. sed ex or/
dinatione diuina sicut dictū est in p̄cedēti questiōe.
¶ Ista etiā rō pōt duci ad oppositū. magis enim est
sacr̄m initerabile si nullā formā imprimat: qz quantū
cūq̄ imprimeret illam deleri posset: si aūt solum po
nit̄ initerabile. qz trāsit in p̄teritū: tunc saluat̄ simplr̄
rō indelebilis. qz deus de potētia absoluta nō posset
facere p̄teritū nō p̄terisse. Nā si fugias ad formā im/
pressam cū quelibet sit delebilis nō habet̄ simplicit̄
initerabilitas. Sed si dicat̄ actū p̄teritū esse signū cū
ille actus preteritus nō possit deleri. i. nō fuisse. sequi
tur q̄ ista sit ratio simplr̄ initerabilitatis.

Ad q̄ōnem pōt dici aliter. q̄ licz cara
cterem inesse anime non
possit probari per rōnē nālem neq̄ in vlī q̄. s. neces/
b se sit dare talem formam ineē aīe ppter q̄d. nec etiaz
pp finem neq̄ in particulari: vt p experientiam alicu
ius actus seu per cōditiones actus manifestantes ta
lē formam inesse ipsi agenti pcipiēti actū suū. sic nec
pbari pōt de gr̄a vel charitate. de q̄ dcm̄ ē li. 3. di. 13 ēt
Di. 26. ex creditis manifeste: siue que sunt explicite de suba
fidei siue que cōtinent̄ in scriptura: siue que manife/
ste per sanctos sunt elicita ex creditis non possit pro/
bari: qz nō apparet necessaria hītudo ei⁹ ad talia cre
dita. tn̄ poni pōt. qz nō repugnat ipsi aīe talem formā
hr̄e q̄lis describit̄ caracter: nec per ɔ̄ns repugnat d̄o
posse aīe talē formā imprimere. ¶ Sed ne oīno fru
stra ⁊ sine necessitate ponat̄. oz aliquā auc̄tez habere
cui innitat̄ qui ponit eam: ⁊ tūc facile erit soluere q̄
obiiciuntur. inter auctoritates autē sanctoruz s̄z istā
significationē caracteris de qua loquimur. nō viden
tur multe auc̄tes exp̄sse: tn̄ alique allegant̄ nō cōclu/
dētes ex Aug. de bap̄ ɔ̄ donatistas li. 6. Satis claruit
ouem que foris caracterem dn̄icū accepat venientē
ad salutē ab errore corrigi. caracterē tn̄ in ea domini
cū agnoscet. q̄nq̄ tn̄ quidem caracterē multi lupi lu/
pis infigunt qui intus vident̄. Ibidē ēt lib. 1. de cōse.
dist. 4. Dn̄dit̄. Sicut baptizatus si ab vnitate recesse
rit sacr̄m baptismi nō amittit: sic ordinatus ⁊ si reces
serit sacr̄m dādi baptismū nō amittit: nulli enī iniu/
ria faciēda est. ¶ In ista auc̄te pluries nolat caracte
rem: sed apparet q̄ nihil ad ppositū s̄m significatio
nē caracteris de qua loquimur: qz dicit q̄ lupi lupis
infigunt caracterez. qd̄ magis saluat̄ de sacr̄o baptis/
mi q̄z de aliquo effectu in aīa. vn̄ vbiq̄ ī illa auc̄te p̄t
caracter hrī ad intentionē eius accipi pro baptismo si
effectu baptismi. sicut dictū est prius magis̄m accipe
re caracterē in ista diffōne p forma baptismi. ¶ Bre q. 1. hui⁹ ārti
uiter sicut habet̄ extra de hereticis. ad abolendā. Sē articuli.
tiendūz est de sacr̄is ecc̄lie sicut sentit romana eccle
sia. Romana autem ecclesia videt̄ sentire caracterē
imprimi in aīa in baptismo sicut dicit Inno⁹ tertius
extra de bap̄ ⁊ eius effectu. maiores. Qui ficte acce
dit ad baptismū caracterē suscipit xp̄ianitatis īpres/
sum. Et ibidem in fine. Tunc caracterē sacr̄alis imp̄
mit opatio cū obicē voluntatis ɔ̄rie nō inuenit obsi/
stētem. Et prima auc̄tas posset exponi vocando ca/
racterez xp̄ianitatis ip̄m baptismū: tn̄ scd̄a que dicit
q̄ sacr̄alis opatio imp̄mit caracterez videt̄ expresse
loqui de caractere tanq̄ de aliquo impresso ipsi aīe.
sicut loq̄mur in pposito. ¶ Propter g̊ solā auc̄tē ec/
clesie quātū occurrit ad p̄ns est ponēdū caracterem
imprimi. ad hoc aūt poni p̄nt tres cōgruentie. prima 3
talis. Cōgruū est ad formā pfectā poni aliquā dispo/
sitionē. gr̄a aūt forma est supnālis ⁊ pfecta. ergo con/
gruit ad eam esse aliquā dispositionē p̄uiā supnālez.
talis est caracter. ¶ 2ª cōgruentia qz cōgruit deum
non instituisse sacr̄a vana: saltē pro noua lege que pfe
cta est. ergo cōgruit q̄ sacr̄a sua a nullo recipiant̄ ve/
re: quin aliquem effectum habeant. sed nō semp ha
bent gr̄am sicut in ficto. ergo aliquē aliū. ¶ 3ª cōgru
entia est: qz cōgruit receptum in familiam xp̄i distin
gui a nō recepto per aliquid intrinsecū sibi: qz lz xp̄s
posset distinguere sine tali intrinseco: tamen perfecti
or est distinctio eius ⁊ in se ⁊ in cōparatione ad oēm
ecclesiam militantē. s. ⁊ triumphantē: si fiat p aliquā
formam intrinsecā manētē: q̄z si nō sic fiat: tale autez
distinctiuum eius qui suscepit sacr̄m quo intrat̄ in fa
miliam xp̄i ab eo qui non suscepit ⁊ immanēs in su/
scepto ponit̄ caracter. ¶ Istaꝝ congruentiarum ter/
tia est magis rōnabilis: qz est ēt spālis de baptismo.
due alie talē hn̄t pbabilitatem q̄ si ponet̄ caracter ta
li mō ponet̄: qualē ille cōgruētie tangunt: puta s̄m p̄/
mā ponit̄ dispō ad gr̄am. Rōnabile est enim q̄n ab
eodē agēte cāt̄ in eodē subiecto due forme ordīate
hoc est nō ex equo quātū ad cāuōnē nec eque perfe/ k
cte: q̄ sic vna dispō ad aliā ⁊ hoc non pfectior ad im/

perfectiorem: sed econuerso. Ã deo aūt in baptismo cāusat caracter ⁊ grã. ⁊ vtrunq₃ mō nō ex equo. ḡ cū caracter sit iperfectior: ɔgruū est ipm esse ee dispositiuū ad grãm que est pfectior. ¶ Sed tñ ista ɔgruentia ñ probat ꝙ oꝫ talē formā ponere que sit dispositio alioquin cū in quolibet sacro cōferat grã: in quolibet: requireretur dispō pmia: applicādo tñ rōnē illam spāliter ad baptismū hꝫ maiorem euidentiā. qꝛ pᵐ sacrm cōferēs grãꝫ est baptismus: ⁊ per ɔñs in ipso magis dꝫ cōferri dispositio ad grãm q̄₃ in aliquo alio: qꝛ dispositio naturaliter pcedit formam ad quā est: ⁊ iō ñ sitr opꝫ ꝙ imprimat in aliis posterioribus sacris. ¶ Sꝫ scda est nimis vlis qꝛ eque cōcludit de quolibꝫ sacro qꝛ qdlibet institutū est sic ꝙ nō sit vanū: ponere autē in aliis sacris quēdā ornatū coīdentē caracteri omnino supfluū est: sicut tactū est. d. vi. j. Et pōt formari rō ad oppositum de aliis sacris ꝙ ista rō nō cōcludit. ¶ Si enim aliquis eque fictus pōt recipere aliqd sacramētum sicut fictus recipit baptismū: qd apparet pbabile: qꝛ nō vr maior necessitas determinare dispositionē ad hoc ꝙ absolute recipiat sacrm pnie q̄₃ ad hoc ꝙ absolute recipiat sacrm baptismi: ⁊ recipiens sacrm pnie nullū oīno effectū inuisibilē recipit. ḡ non necesse est pp veritatem sacri ꝙ baptizatus recipiat aliquē effectū inuisibilē. sic ergo breuiter teneat conclusio propter auctē ecclie prius adductā: ⁊ due congruētie: vna de susceptione in familiā xpi: ⁊ alia de dispositione cōferenda sunt pbabiles. ¶ Ad argumenta alterius opinionis. ¶ Ad illud quod tangitur primo in mō ponēdi dico ꝙ alia consecrata non recipiunt formā inherentē eis: qꝛ nō sunt capacia. hō aūt capax est grẽ ⁊ dispōnis cuiusdaꝫ ad grãm. ⁊ ideo qñ ppter impedimentum suū non recipit grãm: recipit tñ istā dispōnem. ⁊ ista est caracter. ¶ Et si obiicitur in eo ꝙ hō non recipit sanctitatem formalr non distinguit ab aliis sanctificatis: que non pnt recipe scitatē formalr. cuiusmodi sunt ista cōsecrata. calix. ⁊ hmōi. ¶ Rñ° ꝙ hō in ista negatione. s. non recipere scitateꝫ formalr non distinguit ab illis: sed distinguit in hoc ꝙ est capax nō solū scitatis formalr: sed dispositionis ad eā. ista aūt nō: ⁊ si non recipiat illud vltimum propter impedimētū ex parte eius: tñ recipit dispōnē pṽiā. ¶ Ad illā rōnē pmam de necessitate ponēdi plura. rñdeo ꝙ etsi non possit istud euidēter necessario pbari ex creditis: tñ ponendi necessitas est h. qꝛ ecclesia ponit: ⁊ congruentie sunt quales prius adducte sunt: nec valet argumētū negatiuum. si nec Dio⁹ nec Dama. ergo nullus. sufficit enim auctoritas ecclesie: qꝛ Aug. de morib⁹ manicheoꝝ. Euāgelio nō crederem nisi crederē ecclie. ¶ Ad aliā rōnē que pcedit ex medio eodē. s. ꝙ nihil ponendū est frustra. ¶ Rñ°. ꝙ lꝫ de potentia absoluta posset deus causare grãm que est pncipalis effectus baptismi ⁊ etiam illos alios effectus proprios assignatos caracteri. s. assimilare ⁊c. sine tali forma absoluta que ponitur caracter: tamen de potētia ordinata tenetur ꝙ causat illos effectus mediante ista forma: ⁊ cōgrue ppter rōnes predictas. ¶ Et tunc ad rōnē cum dr aut est dispō ex pte passi: vel agētis. ¶ Rñ°. ñ agētis quasi sit quoddā agēs medium inter primum agens ⁊ passum. nō enim pono caracterē habere aliquam virtutem actiuā respectu grẽ causande: sed deum assistere illi tanq̄₃ signo inuisibili ad cāndū grãm: quā signat recedēte impedimēto sine obice inherēte. Est ergo dispō ex parte susceptiui qꝛ est forma prior sine qua nō recipit forma posterior: non quidem quasi sit ratio susceptiui respectu posterioris: sed ꝙ prius insit q̄₃ posterior non simpliciter necessario sed necessario cōparādo ad potentiā ordinariā agentis causantis vtrāq₃ formā. ¶ Et cū dicit vltra ꝙ posset effectus baptismi haberi per verā pniaꝫ. dico ꝙ de potētia ordinata nō pōt fꝫ istā opinionē haberi perfecta innocentia sine tali forma intrinseca cui deus assistit ad talem innocentiā cāndam. ¶ Ad illa que obiiciuntur de aliis effectib⁹: puta de distinctione ⁊ assimilatione. pꝫ ꝙ et si absolute distictio ⁊ assimilatio possent esse pactum trāseūtem in preteritū: tñ pfectius ⁊ magis cōgrue sunt per aliquā formā derelictā post actū trāseūtē. ¶ Consimiliter ad illud de obligatione seu cōfiguratione: qꝛ si hō recipiens homagiū alterius vel platus recipiens alium ad pfessionē posset aliquā formā ipmere obligato: magis h faceret q̄₃ ꝙ absolute per actū pteritū sibi eēt obligatus: deus aūt pōt talē formā cōfigurantem hoc est ostēdētē obligationē imprimere in aīa. ¶ Quod ēt additur de signo rememoratiuo. dico ꝙ rememoratiuū est nō tm̄ ppter illos respectu quoꝝ hꝫ rōnē signi ducēs in rōnē signati: sicut arguit diuidendo: sed hꝫ rōnem signi rememoratiui propter ipsum qui suscipit: ⁊ tñ si ponat propter alios. non tātū esset quoddā in se rememoratiuuꝫ sacri: sed ēt esset signū ductiuū in illud sicut signū dicit qd facit aliud in cognitionē venire. ¶ Pōt ēt cōcedi ꝙ in cōparatiōe ⁊ ad deum ⁊ primos siue in btitudine ad gliaꝫ siue in dānatione ad confusionem. ¶ Et quod obiicitur ꝙ deus posset cognoscere ouē suā sine signo. non obstat qꝛ ēt pōt eā nosse cū signo. btī ēt ⁊ dānati pnt istā nosse signatam quam nō noscerēt nō signatā. qꝛ in beatitudine ad maiorē gliam: ⁊ in damnatione ad maiorē cōfusionē. ¶ Et cū obiicit de fide ⁊ charitate sine de meritis dicet in rñsione ad scdm argᵐ pricipale. m ¶ Sed illa que obiiciunt ibi de xpo ⁊ matre eius: ꝙ caracter non est beato ad gliam: solui pnt: qꝛ sicut in natura creata sunt alique perfectiones nō simplr: sed in tali nā: qꝛ sunt pfectiones supplentes impfectionē ita pōt dici de isto ꝙ est pfectio supplens imperfectionē. ⁊ ideo nō cōpetit oīno pfecto neq₃ ēt cōpetit illi psone in qua est aliq̄ perfectio maior supplens imperfectionem q̄₃ ista. ¶ Ad tertiam rōnem pro opi. pōt dici ꝙ deus peccāti mortalr i ipso actu: quo peccat mortaliter. confert aliquod donū suum: qꝛ ñ vult sacrm suum qd vere ab eo suscipit: esse vanum: ⁊ ita vult ibi aliquē effectum causare: nō aūt vltimum: qꝛ indispositus est. ¶ Et cū probas ꝙ pfecte curat: concedo qñ curat: sed tunc non curat immo tñ disponit istum siue preparat ad curationē: ⁊ concedo ꝙ perfecte pparat. ⁊ istud est rōnabile: qꝛ lꝫ in actionibus bñplaciti circa personas priuatas forte nō conferat dona sua pertinentia ad salutē illius persone nisi pfecte sanando illā psonā. In actib⁹ tñ in vlibus cōcomitantibus remedia sua vlia: cuiusmodi sunt sacra. rōnabile est: vt aliquos effectus vles ordinaret causare cuꝫ talibus remediis: non autem vltimatos: qꝛ non omnes recipiētes illa remedia sunt ad h idonei. ¶ Per hoc apparet ad quartum concedo enim ꝙ est donū pertinens ad bonum suscipientis: nō aūt ecclesie. Et cum dicis: tale nō pōt conferri sine aliis donis perficientibus: talē psonā: pōt cōcedi in actionibus spālibus circa personas spāles ⁊ modo speciali. sed nō de actionibus generalibus concomitantibus remedia generalia constituta pro toto genere humano. illas enim regulariter causat cum ipsis remediis ne sint vana. ¶ Ad 5ᵐ licet multipliciter dicat de indelebili

Contra epistolā fundamenti.

2.

Quere ho ma.ᵉ ᵃᵐ hic.

tate caracteris:nec sit multū vtile recitare: breuiter
dico ꝙ nulla forma pōt esse in aīa alia ab aīa:quā nō
N possit deus de potētia absoluta delere: sicut posteri⁹
a priori:qꝛ in hoc nulla pōt inueniri cōtradictio: sed
caracter si ponat̄ hoc modo est indelebilis. nec pōt
deleri hoc mō: qꝛ nec virtute alicuius creature. pꝫ:
qꝛ est forma supnālis: nec potest virtute diuina deleri
de potētia eius ordinata:qꝛ ordinauit nullaꝫ formā
supnālē delere nisi ꝓp aliqḋ demeritū inherens aīe:
respectu autē caracteris delendi nulla pōt esse cā de
meritoria:cū enim imprimit̄ in actu peccandi mor
taliter.nihil potest demereri ipsum tolli. Hic nota ꝫ
Tho.ꝙ nō sit ponere virtutē aliquā supnālē in sacro — Nota. 3. di: uuma.
qꝛ illa nunquā posset corrumpi codeꝫ modo quo ca
racterem indelebilem ponit.

Dij. hui⁹ 4ᵉ in 2ᵉ pte 4ᵉ qōne. — **Ad rationes** ꝑncipales. Ad pmā rñ
dit idē Tho. ꝙ circūci
sio nō īpressit caracterē. & tūc ꝫ cū est arᵐ l.q.i.de ef
ficacia sacri respectu grē:ponit eniꝫ ꝙ non hꝫ effica
ciā respectu grē nisi qꝛ est instrm respectu cuiusdam
dispōnis ad gratiā.dico ergo ꝙ cōcedi pōt de circun
cisione ꝙ ibi īprimebat̄ caracter aliq̄s sicut in baptis
mo. Ita enim erat pma ianua salutis in lege mosay
ca.sicut baptismus in noua. Et cū arguit̄ ꝙ tūc circū
cisus non esset baptizādus.nego ꝯñtiā. ¶ Ad proba
tionē pōt concedi ꝙ caracter ille esset eiusdeꝫ rōnis
cū caractere baptismatis vel alterius.ꝙ si eiusdē vel
nō īprimebat̄ caracter per baptismuꝫ susceptū a cir
cūciso: sicut in subiectū hñs aliquā formā nō īprimi
tur iterū talis forma etiā a cā:que alias nata esset im
primere talē formā.& hoc ideo qꝛ subiectū nō est in
potētia:sed iam in actu ſm illā:vel si imprimeret̄ in
O baptizato alius eiusdē rōnis nihil incōueniens: saltē
si caracter ponat̄ relō. vt dictū est de relōnib⁹ di.8.
li.3.vel posset dici illū caracterē circūcisionis differ
re ab illo baptismi sicut īpfectū a pfecto:quēadmo
dū grā hui⁹ differret a grā illius & tūc in susceptione
baptismi pu⁹ circūciso nō īprimeret̄ nou⁹ caracter:
sed primus pficeret̄. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ nō oīs pfectio
in aīa hꝫ tale signū rememoratiuū perpetuū:sed illa
ꝑ quā cōstituit̄ hñs eam in aliquo determinato gra
du in ecclīa: hmōi nō sunt vtutes:q sunt cōes oībus
mēbris in quocūq; gradu:sꝫ sacrāꝫ illud ꝑ qḋ intra
tur in ecclīa q̄ alia vt confirmationis & ordinis put
dicet̄ in sequēti.q. ¶ Ad tertiū patet ex solōne q̄nte
P rōnis pro opinione precedēte: nō enim est caracter
indelebilis nisi cōparando ad potētiā creature & ad
diuinam potentiam ordinatam. Qō.X.

Ad secūdū sic procedit̄. Et
arguit̄ ꝙ cara
Lap.5. — cter nō sit forā absoluta:qꝛ ſm pħm.2.
ethi⁹. Tria sunt l aīa.po^a:passio & hīt⁹.
Caracter nō est in po^a.pꝫ.qꝛ nō est nā
liter in ipsa aīa: nec est passio:qꝛ est forma ꝑmanēs:
2ᵉ ethi⁹. — nec hitus qꝛ hitus est ſm queꝫ hñs hñ vel male pōt
opari.caracter nō est pnᵐ alicuius opatōis bone vel
male:nō bone:qꝛ pōt stare cū pctō mortali:nō male.
pꝫ qꝛ est donū dei & effectus sacri.ergo si illa diuisio
pħi sufficiēter euacuet formā absolutā in aīa. sequit̄
ꝓpositū. ¶ Itē si eēt forma absoluta nō pōt poni ni
si de genere q̄litatis:pꝫ discurrēdo ꝑ alia genera : nō
enim est subā qꝛ aduenit post eē cōpletum sube: nō
est quātitas.pꝫ. qꝛ forma spūalis & incorporea : & sic
discurrendo de aliis.qualitas aūt poni nō potest.pro
batur discurrendo per species qualitatis. ¶ P. for
ma absoluta habet aliquā opationē propriā caracter
aūt nō hꝫ aliquā opationē ꝓpriā.ergo &c. ¶ P. For
ma absoluta accñtalis quecunq; est delebilis ab illo
in quo est:qꝛ ab eodē pōt deleri de subiecto a quo i
primit̄ in subiectū saltē a deo:qꝛ ex quo est posterius
suo subiecto nō est ꝯdictio ꝙ non insit.caracter sim
pliciter ē indelebilis.ḡ &c. ¶ Oppositū. Caracter est
dispō ad grāꝫ.grā aūt est forma absoluta.ergo & ista
forma q̄ est dispō ad eam erit absoluta.nā dispositio
propria videt̄ esse eiusdē generis cū forma ad quaꝫ
disponit. ¶ P.caracter est pncipiū assimilādi bapti
zatuꝫ xp̄o vel alteri baptizato. Similitudo autē vni
tas fundata in qualitate. ergo caracter est qualitas. — Tho. in. 4.

Hic dicitur ꝙ caracterē forma abso — di.4.q.i.
luta.ad qḋ adducūt̄ quat — Uide alex. & bo.hic.
tuor rōnes. ¶ Prima talis est. Mutatio nō est nisi
ad formā absolutā.ex 5ᵒ phy⁹. Ad caracterē est mu — T.c.10.& iii.
tatio.pꝫ in ficto baptizato.qui nihil nouū accipit in
baptismo nisi caracterē. ¶ 2ᵒ sic.relō non est funda
mētū relōnis:qꝛ tūc esset processus in infinitū. Sed
caracter est fundamētū multaruꝫ relationū: est eniꝫ
fundamētū similitudinis vt est argutū: & etiā funda
mētū illius relōnis:quā importat signū : qꝛ caracter
est signuꝫ rememoratiuū respectu sacri suscepti. Est
etiā fundamētū cōfigurationis siue obligationis ad
christū. ¶ 3ᵒ. sic. Relatio nō ē ptās aliqua neq; acti
ua neq; passiua:qꝛ neq; pncipiū agendi neq; patien
di. Caracter āt ē ptās aliqua vtpote caracter baptis
mi est potētia passiua ꝑ quā hō sit capax alioꝝ sacroꝝ
Caracter autē ordinis est potentia quedā actiua ad
multos actus sacros in ecclesia.ḡ &c. ¶ 4ᵒ sic.in quo
libet sacro causatur aliqua relatio ad actionē vel pas
sionē in aīa suscipiētis sacramentum: & tñ nō in quo
libet īprimitur caracter.ergo caracter nō est talis re
latio.ergo aliqua forma absoluta. ¶ Contra istud &
prio cōtra opinantē ex dictis eius:qꝛ cōtradicit sibi. — Tho. vbi su pra.q.2.
Ipse enim dicit hāc esse diffinitionē caracteris. Ca
racter est signuꝫ cōionis fidei & sancte ordinationis
datū a hierarcha: vel ꝙ ē signū cōionis diuinorū & sa
cre ordinationis fideliū. Quomodocunq; sic vel sic
diffiniatur dicit ꝙ signū ponitur in diffinitione cara
cteris vt genus. Ex hoc arguit̄ ꝙ caracter non potest
esse forma absoluta:qꝛ ad quiditatem forme absolu
te non pertinet essentialr̄ aliquis respectus:qꝛ tunc — A
illa quiditas esset ad se & nō esset ad se:nec etiā pōt
dici ꝙ relatio ponat̄ ibi tanq̄ genus: & non sit vere
genus:qꝛ hoc modo in diffinitione accidentis poni
tur subiectum.patet aūt ꝙ relatio nō est subiectum
absoluti:nec etiam ratio receptiua. ¶ P. sicut non
sunt ponēda plura sine necessitate.ita qñ aliquid po
nitur precise ꝓꝑ aliquid non est illud ponenduꝫ per
fectius q̄ requiratur ad illud aliud . vel q̄ possit ex
illo alio cōcludi. Nam illa perfectio vlterior:que po
neret̄ frustra poneret̄.sed propter illa omnia ꝓpter
que ponitur caracter non est necesse ꝙ sit perfectio
absoluta. Possunt enim ista oīa etiaꝫ saluari sufficiē
ter si sit forma aliqua relatiua. ergo superflue & sine
causa ponitur esse forma absoluta. Minor patebit
soluendo rationes.primo enim accipit maiorem fal
sam:qḋ probo dupliciter.primo per rationem.secū
B do per auctoritatē.primo sic. Respectus nō pōt ma
gis intrinsece aduenire fundamēto q̄ ꝙ necessario
sequatur ipsum posito termino.qꝛ oīno nō potest in
esse fundamēto circūscripto termino:qꝛ tunc nō eēt
respectus sed forma absoluta. ergo si aliquis respe
ctus pōt extrinsecus aduenire fundamēto: seq̄tur ꝙ
nō necessario sequit̄ fundamētū ēt termino posito.

ergo ille respectus põt esse nouus oĩno sine nouitate
fundamenti vel termini. ergo ad eius esse nouũ põt
esse aliqua mutatio: qr nõ est ad aliqđ absolutũ: qr si
dicas respectũ aliquẽ aduenire extrinsecus subiecto:
nõ tñ fundamẽto hoc nihil est: qr relões intrinsece
vtpote silitudo que cõsequit̃ albedinẽ ⁊ hmõi pñt ex
trinsecus aduenire subiecto: qr fundamẽtũ de nouo
aduenit. ergo si ille sunt intrinsece ⁊ alie extrinsece:
erit dr̃ia eaꝝ in cõparatione ad fundamentuꝫ. ¶ P̃.
agẽs nãle nõ põt agere de nouo nisi aliqđ ponat̃ no
E uum vel in ipso vel in passo vel hitudo noua eoꝝ: ꝙ
oppꝫ: qr oĩbꝰ istis vniformiter se hñtibꝰ vniformis
erit actio: cũ tale agẽs agat ex necessitate nãe: ergo
si aliqđ agẽs nãle hꝫ aliquã actionẽ nouã. vel erit ali
qua forma absoluta ante istã actionẽ nouã in agẽte:
vel alia noua in passo: vel hitudo noua agẽtis ad pas
sum. Sed nec p̃mũ nec secũdũ est necessariũ: pt enĩ
ignis de nouo agere in lignũ absqꝫ hoc ꝙ ante istam
actionẽ ignis recipiat nouã formã vel lignũ. qr p̃ma
forma absoluta quã recipit lignũ est per istã actionẽ.
ergo est noua habitudo ignis ad lignũ absqꝫ oĩ noui
tate forme absolute. Hoc pꝫ experimẽtalr̃. qr actiuo
eodẽ mõ se habẽte ſm potentiã actiuã ⁊ passiuo ſm
potẽtiã passiuã proximã si fuerit aliqđ impedimẽtuꝫ
interpositũ inter ista non aget istud agens in passuꝫ.
amoto autẽ isto ipedimẽto vel obstaculo aget. ergo
est ibi noua habitudo agẽtis ad passuꝫ sine noua for
T.c.19.z ist. ma absoluta. ¶ Istud p̃bat̃ ex intentione phi. 5 phi
sico. qr licet neget motũ esse in ad aliquid prout ad
genus ad aliqđ pertinẽt relatiões intrinsecus adue/
niẽtes: nõ negat tñ motũ vel mutationẽ eẽ in ad ali
qđ extrinsecus adueniens: imo ↄcedit: cõcedit enĩꝫ
in genere vbi eẽ motũ proprie: ⁊ tñ vbi nõ est nisi re
spectus quidã corporis circũscribẽtis ad locatũ vel
locati ad corpus circũscribẽs. ¶ Secũda rõ ẽt habꝫ
maiorẽ falsam. s. ꝙ relatio nõ põt fundare relationẽ.
D qr ſm Euclidẽ. 5. geometrie in pñ°. p̃portionalitas
est silitudo duarũ proportionũ. ergo sup p̃portioneꝫ
que dicit formalr̃ relationẽ vel super vnitatem eius
fundat̃ similitudo. ¶ Et si arguas similitudo est vni
T.c.20. tas in qualitate ſm phm̃. 5. met. ¶ R̃ndeo. ⁊ si vno
mõ qđ appropriet̃ generi substãtie: ⁊ eodẽ mõ idẽ ⁊
diuersum que consequit̃ aliqđ in quantũ qđ fundat̃
in substãtia: ⁊ equale in vnitate quãtitatis stricte ac/
cepte. sile in vnitate qualitatis: tñ alio mõ accipiẽdo
in omni genere inuenit̃ qđ. accipiẽdo rẽ illius gene
ris precisissime: ⁊ inuenit̃ quale accipiendo formaꝫ
in isto genere in rõne forme. ⁊ inuenit̃ quãtitas vir/
tualr̃. ⁊ sic in oĩ genere inuenit̃ idẽ sile ⁊ equale: hoc
mõ enĩ pñt hñtes relões vnius spẽi dici siles ſꝫ vni
tatẽ vnius relõnis: sicut hñtes vnã formã subalẽ ſm
spẽm pñt dici siles ſm substãtiã. ¶ Et qđ adducit̃ ꝺ
secunda relatione que fundat̃ in caractere. s. signi.
¶ R̃ndeo si signũ ẽ ſm Augᵐ de doc. christiana. qđ
p̃ter notitiã quã ingerit sensibus: aliud facit in cogni
tionẽ venire: qđ verũ est non solũ de signo sensibili:
accipiẽdo sensum stricte pro sensu corporali. sed ve
rũ est etiã de sensu incorporali: accipiẽdo sensuꝫ ge/
neraliter pro potẽtia cognitiua: tunc dico ꝙ nihil est
ex cuius cognitione nõ possit deueniri in cognitionẽ
alterius saltẽꝫ vt ex cognitione posterioris in prius:
quin illud posterius possit dici signũꝫ. ⁊ sic concedo
ꝙ sup relationẽ aliqꝫ realeꝫ põt fundari relatio signi
ad aliquid prius. sed talis relatio non tantũ ducit in
cognitionẽ sui: sed etiam alterius: ⁊ hoc modo si de
videret paternitatẽ i suo fundamẽto posset eẽ signũ

rememoratiuuꝫ actus generationis p̃teriti. ⁊ isto
mõ in p̃posito. ⁊ maxime nõ est hoc incõueniẽs: qr
ista relatio signi non est nisi relatio rõnis: loquendo
de signo instituto ad placitũ: cuiusmodi est caracter
respectu suscepti sacri. Qđ additur ibi de relatione
cõfigurationis siue obligationis: nõ cogit: põt enim
religiosus p votũ religionis obligari ad seruandũ re
ligionem. ⁊ qui fecit homagiũ per actũ faciendi ho/
magiũ obligari dño suo: ⁊ vlr̃ in talibus per promis/
sionẽ precedentẽ: ⁊ tñ non est ibi aliqua forma abso/
luta sup quã fundat̃ ista obligatio. nec forte aliqua re
latio nisi rõnis. ⁊ ita abũdanter posset saluari rõ obli
gationis si poneret̃ relatio realis sicut filiatio in filio
posset esse fundamentũ alicuius habitudinis filij ad
patrem: puta obligationis ad dilectionẽ naturalẽ: ⁊
si possibile esset filiationẽ solam esse. ¶ Et ad illam
p̃bationẽ ꝙ tunc esset p̃cessus in infinitũ in relatio/
nibus. dico ꝙ nõ valet ꝺ realibus relationibꝰ: qr ali
qua est relatio vltia in qua nõ põt fundari alia realis E
sicut aliqđ est accidẽs: ita vltimũ in entibꝰ: ꝙ nõ põt
vlterius esse subiectũ alicuius accñtis ⁊ ideo nõ seq
tur. si accñs põt esse in accñte ꝙ in accñtibus est pro
cessus in infinitũ ¶ De relationibꝰ tñ rõnis hñ con
cedo ꝙ ibi põt esse p̃cessus in infinitũ qr quelibet re
latio siue realis siue rõnis põt vlterius fundare aliã
relõnẽ rationis. ¶ Tertia ẽt rõ nõ valet. qr vel equi/
uocat de ptãte vel hꝫ vnã p̃positionẽ falsam. si enim
accipiat̃ ptãs simplr̃ ad aliquẽ actũ qui sine illa ptãte
simplr̃ nõ posset hẽri: sic nego caracterem esse ptãtẽ.
nã baptizatus in nullũ actũ simplr̃ põt in quẽ nõ pos
set nõ baptizatus: ⁊ hoc siue loquẽdo de actu in quẽ
põt actiue siue de actu quẽ quodãmodo põt ab alio
recipere: ita enĩꝫ posset nõ baptizatus inũgi chrisma
te sicut baptizatus. ⁊ ita posset abluere sicut baptiza
tus. Si auteꝫ loquamur de ptãte nõ simplr̃ sed mi/
nisteriali: hoc est p quã aliqs fit ↄueniẽs minister ali
cuius p̃ncipalis agẽtis ⁊ sine illa ptãte nõ esset cõue/
niẽs minister p̃ncipalis agẽtis: talis ptãs nõ opꝫ ꝙ sit
forma absoluta: imo sufficit in multis ꝙ sit tantũmõ
relõ rõnis. qđ p̃bat̃ ſm eos: qr ep̃atũ nõ dicũt eẽ or/ Tho.di.24.
dinẽ vltra sacerdotiũ: ⁊ tñ ep̃s hꝫ ptãtẽ talẽ ministe/ huius.4.ar.
rialẽ: quã nõ hꝫ nõ ep̃s: est enĩꝫ cõueniens minister 3.q.2.
in aliquo actu cui deus assistit vt in actu ordinãdi. ⁊
nõ silr̃ assisteret si alter nõ ep̃s exequeret̃ sileꝫ actuꝫ.
Cõsilr̃ constitutus iudex si ferat s̃nlam s̃nia eꝫ. prius
aũt nõ tenuisset: qr s̃nia a nõ suo iudice lata nulla est
ipso iure. nec tñ ille iudex: nec ille ciuis hꝫ aliquã for
mã absolutã realẽ: nec forte relatiuaꝫ nisi tãtũ rõnis
quã prius nõ habebat. Per illam enĩꝫ relationeꝫ ra
tionis qua ipse a principe instituit̃ iudex: volũtas p̃n
cipis ratificat sententiã ab eo latã: ⁊ vult eã obserua
ri: nõ aũt ratificat s̃niaꝫ alterius non constituti iudi/
cis: nec vult illã obseruari: ⁊ ita iste per illam habitu
dinẽ ad voluntatẽ principis: hꝫ potestatẽ ministeria
lẽ respectu principis: vt principalis agẽtis ad aliquẽ
actũ cõueniẽter exequẽdũ ministerialiter: queꝫ sine
tali relõne nõ posset cõueniẽter exequi. ⁊ multo ma/
gis posset relatio realis: si inesset: poni talis ptãs con
ueniẽter exequẽdi ministerialr̃ aliquẽ actũ. pꝫ enĩꝫ
ꝙ filius: qr filius põt hẽre aliquã auc̃tẽ exequẽdi ali/
quẽ actũ in domo pr̃is: quẽ nõ põt nõ filius: ⁊ iteruꝫ
nepos hꝫ aliquã auc̃tẽ exequẽdi aliquẽ actũ: licet in
feriorẽ quẽ nõ põt nõ nepos ⁊ ifra: ⁊ potestas ista sic
vel sic precipiendi vel imperandi non est nisi cogna
tio vel filiatio. ¶ Sic etiam apparet ad illas ptãtes
de quibus arguit̃ in speciali. nã potestas ordinãdi ⁊

confirmādi si est actiua nō est nisi ad ministrandum
cōuenienter in tali actu tali dn̄o. vt ipse ad actū mi/
nisterialē hmōi assistat operādo principalr̄ eo modo
quo non assisteret simili ministerio exhibito ab alio.
¶ Caracter aūt baptismalis si ponit̄ potestas passiua
nō ponit̄ passiua: nec vt receptiua neq3 vt rō recipiē
di. nihil enim absolute pōt recipere aīa baptizati: qd̄
non possit recipere aīa non baptizati. Sed est ptās
quedā relatiua de cōgruo ordinata a principali agen
S te disponēte agere in passum habēs talem formā: ꝛ
non in aliud passum: talis aūt forma relatiua de con
gruo respectu alicuius agentis principalis volūtarie
pōt eē sola relatio: sicut aliquis disponit agere alidd
in aliquem. q2 filius: vel q2 consanguineus nolēs ali
quid simile causare in nō habēte talem relationem.
¶ Quarta vero rō destruit primā: si eniz vlr in alijs
sacris causaret̄ relatio noua ad actionē vel passionez
sacri ꝛ nō caracter. ergo est ibi relatio noua sine abso
luto aliquo nouo: nisi fingas in quolibet alio poni ali
qd̄ absolutū coīndens caracteri: vtpote ornatū quē
dā. sed si ille ornatus est forma supnaturalis erit in/
delebilis eo mō quo caracter est indelebilis: q2 non
poterit hēre cām demeritoriam: ꝛ tunc videt̄ fictio
quare nō possit dici caracter: cum sit forma prior ip/
so effectu principali sacri ꝛ forma indelebilis: quare
etiā ille ornatus non poterit hēre effectū suū cessan/
te fictiōe in alijs sacris: sicut ponit̄ caracter in sacris
imprimētibus caracterē. ¶ R̄ndeo ergo q rō nihil
pbat nisi q caracter nō est quecūq3 relatio ad actio
nē vel passionē sacri sicut si esset forma absoluta nō
esset qcūq3 absoluta: q2 in alijs sacramētus fm istos
imprimit̄ aliqua forma absoluta sed nō caracter. Et
ppter hoc potest dici q nō in quolibet alio sacro im
6 primit̄ aliqua relatio manēs post actū. Caracter aūt
si est relatio manet post actū suscepti baptismi. Imo
semp. Non obstantib9 ergo istis rationibus: que nō
cōcludunt vt visum est: pōt dici caracterem esse tan
tūmodo quēdā respectū extrinsecum aduenietē ipsi
anime causatū a deo imediate in susceptiōe sacri in
terabilis: q2 sic ponendo salkē omnes cōditiones sal
uant̄ que cōmuniter attribuuntur caracteri.

Sed restant duo dubia. ¶ Primuz de fundamēto ꝑrio illi
us relationis: aliud quō possunt caracteres diuerso/
rū sacroꝝ distingui abinuicē: ¶ De pͦ videret̄ alicui
q actus susceptionis sacri trāsiens in preteritū esset
proximū fundamētū vel proxima rō fundādi istā re/
lationē. Sed istud est falsuz spāliter in proposito: q2
ratio fundādi ꝛ relatio sunt in eodē subiecto primo
susceptio aūt sacri ꝛ caracter: lz sint in eodē supposi/
to: nō tn̄ in eodē subiecto proximo: q2 susceptio ba/
ptismi insuit fm corpus. caracter fm animā. Istō ē̄
est generaliter falsum hic ꝛ in alijs ppter duo. ꝑrio
q2 nō ens nō pōt esse fundamētum vel rō fundandi
D aliquā relationē realē: q2 nec terminus. pp hoc eniz
ponit̄ contradictio relatio rōnis: q2 h3 fundamētuz
vel terminū negationē. actus aūt transiens in prete/
ritū postq3 trāsit simplr̄ nō est. ergo postq3 trāsit nul
la relatio realis fundatur super eū. Hoc secūdo patz.
q2 ad terminū imutabilē super fundamētū omnino
imutabile non potest fundari relatio nisi simplr̄ im/
mutabilis ꝛ etiā necessario inherēs fundamēto. vn̄
si aliqua essentia creature esset simplr̄ imutabilis. re
latio illius ad deū esset simplr̄ imutabilis. ergo si ca/
racter dicat aliquā relationē ad deū de quo pz q est
terminus imutabilis. ꝛ fundat̄ in actu vt preteritus

Dec vt̄ eē in tātio tho^{e} 5° meta. c. d ad alidd assignā do fundamē tu scdi modi

est cum actus preteritus: vt preteritus sit simplr̄ ne
cessarius intātū q de potētia absoluta diuina nō pōt 6. ethi^{r}.
esse nō preteritus: sequit̄ q ista relatio realis eēt oī/
no imutabilis etiā loquēdo de potētia dei absoluta
hoc autē videt̄ inconueniēs: q aliqua sit relatio rea/
lis alia a suo fundamēto: quā non possit deus de po
tentia absoluta delere a fundamento suo sicut poste
rius a priori. ꝛ ille due ꝓbationes vltime probāt pa
ternitatē non fundari super genuisse. ¶ Et si addu/ L. c. 20.
cas phm̄ ꝯ hoc. 5. meta. c. de ad aliquid. Pater dici/
tur eo q generat. ¶ Respondeo actus potuit eē cā
in fieri ipsius relationis: ꝛ quidē qn̄ fuit causa tūc re
latio infiebat: sed nō est cā in esse sicut nō manet ma
nente relatione. fundamētū aūt nō tāuū est cā in fie/
ri relationis: sed in esse: ¶ Quid est ergo fundamē/
tum paternitatis: ¶ R̄ndeo. fundamentum proxi/
mū est ipsa potētia generatiua. nō loquēdo de respe/
ctu quē de se dicit potētia. sed de isto absoluto qd̄ de 3
nominat̄ a respectu. Dico ergo a simili in proposito.
si caracter ponat̄ relatio realis eius fundamētū pro
ximū est ipsa nuda aīa: siue essentia siue potētia. de h
in sequēti. q. q2 respectus extrinsecus adueniēs pōt
fundari sup fundamētum: ex cuius principijs nullo
mō egrediatur: nec fundamētū eius proximuz opz
determinari ad illum aliquo mō ex ratione sua pro
pria: q2 tūc nō esset respectus extrinsecus adueniēs:
sed tātūmō determinat̄ ad illū ab ipso agente. sic in
proposito. ¶ Ad scdm dubiū dico. q sicut caracter
si poneret̄ forma absoluta dicerent̄ distigui caracte
res seipsis formaliter: ita si ponant̄ respectus illi: lz
ab extrinseco possint distingui extrinsece: tamē for/
maliter distinguunt̄ seipsis. ¶ Sed si queras: quare
ergo sunt tātū tres caracteres: ¶ R̄ndeo. q2 de hoc
nō faciam mentionē spālē in materia de cōfirmatio
ne vel ordine. ideo dico q hoc pōt patere per simi/
le in pollitijs istis mundanis: nullus enim h3 deter
minatū gradū in familia regis: q2 comedit vel bibit
nec q2 post offensam dn̄s recōciliat̄ sibi: nec q2 mul/
tiplicat personas i ista pollitia. nā isti actus cōes pn̄t
esse oībus in quocūq3 gradu. sed aliū gradū h3 aliqs
qn̄ recipit̄ in familiā dn̄i: alium quādo vlterius ꝓfi/
cit ꝛ cōstituit̄: vt miles ad defendendū rempu. aliuz
qn̄ cōstituit̄ vt supremus sub dn̄o ad constituendos
alios in gradibus determinatis in sua familia. vtpo/
te aliquis senescalcus generalis vel imediatus sub
dn̄o: cui cōmissa est auctoritas vlis ad recipiēdū ali/
quos in familiā dn̄i. Et ideo si esset nomē impositū
qd̄ significaret gradū in familia vel holiuiam: nō di/
ceretur habere gradū vel dignitatē aliquis: q2 acce/
dens ad mensaz: vel q2 cōiugatus: vel q2 rediens ad
gratiā post offensam. Sz diceret̄ tātū habere gradū
qui de populo esset assumptus in familiā dn̄i. ꝛ vlte
riorē gradum qui in familia constitueretur ad defen
dēdū domū vel dominū. ꝛ vlteriorem qui constitue
ret̄ tanq3 prepositus ad recipiendū aliquos ad fami
liā ꝛ instruēdū inferiores. Sic in proposito tria sacra
s. eucharistia ad nutritionē spūalē. matrimoniuz ad K
ꝓcreationē corporalē. pn̄ia ad recōciliationē annua
lē in nullo certo gradu cōstituūt in ecclesia: imo pn̄t
esse cōes oī mēbro ecclesie in quocūq3 gradu. Sed
pͦmus gradus in ecclīa ꝛ q̄dē vlissimus est recipi i fa
miliā xp̄i. qd̄ fit in baptismo. scd's spālis in militiam
ad defensionē fidei xp̄iane: qd̄ fit in cōfirmatiōe. ter
tius cōstitui in patrē ꝛ pastorē ad introducēdū alios
in ecclesiam. ꝛ ad dirigenduz ꝛ ad instruendū eos.
quod fit in ordine: ꝛ sicut in pollitia illa non cōgruit

illos tres dignitates iterari. s. receptionē in familiaz
promotionē ad militiā: ꝛ prolationē ad doctrinam.
bene tamē iterari pñt nutritio ꝛ procreatio ꝛ recon/
ciliatio. ita in proposito. tria sacrā non decet iterari.
alia aūt iterant: ꝛ in non iterādis gradus initerabi/
lis acqrit ꝛ caracter dr. in iterandis autē non.

Ad qōnem pōt dici ꝙ sicut nō pōt p/
bari aliquā formā realez i/
primi in susceptiōe baptismi aliā a grā ꝛ virtutib⁹: ꝛ
hoc neqꝫ p rōnē naturalē neqꝫ ēt per rationē euidē/
tē ex creditis manifestis. ita non pōt probari caracte
rem: si ponat forma realis: esse formā absolutā rea/
L lē vel respectiuā: qꝛ vtrūqꝫ saluari pōt: ꝙ sit. s. forma
respectiua sicut iā ostensum est: vel ꝙ sit forma rea/
lis absoluta. Si ponat nō pōt euidēter iprobari. que
dam enim sunt satis rōnabilr̄ cōcedenda de caracte
re si ponat esse. vtpote ꝙ est forma spūalis impressa
a deo cuicūqꝫ suscipienti sacrm nō iterabile: ꝛ ꝙ ex
instōne diuina efficaciter significat gratiā illius sacri
ꝛ ꝙ disponat ad eā sicut declaratū est in. q. precedē/
te: qꝛ est in eodē susceptiuo ꝛ ab eodez agente ꝛ for
ma prior ꝛ imperfectior: ꝛ ꝙ sit indelebilis cū non
habeat cām demeritoriā corruptiuā: ꝛ ꝙ sit signum
memoratiuū respectu susceptionis sacramenti que
preterit. ꝛ signū cōfiguratiuū. i. signans obligationē
aīe ad christū. ꝙ etiaz sit forma assimilatiua alteri su
scipienti sacrm: ꝛ ab alio distinctiua qui non suscipit
hec oīa que vident rationabiliter concedēda de ca/
ractere: si ponat forma realis absoluta: possunt salua
ri si ponat respectus realis per modū predictū: sicut
si est forma absoluta realis. si aūt ponatur respectus
realis dictuz est prius qualiter ista saluabunt. ꝛ qua
lis respectus sit: qꝛ extrinsecus adueniēs. Sed si po
natur forma absoluta necesse est dicere ꝙ pertineat
ad genus qualitatis: nec opꝫ declarare quō oēs iste
Ric. l. 4. di. 5. arti. 2. q. 1. sol. 3. ar. Idē bona. ꝛ aliī multi. L. c. 26.
conditiones sibi cōueniāt: qꝛ satis patet. ¶ Sꝫ tunc
est dubiū in qua specie qualitatis debeat poni. Dici
tur ꝙ qꝛ est qualitas supnālis. non opꝫ ꝙ ponat in
genere qualitatis fm phm. io. meta. Corruptibile ꝛ
incorruptibile differunt plus qꝫ fm genus: nāle ve/
ro ꝛ supnāle differūt plus qꝫ corruptibile ꝛ incorru/
ptibile: qꝛ corruptibile ꝛ incorruptibile cōtinent sub
vno mēbro. s. sub nāli. ergo multo magis nāle ꝛ sup
nāle pluꝫ differūt qꝫ fm genus. ¶ Cōtra. fides spes
ꝛ charitas sunt supnaturalia quedā: ꝛ tamē cōcedun
tur esse ppriē in genere qualitatis. ¶ Hoc idem pꝫ
aliter: qꝛ naturalitas ꝛ supnaturalitas nō sunt cōdi/
tiones nisi p cōparationē ad agens: talis aūt cōpara/
M tio nō variat aliquid quātū ad esse in genere: qꝛ ali/
quid ponit in genere fm suam propriā quiditatē for
malē circūscripta relatione ad agēs: nec valet dictū
phi. io. meta. qꝛ loqtur de genere phisico. sic enī nul
la duo sunt eiusdē generis nisi sint trāsmutabilia ad
inuicē. sed idem genus logicū bene potest cōtinere
multa que nō pertinēt ad idē genus phisicū. vt patet
de substantia corporea ꝛ incorporea: ꝛ de qualitate
Ri. di. 5. 4. ar. 2. q. 1. i so lu. ad. 3. ar.
corporali ꝛ spūali. ¶ Aliter dicit ꝙ fm ꝙ est pnm cō
figurādi pōt poni in quarta specie qlitatis: fm aūt ꝙ
est pnm assimilādi: poni pōt in tertia: ꝛ vt ē potestas
quedā in secūda. ꝛ vt dispositio ad grāz: imp⁹ que ē
dispō. inquātū vero imobiliter pmanēt: in pma q est
habitus ¶ Sed hoc non valet: qꝛ ꝛ si posset habere
multas pprietates fm quas assimilet formis diuer
sarū specierū qualitatis tñ nō pōt esse in setot quidi/
tatiue. Non eniz est in se nisi vna quiditas simplr. ergo
tātū erit vna specie. Uerūtñ istud posset habere ali/
quā pbabilitatē de vna alia forma: qꝛ fm veritatē il N
la diuisio qualitatis in quattuor species nō est ppriē
generis in spēs. sed est tantū fm quosdā modos di/
uersos cōuenientes diuersis qualitatib⁹. Et forte ei
dem qualitati in se fm essentiā possent cōpetere plu
res modi qui ponunt in diuersis qlitatib⁹. ¶ Alr dr Ric. vbi. s.
ꝙ est in quarta specie qlitatis. qꝛ est figura quedam
spūalis. Sed hoc nihil est. qꝛ nil collocat in genere p
pprietates methaphoricas: alioquin xps esset vere
in genere subē inaīate: qꝛ dicit petra. ꝛ esset in gene ꝑ cor. io.
re aīalis irrōnalis: qꝛ leo dr methaphorice. ꝛ in gene
re qualitatis: qꝛ dr lux. Ego sum lux mundi ꝛc. Sed Apoc. 5.
ex methaphoricis colligenda est propria cōditio rei Io. 8.
in se. ꝛ fm illā collocāda est in genere ꝛ specie: sicut
enim posset spēs intelligibilis poni in quarta specie
qualitatis. qꝛ cōfigurat animaz ipsi obiecto cognito.
¶ Rñdeo ergo ꝙ si ponat accidens absolutuz pōt
poni in secūda specie qualitatis. vel etiā in pª. nec al
terū istoꝝ pōt euidēter iprobari. Si enim arguit sic
nō est in secūda specie que ē potētia: qꝛ est supnālis
ꝛ ad illā spēz secūdā nō pertinet nisi potētia natura/
lis. Hoc nihil ē: qꝛ ꝛ si phs non loquebat nisi de poª
nāli exēplificādo: tñ potētia supnaturalis si est abso/
luta ꝛ accitalis ꝛ spūalis bene pōt pertinere ad idez
genus intermediū sub qualitate cū potētia naturali.
sicut ꝛ habitus supnaturalis ponit pertinere ad idez O
genus intermediū cū habitu naturali. Si etiā ponat
in pma specie vt habitus. qꝛ de difficili mobilis: nō
pōt iprobari. ¶ Si autē cōtra hoc arguit: qꝛ est potē
tia supnālis. ergo nō hitus. ꝛ ꝯñtia probat p simile:
qꝛ potētia naturalis nō est habitus naturalis. ꝛ 2°. qꝛ
est dispositio ad gratiā. ergo non est habitus. ꝛ 3°. qꝛ
omnis habitus disponit ad bene vel ad male agen/
dū. 2. eth. sed caracter nō. ꝛ 4° qꝛ oīs habitus dispo Ca. 5. ꝛ iñ.
nit ad faciliter operandū ex eodē 2° ethi. caracter āt
nō. ¶ Hec nō cōcludunt. Primū nō. qꝛ pōt habitus
supnaturalis vt est forma supnālis de difficili mobi/
lis esse pnm agendi vel resistēdi corruptio. ꝛ sic hēre
rōnē potētie supnaturalis: nec simile illud valet. qꝛ
habitus naturalis dicit quādā facilitationē inductā
sup potētiā nālē: qꝛ potētia naturalis est qua nāliter
possumus actus quos possumus. sed poª pōt esse ali/
qua supnaturalis forma spūalis imobilis. ꝛ pro tāto
pōt dici habitus. ꝛ tñ est pnm quo possumus in talez
actū spūalē vel supnaturalē. ¶ 2m vero non cogit: qꝛ
bñ pōt esse vnus habit⁹ dispositio ad aliū. sicut sꝫ di
stinguētes habitū pncipiī ab habitu ꝯclusionis: habi
tus principiī disponit ad habitū ꝯclusiōis: nec p hoc
est dispositio vt distinguit ꝯ habitū i pma specie. nā
illa est qualitas de facili mobilis per oppositū ad ha
bitū. ¶ Tertiū de bene ꝛ male nō est necessariū: qꝛ
aliquis pōt esse actus indifferēs. sicut eniz ex frequē
ter bene agere acqrit habitus inclinans ad bñ agen
dū: ꝛ ex frequēter male agere inclinās ad male agē
dum. sic ex frequēter agere absolute acquirit habili/
tas ad agendū tali actione neqꝫ cum bonitate neqꝫ
cuz malitia: sic nec actus generatiuus fuit talis. s. bo
nus vel malus. hoc pꝫ. potest enim aliqs frequenter
considerās geometriā habere facultatem magnam
ad cōsiderādū cōclusionē in illa scientia: nec est ibi
habitus bonus vel maluꝫ sicut nec actus ex quo gnā
bat: sic ꝛ in hitu supnāli pōt esse. ¶ Et si dicas ꝙ ha
bitus supnālis nō est talis qꝛ dat ad pfectionē reci/
pientis. ¶ Rñdeo. hitus supnālis pōt esse disponens
ad actū bonū: lꝫ non sit eius principium elicitiuum P
proximum vel sufficiens: ꝛ hoc modo fides infusa

nō est pncipiū sufficiēs eliciēdi actū credēdi: nec charitas infusa eliciēdi actū diligēdi. sed inclināt: vt concurrētibus aliis necessariis actus bonus eliciat. ꝛ ita dico ꝙ aliq̄s habitus supnālis pōt remotius ꝛ impfectius inclinare ad actū bonū: ꝛ talis ponit caracter tanq̄ pꝛio ꝛ remotissime disponēs ad bonos actus. ¶ Illud aūt quartū de facilitate nihil valet: q2 nō ē verū nisi de habitu acquisito. habitus enim infusus nou dat facilitatē ad actū vt pꝫ de nouiter cōuerso: cui nō est facile post cōuersionē actus bonos elicere sed difficile quousq ex frequentia actuū bonorum acquirat aliquam virtutem acquisitam.

Vid. 2. eth^z c. 3. op.

Ad argumenta ad vtrāq partē.

¶ Ad p^m si ponatur forma absoluta pōt poni vel po^a vel habitus fm duas vias iā dictas. ¶ Ad scd̄ꝫ pꝫ in qua specie qualitatis poneret ꝛ qualr. ¶ Ad aliud quātitas est forma absoluta: ꝛ tn̄ nō ponit actiua. opꝫ ergo exponere ꝙ hēat opationē respectu eius. cuius sit sufficiēs pncipiū: vel ꝙ aliquo mō se hēat ad opationē. ꝛ sic cōcedo in pposito ꝙ illa forma est dispositio remota ad opationē. ¶ Ad quartū pꝫ ex sine q̄ōnis precedētis.

¶ Ad pmū in oppositū nō est incōueniēs aliquā relationē disponere ad formā absolutā loquēdo de dispositione nō respectu agētis nālis: nec que sit rō receptiui: sed de dispōne cōueniente respectu agentis supnālis: hoc est ꝑ quā hñs illā est cōuenienter natū pati a tali agente: q2 ꝛ isto mō pōt relatio esse dispositio respectu cuiuscūq agētis volūtarij. sicut aliq̄s volūtarie hꝫ filiū pro cōueniēti obiecto siue passo alicuius actionis: aliū aūt nō sine tali relōne hꝫ pro cōuenienti passo. licet equalis sit in omnibus absolutis filio. ¶ Ad aliud de similitudine patet q̄ uo silitudo non tamē fundatur super qualitatē vt est genus distinctū. sed vt generalr inueniť in oībus formis ratio eius. hoc enim mō mētalr crucifixus pōt dici similis christo crucifixo corporaliter.

Q.

Q̄ō. XI.

A D vltimum sic pceditur.

¶ Et arguit ꝙ caracter nō sit i essentia aie vt in pⁱo subiecto: q2 dispō ꝛ forma ad quā disponit: hñt idē sbm primū. Caracter est pⁱa dispō ad fidē. fides aūt est in intellu. ¶ Cōtra. ex eadē maiore cū hac minore caracter est pⁱa dispō ad grāꝫ. Gratia est in essentia aie sicut vita. q2 eiusdē est vita prima ꝛ secunda. ergo caracter est i essentia anime sicut gratia ad quā disponit que est vita spiritualis.

Hic est opinio

ꝙ sicut grā est i essentia aie. sic po^a ad grāꝫ est in potētia aie. Caracter aūt est potētialis dispositio pⁱa ad grāꝫ. ergo in potentia aie est vt in subiecto pⁱo: sed nō est in qualibet po^a aie: q2 tunc nō eēt vna forma: ergo est in vnica po^a: sed magis rōnabile est ponere ꝙ in intellectu. cuius rō est: q2 caracter est ad cōfigurādū trinitatē creatā trinitati increate. trinitas aūt create siue imago cōsistit pn^r in intellu. q2 ex eo sicut ex radice oriť volūtas. ¶ Contra: q2 dispō ad formā nūq̄ est in posteriori susceptiuo forme: pꝫ discurrēdo ꝑ singulas formas ꝛ dispōnes earū: sed caracter est dispō ad gratiā vt cōcedis: ꝛ gratia est in essentia aie per te. ergo caracter nō pt esse in aliquo susceptiuo posteriori ipsa essentia aie: sed per te potētia est posterior essentia anime: q2 est accidens eius. Nec valet rō vel 9ntia qua dr̄ gratia est in essentia aie. ergo potētia vel dispositio ad grāꝫ est in potētia anime: imo sequiť oppositū. s. vel ꝙ ipsummet susceptiuū gratie sit susceptiuum dispōnis: vel saltē dispositio illa nō pōt esse in aliquo posteriori illo in quo est forma. hoc etiā pꝫ in aliis: q2 habit^9 supnālis nō est in habitu nāli. sed in potētia nāli: in qua est habit^9 nālis. ꝛ hoc iō. q2 potētia nālis est prior vtroq habitu. ¶ Itē pbatio qua probať gratiā eē in essentia anime imediate nō 9cludit: q2 perfectio naturalis prior inest alicui q̄ perfectio vel potētia supnaturalis: nā pfectio naturalis ꝛ intrinseca seqť statī nām sui pfectibilis: potētia aūt ꝛ si sit accñs fm euꝫ: tn̄ est perfectio intrinseca ipsius aie. g̃ prius nāliter inest aie ipsa potētia q̄ grā: ꝛ per 9ns posset hēre rōnē subiecti receptiui respectu grē. ¶ Nec cōcludit illud de vita: q2 vita spūalis prius inest ipsi anime vt est coniūgibilis deo. vnde fm Augustinū de ci. De^9 pp hoc dr̄ vita aie: q2 vita aie nō ē nisi in cōiūctōe ei^9 ad deū vt ad obiectū. aīa aūt nō est cōiūngibilis deo in rōne obiecti nisi per potentiā. ¶ Qd̄ postea de voluntate addit ꝙ ipsa oriť ex intellectu. quero aut intellectus hꝫ ad voluntatē tm̄ prioritatē generatiōis siue originis. ꝛ ex hoc nō ponit perfectio i intellectu respectu volūtatis: sed impfectio: q2 vlr impfectiora precedunt perfectiora ordine generatiōis. 9. meta. T. c. 15.

Si aūt intelligas ꝙ intellectus sit prior vel radix respectu volūtatis tanq̄ eminenter vel virtualr continēs volūtatē hoc iprobať ex dictis: q2 ordinatū ad alterū vt prius origine nō cōtinet ipsum eminēter vel virtualiter: actus aūt intellectus ordinatur essentialiter ad actū volūtatis: ꝛ si hoc neges de hoc disputādū est in materia de beatitudine inferius. A

Di. 49. q. 3.

Dico ergo

ad q̄ōnē supponēdo hoc qd̄ declaratū est. 2. li. di. 26. s. de grā ꝙ est idē cū charitate: ꝛ ꝑ 9ns est pⁱo in potētia s. in voluntate. ꝛ vlterius tn̄ ista dispositio ad formā est in eodē susceptiuo cum forma Caracter aūt si ponať in esse cōuenienter poniť dispositio ad gratiā sacramētalē vt ostensuꝫ est in solutione pcedentis q̄ōnis de caractere in pma cōgruētia. g̃ cōgruū est ponere caracterē formalr in volūtate. ¶ Et hoc cōfirmatur q2 si caracter est signū vel fundamētū obligationis aie ad deū. rōnabile est ꝙ ponať in illa potētia: cuius est pⁱo obligari vel esse rōnē obligādi: talis aūt est voluntas: q2 pcise per eius actū aliquis se obligat pncipaliter. illa eniꝫ que cōcurrūt ibi ex parte intellectus vel alterius potētie in hoīe: non sunt nisi quedam pābula ad firmū velle: qd̄ est rationabiliter pponere vel vouere: vel quedā signa manifestantia illud esse firmū. ¶ Ad argumentū in oppositū pꝫ ꝙ caracter nō est dispositio proxima ad fidem. vt fides est sed est dispositio ad illā perfectionē que principaliter 9format totā animā deo: ꝛ hec est gratia que est eadē cū charitate ꝛ in volūtate: vt dcm̄ est. ¶ Ad rōnē alterius positionis dico: ꝙ quāuis male pbeť ꝙ caracter sit in potētia aie: tamē cōcedo hoc pp aliud antecedēs ꝙ accidit. s. ꝙ forma ad quā disponit est in potētia. ꝛ concedo ꝙ in vna: ꝛ in illa que est principalior in imagine: in cuius figuratione cōsistit principalr tota figuratio aīe vel imaginis ad trinitatem. C

¶ Ex dictis a principio distin. 3. vsq huc pōt colligi vna rō baptismi exprimēs oīa que sunt simplr nccīa ad rōnē baptismi: q2 si ponamus relōnem illā signi quā iportat baptismus fundari in illa ablutiōe vt in fundamēto totali hñte tn̄ habitudinē ad verba ꝛ alia cōcomitantia: pōt talis ratio assignari ipsius baptismi. Baptismus est ablutio hoīs viatoris aliqualiter

Diffō baptismi nōbilis resoluta.

Th. di. 4. 4. ar. 1. q. 3.

Hoc idē ale gan. ꝛ hon. ꝛ ric. vbi sup. Vid. varonē q. 3. q̄lu^u sui.

Tho di. 26. pmi libri. Th. i. pte su. q. 77. art. 6.

D cōsentiētis vel libero arbitrio nūq̄ vsi: facta in aqua elemētari fluida ab alio simul abluēte & verba certa actū & suscipiente cū inuocatione trinitatis designā tia pferēte: tā in abluendo q̄ in pferēdo intendente facere qḋ christus instituit faciēdum: vel qḋ intēdit facere ecclesia christiana efficaciter signans ex institutione diuina ablutionē anime a peccato. ¶ Particule huius rōnis patent sic. Ablutio. di. 3. q. 3. nō dico perfusio nec aspersio nec imersio: & hoc vel trina vel vnica: q2 qḋlibet sufficit ad veritatē sacri. Sȝ minister tenet seruare modū ecclesie in qua baptizat. Hominis. fm totū corpus vel partē principalē vel quācūq̄ in casu necessitatis. vt patet di. 4. q. 2. Aliqualiter cōsentiētis. patet ex eadē di. q. 4. & forte nō sufficit fm cōem opinionē habitualiter cōsentire sine virtuali cōsensu: tn̄ illud est dubiū: q2 minor ɔsensus sufficit ad susceptionē sacri q̄ ad meritū: sed ad meritū sufficit virtualis consensus. Silr ꝙ nō vtēs ratione sit simplr capax sacramēti: nō habēs aliquā dispositionē: & tn̄ vtens rōne nō habēs illam nullo mō fit capax: non videt probabile: q2 nulla dispositio vī simplr necessario requisita vel non requisita pp vsuȝ rōnis vel nō vsum. Facta in aqua &c. patet di. 3. q. 3. per hoc autē ꝙ dicit elemētari: excludit quicūq̄ humor mixtus qui dicit equiuoce aqua. vt aqua rosea. tia. per hoc ꝙ dicit fluida, excludit aqua cōgelata si manet aqua: vel qualitercūq̄ mixta per iuxtapositionē corpor grossor: vt nō possit abluere. Facta ab alio pȝ di. 6. q. 4. & similiter illa que sequunt. Simul abluente & proferēte &c. patet di. 6. q. 3. Quod vitio additur. Habente intentionē &c. pȝ dis. 6. q. 5. & 6. Et sic habemus tam suscipientē q̄ conditiones necessarias in suscipiente: q2 hoiem viatorē aliqualiter consentientē. Habemus conferentē & cōditiōes necessarias ex parte eius. s. ꝙ sit abluens & verba proferens: & hoc simul & debite intēdens. Habemus materiā: q2 est ablutio in aqua elementari. Habemus formā: q2 verba certa exprimētia actū & suscipiētem cum inuocatione trinitatis. Habemus id qḋ ptinet ad rōnē formalē baptismi. s. q2 ex instōne diuina efficaciter signās. Habemus correlatiuū: q2 ablutionē anime a peccato. ¶ Si autē ponat relationē quā importat baptismus nō fundari in ablutione vt in fundamēto totali. sed in ablutione & verbis tanq̄ i vno fundamento instituto ad signandum effectū vnuȝ: tunc potest poni ratio baptismi talis cōpleta. ¶ Baptismus est sacramentū ablutionis anime a peccato consistens in ablutione hoīs viatoris aliqualr cōsentientis: vel libero arbitrio nūq̄ vsi: facta in aqua elementari fluida cum prolatione verborū actū & suscipientē & ministrū cum inuocatione trinitatis designantiū ab alio simul abluente: & verba ista pferēte & intēdēte facere: qḋ facit ecclesia christiana. Et tūc eadē est ibi expositio particularū istius rōnis q̄ fuit & prioris: nisi ꝙ in ista ponit prīo illud qḋ pertinet ad formalem rationē baptismi: cum dr̄ sacrm̄: & correlatiuū eius. cum dicit ablutionis. & postea illa que pertinēt ad fundamētū: cum dr̄ consistens &c. nec ē differentia nisi q2 nō ponit totale fundamētū istius relationis vtroq̄ mō idē. vtroq̄ tamē mō idē principalr ipoꝛtat: q2 siue per solā ablutionē siue p ambo s. ablutionē & verba: sunt tn̄ ambo vnū signū integrū institutū quidē principalr ad signandū principale signatū istius signi. s. vt abluatur aīa a peccato: & hoc a deo trino & vno in cuius nomine baptizamur cui est gloria in secula seculorum. Amen.

Marginal notes: Doctrīa mirabilis doc. subtilis & expositio particularis diffinitionis assignate. — Diffinitio secunda. — E — F

¶ Nunc de sacramento confirmationis &c. Distin. VII.

Postquam magr̄ egit de p̄ sacro. s. ḋ baptismo: hic agit de 2°. s. de sacro cōfirmatōis. & diuidit in duas ptes. s. in phemiū & tractatū: qui incipit ibi (Forma eniȝ.) Et ille tractatus diuidit in quinq̄ partes. Primo nāq̄ determinat de forma sacramēti. secundo de ministro ibi (Hoc sacramētū ab aliis.) Tertio de effectu ibi (Uirtus aūt.) 4° ḋ ɔditōe q̄ dā l suscipiēte & cōferēte ptinēte ad reuerentiā sacri ibi (Hoc sacrȝ tm̄ a ieiunis.) 5° & vltio de initerabilitate huius sacri ibi (Nec debet iterari.) Questio. I.

Circa istam distinctionē possent multa q̄ri pportionalr illis q̄ quesita sunt ḋ baptismo. sȝ premitto quādā rōnē sacri huius: ex quo pȝ solutio multarū. q. Et supponēdo ꝙ relōnis q̄ est formale in hoc sacro fundamētū totale sit vnctio determinata cū cōditiōib' multis aliis reqsitis: pōt assignari rō talis. Confirma A tio seu sacrm̄ cōfirmatōis est vnctio hoīs viatoris aliqualr cōsentiētis: vel libero arbitrio nunq̄ vsi: facta in fronte in figura crucis cū chrismate sanctificato: & hoc a mīstro idoneo simul cū intētōe debita inungente: & ṽba certa pferēte: significās efficaciter ex institutōe diuina vnctionē aīe p grāȝ roborātē ad cōtēdū cū cōstantia fidē xp̄i. ¶ Hic pȝ que sit huius sacri mā: q2 cū posset distingui de mā sicut distinctū est ḋ mā in baptismo. di. 3. q. 3. Materia prima. i. illud visibile qḋ cōcurrit in fundamēto est vnctio facta i frōte in figura crucis cū chrismate sanctificato. Mā autē remota est chrisma cōpositū ex oleo oliue & balsamo & sanctificatū spāliter ab ep̄o vel ab alio: cui talis sanctificatio poterit cōmitti. ¶ Forma est talis. Signo B vel cōsigno te signo crucis. confirmo te chrismate salutis vel sanctificatōis: in noīe patris & filij & spiritus. s. ¶ Suscipiēs est hō viator aliqualr cōsentiēs qḋ intelligēdū est sicut de baptismo. vt pȝ dis. 4. Sȝ hic tantū suscipiēs est fm determinatā partē pp qḋ addit in fronte. Minister est ep̄s vel alius cui committi poterit. Ideo dr̄ in generali a mīstro idoneo. ¶ Ex parte ministri reqrit simultas in faciēdo vtrūq̄ actū. s. vnctionis & prolationis forme & ēt debita intētio: que oīa debent intelligi sicut expositū est de ministro l baptismo di. 6. Que addunt. Significās efficaciter &c. dicūt illud qḋ formale est in isto sacro & qḋ vltio addit vnctionē interiorē. signat correm̄ illius relationis que est formale in isto sacro. ¶ Et si obiicit prīo cōtra materiā & formale simul: q2 xp̄s nō sic instituit. vt pȝ Io. 20. qn̄ insufflauit & dedit discipulis spiritū. s. & silr act. 2. qn̄ misso spiritu. s. in liguis igneis cōfirmabant: nec etiā apl̄i tali forma vtebant vel mā. vt patet in actib' sed impōne manuū. ¶ Si secundo obiicit spāliter cōtra materiā: q2 nō opȝ eā esse chrisma cōsecratū: q2 nec i baptismo necessaria est aqua cōsecrata: sufficit eniȝ quecūq̄ aqua. ¶ Si tertio obiicit ꝙ sacerdos cōis pōt istud sacrm̄ cōferre iuxta illud di. 95. Peruenit. & ponitur in lr̄a. vbi Gregorius Ianuario ep̄o scribit. Peruenit ad nos quosdā scādalizatos fuisse eo ꝙ presbyteros tāgere chrismate eos qui baptizati sunt prohibuimus: & sequit. Si omnino de hac re aliqui contristentur vbi ep̄i desunt. vt presbyteri etiā in frōtibus baptizatos

chrismate tāgere debeāt cōcedimus. ¶ Ad p^m isto
rū dicēdū φ xp̄s nō alligauit potētiā suaȝ sacris. ⁊ iō
C ipse siue in terris siue post ascēsionē in celo exis: po
tuit confirmare aplos sine tali materia ⁊ tali forma.
Cū aplis etiā in primitiua eccl̄ia potuit dispensare ⁊
maxime qꝛ in cōfirmatiōe ab eis collata erant aliqua
signa sensibilia: puta cōiter descēsus spūs. s. super cō
firmatos: ⁊ donū linguarū: sed tn̄ cessantib⁹ talibus
miraculis ministri debuerūt hāc materiā ⁊ hanc for
mam seruare. Supponit̄ enim institutū esse a deo lȝ
tps ⁊ modus. huius instōnis in scriptura nō legatur.
forte qꝛ historiographi scripturā vsqꝫ ad tps illud nō
produxerunt: nō enim pduxerūt vltra tps aplorꝫ: nec
etiā vsqꝫ ad plures annos ante morteȝ eorum. toto
autē tēpore aplorꝫ forte mansit donuȝ linguarū in sa
cramēto cōfirmatiōis: nec est iprobabile multa esse
tradita auctoritatiue a xp̄o ecclesie per aplos que tn̄
in scriptura non legimus: vt dicit Dam. 4. li. c. 4. vbi
loquēs de adoratiōe imaginū ait. Est autē nobis tra
dita ista traditio quēadmodū opȝ ad orientē adora/
re crucē ⁊ altera plurima his similia. ¶ Ad 2^m dicē/
dū φ xp̄s cōtactu sue carnis mundissime oēȝ aquā
cōsecrauit in vsum baptismi: nō sic aūt materiā illaȝ
confirmationis. ⁊ ideo requirit̄ hic spālis sanctifica/
tio: qđ ēt est rōnabile magis hic q̄ ibi: qꝛ baptismus
est sacrm̄ necessitatis. ⁊ iō pōt a quocūqꝫ ministro cō
ferri: ⁊ rōnabile est φ in aqua nō cōsecrata: alioquin
D mā cōueniēs nō posset eē cōis ⁊ ipediret̄ salus mul
torū. ¶ Ad tertiū sunt quattuor modi dicendi. Pri
mus φ papa ɔsensit φ possent vngere in frōte oleo:
sed nō chrismate. sed hoc est ɔ textū littere. sicut pȝ
ibidē. ¶ Itē hoc cōcessit eo φ pro eius subtractiōe
erāt quidā scādalizati. ⁊ si cōcessisset illud fieri oleo
solo ostēdēs quasi fieret chrismate: eēt fīlatio ɔ vitatē
doctrine: sicut si cōcederet̄ panē bn̄dictū pro eucha/
Bart. brixiē sis ꝺ ɔse. di. 4. ca. p̄sbris Quē alios. ristia dari. ¶ Scd̄s modus dicēdi est φ pp scādalū
vitandū ɔcessit illud ad tps vel magis permisit: sed
istud nihil est. qꝛ vtilius scādalū nasci pmittit̄ q̄ȝ ve
ritas relinquat̄. extra de regulis iuris. ¶ Itē in hac
cōcessione peccasset Gregorius mortalr̄ si ɔcessisset
de facto φ nō potuisset de iure ⁊ prebuisset sacerdo
tibus occasionē peccādi mortalr̄. s. faciēdi φ nō lice/
bat eis facere. ¶ Alij pnt̄ esse duo modi dicēdi pba
biles. vnus φ in pmitiua eccl̄ia nō erat dr̄ia inter sa
cerdotes ⁊ ep̄os: qđ pbat̄ p duas auc̄tes Hiero. que
ponunt̄ in canone dist. 95. pma illarū est. c. Olim. ⁊
c. sequēti. Et intitulat̄ Hieronymi sup eplam ad Ti
tū. s. dicētis. Olim inquit idē presbyter qui ⁊ ep̄s an
teqꝫ diabolico instinctu scismata in religiōe fierēt ⁊
diceret̄ in populis. Ego sum pauli. ego autē apollo. ⁊
cōi presbyterorꝫ consilio ecclesie regebant̄ postq̄ āt
vnusquisqꝫ eos quos baptizauerat suos putabat nō
xp̄i: in toto orbe decretū est vt vnus de presbyteris
supponeret̄ ⁊ scismatū semina tollerent̄: ⁊ paꝝ post.
Sicut p̄sbyteri sciunt se ex consuetudine ecclesie ei
qui sibi pposit⁹ fuerit esse subiectos: ita epi noue/
rint se magis ex cōsuetudine q̄ dispensationis dn̄i
ce veritate p̄sbyteris eē maiores. ⁊ in cōi debere ec/
clesiā regere. ¶ Itē ad euādrū p̄sbyterū ⁊ ponit̄ di.
93. Legimus. Cū aplus perspicue doceat eosdem esse
Qui postea fuit Eugenius papa. ep̄os quos p̄sbyteros: hoc pbat ibi p multas auc̄tes
⁊ sīra Alexādrie a Marco euāgelista vsqꝫ ad esdrā
⁊ Dionysiū ep̄os presbyteri eligebāt semp ex se vnū
⁊ in excellentiori gradu collocabant: quē ep̄m voca
bant: quō si exercitus faciat imperatorē. Diaconi au
tē eligant vnū ex se quē industrie nouerunt: ⁊ archi/
diaconū nūcupāt. qđ enīȝ facit excepta ordinatione
ep̄s qđ p̄sbyter nō facit: ¶ Rn̄det gl. ibi. Intelligūt̄
ibi φ nō fiunt nisi ab ep̄is. sed hoc exponit̄ φ nō fiūt
licite. Qꝛ enim absolute fiant. pbat̄ per glo. precedē
tē. vbi disputat̄ in quo facta fuit p̄latio aut in officio
vel in nomīe. ⁊ in fine dicit: φ facta est prelatio quo
ad nomē: ⁊ quo ad aliquā administrationē: ⁊ quo ad
quedā sacrā: que modo ep̄is appropriant̄. ¶ Ex hoc
duplr̄ arguit̄. primo. Si tūc post aplos facta est talis
prelatio ep̄orꝫ sup p̄sbyteros. ergo a pncipio ecclesie
nō fuit ita. ¶ Itē si mō appropriant̄. ergo pus a prin
cipio nō fuerūt ppria. ¶ Rn̄° si a pncipio fuit aliquis
actus ppriꝰs ep̄o sicut dicit Hieronym⁹ pter conse
crationē: qđ pōt ep̄s qđ nō pōt p̄sbyter: gl. p cōsecra/
tionē: itelligit alia. seqtur φ a pn° erat dr̄ia ep̄i ⁊ pre
sbyteri: ⁊ tn̄ ille auc̄tes nō concludūt oppositū. sȝ sūt
exponēde sicut glo. exponit. s. φ forte noīa erāt sino
nima ⁊ administratio. i. gubernatio ecclesie cōis fuit:
sed tn̄ nō dispēsatio quecūqꝫ sacrorꝫ qđ probat̄ dist.
21. In nouo. In loco aplorꝫ surrexerūt ep̄i. sed. 72.
discipulorꝫ vicē gerūt p̄sbyteri. ergo a xp̄o fuit distin
ctio ep̄i ⁊ simplicis presbyteri. ¶ Contra. Nōne phi
lippus fuit de. 72. ⁊ stephanus ⁊ ceteri diaconi non
p̄sbyteri: Item tit. Ad hoc reliqui te crete vt ordina Ca. 1.
res p̄sbyteros ergo nō ep̄s hoc nō potuit. ¶ Hoc ēt
pbat̄ per. c. sequēȝ. 95. di. Quod sup illud verbum p^a timo. 4.
pauli fundat̄. Noli negligere grāȝ q̄ data est tibi p i/
positionē manuū presbyteri. Qm̄ ait p̄sbyteri ep̄i no a. i. p p̄p̄sbiorꝫ
minant̄ fm̄ φ dcm̄ ē ad ep̄m. Noli negligere grām cū impōne.
q̄ data est tibi ⁊c̄. Et alibi. ad maiores natu q̄ nos po
suerūt ep̄os regere eccl̄iā hec Hieronym⁹. Nō distī Act. 20.
guit q̄ ep̄m a p̄sbytero. qꝛ nō dicit φ ɔfirmatio fue/
rit data p ep̄m tātū. sȝ loqtur de p̄sbytero. nec ēt in
actib⁹ legit̄ distinctio sacerdotū ab aplis q̄ erāt ep̄i.
Et si istud est verū tūc sacerdoti ex offō potuit cōpe/
tere ɔfirmare sicut ⁊ ep̄o: qꝛ ex pma instōne nō erat
alius gradus in eccl̄ia. tn̄ pp necessitatē postea multi
plicati sunt sacerdotes ⁊ restricta ē ptās ab eis q̄tuȝ
ad aliq̄: que reseruata sunt solis sacerdotib⁹ maiori/
bus qui dicti sunt ep̄i. ⁊ talis actus esset cōfirmare.
Qꝛ si verū est. Greg. bene potuit sacerdotes illos sub
iectos ianuario ep̄o licentiare ad cōfirmandū. qꝛ in
hoc nō concessit ptātē eis non cōuenientē eis. sȝ re/
uocauit phibitionē prius eis factā. ¶ Sed si ɔ hoc
obiicias: qꝛ fm̄ ista cū in primitiua eccl̄ia nō legant̄
alij cōfirmasse: q̄ apostoli: si tūc quicūqꝫ sacerdotes
erāt ep̄i vel equales quantū ad istū actū: ergo solis
ep̄is debet̄ ex officio. ¶ Rn̄° φ vel nulli alij ab aplis
erant sacerdotes: qꝛ illi soli tunc potuerūt sufficere:
vel si alij erant: detulerunt aplis in isto actu propter
manifestationē spiritus. s. euidentem que fiebat in E
collatione istius sacri. vt cuȝ maiori reuerentia ⁊ de
uotione susciperet̄ propter excellentiaȝ ministrorꝫ.
¶ Quartus modus dicendi est φ si a principio non Ric. ⁊ alex.
licuit sacerdoti simplici: papa tamē potuit quēlibet
sacerdotem illius regionis facere ep̄m: quantuȝ ad
istū actum: nō tamē cōferēdo sibi simplr̄ gradū ep̄a/
lem: nec quātū ad alios actus: ⁊ tunc quilibet eoruȝ
vere cōfirmauit tanq̄ ep̄s quātum ad istum actum:
⁊ ratio conferendi istum graduȝ cuilibet sacerdoti
quantum ad istum actū poterat esse scādalū vitādū.
Materia autē remota. s. chrisma habȝ similitudinē
cum effectu huius sacri: oleum enim nitorem habet
⁊ supereminet ceteris liquidis: ⁊ est materia proria
incēdij. Per primum significat castitatē vel mundi/
tiam: per alia duo significat charitatē. Et balsamum

qd habet bonuz odorē: significat bonā famā. iuxta il
Cap.2. lud. 2. Cor. Christi bonus odor sumus deo. Balsa/
mo eñ corpora mortuorū códiunt ne putrehát. ideo
significat incorruptionē: per illam ergo mām. s chris
F ma confectum ex oleo & balsamo significat q cōfir-
matus debet habere munditiam & charitatē & bonā
famam: qr sine istis non est multum auctētica cōfir/
matiu fidei christiane. Questio. II.

Irca istam distinctionē qri pñt aliq̄ breuia. ¶ Prio vtrū istud sacr̄m sit ne
cessariū ad salutem: q sic. de ɔse. di. 5.
Oēs fideles p manus ipōnē epōr post
baptismū spm̄. s. suscipere debēt. vt pleni xpiani inue
niant. Ex hoc habet ppositū: qr q̄libet tenet esse ple
nus xpianus. ¶ Cōtra. In baptismo dat gratia. ergo
p illā ē filius regni: & ita sufficit ad salutē. ¶ Rñdeo.
A nō est simplr necessariū ad salutez. iuxta illud Mar.
vlti. Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit. &
de conse. di. 5. Spiritus. s. Ubi habet q baptizatus
p solū baptismū saluat: est tñ necessariū adulto sic q
nō cōtēnat sicut dr extra de sen. excō. vbi dr in gl. q
nō est plenus christianus qui cōtēnit. ¶ Ad argumē
tum dico. q loquit de adulto qui debet suscipere. i.
non cōtēnere & pro tpe ɔgruo suscipere in effectu: ii
diceret eniz cōtēptus si oimoda opportunitate obla
ta non susciperet. Questio. III.

Ecundo querit. Utruz sit di gnius baptismo: q
sic vr in lra. ¶ Itē de cōse. di. 5. Nuuis/
simo. pz q pfert istud sacr̄m baptismo.
¶ Cōtra. Baptism⁹ delet culpā & penā
sine pnia B aūt nō. g̃ &c. ¶ Rñdeo. qñ aliqd includit
vel psupponit aliud illa pñt cōparari vel f̃m illud q
pcise pertinet ad vtrūq: vel f̃m illud qd 2ᵐ ponit p
A supposito p. & quidē scda ɔparatio nō ē p se: qr sic vlr
scdm excedit primū sicut duo bona excedūt alteruz
eoz. sed pma est p se: qr est f̃m pcisas rōnes cōpara-
torū. & hoc mō dico q baptismus est simplr nobilius
sacr̄m loquēdo de nobilitate sacri penes finem prin
B cipalē sacri. qui est cullatio gratie. nam ad maiorem
gratiā & ad plures effectus simplr nobiles confertur
baptismus q̃ confirmatio. Loquēdo tñ f̃m aliā com
parationem confirmatio multum addit baptismo.
¶ Pōt etiā dici f̃m quid cōfirmatio nobilior ratiōe
ministri: qr a nobiliori ministro cōfert: sz nō est hoc
simplr pp eius nobilitatē sed pp baptismi maiorē ne
C cessitatē iste pluribus ministris cōcedit. ista non: nisi
spālibus. Ex hoc vltimo de nobilitate f̃m q̃d. patet
ad argumentum uppositum. Questio. IIII.

Ertio queritur.
Utr istd sacr̄z possit iterari: vr q sic: qr
morb⁹ ɔ quē est iterat pōt. n. aliq̄s post
ɔfirmationē iter fieri pusillanim⁹. g̃ re
mediū ɔ illū morbū iterat. ¶ Cōtra. Magr in lra &
de conse. di. 5. dictuz. ¶ Rñdeo. iterari nō dz ita q
A scienter: qr iterans peccat mortalr: sed nec pōt itera
ri sic q iteratum habeat propriā efficaciā ratio prin/
cipalis est institutio diuina: & congruentia: qr p istud
sacramentuz instituitur aliquis in determinato gra/
du ecclesie. s. in gradu bellatoris. & sacr̄m instituens
in gradu determinato nō iteratur. & iuxta hoc addu/
citur congruentia: qr imprimit effectū indelebilem
s. caracterem. ¶ Ad arᵐ. Morbus vt cōtra ipsuz est
hec medicina non iteratur. lz aliter. Questio. V.

Lterius querit q̄ sit pena interātiū illud sa/
cramētū: ¶ Rñdeo dicūt canoniste
sicut dcm̄ ē de iteratōe baptismi. di. 6.
Qd pbāt p locū a sili. p illd. c. de cōse. art. 4. q. 2.
di. 4. Qui bis. ¶ Sz aūt dico q licz nul
la pena canonica q̄ nō est inflicta a papa cōdente ius
A incurrit ipso iure. nec pp argumēta exponētiū cano/
nes siue a sili siue a ɔrio sensu est aliq̄s tali pena astri
ctus: qr pñt exponere ius cōditū. nō autē cōdere no
uuz per suas expōnes. Unde Inno. qui tñ fuit papa
cū fecisset magnū opus exponēdo ius canonicū: cuz
fuisset requisitus ab alijs quale robur vellet illū tra-
ctatū hēre: dixit q nollet ipsum esse auctenticū: sed
tantūmō magistrale. Cum ergo nō inueniat in iure
canonico expresse pena irregularitatis inflicta p ite
ratione cōfirmationis: sequit q nō incurrat: & h ma
xime pz: qr cōstitutiones penales sunt restringende
nō ampliande. & si voluisset legislatur penā talē infli
xisse pro iteratione cōfirmationis sicut baptismus.
potuisset expressisse hic sicut ibi. ¶ Et cōfirmat etiā
per. c. illud de cōse. di. 5. dictū. vbi nulla pena infligit
epō iterū cōfirmāti: sz nec suscipienti. nisi q soli deo
sub habitu regulari vel clericali ipsum religiosissime
B famulari decretū est. hic aūt inuit nō penā irregulari
tatis sed magis oppositū. puta exercitiū officii cleri/
calis. nā in executiōe ordinum & pcipue in cōsecra/
tione eucharistie clericus deo suo religiosissime fa/
mulat: cui sit gloria in secula seculorum. Amen.

¶ Post sacr̄z baptismi & ɔfirmatiōis seqt eucharistie sacr̄z &c. Dis. VIII.

Ostquaz magr egit d ba ptismu q̄ regnā/
mur. & de ɔfirmatōe qua roboramur.
Hic agit de sacro eucharistie quo nu/
trimur: & in bono cōsumamur. Et di/
uidit in duas ptes. p cōtinuat se ad p/
cedētia. 2° determiat de eucharistia in se. (Hic qñ.)
Prima in duas. pmo ponit cōtinuationē dicendorū a. l. hec aūt.
ad dicta. scdo subiūgit cōtinuatiōis rōnē cōparando
eucharistiā spālr ad baptismū ibi (Per baptismuz.)
Et illa pars hz duas. In pma cōparat eucharistiam
ad baptismū f̃m excellentiā. In scda f̃m cōueniētiā
& diām ibi (Cuius figura.) Cōuenientia. est qr vtrū
q sacramētū prefiguratū fuit in lege mosayca: sz dif/
ferētia est q vtriusq fuit ppria figura: & hāc ɔueniē
tiā & diām ponit. pmo ponēdo vtriusq sacri ppriaz
figuram in lege musayca. secūdo ponēdo vtriusq fi/
gurā propriā in sua cā ibi (Hec duo sacra.) Et sequi
tur illa pars (Hec etiā ante alia) In qua agit de eu/
charistia in se. & illa pars hz quattuor partes. Primo
agit de sacro eucharistie & pceptione sacri. 2° de cō/
secratione seu ɔuersione qua istud sacr̄m incipit eē.
tertio de accidētibus remanētibus post cōsecratio/
nē. quarto de ministerio cōsecratiōis. scda in pn° di.
ii. (Si aūt querit.) tertia in pn° di. 12. (Si aūt q̄rit d
accñtibus.) quarta in pn° dist. 13. (Solet aūt queri.)
Prima diuidit in duas p determinat de sacro & su/
sceptione eius veritatez. scdo excludit errores ɔ illa
ibi (Hec vba.) Prima in duas. pmo determinat d ve
ritate sacri. scdo de eius susceptione in pncipio di. 9.
(Et sicut duę res.) Prima in phemiū & tractatū: &
ideo phemiū non diuido ɔ totū tractatū de euchari
stia. sed tantū contra tractatū qui habetur in ista di.
qr hic nō pponunt nisi quattuor de quib⁹ in ista di.

determiat ibi (Nūq̄ sacrz.) Tractat⁹ icipit ibi (Sacrz dñs instituit.) z h3 duas ptes. In p⁹ agit de duob⁹ q̄ pposuit. s. de instōne z forma. In 2° de aliis duob⁹. s. de sacro z re (Nūqd ibi sacrm.) p⁹ in duas. p̄ agit de instōne v̄itatē. 2° excludit circa hoc errorē vl' dubitationē (Cōsideratione dignū.) Prima in duas. p̄ d institutione. 2° de forma ibi (Forma vo est.)

Circa istā distinctionē q̄rendū est pncipalit̄ de tribus. ¶ Primo an eucharistia sit sacrm legis noue: ¶ 2° de forma: an sit que ponit̄ in canone misse: ¶ 3° de institutione: an hoc sacrm cōuenienter fuit institutum post cenam. Questio. I.

Ad primū sic pcedit̄. Et arguit̄ q eucharistia nō sit sacrm noue legis. E
Primo q2 sacrm noue legis est signū gr̄e collate i eo q̄ recipit sacrm: sed eucharistia nō ē hmōi. q2 manet in altari post cōse. z nulli p ipsam gr̄a dat̄. ¶ Itē sacra noue legis efficiūt qd significant: figurāt: nō sic eucharistia q2 significat vel figurat verū corpus xp̄i z sanguinē ɔtineri sub illis spēbus. s3 ille spēs hoc nō efficiūt. n i respectu ei⁹ nō pōt aliq̄ v̄tus finita hr̄e cālitatē. ¶ Itē sacra noue legis hn̄t aliq̄ v̄ba q̄ sunt forma. Non sic eucharistia: q2 v̄ba que sunt forma sacri opz eē simul cū sacro: v̄ba aūt eucharistie non sunt simul. tū q2 eucharistia manet v̄bis nō manētibus: tū q2 dū v̄ba sunt in platione nō est eucharistia sed in fine plationis.
Ratio ¶ Itē di. 4. meth. qd non vnū significat nihil significat. eucharistia nō ē signum vnū seu sacrm nec sig̃at vnū sacrm g̃ zc. Probatio mi'oris: q2 aliḋ signū ē spēs pāis. aliḋ signū spēs vini: z hn̄t aliḋ z aliḋ sig̃atū: q2 vni⁹ significatū ppriū est corpus xp̄i: alterius aūt est sanguis. ¶ Contra. d ɔs. di. 2. in sacroꝝ oblationibus loq̄t̄ de eucharistia z ibidem non opz in sacro aliud offerre p̄ter zc.

Hic tria videnda sunt. ¶ Primo sicut processum est in aliis sacris ponēda ē quedā rō nois eucharistia z supponēda est ex vsu loquentium. 2° inquirendū est si illi rōni subsit aliquid
a reale. z 3° si id qd subest sit sacrm noue legis. qd pncipaliter querit̄. ¶ Rō nois eucharistie f̄m cōiter vtētes vel loquētes de eucharistia pōt esse talis. Eucharistia est sacrm corpis xp̄i z sanguis veraciter ɔtenti sub spēbus panis z vini post conse. factā a sacerdote sub verbis certis cū debita intētiōe platis ex instōne diuina veraciter sig̃nās corpus xp̄i z sāguinē sub eis realiter cōtineri. ¶ De 2° dico. q ista rō nō est in se falsa: q2 nulla pars repugnat alteri pōle enim est sine ɔ̄dictione corpus xp̄i ɔtineri sub specie panis: z sanguinē sub specie vini. qd supponat hic. q2 di. 10. declarabit̄. Pōle est etiā ista signa instituta esse a deo ad significandū veraciter illa signata sub eis contineri: q2 q deus pōt facere pōt per aliqd sensibile signū ipositū signare. g̃ isti rōni subest aliqd ens. hoc ē cui nō repugnat esse. ¶ Ulterius dico q sibi subest aliqd ens in effectu vt pbari pōt per auctē3 z ɔgruā rōne. Auctoritas est Math. 26. vbi xp̄s post cenā istud sacrm instituit: vt sub istis spēbus verū corpus eius z verus sanguis veraciter ɔtineret̄: z nō tm̄: tunc qn̄ ipsemet cōfecit. sed q postea hoc sacrm a sacerdotibus in ecclesia cōficeret̄ ad qd dedit auctātē subdēs ibi: z dicens apl'is: hoc facite in meā cōmemorationē. ¶ Itē habetur Luc. 22. z. I. cor. 11. vbi apl's diffuse determinat d mō pceptionis z ɔsecrationis huius sacri. Panis iq̄t quē frangimus nos sacerdotes nōne participatio dñi est: z q illud sacrm sit perpetuo in ecclīa ibi ait. quotienscūq3 inquit panē hūc comedetis z calicē bibetis mortē dñi annunciabitis donec veniat: supple ad iudicādū: vn̄ vsq3 ad tūc durabit ecclīa militās z eucharistia in ea. sicut tenēt oēs sancti. ¶ Qr hoc sit congruū pbat̄: q2 ɔgruū est xp̄m eē nobiscū in tali signo sensibili vt magis excitet̄ q̄libet ad reuerētiā z deuotionē ad xp̄3: z h̄ p3 de scō. q q̄si ois deuotio i ecclīa est in ordine ad illud sacrm. pp hoc enim clericus cū maiori diligentia psoluit officiū diuinū in ordine ad missam. pp hoc ēt pplē deuotius audit missam q̄3 aliqd aliud officiū ecclesiasticu3. pp hoc ēt singula cum maiori diligentia ɔfitent̄ qn̄ intendūt f̄m ordiationē ecclīe saltē semel in anno cōicare. ¶ Cōgruū etiā fuit post gnationē spūalem ɔferri etiā nobis nutrimētū spūale. z illud magis congrue nobis dat̄ sub similitudine nutrimēti corpalis: nutrimētū aūt corpale pcipuum ɔsistit in pane z vino. g̃ zc. ¶ Congruū etiam fuit q signu3 sensibile: sub quo nobis deus voluit se dare: hēret ordinē ad v̄ba aliqua ab aliquo ministro pferenda: q2 aliter nesciremus qn̄ in tali signo esset xp̄s z qn̄ nō: z sic periret reuerētia debita z deuotio. ¶ Cōgruū ēt fuit q in platione illoꝝ verboꝝ minister eēt in ecclesia excellens. s. sacerdos per cuius actum ministerialē xp̄s sic incipiat eē nobiscū. ¶ De 3° B
dico q illud qd subest rōni nois pri⁹ posite est sacrz. q2. s. est signū veraciter representās ex instōne diuia: z l3 nō grām accñtalē. tn̄ effectū aliquē dei gratuitu3. s. eē corporis christi sub tali specie. grā aūt in diffinitione sacramēti nō accipit̄ tm̄ p grā accñtali sed pro effectu dei gratuito. ¶ De vnitate hui⁹ sacri dico q hn̄ pōle eēt plura sensibilia ɔcurrere in fundamento vnius sacri simplr̄: vt. s. dictū est de ablutione z v̄bis in fundamēto relōnis baptismi: sed ibi neutrū illoꝝ est aliquid illius sacri sine altero. hoc aūt z spēs pāis continet suum signatū sine spēbus vini z econuerso. ideo dico q corpus xp̄i pōt accipi stricte prout includit partes aiatas aīa xp̄i cuiusmodi non est sanguis: l3 sit in potentia ppinqua vt conuertat̄ in carnē aiatam. z sic corpus est aliud essentialiter a sanguine: z in se etia3 pōt esse aliud signatū: z per ɔn̄s potest esse huius ppriū signū: sicut est z propria diffinitio. Alio mō corpus pōt accipi vt oīa illa icludit que pertinēt ad totū corpus organicu3 siue sint ptes aiate siue sint alia non formalr̄ aiata: vt humores z spūs: z hoc mō sanguis est aliqd corporis p̄ modo accipiendo corp⁹ l3 ipsum z sanguis sint primo diuersa signata: tn̄ constituunt vnum signatum totale qd est corp⁹ scdo mō z ita signū ppriū corporis p̄ mō z signū propriu3 sanguinis pōt esse vnū signū vnitate integritatis: nō aūt
indiuisibilitatis. ¶ Congruit aūt hoc sacrm habere talē vnitatē integritatis z non indiuisibilitatis: q2 est ad cōpletā nutritionem aīe que significatur per cōpletam nutritionem corporis. Cōpleta aūt nutritio corporis sit ex aliquo vno vnitate itegritatis nō vnitate indiuisibilitatis. s. ex alimēto: nō eni nutrit sufficienter cib⁹ sine potu nec econuerso. ¶ Ex dictis p3 quadruplex dr̄ia z excellētia hui⁹ sacri ad alia: quarū triplex est in significādo. Una est q2 ē simplr̄ veracissimū in signādo. alia eni sacra veracia sunt quantū est ex se tn̄ qn̄q3 nō habēt effectū suū signatū pp indispōnem suscipientis: istud aūt nunq̄3 caret suo signato.
¶ 2° excellentia est: q2 qd significat istud sacr3 hoc realr̄ ɔtinet: alia nō. ¶ 3° excellētia est signati p istud: alia eni sacra significāt gratiā accñtalē inherētē susci-

pienti: istud aūt significat grām subsistētē. s. verꝫ cor/
pus xp̄i ibi exn̄s. ¶ Ultima dr̄ia est in mō eēndi isti
us sacri: q2 oīa alia sacra ɔsistūt in vsu ⁊ in fieri. ita q̄d
idē est ibi sacrm̄ ⁊ pceptio sacri. sicut baptism⁹ est per
ceptio baptismi. nec pmanet aliq̄d q̄d sit sacrm̄ cessā
te vsu tali vel pceptione: sed hoc sacrm̄ est q̄dda per/
manēs etiā añ vsum: ⁊ hoc ɔgruū erat: q2 xp̄s pma/
nenter voluit esse nobiscū ḡ in aliquo signo vel sacro
pmanēte. vñ vsus huius sacri non est sacrm̄. vsus. n.
E verboꝝ sacraliū est q̄dda via ad sacrm̄: q2 in termino
plationis verboꝝ icipit esse sacrm̄: sꝫ vsus ⁊ pceptio
istius sacri est quedā dispositio sacralis seu via q̄ hoc
sacrm̄ applicet mēbro eccl̄ie. ⁊ bn̄ poīe est in vtroq3
vsu si digne fiat gratiā ɔferri vtenti: sed hoc non est
formale ⁊ pmū significatū eucharistie sed q̄dda actus
sacrales in q̄bus bn̄ p̄t gratia recipi si digne fiant: ma
gis tn̄ in pceptione q̄3 in ɔsecratiōe: q2 act⁹ pcepitōis
signat nutritionē spūalē q̄ est per gratie collationem.

Ex his patet ad argꝰᵃ. ¶ Ad p̄ᵐ. q2 eu
charistia non est p̄ signū
gratie accñtalis sed subsistentis. ¶ Ad 2ᵐ videt esse
bona difficultas ɔ̄ illū q̄ pōit sacra hēre actionē respe
F ctu significati. sed ɔ̄ me non ɔcludit. dico eni3 q̄ hoc
mō intelligit illa ppositio. sacrm̄ efficit q̄d figurat. i.
significat aliq̄d fieri illud per sacrm̄ tanq3 p signū effi
cax sit. si aūt significat aliq̄d esse illud p sacrm̄ tanq̄3 p
signum verax est. Qualr̄ aūt accipiat ibi. per: dcm̄ est
in prima di. Et cū dr̄ q̄ nulla virtus finita pōt agere
ad esse corpis xp̄i ibi. Concedo pprie loquēdo de ac
tiōe. Potest tn̄ aliq̄ v̄t⁹ finita vel aliq̄d v̄tutis finite
esse dispositio imediata ad esse corporis xp̄i ibi. Nō
a se sed a deo assistēte ibi. E hoc mō istituit istas spēs
vt post ɔsecrationē assistat eis ad hanc presentiā cor/
poris xp̄i. ¶ Ad 3ᵐ p3: q̄re istud sacramētū nō h3 ali
qua verba pro forma. q2 tunc nō esset sacramētū per
manēs: cū v̄ba non p̄nt esse nisi in successione: tn̄ ipsa
consecratio sacramēti ɔsistit in fieri. ⁊ ideo reqrit ali/
quā formā v̄boꝝ. Sed illa non ē forma sacramēti sꝫ
G ɔsecrationis sacramēti. ⁊ p tanto illa p̄nt dici v̄ba sa/
cramentalia: q2 ad sacramētū ptinentia: tanq̄3 forma
ɔsecrationis eius. que consecratio est inceptio sacra/
mentalis: sed nō dr̄ sic sacramētalia sicut verba ba/
ptismi: illa enim sūt sacramētalia: q2 forma sacramē/
ti. ¶ Si aūt oīno queras que sit forma huius sacram̄
ti: dico q̄ ipse spēs visibiles sunt mā. i. primū funda
mentum relonis significatiōis ⁊ ipsa significatio est
ibi formale sicut in aliis sacramētis. ¶ Et si queras
q̄d est in h fundamēto tanq̄3 mā. aliud tanq̄3 forma:
¶ Rn̄deo q̄ non est hic aliud tāq̄3 mā ⁊ aliud tāq̄3
forma sicut est in aliis: cuius ratio ē: q2 istud ē pma
H nens. ⁊ ideo non p̄nt aliqua verba ad eius eēntiā pti
nere: in quocūq3 aūt sacramēto distinguit mā ⁊ foīa
signū visibile dr̄ esse materia: verba v̄o forma. ¶ Ad
Ricar. p̄sti 4ᵐ dr̄ q̄ hec ambo sunt vnū signū vni⁹ rei. vt corpis
di. ar. j. q. z. xp̄i. ¶ Cōtra. Noīa sinonima sunt alia ⁊ alia noīa: sꝫ
etiā plura signa nō obstāte q̄ idē significēt: q2 plures
sunt ibi voces iposite ad significādū. ḡ a sili cū hec sꝫ
alie ⁊ alie spēs significātes: erit aliud ⁊ aliud sacrm̄.
Dico ḡ aliter sicut dictū est in corpore q̄ōnis q̄ sunt
sacramentū vnum vnitate integritatis nō idiuisibili
tatis. Ideo nō concludit. Questio. ii.

A D secūdū sic procedit. Et
arguit q̄ illa nō
est forma precisa ɔsecrationis euchari/
stie que ponit in canone misse. q2 pmo:
q2 hoc pnomē hoc: aut demonstrat sub
stantiā panis aut accñtia. ⁊ vtroq3 mō ē ppositio fal/
sa: aut demonstrat corpus xp̄i: ⁊ tunc ppositio nō est
effectiua sicut nec ista: corpus meū est corpus meu3
nulla enim ppositio est effectiua vel opatiua que v̄a
esset. nulla posita actione vel opatione eq̄ sicut si ope
ratio ponat. talis est ista: corpus meū est corp⁹ meū.
¶ Itē istud pnomē h vel demonstrat pro instanti p
quo pfertur vel pro alio: si p illo nō est tūc corp⁹ xp̄i.
ergo tunc demōstrat panē vel accñtia. Sed tunc ppo
sitio illa est falsa: q2 nec panis nec accñtia sunt corp⁹
xp̄i. Sed oratio falsa nō pōt esse forma i sacramento
veritatis. ergo ⁊c̄. Itē in forma sacramenti tradita a
xp̄o nō l3 regulariter aliq̄d iterponere. regulariter di
co pro interruptione aliqua modica casuali. de qua
dictū est in diffōne baptismi: sed hic regulariter iter-
ponit hec coniūctio enī: que nō est in forma tradita dist. 3:
a xp̄o sicut p3 in euangeliis. ¶ Itē sicut hoc pnomē
ego signat pmā psonā ita meū possessionē. ḡ sicut di/
cens ego de se loquit ita dicens meū designat illud
a se possideri. ḡ sacerdos pferens meū: designat illud
esse suū. i. sacerdotis. ¶ Itē de forma consecrationis
sanguinis. arguit. q̄ nō sit illa qua vtimur: q2 illa non
inuenitur tradita a christo. q2 nullus euangelista po
nit illa v̄ba. Itē eque pauca v̄ba vident sufficere ad
ɔsecrationē sanguinis sicut corpis. ḡ cū ɔsecratio cor
poris consistat in quattuor v̄bis. ḡ ⁊ sanguinis. ḡ alia
superfluūt. ¶ Cōtra. extra de cele. mis. Cū marthe. §.
Et eo credimus. ait Inn. 3ᵒ. q̄ forma verborū sicut
in canone scribit ⁊ a xp̄o apostoli ⁊ ab ipsis eoꝝ ac/
ceperunt successores. ergo. ⁊c̄.

Respōdeo. Dic tria vidēda. Primo si
eucharistie est aliq̄ vna for/
A ma. 2ᵒ que. 3ᵒ q̄d signat. De p̄ p3 ex solōne. q. p̄cedē/
tis. q2 nulla v̄ba sūt forma eucharistie. nec de eēntia
eius. sed v̄ba aliq̄ sunt forma cōsecrationis euchari/
stie: ⁊ sic intelligēdo: q2 sic pponit in. q. q̄d sit forma
ɔsecrationis. Dico q̄ sicut istud sacrm̄ est vnū vnita
te itegritatis nō indiuisibilitatis: q2 i se includit duo
signa ptialia. que p̄ signāt duo ppria signata ⁊ prima
. s. corpus ⁊ sanguinē. ⁊ remota. s. cibationem ⁊ potū
spūalē ita etiā est vna cōsecratio vnitate integritatis
⁊ tn̄ due cōsecrationes ptiales sicut enim aliqua res
est vna sic est vna eius inceptio: ⁊ sicut plures: sic plu
res eius inceptiones: ⁊ sicut cōsecratio est plures sic
eius inceptio est plures. Est ergo ɔsecratio plures p/
tiales cōsecrationes. tn̄ vna vnitate itegritatis. ⁊ sic ē
vna forma ɔsecratiōis. vnitate integritatis: sed tn̄ cō
tinēs in se plures formas ptiales. distictio aūt forma
rū illaꝝ partialiū p3: q2 vna est efficax sine alia q̄d ma
nifestū est: alioq̄n. n. fideles corpus adorātes añ cōse
crationem sanguinis eēnt idolatre. q̄d falsum est.

De secūdo dico q2 verba ɔsecrationis
corporis sunt quattuor. s. il B
lud pnomē hoc: ⁊ verbū est: ⁊ in apposito corpus ⁊ Tho. p̄sen
meū. Cōiūctio enī nō ē de eēntia forme. sed f̄m vnū dis. ar. 2. q.
doctorē ponit ad designādū ordinē cōsecrationis sa/ in sol. 2. ar.
cramēti ad vsum sacri. q̄d p3 ex v̄bis. Accipite. h ē. n. Idē3 ten
⁊c̄. q. d. q2 talis est ɔsecratio iō vtimini cōsecrato. S3 Ric. di.
alia rō pōt assignari. s. q̄ enī ponit ad cōtinuandū ne arti. 3. q. j.
illa v̄ba que sunt de forma pferant sine p̄cedētib⁹.
¶ Sed hic ē dubiū: vtrū ptermissis v̄bis p̄cedētib⁹ Gotf. p
p ista sola q̄tuor v̄ba ɔficeret sacerdos. Dicit q̄ sic. q2 ucñs. 4. p
ista sunt precisa forma: alia sunt pter reuerentiam sū. in mā
vel p orōnē premittenda. ¶ Sed ɔ̄ istud arguit q2 ius sacri.
v̄ba sacralia et vi v̄boꝝ debēt significare illō q̄d effi/ Io. rodicō
cit ex vi sacri. Sed ex vi ɔsecrationis hu⁹ efficit ibi Ric. vbi.

esse ver̄ corpus xp̄i. ḡ verba sufficientia ex vi p̄p̄a de bent significare illud ibi cōtineri. Sed hec verba: h̄ est corp⁹ meū. p̄lata sine p̄cedētibus hoc n̄ significāt absolute: q: li meū significat referri ad p̄sonā ip̄i⁹ lo/ quētis: q: lz minister possit intēdere vt loquat in per sona xp̄i: nō tn̄ p̄p h̄ significatuz illoꝝ verboꝝ eē q̄ li meū demr̄aret corpus xp̄i: sed corpus loquētis: sicut si ego inciperē loq̄ in p̄sona xp̄i: dicēdo sic. Mea do/ ctrina est ista: sed intēderē loqui in p̄sona xp̄i: tn̄ ex vi v̄boꝝ non habet q̄ ista doctrina sit xp̄i sed illi⁹ q̄ loq̄
Exo. 3. tur. sicut angelus q̄ loquebat in p̄sona dei. Ego sum deus abraā: ⁊ p̄ 9ñs nō eēt p̄positio falsa s̄m sensuz p̄ quo fieret: tn̄ nō erat significatū p̄prie hui⁹ o2onis q̄ li ego supponeret p̄ p̄sona dei. ❡ Hoc etiā 9firma tur p̄ Amb^m de 9s. di. 2. Panis est in altari. Sermo l quit xp̄i creaturā mutat: ⁊ sequit. Cōsecratio q̄b⁹ v̄/ bis fit attendite que sūt verba. Accipite ⁊ edite ex h̄ oēs. hoc est corpus meū: vbi ipse vł coniungere illa v̄ ba p̄cedētia. s. accipite t̄āq̄ verba 9secrationis. sed h̄ nō est intelligēdū t̄āq̄ sint eēntialr̄ p̄tinētia ad neces/ sitatē 9secrationis: sed t̄āq̄ necio p̄mittēda ⁊ nō solū illa sed alia plura p̄cedētia in canōe: ex quibus ex vi s̄monis hēri pōt q̄ ista. h̄ est corpus meū: dixit in p̄so/ na xp̄i: vn̄ nō sine cā ecclesia ita cōnexit totū canonez misse q̄ ab illo loco cōicantes: vsq̄ ad illū locuz post 9secrationē. Supplices te rogamus oīpotēs deus: si est aliq̄ o2o que non necessario 9nectat cuz p̄cedēte: vel 9iunctionē copulatiuā: sicut: hāc ḡ oblationem: ⁊ hmōi: vel p̄ p̄nomē infinitū vt quā oblationē tu de⁹: ⁊ qui p̄die q̄ pateret: ⁊ post 9secrationē. s. que p̄pi/ tio. vel p̄ relonem. vt ibi. Simili modo. De isto arti/ culo dicet in gn̄ali aliq̄cum dubiis q̄d fuerit obseruan dū. ❡ De v̄bis aūt 9secrationis sanguis est dubium magis: q: q̄tum ad duo. Primū est q: formam q̄ vti mur nullus euāgelistaꝝ recitat. iō nō vł ex euangelio certa. Greci ēt alia forma vtūt di. Hic est sanguis ⁊c.
De cele. mi. ⁊ p̄ 9ñs fo2a nostra non est precisa. ❡ R̄e. nō dubito
c. cū marte. quin fo2a nostra sit certa s̄m auctem illā Innocētii: q: multa tradita sūt eccl̄e ab ap̄lis. q̄ tn̄ nō sic scripta sunt in euāgeliis. nec obstat de euāgelistis: q: itende bāt narrare rem gestā ⁊ nō āt tradere fo2am 9secrādi.
Pet. de ta/ranta. p̄senti Sed ⁊ de fo2a grecoꝝ ecclesia non ...cit eos nō 9fice
xi. ar. 3. q. 2. re. vn̄ dicunt aliqui q̄ fo2a eoꝝ ⁊ fo2a nostra ⁊ q̄cūq̄
Vide Ric. scripta in euāgeliis sufficiens est ad cōsecrationē tn̄ i
ibi. d. ar. 3. ecclesia romana est de necessitate ministri vti forma
q. 2. qua vtimur. ❡ 2^m dubiū est an ad formā q̄ vtimur. p̄ tineāt oīa v̄ba a loco isto. Sili mō: vsq̄ vbi. vn̄ ⁊ me mores. ❡ Et cōiter tenet q̄ ista. Hoc facite in meaz cōmemorationē. nō p̄tinēt ad illam formā h̄ modo. q̄ð p̄bat: q: nō magis facit illud. Hoc accipite ⁊c. ad sanguinē q̄ ad corpus: p̄cepit enim xp̄s ita fieri 9se crationē corp̄is sicut sanguinis. ḡ si illud p̄tinet ad cō secrationē sanguinis: pari rōne ⁊ corp̄is. ⁊ p̄ 9ñs quā do hostia leuat adhuc non est ibi corpus xp̄i. ⁊ sic est idolatria: quod non est dr̄m. Hoc ēt pz. q: p̄ceptum de vsu consecrationis nō est de forma consecratiōis hoc est p̄ceptū vsus vt v̄ba ostdunt. ḡ ⁊c. ❡ Itē p̄ ista v̄ba 9tulit ap̄lis xp̄s p̄tātē 9secrādi: hoc enim ordina
C uit eos sacerdotes. Collatio aūt p̄tātis consecrādi nō fit p̄ v̄ba p̄tinētia ad consecrationē: q: v̄ba cōsecratio nis mām respiciunt q̄ 9secrat vel terminum in quē 9secrat: v̄ba āt p̄tātem 9ferentia respiciunt p̄tātē quā 9ferunt ⁊ illum cui 9fert. ❡ Hoc ḡ t̄āq̄ certo suppo/
Tho. p̄senti sito nunq̄d oīa v̄ba vsq̄ illic. Hoc facite: sunt de fo2a
xi. ar. 2. q. 2. cōsecrationis sanguinis: ❡ Dicit q̄ sic p̄ de illis q̄ p̄ vobis ⁊c. q: relatiuum iplicat añs ⁊ est paronyius to tius o2onis. Sili dicunt multo magis de illis: noui ⁊ eterni testamenti: q: illud est quedā specificatio ei⁹: q̄ð p̄cedit cū dr̄: sanguis. Ad vnā āt formaz vident p̄ti nere oīa q̄ pertinent ad vnā o2onē. ḡ tā illa. noui ⁊c. de q̄bus certum est q̄ p̄tinent ad vnaz o2onē: q̄ illa: qui p̄ vobis ⁊c. q̄ p̄p iplicationem p̄tinere ad eādem o2onem vident. oīa p̄tinebunt ad formā 9secratiōis sanguis. ❡ Sed iste rōnes non 9cludūt: q: posē ē ali qua multa addi in o2one consecratiua q̄bus non ex p̄ressis tota cōsecratio haberet sicut xp̄s potuisset di/ xisse. Hoc est corpus meuz. assumptum de virgine ⁊ suspēdēdū in cruce: sicut dixit de sanguine: qui p̄ vo bis fundet: ⁊ tunc lz verba illa fuissent dicēda p̄pter deuotionē nō tn̄ fuissent simplr̄ necessaria ad formaz lz ad eandem o2onem p̄tinent. Multo minus etiam valet illa p̄batio de illo: qui p̄ vobis: q̄ de illo: no/ ui ⁊ eterni: posset enim intelligi illa o2o in sensu cō/ positionis vel diuisionis sicut distinguit illud sophis ma. Oīs hō qui est alius a sorte currit: lz in sensu cō/ positionis implicatio sit p̄s eiusdē o2onis: ⁊ ita posset itelligi i p̄posito. ita q̄ añ illð: q̄: nō eēt o2o p̄fecta vel p̄ li: q̄: iciperet o2o copulata p̄cedenti in sensu. s. diui/ sionis: ⁊ exponeret s̄m Priscianū li q̄: per ⁊ ille. Con silr̄ per illud: noui testamēti: intelligit cōiter s̄m san/ ctos confirmato2 in q̄ intelligit iplicatio: sanguinis l q̄ qui est confirmato2 noui ⁊ eterni testamēti ⁊c.

De isto 2° ar^lo dico breuiter q̄ nō est nobis traditū diuino certitudinalr̄ an ad for D
mā consecrationis sanguinis pertineant aliqua v̄ba post illud. sanguinis mei vel an aliq̄ð illoꝝ sequenti um vsq̄ illic: hoc facit ⁊c. Ideo p̄iculosum est hoc as serere de quo sufficiēs auctas non habet. Nō est aūt p̄iculosum ignorare. q: vł ignorātia inuincibilis. Ex hoc pz iprobatio cuiusdā dicti minus discreti: q̄ ne/ cesse ē in quolibet sacro scire p̄cise q̄ v̄ba sunt de fo2a ad hoc vt aliq̄s 9ferat sacr̄m. Istud. n. māifeste falsū est non solū in p̄posito: sed etiā in baptismo ⁊ p̄nia ⁊ sacro ordinis: forte enim nullus ē q̄ sciat p̄ certo nec ep̄s nec ordinatus q̄ sint precise v̄ba ordinationis in sacerdotē: ⁊ tn̄ nō est dr̄m q̄ nullus est ordinatus in sacerdotē in eccl̄ia. Cōsilr̄ diuersi vtunt diuersis v̄bis in cōferēdo sacr̄m p̄nie: nec ē certū de aliq̄b⁹ verbis p̄cise que sint illa: nō tn̄ dr̄m est q̄ nullus absoluat
in ecclesia. ❡ Q̄ð ergo erit consilium: Dico q̄ sacer E
dos intendens facere q̄ð facit eccl̄ia legens distincte verba canonis a p̄n⁹ vsq̄ ad finē vere conficit: nec ē tutū alicui se reputare valde peritū de scia sua: ⁊ dicē volo vti p̄cise istis v̄bis p̄ 9secratiōe sanguis: sed se/ curior est simplicitas: volo ista v̄ba p̄ferre sub ea itē tione sub q̄ xp̄s istituit ea eē p̄ferēda vt q̄ ex xp̄i istō ne sc̄ de fo2a: dico vt de fo2a: ⁊ q̄ ad reuerētiā. ❡ Sz q̄d si añ oīa v̄ba p̄lata 9tingeret mori sacerdotē: nun q̄d h̄ndus eēt sanguis t̄āq̄ vere 9secratus: Dico hic
sicut in quodā casu supius p̄misso: siq̄s sacerdos inci Nota subti/
peret sic loq̄. Hoc ē corp⁹ meū: nō p̄dicēs v̄ba p̄mis/ les ⁊ diffici/
sa totalr̄: q̄ in oīb⁹ talib⁹ nō est adorādū nisi sub 9di/ les casus ⁊
tione si vere 9secratū est. Et nūq̄d iterāda sunt v̄ba: dubitatiōes
dico q̄ nō absolute. ❡ Sz nūq̄d sub cōditione: dico F
q̄ hic nō est talis necessitas sicut in baptismo: q: ibi q̄ dubitat de baptizatione dubitat de salute. Ideo licitū est ibi q̄nq̄ sub conditione baptizare. Sed hic si p̄babilr̄ dubitat in altero istoꝝ casuum an cōsecra/ tio sit cōpleta nullum p̄iculū salutis iminet. si non ite ret: nec absolute: nec sub conditiōe. ❡ Quid ḡ: ē ne illa mā semp̄ seruanda: dico q̄ nō. q: putresceret: sz sacerdos post cōionem in sua missa pōt illam mām

recipere sub intẽtione ɔditionata tali si istud est ɔsecratũ recipio vt ɔsecratũ. sed si nõ: nõ: sed vt tale de quo est icertũ: nec in hoc põt eẽ piculũ: q2 ieiun⁹ est añ pceptionẽ vini ablutionis: ⁊ si nõ est sanguis qᵭ p cipit nõ tñ facit irreuerẽtiã corpi ⁊ sanguini iã perceptis: q2 mox post sanguinẽ iam perceptum statim in altari percipimus purum vinum.

Uide okam q̃li. 2. q. fina. Gotfr. picta uẽsis. 4. pte su. pñti di. Uide alex. i 4° vbi adducit quattuor opiones de ista cõsecratione xpi.

De tertio ar⁹ dr̃ q2 sacerdos pfert illa v ba q̃si mãlr: q2 recitat ea sicut a xpo dicta: vt pz per lr̃am pcedẽtẽ in canone: xps ãt q̃ñ illa dixit nõ trãsubauit panẽ in corp⁹ suũ: qᵭ pbat ex verbis illi⁹ canonis q2 ibi pmittit: bñdixit. vñ dicitur q p illã bñdictionẽ pcedẽtẽ ɔsecrauit: nõ p ista v ba Hoc est corp⁹ meũ: cui ɔcordat Inno. de officio misse: pte. 3. c. 6. ⁊. 14. ¶ Sz 5. Aut xps ɔfecit sine v bis. qᵭ nõ est pbabile: aut cũ vbis: tũc aut cũ istis aut cũ alijs: nõ cũ alijs a pdictis. q2 nõ est pbabile q alia forma vtat actor ⁊ ministri q̃bus cõmittit formaz: si eisdẽ remanet difficultas de sigñatione illius orõnis vltimo plate a xpo. ¶ Itẽ xps mõ si eẽt viator posset pferre ista vba ⁊ ɔficere ⁊ remaneret eadẽ difficultas sicut prius. ¶ Alia est opi. q sicut nomẽ sigñat sine tpe: ⁊ iõ põt supponẽ p supposito cuiuscunq3 tpis nec põt restringi a tpe cõsignificato p vbũ significãs cõpositionẽ: q2 illud est distãs fm intellm vel sensũ ⁊ nihil ɔbit p sic distans: sicut nec ɔbit hic hõ: cũ dr̃ hõ est albus. lz ɔbat hic. hõ albus currit: ita pnomẽ cũ ponat loco nois ppri ⁊ significet sine tpe: põt significare seu demr̃are sine tpe: q2 hoc sigñat ⁊ demr̃at p oi tpe ⁊ sic h pnomẽ h: põt demr̃are sub disiunctione: illᵭ qᵭ nunc ɔtinet sub illis spẽbus vel pxio ɔtinebit: vt sit demr̃atio ad intellm eius q demr̃at in recto. ⁊ ad sensum alicui⁹ qᵭ demr̃at in obliquo. ⁊ illᵭ in recto sit aliq̃d nũc pñs vel qᵭ in pxio erit pñs ad sensũ sub istis spẽbus. ⁊ illa disiunctiua vera est: q2 altera ps ẽ est vera. ⁊ h ad intellz q̃ñ. s. assistit virt⁹ diuia vt vltio instãti plationis opans ad illᵭ qᵭ significat. ¶ Cõtra istud: lz nõ oporteat q h pnomẽ hoc demr̃et aliq̃d p determinato tpe. tñ sicut ipse arguit: sigñatio orõnis ɔstituit ex sigñato ptiũ: ⁊ ptes sigñant q̃ñ pferunt. Iõ fm eũ ẽt necesse ẽ dicere q h pnomẽ h q̃ñ pfert illᵭ significat qᵭ tũc demr̃at: tunc aũt nõ vr̃ posse demr̃are aliq̃d qᵭ nõ est tũc ɔtẽtũ sub illis spẽbus. q2 sic posset dici q hic ignis est aq̃ vel hoc corpus est aq̃ loq̃ndo de igne statiz ɔuertẽdo in aquã ⁊ faciẽdo talẽ demr̃ationẽ ad sensum in obliq̃ ⁊ ad itellm in recto. ⁊ hoc demr̃ando corp⁹: qᵭ nũc est vel in pxio erit. sz nõ videt rõnale dicere de aere statim corrũpẽdo q h corpus est ignis: hec. n. simplr̃ est vera: hoc corp⁹ est aer ⁊ de eodẽ nõ dr̃r simul ignis ⁊ aer. ¶ Itẽ si tũc significãt ptes orõnis q̃ñ pferũt: ⁊ ex significatis eaꝝ hoc mõ acceptis est significatũ toti⁹ orõnis fm q accepit opz dicere q li est: q̃ñ pfert ponat significatũ suũ p pñti qᵭ significat. subiectũ aũt p illa pte disiunctiõis nõ accipit p aliquo eodẽ tpe cũ illo qᵭ importat p copulam. ergo tota significatio illius orõnis non refert ad aliq̃d idẽ vel ad instãs. ¶ Itẽ disiunctiua nõ põit alterã ptẽ determinate: sed est ibi fallacia ɔñtis. ergo si hoc stat sic disiunctiue nõ determinate: ponit respectu pdicati vnã ptẽ. s. hoc qᵭ in pxio erit sub istis spẽbus sicut neq3 alterã. s. q nũc est sub istis spẽb⁹: ⁊ nõ efficit p istã orõnẽ ẽt fm eos nisi vt ipsa ẽ vera. g̃ per istã nõ magis efficit q illᵭ qᵭ statim erit sub istis spẽbus sit corp⁹ xpi. q̃ illᵭ quod nunc est sub istis:

Ricar. pñti di. ar. 3. q. 1.

Quẽ vy. q. presenti.

Aliter ergo põt dici. ⁊ sit ɔclo pᵃ. q cõcept⁹ qui cãtur p orõnem plata non habet per eã nisi in vltimo instãti platõis orõnis. qᵭ pbat: q2 nõ habet ɔceptus oium ptiũ orõnis añ illᵭ instãs. ɔceptus. n. toti⁹ orõnis nõ habet sine ɔceptib⁹ oium ptiũ. Hoc ɔfirmat p sile: q2 ɔcept⁹ format⁹ p dictionẽ nõ habet añ instãs vltimũ plationis illi⁹ dictionis. g̃ a sili de orõne. ⁊ rõ silitudinis est q2 sicut ptes dictionis non sigñant ɔceptum simplicẽ quem dictio sigñat. ita dictio non sigñat ɔceptum aliquez ɔplexũ quẽ sigñat tota orõ. Sz dr̃ia est. q2 pars orõnis aliquẽ ɔceptũ simplicẽ sigñat. sed ad ppositũ non est ista dr̃ia: q2 vtrobiq3 tot⁹ ɔceptus non habet nisi in fine oium dictionũ plataꝝ. ¶ Si obiicit. g̃ orõ cãt ɔceptum q̃ñ non est: q2 q̃ñ ɔplete plata est orõ. nihil orõnis est. ¶ R°. pz q arg™ non cogit. q2 idẽ posset argui de ɔceptu iportato p dictionez: ideo dico q cũ ɔcept⁹ fiat i istãti in intellu post plationem orõnis vel dictionis non sit p illã: q2 illa non est sic arguit: sz in fine plationis cuiuscunq3 dictionis p aliq̃d cãtuz in fantasia a dictione dum fuit in platione: intells cãt in se ɔceptum aliquem dictionis vel ad ppositũ magis p aliq̃ derelicta a singulis dictionib⁹ duz pferebãtur: intells in vltio instãti p collationem suã cãt itellz vel ɔceptum toti⁹. Ideo ãt dixi de ɔceptu q̃ cãtur p orõnem: q2 secus pt esse de ɔceptu illo sigñato q̃ non cãtur p eã vtpote ɔcept⁹ q̃ est apᵭ loquentem quem. s. itendit p orõnem exprimere. ¶ Et si arguit 5 istã cõclusionem: q2 sigñatuz toti⁹ orõnis ɔsistit ex sigñatis ptium. ⁊ ptes sigñant q̃ñ pferunt. ¶ R°. sigñatio illa non est ratio sotalis cãndi illum ɔceptum in audiente: sz est q̃dã dispositio pambula ad quã p collatiõem itells sequit cãtio toti⁹ ɔcept⁹ ex ɔceptib⁹ p ptes cãtis. ¶ 2ᵃ ɔclusio est ista. q nõ opz in eodem instanti vel in eodez tpe cãri ɔceptum in audiente p orõnez platã ⁊ v̄itatem illi⁹ ɔcept⁹ itelligi siue vnionem extremoꝝ. nã si dicã. de⁹ creauit mundum ɔcept⁹ isti⁹ orõnis cãtur in vltimo instanti. tñ v̄itas isti⁹ seu vnio illoꝝ extremoꝝ intelligit p p instanti tpis: non est ergo idem dicere in quo instanti concipiat orõ ⁊ p quo q2 concipit in vltio complete orõnis: ⁊ concipit p illo p quo extrema denotãt vniri in intellu siue extra in re. ¶ 3ᵃ ɔclo est ista: q p illo instanti denotant extrẽa vniri: ⁊ p ɔñs q est veritas in orõne: qᵭ significat p verbũ copulãs extrema: q2 nihil aliᵭ est in ppõne qᵭ significet tps ad qᵭ oporteat ex intellu ppõnis vnionem extremoꝝ referri. ¶ 4ᵃ ɔclo. est vbum cuiuscunq3 tpis potest ɔsignificare tps vel istãs: pz: alioq̃n non posset exp̃mi ɔcept⁹ de vnione extremorum pñtis pterita ⁊ futura. Si vo nõ posset consignificare instãs pteritum si vbum est pteritum: pñs: si est vbuz pñs futuꝝ si est vbum futuꝝ. nulla ppositio esset vera in q̃ exp̃meret vnio extremoꝝ: q̃ non potest esse nisi in instanti: vtpote nec ista. aĩa fuit creata: nec ista aĩa creat: nec ista. aĩa creabit. essent vere. Si etiã nõ posset consignificare tps pñs: si est vbum pñs: ⁊ tps pteritum: si est vbum pteritum: ⁊ tps futuꝝ. si est vbum futuꝝ: nulla ppositio esset vera cuius extrema si pñt vniri nisi p tpe: ⁊ tunc nec ista esset vera. celũ mouebat: nec esset ista vera: celum mouet: nec ista celum mouebit. ¶ Iuxta istã ɔclonem. dico q vbum consignificare instans vel tps pprie dem siue loq̃ndo de vbo pñti siue pterito siue futuro ptinet ad multiplicitatez tertij modi equocationis: q̃ ẽ fm diuersa consignificata dictionis idem significãtis: non aũt copulatio extremoꝝ pro instanti: vel pro tpe sunt cãe veritatis talis ppositionis: q2 nullus modus vnus est qui icludat indifferenter in istis duob⁹. ⁊ ita oz hr̃e vnum

cõe: qñ sũt cãe veritatis in significatis sicut ĩ significa tis. ¶ 5ª conclõ ẜm vnũ modũ dicendi est. q̃ verbuz si est prñs ⁊ cõsignificat instans significat instãs com/ plete plationis totꝰ orõnis: qꝛ ꝓ eodẽ tpe intelligit ipsa vnio ⁊ 𝔠ceptꝰ extremoꝝ seu totiꝰ orõnis: ⁊ totꝰ conceptꝰ itelligit ꝓ vltimo instãti. si ãt est verbũ prñs ⁊ consignificat tp̃s consignificat tp̃s sue plationis vł totũ vel ptẽ: ⁊ ẜm hoc si in vltimo instãti plationis v bi fieret gñatio ignis: hec esset vã: ignis gñat: hec aũt filr. celum mouet. vel ego curro. si in toto tpe platio/ nis istiꝰ vel in aliq̃ pte saltẽ maiori vniunt extrema. ⁊ ẜm hoc ista nũq̃ʒ erit vera: ego bibo vel ego dormio: nec hmõi: qꝛ non prit esse vere vt vba ista 𝔠significãt instãtia: qꝛ actꝰ ille non pt esse in istãti: nec ꝓ toto tpe plationis orõnis: nec ꝓ pte illius vniunt extrema. ⁊ ideo ꝓpositio illa sp̄ falsa est. ¶ Scdʒ istã poneret 6ª

N conclõ. q̃ in ꝓpõne de prñti vbi verbum significat in/ stãs prñs: significata oium ptiũ orõnis debent itelligi ꝓ vltimo instãti. hoc pbat ex p̃cedẽti: qꝛ ẜm phm p̃

D Ca.z in fine piermenias: esse significat cõpõnẽ quã sine cõpositis n̄ est intelligere. g̃ si copula copulasset ꝓ vltimo instanti ꝓ illo necesse ẽ intelligi significata oium ptiũ. ¶ Et ex hoc ad ꝓpositũ est 7ª 𝔠clõ: q̃ cũ hoc verbum est non 𝔠significet tp̃s sed instãs. qꝛ vnio istoꝝ extremoꝝ pª est p virtutem ĩfinitã. ⁊ p 𝔠ñs in instãti sequit q̃ oẽs ptes istiꝰ orõnis ⁊ significata eaꝝ debẽt intelligi ꝓ vl timo instãti orõnis. ¶ Ex hoc sequit 8ª conclusio q̃ hoc pnomen: hoc. demr̃abit ꝓ vltimo instanti com/ plete plationis: ⁊ tunc dicet q̃ demr̃aret illud q̃d pro illo instanti est sub illis spẽbus: vt sit demr̃atio ptim ad sensum: ptiʒ ad intellm̃. ⁊ quo ad hoc oĩno simplr sicut dixit prior opinio. Sʒ illud q̃d demr̃at ad itellʒ ⁊ in recto: non demr̃atur disiunctiue sed determina te hoc q̃d nũc continet. ¶ Nona 𝔠clõ ẽ q̃ in singula/ ribus est ordo ẜm ordinẽ vliũm: prius enim q̃dcũq̃

O vle potest itelligi descendere in ꝓpriuʒ sigulare q̃ 𝔠 hat per dñiam aliquã ad aliq̃d inferius tanq̃ ad spẽʒ vt sic hẽamus ordinem istoꝝ singulariũ: hoc ens: hec suba: hoc corpus: ⁊ sic deicepꝰ vsq̃ ad sortem: hoc pʒ p Auic. p. phyce sue. q̃d prius videmus a remotis cor

Speculare diligẽter hũc locum. pus q̃ aial: ⁊ aial q̃ holem ⁊c. q̃d nõ est intelligendũ de vli. qꝛ visus n̄ videt vle sʒ õ singłari vł̃oris. ¶ Et

P tunc est decima conclusio. q̃ hoc in ꝓposito demr̃at singulare entis ⁊ nõ per se singulare alicꝰ minus vlis q̃ ens. Q̃d pbat p. qꝛ rõabilr querit de multis quid est hoc: nõ aũt idẽ supponit ⁊ querit. igit si supponit per li hoc. hoc lignũ vel hic lapis: qꝛ illud querit. naʒ niso isto dato. s. lignũ vel lapis quietat aius queren/ tis de illo singulari. De illo ergo singulari supponitur hoc tñ vt est singulare entis: ⁊ q̃ritur aliq̃d spãle sub ente: ⁊ q̃dcunq̃ speciale conueniẽs est ad rñsionem ⁊ hec pbatio stat ĩ vnico verbo q̃d ponit Exo. 16. De manu. i. q̃d est hoc. Alia pbatio est quasi grãmatica/ lis: qꝛ adiectiuũ in neutro gñe substãtiuatũ includit in se suũ substantiuũ ẜm grãmaticos: nõ includit ãt

Q nisi h q̃d ẽ aliq̃d vel ens. g̃ ⁊c. ¶ Undecima conclu/ sio: q̃ lʒ li hoc ibi non supponat p se nisi singulare en tis. tñ illud intelligit ꝓ singulari alicuius inferioris. ⁊ irregulariter ꝓ singulari q̃d est corpus xp̃i. qꝛ nõ ẽ ibi in istanti vltimo pro quo facit demr̃ationẽ ens in aliquo singulari nisi in hoc q̃d est corpus xp̃i. ¶ Con clusio 12ª est. q̃ non pp hoc erit sensus istius ꝓpõnis: corpus meũ est corpus meũ. qꝛ alius est per se intel/ lectus 𝔠ñtis ⁊ 𝔠ñtis. lʒ subiectũ 𝔠ñtis supponat p sub iecto 𝔠ñtis q̃ pʒ: qꝛ conceptꝰ 𝔠ñtis põt eẽ certꝰ ⁊ 𝔠ñ/ tis dubiuꝰ nõ est aũt idẽ 𝔠ceptꝰ certꝰ ⁊ dubiꝰ. ¶ Hoc

ẽt pʒ conuertẽdo ꝓpõnẽ. qꝛ aliꝰ intellꝰ est corpꝰ meũ est hoc. i. istud ens. ⁊ corpus meũ est corpus meum. ¶ Decimatertia conclusio est. q̃ ẜm istũ intellectuʒ

põt ista orõ esse effectiua siue 𝔠uersiua: qꝛ q̃ pncipalr R faceret in instanti ꝓ quo enũciat illud: q̃d ista orõ tẽ significat ipse pncipalr 𝔠uerteret. nã facere pnꝰ h ens esse corpus xp̃i: est realr facere conuersionẽ per quaʒ corpus xp̃i accipit esse hoc. qꝛ eadẽ est factio qua hoc ens fit corpus xp̃i ⁊ qua corpus xp̃i fit hoc ens: hoc ẽ fit ens quod est sub istis spẽbus: sed illa oratio dicit esse conuersiua que significatiue agit pro illo instanti ꝓ quo conuertens agit realr. g̃ ista orõ est simplr effe ctiua. ¶ Ex istis. 13. 𝔠clonibus pʒ q̃liter ista orõ est ve ra. qꝛ ẜm istas totus eius intellꝰ ⁊ cõplonis termi/ noꝝ intelligit ꝓ vltimo instãti plationis. ⁊ ꝓ illo de/ monstrat hoc. illud q̃d tũc est sub istis accñtibus: ve/ ruʒ est aũt q̃ istud est corpus xp̃i: ⁊ q̃ non pp hoc cõ uertitur ista propositio. corpus meũ est corpus meũ. sed ista põt esse conuersiua. lʒ illa non: qꝛ illa denotat dici de singulari cõioris. s. de hoc ente q̃d est predica tũ. illa aũt denotat dici de seipso in spãli. ꝓpositio ãt denotans de hoc ente aliq̃d primo dici põt esse effe/ ctiua. sicut ⁊ ista que denotaret de lapide q̃ ipsum p̃/ mo hoc est ens. ¶ Has oẽs conclusiones possũ cõce dere pter 5am: ⁊ alias legitium sequuntur ex ea. nã v/ buʒ qñ pfert sicut tũc significat sic tunc consignificat ⁊ qñ consignificat prñs ⁊ non addit aliqua determia/ tio per quã tp̃s consignificatũ referatur ad aliud prñs non vr ex vi sermonis q̃ copulet pro aliquo instanti nisi pro aliquo instanti plationis ipsius verbi prñtis: nec illa probatio q̃ ibi ponitur cogit. qꝛ ⁊ si intellꝰ to/ tius orationis non fiat per eã nisi in vltimo instanti sicut expositum est in pma cõclusione: tñ non fit con ceptus vnionis extremoꝝ tñ ꝓ illo instãti sicut pʒ in

scda 𝔠clone. ¶ Hoc ẽt pʒ. qꝛ in ꝓpõnibus de preteri S to ⁊ de futuro põt verbũ copulare pro quocũq̃ instã ti p̃terito vel futuro quãtũcũq̃ distãte ab orõne. ⁊ tñ ibi intellectus totius orationis non habetur nisi ĩ in stanti cõplete orõnis. sicut nec intellꝰ orationis vel propositionis de prñti: nec vł intellectus alicuius cõ plexi. ¶ Per hoc ẽt potest destrui illud quod sequit ad istam demr̃ationẽ huius pronois hoc. Naʒ si illud deberet intelligi pro tpe vel instãti pro quo est cõpo sitio: ⁊ cõpositio non intelligit pro vltimo instanti p/ lationis totius orationis. sed pro instanti plationis huius verbi est: seq̃tur q̃ demr̃atio pro eodẽ intelli/ git. ¶ Est aũt ⁊ alia difficultas circa predicta ⁊ spãlr de illa demr̃atione. nam pronomẽ demr̃atiuũ qñ p/ fert significat q̃ demr̃at. g̃ significat illud quod tunc est demr̃abile. sed tunc nihil est ibi demõstrabile ad sensum nisi accñtia: nec ad intellectũ vt videt nisi q̃ subest accñtibꝰ. ¶ Potest g̃ dici aliq̃tulũ aliter q̃ d virtute sermonis nõ habet q̃ cõceptus ꝓpõnis de p̃ terito siue vnio extremoꝝ intelligat precise pro vlti/ a.l. presenti. mo instãti totius orõnis. sed si intelligit pro instanti: magis debet intelligi pro instãti cõplete plationis ip sius verbi. ptes ẽt qñ pferunt significãt: ⁊ si nã signifi cationis eaꝝ est talis q̃ nõ extẽdit se nisi ad aliq̃d q̃ est prñs qñ significat: opʒ illud significatũ esse prñs qñ partes proferunt. veruntñ hñ posse est aliquẽ deter/ minare se ad exprimendũ aliquẽ conceptũ cõplexũ pro instanti ⁊ conceptus oium partiũ illius conceptꝰ accipi pro illo eodẽ instãti vltimo prolationis: h enĩ modo disputantes terminent se ad pferendũ intelle ctus suos ĩ suis rñsionibus ad idẽ instãs. aliodn nũq̃ rñdẽs põt redargui q̃ntũcunq̃ cõcederet 𝔠dictoria.

Et siquis alteri velit exprimere conceptũ suũ per orõ/
nẽ de pñti non cãbit in eo cõceptũ de virtute sermo
nis p vltimo instãti plationis: sed põt sibi exprimere
aut exponere q p illo instanti pferat: ⁊ tunc ex tali
expõne non ex virtute sermonis conciperet illã vnio
e.l.pactione nem extremoꝝ pro illo instanti. Sed si ipsemet pfe/
rens intenderet per suaꝫ ppõnem aliqd cãre sicut ẽ
posset intendere exprimere conceptum suum p vlti
mo instãti. ita posset intẽdere cãre illũ effectũ pro illo
instanti: si ẽt ad plationẽ orationis istius intẽdentis
aliquẽ cõceptũ ⁊ orõ eius ptes accipi pro aliquo istã
ti: aliqs alius videns intẽtionẽ eius vellet aliquid cã
re. posset cãre pro vltimo instanti pro quo intendit il
le oĩa significare. Et hoc mõ lꝫ non sit manifestũ de v̇
tute sermonis illõ qd dictũ est prius in 5ᵃ conclusiõe
⁊ ceteris sequẽtibus de vltimo instanti plationis: tñ
manifestũ est illa posse intelligi q̃tum ad intentiõeꝫ
exprimentis ⁊ in se: ⁊ inq̃tum est minister dei. q̇ vi/
dens intẽtionẽ suã põt illi orationi assistere ad agen/
dũ eo mõ quo ipsa ſm intentionẽ pferẽtis significat.
¶ Sed siue illa via teneat q de vi sermõis tota orõ
debet referri ad vltimũ instãs sermonis vel platio/
nis: siue ista q hoc non sit ex virtute sermonis. sed ex
determinatione pferentis: ⁊ hoc non tñ in se: sed in
ordine ad pncipale agens assistens ad agẽdũ: ⁊ si sal
uet vno mõ vel alio q ista ppositio est vã. i. ſm 5ᵃᵐ
conclusionẽ ⁊ ceteras que sequunt a quibus non dis
cordo. remanet difficultas cõis vtriqꝫ mõ: quo ista p
positio est vera pro vltimo instãti. nã ſm vtranqꝫ viã
et si sit vera pro vltimo instãti non tñ prius naturalr
q̃ conuersio sit completa: qꝛ prius nãliter opꝫ rẽ esse
Ca. de suba ⁊ de priori q̃ oratio sit vera. ut eo enĩꝫ q res est vel non est: est
oratio vera vel falsa ex predicamentis. Nõ ergo ista
veritas precedit nãliter ɔuersionẽ: sed sequit: ⁊ per
ɔñs ista orõ vt vera non est conuersiua. ¶ Propter
hoc dico q tota illa disputatio in. 13. conclusionibus
⁊ eaꝝ pbationibus vel iprobationibꝰ subtilis est ⁊ lo
gica de veritate huius ppositionis saluãda: sed theo
logo sufficit q ista oratio vt est tale signũ sensibile in
stitutum a deo est istrm dei ad cõsecrationẽ illã que
sequit in vltimo instanti: ita q deus assistit sibi tãq̃
u cuidam dispõni huic efficaci vt ea cõpleta causet ta/
lez effectũ inuisibilẽ: nõ aũt ipsa veritas pcedit vt ta/
lis dispositio actionẽ dei: qꝛ est vt signuꝫ sensibile in
fieri: ⁊ p ɔñs in tpe nõ intelligit hẽre suã ppriã vita/
tem: qꝛ etiã hꝫ eam illa veritas sequit ordine nature
actionẽ dei. ¶ Breuiter ergo diceret theologus qd
qualitercũqꝫ logicus saluet istam ppõnem eẽ veraꝫ:
saltẽ non est oratio sacramentalis vt vera: sed vt ta
le signũ sensibile pcedẽs forte tpe: ⁊ ad minꝰ nãliter
suam veritatẽ: sicut dispositio ɔtinua in tpe precedit
vltimũ instans ⁊ cõditionẽ cuiuscũqꝫ in vltimo instã
ti. cã etiam precedit conditionẽ causati. ¶ Et si q̃ras
tunc qualis aut vt vera aut vt falsa est ppositio ɔuer/
siua: ¶ Dico q neqꝫ sic neqꝫ sic sed tantũ vt est ppo/
sitio neutra ⁊ prior nãliter: ⁊ forte tpe sua v̇itate. ista
Gerar. ipro/ bat hũc mo dum dicẽdi autem prioritas pbat sic: qꝛ omne fundamentũ pri/
us est naturaliter relõne sua accñtali. propositio autẽ
seu conceptus est fundamentum respectu veritatis
que est relõ accidentalis: qꝛ potest inesse ⁊ non ineẽ:
sicut põt esse cõformis ⁊ difformis rei: forte enim se
dente vera est oratio que dicit sortem sedere: vt dr
Caᵒ de suba in predicamẽtis: ergo prior est naturalr cõceptꝰ orõ/
nis vt in se talis q̃ vt verus: adhuc etiã prior duratio
ne est ipsa oratio vt variabilis ⁊ in fieri q̃ cõceptꝰ eiꝰ
causatus per eam eo modo quo tempus dicitur esse
prius suo vltimo instanti terminante. ¶ Istud etiã
de prioritate nãli conceptus ad veritatẽ pꝫ manife/
ste in adiscente. prius enim aliqua conclusio non de
mrãta concipit a discipulo ⁊ tunc quidẽ vt neutra ⁊ x
tñ totus per se eius cõceptꝰ pcipit vel cõcipit. 2ᵒ de/
mrãtione ad ipsam applicata concipit vt veraꝫ istõ
pꝫ euidenter: qꝛ posset deus instituisse aliquã orõnẽ
nõ significatiuã. ad cuius plationem a ministro ipse
assisteret ad cãndum effectuꝫ in fine plationis. ergo
qualitercunqꝫ sit de illa disputatione logica qualiter
ista propõ est vera: hoc est tenenduꝫ pro certo q ipsa
vt signum vocale ⁊ in fieri extra est signum efficax re
spectu consecrationis: qꝛ dispositio preuia cui deus
ex pacto assistit ad cãndum effectuꝫ efficaciter in ter
mino: siue ipsa propõ significet talem effectũ qd veꝝ
est in proposito ⁊ congruum: ⁊ hoc nude. s. nec vt ve/
ra nec vt falsa. s. inq̃tum est dispositio siue significat
illud vt propositio vera. ⁊ hoc vel pro tũc qñ ẽ dispo/
sitio vel pro instanti illo pro quo causabit illud ad q
est dispositio ⁊ hoc vel prius nãliter q̃ in illo instan/
ti causet ille effectus vel posteriꝰ nãliter. ¶ Posset
quidem hic aliter distingui. s. q in vltimo instanti p
lationis p̊ ſm ordineꝫ nãe est conceptus ppõnis vt y
neuter. 2ᵒ ad illuꝫ sequit opatio diuina causans illõ
qd oĩno designat. 3ᵒ sequit veritas huius conceptus
⁊ sic non tñ oratio vt vocaliter ⁊ continue plata pοꝛ
est veritate: sed etiam vt hñs suum conceptũ ppriũ
lꝫ non vt veꝝ. sed istud implicat quedã ptinentia ad
illam disputationem logicam de veritate propositio
nis vel de conceptu ppõnis pro vltimo instanti ⁊ ni/
hil necessarium facit ad istaꝫ orõnem vt est sacralis:
qꝛ ille conceptus qui ponit haberi per istã in vltimo
instanti nullo mõ est instrumẽtũ dei ad illã actioneꝫ
dei que ponit sequi in scdo instanti nature. qꝛ deꝰ ad
operationem suam non vtit aliquo sacrali nisi sensi/
bili. ¶ Sic ḡ breuiter sufficiat ministro nõ disputãti
tunc: pro quo intelligit orõ: intẽdere pferre istã orõ
nẽ eo mõ q̃ xp̃s instituit eã pferendã: ⁊ sic habet intẽ Notabile
tio debita ⁊ instrꝫ debitũ. s. illa oratio plata cui instro documẽtũ
a tali agẽte adhibito deꝰ assistit ad cãndũ in vltio istã
ti talẽ effectũ. ¶ Ex istis pꝫ de intellu forme cõsecra
tiõis sup vinũ: qꝛ oĩno sitis posset eẽ disputatio logi/
ca ⁊ certitudo theologica. Qꝛ aũt hic ponit calix hoc
ideo fit: qꝛ cõsecrat s. quis in oratione potus: liquoꝛ
aũt nõ hꝫ rõnẽ potꝰ nisi vt in vase. nihil aũt tale ponit
in rõne vel ɔsecratione corpis. qꝛ corpus ɔficit vt ci/
bus. solidũ aũt hꝫ rõnẽ cibi: lꝫ non sit in vase.

Ad primũ argᵐ pꝫ. q li hoc demrãt sin
gulare entis nõ panẽ nec ac/
cidentia: qꝛ demrãt p instãti cõplete plationis oratio
nis. ⁊ hoc vel ex v̇tute sermonis ſm 5ᵃᵐ ɔclõnẽ vl ex
intentione pferentis ſm aliam viam. nec ista est ea/
dem illi corpus meũ est corpus meũ. sicut pꝫ ex ɔclõ
ne. 11. ⁊ hoc pꝫ. qꝛ ista ppõ posset esse cõuersiua. hoc ẽ
ignis: nõ tñ ista. ignis ẽ ignis. qꝛ qd facit hoc ens esse
ignẽ facit q̃dã cõuersionẽ nõ tñ sic de igne eẽ igneꝫ.
¶ Ad 2ᵐ pꝫ. q li enl ponit ad faciendũ continuatio
nem in illis verbis ne singula v̇ba ibi possent q̃si dis/
iũcta statim pferri. ¶ Ad 3ᵐ concedo q li meũ opꝫ
q ex virtute sermonis denotet referri ad psonã xp̃i.
hoc aũt non est nisi fiat prius mẽtio de xp̃o. in cuius
psona pferũt hec verba sicut si dicerẽ. xp̃s dixit: mea a.l. virtute
doctrina non est mea. de veritate istiꝰ ppõnis signifi/
caret q li mea. refert ad xp̃m. nõ aũt sic siquis nõ p̄/
missa locutione de xp̃o statim diceret mea doctrina
ẽẽ. ¶ Ad duo argᵗᵃ ɔ formã cõsecrationis sanguis pꝫ

in corpore questionis. Questio.III.

Tertio queritur.

Utrum ſacramētū poſſit recipi a nō ieiunis: vr̄ qḋ ſic: q2 xp̄s poſt cenā diſcipulis ſuis pranſis dedit eucbariſtiā. ¶ Itē. j. cor. ii. Si quis eſurit domi māducet. vbi videt apl's innuere qḋ anteq̄ ɔuenirent ad eccliam deberēt famē extiguere in domib⁹ ſuis. ne ibi īmoderate de ſpēb⁹ illis ſūerent. vñ redarguit eos ibidē dicens. Un⁹ q̄dē eſurit alter aūt ebrius eſt. ¶ Cōtra. de ɔſe. di. 2. liq̄do. ⁊ ſumit ab Aug. ad inq̄ſitiōes Januarij. Placuit ſpūi. ſācto vt ī honorē tāti ſacri p̄us ī os xp̄iani dn̄icū corp⁹ intraret q̄ alij cibi. ideo mos ille vbiq3 ſeruat.

Reſpondeo. Aliquis pōt ꝑcipere hoc ſacrm̄ ⁊ nō ſacrāliter nec
A ſpūaliter: aliq̄s ſacrm̄ ⁊ ſacrāliter ſed nō ſpūaliter. aliquis ⁊ ſacrm̄ ⁊ ſacrāliter ⁊ ſpūaliter: aliq̄s tn̄ ſpūaliter ⁊ nō ſacrāliter. ¶ Primo mō recipit q̄cunq3 recipit hoſtiā ɔſecratā: q2 ibi eſt vere ſacrm̄. ⁊ tn̄ nō recipit eā vt cōſecratā: ſed oio nō diſcernēs eā a cōi cibo. Talis ſm aplm̄. j. cor. ii. Judiciū ſibi manducat ⁊ bibit: nō diiudicās corpus dn̄i. i. nō diſcernēs a cōibus cibis: ⁊ h̄ pōt eſſe vel ex infidelitate. ſicut pagan⁹ ſi daretur ſibi cōmunio. vel ex cōtēptu ſtāte etiā fide ſicut in malo xp̄iano. ¶ 2⁹ mō recipit ille qui non tn̄ recipit ſacrm̄: ſed recipit illud vt ſacrm̄ credēs ibi eē corpus xp̄i. ⁊ ſe recipere cōmunionē corporis xp̄i. ſicut ī eccleſia ɔſueuit fieri talis cōio: ſed ſi eſt in pctō mortali nō contritus non recipit ſpūaliter: q2 non recipit effectū ſpūalem ad quem ordinat huius ſuſceptio. q̄ eſt aīe nutritio ſpūalis ꝑ gratiā datā a xp̄o. ¶ Sed 3⁹ mō recipit bonus fidelis ſine pctō mortali ſm poſſibilitatē ſuā. ſ. ⁊ q2 diligēter ɔſciam examinauit. ⁊ talis vere nutritur a xp̄o cibo ſpūali vnit ⁊ incorporat ſm Aug. Crede ⁊ manducabis me non me conuertens in te ſed tu cōuerteris in me. hoc enim intereſt inter
B cibū corporalem ⁊ ſpūalē. q2 cibus corporalis cōuertit in nutriendū: ſed in nutritiōe ſpūali cibatus cōuertit in cibū. ¶ 4⁹ mō recipit ſpūaliter nō ſacrāliter. ſ. qñ bonus hō eſt ſm poſſe ſuum bn̄ ⁊ deuote parat⁹: tn̄ ꝑꝑ reuerentiā abſtinet vel ꝑꝑ aliquā infirmitatē vel forte q2 nō pōt hēre miniſtrū: cui conuenit illud Aug. de conſe. di. 3. vt quid paras dētē ⁊ ventrē: Crede ⁊ manducaſti: ⁊ talis ſpūaliter nutrit. ¶ Ad ꝓpo
C ſitum dico q̄ p̄mis duobus modis ſine 3⁹ pōt recipi a nō ieiunis. Sed de 3⁹ mō. ſ. de poſſe nō abſolute ſ3 licite ⁊ vtiliter h3 queſtio difficultatē. Diſtiguo ergo de ieiunio nāe ⁊ eccl'ie: ieiuniū eccl'ie non ſoluit niſi per aliquā refectionem extraordinariā preter morem eccleſie. vñ per ſpēcrum ſumptionē vel medicinaliū vel per potū ſaltē poſt prandiū non ſoluit ieiuniū eccleſie. Sed ieiuniū nāe eſt carentia cibi ſuſcepti in ſtomacho vel in via ad ſtomachū ita q̄ intret ſtomachū in illa die a p̄ncipio. ſ. hui⁹ diei a quo dicit aliquis ieiunus. ¶ Scd'o diſtinguo de debere vel licere. aut intelligit regulariter vel in caſu aliquo particulari. dico ergo q̄ regulariter o3 ad ꝑceptionē ſpūa
D lem ⁊ ſacramētalem ſuſcipientē eſſe ieiunū ſimplr. i. ieiunio nāe: nec iſtius eſt aliqua cā principalis niſi inſtitutio diuina: quā3 vel xp̄s diſcipulis dedit vel ꝑ ipſos ꝓmulgauit: vel eis inſtituendū reliquit. ⁊ q̄dē rōnalis eſt inſtitutio ꝑꝑ reuerentiā ſacramēti q̄ mīor eſt regulariter in pranſo q̄ ieiuno. ⁊ etiam vt p̄mo q̄ratur cibus ſpūalis q̄ corpalis. ¶ Si aūt intelligitur in caſu. dico q̄ aliquis pōt eſſe caſus in quo quaſi generaliter l3 accedere non ieiunum. vt in infirmitate graui qñ timet periculū mortis iminentis. tunc. n. eēt periculum negare infirmo l3 pranſo poſcenti ſacramētū: cū ſit viaticū: ⁊ ideo dandū eſt ei qui ꝓficiſcitur ex hoc mundo vt ꝑ ipſum ducat ad terminū. ¶ Alius caſus ſpālis eſt. puta in aliqua regione celebratur cōiter in vino albo. miniſter parat calicem ſacerdoti: ⁊ ex aliqua negligentia pro vino ponit aquā ſacerdos non aduertens ſed ſupponens miniſtrū bn̄ feciſſe ꝓcedit dicendo verba. ⁊ alia faciendo vſq3 ad ꝑceptionē: percipiens vo liquorē de calice aduertit eē aquā. videt q̄ ipſe non poſſet illo die ꝑcipere ſanguinem: ſi op3 ieiunum eſſe ſuſcipientē. ¶ Dico q̄ ī iſto
caſu tenet conſecrare ſanguinē de nouo. ⁊ conſecra/ E
tum percipere. qḋ ꝓbat. q2 qñ ſunt duo p̄cepta ordīata: preceptum ſuperioris magis ligat. nūc autē preceptū xp̄i ⁊ eccleſie ⁊ ex ipſa rōne ſacramēti eſt q̄ ſacramētū qñ ɔficit ɔficiat integrū: qm̄ ſacrm̄ eſt in ſe q̄dā integrū ex duobus. de iſta ēt integritate ſeruanda eſt diſtricta obligatio eccleſie de cōſe. di. 2. Cōperimus. vt ſacramenta integra percipiant: aut ab integris arceant. Loquit de ſacerdotib⁹ ɔficientib⁹ ⁊ poſtea non cōicantibus. ⁊ ſubditur ratio: q2 diuiſio eiuſdē ſacramēti ſine grādi ſacrilegio non pōt ꝓuenire. ergo quocūq3 p̄cepto alij eccleſie poſito ⁊ maxīe qḋ non reſpicit ipſam ꝓpriā ⁊ eſſentialem rōnē ſacramēti neceſſario tenet ſemꝑ oīs celebrans ad iſtam integritatem ſeruādā. g̃ qui iam percepit aquā ſimplr tenet ad illud cōplendū qḋ pretermiſit. ſ. ad conſecrādū integre ſacrm̄. ⁊ tūc vltra ſi tenet ɔſecrare ſanguinē tenet eundē conſecratū ſumere. vñ habet de ɔſe. di. 2. Relatū. certū eſt q̄ hi qui ſacrificātes nō edūt rei ſunt dn̄ici ſacri: ⁊ ſeq̄t q̄ talis a cōione vno anno repulſum ſe nouerit. g̃ oībus modis tenēdū eſt vt q̄tienſcunq3 ſacerdos corpus ⁊ ſanguinē immolat: totiens ꝑceptionis corpis ⁊ ſanguinis ꝑticipē ſe p̄beat. Iſte ergo neceſſario tenet ex inſtōne xp̄i ⁊ ꝑꝑ integritatē ſacramēti ɔficere ſanguinē ⁊ ex ſtrictiſſimo p̄cepto eccleſie ſub pena repulſe: vno anno tenet ɔſecratum ꝑcipere. ¶ Et ſi obiicit. Iſte non eſt ieiunus. g̃ peccat mortalr. vel g̃ nō debet cōficere ne ꝑcipiat. vl' ſi o3 eū ɔficere ⁊ ꝑcipere o3 q̄ peccet ɔ̄ p̄ceptū eccl'ie ⁊ tunc eſt perplexus: qḋ non eſt dōm de aliquo ex p̄ceptis dei ⁊ eccleſie. ¶ R⁹. eccl'ia non ita ſtricte p̄cepit ſuſcipiētē eſſe ieiunū ꝓhibendo nō ieiunū ſuſci
pere: ſicut ꝓhibet diuiſionē ſacri. īmo ipſa diuiſio ꝓ F
hibetur a xp̄o ex p̄a inſtōne ſacri: nec etiā ita ſtricte ꝓhibet nō ieiunū ꝑcipe ſicut p̄cipit conſecrantē ꝑcipere. g̃ ex vna parte h3 iſte p̄ceptū xp̄i ad ſic conſecrandū. ⁊ poſt conſecrationē ſtrictiſſimū p̄ceptū eccleſie de ꝑcipiēdo ex alia parte non h3 niſi preceptū eccl'ie leue cōparatiue de ieiuno. non enim ibi ponit q̄ ſuſcipiēs nō ieiunus ſit reus dn̄ici ſacri: neq3 q̄ ibi ſit ſacrilegiū: neq3 repellit a cōione per annū ſic hic. ſimpliciter enim eccleſie non intēdebat ligare in iſto caſu ad ieiuniū. īmo cū alia duo p̄cepta tū vtute xp̄i tū vtute eccl'ie fortius ⁊ magis obligent. potius intendit in tali caſu obligari ad illa. Nōē ergo iſte ꝑplexus q2 ſeruādo p̄ceptū ſupioris ⁊ p̄ceptū ſtrictius eccl'ie bn̄ facit ⁊ ſi non ſeruaret peccaret mortalr. Omittendo aūt aliud p̄ceptū minus ſtrictū non peccat nouo
pctō. q2 in iſto caſu nō tenet ſeruare nec eccleſia vo
luit ligare ad hoc p̄ceptū in hoc caſu: ſed magis ad G
oppoſitū. ¶ Patet etiā manifeſte q̄ ieiuniū non eſt ɔditio ita nec'ia in ſacerdote ꝑcipiente: q2 in die paraſceues ꝑticula poſita in calice ꝑcipit cū vino nō con/

secrato. qz illo die calix nõ ɔsecrat. z verisile est φ vi/
nũ citius descẽdat in ventrẽ q̃ illa particula que ma
sticatur. ergo et ɔsuetudie eccl'ie sacerdos ibi ꝑcipit
eucharistiã nõ ieiunus. ¶ Et si obijcit φ scandalum
erit si ppl's ꝑcipiat illũ z°. conficere sanguinem. ¶ Est
vna rñsio φ si scãdalizet est scandalũ pharisеoꝝ. acce
ptum. s. nõ datũ. non factũ in se bonũ est z necessariũ
z q̃libet debet iudicare qd̃ est bonum si cãm nesciat
supponendo φ sacerdos hꝫ bonam cãm. q̃libet ẽt si
sciret cãm deberet approbare. vñ de tali scandalo ait
xp̃s cõtẽnendo Matth. 16. de phariseis. Sinite: ait:
eos ceci sunt duces cecoꝝ. oĩs enim plantatio quam
nõ plantauit zc̃. ¶ Alio mõ põt videri φ satis bñ ca/
uere potest a scãdalo: si caute fiat: nam vadẽs ad cor
nu altaris: quasi p vino recipiendo post cõionem ip̃su
so vino z aqua vel iã remanẽte aq̃: qz nõ totã sũpsit:
vel aliqua de nouo posita poterit redire ad medium
altaris: z satis in breui tp̃e ab illo loco: sicut mõ postq̃
cenatũ est accipiens hũc calicẽ: ɔtinuare poterit vsq̃
ibi. hec quotiẽs. vel vsq̃ ibi. Vñ z memores. z illis v
bis ꝓlatis cũ reuerentia debita suscipere illud tãq̃
sanguinẽ veꝝ. nec totũ istũ ꝑcipiet. nec tñ tp̃s occu/
pabit φ pp̃lus habeat ẽt occasionẽ accepti scandali.
¶ Et si arguit ɔ̃ illud qd̃ dcĩm est de integritate sacri
qz sacerdos die parasceues. non recipit sanguinem.
¶ Rñ° illa integritas requirit in consecratione: ita φ
nullus consecret corp° nisi ɔsecret ẽt sanguinẽ: nõ ãt
req̃rit in q̃cũq̃ ꝑceptiõe qz laicus ꝑcipit bñ corpus z
non sanguinẽ: sed req̃rit in illa ꝑceptione que sequit
ad consecrationem q̃ habet in illo. c. relatum.

Notabile documẽtũ cõsecrationis reparande D

Ad argumẽtum in oppositũ bñ videt Aug. s. il/
lo. c. Liquido. Non qz post cibos dedit dñs. s. eucha
ristiam discipulis. ideo pransi illud debent accipe vt
faciebãt quos ap̃ls redarguit. supple. j. Coꝛ. ii. z sub/
dit causam quare xp̃s hoc fecit. Nam saluatoꝛ inquit
quo vehementius commendaret mysterij huius alti
tudinem. vltimum hoc voluit infigere in cordib° di/
scipuloꝛum. quo aũt ordine deinceps sumeret apo/
stolis per quos ecclesias dispositurus erat reseruauit
docendum. ¶ Per hoc pꝫ ad arm̃ 2m̃. qz s̃m August.
apostolus reprehendit illos qui pransi eucharistiam
susceperunt. Et ideo illud verbum. Siquis esurit do
mi manducet. non debet intelligi domi antequãm
veniat ad ecclesiam sed post recessum ab ecclesia. ita
φ non satisfaciat fami sue de eucharistia. sicut ait. al/
ter ebrius est. sed expectans quod sibi necessarium
fuerit in domo sua percipiat. Et ideo laudabilis ẽ cõ
suetudo ecclesie latine que nulli dispensat eucharisti
am: nisi in modica quantitate que non posset suscipi
ad crapulam. z sufficit valde bene ad reuerentiaꝫ de
bitam sacramenti.

Quod non hoc concedẽdũ
zc̃. ¶ De 4° dq̃
tãgit magr̃ in ista di. s. de re sacri magis
ꝓprie ptinet ptractare in. 10. disti. iõ ad
p̃ns supersedeo custodiens in futurum
scilicet in dicto loco.

¶ Et sicut due sunt res illius sacra//
menti.

Distinctio. IX.

In ista distin. 9° tra/
ctat ma/
gister de perceptione sacramẽti istius.
Et prima pars manet indiuisa in qua
determinat veritatem. 2° pars que in
cipit ibi (Hec verba z alia.) in qua. s. excludit errorẽ
circa v̕itates determinatas diuidit in duas. ¶ ꝑ nã/
q̃ excludit errorem circa istaꝫ ꝑceptionẽ sacri. ¶ 2°
alium circa rem sacramẽti: z sic errores exclusi cor/
respondent veritatibus predeterminatis. 2° pars in
cipit in p̃n° di. 10. ibi (Sunt quidã aliȷ̃.) Nõ. I.

Circa istam di. quero tñ
vnã q̃õnẽ de
ꝑceptione sacri istius. Utrum. s. exñs in
peccato mortali peccet mortalr̃ ꝑcipien
do h̕ sacramentũ: videt φ nõ. qz nullus
peccat faciẽdo illud ad quod tenet. Sꝫ aliquis q̃lꝫq̃
non obstãte φ sit in pctõ mortali tenet cõicare. g zc̃.
ꝓbatio minoris in duobus casibus extra. Ois vtriuſ
q̃ sexus. de pe. z remis. dicitur φ omnis chꝛistianus
tenet semel in anno cõicare. ¶ Item de conse. di. 2:
relatum. dicit φ sacerdos qui consecrauit tenet ꝑci/
pere sacramentũ. sz tamen possibile est φ tunc sit in
peccato mortali vel tempore intermedio incidat in
peccatum mortale. z tunc non tenet confiteri. qz im̃
semel in anno sufficit. ¶ Item nullus tenetur confi
teri nisi semel in ãno. vt pꝫ extra. Omnis vtriusq̃ se
xus zc̃. ergo potest exercere sibi actus conuenientes
z si non pluries confiteat. ergo sacerdos potest pluri
es celebrare quantũcunq̃ peccauerit sine iterata cõ
fessione. nõ enĩ videt quare dictum preceptum nõ si
bi sufficiat ad salutem in semel confitendo. sicut z al
teri chꝛistiano cum nõ videat speciali lege astrictus.
¶ Contra. j. Coꝛ. ii. Qui manducat z bibit indigne
iudicium sibi manducat z bibit. Talis est huiusmo/
di qui non sp̃ũaliter est membrum xp̃i z percipit eu
charistiam que perceptio significat ipsum spiritali/
ter incoꝛporari chꝛisto. ¶ Preterea. Aug. super Jo.
homil. 26. loquens de malo sacerdote. tante inquit
rei sacramentum ad iudicium percipit.

Dicẽdum φ aliquis potest intelligi esse
in peccato mortali tripliciter:
p̃mo in actu. qz. s. tunc peccat mortaliter peccato in/ A
teriori vel exteriori. 2° qz post peccatuꝫ mortale pre
teritũ de quo non recolit nõ penituit nec penitet. 3°
qz et si de illo preterito penituit vel penitet: nõ tamẽ
confessus est nec absolutus in ecclesia. ¶ De p̃ dico
φ peccat mortaliter: qz simplr̃ manducat indigne.
¶ De 2° dico φ si est negligentia affectata vel cras/
sa ꝓp quã non recolit peccatũ non excusatur a pctõ: lꝫ
minus peccet q̃ p̃mus. qd̃ pꝫ. j. Coꝛ. ii. Probet inde
seipsum hõ zc̃. Tenet enim se examinare s̃m diligẽ
tiã n̄re fragilitati possibilem antequã cõicet. Si autem
non sit negligentia crassa: puta qz p̃cessit examinatio
sufficiens z nullũ occurrit pctm̃ de quo non fuerit vl' B
sit contritus z confessus p̃us: non peccat cõicando. lꝫ
forte aliq̃d lateat vel traditũ fuerit obliuioni. qd̃ ꝓba
tur. tũ qz post talẽ inquisitionẽ cõtrit° z ɔfessus si mo
reret saluaret. nõ aũt req̃rit maioꝛ examinatio ad cõ
municãdũ q̃ ad secure moriendũ: tũ qz als̃ q̃libet se
exponeret periculo cõicãdo. qz dicit psal. Delicta q̃s
intelligit. z Eccl. 9. Nescit hõ vtrũ amoꝛe vl' odio di/ is
gnus sit. ergo si oporteret cõicantẽ scire se esse in cha
ritate: q̃libet cõicãdo exponeret se ꝑiculo nesciẽs an
illo actu peccaret. ¶ 3° ꝓbat: qz tũc non esset sacrm̃
viatoris. qz talis certitudo nõ cõuenit viatori. ꝓp hoc
dico φ diligẽti inquisitione facta s̃ꝫ possibilitatẽ n̄re
fragilitatis z p̃missa ɔtritione z cõfessione quantum
videt hoi sufficere: si tunc cõicet non peccat. imo si q̃
alia pctã lateãt per istd̃ sacramẽtũ ẽt remittũt. ¶ De
3° dico φ si occurrat oppoꝛtunitas tenet p̃ius confi/ C

teri q̃ cōicare. cuius rō est: q2 nō tm̄ dȝ reconciliari deo sed eccl̃e ad hoc q̄ digne recipiat sacrm̄ eccle/ siastice vnitatis. si aūt non occurrat opportunitas cōfi tendi si pōt sine scandalo vitare ne tunc cōicet tenet nō cōicare sed expectare cōfessionē pp eandē rōnē q̄ dictū est nunc. si vero occurrit scandaluȝ nisi statim cōicet vtpote si est indutus: ꝛ postq̄ȝ indutus est oc/ currit sibi ɔscia de pctō mortali de quo nō fuit cōfes/ sus: ꝛ nō hȝ i pmptu idoneū cōfessorē. tūc cū cōtritio ne ꝛ volūtate ɔfitēdi tpe opportuno pōt celebrare vt scādalū euitet. ꝛ silr̃ de alio cōicaturo. q̄ nō celebrat vtpote ɔsuetudo ē in aliq̄ religiōe vel eccl̃ia vt oēs nō sacerdotes cōicēt in sili casu. s. si tūc cū dȝ cōicare nō hȝ idoneū ɔfessorē pōt tūc nō ɔfessus cōicare. nec est dicēdū q̄ peccat mortalr̃ vel trāsgredit̃ pceptuȝ vt euitet scādalū: q2 nullū pceptum excludit istū ab isto actu in hoc casu. q2 dilatio cōfessiōis in actu que nūc hr̃ in affectu nō excludit q̄n sit mēbrū ẽt ecclesie militātis habile ad act⁹ in q̄bus mēbra cōicāt: ꝛ tene tur vitare scādalū primi. ¶ De pctō aūt veniali nō opȝ dubitare: q2 d̄ illo nō est necessitas pnie. verūtn̄ auctas quedā de eccl̃iasticis dog⁹. 22. que ponit̃ in littera di. 22. vr̃ facere mentionē de pctō veniali. ait eniȝ. lȝ q̄s pctō mordeat̃ si peccādi de cetero non hȝ volūtatē ꝛ satisfaciat lachrymis ꝛ orōnib⁹ accedat se curus. ꝛ hoc dico de illo queȝ mortalia peccata non grauāt. ergo vr̃ q̄ nō pōt aliq̄s securus accedere nisi q̄ sit sine voluntate peccādi venialr̃. ꝛ de p̄teritis sa/ tisfecerit lachrymis ꝛ orōnibus. ¶ R° pōt intelligi de mortali pctō nō q̄d iaȝ inest neq̄ȝ preterito sine oī pnia sed iaȝ cōfesso. si mordeat̃: q2 nō cōplete satisfe cit. ꝛ tunc intelligit̃ de pctō mortali. ꝛ tunc q̄d sequi tur. quē peccata mortalia nō grauant. supple in actu vel preterita sine penitentia sequente.

Ad primum arg̃m dico q̄ faciens mō debito illō q̄d tenet̃ nō peccat. Ad minoreȝ dico q̄ nullus tenet̃ cōicare in pctō mortali. extra. e. c. Oīs vtriusq̄ȝ sexus ꝛc. ¶ Ad p̄mā p̄bōnē dico q̄ sicut tenet̃ semel cōicare: ita te/ net̃ laborare vt sit extra pctm̄ mortale p pniaȝ. extra e. c. ¶ Ad secūdā dico q̄ sacerdos priusq̄ȝ consecret tenet̃ laborare vt sit extra peccatū mortale. si aūt cō/ tingat q̄ post cōsecrationē an̄ tn̄ cōicationē occurrat sibi memoria peccati mortalis olim cōmissi: de quo nō precessit penitētia interior vel exterior tenet̃ tūc hēre pniam interiorē anteq̄ȝ percipiat. ꝛ differre pe/ nitētiā exteriorē donec occurrat opportunitas cōfi/ tēdi. ¶ Ad arg̃m 2m dico q̄ illud p̄ceptū de semel cō fitendo est minimū in quo debent fideles recipe sa cramētū pnie. sed in multis alijs casib⁹ spālib⁹ tenē tur ad pniaȝ exteriorē. vt grauiter infirmus de q̄ de/ sperat̃ vel acceptās actū i quo verisile est s̄m huma/ nū iudiciū q̄ exponit se periculo mortis. sicut in bel lo mortali: sic etiā speciali lege tenet̃ sacerdos anq̄ȝ exerceat istum actum ad penitentiam exteriorē. Et si dicas qua lege. dico q̄ illa lege apl̃i que ponitur. i. Cor. ii. Probet seipsum homo ꝛc.

¶ **Sunt item alii precedentium insa niam ꝛc.**

Distinctio. X.

Ic incipit distinctio. 10ª in q̄ magr̃ ex/ cludit errorē quorūdā de re huius sa/ cramenti. s. negabāt verū corp⁹ xpi in eucharistia cōtineri. hec diuidit̃ in tres ptes. ¶ p̄ ponit errorē. ¶ 2° eius affirmationē. ¶ 3° eius iprobationē. 2ª ibi (Qui ex/ rādi occasionē.) 3ª ibi (Quoꝝ p̄dictā.) 2ª pōt diuidi. q2 p̄ ponit q̄ttuor auctēs p eis. 2° soluit illas auctes. ibi (Qui eadē rōne.) 3° ɔfirmat suā solutionem ibi (Ait. n. Augu⁹.) ꝛ illa tertia pōt diuidi. q2 p̄rio ponit auctē q̄ est cōtra se. scd̄o pōderat quādā partē que vr̃ facere dubiū ibi (Deinde addit.) tertio respōdet ad illud dubium ibi (Attendat diligenter.)

Uia vero cōclusio p̄ncipa lis hui⁹ di. est q̄ verū corp⁹ xpi in eucharistia realr̃ ɔti/ net̃ ꝛ h̄ q̄dē q2 p̄ria ē d̄ eucharistia or/ dine doctrie. vn̄ ꝛ supposita fuit in pri ma. q di. 8. iō circa hāc cōclusioneȝ de trib⁹ p̄ncipalr̃ querā. ¶ p̄mo de possibilitate existie cor/ poris xpi in eucharistia. ¶ 2° de his q̄ cōuenire p̄nt corpi xpi in eucharistia existi. ¶ 3° de actōe: que cō/ uenire pōt xpo in eucharistia existi. Circa primum quero tria. ¶ Primo vtrum possibile sit corpus xpi sub specie panis ꝛ vini realiter contineri. ¶ Secun do vtrum possit esse simul localiter in celo ꝛ alibi. ¶ Tertio vtrum possit simul esse in celo localiter ꝛ in altari sacramentaliter. Questio. I.

Et ergo p̄la q̄ō. Utꝝ posse sit corpus xpi sub spe panis ꝛ vini realr̃ contineri: vr̃ q̄ nō: q2 sub spe panis nō ɔsecrati nō ɔti net̃ realr̃ corp⁹ xpi. ḡ neq̄ȝ post ɔsecra tionē. aña est manifestū. p̄batio ɔñtie. q2 spēs illa nō se hȝ aliter in se post consecrationē q̄ȝ ante. Et si dicas q̄ ante est in subiecto ꝛ post non in subiecto. Accipio tunc q̄ nō aliter se hȝ in habitudi/ ne ad corpus xpi post cōsecrationē: q2 suū esse in sub iecto vel nō eē in subiecto nullo mō variat illā habi/ tudinē. ipoīe est aūt aliq̄d eē vbi p̄us nō fuit. nisi vel illud mutet̃ vel ipm̄ in q̄d est de nouo. ḡ cuȝ spēs panis nō mutet̃ in h̄itudine ad corpus xpi. ḡ necesse est corpus xpi mutari in h̄itudine ad species ad hoc q̄ sit ibi de nouo. sed hoc est falsuȝ: q2 corpus xpi im mutabilr̃ manet in celo: s̄m illud Aug. de conse. di. 2. prima heresis. Donec finiat̃ seculū sursuȝ est dn̄s. ¶ Scd̄o sic. aut corpus xpi sub illa spe est quātū: aut nō quātū. nō pōt esse nō quātū: q2 cū sit quātū in celo sic simul eēt quātū ꝛ nō quantū. nec pōt ibi esse q̄ntū: q2 quātitas nō pōt separi a mō quātitatiuo sicut nec subiectū a sua propria passione: q2 maxie p̄pria pas/ sio quāti videt̃ esse modus quātitatiuus. ḡ esset ibi modo quātitatiuo. ꝛ hoc est falsuȝ: q2 hoc mō maius nō pōt eē in minore. ¶ 3° sic. q2 aut in eucharistia est ps corpis christi extra partē. aut nō. si sic. ergo nō es/ sent oēs ptes simul sub eadē parte hostie. ꝛ vlr̃ eius ptes sunt extra se inuicē. sicut si quātū est sil̃ cū alio quāto ps vr̃ eē cū pte: ꝛ totū cū toto. si aūt non sit ibi ps extra ptē: ḡ nō est ibi quātū. ¶ Contra. Matth. 26. dicit xp̄s. Hoc est corpus meū. ꝛ Jo. 6. Caro mea vere est cibus. ꝛ auctes multe Aug. ꝛ Ambr̃. ponunt de conse. di. 2. valde exp̄sse: q̄rū aliquas adducit ma gister in littera ꝛ inspiciantur ibidem.

Hic duo sunt d̄clarāda sic̄ circa alia credi bilia. p̄ q̄d tenēdū est ꝛ pp quā au ctoritatē. 2° declarādū est qualr̃ illud est possibile q̄ credit̃. ¶ De primo dico q̄ corpus xpi esse ibi vere realr̃ est simplr̃ de subā fidei eo mō quo veritas ali cuius sacri ptinet ad articulos fidei. ista eniȝ veritas a principio fuit expresse tradita ex quo eucharistia fuit instituta. Fundamētum aūt auctis est Matth

26.et Luc.22.vbi i cena ait xps. Hoc est corp9 meũ. Hic ẽ sanguis me9. Et si heretici vellẽt ista exponẽ.d. ꝙ sint figuratiue dicta.sicut illd qd ait Jo.15. Ego sũ vitis vera.et illud.j.Cor.10. Petra aũt erat xps. Illd omnino est ꝯ intẽtionẽ saluatoris.qd pz ex Aug.83.qõnũ.q.69.Solet circũstantia scripturarũ illuminare sniaz.vtr eniz intell's vboꝝ xpi an loqtur figuratiue an ne.colligi põt ex pcedẽtib9 vel ꝯñtibus ibidẽ vel ex alijs scripture locis. vñ cũ xps ait.Ego suz vitis vera.subiũxit.et vos palmites.Constat aũt ꝙ discipuli nõ erãt palmites nãles: sz tñ figurales. Sed cũz di-

a.l. multis. xit Luce.22. Hoc est corpus meũ.subdit.qd pro vobis tradet. Cũ ẽt dixisset. Hic ẽ calix sanguinis mei. subdit.q pro vobis fundet.hoc ẽt manifeste patet ex alio loco scripture.s.Jo.6.vbi est diffusa pdicatio d isto sacro. ¶ Et si dicas ꝙ xps vidẽs aliqs abiisse pp pdicationẽ suã.de eucharistia postea exposuit se.d. Spũs est q viuificat:caro nõ pdest quicq̃. vba q locutus sum vobis spũs et vita sunt. Qd ptractãs Augu.de cõse.di.2. Prĩa heresis.ait. Nõ hoc corp9 qd videtis mãducaturi estis nec sanguinẽ effundẽduz. sacrm aliqd vobis cõmẽdaui spũalr intellz viuificabit vos.g ex vbis xpi et Aug. videt ꝙ nõ intellexit d corpe suo nisi figuratiue. ¶ Dico ꝙ magr mĩdet i ista huic aucti et hñ.ꝙ nec xps nec augustinus exponẽs vult negare veritatẽ corpis xpi.sed ꝙ nõ est in sacro corpus xpi sic carnalr sicut ipsi intellexerũt q abierũt retro.s.visibilr in forma ppria.sed p oppositũ ad istũ modũ intelligẽdi est ibi spũalr et intellectualr. et hoc ẽ qd dicit Augustin9 et magr adducit.et ẽ de ꝯse.di.2. Ipsuz quidẽ et nõ ipm corp9.qd videbat manducat ipz inuisibilr nõ ipz visibilr. Isto ẽt mõ de eucharistia diffuse ptractat a Paulo.j.Cor.11.Sancti ẽt oẽs postea catholici exponẽtes ista loca scripturaꝝ vba huius scripture dicũt eẽ intelligẽda de reali pñtia corporis xpi non figuratiue.vñ est simplr heresis hodie sentire ꝙ nõ sit ibi realr verũ corpus xpi. Hoc de p.

De secũdo Multa vident hic ipossia iplicari.s.sequẽdo pncipia phoꝝ.vnũ est ꝙ quãtũ sit sil' cũ quãto. vel ꝙ suba corporis sit hic sine quãtitate sua. ¶ 2m ꝙ maius q̃tuz sit sil' cũ minori quãto vel in loco eq̃li. ¶ 3m est ꝙ incipiat hic eẽ corpus xpi et tñ sine motu et mutatiõe ppie dicta.qr nõ ponit deserere suũ vbi i celo. ¶ 4m ꝙ idẽ q̃tũ sit sil' in diuersis locis realr. ¶ Possibilitas aũt oĩuz istoꝝ nõ ẽ hic declarãda:qr nimia eẽt plixitas.ꝙ eniz hic nõ sit suba sine q̃titate sua dicet in.2.ar° isti9 di.q.j.Qualr aũt quãtũ possit eẽ sil' cuz q̃to magis euidẽs difficultas est de quãtis hñtibus modũ quãtitatiuũ q̃ qñ alterũ vel ãbo sunt sine mõ

In. 4° disti. 49.q.vltia et in qlu.q.10. quãtitatiuo. Jõ ista difficultas tãget in mã de corpibus glõsis in qõnib9 de subtilitate corpis. vltimuz aũt ꝙ idẽ sil' sit in diuersis locis:declarabit in qõnibus duab9 sequẽtib9. ¶ Restãt g pro ista.q. duo declarãda.s.ꝙ sit poẽ corp9 xpi incipe eẽ sine sui mutatõe locali in altari.scdo quõ sit poẽ corp9 xpi eẽ quã-

Th.pñti dis. q.j.fo.4m argumétum. Idez tz varro.q.3.hui9 mãe in. 4°. suo. tũ sine mõ quãtitatiuo. ¶ De pmo dr cõiter ꝙ hoc ẽ ppter mutationẽ alteri9 in ipm.puta pp ꝯuersionez panis in corpus xpi: et iõ nõ opz ipm corpus in se mutari.sufficit eni ꝙ aliud mutet in ipm ad hoc ꝙ incipiat corpus ibi pñtialiter eẽ.sicut eniz nãliter genitũ ẽ vbi fuit pus corruptũ. et nõ pp aliquã loci mutationẽ ppriaz ipsius geniti:ita videt ꝙ illud in qd cõuersum est aliqd p cõuersionẽ sit vbi cõuersuz prius fuit nõ per mutationẽ loci ppriã ipsius termini ad quẽ conuersionis:sed solum termini a quo.

Contra suppo.fm eos ꝙ trãsubstãtio ẽ mutatio subalis eo mõ quo concedit eẽ mutatio. Ex hoc sequit ꝙ hz p per se termino ad quẽ substãtiã. p illã aũt mutationẽ habet p se illud qd est posterius suo p se termino: sz solũ p illã mutationẽ hr p se termin9. sed hmõi pñtia est posterius simpliciter suba corpis xpi q substãtia terminat. manifestũ est. nõ eniz est hmõi psentia por eẽntialr: qr suba corpis põt eẽ sine hmõi pñtia nec sil' nã. qr tũc nõ posset ista pñtia destrui nisi destrueret substãtia. qd falsuz est. igit pñtia corpis xpi nõ hr p se p illã mutationẽ q est cõuersio vel trãsubstãtiatio: sz solũ substãtia corpis xpi que nõ est sua pñtia. ¶ Hec rõ põt formari alio mõ ponẽdo pro posterioritate alienitatẽ sic.p nullã mutationẽ p se hr illud qd est p se aliud a per se termino. sed hmõi pñtia est simplr aliud a substãtia q ẽ p se terminus trãsubstãtionis. g etc. maior patet: qr vni9 mutationis p se est vnus per se terminus. et ita qcq̃d ẽ per se aliud ab illo termino lz sit p accñs idẽ cũ eo nõ hẽret esse per illã mutationẽ. Minor pz. qr hmõi pñtia nõ est substantia panis. manifestũ est. qr qñ ipsa ẽ: substãtia panis nõ est. Jtẽ ista pñtia est suba corpis xpi: qr hui9 suba fuit qñ pñtia non fuit. ¶ 2° sic. De9 põt facere corp9 suũ pñs cũ pane manẽte substãtia panis. et tũc nõ erit p aliquã mutationẽ que sit ad subaz vt p se terminũ: et tñ per istã acq̃reret pñtia eiusdẽ rõnis cũ illa q tũc habet. g opz ꝙ p mutatiõez eiusdẽ rõnis. g p aliã fieret q̃ p mutationẽ subalẽ. pbatio maioris qr ad nouitatẽ posterioris nõ seq̃t nouitas poris pz.8.phy.vbi vult phs ꝙ i celo põt eẽ motus fm vbi: lz nõ possit ibi eẽ aliq̃ nouitas fm formã absolutã. cui9 rõ est: qr vbi est q̃dã respectus extrinsec9 adueniẽs et nõ forma absoluta. Sz pñtia ista posterior est suba panis sicut respectus absoluto: et maxime suba. g sine mutatione aliq̃ circa subam panis põt eẽ noua pñtia corpis ad panẽ. g opz dare aliquã mutationẽ ad hmõi pñtiã q nõ sit subalis. et p ꝯñs in pposito p trãsubstãtionẽ nõ habet ista pñtia. qr terminus eiusdẽ rõnis cuiusmodi est pñtia nõ pprie et p se est terminus duarũ mutationũ distinctaꝝ fm genus. ¶ Et si dicas põt eẽ pñs cũ suba panis sine mutatione subali. tñ sit nũc pñs p subalẽ mutationẽ panis in corpus xpi et nõ per aliã. ¶ Cõtra. In corpus xpi pus factũ pñs pani possit deus conuertere panẽ. nõ eniz est magis ꝯdictio hic: q̃ ꝙ mõ cõuertat i corpus nõ pus pñs. g per talẽ cõuersionẽ tũc factã in corpus pñs speciei panis nõ fieret pñs ibi. vel oporteret dicere ꝙ fieret psens post q̃ fuit psens. et ꝙ eadẽ pñtia termineret duas mutatiões dictas. ¶ 3° sic. Qd ꝯuertit in aliqd pexis magis acq̃rit ꝯditiões eius q̃ ecõuerso. pz. si.n. nutrimẽtũ cõuertat in carnẽ: magis siat ala carnis. q̃z caro informet forma ei9. et vlr acq̃rit cõditiões absolutas et vbi et alias respectiuas carnis magis q̃ ecõuerso. g ex sola ꝯuersione panis in corpus xpi pexis magis acq̃rit panis conuersus presentiã in celo q̃ corpus xpi psentiã speciei panis in altari. ¶ 4° sic. Deus posset conuertere panez in corpus xpi vt hñs eẽ in celo: qr nõ est ibi maior ꝯdictio q̃ in cõuersione q nũc ponit. Sed tũc nõ hẽret corpus xpi sub specie panis ex ipsa cõuersiõe. ergo nec nunc. ¶ 5° sic. Si panis quãtus cõuerteret i corpus xpi quãtũ ita ꝙ quãtitas i quãtitatẽ: et suba i substãtiã: corpus xpi quãtũ nõ hẽret illud vbi circũscriptiue: qd fuit ipsius panis circũscriptiue. ergo ex cõuersiõe sube i substãtiã substãtia corpis xpi nõ hz illud vbi diffinitiue: qd erat substãtia panis diffinitiue

B

C

L.c.74.75. et inde.

D

atio est manifestū: qꝛ nō posset illud ꝗtū .s. corp⁹ xp̄i esse circūscriptiue in loco panis cū sit mai⁹ pane. cō/ sequētia pbaẽ: qꝛ sicut subā ⁊ subā q̄ subsunt ꝗtitati se hnt ad locū diffinitiue: ita subā ꝗta ⁊ subā quanta se hnt ad locū circūscriptiue. ḡ qᵒ cōuersio sube l sub stātie facit ad eē diffinitiue in loco: hec ꝯuersio sube ꝗte in subaꝫ quātā faciet ad eē circūscriptiue l loco.

E

Quantum ergo ad istū arᵐ non vꝫ ne/ cessariū fugiēdū eē ad ꝯuersionez panis in corp⁹ xp̄i pcipue cū a pn⁹ ex quo rebu⁹ sacri fuit credita: fuit semꝑ creditū ꝙ xp̄i corp⁹ nō mutaẽ de loco suo in celo vt sit hic. ⁊ tñ nō fuit in pncipio ita manifeste creditū de ista cōuersiōe vt dicet di. ii. ℭ Dico ḡ ad hoc pmittēdo q̄dā .s. ꝙ qñ corpus mouet de loco ad locū ⁊ expellit aliud corpus. cōiter sunt ibi q̄ttuor mot⁹ vel mutatiōes: ⁊ octo termini: due .s. in corpe expellēte. ⁊ due i expellēdo. nāꝫ corp⁹ expellēs mouet ab vbi suo ad puationē ei⁹: ⁊ illa mutatio q̄ est inter terminū a quo positiuū. ⁊ terminū ad quē puatiuū pōt dici deperditio porꝭ vbi idē ēt corpus a carentia scdi vbi mouet ad illud vbi zᵐ. ⁊ ita a puatōe vt a termīo a quo ad vbi vt ad terminū ad quē: ⁊ illa pōt dici acq̄sitiua vbi. Cōsilr sunt due mutationes ⁊ quattuor termini circa corp⁹ qᵒ expellit cū primū corpus intrat locū eius. Si āt moueret aliqᵒ corp⁹ ⁊ nō expelleret aliud corpus de loco suo: iā nō esset ibi nisi due mutatiōes ⁊ ambe i ipso corpore moto. vna .s. deꝑditiua prioris vbi. ⁊ alia acq̄sitiua noui vbi. Si ꝟo corpus nō recedēs a porꝭ vbi fieret in nouo vbi: ibi eēt tñ vna mutatio .s. a priuatiōe noui vbi ad illud nouū vbi: ⁊ hec acq̄sitiua: ⁊ nulla ibi eēt deꝑditiua. qꝛ nō eēt a porꝭ vbi ad ei⁹ carētiā. qꝛ pꝰs vbi nō deꝑdit ex hypothesi: lꝫ illud corpus ponaẽ in vbi nouo. Sed si nulla istaꝝ mutationū ponaẽ oīno nō est itelligibile ꝙ corp⁹ sit vbi non fuit pꝰs. nā īpoẽ est q̄litercūq̄ aliq̄d eē hic realr qᵒ pꝰs nō fuit hic realr: qn sit aliq̄ mutatio realis vel in isto vel in illo. cui ēst pñs realr. nā nullo mō est trāsitus a ꝯdictorio in ꝯdictoriū quātū ad aliqᵒ pdicatuꝫ realē qn sit aliq̄ mutatio realis: qꝛ si nihil mutaẽ realiter nō est rō quare hec ps ꝯdictionis est magis vera nūc q̄ prius: nec quare pꝰs alia magis vera q̄ ista: ⁊ sic tā nūc q̄ pꝰs vel ambo sunt simul vera: vel ābo simul falsa. ℭ Ad ꝓpositū mutationē deꝑditiuā illi⁹ vbi de celo nullus ponit in corpore xp̄i sm Augᵐ supra adductū. donec finiaẽ seculū sursum est pñs. ⁊ hᵒ intelligēdo regulr nisi placeret sibi ex aliq̄ gratia speciali localr descēdere: qᵒ nō poniẽ fieri pp veritateꝫ eucharistie. Opꝫ tñ ponere ad saluādū realē pñtiaꝫ corporis christi hic: ꝙ in ipso sit aliqua pñtia ad speciē panis q̄ pꝰs nō fuit: aliodn nō magis eēt nūc pñs hic q̄ prius. illa enim mutatio que est circa spēs .s. ꝙ prius erāt in subiecto: nūc aūt nō sunt in subiecto nihil facit ad hoc ꝙ corpus xp̄i de non pñte istis fiat realr pñs istis: vt supra ꝓbatū est: qꝛ illa hꝫ alios terminos ꝑ se ab illa qua nō pñs fit pñs: ḡ necesse ē ponere aliquā mutationē in corpe xp̄i acq̄sitiuā illius pñtie noue: que tñ nō pōt dici ꝓpria mutatio localis pp duo: tū qꝛ eā nō cōcomitaẽ aliqua deꝑditiua prioris vbi: sicut cōiter est in motu locali: qꝛ ibi terminū positiuū a quo ⁊ terminū positiuū ad quē cōcomitātur due puatiōes eo mō quo phs dicit .5. phy. ꝙ motus est a subiecto in subiectū: tū et qꝛ hic proprie terminus istius mutatiōis nō est vbi: qꝛ in termino mutatiōis hu⁹ corporis xp̄i nō hꝫ hic ꝓprie vbi: sed terminus ē q̄dā pñtia simplex ipsi spēi: vera tñ ⁊ realis: terminus aūt mutatiōis localis ꝓprie accepte ē ipsum vbi. ℭ Et si queras ad qᵒ genus ptinet hec mutatio ⁊ terminus istius mutatōis. Dico si angelus poniẽ de nouo pñs alicui corpi dꝫ q̄dē esse in loco diffinitiue (eo mō quo sibi pōt cōuenire eē in loco) ⁊ sic dr mutari lꝫ illa mutatio multū distet a vera mutatione sm vbi. Adhuc aūt q̄ztū ad aliquas ꝯditiones pñtia corporis xp̄i spēi magis recedit a vera rōne vbi. qꝛ nullo mō ꝑ istā pñtiā determinaẽ sic ad vnū vbi ꝙ sibi repugnet aliud. Sꝫ angelus ꝑ vnū vbi sic determinatur ad illud: vt sibi repugnet aliud. ℭ Et si hēas pro incōuenienti aliquā mutationē q̄lēcūq̄ in corpe xp̄i realr eē. dico ꝙ necesse ē ponere saltē aliquē respectū extrīsec⁹ aduenientē q̄ .s. nō necio sequaẽ fundamētū ⁊ terminū posita i actu: qꝛ oīs respect⁹ sic ꝯñs necessario ē itrīsec⁹ adueniēs: vt ostēsuꝫ est in .q. z. ᵒ de caractere. ꝯ pmā opinionē. ḡ respect⁹ pōt aduenire extrinsec⁹ de nouo sine alio quocūq̄ nouo vel in fundamēto vel in termino. Sic ḡ nō est incōueniēs corpus xp̄i eē de nouo pñs alicui nō hnti nouā formā absolutā: nec nouū respectū respcū ei⁹: vel si hꝫ hmōi nouū respectū: pari rōne ⁊ corpus xp̄i hēbit nouum respectū ei⁹: qꝛ si spēs sunt de nouo pñtes corpi xp̄i: ⁊ corpus est de nouo pñs eis. ⁊ si .n. cōtinētia non sit relo realis mutua: tñ pñtia ē relo mutua: nō erit tūc incōueniēs dare in corpe xp̄i talē mutationē ad respectū extrinsec⁹ aduenientē. ℭ Et si obiicias ad respectū nō ē mutatio: solutū ē in .q. ᵒ de caractere. ℭ Et si oīno argues ille respectus extrinsec⁹ adueniēs q̄ dꝫ pñtia simplex ad qᵒ gen⁹ ptinet: pōt dici ꝙ magis ꝓprie reduciẽ ad gen⁹ vbi iter oīa gña respectuū extrinsec⁹ adueniētiū: qꝛ in plurib⁹ cū illo respectu ꝯuenit. ⁊ si forte nō sit ꝓprie in illo gñe: sequiẽ ꝙ decē genera nō sufficiēter euacuarēt totū ens: qᵒ nō ē icōueniēs eo mō quo phi loquunẽ de rōnib⁹ eoꝝ: qꝛ nō repugnat sub ente inuenire aliquē respectū: puta angeli ad lapidē q̄ non hꝫ aliq̄ rōnē respect⁹ in genere vt ipsi loquūẽ: non tñ seq̄tur ex hoc plura gña esse q̄ decē. sed ꝙ rōnes eoꝝ vel rō alicuius eoꝝ nō assignatur sub rōne cōmuni sicut posset assignari.

F

Speculatio subtilissima doc.

G

H

I

K

7.z.5.phi⁹.

De secūdo

dr ꝙ quātitas corporis xp̄i nō est sub spē panis nisi cōcomitāter: qꝛ pmus terminus ꝯuersiōis est substātia corpis xp̄i ⁊ q̄cq̄d est ibi: est ibi eo mō quo illa terminat cōuersionē: ergo quātitas erit ibi ꝑ modū primi termini: pmus aūt terminus qui est substantia nō hꝫ modū quātitatiuū seu cōmēsuratiuū. ergo quātitas ēnis ibi sub rōne eius vel sub modo eius .i. sube erit ibi mō nō quātitatiuo. ℭ Cōtra. vnūq̄dq̄ siue sit primus terminus transubstationis siue scdo (si tñ est ibi) hꝫ ꝓprietates suas que sibi necio ⁊ nālr ꝯueniūt: qᵒ ꝓbaẽ exēplo: qꝛ si deus crearet substātiā quātaꝫ: vel natura generet substātiā ⁊ cōcomiteẽ quātitas: vtriusq̄ ꝓductionis terminus primus est substātia ⁊ quātitas cōcomitās: ⁊ tñ tam in gnāto q̄ in creato quātitas hꝫ suū modū realē sicut haberet si prīo terminaret aliquā mutationē. ℭ Et hoc ꝓbaẽ per rōnē qꝛ alia ⁊ alia hitudo ad agēs nō variat naturam rei: hoc est prima vel scda mediata vel īmediata: dū tñ ꝓducaẽ. qꝛ habitudo ad aliud agēs nō variat naturā rei acte sm Aug. 3. de tri. ergo nec carebit quātitas suo mō nāli pp hoc tantū: qꝛ nō est primus termin⁹ trāsubstātiatiōis: dū tñ sit ibi realiter siue primo siue scdo per illā mutationē. ℭ Scdo sic. si per cōuersionē sit terminus ad quē vbi primo fuit terminus a q̄: ergo modus eēndi huius ⁊ illius erit silis: ille saltē

De.q̄.1.q.5. Egi. q̄li.1.q. 4.q̄l.2.q.17. Ꝥ idē varo 1 4.q.4. hui⁹ materie.

L

L.c.7.

D

Guil. ockā i 4.q.i. huius mãe l sol. z. difficultatis hãc viã sedẽ q̃re antiq;

q̃ pōt eē cōis vtriq3. sed panis cōuersus erat hic quā/ titatiue suo mō. q2 sub quātitate hñs ptē extra ptē. g̃ ꝯ suba corpis xp̄i exñs hic ex vi ꝯuersionis erit h̃ suo mō quātitatiuo hñs. s. ptē sube sub pte q̃titatis: ꝯ tūc q̃titas eius erit hic ꝑprie dimensiue. ¶ Alio mō dr̄ hic ꝙ ptes corpis xp̄i nō sunt extra se inuicē in hostia: qđ pbaꝛ sic: q2 sicut possibile est virtuti diuine facere ꝙ corpus sit sil' cu3 corpe: ita ēt ꝯ ꝙ ps vna corporis sit simul cū alia. pōt g̃ facere ptē subintrare ptē: ꝯ sic vltra subintrabūt se inuicē vsq3 ad minimā q̃titatē nãlē vt sic saluet̄ v̄itas cuiuslibet ptis: ꝯ tñ nulla ē ex/ tēsio ptis extra ptē: sicut veritas vni9 corporis saluaꝛ non obstante ꝙ per subintrationē in alia nō sit extra illud. ¶ Sed cōtra. istud non est pbabile: q2 tollit a corpore christi positionē in toto ꝯ oēm figuram que necessaria forte est ad corpus aiatum. si enim nō di/ stet caput a pede sed totu3 subintrat totum vsq3 ad minimā partē naturale3: iam nō hēbit ordinē partiū in toto necessariū ad corpus animatū nec figuram.

m

Dico ergo aliter ꝙ positio que est drīa q̃titatia nec̄io inest quanto ꝯtinuo pmanēti: ꝯ istā op3 saluari in ꝑposito. s. q̄ dic̄ ordinē ptiū in toto. nō est. n. hñ intelligibile aliqđ eē quātū dimēsionatū: q̄n sit signare in toto ordinē hu/ ius ptis ad illā ẜm quātitatē vel positionē interiacē/ tē. positio aūt que ponit̄ pdicamētu3 a q̄busdā aliud addit: p̄suppositō. n. ordine ptiū in toto positio dicit vltra hoc ordinē ptiū ad locū siue ad partes loci vel locātis. hoc est dictu ꝙ ptes coextēdant̄ ptib9 loci: si cut totū dicit̄ pmo cōmēsurari toti loco in quo hab3 vbi: ita ꝙ positio pdicamētū p̄supponit positionē dif ferētiā q̃titatis ꝯ specificat vbi: p̄ modū aūt quātita tiuū siue dimēsiuū: quocūq3 mō noiet. non intelligo nisi positionē dictā secūdo mō. hanc aūt habitudinē possibile est deū separare a quāto: manēte ēt positio ne prima nō solu3 p̄ negationē termini: sicut posset facere aliqđ corpus quātū extra vniuersu3: ꝯ tūc nō hēret istā secūdā positionē: q2 nō hēret aliqđ ꝯtinens

n

cuius ptibus ptes cōtēti cōmēsurarent̄. sed ēt posito termino cui. s. p̄ñti posset fieri cōmēsuratio seu coex tēsio alterius corpis possibile eēt deū cōseruare quā tū ꝯ coexñtiā eius ad aliđ quātū: ꝯ tñ sine ista coextē sione partiū vni9 ad ptes alterius qua3 dicit positio ista de qua loq̄mur. Qđ pbo p̄ sic: quecūq3 nã cōtin geter respicit quālibet formā alicui9 generis simplr̄ se h3 cōtingeter ad totū genus. Intelligo eni3 simpli citer quasi nō est nec̄io ex cā intrinseca: hec videt̄ sa tis manifesta: q2 si eēt vna nã ꝯ cā intrinseca deter minaret sibi tale genus nec̄io determinaret sibi ali/ quā spēm illius generis: q2 vna nã nō h3 intrinsecē ad opposita disiūcta necessitatē q̄n hēat necessitate3 ad aliqđ vnū illoꝝ. ¶ Et p̄ hoc soluit̄ instantia q̄ pos/ set fieri sic: q2 numerus est par vel impar necessario nec̄tñ necessario alteꝝ illoꝝ: instat̄. n. de aliquo cōi respectu passiōis disiūcte: sed qđlibet spāle nec̄io se h3 ad alterū sicut ad genus: nec ista instātia ēt est ad ꝑpositū: q2 h̃ nō est aliqđ subiectū qđ cōtingenter se hēat ad quācūq3 formā totius gñis. ¶ Et si instes: q2 superficies nec̄io est colorata: ꝯ tñ ꝯtingenter se h3 ad quēlibet colorē: nō est instātia. q2 hec non est necessi tas ad intra: nō eni3 posset inueniri intrinseca rō per quā esset ꝯdictio ex pte superficiei si eēt sine colore: si cut cōtingētia ē respectu cuiuscūq3 coloris. Hac ma/ iore supposita addo minorē. s. ꝙ corpus se h3 contin gēter ad quācūq3 positionē ptiū in loco. p3: q2 possu3 mouere corpus meū a quacūq3 positione ad aliā. g̃

corpus hñs positionē ptiū in toto nō simplr̄ se h3 ne/ cessario ad pōnē istā q̄ est pdicamētū: nec ista coexi/ stētis quāti ad quātū est simplr̄ nec̄is rō illi9 pōnis se cūde: q2 ꝯtingit itelligere coexñtiā alicuius ipsi toti absq3 h̃ ꝙ intelligat̄ coexñtia vel coextēsio ptiū pti/ bus. hec. n. coexñtia est alia ab illa: ēt q̄n se cōmitā tur: nec ista in rōne sua formali icludit illā. g̃ absolu/ te corpus q̃tū hñs p̄mā pōnē posset esse sine oī pōne extrinseca: ꝯ intelligi q̃tū coexñtiā hēre ad aliđ quā tū sine ista pōne. ¶ Et si q̄ras q̄d sit hoc quātitatē ser uari sine pōne extrinseca: Dico ꝙ non est aliud nisi absolutū ꝯseruari sine respcū extrinsec9 aduenićte. sic ēt coexñtiā cōseruari sine pōne illa nō est aliđ nisi

o

vnā relōnē extrinsecā cōseruari sine alia relone ex/ trinseca: sicut illa q̄ est vbi p̄ est totius circūscripti ad totū circumscribēs. sed positio que dicta est aliud ge nus: supaddit respectu3 partiū ad partes. ꝯ ꝙ p̄9 ne/ cessario hēat secūdā: nō est nisi ꝙ iste respectus sit ta lis ꝙ includat diuisibilitatē ptiū ꝯ p̄ñtiā earū ptib9 locātis: s3 coexñtia alicui9 toti9 toti vel cuilibet par/ ti abstrahit ab ista positiōe: ꝑp quā vbi nec̄io h3 posi/ tionē: g̃ simplr̄ posē est illā coexñtiā esse sine positiōe. ¶ Et hoc pōt breuiter declarari sic. q2 positio secun da supponit vbi ꝑprie dictu3. ergo si deus pōt quan/ tū conseruare sine vbi proprie dicto: pōt ꝯ sine posi/ tione. ¶ Et si dicas hñ pōt sine vbi: s3 nō cū p̄ñtia si/

p

ue coexñtia ad aliud corpus: falsum est: nā coexisten tia l3 sit quāti ad corp9: nō tñ formalr̄ est vbi. ¶ Et si obiicit̄ ꝙ quātitas nō pōt poni sine respectu isto quē dicit modus quātitatiuus: q2 nō pōt eē quātū ꝯ aliđ quantū q̄n sit cōmēsuratū illi. ¶ Dico ꝙ quātitate3 positā ꝯ terminū bene sequit̄ equalitas vel inequa/ litas que dicit respectū intrinsecus aduenientē: sed nō necessario ꝯseq̄t aliq̄s respectus extrinsecus ad/ ueniēs: talis est aūt cōmēsuratio vt hic loq̄mur vel magis ꝑprie coextēsio. Nā si loq̄ris de cōmēsuratōe ẜm eq̄litatē vel ineq̄litatē: q2 s. hoc sit maius vel mi nus. istā cōcedo in ꝑposito: q2 corpus xp̄i est maius hostia: sed nō istā cōmensurationē que dr̄ proprie co extēsio: que ꝑprie dicit simultatē partis cū parte.

Ex dictis p3 solo ad rationes p̄ncipales. ¶ Ad p̄mā p3 ex p̄ ar9: q2 conce do hic aliquā mutationē nō tñ spērū qua fiūt h̃ sub/ iecto sine subiecto: s3 ēt aliā qua fiūt p̄ñtes corpi xp̄i. ꝯ cū hoc cōcedo nouam p̄ñtiā corporis ad spēs. ꝯ ad

q

istā est mutatio: ꝯ q̄lis ē forma talis d3 iudicari mu tatio. ¶ Uel si nō placet vti vocabulo mutatiōis. di/ cat̄ ꝙ aliq̄s respectus extrīsecus aduenićs nouus ē sine oī mutatiōe: nec mutari tūc erit ab alio in aliud ire. sicut dicit Greg9 in moral. sed q̄litercūq3 se hēre

a. l. nec q̄lr cūq3 se hre.

qlr̄ in se vel ad alterū. s. tātūmō in se ꝯ ad se: vel ad al terū ex relone intrinsecus fundamēto aduenićte. s3 relō nō est mutatio tūc q2 ibi nihil nouū aduenit ex 7. phy. ¶ Ad secūdū dico ꝙ modus quātitatiu9 nō est passio quāti sicut risibile hois: imo est accñs per accñs eius. s. respectus extrinsecus aduenićs ptib9 quāti ad ptes alteri9 quāti. ¶ Ad tertiū ꝯcedo ꝙ ps est extra ptē put li extra respicit p̄ se ipsas ptes cor/ poris ꝯ req̄rit̄ ad pōnē que est drīa quātitatis. s3 put extra ptinet ad locū: sic pars nō est extra partē. i. nō ē extra illū locū in quo est alia pars: nec ex h̃ sequit̄ ꝙ totū nō sit quātū: q2 totū quātum hñs eodē mō suas ptes extra se inuicē in toto pōt habere vnicā p̄ñtiā sui ꝯ oīum partiū ad aliqđ vnum extra indiuisibile: vel quātūcunq3 modicu3 diuisibile ita ꝙ ibi nō est alia p̄ñtia alij parti ꝯ alia alij. Questio. II.

T. c. 17. ꝯ ista ꝯ spālr̄ text. c. 33.

Uide varo. q. 7. h9 mãe optime.

N Secūdū sic pcedit̄ vr q̄ nō possit ēē idez corpus localr̄ sil̄ in diuersis locis. ꝓ sic. Idē nō pōt referri ad se oppositis relo/nib⁹. q̄z opposita relatiue includūt ꝯdi/ctoria: ꝑ ꝫ si idē sil̄ eēt in diuersis locis posset dici infe/rius ꝛ supius seipso: ꝛ respcū alteri⁹ eiusdē: ꝛ silr̄ dex/trū ꝛ sinistrū: ꝛ sic de aliis relonib⁹ oppositis sm̄ sitū. ¶ Itē ꝓpinquū ꝛ distās sunt relones ꝯrie sicut sile ꝛ dissile. ꝫ si idē eēt sil̄ i duob⁹ locis posset eē sil̄ eidē ꝓpinquū ꝛ distās: qd̄ est ita incōueniēs: sicut q̄ idez sm̄ eādē q̄litatē sit eidē sile ꝛ dissile. ¶ 3° sic. Idē tē/porale nō pōt eē sil̄ in diuersis tp̄ib⁹. ḡ nec idē locabi/le in diuersis locis. ¶ 4° q̄z idē corp⁹ posset sil̄ moue/ri ꝛ q̄escere: q̄z in vno loco moueri ꝛ in alio q̄escere. ꝯn̄s ē impole: q̄z sunt ꝑuatiue opposita. ¶ 5°: q̄z idē corpus humanū vt x̄pi posset in vno loco hēre opatio/nē sensitiuā in alio nō hēre: q̄z ī vno loco posset vide/re corpus sibi ꝓpinquū: ꝛ ī alio nō posset idē vidē q̄z eēt distās ꝓportionalr̄ ¶ Cōtra. Hug. d̄ sacris pte 8. c. ii. dicit. Qui fecit vt vnū corp⁹ eēt in vno loco fe/cit quō voluit. ꝛ si voluisset aliter posset facere.

Dē. q̄li. 9. q. 31. Hic tenetur a multis ꝯclo negatiua. sed diuersi diuersimode ꝓbāt. vn⁹ doctor arguit sic: qn̄ aliq̄d (q̄stū est de po^a agētis) indifferēter fieri posset sm̄ varios modos (si idē eēt receptibile illius sm̄ vnū modū) pole eēt fie/ri sm̄ quelibet alioꝝ modoꝝ. ex pte aūt agētis (cū sit infinite po^e) est eq̄lis possitas vt vnū corp⁹ fiat simul in plurib⁹ locis sm̄ quēcūq₃ modū pluralitatis. sed ipole est q̄ deo agente idē corpus sit vbiq₃ ḡ simplr̄ ipole est q̄ idē corp⁹ sit sil̄ in diuersis locis. ꝓbatio minoris: q̄z posse eē vbiq₃ sil̄ est ꝓpriū dei. ¶ Itē se/querent̄ plura ꝯdictoria: q̄z qn̄ ponit̄ in vno loco aut hꝫ eādē formā quā ꝛ in alio aut nō: si sic ꝛ in vno po/nat̄ gelu ꝛ in alio calor: sequit̄ q̄ in vno hēbit frigus ꝛ in alio calorē. silr̄ si in vno loco nō inueniret q̄d co/mederet ibi esuriret: in alio aūt īueniēs cibū nō esu/riret: ꝛ in vno loco incurreret ex aeris intēperie īfir/mitatē: in alio ex tēperie sanitatē. ꝛ sic eēt sanū ꝛ non sanū vel egrū: ꝛ in vno loco occideret̄ in alio nō. ḡ si/mul moreret̄ ꝛ nō moreret̄. ¶ Si aūt teneat̄ 2^m mē/brū eadē sequunt̄: q̄z saltē idē corpus hēbit ꝯria: sed sm̄ ꝑmum mēbrū vtrobiq₃ hēbit ꝯriū sm̄ aliud mē/brū autez in vno loco habebit ꝯtrariū vnū: ꝛ in alio aliud. ¶ Itē sicut locatū cōmēsurat̄ dimēsionib⁹ lo/ci sm̄ q̄ntū ꝛ cōtinuū: sic cōmēsurat̄ sm̄ vnū ꝛ plu/ra ḡ si idē locatū sit in diuersis locis erit sil̄ vnū ꝛ plu/ra. ¶ Et si instet̄ ꝯ secundā rationē: q̄z ipsa vr̄ eo mō

Dē. vbi. 3. cōcludere de corpore x̄pi in cruce ꝛ in pixide: q̄z ibi vulneraret̄ ꝛ ibi nō. ¶ Rn̄det q̄ qn̄ aliq̄d conuenit alicui sm̄ q̄ natū est ei cōuenire. simplr̄ cōuenit sibi: vt si hō est crispus sm̄ caput est crispus simplr̄: lꝫ nō sit crispus sm̄ aliā partē. Uulnerari autē qd̄ includit diuisionē cōtinui cōpetit alicui vt hꝫ esse localr̄ tm̄. ꝛ ideo si in vno loco sit localr̄: ꝛ in alio non localiter si vulnerat̄ vbi est localr̄ simplr̄ vulnerat̄: si non vulne/rat̄ in alio non ꝓpter hoc nō vulnerat̄: sed est fallacia a sm̄ quid ad simplr̄. sed si ponat̄ idē corpus localr̄ ꝛ per ꝯn̄s dimēsionaliter in diuersis locis: q̄cq̄d na/tū est agere vel pati in vno loco ꝛ in alio: ergo ꝛ tunc

Th. p̄sti di. 2. ꝑncipali q̄stiūcula. 3. ꝯ lius. q. simplr̄ habebit opposita. ¶ Alius doctor sic arguit. Termini locati ꝛ termini loci sūt simul: ergo si loca/tū est extra terminos sui loci ꝓpriū: est ēt extra termi/nos suos ꝓprios. ¶ Adducit ēt de angelo q̄ nō pōt simul eē in diuersis locis: ergo minus vnū corp⁹ lo/caliter in diuersis locis. ¶ Alius sic arguit: res sicut ꝑ ꝓpriā nām est tm̄ in vna specie: sic ꝑ vnā dimēsio/nē est simul tm̄ in vno loco: q̄z sicut se hꝫ nā ad spēz sic quātitas ad locū. ¶ Alius sic arguit: si idē esset sil̄ ī diuersis locis: aut vna mutatōe: aut duab⁹. nō vna: q̄z vna mutatio est tm̄ ad vnū terminū. nec duab⁹: q̄z aut eiusdē spēi: aut alterius. nō eiusdē: q̄z non pōt simul idē moueri duob⁹ motib⁹ eiusdē spēi. 3. phy^r. ꝛ 5. meta c. de eodē. nec duob⁹ alterius spēi: q̄z ter/mini essent ꝯrii: ꝛ sic mot⁹ incōpossibiles. ¶ Itē cu/iuslibet motus termini sunt incōpossibiles. 5 phy. ꝫ q̄ecūq₃ duo vbi pñt eē termini eiusdē mot⁹: q̄z pōt corpus moueri ab vno vbi ad aliud: ḡ q̄cūq₃ duo vbi sunt incōpossibilia circa idē corpus. ¶ Ego ēt ap po/no rōnes alias. ꝑmo est: agēs nāle nō intēdit ꝑ se cor/ruptionē termini a quo: sed tm̄ ꝑ accidens: q̄z est in/cōpossibilis termino ad quē: quē intendit inducere: ergo si vnū vbi sit cōpossibile alteri vbi agēs natura/le nō corrūpet primū vbi ad hoc q̄ inducat secundū vbi ergo posset facere corpus in nouo vbi absq₃ hoc q̄ remoueat illud aliud vbi q̄ habuit prius. ¶ Se/cundo sic: impossibile est eandē materiaz esse simul sub duabus formis sūbalibus. sed si possibile sit idē corpus simul esse in diuersis locis: sequit̄ oppositū illius. Probatio minoris. prima est: q̄z ponatur idez nutrimentū in duobus locis vel tribus: ꝛ a diuersis aīalibus in illis existētibus comedat̄: nutritiua vtri/usq₃ cōuerteret idē in substātiā suam: ꝛ per cōsequēs eadē mā nutrimēti illius erit simul sub diuersis for/mis substātialib⁹ ꝛ aīabitur ī brutis diuersis anima/bus sensitiuis: ꝛ in hominibus diuersis intellectiuis. ¶ 2^a probatio eiusdē minoris est: q̄z posito q̄ idez lignū sit in diuersis locis ꝛ in illis sint duo ignes agēt in illud lignū ꝛ corrūpet: q̄z nō pōt resistere ꝯtrari agē/ti ꝛ inducerēt formā ignis: nō eādē: cū agētia sint di/uersa: ergo aliā ꝛ aliā: ꝛ in eadē mā: cuꝫ mā ligni cor/rupti fuerit eadem sicut ꝛ lignū idem. ¶ Itē seque/ret̄ q̄ quātūcūq₃ paruus ignis posset cōburere om/nia cōbustibilia: q̄z si hēat hic cōbustibile proportio/natum ꝛ ibi aliud: ꝛ in tertio loco tertiuꝫ: poterit hic agere in illud ꝛ ibi in illud. ꝛ sic simul in infinitis lo/cis: ꝛ sic quecunq₃ cōbustibilia possent simul incen/di a quātuncūq₃ paruo igne: sed quecūq₃ virtus po/test simul in multa passa parua pōt simul in passum magnū integratū ex illis paruis: ergo minim⁹ ignis posset cōburere integratuꝫ ex oībus cōbustibilibus. ¶ 4° sic: aīal hn̄s hic conueniēs nutrimētuꝫ nutri/tur: alibi vero nō habēs non nutriret̄ ibi: ꝛ sic simul nutriret̄ ꝛ nō nutriret̄. ¶ 5° sic: q̄z si in duobus locis haberet cōueniēs nutrimentū ꝛ susciperet vtrobiq₃. sequit̄ q̄ in duplū nutriret̄ vel q̄ nutrimentuꝫ susce/ptum deperderet̄ ꝛ non conuerteret̄ in nutrimētū. ¶ Contra istā op. hoc sufficit in generali: q̄z q̄dlibet tenendū est esse deo possibile qd̄ nec est ex terminis manifestuꝫ impossibile: nec ex eo impossibilitas vel contradictio euidēter cōcludit̄. Sic est hic: vt pare/bit soluendo oēs rōnes supra positas. ¶ In specia/li autez arguit̄ per quasdā rōnes quas ille doctor cu/ius rōnes primo recitate sunt ponit ꝛ nitit̄ soluere. prima est talis. non minus incōueniēs est duo corpo/ra esse simul q̄ idē corpus in duobus locis. sed deo est possibile primū: sicut patet de corpe gl'ioso ꝛ non glorioso. ergo ꝛ scdm. maior patet. q̄z phi sm̄ princi/pia sua oīno ponerent repugnātiam inter duo quan/ta respectu eiusdem vbi. sicut albi ꝛ nigri respectu eiusdē subiecti: sicut patet. 4. phy^r. c. de vacuo. quia

Egi. q̄. 1. q. 1. ꝛ q̄l. 2. q. 17. Got. de fōt. q̄l. 3. q. 4. Et alanus in 4. q. 1. T. c. 19. Tex. nō bn̄ te cō. T. c. 26. ī ꝑn ci. ēt ꝛ ad fi nē. 5. br̄ id.

A Difficulta/tes fortiores adducit do/ctor q̄ in hac materia pos/sint ꝑtractari vt clari⁹ ve/ritas diluci/detur.

B

C

T. c. 76.

quātū eo ꝙ quātū expellit aliud eiusdē q̄titatis⁹. nō
q̄ tale vel tale. ꝛ exēplificat de cubo. minor ꝓbat̄ in
resurrectōe xp̄i ꝺ dote subtilitatis. ℂ Rn̄det ꝙ due
dimēsiones repugnāt ꝑꝑ sitū localē. ꝛ illud tollit dos
subtilitatis. sed illud qđ est rō limitatōis ad vnū vbi
s. situs determinat⁹ nō pōt tolli ꝑ aliqđ donū vel do/
tē. q̄ ēt corpus glīosuȝ hȝ sitū determinatū quo opȝ
ipsum esse ita hic ꝙ nō alibi: lȝ nō habeat sitū localeȝ
quo resistat alteri corpori. ℂ Sȝ ꝫ istud arguit̄ exter
tia rōne sua que est de cōmēsurari s̄m multū ꝛ vnū.
q̄ s̄m illā ipossibilius erit duo corpa eē simul magis
q̄ꝫ vnū corp⁹ in duob⁹ locis. q̄ aut iō opȝ locatū mul
tiplicari multitudine illa locorū: q̄ cōmēsuret̄ loco:
aut ꝑꝑ aliquā rōnē spālē. si ꝑꝑ pmū cū eque oporteat
loca cōmēsurari locatis sicut ecōuerso: q̄ cōmēsura
tio talis est respectu cōis: tūc sequit̄ ꝙ ad multiplica
tionē locatoꝝ seq̄tur multitudo locorū. Et iō sequit̄
ꝓpositū. s. ꝙ eque est ipoſe duo corpa eē simul: sicut
idē in plurib⁹. Si vero ꝑꝑ aliqđ aliud hoc nō pōt eē
nisi posterioritas nālis vel simultas loci respectu di/
mēsionis locate. Nā prius nāliter nō opȝ cōmultipli
cari posteriori. sed posteri⁹ p̄ori. ꝛ simul ei cū quo est
simul. sed si ista est rō manifestū est ꝙ dimēsiōes lo
ci sunt posteriores dimēsionibus locati. ḡ magis opȝ
dimēsiones loci multiplicari ad multitudinē dime/
sionū locati q̄ꝫ ecōuerso. Probatio minoris. tū q̄ di/
mēsiones locati sunt cāe dimensionū loci. q̄ locatū
facit latera cōtinētis distare ꝛ sup̄ficiē eius eē i actu.
tū q̄ prius est qđ pōt esse sine alio ꝛ nō ecōuerso. Di
mensiones aūt corporis p̄nt esse sine dimēsionibus
locātis. pȝ de superficie primi celi nō aūt ecōuerso:
q̄ nō p̄nt distare sup̄ficies locātis absq̄ distātia priū
locati. pȝ ēt ꝑ aliud: q̄ l motu locali quocūq̄ manet
eadē sup̄ficies locati. sed non loci. imo cōiter mutat̄
sup̄ficies loci mutato locato. ꝛ si corp⁹ eq̄le succedit
eq̄li. ꝛ sīlr̄ figurato adhuc nō manet sup̄ficies eadeȝ
p̄oris circūscribēs corpus 2m. ℂ Et hec rō pōt sic for
mari: nō tn̄ ꝫ eū sed ad ꝓbādū ꝙ sīl pōt eē corpus i
plurib⁹ locis: duo corpora p̄nt simul esse. ergo idē in
duobus locis sīl. añs ꝫcedit̄ ab oīb⁹. ꝓbatio ꝫñtie. q̄
magis poſe ē cū vnitate p̄oris nālr̄ stare multitudi/
nē posterioꝝ nāliter q̄ꝫ econuerso. dimēsio aūt locati
p̄or est nālr̄ dimēsiōe loci vt ꝓbatū est nūc. ḡ magis
poſe est vni corpi locato corr̄idē plures dimēsiōes
locoꝝ q̄ꝫ econuerso. ℂ 2° sic. poſe est ꝙ de⁹ cōuertat
q̄titatē panis in q̄titatē corpis xp̄i sicut ꝫuertit̄ sub
stātia in subaȝ. h̄ posito cū s̄m eū illud in qđ aliqđ cō
uertit̄ sit vbi p̄us fuit cōuersuȝ. seq̄tur tūc ꝙ corp⁹ in
qđ sit cōuersio est vbi fuit p̄us illud qđ ꝫuertit̄. ꝛ nō
pōt esse s̄m suā q̄titatē in alio loco. ita ꝙ q̄titas sit
ei rō eēndi ibi sicut eēt si eēt ꝑ se terminus cōuersio/
nis nisi sit ibi localr̄ s̄m eos. ḡ illud corpus erit loca/
liter vbi p̄us fuit localr̄ ꝫuersuȝ. ꝛ cū h̄ manet in suo
loco ꝓprio. Cōuersio aūt nō aufert terminū in quē ē
a loco suo. ḡ simul pōt esse localiter in duobus locis.
ℂ Rn̄det ꝙ aūt suba panis manet in tali cōuersiōe
ꝛ tūc vel afficit̄ dimēsionib⁹ corpis xp̄i. ꝛ nō seq̄t̄ ꝙ
corp⁹ xp̄i sit dimēsiue in duob⁹ locis. sed tn̄ in vno.
aut nō afficit̄ suba panis illis dimēsionib⁹ corporis
xp̄i. ꝛ tūc corpus xp̄i nō est vbi est suba panis: nisi rō/
ne sube panis: ꝛ per ꝫñs nō dimēsiue. q̄ s̄m p̄hm. i.
phy. suba nullā hȝ magnitudinē. ꝛ sic nō erit ibi loca/
liter. ꝛ p ꝫñs nō erit localiter in duob⁹ locis. aūt oīo
totū cōuertit̄ in totū. ꝛ sic cū nihil maneat rōne cu/
ius corp⁹ xp̄i dicat̄ ibi esse. s. i loco cōuersi. sequit̄ ꝙ
non erit ibi. q̄ nō sacr̄alr̄: cū nulla sit sensibilis sp̄ēs.

nec nō sacr̄alr̄: q̄ sic est tātū in celo. ℂ Et p̄terea cuȝ
corpus xp̄i nō eēt ibi dimēsionalr̄ nō posset iplere lo
cū quē p̄us ipleuerāt dimēsiōes panis. ꝛ ita nō mane
ret illa capacitas. sȝ in instāti ꝫuersiōis ꝑtes aeris cō
currerēt: ꝛ desineret eē locus q̄ p̄us erat. ꝛ sic ꝑ ipm
nō maneret ibi corp⁹ alicui⁹ nec corpus xp̄i. ℂ nec
mō manet corruptis sp̄ēb⁹ panis. ḡ si adhuc ibi ma/
neret h̄ nō eēt nisi ꝑꝑ subaȝ priū aeris q̄ imediate añ
ꝫuersionē isti⁹ termini tāgebāt dimēsiones panis. ꝛ
sic semꝑ maneret ibi corpus xp̄i: q̄ semꝑ manē pos/
sent ibi iste ꝑtes aeris. ℂ Cōtra. rō nō vr̄ solui: q̄ cō
uertat̄ substātia quāta equalis corpi xp̄i in corp⁹ xp̄i
quātū. ꝛ stabit argumētū. q̄ illud in qđ sit conuersio
erit quātitatiue in loco termini cōuersi. ꝛ cū hoc etiā
erit in loco ꝓprio vbi prius. ℂ Qn̄ ergo rn̄det diui
dēdo pōt dari hoc mēbrū ꝙ totū oīno cōuertit̄ i to/
tū: q̄ nō sequit̄ ꝙ terminus cōuersionis non sit vbi a.l. nec seq̄ẽ
prius fuit cōuersum si nihil manet. nisi neget̄ ista ꝓ/
positio terminus cōuersiōis est vbi prius fuit cōuer
sum: ꝛ forte negaret eā: nisi forte cū ista additione si
illud manet qđ fuit cōuerso rō locādi. ꝛ tūc argumē/
tū istud nō ꝫcludit ꝫ eū. nec etiā ꝺ aere equali ꝫuer
so in corpus xp̄i. nec curo insistere. q̄ credo ꝙ illa ꝓ
positio cui initit̄ rō sit falsa. s. ꝙ oporteat terminū cō
uersionis eē vbi p̄fuit cōuersuȝ siue maneat illud ꝙ
fuit cōuerso rō locādi siue non. ℂ Posset dari aliud
mēbrū diuisiōis. s. ꝙ quātitas aeris ꝫuerteret̄ i quā
titatē corporis xp̄i. substātia aeris remanēte: ꝛ tunc
posset inferri ꝙ corpus xp̄i esset sub sua quātitate ꝛ
dimēsione. patet etiā ꝙ quātitas eius sit vbi prefuit
quātitas aeris cōuersi ergo corpus xp̄i erit ibi dimē
siue. ꝛ cum hoc erit in celo. ℂ Arguo ergo aliter per
aliā rōnē ad hanc cōclusionē: ꝛ si forte sit ad homineȝ
arguo sic. Ubicūq̄ pōt deus facere substātiaȝ nāleȝ
nō sub mō suo nāli vel sub mō sibi opposito: pōt eam
facere sub mō suo nāli seu cōuenieti sue nāe. ꝓbatio E
q̄ in faciēdo p̄mū est duplex miraculū. vnū vero tm̄
est in faciēdo 2m. Sed deus pōt facere corpus xp̄i sa
cratū s̄m oēs ꝛ facit de facto sacr̄aliter. i. nō sub mō
suo naturali simul in diuersis locis. ergo pōt idē face
re in eisdē sub mō nāli. s. localr̄ ꝛ dimēsiue. Nec va/
let dicere ꝙ est hic per cōuersionē alterius in ipsuȝ:
q̄ cōuersio alterius in istud nō est isti formalr̄ rō eēn
di hic. qđ patet: q̄ trāseūte conuersione manet ter/
minus cōuersionis hic ergo sine aliqua contradictio
ne pōt alicui cōferri esse hic sine conuersione aliqua
alterius in ipsuȝ. ℂ Si dicas ꝙ conuersio ista vt pre
terita est cā istius p̄ntie. ℂ Contra. Deus de potētia
absoluta nō pōt facere cōuersionē p̄teritā non p̄terisse.
ergo de potētia absoluta non posset facere sic p̄ns
nō esse sic p̄ns. qđ nihil est. ℂ Si dicas ꝙ sp̄ēs dere
licta post ꝫuersionē est corpori ratio xp̄i existēdi hic.
ꝛ ita ad istud eē hic necio req̄rit̄ conuersio. ℂ Con/
tra. Sp̄ēs illa non est formalr̄ in corpore xp̄i. ergo nō
est ratio corpori christi essendi formalr̄ aliq̄le. ꝛ hoc
loquēdo gn̄āliter de aliquali pro quocūq̄ qđ forma
liter inest corpori xp̄i. sed corpus est formalr̄ p̄ns. er
go per aliqđ aliud q̄ꝫ per conuersionē vel speciē con
uersi: sicut dicit Hug. qui totū tribuit potētie dei: lȝ
doctor iste nitat̄ soluere. ℂ Probat̄ etiā illa p̄ma ꝓ
positio: q̄ possibile est nouitatē esse circa aliqđ poste
rius absq̄ nouitate circa prius. ergo possibile est no
uaȝ esse talē presentiā absq̄ omni nouitate circa for
mā substātialē que prior est oī tali respectu. ℂ 4° ar/
guo sic. Angelus pōt esse simul diffinitiue in plurib⁹
locis. ergo ꝛ corpus circumscriptiue. ꝫñtia videt̄ fa/

Lra sequēs varie fuat i origialib⁹ sȝ satis bñ iāt cet hic.

D

L. c. iȝ.

tis manifesta: q2 siliu bitudo est in vtroq3. ꝛ per ꝯñs similis determinatio ad locũ sibi suo mõ ꝯueniẽtez. vñ cõiter negãtes ꝯñs negãt añcedẽs. ꝓbatio añtis. De^9 põt cõuertere panẽ in angelũ vt ꝓbabit̃ di.ii. ꝛ vbi p̃fuit ꝯuersuz ibi est illd in qd ꝯuertit̃. saltez si rõ locatõis ipsi^9 cõuersi manet. g̊ angelus est vbi fuit panis. sed nõ põt eẽ ibi p̃ris q̃n sit in loco ſm modũ sibi cõueniẽtẽ essendi in loco. ꝛ tñ manet in ꝓprio loco in celo. g̊ ꝛc. ℭ Istaꝝ quattuor rõnũ p̊mã ꝛ tertiã põdero. scda ꝛ quarta nõ ꝓcedũt nisi ex quodã p̃suppositio: qd nõ credo esse verũ. cõcluderet tñ ꝯ plures illam p̃suppositionẽ concedẽtes. ℭ Ad hoc est intentio. Hug. quẽ licet iste doctor nitat̃ exponere. tñ legẽti Hugo satis patet ꝙ totuz qd pertinet ad istud difficile. s. esse simul in duobus locis idez corpus attribuit omni potentie dei. non autẽ alicui conuersioni alicuius in istum terminum.

Aũo aug^m d ci. li. zi. c. 7.

Dico ergo ad q̃õnez ꝙ est maxia mihi certissima ꝙ deo est possibile oẽ qd nõ includit euidẽter ꝯdictionẽ: ꝛ ad qd non sequit̃ nc̃cio ꝯdictio. hoc est hmõi. ergo possibile est

5 deo vt patebit soluẽdo rõnes. Dico ergo ꝙ deo simpliciter est possibile idẽ corpus simul facere i diuersis locis localr̃. hoc patet ex intellectu terminorum. ℭ Qꝛ cũ qdlibet concedã ſm maximã mihi notã eẽ possibile ꝙ ñ icludit ꝯdictionẽ euidẽter: nec aliquoꝫ auctore asserit̃ includẽ: ꝛ istd sit hmõi: q2 rõnes q̃ inducunt̃ ad ꝓbãdũ ꝯdictionẽ non videnť ꝯcludẽ: vt patebit rñdẽdo. Cõcedo simpl'r possibile deo idem corpus localr̃ sil' esse in diuersis locis: hoc breuiter declarat̃ cõsiderãdo intellectum terminorum.

ℭ Cũ enĩz dico idẽ corp^9 sil' eẽ localr̃ in diuersis locis nihil dico sup hoc corpus. nisi quẽdã respectũ extrinsecus aduenientẽ fundatũ in vno quãto ad aliud quãtũ circũscribẽs: respectũ aũt talẽ plurificari sup idez fundamẽtũ ad diuersos terminos: nõ appet ꝯ aliqd notũ ſm rõnẽ: q2 respect^9 intrinsecus aduenientes ꝯ quibus minus vr̃ pñt plurificari fundamẽto eodẽ manẽte ad diuersos terminos: vt sup eãdẽ albedinẽ pñt due silitudines fundari ad duos terminos: vt ꝓbatũ est li. 3. di. 8.

Quẽ Ri. di. pña ar. 2. q. 3.

ℭ Assũptũ. s. ꝙ vbi nõ dicit nisi respectũ extrinsecus aduenientẽ ad circũscribẽs satis pz ex dictis in p̃cedẽti. q. Et mirũ est ꝙ sequẽtes rõnẽ tãtuz sequunt̃ imaginationẽ: ꝙ qꝛ imaginatio nõ separat locũ a corpe nec ecõuerso. nec ꝓcipit vnũ plurificari sine alio: id dicat̃ simpl'r ipole vnũ sine alio plurificari. sequẽdo tñ imaginationẽ nõ appet aliud: sꝫ exclusa ista imaginatõe que semp initẽs sensibus nõ aliud apphẽdit. ꝛ sequẽdo rõnẽ ex rõnib^9 terminoꝝ nulla est necessitas ꝙ plurificato vno plurificet̃ aliud: vt plurificato posteriori nõ ẽ necesse p̃us plurificari. ipsa aũt vbi sunt manifeste posteriora ipso quãto locato ꝛ accidẽtaliter ꝛ cõtingẽter aduenientia. in multis ẽt aliis vbi maior est cõnexio ſm rõnẽ concedimus vnũ sine altero plurificari. vix enĩz est aliqua alia habitudo accidẽtalior suo fundamẽto q̃ȝ sit vbi: nec aliquis modus essendi in. nec aliqs modus ab. ꝛ sic de

Doctrina mirabilis ꝯtra lucifugas argumentãtes se p^9 cuz ignorãtia abstractionum.

6 aliis multis habitudinib^9: ꝛ tñ in aliis habitudinib^9 nõ ita ꝓterue asserit̃ ipossibilitas plurificatiõis habitudinũ circa idẽ fundamẽtũ. ℭ Et si insteo ꝙ verꝫ ẽ ꝙ plures respectus pñt fundari in eodẽ fundamẽto q̃ñ vnus coꝝ nõ adequat totũ fundamẽtũ. hic aũt vnũ vbi adequat totã rationẽ quãti inquãtũ locabile est. ℭ Hoc vr̃ sine rõne dictũ: q2 respectus q̃ oꝛit̃ ex nã fundamẽti magis vr̃ adequari fundamẽto q̃ȝ ille qui extrinsecus aduenit ceteris parib^9. sed ad duos terminos pñt esse in eodẽ fundamẽto duo tales respectus oriẽtes ex nã fundamẽti: vt due equalitates ad duo quãta eq̃lia. g̊ sine rõne fingit̃ ꝙ hic vnus respectus adequat̃. ℭ Confirmat̃: qꝛ nõ magis adequat quãtitatẽ sua pñtia ad locũ q̃ȝ adeq̃t subaz suã pñtia sibi cõueniẽs. sed suba ponit̃ posse hẽe plures pñtias ẽt p̊mo cũ sit p̊mus terminus multaꝝ cõuersionũ in multis altarib^9. ꝛ cũ hoc tñ est p̃ñs in celo sub modo q̃titatiuo. g̊. ℭ Aliq̃ argumẽta sunt facilia ꝛ soluent̃ eo mõ quo ꝓcedũt in gnãli. multa alia sunt difficilia ſm imaginationẽ que ꝓcedũt in exemplis supra adductis de calore ꝛ frigore: fame ꝛ saturitate: sanitate ꝛ egritudine: morte ꝛ vita: ꝛ sic de aliis. ℭ Et p istis soluẽdis pono tres ꝓpositiones. quarũ p̊ma est: que cũq3 sunt p̊ora essentialr̃ ipso vbi: vniformiter insunt corpi quãuis hñti diuersa vbi. nec variabunt̃ variato ipso vbi. q̃ vero posterius vel simul nã variabunt̃ ſm varietatẽ ipsius vbi. hoc pz: q2 prius eẽntialr̃ nõ variat̃ pp variationẽ posterioris. sed posterius bñ variat̃ ad varietatẽ prioris: que ẽt sunt simul nã cũ aliquo variant̃ cũ illo.

Doctrina singularis.

ℭ Scda ꝓpositio est. Sicut passum exñs in vno vbi reciperet formã a duobus agentib^9 sibi ibidẽ approximatis. sic ipsuz in duob^9 locis existẽs patiet̃ ab eisdẽ sibi in illis duobus vbi approximatis. ꝛ hoc intelligo de passione que est ad formã absolutã. hoc pz: q2 ad hoc ꝙ patiens patiat̃ ab agente recipiendo istã formã nõ opꝫ nisi ꝙ sit in potentia passiua: ꝛ agẽs hẽat formã actiuam: ꝛ sint debite approximata siue in hoc vbi siue i illo sit approximatio nihil differt quãtũ ad actionẽ que est ad formaz absolutã: sed passo posito in duob^9 vbi ipsuz hꝫ eãdẽ potẽtiã passiuã ad formã absolutã. ꝛ actiuũ hꝫ eandẽ potẽtiam actiuam. ꝛ eodẽ mõ põt approximari sibi vt est in isto vbi sicut in alio. ergo eodẽ modo patiet̃ quãtum ad oẽm formã absolutam a quocũq3 actiuo sibi approximato siue in isto vbi siue in alio: sicut si tãtũ esset in vno vbi: ꝛ esset agens sibi approximatuz. Addidi aũt ſm formã absolutam. qꝛ nõ opꝫ ꝙ eadẽ patiat̃ loquẽdo ꝯ respectis que sunt simul nã cũ vbi vel posteriora: q2 illa pñt variari sicut ꝛ vbi: ex prima ꝓpositione. verũtñ ibi ẽt posset cõcedi ista scda ꝓpositio vt patebit in rñdendo ad instantias in speciali.

ℭ Tertia ꝓpositio est. sicut corpus in vno vbi exñs se hẽret in rõne actiui ad diuersa sibi approximata in illo vbi: sic ipsum vt exñs in duobus vbi se hꝫ ad eodẽ sibi in illis vbi approximata. hoc pz ex ꝓbatiõe precedentis. 3

ℭ Ex his ad rõnes doctoruz adductas pro opinione negatiua. ℭ Ad primam dico ꝙ p̊ma ꝓpõ posset ita intelligi ꝙ esset negãda. absolute enĩz põt deus in omnẽ visionẽ ꝛ ſm omnẽ modũ visiõis: nõ tñ in quocũq3 oculo potest causare quãcunq3: q2 nõ quilibet oculus est susceptiuus. sed esto ꝙ loquatur de quacũq3 forma ad quã equalr̃ se hꝫ potentia agẽtis de se ꝛ potẽtia receptiui ꝙ p istã potẽtiã eque posset quelibet cãri in susceptiuo: tunc vera est ꝓpõ: q2 tã ex rõne actiui q̃ȝ passiui esset equalis possibilitas. Sed nõ adhuc sequit̃ de qualibet diuisim ꝛ de oĩbus simul. qꝛ ex parte dei ꝛ susceptiui actiui ꝛ passiui suꝑficies est eque possibilis ad oẽm colorẽ: nõ tñ ad oẽm simul. ꝛ tũc oporteret ostẽdere ꝙ corpus ex parte sui est eque susceptiuuz oium vbi ꝛ duoꝝ: qd negat̃ ab aduersario: tñ ad rẽ cõcedo ꝙ ex parte dei actiui ꝛ corporis vt susceptiui eq̃lis est possibilitas in corpe ad duo vbi que sunt simpl'r distincta ꝛ ad quotcũq3: ꝛ tũc ad oia. ꝛ cũ dr̃ p nullam virtutez põt vnum corpus hẽre omnia vbi nec esse vbiq3. falsum

Euacuatio subtilissima difficultatuz maxime apparentium.

est. ꝛ pbo: q2 ipsi cōcedunt φ corp⁹ xp̄i posset vbiq3 eē sacralr. Posset.n. de⁹ qdcūq3 corp⁹ vniuersū ɔuertere in corp⁹ xp̄i sicut panē. ꝛ ego dico φ nō ē maioꝛ limitatio ad eē alicubi localr q̄3 sacralr cōparādo ad po^am dei.

K ¶ Quicq̄d.n. pōt fieri p cām scd̄a3 actiuā: pōt de⁹ facere imediate. ipm aūt sacrm velā corp⁹ xp̄i nō ē cā corpi eēndi hic: nisi sicut cā effectiua scd̄a: q2 nō cā q̄3 cā formalis vt pbatū ē. ¶ Et ad pbationez cū dr̄ φ eē vbiq3 est ppriū dei. dico φ de⁹ ex sua immēsitate necio est vbiq3: q2 nullū pōt esse vbi in q̄ nō sit scd̄m potētiā pn̄tiā ꝛ eēntiā. ꝛ sic ipoīe est aliō a deo eē vbiq3. s3 nō est incōueniēs aliq̄d aliud a deo p ei⁹ potētiā esse in quocūq3 vbi. nec p hoc d3 dici pprie eē vbiq3 sicut deus: q2 nō ē imēsū3. ¶ Ad illud argumētū qd̄ includit multa de illis repugnantib⁹. p3 ex trib⁹ ppōnib⁹. applico tn̄ sic. Esto φ huic corpori in isto loco approximat̄ vnū agēs. s. ignis: ꝛ in loco eodē aliud agēs. s. aq̄. dico φ aut sunt eq̄lis v̄tutis i agēdo: aut vnū vincit alterū. si sunt eq̄lis virtutis. sicut approximata isti corpi hn̄ti vnū vbi alterū vel vtrūq3 ipediret alterū: ita φ neutrū ageret vel agerēt ad quedā effectū mediū in q̄ passū3 nec pfecte assimilaret vni nec alteri: sic eodē mō dico nūc qn̄ sūt approximata eidē corpi in diuersis locis. Si āt virtus alterius vincat: vel simplr assimilat sibi passū3: vel magis q̄3 alteꝛ: ꝛ eodē mō dico si sint i diuersis locis q2 nō est maioꝛ difficultas h̄ q̄3 si ignis ꝛ aq̄ ponerēt sil: qd̄ tn̄ nō negat̄ posse fieri a deo. ꝛ idē corp⁹ approximatū igni ꝛ aque hn̄tib⁹ idē vbi. qd̄ enim oporteret ibi dicere ad vitādū ɔria in passo: h̄ facilius vel eq̄ facile vitare pōt q̄cūq3 in pposito. ¶ De fame ꝛ saturitate

2. de a[ni]a. t. c. dico φ fames est appetitus calidi ꝛ sicci. iste aūt appetit⁹

88. vel ē nālis vel volūtari⁹. siue h̄ sic siue sic. dicit aliq̄d absolutū. illud ergo nō variat̄ pp varietatē vbi

L ex pma ppōne. ꝛ p ɔn̄s si hic satiaret ꝛ cessaret appetitus cibi cessaret ēt in eodē alibi: s3 nō ex cibo supto ibi sicut statim dicet̄ de morte. ¶ Si aūt dicas saturitatē eē repletionē corpalē stomachi. tūc esset dubiū cū nō recipiat hoc vt hic. verū vt hic eēt repletus isto mō. ꝛ dico φ nō: sicut nec corp⁹ xp̄i vt in pixide fuisset vulneratū: q2 ista repletio nō dic̄ nisi pn̄tiā alimēti cōtēti a cōtinēte. s. stomacho vel vētre. ꝛ sicut possibile est φ cōtinētia istō corpus hic ꝛ ibi sint alia: ita poīe est φ cōtinētia actiua istius corporis hic sit alia cōtinētia eius in alio vbi. q2 hic nihil absolutū dicit: sed respectū extrinsecū. ¶ De tertio. s. sanitate ꝛ isirmitate tēperie ꝛ intēperie. dico φ vel intēperies aeris expellit tēperiē in cōparatiōe ad corpus aīalis in qd̄ agit aer tēperatus vel intēperatus. ꝛ tūc breuiter erit tale quale natū esset cāre agens vincēs. s3 forte ageret illud remissius pp actionē ɔrii ipedientis ꝛ resistētis. Si aūt sint equalis in agēdo passum tūc alterabit̄ in media pportione eodē mō: sicut si diceres φ sana aura ꝛ infirma simul eēnt: qd̄ cōcedis deū posse: ꝛ idē corpus eēt approximatū isti aure ꝛ illi simul.

M ¶ 4^m qd̄ est de morte ꝛ vita facilr soluit̄: q2 vtrūq3 istoꝝ est aliq̄d absolutū priuatiuū vel positiuū. ꝛ per ɔn̄s nō variat̄ pp variationē vbi: scd̄m pmā ppositionē. si ergo morit̄ hic morit̄ ꝛ ibi. sed tn̄ nō sequit̄: vulnerat̄ hic. ergo vulnerat̄ ibi: q2 vulneratio dicit diuisionē cōtinui: vt hic ab aliquo hic diuidēte. sed tn̄ est verū si hic h3 vulnus qd̄ ꝛ alibi h3: q2 sic est discontinuatio partiū que si ibi est in hoc corpe ꝛ alibi in eodē. ¶ Ad tertiū pncipale huius doctoris dico φ nō op3 locatū cōmēsurari dimēsionib⁹ loci scd̄m vnum ꝛ multa. ita φ ad multitudinē dimēsionū loci sequat̄ multitudo dimēsionū locati. sicut nec ad plurificationē posterioris seq̄tur multitudo poris: maxie de respectu extrinseco ꝛ fundamēto sicut tactū ē in arguēdo ɔ pmā opi. ¶ Ad rōnē pmā alteri⁹ doctoris dico φ termini vnius pn̄t intelligi simul eē cū terminis alterius vel simultate pcisa ꝛ adeq̄ta: vel nec pcisa nec adeq̄ta. Vid tb. q̄li. art. 21. ꝛ. 2. Si p mō intelligat̄ de simultate dico φ maior est vera ꝛ minor falsa.

N Si aūt intelligat̄ de simultate scd̄o mō. s. nō adeq̄ta: tūc maior ē falsa: q2 nō op3 illō qd̄ ē extra termios vni⁹ eē extra terminos alterius. q2 vlr si vnū excedit aliō nō op3 φ illud qd̄ est sil' excedēti vt sil' excesso. vbi gr̄a. si aīa scd̄m terminos suos q̄ditatiuos. (terminū.n. quātitatiuū non h3) sit sil' cū terminis digiti. nō pp hoc sequit̄ φ q̄cq̄d est extra terminos digiti sit extra terminos aīe. ¶ Ad aliud d̄ angelo dico φ concludit oppositū sicut ostēsum est in q̄rta rōne ɔ opinionē. pōt.n. angelus suo mō. s. diffinitiue eē in plurib⁹ locis. s. p potentiā diuinā. ¶ Ad aliud alteri⁹ doctoris dico φ illud sile nō t3 q2 natura vna est rō formalis eēndi in vna spē: sed dimensio nō est rō formalis pria essendi in loco. s3 tātū rō fundamētalis. illa tn̄ pōt esse vna l3 respectus sint diuersi. sicut albedo pōt eē vna l3 silitudines diuerse sint. s3 nō nisi p vnā silitudinē ɔ̄tituit̄ formalr in spē silis si aūt spēs silis nō possit plurificari in eodē nec silitudo. ¶ Ad aliō alteri⁹ doctoris dico φ si remanet in eodē vbi i quo pus erat pōt acq̄rere nouū vbi vnica mutatōe ꝛ duab⁹ mutationib⁹. ¶ Et si queras: ille mutationes aut sunt eiusdē spēi: aut nō: dic̄ vnū vel alterū nō curo. ¶ Et cū arguis: due mutatiōes eiusdē spēi nō sunt sil in eodē. dico φ nō est incōpossibilitas mutationū nisi ex incōpossibilitate terminoꝝ vl' formaꝝ scd̄m q̄s sunt. Pōro ergo oporteret pbare incōpossibilitatē duoꝝ vbi. qd̄ nego. q̄re nō erit incōpossibilitas duaꝝ hmōi mutationū. ¶ Ad aliō eiusdez doctoris cū dicit φ termini mutatiōis sunt icōpossibiles. dico φ verū est de pmis terminis. non aūt de terminis cōcomitātib⁹. Intelligo aūt φ pmi termini cuiuslibet mutatōis sunt puatio ꝛ forma ꝛ ecōuerso. cōcomitātes aūt q̄ iūgunt̄ terminis pdictis. vlr g̃ cōcedo φ puatio ꝛ forma sunt icōpossibiles: sed cōcomitātia pn̄t eē cōpossibilia. vbi gr̄a in mutatiōib⁹ subalib⁹ si ponit̄ vnica forma in aīato: corpus organicū pcedit aīationē q̄ est terminus ad quē: s3 nō est p se terminus a quo corpus organicū: sed ipsa inaīatio q̄ mutatio est inter illā iaīationē ꝛ aīationē: licet aūt inaīatio ꝛ aīatio sint simul incōpossibilia non tn̄ corpus organicū ꝛ aīatio. Eodē mō in corruptione si manet eadē forma corpis que pus fuit terminus a q̄ p se. s. forma: cuius priuatio succedit ille nō manet. sed terminus cōcomitās istā per se terminū a quo: manet. Eodē mō in augmētatione si ponat̄ tota quātitas pexis manere manet tot⁹ termin⁹ a quo positiuus: q̄ est cōcomitās puationē que est p se termin⁹ a quo. ꝛ ecōuerso in diminutiōe manet quātitas positiua aliq̄ que pus. s3 nō idē per se terminus a quo. Silr in alteratione scd̄m intēsionē ꝛ remissionē: ꝛ eodē mō dico de motu locali φ nō est ɔdictio φ mot⁹ acq̄sitiuus sit sine deperditiuo. ꝛ tūc cū termino ad quē nō manet per se terminus a quo. q̄ est priuatio: s3 manet ille terminus qui est quasi p accidēs: ꝛ q̄si cōcomitās cōiter per se terminū. Doctria singularis. ¶ Ad ppositū ponat̄ hic esse tātū motus acq̄sitiuus noui vbi sine motu depditiuo: ꝛ hmōi per se terminus a quo est puatio vbi acquisiti. illa aūt nō manet cū termio ad quē: sed hic nullus est terminus cōcomitās per se terminum

O

rum a quo.qꝛ talis non est nisi vbi sunt duo mot⁹ vel
mutationes concomitantes.⁊ per se terminus vni⁹
est per accidens terminus alterius. ℭ Ad rões ꝑ me
appositas.ad p̄mã dico ꝙ per illã posset ꝓbari quod
per nãm duo corpa nãlr pñt eẽ siľ qꝛ agẽs nãle nõ intendit cor
pus v.ñ expellere nisi inducat aliud corpus.si ḡ non
eẽt repugnãtia duo corpora eẽ siľ:tũc mouẽdo ð cor/
pus ad istud vbi nõ expelleret aliud corpus.⁊ sic nã
D posset facere duo corpa siľ.qꝛ ḡ concludit manifestũ
inconueniẽs.dico ꝙ aliq̃ sunt repugnãtia respectu v̄
tutis create ⁊ limitate sup quoꝝ simultatẽ nõ põt crea
ta virtus actiua:q̃ tñ nõ sunt simplr incompossibilia.
Exẽplũ virginẽ parẽ ita est nãe create īpossibile face
re sicut duo corpa in eodẽ loco:⁊ vnũ corp⁹ in diuer/
sis sup q̃ non potest v̄tus creata siľ:q̃ tñ nõ includũt ꝯ
dictionẽ simplr vt visum est:ideo sunt possibilia deo.
ℭ Ad 2^m dico ꝙ potest ꝯcedi ꝙ si illa mã corpis lo
cati in duobus locis trãsmutaret a duobus agẽtib⁹ ad
duas formas nõ eẽt nouũ miraculũ:s3 tñ ꝑ antiquũ
miraculũ eẽt ꝓportionata ad recipiendũ actiones il
loꝝ agentiũ.Dico alr ꝙ si idẽ ponat eẽ in duob⁹ locis
non sequit ꝙ eadẽ mã duab⁹ formis informet siml
subalib⁹ neq̃ eiusdẽ spẽi neq̃ alterius.Eodẽ q̃dẽ mo
do põt argui de hoc ⁊ de alio:si agentia ponant eius/
dẽ spẽi vel alterius. ℭ Ad exẽplũ de alimẽto dico q̃d
idẽ fieret de alimẽto sũpto a diuersis in diuersis vbi:
q̃d fieret si illi duo stomachi fierent in eodẽ loco:⁊ ci
bus ille eẽt in vtroq̃.tunc.n.aut totaliter virtus vna
vinceret aliã ⁊ totũ ꝯuerteret in suũ corp⁹:vel essent
virtutes eq̃les:⁊ tũc eq̃liter ꝯuerterẽt ð alimẽto hec
in suũ corpus:⁊ illa in suũ.vel essent ineq̃les:non tñ
vna oino vinceret:⁊ tunc fortior plus conuerteret in
suũ corpus.⁊ alia debilior min⁹ ꝯuerteret.eodẽ mõ
sicut hẽres dicere ibi de stomachis aialiũ sibi exñtib⁹
⁊ cibo recepto in vtroq̃:ita dico hic iuxta illã ꝓpõnẽ
scd̃am supra positã. ℭ Per idẽ ad aliud de ignib⁹ ap
proximatis vni ligno in diuersis vbi:ẽt dico ꝙ hẽres
idẽ dicere si duo ignes ꝑ potẽtiã dei eẽnt siľ ⁊ appro/
ximati illi ligno. ℭ Et si q̃ras q̃d eẽt dõm.nõne tunc
Difficilima difficultas oporteret ꝙ lignũ cõuerteret in ignẽ vľ in quẽ ⁊ q̃.
non enim magis ab vno q̃ ab alio.qꝛ sunt equales et
non in vnum:qꝛ duo sunt agentia ⁊ totalia.non autẽ
pñt esse due cãe totales eiusdẽ effect⁹.Dico ꝙ vľ eũ
dẽ ignẽ gñarent ꝑfectiorẽ:⁊ sic esset effectus diuisibilis
ſm ꝑfectionẽ si forma subalis põt hẽre partem ⁊ ptẽ.
sicut diceret de calore.si v̄o gñarent eũdẽ effectũ in/
diuisibilẽ oino gñarent.tñ eo mõ efficiendi quo neu
ter illoꝝ posset eẽ cã totalis effect⁹:qꝛ post ita breuẽ
alterationem que non sufficeret ad ignitionẽ ab al
tero istoꝝ precise agente:⁊ tunc ista ꝓpõ est vera ꝙ
due cãe totales totalr cãntes non pñt esse eiusdẽ effe
Q ctus. ℭ Ad aliud dico ꝙ aial exñs in aliquo vbi sine
nutrimento nutriret ibidẽ dum tñ idem aial suscipe
ret alimentum conueniens in alio vbi.qꝛ ⁊ si motus
localis nutrimenti ad stomachũ nõ sit idẽ hic qui ibi.
nec mirũ qꝛ ex quo vbi est aliud:⁊ motus localis ad
vbi põt esse alius.tñ conuersio nutrimenti in subam
alendi est eadẽ hic ⁊ ibi.qꝛ illa conuersio est gñatio
ptis sube istius nutriti ⁊ tota suba nutrita:⁊ q̃libꝫ ps
prior est ipso vbi.nec ergo variabit ad variationem
eius.s.vbi. ℭ Et cum addit.si vtrobiq̃ haberet ali/
mentũ sufficiens:in duplo nutriret.dico ꝙ vľ vtrobi
q̃ susciperet totũ illud alimẽtũ.⁊ ꝑ ꝯñs superflueret:
qꝛ eius medietas sufficeret ad nutritionem eius vel
in vno loco susciperet ptem ⁊ in alio aliam.⁊ vtrobiq̃
sufficienter nutriret.patet ex ꝑdictis. ℭ Ad illõ de
modico igne ꝙ combureret oia cõbustibilia.dico ꝑ
ꝓpõnem tertiã.qꝛ si ponat ignis in vno loco ⁊ mul/
ta combustibilia sibi hñti illud vbi tm̃ approximata.
ꝙ dicerẽ tũc de igne respectu illoꝝ.sic dico nũc:qꝛ
vel in aliq̃d illoꝝ ageret ꝑcise.vel si in quodlibet esto
ꝙ oia essent siľ.ageret tñ valde remisse in ea.Eodẽ
mõ dico in ꝓposito ꝙ actio erit remissa i quodlibet
istoꝝ respectu actionis quam hẽret in vnũ illorum si
in nullũ aliud ageret.Nec mirꝫ:qꝛ v̄tus nãlis minor
ẽ in plura q̃ in pauciora:⁊ in multa q̃ in vnũ. ℭ Ad
illud de diuersa figuratione.dico ꝙ licet figuratio vi Dec ar^m nõ
deat esse q̃litas:tñ consequit ipm vbi. ℭ Ad aliud ð posuit supra
toto ⁊ pte.dico ꝙ ps extra totũ nihil hꝫ q̃d nõ hꝫ i to forma ea vt
to.illa enim actualitas que attribuit pti extra totum scis.
⁊ non in toto non est nisi ꝑcisio. ℭ Sed contra:qꝛ cõ
tinuitas est forma absoluta.⁊ ꝑ ꝯñs prior est ipso vbi
ergo non põt esse idẽ corp⁹ in loco isto continuum ⁊
alibi non cõtinuũ.⁊ per ꝯñs nec hic pars ⁊ ibi non ꝑs
eo mõ quo continuatũ alteri dicit pars. Rñsio

ℭ Responsionem quere.

ℭ Dici põt ꝙ duplex est figura:q̃dã est forma absolu
ta:⁊ ista ẽ de gñe qualitatis forma vel circa aliquid
constans figura.⁊ ita nõ sequit vbi.Alia est figura q̃
est situatio partium in loco ⁊ in continente.⁊ ista est
forma respectiua cõsequens ipsum vbi.⁊ sic proce/
dit arg^m.De hoc tñ di.12.q.4.videndo ad.q.ibi.S3 de
figuratione alia ⁊ alia videt ⁊c. aliorum.

Dico ad argumenta p̄ncipalia. ℭ Ad p̄^m Uide.q.se/
dico ꝙ multi concedũt relatões quente ⁊ in/
oppositas posse eẽ simul in eodẽ.dicẽtes idẽ ⁊ ſꝫ idẽ fra ar^to.2.q.
eẽ p̄ncipiũ agẽdi ⁊ patiẽdi.Sed ad ꝓpositũ non opꝫ 3.expsse ad
incidere in istã difficultatẽ.nullus enim negat quin B
relões opposite possint inesse eidẽ ſm diuersa fũda
mẽta.vtpote qꝛ ſm aliq̃d sit maius ⁊ ſm aliud min⁹
⁊ hoc vel respectu sui vel alteri⁹.vbi aũt in toto cor/
pore aliud ⁊ aliud est posterius ⁊ anterius:superius
⁊ inferius:vñ mediante illo vbi tãq̃ fundamẽto alio
⁊ alio nõ est icõueniẽs corp⁹ hñs vbi supius ⁊ īferius R
eẽ supius ⁊ inferius.nec mireris respectũ supioris ⁊
inferioris fundari in vbi:lꝫ vbi sit respect⁹:qꝛ potest
hñ vnius respectus fundari in alio respectu:vt tactũ De caracter
est supra. ℭ Ad aliud dico ꝙ relationes ꝯrie in gñe q.2.idẽ hꝫ i.
hñ pñt inesse eidẽ ſm diuersa fundamẽta.sicut idẽ B dist.19.q.1.
põt eẽ siľe alicui ſm albedinẽ:⁊ dissiľe eidẽ ſm sciam ⁊.1.dis.2^1.q.
ꝓpinquũ aũt ⁊ distans fundant in corpe vbicato:qꝛ 5.⁊ in B 4.
ipsum vbi eius est ꝓpiquũ ⁊ distãs.ḡ si aliud est vbi di.12.q.1.
ꝓpinquũ ⁊ distãs pñt eidẽ corpi ꝯuenire sicut conue
niunt duobus vbi conueniunt illi corpori:⁊ sunt fũ/
damẽta ꝓpinquitatis ⁊ distantie. ℭ Ad 3^m dico ꝙ si
cut idẽ tpalẽ non põt eẽ siľ ſꝫ tps.i.eadẽ tpalitate:vt
ita dicã in diuersis tpibus:sic nec idẽ locabile põt eẽ
siľ ſm locũ in duobus locis:si aũt accipias in ante si/
mul ſm tps:⁊ in ꝯñte siľ ſm locũ valet ꝯñtia vel pro
portio:qꝛ ita debet simultas tpis cõparari ad temp⁹
idem circa tpale.sicut simultas loci ad eũdẽ locũ cir
ca locabile.Cõcedo ergo ꝙ vnica locatiõe q̃d est di/
cere eẽ simul ſm locũ nõ põt eẽ idẽ locabile siľ i duo/
bus locis. ℭ Põt aũt hec rõ duci ad ptẽ oppositã:lꝫ
sophistice sic.idẽ locabile simul.i.in eodẽ loco exñs
põt eẽ in diuersis tpibus.ḡ ⁊ siľ tpe põt eẽ i diuersis lo
cis.Soluãt istud sophisma ⁊ soluẽt argumẽtum suũ
si forte reputent ꝙ habeant euidentiam. ℭ Ad aliõ
ꝙ idem moueret siľ ⁊ q̃esceret:dico ſm p̄mã ꝓpõnẽ
illaꝝ triũ ꝙ cũ moueri vel q̃escere ſm locũ sit siľ cuꝫ
vbi:vel posteri⁹ iõ variat ad variationẽ vbi:⁊ ita po
terit in vno vbi q̃escere localr ⁊ in alio vbi moueri:

qꝛ q̄escere hic localr̄ nihil aliud est q̄ h̄re ꝯtinue idē vbi qd̄ prius: ꝛ ibi moueri nihil aliud est q̄ h̄re aliud ꝛ aliud vbi. sicut aūt est possē ꝙ idē corpꝰ habeat hic ꝑmanenter vbi vnū: ꝛ aliud ibi: sic possibile est ꝙ ꝑmanēter habeat hic vnū vbi: ꝛ alibi plura successiue. ¶ Eodem mō dōm est de ꝑtibꝰ totiꝰ si fiant instantie qꝛ possē est ꝙ hic oēs ꝑtes totius q̄escāt in toto: ꝛ ibi alique moueāt: vt manus vel pes: qꝛ oīa ista ꝯsequunt vbi. puta hoc ꝛ illud. ¶ Et si arguas. ergo vt est in vno vbi posset moueri ad seipsum vt est in alio vbi: ꝛ ita accederet ad illud vbi in quo iā est. ꝛ tūc vel expelleret seipsum de alio vbi ad quod accedit: ꝛ tūc eēt incōpossibile sibiipsi s̄m vbi: sicut aliud corpꝰ vel nō expelleret: ꝛ tunc desineret h̄re illud vbi v̄tute ꝓpria accipiens tm̄ illud vbi q̄escētis: vel faceret se vt h̄ris aliud vbi cum seipso: ꝛ ita q̄si duo corpa sil. sil̄r si eēt aiatū posset seipsum mouere pellēdo vel trahendo: ꝛ posset idē hō h̄ris mille vbi facere choreas ꝛ maximum exercituum in campo: ꝛ multa alia que vidētur mira: ꝛ iteꝝ loq̄ ꝛ tacere ꝛ disputare cū seipo. Dico ꝙ hec sunt puerilia ꝛ imaginationē sensui innitētē sequentia. si eni queraṫ rō eoꝝ de q̄bus arguiṫ nulla est difficultas maioꝛ ꝙ corpꝰ moueaṫ ad illud vbi in quo q̄escit q̄ ad aliud vbi: ꝛ tunc cū ꝑuenerit ad illud vbi dico ꝙ idē corpꝰ expellet se de illo vbi l quo q̄euit: nisi forte illa virtꝰ agens ꝑ quam habuit aliud vbi desinat cōseruare ipsuʒ vt aliud vbi tātū. ꝛ tunc non h̄ebit nisi tm̄ vbi qd̄ h̄uit prius quiescēs: sed prius nō h̄ebat illud vt terminū sui motꝰ: imo desinet s̄m vbi qd̄ h̄ebat in motu: h̄ere aūt qd̄cūq̄ vbi siue vt in motu siue in termino motꝰ nihil facit ad variationē vel multitudinē absolutoꝝ q̄ sunt in re. ¶ Per h̄ pʒ de chorea ꝛ bello cōfabulatione ꝛ disputatione cum seipso. qꝛ si loq̄ dicat actū imaginationis vel intellcūs ille q̄dē vbiq̄ est idē vbicūq̄ fuerit loquēs. si aūt nō est nisi formatio vocis ꝑ instra nālia in aere ꝑcusso. ꝛ q̄dē alius erit aer cōtiguus organis vocalibꝰ in isto vbi: ꝛ alius in alio vbi: ꝛ esto ꝙ idē aer sit: moueri tm̄ poterit hic localr̄ aer ꝛ ibi nō: ꝛ sic i isto formabiṫ vox ꝛ in illo nō: ꝛ in illo loqueṫ ꝛ l isto tacebit. ꝛ in isto tenebit tenorē: ꝛ in isto q̄ntā: ꝛ ille attrahet aereʒ extra aquā exns. ꝛ idē exns in aq̄ nō poterit attrahere: sed nō submergereṫ h̄: qꝛ alibi hʒ aerē attractū refrigerātē ipsū. ¶ Ita ēt cōcedo ꝙ vt in vno vbi poterit mouere corpꝰ suū. vt est in alio vbi pellendo vel trahendo: qꝛ ꝑp idētitatē corpis non auferṫ rō mobilis nec motiui ab ipo. ¶ Et si arguiṫ sic. si moueṫ. ḡ nō q̄escit si quiescit: ḡ nō moueṫ. ḡ si sil moueṫ: ꝛ q̄escit. simul moueṫ ꝛ nō moueṫ. sil q̄escit ꝛ nō q̄escit. ¶ Rō. in respectiuis oppositis nō seq̄ṫ absoluta affirmatio ꝛ negatio sed tm̄ s̄m q̄d sicut nō sequiṫ: est filius ꝛ dissilis. ergo est filius ꝛ non filius. naʒ añcedentia verificanṫ si intelliganṫ respectu diuersoꝝ. si enim est filius huic ē filius. ꝛ si est dissilis illi est dissilis sicut phs arguit in p̄dicamētis. c. de q̄titate. ꝙ si aliq̄d est magnū ad hoc est magnū: ꝛ si paruū ad illud est puū. ꝛ ex hoc infert ꝙ magnū ꝛ paruū nō sūt ꝯ̄ria. qd̄ nō teneret nisi magnū ad h̄ iferret magnū ꝛ paruū ad hoc inferret puū. Eodē mō hoc q̄escere in hoc vbi ifert q̄escere: ꝛ moueri in hoc vbi infert moueri: tn̄ ille affirmatiōes nō inferūt illas negatiōes: puta q̄escere nō moueri: moueri nō q̄escere imo ē fallacia ꝯ̄tis: qꝛ añcedēs verificaṫ in respectu ad vnū terminū: ꝛ ꝯ̄ns negatiuū negat respectu cuiuscūq̄. ¶ Ad vltimū argumētū dico ꝙ ois actus īmanens qui inesset isti corpori in h̄ vbi inesset sibi in quocūq̄ vbi: lʒ nō inferret sibi vt in isto

a.l. Nec tn̄ submergereṫ: qꝛ corpꝰ eiꝰ ē sat refrigeratuʒ per h̄ ꝙ cor ipsius alibi hʒ ꝛc. S

vbi ꝛ de h̄ tīceṫ i 2°. arꝰ istiꝰ di. q. 2. ¶ Sʒ nūq̄d sanguis vel spūs vel silia que nō sunt de veritate nature humane essent eadem hic ꝛ ibi: solueṫ vbi dictuʒ est nūc. s. ar°. 2. q. j. hꝰ di. q̄ tn̄ erat in ordie. q. 4. Qō. III.

AD tertium sic ꝑcediṫ. ꝛ arguitur qd̄ corpus xp̄i nō pōt sil' esse in celo ꝛ i eucharistia. ¶ Primo ꝑ illud Aug. ꝛ poniṫ de ꝯse. di. 2. p̄ma heresis. Corpus xp̄i sursum est: ꝛ in vno loco esse opʒ ¶ 2° sic. qꝛ formalis rō eēndi in loco est q̄titas s̄m phm. 4. phy̅si. c. de vacuo. Sʒ nō pōt aliq̄d plurificari nō plurificata eiꝰ formali rōne. ḡ q̄titate corpis xp̄i exnte vna nō pōt ipsum esse nisi in loco vno. ¶ 3° sic q̄cūq̄ vni ꝛ eidē sunt eadē sunt inter se eadē ḡ q̄cūq̄ vni ꝛ eidem sunt simul inter se sunt simul: ḡ si corpus esset hic ꝛ ibi: tunc illud qd̄ eēt hic cū eo ꝛ illud qd̄ alibi est cū eo essent simul. sed ꝯ̄ns est falsum. qꝛ alteꝝ pōt esse rome alteꝝ parisiꝰ. ḡ ꝛc. ¶ 4° sic. qd̄ distat ab aliquo est aliud ab eo: qꝛ nihil distat a seipso. sʒ corpꝰ xp̄i si esset i eucharistia distaret a se ipso l celo. ergo: eēt aliud ꝛ aliud. ꝓbatio maioris: qꝛ distantia includit discontinuitatē. vnitas aūt q̄titatis cōtinue est cōtinuitas. ḡ distātia repugnat illi vnitati: ꝛ ꝑ ꝯ̄ns ponit pluralitatē. ¶ 5° sic. qꝛ posset tunc sil' moueri ꝛ q̄escere: qꝛ corpꝰ xp̄i in celo q̄esceret. in eucharistia aūt moueret ad motū eucharistie s̄m illud phi. motis nobis mouenṫ oia que sunt in nobis. ¶ Oppositū pʒ. qꝛ corpus xp̄i est in celo s̄m illud Aug. Donec finiaṫ sclm sursū ē dns: ꝛ poniṫ de ꝯse. di. 2. p̄ma h̄esis. ꝛ est ēe in eucharistia vt tactū est. j. q. huiꝰ dis.

T. c. 76. ꝛ circiter.

ꝛ. thoꝰ. 6. 2i

Conclusio est certa cuilibet fideli vt ostensum est. j. q. huius di. sʒ vnus modus ponendi est talis. s. ꝙ per ꝯuersionē alterius in ipsum pōt illud corpus eē alibi q̄ in loco suo nāli: qꝛ vbi ꝑfuit cōuersum ibi est illud in quo cōuersum est nō localr̄ sed sacr̄alr̄. ꝛ hoc mō. s. sacr̄alr̄ corpꝰ xp̄i pōt eē alibi ꝛ in pluribus locis nō aūt localr̄ nec dimensiue: qꝛ localr̄ eē includeret ꝯ̄dictionē: sicut posite sunt rōnes eoꝝ in p̄cedēti. q. sacr̄alr̄ aūt nō icludit ꝯ̄dictionem: qꝛ ipsum non est ibi s̄m leges loci sʒ tm̄ illud sub quo est sacr̄alr̄. ¶ Sed contra hec argumēta tacta sunt aliqua in p̄cedēti. q. iprobando istā ꝯclōnē cōem. Manifestū enī vr̄ ꝙ conuersio non est foꝛalis rō corpori eēndi hic: nec vt p̄ns: qꝛ ipsa transeunte manet corpus hic: nec vt est preterita: qꝛ tūc n̄ posset deus facere corpꝰ suū nō eē hic sic nec ꝯuersionē p̄teritā nō eē p̄teritā: nec ēt illd qd̄ vocaṫ sacr̄m. s. species sunt ratio foꝛalis corpi eēndi hic: qꝛ nō sunt foꝛaliter in corpe xp̄i: nec per eas aliquid inest formaliṫ corpi xp̄i. ¶ Ex hoc arguiṫ. Deus pōt facere in creatura aliq̄d sine eo qd̄ non est sibi formalis ratio eēndi: nec aliquo mō de eēntia eius: sed nec conuersio nec sacr̄m est foꝛalis ratio corpi eēndi hic: nec aliquo mō de eēntia eius. ergo deus pōt facere corpꝰ eē hic sine vtroq̄ istoꝝ. ¶ Itē nō est maioꝛ repugnantia corpus xp̄i esse simul cum sūba panis q̄ cū quantitate eius. qꝛ nō magis sūba repugnat sūbe q̄ sūba quantitati q̄ ad talem simultatē. sed corpore xp̄i exnte in celo pōt deus facere idē corpus simul cū quātitate panis s̄m oēs. ergo pōt facere idē simul cū sūba panis quanta: ꝛ per ꝯ̄ns sine cōuersione: hoc quantū ad p̄mu duoruʒ que tacta sunt. ¶ Si etiā illa sūba panis quanta ponatur sacr̄m adhuc ꝯ̄ eos: qꝛ sicut supra ostensum est facilius est facere corpus esse alicubi cū mō suo nāli q̄ sine: sed cum substantia panis quanta potest deꝰ fa

Tho. p̄senti di. q. j. sol. p̄mū argꝰ.

q. j. huiꝰ dis.

tere corpus suu mo sacrali.s.no naturali.g z mo nali. ¶ Et si dicas ad pma rone q relo no potest fieri sine proprio termino: sicut nec sine fundamento. ppriu aut termin' istius prtie est aliqd sacrm.i.aliqd sensibile replens locu cu quo vel sub quo corpus xpi est no localr ¶ Cotra. No magis impole videt corpus xpi esse cu illo q cu isto. ergo no magis repugnat esse cu substantia panis q cu qtitate vt dictum est: z sic de quocuq alio a se: z tunc vltra. Si pot aut esse alibi q vbi est sub mo no naturali sibi.g z sub naturali.hoc 3 scdm. ¶ Dico g q ponedo querlione in pposito de q dicet di.ii.z ponedo q h sit aliqd signu sensibile continens vere corpus xpi hic pns q sensibile dicat sacr3 qd quidem verz est.s.corpus xpi de facto h est post cosecratione vel couersione: z sub sacro: non tn sic quin posset esse non: per querlione: nec sub sacro loquedo de quocuq sensibili determinato non video: sicut argutu est in.q.pcedenti. ¶ Et forte illi qui negat deu posse facere corpus suu in pluribus locis alrq per couerlione sub sacro: negarent et hoc: nisi q fides dicit hoc de modo aut isto eendi.s.non qtitatiue vel non dimesiue vel localr non video si pot fieri ide in pluribus locis non sub mo nali qn et possit fieri mo naturali cu i p sint duo miracula in scdo tm vnu3 vt supra ostensum est. In p quidez sunt duo miracula: vnu.s. in cando pritia corpis hic: z aliud in separado ipsum a suo mo naturali. sic g pt ee mo nali sicut sub sacro.

Ad primu in 3riu dico q Aug. sic intelligit.op3.i.opportunu e.i.co grun est illo corp' gliosum hitare in illo regno ppara to gliosis: sed non o3.i.non simplr est neciium. pt.n. aliqn et localr xps non esse ibi mouendo se de illo loco: z multo fortius potest esse alibi z sacralr z localr p diuinam actionem absolute absq deperditione illius vbi in celo: sicut modo tenemus illud corpus pns esse in eucharistia no localr. ¶ Ad 2m dico q forma lis ro pot intelligi dupl.r.p proprie p rone formali primo. z° pro remota large sumendo ronem formale p ratione fundamentali remota sicut calor dicit formalis ratio agedi: z albedo fundametalr di ro formalis eendi sile pro tanto.s.q calor est principium quo agens agit: z albedo silitudis: silitudo aut est ro formalis ppinqua silis. loquendo ergo de prima ratione pot concedi q sine plurificatione eius no plurificat illud cuius est ro formalis. sed rone formali scdo mo salsum est: qz ide pot esse pncipiu3 agedi primu respectu multaz actionu: z ide fundametu proximu respectu multaz relonum. quantitas aut non e formalis ratio essendi in loco primo modo. sed scdo mo qz est primu fundametu illius respectus: z et hoc sede ppositum.s.q super idem fundamentu pnt fundari plures respectus maxime extrinsecus aduenientes. ¶ Ad 3m dico q prima ppositio falsa est nisi intelligendo de vniformi vnitate illius tertij in se z illoz3 que concludunt esse vnum et vnirate illius. qz ols si est minor vnitas illius tertij in se no pot coclud ma/ ior vnitas alioz inter se p vnitate illoz in tertio. Eo/ de mo de sil: qz nisi illud tertium cu3 quo alia sunt sil sit illimita fm illa vnitate fm qua ipsa sunt sil cu illo tertio: no sedt simultas eoz inter se: nec q partibus sil est cu eo erit sil cu illo q cu eode tertio est rome: si illud tertiu sit illimitatu: vn no sequit: ego sum sil cum eternitate: z ala antixpi sil.g ala hec z ego sil sumus qz eternitas est imensa z illimitata quatu ad actuale pritiam. Ad pposltu dico q illud qd sil est in duobus locis illimitatu est.l3 non virtute ppa: sed vrute dei

ogetis qtu ad vbi: z ideo que sunt simul cu sic illimitato no o3.q sint sil inter se. ¶ Ad 4m de discotinuatione dico q accipiendo distatiam p distantia locali maior est falsa. Ad pbatione dico q aliquid no e ide sibi: qz 3tinuu sibi: sed veriori vnitate: qz continuitas est vnitas partis ad partem in toto: sed vnitas totius ad seipsum est vera identitas. dico g q z si totum vt distans non 3tinuet sibi ipsi vt distatu in vtroq termino distantie est vere idem bns cande 3tinuitate3. partiu3 in toto. ¶ Et cum dicit q vnitas totius co tinui est cotinuitas ei': verz est vnitas vt est et partibus sed idetitas ei' ad seipm no 3tinuitas eiusde totius ad seipsum eo mo quo ps est cotinua pti. ¶ Ad 5m patebit in secundo arti. istius di.ar.2.q.3. que tn in ordine erit.q.6.conclusione.6.

Circa secudu principale quero tria. ¶ Primo vtru corpi xpi naturalr exiti z eide sacralr exiti necio insint eede p/ tes z pprietates: ¶ 2° vtru qlibz actio i/ manes que est in xpo naturalr exiti eade insint sibi vt in eucharistia sacraliter exiti: ¶ 3° vtrum corpori xpi vt in eucharistia exiti possit inesse aliquis motus corporalis: Questio. .IIII.

Ad primu sic pcedit. z arguit q non: p/ mo q nihil pot esse vbi pus no fuit nisi aliqd 3uertat in ipsu: sed in eucharistia nihil 3uertit in pprietates corporis xpi: g ibi no sut. pbatio maioris qz qd incipit ee vbi pus no fuit: hoc est p aliqua mutatione: sed non est mutatio in eo qd incipit ibi ee: qz manet vbi pus fuit. g est in aliquo alio vel in cuius vbi incipit ipsum est pns. hoc non est nisi p 3uer/ sione. minor p3: qz sola suba hic 3uertit in sba3: ergo no in passiones. ¶ 2° sic. sanguis no est in eucharistia sacraliter nisi post consecratione vini g no est sub ho stia.tu qz alr poneret ibi frustra 3tineri.s.sub spe vini rn qz nihil incipit ee simplr postq ia est simplr. g nec in eucharistia incipit esse sacraliter: postq est sacralr: sed sanguis e sia que est crametalr incipit ee sub spe vini: cuius cosecratio sequit 3secratione corpis. g non est hic sacralr sub spe panis. z tn est ibi corpus. g vt est sub hostia tm no h3 sanguine que h3 in celo. ¶ 3°. sic. quatitas no pot esse simul cu qtitate. qz e repugnatia formalis hic respectu vbi sicut 3rioz respectu eiusde3 subiecti q nullo mo pnt ee simul: qz fm phm.4.meta. Ad 3ria sic e vera sequit 3dictoria sil esse vera: g qtitas corpois xpi que est propietas eius non pot esse i eo vt est sb hostia. ¶ Hoc et p3: qz quatitas vni quantitas non pt esse simul cu quantitate continente quin sit ibi localiter: qz posito fundamento z termino pprio necessario sequit relo media. Fundametu ppriu circulcriptionis passiue est quatu. ppriu terminus eius est continens. hic aut non est quantitas circunscriptiue p3: ergo nullo mo est ibi. ¶ 5° sic. sicut in ogibus natura re non debet poni pluralitas sine necessitate sequendo rone nale: ita nec in creditis est ponenda pluralitas que non sequit per necessaria deductione ex creditis: sed tota vitas eucharistie pot saluari no ponendo hic nisi sola subam corpis xpi. pbatio minoris: qz corp' pot ee sine ala cu sit ma susceptiua ei': z ita potetia 3dictois ad alam z et sine ala bz rone cibi spualis. ¶ Ite pot ee sine pprietatib': qz pus n aliter pot ee sine posteriori. g sine 3dictione posset hic fieri sola suba corporis xpi nuda sub spebus illis: sed sic ee

ffff ii

Tex.c.9.z 27.

a.l. sanguis non e nu sicut vnu sacm.

a.l.4°

res sufficiens sacri: qr signū effect⁹ vltimi.s.nutritio/nis spūalis.g̃ ⁊c̄. ℂ Cōtra. Magr di.ii.in fi. ⁊ idē dic̄ Inno⁹ de offō misse pte 3.c.io. Tale corpus dedit xp̄s discipulis suis q̄le hūit: g̃ eadē q̄litas infuit corpi xp̄i in eucharistia que infuit eidē in exntia naturali.

Hic duo sunt vidēda. Primo de supposito. 2° de quesito. Supponitur enī corpus xp̄i mō duplici existere: s. in celo suō mō naturalī: ⁊ ī eucharistia mō sacrali. vtrunq̧ est satis manifestū. pmū per illud Aug. de ɔse. di.2. pma heresis. Donec ingt finiat̄ seculū: sursū est dn̄s. 2m p ea que p̄dicta sunt. q.i. huius di ℂ Sz dubiū est de corpe vt ē in eucharistia q̄ sūt illa que ɔtinet tāq̄ ptes. Dico q̧ nō continet aiam nec accn̄tia. hoc est pōe accipiēdo corpus p pmō pfectibili ipsius aīe: qr non est ɔ̄dictio corpus illud eē sine aīa ⁊ sine accn̄tibus. hoc ēt ɔgruū est qr spēs iste repn̄tāt alimētū: g̃ subam ⁊ nō accn̄tia hoc ēt factū est: qm̄ si ī triduo eucharistia consecrata fuisset: fuisset ibi verā res eucharistie: ⁊ tn̄ non fuisset ibi aīa: sicut dicet̄ in fine huius solutionis. Corpus ēt hoc mō ɔtinet sanguinē: qr sanguis nō est aīatus: ⁊ p dn̄s nec aliq̄ ps pmi aīati pōe est ēt ex pte sacri: qr alterius eēntialr pōt eē aliud signū: corpus aūt sumptū dicto mō differt eēntialr ab aīa ⁊ ab aliis vt sanguine ⁊ hmōi. g̃ pōt hr̄e aliud signū ad placitū. ℂ Et hoc pbat̄ a minori: qr pōt hr̄e nō idē signū naturale. sūt.n. duo cōceptus istoꝝ eēntialiter distincti qui cōceptus

Cap.j. sunt signa reꝝ naturalr. p̄ diermenias sanguis aūt est eēntialr aliud a corpe: vt est pmū pfectibile ab aīa g̃ eius pōt nō esse idē signū qd̄ est sanguis. ℂ Hoc etiā pbat̄ factū: qr pōe fuit totuz sanguinē fuisse sepatū a corpe xp̄i in morte. ⁊ tn̄ si tunc fuisset eucharistia consecrata fuisset res eadē que ⁊ mō. pōe est etiā q̧ magna ps sanguīs sit effusa: ⁊ tn̄ tota res eadē mansisset sub spē panis. ℂ Hoc g̃ tenēdū est q̧ corpus xp̄i vt ē pmū signatū spēi panis ⁊ cōtētū nō in includit aiam: nec accn̄tia. nec sanguinē. ℂ De quesito p̄ videndus est intellectus q̄ōnis. non enim querit̄ hic de necessitate extremi vnius vel alterius in existendo: neq̧ de necessitate hn̄di partes vel pprietates absolute: sed querit̄ de necessitate cōcomitātie vel ɔ̄ntie. s. an corpori xp̄i exn̄ti mō dicto insint alique ptes vel proprietates vel necessario sequant̄ vel cōcomitent̄ q̧ eedē insint que sibi insunt existenti mō nāli. ⁊ h̄ pōt intelligi dupliciter. p̄ vtrum per li necessario importet̄ necessitas simplr̄ ⁊ absoluta: vel tn̄ fm q̄d. s. q̧ ex positione añcedētis simplr̄ nec̄io sequat̄ consequens: vel q̧ sequat̄ fm q̄d siue ex suppositione. hoc est supposita exn̄tia subiecti ɔ̄ntis. ℂ Primo ergo videndū est de necessitate simplr̄. 2° de necessitate fm q̄d. ℂ De

C pmo sit prima conclusio. q̧ non est simplr̄ necessitas q̧ si sub modo naturali hz partes ⁊ proprietates qd̄ hēat easdem sub mō sacrali: hoc breuiter apparet: qr post resurrectionē nō erit eucharistia: nec etiam corpus xp̄i habebit sub isto mō proprietates seu passiões ⁊ tn̄ tūc corpus xp̄i sub mō eēndi naturali hēbit ista. ℂ Conclusio scd̄a hec est. q̧ nō est simplr̄ necessitas econuerso. s. q̧ non sequit̄ simplr̄ necessario si corp⁹ hz istas ptes ⁊ pprietates sub mō sacrali q̧ pp̄ter h̄ eas habeat sub exn̄tia naturali hoc pmo sic pbat̄ qr exn̄tia aliq̄ est indifferens ad duos modos sicut pōt simplr̄ hēri sub vno mō sic ⁊ sub alio. sed exn̄tia corporis xp̄i simpliciter seu realis indifferēs est ad istos duos modos. s. nālez ⁊ sacralē. g̃ pōt hr̄i sub isto mō.

Tho. licet non sub alio. ℂ Dicunt q̄dā ad hoc q̧ pma ppō intelligit̄ qr̄ neuter modus dependet ab alio sic aūt non est hic: qr modus sacramentalis depēdet a modo nāli: qr ille est primus modus eēndi in sacramento. ℂ Cōtra. ⁊ est ad conclusionē pncipalē. existētia sub mō nāli nō est de essentia exn̄tie sub mō sacrali: nec est eius cā. ergo ista nō depēdet ab illa: quia nihil dependet ab aliquo qd̄ nō est de eēntia eius nec cā eius. prima ps añtis patet. qr res eucharistie non hēt ibi modum exn̄di nālē. s. exn̄tiā suū. hēret aūt si eēt de eēntia illius exn̄tie vel mō exn̄di quē ibi habet. D

qr omne hn̄s aliq̄d hēt illud qd̄ est de eēntia eius. pbatio scd̄e partis añtis: quia de⁹ est cā imediata illius exn̄tie. s. corporis christi in sacro. ergo corpus sub nāli existētia non est cā exn̄tie sacralis ℂ Itez. ⁊ est idē q̄si cum pori. eucharistia non depēdet ab eo qd̄ nec est sacr̄m nec res sacri: nec cā huius. Sed exn̄tia mō nāli non est ibi sacr̄m. patet. nec res sacri. immo res sacri est exn̄tia sub alio mō dispato. nec est cā huius vel illius: vt patet ex p̄dictis. g̃ ⁊c̄. ℂ Itē. ⁊ est q̄si idem. Deus pōt sine quocūq̧ cāto nō intrinseco alicui illud cāre: s existētia mō nāli nō ē itrinseca eucharistie. ergo ⁊c̄. ℂ Dices q̧ maior est vera de absolutis non de respectu: qr respectu sine fundamēto ⁊ termino fieri non pōt. eucharistia aūt includit respectū. cuius terminus est exn̄tia corpis mō naturali. ℂ Contra. exn̄tia lz sit eadez sub duobus modis. s. naturali ⁊ sacrali: tn̄ nō est terminu⁹ relōnis que includit̄ i eucharistia sub mō naturali: sed sub mō dispato pbatio. Eo mō est res ɔ̄tēta in eucharistia q̄ mō est pmū signatū huius signi hec est enim dn̄a huius sacri ad alia: qr realr ɔtinet suū pmū signatū vt est suum signatum pmū. sed exn̄tia sub mō naturali nō ɔtinet hic realr. imo sub mō alio dispato. ergo ⁊c̄. ℂ Ex hac 2ª ɔclōne sequit̄ correlariū q̧ an̄ icarnatiōez potuit ita vere eucharistia fuisse sicut ⁊ nunc. ⁊ hoc taz quātum ad significationē q̄ quātū ad rem signatā ⁊ contentā. ℂ 2m est correlariū post incarnationem posset corpus xp̄i desinere eē sub mō naturali: ⁊ tn̄ eucharistia vere manere: ⁊ q̄tū ad v̄itatem signi ⁊ quantuz ad v̄itatē signati ⁊ ɔtenti. Hoc pz: qr si ad corpus xp̄i realiter contineri in eucharistia non nec̄io sequit̄ corpus illd̄ hr̄e exn̄tiā mō naturali. ergo pmū potuit fieri sine scd̄o siue precedendo siue remanēdo post destructionē illius scd̄i. ℂ De precessione pbat̄ pmuz spāliter sic. Ubicūq̧ res tpalis potest hr̄e verā exn̄tiā realē. ibi postq̧ non fuerit pōt incipe esse simplr̄. Sz corpus xp̄i potest simplr̄ habere exn̄tiaz realē sb̄ mō exn̄tie sacramentalis. ergo postq̧ non fuit h̄ pt simpliciter incipe eē. g̃ non opz ad hoc q̧ sub h̄ modo incipiat esse q̧ sub alio modo incipiat ēt esse. ℂ Et si dicas q̧ qn̄ icipit esse h̄ opz q̧ sit alibi icipiat. qr si est inceptio simplr̄ est eē rei in se. q̧ si sit incipiat in alio non minus opz ad hoc q̧ sit inceptio simplr̄ q̧ res incipiat esse in se. qr eadē est inceptio simplr̄ rei sicut ē idē simplr̄ eius eē. eē aūt simplr̄ istius rei in se est ipsius sub eē nāli. ℂ Hec misio excludit̄ per rōes factas ad scd̄am ɔclōnē: qr si eque hz exn̄tiā realem sub isto mō sicut sub alio ex pma ratione. ⁊ illa nō dependet ab alio mō exn̄di ex rōne scd̄a: sequit̄ q̧ pōt hr̄e simplr̄ iceptionē sub isto mō sacrali. absq̧ h̄ q̧ hēat inceptionē sub illo. ℂ Eodē mō pōt argui ad correlariuz de desinere eē: qr vbicūq̧ res tpalis hz verā exn̄tiaz dū ibi manet nō oīo desinit q̄uocūq̧ desinat sub alio mō. ℂ Cōtra pmū correlariū infero hoc incōueniēs. g̃ illud corpus posset incipe eē postq̧ fuit. Nā in icarnatione icepisset illud corpus eē: ⁊ tn̄ pus fuisset vere si eucharistia fuisset vere. ℂ Contra 2m sic arguo: qr

E Cōr^m arduū ⁊ notabile.

Argumenta fortissima ⁊ maximi momēti diligēter considerāda.

tunc idē corpus desineret esse postq̄ desisteret eē ꝑ/
hoc: qꝛ desinendo esse sub mō naturali desineret eē: ꝛ
tn̄ maneret si eucharistia vere maneret. ꝛ tūc posset
ēt desinere esse sub eucharistia. ¶ R° ꝙ neutra ɔ̄tia
f valet. qꝛ hn̄s eē simplr̄ si incipit sub alio mō manēs nō
incipit nisi ꝓm qd. ꝛ simplr̄ manens si desinit alicubi
sub alio mō nō desinit nisi ꝓm qd. ¶ Ad rōnē de icar
natione dico ꝙ potē eēt illud idē corpus fuisse foꝛatū
de sanguinibus v̄ginis. ꝛ hoc sub mō eēndi naturali nō
obstāte ꝙ eucharistia p̄cessisset vera: sed illa foꝛma-
tio nō fuisset tūc iceptio corꝑis nisi ꝓm qd. sicut mo/
do ɔuersio panis in corpus non est iceptio corꝑis nisi
ꝓm qd: ꝛ tota ratio ē: qꝛ qd̄ sic icipit prehꝫ eē simplr̄.
¶ Silr̄ dico ad 2ᵐ ꝙ desitio corꝑis sub mō naturali
non eēt desitio nisi ꝓm qd. si tn̄ maneret idē corpus
hn̄s eādē entitatem realē sub mō sacrali. ¶ Et si obij/
cias. fuit nūc inceptio corꝑis simplr̄ in ɔceptiōe xp̄i.
ergo silr̄ fuisset inceptio simplr̄ si eucharistia p̄cessis/
set. nā non fuisset min⁹ veꝝ esse corꝑis xp̄i sub modo
naturali tūc q̄ nūc: ꝛ ꝑ ɔ̄ns acq̄rendo illud esse non
fuisset min⁹ vera inceptio corꝑis accipientis tale eē.
¶ R° iceptio simplr̄ req̄rit non tm̄ ꝙ sit acceptio eē
simpliciter eius quod dr̄ incipe. sed ꝙ sit ad p̄mum
g esse eius. nūc aūt fuit in incarnatione acceptio nō tm̄
esse simplr̄ corꝑis sed ēt p̄mi esse. tunc aūt fuisset in
ceptio eē simplr̄ sub mō vno. nō tn̄ p̄. qꝛ p̄cessisset idē
esse simplr̄ sub alio mō. ꝛ ideo tunc fuisset iceptio ꝓm
qd mō aūt simplr̄. ¶ Si vo arguas de desitione: quia
si desitio sub mō naturali ē desitio simplr̄. nā illa coꝛ/
ruptio est coꝛruptio simplr̄. ꝛ hoc vbicq̄ q̄re si nō coꝛ/
rūpat hic g̊ manet postq̄ coꝛruptū est. ¶ R°. nulla ɔ̄
dictoꝛia sunt de eodē ɔcedēda ꝑꝑ distinctionē istoꝝ
modoꝝ eēndi vt dicet̄ statī. si g̊ loq̄ris de coꝛruptio/
ne que est sepatio ꝑtis a ꝑte sicut corꝑis ab aīa. vl' foꝛ
me corꝑeitatis a mā. si talis coꝛruptio est entitis sub
tali modo: est ēt eiusdē sub q̄cūq̄ modo. alioq̄n eadē
foꝛma simul infoꝛmaret idē ꝛ nō infoꝛmaret. ꝛ ꝑ ɔ̄ns
non posset corp⁹ xp̄i sub mō naturali fieri inaīatū qn̄
fieret sub sacro inaīatū ꝛ econuerso: nec ēt resolui in
materiā sepata foꝛa corꝑeitatis hic qn̄ ibi fieret tale
sub mō sacrali. nec econuerso. sed si loquamur d̊ coꝛ/
ruptione ꝑtiū totali. i. desitione totius entitis sb̄ isto
mō: ꝛ sub isto mō bn̄ posset desinere esse vt hic non d̊
sinēdo eē ibi ꝛ econuerso. qꝛ totū posset desinere ha-
bere vnū modū sue entitie retinēdo sibi aliū modū:
sub quoꝝ modoꝝ vtroq̄ vere tota ista entitia saluare
tur. ¶ Et hoc seq̄t correlariū. s. ꝙ ꝑ coꝛruptionē quā
h natura posset facere in corꝑe xp̄i. s. sepando ꝑtē a ꝑte
necesse esset sepationē fieri ꝑtiū hui⁹ rei eodē modo
hic ꝛ ibi: sed ꝑ illā desitionē quā posset deus de potē
tia absoluta facere nō q̄dē esse rei simplr̄: sed rei sub
isto modo posset res illa nō hr̄e istū modū eēndi ꝛ tn̄
hr̄e illū. ¶ Et si obijcit̄ ɔ̄ istd̄ qꝛ illud qd̄ nihil est in se
nihil est in altero. g̊ si corpus xp̄i non hēret in se enti/
tatē. i. sub modo naturali nō posset hr̄e eā sub sacro.
¶ Dico si in se intelligat̄ interimēdo vel p̄scindēdo
oēm modū eēndi in aliquo. minor est falsa. nā corp⁹
i xp̄i eque vere hꝫ esse suum reale sub modo exn̄di in
alio sicut in se: si aūt intelligat̄ in se nō p̄scindēdo sed
ponēdo ꝓpriā exn̄tiā huius realē. ɔcedo maiorē. ꝛ tn̄
dico ꝙ si corpus est tm̄ in eucharistia non sequit̄ qd̄
non sit hoc mō in se: qꝛ ita veꝝ eē hꝫ isto mō in se in
eucharistia vbi est sub signo. sic in celo vbi est non sb̄
signo. ¶ De scđo mēbro distinctionis. s. de necitate ꝓꝫ
qd suppositā. s. entitia subiecti ɔ̄ntis est hec ɔclo. qd̄
k nece est isto mō easdē ꝓprietates ꝛ ꝑtes inesse corꝑi

sub isto modo essendi ꝛ illo. ꝓbatio qꝛ nullū absolu/
tū desinit esse in aliquo adueniente sibi p̄cise nouo
respectu extriseco. ꝓprietates ꝛ ꝑtes in corꝑe sūt ve
absoluta: sed ꝑn̄tia ista in eucharistia est tm̄ respect⁹
extrinsecus adueniēs. g̊ ꝛc̄. ¶ Hic ēt posset argui ꝓm
illa q̄ dicta sunt. q. 2. huius di. qꝛ absolutū non variat̄
ꝑꝑ variationē respectuū vbi vel sibi silium. g̊ nō variat̄
absolutū aliqd̄ in corꝑe xp̄i ꝑꝑ vbi in celo. ꝛ propter
istā ꝑn̄tiā in eucharistia q̄ assimilat̄ respectui vbitali:
Maioꝛ p̄me rationis ꝓbat̄: qꝛ nō est foꝛmalis repu-
gnātia talis respectus ad vbi per exn̄s. nec etiā vir/
tualis eo mō q̊ passio ɔ̄ria repugnat subiecto vt frig⁹
igni. qꝛ oppositū istius respectus non oꝛit̄ ex p̄ncipijs
absoluti. tunc enim ille respectus non esset ɔtingen/
ter hērēs. nec extrisecus adueniens. ¶ 2° sic. qꝛ ab/
solutū naturalr̄ p̄us inest cui inest q̄ respectus fūda/
tus in illo absoluto. ꝛ maxime extrinsecus ꝛ contigē/
ter adueniēs. g̊ in illo p̊ori anteq̄ intelligat̄ corp⁹ hr̄e
istū respectū nouū in eucharistia hēbat quātitatē ꝛ q̄
litatem ꝛ oīa absoluta q̄ sunt in eo. alioq̄n. n. sequere
tur ɔ̄dictoꝛia simplr̄ eē vera de eodē. nā ista affirma/
tio ꝛ negatio non posset dici ineē ꝓm diuersa. puta ꝓꝫ
hoc vbi ꝛ illud vel ꝑn̄tiā hāc ꝛ illā. qꝛ sicut affirma/
tio ista non ē nata inesse ꝓm vbi ita nec negatio econ
uerso. ¶ Hic posset plane sic argui. De eodē ꝓm idē
non sunt simplr̄ vera ɔ̄dictoꝛia. ꝛ non opꝫ addere ad
idē qn̄ illud p̄dicatū est absolutū. Corpus sic b̄ non hꝫ
absoluta: ꝛ ibi hꝫ. hoc est idē ꝛ simul ꝛ ꝓꝫ idē. ¶ Due a. l. Sed coꝛ
p̄me ɔditiones patēt. ꝓbatio tertie. qꝛ nihil aliud est p⁹ hr̄e aliq̄d
b̄ ꝛ ibi nisi vbi ꝛ vbi. sed nec affirmatio absoluta nec absolutū b̄
negatio inest ꝓm vbi. qd̄ pꝫ. qꝛ posito ꝙ corpus hēre ꝛ nō hr̄e ibi
potest locatr̄ moueri hic ꝛ ibi non ꝑ tāto: qꝛ ista isūt sil' sūt simul
ꝓm vbi aliud ꝛ aliud. tunc est fallacia ɔ̄ntis arguēdo ɔ̄dictoꝛia d
sic non mouetur hic. ergo non mouet̄: lꝫ teneat gr̄a eodē ꝛ siml'
materie. ꝛ silr̄ si idē hēret duas sup̄ficies ꝓm vnā pos ꝛ ꝓm idem.
set esse albū ꝓm aliā nigrū. ꝛ non esset ɔ̄rietas nec ɔ̄/
dictio: qꝛ nō inessent ꝓm idē. sed de absoluta affirma
tione ꝛ eius negatione. si isint eidē in quo non sit dif/
ferentia nisi tm̄ respectuū: manifestum est ꝙ ꝓm idē
inerunt: qꝛ illi respectus non poterāt eē ratio ꝓꝫ quā
affirmatio vel negatio inesset: qꝛ respectus est poste
rioꝛ naturaliter absoluto.

Ad argumēta p̄ncipalia. ¶ Ad pri
mū dōm ꝙ qui tene
ret istam maioꝛem ꝙ nihil posset eē alibi manens in
suo loco prioꝛi nisi per conuersionē alterius in illud.
necesse hēret glosare illā ꝓpositionē de eo qd̄ p̄mo i/
cipit esse alibi. ꝛ dicere ꝙ ꝓprietates incipiunt esse b̄
concomitanter: non aūt p̄. ¶ Sed ɔ̄ hoc p̄mo. qꝛ sal/
tē habet̄ ꝙ aliquid est hic sine cōuersione alicuius
in ipsum. ꝛ ꝑ ɔ̄ns conuersio siue ꝓpria mutatio non ē a. l. Conuer
propria ratio foꝛmalis nec precisa ad eēndū b̄. ¶ Et sio non est ꝓ
preterea alis est ꝑn̄tia aīe hic: ꝛ corꝑis: qꝛ aliud ꝛ aliud pꝛia rō foꝛa/
fundamentū. ergo p̄ter illā ꝑn̄tiā qua foꝛmaliter coꝛ/ lis nec p̄cisa
pus est hic: opꝫ dare aliā qua aīa foꝛmalr̄ sit b̄. ꝛ ista mutatio ad
non habetur per conuersionē. ergo maioꝛ est falsa. eē idē hic
¶ R°. ergo ꝙ mihi nō ē difficultas. qꝛ dictā maioꝛē
non credo verā: vt dictū est. i. q. huius di. nec eni cō/
uersio est ratio talis ꝑn̄tie: nec ꝓpria mutatio ad talē
ꝑn̄tiā sed sola v̄tus diuina ꝑ mutationē illā q̄ nō ē cō/ l
uersio facit illud qd̄ est alibi hēre istā ꝑn̄tiā b̄. ꝛ b̄ pōt
facere ita d̊ ꝑte corꝑis ꝛ ꝓprietatib⁹ sic de toto corꝑe.
¶ Ad 2ᵐ si tenet̄ ꝙ corp⁹ qd̄ est p̄mū signatū sp̄ei pa
nis non ɔtinet ꝑ se sanguinē tāq̄ aliq̄d eius iuxta il/
lud qd̄ dictū est supra declarādo suppositū tūc facilis
est misio. qꝛ tm̄mō ē sanguis ɔcomitāter sub sp̄e pa/

Solo nota/
bilis ꝛ sapiē
tioribus du/
bitanda q̄lr̄
fuisset gn̄o x̄ᵈ
s̄baliis ꝛ sim
pliciter.

nis. ꝛ tunc non est ibi bis ex vi sacri. nec tñ frustra est
ↄcomitanter sub spẽ panis: cũ sit sub spẽ vini ex vi sa
cramẽti: qꝛ hoc est ad saluandũ vitatẽ rei ↄtẽte: q̃ vbi
cũqꝫ ponat̃ semꝑ hꝫ eadẽ absoluta. nec sequit̃ ꝙ inci
pit esse hic postq̃ꝫ fuit hic loq̃ndo de eodẽ mõ ẽẽndi.
ꝓfuit enĩ hic ↄcomitãter ꝛ incipit hic ẽẽ ex vi ↄsecra/
tionis. ❡ Si aũt teneat̃ ꝙ sanguis est ꝑ se ꝑs corꝑis
vt corpus est ꝑmũ signatũ spẽi panis. tũc opꝫ dĩe qḋ
bis est hic sanguis ex vi sacri. sed adhuc nõ eodẽ mõ:
qꝛ sub spẽ vini est per se ꝛ ꝑ: qꝛ ꝑmũ signatũ eiꝰ. Sub
spe vero panis est per se: sed non primo. imo aliquid
ꝑmi signati. nec tunc est frustra: qꝛ ꝑ se est sub spẽ pa/
M nis: vt saluet̃ vitas rei ↄtẽte ꝑ: nec incipit esse postq̃ꝫ
est eodẽ mõ ẽẽndi: sed incipit esse ꝑ: postq̃ꝫ nõ fuit ꝑ:
lꝫ per se habuerit ibi esse. ❡ Ad aliud arᵐ dico ꝙ po
sitis extremis nõ opꝫ relonẽ extrinsecus aduenientẽ
necessario sequi. In hoc enim differt a relone ꝓprie
dicta seu respectu intrinsecus adueniente. pñtialitas
aũt ista est respectus extrinsecus aduenĩẽs. ❡ Ad ali
ud lꝫ absolute posset corpꝰ xpi poni esse sine alijs. pu
ta sine aĩa: ꝛ sine alijs: tñ posita exñtia corꝑis alibi cũ
istis ꝓprietatibus ꝛ ꝑtibus. non põt hic esse sine illis
ꝑꝑ ↄdictionẽ de affirmatiõe ꝛ negatione absoluti sꝫ
duobus respectibus. ❡ Ex ista solone apparet q̃d est
in eucharistia ꝑ vt signum ꝛ ↄtẽtũ: ꝛ q̃d est ibi nõ ꝑmo
sed cõcomitanter: qꝛ illud sine quo ꝑmũ signatũ non
hẽret ẽẽ mõ nãlit̃ etiã posset dici ꝙ nõ ẽ necesse po/
sita exñtia corꝑis xpi hic ꝛ ibi. ꝙ illa que insũt corꝑi
sub vna exñtia insint sibi sub alia: loquendo ẽt de for
Pũctus sb/ mis absolutis. nec tñ sequitur ↄdictio. s. ꝙ sit quantũ ꝛ
tilissimus non q̃ntum. imo est quãtũ hic: sed non quãtitate que
N sit hic. sed quantitate que est in celo. ❡ Pro hoc ẽ rõ
talis. quecũqꝫ ↄtingenter ↄiungunt̃ inter se ꝛ eidẽ 3ᵒ.
põt vnũ illoꝝ ↄuenire illi tertio absqꝫ hoc ꝙ aliud cõ
ueniat eidẽ. sed pñtia subẽ hic ꝛ pñtia quantitatis eiꝰ
contingenter coniungunt̃ ꝛ inter se ꝛ respectu tertij
qḋ est corpus q̃ntũ. g̃ potest corpus manere quantuꝫ
posita vna pñtia sine alia. maior videt̃ plana: qꝛ nõ ẽ
ratio inseparabilitatis eorum ex parte eoꝝ inter se:
cum contingenter coniũgãt̃. nec ex parte tertij: qꝛ cõ
tingenter ↄiungũt̃ illi tertio. minor ꝓbat̃. pꝫ enim ꝙ
pñtia subẽ corꝑis ꝛ pñtia q̃ntitatis eius est alia ꝛ alia:
ꝛ neutra simpliciter includit alteram qꝛ neutra est ꝺ
per se essentia alterius. nec per se causa eius. ergo cõ
tingenter coniunguntur inter se. Probo etiam secun
dam partẽ minoris. s. ꝙ contingenter se hẽbẽt ad ꝭ
tertiũ qḋ est corpus esse quantũ. qꝛ forma absoluta ꝑ
us naturaliter ꝑficit suũ ꝑfectibile q̃ꝫ hmõi ꝑfectibi/
le vel ipsa forma hẽat respectũ extrinsecus aduenie
tem: ꝛ istud esset euidẽtius si argueret̃ de corꝑe ꝛ aĩa
nã ↄiunctio aĩe ad corpus requirit̃ ad exñtiã subẽ cõ
posite. Illa aũt suba cõposita ꝑus est nãliter quocũqꝫ
respectus extrinsecus adueniente. ergo substãtia cõ/
posita vel q̃ta seu corpus aĩatũ nõ hẽt hãc pñtiam vl̃
illam: ꝛ hoc ad aliquid extrinsecum ab istis nisi con/
tingenter sibi aduenĩẽtez: ꝛ sicut posterius naturalr̃.
❡ Ex hoc breuiter posset sic argui: quod ꝑt esse sine
aliq̃bꝰ cõiũctis: quoꝝ cõiũctio ẽ ↄtingẽs. põt esse sine
altero illorum precise. Corpꝰ aĩatũ vel substantia q̃
ta põt esse sine duabus illis pñtijs. s. presentia huius
ꝑtis spẽi eucharistie: ꝛ pñtia illius ꝑtis ꝛ ille due ꝑsen
tie cõtingẽter ↄiungũt̃. qꝛ neutra est per se cã alterꝰ.
ergo ꝛ suba q̃ta vel corpus aĩatũ põt esse cũ vna pñ/
tia sine alia. ꝛ tunc nihil aliud ẽẽt nisi ꝙ q̃titas ifor
ꝛet suũ ꝑfectibile. sed nõ hẽret duplicẽ pñtiã sicut hꝫ
suuꝫ ꝑfectibile. ꝛ ita suũ ꝑfectibile est q̃ntũ vtrobiqꝫ.

sed nõ quãtitate pñte vtrobiqꝫ. ❡ Cõtra. vbicunqꝫ
corpus est quantũ hꝫ ibi illḋ qḋ ẽ formale ꝑnᵐ ẽẽndi
quãtum: sed nõ hꝫ ibi illud nisi illud sit ibi pñs. g̃ ꝛc.
❡ Itẽ q̃le est aliq̃d ꝭ tale esset circumscripto per pose
vel impose oĩ alio esse. sed si circũscriberet̃ quãtitas
sub ẽẽ naturali corpus istud nõ ẽẽt quãtũ. ergo ipsuꝫ
vt hic non est quãtũ. ❡ Itẽ res eucharistie posset ibi
veraciter cõtineri absqꝫ hoc ꝙ hẽret alicubi esse mõ
naturali. pꝫ ex ꝑ arᵗᵒ huius solonis. sed si nusq̃ꝫ alibi
esset sola res hic ↄtenta esset suba. g̃ ipsa nõ est quãta
ꝛ qualis tũc ẽẽt ꝺm formã absolutã talis est nũc. ergo
ꝛc. ❡ Ad rõnẽ illã in ↄriũ de ↄtingẽti ↄiunctione pñ/ Rñsio
tiaꝝ inter se ꝛ eidẽ tertio cõposito ex ꝑtibꝰ absolutis.
❡ Rº ꝛc. Ad ꝑmuꝫ dici põt distinguendo maiorem.
aut itelligit̃ ꝙ hꝫ ibi quantitatẽ informãtẽ. ꝛ sic con/
cedo: aut pñtẽ: ꝛ sic nego. ❡ Ad 2ᵐ dico ꝙ quãtitas
semper iest corꝑi q̃lẽcũqꝫ hẽat: immo lꝫ nõ habeat
quantitatẽ vt hic pñtẽ. hꝫ tñ ipsam informantẽ ꝛ sic
est quantũ. ❡ Ad 3ᵐ dico ꝙ corpus xpi esset quan
tum lꝫ nõ mõ naturali nec q̃titate pñte: sed quanti aliorum
tate inherente. Questio. V.

D secũdum sic ꝓcedi
tur ꝛ ar/
guitur ꝙ si q̃cũqꝫ actio imanẽs q̃ iest
xpo naturaliter exñti insit sibi sacralr̃ i
eucharistia exñti: qꝛ nec auditio nec vi
sio: ꝛ sic vlr̃ de sensatione ꝓbat̃ ꝑ: quia
obiectũ non est sibi pñs in debita ꝓportione req̃sita
ad talẽ actũ loq̃ndo de obiecto qḋ ẽ sibi pñs vt in ce/
lo. ❡ 2ᵒ qꝛ organũ nõ hꝫ hic modũ extẽsiuũ sub quo
ꝛ nõ aliter est receptiuũ sensationis. ❡ 3ᵒ qꝛ iter ocu
lum vt hic. ꝛ obiectũ vt in celo est obstaculũ ꝓhibẽs
multiplicationẽ coloris vel lucis. g̃ ꝛc. ❡ 4ᵒ qꝛ ꝭ nõ
sentit ea q̃ sunt hic ꝑ... g̃ nec multo minus aliqḋ
aliud sensibile. Aïcedẽs ꝓbat̃ qꝛ organũ sensus nõ ẽ
hic sub mõ req̃sito ad sensatione. ❡ Cõtra. qꝛ tũc sit
esset vidẽs ꝛ nõ vidẽs idẽ obiectũ. ꝛ eodẽ mõ de alijs
sensationibus. ↄ͞ns est falsum qꝛ ↄdictoria simplr̃ in-
essent eidẽ. Euidẽtia huius rõnis pꝫ ex solone. q ꝑce
dentis arᵗᵒ. 2. ❡ Itẽ opatio est ꝑfectio potẽtie opati-
ue: ꝛ in ipsa ↄsistit btitudo ipsius potentie. Ipsã ẽt cõ
sequit̃ delectatio ꝓportionata ꝑfectiõi opationis. pa/
tẽt hec oĩa ex. io. ethiᶜ. ergo si oculus xpi vt hic care- Cap. 4.
ret visiõe quã hꝫ in celo careret hic sua ꝓpria ꝑfectio
ne. ꝛ hec est btitudo eiꝰ eo mõ q̃ visus dr̃ btificabilis.
Careret ẽt delectatiõe ↄñte illã opationẽ ꝑfectã: ꝛ tũc
sequeret̃ ꝙ oculus vt hic ẽẽt miser ꝛ cũ dolore ꝛ tri
stitia. qꝛ ꝙ tollit delectationẽ est dolorosum ꝛ triste
ꝛ tunc simplr̃ ẽẽt ↄ appetitum naturalem sensitiuuꝫ
qḋ haberet esse in eucharistia. A

Respondeo. Primo dĩ aliq̃d iẽẽ xpo
vt hic: qḋ sibi iẽẽt si nus
q̃ꝫ alibi ẽẽt nisi hic. cõcomitãter aũt dĩ aliq̃d sibi iesse
hic qḋ ꝑ inest sibi vt alibi. ꝛ ex hoc sibi inest vt ꝭ pro/
pter idẽtitatẽ subiecti ꝛ forme. ❡ Scḋm hoc g̃ est ꝑᵃ
ↄclo. s. ꝙ xpo vt hic cõcomitãter inest oĩs opatio q̃ ꝑ/
mo sibi inest vt in celo. ❡ 2ᵃ cõclusio est ꝙ nulla sen
satio potest primo inesse xpo vt in sacro. ❡ 3ᵃ ꝙ opa
tio spũalis vt intellectus ꝛ voluntatis põt primo in/
esse xpo vt in eucharistia. ❡ Prima conclusio ꝓbat̃
ꝑmo in vlĩ per hoc ꝙ nullum absolutũ desinit esse in
aliquo ꝓpter nouũ respectũ extrinsecus aduenientẽ B
operatio autem est forma absoluta vt ostensuꝫ est in
ꝑmo li. di. 3. ergo propter pñtiã nouam que est respe
ctus nouus extrinsecus aduenĩẽs nõ desinit illa ope
ratio inesse suo subiecto. Euidentia huius rationis

pōt hīi ex fine solōnis p̄cedentis qōnis. vbi ista ratio
diffusius ptractaē. ¶ Dicunt quidā ad hoc φ maior
est vera de formis simplr̄ absoluta operatio autē nō
est sic absoluta: qr reqrit respectū potētie ad obiectum.
¶ Cōtra. etiam alie q̄titates vl q̄litates in suo fie
ri dependent ab approximatione agētis: vt patet de
calore & frigore & aliis qualitatibus ad q̄s est altera-
tio. & tñ in eē suo sunt simplr̄ absolute. alie opationes in
suo fieri non reqrunt talem respectum. & hoc vbi insi
unt concomitāter & nō primo. Apparet enim φ si cor/
pus christi in cruce fuit infrigidatū: frigus etiam fie
bat in corpe christi vt in pixide ɔcomitanter sed nō
primo. & ad illud fieri non reqrebaē approximatio
agētis ad passum ibi. ergo a simili ista q̄litas cum sit
in se absoluta: lz in fieri reqrat pñtiam obiecti ad po/
tētiam: hoc nō erit nisi vbi primo isit. potest ergo con
comitāter infieri sine tali respectu. ¶ Rñdēt φ ope
ratio magis includit respectum q̄z alie forme de qui
bus arguiē. puta calor frigus & hmōi. qr ille tātū reqi
runt respectū agentis ad passum. & hoc vbi insunt p̄:
sed post suū fieri in eē pprio nō reqrūt hmōi respectū
sed opatio est in ɔtinuo fieri. & iō reqrit ɔtinuā appro
ximationē potētie ad obiectū. Et ex hoc vr̄ φ magis
repugnet isti infieri vel in esse sine tali respectu q̄z ca
lori. ¶ Dico φ lz sit in fieri continue tñ nō sequiē qn
cōcomitāter possit inesse & ɔtinue infieri sine obiecti
pñtia vel approximatione. sicut. n. calor potest infie/
ri corpi in eucharistia sine approximatione agētis: vt
ibi. ita si eē caloris eēt infieri semp posset cāri calor in
corpe in hostia. & tñ sine tali approximatione. Nō. n.
magis reqriē ɔtinuus respectus ad fieri continuum
q̄z ad fieri transiens respectus protunc pñs. ¶ Et si
obiicias ad opationē requiriē respectus ad obiectū:
nō tñ vt est cā in fieri. sz cū hoc reqriē obz i rōe termi
nātis. sicut ḡ ipossibile est opationē esse & nō termia/
ri ad obiectū: sic impole est φ alicubi insit. & vt ibi nō
C terminet ad obiectū pñs. ¶ Dico φ nō oz obiectū in
se esse pñs pp terminationē actus: sz tñ ppter cāsatio/
nem. ita φ qn̄ est aliqua cā sufficiens ipsius actus nō
requiriē pñtia obiecti ppter terminationē. sicut pz ð
vidente creaturā in essentia diuina. si essentia esset cā
illius visionis non requiriē illud obiectum ad qḋ ter
minatur hec visio pñs ppria presentialitate. ¶ 2° p
baē hec p̄ma conclusio in spāli. qr ois intellectio inē
xpo ibi & hic. Sz si anima xpi intelligeret precise fm
modū intelligēdi aīe viatoris nō haberet intellectio/
nem intuitiuam istius obiecti sine sensatione conco
mitante eiusdem. ergo cum illam intellectionē habe
ret eandē hic & ibi: sequiē φ ēt sensationē requisitā
ad ipsam haberet hic sicut ibi. ¶ 3° probatur sic: qr
passio appetitus sensitiui vtpote dolor eadem infuis
set hic & ibi. ergo sensatio eadem antecedens probaē
qr mors secuta fuisset hic sicut ibi. ibi aūt sequebatur
ad dolorem immoderatū. ergo & hic. ɔñtia p̄ma pba
I tur: qr non est idem effectus sine eadem cā: & hoc nō
ponendo miraculū: & loquendo de cā naturali p̄cisa.
dolor est effectus sensationis vel obiecti nō nisi sen/
sati. ḡ nō pōt esse idem dolor sine sensatione eadem
absq̄ miraculo. ¶ Rñdent q̄dā φ actus imagiatio/
nis sufficeret ad hoc in christo. s. ad illū dolorē. ¶ Cō
tra hoc duplr̄. primo qr visio destruit se. non enī pos/
sibile est actum imaginatiōis inesse cui actus sz sen/
Li.ti6o. sum nō pōt inesse: qr imaginatio est motus factus a
sen. 2. de aīa. ¶ 2° qr imaginatio non est causa dolo
ris eiusdē fm spēm. cuius cā ē sensatio exterior. alio
quin somnians doleret dolore eiusdem spēi cum do

lore vigilantis. ¶ 2ª conclusio p̄ncipalis pbaē sic. qr
organum sensus non est in corpore xpi in eucharistia D
sub mō illo qui requiriē ad hoc φ immutetē ab obie
cto: qr opz φ tale habeat modū quantitatiuū & sic sit
localiter in loco ad hoc vt patiaē a corpore obiecto: si
militer ei vt in eucharistia non est obiectū approxia-
tum. ita. n. est hic pñs cuicūq̄ corpori vt agenti: ac si
nō esset pñs. qr sic hic est: ac si nusq̄ eēt quātū ad rō/
nē patiendi a corpe: esse. n. corpus agens requirit pas
sum approximatū sibi localr̄. sic aūt non est hic corp⁹
xpi localr̄. sed solū spēs est hic isto mō. nec illud ē ma
gis pñs hic alicui corpi in rōne passi q̄z si angelus eēt
hic. ergo nulla sensatio potest sibi inesse p̄ vt i eucha
ristia existit. ¶ 3ª conclusio. s. φ operatio intellectus
& voluntatis p̄ pōt inesse xpo vt in eucharistia. pbaē
sic: qr anima xpi nūc beata itelligit sicut angelus quo E
ad hoc φ nō dependet a sensibus: nec ex sensibilib⁹
in intelligēdo. ergo sicut angelus alicubi exñs posset
intuitiue intelligere obiectum sibi proportionaliter
pñs: ita aīa xpi ibidē exñs potest illud obiectum itue
ri. ergo aīa xpi vt hic potest intuitiue intelligere illa i
telligibilia que sunt sibi vt hic pñtia sicut angelus pos
set: vtpote intuitiue videre angelum hic presentem
& animam sacerdotis. hec autē intuitio inest anime
christi primo vt hic: qr non inest illi anime primo vt
in celo supposito φ immoderata distantia impediat
intellectionē intuitiuā creatā: sic enim angelus exñs
in celo intuitiue nō videt q̄cquid pñs hic videt ituiti
ue. ¶ Ex hoc sequitur correlarium φ christus ppter
suum esse in eucharistia non tñ nō p̄uaē aliqua ope/
ratione quam habet vt in celo: sed vt in eucharistia ē
habet aliquam operationem p̄mo quā per ɔñs cōco F
mitāter habet vt in celo: vtpote itellectionē & volitio
nem cuiuscūq̄ obiecti cuius angelus hic presens ha
beret. & per ɔñs nō est ad imp̄fectionē suam φ sit in
eucharistia: sed ad ampliorē pfectionem.

Ex his ad argumenta. ¶ Ad primum dico φ
ois sensatio eiusdē obiecti que inest
sensui xpi vt in celo: inest eidem in eucharistia: sicut
probatū est in prima ɔclusione per tres vias. ¶ Ad
primam probationem in oppositum dico: φ nō re/ G
quiriē obiectū in debita pportione presens ad actū
sentiendi nisi vbi obiectū est aliq̄ mō cā sensationis &
hic vt p̄ immēde. ¶ Ad 2ᵃᵐ dico: φ organū hoc vē est
q̄ntū hic sicut in celo. & p ɔñs pōt recipe sensationē nō
obstāte φ sensatio nō recipiē absolute nisi in q̄nto hn̄/
te modū quātitatiuū: sed nō hz hic modū q̄ntitatiuū
idest coextensum quāto cui est pñs nec replet locum
& ideo vt hic non pōt sibi p̄mo infieri sensatio. iste. n.
modus quātitatiuus reqriē in organo ad hoc φ p̄mo
sibi insit sensatio: sed nō requiriē ad hoc φ cōcomi/
tanter sibi insit vel insit: qr nō est cā necīa recipien/
di sensationē hmōi modus quātitatiuus: sed tñ mō H
ɔditio reqsita p cōpationē ad agēs p̄mo trāsmutans.
¶ Ad tertiā pbationē dico per idē φ obstaculū non
est obstaculū nisi ad sensationē p̄mo infiendā vel in
fieri. ¶ Ad 4ᵐ arᵐ nego ɔñtiam. nā añs est verū ex
secunda ɔclōne solonis. ɔñs aūt falsum est ex prima
ɔclōne. rō defectus ɔñtie patet ex dictis: qr ad sentiē
dum illa que sunt hic oporteret sensationē primo fie
ri in oculo vt hic. non enim pōt illa sensatio primo in
fieri oculo vt in celo: qr illud sensibile nō est pñs ocu
lo vt in celo. sed ad hoc φ insit sensatio concomitā/
ter alicuius obiecti oculo: vt hic sufficit φ illud sit p
portionaliter presens oculo vt alibi & vt possit sibi vt
ibi primo infieri. sic autem est de obiectis que sentit

fensus christi vt in celo. Questio. .VI.

AD tertium sic pceditur ⁊ arguit̃ φ corpori xp̄i vt in eucharistia possit inesse motus corpalis. p̄ q: vnū ⁊ idē nō pōt sil' esse cōtinuū ⁊ nō ꝯtinuū. q: ꝯtinuitas pcedit vbi ⁊ est absoluta fo:a. Sed corpus xp̄i in cruce erat nō ꝯtinuū loq̄ndo de diuisione facta p vulnera. ergo ipsum in pixide erat nō ꝯtinuū: sed simpl'r diuisum. g̊ de ꝯtinuo fiebat nō ꝯtinuū. ⁊ p ꝯ̃ñs mouebat̃ motu corpali. ¶ 2. sic. Nutritio ē ad subaꝫ. g̊ nō pōt idē sil' nutrire ⁊ n̄ nutriri. Corpus xp̄i nutriebat̃ in exñtia nāli. g̊ nutritū fuisset in exñtia sacrali. Sed nutritio est

2.thoᶜ.c.xi. mutatio corpalis. ergo ⁊c̃. ¶ 3° sic. Motis nobis mouent̃ oīa que in nobis sūt. g̊ mota hostia mouet̃ corpus xp̄i in hostia: sed ille motus est corpalis: q: trāsit ab vno vbi ad aliud vbi. ergo ⁊c̃. ¶ Et cōfirmat̃: quia impoī̃e est aliquid h̄re aliud ⁊ aliud vbi sine oī motu ⁊ mutatione. Corpus xp̄i h̄ꝫ aliud ⁊ aliud vbi qñ hostia mouet̃. g̊ ⁊c̃. ¶ 4° sic. subiectū h̄ñs dispōnes req̊sitas ad susceptionē alicuius fo:e pōt illā recipe. Corpus xp̄i hic h̄ꝫ oēs dispōnes requisitas ad receptioēꝫ caloris ⁊ frigoris: q: quecunq̄ sunt rōnes recipiendi istas q̄litates in corpe xp̄i naturaliter exñte: ille eedē insunt corpori xp̄i vt hic. ergo corpus xp̄i vt hic pōt recipere calorē ⁊ frigus. ⁊ per ꝯ̃ñs moueri motu alte

T.c.8. rationis fm tertiam spēm qualitatis. ¶ Contra. 5. phyᶜ dicitur. Omne quod mouet̃ est in loco. Corpꝰ xp̄i in sacro non est in loco. ergo ⁊c̃.

Ad intellectuꝫ q̄ōnis premitto distinctiones q̄sdaꝫ

a primo de motu. Potest. n. intelligi stricte nō dico distinguēdo motū ꝯ̃ mutationē: sicut diuisibile ꝯ̃ indiuisibile: sed accipiendo motū indifferenter ad mutationē diuisibilē ⁊ indiuisibilē. stricte tñ accipit̃ fm φ est ad illos terminos ad quos ponit ph̄s proprie fieri mutationē: que sunt subā. quātitas. qualitas: ⁊ vbi

L.c.7.t.9. pꝫ. 5. phyᶜ. pōt ēt alio mō magis extensiue accipi put dicit quācūq̄ acceptionē cuiuscūq̄ noue forme siue absolute siue respectiue: ⁊ siue respectus ptinētis ad vbi pprie vel p quādā silitudinē vel reductionē. cuiusmodi respectꝰ ē p̄ñtialitas corporis xp̄i hic sb̄ spe vt tactū est in. 1. q. huius di. ¶ Distinguo 2°. φ corpꝰ xp̄i pōt itelligi moueri motu sic vel sic sumpto p̄mo vel ꝯcomitāter: ⁊ rō mēbroꝝ huius diuisionis pꝫ ex p̄ñᵒ solonis. q. precedentis. ¶ 3° distinguo ex parte agentis: φ corpus sic vel sic moueri tali vel tali motu pōt intelligi vel a virtute creata vel immediate a deo. fm hoc ergo stabit solutio q̄ōnis i sex ꝯclonibꝰ.

b ¶ Prima est ista. Corpus xp̄i vt in eucharistia non pōt moueri p̄: motu vel mutatione pprie dicta a virtute creata. ¶ 2ᵃ est ista. φ pōt p̄ moueri motu pprie dicto immediate a deo. ¶ 3ᵃ est ista. φ pōt moueri ⁊ mouet̃ p̄: motu extēsiue sumpto. ¶ 4ᵃ est ista. φ isto modo ⁊ isto motu non mouet̃ nisi imediate a deo. ¶ 5ᵃ est. φ pōt ꝯcomitāter moueri ⁊ mouet̃ oī motu ad formā absolutā quo mouet̃ p̄ vt i celo: ⁊ ab eodē agente a quo ibi mouet̃. ¶ 6ᵃ ⁊ vltima est. φ non mouet̃ ꝯcomitanter motu locali quo mouet̃ p̄ vt in celo: nec aliquo motu n̄ii motali locali. ¶ Primo cō

c clusio pbat̃ sic. q: nulla virtus creata agit circa corpꝰ nō sibi pportionalr approximatū fm locum. corpus xp̄i est hic nō vt in loco: ⁊ p ꝯ̃ñs nulli approximatū h̄ꝫ locū: imo tñ illa spēs sub qua est approximat̃ cuicunq̄ agenti illa approximatione q̄ pōt h̄ri ad istud vbi.

a.l.nulla. Dixi aūt oīs virtus creata: q: ⁊ si manifestius sit de corpore q̄ꝫ de angelo: tñ angelus si agat circa corpus realiter transmutādo illō realiter sibi approximatur localr vel saltem habet localem exñtiā: q: virtus eiꝰ nō pōt eē ad aliquē motū in corpe nisi p̄supposito vbi illius corpis. ¶ 2ᵃ cōclō pbat̃ per quartā rōnē factā ad p̄mā ptē: q: oēm dispōnē neciam ad recipiēdū calorem h̄ꝫ corpus xp̄i vt h̄: quā h̄ꝫ vt in celo. ergo sibi vt h̄ nō repugnat recipe caloreꝫ esto per possibile vel ipossibile q̄ nusq̄ alibi esset. ⁊ per ꝯ̃ñs cū virtꝰ diuina oēm formā posset ipimere passo cuius passum ē receptiuū: sequit̃ φ deus pōt corpus suū vt h̄ transmutare p̄ ad calorē. ¶ 3ᵃ cōclusio pꝫ. q: tenemus φ post cōse. vbicūq̄ est hostia ibi vere est corpus xp̄i. ergo pp p̄ñtiaꝫ vniformē corpis ad hostiā que hostia h̄ꝫ aliā ⁊ aliā p̄ñtiā localē p̄ ad aliud ⁊ aliud ꝯtinēs sequit̃ φ corpus xp̄i hēat aliā ⁊ aliā p̄ñtiā ad aliō ⁊ aliō continēs. hic aūt alia ⁊ alia p̄ñtia nō est sine mutatioē sic extensiue sūpta. ⁊ isto mō sest p̄ corpori vt h̄: quia nullo mō corpus xp̄i vt in celo h̄ꝫ istā p̄ñtiā. imo neutram. ¶ Et si queras possēt ne habere aliam ⁊ aliaꝫ presentiā ⁊ nō tñ respectu ꝯtinentis. s. spēi ita φ eēt p̄ñtialitas respectu cōtinētis spēm: lꝫ respectu spēi non hēret aliā p̄ñtiam ⁊ inciperet h̄re nouā p̄ñtiā respectu alterius: Dico φ nō est simpl'r neciuꝫ illō corpus eē p̄ñs spēi: sed tñ ex ordinatiōe diuina de qua

D certificauit ecclesiam. posset ergo deus de potētia absoluta facere corpus suum non esse p̄ñs spēi isto mō manente specie: ⁊ facere ipsum isto mō p̄ñs aeri circūstanti hostiā: ⁊ ēt successiue nūc vni parti aeris: nūc alteri: ⁊ sic trāsferre corpꝰ de loco hostie vsq̄ ad quācunq̄ partem vniuersi. ⁊ semper sub eodem modo existendi nō localiter cū alio corpore replente locū. ¶ 4ᵃ conclusio pbat̃: q: quod nullo mō h̄ꝫ virtuteꝫ motiuam sup aliud qñ illud est per se nō mouet illō per accidens qñ est cū alio cū quo non facit vnū sicut actus ⁊ potētia. sed virtus creata oīno nō pōt sup corpus xp̄i in se sub isto modo existendi ad mouenduꝫ ipsū. ergo qñ est cū alio respectu cuius nō est sicut potentia nec sicut actus sequit̃ φ eadē vtꝰ non poterit corpꝰ illud mouere ēt per accñs: sic aūt est cū hostia: q: pꝫ φ spēs nō ē forma eius: nec ipsum forma spēi. Si maior ista n[…]t̃: q: graue exñs in naui mouet̃ a mouente nauē. lꝫ graue nō sit forma nauis nec econuerso instātia non est ad ppositū: q: virtus motiua illius posset sup graue p se: si graue per se esset. ideo aūt addidi in maiori. quoꝝ neutrum est actus alteriꝰ q: ⁊ si aliq̄d qō ē actus alicuius non posset p se moueri ab aliquo: tñ pōt moueri per accidens ab eodeꝫ potente mouere totum cuius est iste actus. ¶ Sed vt ꝯ̃ maiorē oīs instātia tollat̃. accipiat̃ ista maior qñ

E aliqua ꝯiungunt̃ pcise per actum voluntatis ꝯtingenter se h̄ñtis ad illam ꝯiunctionē si vnū illoꝝ fm se sit mobile oīno improportionatū alicui mouenti. ⁊ reliquum pportionatū ipsum non eadē motiōe pōt mouere vtrūq̄ istoꝝ ꝯiunctoꝝ: pꝫ. q: si mouet vnum qō est sibi proportionatū nō pp hoc per accidēs mouet reliquū: q: reliquū nō est presens isti moto: nec sicut actus potentie nec econuerso. nec simpl'r ex aliq̄ necessitate nāli sicut graue est p̄ñs illi cui innitit̃: ⁊ pp h̄ simul mouet̃ cū illo. sed tñ mō est sibi p̄ñs voluntate aliqua cōtingenter se h̄ñte ad illam cōiunctioneꝫ que p ꝯ̃ñs pōt nō velle cōiunctionē illā: stāte tñ motione alterius illoꝝ. ¶ Exēplū istiꝰ. si angelus voluntarie faceret se esse p̄ñtem lapidi. si moueo lapidē non pp hoc moueo angelū: q: nec est mobile p se a v̄tute mea: nec p accñs in pposito. q: nec est forma nec po

alicuı' mobilis ꝑ se a me. Si ergo angelus eēt pñs
lapidi moto a me in termino mot'. h̄ nō eēt ꝑ actū
meū: sed ꝑ actionē suā ꝓpriā q̄ faceret se pñtē ibi. eo
dē mō in ꝓposito cū corp' sit pñs spēi tñ ꝑ actū volū
tatis diuine. si facio spēm hēre nouū vbi ꝑ illā motio
nē nō est ibi corp': qꝛ nullo mō subest presentialitas
illius corꝑis neqꝫ noua neqꝫ antiqua voluntati mee
nec etiā per accidēs: qꝛ nō est forma: nec pars illius
qđ subest mee motioni. ¶ Contra. qđ mouet aliqđ
per se mouet ꝑ accidēs qcqđ est in illo. ergo virtus crea
ta q̄ per se mouet hostiā: per accidēs mouet corpus
qđ per se est in hostia. ¶ 2°: qꝛ alr̄ eēt nouū miracu
lū quotiēs sacerdos trāsferret hostiā: qꝛ illa trāslatio
nō posset fieri manēte veritate eucharistie sine spāli
actione diuina. ¶ Ad p^{m} dico: ꝙ illa ꝓpositio falsa
est. nisi intelligat̄ de illo qđ est in moto vel sicut act'
in potētia vel sicut pars in toto vel sicut aliqđ neces
sitate nāli cōiūctū: vt graue illi cui inittit̄. si .n. tñ per
actū volūtatis cōtingēter coniungit̄ hoc illi. mouens
istud nō ꝑꝑ hoc mouebit illud: sed opꝫ ꝙ illa volūn
tas que est cā cōiunctōis sit ēt cā motionis illius qđ
nulla nāli necessitate cōiūgit̄ moto. sic est in ꝓposi
to. ⁊ pꝫ exēplū de angelo. nō eniꝫ mouēs lapidē ꝑ se:
ꝑꝑ h̄ mouet angelū ꝑ accñs: vt dictū est. ¶ Ad 2^{m} di
co. ꝙ nō est nouū miraculū: qꝛ deus ea volūtate qua
instituit eucharistiā in ecclia determiauit facere cor
pus xp̄i semꝑ presens spēi post cōsecrationē. ⁊ iō spe
manente qualitercūqꝫ transferat̄ ꝙ deus faciat cor
pus pñs alia pñtia loquēdo de pñtia respectu cōtinē
tis. sicut spēs hꝫ aliā pñtiā ⁊ aliā vt ꝓ cōtenta non est
nouū miraculū: sed antiqua determinatio volūtatis
diuine. sicut si āgelus determinasset ꝑ volūtatē ꝙ sem
per sit eē cū isto lapide: nō diceret̄ miraculū: qꝛ trāf
fert̄ trāslato lapide: nō tñ trāsferēs lapidē ꝑ actionē
suā transferret angelū: sed angelus voluntate ꝓpria.
¶ 5ª ɔclo ꝓbat̄ ꝑ illā ꝓbationē que posita est de for
mis absolutis tā in pñā. q. istı' articuli q̄ꝫ in 3^{a} qꝛ ab
solutū nō variat̄ ꝑꝑ variationē respectus extrinsecı
nec desinit inesse ꝑꝑ nouū respectū extrinsec' adue
niētē: ⁊ q̄ rōne de absoluto inesse: eadē rōne de abso
luto in fieri. ¶ Hec ēt ɔclusio pꝫ probari in spāli dis
currēdo ꝑ mutationes q̄ sunt ad formas absolutas.
ꝓ qdē de alteratione qꝛ si corpus est calidū in exñtia
nāli cōcomitāter est calidū in sacro fm ꝙ oēs conce
dūt. ¶ Consilr̄ de augmēto ⁊ diminutiōe: qꝛ si pars
q̄titatiua adueniret vel recederet a corpore in exi
stētia nāli: ɔsilr̄ adueniret vel recederet in euchari
stia: qꝛ easdē ptes hꝫ corpus sub vno mō essendi q̄s
sub alio ex p^{a}. q. istı' articuli. ¶ Consilr̄ de nutritiōe
qꝛ nutritio est aggñatio partis toti nutriēdo: nō autē
pōt eē aliq̄ pars aggñata h̄ q̄ nō est ibi. eodē mō i cor
ruptione q̄ opponit̄ nutritiōi si aliq̄ ps deperit corꝑi
in exñtia nāli: ipsa nō manet ps eiusdē in sacro nec
ecōuerso. ¶ Nec tñ dico: ꝙ si corp' corrūperet̄ i exi
stētia nāli ꝙ ꝑꝑ h̄ corrūperet̄ in eucharistia. ¶ Ubi
sciēdū ꝙ corruptio proprie dicta est sepatio forme a
mā manēte postea sub ꝓuatōe forme. si aūt corrūpe
ret̄ in exñtia nāli nō maneret in eucharistia mā sine
forma. h̄ declaro sic. qꝛ aīa ꝓ ꝑficit suū p^{m} ꝑfectibile
s. totū corp' organicū. ptes aūt nō ꝑficit: nisi qꝛ sunt
aliqđ pmi ꝑfectibilis. ergo forma toti' corꝑis organici
cessante nihil est formatū ab aīa. Eodē mō vr̄ qñ ali
qđ cōpetit ꝓ toti: ⁊ parti nō: nisi qꝛ toti: destructo to
to in ordie ad illud ps nō hꝫ eundē ordinē ad idem.
Nūc aūt p^{m} signatū eucharistie est corp' cōpositum
ex mā ⁊ forma: siue includat sanguinē siue nō: nō cu
ro. de hoc tactū est art^{lo} isto. q. j. ergo non manēte aliq̄
toto sub rōne pmi signati nihil ei' remanet tanqꝫ si
gnatū eius ꝑ se: sꝫ sepata forma corꝑis a mā ī exñtia
nāli nō manet illud p^{m} signatū eius ꝑ se sub euchari
stia: qꝛ simul mā hēret formā ⁊ nō hēret. ergo sub illo si
gno nihil oīno manet isti' signati. neqꝫ .n. mā sub for
ma ꝑꝑ ɔ̄dictionē: neqꝫ mā sine forma oīno: qꝛ nō cō
tinet̄ hic: nisi qꝛ ps toti': neqꝫ mā sub alia forma: qꝛ
tūc simul hēt ⁊ nō hēret illā aliā formā. ¶ Cōtra. ꝓ
ut cōcessuꝫ est in p^{a}. q. isti' articuli ꝙ posset manere
res eucharistie: ⁊ si corp' nusqꝫ hēret exñtiā nālē:
imo posito ꝙ corrūperet̄ in exñtia nāli nō sequit̄ qn
possit manere vere idē vt est res eucharistie. ¶ Rñ
deo. ꝙ illa desitio corporis sub exñtia nāli pōt eē to
ta ⁊ totalis q̄si esset annihilatio. ⁊ vere esset annihila
tio si corpus alicubi nō esset: tñ maneret totū idē hic D
sub alio mō existēdi. Sed si sit ibi corruptio illa ptia
lis destructio. s. sepatio ptis a pte manēte ⁊ illa non
pōt esse ibi nō existēte simul sepatiōe vbicūqꝫ: nec se
patio illa pōt stare h̄ cū hoc ꝙ aliqđ corꝑis sit i sacro
qꝛ nihil corꝑis est in sacro nisi vt est ps totius. ps āt
mālis sepata a pte formali nō est ps totius: ergo nō seq
tur. si pōt desinere esse h̄ nō desinendo esse ibi. ergo pōt
corrūpi ibi ⁊ non corrūpi h̄: qꝛ p^{m} nullā includit ɔ̄di
ctionē. nō eniꝫ ponit nisi vnū respectū manere in ab
soluto alio non manēte. 2^{m} aūt ponit ɔ̄dictionē. s. eā
dē formā absolutā informare idē ⁊ nō informare. po
sita sola variatiōe respectuū. ¶ Si aūt dicas ꝙ vtro
biqꝫ forma nō iformat mām. ¶ Cōtra qꝛ ɔ̄ veritatē
hui' sacri est partē corporis ɔtineri h̄ nisi pri' ɔtinea
tur totū corp': ⁊ ita mā sine forma nullo mō ɔtinebi
tur hic. nec ꝑ ɔñs poterit corrūpi vt hic lꝫ totalr̄ possit
corrūpi vt h̄: qꝛ nō pt mā trāsmutari vt h̄ a forma ad
priuationē: que trāsmutatio est corruptio: imo māꝫ
desinere hēre formā est desinere esse partē toti': ⁊ ꝑ
ɔñs desinere esse vt hic. Ex pmis duab' ɔclusionib' Epilogatio dictorum.
appet q̄uo corpus christi vt hic posset ꝓ moueri mo
tu ꝓprie dicto ⁊ a quo. ¶ Ex tertia ⁊ quarta pꝫ q̄uo
corpus christi vt h̄ possit moueri ꝓ motu extēsiue s̄ū
pto ⁊ a quo. ¶ Ex q̄nta ⁊ sexta appet q̄uo possit mo
ueri concomitanter ⁊ quo motu ⁊ a quo.

Ad rationes.

¶ Ad pmā lꝫ dicat̄ ꝙ
vulnerabat̄ in cruce ⁊ I
non in pixide: tñ video ꝙ vuln' pōt accipi pro ipsa
formali diuisiōe continui ptiū: vel pro ipsa vt inflicta a
corꝑe vt ibi subintrāte ⁊ diuidēte ptes corporis. si ꝓ
mō: ita diuisuꝫ fuisset corpus in pixide sicut in cruce
qꝛ sicut arguit̄ cōtinuitas ⁊ nō ɔtinuitas nō pñt salua
ri ꝑꝑ aliud ⁊ aliud vbi. Si aūt accipiat̄ scđo mō ver
est: ꝙ illa diuisio nō ifiebat corpori pñs vt in pixide.
Ista ēt diuisio partiū corporis in pixide fuisset cōpa
rādo partes ad totū cuius sunt partes: nō aūt cōparā
do ad locū vel continēs: qꝛ partes diuise nō habuis
sent vbi ⁊ vbi distantia sicut habuerūt partes diuise
in cruce: ⁊ rō huius est 2 qꝛ partes in cruce habuerūt
extēsionem corporalē correspondentē extensioni cōtinē
tis. Et ideo diuisioni earū in toto correspōdebat distin
ctio in partibus cōtinētis: non sic aūt ptes in eucha
ristia: imo partes ibi diuise ⁊ discontinue vt in toto
non habuissent ptes distinctas ɔtinētis sibi corrñdē
tes. ¶ Per hoc pōt solui vnū arg^{m} qđ fit ad 2^{am}. q.
pmi articuli: qꝛ si liquor posset eē in duob' locis. ergo h̄
in dolio clauso. ibi aūt in dolio ꝑforato. ⁊ ꝑ ɔñs h̄ ma
neret ɔtinuuꝫ. ibi aūt flueret. ¶ Rñ°. ꝙ partes cōpa
rando ad totū eodē mō haberent ɔtinuitatē h̄ ⁊ ibi:
sed cōparando ad ɔtinēs possent hēre ɔtinuitatē cō

Speculare diligēter. B

tinentis corrñdētē h̄ ⁊ nō ſiſſez corrñdētē ibi. ❡ Ad
2ᵐ de nutritione pȝ ꝙ illa fuiſſet corporis exiſtentis
vtrobiq̄ȝ: accipiēdo nutritionē ꝓ aggeneratiōe ptis
ſubē ipſi toti nutrito: ſȝ nō ſequit̄ ex hoc mutatio cor
poralis. ꝓ corpis vt h̄: q2 nō eēt ꝑ nutrimētū approxi
matū vt h̄: ſȝ tm̄ eēt h̄ cōcomitāter ꝑꝑ cōuerſionē nu
trimēti alibi approximati: ⁊ ꝑꝑ idētitatē ſubē h̄ ⁊ ibi
quā opȝ vbiq̄ȝ hēre eaſdē ptes. ❡ Ad 3ᵐ pȝ: q̄uo mo-
uet̄ ꝓ accipiēdo motū extēſiue ⁊ a quo ex tertia ⁊ q̄r/
ta ɔcluſiōe. ❡ Ad 4ᵐ cōcedo q̄d ꝓbat̄. ſ. ꝙ abſolute
pōt h̄ corp⁹ moueri ꝓ: motu corpali ꝓprie dicto: ſed
nō a quocūq̄ȝ: ſȝ a deo imediate ſicut dcm̄ ē in ɔclu/
ſiōe ſcda. Jō aūt nō ab alio agēte cōcomitāter ēt: q2
agēs creatū ad hoc ꝙ trāſmutet corp⁹ reqrit ipſum
localr̄ approximatū: de⁹ aūt pōt agere in corp⁹ quā/
tūcūq̄ȝ nō localr̄ exñs: q2 po^a ei⁹ reſpicit paſſuȝ abſo
lute ſm ꝙ ipm̄ eſt ſuſceptiuū termini: nō aūt reſpi/
cit ipm̄ ꝓcīſe ſm ɔditōes illas accñtales approxima
tiōis ⁊ diſtantie localis q̄ ſunt nec̄ie reſpectu agētis
cuiuſlibet nālis. ❡ Hic intelligēdū ē ꝓ argᵗᵒ de nu/
tritiōe ꝙ ſi corpus nō nutrit̄ h̄ niſi cōcomitanter: q2
alibi ꝓ ⁊ nutritio eſt nec̄ia ad cōſeruationē vite mor
talis. ḡ nō pōt corp⁹ h̄ cōtinuari i vita niſi qr cōtinua
tur alibi. ❡ Et ex h̄ ſequit̄ ꝙ ſi nuſq̄ȝ alibi eſſet mō
nāli vel moreret̄ deficiēte nutrimēto iā cōuerſo vel
ꝑpetuo maneret in vita mortali ſine ſuſceptione nu
trimēti. ſi ḡ nuſq̄ȝ eſſet localr̄: ſed tm̄ ſacralr̄ ſemper
maneret ibi ſub eodē mō eſſendi quo inceperat ibi.
nō enim magis poſſet mori vt ibi q̄ȝ nutriri. ḡ poſſi-
bile eſſet corpus ſub aliquo mō eſſendi viuere vita
mortali: ⁊ tñ imortalr̄ ſine ēt nutritione ⁊ reſpiratio
ne ⁊ aliis que ad vitā mortalē cōiter requiruntur.

Circa tertium principale q̄rō tria. ❡ pᵐ ð
virtute actiua nāli in eucharistia. vtruȝ
ſ. xp̄s in eucharistia exiſtēs poſſit ꝑ ali/
quā nālē virtutē trāſmutare aliqd alid
a ſe? ❡ 2° de actione eius vt obiecti in potētiā intel
lectiuā vtrū aliq̄s intellectus creat⁹ poſſit nāliter vi
dere exiſtētiā xp̄i in eucharistia? ❡ 3° de actiōe eius
vt obiecti in ſenſuȝ. vtrū aliq̄s ſenſus poſſit nālr̄ cor/
pus xp̄i ſentire vt in eucharistia? Qō. vii.

Ad primum arguit̄ ꝙ ſic
q2 ſȝ phȝ. 5.
T.c.17. meta. ⁊. 9. po^a actiua eſt pñᵐ trāſmutā
T.c.2. di aliud inq̄ȝtū aliud: ſed xp̄s vt in eu/
charistia hȝ potētiā actiuā: q2 oēm for/
mā abſolutā quā hȝ in exiſtētia nāli. ḡ vt in eucharistia
hȝ pñᵐ trāſmutādi: ſȝ hñs pñᵐ trāſmutādi per illud
trāſmutare pōt: ſȝ poſſet fieri vis de gerūdiuo trans/
a.l.ſic. mutādi ſȝ illa q̄ dicta ſunt in ꝓ li. di. ~ an fili⁹ dei hȝ
potētiā generādi. ❡ 2° ſic. hō viuēs vita mortali ſem
T.c.41.⁊.2. ꝑ nutrit̄. ꝓ de gnātōe: ſed corp⁹ xp̄i in eucharistia vi
de aīa. xiſſet vita mortali dū xp̄s eſſet mortalis. ḡ ſemꝑ nu/
T.c.47. triret̄ ⁊ nutrimētū cōuerteret̄ in ſubaȝ ei⁹. ḡ ſemper
ageret. ❡ 3° ſic. hō viuēs vita mortali ſemꝑ indiget
reſpiratōe aeris ⁊ inſpiratione. pȝ: q2 ſuffocatio ſiue
in aq̄ ſiue in aere ſemꝑ ſit ꝑꝑ defectū huius ſ. reſpira
re vt dr̄ i libro de reſpiratiōe. Corpus xp̄i vt pus vi/
uit h̄ vita mortali. ḡ continue hic inſpirat ⁊ reſpirat
aerē: ſed he ſunt actiōes. ḡ ⁊c. ❡ 4° xp̄s vt i euchari
T.c.8. idē ꝓ ſtia hȝ eādē potētiā actiuā quā hȝ vt i celo: nec eſt im
de gñaᵗⁱᵒⁿᵉ. pedita vt eſt h̄. ḡ ſm illā potētiā pōt xp̄s h̄ exire in ac
t.c.54.⁊.55 tū ei⁹. ⁊ ꝑ ɔñs mouere corpuȝ ſuū motu locali. ❡ Cō
tra. Omne agēs phyſice agēdo repatit̄. 3. phyˢ. Cor/
pus xp̄i vt h̄ nō pōt pati phice. ḡ nec agere. ❡ 2° ſic

corpus agēs in aliud reqrit determinatā approxima
tionē ſm locū ad aliud corpus. Corp⁹ xp̄i nō eſt hic
localiter: imo quātū ad oēm hītudinē ad aliud cor/
pus eſt h̄ ac ſi nō eſſet h̄: q2 nō replet h̄ locum.

Reſpōdeo. Sicut hō ē ɔpoſit⁹ ex aīa ⁊
corpe. ita hȝ poᵃˢ q̄ſdā me
re ſpūales q̄ ɔueniūt aie ꝓ. tñ toti ꝑ ſe ꝑ aiaȝ vt ſūt in A
tellect⁹ ⁊ volūtas hȝ ēt q̄ſdā potētias corporeas q̄. ſ.
nō ſunt aie ꝑ ſe: ſȝ totius ɔiūcti ex aīa ⁊ corpe. ex pñ⁹
de ſenſu ⁊ ſenſato. ⁊ q̄dē illarū q̄ ſunt totius cōiūcti:
quedā ſunt magis corporee. q̄. ſ. ɔſequunt̄ nām cor/
poris ſic mixti. Quedā ſunt magis approximātes ad
nām aie. ſ. q̄ cōſequunt̄ corpus aīatū inq̄ȝtū tale. De
his ḡ potētiis ſupponendo aliq̄s hincinde actiuas vi
dēdū eſt per ordinē. ❡ Et ſi p^a ɔcluſio ꝙ xp̄s in eu/
charistia nō pōt vti aliq̄ po^a actiua corporea ſiue illa B
ſit mere corporea: puta ɔñs nāȝ corporis mixti: ſiue
ſit corporea h̄ ē ɔñs totū aīatū. ꝓ hoc ꝓbat̄: q2 ois po
tētia actiua corporea reqrit paſſum in q̄d agat appro
ximatuȝ ſibi localr̄. iſta potētia vt eſt h̄ nō eſt alicubi
localr̄ approximata. ergo vt eſt h̄ non pōt hēre paſ/
ſum ſibi approximatū ſicut requirit̄ ad actionē talis
potētie. maior pȝ. 7 phy. vbi ꝓbatur ꝙ opȝ agēs cor/ T.cō.8.⁊.9.
poreū approximatū eſſe paſſo mediate vel imedia- ⁊ inde.
te. ❡ 2^a ɔ̄cluſio eſt ꝙ xp̄s in eucharistia pōt vti quā
tūcūq̄ȝ potētia actiua ſpūali. hoc ꝓbat̄ ꝑ mediū oppoſi
tū: q2 illa nō reqrit ad actionē ꝙ hēat eſſe localr̄: q2 ⁊
ſi agēs per pñᵐ ſpūale ſit in loco: nō tñ requirit̄ ꝙ ſit
ibi localr̄ ad hoc ꝙ agat. ❡ Hāc autē concluſionē in
ſpāli explicando: dico ꝙ chriſtus in eucharistia pōt C
hēre aliquā actionē mere ſpūalē tam ex parte princi
pii q̄ȝ ex parte termini. ⁊ pōt hēre aliquā ſpiritualeȝ
ex ꝑte principii agēdi. corporalem tñ ex ꝑte termini.
❡ Primū illoꝝ ꝓbo. q2 ſi eſſet aliq̄s angelus ꝓſens
xp̄o in eucharistia poſſet aīa xp̄i illū angelum illumi
nare ⁊ illi loqui locutione mentali. eo mō quo ange
lus exiſtēs vbi xp̄s eſt poſſet aliū angelum illumina
re vel alii loqui. nā iſta illuminatio ⁊ locutio nō reqͥ/
rit niſi pñᵐ actiuū ſufficiēs in illuminante ⁊ loquēte: ⁊
ſubiectū capax ex ꝑte illuminati ſiue cui ſit locutio. ⁊
forte approximationē ſm vbi diffinitiuū ſeu appro/
ximationē ſimplicē illuminātis ad illuminatū vel lo
quētis ei cui loquit̄: nec requirit̄ ibi localiter eſſe. ſi/
cut nec ſi vnus angelus loqueret̄ alii. hec aūt omnia
ſunt in ꝓpoſito. q̄liter aūt aīa chriſti hēat pñcipiū illu
minādi angelos ⁊ loquēdi eis intellectualr̄ ſuppona
tur ex. 3. li. diſt. 13. ⁊. 14. ❡ 2ᵐ. ſ. ꝙ pōt hēre actioneȝ
ſpūalē ēt parte pñcipii. tñ corporalē ex parte termi/
ni declarat̄ ſic: q2 angelus hȝ potētiā motiuā ſm lo-
cū nō organicā pȝ: q2 nō pōt hēre potentiā aliquā or
ganicā. illa pōt eſſe pñᵐ mouēdi corpus ſm totū nō
ſm ptes q̄uo corpus nr̄m mouet̄ organice. Quelibȝ
aūt aīa intellectiua talē potētiā hȝ. ḡ pōt eſſe pñᵐ mo
tus. ⁊ ꝑ ɔñs illa ē mere ſpūalis ex ꝑte pñcipii: q2 nul/
lo mō organice: ⁊ tñ corporaliȝ ex ꝑte termini: q2 ei⁹
terminus eſt motus localis corporis. ❡ Et ſi arguit̄
ꝙ tūc aīa hoīs hȝ duplicē potētiam actiuā motiuaȝ
ſm locū reſpectu corporis. hȝ eniȝ vnā organicaȝ ⁊
ꝑter illā aliā nō organicā. hoc aūt ponere videt̄ ſuꝑ/
fluū: tum q2 videt̄ eſſe rōnis eiuſdē cū altera. tuȝ q2
altera potētia nō pōt exire in actuȝ ſuū pro ſtatu iſto
vt manifeſtuȝ eſt. ❡ Rñ°. ſicut aīa quantuȝ ad multa
alia ſiſis eſt angelo: ita ēt quātū ad potētiā motiuam
corpis nō organicā. nō eniȝ eſt rō quare iſta ſuba nō D
hȝ hm̄ōi potētiā motiuā corpis. ⁊ vlr̄ nulli nāe debȝ
negari ꝙ eſſet in ea perfectiōis niſi manifeſte appa/

L.c.57. idē 8.phi.t.c.56 reat ꝙ tale sibi repugnet: qꝛ ſm phꝫ.2. de gnatōe in
fine. Dignificādo ē nō semꝑ ſm melius q̄tū poſſe ē.
⁊ cū arguis ꝙ eſſent eiuſdē rōnis. nego. Nā iſta poᵃ
nō organica que mouet totū corpus ſimul nō ordina
te ꝑ partes eo mō quo fit motio corporis alalis l mo
tu ꝓgreſſiuo. iſta inq̄ꝫ eſt alterius rōnis a v̄tute ꝓgreſ
ſiua: qꝛ iſta hꝫ actionē mouendi totū corpus imedia
te nō partē poſt partē. Illa aūt non pōt mouere totū
niſi ordinate mouēdo partes ⁊ partē poſt partē. ſicut
mō virtus ꝓgreſſiua ꝑmo mouet quaſdā partes ⁊ ꝑ
illas alias: deinde totū corpus. ſunt ergo alterius rō/
nis ſicut pꝫ ex ꝓprietatibꝰ ⁊ actionibus earum que
ſunt alterius rōnis. ¶ Ad ſecūdū cū dicis ꝙ illa nūc
eſt fruſtra: qꝛ nullus eius actus pt haberi. ¶ Reſpō
deo ꝙ nunc guſtum ⁊ alios ſenſus ponimus ⁊ neceſ
ſarios ad ꝑfectionē nature humane: ⁊ tñ nō opꝫ oēs
iſtos eſſe in actu ſuo aliqñ: ſed pñt eſſe ſine actu ſuo
vt in beatis: nec tñ ſunt fruſtra: qꝛ pertinēt ad perfe/
E ctionē naturalē illius in quo ſunt. ſi ergo illi nō ſunt
ibi fruſtra: quorū tamē vſus eſt fruſtra pro illo ſtatu
q̄ eſt ſimplr ſtatus perfectꝰ nāe humane. poſis aūt ē
vſus illorū ꝑciſe pro iſto ſtatu nāli. multo magis illa
poᵃ motiua nō organica nō eſt fruſtra. lꝫ vſus eiꝰ nō
poſſit mō haberi. cuius tñ vſus erit ꝑpetuo in btītu/
dine: qꝛ non tātū poterit tunc beatus mouere corpꝰ
ſuū ꝓgreſſiue. i. ꝑ mouēdo vnā partē. ⁊ per illā aliaꝫ.
⁊ ſic totū: ſed poterit ſtatim ⁊ imediate mouere to/
tum corpus ſm vbi ſine tali ordine motus partiū. d
hoc inferius in mā de beatitudine. q. d agilitate. hāc
di.49.q.14 potentiā motiuā nō organicā ſuppono eſſe in aīa xp̄i
qꝛ etiā erit in aīa cuiuſlibet beati non tantū quantū
ad habitū: ſed quātū ad actū vel vſus poſſibilitateꝫ.
hac ēt poterit vti imediate mouēdo aliqd corpus ſꝫ
ſe totū ſicut angelus poſſet mouere. hac ēt forte vſus
eſt chriſtus in vita iſta: vt qñ elapſus eſt de manibꝰ
iudeoꝝ qui ducentes eū ad montē ſuper quē erat ci
Luce.4. uitas eorum ſita voluerunt ipſum precipitare: qñ ēt
elapſus eſt de manibus parētuꝫ ⁊ māſit in hieruſalē
vt pꝫ ſm Orige. ſuper illud Luce. 2. Cuꝫ factus eſſet
Jeſus annoꝝ. 12. ergo anima chriſti in euchariſtia
exiſtens poterit vti iſta potētia mouendo ſpēs illas
vel hoſtiam. ⁊ forte ſic aliqñ mota eſt hoſtia a chriſto
imediate. ¶ Et ſi queras. Nūquid prius mouit cor
pus ſuum per iſtā potentiam motiuam q̄ hoſtiam?
¶ Reſpondeo. non fuit neceſſarium ſicut nec opor
F tet angelum prius mouere ſe localiter ad hoc vt cor
pus ſibi approximatum moueat localiter.

Ad argumēta.

¶ Ad ꝑmum dico ꝙ iſta deſcriptio d
poᵃ actiua. ſ. ꝙ eſt pnᵐ tranſmutandi ⁊c. dꝫ intelligi
G quātū eſt ex parte ſui: ſed multa ipedimēta pñt ꝓue
nire vel ex parte habētis vel ex parte obiecti vel me
dii pp que nō pōt habēs illā potentiā exire in actuꝫ.
Si vero ponderet illud gerūdiuū tranſmutādi ſm
2.q.2.q̄li. ida que dicta ſunt ꝑ lib. diſt. 7. de potētia generandi.
Rñdeo. dꝫ intelligi trāſmutādi quantū eſt ex parte
illius potētie: ſed nō ſequit̄ qñ aliud poſſit impedire
actualē trāſmutationē. ¶ Ad ſcðm dico. ꝙ corpus
h nutrit̄ ſi nutrit̄ in exiſtentia nāli: ſed nō ſequit̄. er
go vt h agit: qꝛ nutritio nō eſt niſi aggeneratio partis
ipſius ſube nutrite: ⁊ iſta aggeneratio pōt eſſe ꝑ actio
nē virtutis nutritiue ſiue vt h ſiue vt alibi. ¶ Ad 3ᵐ
de inſpiratione ⁊ reſpiratione dico ꝙ corpus xp̄i vt
h non reſpirat aereꝫ nec inſpirat. tūc eniꝫ oporteret
H ponere aerē aliquē vt h ſimul cū corpore chriſti ſub
hoſtia: ſed tñ corpus xp̄i vt hic habet pulmonē refri
geratū ſicut alibi exiītia nāli: qꝛ frigus cātū per aereꝫ
ibi attractum cātur h concomitanter: lꝫ non primo.
¶ Ad 4ᵐ dico ꝙ potentia illa motiua xp̄i que eſt or
ganica ⁊ corporalis: lꝫ ſit in corꝑe xp̄i vt h: tñ nō pōt
eſſe pnᵐ actus ſui in corpore vt h: qꝛ requirit ptē ex
tra partē nō tm̄ in toto: ſed in cōparatione ad locum
ad hoc. vt ꝑ vnā partē motā localiter moueat aliam.
poᵃ aūt alia motiua nō organica pōt in actū ſuū h ſi/
cut in celo. ⁊ per ɔ̄ns ſm iſtā poteſt mouere corpus
aliud ſibi approximatuꝫ ſicut angelus poſſet: ſed tñ
non pōt mouere corpus ſuum vt h: qꝛ vt ſic illud cor
pus non ſubeſt alicui potētie motiue niſi diuine im
mediate vt dictum eſt ſupra. Qō. VIII. q. ꝓcedēte.

AD ſecundū

ſic ꝓcedit̄. ⁊
vr ꝙ nullus i
tellectus creatus nālr poſſit videre cor
pus xp̄i vt i euchariſtia. ꝓ qꝛ illa exiītia
eſt ſupnaturalis. ⁊ ꝑ ɔ̄ns eſt verū ſuper
naturale. g̊ ē tm̄ ſupnaturalr cognoſcibile: nō g̊ ab ali
quo intellu creato naturalr. ¶ Hec ɔ̄ña vltia ꝓbat̄
qꝛ factibile ſupnaturale nō pōt fieri niſi tm̄ ſupnatu/
raliter a cā ſupnāli. g̊ a ſili cognoſcibile ſupnaturale
nō pōt cognoſci ab aliq̄ intellectu creato naturaliter.
¶ Itē cognitio fidei eſt ſimplr eminētior ol cogni
tione naturali: ſꝫ de exiſtētia corporis xp̄i in euchari
ſtia eſt fides vel cognitio fidei ſicut de articulis aliiſ
ſm illū articulū. Sanctā eccleſiā catholicā. ergo ⁊c.
maior ꝓbat̄: qꝛ alias nō eſſet neceſſe fidē eſſe infu/
ſaꝫ ſimplr qꝛ ad cognitionē illā poſſet nā attingere
ſi nō eſſet ſimplr eminētior ol cognitione nāli. ¶ 3ᵒ
ſic. ſi intellectus poſſet nāliter cognoſcere exiītiā cor
poris xp̄i i euchariſtia: mali angeli poſſent eā cogno/
ſcere: qꝛ ſm Dionyſiū. 4. de di. no. remanent in eis
naturalia itegra. ɔ̄ns falſuꝫ eſt: qꝛ inimici gr̄e nō pñt
cognoſcere sacrm gr̄e. ¶ Et hoc cōfirmat̄ ꝑ illō Am
bro. ſuꝑ illud Luce ꝑ Miſſus eſt. qꝛ ſm eū malignū
ſpiritū latuit myſteriū incarnatiōis: ſed eque poſſet
ipſe decipere illud ſicut iſtud: qꝛ qua rōne iſtud eſſet
cognoſcibile naturalr: ita ⁊ illud. ¶ Hoc ēt cōfirma
tur ſꝫ Dam. li. 4. c. 5. vbi loquēs d iſto ſacro ait. Ue
re inqt ſpūs opatio hec q̄ ſuꝑ nāꝫ ſunt opat̄ q̄ nō pōt
capere niſi ſola fides. ⁊ paulopoſt. Interrogas quali
ter panis fit corpus xp̄i. dico tibi. Spūs ſanctus ſic
ſupuenit ⁊ facit hec que ſunt ſuꝑ rōnē ⁊ intellectuꝫ.
¶ Itē nullus intellꝰ creatus pōt cognoſcere futurū
ɔtingēs. iſtud aūt. ſ. corpus xp̄i eē ſub euchariſtia eſt
eque indeterminatū ſicut futuꝝ cōtingēs. qꝛ depen
det mere a volūtate diuina ad h contingēter ſe hñte
g̊ ⁊c. ¶ Cōtra. aīa xp̄i nouit naturalr ſe eē vbicūq̄ ē: a. ſ. exiītiā cō
⁊ ꝑ ɔ̄ns nouit ſe eē i euchariſtia. ⁊ ita naturalr pt noſ poris ſui ibi.
ſe exiſtētiā que rōne ſui ⁊ corpis ibi eſt. ¶ 2ᵒ ſic exi/
ſtētia nō eſt excellētius cognoſcibile q̄ exiſtēs cuius
eſt exiītia: ſed xp̄s ē naturalr cognoſcibilis ab intellū
creato g̊ ⁊ quecūq̄ exiītia eius. ꝓbatio maioris: qꝛ
nō pōt alicꝰ modus iꝓportionaliter excedere illō
cuius eſt modus. ¶ Itē beatus naturalr videt i alio
beato actū beatificū: ⁊ tñ illa btītudo nō eſt minꝰ ſuꝑ
naturalis q̄ exiītia corpis xp̄i in euchariſtia. ergo ⁊c.
maior pꝫ. qꝛ ⁊ ſi non videat btūs in verbo beati alte
rius beatitudinē nec in ſe nec per aliquā ſpālē reue/
lationē: pōt tñ videre aliuꝫ eſſe beatū ſicut pōt vide
re animā alterius beati vel angeloꝝ vel eſſentiā alte
rius angeli: qꝛ non magis excellit intellectum eius
naturalem beatitudo angeli q̄ ipſa anima.

Hic dicit̄

ꝙ nō pōt cognoſci naturaliter Th. p̄ti diſ.
ab intellectu viatoris: qꝛ ē obi 49.4.q.4.

iectū fidei:pōt tn̄ bene cognosci a btō ⁊ hoc actu bea
tifico:qr eorū que enigmatice cognoscunt̄ in via suc/
Ri.p̄sti dis. ar.5.q.1. cedit in btitudine clara visio. ℂ Aliter dicit̄ idē tn̄
in sn̄ia quātū ad p̄mū:sed pp aliā rationē: qr.s. lumē
nāle nō attingit ad cognitionē istius exn̄tie quantū
ad 2m discordat:qr dr̄ q nō tm̄ pōt videre beatus in
v̄bo illā exn̄tiā:sed ēt in genere p̄prio pp hoc:qr quā
uis ille modus existendi excedat facultatē luminis
nālis intellc̄s.non tn̄ luminis glorie.⁊ ideo lʒ nullus
intellc̄s creatus relictus suo lumini nāli possit videre
illū modū existēdi.intellectus tn̄ adiutus lumine su
pernaturali glorie pōt videre.vn̄ dicit q quicūq̄ in/
tellectus beatus modū existētie corporis christi sub
sacro ⁊ oia que sunt fidei videt clare nō tm̄ i verbo:
sed etiam illa visione que dr̄ esse in genere proprio.

Respōdeo ad qōnē. p̄ exponēdo istos tres terminos:intellc̄s: vidē:
A nālr. Intellc̄s.n.creat⁹ vel est oīno separat⁹ a mā sicut
angelic⁹ vel est sibi silis in opatōe vt intellc̄s aie sepa
rate: ⁊ intellc̄s aie cōiuncte corpori btō qui sunt siles
angelis in opatiōe vt suppono hic.⁊ p̄bat̄ inferi⁹: vl̄
est intellc̄s creatus cōiūctus corpori corruptibili qd̄
aggrauat aiaʒ Sap.9.ille nō intelligit nisi imagina/
T.c.30.⁊ in. bilia vel illa q̄ relucēt in fantasmatibus.ex.3.de aia.
ℂ Et p hoc aduerbiū nālr̄ nō intelligit̄ q intelle
ct⁹ ex sola sua nā possit illud obm̄ cognoscē: qr aia ē
sicut tabula rasa q̄ nihil pōt ex se sola cognoscere ex
T.c.14. 3.de aia.sed intelligit̄ illud cognoscere nāliter qr in/
tellect⁹ pōt cognoscere ɔcurrentib⁹ causis nālib⁹.s.
actiuo ⁊ passiuo. ℂ Uidere aūt ip̄ortat intellectionē
intuitiuā vt distinguit̄ ɔ intellectionē abstractiuam.
B ⁊ quidē vt dictū est alibi intellectio intuitiua est co/
gnitio rei vt in se est p̄ns.abstractiua pōt esse ei⁹ s̄m
q relucet in aliq̄ similitudine q̄ pōt esse exn̄tis ⁊ ēt
nō exn̄tis siue p̄sentis siue nō. Nō ergo q̄rit̄ de intel
ligere nāliter:sed de videre:qr de intelligere loquē/
do de intellectione abstractiua manifestuʒ est q nr̄
intellect⁹ pōt intelligere corpus xp̄i. Impossē est.n.
aliquā cōplexionē cōcipere cuius extrema non cōci/
piunt̄.possibile ē aūt intellēʒ nr̄ʒ concipere hāc cōple/
xionē corpus xp̄i est in eucharistia. alioq̄n nō posset
illā formare.ergo intellc̄s nr̄ ⁊ istā cōplexionē ⁊ ei⁹ ex
trema pōt cognoscere ⁊ intelligere aliqua intellectio
ne. ℂ Et si queras quō pōt corpus xp̄i vel exn̄tia ei⁹
Dubiū nota bile. in eucharistia intelligi a nobis abstractiue: ℂ R̄n/
deo.docet Aug.8.de tri.c.4.⁊.5.Quō hēmus fideʒ
de xp̄o cū tn̄ christū non viderimus.hoc est s̄m ip̄m
in q̄busdā intētionibus cōibus acceptis a singulari/
bus sicut diffuse docet ibi:qr nihil interest ad fidem
nostrā vtrū erremus in q̄busdā conditionib⁹ singu/
larib⁹ cōceptis de xp̄o qr fides nr̄a nō respicit per se
illas cōditiones singulares p̄prias:sed aliquē hoīeʒ
singularē cuius notitia potuit nobis inferi ex notitia
cuiuscūq̄ singularis hoīs:ita ēt exn̄tia corporis xp̄i
h potuit nobis inferi ex alia existentia vtpote alicu/
ius cōtēti in cōtinēte: seu signati in signo:vel tecti in
tegēte. ℂ De videre igit̄ hoc est de intellectione in/
tuitiua huius existentie mouet̄ qō. ℂ His autē rōni
bus terminorū suppositis. R̄ndeo ad.q. s̄m mēbra
distinctionis.⁊ sic p̄a cōclusio q intellectus nr̄ p sta/
C tu vie nō pōt naturaliter videre corpus xp̄i vt ibi exi
stens.hoc p̄bat̄:qr intellectus qui non intelligit nisi
ex sensibilibus: eodē mō intelligit sensibilibus eodē
mō sibi p̄ntib⁹. Noster intellectus p nunc est hmōi:
sensibilia autē sunt sibi eodē mō p̄ntia anteq̄ⱥ sit ibi
corpus xp̄i ⁊ postea.ergo ⁊c̄.sed ante nō videt intui/
tiue corpus christi:qr ante nō est ibi.ḡ nec post videt
intuitiue. ℂ Scd̄a cōclusio est de intellectu nō alliga D
to sensibilibus in intelligēdo ⁊ sit ista. Oīs talis intel
lectus siue angelicus siue aīe separate siue hoīs bea/
ti nālr̄ pōt videre exn̄tiā corporis xp̄i in eucharistia.
hoc p̄bat̄ q intellectus se hn̄s ad intelligibilia sicut
ipsa sunt in se intelligibilia prius intelligit illud qd̄
p̄us intelligibile est in se.⁊ p ɔn̄s illud qd̄ est pri⁹ in
se ens:qr vnūq̄dq̄ sicut se hʒ ad esse: ita ad veritatē
i.intelligibilitatē s̄m se.2.meta. Intellect⁹ aūt talis T.c.4.
respicit totū ens: ⁊ qd̄cūq̄ s̄m ordinē sue intelligibi
litatis.sub̄a aūt est prior sicut in entitate sic in cogno
scibilitate quocūq̄ mō accidentali ip̄si⁹ sub̄e.ḡ talis
intellectus p̄us intelligit ipsaʒ sub̄aʒ q̄ʒ quēcūq̄ mo
dū eius.⁊ p ɔn̄s nullus modus sub quo est sub̄a pōt
ip̄edire intellectioneʒ sub̄e a tali intellectu.breuiter
sic arguit̄. Modus accn̄talis p se obiecti non ip̄edit E
cognitionē illius obiecti.ista p̄ntia in eucharistia est
modus accn̄talis sub̄e corporis xp̄i.ergo nō ip̄edit il
lam substātiā cognosci ab intellectu cuius ipsa est p
se obiectū. Est aūt per se obiectū istius intellect⁹ ab
stracti:q̄ nō dependet in intelligēdo a sensibilibus.
ℂ Si dicas q ista cōcludūt q talis sub̄a corp̄is xp̄i
posset cognosci a tali intellectu:sʒ nō intuitiue vide
ri:qr illa existentia est sup̄naturalis.⁊ p ɔn̄s ip̄ropor
tionalis cuilibet intellectui creato vt naturalr̄ cogno
scēti. ℂ Cōtra hoc: ⁊ p̄ ɔ cōclusionē:deinde ɔ rōneʒ.
ℂ Cōtra primū dupl̄r p̄mo qr virtus potens cogno F
scere obiectū dum est presens intuitiue pōt cogno/
scere eius absentiā dū est absens.patet.2.de aia. qr T.c.103.
p visum cognoscimus nō tm̄ lucē:sed tenebrā.intel/
lectus abstractus talis pōt cognoscere presentiā pa/
nis qn̄ est presens : qr nō est obiectū supernaturale.
ergo potest cognoscere absentiā eius qn̄ est absens.
⁊ qua rōne pōt cognoscere istā absentiā substātie pa
nis:pōt cognoscere presentiā substātie corporis xp̄i
qr corpus illud in se est obiectū p̄portionatuʒ etiaʒ
intellectui tali vt intuenti.ergo modus accn̄talis ip
sius corporis nō impedit quin sit obiectū intuibile
eidem intellectui. ℂ Scd̄o sic. Totū ens creatū est
obiectū p̄portionatū tali intellectui:quātū ad cogni
tionē tam abstractiuā q̄ intuitiuā. Non eniʒ differt
intuitiua ab abstractiua nisi p̄pter presentiā obiecti
aliaʒ ⁊ aliaʒ.q̄cquid ergo pōt esse obiectū p̄portio/
natum intellectui in hac presentia: ⁊ in illa. Si ergo
qd̄cūq̄ ens potest abstractiue cognosci a tali intel/
lectu qn̄ est sibi presens vno modo.sequit̄ q pōt in/
tuitiue intelligi ab eodē quādo est sibi perfecte pre/
sens in p̄prio existentia actuali. ℂ Cōtra rationem
etiā istius responsionis de sup̄naturali arguo sic: qr
naturale ⁊ sup̄naturale nō distinguūt naturā alicui⁹
in se:sed tantū in cōparatione ad agens. ideo enim G
dr̄ aliquid sup̄naturale:qr a supernāli agente. natu/
rale vero qr a naturali agente:sed habitudo ad agēs
aliud ⁊ aliud non necessario concludit aliquid esse
aliud ⁊ aliud in se s̄m August.3.de tri.c.9.ergo non
necessario cōcludit illud esse aliud ⁊ aliud in ratiōe
intelligibilis. ℂ Hoc etiā patet: qr imperfectuʒ ens
posset esse sup̄naturale. ⁊ naturale aliqd̄ posset esse
perfectius eo.sicut oīs substātia est simpl̄r perfectior
omni accidente.7.meta.⁊ tn̄ alicui substātie que est T.c.2.⁊.4.
ens naturale pōt inesē aliqd̄ accidēs sup̄nāle. ℂ Hoc ⁊ inde.
etiam patet.qr virtutes theologice vt charitas ⁊ hu
iusmodi sunt in determinata specie qualitatis.⁊ s̄m
multos angelus habet naturaliter principia cogno/
scendi oēs species entium.ergo habet nāliter prin/

cipi a cognoscendi istas veritates: lʒ sint entia supnālia.
¶ Tertia cōclusio ē φ intellʼs btūs nullo mō p actuʒ
b beatificū videt corpus xpi in eucharistia. B pbaṫ: qꝛ
beatus non distīguiṫ a nō beato nisi vidēdo obiectū
beatificū vt est obiectū beatificū: ⁊ ea q̄ includunṫ in
ipso vʒ est tale obiectū: sed corpus xpi eē in euchari
stia nō est tale obiectū vt pʒ. nec inclusum in obecto
beatifico pʒ: qꝛ eque essentialr ptinet ad obiectū bea
tificū includere in rōne obiecti vnā rē vel veritatem
vnius sacri sicut alteri⁹. sicut eque ptinet ad verita/
tē fidei credere veritatē vnius articuli sicut alteri⁹:
sʒ nullo mō ptinet ad obiectū beatificū includē istō
sub rōne ostēsi. s. gratiā cōferri paruulo in baptismo
vel confitēti in cōfessione. ⁊ ista eque veraciter inclu
dunṫ in sacris istis sicut corpus xpi in eucharistia. er
go nullo mō obiectū beatificū vt est obiectū tale in/
cludit corpus xpi vt visum in eucharistia. ¶ Addo
iuxta hoc φ multo minus requirit ad beatitudineʒ
3 φ beatus videat existētiā corporis xpi in genere p/
prio: qꝛ multominus ad beatitudinē requiritur talis
perfectio visionis q̄ visionis in verbo.

Ad argumenta. ¶ Ad p^m si argu/ is h est igitur ens
supnāle vniformiter est ens supnāle. ḡ cognoscibile
supnāle: ita φ supnālitas in aṅte ⁊ ꝯṅte referatur ad
idē concedo ꝯṅtiā: qꝛ in ꝯṅte referṫ supernālitas ad
entitatē sic in aṅte: sed tūc nō sequiṫ. ergo tm̄ super/
naturalr pōt cognosci. istud. n. nō sequiṫ nisi supnāle
referṫ ad cognoscibilitatē. si aūt intelligas in ꝯṅte cū
dr̄ cognoscibile supnaturale. supernāle referri ad co
k gnoscibilitatē: nego ꝯṅtiā. est ens supnāle. ḡ cogno
scibile supnaturale: qꝛ in aṅte li supnaturale dicit ha
bitudinē ad cām suā a qua pōt accipere esse. lʒ autē
nō possit accipere esse nisi a cā supnaturali tn̄ est co/
gnoscibile nāliter: qꝛ q̄ntūcūq̧ aliq̄d supnaturalr po/
naṫ in esse postq̄ tn̄ positū est in esse est quoddā ens
naturale ⁊ pportionatū po^e naturalr cognoscētis vel
cognitiue. ¶ Per hoc pʒ ad illā pbationē adductā:
factibile supnaturale nō ē naturalr factibile. ḡ cogno
scibile supnaturale nō est naturalr cognoscibile: qꝛ
a si supnaturale vbiq̧ p se determinet illud cui addiṫ:
pōt cōcedi ꝯn̄s sicut ēt antecedēs. ⁊ tunc minor erit
falsa. φ ista. s. exña sit cognoscibilis supernaturale.
Si aūt supernaturale non determinet p se illud cui
addiṫ: sed quoddā aliud iplicitum vtpote ens. ꝯṅtia
nō valet: qꝛ in antecedēte p se determinat ipsuʒ sub
rōne factibilis. ⁊ iō repugnat ei hoc qd̄ est fieri nālr.
in ꝯṅte vero nō determinat cognoscibile sub fieri. ⁊
iō non repugnat ei cognosci naturalr. ¶ Ad 2^m dico
φ hec ppositio est falsa. s. qd̄cūq̧ cognitū p fideʒ ex/
cellit qd̄cūq̧ cognoscibile nāliter: loquēdo d̄ cogno
l scibili ab intellectu abstracto. vera est tn̄ loquēdo de
cognoscibili naturalr ab intellectu nr̄o pro statu vie.
Et ideo nobis necessaria est fides: nō aūt illi intelle
ctui abstracto. rō huius negationis satis pʒ. qꝛ ange/
li intuitiue potuerūt nāliter cognoscere xp̄m pati ⁊
mori. sicut poterāt naturalr cognoscere ipsum viue/
re vita humana. nos aūt de illa morte habemus co/
gnitionē fidei. Illa aūt cognitio intuitiua multo per
fectior est nostra enigmatica ⁊ de eodē subiecto: ita
dico de exñtia corporis xpi in eucharistia. ¶ Ad 3^m
de malis angelis dico φ si absolute permittaṫ deū/
q̧ angelus malus vti sua potentia cognitiua natura
m li pōt intelligere qd̄cūq̧ intelligibile causatū. ⁊ p cō
sequēs posset intelligere cogitationes cordiū ⁊ my/
steria grē. ex quo posita sunt in effectu: sed sicut dicit

magr. lib. 2. dist. 7. multa possent ex nā sua que non Uide varro
pmittunṫ eis: ⁊ ita supponiṫ φ nō permittiṫ angelo nem di. 45.
malo videre secretū cordis. ⁊ hoc mō ⁊ nō alio pos/ q. 4. ⁊ okam
set videre corp⁹ xpi in eucharistia. sic ergo supponiṫ qli. 4. q. 13.
φ nō permittunṫ videre mysteria grē. ⁊ sic exponen
da est auctoritas Ambrosii de mysterio incarnatio/
nis nō absolute q̄n quilibet angelus malus posset vi
dere vel cognoscere integritatē marie tā i mēte q̄
in carne eque sicut pōt cognoscere tactū digiti ad di
gitū vel aliā intellectionē nālē alicui⁹ intellectus: sʒ
non fuit pmissus pp certas cās ne īpediret redēptio n
nr̄a si. n. cognouissent nūq̄ dn̄ʒ glorie crucifixissent p Cor. 2.
i. nunq̄ me redimi eius morte pcurassent. ¶ Ad cō
firmationē de Dam. dico φ loquiṫ de nobis pro sta
tu isto. q̄uis vnus doctor dicat eū loqui tā de ange Tho. vbi. s.
lo q̄ de nobis: sed h nō pōt esse verū loquēdo de nā Quē egi^m ⁊
li potētia intellectus angelici: vt pbatū ē i scd̄a ꝯclu alios hic.
siōe solutōis: sʒ tātū de potētia angeli vt pmissi. ⁊ hoc
de malo angelo. ¶ Ad 4^m dico: φ cōtingēs dū ē cō/
tingēs. s. dum est in cā sua non pōt sciri ab intellectu
creato: sed quātūcūq̧ aliq̄d cōtingenter sit in cā sua.
postq̄ tn̄ cōtingēter positū est in esse. sicut iam habʒ
determinatā entitatē: ita iā pōt hr̄e determinatā co/
gnoscibilitatē. ⁊ hoc in quocūq̧ itellectu respiciēte
totum ens. lʒ ergo aliquis intellectus nō possit pre/
scire φ in ista hostia cōtinebitur corpus christi. tn̄ ex
quo istud factū est bene potest intellectus naturali/
ter intueri corpus ibi existens.

Ad argumenta p opiniōe. ¶ Ad illō de fide missuʒ
est. Ad pbōnē aūt: qꝛ tūc habitus fidei nō esset neces
sarius. dico φ nobis est necūs: qꝛ intellectus nr̄ in/
telligēs ex sensibilib⁹ nihil pōt hēre vn̄ determinate
assentiat tali veritati. ⁊ iō requiriṫ habitus inclinās
ad assentiēdū: sed alius intellʼs respiciēs totū ens. ⁊ p
ꝯn̄s istud ens intuitiue hn̄ pōt hēre assensuʒ de hoc
ex rōnib⁹ extremoꝝ visis intuitiue. ⁊ iō sibi nō est ne
cessaria fides. ¶ Et cū addiṫ φ fidei succedit visio:
dico φ hoc est verū de pncipali obiecto fidei qd̄ est
deus trinus ⁊ vnus: sed non de oībus aliis respectu
quorū est fides. alioq̄n oporteret beatū videre i ver o
bo grām fuisse collatā in baptismo presentia ⁊ cōfir/
mationē. videret ēt semp in verbo incarnationem
verbi natiuitatē passionē ⁊c. que nō sunt necessaria
vt videanṫ in v̄bo nec in se ad hoc φ aliq̄s sit btūs.
hoc ēt mō nō opʒ de isto sacro magis q̄ d̄ aliis sacris
vel de aliis credibilib⁹ veritatē semp videre in v̄bo
ad hoc vt aliq̄s intellʼs simplr sit btūs. Qō. IX.

Ad tertium sic pcediṫ: ⁊ arguiṫ φ exi/ Uide okam
stētia corpis xpi in eucharistia possit vi qli. 4. q. 20
deri oculo corporali. pmo qꝛ btūs vidē
do istas spēs nō deciperet: qꝛ deceptio
repugnat btitudini: sed si nō videret corpus christi
posset decipi credendo ibi esse substantiam panis.
ergo ⁊c. Saltem posset dubitare an ibi esset substan/
tia panis si non videret ibi corpus christi. dubitatio
aūt videṫ repugnare statui btitudinis. sicut imperfe
ctio perfectioni ¶ Scd̄o qꝛ lux si esset punctalis vi/
dereṫ vel esset visibilis. ergo corpus christi vt h̄ē vi
sibile. ꝯṅtia patet. qꝛ non est hic sub rōne minus vi
sibilis q̄ forma punctalis. antecedens pbatur. Tum Propōne. 3.
qꝛ illa lux se diffunderet sperice: ⁊ ita vedereṫ speri/ i. ptis pspe/
ce. tum qꝛ reflexio fit a solo pūcto corporis reflectē/ ctiue pccbe
tis. ⁊ tn̄ illud videṫ a quo fit reflexio. ¶ Cōtra. quic am.
quid videṫ: videṫ sub pyramide cuius basis est in re

Propositõe 4.j.priꝫ pspectiue eiusdē — visa ⁊ conus in oculo. ergo corpus xp̄i vr̄ sub tali pyramide: sed nõ est ibi dare basiꝫ pyramidis: qꝛ illa eēt sīl cū base pyramidis. sub q̄ vr̄ hostia. nā vbiqꝫ ē corpus cū hostia. ⁊ tūc corpus xp̄i ⁊ hostia simul viderētur sub eq̄li angulo coīncidenti: sed q̄ vident sub eodē angulo videnť equalia. ergo corpus xp̄i videreť eq̄le spēi. sequereť ēt ꝙ corpus xp̄i videreť vt rotūdū: qꝛ basis sub qua videtur species est rotunda.

Ricar. pn̄ti di.ar.5.q.2. Thõs pn̄ti di.ar.4.q.j. Vid varro. q.pn̄ti. — **Hic dicitur** ꝙ distingui põt de oculo gl'oso ⁊ nõ gl'oso. ¶ Itez de videre naturalr̄ ⁊ gl'ose vel miraculose. neuter ăt visus põt videre naturalr̄ corp⁹ xp̄i in eucharistia ⁊ poniť vna rõ: qꝛ nõ põt ibi esse cõtactus sine q̄ non est actio naturalis i corporib⁹. Rõ aūt q̄re ibi non p̄t esse cõtactus est: qꝛ corpus xp̄i non respicit ibi spēs rõne q̄ntitatis. Quātitas aūt sola est rõ 9tact⁹. ¶ Alia rõ ē: qꝛ color respicit quātitatē pro p se subiecto. corpus aūt xp̄i nõ hꝫ ordinē ad locū rõne q̄ntitatis. ergo nec rõne coloris. ergo corp⁹ xp̄i nõ põt imutare mediū imutatione aliqua virtute coloris: ⁊ ita nec ad visionē. ¶ Poniť alia rõ: qꝛ species non p̄t hic deriuari ab obiecto p mediū: qꝛ obiectū nõ est in loco. deriuatio aūt talis req̄riť ad visionē. Addiť ēt ꝙ nec lumē glorie quale poniť in corpore vel oculo glorioso põt attingere rē non exn̄tē alicubi vt in loco. ergo nec istud corpus cū istud vt hic non sit alicubi. ¶ 3° addiť ꝙ nec p miraculū potest aliq̄s oculus eleuari ad cognoscendū istud: qꝛ nõ põt eleuari ad cognoscendū existētiā sube sepate: corpus aūt xp̄i vt hic hꝫ modū existentie sube sepate. ergo ⁊c̄. ¶ Cõtra p^m. angelus nūquā est presens localiter nisi diffinitiue. mouet tn̄ localiter corpus sibi pportionalr̄ presens. ⁊ si hēret virtutē alterādi ipsuꝫ alteraret corpus vt ibi p̄ns. ergo non req̄riť ex parte mouētis existētia corpalis ad h̄ ꝙ alteret organū ad sensationeꝫ. ¶ Itē corpus xp̄i non est p̄ns spēi alicui ad minus nisi minimo sensibili: qꝛ nulli indiuisibili est p̄ns ibi. minimū aūt sensibile põt percipi a sensu pfectissimo. s̄m Arist. in fine de sensu ⁊ sensato in dubitatione vltia. ergo istō poterit percipi a visu pfectissimo non obstante suo mõ existendi hic. ¶ Cõtra. aliud nõ est sic de suba separata ⁊ de isto corpore: qꝛ istud corpus est quātū coloratū ⁊ figuratū: nõ sic aūt suba separata. ¶ Argumētum p^mūꝫ. s. de cõtactu nõ 9cludit: qꝛ contactus vt dicit habitudinē corporis ad corpus extrinsecū non

A — videť necessario req̄ri ad aliquā actionē absolutā cuiusmodi est imutatio sensus: qꝛ actio absoluta videť posse pcedere quēcūqꝫ talē respectū extrinsecus aduenientē. ergo lꝫ corpus vt hic non cõtingat excludēdo talē respectū extrinsecus aduenietē ad corp⁹ aliō nõ sequiť quin possit alterare qō est imutare ad formā absolutam sensationis. ¶ Ad sc̄dꝫ rõnē nõ seq̄tur nisi ꝙ color non hꝫ ordinē ad locū eo modo quo quātitas que est subiectū eius nõ habet ordinē ad locū. hoc autē non est nisi: qꝛ nõ est extēsio pportionalis extēsioni quātitatis illius corporis. Si ergo inferas ꝙ color non coextēdiť extēsioni quāti cõtinētis: ꝙ concedo: sed si inferas. ergo non põt alterare mediū. nihil ad. h. ¶ Ad tertiū de deriuari p mediū improbatuꝫ est p p^mā rationeꝫ: qꝛ angelus hn̄ põt hēre aliquē effectū ordinate deriuatū in passo s̄m partes passi: lꝫ ipse angelus vt agēs non hꝫ alicubi esse localiter. Quod addiť de lumine gl'ie non est euidēs quo pp nõ existentiā corporis vt in loco nõ possit attingi in rõne obiecti ab hn̄te tale lumē. Qō addiť de miraculo non pbať: qꝛ existētia huius corporis: lꝫ quo ad aliq̄d similis sit existētie angeli: nõ tn̄ quo ad sensibile ⁊ visibile: qꝛ angelus caret illis p̄ncipiis que requiruntur in aliquo obiecto ad actū sensationis. s. quātitate ⁊ qualitatib⁹ sensibilib⁹. ista aūt suba hꝫ quātitatē ⁊ q̄litates sensibiles. lꝫ modus aliq̄s eis auferať oporteret ergo probare ꝙ talis modus esset simplr̄ necessarius ad hoc ꝙ esset sensatio istorum.

Ad q̄õnez ergo dico ꝙ deus de potentia absoluta posset causare i oculo glorioso vel nõ gl'ioso visionē istius corporis: lꝫ istō corpus nusq̄ꝫ esset nisi in eucharistia. hoc pbať: qꝛ visio est forma absoluta. ex p li. di. 3. ergo sine 9dictione p̄t fieri sine respectu p̄sentialitatis ad obiectū vel quocūqꝫ tali respectu. ¶ 2° dico ꝙ nulla visio ēt sic cāta posset esse corporis vt hic p̄ns: qꝛ hec includeret corpus vt hic vel esse cām p visionis vel esse ppriū ⁊ primū terminū visionis. Sed corpus vt h̄ neqꝫ põt cāre p neqꝫ terminare p: qꝛ tā cātio q̄ꝫ terminatio talis requirit in obiecto p causante vel terminante dispõnem debitā. ⁊ hoc s̄m locū vtpote approximationeꝫ ⁊ distantiā debitā: sed corpus istud vt h̄ nõ põt debite approximari organo vel distare debite: qꝛ non est in loco vt hic nec miraculū ad hoc iuuat: qꝛ corpus vt hic absolute non est visibile nec vt causatiuum visionis nec vt terminatiuū. miraculum autē non est ad illud qō includit contradictionem. — B

Ad argumenta. ¶ Ad primū dico ꝙ sensus etiā nr̄ nõ decipiť circa eucharistiā. qō enim pcipit p se h̄ est ibi. s. quātitas figura color: ⁊ hmōi. nec est possibile mō ꝙ circa eucharistiā decipiať visus noster: sed tn̄ intellectus arguēs ex his q̄ sensus apprehēdit ꝙ ibi est suba panis. hoc aūt ar^m est sophisticū: lꝫ enim hoc eueniat vt in pluribus: nõ tn̄ necessario. Dico ergo ꝙ sensus beati perciperet hoc qō sensus noster. s. accidentia: nec iste aliquo mõ decipereť sicut nec nr̄: imo minus q̄ꝫ noster: sed nec intellectus beati sic sophistice argueret ex actu sensus sicut noster arguit. ¶ Ad illud de dubitatiõe: dico ꝙ beatus dimissus naturali cognitioni sue non sciret per actum sensus hoc esse corpus christi: sed tantū p intellectū intuitiue vidēs illud corpus sicut dictū est de cognitiõe intuitiua. q. precedēte. ¶ Ad sc̄dm dico ꝙ lumē punctale non multiplicaret se ad organū corporale: ita ꝙ esset visibile s̄m cõeꝫ opinionē que dicit ꝙ non ē possibile indiuisibile moueri. ex. 6. phy^r. sed hoc discussum est in. 2. lib. di. 2. de motu angeli. Et cū probas ꝙ sperice se multiplicaret. negādū esset s̄ꝫ istā viam: imo prius oporteret ꝙ ipsuꝫ hēret in se diuisibilitatē quantitatiuā q̄ꝫ ageret inquantum passum. ¶ Ad aliud de reflexione luminis a puncto non cogit: quia in illa reflexione p^mū agens nõ est illa lux punctalis que tāgit corpus a quo fit inflexio: si tamē lux punctalis esset ibi: sed est ipsuꝫ p^mū obiectū q̄ multiplicať illa lux. Idem enīꝫ agit in visione recta reflexa ⁊ fracta. vnde pūctus tangens superficiē speculi nõ multiplicat radium reflexum: sed primuꝫ luminosum qō vsqꝫ ad speculū multiplicat lumē suū. illud etiā imediate in rõne cause multiplicat radiuꝫ reflexum. ⁊ ratio est: qꝛ agens naturale ex quo agit s̄m vltimū sue potentie quādo impediť agere s̄m illam lineam que est maxime cõueniēs actiōi naturali: puta rectā que est breuissima agit s̄m eā s̄ꝫ quā põt. s. s̄m lineam reflexam. ⁊ hec est rõ quare non vr̄ in speculo imago ipsa corporis multiplicata vsqꝫ ad speculum: sed ipsum corpus cuius est imago. — C — T.c.7.⁊.87 ⁊ iii.q.9. — D

¶ Si autem queritur qualis sit illa conuersio ꝛc. Distin. XI.

Supra magister determinauit veritatē de eucharistia quātū ad facta ꝛ rē facti ꝛ vsum eius. hic determinat de cōsecratiōe sacrali. q est qsi iceptio sacri. ꝛ diuidit i duas ptes. ¶ p̄. n. determinat de ipsa cōsecratiōe quātum ad actū ꝯsecratōis. ¶ 2° q̄tū ad mām ibi (Sub alia aūt specie.) pma in duas. p̄ determinat veritatē. 2° excludit errorē circa hoc ibi (Quidā aūt.) 2° ps in 3. p̄ determinat d̄ materia p̄cedēte ꝛ cōcomitāte cō/ secratiōnē in cōi. s. q̄re est specꝫ alia ꝛ alia ab ipsa spe rei cōtēte. 2° de ipsa in spāli quātū ad duplicē speciē cōcurrentē ibi (Sed qꝛ sub duplici.) 3° de quadam specie apponēda alii speciei principali ibi (Aqua.)

Circa dist. istā. iiiiᵃᵐ querēdū ē sꝫ p̄ncipalr d̄ duo/ bus. p̄rio de ꝯuersiōe seu trāsubatiōe. 2° de mā apta trāsubatiōi vel ꝯuersiōi. ¶ Circa p̄m p̄ querēdū est de positate. 2° de actualitate. ¶ De positate quero duo. ¶ p̄rio vtrū sit possibilis trāsubatio. ¶ 2° vtrū sit pole q̄dli bet ens cōuerti in q̄dcunq̄. Questio. I.

Ad primum arguo q̄ nō: qꝛ trāsubstātō idē est q̄ mutatio subē in subāꝫ. Sꝫ ta/ lis mutatio nō est nisi gnātio vel corru/

T. c. 7. ꝛ in. ptio. s̄m pb̄ꝫ. 5. phy. Sed nec ista nec il la est trāsubatio. ḡ nec ē possibilis trāsubatio. ¶ 2° qꝛ in oī mutatōe aliqd̄ subiectū cōe manet. ex illa diffi

T. c. 32. 73. ꝛ inde. nitōe mutatōis. 6. phy. Mutari est alr se h̄re nūc q̄ p̄us. ꝛ pꝫ discurrēdo p̄ oēs spēs mutationis. 5. physi.

T. c. 7. ꝛ. 9. ꝛ inde. Sed in trāsubatōe nihil cōe manet: ḡ nec est aliq̄ trā substātiatio: qꝛ non pot eē aliqd̄ aliud q̄ mutatio: qꝛ nō ē aliqd̄ pmanēs: nec ēt successiuū aliud a motu ꝛ mutatōe: qꝛ successiua nō sunt nisi motus ꝛ mutatio tp̄s: ꝛ hmōi. ḡ ꝛc. ¶ 3° qꝛ in oī mutatōe termini sūt icōpossibiles. Sꝫ termini trāsubatōis nō sunt incō/ possibiles. qꝛ pnt esse simul. ḡ trāsubatio nō est mu/ tatio. ꝛ tūc vt p̄mo nihil aliud pōt p̄ni. ḡ ꝛc. ¶ Con tra. Ambr. de sacris ꝛ habet de conse. di. 2. Re vera mirabile. Non minus est dare q̄ mutare nouas na/ turas rebus. ex quo cōcludit q̄ cū deus possit dare nouas naturas rebus que prius non erant potuit ꝛ mutare nām in naturam. ꝛ p̄ ꝯ̄ñs transubstantiare.

Hic secundū p̄cessus supius habitū de sacris. p̄ vidēda ē rō nois. 2° an illi rōni possit aliqd̄ subesse. 3° qd̄ sit illd̄ in spāli: vtpote ad qd̄ genus ptineat vel cuius spēi in genere rōnē possit h̄ere. ¶ De p̄ dico q̄ hec est cō

A uenīēs rō huius noīe trāsubatio qd̄ est transitio tota lis subē in subāꝫ. p̄lo expono istud vocabulū. totalis totū enī vno mō d̄r integrū ex partib᷒ alio mō pro qualibet parte cathegorematice ꝛ sincathegorema/ tice. s̄m h̄ duplr pōt esse trāsitio totius in totuꝫ. vno mō accipiendo pro toto integro ex ptib᷒. s. q̄ vni to/ ti ex partib᷒ succedat aliud totuꝫ ex ptib᷒. Et h̄ mō

T. c. 10. c. 24. dicit Aristo. p̄ de generatiōe. q̄ gnātio est trāsmuta tio toti᷒ in totū: qꝛ illud totū ex partibus qd̄ fuit ve/ re totū. s. p se vnū nō manet: sꝫ aliud totū succedit: nō tñ quelibet pars succedit: qꝛ mā manet cōis sꝫ ipm.

p̄bia nōbi/ lis doct. s̄m Et p oppositū in alteratiōe non trāsit totū in totū: qꝛ q̄dlibet totū per se vnū qd̄ p̄cessit alteratiōnē ma/ net in termino alteratiōis: sed tñ trāsit totū vnū sꝫ p̄ncipia pb̄i. qd̄ fuit per accn̄s in totū aliō p̄ accn̄s. vt lignum cali dū in lignū frigidū quoꝝ neutrū est totū ppꝛie loquē do. sed tñ p̄ accidens totū. sicut p̄ accn̄s vnū: qđcūq̄ aūt totū qd̄. s. est per se vnuꝫ. ꝛ per ꝯ̄ñs est de genere substātie manet idē sub vtroq̄ termino trāsmutatio nis huius. s. alteratiōis. ¶ Per hoc pꝫ q̄ ista auctori

B tas nihil facit ꝯ̄ pōnē de pluralitate formaꝝ: qꝛ quan tūcūq̄ ponat p̄ᵃ forma manere s̄m rei veritatem in generato ꝛ corrupto. tñ n̄ manet totū idē ēt isto mō loquēdo de toto: qꝛ totū simplr p̄cedēs corruptio nē includebat formā vltimā specificatā. illud aūt nō manet in termino gnātionis: sed tñ pars eius. ḡ bn̄ dictū est in diffinitiōe trāsubatiōis cū distinguēdo ꝯ̄ transmutatiōnē q̄ nō est transitio totius in totuꝫ: qꝛ ibi posset eē equocatio de li totius: sed q̄ est tota lis transitio. ¶ De scd̄o qd̄ addit in hac rōne nois. i. substātie in substātiā. dico q̄ ponit ibi substātia di/ stinguēdo ꝯ̄ accn̄s. manifestū est. n. q̄ trāsitio accidē tis in accn̄s magis diceret̄ trāsaccidētatio q̄ trāsub/ stātiatio. Sꝫ qđ d̄r substātie in substātiā intelligēdū

T. c. 58. ꝛ ib ē sꝫ pb̄ꝫ. 1. phy. q̄ duplr d̄r aliqd̄ fieri ex aliq̄. s. et sub iecto manēte vel ex termio corrupto. alr. n. ignis ge/ neraf ex mā ignis alr ex aere siue nō igne s̄m ipsum ibi. Trāsitio ḡ illa ptialis substātie i substātiā pōt esse vel subiecti a termino i terminū trāsēūtis: vel toti᷒ termini trāsēūtis i terminū oppositū. Sꝫ in pposito cū d̄r trāsitio totalis excludit p̄m᷒ intellect᷒: qꝛ nihil cōe trāsit ibi a termino in terminū. tūc. n. nō eēt trāsi tio totalis: sed ptialis. ergo est hic tñ trāsitio substan tie in substātiā. sicut termini totalr desinētis esse in terminū sicut substātiā totalr incipientem esse.

De secundo ar° p̄ dico q̄ pole ē huic rōni nois aliqd̄ subesse.

C 2° q̄ illd̄ nō est pole alicui virtuti actiue nisi diuine īmediate. ¶ p̄rimū pbaf. qcqd̄ pōt esse totalr nouū nō repugnat sibi succedere alii qd̄ pōt totalr desinere esse. Sed aliq̄ substātia pōt totalr eē noua sicut ꝯpo situ ꝯ̄ ptes totalr. hoc est nō tñ s̄m se totā cōposita ex ptib᷒: sed ēt s̄m q̄dlibet ei᷒. ꝛ alia pōt eodē mō de sinere esse. ḡ hoc pōt totalr succedere illi totalr desi/ nēti. ꝛ p̄ ꝯ̄ñs hoc pōt ꝯuerti totalr in illā: ꝛ ita trāsub/ stātiari. Assūpta patet: qꝛ nec totalis inceptio substā tie nec totalis desitio includit ꝯ̄dictiones: nec p̄ ꝯ̄ñs īceptio hui᷒ ad totalē desitionē illius q̄ trāsitio iclu dit trāsubstātiationē. ḡ vera est p̄ᵃ ꝯ̄clo. s. q̄ possibilis est trāsubstātiatio. ¶ 2ᵐ pbaf. s. q̄ soli deo istud sit pole: qꝛ in cuius po° actiua est vtriusq̄ extremū ꝛ quā tū ad totū esse ꝛ quantū ad totū nō esse. est h̄ p̄cise in eius v̄tute actiua vt transitio extremi in extremuꝫ ꝛ p̄cise eius. nūc aūt esse totalis substātie ꝛ nō eē eius subsunt virtuti actiue diuine ꝛ soli illi: qꝛ quelibet alia reqrit subiectū in qd̄ agat. ḡ trāsitio totalis sub/ stātie in substātiā subest illi v̄tuti ꝛ soli illi. maior ꝛ ēt tota rō confirmaf p̄ simile de trāsitiōe partiali. cu/ ius enim v̄tuti actiue subest eē ꝛ nō eē partiale vtri/ usq̄ extremi: eius v̄tuti subest transitio partialis ex/ tremi in extremū. pꝫ de gnātione ꝛ corruptōe. virt᷒ enī potens sup non esse forme p̄cedētis ꝛ eē forme ꝯ̄ñtis manēte illa pte cōpositi cōi. s. materia pōt sup generationē huius ex illo que est transitio partialis vnius partialis in aliud. ergo a simili virtus potens sup esse ꝛ nō eē vtriusq̄ extremi totaliter pōt super transitionem totalē extremi in extremum.

Quantum ad 3ᵐ arᵐ d̄r distinguēdo d̄ mutatiōe sc̄tiue sumpta Uar. in hac mā. q. 3. op.

⁊ obiectiue. trāſubatio nō eſt mutatio ſubiectiue: ſꝫ
Uide Va. in obiectiue. ¶ Pro diſtinctiōe hac pōt poni ꝓbabili/
ꝑ diſ. 5. q. 2. tas qꝛ aliqd pōt gn̄ari ſubiectiue aliqd obiectiue ſi/
⁊ q̄re Bot. cut ꝓbatū ē. i. li. di. 5. in. q. de ꝑncipio mālī gn̄atiōis
filij. ⁊ pari rōne pōt gn̄atio diſtingui vt ſūpta ſubiecti
ue vel obiectiue. ⁊ ꝑ ꝯn̄s mutatio. ¶ Cōtra hoc pri/
T. c. 32. ⁊ mo: qꝛ diſtictio nō ꝯcordat cū phō: qꝛ ex. 6. phy. mu
73. tatio eſt q̄ aliqd pōt aliter ſe hēre nunc q̄ꝫ prius. hec
rō nō cōuenit niſi ſubiecto tn̄ nō termino: qꝛ termi
nus nō ſe hꝫ nūc alr̄ q̄ꝫ prius: qꝛ ſi eſt termin⁹ ad quē
nūc prio eſt ⁊ ita nō ſe habuit prius alr̄ q̄ꝫ nūc: ſi eſt
terminus a quo nūc nō eſt: ⁊ per ꝯn̄s nō ſe aliter hꝫ
nūc q̄ꝫ ꝑus. ergo nihil mutat̄ niſi ſubiectiue. ¶ Una
rn̄ſio eſt ꝙ phs negauit aliqd ꝓduci niſi de ſubiecto
⁊ iō mutatio apud eū reqrebat ſubiectū. ſed nos po/
nimus aliā mutationē poſſibilē: ⁊ ita poſſum⁹ illi at
tribuere rōnē mutationis: ſed non illā ꝺ qua loqtur
phs. ¶ Alia rn̄ſio eſt qꝛ ſi arguit̄ de illo alr̄ q̄ꝫ accipi
a. l. q. tur in diffinitione: qꝛ illud reqrit entitatē poſitiuam
T. c. ii. ꝓ tāto: qꝛ aliud eſt differētia entis: ſicut idē. io. met.
¶ Cōtra. hoc nō cōcludit: qꝛ ſubiectū. nūc exn̄s ſub
ꝑuatōe ⁊ prius ſub forma dr̄ alr̄ ſe hēre: ⁊ tn̄ eſſe ſub
ꝑuatiōe nō eſt tal̄e ſeu entiter ſe hēre: qꝛ ꝑuatio nō ē
aliq̄ entitas. ergo ex eo qḋ addit̄ aliter nō pōt cōclu/
di ꝙ ſit entitas cōis vtriuſqꝫ termini. ¶ Cōtra ꝑmā
rn̄ſionē. Aliud eſt negare phm̄ in rōne nois. aliḋ in
ponēdo vel nō ponēdo exn̄tiā rei ſigte. multa enim
nō poſuit: que tn̄ ſi poſuiſſet dixiſſet ꝯñter nobiſcuꝫ
de rōne cōueniēte eis. ſed vl̄r vbi poſuit aliquā rōnē
ꝓpriā alicuius dixiſſet illud nō cōuenire niſi ei in q̄ il
la ꝓpria rō ſaluaret̄: quōcūqꝫ dixiſſet ꝺ exiſtētia vel
nō exiſtētia illoꝝ quib⁹ illa rō applicaret̄. Nūc auteꝫ
hec rō nois ſm phm̄ mutatio eſt ⁊c̄. q̄ poſita eſt non
cōuenit niſi vbi manet aliqḋ ſubiectū. ergo lꝫ ſuppo
neret nobiſcū trāſubatione poſſibilē: tn̄ cū ſibi repu/
gnet iſta rō negaret eā eē mutationē. ¶ 2ᵃ rn̄ſio nō
valet. qꝛ nō arguit̄ ab eo ꝙ in deſcriptione mutatio
nis ponit̄ alr̄. verū eſt. n. ꝙ alr̄ ibi accipit̄ gn̄alr̄ ad en
titatē poſitiuā ꝯriorū vel priuationis ⁊ forme: ſꝫ alr̄
arguit̄ ex eo ꝙ dr̄ ſe hēre. Nā iſtud includit aliquid
cōe manere ⁊ ei qḋ eſt aliter ſe hr̄e nūc ⁊ alr̄ ſe hēre
ꝑus: qꝛ ſe hēre alr̄ affirmat̄ eq̄liter ex pte vtriuſqꝫ.
¶ Itē iſta diſtinctio nō ꝯcordat dictis ſctōꝝ: qꝛ ſm
Greg. 5. moral̄ mutare eſt ex aliquo in aliud ire. hoc
nō ꝯuenit niſi ſubiecto mutatōis ¶ Poſſet ēt argui
ꝯ dictā rn̄ſionē per rōnē: qꝛ ſi obiectiue dr̄ aliqd mu
tari. hoc eſt qꝛ obiectū diſtinguēdo ꝯ ſubiectū muta-
tur. Sed termin⁹ ad quē hic nō mutat̄. g̃ non pōt iſta
trāſubatio dici mutatio obiectiue. ¶ Si dicat̄ ꝙ ob
iectiue ſumit̄ hic gn̄alr̄ pro termino ſiue a quo ſiue
ad quē. ⁊ in creatione verificat̄ mutatio obiectiua ꝓ
termino ad quē. hic autē pro termino a quo. ⁊ ꝓbat̄
qꝛ verū eſt dicere ꝙ panis cōuerſus eſt i corpus xp̄i
ergo panis mutatus ē: qꝛ nō eodē mō ſe hꝫ quo ꝑus.
¶ Hoc īprobatū eſt pertractādo rōnem phi: qꝛ neuter
terminus ſe hꝫ nūc alr̄ q̄ꝫ prius termin⁹ enim a quo
nō manet. ⁊ ſic nō ſe hꝫ aliter: qꝛ ſe hēre aliter inclu
dit entitatē ſe hn̄tis alr̄. ⁊ tūc pt̄ dici ꝙ nō ſequit̄. pa
nis eſt cōuerſus in corpus. g̃ eſt mutatus: qꝛ ān̄s nō
denotat niſi tranſitū termini a quo ad terminuꝫ ad
quē. ꝯn̄s aūt denotat trāſitum alicuius ſubiecti cōis
vtriqꝫ termino. ¶ Et ſi adhuc obiiciat̄. corruptū eſt
mutatū ⁊ nō ſubiectiue: qꝛ non manet. g̃ obiectiue.
T. c. i. ¶ Dico ꝙ illud ꝙ cōuenit pti ꝑ ſe dr̄ de toto ꝑ accns
T. c. i. ⁊. 2. 5. phy² in ꝑn°. ⁊. 7. Et qꝛ mā corrupti eſt ꝑ ſe muta
ta a forma ad ꝑuatioeꝫ. Et iō hoc totū pōt dici ꝑ acci/
dens mutatū: ſed nō ſic eſt in ꝓpoſito: qꝛ nulla pars
trāſubati per ſe mutat̄. ¶ Ad aliā ergo pſuaſionē ad
ductā pro opinione degenerari ſubiectiue ⁊ obiecti
ue. dico ꝙ illud pōt duci ad oppoſitum. non eniꝫ di/
ſtinguit̄ gn̄atio in ſubiectiuā ⁊ obiectiuā: lꝫ aliqd di
cat̄ gn̄ari ſubiectiue vel obiectiue. g̃ pari rōne ⁊ mu/
tatio diſtingueret̄ ſic vel ſic. Et ſi dicas ſi gn̄ari ſic diſti
guit̄. g̃ ⁊ mutari. ⁊ ꝑterea quō poſſit generari ſic diſti
gui ⁊ nō gn̄atio: ¶ Ad ꝑᵐ dico ꝙ generatio non eſt
inferius ad mutationē niſi vt cōuenit ſubiecto gene
ratiōis: vt aūt cōparat̄ ad terminū hꝫ rōnē ꝓductōis
vt dictū eſt li. i. di. 5. q. predicta. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ab
eodē abſtracto pn̄t īponi multa denominatiue vel
idē equiuoce: qꝛ illa forma pōt hēre aliā ⁊ aliā habi
tudinē ad diuerſa ⁊ ꝑ diuerſa cōcreata. vel idē equo D
ce acceptū pōt ſigr̄e illā formā vt hn̄tē talē vel taleꝫ
hn̄tudinē. Exemplū pꝫ de ſano: qꝛ ſanitate exn̄te vna
forma que pōt aliā hn̄tudinē hēre ad ſignū aliam ad
cām aliā ad ſubiectū: hoc ꝯcretū ſanū īponit̄ ad ſign̄
dū iſtā formā ſub hac ⁊ illa hn̄tudine. ⁊ iō eſt equiuo
cū: ⁊ poſſent īponi ſimplr̄ diuerſa ꝯcreta: puta ſanuꝫ
ſanificatiuū ⁊c̄. ita in ꝓpoſito generatiōe exn̄te eadē
ſm ſe pōt ipſa hēre diuerſas hn̄tudines ad ſubiectuꝫ
cui ineſt: ⁊ ad terminū ad quē eſt. ⁊ ſm hoc pōt con/
cretū īpoſitū ab ipſa equiuoce accipi vt denotat in/
formationē huius ⁊ illius. ⁊ ſic aliqd dr̄ equoce gene
rari: lꝫ generatio ſm ſe nō ſic diſtinguat̄: ſed tn̄ dica
tur alio modo accipi vt eſt huius ⁊ illius.

Dico ergo ꝓprie loquēdo ꝙ trāſubatio
nō eſt mutatio. nec circa hoc E
opꝫ laborare ad inqrēdū genus trāſubatiōis: qꝛ mu
tatio ⁊ ſi det ītelligere ſubiectū ꝙ mutat̄ ⁊ formā ſꝫ
quā mutat̄ ⁊ hn̄tudinē ſbcti ad formā tn̄ vltra iſtā ha
hn̄tudinē formalr̄ īportat ſucceſſionē imediatā infor
matōis ad nō iformationē. ⁊ ecōuerſo. Sicut g̃ i ba-
ptiſmo dr̄ aliqd māle vt ablutio. ⁊ aliqd formale. ſ.
vba. lꝫ ābo ſint mālia ſimplr̄ reſpcū ei⁹ qḋ eſt ſimplr̄
formale: vt ē ſignio. tn̄ h̄ dr̄ eo ꝙ verba ſunt aliq̄ mō
formalia reſpectu ablutōis. ſic in ꝓpoſito tā ſubiectū
q̄ꝫ termin⁹ eſt māle in mutatōe: ſed illoꝝ duoꝝ for
malius eſt termin⁹ q̄ꝫ ſubiectū iō dr̄ formalius ēt im
portari ⁊ veri⁹ q̄ꝫ ille reſpect⁹ ſucceſſiōis: lꝫ vere ille
reſpect⁹ ſit formalior. qꝛ ē aliqd veri⁹ in ſe: qꝛ forma
abſoluta. vel ad min⁹ ens poſitiuū. ille aūt ordo po/
ſterioritatis vel ſucceſſionis nō ē niſi reſpectus ſm qd.
Nō hēret̄ g̃ genus trāſubatiōis ſi eſſet mutatio niſi
q̄tū ad illḋ formale qḋ addit vltra terminū reſpect⁹
ſ. qui eſt ordo imediatus alicuius ad aliud ꝑcedēs.
¶ Si aūt oīno velis extēdere mutationē vt dicat̄ ꝺ
trāſubatiōe. pōt dici ꝙ ſicut ſm phꝫ. 5. phy. triplex ē T. c. 7.
mutatio. ſ. a nō ſubiecto i ſubiectū. a ſubiecto in ſbm
⁊ a ſubiecto in nō ſubiectū. ⁊ accipit̄ ibi ſubiectū pro F
ente poſitiuo. ⁊ nō ſubiectū pro ꝑuatōe eius. ſic pōt
verſio extēdēdo ad mutationē ſupn̄alē diſtingui. vt
illa que ē a ſubiecto i nō ſubiectū dicat̄ annihilatio.
q̄ aūt a nō ſubiecto in ſubiectū creatio. q̄ vero a ſub/
iecto in ſubiectū trāſubatio. Sed ꝑ hoc q̄ſi nihil hr̄ Uide varro.
de genere remoto trāſmutatiōis. qḋ. ſ. eſt genus ver vbi. ſ. ⁊ tho.
ſionis niſi ꝙ vtrūqꝫ formalr̄ eſt inferius ad relonem diſt. iſta arti.
quandā ordinis ſiue ſucceſſionis. 2. q. i.

Ad argumenta. ¶ Ad ꝑᵐ pꝫ ex
iſto vltio articu/
lo. ¶ Ad 2ᵐ ꝑidē. ¶ Ad tertiū dico ꝙ vex eſt i mu
tatione proprie dicta: qꝛ ſuccedit in eodē ſuſceptiuo
oppoſitū poſt oppoſitū. Eſt eniꝫ ibi trāſitio partialis
ſ. forme i oppoſitū eodē ſubiecto manēte. ⁊ ideo ibi

termini illi primi sunt incõpossibiles: sed non ē ista rõ in proposito. hic.n. sufficit q̃ esse: hui⁹ termini ⁊ illius sint disparata: lz simul se possint cõpati i entitate: q̃ ad nihil idē iformandū cõparanē circa q̃ sibi succedāt. Uel posset ocedi q̃ essent simplr icompossibiles cir ca idē q̃uero: lz non sint incõpossibiles in eēndo ab solute: sicut simul sunt in entitate albū ⁊ nigrū. ⁊ qui dē sunt vere ōria ſm spēs in q̃b⁹ sunt. nec tñ sic sunt in aliquo eodē susceptiuo. Nõ.ii.

Ad secūdū sic pcedit: ⁊ arguit q̃ qlibet possit conuerti in qlibet. ℂ Primo q̃ creatura in deitatē: q̃ nõ repugnat pfone diuine terminare aliquã actionē realē vt pz in icarnatione cui⁹ terminus erat ṽbū. g̃ nec sic i proposito. ℂ 2° sic nõ repugnat nãe diuine terminare illã actionē q̃ non reqrit in termino mutabilitatem: possibilitatē: nec finitatē. Sed trāsubātio ē hmõi: q̃ nõ reqrit terminū suū mutari: nec p ōns possibilitatē aliquā in termino: nec reqrit termio suo aliqd addi. ⁊ p ōns nec finitatē nec oppõnē vel cõponibilitatē. g̃ ⁊c. maior ēt ōfirmat: q̃ nõ repugnat nãe diuine terminare itellectionē ⁊ volitionē pro tãto q̃ ille actiones nõ reqrit mutationē nec possibilitatē nec limitationē in termino vel obiecto. ℂ P̃. q̃ quelibet creatura possit ōuerti in qualibet pbat. q̃ nulla creatura põt magis ōuerti in vnā q̃ in aliā pp ōueniētiā termini a quo ad terminū ad quē. q̃ in ista ōuersione nulla reqrit ōueniētia alicuius subiecti cõis manētis. g̃ quãtūcūq̃ aliq̃ creatura nõ ōueniat cuz alia nõ minus est ōuertibilis in ipsaz. ℂ Oppositū. p̃ q̃ nihil possit ōuerti in nãm diuinã: q̃ tūc nã diuia posset ōuerti in aliud: q̃ termini isti⁹ ōuersiõis pñt mutuo eē termini. tūc ēt nã diuina posset incipe eē alicubi vbi prius non fuit: vel eo mõ quo non fuit: q̃ṽ in conueniēs. ℂ Itez Augu.7. sup gen. ad litam.c.4. ⁊ Boetius li. de duabus naturis ⁊ vna psona xpi.c.7. Nullo mõ põt corp⁹ ōuerti in spūm. nec econuerso. ℂ Itē q̃ non qlibet creatura in qualibet: q̃ tūc posset ōuerti quãtitas panis in quãtitatē corporis xpi. ⁊ p ōns corpus xpi quãtū eēt vbi prius panis fuit. ōns impossibile est: q̃ tunc corpus maius eēt in loco minori. ℂ Itē tunc absolutū posset ōuerti in respectiuū. ⁊ p ōns respectus posset p se eē sine fundamento ⁊ sine termino: sicut ⁊ absolutū conuersum in ipm. ōns est impossibile manifeste: q̃ ōdictio est respectum esse sine fundamento ⁊ termino.

Hec qõ vt pz ex argumētis. ōtinet duos articulos. s. de ōuersione deitatis in creaturã: ⁊ creature in creaturã. ℂ De p̃ dico q̃ nõ. ⁊ rõ tacta ē in pcedente. q. art.2. ōne.2. q̃ nihil pt cõuerti nec vt termin⁹ a quo: nec vt termin⁹ ad quē. nisi cuius eē ⁊ non eē totalr subest ṽtuti ōuertentis. nihil aūt intrinsecū deo subest potētie diuine: q̃ illa potētia nõ respicit p obiecto nisi possibile: sz qcqd ē deo intrisecū ē necesse eē. ℂ De 2° dico q̃ qlibet põt cõuerti in qlibet pp eãdē rõnē. q̃ vtrūq̃ extremū in creaturis subest potētie diuine ⁊ quãtum ad totale esse: ⁊ q̃tum ad totale non esse.

Uide va. q. i. hui⁹ mãe ⁊ vide De. q/ li.7.q.4. A

Ad argumēta. ℂ Ad p̃m dico q̃ ṽbū eē icarnatū si dicit ṽbū eē terminū alicui⁹ actiõis de gñe actionis. ⁊ cū dr̃ q̃ icarnatio termiat ad psonã filij. dico q̃ vnio illa loquēdo de vnione q̃ iportat relonē in nã humana iportat ṽbū p termio: q̃ i nã hūana ē respect⁹ realis ad ṽbū: ⁊ ecõuerso nõ nisi rõnis. Sz termin⁹ actionis de gñe actiõis ē aliqd qõ accipit eē p illã actonē. hec aūt ē vnio illa realis nãe humane ad ṽbū. ℂ Et si arguit. filiu⁹ dei ē icarnat⁹. g̃ est sbm vel termin⁹ illi⁹ actionis: q̃ icarnari sigt passionē q̃ oz ponē in subiecto vel in termino. ℂ Et pterea cuilibet actioni rñdet ppria passio. tres psone icarnabãt actione pprie dicta. g̃ qõ rñdet illi ē passio pprie dicta. h aūt est icarnatū eē. g̃ ⁊c. ℂ Ad p̃mã dico q̃ icarnatū eē est vnitū eē carni in vnitate psone. ⁊ h ſm q̃ vnitū eē dicit relonē nõ realē: sz rõnis tm̃. ℂ Ad 2m dico q̃ actiõi trinitatis corrñdet aliq̃ passio realis sz illi⁹ obiectū ē nã hūana. ⁊ termin⁹ ē aliqd in nã hūana. s. vnio formalis nãe illi⁹ ad ṽbū: ita q̃ vnio trinitatis siue magis vnitio q̃ est actio trinitatis est ad vnionē formalē nãe hūane ad ṽbū. q̃ vnio est realr in nã humana. ℂ Et cū dr̃ q̃ icarnatū eē dicit passionē sic incarnare actionē. dico q̃ etsi icarnari vel icarnatū grãmatice iportat passionē p modū signdi: nõ tñ realr in illo d̃ q̃ dr̃: sz tm̃ in alio qõ cõnotat illi vniri: ⁊ illud aliõ dr̃ eē subiectū passiõis iportate realr p icarnari. q̃. s. corrñdet illi actioni quã iportat icarnare. ℂ Ad 2m dico q̃ ō imutabilitatē necessitatē ⁊ infinitatē cuiuscunq̃ est q̃ possit eē termin⁹ alicui⁹ actiõis prope dicte de gñe actiõis. Et cū pbat de actionib⁹ itelligendi ⁊ volēdi. dico q̃ h non ē ad ppositū: q̃ sic dcm̃ est i li. i. di.3 iste dnr̃ actiones q̃ opationes. Nã p actiões de gñe actionis aliqs termin⁹ accipit eē simplr si pducit vel aliquo mõ. esse p itellectionē aūt obiectū itellm nullo mõ accipit esse: imo psupponit oĩno ipsi itellectioni. ⁊ h ideo: q̃ iste opationes que dnr̃ actiones sunt vltimi termini. non aūt gña alior termiorū. ℂ Sed adhuc restat dubiū: an actio de gñe actionis reqrat terminū mutari: dico q̃ nõ ṽr facile q̃uo actio de gñe actionis possit poni: p quã termin⁹ non accipit esse: immo sicut ponit talis actio in diuinis sicut p gñationez actiuã filius dei accipit esse. si tñ actionez sic dictã possit aliqd terminare. ⁊ tñ nullo modo accipere eē dicet in sequente. q.

Ad argumēta in opp̃m. p̃m ōcedo. ℂ Ad 2m dico q̃ et si quãtitas panis ōuerteret in quãtitatez corporis xpi. non tñ pp h corp⁹ eēt hic vel ei⁹ quãtitas ex vi cõuersionis: sicut tactū est prius. i. q. dist.io. ℂ Et ad pbationē illã supra tactã sed nõ solutã. s. q̃ genitū ē vbi corruptū fuit. Dico q̃ iõ ibi est: q̃ mã manet cõis que i gñatione nõ mouet localr. ⁊ p ōns ibi recipit formã vbi ē: ⁊ ex h genitū ex ipsa ⁊ forma ē vbi pfuit corruptū. ℂ Cõtra. mã nõ est rõ essendi in loco localr sed quãtitas. nõ aūt manet eadē quãtitas i gñato ⁊ corrupto nisi vt mã. g̃ ipsa nõ est rõ q̃re genitū est vbi pfuit corruptū. ℂ Dico q̃ mã ſm se hz esse in loco diffinitiue: sic quecūq̃ suba limitata. ipsa aūt vt sub quãtitate hz eē in loco circūscriptiue: q̃ g̃ manet diffinitiue vbi prius fuit suba: ideo ibi recipit formã. ⁊ iõ substãtia genita ibi est vbi pfuit substãtia corrupta. ⁊ vbi diffinitiue ē suba ibi circūscriptiue est ipsamet vt q̃ta. ⁊ iõ seqtur q̃ genitū vt hñs quãtitatē ibi est circūscriptiue vbi fuit corruptū circūscriptiue. Nõ tñ itelligēdū est q̃ aliqñ fuerit alicubi substãtia hic vel ibi diffinitiue ⁊ ñ circūscriptiue: q̃ nūq̃ fuit sine q̃titate q̃ erat rõ circūscribēdi: sz tñ nõ ponēdo aliquã q̃titatē manē eãdē: qõ credo eē veri⁹. nõ oz ponē aliqd idē circūscriptiue manēs eē rõnē eēndi in eodē loco in genito ⁊ corrupto: sz sufficit mã remanēs in loco diffinitiue vbi fuit corruptū. ℂ Posset ēt dici q̃ vbi agens inuenit passum ibi iformat ipm: sed agens in

B C q. vlti. i fine. D arti.2.prc.i. E

p̄sando nō trāsmutat localr. ḡ informat ibi passuꝫ. ⁊ vbi passum iformat ibi est cōpositū ex passo ⁊ forma inducta. ḡ ⁊c. ¶ Cōcesso tñ ſm cōem opi. q̄ ibi pos/ sit eē termin⁹ cōuersionis vbi p̄fuit cōuersum. dico q̄ dꝫ itelligi vbi nō p̄cise: ſꝫ vel sic vel ſm ptem: ⁊ sic vbi p̄fuit panis posset eē corp⁹ xp̄i vt quātū vel p̄cise vel sicut in pte sui vbi: ita q̄ p̄s eēt ibi. ⁊ p̄s eēt in vbi circūstāte. esto ēt q̄ teneret illud p̄mū aliquoꝝ q̄ ter minus cōuersionis ē vbi p̄fuit cōuersum. non tñ erit ibi localr. ⁊ sic posset cōcedi q̄ si q̄titas eēt p̄m⁹ ter/ minus cōuersiōis. eēt vbi p̄fuit sub̄a panis: nō tñ eēt localr. ⁊ h̄ ē arg^m ꝯ aliā viā q̄ ponit pp̄ hoc quātitatē xp̄i nō eē hic localr: q² est scd̄s terminus ⁊ nō p̄m⁹. q² esto q̄ eēt p̄m⁹ adhuc nō esset ibi localr nescio. Ita eñ posset iste modus separi a p̄ termino cōuersiōis sicut a scd̄o. ¶ Ad 3^m dr̄ q̄ Augu^{us} ⁊ Boeti⁹ loquū tur in cōparatione ad potētiā creatā. ¶ Sed hoc ni/ hil est: q² nulla v̄tus creata pōt q̄dcūq3 corp⁹ ꝯuerte re in q̄dcūq3. ¶ Ideo dico aliter q̄ quot sunt rōnes repugnātie tot sunt rōnes ipossibilitatis. ⁊ aliq̄ illarū amota est aliq̄ possibilitas q̄ p̄us nō fuit: nō q̄dē pos/ sibilitas simplr: ſꝫ ex pte illius. vbi gr̄a. visus non pōt recipe itellectionē. tñ q² itellectio inextēsa ē ⁊ visus extēsus. tū q² visus est cognoscēs tm̄ aliq̄d sub rōne singularis itell̄s aūt itelligit nō p̄cise sub rōne singu/ laris tolle vnā ipossibilitatē: vtpote si eēt potētie que posset h̄re obiectū sub rōne v̄lis. ⁊ cū remaneret alia rō ipositatis simplr esset impossibile hoc sicut illud. ⁊ tñ diceret̄ hoc possibile respectu illius non simplr: ſꝫ q² illa rō impositatis ibi nō est rō ipossibilitatis hic. Ad p̄positū omne corp⁹ h̄ēt quādā nō repugnanti/ am vt ꝯuertat̄ in corp⁹. puta q² h̄ēt mām quātitatē ⁊ sīles rōnes cōcurrentes ad ꝯūtibilitatēꝫ. Oīs spūs hꝫ oppositas rōnes istis. ergo licet sit impossibile sim pliciter corp⁹ celeste cōuerti in elemētare isto mō: quo ipoſe est spūi conuerti in ignē: q² respectu agen tis cuiuscūq3 creati vtrūq3 est ipoſe: respectu tñ agē/ tis icreati sicut vnū ē possibile ita ⁊ aliud. tñ istud dr̄ poſe ⁊ aliud ipoſe: q² hic est aliq̄ rō ipossibilitatis q̄ nō est ibi. ¶ Ad 4^m dico q̄ absolutū posset cōuerti i

5 respectiuū ⁊ econuerso. ſꝫ non seq̄tur vltra q̄ respe/ ctiuus eēt sine fundamēto ⁊ termino: q² termin⁹ p̄ cō/ uersionē accipet eē eo mō quo pōt h̄re eē. respectus āt nō pōt h̄re eē sine fundamēto ⁊ termino. Nec se/ quit̄ si termin⁹ a quo p̄fuit sine istis. ḡ terminus ad quē pōt eē sine istis: sicut nec in aliis vbi termin⁹ vn⁹ req̄rit aliq̄ ad sui esse q̄ non req̄rit alius. dico ḡ q̄ si i respectiuū ꝯuerteret̄ absolutū ille respect⁹ req̄reret fundamētū ⁊ terminū: ⁊ h̄ret ea vel antiq̄ q̄ p̄cesse/ rūt ꝯuersionē vel noua. Exēplū in aliis. Non sequit̄. lapis pōt ꝯuerti in sciam ⁊ econuerso. lapis non isor mat aliquē itellm̄. ḡ nec scia. q̄dcūq3. n. in aliq̄d con/

6 uertat̄ semp termin⁹ habebit suū p̄priū modū exi/ di sicut terminus a quo conuersionis habuit añ con uersionem suum propriū modū exiīdi. Qō. III.

Circa secūdū principale q̄ro duo. ¶ P̄mo vtrū panis conuertat̄ in corpus xp̄i in eucharistia: ¶ 2° an panis in ista ꝯuersione annihilet̄: ¶ Ad p̄mū arguo

a.1.6. q̄ non Aug. 3. de tri. 7. xp̄i corpus dicim⁹ q̄d ex fru/ ctib⁹ terre acceptū sumim⁹. Sꝫ non ē aliq̄d acceptū ex fructib⁹ terre nisi panis vel vinū. ḡ non trāsubstā/

a.1.2.cap.8. 9. tiat̄. ¶ 2° Dam. li. 4. c. 6. Quēadmodū in baptisma te: q² ꝯsuetudo est hoīb⁹ aq̄ lauari ⁊ oleo vngi cōiu/ gauit oleo ⁊ aq̄ grām spūs sancti ⁊ fecit ipm lauacrū

regn̄ationis sic. q² ꝯsuetudo est hoīb⁹ panē comedē ⁊ vinū ⁊ aquā bibere: cōiugauit ipsis suipsius deita/ tē ⁊ fecit ipsa corp⁹ ⁊ sanguinē ipsius: vt p̄ consueta ⁊ ſm nām in his q̄ sup nām sunt sīam⁹. vult dicē q̄ sic in baptismo abluimur in aq̄. ⁊ hoc ideo cōstitutū ē: q² ꝯsuetudo hoīb⁹ est lauari in aq̄. ita in eucharistia pascimur ⁊ potamur pane ⁊ vino: q² ista sunt consue tus por⁹ ⁊ cibus human⁹. ḡ sicut in baptismo ē vere aq̄ eiusdē rōnis cū cōi aq̄ qua abluimur. ita in eucha ristia vere est panis ⁊ vinū cū cōi cibo ⁊ potu hūano. ¶ 3° sic: Aug. in glo. sup illud. j. Coꝛ. io. Unus panis ⁊c. Sicut vn⁹ panis ex multis granis ⁊ corp⁹ xp̄i ex multis mēbris: ita eccl̄ia ex multis p̄sonis. ḡ eucha/ ristia pp̄ istā silitudinem significat corp⁹ xp̄i veruꝫ ⁊ corp⁹ xp̄i mysticū. ſꝫ ex multis granis nō colligit̄ ali q̄d sic figitiuuꝫ nisi panis. ḡ ille manet in eucharistia. ¶ 4° sic. In oī mutatōe positiua termin⁹ ad quē acci pit esse. Sed corp⁹ xp̄i non accipit esse p̄ istā actionē: q² tūc frequēter accipet eē: nec ēt aliq̄d esse accipit: q² tunc frequenter augeret̄ ex frequētatiōe euchari stie. ḡ corpus xp̄i non est hic termin⁹ alicuius muta/ tionis seu actionis positiue. ¶ 5° sic. Si panis ꝯuer/ teret̄ in corp⁹ xp̄i oporteret eē aliquē terminū p̄mū istī⁹ mutationis. illud in p̄posito non p̄t eē deitas ex p̄cedenti q. nec aīa itellectiua: q² illa ſm oēs non est hic nisi ꝯcomitāter: nec pōt eē aliq̄d accñs vel accñ/ tia: q² tūc non esset trāsub̄atio sed trāsaccñtatio. non restat ḡ nisi mā sola: sed conuersio in mām solā non est trāsub̄atio. magis. n. diceret̄ resoīo in māꝫ q̄ trā/ substātiatio. ⁊ h̄ pꝫ: q² ſꝫ oēs forma panis conuertit̄ in formā aliquā: sicut mā in mām. ⁊ ista forma non pōt aliq̄ iueniri q̄ terminet: vt pꝫ ex diuisione p̄posi/ ta. ḡ ⁊c. ¶ Si. dicas q̄ est aliq̄ forma sub̄alis alia ab itellectiua in quā cōuertit̄ forma panis. ¶ Cōtra h̄. vni⁹ rei non est nisi vnū esse. ḡ nō est nisi vna forma. ¶ Oppositū. Ambro. de sacris. ⁊ ponit̄ de ꝯse. di. 2. panis ē in altari. vbi accessit cōsecratio d̄ pane fit cor pus xp̄i. Idē ⁊ ponit̄ ibidē. Re vera mirabile. Ser/ mo q̄ potuit facē q̄ non erāt: nonne pōt mutare ea q̄ sunt in id q̄d non erāt: q̄si diceret: sic. ¶ P̄. Eusebi⁹. ⁊ ponit̄ ibidē. Q² corp⁹. Sacerdos inuisibilis visibi/ les creaturas in sb̄am corpis ⁊ sanguinis sui secreta ptāte cōmutat. ad hoc h̄itur plures auctoritates d̄ conse. di. 2. i diuersis locis. ⁊ magr̄ adducit aliquas in isto di. ⁊ aliquas in di. precedente.

Hic duo vidēda sunt sicut circa alia credi ta. p̄ q̄d tenendū. 2°. q̄uo illud po terit declarari. ¶ De p̄ sicut recitat Inno⁹ de officio misse. pte. 2. c. 26. circa hoc erāt tres opiones. Una q̄ panis manet: ⁊ tñ cuꝫ ipso vere est corpus christi. Alia q̄ panis non manet: ⁊ tñ non cōuertit̄ sed desi nit esse vel p̄ annihilationem vel p̄ resoīonē in māꝫ: vel p̄ corruptionē aliud. Tertia q̄ panis trāsubstan/ tiat̄ in corp⁹ ⁊ vinū in sanguinē. quelibet aūt istaruꝫ voluit istud cōe saluare: q̄ ibi vere est corpus xp̄i: q² istud negare est plane ꝯ fidem: vt pꝫ di. 3. in. q. j. Ex/ presse. n. a p̄ncipio instōnis eucharistie fuit de verita te fidei q̄ vere ibi ⁊ realr corpus christi continetur. ¶ Pro prima opi. arguit̄ p̄ sic. Sicut in nālibus nō sunt plura ponenda q̄ ratio nālis necessario cōuin/ cit. p̄ phy^{sr}. ⁊ in pluribus locis ſꝫ phꝫ: q² pluralitas est sup̄flua. ita in credibilibus non sunt ponenda plu ra q̄ cōuinci possit ex veritate creditoꝝ. Si veritas eucharistie saluari potest sine ista trāsubstantiatiōe. ḡ ⁊c. minoꝛ p̄bat̄. q̄ ad veritatem eucharistie req̄ri/ tur signū ⁊ signatū realr contentū. substātia panis cū

Dēc⁹ q° P. q. 5. ⁊ Egi. q̄libe. 1. q. 4. Hugo d no/ uo cast. p̄iti di. q. 2. sol. z ar^m.

Opīo mani cheoꝛū quā tenuit fr̄ Jo annes iaco/ bita.

Danc 13. d. ockan l. 4. i hac mā. q. 3. i solutiōe septi dubij.

Uide ipꝫ q̄/ li. 4. q. 35. ⁊ i tractatu h⁹ māe capi. 3. Z. c. 50. Idē. 8. phy/ sic. c. cō. 46.

suis accñtibus eque pōt eē signū sicut sola accidētia
imo magis: qr suba panis sub spēbus magis est nu/
trimētū q̄ accñtia. ḡ magis repñtat corpus christi in
rōne nutrimēti spūalis. Res ēt cōtenta. s. vez corp⁹
xp̄i eque pōt saluari cū suba panis sicut cū accñtib⁹:
qr nō magis repugnat sube eē sil' cū suba q̄ cū quāti
tate illius sube. ¶ Et cōfirmat̄ hec rō qr ponēda sūt
pauciora miracula quātū possibile est: sed ponendo
panē manē cū suis accñtib⁹ ⁊ corp⁹ xp̄i ibi esse vere
pauciora ponunt̄ miracula quā ponēdo panē ibi nō
esse. Nā tūc non poneret̄ aliqḋ accñs sine sbō. ¶ 2⁹
sic. ⁊ q̄si in idez redit. In creditis nobis fm intellm
vlem traditis. non vr̄ ille modus determinādus q̄ ē
difficilior ad itelligēdū ⁊ ad quē plura vident̄ seq̄ in
conueniētia. sed istud corp⁹ xp̄i eē in eucharistia est
qōdā vez vlīter traditū nobis. iste aūt intellē q̄ non
sit ibi substātia panis vr̄ difficilior ad sustinēdū ⁊ ad
ipm sequunt̄ plura iconueniētia q̄ ponēdo ibi esse
substātiā panis. ḡ ⁊c̄. maior pbat̄. qr exquo fides no
bis data est vt sit via ad salutē: ita dz vt vr̄ determia
ri ⁊ teneri ab ecclīa sicut magis est idonea ad salutē.
Sed ponēdo intellm aliquē talē supra modū diffici
lē ⁊ ad quē manifeste vident̄ seq̄ incōueniētia est oc
casio auertēdi oēs phos: imo fere oēs sequētes rōnē
nālē a fide vel saltē ipediendi eos ne 9uertant̄ ad fi
dē si dicat̄ eis talia ptinere ad fidē nr̄am: imo vr̄ q̄
phs hrēt p maiori incōueniente vel q̄cūq̄ sequens
nālē rōnē ea que ponunt̄ hic negādo subaz panis q̄
hrēt de oīb⁹ articulis q̄s hēmus de icarnatiōe. ⁊ mi/
rū vr̄ q̄re in vno articulo q̄ non est pncipalis articu/
lus fidei debeat talis intellē afferi: pp quē fides pa/
teat 9tēptui oīum sequētiū rōnē. ¶ 3⁹ sic. Nihil ē te/
nēdū tāq̄ de substātia fidei nisi qḋ pt expsse hēri de
scriptura vel expsse declaratū est p ecclēā vel eui/
dēter sequit̄ ex aliquo plane contēto in scriptura vel
plane determinato ab ecclīa. Ista maior vr̄ sufficiēs
qr p nullo alio hrēt q̄s cām exponēdi se morti. ⁊ pro
oī eo qḋ ē de substātia fidei laudabilr̄ exponeret q̄s
se morti. ⁊ ēt q̄ nullo istoz modoz hētur certū firmi
ter credere vr̄ leuitatis: qr non est auctas sufficiens
nec rō: si nullū istoz inueniat̄. nūc aūt non vr̄ expsse
hēri non eē ibi substātiā panis. Nā Jo. 6. vbi multū
Cap. 10. predicat̄ vitas eucharistie planū est vbi christus di-
cit. Ego sum panis viuus q̄ manducauerit ex h pane
⁊c̄. Et. j. Coz. dicit Paulus. Panis quē frāgimus nō
ne cōicatio corpis christi est: nec inuenit̄ ecclīa vbi
istā vitatē determiet solēniter. nec ēt qualr̄ istud pos
sit ex aliquo manifesto credito euidēter iferri. ḡ ⁊c̄.
Thōs. priā di. 11. q. 1. in sol. 2. q̄stium cule. ¶ Si dicas sicut dicit vnus doctor q̄ Matthe. 26.
dicēdo. hoc est corpus meū: expresse isinuat panē nō
manē. qr tūc esset ppositio falsa. ¶ Hoc nō cogit: qr
dato q̄ suba panis maneret non demrat̄ substantia
A panis: sed 9tentū sub pane. sicut mō nō demrant̄ ac
cidētia: qr tūc esset ppositio falsa: sed est sensus. hoc
cris cōtentū sub isto signo sensibili est corp⁹ meum.
¶ Itē in sacris veritatis nulla dz eē falsitas. Sz acci
dentia ista signāt nāliter substātias q̄s affecerūt. ⁊ si
non sit ibi eoz substātia: signatio ista nālis erit falsa.
h est inconueniēs. ¶ Si dicas q̄ significāt corpus
christi ⁊ sanguinē. ⁊ ista significatio est vera. ¶ Con
tra. Nālis significatio non mutat̄ pp significationez
ex istitutione ad placitū. ḡ ista accñtia nāliter signi/
ficant eadē q̄ pus significauerūt. ḡ ex ista pte in signi
ficatiōe nāli erit falsitas nisi significata subsint signis.
Sed posito q̄ illa significata subsint veritas hētur in
significatiōe nāli accñtiū. posset ēt vitas hēri in signi
ficatione ad placitū: qr in illis subiectis possent cōti
neri illa q̄ significant̄ ad placitū ex istitutiōe. ⁊ sic hē/
ret̄ oīmoda vitas in vtraq̄ significatiōe. Sz fz aliā
viā falsitas ē in significatione nāli. ḡ magis congruit
alia via q̄ ista. ¶ Pro opione 2ᵃ pōt argui p rōnes
sīles aliq̄bus pdictaz: qr tres pme satis videt̄ posse
adduci p ista. tū qr plura miracula ponunt̄ ponēdo
trāsubatione q̄ negādo. tū qr ista trāsubstātiatio est
ita difficilis ad itelligēdū. ⁊ ita vr̄ repugnare rōni nā
li: qr oī sequēti rōnē nālē vr̄ irrōnabilr̄ posita: ⁊ p 9ñs
plus auertē a veritate fidei q̄ absolute ponē panem
nō manē p ānihilationē vel p aliquā aliā viā. ¶ 3⁹ qr
ista trāsubstātiatio non vr̄ magis pbari ex scriptura
q̄ panē nō manere. imo min⁹. ¶ Cōtra istas opio/
nes arguit q̄dā doctor. 9 pmā sic. q̄ ipsa ē icōueniēs
⁊ ipossibilis ⁊ heretica. pmū pbat̄ ex trib⁹. p̄ qr tollit Ocā vbi. s.
reuerētiā debitā xp̄o vt 9tinet̄ i hostia. Sibi. n. in eu
charistia debet̄ cultus latrie: sz si ibi maneret substā
tia panis nō deberet talis cult⁹ exhiberi pp idolatriā
adorādo creaturā. ¶ 2⁹ vr̄ iconueniēs: qr tollit signi
ficationē h⁹ sacri. dz. n. illud p̄ significare corp⁹ vt pri
mū signatū. sz si ibi māeret substātia panis: ipsa hrēt
rōnē pmi significati. ¶ 3⁹ qr tollit̄ debit⁹ vsus sacri:
qr si maneret vere substātia panis ipsa ē de cib⁹ corpa
lis h⁹ aūt sacri vsus est q̄ sit cib⁹ spūalis. ¶ Scdz vo
. s. q̄ hec positio sit ipossibilis arguit p idē mediūtaz
9 pmā opinionē q̄ 9 scdaz. qr nihil pōt incipe eē vbi
pus nō fuit nisi p sui mutationē vel alterius in ipm.
Sed corp⁹ christi nō mutat̄ p hoc q̄ eucharistia cōfi
cit̄: qr manet in celo sicut pus. ḡ si nihil conuertat̄ in
ipm non ē magis realr̄ in altari q̄ pus fuit. hoc ē im
possibile. ¶ Tertiū. s. q̄ sit heretica pbat sic: qr est 9
vbū christi istituentis sacrm Mat. 26. Hoc ē corp⁹
meū. non dicit hic est: sz hoc est. si aūt sba panis ma-
net nihil annihilaret̄ ⁊ nō cōuerteret̄ veri⁹ diceret̄.
hic est corpus. q̄ hoc ē corp⁹. ¶ Cōtra opinionē se/
cūdā arguit̄ spāliter 9 hoc q̄ ponit resolonē in mām Tho. vbi su
panis piacentē: qr vel fieret in mām nudā. ⁊ hoc est pra. q. 2.
ipossibile: qr tc̄ eēt mā sine forma: ⁊ sic act⁹ māe erit
⁊ non erit: vel fieret in mām sub aliq̄ alia forma: sed
hoc est iconueniēs: qr vel illud corpus aliud nouuz.
cuius est illa mā eēt simul cū spēbus ⁊ corpe christi.
vel mutaret̄ de loco illo. ⁊ vtrūq̄ est inconueniēs. p
muz qr ipossibile est duo corpa esse simul. 2ᵐ qr ille
motus localis illius posset pcipi p expulsionem coz/
poris alterius circūstantis ¶ Quicq̄d sit de opinio/
nibus iste rōnes nō vident̄ eas efficaciter iprobare.
pma non valet: qr modo non est idolatria qui ado/
rat christū in eucharistia. ⁊ tñ non pōt negari q̄n sit
ibi creatura aliqua. s. spēs ille. sed non est adorandū
sensibile 9tinens sed xp̄s contentus. Et eodē modo
tūc dicet̄ christū contineri sub pane quāto ⁊ quali. ⁊
ita non panē adorari sed christū cōtentū in pane vt i
signo. ¶ Et si obiicias saltē simplices qui non sic di-
stinguūt essent idolatre. dico q̄ ita pōt nunc argui 9
tez: qr simplices non distinguūt accñtia illa a corpore
christi in oībus aūt talibus ē vna ratio. qr simplices Notabile di
adorāt in fide ecclīe. ⁊ hoc sufficit eis ad salutē. Ma ctū.
iores aūt distincte adorant 9tentū non signū conti/
nens. ⁊ hoc siue signū cōtinens sit accñs tñ. siue sba
panis cū accñte. ¶ Ad 2ᵐ dico q̄ est ad oppositū. qr
si esset hic substātia panis illa duplex significatio eēt
vera. s. nālis qua accñtia significāt substantiā panis.
⁊ illa que est ex institutione diuina: q̄ sensibile signi/
ficat corp⁹ xp̄i: sed nūc nō pōt saluari nisi pcise altera
vera. ¶ Nec pōt dici q̄ cessaret signatio nālis pp̄ter ali/

um que est ex institutione. q2 si sic tūc non ducerent
accñtia illa nāliter quantū est de se ad dephēdendū
substantiā panis. sed totalr cessaret in eis ista sigtio
vel repñtatio: q̄ tñ pus insuit eis: τ tūc aliquo mō im
mutassent aliter itellm añ cōsecrationē q̄ȝ post. h nī
hil est. ¶ R'° ḡ ꝙ p̄mū significatū ex institutione ōȝ
C eē corpus xpi. τ ita est siue maneat substātia panis si
ue nō. sed p̄mū significatū accñtiū ꝙ. s. nāliter signi/
ficāt semp est suba illa quā p̄ affecerūt vel nata eēnt
efficere. q2 illa significatio nālis nō mutat. ¶ Ad 3m
nō valȝ. q2 mō māifestū ē ꝙ ille spēs nutriūt ſȝ Apo
stolū. j. Cor. ii. Unus q̄dē esurit. alius vo ebrius est.
τ hoc ex pceptione spēꝝ sacr̄aliū. τ tñ non negat hic
eē cibū aīe. tñ dat ipsum cōtentū sub nutrimēto cor/
porali: τ ita si poneret pāis manē: eēt ibi nutrimētū
corpale. τ tñ ɔtētū sb illo eēt tñ nutrimētū aīe. ¶ Ali
ud aūt de ipossibilitate satis solutū est di. io. q. j. q2 in
cipit hic eē nō sine oi mutatione extendendo muta/
tionē ad illā p̄ticiā simplicē. ¶ Aliud de hoc vel h ni
hil est ad. h. veꝝ est. n. ꝙ h ē corpus meū. τ hic ē cor-
pus meū: sed non hoc accñs: sed ɔtētū sub accñte. eo
dē mō si esset panis non hoc qd est substantia panis
eēt corpus: ſȝ hoc qd est ɔtētuȝ sub pane est corpus.
maluit aūt saluator vti hoc vocabulo hoc q̄ȝ hic: q2
magis exp̄mit veritas: lȝ vtrūq̄ dictuȝ esset verum.
¶ Ad aliud ɔ̄ scd̄m opi. posset videri ponēdo anni
hilationē panis totalr. vel si ponat resolutio vsq̄ ad
māam ex q̄ fuit. argm non cogit. posset. n. dici ꝙ τ in
māam nudā τ in māam sub alia forma. τ posset dici ꝙ
in manentē vbi p̄us erat. vel motā lde localr. ¶ Et qñ
arguit ɔ̄ primū: q2 tūc materia eēt sine forma. τ sic i
D actu τ nō in actu: equocatio est de actu q2 vno mō
actus est dña entis opposita potētie put diuidit oē
ens qd est. s. in actu vel in potētia. Alio mō actus di/
cit habitudinē illā quā dicit forma ad informabile τ
ad totū cuius est. τ eodē mō equocat de potentia: q2
vt opponit actui p̄ mō dicit ens diminutū cui. s. non
repugnat eē extra cām suā. ens aūt in actu oppositū
isti potētie est ens cōpletū in suo eē extra cām suam
qd̄cunq̄ sit illud. Alio mō potētia dicit p̄ncm recepti/
uum actus scd̄o mō dicti: sicut materia di potētia τ
T.c.j.τ.2. forma actus hec distinctio plane pȝ p phm. 9. meta.
in p̄ncipio. τ ēt mēbra distictionis p̄bari pñt p dicta
phi in multis locis loquētis de actu τ potentia nūc
T.c.59.τ.ā. sic nūc sic. sic l. 7. meta. c. pe. τ. 8 meta. c. vlt. Ex actu
T.c.15. τ potētia p se fit vnū. nō intelligit de istis vt opposita
sunt: q2 sic nō sunt simul. Alio mō. 9. meta. c. 5. ē aūt
T.c.ii. actus existere rē nō ita sicut dicimus potētia. Et post
explan ndo istā descriptionē manifestat in multis op
positis vt vigil is ad dormiēs τ videns ad claudens
oculū. τ elaboratū ad illaboratū. hmōi inq̄t vtrīs ē al
teri p̄ti act9 determinatus. alteri āt potētiale. ¶ Ad
ppositū ḡ materia sine forma est in actu p̄ mō τ non
in potētia. qd pbat p ipsum Augm. 12. cōfessionū. Ec
ce vba sua. Materia ipsa accepit a deo h impfectuȝ
eē qd hȝ. s. in potētia: τ necesse est ipȝ hoc ponere: q2
materiā ɔcedit a deo creari: sed anteq̄ȝ crearet erat
in potētia p̄ mō: pbat: q2 aliter crearet qd ipossibile
ē creari. ḡ post creationē fuit in potētia non isto mō:
q2 tūc p creationē non eēt aliq̄ entitas materie pdu
cere: tñ igit post creationē fuit in potētia scd̄o mō: q2
Destructio a fuit receptiuū actus scd̄o mō dicti: sed tunc est igno
cbilis Tho/ rātia elenchi. cū dr. materia est in actu p̄ mō: τ nō in
mistarū. actu scd̄o mō. ergo est in actu τ non in actu. Eodem
mō est equocatio de potentia hincinde. ¶ Si ēt da
ret 2m. s. ꝙ materia reciperet aliā formā τ maneret si/
mul cū corpore xpi nō posset iprobari quin eēt deo
possibile: q2 non icludit ɔ̄dictionē. si. n. corpus christi
ēt quantū pōt eē simul cum quantitate panis τ plus
repugnat quātū quāto quātū ad simultatem q̄ȝ sub/
stātia sube. τ per ɔ̄ns plus q̄ȝ sbe cuicūq̄. Sic enim
arguit phs. 4. physico. c. de vacuo. ꝙ si duo corpora T.c.76.
possent eē simul τ quodlibet: sequitur ꝙ nō est impos/
sibile aliquā subam compositaȝ ex illa materia et no
ua forma manere simul cum corpe christi. ¶ Si ite/
rum daret ꝙ expellit non tñ sic ꝙ manifeste appa/
reat expulsio aeris: nec hoc potest pbari impossibile
deo: q2 nullam includit ɔ̄dictionem.

Quantum ergo ad istū articulū q̄d. s. sic tenēdū
R' ꝙ cōiter tenet ꝙ nec panis manet ɔ̄ p̄mam opi.
nec annihilat vel resoluit in materiā p̄mā ɔ̄ scd̄am
opi. ſȝ ɔuertit in corp9 christi. τ ad hoc multuȝ exp̄sse
vr loqui Ambr. cuius vndecim auctes supra addu E
cte sunt τ plures hntur de cōse di. 2. τ ponunt a ma
gistro di. 10. τ di ista. ¶ P̄ncipalr aūt vr mouere ꝙ
de sacris tenēdū est sicut tenet sancta romana ecclīa
sicut hētur extra de hereticis. Ad abolendā. Nūc aūt
ipsa tenet panē trāsubstātiari in corp9: τ vinū in san/
guineȝ sicut manifeste hētur extra de sum. tri. τ fide
ca. Firmiter credimus. §. vna vo. vbi dr. Ipse iesus
christus sacerdos ē τ sacrificiū cuius corp9 τ sanguis
in sacro altaris sub spēbus panis τ vini veraciter cō
tinet. τ sequit statim. Trāsubstātiatis pane in corp9
τ vino in sanguinē ptāte diuina. ¶ Ad hoc ēt ē vna
ɔgruentia: q2 ecclīa nō errat cū dicit. Fiat cōmixtio
τ ɔsecratio corpis τ sāguinis dñi nři Jesu christi. τc̄.
¶ Alia est ɔgruentia: q2 non ieiunus non pōt ɔgrue
celebrare: ſȝ pcepta eucharistia adhuc pōt sacerdos
iteꝝ celebrare. sicut habet extra de cele. mis. Consu
luisti. excepto inq̄t die natiuitatis dñi nisi tñ necessi/
tas supueniat sufficit sacerdoti semel in die missam
celebrare. τ ex hoc innuit ꝙ in die natiuitatis dñi τ
qñ necessitas igruit lȝ plures missas celebrare i die.

Ad argumenta p p̄ma opi. τ secū
da. ¶ Ad p̄mum
concedo ꝙ ēt in creditis non sunt plura ponenda si
ne necessitate: nec plura miracula q̄ȝ opȝ. sed cuȝ dr
in minori veri[illegible] eucharistie posset saluari manente
pane vel sine trāsubstātiatione: dico ꝙ hn̄ fuisset deo
possibile istituisse ꝙ corpus christi vere eēt p̄ns sub/
stantia panis manente vel cū accñtib9 pane annihila
to. τ tūc fuisset ibi veritas eucharistie: q2 τ signū veꝝ F
τ signatū verū: sed hic non est mō tota vitas eucha/
ristie. non. n. sic instituit vt dicūt auctes adducte.
¶ Et cū dr ꝙ ad vitatem eucharistie nihil reqrit ni
si veꝝ signū τ veꝝ signatū. ¶ R'° veꝝ est eo mō quo
signū est institutū. τ quo sibi dȝ corrñdere signatū: ꝙ
non est nunc pcise: ꝙ corpus sit cū aliquo. s. cū pane
vel cū accñtibus panis idistincte: sed institutū ē nūc
ꝙ signatū sit tñ sub accñtib9 vt sub signo. ¶ Ad 2m
dico ꝙ non ē aliq̄s articulus artādus ad itellm diffi
cilē nisi ille intellꝰ sit verus: sed si verus ē τ pbatur
euidenter eē veꝝ: opȝ ſm illū intellm tenere articu
lū qñ inq̄rit in sp ili: q2 nullus alius intellꝰ spālis ve
rus ē. sic aūt supponit de intellu huius articuli ex au
ctoritatib9 allegatis ¶ Et tunc ad tertiū vbi stat vis.
dicendū ꝙ ecclīa declarauit istū intellm esse de veri
tate fidei in illo symbolo edito sub Inno. 3°. in con
cilio lateranen. Firmiter credimus: τc̄. sicut allegatū
est superius. vbi explicite ponit veritas aliquoꝝ cre a.l. illoꝝ
dendoꝝ magis explicite q̄ȝ habebat in symbolo apo

ftoloꝝ: vel Athanasii. vel Niceni. ꝛ breuiter ꝗcquid
ibi dr̄ esse credēdū ꝛ tenēdū est eē de substātia fidei.
ꝛ hoc post istā declarationē solēnē factā ab ecclesia.
¶ Et si queras quare voluit ecclia eligere istū intel
Dubiū curio sum. lectū ita difficilem huius articuli cū verba scripture
possint saluari fm intellm facilē ꝛ veriorē fm appa
rentiā de hoc articulo. ¶ Dico ꝙ eo spū exposite sūt
scripture quo condite. Et ita supponēdū est ꝙ eccle
G sia catholica eo spū exposuit: quo tradita est nobis s
deo spū. s. veritatis edocta. ꝛ ideo hūc itellꝫ eligit: qꝛ
verus est. Non. n. in ptāte ecclie fuit facere istud ve
Solutio notabilis. rū vel nō verū: sed dei instituētis: sed intellm a deo
traditū ecclia explicauit directa in hoc vt credit spū
veritatis. ¶ Ad 4m posset dici ꝙ accn̄tia non semp
signant substātiā esse in actu quā affecerūt: sed aptu/
tudinalr. vel si mō signant in actu nō est ibi falsitas i
signo vt ē signū institutū ad placitū: qꝛ vt sic hꝫ signa
tum ad qd̄ institutum est.

De secūdo articulo pncipali sūt duo de
clarāda. p̄ quō panis trāsub
stantiat vel possit fieri trāsubstātiatio in corpus chri
sti p̄ exis: 2m qd possit eē formale in termino ad quē
ↄuersionis: hec. n. duo tangebant in argumentis ad
pmā ptem. ¶ De p̄ sciendū ꝙ sicut ad trāsubstantia
D tionē vnius ad aliud non reqrat nisi ꝙ vterqꝫ termi
nus sit substātia. ꝛ sit plene in obediētia agentis quā
tū ad totale esse ꝛ quātū ad totale nō esse: sive fꝫ ali/
quos plus reqrat. s. mutua ↄuertibilitas fm naturā
ppter. s. pncipiū potētiale trāsmutabile a forma vni
us ad formā alterius: lꝫ nō vnica transmutatione: sꝫ
p multas. ꝛ hoc ab agēte naturali. vtrūqꝫ istoꝝ saluat
in pposito: qꝛ tā panis ꝙ corpus christi totaliter est
in ptāte dei quantū ad totale esse ꝛ totale nō eē. hꝫt
ēt materiā eiusdē rōnis p quā quantū est ex parte
vtriusqꝫ posset fieri transitus p naturā ab vno in aliū
lꝫ p multa media: lꝫ ēt cōsiderando corpus illud in/
quantū est nunc imortale ꝛ ipassibile nō posset illud
p naturā cōuerti in panē: sed hoc nō ē: qꝛ careat ma/
teria receptiua forme panis: sed qꝛ materia eius in/
sepabilr cōtinet a forma sua. s. aīa ipassibili. ¶ Hoc
ēt posset declarari de ptib9 vtriusqꝫ termini. De9. n.
in ptāte sua hꝫ tam materiā ꝙ formā vtriusqꝫ termi
ni. ꝛ p ↄ̄ns pōt materiā ↄuertere in materiā: ꝛ formā
in formā: ꝛ ita totū in totū ꝛ totalr hoc aūt nō pōt na
turale agēs: qꝛ in ptāte eius nō est materia sꝫ suppo/
nit actioni sue. ex pma q. huius quarti. ꝛ ista rō pce/
dit fm illā viā ꝗ tacta est in. q. pcedente. nō aūt sup
ponēdo ꝙ conuersio reqrat susceptiuū vt cōe vtriqꝫ
Egi. in theoremate[19]. theo[m]. j. c. 2. termino. ¶ Sed de mō possibilitatis istius cōuersio
nis ponit sic. Materia vt est qd. est oino indisticta.
p̄ de gnatione. ergo agēs psupponēdo eam vt qd re/
spicit illam vt oino idistinctā. Deus est hmōi: qꝛ nō
agit p motū. ꝛ hoc iō qꝛ non est instm sed cā pma. g
agit in materiā vt oino indisticta. g sicut pōt formā
a. l. eadē formā. destructā eandē nūero reducere in suā materiam p
priā. qꝛ nō agit p motū q phibet idē nūero redire. ita
pōt eandē formā iducere in quācūqꝫ materiā. ad eā
dē aūt formā nūero seqtur eadē materia nūero. g pt
facere ꝙ quecūqꝫ forma fiat i quacūqꝫ materia. ꝛ sic
pōt facere ꝙ forma corpis ponat in materia panis:
ꝛ p hoc illa mā fiat ista: ꝛ forma forma: ꝛ totū istud
diffuse declarat. ¶ Sed contra pmam ppōnē quā
accipit. s. materia vt est qd est oino idistincta. arguit
sic. qꝛ aut intelligit indistincta fm numeꝝ. s. ꝙ qcun
qꝫ vt est qd est oino eadē cuicūqꝫ. vel intelligit indi/
stincta fm rōnē. hoc est vt est qd est vnius rōnis. Si

p̄ mō iste intellꝰ est oino ipossibilis: qꝛ ↄ̄ phm ꝛ ↄ̄ rō
nē naturalē ꝛ ↄ̄ illud qd itēdit declarare. Cōtra phꝫ
T. c. 27. qꝛ ex intētione loquēs. 12. meta. c. 2. de p se pncipiis
dicit ꝙ sicut pncipiata sunt alia: sic eoꝝ p se pncipia.
ꝛ hoc fm genus ꝛ spēm ꝛ numeꝝ. ꝛ ad ppositū exp̄s
se dicit hoꝝ que sunt in eadē specie diuersa. supple
sunt pncipia: nō pcise: sed qꝛ singulariū. Alia est tua
materia ꝛ mouēs ꝛ spēs ꝛ mea rōne aūt vli eadē. er
go ex intētione vult ꝙ materia mea ꝛ tua vt est p se
pncipiū meū ꝛ tuū est alia numero. est aūt p se pnci
piū vt qd est: qꝛ pars substātie non pōt esse aliqd nisi
vt substātia ꝛ vt qd. ¶ Hoc ēt pꝫ ex pcessu phi inue
T. c. 82. stigādo materiā p̄ phys. ꝛ p̄ de gnatione. ꝛ. 2°. dicit
T. c. 24. eā esse eandē substātiam toti trāsmutationi ꝛ vtriqꝫ
T. c. 51. termino. Sic ergo ē eadē in genito ꝛ corrupto: quō
non est eadē in duobus simul genitis: qꝛ tūc gnatio
ꝛ corruptio non magis cōcluderūt materiā vnā ꝙ si
mul existiā diuersoꝝ. ergo materia vt qd si est eadē
in aere corrupto ꝛ in igne genito ex ipso: ipsa vt qd ē
non sic est eadē in aere ꝛ in igne simul existib9. ¶ Et
pōt rō ↄfirmari: qꝛ si posset eē eadē simul sub forma
aeris ꝛ ignis non reqreret trāsmutatio corrūpens p
cedens ad hoc ꝙ materia fieret sub alia forma. ¶ Cō
tra hoc ēt est rō manifesta: qꝛ mā est prior ordine na
ture ꝙ ipsa forma recepta: qꝛ materia ē fundamētū
T. c. 17. oium iuxta illud. j. meta in antiqua trāslatiōe. i fun
I damēto nature nihil ē distinctū. prius aūt vt est prius
essentialr non variat ppter variationē posterioris.
si ergo materia vt est qd: est oino eadem in se: nullo
modo pōt esse alia ppter aliā formam receptam. er/
go ipsa oino eadem recipiet formas cōtrarias substā
tiales vel saltem incompossibiles: vt aeris ꝛ ignis. ꝛ
tunc sequeret ꝙ generans posset gnare nihil corrū/
pendo. posset ēt materia sil eē eadē sub forma hoīs ꝛ
asini. ꝛ sic nulle due forme substātiales repugnarēt
in simul pficiēdo mām. Est ēt ille intellꝰ falsus ad p
positū suū: qꝛ deducit ꝙ pōt formā corpis ponere de
nu in mā panis. Si aūt ista mā est eadem cū mā cor
poris non pōt poni in ea forma corpis: qꝛ iam hꝫ eā.
eadē. n. nūero sibi vtpote mā corpis: iam hꝫ illā for/
mā. ergo ꝛ ista hꝫ. ꝛ si hꝫ non pōt sibi imprimi: qꝛ tūc
simul haberet ꝛ non hēret. ¶ Si aūt intelligat ꝙ ma
teria sit indisticta hoc est eiusdē rōnis. ꝛ sic deducat
ꝙ deus pōt formā eandē numero impmere illi ma/
terie que inest isti. ↄ̄ntia non valet: qꝛ eadē forma nu
mero non pōt simul iformare duas mās: quaꝝ vtra/
qꝫ erit sufficiēs receptiuū ꝛ totale eius. nā ꝛ ista vni
tas rōnis stat cū distinctiōe numerali huius materie
ab illa. Esto ēt ꝙ daret sibi ↄ̄ns non tn̄ sequit ꝙ ista
materia fiat illa materia: qꝛ prius non variat ppter
nouitatem posterioris materia g illa non fit alia ꝙ
prius fuerit: qꝛ recipit aliam formā quā prius nō ha
buit. ¶ Hoc ēt pbat: qꝛ si fieret alia: ergo ista forma
non posset sibi impmi: qꝛ forma illa non pōt impmi
illi materie que iaꝫ hꝫ eā. vt sic arguat. p eodē instā
ti si materia panis recipit formā corpis. ergo fit in il
lo instanti materia corporis. ergo in illo instāti non
pōt recipe formā corporis: qꝛ materia corpis: nō pōt
tūc recipe formā corporis: qꝛ eam phabet. ¶ Item
ista impssio forme corporis in materiā panis nō ēēt
trāsubstantiatio sed gnatio. illa enim materia prius
fuit sub puatione forme corporis: ꝛ non hēt formaꝫ
illam. Nec p hoc ēt pbatur quō forma panis trāseat
in formā corporis. ¶ P. ēt ista ppositio ꝙ solus de9
respicit materiā vt est quid: vꝫ esse falsa. agens enim
sub ea rōne respicit passum sub qua iducit in eo ter/ R

minū actionis. sed agens creatū pōt īducere formā substātialē in materiam p gñationē. & illa inducit in mācharacterm vt est quid: qr sic est p se receptiua forme substantialis. ergo agens nāle attingit māz vt est quid. & ex hoc sequeret: si ista ppositio esset vera: q eaz respiciens vt quid pōt eandē formā in māam quācūq imprimere. & tūc si agens supnāle trāsubstātiare pōt sequeret ēt q agens cātum hoc posset. qd est manifeste falsuz. ℭ Itē illa ppositio qua pbat q deus nō agit p motū: & omne aliud agit p motū: qr oē aliud ē instrm dei. & deus est pma cā non cōcludit: imo magis pōt duci ad oppositū: qr si instrm inquantū istrm est: non oportet agere p motum: nisi qr ipsum ē mouens motum: ergo opz illud respectu cuius ē instrz mouere ipsum: & p ɔñs illud cuius est instrz poterit agere per motum in ipsum instrm.

Quantum ergo ad istū articulū dico. q possibilitas cōuersionis panis absoluta in corpus christi est ex plena obediētia vtriusq termini respectu ꝟtutis

z diuine. ℭ Sed est dubiū speciale hic ppter terminū ad quē pexistentē: qr non vr q in pexistens & hz esse pristinū manēs possit aliqd cōuerti. ℭ Hic dici pōt q est impossibile trāsubstantiationē partialē eē in preexistens: qr illa est mutatio p quā potētiale recipit actum quo prius caruit. & p ɔñs cōpositum ex illo potētiali & illo actu nouū est: qr succedit priuatiōi illius actus. ℭ Sed oppositū est in trāsubstātiatiōe totali: qr ibi non est mutatio vt dictuz est prius: & iō non oportet terminū illius trāsubstantiationis sequi priuationē seu negationē oppositaz suo esse. ℭ Sed istud non sufficit: qr lz non oporteat terminū istius trāsubstantionis esse nouum ppter rōnem mutationis: sicut bene deducit tñ vr q opz ipsum esse nouū

m qr est terminus noue actionis. nihil enī est terminus actionis pprie. s. de genere actionis quin p illā actionē accipiat esse. & hoc saltem fm illud fm qd est formalis terminus actionis illius. vñ ēt filius dei qui ē terminus actiue gñationis patris p illam gñationē accipit esse & psonam esse & deum esse. alioqn si nullaz esse accipit per illam non videtur esse intelligibile quō sit ibi aliqd terminans gñationem que ē actio de genere actionis. qd p tanto dico ad excludendum opationes que dicr equiuoce actiones: illaruz qdem terminū non opz accipere esse: qr non sunt actiones de gñe actionis: sed sunt termini: vt dictum est distin. 3. pmi libri. ℭ Si dicas verz esse de termino actionis positiue: trāsubstātiatio aūt non ē nisi actio destructiua termini a quo. & in hoc magis est nō actio. ℭ Hoc non vr pbabile: qr ipsa ē inter terminos positiuos ita q nec est creatio nec destructio tantū. ℭ Pōt dici q trāsubstantiatio (hoc stante q sit inter

n terminos positiuos qui sunt substātie) pōt poni duobus modis intelligi. Uno modo q sit ad substātiaz vt p ipsam accipiētem esse. Alio modo vt sit ad substantiam vt p ipsam accipientez esse hic. Prima pōt dici pductiua sui termini ad quē. secūda adductiua qr per ipsaz adducit terminus vt sit hic. & sub aliis verbis pōt esse vel ad entitatem sui termini vel ad psentialitatem eius alicubi. transubstātiatio primo modo non pōt esse ad substantiā que prefuit: qr non vr posse poni in substantiā manentē fm esse suū antiquum: sed secūdo modo bñ pōt eē transubstātiatio in preexistens. qr pōt fieri de nouo pñs hic. vbi fuit terminus a quo. manēs tñ vbi erat prius. ℭ Et si obdicitur q ista scda non ē transubstantiatio: qr terminus eius non ē substantia vt substantia: sed ē ista psentia que accidit substantie. sola enim illa acqrit per istaz actionem. ℭ Et preterea tunc erit terminus ad quē p trāsubstantiationē alicubi vbi pus non fuit. cuius oppositū pbatū ē in dist. 10. q. pma. ℭ Et pterea tūc quot essent hic pñtia tot eēnt pñtialitates: & per ɔñs tot cōuersiones. multa aūt sunt in christo quoz qdlibet ē hic psens. ergo sunt multe ɔuersiones. ℭ Ad pmum pōt dici q substantia ē terminus ipsius transubstantiationis scdo modo dicte: qr ipsa substantia succedit substantie. non tñ hz esse substantiale nouū sed tñ pñtiam nouam ℭ Ad secundū dico. q transubstantiatio pmo modo dicta nō facit terminū ad quē esse vbi non pfuit. & ita debet intelligi conclusio probata dist. 10. sed trāsubstantiatio secūdo modo dicta includit mutationē quandā ad simplicē pñtiaz circa terminū ad quē & rōne istius bene pōt terminus ad quē esse p illam vbi non pfuit. ℭ Ad tertiū potest dici q non ē ibi nisi vnicum p presens. s. illud quod ē primū signatū huius signi. ℭ Alia aūt pñtia vel sunt partes ipsius vel cōcomitantia ipsum. cōuersio ergo ē vnica: qr vnius substantie panis pns presentis istis speciebus in vnum corpus vt presens eisdez. ℭ Pro

Dubitatio difficilis speculationis.

o q ista via vr esse ratio ista. qr eo mō terminus prior cōuertit in terminū posteriorē. quō terminus posterior succedit termino priori: sed terminus posterior non succedit fm esse simpliciter: sed fm esse hic presens pani preexistenti. ergo nec panis conuertit nec transit in corpus christi nisi fm esse hic presens pani preexistenti. ℭ Si dicas q absolute esse corporis succedit ipsi eē panis: qr corpus manet fm suum esse simpliciter pane desinente esse. ℭ Contra. hoc non est succedere sicut terminuz termino: qr sic sol pōt dici succedere cuicūq corrupto hic inferius: qr manet in suo esse illo desinente esse. ℭ Secūdum hanc viam potest teneri q termini istius transitus sunt incompossibiles eo mō q terminant: qr sic nō sunt simul. lz de potentia absoluta dei possint esse simul. sicut lz deus possit facere aerem simul cū igne de potentia absoluta & forte ex eadez materia. tñ vt aer succedit igni sic sunt incōpossibiles in simul essendo. ℭ Contra hoc videt q non sit tm̄ vna mutatio in proposito qr per illaz qua corpus vt hic succedit pani vt hic nō desinit panis esse nisi vt hic. & per consequēs non desinit esse simpliciter. ergo oportet dare aliam mutationem per quā panis desinit eē simpliciter. ℭ Responsionem quere.

ℭ Dici pōt (vt dicit doc. q. illa an panis in conuersione in christi corpus annihilet. an solutiōes argumētorum) que in ordine ē. q. 4. huius di. q panis hac conuersione desinit solū esse hic & sic solū habet mutationem depditiuā presentie sue vt hic. & hoc primo virtute istius conuersionis: hanc consequit alia depditiua qua desinit esse simplr: & sic sunt due: sed tñ vna primo vnitate conuersionis huius.

Responsio aliorum.

De secundo articulo dico. q sicut in conuerso sunt duo. s. mā & forma: ita in termino ad quem conuersionis. ponitur enim hic compositum primo conuerti in compo

p situm. & ita in vtroq termino aliquid esse formale & aliquid materiale. Quid sit ergo formale in termino ad quem. vr q in natura humana christi nihil ē nisi materia prima & anima intellectiua. & p hoc sunt qtuor rōnes fundamentales. Prima ē hec. Unius entis ē vnum esse. vnuz esse ē ab vna forma. ergo vnius entis ē vna forma. ℭ Hoc cōfirmatur per illud phi.

Thōs. 3. pte sū. q. 76. articlo. 3. & 4.

T.c.41. 7.meta.c.de vnitate diffinitionis: vbi vult q̄ genus
nihil est preter eas que sunt generis spēs. & ibidez.
finalis differentia substātia erit rei & diffinitio. & ibi-
dem. non est ordo in substantia. quō. n. opz intellige
re hoc prius. illud vero posterius. Ex q̄bus oībus ac
cipit̄ q̄ vnitas diffōnis p̄ hoc est q̄ genus nihil est p̄
ter eā quoꝝ est. & dr̄ia que h̄z rōnez formalis dicit to
tam substantiaz rei. ḡ non est ibi alia & alia forma. q2
tunc si a p̄ma forma acciperet̄ genus & a secūda dr̄ia:
genus esset aliquid preter spēs saltem s̄m esse quidi
tatiuuz: nec esset dr̄ia vltima tota substātia diffiniti.
Esset ēt ordo in substātia rei s̄m ordinem formarū.
¶ Ibidē ēt vz dicere ph̄s q̄ dr̄ia posterior includit
priorem. nam fixio pedis est quedam pedalitas: sed
non includeret si ab alia & alia forma sumeret̄. Hec
ratio sumpta est ex vnitate p̄ se. ¶ Secunda ratio
ex differentia forme accidētalis ad formā substan/
tialem sumit̄. forma eniz substātialis dat eē simpli
citer. accidentalis aūt s̄m quid. Ex hac sequit̄ alia
dr̄ia q̄ forma accidentalis aduenit enti simplr̄. sub/
stantialis aūt enti tm̄ in potētia. Tertia dr̄ia ē q̄ sub
stantie est gn̄atio simplr̄: q2 de potentia simplr̄ ad eē
simpliciter: accidentis aūt s̄m quid: sed si forma sub
stantialis posset sequi aliam formā substātialē in eo
dem: iste dr̄ie non saluarent̄. nā illa secūda nō daret
esse simplr̄: q2 aduenit et enti in actu. & esset gn̄atio
s̄m quid. & vltimum medium. s. de gn̄atione ponde
T.c.8. ratur spāliter. q2 s̄m ph̄m. 5. phy^r. generatio non est
motus p̄pter duo media que ibi tangit. Primū est.
qd̄ mouet̄ est qd̄ generat̄ non est. Scd̄m mediū ē.
qd̄ mouet̄ est in loco. & loquit̄ vtrobiq3 accipiēdo q̄
gn̄atur p̄ subiecto gn̄ationis. ergo illud simpliciter
non est nec h̄et formam p̄ quā pōt esse in loco. Sed
si poneret̄ forma prior saltē p̄ istam subiectū eēt sim
pliciter & posset eē i loco. ḡ zc. ¶ Tertia rō sumit̄ ex
p̄dicatione: q2 qn̄ a diuersis formis accipit̄ predica-
tio. vel est predicatio p̄ accn̄s vtpote si forme nō sunt
p̄ se ordiate. vt homo est albus. vel si forme sint p̄ se
ordinate est predicatio p̄ se secūdo modo. vt superfi
ciatum est coloratū. ergo si genus accipit̄ ab vna for
ma & spēs accipit̄ ab alia. qd̄ oportet dicere ponēdo
plures formas in hoīe: sequit̄ q̄ predicatio alicuius
gn̄is de hoīe non erit predicatio p̄ se p̄ mō. ¶ Quar
ta rō pōt fieri & plus valet oībus precedētibus. Plu
T.c.50. ralitas non est ponenda sine necessitate ex p̄mo phy
si. Sed non ē necessariū ponere illas plures formas
q2 pfectior continet in se impfectionem virtualiter
T.c.51. sicut tetragonū trigonū. ex 2° de aīa. ergo supfluum
est ponere illā aliam distinctā ab ista pfectiori cōti/
nente illā. ¶ Innitētes istis rōnibus & conclusionē
Thōs. p̄sti ipsarum tenentes ad p̄positū eas applicant. dr̄ eniz
dist. ar. 1. q. 1. vno modo q̄ p̄mus terminus conuersionis istius ē
p̄^e p̄ sū. q. 76 compositū ex mā & aīa intellectiua. non vt intellecti
ar. 3. & 4. ua nec vt constituit compositū qd̄ est hō. sed vt dat
Quef Der- esse corporeuz & constituit compositū qd̄ est corpus.
neū q̄li. 2. q. ipsa enim eadē aīa & cōstituit in esse hoīs & aīalis &
10. & q̄lib. 4. corporis & substantie: & hoc sine distinctiōe reali for
q. 10. & Cal/ me & forme: sed p̄pter cōtinentiā virtualem forme
precolum. pfectioris. & sicut potest aliq̄d primo agere p̄ animā
vt dat esse corporeū. lz non agat eandē actionē p̄ ani
mā i vt dat esse intellectiuū: ita pōt terminare actio
nem sub tali rōne lz non sub tali. ¶ Contra istud. si
hostia cōsecrata a christo in cena in pixide fuisset in
triduo seruata p̄mansisset ibi eadem res p̄mo contē
ta. illud aūt in qd̄ p̄mo fiebat conuersio nec fuit mā
p̄ma nec accidentia nec compositū ex materia & ac/

cidente. ergo compositū aliq̄d ex mā & forma substā
tiali. illud ergo p̄mansisset in triduo: sed tūc nō erat
compositū ex materia & aīa intellectiua: q2 christus
vere fuit mortuus in cruce. & ita aīa itellectiua vere
fuit separata: sed non pōt esse simul separata & vnita
eidē corpori. ex di. 10. ¶ Item terminus istius ↄuer
sionis opz q̄ sit reale & vt reale: q2 conuersio est rea/
lis. Sed aīa intellectiua vt dat esse corporeuz distin
guendo ↄ esse intellectiuum ēt s̄m aliquos istorum
non est aliquid reale: sed tm̄ quid abstractū p̄ actuz
itellectus sicut cōe est aliquid preter singularia siue
inferiores s̄m eos. ergo ista conuersio non pōt eē in
aiam sub tali ratione vt in p̄ se terminum conuersio
nis. ¶ Alius tenens conclusionē eādem dicit q̄ mā Egi⁹ theo^re
h̄ns modum quantitatiuum est illud compositū in 28.29.&.30
quo fit conuersio panis. quantitas eniz derelinquit
in mā modum extensiuū partiū qui modus non est
aliquod accidens ipsi māe. & tn̄ materia sub illo mo
do est composituū in tantum ēt vt possit dici corpus:
vt ipse declarat. Ideo aūt negat quantitatē esse in p̄
se termino conuersionis: q2 tūc non esset trāsubstan
tiatio si requireret in p̄ se termio suo aliqd̄ accidēs.
& tunc ēt esset ibi quantitas p̄: qd̄ ipsi negāt & alii cōi
ter. ¶ Contra quero aut modus ille quātitatiuus ē
idem materie precise sumpte: aut non. si sic: & ↄuer
sio fit in mām sub isto mō. ḡ fit conuersio totius pa/
nis in mām precise acceptam. & p̄ ↄn̄s nō est mā cō
uersa i mām & forma in formā: qd̄ ipse negat. Si nō.
ḡ vel ille modus quātitatiu⁹ nihil est. & tunc cōuersio
fit in nihil. q2 formalis terminus conuersionis ē pu/
rum nihil. vel conuersio fit precise in ipsam materiā
& p̄ ↄn̄s non est mā conuersa in materiaz & forma in
formā. & tunc multiplicant̄ verba sine fructu. aut ali
quid aliud a mā. & tunc vel forma substātialis vel ac
cidentalis. Si substātialis & non aīa intellectiua ha/
bet̄ p̄positum q̄ est alia forma substātialis in corpo
re christi. Si accn̄talis sequit̄ illud inconueniēs qd̄
credit vitare. s. q̄ in p̄ se termino istius ↄuersionis re
quirat̄ aliqd̄ accn̄s. ¶ Itē nihil cātuz a posteriori nā
Q liter pōt esse idē priori naturalr. modus iste p̄ te cā/
tur & derelinquit̄ a quātitate que est posterior nāli-
ter suba māe. ḡ non pōt esse idē sube māe. maior p-
bat̄. q2 qd̄ est idē realr̄ priori non dependet realr̄ ab
eo: sed posterius depēdet realr̄ a priori. prius nō de/
pendet realr̄ a posteriori. ḡ nec istud qd̄ ē idem sibi
realr̄ dependet a posteriori. sequit̄. ḡ depēdet & non
depēdet ¶ Adhuc maior istius manifestius pz. q2
ↄdictio est aliq̄d eē & nō esse aliq̄d qd̄ ē idem sibi: sz
si istud non depēderet ab aliquo: & illud qd̄ ē idez si/
bi depēderet: posset illō eē sine illo. ¶ P. aut illō cor
pus qd̄ ponis p̄mū terminū ↄuersionis ē corpus ma
thematicū vel naturale. non. n. distinxit ph̄s corpus
in plura. Si mathematicū. ḡ includit actu q̄titatez
ḡ habet̄ qd̄ vitas. Si naturale. vl̄ ḡ ē p̄ formā substā
tialē naturale vel p̄ q̄litatem. si p̄ mō habet̄ p̄positū
q2 illa forma non ē aīa intellectiua. si 2° mō & q̄litas
naturalis p̄supponit quātitatē. adhuc habet̄ p̄positū
q2 p̄mus terminus conuersionis icludet materiam
cū quātitate & qualitate. & ita erit nō tm̄ ens p̄ accn̄s
sed duplr̄ ens p̄ accn̄s. ¶ Item non sunt efficaciora
verba sup̄ sanguinē q̄ sup̄ corpus: sed dicendo hic ē
calix sanguinis. non pōt fingi terminus conuersiōis
esse sola materia sub mō quātitatiuo: q2 illud non ē
sanguis. Sanguis enim dicit aliquā substantiā que
gn̄atur a nutrimento assumpto. & ē primū ↄuerten/
dum in carnē. non aūt gn̄aret̄ nec conuerteret̄ nisi

haberet ppriam formā substantialē. ¶ P. cū dr̄. hoc
ē corpus non ponit̄ aliq̄d distrahens a veritate car/
nis ꝛ ossis ꝛ hmōi: sed potius vt icludit oēs ptes ei⁹
qḋ est ꝑaiabile: sed si diceretur. Hec ē caro vel os vi
deret̄ fictio ponere terminū ꝯuersionis eē tm̄ mām
sub mō quātitatiuo. g̊ multo magis in ꝓposito acci/
piēdo corp⁹ vt ē qḋdā icludēs oia ista. sicut hic acci/
pit̄. sic. g̊ neuter modus tenēs ꝯclōnē negatiuā hanc
ꝙ in corpore christi nō est alia forma subalis q̄ȝ itel/
lectiua saluat sufficiēter veritatē eucharistie. sȝ nec
saluat sufficiēter vnitatē rei ꝯtente in eucharistia. s.
vnitatez corpis christi. qꝛ sicut in exiitia nāli: ita ꝛ in
eucharistia erat idē corpus ꝛ mortuū ꝛ viuū. qḋ pro
bat̄ p multas auc̄tates: quaꝝ vna est Ambr̄. ꝛ ponit̄
de ꝯse. di. 2. Oia quecūq. loquēs ḋ eucharistia. quo
efficit̄ corp⁹ christi. idē inq̄ens sane corpus qḋ de vir
gine sumptū est: qḋ passium est ꝛ sepultū: qḋ resurre
xit ꝛ in celū ascēdit. ¶ Itē dicit Leo papa in sermo
ne de ascēsione dñi. Non dubia fide: sed certissima
scia tenemus eā nām in patris cōsessurā throno que
iacuerat in sepulchro. ¶ Idē habet̄ ab Aug̊ i sermo
Cap. i7. ne de ascēsiōe q̄ incipit. Oia charissimi. ¶ Itē Aug.
de fide ad petrū. Idē hō in vtero matris ꝛ pepēdit
in cruce ꝛ iacuit in sepulchro ꝛ resurrexit. sed nō pōt
intelligi hic ista idētitas nisi rōne ptis que est corp⁹.
Hoc ēt vult Dam. li. 3. c. 30. Nullā inq̄t prius nature
deposuit. ¶ Itē Grego⁹ sup illud Jo. 20. Maria sta
bat ꝛc̄. Qḋ moriēdo in sepulchro posuit: surgēdo su/
p angelos leuauit. Hoc ēt habet̄ ab Aug̊ ad Felicia/
nū. ꝛ habet̄ li. 3. di. 21. Illā carnem in sepulchro non
deseruit quā in vtero formauit. Hoc ēt cōfirmat̄ per
Innocentiū. extra de celebratione missarū. In quo
dā. De latere saluatoris fluxit sanguis ꝛ aq̄: in quib⁹
instituta sunt duo pricipalia sacra: baptismus ꝛ eu/
charistia. g̊ eucharistia vt ibi innuit̄. ꝛ hȝ significatio
nē illius sanguinis fusi de latere. ꝛ hȝ efficaciā virtu
te illius sanguinis: sed non significat sanguinē: nisi q̄
est pars corpis: nec hȝ efficaciaȝ nisi in virtute effusi
sanguinis de corpe christi. g̊ illud corpus de quo fu
sus fuit sanguis ille fuit corpus christi. Sed de corpo
re mortuo fusus fuit. qꝛ Jo. i9. dr̄ ꝙ eo iam mortuo
vnus militū latus eius aperuit. Cū viderēt inq̄t Je
sum iam mortuū. g̊ illud corpus iaȝ mortuū fuit idē
cū corpe christi viuētis. ¶ Itē Hiero⁹ sup illud Jo
ne. 2. Et subleuabis de corruptiōe. dicit. Illud ipm
corp⁹ ꝛ eandē carnē resurgere que hō cōdita fuerat.
Dē. qli. 3. q. ¶ Alij ꝯcedētes ꝯclōnē ad quā adducte sunt iste au
6. ꝛ. i5. ꝛ. i6. ctoritates dicunt ꝙ q̄tuor rōnes adducte p ꝯclōne
ꝛ qli. 2. q. 2. negatiua ꝯcludūt ḋ q̄libet qḋ pducit̄ ab vno ꝛ eodē
ꝛ. 3. ꝛ qli. 4. agente. nō aūt ꝯcludūt de hoīe. qꝛ pducit̄ a duobus
q. i3. ꝛ in 4ª agentibus ꝛ duab⁹ mutatiōibus. corp⁹. n. pducit̄ a
in fine ꝛ qli. ꝓpagāte. aia aūt a creāte. i6. de aialib⁹ dr̄. Solus in
6. q. i4. ꝛ qli. tellēs est ab extra. ¶ Et iste due ꝯnes. s. pma ꝙ ille rō
9. q. 8. ꝛ qli. nes ꝯcludāt ibi. ꝛ nō ꝯcludāt hic. que est 2ª. pbātur.
io. q. 5. ꝛ qli. pma sic. Omne qḋ est iō est: qꝛ vnū nūo ē. Boe⁹ li. ḋ
i2. q. io. vnitate ꝛ vno. g̊ ad q̄ālibet vnā rem naturalē ē vna
mutatio nūero. Sȝ mutatio distinguit̄ spe nūero ꝛ
T. c. 4. ꝛ in. gīe p formā terminātem. ex. 5. phys. ergo vnius mu
tatiōis qua pducit̄ vna res naturalis est vna forma
nūero terminās. ¶ Si dicat̄ ꝙ in gīatione vni⁹ en
tis sunt multe gīationes ptiales. ꝛ ille sunt ad diuer
sas formas tanq̄ ad ꝓprios termios. ¶ Cōtra. aut
iste plures forme educunt̄ de vna potentia materie
Cōmen. ii. ꝛ aut de diuersis. non de vna. qꝛ fm ꝯ^{tem}. i2. meta. nu
circiter. merus potētiaꝝ in materia est fm numeꝝ specieꝝ.
ꝛ ita ille due forme q̄bus esset vna potētia eēnt eius

dē spēi: sed tales duas est īpossibile simul eē in eodeȝ.
¶ Et preterea tūc ille pficerent materiā fm eandē
potentiā. ꝛ tūc duo actus essent vni⁹ potentie. qḋ vr̄
esse ꝯ phm. 3⁰ phys. vbi vult ꝙ potentie distinguant̄ T. c. io.
sicut act⁹: qꝛ si posse sanari ꝛ posse egrotari eēnt idē.
sanari ꝛ egrotari essent idem. Nec pōt dici ꝙ ille for
me educant̄ de diuersis potentijs materie. qꝛ cū il/
le potentie inessent materie sine ordine nature seq̄/
ret̄: ꝙ ꝛ forme ille sine ordine essent pficientes ma/
teriā istā. qḋ est impossibile. tunc ēt sequeret̄ ꝙ ma/
teria vt est terminus a quo gīationis plures muta/
tiōes includētis esset ens p accñs: qꝛ hēs plures po/
tentias: sed de ente p accidens nō gīat̄ nisi ens p ac
cidens. ergo gīatum non esset vnum nisi p accidēs.
¶ Item oēs ille rōnes cōcludūt ex p se rōne forme
sbalis. ipsa enim p se constituit ens in actu simplici/
ter. ¶ Et si rñdeatur p esse completū ꝛ incompletū.
hoc improbat̄: qꝛ non esset via distinguendi formaȝ
sbaleȝ ab accñtali: quātūcunq. cm̄ esset forma talis
vel talis posset euadi dicēdo illā que est substātialis
esse accñtalem ꝛ econuerso. p completū ꝛ incōpletū.
¶ Ex hoc pōt formari rō sic. Illa positio est irrōnalis
que excludit distinctionē sube ab accñte. hec ē hmōi
qꝛ p istam non pōt concludi aliquā esse formā accñ/
talem p hoc ꝙ aduenit enti in actu. qꝛ p te illud fuit
in actu incōpleto. ꝛ ita dicā si forma accñtalis adue
niat ꝙ preexistens sit in actu incōpleto. ¶ Scḋa cō
clusio. s. ꝙ in hoīe non ꝯcludāt: sed ꝙ oppositū sit ibi
veꝝ pbat̄ sic. Omne p se agens hȝ aliquē ꝓpriuȝ ter
minū sue actionis. ꝛ per ꝯria vbi sunt diuersa agētia
ꝛ diuerse actiones non pōt esse forma eadeȝ p se ter
minans. Et hoc confirmat̄ p phm. 5. phys. vbi vult T. c. 38. ꝛ
ꝙ non pōt eadem sanitas redire pp diuersitatem ac circiter.
tionis ad hāc ꝛ ad illā sanitatem: sed agens icreatuȝ
p se agit ad gīationem hoīs: qꝛ īfundit aīam intelle
ctiuā. ꝛ agens creatū p se agit ad eius gīationē alte/
rando corrūpendo ꝛ trāsmutādo. alioquin non ma/
gis esset bos pr̄ bouis q̄ȝ asinus. nisi qꝛ p actionē bo
uis de semine bouis gīatur bos. ꝛ ita in hoīe. ¶ Et
confirmat̄ ratio. qꝛ si idem ē p se terminus vtriusq.
agentis aut idem cōpositū aut eadem forma. Si pᵐ
det̄. ergo hō est creatus: qꝛ est p se terminus creatio
nis. si forma. g̊ hō non est p se a ꝓpagante: qꝛ per se ē
terminus creationis. vtrūq. est incōueniens. ¶ Ad
dit iste iuxta primā rōnem suam ꝙ ad duas formas
eductas de potentia materie sunt potentie disticte.
Sed ad duas formas quaꝝ altera educit̄ de poten/
tia materie altera cātur non sunt due habilitates vel
potentie. ꝛ iō magis est vna gīacio ad duas formas
2⁰ mō q̄ȝ pmo mō. ¶ Addit etiā ꝙ illa forma q̄ pōt
dare esse materie naturalr̄ seorsum sine altera nata
est ꝯstituere suppositū. ꝛ ideo oīs forma supueniens
illi est accñs: sed forma non nata dare per se esse sine
alia non est nata constituere suppositū nisi miracu/
lose. ꝛ ad ꝓpositū forma mixtionis non est nata pfi/
cere nisi dū aīa itellectiua pficit. ꝛ ideo nata est sepa
rari a materia qñ aīa desinit informare: ꝛ ideo mira
culum est ꝙ forma mixtiōis manet in materia sine
intellectiua: nec aīa adueniens illi est accidens: qꝛ il
la prima non est nata ꝯstituere suppositū nisi mira/
culose. ¶ Addit etiā ꝙ eadem materia est ꝓpriuȝ p
fectibile ipsius mixtionis ꝛ aīe intellectiue: non aūt
forma pōt. s. mixtionis constituit ꝓpriū receptiuȝ
aīe. tunc enim aīa adueniret enti in actu. ꝛ tunc nō
esset forma sbalis. ¶ Addit 4⁰ ꝙ itellectiua ꝯtinet
in se vegetatiuā ꝛ sensitiuā. Illa aūt forma mixtiōis

cõtinet virtualr oẽs formas que pñt esse seorsum in alijs formis corporis. Ideo aũt itellectiua nõ ↄtinet istã formã mixtionis: qꝛ impmixta est ꝛ inextensa. ꝛ ideo ↄtinet illas que pñt tali mõ hr̃e esse: forma aũt mixtionis ↄtinet oẽs alias extẽsas vel extẽsibiles. ꝛ ideoꝫ ille due sufficiũt in hoĩe. ℂ Cõtra ↄnem arguit ex isto 4° ꝛ vltimo addito sic. Vegetatiua in plãta cõtinet in se formã corporeitatis: ꝛ sensitiua in boue cõtinet vegetatiuã ꝛ corporeitatez. alioquin oporteret in illis ponere plures formas qd̃ ipse negat: tunc accipio istã ↄpõnem. qcqd cõtinet pfecte ꝛ formalr aliquã formã ↄtinentẽ formalr aliã formã ↄtinet ẽt illã aliã. sed itellectiua ↄtinet pfecte ꝛ formalr vegetatiuã ꝛ sensitiuã p te: ꝛ non sub rõne destruente rõnez vegetatiue ꝛ sensitiue. sꝫ sub rõne pfectiori qꝫ ille forme habeant sine itellectiua. ergo intellectiua ↄtinet pfecte istã formã quã sensitiua ꝛ vegetatiua cõtinẽt: sine rõne ḡ vr̃ dictũ ꝙ sensitiua in bruto continet formã corporeitatis ꝛ vegetatiua in planta. ꝛ tñ ꝙ sensitiua ꝛ vegetatiua vt ↄtente in intellectiua ꝛ mõ pfectiori nõ ↄtineant eandẽ formã. ℂ Si dicas ↄtinentur in intellectiua mõ inextenso. ideo non continet formã corpeitatis que est extẽsibilis. ℂ Contra. aut sensitiue ꝛ vegetatiue modus iextẽsibilis repugnat: aut modus extẽsibilis. aut nec sic nec sic. si p̃ mõ: ergo non ↄtinentr̃ in intellectiua. si 2° mõ: ergo nõ ↄtinent formã corporeitatis. Si vero der̃ 3m mẽbrum s. ꝙ neqꝫ sic neqꝫ sic. tũc indifferẽter poterũt ↄtinere formã corporeitatis vt sunt in se vel vt ↄtente in intellectiua. tũc. n. ↄtinent corporeitatẽ ppter ordinez pfectionis forme ad formã: nõ aũt ppter modũ existẽdi talem vel talẽ: sed ordo pfectionis semp est idez.

R ℂ Itẽ manifestius vr̃ exclusa fide ꝙ possit concludi in alijs viuis forma mixtiõis differre ab aĩa qꝫ in homine de aĩa intellectiua. ꝛ hoc pbar̃. qꝛ non põt esse regulariter idẽ effectus a qbuscũqꝫ ꝛ quãtũcũqꝫ diuersis agentibus. sed a quocũqꝫ ꝛ qlitercũqꝫ corrumpar̃ corpus viuum: dũ tñ non statim resoluar̃ in elementa. semp pducir̃ cadauer idẽ ꝛ eiusdẽ rõnis. pꝫ ad sensum: sed idẽ non põt esse terminus pprius actionis huius ꝛ illius agentis. ergo non est nouũ pductũ p actionẽ corruptiuã ipsius aĩati: sed est derelictũ. ℂ Apparet istud in spãli si bos p cultellum submersionẽ vel interfectionẽ vel alijs modis corrumpar̃ semp derelinquir̃ idem cadauer ꝛ eiusdẽ rõnis. corrũpentia aũt hec ꝛ illa non sunt nata inducere eãdẽ formã: ꝛ hoc statim absqꝫ oĩ alteratiõe preuia. immo si deberet eadẽ talis forma iduci ꝛ ab eodẽ agẽte adhuc vr̃ vniformis alteratio necẽia preuia: sꝫ hec quantũcũqꝫ difformis alteratio precedat ꝛ ab alio ꝛ alio agẽte semp sequir̃ idẽ terminꝰ.

Rõ efficacissima ↄ aduersarios expiẽtiam negantes.

S ℂ Cõtra 2m ad ditũ. s. de forma pficiente naturalr seorsum sumpta arguir̃ sic. Omne agens qd̃ põt sufficienter in actionem suã sine actione alterius ꝛ in terminũ actionis põ informare passum illa forma sine actiõe alteriꝰ. sed agens naturale põt cũ cõi influentia sine spãli actione diuina in actionẽ suã ꝛ in terminũ actiõis qui est forma mixtionis: qd̃ enim tunc in eodez instanti deus creat aĩam hoc non est prius naturalr qꝫ propagans inducat formã mixtionis. imo est posterius naturaliter sicut forma ad quã ẽ dispositio sequir̃ dispõnẽ. Nec necessario simplr deus creat aĩaz. imo mere contingenter. ergo agens illud põt informare suũ passuz p istam formã mixtionis absqꝫ actione dei. ꝛ p ↄñs nulla ↄdictio ẽ respectu agentis creati. ꝙ forma mixtionis informet absqꝫ aĩa intellectiua. non ergo ẽ miraculum.

Pũctus subtilissimus.

T ℂ Contra 3m additũ de pprio pfectibili aĩe intellectiue arguir̃ dupl̃r. primo sic. Propriũ pfectibile ab agẽte sufficiẽte potest pfici ppria perfectione circũscripto quocũqꝫ agente alio ꝛ pfectiõe alia. maxime ab agente non depẽdente in agendo ab actione alicuius alterius agentis. ergo si materia p̃ma sit primũ ꝛ pprium perfectibile aĩe intellectiue poterit a deo agente: q̃ in agendo non dependet ab aliquo creato: iformari anima intellectiua absqꝫ actione agentis creati ꝛ termino eius. ꝛ ita sine omni forma mixtionis posset immediate intellectiua perficere materiã. hoc vr̃ inconueniens: qꝛ tale compositũ non viderer̃ esse hõ: cũ non hr̃eret illud qd̃ est de eẽntia hominis nec esset non homo: qꝛ haberet illud q̃ formaliter homo est homo. ℂ Scd̃o sic. ex duobus actibus quorum vnus non est potẽtia respectu alterius non potest fieri per se vnum. 7. meta. c. pe. ꝛ 8. c. vlti. Quia ibi vterqꝫ illorum actuuz manet actus simplr̃ respectu alterius: ꝛ ex duobus actibus in se ꝛ inter se non fit per se vnũ. sed p te forma mixti ꝛ anima intellectiua sunt duo actus ꝛ neuter potentialis respectu alterius: sic ꝙ neuter est ratio recipiendi alterum. ergo non fit per se vnum ex eis. ℂ Si dicas imo. qꝛ eadez materia recipiet ea. hoc nihil ad. b qꝛ per se vnitas alicuius entis est ex actu nõ ex potẽtia ex caplis preallegatis. ℂ Cõtra rõnem istius opinionis inquãtũ ↄcordat cũ pcedẽte opinione ↄ illam diuisionez aut vna mutatione aut pluribus arguir̃ sic. Aut sufficit ad vnitatez compositi geniti ꝙ due sint mutationes ordinate ad duas formas ordiatas: vel requirir̃ tñ esse vna mutatio. Si 2° mõ tunc a qbuscunqꝫ agentibus sint plures mutatiões lꝫ ordinate: tñ genitũ non erit vnũ. ꝛ tunc hõ fm opinionẽ istam nõ erit vnus. Si aũt p̃m sufficit: tũc lꝫ ille plures mutatiões sint ab vno agẽte: non minus pductũ poterit esse vnũ qꝫ si ille mutatiões sint a diuersis agentibꝰ. immo ceteris paribus vider̃ ꝙ magis sufficiat vnũ agens qꝫ plura agẽtia. ℂ Rñder̃ ad hoc. ꝙ due mutationes ad quas est vna potẽtia materie sufficiunt ad hoc vt pductũ sit vnũ: non aũt vbi sunt potentie diuerse mãe. sed fm p̃m additũ ad formas eductas de potentia mãe sunt diuerse potẽtie: ad formã aũt eductã ꝛ aliã non eductã eadẽ est potentia. hãc autẽ ꝛ aliã respiciunt duo agẽtia: ꝛ ideo due mutationes a talibus duobꝰ agentibus subordinatis sufficiũt ad pducẽdũ cõpositũ. nõ aũt ille due alie. ℂ Cõtra. aut potẽtie nũanr̃ ad nũationẽ forme. ꝛ tũc sequir̃ vtrobiqꝫ esse duas potẽtias sicut sunt due forme siue ab eodẽ siue a diuersis agentibꝰ sint iducte. aut nũerar̃ potentia nõ respectu forme sed respectu agẽtis: ꝛ sequir̃ magis nũeratio potẽtie: qñ sunt diuersa agentia qꝫ qñ est vnũ agẽs. ℂ Dices nũeranr̃ fꝫ numerũ formaꝝ non absolute que recipiunr̃ in ipso cõposito. sed illaꝝ que educunr̃ de potẽtia illiꝰ: tales aũt sunt ille q̃ terminãt actiões agẽtis naturalis: sed illa que terminat actionẽ creantis nõ est talis. ꝛ ideo pp illaz nõ nũerar̃. ℂ Cõtra. accidit materie ꝙ forma pficiẽs ipsam educar̃ de potẽtia eius vel nõ educar̃: si enim esset possibile aliquã formã eẽ i materia: ꝛ tñ nõ educi de potẽtia eiꝰ: ipsa ita pfecte pficeret materiã sicut si educerer̃ de potẽtia eiꝰ. ḡ materia eodẽ mõ se hꝫ in rõe pfectibilis ad formã eductã ꝛ nõ eductã: ꝛ p ↄñs eodẽ mõ respectu hꝰ vel illius nũerabir̃ vel nõ nũerabir̃ potẽtia materie. ℂ Scd̃m h̃ ad primã rationẽ pro 2ª opinione posset videri. posset eñi dari vtrũqꝫ mẽbrum ꝛ p̃ quidẽ ꝙ vna est mutatio qua pducitur

T. cõ. 49. ꝛ inde.
T. c. 15.
a. l. diuisionẽ

vnũ ens nãle. ⁊ hoc loquẽdo de mutatiõe vltima. ⁊
tũc ↄcedo ↄclonẽ φ tñ ẽ vna forma. vex est p se ter
minãs illã mutationẽ: tñ plures sunt mutatiões par/
tiales terminãte ad plures formas ptiales pcedẽtes
vel ordine duratõis. si ponat vna forma prius tpe in
duci q̃ alia: vel ordine nature. si ponamus oẽs illas
simul tpe induci. nisi φ sicut dictũ est in qõnibus .9.
meta. ad vltimã formã non esset pprie mutatio. Exẽ
plum huius. si ponant ptes organice differre fm for
mas subales. tunc. n. precedit gñatio vnius nõ solũ
natura sꝫ ẽt tpe gñationẽ alterius ptis: ⁊ ẽt gñationẽ
illã que est simplr gñatio totius: quã. s. inducit forma
totalis psuppositis iã formis oium ptiũ: sed sic ponẽ
do vnã vel plures diceres aut ẽ vna po^a vel plures.
mã respectu istax pluriũ foiax ordiatax. posset dari
h vel illd. ❡ Et si dicit φ vna po^a tunc ad duas iprobati
ones. Cõtra h rñdeo ad pmã cũ dr vna po^a specie
est ad vnã formã specie. vex ẽ eiusdẽ ordinis. Et ad
duas auctates phi rñdeo φ intelligunt nõ de potẽtia
receptiua ⁊ actu recepto. sꝫ de potẽtia ⁊ actu vt sunt
dñe opposite entis. vt appet de posse sanari ⁊ posse
egrotari: de qbus exẽplificat: qr nõ est vex de poten
tia subiectiua: qr idẽ corpus ⁊ eadẽ potẽtia receptiua pt
poni in corpe respectu duox ↄriox: lꝫ actus non sint
idẽ. Ista aũt distinctio potẽtie sic ⁊ sic pꝫ ex q. ista ar/
ticulo p. ❡ Si dicit ẽt φ sunt due potẽtie respectu h^9
⁊ illius forme tũc ad duas iprobatiões illius mẽbri
põt facilius rñderi. Cũ enim primo dicit φ ille due
potẽtie insunt sine ordine illi mãe põt negari. immo
essentialius ⁊ imediatius inest mãe ordo ad vnam
formã q̃ ad aliã. sicut in subiecto respectu passionũ
diuersax põt eẽ potẽtia prior respectu vnius ⁊ posteri
or respectu alteri^9. Si aũt cõcederet φ potẽtie sunt
ex equo: nõ sequit φ actus sunt ex equo: põt enim eẽ
ordo potẽtiax quãtũ ad terminos: lꝫ nõ sit ordo eax
quãtũ ad fundamẽtũ: sicut dꝫ in multis aliis vbi duo
respectus sine ordie insunt vni fundamẽto. ⁊ tñ ter/
mini illox respectuũ hñt ordinẽ inter se ⁊ in cõpara
tione ad fundamẽtũ ❡ Alia pbatio de ente p accñs
nõ hꝫ appentiã: si. n. de igne possit gñari aer ⁊ aq̃: nõ
pp hoc sequit φ ignis in rõne termini a quo sit ens
p accñs: qr ista potẽtialitas ⁊ illa nõ ↄstituũt p se ter/
minũ a quo. ita ẽt ex pte subiecti si hẽat potẽtiã aliaꝫ
⁊ aliã nõ sequit. si ille potẽtie inter se accidũt. q̃ hñs
illas est ens p accñs. ❡ 2^a rõ pncipalis q̃ pcedit ex rõ
ne forme sbalis ⁊ vnitate rei nõ ↄcludit: qr distiguo
de dare eẽ simplr. qr fm phꝫ p de gñatiõe. vbi arguit
φ ex nõ ente simplr nõ pt aliqd fieri pꝫ rñsio ad arg^m
distinguẽdo nõ ens simplr: qr aut put simplr accipit
pro vlr. ⁊ tũc nõ ens simplr est purũ nihil. ⁊ sic ex nõ
ente simplr non põt aliqd fieri. ⁊ isti non enti opposi
tũ est qdcũq ens quãtũcũq minimũ hẽat de entita
te. Alio mõ accipit ens simplr put distiguit ↄ ens fꝫ
qd. ⁊ tũc ens simplr ẽ sba ens fm qd ẽ accñs: ⁊ pꝫ qd
est non ens simplr oppositũ isti. Sic dico in pposi/
to φ forma subalis dat eẽ simplr: nõ qdem eẽ p^m: qd
s. imediate sequit nõ eẽ simplr: sed dat eẽ simplr vt
distinguit ↄ eẽ fm qd. ❡ Primũ pꝫ: qr si accñs p ad
ueniret mãe. ⁊ si daret sibi p^m eẽ formale: non tñ da
ret sibi eẽ simplr sed fm qd: qr nõ est act^9 nisi fm qd
nulla ẽt forma sbalis mãlis est q̃ det eẽ simplr mãe
⁊ hoc si tenet eẽ simplr. i. oẽ recedẽs a non eẽ. sicut p
batũ est in ista solone. arti. p. qr fm aduersarios ma/
teria hꝫ eẽ simplr isto mõ ẽt sine oi forma: nõ ergo so
la forma subalis dat esse simplr. i. vlr: nec ẽt simplr. i.
pmũ. Sed accipiẽdo eẽ simplr 2° mõ put diuidit ↄ
fm qd. dico φ sicut ens diuidit in prius ⁊ posteri^9:
vel p^m ⁊ 2^m. ⁊ prius ↄtinet sub se subax: ⁊ posterius ac
cidẽs. ita simplr in isto intellu equiualet ei qd est pri
mũ naturalr: ⁊ fm quid equalet ei qd ẽ posterius na
turaliter: ⁊ isto mõ oẽ accidens dat eẽ fm qd. dico q̃
qr forma substãtialis siue adueniat alicui iã hñti esse
siue non: dat eẽ simplr hoc 2° mõ sed nõ primõ: sicut
forma accñtalis cuicunq adueniat dat esse non sim
pliciter sed fm quid. ❡ Et si queras vñ põt probari
φ hec forma dat eẽ simplr illa nõ: si de rõne neutri^9
ẽ dare illud eẽ qd imediate recedit a non eẽ: ❡ R^o
aut tu queris de re in se. aut in cõparatione ad cogni
tionem nostrã: si in se nulla cã est quare ista dat esse
simplr. ⁊ illa fm qd nisi qr hec est forma subalis: ⁊ il
la accñtalis. Sicut enim nulla est cã q̃re calidũ cale
facit: qr imediata est. ⁊ inter cãm imediatã ⁊ effectũ
non est alia cã media. ita in gñe cause formalis h est
imediata: calor constituit calidũ. ⁊ aĩa hoiem: ⁊ est
imediatio forme ad actũ formalẽ. ❡ Si aũt queras
in comparatione ad cognitionẽ nostram: de qua vi/
detur pcedere ar^m. quasi ista opinio destrueret oẽm
distinctionẽ inter formã subalem ⁊ accñtalẽ quo ad
nos. Rñdeo phi distinxerunt inter formã substãtia/
lẽ ⁊ accñtalẽ posteriori: vtpote p ista media habere ↄ
rium ⁊ non hẽre: recipere magis ⁊ minus ⁊ non reci
pere fm eã: posse eẽ notũ ⁊ nõ esse: ⁊ hmõi. sed ad rẽ
breuiter dico vnũ esse mediũ p qd manifestius disti
guit quantum ad cognitionẽ nostraꝫ que forma ad/
ueniens enti in actu sit subalis ⁊ q̃ accidẽtalis. Quã/
diu enim pcedit in substãtialibus semp posterior ẽ
pfectior priorib^9. qñ aũt venit ad accñtales sequens
est impfectior vltima preexñte. que aũt sit pfectior:
hoc nobis inotescere nõ põt nisi a posteriori. ⁊ illud
est rõnabile ⁊ in se ⁊ in nobis: in se quidẽ. qr in eo/
dem gñe nõ aduenit forma forme nisi vt pfecti^9 cõ/
stituat in illo gñe: in alio aũt quicqd aduenit. s. vt ac/
cidẽs impfecti^9 est quacũq psupposita forma sbali.
pꝫ ergo rñsio ad formã argumenti: qr ista opinio nõ
destruit distinctionẽ inter formã sbalẽ ⁊ accñtalem.
nec in se. ista enim est imediata. qr hec est hec. ⁊ illa ẽ
illa. Nec q̃tũ ad cognitionẽ nostrã p media illa per
que possumus cognoscere distinctionẽ istã sicut a po
steriori: nec mirũ: si distinguendo hanc formã ab illa
fm intellectũ nostrũ opꝫ vti posteriorib^9 hac forma
⁊ illa. qr nec alio mõ cogscimus quasi aliq̃ formas
subales nisi a posteriorib^9. ❡ Rõ quã facit ad aliud
mẽbrũ. s. φ ille quattuor rõnes nõ ↄcludũt de hoie:
pro nobis facit. tñ inquãtũ ↄnem negat de aliis aĩa/
tis: põt rñderi φ respectu cuiuscũq aĩati põt poni φ
hẽat duo agentia vl quasi duo. quelibet enim forma
vite est excellẽtior simplr quacũq forma mixtiõis:
⁊ ita qdcũq inducẽs formã vite opꝫ esse pfectius se
ipso vel alio vt pcise inducit formaꝫ mixtionis. ⁊ ita
lꝫ ab eodẽ generet corpus mixtũ in planta vel bru
to ⁊ inducat aĩa: tñ ibi idẽ est quasi duo agentia: qr
hñs in se rõnẽ pfectioris ⁊ impfectioris agentis.

Ad rationes q̃ pro p^a opione. ❡ Ad primã ↄcedo p^am ppõ/
nẽ φ vni^9 entis vnũ est eẽ: sꝫ 2^a φ vnũ eẽ reqrit tñ
vnã formã. neganda est: accipiẽdo esse vniformiter
in maiori ⁊ minori: sicut enim ens ⁊ vnũ diuiditur
in simplex ⁊ cõpositũ. ita esse ⁊ vnũ esse distinguitur
in esse tale ⁊ tale. ergo esse p se vnuꝫ nõ determinat
sibi eẽ simplex pcise: sicut nec aliqd diuisum deter/
minat sibi pcise alterũ diuidentiuꝫ. isto mõ toti^9 cõ/
positi est vnũ esse: ⁊ tñ includit multa esse partialia:

Doctrĩa sin/ gularis.

x

T. c. iz. ⁊ isi.

y

a. l. nõ psup ponat mãm ⁊ h hñtẽ eẽ simplr. i. esse recedens a non esse. Dẽ. quoli. j. q. io.

Dubiũ sub/ tilissimum.

Aa Regula do/ ctrinalis.

Bb

sicut totū est vnū ens: & tñ multas entitates ptiales hȝ. Nescio enim istā fictionē φ esse est quid subueniens essentie nō cōpositū. Si essentia est cōposita. hoc mō esse totius cōpositi includit esse oium partiū & includit multa esse partialia multaꝶ partiū vel formarū sicut totū ens ex multis formis icludit illas actualitates ptiales. Si tñ oīno fiat vis in verbo cōcedo φ formale esse totius cōpositi est principalr̄ p vnā formā. & illa forma ē q̄ totū cōpositū est hoc ens. ista aūt est vltima adueniens oibus precedētibus. & hoc mō totū cōpositū diuidit̄ in duas ptes essentiales: in actum ppriū. s. vltimā formā qua est illud qd̄ est. & propriā potentiā illius actus que includit māam primā cū oibus formis precedentibus. Et isto mō concedo φ esse illud totale ē cōpletiue ab vna forma que dat toti illud qd̄ est. sed ex hoc non sequit̄ φ in toto icludat̄ pcise vna forma: vel quin in toto includant̄ plures forme nō tanq̄ȝ specifice ɔstituentes illud cōpositū. sed tanq̄ȝ quedā inclusa in potētiali istius cōpositi. Exēplū huius est in cōposito ex ptibus integralib⁹ quanto eniȝ aiatum est pfectius tāto reqrit plura organa & pbabile est φ distincta specie p formas substātiales: & tñ ipsum est verius vnū: verius inq̄ȝ. i. pfectius: sed nō verius vnū. i. indiuisibilius. incōpositio enim frequentius inuenit̄ cū maiori cōpositione verior vnitas & entitas q̄ȝ in partibus cū minori cōpositiōe.

Ec

Dic bñ qlr scotus exposuit metaphysica ar.

℄ Ad cōfirmationē illā adductā de 7° meta. c. de diffōne. caplm illud nō vꝫ bñ exponi: sicut pꝫ in expositione quā edidi sup illud. c. auctoritates aūt ille truncate sunt: & nihil ad. h. prima qdē truncata ē. qꝛ sequit̄. ergo genus nō est pter eas que sunt generis spēs. aut si est qdē vt materia ē. & scda pars disiūctionis est vā. vñ ad illud 2ᵐ mēbrū subdit exēpluȝ. vox quidē vt genus est. Est ergo intentio phi φ illud qd̄ importat̄ p genus est nihil nisi potentiale respectu spērum. & eodē modo illud qd̄ sequit̄ φ finalis dr̄ia erit terminus: & diffinitio nullo mō pōt itelligi φ tota ratio qditatiua sit in vltima dr̄ia. tūc. n. oīno gen⁹ superflueret in diffōne. qꝛ sola vltima dr̄ia totā eēntiā rei exprimeret. sed dȝ intelligi φ ɔpletiue ē tota substantia rei: sicut & forma vltima ē cōpletiue tota eēntia huius formā. Eodē enim mō assignat ipse hic vnitatē diffōnis qūo dixit se pmisisse i ꝓaleticis: & qūo in. 8. meta. c. penul. assignat vnitatē rei: qꝛ sicut ibi dicit φ ex duobus constituit̄ cōpositū reale: qꝛ hȝ act⁹ illud potētia: ita hic dicit φ ex duobus ɔceptib⁹ componit̄ vnus cōceptus qditatiuus seu diffinitiuus: qꝛ iste ɔceptus ē potētialis & ille actualis: & sicut ibi actus est pricipalior q̄ȝ potentia. & p ɔñs pncipalior rō vnitatis sic & entitatis: ita & hic: qꝛ conceptus vltime dr̄ie est conceptus actualior & pncipalior rō vnitatis diffōnis.

T. cō. 42. f. 6. thopi. & 2. phy.

T. c. 15.

℄ Qd̄ autem addit̄ ibi φ in substātijs nō ē ordo: nihil est ad ppositū. ante enim imediate voluit φ si est nugatio addendo priorē dr̄iam posteriori: φ pari rōne erit nugatio econuerso. non enim est ordo talis in substātijs: hoc est in his q̄ ptinent ad rōnē sbalem alicuius siue diffinitiuā: φ alius & ali⁹ ordo faciat vel tollat nugationē. ℄ Qd̄ ēt addit̄ φ dr̄ia inferior icludit supiorē hoc ē manifeste falsuȝ: qꝛ tūc īpossibile eēt p genus primū & dr̄iam primā diffinire: qꝛ idē bis diceret̄. s. illa dr̄ia supior p se inclusa tā in rōne dr̄ie inferioris q̄ȝ in rōne gn̄is primi. vñ ponēdo rōnes gn̄is & dr̄ie loco nolum manifeste appareret nugatio: & hec ē intentio phi ibidē qūo debeat nugatio cognosci in diffōne ponēdo. s. rōnes p noi̊b⁹ nec ēt posset diffinitio dari p genus remotū & plures dr̄ias: qꝛ eadeȝ dr̄ia prima illius generis diuisiua remoti pluries diceret̄ in illis multis differētijs additis gn̄i. ɔñs est plane ɔ̄ phm ibidē: qui dicit nihil aliud est in diffinitione q̄ȝ primū dictū genus & differētie. Alia vero genera sunt pmū & cū hoc cōprehēse dr̄ie. & exemplificat statim vt aīal alatuȝ vel aīal bipes nō alatum. Simili᷑ aūt & si plura dicant̄ oīno nō differt p plura aut per pauciora dici: vult dicere φ nihil aliud est diffinitio q̄ȝ pmum genus cū multis differentijs vel primū gen⁹ & vna dr̄ia: qꝛ primū gen⁹ nihil ē nisi gen⁹ remotum cū multis differentijs inclusis: & qlibet modus diffiniendi includeret nugationeȝ si dr̄ia inferior per se includeret supiorem. ℄ Qd̄ ergo addit ibi. φ hoc ipse velit dicere: cū dicit fixio pedis est quedā pedalitas hoc non ē ad ppositūȝ. intelligit eniȝ ibi non de pdicatione p se p modo qualis intelligit̄ per ista abstracta. Sed φ inferior dr̄ia debet p se diuidere superiorem inquantū hmōi. Et hanc diuisionē per se innuit p ista abstracta. Et φ sic intelligat pꝫ ex precedentibus istius. §. in pn̄. dicit eniȝ φ opꝫ diuidere dr̄ie dr̄iam: & subdit qūo intelligit non dicendo huius pedes aliud alatum aliud non alatū. sed aliud habens fixos pedes aliud nō fixos pedes. he nāq̄ȝ sunt dr̄ie pedum. Et sequit̄ illud qd̄ allegat̄. nam fixio pedis est quedam pedalitas hoc est dictu fixio pedis per se particulat pedalitatem. & ideo p se diuidit hn̄s pedes. Non sic aūt alatuȝ.

Argumēta efficacissima ɔ̄ aduersarios.

℄ Ex toto ergo illo caplō si conuenienter p totum exponeretur sicut alibi expositū ē neq̄ȝ habetur φ genus nihil est p se in diffinitione preter rationē dr̄ie. neq̄ȝ φ dr̄ia vltimus sit diffinitio tota vel indicās totā subam rei: neq̄ȝ φ non est per se ordo in his que important̄ p se p dr̄ias ordinatas: neq̄ȝ φ inferior dr̄ia per se includat superiorem. nec breuiter aliqd p vnitate forme. immo vere saluat̄ totum illud. c. ponendo rationē qditatiuam compositā ex ɔceptu potentiali & actuali: & actualē esse principaliorē cām vnitatis: sicut de ente composito dicendū esset quātū ad vnitatē vt ipse dicit in. 8. lib. c. vlti.

Resolō nōbilis pluriū difficultatū, pserti in via hoc.

℄ Ad 2ᵐ dicendum ē. qꝛ equiuocat̄ de li simplr̄: & quidē pro primo dare esse nec omni nec soli forme subali conuenit dare esse simplr̄ quin si pmo adueniret quātitas māe posset dare sibi esse formale pᵐ. lȝ non pᵐ recedens a non esse. Et forma aliqua subalis pōt aduenire 2° & 3°. sed distinguendo esse simplr̄ ɔ̄ sm quid. sicut pᵐ nāliter ɔ̄ 2ᵐ naturaliter. sic ois forma subalis dat esse simplr̄ & accidentalis non simplr̄ sed sȝ qd. non ergo queras si p vel 2° adueniat ista forma alicui. sed qñcunq̄ȝ adueniat talem actum nata ē tribuere qualis forma ē.

T. c. 15.

Dd

℄ Sed due probationes adducte de. 5. phy. s. de gn̄atione & motu videnk̄ habere difficultatem spālem. Ad pmā dico φ non esse accipiēdo pro subiecto gn̄ationis accipitur ibi priuatiue: & est sensus. qd̄ gn̄atur. i. quod subijcitur gn̄ationi caret esse simplr̄. qd̄ aūt mouetur hoc est vt subijcitur motui non caret esse aliquo simpliciter. ℄ Et si arguas. ergo nullam formā subaleȝ habet que dat esse simplr̄. non sequitur: sed est fallacia ɔ̄tis: pōt enim habere aliqd esse simplr̄ isto mō p vnam formam subaleȝ: & tñ carere esse simplr̄: qd̄ nata ē alia forma subalis dare.

Ee

℄ Aliud vero argᵐ de esse in loco: requirit: (vt videt̄) aliam difficultatem: tñ de motu locali & alterationis pōt faciliter videri p idē φ omne mobile alteratione vel latione per aliquam formā presuppositaȝ illi motui ē in loco: quia quantitas precedit necessario vtrūq̄ȝ istoꝶ motuuȝ. Qd̄ autem gn̄atur hoc est subijcitur gn̄ationi neq̄ȝ

ꝑ illud per qđ subiicit̃ ḡnationi neq̃ ꝑ formã aliquã
quã hꝫ per ḡnationẽ ꝑ se est in loco. qꝛ ⁊ si subiectuꝫ
ḡnationis actũ esset hñs formã substãtialem ⁊ etiaꝫ
hñs quantitatẽ aliquã que est rõ locandi: tñ non hẽt
quantitatẽ vt est subiectũ ḡnationis: qꝛ quãtitas nõ
est rõ recipiendi terminũ istius mutatiõis. ⁊ ita vr̃
subiectũ ḡnatiõis vt est ꝑ se subiectũ nõ includit ali/
qđ qđ sit ꝑ se rõ essendi in loco: qꝛ nõ est nisi tñ sub̃a
lꝫ eam concomitet̃ quãtitas: sed illa nõ est ꝑ se aliqđ
eius inquantũ subiicit̃ ḡnationi. ¶ Sed si q̃ras quõ
Egidius theu^c.4. illud qđ mouet̃ motu augmẽtationis ẽ in loco. ¶ Li
cet ista dubitatio nõ sit necessaria ad ꝑpositũ: tñ rñ/
deo ꝙ sm aliquos quantitas vel quantũ p̃supponit̃
in motu augmẽtationis ⁊ diminutionis. terminus
aũt quãtitatis talis vel talis terminat motũ hunc ⁊ il
lum. ¶ Sed ꝯ hoc. Nulla quãtitas oĩno eadẽ manet
in toto motu ⁊ sub vtroq̃ termino: subiectũ aũt ma
net idẽ. ergo quantũ non est subiectũ istius motus.
Et preterea ista terminatio cuius ḡnis est ꝑ se spẽs?
si ḡnis quantitatis quãtitas est: si nõ: motus ille non
erit ꝑ se ad quantitatẽ. Dico ergo ꝙ sicut subiectum
Sl alterabile lꝫ in tota alteratiõe sit sub qualitate: tñ nõ
est ꝑprie dicendũ ꝙ quale sit subiectũ alterationis:
qꝛ illa qualitas accidit illi qđ est subiectũ alteratiõis.
ita augmẽtabile: lꝫ semꝑ dum augmentet̃ sit quãtũ:
tñ ex quo variat̃ sm quantitatẽ sicut alterabile sm q̃
litatẽ quãtitas non ẽ rõ nec ꝑ se cõditio subiecti aug
mentationis. ¶ Quid ergo est subiectũ augmẽtatio
nis? Dico ꝙ sicut subiectũ ꝑ se alteratiõis est ens in
actu sm formas priores qualitate: nõ tñ ens in actu
sm qualitatẽ. ita ꝑ se subiectũ augmẽtationis est ali
quid ens in actu sm aliquã formã priorẽ quãtitate:
Pũctus mi/rabilis. non aũt ꝑ se est ens in actu sm quãtitatẽ: forma aũt
prior nõ ẽ nisi substãtialis. ergo ꝑ se subiectũ augmẽ
tationis ⁊ diminutionis non est nisi substantia tãtũ.
¶ Quõ ergo subiectũ qđ ibi mouet̃ est ĩ loco? Rñ/
deo vr̃ cuiuscũq̃ motꝰ subiectũ est in loco vel ꝑ for
mã prius acq̃sitam imobili qđ mouet̃ tali motu: vel
ꝑ ipsam formã sm quã ĩ mobile fuit vel mouet̃: ⁊ p^m
Quã ḡ vana est cõis p̃bia aduersarioꝝ hic pꝫ. mẽbrum veꝝ est de alterato ⁊ lato. 2^m mẽbrum veꝝ
est de augmẽtato ⁊ diminuto: sed ꝙ subiicit̃ ḡnatiõi
neutro modo est in loco. Nec enim p̃supponitur isti
mutationi in subiecto aliqđ qđ sit rõ locandi: nec il/
lud sm qđ subiectũ fluit est rõ locãdi. ¶ Ad 3^m de ꝑ
dicatione dico ꝙ ꝑma facie non vr̃ nisi ꝙ predicatũ
acceptũ a forma posteriori non dicat̃ per se de eo ꝙ
accipit̃ a forma priori: sicut hõ non est ꝑ se hõ est alb^s
vel supficies est colorata: ⁊ ꝑ hoc non põt plus habe/
ri nisi ꝙ hõ non est ꝑ se: aĩal est hõ. ¶ Et si obiicias ꝙ
ẽt nec ecõuerso: hec enim nõ est ꝑ se. coloratũ est su-
pficiatum. ¶ Rñdeo qđ precise accipit̃ a forma ꝑo/
ri ⁊ qđ precise accipit̃ a forma posteriori: sic se hñt ꝙ
neutrũ ꝑ se includit̃ in altero. ideo nõ est predicatio
per se: sicut nec econuerso. ponẽdo aũt genus accipi
a forma priori ⁊ drĩam a forma posteriori concludẽ-
duꝫ est ꝙ nec genus per se predicabitur de drĩis nec
econuerso. qđ ꝯcedo. sed nõ sequit̃ ꝙ genus nõ ꝑdi
cetur per se de specie: qꝛ spẽs etsi importat drĩam vl
timã tanq̃ principalẽ in rõne sua: non tñ precise im/
portat illud: sed cuꝫ hoc rõnem ḡnis tanq̃ de per se
ꝯceptu eius. ¶ Et si vlterius obiicias ꝙ nec ista est
per se. supficiatũ coloratũ est supficiatũ: vbi tñ nõ ac/
cipit̃ precise intellectus prioris ⁊ posterioris vt disti
guunt̃ ꝯ se. sed vt intellꝰ posterioris includit prius cõ/
parãdo ad intellm̃ prioris sm se. ¶ Rñ^o. hõ si verũ est:
hõ iõ est qꝛ subiectũ istud supficiatũ coloratũ non hꝫ

ꝯceptũ vnũ per se. ⁊ qđ in se non est ꝑ se vnũ: nõ vr̃ Hg
esse alicui ꝑ se vnũ. non sic aũt ex alia pte: qꝛ ꝯceptꝰ
prioris ⁊ posterioris faciunt cõceptum per se vnuꝫ.
¶ Et si queras. quare magis hic q̃ ibi: ¶ Rñdeo. si
cut querere quare ex actu ⁊ potentia sit vnum nulla
est qđ ex. 8. meta. c. vlti. Nã nulla est ratio nisi qꝛ hoc T.c.15.
est per se actus ⁊ illud per se potentia: ita quare ex
isto actu ⁊ ista potentia sit ꝑ se vnum siue in rebus si
ue in cõceptibus non est alia cã nisi qꝛ hõ est potẽtiale
respectu huiꝰ. ⁊ illđ actuale: ⁊ huius vlterius nulla ẽ
rõ nisi qꝛ hoc est hoc: ⁊ illud ẽ illud: ⁊ codẽ modo de
vno ꝑ accñs: qꝛ hoc est hoc: ⁊ illud est illud. iõ hoc ẽ
actus per accñs: ⁊ illud potentia ꝑ accñs. ⁊ ideo ex
hoc ⁊ illo sit vnũ per accñs. Imediatior enim est ista:
calor cõstituit calidũ ⁊ humanitas hoiem. ⁊ per ꝯñs
calor ens per accñs cõstituit: ⁊ humanitas ens ꝑ se.
q̃ ista calidũ calefacit. ⁊ tñ 2ª est imediata cuius q̃-
rere mediũ est indisciplinati. 4. meta ¶ Ad 4^m di- T.c.9.⁊.26
co ꝙ hꝫ euidentiã bonã ꝯ 2^{am} opinionẽ improbatã: idẽ.3.meta.
frustra enim poneret̃ corporeitas alia ab itellectiua T.c.4.
si ipsa includat vegetatiuã ⁊ sensitiuaꝫ: ⁊ sensitiua ⁊
vegetatiua includant corporeitatẽ: sed sm aliaꝫ viã
est facilis rñsio. hic enim ẽ necessitas ponendi plura.
⁊ que: illa certe que est rõ vr̃ distinguendi hoc ab il
lo. s. ꝯdictio que est imediata rõ distinguendi plura
sub ente: vtpote si hoc ⁊ illud recipiant ꝯdictionem
in essendo: qꝛ si hoc est ⁊ illud nõ est: non sunt idem
ens in essendo. sic in ꝑposito forma aĩe nõ manente
corpus manet. ⁊ iõ vr̃ in quolibet aĩato necesse ẽ po
nere illã formã qua corpus ẽ corpus aliã ab illa qua
est aĩatũ. nõ aũt loquor de illa q̃ est corpus. hoc ẽ idi
uiduũ corporis qđ ẽ genus. Nã qđcũq̃ indiuiduũ
sua forma tali ẽ corpus: vt corpus ẽ genus: ⁊ habẽs
corporeitatẽ. sed loquor de corpore vt ẽ altera pars
cõpositi. per hoc enim nõ ẽ indiuiduum nec spẽs in
ḡne corꝑis nec in ḡne substãtie: qꝛ ẽ supius: sꝫ tñmõ
ꝑ reductionẽ. vñ corpus qđ est altera pars manens
quidẽ in esse suo ꝑprio sine aĩa habet per ꝯñs formã Vb
qua est corpus isto mõ. ⁊ non hẽt aĩam. ⁊ ita illa for/
ma neccia ẽ alia ab aĩa sed non est aliqđ indiuiduuꝫ
sub ḡne corꝑis nisi tñ per reductioneꝫ vt pars. sicut
nec aĩa sepata ẽ ꝑ se inferius ad substantiã: sed tñ ꝑ
reductionẽ. ¶ Contra hoc. dispositio neccia vel neces
sitans non manet absq̃ illo ad qđ disponit neccio. sꝫ
forma mixtiõis ẽ dispositio necessaria ad aĩaꝫ. ḡ ⁊c̃.
¶ Et ꝯfirmat̃ spẽaliter in ꝑposito: qꝛ intellectiua cuꝫ
sit imortalis nõ necessario sepat̃ a mã nisi qꝛ aliq̃ for
ma substãtialiꝫ quã reqrit vt dispõnẽ necessariã sepa
tur. ipsa eñ sꝫ se nõ hꝫ in mã aliquid sibi repugnãs.
sꝫ illa neccio requisita non põt poni nisi forma mixtio
nis. ḡ intellectiua sine illa non põt esse: nec sepat̃ il-
la stãte. ¶ Rñdeo alique q̃litates ꝯsequunt̃ formã
mixtiõis ⁊ in aliquo gradu sunt neccie ad hoc vt itel-
lectiua maneat. qꝛ q̃cquid ẽ necessariũ ad dispõnẽ ẽ
ẽt necessarium ad formã ad quã disponit. sed bene
pñt qualitates esse neccie simplr̃ ad intellectiuam vt
informantẽ: ⁊ hoc in gradu ꝑfectiori q̃ neccio requi/
ratur ad formã mixti: possibile enim ẽ formam ꝑfe-
ctiorem requirere illud qđ imꝑfectior requirit: ⁊ nõ
tñ sm gradũ equalẽ: sed sm gradũ ꝑfectiorem. cor-
ruptis ergo illis dispositionibus in gradu illo in quo
necessario requirunt̃ ad intellectiuã nõ manet intel
lectiua. ⁊ tñ illa alia forma disponens ad eaꝫ potest
manere: qꝛ non sunt corrupte sm graduꝫ necessariũ
ad illam formã: sed illis alia etiã non manet in eẽ ꝑ/
fecto: ⁊ quieto: qꝛ qualitates ꝯtrarie eorum sunt corru/

pte ẜm gradū ẜm quē cōſequunẜ eā in eſſe pfecto ⁊ quieto. ⁊ ideo nullū corpus aīabile hƺ ſimplr eſſe pfectum ⁊ quietū recedēte aīa: imo ſtatim eſt in ↄtinua tendētia ad reſolōnem ſui in elemēta. ¶ Ad formā ḡ argumenti dico ꝙ illa forma non eſt diſpoſitio neceſſaria vel neceſſitās ad intellectiuā: ⁊ lƺ ſtatim ſeq̄tur eā intellectiua in ḡnatione hoc non ē ꝓꝑ neceſſitatē inter eas: ſed qꝛ agens ſupius hƺ paſſum ꝓportionatū cōpoſitum: qꝛ ex mā ⁊ forma mixtiōis: ⁊ qñ hƺ paſſum ꝓportionatū cōpoſitū ſtatim inducit in illud illā formā cuius eſt capax. ¶ Et qḋ ēt additur in ↄfirmatione ꝙ aīa intellectiua nō hƺ in mā repugnātiaƺ. dico ꝙ nulla eſt forma ſubſtātialis iformās materiā quin illā ↄſequanẜ: vel ipſa requirat qualitates
B ↄtes ⁊ in certo gradu in quo ſi non maneāt: nec forma illa informabit mām. lƺ ergo intellectiua nō habeat ꝓpriā repugnātiā ad aliquā formā nālem: tñ informādo mām req̄rit qualitates aliquas ⁊ in gradu aliquo pfecto: in quo ſi nō maneant ipſa nō iformabit mām. ille aūt ſunt q̄litates ↄtes formā ꝓorem: ſed nō neceſſario reqſite ad eſſe forme prioris in tāto gradu in quāto reqrunẜ ad eſſe itellectiue in mā. Iſtud pƺ in exēplo. qꝛ ad aīationē ab intellectiua requirīẜ cor ⁊ epar determinate calida: cerebrū determinate frigidū. ⁊ ſic de ſingulis ꝑtibus organicis. tali aūt diſpōne ceſſante ꝑt adhuc manere qualitas aliqua q̄ ſtat cū forma mixti. lƺ non illa que requirīẜ ad eſſe ⁊ operationē itellectiue in mā. ¶ Quantū ergo ad iſtud dubiū ſcḋƺ huius ſecūdi articuli. dico ꝙ corpus chriſti ꝑ ſe includit māƺ ⁊ ad minus formā vnā
C mixti priorē intellectiua ⁊ ꝑ iſtam formam eſt in actu partiali ⁊ eſt ꝓmū receptiuū anime itellectiue: lƺ non ſit ꝑ illam in gñe corporis vt corpus eſt genus niſi ꝑ reductionē: ⁊ in iſtud cōpoſitum: qḋ tñ per ſe ē pars hoīs: ſit ꝑ ſe cōuerſio panis: qꝛ totius in totuƺ ⁊ partium in partes: ⁊ ꝑ conſequēs hec forma eſt formalis terminus conuerſionis ſiue forma termini cōuerſiōnis: hec aūt manet eadē ſiue anima vniatur illi ſiue nō vniatur: qꝛ hec prior eſt nāliter ſaltem in informādo ipſa anima: ⁊ in triduo māſit. aīa nō manēte ibi: ⁊ in triduo fuiſſet eadē res huius ſacramēti ſi ſacrm̄ tūc manſiſſet: qꝛ in illo triduo forma corporeitatis nō fuit ſeparata a mā ſua in chriſto: ⁊ per ↄñs nec ſeparata a mā ſua. vt in eucbariſtia. Sicut enim idē nūero fuit res iſta ẜm ſe in exiſtētia nāli: ita etiā idē cōpoſitū nūero qḋ ē terminꝰ ↄuerſiōis ꝓmꝰ māſiſſet ſemꝑ in eucbariſtia: nec valet in iſta identitate ſaluāda fugerē ad idētitatē materie ſeu hypoſtaſis: qꝛ ↄ̄ria pñt ineſſe eidē identitate materie qñ ſuccedūt ſibiinuicem. ⁊ ſi etiaƺ verbū aſſumpſiſſet lapidem fuiſſet lapis ideƺ nature humane idētitate hypoſtaſis.

Ad argumenta. ¶ Ad pmū ſicut panis dicitur collectus ex granis. ita ſpēs remanentes dicunẜ collecte. qꝛ ſunt aliq̄d ipſiꝰ collecti: ⁊ ita exponit Augu. ¶ Ad zm nō itelligit ꝙ veſcamur ibi pane remanente ſicut cōſueuimus vti. ſed eo ꝙ quātū ad vſuƺ actū eūdem hƺ quem habet panis. Ille aūt ſpecies eodē modo nutriunt quo illa quorū ſpecies ſunt. debet ergo itelligi ſua ſimilitudo quo ad hoc ꝙ aliquibus eodē modo ſe habētibus quo ad vſum noſtruƺ ſicut pane ⁊ vino vtimur ſeu paſcimur i eucbariſtia. ſicut vtimur aqua in baptiſmo: ſed nō quo ad hoc ꝙ ſicut remanet aqua: ita ibi maneat ſubſtātia panis: expreſſe enim vult oppoſitū in eodē. c. ſtatiƺ poſt. ipſe panis ⁊ vinū tranſit ait in corpus ⁊ ſanguinē dei. Si aūt modū inquiras ſufficiat tibi audire qꝛ ꝑ ſpiritū ſanctū ſit. ⁊ paulopoſt. Panis ⁊ vinuƺ ⁊ aqua ⁊ ꝑ inuocationē ⁊ ſupaduentū ſpūs ſancti ſupnaturaliter trāſubſtantiaẜ in corpus chriſti ⁊ ſanguinē. ¶ Ad 3m dico ꝙ ſpēs panis ⁊ vini ita repſentant corpus chriſti verum ⁊ myſticū ſicut panis: qꝛ ita oſtēdunt in ſe multa grana quātum ad illud ẜm ꝙ grana hñt rationem ſenſibilitatis ſ. rōne accidētiuƺ. ¶ Ad aliud patet ex 2o articulo ſolutōis qōnis. hic enim eſt trāſubſtātiatio nō qua terminus accipit eſſe ſimplr ſƺ qua accipit eſſe hic. ¶ Ad vltimū pƺ ꝙ primus terminꝰ iſtius cōuerſionis nec eſt mā ſola nec mā ſub quātitate. qꝛ tunc nō eſſet trāſubſtātiatio ſed tranſquātitatio: nec mā ſub mō quantitatiuo nec cōpoſitū ex mā ⁊ aīa itellectiua: ſed cōpoſitū ex mā ⁊ forma quadaƺ A
priori intellectiua que manſit eadē realr cuƺ chriſto viuo ⁊ in corꝑe mortuo: ⁊ que manſit tanq̄ formale rei ꝓ cōtente ſub eucbariſtia ſemꝑ ex quo fuit eucbariſtia inſtituta. ideo nō valet.

Qō. IIII.

AD ſecundum ſic ꝓcedit: ⁊ arguiẜ ꝙ panis in conuerſione in corpus chriſti ānihileẜ: qꝛ qḋ ꝓceſſit ⁊ nihil eiꝰ manet annihilaẜ: panis ꝓfuit ⁊ nihil eiꝰ manet: qꝛ nec mā nec forma. totū enim totalr trāſit: mā. ſ. in mām ⁊ forma in formā. ergo ⁊c̄. ¶ 2o ſic. ꝙ nihil eſt in ſe nec in alio ⁊ prefuit aliq̄d annihilaẜ. panis poſt ↄuerſionē nihil ē in ſe. nihil ē ēt in chriſti corpore: qꝛ tūc corpus chriſti augereẜ ꝑ conuerſionē panis in ipm. Illud enim ſit maius in quo eſt aliud ⁊ aliud quantū manēs. ergo. ¶ 3o ſic. In trāſitiōe partiali forma annihilaẜ: qꝛ nihil eius manet ad minus nō diſtinguiẜ iſta corruptio ꝑtis ab annihilatione niſi qꝛ forma prior manet in potētia māe: ſed in ꝓpoſito forma panis nō manet i potētia ſuſceptiui ſui: pōt ēt ꝓbari ꝙ ibi forma a qua eſt trāſitus annihileẜ: qꝛ non manet in actu. patet. nec in potētia ſubiecti. probatio: nā pōt potentiā nālem reducere ad actuƺ: ⁊ ꝑ ↄñs ſi iſta forma deſtructa remaneret eadē nūero in potētia māe poſſet ꝑ agens naturale in actū reduci. qḋ ē ↄ̄ pℏm. 5. phyſi. ⁊. 2. de ḡatiōe in fine. ¶ Si dicas ipſam nō eādē nūero ſed eandē in ſpe manere i potētia ſubiecti. ħ nō ꝓhibet ānihilationē: qꝛ ⁊ ſi iſta eſſet annihilata adhuc poſſet alia nūero educi de potētia materie. ¶ Itē annihilatio ⁊ creatio ſunt oppoſita ſicut ḡatio ⁊ corruptio: qꝛ ſicut dr̄. 5. phyſi. Idē ē terminus a quo ḡatiōis: ⁊ terminꝰ ad queƺ corruptiōis ⁊ ecōuerſo. ita idē ē terminus ad quē ānihilationis: ⁊ terminꝰ a quo creationis: ⁊ ecōuerſo. ſƺ qñ ē tota ſubſtātia ⁊ totalis terminus ad quē ꝓductionis: ꝓductio eius ē creatio. ḡ qñ ipſa tota ⁊ totalr eſt terminꝰ a quo deſtructiōis: illa deſtructio ē annihilatio: ſed in ꝓpoſito ipſa tota ⁊ totalr ē terminꝰ a quo cōuerſiōis. ḡ ⁊c̄. ¶ Oppoſitū dicūt auc̄tates adducte in. q. ꝓcedēte arti. ꝓ. dicē. n. panē ↄuerti i corpꝰ xp̄i. ḡ nō ānihilaẜ. ¶ Et ħ arguiẜ in rōne: qꝛ creatio ⁊ annihilatio ſunt oppoſita. Sƺ ſi corpꝰ ↄuertereẜ i panē iterū illa reductio panis nō eēt creatio: qꝛ nō eēt ſimplr de nihilo vt de termio a quo ḡ pari rōne ↄuerſio panis in corpꝰ nō ē annihilatio. ¶ Itē iſtiꝰ ānihilatiōis nō poſſet eē cā niſi deꝰ. Sed deus nō pōt eſſe cā non eſſendi rei ẜm ꝙ probat Aug. 83. q. q. 21.

T. c. 38.
T. c. vlt.
T. c. 7. ⁊. 8. ⁊ inde.
In pede. q. poſt oppm.

Hic dicitur ꝙ panis nō ānihilaẜ: ⁊ ex hoc infertur ꝙ poſt ↄuerſionem panis nō eſt nihil. ⁊ per ↄñs eſt aliquid. non aūt illud qḋ prefuit. qꝛ illud cōuerſum eſt; nec q̄cq̄

Dñi. q̄li. 9. q. 9. q̄li. ii. q. 4. quoli. 12. q. 10.

aliud a termino in quē ꝯuersus est. ḡ post ꝯuersionē
est aliqd vt illud in qd ꝯuersus est. vl qd prefuit pa/
nis est corpꝰ christi. aut si ista negetꝰ necesse ē dare ꝙ
aliqtas corpis sit eius qd fuit panis: ꝛ sic esse corpis
sit aliquid eius: aliodn panis post ꝯuersionē nullo mō
posset dici aliqd: sed oporteret dicere ꝙ oīno eēt an
nihilatꝰ. ¶ Hec ḡ opinio duo dicit: ꝛ ꝙ panis nō an-
nihilatꝰ: ꝛ ꝙ post ꝯuersionē nō est nihil: sed aliq mō
aliqd: ꝛ 2m deducit ex pᵒ. ¶ Contra illud 2m arguo q
drupl pmo sic. terminus mutationis inquantū est
A terminus includit nō esse alterius termini. hoc pba
tur: qr inquantū est terminus hʒ aliquā incomposi
bilitatem ad alium terminū. ḡ vt est terminus nō in
cludit aliqtatem alterius termini: nec alterū termi/
nū esse aliquō mō aliqd: qr ꝯdictio est ꝙ vt includit
non eē eius includat aliqtatē eiusdē. ¶ 2º qr corpꝰ
christi nullo alio mō se hʒ in se post conuersionē q̄s
ante. ḡ nec aliqd alio mō hēt esse in ipso. Sed panis
non ꝯuersus nullo mō hʒ aliqtatem suā in corpe xpi
nec aliqtatem corpis christi. ḡ nec post ꝯuersionē. p/
batio pme ꝯntie: esse sm qd in aliquo est pp eē eius
simplr: qr. n. aliqd in se est tale. ideo sic vel sic hʒ ali/
qd in se vel esse in alio. ḡ non est dr̄ia in mō essendi
alicuius in aliquo nisi pp dr̄iam eius in se. ¶ Itē cu
ius est aliqtas illō ea formalr est aliqd. si ḡ aliquitas
corporis sit nūc eius qd fuit substātia panis. ḡ illō qd
fuit substātia panis est nūc formalr aliqd illa aliqtate
quero qd aliqd: nō panis: qr panis nō ē. Et preterea
ꝯdictio vł ꝙ aliquitate corporis sit formalr aliquid
illud qd est substātia panis: nec ista aliqtate est illud
ꝙ fuit panis corpꝰ: qr qd fuit substātia panis simplr
definit esse corpus simplr manet in eodē esse: nec pt
dici ꝙ ista aliqtate est aliqd aliud nisi panis vel cor/
Cap. 6. vel c. j. ꝛ. 2. pus. ¶ Itē aliqd ꝛ res conuertunꝰ sʒ Auic. j. meta.
Heri. quoli. 5. q. 2. phe. cuius ergo est aliq aliqtas illud formalr est res.
ꝛ p ꝯns sequeretꝰ ꝙ illud qd fuit panis nūc esset res:
res aūt sm istū doctorē dr dupl. vno modo p re opi
nabili vt res dr̄ a reor reris: alio mō res rata put dr̄
a ratitudine. hac ergo aliqtate hoc qd fuit panis vel
erit res pᵒ mō. ꝛ tunc seqꝰ ꝙ non magis sit res q̄ chy
mera: qr chymera est res. isto mō sm eū: ꝛ tūc optie
stat cū tali aliqtate annihilātio panis: sicut si aliqd cō
uerteretꝰ i chymerā vere eēt ānihilatū. si res 2º mō:
tūc vt prius: aut res qditate panis: ꝛ tūc panis non ē
qditatiue ꝯuersus: aut res qditate corporis ꝛ hoc ē
Egid. theoꝛ. l. 2. 34. ipossibile pp quiditatiuā distinctionē eius qd fuit pa/
nis ꝛ corporis. ¶ Alio mō dr ꝙ panis non annihilatꝰ
qr post conuersionē in corpus manet in illo in potē/
tia: qr corpꝰ christi ꝛ panis hñt subiectū cōe vt māꝫ:
ꝛ ideo substātia panis pōt redire p corporis ꝯuersio
nē in ipsum. ꝛ illa reditio non esset creatio. ḡ nec ista
ꝯuersio est annihilatio: ꝛ hoc pp cōem substantiā vel
cōe subiectum in cuius potētia est vterq̄ terminus.
¶ Cōtra. Nō posset panis ānihilari ex isto dicto ma/
nēte aliquo aliu corpe: qr si aliqᵈ aliud corpꝰ saltem
corruptibile manet: manet mā eiusdē rōnis in cuiꝰ
poᵃ ē vterq̄ terminꝰ: ꝛ p ꝯns manet panis: sicut mō
dr manere in mā corpis christi. ḡ non posset annihi
lari panis nisi tota substātia corpea annihiletꝰ. ¶ Itē
si panis annihilaretꝰ ꝛ corpus christi esset ibi pñs: eo
dē mō panis esset in potētia materie corporis chri/
sti quo nūc est. ḡ pp hoc ꝙ nūc manet in potentia in
mā corpis christi non dʒ negari annihilatꝰ. ¶ Itē
subiectū cōe vtriq̄ termino non est necessariuꝫ nisi
ad transmutationē pprie dictā. excludēdo. n. subie/
ctū ꝛ accipiendo pcise duos terminos alicuius trans
mutatiōis magis requirit in eis oppositio q̄ aliquid
idē cōe. imo idē cōe in aliqbus phibet ipsa esse p se
terminos alicuius trāsitus: vt pʒ in his que sunt eius
dem spēi. ergo cū in isto trāsitu nō sit pprie mutatio
nec subiectū manens: sed tñ sunt duo termini trāsi
tus nihil cōe p se dabit: vel auferet aliquā rōnem ab
isto transitu. ḡ si ille transitus esset annihilatio exclu
so quocūq̄ cōi: erit ꝛ modo.

Ad qōnem Dico ꝙ i pposito nihil pa/
nis manet post ꝯuersionē.
2º ꝙ panis nō annihilatꝰ vel qd est facilius ꝙ panis B
ista ꝯuersione non annihilatꝰ. ¶ Primū supponatꝰ p Quere gu.
batū ex rōnibus ꝯ primā opinionē. ¶ 2m probatꝰ sic. varr. in. 4º.
terminus ad quē trāsitus ipsius panis non est purū sno dis. ii. b.
nihil. ergo panis non annihilatꝰ. ꝯntia pbatꝰ: qr termi
nus ad quē annihilationis est purū nihil ꝛ hoc pbatꝰ
a sili. sicut terminus a quo creationis est purū nihil:
ita terminus ad quē annihilationis dʒ esse purū ni/
hil. Antecedēs pbatꝰ: qr terminus ad quē istius trā/
situs est corpus christi: qr ꝛ si negatio panis cōcomi/
tetꝰ terminū ad quē: non tñ terminus iste ē oīno ni/
hil: sed est in aliquo positiuo. ¶ Contra istud. qr ꝛ si
desitionē panis concomitetꝰ positio corporis christi
hic: tñ illa desitio panis sm ppriā rōnē vt distinguitꝰ
ab illa positione corporis christi vr eē annihilatio: qr
terminus ad quē eius est nihileitas panis. ¶ Cōfir
matꝰ p simile: qr corruptio nō ē mō annihilatio non
pp hoc solū qr gñatio concomitatꝰ eam: qr si ppter h
ꝛ ppter terminū gñationis precise non eēt annihila/
tio: eēt mutatio positiua ipsa corruptio ppter termi
nū positiuū mutationis: qd falsum est: nūc ergo cor/
ruptio sm ppriā rationē vt distinguitꝰ essentialiter a
gñatione concomitāte non ē annihilatio: qr aliquid
corrupti manet. s. mā ꝛ ex hoc sequitꝰ ꝙ negatio ad
quā ē. ē negatio in apto nato. ergo puatio. ergo p op/
positū in pposito cū nihil termini a quo maneat nec
negatio eē panis sit puatio: qr non in apto nato: sʒ pu
rū non eē: sequitꝰ ꝙ ista panis desitio sm ppriā ratio
nē sui sit ānihilatio. ¶ Et hoc ꝯfirmatꝰ 2º: qr p se ra/ C
tio alicuius non variatꝰ ex aliquo ꝯcurrēte p accidēs
cū eo. Sed p accidens ē ꝙ cū ista desitione panis cō
currit positio corporis christi h. pbatio posset eñ p/
mū separi a 2º. Ergo ppter istā positionē corpis chri
sti hic non variatꝰ ratio istius desitionis. sed ipsa si so/
la eēt sine positione ista eēt annihilatio panis. ergo
ꝛ mō. ¶ Hic diceretꝰ vno mō ꝙ trāsubstantiatio est
mutatio pcise īter terminos positiuos. ita ꝙ nō erit
dare duos terminos puatiuos ad duas mutationes
sicut in gñatione ꝛ corruptione: sed sicut sʒ phm. 5.
phy. si. aliq mutatio ē a subiecto in subiectū. q. s. hʒ p T. c. 7.
vtroq̄ p se termino aliqd positiuū. ita ista trāsubstā/
tiatio hʒ duos termios pcise. ꝛ vtrūq̄ positiuū: ꝛ ita
non ē hic considerare illā desitionē q̄si sit vna muta/
tio p se formalr distincta gñe ab ista inceptione corpis
christi hic. sʒ tñmodo ē vnus trāsitus huius positiui
in illud positiuū. ¶ Contra istud manifestū ē ꝙ pa/
nem non eē non ē formalr corpus christi eē hic. nec
econuerso. qr posset panis nō eē corpe non posito h.
ꝛ econuerso. aliter non eē corpis xpi hic ꝛ esse panē h
non sunt formalr idē. sʒ oppositi termini. ergo possu
mus hēre duos trāsitus qditatiue distinctos. quorū
vterq̄ hʒ suos pprios terminos: ꝛ tūc stat tota diffi/
cultas tacta de gñatione vt distinguitur a corruptio/
ne ꝛ de per se formali distinctione huius desitionis
vt distinguitꝰ a positione corpis christi. ¶ Hic pōt di
ci sustinēdo istam ꝯclonem. s. ꝙ panis nō annihilatꝰ

simplr: qr terminus annihilatiōis est purū nihil hoc
b est qꝫ nihil termini a quo manet in termino ad quē:
nec negatio in aliquo apto nato que dr̄ priuatio ter
minat eā ꝛ opposite cōditiōes istis ꝯditiōib⁹ sunt in
corruptiōe vt corruptio est: nec 3° qꝫ negatio in aliq̄
positiuo disp̄ato terminat eā: sꝫ simplr̄ negatio extra
genus. s. extra oē positiuū siue subiectū qd̄ dicat̄ pri/
uatū sm̄ illā negationē siue disp̄atū qd̄ includat illaꝫ
negationē. Et istud vltimū requiri pōt ondi. nā nō so
lū mā aeris corrupti manet: ꝛ hēt priuationē forme
prioris: sꝫ negatio forme aeris saluat̄ in forma ignis
q̄ de nouo inducit̄. ꝛ negatio illa⁹ vt ē in forma ignis
non est ibi vt in subiecto apto nato. Sed sic est tm̄ in
mā cōi. Sꝫ est ibi vt i aliquo disp̄ato. ꝛ lꝫ circūscriba
tur negatio illa: vt in mā cōiꝫ mō terminat corruptio
nē: ꝛ pp̄ quā corruptio mō non est ānihilatio: si tn̄ ter
minaret aliquā desitionē negatio ista vt in disp̄ato
adhuc non ānihilaret̄ aer. ¶ Ad p̄positū ꝛ si hic nō
sint ille due rōnes de q̄bus pꝫ qꝫ pp̄ eas corruptio nō
est ānihilatio. s. qr aliq̄d cōrupti manet: ꝛ qr negatio
termināis eā manet in apto nato est tn̄ ibi 3ª rō. s. qd̄
negatio termināis est in aliq̄ positiuo subiecto lꝫ dis
perato. ¶ Per h̄ ad rōnem pōt dici qꝫ illa desitio pa
nis sm̄ se ēt vt est ad non esse panis nō extra genus.
sꝫ vt in corpe non est ānihilatio vt pꝫ. ¶ Tūc ad illō
exemplū de corruptiōe: verꝫ. n. est qꝫ non negat̄ cor/
ruptionē esse annihilationē p̄cise pp̄ gn̄ationē conco
mitātē: sꝫ pp̄ duas cās: q̄rū vna icludit alia. s. qr ē sub
iectū cōe. ꝛ ideo negatio termināis est p̄uatio. Sed si
e posset sine vtraqꝫ istaꝝ stare. 3ª qꝫ negatio terminaret
vt in aliq̄ positiuo disperato: adhuc non eēt illa trāsi
tio annihilatio: ꝛ taliꝫ ponit̄ ista cōuersio. ¶ Sed 3m
magis cogit. s. de p̄ se ꝛ p̄ accn̄s: iuenit̄. n. h̄ vnus trā/
sit⁹ p̄ se ab eē panis ad nō eē ei⁹: ꝛ ali⁹ ad nō p̄ntia cor
poris xp̄i h̄ ad p̄ntiā ipsius h̄. Et tūc sicut argutū fuit
si 2ª non concomitaret̄ p̄mā: p̄ma esset annihilatio.
g̊ ꝛ mō formalr̄ est annihilatio. qr rō eius non variat̄
pp̄ illud qd̄ p̄ accn̄s concomitat̄. ¶ Itē si panis an/
nihilaret̄ ꝛ corpus xp̄i poneret̄ h̄ p̄ns: oī eodē modo
se h̄ret tā panis q̄ꝫ corpus q̄tū ad oēm conditioneꝫ
tā esse q̄ꝫ non esse sicut mō se hꝫ: sed qd̄ oī eodeꝫ mō
se hꝫ sicut si esset annihilatū est annihilatū. g̊ p̄ma p̄
positio manifesta est: qr si eēt annihilat⁹ nec mā nec
forma eius rem maneret eadē eodē mō nec nūc: si aūt
corpus eēt tūc p̄ns sub accn̄tib⁹. ita ꝛ nūc. ¶ Itē ꝛ ē
directe ꝯ rn̄sionem vltimo datā ad illō de corruptio
ne: qr termin⁹ vt terminus actionis noue nouus ē:
negatio g̊ esse panis vt terminus desitiōis panis no/
ua est. sed vt in corpe xp̄i non est noua. nā illo mō q̄
disp̄atum icludit negationem disp̄ati aū desitioneꝫ
panis corpus xp̄i fuit non panis. ¶ Si dicas verꝫ ē:
non panis: vt in corpe: nō est negatio noua: sicut nec
disp̄atio noua corp̄is ad panē: sed non esse panis est
nouū. ¶ Cōtra ex h̄ sequit̄ qꝫ non esse panis est ter/
minatus: qr vt negatio ista est in corpore est p̄ rōnem
disp̄ationis sm̄ rn̄sionem illā. Si g̊ nō esse panis ter
minat vt nouū: non terminat vt in corpe p̄ rōneꝫ dis
f perationis. ¶ Itē qn̄ sil̄ concurrūt mutatiōes diuer
soꝝ generꝫ. negatio non est p̄ se terminus vni⁹ vt in/
cludit̄ in termino alteri⁹. Exemplū si sil̄ sint gn̄atio ꝛ
loci mutatio: negatio termināis corruptionē conco/
mitantē gn̄ationē non terminat eaꝫ p̄ se vt saluat̄ in
vbi. ꝛ p̄bat̄ illud p̄ rōneꝫ: qr vbi negatio termini a q̄
mutationis p̄ se saluat̄ in termio ad quē alterius: oꝫ
illas mutationes esse eiusdē gn̄is: qr ad terminū ad
quē ꝛ a quo oppositos. Sed in p̄posito corp⁹ xp̄i nō
icludit nō esse panis. pꝫ: qr disp̄atio illa corp̄is ad pa
nem fuit manente vtroqꝫ extremo. nō icludit. g̊ illā
negationē esse panis nisi vt h̄. sed ille terminus vt h̄
non p̄tinet ad genus sub̄e. g̊ negatio illa non p̄ se ter/
minat desitionem vt saluat̄ in corpe vt hic. ¶ Istaꝝ
rōnum alique p̄nt euadi. 2° sic negando istā propō
nem. qꝫ oī eodē modo se hꝫ sm̄ esse ꝛ non esse: sicut
si esset annihilatū: illō est ānihilatū: oporteret adde/
re in subiecto istud. ꝛ oino idē succedit sibi. Qd̄ autē
ista additio sit necessaria satis appet: qr anq̄ꝫ res crea g
tur est ita nihil sicut si prius fuisset creata ꝛ post anni
hilata: ꝛ tn̄ anteq̄ꝫ creet̄ non est ānihilata. ꝛ q̄re hoc:
qr non succedit nihileitas eius eē suo. Ita dico qꝫ si
panis eēt annihilatus non maneret mā nec forma si
cut nec mō. sed tn̄ nūc aliq̄d succedit ipsi totali eē pa
nis qd̄ non succederet si esset annihilat⁹: qr nūc suc
cedit negatio in gn̄e. s. in aliquo positiuo disp̄ato: tūc
vero succederet negatio simplr̄ extra gen⁹. ¶ Ad 3m h
pōt dici qꝫ negatio vt includit̄ in disperato nō est in/
cōpossibilis sue affirmatiōi in ambitu cōi entis. alio
q̄n disp̄ata non possent simul esse entia: sed negatio
ꝯdicens repugnat sue affirmatiōi ēt in toto ambitu
entis. Si g̊ negatio panis disperata p̄fuit in corpore
non tn̄ negatio ꝯdictoria eē eius: nūc aūt post cōuer
sionē illa negatio ꝯdictoria ē in corpe xp̄i. ꝛ sic est no
ua qr sequit̄ affirmationem sibi ꝯdicentem. ¶ Con
tra h̄ non vr̄ aliquo mō ista negatio ꝯdictoria esse in
corpe magis q̄ꝫ prius. ꝛ ita vt noua est ꝛ vt terminat
desitionē panis: non termiat vt in corpe. Negatio. n.
ꝯdictoria est purū nihil: ꝛ ita est puꝝ nihil si dr̄ de ali
q̄ positiuo sicut si de chymera dr̄. g̊ si illa negatio ter
minat desitionem: sequit̄ qꝫ illa desitio erit purū ni
hil. ¶ Si dicat̄ ad primū qꝫ non eē panis vt ꝯdicit
eē panis: aliter est in corpore xp̄i q̄ꝫ prius: qr in cor/
pore xp̄i vt hic: includit̄ illud non eē ꝯdictoriuꝫ. In
corpe aūt absolute non icludit̄ nisi negatio dispera/ i
ta. ¶ Hoc improbat̄ p̄ 4am rōnem: qr terminus po/
sterior non est rō noue incompossibilitatis ad aliq̄d
p̄us naturalr̄. g̊ illud vt hic non est aliq̄ rō noue incō
possibilitatis corp̄is ad eē panis. g̊ opꝫ dicere qꝫ ista
negatio non sit noua: ꝛ tūc non terminat desitioneꝫ.
vel si est noua ꝛ non ē in corpore vt hic: qr illa p̄ntia
non est rō sm̄ quā inest talis icompossibilitas: nullo
modo illa negatio terminabit vt in corpe desitionē
panis. ¶ Potest g̊ teneri 3m. s. 2m mēbrū disiunctiue
posite supra. qꝫ ꝛ si desitio panis sit ānihilatio absolu
te panis: sicut p̄bat illa ratio de p̄ accn̄s: qꝫ qr neces
se est dicere qꝫ ipsi esse panis simplr̄ succedit non eē
panis simplr̄: ꝛ ista successio oppositi ad oppositum p̄
accn̄s coniungit̄ cū successiōe p̄ntie corporis christi
hic ad non p̄ntiam hic: iō ista hēbit suos p̄ se termi/
nos alios a p̄ se terminis illius: non ergo p̄ se termi
nus istius terminabit p̄ se vel precise vt coniungit̄ p̄
accn̄s per se termino alterius. Dico ēt qꝫ hac conuer
sione panis non annihilat̄: qr sicut dictū est in solone
q. p̄cedentis. transubstatio quedā est qua terminus ac/
cipit simplr̄ esse: quedā aūt qua accipit hic eē. de p̄ª
q̄ termin⁹ vnus accipit simplr̄ eē ꝛ alius simplr̄ nō eē
forte posset saluari qꝫ desitio termini a q̄ non est sim
pliciter annihilatio: qr ibi p̄ se termin⁹ ad quē ipsius
inceptionis esset opposit⁹ termino a quo desitionis:
sicut est de termino a quo ꝛ ad queꝫ generationis ꝛ
corruptionis. ꝛ ita posset ibi negatio termini a quo
vt in termino ad quē terminare desitionē: sed in p̄/
posito vbi tm̄ est trāsitio adductiua: termin⁹ ad quē
per se mutationis positiue non opponit̄ termino a q̄

mutationis priuatiue. ꝛ ita nõ põt eẽ rõ ↄcludendi negationẽ eius. Posset ergo dici ꝙ ↄuersio ista est sicut sube in subam nõ quãtũ ad eẽ sube simplr. ſ3 quãtuz ad hic eẽ: vt sicut corpꝰ vt h̄ succedit pani vt hic: ita panis vt h̄ ↄuertit in corpus vt hic: ꝛ ille mutatiões lz sint iter subas: tñ nõ sunt iter substãtias vt iter ter minos: termini.n. sunt tñmõ pñtialitas: ꝛ nõ pñtia/ litas: q̃ pñt reduci ad genus vbi. vt dictũ est di.10.q. N 1. sicut ergo mutatiõe positiua nõ acquirit simplr eẽ cor pori: sed tñ eẽ hic: ita mutatione deꝑditiua corriñdẽ te quã icludit ↄuersio ista inquãtũ ista cõuersio ẽ trã substãtiatio trãslatiua: nõ aũt ꝑductiua ista inq̃3 nõ deꝑdit panis eẽ simplr: sed hic eẽ. ꝛ p3 satis pulchra corriñdẽtia: qꝛ sicut corpꝰ xp̄i h3 nouã pñtiã nõ deꝑdẽ do antiquã: ꝛ mutationẽ acq̃sitiuã sine deꝑditiua. vt Subtilissima speculatio. dictũ est di.10.q.1. ita ẽt panis h3 deꝑditiuã sine acq̃ sitiuã. qꝛ desinit eẽ hic: ꝛ nõ acq̃rit aliã pñtiã alibi. qꝛ ergo non deꝑdit sicut nec acq̃rit ꝑ hãc ↄuersionẽ vt est trãslatiua nisi tñ eẽ hic ꝛ nõ eẽ hic. sequit ꝙ ꝑ hanc ↄuersionẽ vt hic est: non deꝑdit eẽ substãtiale. ꝛ per ↄñs non annihilat. imo non destruit panis hac ↄuer sione: qꝛ tñ panis non manet in eẽ substãtiali: ꝛ hac ↄuersione non destruit vt dictũ ẽ. op3 ꝙ desinat eẽ alia desitione q̃ est a simplr eẽ eius ad simplr nõ eẽ eius: illud aũt nõ esse eius lz q̃ñ cõcomitet pñtiã cor poris vt hic: nõ tñ vt terminũ eiusdẽ gñis: ꝛ ꝑ ↄñs si ista desitio sm se cõsiderata sit annihilatio: tñ nullo mõ ista ↄuersio est ãnihilatio. Exẽplũ huius. Si pa/ nis destrueret ꝛ crearet ãgelꝰ de nouo ꝛ fieret pñs spẽi panis cõuersio panis in angelũ eẽt panis vt hic in angelũ hic pñtẽ ꝛ ꝑ istã cõuersionẽ angelus nõ ac q̃reret nisi illã pñtiã: ↄcomitaret tñ illã pñtiã nouaz nouũ eẽ q̃d terminat creationẽ ꝓpriã. ¶ Per istum modũ dicendi appet q̃ trãsubstãtiatio põt eẽ impre existens ꝛ q̃ non. ꝛ que põt eẽ manẽte termio a quo Resolõ sin/ gularis dicto rum. ꝛ que nõ. trãsitio.n. que est a termino in terminum sm esse simplr terminoꝝ ꝛ non eẽ: non põt esse alicu ius conuersi. ꝛ tñ manẽtis: nec in terminũ ꝑexñtez. sed trãsubstãtiatio q̃ est trãsitus substãtie in substan tiã quãtũ ad h̄ eẽ: põt eẽ: ꝛ termini a quo manẽtis si L desinat h̄ eẽ: nõ tñ simplr desinat esse ꝛ succedat sibi aliud vt hic. Põt ẽt eẽ in terminũ ꝑexñtez si incipiat hic esse absq3 h̄ ꝙ icipiat esse. Põt ẽt esse ꝙ termi/ nus a quo destruat. sed non hac ↄuersiõe. Et põt eẽ ꝙ terminus ad quẽ incipiat eẽ ꝛ non hac conuersio ne. sicut exẽplificatũ est de angelo creato.

Ad argumẽta. Ad pᵐ si teneat pᵐ mẽbrum disiunctiue posite in pñº solonis negãda est illa maior. op3 enĩ3 addere nihil eius manet: ꝛ silr nihil succedit vt ꝑse terminus. ¶ Ad 2ᵐ ꝑidem. ꝛ si nihil sit in se nec in alio: tñ suo eẽ non succedit oĩno nihil. ¶ Ad 3ᵐ negã dũ est formã in corruptiõe annihilari. Et ad ꝓbatio nẽ: qꝛ nõ manet nisi in potẽtia materie. dico ꝙ ipsa manẽte in potentia mãe est ↄpositi alterã ptẽ mane re ꝑse. ꝛ sic ẽt manet forma ꝑ accñs. cuius aũt aliq̃d siue ꝑse siue ꝑ accñs manet non annihilat. ¶ Et cũ M dicis ꝙ posset idẽ nũero redire ꝑ agens nãle. non se quit qꝛ potẽtia illa in qua manet forma debet intel/ ligi pñᵐ potẽtiale: non aũt respectus: corrupta enim forma nõ amplius manet respectus potentie ad for mã: qꝛ non ẽ respectus potẽtie ad oĩno ꝓteritũ. sicut nec ad oĩno ĩpossibile. sed ipm pñᵐ potẽtiale mãet. ꝛ in hoc totũ manet ꝑ se sm aliq̃d eius: ꝛ forma que erat aliq̃d totius manet ꝑ accidens sm aliquid sui. Uel posset breuiter dici ꝙ ꝛ si nihil forme corrupti maneat tñ negatio succedẽs sibi est negatio in apto nato. ꝛ iõ priuatio: ꝛ illa non est nata terminare anni hilationẽ. ¶ Et cũ applicat ad propositũ. ꝛ si requiri tur ꝙ maneat ad hoc ꝙ dicat non annihilari. ꝛ for/ ma panis non sic manet: qꝛ mã eius trãsit in mãm. dico ꝙ ꝑꝑ multas rõnes vt dictũ est prius corruptio non dr annihilatio: ꝛ lz ille due sufficiãt. s. subiectuz manere ꝛ negationẽ terminantẽ esse priuationẽ: tñ si negatio terminans esset q̃cũq3 negatio in gñe. pu/ ta in aliquo disꝑato positiuo: adhuc trãsitus ad ipsaz non esset annihilatio. ¶ Ad 4ᵐ põt dici ꝙ nõ oĩs ꝑ/ ductio totius substãtie est creatio. sed q̃ est a termio a quo vt a pure nihil: ꝛ ita hic ꝑ oppositũ si teneatur 2ᵐ mẽbrũ huiꝰ disiunctiue posite in solone q̃onis: s3 non ↄcludit ꝙ a ↄuersiõe panis annihilet. sed tñ ꝙ eius annihilatio cõcomitat istã cõuersionẽ. ¶ Ad rõ nem in oppositũ. Ambr. loq̃t de cõuersione termio/ rũ non sm simplr eẽ sed sm q̃d esse. ¶ Ad aliud de creatiõe p3 ex solone vltimi argumẽti ad pmã ptẽ3. N ¶ Ad Aug. ridẽo deus nulla actione ꝑositiua ãnihi lat rẽ. s3 sic positiue agẽdo rẽ ↄseruat: ita ãnihilare est desinere creaturã ↄseruare. ꝛ hoc ꝑt deus. Qõ. v.

Primo queritur

sine argumẽtis q̃bus ꝓpõnibꝰ possit hec ↄuersio vere expmi. ¶ Rñº nõ ꝑt vere si gnari ꝑ v̄bũ eẽndi nec fiẽdi: neq3 ẽt ꝑ h̄ verbũ posse vel possibile. ꝛ h̄ s3 nullã drĩaz tpis. nec A enim panis fuit corpus nec est nec erit. ꝛ econuerso corpus non fuit nec est nec erit panis. ꝛ rõ oĩum isto rũ est: qꝛ eẽ notat vnionẽ extremoꝝ essentialẽ vel ac cidẽtalẽ pro illo tpe q̃d assignat. s3 ꝑ nulla drĩa tpis hñt hec extrema vnionẽ essentialẽ nec accñtalẽ: sed ꝑ omni instãti vel disꝑationẽ. puta q̃ñ extrema sunt entia positiua vel maiorẽ repugnantiã. s. entis ad nõ ens pro illo instãti pro quo vnũ est: ꝛ aliud non est. ¶ 2º dico ꝙ panis nec fit nec factus est nec fiet cor/ pus xp̄i: nec ecõuerso. ꝛ rõ istoꝝ ẽ: qꝛ fieri q̃ñ ꝑdicat 2ᵐ adiacens ꝑdicat fieri simplr eius de quo dr: ꝛ sic B non ↄiungit aliq̃d oppositũ ipsi subiecto sicut panis fiebat q̃ñ coquebatur: ꝛ sic corpus fiebat q̃ñ in vte/ ro v̄ginis formabat. s3 nihil ad. h. sed q̃ñ fieri ꝑdicat 3ᵐ adiacens tũ ↄnotat subiectũ fieri sm formã ꝑ dicati: sed panis pro nulla drĩa tpis fit sm formã ꝑdi cati. s. corporis: nec econuerso. ꝛ p3 illud in sili ꝑ op positũ. Ideo.n. hec est vera. hõ fit albus: qꝛ hic hõ fit sub forma albedinis. ꝛ ꝑ oppositũ hec est ĩpossibilis hõ fit asinus. ꝛ h̄ loquendo stricte de virtute sermo nis. sic vr esse in ꝓposito. ¶ 3º dico ꝙ panis non põt nec potuit nec poterit esse corpus xp̄i: nec econuer/ C so. ꝛ rõ oĩum istoꝝ est: qꝛ illa de possibili est falsa: cu/ ius illa de inesse est ĩpossibilis: quelibet.n. de possibi li põt exponi in aliquã de inesse possibilẽ lz forte fal sam. sed quelibet de inesse corñdens cuilibet istaꝝ de possibili est ĩpossibilis ex pma cõclone iã ꝓbata. ¶ Qualr ergo? Dico ꝙ nullo istoꝝ modoꝝ accipiendo vtrũq3 extremũ in recto. op3 alterũ de altero ꝑdica ri. Si ergo vera d3 esse ꝑdicatio. op3 alterũ eoꝝ in obli/ quo accipe denotãdo ordinẽ extremi ad extremũ: ꝛ D h̄ põt esse duplr. vel cũ hac ꝑpositiõe ex vel de. addẽ I.c.7. do ad terminum a quo sicut dicit phs. 2. metha. c. 3. Qꝛ ex mane fit meridies ꝛ non ecõuerso. ꝛ hoc mõ põt cõcedi ꝙ ex pane vel de pane fit corpus christi. alio modo addẽdo termino ad quẽ hãc ꝑpositionez in. que denotat ip3 esse terminũ ad quẽ: hoc modo panis transit in corpus xp̄i. ꝛ oẽs alie locutiones de

virtute sermonis ad aliquā istarū reducunt: sed 2ª est
magis ppria: qꝛ nō denotat aliqd cōe manere: sic aliq̄
mō denotat ista prepositio ex ſm modū pprū accipi
piendi ex. nō enim ex opposito fit oppositum. nisi qꝛ
ex subiecto cōi vtriq3 ſm pħm. j. phy. ꝑ de gñatiōe.
T. ex. c. 58. c. 60 t. c. 10. t. 24. — z. ii. meta. Nulla autem ppositio cū mutatione acce
pta vel moueri ē accipiēdo vnū terminū in obliquo.
z alterū in recto ſra est: vt pote panis mutat in corp⁹.
T. c. 6. z ide — qꝛ nō est h̄ mutatio: vt dictū est in. j. q. istius di. transi
Idē. 7. me. T. c. 22. — re autē seu verti abstrahit a rōne mutationis: qꝛ po/
nunt habitudinem termini ad terminum non im/
portando subiectum cōmune manere.

Circa secūdā partē istius di. queren/
dum est de mā ꝯueniēte isti ꝯuersioni.
z duo hic querūt. ¶ Primo vtrū solus
panis triticeus cū aq̄ elemētari coagula
tus sit cōueniens mā conuersionis in corpus christi.
¶ 2° vtrum solum vinum expressum de vua sit con
ueniens materia ꝯuersionis in sanguinē? Qō. VI.

Ad primā qōnē pꝫ de cōse. dist. 2. c. j. z. c. nō
opꝫ. z. c. sequēti. Rō pncipalis ē: qꝛ xp̄s
talē mām ꝯsecrandā instituit: z in signū
instōnis tali mā ꝯsecrāda vsus est. ¶ Et
ēt panis triticeus z nō alius hr de ꝯse. dist. 2. in sacro.
Et hui⁹ ꝯgruentia accipit ex illo vbo Jo. 12. Nisi gra
nū frumēti zc̄. vbi xp̄s se grano frumenti cōparat. vn̄
Aug. ibi. Cū sint multa grana frugū nulli se cōparat
nisi illi. vn̄ mos cepit ecclīe de hoc solo grano confici
corpus dn̄i. ¶ De hac ēt farina triticea aqua elemēta
ri coagulata dꝫ panis formari qꝛ ita supponit panē
illum fuisse formatū quo vsus est xp̄s ꝯsecrando: nec
sufficit pasta sed panis: qꝛ sic ꝯstitutū est: z ad oia est
cōgruētia. qꝛ cū sacrm̄ illud sit signū nutrimēti spūa/
lis: in illis ꝯgrue instituit que sunt signa principalis
nutritionis corporalis. pncipale aūt nutrimētū quan
tum ad cibū est panis triticeus. ¶ Sꝫ hic est dubiū
ꝑ de amido: an ex ipso possit formari panis ꝯsecrabi/
lis? 2° an de farina triticea pasta confecta: non cocta
possit ꝯfici? 3° an panis azimus vel fermentatus vel
vterq3? ¶ Quantū ad pmū videret pma facie ꝙ tal'
panis esset ꝯsecrabilis: tū qꝛ ille vsu[aliter] reputat pa
nis triticeus: z xp̄us instituit sacrm̄ in pane triticeo
vsuali. tum qꝛ ille depurationes que fiunt circa ami/
dum preparādū nō vident alterare a spē farine triti/
cee: non enim fiunt ibi nisi decolationes z purgatio/
nes z hmōi: hec aūt nō vident alterare medullā triti
ci a specie sua. ¶ Sed si credat expertis in rebus de
qualitatibus ꝯtitibus eas que innotescunt ex opatio
nibus per quas qualitates cognoscimus z distingui/
Vt idē Ar. j. de aīa. t. c. ii. — mus subas: aliter enim nō cognoscimus distinctōeꝫ
ignis ab aqua nisi p ea que innotescūt nobis ex opa
tionibus: z ſꝫ medicos quelibet spēs hꝫ qualitatē z
opationē a tota specie que non competit sibi p taleꝫ
mixtionē. sed ꝯseqt formaꝫ ppriā talis spēi: z hmōi q̄
litas z opatio alia est in tota specie in amido z alia in
pane triticeo sicut apparet cernētibus eas z assignan
tibus pprietats tales z tales quantum ad effect⁹ zc̄.
quo videt ꝙ amidū sit totalr alterius spēi a pane tri
ticeo. ¶ Et cōfirmat istud. non enim per aliud pba
mus acetū z agrestā differre spē a vino: z p ꝯñs non
esse mām ꝯsecrationis quantum ad vinū nisi q̄tum
ad qualitates z opationes. qꝛ. s. acetuꝫ est a tota spe
a — fridū: vinū āt a tota spe calidū. ¶ Dic breuit ꝑe dici
ꝙ cōcertū sit farinā tritici purgataꝫ ſm cōem purga

tionē eo modo. s. quo pistores solent eā purgare esse
mām ꝯuenientē ad faciēdū panē ꝯsecrabilem: z du
biū sit: an amidū sit hmōi mā: z pars negatiua mul/
tū sit probabilior non sine pctō aliquis se exponit ta/ a. l. multis
li dubio: maxime ille qui preparat hostias cōsecran/
das: qꝛ sibi simplr est certum ꝙ de tali mā preparat.
vtēs forte pōt magis excusari de pctō. quia supponit
taleꝫ mām eē bene preparatā sed si in vitate non est
ista mā cōsecrabilis in cōsecrādo nihil facit. nec tn̄ ē Punct⁹ no/
idolatria nec occasio idolatrie pplō: qꝛ quātum in se tabilis
est supponit mām eē idoneam: z a se z ab aliis ado/
randā. ¶ Quo ad 2ᵐ dubium bene probabile est ꝙ
pasta z panis nō differunt specie: qꝛ per decoctionē
paste in furno vel alio modo ab igne nō fit nisi exalta
tio humoris aquei cōmixti cuꝫ partib⁹ farine: z hec
mixtio est per iuxtapositionem: talis aūt sepatio non
mutat spēꝫ: qꝛ nec etiam mixtio. Nec tn̄ de pasta pōt
confici: qꝛ noluit xp̄s in sacris suis istam subtilē dis/
putationē de drīa specifica imponere nobis. sꝫ ꝙ pa
nem triticeū vsualē hēremus cōiter pro mā cōsecra
tionis. vt sic ſꝫ Dam̄. li. 4. c. 5. vl' 6. illud quod cōiter
consueuit eē nutrimētuꝫ corporale ipm̄ vel sile esset
nobis sacrm̄ institutum spūale. ¶ Et si arguas. pa/
nis fit pasta per modicā compressionē in digitis: q̄re
nec post talē cōpressionē a digitis videt mā cōsecrā
da sicut ante decoctionē. ¶ R°. hoc pbat ꝙ nō dif
fert specie panis a pasta. sed non pbat ꝙ pasta sit mā
ꝯsecrabilis. ¶ Et si queras de pane tali recēti z redu
cto in pastā: an sit ꝯsecrabilis: R° ꝙ sic. qꝛ quātūcun
q3 remittat in illo ꝯsueta duritia q̄ ꝯsueuit eē in pane
cocto: tn̄ exquo semel coct⁹ est z panis fuit nisi mani
feste recedat a rōne panis vsualis non recedit a rōne
panis ꝯsecrabilis. ¶ 3ᵐ dubiū icludit maiorē difficul
tatē. greci. n. dnt ꝙ necesse ē ꝯficere in fermento. z iō
negāt latinos ꝯficere z ars nitunt pbare per euange
lia. Dicūt. n. ꝙ xp̄s passus est luna. 14. vt ipleret figu/
ra legis de agno paschali q̄ imolabat luna. 14. z h̄ fu/
turū xp̄s preno scēs preuenit comedere agnū pascha/
lē ante lunā. 14. dicūt aūt tunc inter iudeos panē fer/
mētatū eē in vsu. nō. n. erat eis interdictus panis fer
mētatus ante. 14. diē mensis pmi ad vesperā. ex hoc
ꝯcludunt xp̄m tunc vsum fuisse fermento: z per ꝯñs
ipsum ꝯfecisse in fermēto. ¶ Pro ista opiniōe addu/
cunt alia de euāgelistis. vt illd̄ Jo. 18. c. ꝙ nō introie/ a. l. aliqua.
rant iudei in pretoriū vt nō cōtaminarent sed mādu
carēt pascha: pascha aūt accipit ibi p agno paschali q̄
debebat comedi. 14. luna. ergo. 14. luna tradiderunt
xp̄m pilato. ¶ Itē Jo. 12. legit ꝙ ante diē festū pas/
che: z sequit totū illud de cena z instōne eucharistie.
g̃ ante diē illū in quo imolabat agnus pascalis: p ꝯñs
an lunā. 14. ¶ Itē Matth. 26. dī quō iudei cogitaue
rūt occidere xp̄m. d. nō in die festo. ille aūt dies. fest⁹
pncipalis erat luna. 15. iuxta illud numeri. 28. Quar
tadecima die mēsis primi pascha erit. z. 15ª die solē
nitas. supple principalis. ergo de illo intelligit in Jo.
cum dr̄. Ante diē festū zc̄. ¶ Sed in pposito tam ꝯñs
est falsum q̄ꝫ ꝯñs. pma. n. ꝯñia nulla est. nec 2ª est ne
cessaria. Et enim passus fuerit luna. 15. z per ꝯñs fecē
cenam luna. 14. pbat expresse per illud Matth. 26.
Prima die azimorū quesierunt discipuli vbi vis pare
m⁹ tibi comedere pascha? Et Matth. 14. Prima aūt
die azimorum quando pascha immolabāt. Quo vis
eamus z paremus vt māducemus pascha? Et Luce.
22. Uenit dies azimorum in qua necesse erat come
dere pascha z misit dn̄s petrū z Joānē dicens. Eūtes
parate nobis vt māducem⁹ pascha. ¶ Ex istis pꝫ. ꝙ

die azimoꝝ p̊ma.s.14.luna comedit agnū paschalē.⁊
hoc iuxta illud nūeri.28.qd̕ allegatū est statim.⁊.15.
die erat solēnitas hoc est prim⁹ dies integer solennis
solennitatis pasche:⁊ illa die passus est xp̄s. Et sic illa
hora qua comedi debuit agnus paschalis fm legē.s.
14.dies mēsis p̊mi comederūt discipuli veꝝ agnū.
¶ Ad ꝓbationes eoꝝ quas addūt ꝑ ante pꝫ per vnā
distinctionē positā ab Innocentio de officio misse.ꝑ
te.3.c.4.ꝙ pascha quinq; modis accipit.vno mō ꝓ
solēnitate diei azimoꝝ q̄ erat luna.15.alio mō ꝓ die
B in cuius vespere comedebat agn⁹ q̄ erat luna.14.3°
ꝓ hora imolationis agni que erat pars diei.14.4° ꝓ
agno q̄ comedebat vel imolabat.5° mō ꝓ panibus
azimis.¶ Ad ꝓpositū sufficit p̊m mēbrū distinctiōis
ꝓ soluenda auctate p̊ de Jo.18.⁊ sil'r pro 2ᵃ auctate.
¶ Hoc ergo simpl'r tenendū est ꝙ de necessitate pa/
C nis ɔsecrabilis nō est neq; ꝙ sit azim⁹:neq; ꝙ sit fer
mētatus:q2 fm Ans.in li.suo de azimo ⁊ fermētato
nō differūt subaliter azimus ⁊ fermētatus:⁊ ideo nō
negamus vere ɔficere grecos:qd̕ ēt pꝫ.q2 tp̄e Leōis
pape fuit ɔstitutū ꝙ cōficeret in fermēto:sed fuit ad
tp̄s ad extinguendā heresim ebionitaꝝ: qui dixerūt
ꝙ necessariū erat xp̄ianos iudaizare.⁊ p ɔīs pascha
suū i azio cōficere:sicut fecerūt iudei:⁊ ad extictionē
huius heresis fuit ordinatū consecrare in fermento.
Sed post heresi illa extincta redijt ecclesia occiden
talis ad p̊mā cōsuetudinē q̄ cōformis est istōni xp̄i ⁊
ꝓmulgationi facte per eius vicariū petrū. Sꝫ de ne/
cessitate ministri ad minus in ecclesia latina est ho/
di.3.q.3. die conficere in azimo.sicut dictū est supra ista di.de
mā conueniēte. ¶ Et forte ēt grauiter peccāt greci q̄
non se conformant ecclesie petri.marie cū hic habea
tur fundamētum solidum ꝙ sic xp̄s instituit istud sa
cramentū celebrādū:ad min⁹ lꝫ nō necessario quin
aliter fieri posset.tn̄ sic magis congrue celebrat.

A Ad secundā qōnē dico ꝙ
vinū artificia/
le siue qd̕cūq; aliud vinū quod non est
vinū vitio:vtpote vinū pomoꝝ ⁊ hmōi.
nō est vinū nisi fm q̄d ⁊ equiuoce.vnde
nullū tale est aptū consecrationi in sanguinē.¶ Pri/
cipalis rō est:q2 sic xp̄s instituit bona cōgruentia. q2
secunda pars principalis nutritionis.i.potus p̊ncipa
liter cōsistit in vino vt i potu p̊ncipali.⁊ de hoc habe
tur de conse.di.2.vinū.etiā illd̕ debet eē expressū d̕
vua. Quādiu enim liquor est in vua tm̄ hꝫ magis rō
nē comestibil' q̄ potabilis. ¶ Illud aūt sacrm̄ ꝓ se-
cūda pte sui eēntial'r ɔtinet sanguinē. ⁊ ꝓ signo aliq̄
qd̕ est ꝑ potus.⁊ hoc habet de cōse.di.2.Didicimus
⁊.c.sequēti:ꝙ de ipresso botro.hoc est de vuaꝝ grāis
ppl's cōicaret valde esset cōfusū:sed si necesse fuerit
botrus:in calicē cōprimat. ¶ Huic aūt vinū appone
D re aquam non est simpl'r necīum de necessitate sacri
q2 ēt qn̄ apposita est nō ɔuertit i sanguinē nisi p̊us sit
conuersa in vinū.⁊ ita modica est apponēda.⁊ ita tē/
pestiue ꝙ ante consecrationē possit cōuersa fuisse in
vinū:greci ēt nō apponūt aquā.vt dicit Inno.de offi
cio misse.pte.3.c.4.vel.5.est tn̄ de necessitate mistri
ꝑꝑ p̄ceptū ecclie.⁊ ēt xp̄s vinū cū quo fuit aq̄ mixta
ɔsecrauit.iuxta illud Dam.lib.4.c.5. Christus calicē
ex vio ⁊ aq̄ tradidit discipul' suis.d. Bibite ex h' oēs h'
est.n.sanguis meus ⁊c̄. Cōgruentia appositionis aq̄
in vinū est ꝓpter mysterium:vt significet ppl's vniri
xp̄o.iuxta illud de ɔse.di.2.Oē.Cū in calice aqua vi
no miscet populus xp̄o vnit.i.copulandus significat
per fidē ⁊ dignā consecramenti perceptionem.

¶ Si autē queritur de accidentibus
que remanent.⁊c. Distin.XII.

In ista distictiōe
determinat magr̄ de his que remanēt
post cōsecrationē eucharistie: ⁊ diuidi
tur in duo. ¶ Primo.n. determiat de
esse illoꝝ accn̄tium q̄ remanēt ibi sine
subiecto.¶ 2°. de quadā transmutatione facta circa
illa accn̄tia.s.fractiōe hostie in partes ibi(Solet etiā
queri.)⁊ iuxta illud incidenter determinat de signi/
ficatione illaꝝ partiū in quas frāgit hostia ibi(Quid
aūt ptes ille figurāt.)Sequit illa ꝑs.(Post h' q̄ri/
tur.)que pōt poni incidētalis.in ista distinctione vel
p̊ncipal'r diuisa ɔ totā precedētē partē. In ista enim
determinat de eucharistia sub rōne sacrificij: postq̄
determinauit prius de ea rōne sub rōe sacri.⁊ ista hēt
p̊ncipalē ⁊ incidentalem q̄ diuidit in duas:q̄rū pria
ꝑs est de instōne huius sacri ⁊ sacrificij ibi(Ut insti-
tutū est.)2ᵃ de perceptione ibi(Si aūt requirat.) a.l. querit.

Circa istam di. querēdū
est p̊ncipal'r d̕
accn̄tibus remanētibus sine subiecto:⁊
ibi tria. ¶ Primo de eē istoꝝ accidētiū.
¶ 2° de actionib⁹ eoꝝ. ¶ 3° de trāsmu
tatione circa ipsa. ¶ Circa p̊m querunt duo. ¶ Prim
an i eucharistia sit aliqd̕ accn̄s sine subiecto: ¶ 2° an
qd̕cūq; accn̄s remanēs sit sine subiecto? Qō.I.

Ad primū arguit ꝙ nō.q2
sicut sube cōue/
nit esse ꝑ se.sic accn̄ti eē in alio.h' ꝓba
tur:q2 ens diuidit in ens ꝑ se ⁊ in ens
in alio. Et p̊m mēbrum ɔuenit sube ⁊
2m accn̄ti.Sed impoſe ē esse subaꝫ ⁊
nō esse per se siue eē in alio.q2 qd̕ vere est nulli acci/
dit.ꝑ ph'm.ergo impoſe est esse accn̄s ⁊ esse per se vl' T.c.27.
non esse in alio. ¶ 2° sic. Posterius essentialiter nō
pōt esse sine priori essentialiter.5.meta.ca de priori. T.c.16.
Sed accn̄s est posterius essentialiter substātia.ex.7.
meta.Quia substātia est p̊m oium entium cognitio T.c.4.
ne ⁊ tp̄e.g̊ impoſe est accn̄s est esse sine sb̄a cuius est
accn̄s. ¶ 3° sic. Impoſe est diffinitū esse sine diffōne
⁊ per ɔñs sine quocūq; diffiniēte ipsū.sed suba diffi/
nit accn̄s.ex 7.meta.c.3.g̊ ⁊c̄. ¶ Si dicas maior est T.c.4.14.
vera de diffiniente ꝑtinente ad q̄ditatē diffiniti.non ⁊ inde
aūt de illo qd̕ diffinit vt additū.sic aūt sb̄a diffinit ac
cidens. ¶ Cōtra. Impoſe est ⁊ incōpoſe relatiuū eē
sine correlatiuo:tūc.n.relatiuū non esset relatiuū: ⁊
tn̄ correlatiuū diffinit relatiuū nō vt aliq̄d de quidi/
tate eius sed vt additū:ergo maior est vera de diffi/
niente vt additum. ¶ Hoc ēt confirmat.q2 si ad dif/
finitionē alicuius creature ꝑtineret ipse deus nō ꝑti/
neret nisi vt additū:⁊ ɔdictio esset ꝙ diffinitū eēt si
ne isto addito:nunc aūt fm ph'os suba est cā simpl'r
necessaria accn̄tis sicut deus creature:⁊ ꝓpter istam
necessitatē eandē cadit in diffinitiōe accn̄tis sicut to/
le additum.s.simpl'r necessariū.ergo ⁊c̄ ¶ Itē in pre Cap.de sb̄a
dicamētis albū ⁊ albedo idem significāt q2 albū solā
qualitatē significat.ergo eodē modo quātitas ⁊ q̄ntū.
Sed impoſe est eē q̄ntū nisi sit aliqd̕ subiectū cui quā
titas cōueniat.ergo est impoſe q̄titatē esse sine sub/
iecto. ¶ Cōfirmat.q2 qn̄ aliqua sunt oino eadē vnū
nō pōt esse sine alio.hmōi sunt quātitas ⁊ quantum.
¶ Oppositū dr̄ in l'ra:⁊ auctes sanctoꝝ q̄ adducte sūt
di.precedēte. ¶ Itē ꝑ rōnē. Accn̄tia panis manent.

patet ad sensuz: ꝛ nō afficiunt corpus xpi: qꝛ illud nō
est quantū hac q̄titate. sed multo magis nec figura/
tum hac figura: sed figura corporis humani: nec est
coloratū hoc colore: sed colore conueniente corpori
humano. nec afficiunt aerē: qꝛ aer non est capax isto
rum accn̄tiū: cū ista sint accn̄tia corporis mixti ꝛ repu
gnantia elemento. nec afficiūt sb̄am panis: qꝛ illa nō
manet. vt pꝫ ex p̄dictis. ḡ sunt sine subiecto.

Hic dicit ꝙ cū vni⁹ ꝯpositi sit tantū vnū
Uide alex. esse illud eē ex ꝯn̄ti ꝛ p̄ ꝯn̄s accn̄s
hic ꝛ var. q. est cuiuslibet accn̄tis illius totius. ꝛ p̄ ꝯn̄s si sepaꝛ ac/
presenti. cidēs a subiecto deus dat sibi nouū eē: qꝛ nō pōt nūc
Thōs p̄ma hēre eē totius cui prius accidebat ¶ Cōtra hoc. vnū
dis. ar. j. q. j. quodcꝫ qd̄ est extra cām suam ꝛ intellectū sicut hꝫ enti
solu. arg. 3 tatē ꝓpriā ita ꝛ ꝓpriū esse: ḡ si accn̄s hꝫ ꝓpriā entita
3ᵉ q̄stiūcule tem essentialē extra subiectū ꝛ intellectū hēt ꝛ ꝓpriū
Et. 3. ptc. q. eē. ꝛ ita nō est formalr̄ per eē subiecti. prima ꝓpō sup
77. ar. p̄mi ponit hic tanq̄ plana. alibi. n. declarat de esse ꝛ essen
sol. vltᵐ ar. tia. ¶ Itē formaꝫ esse in mā de necessitate arguit cō
Inꝑ di. 36. positū esse. ita ꝙ impōle est ponere p̄ᵐ sine secūdo sꝫ
ꝛ in 3ᵒ di. 6. per aliquā transmutationē naturalē forma est in mā
q. j. vt per alterationē vel augmentationē. ergo p̄ illam ꝛ
ab eodē agēte cōpositū ex subiecto ꝛ accn̄te hꝫ eē for
male illius accn̄tis. sed nō hēt eē formalr̄ illius subie
cti. qꝛ illud p̄fuit ante mutationē. ergo ꝛc̄. ¶ Itē si ac
cidens qn̄ sepaꝛ hꝫ nouū esse opꝫ ibi ponere aliquaꝫ
transmutationē a carentia illius esse ad istud esse. sꝫ
hoc est impōle. primo qꝛ nō pōt poni que sit ista mu/
tatio: non. n. est gn̄atio. qꝛ accn̄s non est subiectū gn̄a
tionis: nec est augmētatio nec alteratio: qꝛ nō acqui/
riꝛ q̄titas nec q̄litas p̄ istā mutationē: qꝛ tūc vel qua
litas esset subiectū augmentationis vel alterationis
cuius esse acquiriꝛ: vel esset qualitas ꝛ quantitas. ꝛ
sic de isto posset argui in infinitum. ¶ Itē esse illō
nouū. qꝛ nō est formalr̄ esse diuinum aut est proprie
substātia vel accn̄s vel neutrū. si in genere substātie
erit indepēdens. ꝛ per ꝯn̄s nō erit formalr̄ esse alicu
ius accn̄tis: qꝛ nullū accn̄s potest eē formaliter inde-
pendens vel per se eē. Si in gn̄e accn̄tis quocūqꝫ per
reductionē erit eque dependens cū forma cuius est
ꝛ per ꝯn̄s per illud esse formalr̄ non erit illud cuius ē
ens independēs. ¶ Aliter dī ꝙ qn̄ accn̄s sepaꝛ a sb̄/
Dē. quo. 4. iecto deus dat sibi quandā virtutēꝫ ſupnaturalem p̄
q. 36. quā virtutē pōt per se eē lꝫ sine ea nō posset. ¶ Con/
tra istud 2ᵐ arguiꝛ sicut ꝯ precedēs: ad minus q̄tuꝫ
ad duo vltima argumēta. qꝛ ista virtus adueniēs est
terminus alicuius mutationis. quero cuius: ¶ Ista
etiam p̄tinebit ad aliqd̄ genus. quero ad qd̄. ꝛ arguiꝛ
vt prius. ¶ Itē lꝫ aliqua virtus supernaturalis detur
alicui. tn̄ postq̄ inest naturale est hn̄ti eā hr̄e vel pos/
se habere illud ad quod est illa virtus: sicut cecus: lꝫ
supnaturalr̄ illumineꝛ: tn̄ illuminatus naturalr̄ videt
ḡ lꝫ esset miraculū in p̄ instāti conseruationis istoꝝ
accn̄tium sine subiecto: qꝛ tunc conferꝛ accn̄ti ista v/
tus. tn̄ postea per istā v̄tutem erit nālr̄ sine subiecto.
¶ Itē impōle est sb̄am accipere aliquā virtutē per
quā depēdeat ad aliqd̄ vt sibi inherens. ergo impōle
est accn̄s recipere virtutē per quā sit per se ens abso/
lutū ab omni inherentia ad aliud ꝓbaꝛ ꝯn̄tia. qꝛ ista
per se esse ꝛ inherere eque appropriant istis. s. substā
tie ꝛ accidenti. hoc huic ꝛ illud illi.

Ad qōnem R̄ndeo ꝙ h̄ vocabulū ac
cidēs pōt accipi p̄ per se si
gnificato eius vel p̄ eo qd̄ denoiatur ab isto per se
A significato. ista distinctio est vl̄is in oībus concretis.
Ulterius accipiendo pro illo qd̄ denoiaꝛ a significa/
to istius nois accn̄s pōt accipi vel p̄ absoluto vel pro
respectiuo siue respectu accn̄tali. s̄m hoc. ergo hn̄tur
tria mēbra. s. de accn̄te q̄tū ad per se rōnē quam im
portat accn̄s. 2ᵐ de eo qd̄ dnoiatiue dicitur accidēs
ꝛ est absolutū. 3ᵐ mēbrū de eo qd̄ denoiatiue dicitur
accn̄s. ꝛ est respectiuū. ¶ P̄. h̄ predicatū esse in sub/
iecto vel non esse in subiecto pōt accipi s̄m aptitudi/
nē vel s̄ꝫ actualitatē. ¶ Sit ergo p̄ma cōclō. ꝙ loqn̄/
do de per se significato accidētis: ꝯdictio est ipsum i/
telligere nō esse in subiecto. ꝛ hoc intelligendo vni// B
formiter in subiecto ꝛ p̄dicato. s. si in actu actu: si apti
tudine aptitudine. ¶ 2ᵃ conclusio ꝙ loquendo d̄ eo
qd̄ denoiatur a per se accn̄tis significato: ꝛ est p̄ se re
spectus. ꝯdictio est ꝙ sit sine subiecto: ꝛ hoc actu: ita
. s. ꝙ non actu inhereat subiecto extendendo subie/
ctū ad fundamētū qd̄ pōt dici primū subiectū respe
ctus. ¶ 3ᵃ conclusio est ꝙ illud qd̄ denoiaꝛ a per se si
gnificato accn̄tis ꝛ est quid absolutū pōt eē ꝛ nō i esse
subiecto actualiter: sꝫ nec̄io i est aptitudinalr̄. ¶ Pri/
ma conclusio ꝓbaꝛ. qꝛ per se significatuꝫ huius nois
accn̄s est quidā respectus ad illud cui accidit. ꝛ forte
idē respectus quē importat hec dictio inherens ad il
lud cui inheret: ꝛ idē significatū est accn̄is ꝛ accn̄tie
vt ita loquar: ꝛ inherētis ꝛ inherētie. Sicut ergo im/
pōle est accn̄tiam esse qn̄ sit inherētia: si actu actu: si
aptitudine aptitudine. ita impōle est aliquid eē acci/
dens loquēdo de per se significato ꝛ p̄ hui⁹ nois: qn̄
sit inherens ꝓportionalr̄. hoc est si actu a. tu: si aptitu
dine aptitudine ¶ Et si queras ad qd̄ genus pertiet
illud qd̄ per se significat h̄ qd̄ est accn̄s vel inherēs:
¶ R̄. ad gen⁹ aliquod respectus extrinsecus adue
nientis. pꝫ enim ꝙ dicit respectuꝫ: qꝛ nō pōt intelli/ C
gi rō eius ad se. Nō aūt dicit respectū intrinsecus ad
uenictē: qꝛ nō necessario cōsequentē positionē extre
moꝝ: qꝛ sicut patebit in vltima ꝯclusione fundamē/
tum eius ꝛ terminus pōt manere sine isto respectu.
¶ Si queras ad qd̄ genus. vid̄ si forte ad genus pas
sionis: vt sic passio dicat nō tn̄ respectū passi ad agēs:
sed ad formā: vel si forte ad genus actionis. vt sic ac/ Pondera q̄
tio dicat nō tn̄ respectū agentis ad patiēs. sed forme sapis.
informātis ad illud qd̄ informaꝛ. sed vtroqꝫ mō erit
respectus extrinsecus adueniens. Et si obiicias ꝙ il/
lud qd̄ est determinati generis nō pōt cōpetere plu/
ribus generibus. accn̄s aūt vel inherens quātū ad p̄
se rōnem nois conuenit oībus nouē gn̄ibus. ergo ꝛc̄.
¶ R̄. hn̄ pōt qd̄ est determinati gn̄is denoiare plura D
gn̄a. forte creatū dicit aliquid per se pertinens ad ge
nus relōnis: ꝛ tn̄ forte denoiat qd̄libet a deo. ꝛ soluꝫ
illud aliud a deo est ꝓprie in gn̄e: ḡ pōt iste respectus
p̄tinere p̄ se ad vnū genus: ꝛ tn̄ denoiatiue dici de re
lationibus vel respectibus nouē geneꝝ. ¶ Sed si cō
tra hoc obiicias p̄ simpliciū sup p̄dicamenta ꝙ eē in.
nō constituit aliqd̄ sp̄ale genus: qꝛ vnū eē in. est oīuꝫ
noueꝫ geneꝝ. R̄. vel esse in. accipiꝛ denoiatiue. ꝛ sic
circuit oīa gn̄a accidentiuꝫ. sicut hoc qd̄ est inherere
vel accidere: vel accipiꝛ pro ipsa habitudine per se si
gnificata p̄ esse in: ꝛ hoc modo accipiꝛ aliquod gen⁹
ab esse: in: quia est species determinata in vno gene
re. Si autē intelligas ꝙ esse in. quantum ad per se rō
nem quam importat non pertineat ad aliqd̄ gen⁹ de
terminatū sed per se ad plura genera: negandus est:
non. n. est tante auc̄tis ꝙ ꝓpter dictū eius debeat cō
cedi oppositū eius qd̄ rō ꝯcludit: rō aūt conuincit ꝙ
ille conceptus quē importat in. pōt quiditatiue conti
neri in aliquo gn̄e: lꝫ denoiatiue dicaꝛ de formis que a. i. esse
sunt in multis gn̄ib⁹. nō. n. dr̄ q̄ditatiue de albedine

⁊ linea: tunc enim albedo ⁊ linea nō dicerentur ad
se. qꝛ illud qđ essentialr̃ icludit respectū nō est ad se.
Ut idē auer. 12. me. t. c. 19 ſm Aug. 7. de tri. c. 2. ❡ 2ª cōclo pbaẗ: qꝛ respectus
est essentialiter habitudo inter duo extrema. ⁊ ideo
sicut tollere terminū ad quē est respectus: est tollere
vel destruere respectū: ita tollere illud cuiꝰ est respe
ctus est tollere respectū ⁊ destruere rōnem respectꝰ:
nō ergo qꝛ accn̄s respectiuū ē accn̄s. ideo reqrit sub/
iectū vel fundamentū: sed qꝛ respectus est respectus
ideo reqrit cuius sit ⁊ ad qđ sit ēt in diuinis. ❡ Si ar
guaẗ ꝯ istā ꝯclonē ꝙ videẗ ꝯdicere precedēti: qꝛ ſm
ꝯclonē p̄cedētē ratio quā significat accidere vel inhe
rere est respectꝰ extrinsecus adueniēs. g̃ nō pōt ꝯpe/
tere alicui respectui denoiatiue. qꝛ respectus non est
subiectū respectus nec fundamētū: sic enim esset pro
cessus in infinitū. g̃ p̄initas vel siłitudo nō pōt inhere
re vel accidere: qꝛ inherere seu denoiari ab inheren/
tia reqrit ꝙ denoiatū sit subiectū ⁊ fundamētū inhe/
rentie. ❡ R̃ ꝙ vnus respectus bñ potest fundari in
alio vt posterius in p̄ori: sicut supra tactū est in q̄dā
distin. 6. q. 10. q. de caractere ⁊ pbatū de pportione ⁊ pportionabi
litate: ⁊ ita dico ꝙ sicut albedo pōt denoiari ab inhe/
rentia sue ab eo qđ p̄t accidere ita p̄t p̄initas denoia
ri: ⁊ silis est denoiatio quo ad hoc vtrobiqꝫ. s. ꝙ p̄di/
catū dicit respectū extrinsecus aduenientē ipsi subie
cto. ❡ Sed si arguas. g̃ ipsamet respectus inherētie
denoiabiẗ a seipso: h̄ solueẗ in sequenti ꝯclone. ❡ 3ª
cōclo pbaẗ. qꝛ accn̄s absolutum vł absolutū nō req̄/
rit terminū nec terminos: qꝛ tunc non eēt absolutū.
Si igiẗ requirit subiectū oꝫ ꝙ hoc sit pp aliam depē/
dentiaꝫ ad ipsum essentialē. sed nulla est dependen
tia simplr̃ necc̄ia alicuius absoluti ad aliq̄d qđ non est
de eē̄ntia eius: nisi ad cām extrinsecā simplr̃ p̄maꝫ
.s. ad deum: subiectū aūt nō est de eē̄ntia accn̄tis: qꝛ
tūc hō albus nō esset ens p accn̄s qđ est ꝯ p̄hm. 5.
T. c. 13. T. c. 7. meta. c. de ente. ⁊ c. de vno. 7. meta. c. 3. Quis addē
do alicui illud qđ est de eē̄ntia eius non hr̃ ens p acci
T. c. 12. ⁊ in. dens: p̄cipue si illud in se sit ens per se. Accn̄s aūt ſꝫ
se est ens p se ſm p̄hm. 5. meta. c. de ente: vł ⁊ p se ē
T. c. 14. in gn̄e nec subiectū est cā extrinseca simplr̃ p̄ª: qꝛ deꝰ
non est subiectū accn̄tis. g̃ dependētia accn̄tis absolu
ti ad subiectuꝫ non est simplr̃ necessaria. voco simplr̃
℞ necessariū cuius oppositū includit ꝯdictionē. maior
pbaẗ: qꝛ cālitatē cuiuscunqꝫ cāe extrinsece respectu
cuiuscūqꝫ cāti pfecte supplere p̄t p̄ª cā. qꝛ hꝫ in se oēꝫ
talē cālitatē eminētꝰ q̄ȝ scđa cā. ❡ Si dicas subiectū
eē cām mālē respectu accn̄tis. ⁊ deus non pōt supple
re vicem cāe mālis sicut nec formalis. ❡ Cōtra ſm
T. c. 12. p̄hm. 8. meta. accn̄tia nō hn̄t mām ex qua sed in qua
vel si habēt ex qua illud nō est subiectū: qꝛ subiectū
cum accn̄te facit ens per accidens vt dictum est. p se
aūt intrinsecū eē̄ntie accidentis siue mā siue forma
non ꝯstituit ens per accidens: qꝛ accn̄s vt totum qđ/
dā est: est ex oibꝰ p̄tinētibus ad eē̄ntiā eiꝰ. ❡ Ex ista
rōne pꝫ q̄re p̄hi dicerent ꝙ accn̄s nō pōt esse sine sb/
iecto: nō quidē qꝛ ponerent subiectū de eē̄ntia accn̄/
Doctrina singularis p op. p̄hoꝝ dilucidandis. tis. imo ex eis constituiẗ ens p accn̄s: nec qꝛ de eē̄n/
tia accn̄tis absoluti ponerent inherētiā vel respectuꝫ
quēcūqꝫ ad subiectū: qꝛ ꝯdictio est ꝙ in per se ratiōe
absoluti includaẗ aliq̄s respectus qꝛ tūc esset absolu
tum ⁊ non absolutū: sed tm̄mō qꝛ ponerent ordineꝫ
cārum simplr̃ necessarium: ita ꝙ p̄ma cā nō pōt cāre
cātū cāe scđe sine scđa cā. subiectum aūt hꝫ aliquam
cālitatē respectu accn̄tis loquendo de ordine nāli cā
rum: ⁊ ideo sine ista cā in ordine sue causalitatis po
T. c. 39. idē sita: negarent accidens esse ⁊ p tanto dr̃. 1. phys. ꝙ i/

tellectus querens segregationē passionuꝫ a subiectis 7. met.
erit querens impossibilia. sed nō impoīe quasi inclu- T. c. 3.
dat aliquid repugnās prime rōni seu q̄dditati accn̄tis
absoluti. nam tali impossibili posito nulla pōt seruari
regula disputationis maxime quantū ad illa ꝯtia: q̄
tum opposita includunẗ in arte: pꝫ enim ꝙ tunc tali
impossibili posito statim concedenda sunt ꝯdictoria
⁊ ita in pposito includiẗ maximū inconueniens. s. re
dargutionis ad qđ duci pōt ridens nunc aūt p̄hs. 4. T. c. 18.
physi. c. de vacuo. querit istam qōnem si esset spatiū
in quo tm̄ esset color aut sonus: vtrum illud esset va
cuum. ⁊ videt determinate ad alteram partē quest.
qꝛ si eēt receptiuum corporis esset vacuum. si autē ex
primo intellectu eius qđ est colorē eē includereẗ ipꝫ
esse i subiecto: cū subiectū eius nō posset esse nisi cor
pus. ex h̄ tunc intellu positi habereẗ corpus ibi esse ⁊
corpus ibi nō esse ⁊ ita illa hypothesi posita videdꝫ
esset statim ꝙ spatium esset vacuuꝫ ⁊ non vacuum.
❡ Istud dictū pro tanto adduciẗ vt videaẗ p̄hm illā
ꝯdictionē nolle esse in p̄ma rōne quiditatiua accidē
tis: sicut nec posuit esse in subiecto esse de p̄ma q̄di/
tatiua ratiōe albedinis: sed tm̄ est illa impossibilitas
apud eū pp necessitatem quā ponit in ordine cāruꝫ.
❡ Cōtra istā ꝯclonem arguiẗ p̄ sic. si albedo inheret
subiecto vt tu cōcedis. ista inherentia aut est de eē̄n/
tia albedinis. ⁊ hēo ppositū ꝙ ꝯdictio est. ⁊ p̄ma ꝯdi/
ctio subiectum esse sine predicato: aut nō est. ⁊ h̄ vi/
deẗ inconueniens: tum pp auctātem. tum pp rōneꝫ.
pp auctēꝫ p̄hi. 7. meta. in p̄nº accn̄tia inquit siue alia T. c. 2.
a substantiis dicunẗ entia eo ꝙ taliter entis. g̃ forma
lis rō entitatis in accn̄te est iherere taliter enti idest
substātie ⁊ paulopost. Nihil ipsorꝰm ſm se aptuꝫ na T. c. 3.
tum nec possibile separari a substantia. multa ēt sunt
ad hoc ibidem. ❡ Confirmaẗ per p̄hm. 4. meta. vbi T. c. 2.
dicit ꝙ ens dicitur de suba ⁊ accidētibus sicut sanuꝫ
de sanitate i aīali ⁊ vrina. sed nihil formaliter de vri/
na sanū dicit nisi habitudinē signi ad sanum dictū de
aīali. g̃ nec ens dictū de accn̄te aliquid dicit nisi habi
tudinē includēs ad subam. Silr̃ in. 7. c. 3. videẗ dice/ T. c. 15.
re ꝙ quēadmodū aliqđ non scibile est scibile equiuo
ce ⁊ medicabile equiuoce opus ⁊ vas. ita ⁊ ista quan
titas ⁊ qualitas dicuntur entia. ❡ Rō aūt ad pbādū
esse illud inconueniens est ista. inherentia si non est
de essentia albedis erit aliud: ⁊ inherit ipsi albedini:
qꝛ albedo diciẗ inherens formalr̃ illa inherētia. Que
ro ergo de inherentia qua inheret inherentia albedi
ni: aut ipsa est eadē albedini vel ipsi inherentie. ⁊ pa
ri rōne fuit standū in p̄: vel illa inherentia inherentie
est alia a suo fundamento. ⁊ tūc erit pcessus in infi/
nitū. ❡ P̄. ꝯ istā conclusionem est aliud dubiū qꝛ ad
minus relo accn̄tis ad subiectū vł esse eadē illi accn̄/
ti. Probatio. qꝛ. li. 2. di. 1. dictū est ꝙ relatio cuiuscun q. 5.
qꝫ creature ad deū in rōne triplicis cāe est eadē fun-
damento. sed respectus accn̄tis ad subiectū nō vide
tur minꝰ idē accn̄ti q̄ȝ ille. qđ pbaẗ. qꝛ substātia crea
ta nō diffiniẗ per ipsam essentiā diuinā additaꝫ in sua
diffōne: qꝛ tunc nihil posset habere diffōnē in suo ge-
nere. cum deus sit extra genus: ⁊ tm̄ accn̄s pp suū re/
spectū ad subiectum necessario diffiniẗ p respectum
ad subiectū. ex. 7. meta. c. 3. ergo ille respectus eiꝰ ad T. c. 12. ⁊ ide
subiectū nō minus est idē sibi q̄ȝ respectus sube crea
te ad deū. ❡ Itē 3m dubiū est: qꝛ saltē si respectus al/
bedinis ad subiectū sit aliꝰ ab albedine. nō vł esse po
sterior albedine. qꝛ albedo nō reqrit subiectū nisi pp
istū respectū quē hꝫ ad ipsuꝫ: sed si ille respectus est
posterior albedine pōt albedo manere isto respectu

circũſcripto. ergo põt nõ dependere ad ſubiectũ. Et
iſta ratio põt euidẽtius deduci de acciñte vt itellecto
ꝙ̃ vt in exñtia. hoc mõ ſi albedo eſt põt illo reſpectu
igit põt cõplete ↄcipi ſine illo reſpectu. ⁊ per ↄñs cõ/
plete diffiniri ſicut prius ſine poſteriori: ſed non req̃
rit ſubiectũ niſi ꝓꝑ iſtũ reſpectũ quẽ hꝫ ad ſubiectũ. ꝗ
ꝑt ↄplete diffiniri ſine ſubiecto ꝯ pꝫ vbi ꝑus. ℂ Itẽ
4^m dubiũ eſt: q2 ſi inherentia eſt aliud ab albedine ⁊
poſterius ea ſaltẽ vr̃ ꝓpria paſſio eius. q2 nihil vr̃ ime
diatius inherere albedini ꝙ̃ hitudo ad ſubiectũ: ſed
ſubiectũ per ſe eſſe ſine ꝓpa paſſiõe includit ↄdictio
nem: alioquin nulla ↄclõ eſſet ſimplr̃ ſcibilis. q2 q̃cũ/
ꝙ talis ꝑdicat paſſionẽ de ſubiecto: ⁊ ꝑ ↄ nulla talis
eẽt ſimplr̃ neceſſaria: nec ꝑ ↄñs ſimplr̃ ſcibilis. ℂ Ad
F iſta. ad ꝑmũ nullo mõ ↄcedẽdũ eſt inherentiã eſſe ꝺ
eẽntia albedinis: ⁊ qͦ mota de hoc ab aliquibus vr̃
eẽ truffatica ⁊ ſine intellectu: ⁊ ſi eni aliquã euidẽtiaꝫ
haberet querere: an illa relatio ſit eadẽ albedini: nõ
tñ ꝓꝑ hoc an ſit de eſſentia eius: q2 nihil eſt de eſſen/
tia alicuius niſi qͦ ꝑtinet intrinſece ad quiditatẽ ei⁹
reſpectus aũt aliquis: lꝫ ſit idem fundamẽto ſicut di
In 2^e diſt. j. q. 5. ctũ eſt de reſpectu creature ad deũ: vbi ſupra. nõ tñ ẽ
de q̃ditate eius: q2 tũc nulla eſſentia creature eẽt ab
ſoluta. ℂ Dico ergo negatiuẽ ꝙ inherẽtia qua albe/
do inheret ſubiecto ſuo nõ eſt de eſſentia albedinis.
Cum arguit per auctem Ar. dico ꝙ nunꝙ̃ hoc ſen
ſit ꝙ forma que per ſe eſt in gñe abſoluto eẽntialiter
includat reſpectũ aliquẽ. Rõ aũt iherẽtie non poteſt
intelligi q̃n intelligit rõ reſpect⁹. niſi nõ itelligas q̃d
dr̃ ꝑ nomẽ. ℂ Auctas q̃ ꝑ^a adducit ex equocatiõe il/
G lius vocabuli: eo ꝙ. nõ. n. ſemꝑ eo ꝙ. eſt nota cãe for
T. c. 23. malis illi⁹ qͦ ꝑcedit. nã vt dr̃. 5. met. c. de i eo ꝙ. quo
tiens dr̃ cã totiens dr̃ inq̃ſitũ ſiue in eo ꝙ. talis prit eẽ
nota cuiuſcunꝙ cãe illius qͦ ꝑcedit. ⁊ ita cũ ſuba ſit
aliqua cã accñtis. lꝫ nõ de eſſentia eius accñs eſt ens
eo ꝙ eſt taliter entis. deſignando illã cãlitatẽ in ſuba
ſed non ꝓꝑ hoc formale eẽ in entitate albedinis erit
eſſe alterius entis. ſicut vr̃ cãtum a quacũꝙ cã in q̃/
cunꝙ gñe cãe eſt illud qͦ eſt: q2 eſt taliter entis. i. ta
lis cãe in tali gñe ⁊ ordine cãndi. nec tñ iſta habitu/
do ad quãcũꝙ cãm eſt formale vel eſſentiale in cãto
q2 tunc nullũ cãtũ eſſet formalr̃ abſolutũ. ℂ Aliqui
Uide alex. ꝺ alexã. 7. me. etiam iſtũ textum ꝑuertunt accipiẽtes quaſi eẽt tex/
tus Ar. accñtia nõ ſunt entia niſi q2 taliter entis: quã
propoſitionem nec phs dicit nec eſt ibi: nec ſequit
ex ꝓpõne phi. Nã eo ꝙ ſicut in ãnte põt denotat cãꝫ
illius qͦ ꝑcedit. ita põt denotare quãcũꝙ cãm illius
qͦ precedit talem cãm: non tamẽ ꝑciſam: ⁊ ꝑ ↄñs nõ
denotat talem ꝑciſionẽ. Sed eſto ꝙ in ãnte denota/
retur cã ꝑciſa ſicut in ↄñte. neutra tamẽ ꝓpõ facit ad
propoſitum ꝙ illa habitudo importata ꝑ li talr̃ entis
ſit formale in eſſe albedinis. Sumitur aũt ibi taliter
entis pro ſubſtantia de qua preceſſit ſermo: vel tota
liter entis ſm aliam litteram. ita ꝙ totaliter nõ dicat
ibi totalitatẽ vlitatis: q2 tunc accñs eſſet entis vliſſi/
me accepti. ⁊ ita non eſſet ens ſed totaliter totalitate
perfectionis. ⁊ ſic ſuba eſt totalr̃ ens. ℂ Alia auctori/
tas neꝙ aptum natum neꝙ poſſibile: ⁊ alia que dñr
ibi: patet quomodo phs intelligit ꝓꝑ neccium ordĩeꝫ
cauſati ad cãm primã: ſed non hr̃ ex hoc ꝙ habitudo
ad cãꝫ prim i ſit de eſſentia cãti. ℂ Auctoritas illa ꝺ
T. c. 21 4^e. meta ⁊ ſilis de. 7. de non ſcibili ⁊ ſcibili põt addu
T. c. 14. ci ſm ſupficiẽ verboꝝ ꝙ accñs nullã hẽt entitatẽ for
malẽ ſicut ſanitas in vrina nihil hꝫ de rõe formali ſa
nitatis: ⁊ ſi ad ꝺ adducit nõ eſt niſi ignorãtia vocabu
H loꝝ. pꝫ enim ꝙ accñtia ſunt ꝑn^a agendi ⁊ ꝑn^a cogno

ſcendi ſubam. ex ꝑ^o de aia. ⁊ per ſe obiecta ſenſuum. T. c. ij.
ſed truffa eſt dicere aliq̃d eſſe ꝑn^m agendi vel actiõe
reali in mãm vel actione intentionali in ſenſum vel
intellm ⁊ nõ hẽre aliquã entitatẽ formalẽ. Ita eniꝫ di
ceremus chymerã agere vel ſentiri: truffa eſt etiã ali
quid eẽ per ſe paſſionẽ entis niſi ipm hẽat per ſe ali/ Doc. ꝺridet
quã entitatẽ vel eſſe terminũ alicuius mot⁹ vel mu/ ꝑteruos lu/
tationis niſi hẽat aliquã entitatẽ. ſube aũt oẽs ſi quas cifugas.
habeant paſſiones ſunt accñtia: ſiqͥs etiaꝫ motus eſt
augmentationis alterationis ⁊ vbi: eſt ad accidẽs: vt
ad terminũ. Eſt ergo intellõ phi in illis exẽplis nõ ꝙ
ſimile currat ſuꝑ quattuor pedes. q2 ſm Dam. c. 72. a. l. 73.
Quod in oibus eſt ſile idem vtiꝙ erit ⁊ non exẽplũ:
⁊ ideo premittit non neceſſe olno ⁊ indifferenter aſſ
ſignari exẽpla. neceſſe eſt enim in exemplis ⁊ ſile cõ
ſiderare ⁊ diſſimile. ita dico ꝙ ad hoc faciunt illa exẽ
pla phi ꝙ ſicut ordo eẽntialis eſt medicine ad alal in
eo quod eſt dici ſanum. ita habitudo eſſentialis ẽ in
ter accñs ⁊ ſubam in hñdo entitatem. ſed non ꝙ ille
ordo eſſentialis ad ſubiectũ ſit de eſſentia albedinis
que hꝫ illũ ordinẽ: ſicut rõ ſigni eſt eſſentialiter ſanũ
vt dr̃ de vrina. ⁊ ratio diſſimilitudinis in hoc eſt: q2 i
vrina nõ eſt aliqua forma abſoluta a qua dicat ſana:
lꝫ ſit ibi aliqͦd abſolutuꝫ ſuper qͦ fundat rõ ſigni: vt
pote talis calor vel talis digeſtio: ⁊ alia que apparẽt
ibi. ſed ipſe ordo ad ſanitatem eſt quo formaliter dr̃
vrina ſana. ⁊ ideo olno equiuoce quantum ad nomẽ
impoſitum ab illo conceptu quo aial dicit ſanuꝫ: q̃a
lꝫ ſanitas ſit eadem que eſt i aiali formaliter ⁊ que ſi
gnificat per vrinam: tñ ſanũ ipoſitum ad denotandũ
hñs ſanitatem formalr̃. ⁊ habens cã vt ſignũ eſt pure
equiuocum: ſed ex alia parte ens non eſt pure equi
uocũ. vt dictum eſt alias. ⁊ in vtroꝙ extremo eſt ali 3. di. ꝑ. q. 2.
quid abſolutũ. ꝓꝑ qͦ formalr̃ vtrunꝙ dr̃ ens: lꝫ ſuꝑ
vnum abſolutũ fundet ordo ad aliud. ℂ Ad rõnem
illam dico ꝙ inherentia inheret albedini i alioquin
albedo non eſſet formalr̃ inherens illa inherentia: ⁊
cum queris de illa inherentia qua inherentia albedi I
nis inheret albedini. dico ꝙ illa eſt eadẽ inherentie
albedinis: ⁊ nñ ibi eſt ſtatus. Ratio huius pꝫ li. 2. di.
j. q. 5. q2 illa relatio eſt idẽ fundamento ſine qua fun
damentum eẽ includit ↄdictionẽ. hmõi eſt iſta inhe/
rentia inherẽtie: q2 ↄdictio eſt inherentiã albedis ad
ſupficiẽ eẽ actu ⁊ nõ inherere actu vel nõ hẽre inhe/
rentiã: ſilr̃ impoſſe eſt ⁊ ↄdictio eſt eſſe in aptitudine
quin ⁊ hẽat in aptitudine. ſed ꝓpter rõnem oppoſitã
nulla inherentia forme abſolute eſt ſibi eadẽ: q2 non
eſt ſimplr̃ repugnãtia illaꝫ formã ſimplr̃ eſſe ⁊ nõ ieẽ.
ℂ Et per iſtud patet ad ſecundũ dubium. dico eni
ꝙ inherentia albedinis non eſt eadem albedini: ⁊
cum probatur per relationem creature ad deũ: dico
ꝙ nõ eſt ſile ꝓꝑ maiorẽ poſitã prius ad iſtã conclõneꝫ
tertiã. Nulla eni relõ ad cãm extrinſecam eſt idẽtica K
cauſato niſi illa que eſt ad cãm ꝑmã. ꝓꝑ hoc ꝙ prima
cã ꝑt qͦcũꝙ cãtũ cãre ſine q̃cunꝙ alia cã extrinſeca.
ℂ Et cũ arguit de diffõne illud magis ꝓbaret accñs
nõ debere diffiniri ꝑ ſubaꝫ: q2 lapis ꝑ deũ nõ diffinu/
tur. Cũ tñ deus ſit cã talis ſine qua impoſſe ⁊ ↄdictio
eſt eſſe lapidẽ vel equũ. nõ aũt ſic ſubiectuꝫ reſpectu
accñtis. ℂ Sꝫ rñdeo. idẽtitas reſpect⁹ ad fundamẽ/
tũ vel nõ idẽtitas nõ eſt rõ q̃re terminus reſpect⁹ ca
dat in diffinitione fundamẽti vt additũ. ℂ Quid er
go aliud? ℂ Rñdeo ꝙ nec dependentia eẽntialis ⁊
neccia eſt cã ꝙ termin⁹ depẽdẽtie addat in diffõne fũ L
damẽti depẽdentis: tunc eni deus magis poneret in
diffinitiõe cuiuſcũꝙ creati ꝙ̃ ſuba in diffõne accñtis

sed cā est: qꝛ nulla forma pōt habere conceptum pfe
ctum quietatiuum nisi cointelligat illud cui⁹ est for
ma. diffinitio aūt exprimit conceptū pfectū diffiniri.
⁊ ideo quātūcūqꝫ essentialia forme exprimerēt sine
illo cuius est forma: qꝫuis quiditas eius indicaret: tñ
nō eēt cōceptus pfectus quietās intellectū: ⁊ ideo nec
diffinitiuus. Sed cātum qđ est in se qđdā cōpositū sb
sistens si cōcipiat in se intells ibi qescit nō reqrēs aliđ
cointelligē. ¶ Et si obiicias ḡ par est nec̄itas formaꝫ
subalē diffiniri p additū sicut ⁊ accñs. ¶ R̄n̄⁹ vtrobiqꝫ
T.c.4.z ide est nec̄itas. pꝫ per pħm diffiniētē aīam. z. de aīa vbi
statim ponit corpus qđ est pfectibile ipsius vel totū
cōpositū cuius ipsa est pars: nec aliquid ponit ptinenꝫ
ad eēntiam aīe. sed tm̄mō hoc qđ est act⁹ qđ signifi/
cat respectū aīe: ad illđ cuius est forma: nō tñ est sīlis
additio hic ⁊ ibi. qꝛ in diffōne forme subalis additur
aliquid qđ facit p se vnū cū ipsa: vel cuius ipsa est per
se pars: qđ dico pp modū diuersum dicendi formam
diffiniri: vel per mām vel per totū. sed in diffinitiōe
forme accñtalis additur aliqđ cuꝫ quo non facit p se
vnuꝫ nec cui⁹ est pars per se. ¶ Ad 3ᵐ dubium dico
qꝫ ille respectus inherētie est posterior albedie. sicut
vlr respectus fundatus in aliquo est posterior funda
mento. ¶ Et cū dicis ḡ albedo nō nec̄io requirit ter
m minū respectus. nego cōñtiam. bene enim potest de/
pēdere aliqđ a termino respectus: ⁊ tñ nō depēdere
a respectu. si respectus est posterior eo. ita eniꝫ suba
lapidis nō depēdet a respectu lapidis ad deum. sed
magis ecōuerso: si eēnt diuersa: ⁊ tñ lapis dependet
essentialiter a deo qui est terminus respectus. ¶ Ad
illā ppōnē nō requirit terminū nisi pp illū respectū.
R̄ndeo qꝫ pp vt cōñtem nec̄io nām fundamenti: sed
nō vt pp requisitum ad nām fundamēti tanqꝫ prius
ipso. ⁊ qꝫ sic est pp: nō opꝫ qꝫ in eodē ordine reqratur
in quo reqrit terminus respectus. ¶ Per hoc ad se-
quens ibidē qđ tāgit adhuc de diffōne accñtis. conce
do enim qꝫ albedo itelligi pōt quantū ad qđlibet qđ
per se ꝓ mō icluditur in rōne albedinis oīno nihil in
telligēdo de illo respectu. ⁊ cum dī ḡ posset diffiniri
per essentialia concessum est qꝫ bene posset assignari
aliq̄ rō per essentialia indicās totam essentiā ei⁹. sꝫ il
la nō esset diffinitio: qꝛ nō esset expressiua pfecti con
ceptus: semp enī intellus bñs illū cōceptū depēderet
ad aliquid aliud terminans depēdētiaꝫ illi⁹ cōcept⁹.
¶ Et cum arguis. si respectus ille nō nec̄io cōcomite
tur: ḡ nec terminus respectus reqrit ad intellectionē
albi. nego cōñtiā loquēdo de intellu completo ⁊ cōce
ptu quietāte intellm: ad illum enim reqrit cointelli/
gi terminū: nō tñ respectum ad terminū. ⁊ istud vlti
mum declarat totā istam ꝫnēꝫ ⁊ nīsioneꝫ ad tria ar/
gumenta pcedētia. est eniꝫ inherētia respect⁹ qdaꝫ.
¶ Ad 4ᵐ dubium dico. qꝫ ista inherētia non est p se
passio albedinis: sed est accñs per accñs: est enim re
spectus quidaꝫ extrinsecus adueniēs ⁊ hoc ad min⁹
n cuicūqꝫ accidēti absoluto: qꝛ dicit actualē vnionem
illius absoluti ad aliud absolutum: oīs aūt vnio ab/
soluti ad absolutum est respectus extrinsecus adue/
niens: oīs aūt talis respect⁹ est illi cui inest accidens
per accñs sicut satis declaratū est. ā. in quadaꝫ. q. de
caractere: qꝛ non nec̄io cōsequit illud ēt posito termi
no: tūc enim esset itrinsecus adueniens. nō eniꝫ pōt
aliqs respectus magis itrinsecus aduenire qꝫ qꝫ ne-
cessario cōsequat fundamētum posito termino. si eni
solum fundamētū positū sine termino cōsequeret nō
esset respectus. Illa aūt ppositio qꝫ. s. oīs vnio abso/
lutoꝝ est respectus extrinsecus adueniēs. pbat: quia

neutrum ex rōne sui nec ambo sil' sunt nec̄ia cā talis
vnionis. pōt enim deus sine cōdictione facē vtrūqꝫ se
parati: ⁊ sepati cōseruare sine alio: p eo qꝫ neutrū illoꝝ
respectu alteri⁹ pōt eē nisi cā extrīseca ⁊ nō ꝓma: ita
qꝫ illud đ respectu extrīseco declarat qūo albedo pt
eē sine inherētia: sicut. s. fundamētū sine respectu ex
trinsecus adueniēte. vel qꝛ termin⁹ respect⁹ nō est. si
cut in pposito: vel qꝛ si est separ⁹ est: sed illđ de respe
ctu extrinseco tādē reducit ad rōnē adductā. ō. ad p
bationē 3ᵉ cōclonis. s. ad hāc ppōnē: deus pōt qđcūqꝫ
absolutū facē sine eo qđ nō est de eēntia ei⁹ qꝛ nō de/
pēdet ab illo nisi vt a cā extrinseca non pᵒ: ⁊ oīs talis
depēdētia ē cōtingēs. ¶ Ad illā ḡ pbationē de passio
ne qꝫ imediate iest. posset dici qꝫ si albedo hꝫ aliquā
ppriā passionē illa imediati⁹ inheret sibi qꝫ inheren/ o
tia illa. illa. n. nec̄io iest albedini ⁊ hō siue cōiūcte sbie/
cto siue sepate. Inherētia aūt actual' tñ cōtigēter i est
⁊ nō ex nā albedinis: sed a causa extrinseco: nō enim
facit albedo se inherere: sꝫ agēs. vlr enim forma nō
gñatur effectiue: sed cōpositū. ⁊ sicut in composito p
se vno. ita in cōposito per accñs. Qđ aūt facit albe/
dinem inherere subiecto facit cōposituꝫ per accñs. s.
sbiectuꝫ albū. ¶ Et si arguas qꝫ pari ratione nec reli
qua pars. s. potētiale facit totū. ⁊ ita subiectum n̄ erit
pn̄ᵐ effectiuum vniēdi sibi aliqđ accñs. Hoc non est
ad ppositum. Soluit tñ qꝛ subiectū bene pōt v̄tualr
includere formam: ⁊ ita totum ex subiecto ⁊ forma.
non sic aūt accñs: qꝛ non icludit v̄tualr seipꝫ nec sub
iectū nec per cōñs totum ex his: sequit ēt nāliter ipm
agens cū sit terminus formalis. nō sic aūt subiectuꝫ.
¶ Posset alio modo dici qꝫ lꝫ iherētia insit imedia
te albedini ⁊ aliis absolutis: non tñ sequit qꝫ magis
sit p se passio: nisi pbet illud fundamentum aliquoꝝ
qꝫ accñs variabile non pōt iesse alicui nisi mediante Egidius qli.
accñte inuariabili sup qđ fundāt magnam hārēgam 3. q. 10.
de potētiis aīe. Sꝫ vñ pbēt q̄rāt: aliq̄ exēpla adducūt
⁊ pn̄ᵐ n̄ hnt sꝫ oporteret vidē aliquā rōneꝫ cōiūctiōis
extremoꝝ: si enim aliquid eiusdem rōni possit esse
accidens inseparabile in vno ⁊ separabile in alio erit
debile fundamentum: ⁊ istud non negatur de calo/
re in igne ⁊ in ligno.

Ad argumenta pricipalia. ¶ Ad
pᵐ dico qꝫ acci/
piēdo p se esse ⁊ eē in alio vniformiter. s. put p se esse
negat aptitudinem ad inherendum: ⁊ esse in alio p
affirmat illaꝫ aptitudinē: sic ista duo pportionaliter
cōueniunt. pᵐ substantie: ⁊ zᵐ accñti: ⁊ tunc non plus
sequit nisi qꝫ accidens non possit esse ens per se cui
repugnet inherere. sicut nec substantia potest esse ens
cui conueniat aptitudo inherendi. ⁊ velis accipere
vtrūqꝫ actualiter. s. actualiter esse per se ⁊ actualiter
esse in alio. dico qꝫ vt sic non diuidunt nec sunt pro-
pria istis diuidentibus. s. substātie ⁊ accidēti. nec mi
ruꝫ: quia ex parte illius per se primus intellectus in
fert zᵐ. Repugnātia enim ad inesse infert non ineē.
Sed ex alia parte non sic sed est fallacia cōñtis. est ap
tum inesse. ergo inest. Et si queras de ista aptitudi/
ne inherendi vel inaptitudie quid sit ⁊ qualiter se ha
beat ad albedineꝫ. an. s. insit sibi. ⁊ an p aliā inherētiā
⁊ sic in infinitū. ¶ Si ēt queras de q̄ntitate vel etiaꝫ
albedine p se exñte an hēat oppositū modū eēndi il/
li quē hꝫ qñ est in alio. Et videt qꝫ sic: qꝛ p se ⁊ in alio
qūocūqꝫ accipiant sunt opposita inter se. ¶ Sed op-
positū vꝫ. qꝛ idē esse ē vt dictū est pus p cōñs idē mo
dus ipsius eē. ¶ Si 1ᵒ querat an istud accñs ex sua
aptitudine posset actualr inesse si fieret suba in actu

q̄ eēt nata informari eo. ¶ Ad p̄m aptitudo nihil aliō
Q absolutū est a nā illius cuius est aptitudo: q̄ nō aliud
absolutū p3: s3 nec aliud. vt respectus aliq̄s realis ac
tualis: nihil enī dicit nisi q̄ nāe cōgrueret tale q̄d. iō
aūt cōpetit isti nāe seu nō repugnat: q2 hec nā est hec
natura. ¶ Ad 2m dico q̄ modi essendi p̄nt intelligi
vel q̄ variant ipsum eē: vel q̄ ponāt aliquā diuersita
tē posteriorē ipso esse. p̄ mō sicut est idē esse accñtis i
pane ⁊ sine pane: ita idē modus essendi scd̄o mō va
riat: q2 eē illō in pane fuit subiectū cuiusdā respect9
realis ad panem: qñ aūt est p̄ se priuat illo respectu.
⁊ per hoc p3 q̄ dicunt diuersum modū circa esse po
nendo respectū ad aliud ⁊ p̄uādo. ¶ Ad tertiū p3 ex
illo quarto dubio prius soluto. q2 accñs nō pōt se vni
re effectiue subiecto. vñ si deus reduceret subam pa/
nis: ⁊ nihil aliud faceret: remaneret accñs sine subie
cto: sicut mō. nec vniret sube panis tāq̄ forma p̄ vtu
tē illius accñtis dico effectiue. Et si arguas. miraculū
est q̄ nō inest. ḡ cessante ipedimēto inherētie. s. non
exñtia subiecti cessabit miraculū ⁊ totalr̄ lenit. ¶ Rñ
deo aliq̄d positū in eē miraculose p̄manet in illo esse
quousq̄ ab aliq̄ agēte trāsmutet̄. ¶ Ad 2m dico q̄ p̄
R us ⁊ posterius p̄nt intelligi vel actualr̄ vel s̄m aptitu
dinē: si accipias vniformiter ɔcedo q̄ posterius nālr̄
nō pōt eē sine p̄ori: sed si accipias q̄ posteri9 s̄m apti
tudinē nō pōt eē sine p̄ori actualr̄: nego. q̄ō enim est
prius aptitudinalr̄ si nō sit nō est prius si ēt sit ⁊ tollo
tur depēdētia posterioris ad ipsū p̄ aliq̄d aliud pri9
vtroq̄: nec sic est actu prius. ⁊ hoc mō est in p̄posito
vñ dico q̄ istud accñs nō est actualr̄ posteri9 ad sub
stantiam panis: sed tñ aptū natū eē posteri9 ad illud
tāq̄ ad aptitudinalr̄ p̄us. ¶ Et si arguas: nullū respe
ctū spālē posterioris h3 ad deū quē pri9 nō hūit. ḡ nō
magis supplet̄ p̄ actionē diuinā illa p̄oritas pāis nūc
q̄ p̄us. ⁊ istud posset eē obo ɔ tertiā ɔclōnē p̄ncipa/
lē: ⁊ ɔ p̄batiōnē eius: quō cā p̄ma extrīseca possit sup
plere cāliatē cuiuscūq̄ alterius cāe extrinsece: cum
nō possit hēre i se p̄oritatē cāe scd̄e. nec per ɔñs vide
tur terminare posterioritatē in cāto correspōdētē p̄prie
illi p̄oritāte. ¶ Rñ vnica p̄oritas illimitata potest ter
Subtilissi/me dubita/tiones. minare posterius simplr̄. ¶ Cōtra. Non alr̄ terminat
nūc q̄ prius: sed nō terminauit totalr̄ prius. ¶ R°.
aliqui respect9 erāt prius in posteriori q̄ō est funda/
mētū qui mō nō sunt: ⁊ hoc est poſe: q2 erāt extrinse
cus aduenientes isti fundamento. illi ḡ respect9 prius
erāt terminati ⁊ mō nō sūt terminati. ɔcedo: q2 nec
sunt: sed vnicus respect9 qui prius fuit terminatus
ad simplr̄ primū est mō terminat9: ⁊ terminatio illi9
vnius sufficit ad esse fundamēti talis respect9. ¶ Cō
tra. ergo illis alijs depēdētijs nō depēdebat prius fū
damentū eēntialr̄: q2 sine terminis illarū depēdētiarū
p̄mus respectus eius ad simplr̄ p̄mū sufficiebat ⁊ to
talr̄ sufficiebat ad eē fundamēti totalis. Q̄ō aūt hab3
quicquid requirit̄ ad sui esse in p̄ori signo: in 2° signo
nō depēdet ad aliquid eēntialr̄. ¶ Rñ° ista deductio
bene vr̄ tāgere ordinē cāp̄ scd̄ap̄ ⁊ necessitatē illi9 or
dinis p̄p̄ quē ordinē dictū est p̄hm negare possibilita
tē separationis in p̄posito: vel si ille ordo non est neces
sarius est difficile videre quō cā scd̄a est cā effect9 cū
S illud nō sit cā sine quo ab alio prius nāliter cātū h3 to
ɔ li.j. di.z. taliter esse. de hoc quere lib. z. dist. j. q. j. ¶ Ad 3m de
diffōne dīsum est rñdēdo ad dubia mota ɔ tertiam
ɔnē. ¶ Restat tñ ibi vnū dubiū: q2 p̄bat̄ q̄ illud q̄ō ca
dit in diffōne necessario req̄rit̄ ad eē eius sicut corre
latiuū ad esse correlatiui. ¶ Rñ°. hoc ideo est: q2 istud
est relatiuū. nec est alia rō q̄re necessario req̄rit termi

nu3. nō enī q2 accñs. imo si esset relō ⁊ nō accñs sicut
relō in diuinis adhuc requireret terminū. Sed illud
diffinitū de quo loquimur est absolutū: iō non requi
rit additū: sicut respectus terminū: sed sicut cām ali
quā extrīsecā: ⁊ quelibet talis ñ necessario requiritur
p̄ter p̄mā. ¶ Ad 4m dico. q̄ albū pōt itelligi dupli ci
ter. vno mō vt i portat formā talē sub tali mō significā T
di. ⁊ hoc per se significat. vñ s̄m p̄hm in predicamen Cap. de sba
tis. albū solā q̄litatē significat: q̄ō vex est. tñ sub alio
mō sig̃ndi q̄ albedo. Alio aūt mō vt cōiter accipim9
p̄ albū ⁊ hmōi ɔcreta totū ɔpositū ex subiecto ⁊ for̄a.
Si p̄ mō argumētū h3 maiorē euidentiā. Nā de scd̄o
mō p3 q̄ nō op3 si albedo ē q̄ albū sit. Sed ō p̄ mō di
co: q̄ de vtute sermōis nec oporteret tūc ɔcedere q̄
si albedo est q̄ albū sit: q2 ⁊ si forma sit que apta nata
est inherere subiecto mō op3 q̄ ipsa sit sub tali modo
essendi. s. sub actuali inherētia ad subiectū: albū aūt
sig̃at ipsa3 sub tali rōne actualr̄ iherētie. ¶ Et si obij
cias q̄ nomen tā adiectiuū q̄ substātiuū abstrahit a
tp̄e. ergo albū non significat actualē inherētiā forme
ad subiectū: q2 tūc cōsignificaret tp̄s p̄ns. ¶ Rñ° tunc
cōcederet̄ q̄ sicut albedo est ita ⁊ albū est: nec seque
retur. ḡ aliquid tanq̄ subiectu3 est album. q2 nec in
arte hoc ponit̄ neq̄ per significatū: nec per modum
sig̃ndi. istud facilius ɔcederet̄ de quātitate: sicut enī
cōcedit̄ hic quātitatē esse: ita ⁊ quātū eē: nec tñ ɔcedi
tur hic aliquā subam p̄fici quātitate. Q̄ō. .II.

AD secundū sic procedit̄: ⁊
arguit̄ q̄ i eu
charistia q̄ōcūq̄ accñs sit sine subiecto
p̄ sic. q̄ōlibet accñs est ibi sine suba. ḡ si/
ne subiecto. añs p3 ex p̄cedente. q. p̄ba
tio ɔñtie. p̄ sic. 7. met. Suba est p̄mu3 oium rōne q̄ō T.c.4.
p̄bat. q2 necesse ē in cuiuscūq̄ rōne sube rōnē eē: nō
aūt cadit suba in ratione cuiuscunq̄ nisi vt additū:
alioquin illud nō esset ens p̄ se: in cui9 rōne cadit q̄ō
est ɔ Aristo. 5. metha. c. de ente. non autem cadit vt T.c.14.
additū nisi vt sbiectū. ¶ Hoc ɔfirmat̄ q2 qñ accñtia
sunt in suba. suba terminat depēdētiā cuiuscūq̄ accñ
tis: sed nō terminat nisi vt subiectū ḡ ⁊c. ¶ Itē nullū
accñs est subiectū alicuius accñtis in eucharistia. er
go q̄ōlibet est ibi sine subiecto. ɔñtia p3: q2 nō est ibi T.c.14.
sba. añs p̄bo. p̄. q2 p̄ p̄h3. 4. meta accñs inquit non
accidit accñti nisi q2 ambo accidūt eidē subiecto. ni/
hil enī h illi magis q̄ illud accidit huic. ¶ 2° rōe: tū
q2 sicut sbe ɔuenit p̄ se eē. ita accñti inherere. ḡ sicut
repugnat sbe inherē: ita accñti p̄ se eē vel substare. tū
q2 q̄ō terminat depēdētiā aliquā nō depēdet depēdē
tia eiusdē rōnis: sed oē accñs depēdet depēdentia ad
subiectū. ḡ nullū determinat hāc depēdētiā. ¶ Ite3
aliq̄ō accñs est ibi sine subiecto. ḡ q̄ōlibet pōt eē añs
p3: q2 accñs q̄ō p̄ natū ē iesse substātie nō h3 ibi subie
ctu3: q2 nō est substātia ibi. ɔñtia p̄bat̄. tū q2 q̄ōlibet
accñs eque eēntialr̄ depēdet a subiecto. tū q2 in de/
pēdentijs nec̃ijs vel eēntialib9 est magis nec̃ia depē
dentiā ad p̄mū. patet in causis: q2 dependentia ad p̄/
mam cām est simplr̄ nec̃ia: ḡ magis est nec̃ia depen
tia ad substātiā q̄ ad q̄ōcūq̄ accñs. Si ergo aliquod
potest esse accñs sine dependentia ad substātiā: ḡ q̄ō
libet poterit esse sine dependentia ad quodlibet sub
iectū. ¶ Itē 4°. magis videt̄ repugnare accñti rela/
tiuo seu respectui esse sine subiecto q̄ cuicūq̄ alteri.
sed istud pōt esse sine subiecto. ergo q̄ōcunq̄ aliud.
probatio minoris q2 si repugnaret. aut ergo vnde acci
dens. aut vnde relō: non vnde accidens: q2 tūc repu
gnaret cuilibet accidēti. nec vnde relatio: q2 tūc re/

pugnaret relationi diuine: quod falsum est: qz non est in subiecto. et pbat: qz illa est infinita: et infinitū est p se ens. ¶ Prima ppō pbat. qz illa est eētia diuina. et ita infinita. ¶ 2ª pbat: qz conditiones simplr pfecte entis sm q ens cōueniunt eidē ita q vna aliā infert sicut necessitas infert actualitatē et infinitas necessitatē: et sic de aliis. ergo illud qd hz infinitatē hz ēt per se eē q̄ est cōditio nobilis in ente. ¶ Oppositū vr per se manifestū: qz tunc oporteret dicere q in eucharistia q̄libet motus posis ibi eēt sine mobili. sequeret ēt aliud q respectus esset ibi sine fundamēto. ē. n. ibi eq̄litas huius q̄titatis ad aliā q̄titatē tātam. est ibi ēt similitudo istius q̄litatis ad aliā qualitatē eiusdē spēi: et est circūscriptio passiua siue locatio huius dimēsionis ɔtente a ɔtiētē: nec eq̄litas pte est in q̄titate: nec silitudo in albedine nec circūscriptio in q̄titate. et p ɔñs iste relōnes eēnt et nō in aliquo fundamento. Si ɔñs nō statim appet icōueniēs: pbat inconueniēs p

A hoc: qz nihil dr formalr tale nisi p aliquā formā sibi inherentē formalr. hec aūt quātitas dr formalr eq̄lis et hec qualitas silis: et hec dimēsio locata. ergo illud a q̄ denoiatur subiectū inest subiecto: vt forma.

Hic sunt due opiones extreme. Una q̄ ponit solā quātitatez in eucharistia
Egi. et theore. 36. 37. 38 39. eē et posse esse sine subiecto: p qua facit q̄tuor rōnes pma est ista. Sola quātitas indiuiduat p se et oīa alia accītia p q̄titatē. g si aliqd accīns eēt et nō in quātitate eēt hoc et nō esset hoc. ¶ Itē si eēt albedo sepata a quātitate esset sensibilis et nō sensibilis: q aūt sensibilis pbo: qz eēt p se d tertia spe q̄litatis. Q aūt sensibilis pbat. qz nō q̄tū nō pōt sentiri: et hoc si negēt p
Cap. 7. bat. qz sm phm de sensu et sensato. si sensibile diuideret in infinitū vtus sensitiua diuideret in īfinitū: hec ɔñtia nō valet nisi sm diminutionē sensibilis oporteret crescere vtutē sēsitiuā. g si iproportionalr ē aliqd sensibile minus: sensus cresceret iproportionalr: sed sensibile idiuisibile est minus iproportionalr (vt ita loquar) quocūq sensibili quāto. g vtus sensitiua aliq̄ potent eē iproportionalr maior quacūq alia. ɔñs est falsū. ergo et c. ¶ Itē si albedo esset sine q̄titate esset q̄litas spūalis: qz indiuisibilis. et eēt qualitas corporalis. qz in tertia spe qualitatis: et ita spūalis et nō spūalis. ¶ Itē 4° sic. Si albedo est sine quantitate: et per ɔñs spūalis nō eēt repugnātia qn iesset spūi et sic spūs posset eē albus. ¶ Rōnes aūt iste nō pbāt itētū pma nō: qz nullū ens est singulare formalr p aliqd alterius gñis. sicut. n. in quolibet gñe est iuenire supmū i coordinatione illius gñis: et oīa media gña et spēs: ita ē in-
Ut idē dri. s. post. t. c. 35. uenire aliqd infimū p se in illa coordinatiōe de quo oīa pdicāt et ipm nō de alio. Qualitas g ēt qn est i q̄titate nō est hec p q̄titatē formalr. g si est cā. est cā extrinseca singularitatis ipsius q̄litatis: et qualitas pōt esse singularis sine cā ista extrinseca: de hoc amplius habet li. 2. di. 3. in q̄nibus de indiuiduatione. ¶ 2ª rō de sensibili et insensibili nō ɔcludit: sensibile enim
B pt dici qd vel est in potētia remota vt sentiat: vel qd est in po ppinqua. In po remota est q̄cq̄d hz formā sufficiētē: nō tñ sub mō ɔueniēti sub quo oz eā hri ad hoc q sentiat. in po ppinqua est qd hz eā vt stati cessante ipedimēto possit sentiri actus. Ista distinctio declarata est p li. di. 7. De po gnandi et pbata p auctez
T. c. 7. phi. 5. et 9. meta. Patet ēt per Aui. de li. ar. c. 4. Ubi
T. c. 10. vult q nullā potētiā habemus in nobis q̄ sola sufficiat ad actū: sicut exēplificat de visu qui non sufficit ad actū vidēdi sine obiecto et medio illuminato et c. hoc mō albedo sepata eēt sensibilis accipiēdo sensibile in potētia remota. qz eēt forma que sm se eēt motiua sēsus: sz nō sub illo mō eēndi: et pp h nō eēt sēsibile potentia ppinqua. nec pp hoc est aliqua ɔdictio: sicut nec eēt si argueres de diuisibili et indiuisibili. illa enim albedo eēt diuisibilis potentia remota: qz posset eē in q̄to et tūc eēt in potētia ppinqua ad diuidēdū sed nō eēt diuisibilis potētia ppinqua q̄diu eēt sine quātitate. ¶ Et cum arguis. si eēt sensibilis. ergo sensus ille iproportionalr excederet oēm alium sensum. ¶ Rñ. ɔñtia valeret si eēt sensibile alicui sensui in potentia propinqua. tunc enim ille sensus eēt pfectior oī alio sensu sm illā pportionē sm quā istd sensibile deficeret ab aliis sensibilibus. Sz lz ɔcedaz q sit sensibile potentia remota: nullo tñ mō est sensibile alicui sensui in potentia ppinqua. et ideo nō opz aliquez sensum posse ipsam sentire sub isto mō essendi nec p ɔñs excedere iproportionalr alios sensus. h. n. tñ sequeret si esset sensibile in potentia propinqua: qz sic arguit ibi phs de obiecto sensibili. ¶ Ad 3m dico q eēt simplr qualitas cōpalis. qz eēt apta nata simpliciter pficere corp⁹ sm q̄d aūt in corpea: qz nō actu ens in corpe: sicut substātia corpea: lz eēt sine quanti-
tate adhuc eēt corpea: qz esset apta nata eē sub quāti- Uide Uar.
tate. angelus aūt nō sic ē etiā indiuisibilis actu: diui- vbi. s. hic.
sibilis aūt potentia remota vel aptitudine: vt dictuz est. ¶ Ad 4m nō hz appentiam: qz sicut lapis non pōt eē sapiēs: qz nullo mō hz rōnē receptiui respectu sapientie. sic angelus nō pōt esse albus: qz nullo mō susceptiuus est forme huius siue ista forma poneret diuisi-
bilis siue non. Nunc quidē est duplex rō q̄re nō pōt C
esse albus. vna est extensio in ipsa forma et inextēsio angeli. alia rō. qz hec forma est hec forma et angelus est angelus: et secunda ratio est eētialis ratio ipossibilitatis. pma nō. g pma ablata ē possibilitas. nulla ē ɔñtia. ¶ Cōtra opionem ēt istā pmā quantū ad ɔclōnē ei⁹. p arguit sic. Dependētia ad pm est essentialior q̄ ad aliqd posteri⁹ loquendo de absolutis dependētibus et terminantibus dependentias: q̄litas est forma absoluta sicut quantitas. ergo essentialius dependet qualitas a substantia q̄ a quantitate. Si ergo pōt eē qualitas sine dependentia actuali ad substantiaz poterit esse sine dependentia actuali ad q̄titatē. ¶ Itē absoluto et pfectiori nō magis repugnat p se eē q̄ absoluto et iperfectiori. qualitas est forma absoluta etiā sm eos: et pfectior q̄ quantitas. ergo et c. ¶ Probatio minoris quātū ad scdam partē: pmo qz qualitas est p se principium agēdi actionē realē. patet. et ipsi concedunt. quantitas nō: qz nulla actio realis: vt hic loquimur cōuenit quantitati. ¶ Scdo. qz sm ordinē substātiaz attēdit ordo qualitatū. substātiis eni nobilioribus correndent q̄litates nobiliores: nō aūt sic correspondet ordo quātitatū. nō eni semper nobilior substātia est maior in quātitate. maxima enim corpora
in gñe corruptibiliū sunt elemēta: et tñ sunt impfectissima. illud aūt videt pfecti⁹ qd pportionalr correspōdet in sua perfectione pfectiori. ¶ 3° qz per q̄litates substātie pfecte consequunt fines suos: vel eniz act⁹ D
beatificus est qualitas de quo tactū est p lib. di. 3. vel si nō: saltē sm cōem opionem ad btitudinē requirunt alique forme supnāles vel aliqua forma que est qualitas: quantitas aūt nullo mō est substantie pncipiuz attingendi finē suū. ¶ 4° qz q̄titas sequit cōpositum
rōne mãe: q̄litas autē rōne forme. forma aūt est sim- T. c. 7.
pliciter pfectior mã. 7. meta. c. 2. Et istud vltimum forte est rō pmi scdi et tertii. medii. propter hoc enim ordo qualitatū correndet sm pfectionē ordini sbarū

ſm pfectionẽ: ⁊ pp̄ h̄ q̄litas eſt p̄n^m actõis realis. ⁊ ēt ipſi ſube p̄n^m attingendi finẽ ſuũ. ❡ 5° qꝛ qd̓ magis ꝯuenit cũ pfectiõe ſimplr̄ eſt ſimplr̄ pfecti⁹. qualitas aũt vtpote ſapia magis ꝯuenit cũ pfectiõe ſimplr̄. ⁊ ſimiliter itelligẽ ⁊ velle q̄3 aliq̄ quãtitas: vel qꝛ vna eſt rõ formalis ſapie diue ⁊ ſapie create: q̄ eſt q̄litas ſm vnã opinionẽ tactã ꝑ li. di. 3. vl̓ ſi nõ: ſaltẽ q̄tũ ad oẽ3 ppinquitatẽ: in analogia maioꝛ eſt ppinq̄tas ſapientie create ad ſapiaꝫ diuã q̄3 alicui⁹ quãtitatis ad deũ vel aliq̄d eius. vñ ſicut poſe eſt perfectionẽ ſimplr̄ eẽ in creatura. ſ. cũ limitatiõe q̄litas que eſt ſapia eſt pfectio ſimplr̄ bñs eã: nulla aũt quantitas eſt perfectio ſimplr̄: nec ēt ſicut poſe eſt creaturã hr̄e pfectionẽ ſimplr̄. ❡ Cõtra iſtã rõnẽ inſtatur ſic: qꝛ qd̓ eſt propinquius pfectiori eſt ſimplr̄ pfectius: quãtitas ē ſimpliciter ppinq̄oꝛ ſube q̄3 q̄litas. ſuba aũt eſt pfectiſſimũ entiũ. ğ quãtitas eſt perfectioꝛ q̄litate. ❡ R̄°. ſi i

E

ꝑ pfecto ꝯcurrũt ſiĺ multe pfectiões: q̄litercũq3 multe non curo mõ: aliq̄d forte põt eſſe ſibi ppinq̄us ſm vnã pfectionẽ ⁊ non ſm aliã: vtpote deus eſt: ſimplr̄ neceẽ eſt: ⁊ hec neceſſitas eſt in ipſo perfecto ſimplr̄. Quãto ğ aliq̄d ē magis neciũ tãto erit ppinq̄us deo ⁊ ſic celũ eſt deo ppinq̄us q̄cũq3 corruptibili. preter h̄ aũt deus eſt nã itellectualis ſimplr̄ pfecta. huic ſꝫ

Speculatio mirabil' ipi⁹ doct. p quaꝫ ſoluũt ſubtiliſſime difficultateſ i via phi.

hoc magis appropinq̄t creatura mere intellũalis lꝫ finita: cuiuſmodi eſt nã angelica. poſt hãc nã intellẽ nñ: lꝫ nõ mere intellũalis ⁊ finita: poſt hãc nõ ſenſitiua que magis appropinquat itellũali q̄3 nõ ſenſitiua. In hoc ğ ordine ppinq̄us eſt deo muſca q̄3 celũ: poſſet. ğ inferri ex primo ordine q̄ celũ eſt ppinq̄us deo. ⁊ p ꝯñs pfectiu3 muſca. Ex 2° aũt ordine q̄ muſca eſt pfectioꝛ celo: ⁊ ita oppoſita. Dico ergo q̄ q̄ñcũq3 in primo cõcurrũt pfectões q̄litercũq3 diſtincte vel diſpate illud eſt ſimplr̄ pfectius qd̓ eſt ſibi ppinqui⁹ ſm illud qd̓ hꝫ rõnẽ pfectioris. ſicut ſm phꝫ. 3.

Cap.4:

thop^x. nõ ſeq̄t̄ ſimiã eẽ melioꝛẽ equo: lꝫ ſit ſilioꝛ hoi: qꝛ nõ eſt hoi ſilioꝛ in ꝯditionib⁹ nobilioribus ſimplr̄ ꝯditio aũt nobilioꝛ ſimplr̄ in primo ē itellũalitas q̄3 neceſſitas eẽndi eo mõ itelligẽdo magis: quo eſt ibi diſtinctio. Et iõ hõ eſt ſimplr̄ nobilioꝛ celo. nec mirũ ris talẽ ordinẽ diuerſuꝫ aſſignari ad p̄mũ ſm diuerſas pfectiones. qꝛ quelibet pfectio põt eſſe p̄ncipiuꝫ

S

vnius hierarchie nãlis: vel ſm ph̄m vnius cathene auree. ⁊ ita ſm diuerſas pfectiões ſimplr̄ in p̄mo p̄ricipatas ordĩate a diuerſis p̄ric attẽdi diuerſe cathene auree. ❡ Ad ppoſitũ dico q̄ in ſuba vt eſt p̄mũ3 entiũ eſt duplex ordo prioritatis: vnus i ſubſtãdo alius

Specula? q̄ ſapis altioꝛ

q̄ includit recipere alia ⁊ pfici ab eis: alius actualitatis itẽſiue: ⁊ ſcd̓a pfectio eſt ſimplr̄ maioꝛ q̄3 p̄ma qꝛ p̄ia cõuenit potẽtiali vel ſaltẽ req̄rit illud cui conuenit eſſe potẽtiale. Quãtitas aũt ppinq̄oꝛ eſt ſube ſm primã rõnẽ: qꝛ imediatioꝛ ſm rationẽ receptiui. Qualitas aũt ſm aliã. ipſa eniꝫ eſt principiũ agendi nõ ſic quãtitas: ⁊ ſm h̄ appet minoꝛ actualitas eius. ❡ 2ª opi. eſt in alio extremo. ſ. q̄ nullũ accñs põt eẽ

Gotfr. pict. i 4. p. ſũ. i materia de eucharistia.

ſubiectũ alicui⁹ accñtis: ⁊ per ꝯñs in eucharistia qd̓cũq3 accñs eſt ſine ſubiecto. p iſta opiniõe ſũt rõnes facte p̄us ad principale ad p̄mã ptẽ q̄ões. ❡ Cõtra iſtã opi. arguit̄ ꝑ ſic. Illud ē p ſe ſubiectũ alicui⁹ accñtis de q̄ aliqd̓ accñs p̄dicat̄ p ſe ſcd̓o mõ. Sꝫ de aliq̄

H

accñte p̄dicat̄ aliqd̓ accñs p ſe ſcd̓o mõ vt ppria paſſio eius ğ ⁊c̄. Probõ maioꝛis. Illud de quo p̄dicat̄ accñs p ſe ſcd̓o mõ: cadit in diffõne accñtis vt additũ: ⁊ nõ niſi additũ vt ſubiectũ: qꝛ nullã aliã depẽdẽtiã hꝫ diffinitũ ad tale diffiniẽs. minoꝛ pꝫ: qꝛ vl̓r oẽs paſſiones demõſtrate in tota ſcia mathematica demõſtrãt̄ de accñtib⁹ ⁊ per ſe ſcd̓o mõ dicunt̄ de eis. Pꝫ incipiẽdo a p̄ma ꝯcluſiõe ariſmetrice vel geometrie vſq3 in finẽ. intãtũ q̄ quelibet ſcibilis paſſio eq̄ ſciret̄ de eo de quo ſcit̄ ſi nulla eẽt ſuba corporea in vniuerſo. nõ. n. minus triangulus hr̄et tres angulos ⁊c̄. ⁊ ſi in nulla ſuba eẽt triãgularitas. nec minus poſſent tres linee eẽ latera triãguli eq̄lateri: ⁊ ſi nulla eſſet ſuba ſubiecta eis. ❡ Itẽ pro hoc eſt auic̄. 2. met. c. i. vbi manifeſte vult q̄ aliqd̓ accñs eſt ſubiectũ alterius accñtis. ⁊ exẽplificat. ſicut mot⁹ eſt ſubiectuꝫ velocitatis ⁊ tarditatis. ❡ Et h̄ 3° appet in ppoſito p illã rationẽ factã ad oppoſitũ. qꝛ manifeſtuꝫ eſt hic eẽ multas relõnes q̄bus aliqua referunt̄. vt eq̄litatẽ ſilitudinẽ circũſcriptionẽ paſſiuã: nõ aũt p̄nt ille relõnes poni: ⁊ nõ in ſubiecto qꝛ nõ p̄nt abſoluta referri iſtis relonibus niſi ille relõnes eẽnt formalr̄ in eis.

Ad qõnẽ ğ videomediãdo iter opiniões p̄dictas. diſtinguẽdo d̓ ſubiecto put accipit̄ p vltiate terminãte illã depẽdẽtiã alicuius act⁹ p accñs. aut pro quocũq3 terminãte illã depẽdẽtiã prio. ⁊ ſi non vltiate. h̄ eſt p quocũq3 cui aliqs actus poſſet ineẽ p accñs tãq3 forma eius nõ faciens vnũ p ſe cũ ſubiecto. Prio mõ planũ eſt q̄ nihil põt eẽ ſubiectũ accñtis niſi ſuba. ❡ 2° mõ dico q̄ poſe ē

D

aliqd̓ accñs eẽ ſb̓m accñtis: ſic pbãt illa q̄ tacta ſunt ꝯ ſcd̓aꝫ opinionẽ: ⁊ poſe eſt accñs qd̓cũq3 abſolutuꝫ eẽ ſine ſubiecto vtroq3 mõ: ſicut pbãt illa q̄ adducta

I

ſunt ꝯ p̄mã opinionẽ. ſꝫ accñs reſpectiuũ nõ eſt poſe eẽ ſine ſubiecto ſcd̓o mõ. qꝛ nõ eſt poſe q̄ ſit reſpect⁹ inter duo q̄n ſit alicui⁹ ⁊ ad aliq̄d. ⁊ h̄ nõ ex rõne accidẽtis ſꝫ ex rõne reſpectus: nõ p̄t aũt eẽ reſpectus alicuius ad aliq̄d niſi inſit illi cui⁹ eſt reſpect⁹. ⁊ ita ſi ē accñtis inerit ſibi tãq3 accñs. ⁊ ſic pꝫ de poſſ q̄ accidẽs poſſit eẽ ſine ſubiecto. ⁊ h̄ ſubiecto ſic vel ſic ſũpto. ❡ Sed de ſcõ q̄d: R̄° accñs reſpectiuũ eſt hic in ſubiecto: ſcd̓o mõ loquẽdo d̓ ſubiecto: qꝛ illi⁹ ē hitudo ad terminũ Sꝫ de abſolutis diuerſimode opinãtes d̓ quãtitate videt̄ diuerſimode. Qui. n. dicũt q̄titatẽ eſſe aliã eẽntiã abſolutã ab eſſentia ſube corporee ⁊ q̄litatis: ſicut dicit cõis opio. dicerẽt q̄titatẽ h̄ eſſe ſine ſubiecto: ſꝫ nõ qualitatẽ imo q̄ qualitas eſt in q̄titate. ⁊ p h̄ eſt iſta pbabilitas: qꝛ qualitas hec ē extẽſa. pꝫ ad ſenſuꝫ. nõ eſt aũt extenſa eſſentialr̄ ſine extenſione q̄ ſit intrinſeca q̄litati ſm iſtã opinioneꝫ ſed tm̄ p accñs. Sꝫ oẽ extenſuꝫ p accidẽs vel recipit extenſionẽ in ſe quã extendit̄ p accidens. vel recipit̄ in extẽſione vel extenſo: qualitas aũt nõ recipit in ſe extẽſioneꝫ ſm iſtã opinionẽ. ğ eſt tm̄ extenſa p accidens: qꝛ recipit̄ in extẽſo. ⁊ hoc cõcordat cũ illo dcõ

Hãc opi. ſecut⁹ eſt okã in. 4. q. i. huius mãe.

in p̄dicamentis. c. de quãtitate. quãta eſt ſupficies tãta eſt albedo. Qui aũt dicerẽt quãtitatẽ ſube corpee nõ eſſe aliud ab eſſentia talis ſb̓e: ⁊ q̄titatẽ coloris ſi eſſe aliud a colore. dicerent q̄litatẽ hic nõ eſſe i q̄titate: imo magis quãtitateꝫ q̄ appet eſſe quãtitateꝫ q̄litatis: ſed de iſta altercatione habet̄ li. 2. di. 12. q. i.

Ad argumẽta p̄ncipalia. ❡ Ad p̄m ꝯcedo q̄ q̄libꝫ accidẽs caret ibi ſb̓o aliq̄ accipiẽdo ſb̓3 p̄. ſ. vltiate terminãs depẽdẽtiã accñtis. nec pl⁹ pbat illa rõ ſupra ex. 7. met. Jõ. n. i diffõne oĩuꝫ accñtiũ ponit̄ ſb̓a: qꝛ nulli⁹ p̄t hr̄i cõcept⁹ pfect⁹ q̄tãs intellꝫ ſine additõe ſube: ſꝫ non pp̄ hoc ſb̓a eſt imediatũ additũ in diffõne cuiuſcũq3 accñtis. imo in diffõne alicui⁹ eſt imediatuꝫ tãq3 primũ receptiuũ. In diffõne vero alteri⁹ eſt additũ vt mediatũ receptiuũ mediate terminãs ei⁹ dependentiã: ⁊ imediate depẽdẽtiã alicui⁹ alterius

K

ad qd illud depēdet. ¶ Ad 2m dico φ accńs pōt eē
subiectū accńtis: scđo mō accipiendo subiectū lʒ nō
pmō. ¶ Ad auctēʒ. 4. meta. pōt dici tripl̄r. p φ li q2
L nō sit nota cāe: sʒ cōcomitātie: vt sit sensus: nō eni ac
cidit accńs accidēti nisi q2. i. qn̄ ambo accidūt alteri:
hoc. n. erat ncc̄iuʒ apud pħm q non reputabat accńs
sine subiecto posse supportare aliđ accńs: vt dictū est
in. q. precedēte. ¶ 2° pōt dici φ loqūur de accńtibus
dispatis: sicut pcēdit exemplū suū ibi. Dicit. n. albuʒ
a.l. vt albuʒ musico. ⁊ musicū ¶ 3° pōt dici φ illud nō est dictū tanq̄ ve
rū φ accńs nō accidat accidenti: sed est dictū tanq̄
qđdā sequēs ex hypothesi quā intēdit ibi iprobare.
Arguit eniʒ sic. si ɔdictoria sunt simul vera. ḡ oīs pdi
catio est p accidēs: ⁊ p ɔñs necesse est pdicatione in
infinitū ire: sʒ in infinitis nō est ordo. 2. meta. Q2 vbi
nō est aliqđ pmū nō est aliqđ habitū: ḡ nullū accidēs
hēbit ordinē per se ad aliud accidēs: ⁊ per ɔñs nō ma
gis accidet h̄ accidēs illi q̄ econuerso. ⁊ huic mō ex
ponēdi cōsonat l̄ra. Nō eni ait accidēs nō accidit ac
cidēti nisi q2 ambo eidē: sed accidēs nō accidēti acci
det nisi q2 eē per qđ inuit se illā ppōnē asserere non
tanq̄ verā sed ex posib9: ⁊ hoc mō exponēdo magis
pōt ex illa auctē oppositū cōcludi q̄ ppositū. erit eni
fm istā expositionē illud illatū tanq̄ incōueniēs: nō
affirmatū tanq̄ verū. Cuʒ probat̄ per rōnē de per se
eē ⁊ in alio esse: pʒ risio ex qōne pcedente. q2 eo mō
quo ista sunt ppria substātie ⁊ accidēti. ita nō pōt cō
petere accidēti p se eē nec substare sicut nec substā/
tie pōt ɔpetere inherere. Hoc aūt est accipiēdo sub
stare sicut ɔpetit vltio termināti depēdētiā ihērētis.
Et cū pbat̄ vltio p rōnē depēdētie φ nō pōt termina
re depēdētiā eiusdē rōnis. ɔcedi pōt oīno eiusdē rō/
nis: q2 alia indepēdētia reqrit̄ in terminante vltio q̄
idepēdētia phibet depēdētiā oīno illi silēʒ que ē ad
ipm: sed depēdētia q̄ est aliquo mō eiusdē rōnis nō
repugnat terminātí depēdētiā: sicut oīs creatura de/
L.c.10. pēdet ad deū. ⁊ h̄ in rōne cāe effectiue: ⁊ tñ vna crea
tura depēdet ad aliā sicut ad talē cām: sed nō vt ad
cām oīno pmā effectiuā q̄lis est depēdētia ad pmū.
sic in pposito oīa accidētia depēdēt ad sbaʒ vt subie
ctū: p mō accipiēdo subiectū. ⁊ p ɔñs nulluʒ accidēs
pōt terminare depēdētiā eoꝝ tāq̄ vltiate terminās:
qūo ptinet ad substātiā terminare. ¶ Ad 3m ɔcedo
ɔñtiā de posi loquēdo de quocūq̄ accńte absoluto.
¶ Si arguas đ accńte respectiuo p h̄ φ depēdentia
ad pmū est eēntialior q̄ đpēdētia ad aliqđ posteri9.
M ¶ R̄. depēdētia relonis ad fundamētū est eēntialis
sima. ita φ sine ea nō pōt esse rō relonis. si ḡ substātia
nō pōt eē fundamētū alicui9 relonis: sʒ tñ accńs ne
cesse est illā relonēʒ eēntiali9 depēdere ad accńs: qđ
pōt esse fundamētū hui9 q̄ ad substātiā. sʒ h̄ ē nō q2
relō est accńs: sed q2 relō est relō: vt dictū ē in solōne
pcedenti. ¶ Ad 4m dico φ nullo mō relō accńtalis
pōt eē sine subiecto accipiēdo subiectū scđo mō: qūo
fundamētū relonis accńtalis est subiectū ei9. Ad p
bationē aūt p diuisionē aut inq̄tū relō aut inq̄tū ac/
cidēs. dico φ diuisio nō est sufficiens. Est eniʒ dare
mediū. s. inquātū relō accńtalis. illa. n. relō q̄ forma/
liter cōstituit suppositū p se nō est in aliquo subiecto
q2 suppositū p se ens nō hʒ formale inherēs pprie lo
quēdo de inherēte. q̄libet aūt relō accńtalis est non
ɔstituēs suppositū. ⁊ p ɔñs cū sola illa q̄ cōstituit sup/
positum sit nō inherēs: ista erit inherēs. ⁊ pʒ in aliis.
multa. n. sūt spālia qb9 aliqua repugnāt: nō tñ repu/
gnāt p nāʒ vnius cōis repti in eis: nec p nām alteri9
sed per nāʒ ppriā q̄ includit ambo ista ɔiūcta: vt si di
cere: hoi repugnat irrisibilitas. aut ḡ inq̄tū intelle
ctuale: aut inq̄tū aial. ⁊ si inq̄tū itellīuale repugna/
ret ⁊ angelo. si inq̄tuʒ aial repugnaret boui: dico φ
neq̄ sic neq̄ sic: sʒ inq̄tū hō ē aial rōnale. sic in ppo/ N
sito inq̄tū relō ē accńtalis repugnat sibi nō eē in sub
iecto accipiēdo subiectū 2° mō. ¶ Posset alr̄ dici φ
reloni vñ relō repugnat nō eē i subiecto aliq̄: extēdē/
do illđ ad fundamētū. nec. n. relō dina ē ita p se sicut
eēntia dina ē p se. s. simpl̄r ad se ens nullo mō idigēs
ad sui eē alio q̄cūq̄: nec est ita p se sicut suppositū ē
p se ens: sed ipsa fm rōnē formalē nec̄io est in funda
mēto: vt in psupposito: ⁊ nec̄io est in supposito: vt vel
in psupposito: vel vt formal̄r p ipsaʒ ɔstituto. Q2 ēt p
bat̄ relonē esse p se: q2 ifinita. ⁊ si ɔñtia posset cōcedi:
tñ ɔñs vr̄ negādū. nulla. n. pfectione formal̄r ifinita
caret aliq̄ psona dina: q2 tūc nō esset simpl̄r pfecta. sʒ O
q̄libet caret aliq̄ relone originis. ḡ nulla relō est for/
mal̄r infinita. ⁊ h̄ pʒ ex rōne pfectionis simpl̄r: q2 fm
Ans. monol. i5. est illud qđ in q̄libet melius est ipʒ
q̄ non ipsuʒ. non aūt pōt relō eē simpl̄r nobilior suo
opposito: q2 relatiua sūt sil̄ nā. qn̄ ḡ arguit̄. essentia.
dina est infinita pnitas vel relatio diuina est eēntia.
ḡ pnitas est infinita. est figura dictiōis: sicut arguen
do sic. deitas intelligit: pnitas est deitas. ḡ pnitas
intelligit. ⁊ rō huius tacta est frequenter in p li. q2 in Dis. 2. q. 4. ⁊
abstractis bene pōt eē pdicatio idētica. vbi aūt pdi/ 5.
catū est adiectiuū non pōt eē vera nisi sit foralis. si ḡ
maior vera est formal̄r vel idētice nō curo. ⁊ minor
est tñmō vera pdicatiōe idētica inferēdo ɔclusionē
q̄ nō pōt esse vera nisi formali pdicatōe: vtpote q2 p
dicatū est aliqđ adiectiuū. in illa illatiōe interpretor
idēticā pdicationeʒ minoris esse formalē: q2 nō pos
set inferri ɔclusio ista nisi talis fuisset pdicatio in mi
nori. Et i ista iterptatōe q̄ sit inferēdo ɔclusionē ē cō
mutatio: sicut iferēs ex pmissis. sor. est hō ⁊ plato est
hō. ḡ sortes est plato. iterpretat̄ fuisse hoiem h̄ aliqđ
i pmissis. q2 alr̄ nō posset iferre ɔclusionē ex pmissis.
⁊ iō q̄le qđ cōmutat̄ in hoc aliqđ. sic i pposito eēntia
est ifinita. est pdicatio formalis. pnitas est eēntia: ē
pdicatio tñ idētica. si inferat̄ pnitas est infinita nō
pōt esse pdicatio nisi formal̄r: ⁊ illa nō sequit̄ nisi in/
terptādo pdicationē in minori q̄ fuit tñ idētica esse
formalē: ⁊ per ɔñs non sequit̄ nisi cōmutādo predi
cationem identicam in formalem. Qō. III.

Circa scđʒ articulū quero. Utrum accńtia in eucharistia possint hēre quācūq̄ actionē quā poterāt hēre i subiecto: arguo φ nō duplici via. p φ nullā oīno. 2° φ si eādē. ¶ Ad pmā ɔnē
arguit̄ sic. destructo pori eēntial̄r destruit̄ posterius.
Pri9 eēntial̄r est esse q̄ agē. esse accńtis est inherē. ḡ
destructo ineē accńtis destruit̄ oē agē ipsius. Et ɔfir
mat̄. q2 inesse ɔuenit accńti tāq̄ ppria passio ei9 age
re aūt in subiectū ɔuenit sibi ɔtingēter: sicut accńs p
accńs. ¶ Itēʒ agere p se est suppositi: vt ex p meta.
hr̄. Accńs aūt non pt̄ esse suppositū. ḡ ⁊c̄. ¶ Cōfirma In phe°.
tur rō fm Boem de hebdo. D. In omnib9 citra deū
differunt quo est ⁊ qđ est. Forma ḡ q̄ nata est esse q̄
respectu actionis nō potest eē agēs. ḡ precise suppoś
tum qđ natū est hēre illā formā que est quo potest eē
agens. ¶ Confirmat̄ ēt p exemplū. q2. n. aīa est quo
hō est hō: iō aīa non pt̄ esse hō. ita a sili forā que nata
est esse quo aliquis agat non pt̄ esse agens. ¶ Cōfir
mat̄ tādeʒ spāliter in pposito. q2. s. hec forā quātitas
separata non videt̄ forā nālis. quātitas enim separa
ta videt̄ pure mathematica. sʒ fm pħm. 3. meta. in L.c.3.

mathematicis non est finis. nec motus: nec bonū.
¶ Ad secūdā cōclusionem. s. q̄ nō omnis actio pos/
T.c.57.& 54. sit eis competere que prius. arguit sic. ꝑ de gñatione
dicit phs: q̄ opꝫ agēs & patiēs cōicare in mā: sed sub
stātia hñs ista accñtia cōicabat in mā cū aliquo cum
quo nō cōicāt ista accñtia sepata i mā. ḡ &c. ¶ Itē
T.c.28. 7. metaph. arguit ɔtra ideas platonicas. q̄ idea non
possit eē p̄ncipiū gñandi cōpositū: qr est forma tantū
sicut Cō^{tor} ptractat ibi rōnem phi: & valde male. ḡ a
fsi in ꝓposito. forme iste nō pñt eē p̄ncipiū ꝓducen/
di cōpositum. poterāt aūt eē p̄ncipiū qñ erāt in suba
sicut accñtia sunt p̄ncipia ꝓducēdi substātiā. ergo &c.
¶ Itē ad p̄ncipale. si accñtia sepata possint hēre oēs
actionē sine subiecto quā prius poterāt hēre in subie
cto. ḡ spēs itelligibiles sepate ab itellectu: & charitas
a volūtate sepata poterūt in easdē actōes in q̄s pote/
rāt qñ prius erāt i subiecto. ɔñs ē falsū: qr tūc spēs itel
ligibilis sepata posset itelligere: & charitas sepata pos
set diligē. & ita vtrūq; istoꝝ posset eē btm: vel simplr
vel quātū ad aliquā ptē btitudis: qd est ipole. qr nec
btitudo tota nec ps ei^9 pōt ɔpetere alicui nisi nāe in
tellectuali. ¶ Oppo^m q̄ in aliq̄s eēdē possint: qr ac/
cidētia sepata sunt sensibilia pꝫ ad sensū. pñt ēt alte
rare passa sibi approximata. pꝫ de modica aq̄ appos
ta spēb^9 vini. ḡ in aliquā actionē pñt i quā prius. ¶ Cō
aūt in oēs ꝓbat qr forma manēs eadē in eē hꝫ eādē
vtutē. & p ɔñs pōt esse p̄ncipiū eiusdē actionis. acci
dēs separatū manet fm se idem qd prius. ergo &c.

Tho. 4. dis. 12. ar. 1. q. 1. in so. pn. 2. que stiuncule. Quē Uar. q. pitl.

Hic est
opinio q̄ in actōib^9 nālib^9 forē suba
les nō sunt imediatū p̄n^m agēdi vel
p̄n^m primū actiuū: sꝫ agūt mediātib^9 q̄litatib^9 acti-
uis & passiuis tanq̄ ꝓpriis instrīs: vt dr. 2. de aia q̄
s. calor nālis est q̄ aia agit. Et iō q̄litates nō agunt in
vtute ꝓpria: sꝫ in vtute forē subalis. vñ actio eaꝝ nō
tm̄ terminat ad formā accñtalē sꝫ subalē. & pp h gñat
ꝑ phy^7. tio est termin^9 alteratōis. hmōi aūt vtutē instrālē re/
cipiūt eoipso q̄ a p̄ncipiis eēntialib^9 sube cānt. vñ si
cut remota suba idē eē fm spēz remanet accñtib^9 v/
tute dīna. ita ēt remanet eis eadē vt^9 q̄ prius. & iō sicut
añ poterāt intēdere ad formā subalē: ita & nūc. ¶ Et
Tho. 3. p. sū. q. 77. ar. 3. i sol. ar. vlti. si arguat ɔ hoc qr nihil agit vltra spēz suā. ¶ Rñdēt
q̄ ꝓpria vtute nihil agit vltra suā spēz. vtute aūt alte
rius cui^9 est instrm pōt agere vltra suā spēz: sicut ser
ra agit ad formā scāni. ¶ Cōtra illud q̄ro qd itelligi
tur p h qd dr in vtute sube. qr siue itelligat absolutū
siue respectiuū quero in quo est illud. si absolutū qd
est sba: vel aliqd qd est in substātia: cū suba panis nō
sit simplr. seq̄tur q̄ p nihil siue nō ens accñs genera
bit vel virtute nihili. si itelligat absolutū qd ē accñs
vel aliqd in accñte: nihil est ibi nobilius accñte: & p
ɔñs non magis pōt in virtute talis in aliqd pfectius
q̄ in virtute ꝓpria: si vero intelligat htudinē accñ/
tis ad subaz vt ad cāz porē: cū ad nihil non sit aliqua
habitudo & panis nō sit aliqd ens. seq̄tur q̄ per hoc
q̄ est in vtute nō ponit aliqd positiuū: & ita idē qd
prius ¶ Ex his vbis vr q̄ ponat virtutē illā esse aliqd
in accñte. dicit. n. q̄ causat ista virtus instrālis in ac/
cidētib^9: vel q̄ ipsaꝫ recipiūt eo q̄ cānt a principiis
eēntialib^9 substātie. & tūc pꝫ manifeste cū nihil in ac
cidēte sit nobili^9 eo: nō pōt accñs per h q̄ dr in vtute
.i. per hāc virtutē in aliqd perfecti^9 q̄ possit ex se: sꝫ
intellectus istoꝝ vboꝝ: vtute talis cāe: vbi dicta vba
locū hñt: videt eē iste. s. q̄ dicit habitudinē cāe infe/
rioris ad cāz supiorē seu pfectiorē concurrētē i cau
q. 1. hui^9. 4^l. sando sicut supra dictū est: q̄ influentia quā recipit
agēs inferi^9 a supiori nō est aliq̄ forma tūc cāta: sed

est tātū ordo determinat^9 cāꝝ in sic cāndo. ¶ Itē
qd nō est nullā rationē cāe hꝫ respectu geniti qñ ge/
nerat. pꝫ. 2. phy. & 5. meta. c. de cā. qr cā in actu & ef/ T.c.37.
fect^9 in actu sic sunt & nō sunt. pꝫ ēt rōne. qr non ens T.c.3.
qñ nō est nihil cāt i quocūq; ordine cāe. suba aūt nō
est quā istud accñs affecit: & cui^9 erat accñs ḡ illa sba
nullā rōnē cāe hꝫ ꝓpinque vel remote respectu effe
ctus cāti ab accidēte: & p ɔñs accñs nō causat aliqd i
vtute eius tanq̄ in vtute cāe supioris. ¶ Itē nihil est A
eā instrālis illi^9 ad qd sua virt^9 actiua sola sufficit p/
ducēdū. pꝫ si accipiat instrm stricte: sicut serra & se/
curis dicunt instra mouentia mota. tale eniꝫ instrm
nō hꝫ de se formā sufficiētē ad ꝓducēdū effectū: sꝫ tm̄
p motionē p̄ncipalis agētis ꝓducit qd ꝓducit. Si ēt
instrm accipit fm alios modos supra positos. s. pūt di. 1. q. 1. & 4.
cā inferior dicit instrm vel forma quā hmōi cā reci/ & di. 6. q. 5.
pit p motionē agētis supioris: qua forma agit adhuc
nullū istoꝝ instroꝝ per formā suā pōt i effectū: respe
ctu cuius est instrm. sed nece est q̄ ad illū effectū cō
currat sic cōcausans illud cui^9 est instrm. Nūc aūt ac
cidēs p formā suā pcise sine ol actiōe sube in qdcūq;
agat agit. ḡ nullo mō agit in vtute sube: vel vt instrꝫ
eius ad aliquē effectū. ¶ Itē hoc pōt argui p princi
pia istoꝝ de instro qd est mouens motū: qr accñs in
proposito non est motū a substātia cū ipsa non sit. er
go accidens non est eius instrumentum.

Dico ergo
ad q̄ōnem q̄ posset poni tri
plex actio cōuenire accñtib^9
s. vna respectu sube gñande: & due respectu accñtiuꝫ B
cāndoꝝ: vna itētionalis respectu sensationis. alia rea
lis in passuꝫ realr hñs ɔtriū. ¶ Pria nullo mō pōt cō/
petē accñti sepato. neq; istralr vt iā ꝓbatū est. & h ac/
cipiēdo istrꝫ pro q̄cūq; cā siue attingēte terminū p̄n
cipalis agētis: siue p cā scḋa ꝓprie dicta: siue p pte p
q̄ totū agit: siue pro recipiēte tunc formā actiuā qua
agit: siue recipiēte tunc motionē solā tanq̄ effectuꝫ
puiū effectui p̄ncipali: q̄ modi accipiēdi instrm patēt
supra. q. 1. huius quarti. In oībus. n. istis req̄rit q̄ il 2. q. 5. 6. di.
lud cuius est instrm ɔcurrat cāns i suo ordine cāndi
& qd nō est nihil cāt in q̄cūq; ordine cāndi. Sꝫ pter
istos modos instrm dr cā puia dispositiua ad termi/
nū: lꝫ hēat actionē illā dispositiuā in ꝓpria virtute: &
isto mō hñ est pole accñs eē instrm substātie: qr pōt
cāre actionē dispositiuā ad terminū substātie agētis
sꝫ nec isto mō pōt accñs eē instrꝫ substātie i ꝓposito:
qr sba que nō est nullū terminū inducit: nec iducere
pōt in fine alteratiōis facte p illa accñtia. ¶ Ex hoc
pꝫ solō ad illā deductionem pro illa opi. Auctoritas
eniꝫ scḋi de aīa nō plus ɔcludit: nisi q̄ calor ē instrꝫ
anime h modo vltio qr. s. digerit & alterat nutrimen C
tum vt in termino illius alteratiōis possit ex ipso ge/
nerari sba. vñ sunt ibi due actiōes & duo p̄ncipia agē
di: qr respectu alteratiōis puie p̄ncipiū agendi est ca
lor. respectu autē forme carnis inducēde p̄ncipiū est
aīa vel forma carnis & p̄mū agens dr instrm respectū
scḋi nō ꝓprie sub ordinatione vtutis ad vtutē: sꝫ effe
ctus ad effectū. vñ magis ꝓprie diceret agēs dispo/
sitiuū q̄ instrāle. ¶ Et qñ vltra dr in deductiōe illa
q̄ accñtia agūt in vtute substāie. hoc nō seq̄tur nisi
qr sūt instra. nō sunt aūt instra sbe nō entis. q̄re ex h
seq̄tur oppositū. ¶ Et qñ vltra infert ex hoc q̄ actio
accñtiū nō solū terminat ad formā accñtalē: sꝫ ad sub/
stātialē. h reputo falsū: nisi sicut ad terminū remotū:
q̄ nullo mō attigit p actionē forē accñtalis: sꝫ ad quē
ordinat terminus qui attingit per actionē accñtis. a. 1. q̄ agens
¶ Et cū probat q̄ accñs attingit terminuꝫ actionis

qd attingit qr attingit passuz in qd forma iducit substatia at nō
tminū actio pt attingere mãz tanq̃ passuz in qd agat: qd nō sepa
nis attingit tur a passioib⁹ vtute agetis nalis: vt vr p de gñatioe.
ipm passuz. Dico q hec ɔña nō valet: nisi in virtute istius ppo/
T.c.ii.z.iz. nis subintellecte: q oē instrm attingit terminū pnci
palis agetis. q̃ falsa est in pposito. Et cū vr pbari per
h qd subdit. q gnatio est terminus alterationis. istd
pōt duci ad oppositū. nō est. n. intrinsecus termin⁹ al
teratōis: sed extrinsecus z alterius gñis: z hz ppriū
terminū poste fm gen⁹ ppio termino alterationis.
Qd aūt hz cālitatē ppriā z adequatā respectu poste/
D rioris essentialr: nō sequit q hēat cālitatē q̃ attingat
prius essentialr. imo seqt oppositū. s. q nō hēat cālita/
tē qua attingat prius eēntialr. g eo mō quo gñatio ē
termin⁹ alteratōis: seqt q pn^m alteratōis nō attigat
terminū gñationis nisi mediate: qr attigit qdda or/
dinatū ad ipm. Sic pz ista ɔclo: z sit p^a ɔ̃tū ad so
lutionē isti⁹ qōnis. s. q accns sepatū nullo mō pt esse
pn^m actionis ad sbaz: z h instrale vtute sube q̃ nō ē. z
iuxta h ēt declaratū est q nec accns ɔiūctuz pōt eē
p se attingens subaz vt terminū: qr auctes adducte
de. z. de aia. z hmōi nō accipiūt instrm nisi pro agen
te dispositiuo. Et si ɔ hoc arguit. q aliq̃ forma im
mediate attingit terminū gñatiōis: sz forma substā/
tialis nō: qr nō est pn^m agendi imediate: sz mediate.
Cōcedo pmā ppositionē: sz z^a falsa est: qr nihil est
instrm alicuius cāe nisi supioris cāe l gñle cāe efficiē
tis g si accns coiūctum per eos est instrm sube: suba
erit superius agēs: sz supius agēs prius nalr agit. z si ē
nale agēs agit qcqd vel ɔ̃tū pōt. g sba in illo priori.
in eodē tn instāti tpis in quo agit vt supi⁹ agēs: z ac/
cidēs agit vt instrm eius sba pducet terminū quem
poterit pducere: sz pōt pducere totā sbaz: qr pfectio
sube pducte nō excedit pfectionē sube agētis. g i z^o
instanti nāe accns agēs nō pducit subaz. vel eadem
bis pducet. Itē ois potētia mere passiua est ɔdi/
T.c.i7. ctiōis. 9. meta. subiectū aūt nō est in po^a ɔdictionis
ad ppriā passionē. g hz aliquā cālitatē respectu eius
aliā a cālitate māe. nō nisi cāe efficiētis: qr nō forma
lis: pz. de fine aūt nō est sermo hic z videt q opz eos
Tho. vbi. s. istud concedere fm dicta sua. Dicūt. n. potētias flue
q. 77. ar. 6. re ab essentia aie. z hic dicūt q accns hz virtutē istra
lē: qr cātur a pncipiis essentialib⁹ sube ista nō pnt in/
telligi tm̄mō passiue p subiecto receptiuo. Itē si
accns pducit: z p aliqd pn^m pductiuū imediatū per
se. qd est accns: nō loquēdo de infinitate accntali in
generabilib⁹ z generatis in eadē spe: de qua loquū
tur phi. q̃ro ordinē eēntialē in istis accntib⁹. Ubicū/
q3. n. est ordo accntalis in generabilib⁹ opz dare ex/
E tra totū illū ordinē aliquā cām eēntialr pfectiorē. er
go respectu accntium singulariū in specie caloris da
mihi cāz primā cēntialr ordinatā ad totā istā spēz. z
eodē mō arguā de indiuiduis illi⁹ spēi. z nō est pce/
dere in infinitū in ordine eēntiali. g stabit ad aliquā
spēz accntis q̃ erit cāta: z nō ab alio accnte: sed ime/
diate a sba: z p ɔñs suba hēbit rōnē pncipii actiui im
mediate respectu accntis. Hoc cōfirmat p phm
T.c.32. 7. meta. c. 9. in fine. vbi dicit q ppriū sbe ex his ac/
cipe est qr nece est pexistere aliquā alterā subaz actu
exntē q̃ facit vt sit aial si fit aial: qle vo z quātū nō ne
cessariū nisi ptāte solū. Uult g q ad h q sba fiat est
necesse aliā subaz pexistere q̃ pducat. Sz ad hoc q
quātū z qle pducat nō opz aliqd ɔ̃tuz vel q̄le pexi/
stere nisi potētia tm. ergo aliqd qd nō est actu quātū
nec q̄le pōt esse pncipiū pductiuū imediatū quāti z
T.c. vlti. q̄lis. Itē. 4. metheo^r di. Singulū est id qd est du

pōt in ppriā operationē. z sic habet a Dama. c. 60.
Et lz iste auctes hēant istāriā de entib⁹ iperfectis
tn videt valde incōueniēs q ens pfectissimū fm ge
nus inter creata careat actione: ita q forma eius nō
possit esse pncipiū imediatū z primū pductiuū ali/
cuius actionis. Et h arguit fm vnū pncipiū istoꝝ: Tho. i. parte
qr illa forma est pncipiū agendi in qua generās z ge sū. q. z. ar. 5.
nitū assimilant: sed gñatū pncipalr assimilat generā/
ti in forma subali. fm qd aūt sibi assimilat in accidē/
tib⁹. Nec pōt euadi dicēdo q ista ɔcludūt formā
substātialē esse pncipiū agēdi: sed remotū taz respe/
ctu sube q̃ respectu accntis: de qb⁹ pcedunt rōnes.
Hoc nō sufficit. qr nullus negat in deo esse aliq̃
formā que sit pncipiū primū agēdi. nō q sine causis
intermediis agat. sed q in suo ordine cāndi p nihil
mediū vltra formā suā agit. ita esto in pposito: qd tn
iprobatū est: q accns hēat quandā actionē ad substā
tiā posteriorē actione substātie. substātia tn p suā p/
priā formā erit pncipiū actionis sibi pprie in suo or/
dine agēdi. z^a. cōclusio istius qōnis est. q accidēs
nō pōt esse pncipiū effectiuū generādi subaz pncipa/ F
liter. hāc pbo. oē agēs totale vel est vniuocū: z ita cq̄
pfectū pducto. vel equiuocū: z ita pfectius. accidēs
est oino impfectius suba. g zc. Dicit ad hoc q ali/ q. l. ofmodo
qd agēs equiocū pōt esse ignobilius suo effectu sicut Gotf. z alii.
albedo respectu intellectionis albedinis z sicut Cō
mētator recitat de Galieno sup illud. 7. meta. de illa Cō. 3i.
virtute quā vocat diuinā que est formatiua fetus: z
tn nō est simplr nobilior fetu formato si est accns. z
silis difficultas pōt esse de quocūq3 viuo genito per
putrefactionē: qd est nobilius celo a quo generatur.
Cōtra hoc. lz ista ppō simplr impfectius fz spēz G
vel genus nō pōt esse totale pncipiū actiuū respectu
pfectioris ɔsit mihi eque nota sicut aliqua in phia: q̃
negata nesciō pbare aliquē ordinez entiū: imo nec
q primū ens esset pfectissimū: imo posset pteruien/
do dici q totū vniuersum z qdlibet in eo factuz est
a musca. Si eniz arguas q musca est ita imperfe
cta. z tu idē dicis q imperfectius pōt pducere per/
fectius. habito hoc nulla est rō quare nō sic impfectius
possit pducere aliud sic pfecti⁹. nec ista pteruia post
ta pōt probari q pmo cā sit pfectissima excellens oia
alia in creatione: nec etiā hoc addito q sit cā equiuo
ca: imo cū hoc posset stare fm pteruiā istam q esset
impfectissima vel impfectior cātis. Tamē probo
dictā ppōnē aliqualr. primo sic. cā vniuoca hz effe/
ctū vniuocū pro termino adequato sue potentie: sz
per te cā equiuoca totalis est impfectior causa vniuo/
ca. ergo ipossibile est cām illā equiuocā esse cām to/
talē respectu ipsius effectus: z sic deus nō posset face
re effectū cuiuscūq3 creature. qd est absurdū. pz ɔñ/
tia. qr effectus adequat⁹ potētie pfectiori nullo mō
pōt eē a po^a impfectiori. z^o sic. vbicunq3 ad pdu/
ctionē eiusdē effectus ɔcurrūt cā vniuoca z equiuoca. H
equiuoca est simplr pfectior. patet per phm. in. 7. mēt. T.c.29. z in
ppter hoc eniz opz totū ordinē accidentalē reduce Idē. 8. phy.
re in aliquā spēm essentialr superiorē in causando: t.c.78.
qr difformitas vniformis opz q reducat ad cāz vni/
formē. z iō oibus gñabilib⁹ z corruptibilibus opz es/
se aliquā cām superiorez: que sit cā vniformitatis in
continuatiōe generationis z corruptiōis. ex hoc ha/
beo istā propositionē. q vbi ad idē concurrūt cause
vniuoca z equiuoca. equiuoca est pfectior. sed q nō
possit sine vniuoca: hoc est aliqualis impfectionis in
ipsa equiuoca. patet. deus enim pōt sine cā vniuoca: sz
sol non pōt in aial pfectū: lz posset in impfectū. ergo

quecūq; equoca sola sine vniuoca pōt in effectū. ip/
sa est simplr pfectior q̄ illa equoca q̄ posset ocurrere
cū vniuoca ad idē cāndū: & p ɔñs equocatio talis hʒ
duplicē pemineñtiā cāsitatis sup effectū. vnā quā hʒ
3 vlr equiuoca concurrēs cū vniuoca: & aliā qr hʒ illā
pfectionē quā vniuoca adderet in causando: q̄ caret
multe cāe equiuoce: lʒ longe perfectiores vniuocis.
¶ 1° sic. si forma cāe equiuoce daret eē formalr ali/
cui nō posset dare esse simplr pfectius seipsa. g̃ si im
pfectius q̄ formalr det alicui esse. nō pōt ei dare pfe
ctius seipsa: sed dā ɔ effectiue eē alicui dat ei eē mō
impfectiori q̄ dando sibi formaliter. Nō. n. est poss̄e
q̄ aliqs modus dādi aliqđ esse sit ita perfectus sicut
dādi illud esse formalr: sicut nec essentia diuina pōt
alicui dare eē a se in quocūq; genere cāe pfecti⁹ q̄
sit eē: qđ ipsa dat formalr. ¶ 4° sic. si cātuʒ sit simplr
pfectius: lʒ sit simplex: tñ sʒ istū intellm pōt diuidi in
duo. s. in illud in quo equat̃ cāe: & in illud in quo ex/
cedit cām. pmū dicat̃. a. scđm. b. ille effectus fm a.
pcise est effect⁹ adeq̄tus cāe sue: qr simplr eque pfe/
ctū ens sicut cā. g̃. b. vel erit a seipso vl̃ a nullo: qr ab
a. vt ab ipsa cā nō pōt eē. nā vltra effectū adeq̄tuʒ cāe
non pōt esse sl̄r aliqđ excellēnius ab ipsa & hec rō pōt
8. meta. t. c. 16. accipi ab Aui. 6. meta. sue. ¶ Dico g̃ q̄ pp nullas in
stātias pticulares negāda est ista ppō vlis q̄ nota est
q.7. ex terminis: q̄ totale causans nō pt esse iperfectius
cāto suo loquēdo de cā effectiua & q̄ totale causans
equocū est pfectius: qr nō eque pfectū species. n. se
hñt vt numeri. ¶ Illa aūt instātia đ albedine & eius
intellectiōe nihil valet: vt pʒ li. 1. dist. 3. nisi q̄ p illud
argumētū pbat̃ q̄ albedo non est cā totalis intelle/
ctiōis: sed tñ ptialis. vñ bñ poss̄e est effectū excellere
talē cām in pfectione: qr reliquā pfectionē hēre pōt
ex cā reliq̄ partiali: & ita a duob⁹ simul pfectior ē q̄
ab altera illaꝝ: sicut dictū est ibi. ¶ 2ª instātia & 3ª q̄
vadūt ad eductionē vel inductionē aīe in viuētibus
& hoc siue a ppagāte siue in putrefactis. vbi q̄si eādē
reputo difficultatē. hʒ solui li. 2. dist 18. & esto q̄ non
appereret q̄ aliq̄ cā creata posset inueniri nobilior aīa
que terminat talē gñationē: pus eēt cōcedēdū q̄ ip/
sa imediate esset a deo q̄ ista ppō iā pbata negaret̃.
¶ 3ª cōclusio sit de illis duab⁹ actiōib⁹ in sensum &
R intellectū quo ad intētionalē & in ɔ̄riū quo ad realē:
& sit hec. accñs s. patū saltēʒ eo mō q̄ qualitas tertie
spēi est hic sepata s. sine substātia pōt esse pñᵐ vtriusq;
q̄ actiōis eo mō quo pus: & hoc quātū est ex se. qua/
re hoc addit̃ patebit in solōne dubitationū sequētiū
hanc pbo sic. Cuiuscūq; actionis aliq̄ forma est tota
le pncipiū actiuū: illa si eēt p se sub mō cōuenīēti ad
agēdū posset esse pñᵐ eiusdē actionis: sed q̄litas est
pñᵐ & totale & formale vtriusq; actiōis pdicte. Qñ
aūt est sepata a subā: est tñ in quātitate siue hñs extē
sionē sicut hʒ: manet sub mō ɔueniēti ad agēdū: qui
est modus extēsiuus. g̃ &c. maior pʒ: qr totali pncipio
posito & sub rōne sub qua natuʒ est eē pñᵐ pōt pnci/
piari illud cuius ponit̃ pncipiū. minor pbat̃ vno mō
sic. qr n hil aufert̃ isti forme p̄ q̄ per se est siue sub
iecto. Illud. n. nō facit cū ipsa nisi vnū p accñs. sed p
se pncipiū agendi in vno ordine est p se vnū. g̃ abla/
tio illius subiecti nihil aufert de per se pncipio agen
di. ¶ Sʒ istud nō pbat nisi q̄ subiectū nō hʒ per se
rōnē pncipii in eodē ordine cū accidēte. ¶ Sed nō
obstat qn possit esse per se pncipiū agēdi eiusdē actio
nis: in alio tñ ordine: vt pʒ de causis ordinatis nec
vnitas istoꝝ per accidēs ipedit vnitatē ordinis. Iđ
2 pbat̃ illa minor alr sic. Illa forma est pñᵐ actionis

que est tale pncipiū assimilādi sibi passuʒ: non tñ re
aliter vt in actione reali q̄ est in ɔ̄riū. Sed in actione
intētionali q̄ est in sensuʒ. de pª pʒ: qr termin⁹ forma/
lis simplr est silis forme accñtali. g̃ illa pōt esse pnciᵐ
agēdi quo. ¶ De 2ª aūt pbat̃: qr silitudo i sensu de
ficit q̄tū ad aliqđ a silitudine reali in passo g̃ quātū
est ex pte hui⁹ forme vt agētis pōt ita bñ eē totale pn
cipiū huius actōis sicut illius. si aūt in illa sensatione
sit aliq̄ pfectio vlterior hoc nō est inquātū est a qua/
litate sensibili sed inq̄tū ē a potētia sensitiua. ¶ Cō
tra istas ɔclusiōes sunt aliqua dubia. Pro ɔ̄ tertiaʒ Sbtiles du
est istud dubiū. nō. n appet q̄ sit alia actio q̄litatis i bitationes.
sensuʒ & ɔ̄riū. p qr q̄litas nō agit p electionē. g̃ q̄tuʒ
est de se vniformiter agit: q̄tū g̃ est ex se idē limitat
in qđcūq; passuʒ: & p ɔñs nō est alia & alia actio q̄tū
est ex parte agētis. ¶ 2° qr vbi est idē pncipiū actiuū
est eadē actio: & h̄ pbat̃ p Cōmētatorē. 3. celi & mū.
ɔmēto. 72. si vna nā & actio erit vna: sed idē est h̄ pn/
cipiū forale agēdi & primū tā in sensuʒ q̄ in ɔ̄riū. g̃
eadē actio. ¶ Aliud dubiū est q̄ ista ɔclusio vltima
vr̄ ɔ̄dicere duab⁹ pcedētib⁹. pbo sic: qr si accñtia se/
pata possint in oēm gradū actiōis in quē poterāt cō/
iūcta. g̃ pñt in corruptōe forme subalis illius passi in
qđ agūt. Sed corruptio illa nō pōt eē in nihil virtute
illoꝝ: qr creatura nō pōt annihilare: nec in accñtis se
parata: qr creatura nō pōt facere accñtia aliq̄ eē per
se. g̃ in substātiā aliquā est hui⁹ corruptio. & sic si ɔclu
sio tertia vera sit q̄ ista pñt eē sufficiēs pncipiū alte/
rādi sicut pus sequitur q̄ pñt eē pñᵐ generādi subam
efficiēs ɔ̄ pmā & scđaʒ ɔclusionē. ¶ Ad primū q̄đ sit
actio: & in q̄ sit dicet̃. q. i. di. seq. sed posito hic breui/
terqđ credo eē verū: q̄ actio dicit respectū quēdaʒ
extrinsecus adueniētē siue sit in agēte siue in passo.
& respectū mutuo corrñdētē respectui passionis: cuʒ
passiones in diuersis passis sint alterius diuerse rō/
nis: sicut & forme recepte in eis. sequit̃ q̄ actiones
erunt sic aīe. ¶ Hoc confirmat̃ spāliter in pposito: M
qr passum receptiuū forme fm esse reale nō est rece
ptiuū eiusdē fm eē itētionale. 2. de aīa. opʒ eniʒ rece t.c.71.2.121.
ptiuū soni eē absonū: saltē regulr receptiuū fore isto 3 dē. 3. đ aīa
mō: nō est receptiuū forme alio mō. maxie in recepti t.c.4.
uis mālibus. ergo organū & subiectū cōtrarij nō sunt
receptiua forme fm idē eē: qr vnū recipit intētiona
liter aliud realr: & p ɔñs cū agens agat in passum fm
potentiā receptiuam eius. fm illud 2ª de aīa. Actus T.c.24.
actiuoꝝ sunt in patiēte hñ disposito. sequit̃ q̄ agens
nō agat in hoc passuʒ & illud actione eiusdeʒ rōnis.
¶ Et tūc ad instātiā de agēte ex electōe. R̃ q̄ agēs
ex electōe pōt diuersimode agere: nō tm̄ diuersitate
q̄dā dispōnis: sed ɔ̄dictiōis: sicut pōt nō tm̄ h̄ agere
& illud: sed hoc agere & illud nō agere. agēs aūt nāle
qđ est illimitatū simplr vel aliqualr fm pfectionem
actiuā pōt ad dispata agere: sʒ nō ad ɔ̄dictoria: qr qđ
libet illoꝝ agit in mā disposita: & h̄ necessario. Nō er
go sequitur. nō agit fm electionē. g̃ non diuersas for/
mas in diuersis passis: sʒ sequit̃. g̃ nō indifferēter agit
vel nō agit ex se formā illā quā pōt agere in tali pas/
so. Exēplū de sole. & tactū est pmo lib. di. 2. & 7. q licʒ 2.28.q.3.
habeat indeterminationē quādam ad dispersata cau
sanda in diuersis passis: non est tamē indetermina/
tus cōtradictorie ad agendū. imo necio agit in qđli/
bet passiuū q̄cq̄d pōt in illud agere. ¶ Ad 2ᵐ dōm
q̄ eiusdē pncipij actiui pñt eē multe actiones foralr N
distincte dū tñ illud nō sit limitatū in sua v̄tute acti/
ua ad vnā actōeʒ sicut ē vnica forma: & sic oēs aucto
ritates Cōmētⁱˢ & cuiuscūq; alteri⁹ deberent exponi

de forma vnica in virtute: sicut est vnica in esse nāe.
ℭ Ad aliud dubiuz ꝯ alias duas ꝯclusiones rādeo.
Uno mō breuiter posset dici ꝙ q̄litas est ꝑn^m actio/
tis i passiuz hās ꝯriū: ⁊ h̄ ſm quēlibet gradū ſm quē
ꝑus: ⁊ h̄ quātuz est ex ꝑte q̄litatis actiue: sed ꝑp sub/
iectū in q̄ est ꝯriuz qḋ determinat sibi aliquē gradū
magis q̄ aliū. poſe est ꝙ non possit in oēm gradum
ꝯrij inq̄tuz ꝯriū est in tali subiecto eodē mō q̄ prius
potuit. ⁊ istā rñsio declarabit ex sequētibus. ℭ Alio
mō pōt dici ꝙ ⁊ si possit i oēm gradū alterationis: in
quē potuit ꝯiūcta. nō sequit ꝙ possit in corruptione
sube. Rō hui^9 est ista qz gn̄atio nō pōt a corruptione
separi ꝯparādo ad agēs nāle: hoc mō intelligēdo q̄n
quicq̄d cātū corrūpit simplr̄ in fine corruptōis aliq̄d
relinquat: qz non annihilat. Nec pōt creatura corrū
pere i accidēs per se existēs: qz nō pōt cāre accn̄s sic
existens: ḡ si corrūpat corrūpet in substantiā: ⁊ ꝑ ꝯns
si nō hz virtutē corrūpendi in sb̄az: oīno nō corrūpet
sed accidēs sepatum nō hz virtutem corrūpendi in
substantiā: qz nec ꝑducendi substātiā: vt ꝓbatū ē su
pra. ℭ Contra h̄ ꝑ: qz qualitas q̄ pōt in oēm gradūz
alterationis ꝑuie ad gn̄ationē pōt in gradū incōpos/
sibilē forme substātiali rei corrūpende: ⁊ ita in corru
ptionē. ℭ Primū ꝓbat: qz si nō pōt inducere aliquē
gradū icōpossibilē forme substātiali corrūpēde. ḡ cū
quocūq̄ gradu iducibili ab ipso pōt stare forma sub
stātialis corrūpēdi. ⁊ ita ꝑ nullā alterationē pōt corrū
pendū corrūpi. ℭ R^a. nūq̄ pōt alterās inducē gra-
dū incōpossibilē alterabili. ꝓbat ex rōne terminoꝝ:
qz nō potest mouens iducē gradū incōposēz suo mo
bili: cuius ꝓbatio est: qz mobile manet in toto mo/
tu. ḡ sub oi gradu ꝑ motū iducto: sz nihil manet sub
aliq̄ sibi incōposi. ḡ ⁊c. Q̄n aūt infero: tūc nūq̄ alte/
rās ꝑ alterationē subiectū corrūpet alteratū. ꝯcedo.
⁊ ꝓbo hoc ꝑ aliā rōnē a ꝑori: qz ꝑus naturalr̄ non cor
O rūpit ꝑ aliq̄d posterius nāliter. quicq̄d est inductum
ab alterāte vt alterans est posteri^9 nāliter foꝛa substā
tiali rei alterabilis. ḡ ꝑ nihil tale inductū ab alterāte
corrūpit suba alterabilis. ℭ Dico ḡ ꝙ nulla sb̄a cor/
rūpi pōt nisi a sb̄a: sicut nec oppositū substātie cor/
rūpende pōt iduci nisi a sb̄a: vt supi^9 est ꝓbatū. a q̄li
aūt ꝯrio nō corrūpit substātia nisi dispositiue: qz ad
illā alteratōēz seq̄t gn̄atio nisi aliq̄d ipediat. ℭ Sed
ꝯ: qz tūc seq̄ret ꝙ accidētia ignis si essent maria: vt
pote tāte quantitatis sicut spera ignis: ⁊ tn̄ sepata a
substātia nō possent corrūpere guttā aque ibi existē.
qḋ vr̄ iprobabile. ℭ Aliḋ qz si accidētia alterātia pnt
in quēlibet gradū alteratiōis sicut ꝑus. ḡ in vltimū: ⁊
ꝑ ꝯns cuz ille vltimus corruptus imediate disponat
ad corruptionē substātie: vel isto corrupto imediate
cōcomittet corruptio substātie. seq̄t ꝙ substātia cor
rūperet. ℭ Ad ꝑ^m cōcedo: ꝙ si tota substātia ignis
in spera sua destrueret: ⁊ manerēt ibi oīa accn̄tia. gut
P ta aque ibi posita nūq̄ destrueret ab illis. ⁊ rōnes
ꝑus posite hoc ꝯcludūt: qz nō possent aliquā aliā sub
stātiā gn̄āre: nec corruptio isti^9 pōt esse nisi in substā
tiā: qz nō ē in nihil: nec i māz nudā: nec i accn̄tia: ma
xime v̄tute agētis nālis: qz nō pōt nā aliq̄d annihila
re: nec in māz primā resoluere: nec accn̄tia facē sine
subiecto. ℭ Ne tn̄ nimis absurdū dicat h̄ ⁊ ꝯ sensū.
dico ꝙ si accn̄tia aliq̄ actiua eēnt sine subiecto: sub/
stātia q̄ita ⁊ q̄lis approximata eis corrūperet: sz non
ab eis. imo ab agēte vlī cāto. s. celo: ad qḋ ē fuga nā/
liū: ꝑcipue cū foꝛa hic iducēda sit ipfecta: q̄ totalr̄ est
in v̄tute actiua celi: ⁊ ꝑ ꝯns nullo ꝑticulari agēte ipe
diēte: imo magis disponēte pōt foꝛa illa a celo indu

ci: sicut inducit q̄sdā foꝛas ipfectas in mīās corrupti/ Resolō nō/
biliū. ⁊ si eēt aliq̄ foꝛa ad quā inducēdā celū nō suffi- bilis plibus
ceret. oporteret fugere ad ꝑmā cāz simplr̄: qz hic idu applicādo.
ceret illā formā ad quā agēs nāle disponit. nec h̄ est
fugē ad miraculū: qz regulr̄ oēm ipotētiā totius nāe
create de^9 supplet: vt pz in aiatōe corporis organici:
vbi nō ponit miraculū ita hic tota nā creata nō suffi
ceret ad gn̄ationē istā nec ad corruptionē: ⁊ iō nā di-
sponēte ad eā vltiata dispōne de^9 regulr̄ suppleret i/
potētiā nāe. ℭ Ad 2^m dico: ꝙ nullus est gradus i al/
teratōe ad quē nec̄io seq̄t corruptio foꝛe substātialis
alterabilis: sed ille q̄ est ꝓrim^9 in vno alterabili ꝑt Q
eē nō ꝓrim^9 in alio alterabili loquēdo respectu cor/
rūpētis vel generātis itrinseci imediate se hntis ipsi
alteranti. Esto. n. ꝙ gradus aliq̄s q̄si ꝓrim^9 illi q̄ est
icōposis forme aque induceret in aquā ab aliq̄ agen
te. stati seq̄ret corruptio ipsi^9 aque si in illo agēte es-
set foꝛa ꝑ quā posset corrūpere aquā. si aūt nō sit i illo
foꝛa corruptiua aque nō corrūperet foꝛa aque ab illo
agēte: sed forte ab aliquo agēte vlī inducēte istā for/
mā ad quā mā est disposita. Sic hic si ab accn̄tibus
sepatis alteraret aqua ad gradū q̄ alias esset ꝓrim^9
corruptiōi sicut est dare ibi ꝓrimū. ⁊ dico sicut. qz in
diuisibilib^9 nihil indiuisibile est ꝓrimū indiuisibili.
tūc q̄dē statim sequeret ab ipso alterante corruptio
aq̄: sed nō nisi ab extrinseco. ℭ Sz adhuc ꝯ h̄ arguit
qz qn̄ aliq̄ qualitas est in subiecto pōt esse ꝑn^m agēdi
ad aliq̄d incōpoſe foꝛe substātiali. ḡ ⁊ hic: qz datū est
ꝑus ꝙ oēm alterationē quā pōt accn̄s in subiecto cā
re: pōt ⁊ sine subiecto. ℭ Itē 2°. q̄libet gradus alte-
ratiōis est eiusdē rōnis. ḡ qḋ pōt hēre actionē corru-
ptiuā vnius illud eiusdē rōnis si ꝑfecti^9 est pōt eē ꝑn
cipiū actiōis corruptiue vlterioris grad^9: ⁊ sic de q̄li
bet. sed poſe est q̄litatē separatā corrūpere aliquem
gradū q̄litatis substantie sic ꝯcedis. ḡ si ista q̄litas se
ꝑata sit ꝑfectior pōt corrūpere quēcūq̄ gradū illius
q̄litatis. sz corrupto q̄cūq̄ gradu q̄litatis nō manet
sb̄a ꝑor: qz n̄ manet sine sua q̄litate nāli. ḡ ⁊c. ℭ Itē
3° agēs nāle posset corrūpe q̄litates in eucharistia. ⁊
ꝑ ꝯns posset inducē gradū aliquē incōpossibilē illis
formis ſm spēz: ⁊ tn̄ nō ꝑt ibi inducē formā substan
tialē: qz nō est ibi subiectū. ḡ pari rōne q̄litates sepa/
rate pnt inducere in passiuz gradū icōpossibilē q̄lita/
ti: sz nō possint inducere formā substātialē aliquā ꝯco
mitantē qualitatē oppositā. ℭ Ad primū dico: ꝙ q̄/
litas actiua aliqua i substātia exn̄s nō pōt esse ꝑ se ꝑn
cipiū actiuū respectu alicui^9 q̄litatis repugnātis sub R
stātie corrūpēde: sed tn̄ pōt eē ꝑn^m cāndi qualitatē
in tali gradu ad quē seq̄t corruptio substātie hntis il
lā q̄litatē. sed ibi sequet istū gradū qualitatis corru/
ptio substātie. hic autē non: qz ibi est quoddā agens
cōiunctū isti accn̄ti: qḋ pōt corrūpere substantia hāc
⁊ aliā generare. hic non. ℭ Ad istud ḡ non sequetur
corruptio ab isto agente: sed forte ab aliquo agente
vlī vt dictuz est. ℭ Ad 2^m dico. ꝙ licz gradus iste ⁊
iste sint eiusdem rōnis in se: nō tn̄ in cōparatione ad
qḋcūq̄ agēs: qz agēs qḋ pōt substātiā corrūpere pōt
corrūpē vltimū gradū q̄litatis ꝯtrie ei: ⁊ soluz illud
agēs: sed aliḋ agēs hn̄ pōt corrūpē aliq̄s gradus nō il a.l. alios.
li nec̄ios. ℭ Uel alr̄ pōt dici ⁊ plani^9 ꝙ gradus pnt
esse eiusdē rōnis vel in se tn̄: vel in se ⁊ in cōparatio
ne ad subiectū. si ꝑ mō falsa est illa ꝓpō que dicit ꝙ
agens eiusdē rōnis pōt corrūpere illa q̄ sunt eiusdez
rōnis. si. n. non sunt eiusdē rōnis in ꝯparatiōe ad sub
iectū: vtpote: qz subiectū determinat sibi alteꝝ illoꝝ
nō aūt necessario determinat sibi alios: hn̄ pōt aliqḋ

agēs corrūpere I tali subiecto vnū gradū vel plures:
nō tñ illum vltimū quē subiectū sibi determinat: qr
ille non corrumpit nisi ad corruptionez substantie.
¶ Et si arguas sic. sicut suba necio requirit illū gradū q̄/
litatis ɔñtis: ita ille gradus repugnat ɔ̄rio agēti. ḡ sicut
dicit q̄ manebit q̄diu suba manet: ita seq̄t q̄ non
maneat pp ɔ̄riū actiuū. ¶ Et p̄terea. qd est posterius
generatōe est prius corruptiōe: sed ista q̄litas fm gra
dū necīū sube est posterior generatōe suba. ḡ erit p̄
or in corruptōe. ḡ prius naliter corrūpet q̄ suba: sed
nō nisi ab alterāte vt alterās est. ḡ rc̄. ¶ Ad p̄m dico
si aliq̄d agēs est ita potēs ad destruēdū istū gradū: si
cut suba ad conseruādū argumētū h̄ret euidētiā. sz
dico subaz h̄re maiorē virtutē ad resistēdū ɔ̄rio cor/
ruptio illius gradus q̄ illō ɔ̄riū h̄eat virtutē actiuaz
ad corrūpendū. et rō huius est: qr cōparādo actiuū ad
S actiuū simplr pfectius sz entitatē est simplr pfectius
fm virtutē. suba aūt hz virtutē actiuā respectu q̄lita
tis ɔñtis eā: et q̄litas ɔ̄rie hz virtutē actiuā ad corrū
pēdū ipsaz. simplr aūt suba ē pfectior qualitate ɔ̄ria:
ḡ virtus sube simplr est maior in resistēdo q̄ virtus q̄li
a.l. ex hoc tatis ɔ̄rie in corrūpēdo. ¶ Et hec est bona pbabili/
tas q̄ suba est rā actiua respectu q̄litatis ɔñtis ipaz
qr aliās nō resisteret ɔ̄rio corrūpēti suā qualitatē: nec
illa q̄litas posset resistere: qr de se est q̄d impfectius
q̄ ɔ̄riū corrūpens: si ponat q̄ illud ɔ̄riuz sit simplr
intēsius in sua spe q̄ istud in sua. ¶ Ad 2^m dico. q̄
illa ppō nō est vera nisi de his q̄ sunt ordinata I ge/
neratōe et corruptiōe ptinēte ad idē genus cuiusmo
di sunt forme ordinate fm ponētes plures formas.
ibi. n. forma vniuersalior sicut prius aduenit māe: ita
posterius discēdit. Sz de subiecto et ppa q̄litate ɔñ/
te fm illū gradū fm quē est necīū sube. falsū ē. imo
ista qualitas: et posterius inducit et posterius corrūpit.
¶ Et si q̄ras a quo iducit hmōi q̄litas vel a generā
te vt generās est: vel ab alterāte vt alterās et cōsilr a
quo corrūpit: vel a corrūpente subaz vt corrūpēs ē:
vel ab alterāte vt ē inducēs q̄litatē oppositā in geni
to: ¶ Rō effectus primus cāe equoce fm spēz in q̄li
bet indiuiduo causat ab aliquo idiuiduo cāe equo
T ce. rō est: qr indiuidua eiusdē spēi nō necessario req̄
rūt aliā et aliā cāım spe. pōt. n. esse eadē nāz specificā
in isto pduci a cā eiusdē rationis a q̄ pōt pduci eadē
nā in alio indiuiduo: qr ad eūdē terminū formalez
sufficit idē p̄ncipiū formale inductiuū. illud aūt hoc
et hoc qd hz illū eūdē terminū formalē nō req̄rit ne
cessario pductiuū alterius rōnis. ¶ Ex hac ppōne
de cā equoca et effectu primo pbata cōcludo q̄ q̄li
tas necessario ɔñs aliq̄ subaz fm spēm in quocūq̄
cāıtur a tali suba: qr p̄a q̄litas causat tñ a suba. ḡ et q̄
libet pōt. Et p ɔñs cū cā equoca sit virtualior q̄ vni
uoca. et si cā vniuoca posset inducere istū effectū. tñ
cā equoca pueniret: sicut dicit Aristo. de magna sīā
ma et parua in lib. de respiratōe. nō ḡ iducit ista q̄li/
tas geniti ab aliq̄ alterāte vt alterās ē: h̄ ē nō est p̄n/
cipiū formale inducēdi illam qualitatem qualitas.
¶ Et si arguas. tūc ista alteratio p̄uia nō hz termi/
nū. Nō est incōueniēs de termino p se eiusdē gñis:
qr habet terminū extrinsecū formā subalez geniti.
¶ Et si q̄ras an illa qualitas geniti inducat a suba
generāte: ¶ Dico q̄ et si posset iduci ab illa: tñ pba/
bilius est q̄ inducat ab ipsa suba genita: qr agētia ha
bētia eādē virtutē et eq̄lē: lz possent in idē passuz eā/
dē formā inducere. tñ agēs q̄to hz patiens sibi im
mediatius ɔiūctū tāto ceteris paribus efficacius et ime
diatius agit. Si aūt impsumet est susceptiuū termi

ni actiōis sue: vt in pposito ipm est passuz sibi ime/
diatius ɔiūctū: et p ɔñs ibi nō pueniet generās subaz Doctrina sub
genitā: qr nō est prius fm pfectionē ipso: sed tñ dura tilissima doc.
tiōe. genitū aūt est eq̄le pfectiōe et imediatius ipsi pas in via pbi.
so: et hoc pōt hñ saluare q̄uo oēs forme equoce idu
cibiles inducunt in q̄cūq̄ a seipso: lz tale agēs equo
cū nō diceret posse inducere formā illā I aliō passū:
sicut volūtas vna nō pōt iducere volitionē suā I aliā
V volūtatē: hñ tñ in seipsaz ¶ Ex his pz a quo corrūpi
tur q̄litas p̄cedēs: qr ab illo a q̄ inducit ppria q̄litas
ipsius geniti. illud aūt inducēs est ipmmet genitū:
vt dcm est ¶ Uel pōt dici melius q̄ corrūpit ab il/
lo qd corrūpit subiectū eius. h̄ aūt est generās subaz
ɔ̄riā: et tūc q̄litas ista corrupti nō corrūpit nisi p acci
dēs. q̄litas tñ geniti inducta q̄ hz aliquē gradū q̄ sim
pliciter fuit incōpossib sube corrūpēde ipsa inducit
p se actōe sube genite: lz non p mutationē: qr subie
ctū nō p̄fuit carēs ea. ¶ Hec aūt q̄ dicta sūt: nō solū
sunt vera de q̄litate sepata a substātia: sz ēt existe in
substātia: qr ibi sba vt qualis nō corrūpit sbaz nec in
ducit q̄litatē in gradu incōpossibili substātie corrū
pēde: sz vt sba p se corrūpit sbaz: et p accñs q̄litatez
eius: vt sba generat sbaz: et vltimus gradus ppinquus
sbe generāde q̄ p̄mus est incōpossib sbe corrūpēde ē
ab ipso genito. Unñ māifeste pz falsitas istius ppōnis.
oīs sba iō corrūpit: qr inducit aliq̄s gradus icōpos
sibilis sue pprie q̄litati: imo nūq̄ gradus incōpossib
est nisi in aliq̄ sba iam genita. Alioq̄n incōpossia es
sent sil nec aliq̄s gradus inductus vel inducibilis ab
alterāte vt alterās est pōt corrūpere subaz: qr nullū
posterius fm genus pōt eē p̄ncipiū corrūpēdi prius fz
genus. ¶ Ex hoc pz ad instātiā q̄ pōt fieri de aq̄ q̄
tūc aq̄ nō posset corrūpere ignē: qr simplr ignis hz p
fectionē virtutē actiuā. ¶ Rō. nō est vlr verū q̄ im
pfectius nō pōt corrūpere pfectius. loquēdo de spe
ad spēz. sed ipfectius actiuū fm genus nō pōt corrū
X pere pfectius ens fm genus: qr nō pōt iducere nisi I/
pfectius fm genus: et istud ipfectius nō pōt eē succe
dēs corruptioni pfectioris fm genus. Nō eniz pōt
accidēs eē pprie succedēs corruptioni sube: qr si il/
lud solū succederet sba vt substātia eēt q̄si annihila
ta: sed in iperfectius eiusdē generis nō ē ita: qr imp
fectius in h̄ qd pōt inducere aliq̄d sile sibi: pt induce
aliq̄d qd pōt succedē ipsi corrupto eiusdez generis.
¶ Posset ēt dici q̄ inter pfectū et impfectū eiusdez
generis est formalis repugnātia: pp quā vnū pōt ali
ud corrūpere: sed iter pfectū vnius generis et ipfectū
alterius gñis nō est nisi tñ repugnātia virtualis: sicut
prius repugnat apposito posterioris: et posterius oppo
sito prioris. posterius aūt fm genus nō pōt p se nisi in
oppositū sui generis: et iō non pōt in corruptionem
prioris fm genus: cui non opponitur nisi indirecte.
¶ Ad 3^m concedo: q̄ spēs separate pñt corrumpi ab
agēte creato: vt dicet in articulo sequēti: et ēt quali/
ter ibi sba generet et nō gñet. ¶ Sed si formet rō h̄
mō. positis accñtibus sepatis. vtpote calore ignis I q̄/
titate posset corrūpi a substātia alterante: vel ab alio
quali sepato ɔ̄rio: vel magis actiuo: vtpote a quāto
frigido sepato: nō solū pfectissimus gradus illius ca/
loris: sed etiaz vltimus. sed nō est maioris virtutis:
vel magis actiua ista frigiditas separata per hoc q̄
calor est sepatus q̄ si calor eēt in substātia. ḡ si calor
esset in substātia ignis adhuc posset frigus sepatū cor
rūpere vltimū gradū sbe ignis: et tunc stat totū arg^m
p̄ncipale. qr ille nō pōt corrūpi nisi ignis corrumpat.
nec corrūpi nisi aliq̄ substantia generet: et ita frigus

sepatū posset gñare aliquā subaʒ. ℭ Ad°. ꝙ ponendo
caliditatē ignis ⁊ frigus aq̄ in q̄titatib⁹ sepatis si fri
giditas simplr vinceret ſm intēsionē in specie sua ca
lorē in specie sua. ↄcedo ꝙ q̄libet gradus ēt vltim⁹
illi⁹ caloris posset corrūpi ab illo frigore. ſʒ non seq̄t
ꝙ sīlr possit vltim⁹ gradus caloris corrūpi qñ calor
est in igne. ⁊ rō est hec: q: q̄titas q̄ subiicit calori se
parato nō determinat sibi necessario gradū aliquē
caloris: nō magis infimū q̄ sūmū. non hʒ. n. aliquā
virtutē actiuā vel necessitatē respectu cuiuscū q̄ gra
dus ibi. ⁊ iō qd pōt corrūpere in tali subiecto vnum
a. l. hic. gradū pōt corrūpere aliū ⁊ quēlibʒ. vel hi gradus sūt
eiusdē rōnis in se ⁊ in cōparādo ipsi subiecto. l. eq̄lis
est determinatio vel indetermiatio subiecti ad quē
cū q̄ gradū. ⁊ ecōuerso. Sʒ nō sic qñ calor est i igne.
supmū. n. graduʒ nō sibi nec̄io determinat ſʒ cōtin
gēter est in igne: ⁊ iō si ille gradus nō pōt resistere fri
gori corrumpenti nec subiectū resistet: q: non nec̄io
req̄rit illū gradū sed infimū gradū sibi determinat ne
cessario. ⁊ iō lʒ ille gradus infim⁹ nō possit resistere:
tñ suba ignis q̄ est maioris virtutis pōt resistē ↄ̄rio
corrūpēti. pl⁹. n. pōt suba ignis ad ↄseruādū illū effe
ctū q̄ frigus ad corrūpēduʒ. ↄseruabit̄ g̃ ille gradus
q̄diu ignis est in suo eē manēs. Et iō nisi sit aliquid
corrūpēs ignē in se nō corrūpet̄ ille gradus. ℭ Qñ g̃
dr̄ ꝙ nō est frigus maioris v̄tutis nec magis actiuū
ꝑ h̄ ꝙ calor ē sine suba q̄ si esset cū suba. Cōcedo ꝙ
nō est in se magis actiuū sed i hoc ↄ̄riū magis p̄t age
re. q: h̄ ↄ̄riuʒ sepatuʒ caret cā cōseruāte suū eē. ↄ̄riū
ctū āt hʒ cāʒ ↄseruātē suuʒ esse. Et ista rn̄sio est vlr
de causis ↄ̄riis formalr vel v̄tualr cōcurrētib⁹ circa idē
passuʒ. non. n. est vna magis actiua simplr vel min⁹:
q: alia ↄcurrit circa idē passuʒ. sed tñ vna est minus
actiua in illud: q: alia concurrit: q: illa impedit.

Ad principales rōnes. ℭ Ad p̄m dico ꝙ ista ppō.
destructo p̄ori destruit̄ posteri⁹. vera est d̄ simplr p̄o
y ri: a quo. s. depēdet posteri⁹. nō aūt de illo qd aliquo
mō est p̄us a quo tñ posteri⁹ non depēdet eēntialr:
sicut est in effectibus ordinatis. ppinq̄or cāe dr̄ p̄or
remotiori: ⁊ tñ posē eēt aliq̄n cām exire in effectum
scdm: lʒ ipediret̄ a p̄. ℭ Aliter potest dici: ꝙ illa ppo
sitio vera est nisi aliq̄d aliud p̄us priori ⁊ posteriori
suppleat vicē illius p̄oris. sic est de deo ⁊ subiecto re
spectu accn̄tis hic. ℭ Sʒ p̄ria rn̄sio est dubia: q̄uo ef
fectus posterior posset eē sine effectu p̄ori eiusdē cāe
qñ iter effect⁹ est ordo eēntial s. dcm ē. n. sepe i pri
di. 2. ⁊. io. ⁊ mo libro: ꝙ cā nata hēre effect⁹ ordinatos nō est in
in. 2. di. i. q. po⁹ ppinqua ad effectuʒ remotiorē pducendū: nisi
i. ⁊ l q̄l. q. 8. ppinq̄ori iaʒ pducto. ⁊ per hoc nō pōt spirit⁹ sanctus
spirari nisi a p̄re ⁊ filio simul: ac ꝑ hoc nō pōt creatu
ra creari nisi sīr a tribus psonis diuinis. ⁊ alia multa
ibi. ℭ 2ᵃ ēt rō non valet hic: q: ⁊ si de⁹ suppleat vicē
. i. cālitatē subiecti respectu accn̄tis ↄseruādo accn̄s
sine subiecto: nō tñ supplet vicē ipsi⁹ īherēcie ad sbʒ
de qua arguit̄ ꝙ illa est prior actione in extrinsecuʒ:
nisi dicas ꝙ p tāto supplet vicē ipsi⁹ īherētie ad sbʒ
de q̄ arguit̄: q: conseruat ibi eē. ℭ Sʒ ad formā pōt
dici negādo minorē: q: in eē accn̄tis non est essentia
liter p̄us q̄ agere in extrinsecuʒ: loquēdo de inesse
alicui sube: q: vtrū q̄ ↄuenit ↄtingenter accn̄ti: ⁊ po
steri⁹ ēt ↄtingēter ꝑhēt p̄us necessario q̄dē ⁊ eēntia
liter actio ꝑsupponit eē ipsi⁹ forē actiue: sed ꝙ in eē
concomitet̄ illud eē nō est nec̄iū: nec nec̄io ꝑexactū
ad agere. qñ tñ vterq̄ respect⁹ conuenit eidē forme
absolute. s. in eē ⁊ agere in extrīsecū: lʒ vterq̄ sit ex
trinsecus adueniēs. tñ p̄mus nō ita se hʒ ↄtingenter
ad fundamētū sicut scd̄s: q: si semꝑ fundamētū stāte
ordine cārū nālū hʒ p̄mū respectū. nō sic scd̄ʒ. ⁊ p̄nt
plura ipedire ne scd̄s respect⁹ insit q̄ ne primus: q:
ↄ̄riū ipediēs pōt auferre isti forme ne agat. ſʒ ne isit
nihil pōt auferre nisi deus. Est g̃ minor falsa ꝙ ineē
est p̄us q̄ agere eēntialr: sed tñ esse est essentialr p̄i
us. ineē aūt est cōiter prius ↄsiderādo ordinē cārum
nāliū. ℭ Et tūc ad cōfirmationeʒ de imediatōe dico
ꝙ nō oē imediatius alicui necessario ꝑsupponit̄ ei
mediatori: vtpote si illud imediati⁹ nō est cā aliquo
respectu mediati: ne q̄ cā actiua: ne q̄ receptiua: ne
q̄ effect⁹ simplr nec̄io ppinq̄or eideʒ cāe. ⁊ sic est in
pposito. inesse. n. hʒ imediationē hāc ꝙ statiʒ ex cau
sis nālib⁹ conseq̄t fundamentū: ita statiʒ ꝙ ꝑ nullaʒ
cām nālē ipedit̄ nō sic agere: ſʒ tñ nec inesse ē rō effi
citiua: nec receptiua: nec effect⁹ simplr nec̄io p̄or q̄
agere. ℭ Et si dicas. inesse est propria passio accn̄tis
agere autē est accn̄s ꝑ accn̄s. pʒ rn̄sio p̄ria. q. hui⁹ di.
inesse. n. nō est ppria passio ſʒ accn̄s ↄtingenter inhe
rēs: lʒ vt i plurib⁹. accn̄s aūt vt i plurib⁹ nō nec̄io pre
cedit accn̄s in paucioribʼ: vl̄ ad vtrūlibet. ℭ Ad 2ᵐ
p̄ncipale dico: ꝙ ista ppō. actio est tñ suppositi. non
hētur a p̄ho. i. meta. ſʒ ibi hr̄ ꝙ actio est circa singula Aa
ria: ⁊ pro tāto ꝑfert expimētū arti in agēdo: vel exp
tū artifici. ſʒ vn̄ loc⁹: est circa singulare: vt obiectū. g̃
est soli⁹ suppositi: vt agētis. Si ergo accipit̄ ista ppō:
actio est suppositi. sumunt̄ aliūde q̄ a p̄ho: saltē hic:
actio tñ est suppositi: vt vltimate denolati ab actiōe:
ſʒ nō vt soli⁹ denolati ab ipsa. Hāc rn̄sionē intellige
re potes ex. 5. di. i. lib. vbi hr̄ q̄uo ab eodē abstracto: q. p̄ma.
⁊ maxie dicēte respectū p̄nt accipi plura denolatiua
denoiantia plura ad q̄ cadit illa forma ⁊ ſm ordinē.
sicut ab hoc abstracto. potētialitas accipit̄ hoc cōcre
tū primum qd est potētia. ⁊ dicit̄ de calore. ⁊ vlteri
us hoc concretū qd est potēs: ⁊ dicit̄ de igne habēte
calorē. Eodē mō pōt accipi ab actione vnū concretū
qd denolaret principiū formale agēdi: ⁊ illud de ca
lore diceret̄: vtputa calor califacit. i. est quo habens
agit. sic calor est potētia calefactiua: nec tñ est poten
tialitas: nec potēs: sed nō accipit̄ ab actione cōiter
nisi denolatiuū denoians vltimū denominabile ad
ꝙ terminat̄ tota depēdētia illius forme. ⁊ ↄcedo: ꝙ
quātūcū q̄ forme denoiet̄ ab actione cuʒ ista forma
nata sit eē in supposito. posset vlteriori denoiatione
suppositū denominari ab actione. ℭ Sed diceres.
saltē hac denoiatione vsitata qua aliq̄d dicit̄ agere
forma non denoiat̄ ab actione: ⁊ ita ppositū. ℭ Ad°.
forma habēs rōnem forme non sic denoiat̄. i. forma
informās: q: tūc est alteri rō qua ipsuʒ denoiat̄ hac
denoiatione: sed forma nō informans. sed p se ens
non denoiatur hac denominatione: denoiari tñ pōt
alia denoiatione vt predictū est. ⁊ si ipsa nō depēdet
vlterius ad aliq̄d denoiatuʒ. denominatio eius erit
vltima. ⁊ si illa ppositio. soli⁹ suppositi est agere. bre Bb
uiter exponit̄: vel alicuius habētis modū suppositi.
In hoc aūt ꝙ dico hēre modū suppositi: nihil positi
uuʒ intelligo vltra essentiā forme: sed tñ negationē
informandi aliqd qd per istaʒ formā agat. ℭ Ad cō
firmationē per Boetium pōt dici ꝙ sicut ipse loqui
tur ibi de quo est: ⁊ qd est. qdlibet causatū hʒ ista ali
quo mō distincta: eo modo quo nullum creatuʒ est
purum esse de quo in ꝑlib⁹. sed non opʒ ꝙ in quoli di. 2. ⁊. 8.
bet creato quo agit: ⁊ qd agit sint distincta. si enim
oīa est essentia simplex: ⁊ idē realiter sue potētie non
est aliud qd agit actiōe intellectiua: ⁊ quo agit: ⁊ ita
hic

bic istud est q̄ddā ens ⁊ accidens simplex: nec infor
mans aliud. ¶ Exēplū adductū de aīa ⁊ hoīe nō pbat
nisi de quo ⁊ quo ⁊ qd in eēndo ⁊ accipiendo quo p-
tiale: ⁊ quo totale. qd dico: q2 hō: vt quo totali: huma
nitate est hō: sed p aīam est hō vt quo ptiali. ⁊ hoc est
Speculatio notabilis qd aliqñ ɔsueuit dici de forma toti⁹ ⁊ forma ptis. for
ma aūt totius est q̄ditas rei includēs vtrāq3 ptē eēn/
tialē. ⁊ illa nō est aliud realr ab ipo: q, si sic forte sit ali
ud: tn̄ est aliud in mō itelligēdi. ⁊ tn̄ isto mō pñt dif
ferre qd ⁊ quo respectu actionis: qñ quo est quo tota
le: qd semp est ad minus qñ ipm quo nulli aliī inest:
⁊ forte etiā qñ aliī inest: q2 tunc sbiectū nullā cālitatē
h3 ppriā respectu actionis. Sed tñ tūc denoiat ab il
la actione denoiatione remota: q2 denoiat a pn^o quo
illius actionis. ¶ Ad illud qd adducit de. 3. meta. de
mathematicis q, in mathematicis non est actio vel
agens nec bonū. dico q, quātitas in eucharistia nō ē
pure q̄d mathematicū: mathematicū eni3 ita abstra/
hit a qualitatib⁹ nālib⁹: sicut a forā substātiali. Ita. n.
vel magis abstrahit mathematicus a nāli sicut a me
taphysico. Cocedo g̃ q, si quātitas eēt sola ipsa nō eēt
agēdi pncipiū tali actione de qua loq̄mur hic. Sed q̄
litas ista naturalis q̄ est hic in quātitate bene pōt hre
actū virtualē respectu passi. ¶ Et si queras. quātitas
separata sine qualitate eēt ne actiua in sensu3: videt q,
T.c.64. sic: q2 est per se sensibile. 2. de aīa. ⁊ itez in intellum
posset agere: q2 est per se intelligibile. non aūt posset
agere in intellm nr̄m nisi prius in sensum. g̃ ⁊c. ¶ Op
positū vr̄: q2 nō ē sensibile p̄ illud aūt qd ē tn̄ sensibi
le per se non p̄ nō pt agere sine illo qd est p̄ sensibile.
¶ Pōt dici q, non sentiret: q2 vel nullā actionē h3 in
sensu fm aliquos ipmēdo spēm ppriā: sed sola sen
sibilia ppria h̄ faciūt: sensibilia vo cōia solū faciūt ad
Cc modū imutandi ipsum sensum. vel si cū sensibili p/
prio causet ppriā spēm cōe sensibile (alioq̄n qūo ppe
sentiret) non tñ potest istā cāre sine sensibili ppo cō/
comitāte: non q̄dē q̄n istud sit prius q̄3 q̄litas sensibi/
lis p̄. ⁊ ita fm se posse separi ab illa: sed non prius i agē/
do in sensum: ⁊ sic iquātū hmōi non est sepabile a sē
Pūc⁹ subti sibili pprio: ⁊ forte ratio est: q2 sensus est p̄ potentia
lissimus. receptiua sui ppri obiecti: ⁊ ideo a nullo alio potest
recipe aliū actū nisi prius nāliter sit in isto actu. ¶ Ad
pmū argumentum p3 ex his. ¶ Ad 2. dico: q, pos/
set mouere intellectū si sibi esset pportionatū vel p/
portionalr pñs: sed nō esset sic intellectui nr̄o: q2 sibi
non pt fieri pñs nisi p spēm q̄ non potest cāri in intel
lectu nisi prius spēs obiecti fuerit in sensu. ¶ Ad ter/
tiū pncipale dico: q, ista ppō pmi de ge^ne. agens ⁊ pa
Dd tiens op3 cōicare in mā: exponi potest de cōicatione
aptitudinali vel actuali. ista aūt accñtia sepata etiā na
ta sunt cōicare cū passo in mā sui subiecti. ¶ Uel dr
q, non est va nisi de agente vniuoco. Nā deus vel ce
lū non cōicāt in mā cū istis inferiorib⁹. ¶ Sed hoc n̄
soluit: q2 hmōi accñtia agūt in sua 3ria actione vniuo
ca. g̃ pma solutio melior est: q2 ex quo hec forma est
eiusdē rōnis cū forma terminā te. sequit q, sicut fora
terminās est in mā: ita ista nata est esse in mā: sed nō
op3 ipsa3 actu esse in mā sicut illa est: q2 agere est for/
me matie per se entis: sed recipi vel pduci non ē for
me nisi in aliquo susceptiuo. ¶ Ad 4^m de. 7. meta.
posset adduci p me: q2 cōcedo q, qualitas non pt eē
pncipiū gñandi subam compositā: sed in alio adduci
tur 3 me. q2 nec qualitas est pn^m gñandi compositū
quale: nec etiā forma substātialis si p se esset: esset pn
cipiū gñandi substātiā ɔpositā: qd tñ hēres negare sicut
negas de qualitate ⁊ ɔposito q̄li. ¶ Dico ergo pmo

ad auctē Arist. q, intētio sua est q, idea Platonis nō Ee
potest esse pncipiū gñandi substātiā compositā: quia
nulla substantia oīno imaterialis potest gñare suba3
compositā nisi mediāte corpe. ¶ Sed vtrū est hec p/
positio va apud phm: Dico q, ex hoc q, ponit ordinē
cāru3 in vniuerso esse simplr necū: ⁊ vidit substātias Hic hēs q̄3/
separatas fm positionem sua3 mouere celos: vt p tale iu3 fuit doc.
tum pducant aliqua in istis inferioribus. non autem tūmus pipa/
sic mouerent si possent immediate pducere ista: q2 teticus i de/
tūc ille ordo cāz non esset necessarius: qd sibi eēt in clarādo phi
conueniens. nec per hoc p3 imponere sibi truffas ali doctrinā ⁊ i
quoz q, substātia separata non possit cāre aliquid h̄ tētionē suā.
inferius pter aliquā imperfectionē vel tale aliquid
vel tale in substātia sepata. vel pter improportionē
simplicis ad compositū: sed tñ pter istū ordinem
cārum. concessit enim q, substātia simplex causat ce/
lum motū. qd est compositū per accidens. ⁊ quare n̄
ita cōpositū per se: cū ip3 agens nō magis hēat conue
nientiā cū composito per accñs nec toto: nec partib⁹
q̄3 cū composito per se. Sed non cōicamus cū pho in
ista ppositione. ordo cārum naturaliū est simplr ne/
cessarius. ipse etiam diceret q, accidens simplex nō
posset pducere subiectū quale: non q2 negaret accñs
simplex qñ est in subiecto esse totam rōnem agendi:
⁊ ita si posset per se esse posset per se agere: sed q2 ne/
garet illud posse p se esse pter necessitatem ordinis
cārum apud eū. ¶ Sed qd dicit ibi q, forma substā/
tialis si per se esset fm auctē3 hanc phi non posset eē
pn^m gñandi substantia3 compositā. Hoc quidem h3
dubiū. si. n. sicut qualitas est totale pncipiū alterādi.
ita forma substantialis generantis sit totale pncipiu3
generandi. ɔñs est dicere q, forma substantialis per
se ens pōt substantiam generare: nisi forte q2 non eēt
sub modo conuenienti ad agēdū nihil eni h3 modū
conuenientem ad agendū in mām quātā: nisi ipsum
sit quantū loquendo de agēte vniuoco: sed de h̄ an
forma substantialis sola esset pncipiū gñandi: vel qd
plus est: an prima substantia sola: Reqre supra i hac
qōne. ¶ Ad 5^m argumentū principale. si spēs intelli/
gibilis poneret totale principium intellectionis ha/
beret aliquā apparentiam q, sepata posset esse prin/
cipiū ⁊ de charitate respectu dilectiōis. s3 nec h̄ nec di. 3. q̄. ar. 3.
illud posui totale pncipiū: sed ptiale. ⁊ minus pncipa ⁊ in 3° q̄stū3
le pncipiū aūt minus pncipale nunq̄3 potest agere ni ad charitatē
si pncipaliori prius naturaliter agēte: ⁊ h̄ loquēdo ō Ff
prioritate ex parte agentis. nō vt actio vl' termin⁹ re
cipit in passo. q2 sic simul natura terminat actio agē/
tium ordinatoz in passo ad formam. ¶ Sed nunq̄d
contra aliquos tenētes illud arīs cōcludit hec rō: Di
co q, spēs intelligibilis quātūcunq3 sepata vel coniū
cta nunq̄3 intelligit. nihil eni dicit intelligere nisi in
hoc q, h3 intellectionē tōlē formalr sibi inherētē. ⁊ sic
adducēda est ppō tertii de aīa. intelligere est pati: q2
intelligere est hre intellectionē. spēs aūt intelligibi/
lis a nullo ponit esse pn^m receptiuū itellectionis. vñ T.c.2.5.12.
magis ɔcluderet hoc argumētū q, spēs sepata posset ⁊.18.
intelligere 3 ponentē q, est rō formalis recipiendi in
tellectionē: q̄3 3 ponētem q, est totale pn^m actiuū in/
tellectionis. ¶ Sed adhuc deducet: q, saltē spēs in/
telligibilis sepata posset cāre actiue intellectionē: qd
videt inconueniens. ¶ R̄r. hoc non sequit nisi hēat
passum approximatū receptiuū intellectionis. sed si
tale hēat ɔñter eēt cōcedendū: q2 cāret intellectiōe3
in illo. ⁊ quo ad hoc est vna difficultas cōis nobis ⁊ il
lis: q2 quācūq3 cālitatē tribuimus spēi vel partialem
actiuam: vt supra dixi: vel tantū rōne3 pñtātis obie/

ctū istā perfectionē eodē mō hēret si eēt sepata: sicut
si cōiuncta: videt ergo si sepata eēt pñs intellectui: nō
per inherētiā: sed per simplicē pñtiā posset eodē mō
sufficere ad cāndū intellectionē in itellectu: sicut cū
bg inheret. & hoc cōcedo. qz dixi supra φ intellectus ni
hil pfectionis ptinentis ad ipsum recipit a specie in
formante: sed tñmō opz spēm vt aliā cām partialem
effectus ɔcurrere cū intellectu: sed φ aliqñ cā partia
lis alteri coinhereat: hoc est oīno accītale: qz eque p
fecte posset cāre effectū sine inherentia pp ordinem
eētialē. s. subordinationis virtutis actiue ad virtutē
actiuam. cui accidit ordo subiecti & accītis. ¶ Et ita
breuiter dico φ charitas in pñia immediate cābit in
bb tellectionē intuitiuā sui in intellectu: & tñ nō erit pñs
intellectui inherendo sed volūtati & tñ ista pñtia suf
ficit ad hoc φ ipsa vt cā ptialis cōcurrat cum alia cā.
¶ Istō gᵒ argᵐ: qd frequēter fit q̄si sit aliquāti ponde
ris cōtra nullā opiōnē concludit nisi ɔtra ponētē spe
ciem esse totale pncipiū intellectionis actiuum: & cū
hoc propinquum & proprium receptiuum eiusdem
& idem posse mouere se: sed contra ponentē qualiter
cunq; de actiuitate spēi nō cōcludit nisi φ sepata pos
sit simplr agere sicut cōiuncta. si tñ hēat passum ppor
tionatum pñs. eodem modo de charitate respectu
dilectionis.

Questio. .III.

Circa tertiū pncipale pri
mo quero d
trāsmutatione possibili manēte eucharistia. 2ᵒ de transmutatiōe cū q̄ nō manet
eucharistia. ¶ De pᵒ q̄ro an ois trāsmuta
tio q̄ pōt cāri ab agēte creato circa accītia in euchari
stia manēte: necēio reqrat eādē q̄ntitatē manere: φ sic
qz tā motᵒ q̄ mutatio necessario requirit subiectū &
T.c.69. psupponit. pz ex diffōne motus. 3. phys. motᵒ est ac
tus entis in potētia. & est actus mobilis inquātū mo
t.c.32.&73. bile pz etiā ex diffōne mutatiōis. 6. phys. mutari est
Idē.5.phy. aliter se hēre nunc q̄ prius: sed transmutatio que pt
t.c.55. cāri ab agēte creato: vl ē motᵒ vel mutatio. gᵒ necessa
rio psupponit subiectū: & h manēs idē sub vtroq; ter
mino. & h ē de rōne subiecti. sed hic nihil manet idē
sub vtroq; termino: nisi q̄titas maneat eadē. ¶ Et
confirmatur: qz nō manente priori eodē non manet
posterius idem. in illis etiā mutationibus hic possi
bilibus nō posset inueniri subiectū aliqd nisi quanti
tas. ¶ Itē. 7. meta c. 7. pbat phs φ gñans non ge
T.c.22. & in nerat nisi cōpositū. & exponit in fine capli. φ nō solū
T.c.32. de substantia ondit ratio non fieri spēm: sed de oibᵒ
silr pmis pdicamētis cōis est ratio: vt quantitate & q̄
litate & aliis cathegoriis. fit eniz velut enea spera: sz
non spera nec es: similr in aliis cathegoriis. non eniz
fit quale sed quale lignū: nec quātū sed quantū lignū
aut aial: sed non potest esse hic cōpositū gñatū per ac
cidens aliud: nisi q̄titas sit pars illius cōpositi. illam
autē oz fuisse eādē in trāsmutatione: qz fm phm ibi
opz sp pexistere mām que transmutat ad formam vt
fiat compositum. ¶ Itē agens naturale nō pōt in eu
charistia cāre augmētū nec diminutionem: qz hec si
conueniunt nisi aiatis quibus & nutritio conuenit. 2.
T.c.13.14. de aia. sed spēs in eucharistia non sunt aiate. ergo si
37. possunt augeri nec minui. sed non est aliquis motus
ad quātitatē aliā & aliā. nisi augmētū & diminutio vt
T.c.18. patet. 5. phys. vbi in gñe quantitatis ponūt ista sicut
alteratio in gñe q̄litatis. ¶ Contra species ille possūt
a sacerdote frangi. patet ad sensum. & per ɔns soluit
continuitas. cōtinuitas aūt est vnitas continui. ergo
soluitur eius vnitas. ergo non manet in illa transmu
tatione eadē q̄titas que prius. ¶ Itē circa hmōi spe
cies pōt eē cōdensatio & rarefactio ab agente creato.
in raro aūt maior est quantitas: in denso minor.

Hic est vna opinio q̄ dicit φ non solū Got. d fonti
pōe est hic quantitatem si bᵒ. q̄li ii. q. 3
manere eādē: sed φ est oīno alia & alia q̄titas in ra & opio hur
refactione & cōdēsatione spērū: ita. s. oīno φ nihil po lei.
ris remanet i posteriori: nec p aliā posterioris pfuit
in pori. ¶ Et ex hac cōclusione cōcedit ad ppositū ali
am. s. φ hic est motus sine subiecto ēt ab agēte crea
to: vt satis patet ad sēsū: qz ignis pōt rarefacere istas
spēs: sicut si essent in subiecto. addit tñ quārū ad hāc
scdam conclusionē φ illud fm qd fit p & per se trans
mutatio nō est oīno sine subiecto: qz hmōi trāsmuta
tio fit fm rarū & densum. Ista aūt variatio fit fm cali
dū & frigidū: & ad hmōi transmutationē sequit ɔctio
vel extēsio: & sic quasi per accis fit & ex ɔñti transmu
tatio fm quātitatē: & fm hoc: qz illud fm qd p & p se
fit hec transmutatio: hec mutatio non est sine subie
cto. pōt dici φ hic motus nō est oīno sine mobili. Et
quasi non sufficiat hec rnsio subdit. qz tñ illud qd hic
ponit p subiecto eius fm qd per se fit transmutatio
etiam transmutat: & sue transmutationi nō pōt sub
assignari ideo rōne eius dicit motus esse sine mobi
li in pposito. ¶ Pro pma cōclusiōe arguit sic. termi
nos motus opz esse incompossibiles. patet. 5. phy. g T.c.26. & in
nihil vnius termini manet in alio: sicut incomposs pnᵒ & in fine
bile non est in suo incompossibili. si etiam poneret h istius quinti
φ quātitas aliqua hic mēret eadē: sed termini mu
tationis essent maius & minus in ipsa q̄titate. h im
probat ipse: qz subiectū motus & terminos opz reali
ter differre: sed quantitas illa & maius & minus in
quantitate nō differunt realiter. nō enim pōt dici φ
fiat variatio fm maius & minus q̄n fiat variatio fm
eēntiam q̄titatis cū maius & minus nō fit nisi ipsuz
quantū essentialr: hoc mō arguit: & ipse: φ non pōt al
hedo manere eadē in trāsmutatiōe & variari magis
& minus. ¶ Et stat v̄tus huius rōnis in hoc φ subie
ctū realiter distinguit ab vtroq; termio: & in hoc spe
cialiter φ subiectū mēt sub vtroq; termino: neuter
aūt terminᵒ manet cum alio cū sint oppositi. ¶ Ite3
scdo arguo pro ista cōclusione sic: quelibet pars ratio
ris est rarior. ergo quelibet ps rarioris est maior fm
quantitatē. gᵒ quelibet est quanta noua quantitate.
¶ Si dicas nō sequit omnino noua: sed noua tantū
fm partē. ¶ Cōtra. accipio illud quod est subiectum
istius partis quātitatis que noua est. illud est rarius
q̄ fuit prius. ergo & maiori quātitate quātū. patet ex p
ma pposītione. qz quelibet pars rarioris est rarior. gᵒ
maior. & per consequens quantitas illa noua cuiᵒ po
nitur subiectū maior erit quantitate ātiqua: & tamē
nō oīno alia ab illa. ergo eodē mō tota quantitas to
tiᵒ rari erit maior tota quantitate densi: & tñ nō oīno
noua. ¶ Hic breuiter sic arguit. quantitas illa, que p
fuit si manet. quero in quo subiecto: non nisi in eodē
in quo prius: qz accidens non migrat: ergo illud qd
prius fuit quātū hac quantitate: modo erit quantum
eadem. ergo non pōt eē quantum: nec fm se totum
nec fm partē alia noua quantitate: nisi idez sit simul
quātum duabus quātitatibus: qd est impossibile: vl
nisi in rarefactione fit aggeneratio nouarū partiū sub
stātie sub noua quātitate: & ista aggñatio partiū quā
tarū ad quātitates preexistentes fit rarefactio. sed h
nihil est: qz tunc non quelibet rarioris pars esset rari
or formaliter. Illa enim pars antiqua non esset rari
or formaliter per hoc φ sibi continuaretur pars alia

noua. ¶ Pro scda cōclusione sic arguit ipse sicut po/
test elici ex verbis suis. sicut virtute diuina accidens
hz eē in facto eē ⁊ ꝗeto esse sine subiecto: ita ⁊ in fieri
⁊ in motu pōt hr̄e esse sine subiecto. ¶ Alia rō. qꝛ sic
ꝟtute diuina hz eē sine subiecto: sic ⁊ hz oīa eadē vir/
tute: vt. s. oīa que sibi ꝯuenire pnt in subiecto sibi con
ueniant sine subiecto. sicut ergo extēsio posset varia/
ri fm maius ⁊ minus in substātia: ⁊ fm hoc pꝛicipati
ue diceret illa substātia maioꝛ ⁊ minoꝛ. ita ēt cū extē
sio ipsa maneat sine subiecto poterit hmōi transmu/
tatio fieri in illa. ¶ Tertio: qꝛ lz motus nō sit fm cō/
pletā rōnem sibi fm cursum nāe conuenientē: nisi sit
aliquid vnū aliter se hn̄s fm aliquā formā nūc ꝙ pri
us: tn̄ ad eēntiam motus pn̄cipalr̄ ꝑtinet ipse fluxus
forme: vel ipsa forma fm esse in fieri. hec aūt hn̄t inue
niri pōt: lz nullū subiectū aliter se hēat fm eā. ḡ ⁊ eēn
Cor. 3 seips — tia motus. ¶ Cōtra hāc scdam ꝯclōnem innuit tres
rōnes. Prima talis est ꝙtitas maioꝛ nō est educta ḋ
potētia materie: qꝛ non hz subiectū: tale aūt ens dici
tur creari: ⁊ ita in tali trāsmutatione non est fieri ma
ius nisi ꝑ creationē. ¶ 2°: qꝛ sub spēbus panis tādiu
manet corp⁹ xp̄i ꝙdiu manēt ibi accn̄tia que affece/
runt subām panis sed per te quantitas est oīno noua
vel alia ꝙ prius. ḡ nō manet ibi corpus xp̄i: qd tn̄ nō
ponit. ¶ 3° sic. esse successiuoꝝ consistit in successiōe
partiū fm pˀus ⁊ posterius. nō aūt pōt esse prius ⁊ po/
sterius in motu: nisi aliquid sit qd varia fm pri⁹ ⁊ po
sterius. ḡ ⁊c. ¶ Et r̄ndet ad ista: ꝙ qꝛ in ista trāsmuta
tione nō sic est aliud ⁊ aliud ꝙ qn̄qꝫ hēat esse interru
ptū: neqꝫ sic ꝙ fm se sit corruptū: neqꝫ regn̄atum ali/
ud alse: neqꝫ ꝙ vnū sit alteri ꝯriū: sed est vnitas rō-
nis fm formā ⁊ spēm ⁊ in esse ꝯtinuo ⁊ sine interru/
ptione. Ideo nō impedit quin possit hic poni rō mo/
t⁹: ⁊ hoc posset applicari ad pˀmū: qꝛ. s. ideo nō ē crea
tio: qꝛ nō est productio alicuius noui fm esse interru
ptū: sed tm̄ esse alicuius fm formā ⁊ spēm fm qd daꝫ
fieri successiuū ꝯseruatū. ¶ Tamē ad pˀmū dicit ꝙ si
cut in potentia subiecti erat vt ab agente creato post
minorē ꝙtitatē introduceret maioꝛ sine creatione:
ita in ꝙtitate sepata manet hec vis vt post minorem
fiat ab agente naturali maioꝛ ⁊ sine creatione: ita ꝙ
terminus a quo est minoꝛ quātitas fm gradū a quo
incipit motus. terminus aūt ad quē ē maioꝛ fm aliū
gradū ad quē stat transmutatio. Motus aūt est flux⁹
quantitatis indeterminate inter istos terminos cer/
tos hn̄s esse inter illos fm gradus quasi infinitos. sꝫ
si fieret aliqua alia ꝙtitas sic ꝙ non haberet habitu/
dinē ad ꝙtitatē ꝑexistentē. illa ꝑprie crearet. In isto
verbo vltimo videt stare rn̄sio sua: ꝙ. s. ideo non est
creatio qꝛ quātitas noua que inducit hz talē habitu-
dinē ad quantitatē ꝑexistentē ꝙ succedit sibi sine in
terruptione per fluxū fm gradus in forma quantita-
tis quasi infinitos. ¶ Ad 2^m respondet ꝙ non desi/
nit ibi esse corpus xp̄i propter quācūqꝫ variationem
illaꝝ spērum: sed solum ꝑꝑ talē que non posset esse ni
si mutata substantia panis vel vini si ibi esset: ⁊ ideo
quādiu manent spēs fm eē non interruptuꝫ sub tali
rarefactione vel extēsione. ⁊ sic de aliis. ꝙ si panis ibi
esset posset illis affici. tādiu manet ibi corpus christi.
¶ Ad 3^m dicit ꝙ in motu qui est ad quantitatē siue
fit per se: vtpote fm augmentationē: siue fit fm rare
factionē vt in ꝑposito: nō ē ibi accipe per se ⁊ pˀ ordi/
nem aliquarum partium nisi fm quantitatem. ⁊ sic
poterunt separate intelligi habere ordinē in fieri ⁊
successione: qꝛ poterit pars continue succedere par
ti. ita non in subiecto sicut in subiecto.

Quantum ad istā opinionē de prima
ꝯclōne. nō opꝫ multū cura
re nisi ꝑpter scdam. tota enim vis istius qōnis est cū
in quibusdaꝫ transmutationibus hic apparentibus:
vtpote loci mutatione ⁊ hmōi possimus manifeste i/
uenire subiectū aliqd idem manēs sub terminis: ⁊ h
ad minus fm cōem opīonem ponēdo hic solā quan
titatē sine subiecto. sed transmutationis cuius termi
ni sunt quātitas: ⁊ quantitas non est facile inuenire
subiectum. ḡ non potest esse hec transmutatio a quā-
titate in ꝙtitatē. ¶ Hec difficultas est cōia siue tota
quātitas succedēs sit noua siue pars eius. qꝛ si det ꝙ
tūcūqꝫ modica pars noua transmutationis ad illam
querā subiectū. nō opꝫ ergo quātū ad ꝑpositū de sub
iecto trāsmutatiōis fm ꝙtitatē hic apparētis magis
improbare illam que ponit totā quātitatem nouā: ꝙ
quālibet aliaꝫ que ponit ad minus aliquā partē quā-
titatis nouā: qd oꝫ oēs ponere: alioquin nō esset nūc
maioꝛ ꝙ prius. ¶ Prima tn̄ ꝯclō illi⁹ videt falsa: cu
ius ratio est: qꝛ nō manēte subiecto eodē nō manet
aliqd accn̄s eiusdē: sed per te quātitas vini nō mā et
eadem qn̄ rarefactū est. ergo nulluꝫ accn̄s manet ibi
idem: qꝛ fm communeꝫ opinionem quodlibet acci
dēs est ibi ī quantitate: vel mediate: vel immediate
⁊ per consequens non manet idē sapoꝛ numero: nec
idem coloꝛ ⁊ huiusmodi. ¶ Et si dicatur: ꝙ est argu
mentum rusticoꝝ fugere ad sensum: qꝛ ratio debet
iudicare de eodē: ⁊ de diuerso. ¶ Respondeo ꝙ fꝫ
Arist. 8. phy. fatuū est querere ibi rationē vbi habe/ T.c.26.
mus aliquid certius rōne. Mirum etiā videt si sen/
sus non potest iudicare de numero suoꝝ sensibiliū
ꝑprioꝝ: cum numerus fm phm̄. 2. de anima. sit ꝑ se T.c. 64.
sensibile. tn̄ istud non pōdero: qꝛ vt alibi dixi. nullus i.2.di.3.q 3.
sensus iudicat de radiis solis vtrum sint ideꝫ vel alii
continue in medio: cū tn̄ illud cuius est numerus vl
vnitas hic sit propriuꝫ sensibile. ¶ Hoc ergo omisso
arguo sic. nō est possibile ꝙ quātūcunqꝫ diuersa agē/ A
tia regulariter inducant eandē formā post corruptio
nem eiusdē corrupti. sed a quocunqꝫ rarefiant hmōi
spēs siue ab igne siue a sole inducit regulariter talis
sapoꝛ ⁊ taliꝫ coloꝛ. ¶ Si ponas illa accidētia ēē noua
plani⁹ arguit sic. ab igne potest rarefieri spēꝫ illa vini.
ab igne aūt nō possunt īduci oēs ille qualitates ꝙ ibi
appent. tū qꝛ si cōtinet: non tn̄ quantūcūqꝫ diuersa ac
cidentia fm genus vel spēm. tum qꝛ ignis nō conti
net in se virtualr̄ ꝗlitates mixti. sed si vinū consecra
tuꝫ hic fuit dulce: ⁊ ibi amaꝝ post rarefactionē rema-
net in illis spēbus amaritudo: ⁊ in istis dulcedo. ⁊ sic
de ꝗbuscūqꝫ spēbus saporis. ⁊ ꝗbuscūqꝫ colorib⁹: pu
ta si ꝯsecrat vinū albū vel rubeū. ḡ solus ignis rarefa
ciens non inducit oēs istas ꝗlitates. ḡ nō sunt noue.
ḡ nec subiectū illud. s. ꝙtitas sine quo ista nō pn̄t ma
nere eadē est nouū. ¶ Scdo arguit ꝯ istā opīonē ex Hoc hꝫ ꝗli.
dictis opinātis. dicit eni subaꝫ esse indiuiduā forma 7.q.5.⁊ ꝗli.
liter ꝑ quantitatē. ḡ hic panis formalr̄ est hic panis ꝑ 6.q.16.
hāc quātitatē. ḡ corrupta hac ꝙtitate nō manet am/
plius hic panis: sed alius panis singularis. ḡ in quacū
qꝫ rarefactiōe tota suba pˀoꝛ corrūpit ⁊ noua gn̄at: ꝙ
vr̄ satis iꝑobabile ⁊ ꝯ rōnē: qꝛ ꝙ talis alteratio stati
nectio reqrat nouā subam est dicere ꝙ nō possit eē va
riatio circa posteri⁹ qn̄ sic circa pˀus: nec quocūqꝫ po/
sterius: sed ꝙ nec est ꝑpria passio: nec ꝯūs nectio illō
pˀus: qd vr̄ incōueniens manifestū. ¶ Rōnes ad istā
ꝯclōnē nō ꝯcludūt. pˀma de incōplicitate terminoꝝ mo
tus seu mutatiōis soluit ꝑ h: qꝛ minoꝛ ꝑpō vera ē de
pˀmis termis q̄ sunt semꝑ pˀuatio ⁊ forma: sed nō est B

vera vł de terminis cōcomitātibus illos terminos:
ar^l° ꝓ soluen vt supra dictū est in op̄.de formis.di.10.q.2.ℭ Et si
do p^m arg^m arguas hic magis ⁊ minus sunt icōpossibilia.ℭ Rn̄/
Sot. deo verū est vt vltimate vel cōplete informant illud
Et di .ii.q.3. subiectū sed nō vt minus est aliq̄d maioris. alioquin
ar.3.solonis op3 dicere ꝓpter istā rōnē ꝙ tota quātitas aucti eēt
noua: qd̄ nō est ꝓbabile quin partes carnis ẜm spēz
que manēt eedē sunt quāte eadē quātitate q̄ prius:
a.l.aliq̄ q̄ti/ tn̄ aliqua partiū quātitatis que aduenerūt noua est.
tas partium ℭ Cū ipse post deducit ꝙ quātitas nō mouet̄ a ma/
sube q̄ adue iori ad minus.cōcedo.⁊ sic de qualitate: q2 quātitas
nerunt. ⁊ maius vel minus in quātitate nō loquendo de re/
spectu quē importat maius: sed de absoluto qd̄ sup/
ponit tanq̄ primū fundamentū nō sunt eēntialr di/
stincta: nec eo mō quo op3 subiectū motus distingui
a termino. Et ideo simplr illā rōnē ɔcedo ꝙ nō trāſ/
mutat̄ aliq̄ forma alicui⁹ generis ad magis ⁊ minus
intra genus: sed tota forma q̄ est maior siue in quāti
tate siue in q̄litate vbi nō dicit ens ꝑ accñs est termi/
nus a quo: ⁊ tota forma q̄ est minor est terminus ad
quē vel ecōuerso: ⁊ tn̄ illa tota forma q̄ est maior po/
tuit esse illa res que est minor sicut aliquid eius. Ni
si forte illa ꝓpō prima sit falsa.s.quelibet pars rario/
T.c.3z. ris est rarior: nisi loquēdo de ꝑtibus ẜm spēm nō ẜ3
māam: quō est illa ꝓpō vera primo de ge̅ratione. que
libet pars aucti est aucta: ⁊ tūc oporteret dicere: q2 ra
refactio nō est ad aliquā q̄litatē vniformē in toto al/
terato: ⁊ in q̄libet parte eius: sed sic rarefaciēs de ali
quibus partibus sube rarefactibilis ge̅at aliq̄ corpo/
ra subtiliora q̄3 sit illud corpus rarefactibile. ⁊ ita q2
nō pn̄t esse simul cū aliis partibus adhuc remanēti/
bus in specie sua.nam duo corpora nō pn̄t eē simul:
ideo ille ꝑtes expellūt alias de loco suo: ⁊ ꝑ ɔn̄s totū
corpus occupat locū maiorē: ⁊ sic rarius esse nihil est
aliud q̄3 hēre plura corpa subtiliora ꝑmixta ẜ3 iuxta
positionē cū partibus suis ꝓpriis: ita breuiter ꝙ ra/
rius est qd̄ hēt corp̄a aliq̄ ꝑmixta subtiliora hoc mo/
do cū ꝑtibus suis adhuc manētibus in ꝓpria forma.
Nec mirū ꝙ alique ꝑtes pn̄t prius ɔuerti in corpus
subtilius q̄3 alie: q2 alique sunt ꝓpinquiores agēti ⁊
citius recipiūt actionez eius q̄3 alie.ℭ Cōtra.aliqua
statim in principio alterationis corrūpent̄: ⁊ sic noua
ge̅abunt̄. ⁊ iterū vbiq3 est subiectū illud alteratū vni
forme. Et ꝙ ita sit hoc sensus dicit.ℭ Ad primū isto
rū dico: ꝙ nō statim est corpus rarius: q2 raritas ma
ior nō accipit̄ nisi ex occupatiōe maioris loci. nō aūt
maior occupatio anteq̄3 sit calefactio in aliquo gra/
du maiori notabili.ℭ Ad 2^m dico: ꝙ nec sensus di/
scernit in aere spūs seu vapores ab aere: ⁊ tn̄ spūs vł
vapores in aere non sunt eiusdē spēi cum aere.
Rn̄sio. ℭ Ad scd̄am rōnē quere. Posset dici p̄mo ad rōnez
negando suppositū.s.raritatē esse rōnē maioris quā
titatis: aut noue quātitatis suꝑaddite: q2 raritas est
extensionis extensio que extensio modus est quali
tatis.ℭ Vel aliter tenēdo raritatē inferre maiorez
quātitatē. Cum dicit̄ quelibet pars rarioris est ra/
rior ɔcedo.igit̄ quelibet ps maior distinguo: aut ẜ3
eādē quātitatē.nego.aut ẜm aliā ⁊ aliā. ⁊ sic conce/
do.ℭ Cū dicis.igit̄ quelibet est quāta duplici quā/
titate.s.noua ⁊ preexñte.negat̄. Et cū ꝓbat̄.q2 adue
niente maiori minor non cedit.ideo sit maior ⁊ pri
ma est.igitur due. Dico presuppositū esse falsum: q2
quantitas est homogenea.igit̄ sit vnū sicut ex dua/
bus aquis simul iūctis.nō sunt due sed vna est. Ta
men prima rn̄sio verior: vt patet in fine questionis
aliorum. respondendo ad tertium argumentum.

ℭ Quantū ad scd̄am ɔclusionē istius opionis vbi est
pōdus fundamētale istius q̄onis.q2 vt dictū est prius
in ea est difficultas ɔ̄ vtrāq3 opi.s.⁊ ponētē totā quā/
titatē nouā: ⁊ ponētē eā nouā ẜm partez. Arguo ɔtra
ꝑdictā ɔclusionē que ɔcedit motū ab agēte creato ⁊
sine subiecto mobili reducēdo rōnes: quas ipse ad/
ducit ɔtra se: ⁊ q̄s nitit̄ soluere. Primo quo ad p̄mā
de creatione sic: qd̄ ẜm se totū ⁊ totalr ꝓducit̄ de nō
esse ad esse: vel creat̄: vel saltē req̄rit virtutē equalez
virtuti creatiue. sed hec quantitas noua tota ⁊ totalr
ꝓducit̄ ad esse ꝑ te. ergo ⁊c̄. maior ꝓbat̄. primo: q2 si
totaliter ꝓducit̄ post nihil patet ꝙ est creatio. si aūt
post aliq̄d: ⁊ tn̄ totalr: hoc nō pōt esse nisi ꝑ totalē cō/
uersionē illius in istud. vel si finges aliū modū: saltez
ille trāsitus req̄rit equalē virtutē actiuā sicut totalis
ɔuersio in hoc: sed ɔuersio totalis illa non pōt eē nisi
a virtute equali virtuti creatiue.ℭ Scd̄o ⁊ est cōfir
matio ꝑcedētis: q2 si.a.succedit.b.nō est alterius rō/
nis ẜm aliq̄d itrinsecū sibi ꝓpter hoc ꝙ succedit illi.
Hoc ꝓbat̄ primo: q2 q̄n succedēs est: tūc nō est illud
cui succedit: ergo ꝓpter illud nō variat̄ succedēs in
se.ℭ Secūdo: q2 ordo posterioris ad hoc vel hoc nō
videt̄ variare fundamētū ordinis in se. sed si.a. nulli C
succederet ⁊ haberet totale esse suū post nō esse: crea
retur: nec posset ꝓduci q̄uocūq3 sic totū ⁊ totalr nisi
a virtute infinita. g̊ l3 nunc succedat cuicūq3 alteri: si
tn̄ totū ⁊ totalr ꝓducat̄: cū sit terminus in se oīno idē
sequit̄ ꝙ requiret ṽtutez ꝓductiuā equalē.ℭ Si di/
cas: ꝙ q2 succedit isti non videtur requiri tanta ṽt⁹
ꝓductiua quanta requireret̄ si succederet tn̄ nihilo
vel negationi.ℭ Hoc non vr̄ ꝓbabile. q2 terminus
ad quē nō req̄rit aliā ṽtutē ꝓductiuā: nisi ꝑ aliā ꝑfe
ctionē in ipso termino ꝓdcendo. g̊ si totus ⁊ totalr
ꝓducat̄ post aliq̄d vel nō post aliq̄d: req̄rit eq̄lis ṽt⁹.
ℭ Qd̄ cōfirmat̄: q2 hn̄s in virtute sua actius aliquez
terminū totū ⁊ totalr pōt illū in esse pōere q̄n nō im/
pedit̄. sed per hoc qd̄ nō h3 positiuū qd̄ totalr trāsmu
tet̄ de esse ad nō eē nō impedit̄: q2 fatuū ē dicere illō
corrūpēdū esse expedimētū agētis. ergo et si non ha/
beat aliq̄d tale destruēdū potest totū ⁊ totalr effectū
ponere in esse: ⁊ ita post nihil: ⁊ per ɔn̄s creare.ℭ Cō
firmat̄ ista rō. q2 si quātitas ista succederet suo ɔ̄rio vł
opposito cōcederes eā creari. sed ita negatio eius in
cludit̄ in quantitate ꝑexistente sicut includeret̄ in ɔ̄
rio si ꝑcederet. nā q̄lıbet icōpole simplr includit ne
gationē sui incōpolis: ⁊ nullo mō affirmationē ei⁹ ni D
si rōne subiecti cōis. ista quātitas ꝑcedens nō magis
h3 subiectū cōe cū quantitate succedente q̄3 ɔ̄rium
cū ɔ̄rio. ergo eque sequit̄ mō ista quātitas negationē
sui esse: sicut si ꝑcessisset suū oppositū.ℭ Cōtra duo
tacta in rn̄sione ad istā rōnē. p̄mū est de illa vi rema/
nente in accñte. Cōtra ꝙ arguo sic. nihil positiuū re/
manet in accñte seꝑato ꝙ nō fuit in eo vt cōiuncto:
sed in cōiuncto non fuit aliqua vis qua de ipso posset
ꝓduci aliq̄s termin⁹: sed tn̄ ꝙ ipsum poterat eē ali⁹ a.l. alicuius
termin⁹. ⁊ poterat ꝓduci de potentia subiecti. ergo i trāsmutatio
ipso seꝑato nō est aliqua vis ꝑ quā possit hr̄e respectu nis.
alterationis nisi tn̄ rōnem termini.ℭ Prima ꝓposi
tio.s.ꝙ nihil positiuū remanet in accñte seꝑato est ꝓ
bata supra dis.ista.q.1.ℭ Aliud addit in rn̄sione: ꝙ si
quātitas ista nō hr̄et habitudinē ad quātitatē pōrē vł
ꝑexistentē: tunc ꝓprie crearet̄. Addo minorē: sed illa
habitudo ad preexñte non ꝓhibet creationez isti⁹. g̊
ista creatur. ꝓbatio minoris. Hec habitudo nō est ni
si quedam successio immediata esse istius ad esse illi
us. sed successio talis non prohibet succedēs creari.

¶ Et pōt pbari per exēplū: qz non est hic magis im/
mediata successio q̄ esse aie ad organizationē corpis
ꝛ tñ nō negaꝰ alam creari in corpe organico. g̃ nec h
ratio ibi est. qz aia accipit esse totalr post non esse sui:
ꝛ eadē ratio est in ꝓposito: qz hec q̄ntitas accipit tota
le esse post non esse sui. ¶ Utrū aūt cū illo non esse p̄
cesserit aliquid positiuū vel nihil: vel p̄cesserit ꝯriuz
vel sīle nihil ad. h. qz ibi idē sunt p̄mi termini q̄ crea/
tionis. Deduco aūt scdam rōnem: vbi ꝯcedit ꝙ tan/
diu manet corpus xp̄i quādiu manēt accidētia q̄ na/
ta eēnt afficere panē si maneret nō p̄cise q̄diu hmōi
accñtia manēt eadē numero. ¶ Contra hoc. qz ista
quantitas q̄ succedit quātitati p̄eriti non magis est
eadē quātitati p̄eriti q̄ q̄cūq3 alia in vna alia hostia
non ꝯsecrata: imo minus est eadē. qz ista est icompos/
sibilis illi in eēndo. non sic illa. g̃ non magis erit cor/
pus xp̄i sub ista noua quātitate: qz p̄fuit sub illa alia
q̄ erit sub quacūq3 alia quantitate: que. s. est eque ea
dē illi p̄eriti. ¶ Et si fugias ad successionē huiꝰ quā
titatis ad illā. arguo sic. sub nulla quantitate est cor/
pus xp̄i nisi p cōuersionē ꝛ ꝯsecrationē: sed per ꝯuer/
sionē ꝛ consecrationē non accipit esse: nisi sub ista q̄/
titate: ꝛ illa est oino alia sicut quantitas alterius ho/
stie nō ꝯsecrate. g̃ per illā ꝯuersionē ꝛ ꝯsecrationē nō
est sub illa quātitate. g̃ mō nullo. ¶ Posset ēt argui
per illud qđ adductū est ꝯ p̄mā ꝯclōnē per dicta opi
nantis: qz non diutius manet corpus xp̄i sub specie
panis q̄ natus esset hic manere panis q̄ conuersus ē
sed sub alia quantitate non maneret hic panis q̄ cō
uersus est si panis est hic per quantitatē. g̃ ꝛc. ¶ Cō
tra tertiā rñsionem suam q̄ ꝯcordat cū tertia ratione
quā adducit p se quo ad istam ꝯclōnem. s. ꝙ non est
de eēntia motus ꝙ ƒm eū aliqđ subiectū aliter se ha
beat non arguo: qz ꝯclōnē in se credo verā esse: s3 ad
ꝓpositū: qz ꝓpter hoc concedit ipsum motū posse eē
ab agente creato sine subiecto: arguo sic. agens crea/
tū non pōt cāre accñs sine subiecto in esse q̄eto. ergo
a simili vel a maiori nō potest causare accñs in fluxu
sine subiecto. ¶ Per istud g̃ rñdeo ad rōnes illas q̄s
adducit p ꝯclōne scda: qz p̄ma ratio bñ pbat ꝙ deus
potest facere formā in fluxu vel in fieri sine subiecto
sicut potest facere eā in esse q̄eto sine subiecto. sed nō
sequiꝰ ꝙ agens creatū potest facere formaz in fluxu
sine subiecto: imo sequiꝰ oppositū: q. non potest fa/
cere formā q̄etā sine subiecto: cāns aūt motū effecti
ue cāt formā in fluxu. ¶ Scda ratio. s. ꝙ dat deus ac
cidenti sepato vt oia possint sibi cōuenire que pñt ei
conuenire in subiecto. concludit oppositum. nā i sub
iecto non posset sibi conuenire nisi tñ ꝙ esset termi
nus motus. g̃ nullo mō potest sibi aliud cōuenire ex
tra subiectū: ꝛ sic op3 dare aliqđ aliud subiectū motꝰ
qz ƒm ipsum subiectum est aliud a termino motus.
¶ Tertia rō sua. s. ꝙ nō est de eēntia motꝰ ꝙ aliqđ
subiectū fluat ƒm ipsum bene pbat: ꝙ deus pōt fa/
cere motū sine subiecto sed non de agente creato: qz
si pōt separare qđcūq3 ab illo qđ nō est de eēntia sua
imo seqtur oppositum ƒm suā rñsionē ad p̄mā rōnez
qz nō pōt magis separe a subiecto formā in fluxu q̄
in q̄eto esse. sed non potest creatura aliq̄ actiue eē cā
forme in esse q̄eto sine subiecto. g̃ nec in fluxu. ¶ Cō
tra illud: qđ ipse addit ad exponēdū scdam cōclōnez
scilicet ꝙ motus qui est hic per se ƒm q̄litatē non est
sine subiecto s3 illđ qđ cōcomitaꝰ terminū per se hꝰ
motus. s. quantitas sit sine subiecto. ¶ Contra h sic.
Tota raritas est primus terminus formalis motus ra/
refactionis. illius aūt subiectū est totū quātū. g̃ illud

p̄supponiꝰ nālr isti termino: g̃ non p̄t tñ p accñs ac/
quiri per hoc ꝙ tāta q̄litas acq̄riꝰ: qz p̄us nālr ꝛ p̄sup
positū alteri nō solū acquiriꝰ per hoc ꝙ acquiriꝰ po
sterius nāliter immo prius p̄supponiꝰ iā acquisituz.

Ad qōnem ergo rñdeo: ꝙ in eucharis/
stia manente p̄t intelligi q̄
druplex mutatio. vna ƒm vbi. alia ƒm qualitatē quaz E
nō cōcomitaꝰ aliq̄ variatio ƒm quantitatē. tertia ƒm
qualitatē quā concomitaꝰ variatio ƒm quātitatē: q̄r/
ta ƒm quantitatē p̄. ¶ De p̄ma mutatione manifestū
est quō requirit eadem quantitatē manētē sicut eniz
vbi in esse q̄eto nexio est in quanto vt in subiecto: ita
vbi fluens nexio est in eodē ꝛ reqrit idē quantū ma/
nens sub eodē termino. ¶ De 2° ēt est manifestū ꝙ
ibi eadē quantitas manet: ꝛ ita pōt ƒm cōem opi. eē
subiectū illius alterationis: vt sic qualitas fluens ha/
beat idē p subiecto: qđ poniꝰ qualitas manēs habere
ꝛ talis in gn̄e est: vel ƒm figurā aliā ꝛ aliā: vel ƒm qua
litatē tertie spēi ƒm magis ꝛ minus: que variatio ƒm
magis ꝛ minus nō corrūpit accñtia eucharistie s3 ꝙ
sunt necessaria eucharistie: qz de variatione corrupti
ua diceꝰ in sequentibꝰ. ¶ Sed de figuratione alia ꝛ
alia videꝰ ꝙ corrūperet quantitatē ƒm illud Aui. 7.
meta. sue. ꝙ dimensio alia ꝛ alia requirit aliā ꝛ aliā
quantitatē. sed hoc videꝰ eē ꝯ sensuz: qz nimis durū
eēt dicere ꝙ quotiens figuraꝰ aqua aliter ꝛ aliter in
alio ꝛ alio vase totiens hēret nouā quātitatē simplici
ter manentibus ptibus eisdez in se ꝛ in toto. figura g̃
non dicit vltra quantitatē nisi relōnē ptium ad se in/ F
uicē: vel terminoꝝ includētiū ptes: hec aūt relō mu/
tari potest ptibus manentibus eisdē ꝛ in se: ꝛ in toto.
¶ De q̄litate ēt tertie spēi vbi tñ in toto motu mānet
eadem spēs satis ē manifestū ꝙ quātitas mānet eadē.
¶ Sed de tertia trāsmutatione que est ƒm rarum
ꝛ densum. ꝛ de quarta videꝰ dubiū. breuiter ergo vt
p̄dictū est ad ꝓpositū opi. cōicātimo ois dicēs ꝙ aliq̄
quantitas est noua. s. rarior: patiꝰ eādem difficultatē
quam ꝛ illa que ponit totam quantitatē esse nouam
nisi teneaꝰ ibi via tacta ꝙ rarefactio est quedā iuxta/
positio corporum subtilioꝝ inter partes corpis gros/
sioris. ƒm aūt istā euaderet difficultas nisi ꝙ diffici/
le est videre quō hoc possit g̃ari ab igne vel sole cor/
pus subtilius vino. ꝛ de hoc eēt dōm sicut diceꝰ in se
quēti. q. ¶ Sed eēt alia difficultas: qz q̄cito rarefie/
rent ille spēs statim esset ibi alia sub̄a noua: ꝛ per ꝯñs
nō vbiq3 corpꝰ xp̄i. Mirū ēt videꝰ: ꝙ nulla sub̄a ma/
nens eadem oino possit trāsmutari a raro in densuz
nec econuerso. ¶ Sed q̄d tenendo opi. cōem ꝙ ibi
sit quantitas sine subiecto vel tota noua. vel non no/
ua non curo: poterit ne hoc eē ab agente creato: Ui/
deꝰ ꝙ nō. p̄ qz qđ imediate conseruaꝰ a deo non po/
test corrūpi ab agente creato. talia sunt hmōi accñtia
sepata. ꝛ ideo nō pñt corrūpi effectiue a creatura. cu/
ius ratio est: qz nulla cā creata potest hr̄e ꝟtutē acti/
uā p̄eminētem ꝟtuti cāe conseruantis ista in isto eē:
sed quantitas hec hēt esse supnāle vel imediate a cā G
supnāli ꝯseruante. ergo ꝛc. ¶ Itē quantitas in subo
nō corrūpiꝰ per ꝯrium: qz nec h3 ꝯrium g̃ nō nisi per
defectū subiecti vel alicuius necessario ꝯitis ad ipsz
sed nō potest hoc corrumpi per defectuz subiecti: qz
est hic sine subiecto. nec scdo mō: qz nullū aliud acci
dens qđ sibi inest necessario consequiꝰ ipsam. ¶ Si
g̃ queras a qua cā induciꝰ q̄ntitas noua? ¶ Respon/
deo: a solo deo immediate: nec tamē nouo miracu/
lo: qz ea volūtate qua disposuit eucharistiā eē i ecclia
disposuit: ꝙ circa illas spēs pñte actiuo nāli causaret

Qualiter g̃ figura ē 4a spēs q̄litatis

talē transmutationē q̄lē in substantijs cōuersio carēt
agens nāle: ꝛ hoc ne meritū fidei euacuaret̄ si videre
mus spēs intrāsmutabiles. ¶ Hec via nō pōt iprobā
ri p sensum: q2 saluat oia que apparēt sensui. nec p rō
nē: q2 si arguas ꝙ aufert agēti nāli suā ꝓpriā actionē.
¶ Rñ° non aufert eā q̄ pōt sibi cōpetere. s. vt trāsmu
tet subiectū prius forma l formā. sed negat sibi illā q̄
non pt sibi ꝯpetere. s. trāsmutare ꝛ nō aliqđ subiectū.
Jo. roditon in. 4. dis. io. q. 3. ar. 4. ¶ Alr dī tenendo in isto mēbro opi. cōem. s. ꝙ in ra
refactione q̄ntitas fit noua: non tota: sed pars in eodē
subiecto: ꝙ in quātitate: nō in subiecto est mot⁹ rare
factionis per quē per accñs est aliq̄s gradus quātita
tis nouus. sed tn̄ sine subiecto nec est nouū miraculū
q2 quasi aggrāt̄ illa noua pars quātitati p̄existi: nec ē
nouū miraculū aggrātum quātitati sepate hr̄e silem
modū in eēndo vel sepationē: sicut exēplificat̄ de pti
bus carnis grātis ex nutrimēto in xpo. Eodē eni mi
raculo quo verbū assūpsit humanā nām assumunt̄ ad
vnitatē psonalē ptes carnis grāte de nutrimēto. ita h̄
eodē miraculo quo facta est quātitas sepata factū est
vt q̄cq̄d est ps eiusdē quātitatis sit alr sepatū. ¶ Cō
tra hoc ē: q2 posset isti quantitati apponi alia quanti
tas: sicut si vinū nō ꝯsecratū apponeret̄ spēb⁹ ꝯsecra
tis: ꝛ quātitas apposita non est sine subiecto: sicut illa
cui apponit̄. ¶ Nec rō. nec illa silitudo est ad ꝓposi
tū: q2 ille ptes grāte de nutrimēto fuerūt ptes: vel si
unt alicuius totius assūpti a v̄bo. Sed iste ptes quāti
tatis nō fuerant: vel nō sunt ptes alicuius totius p̄ hn̄
tis sepatū eē: q2 lꝫ ps accipiat silr eē toti sine nouo mi
raculo: tn̄ ps nō accipit silr eē alteri pti sine nouo mi
raculo: ꝛ q2 tota raritas est p se terminus illius altera
tionis: tota illa hꝫ p suo ꝓprio subiecto totā quātita
tē sicut ps grē. ğ tota ista p̄supponit istā maiorē. ğ ꝛ p
ꝯñs illa q̄ntitas est p̄us nāliter maior q̄ꝫ ista raritas in
ducta. ¶ Breuiter ğ q̄ntū ad istū articulū vel oꝫ tene
re opi. p̄m. s. ꝙ quantitas nullo mō est alia actiōe agē
tis creati. vel opꝫ dicere ꝙ agens creatū possit agere
sine passo in qđ agat. Sed si p̄mū appet aliq̄bus ipro
babile. 2ᵐ pōt declarari aliqualr. s. ꝙ agēs creatū nō
req̄rat passum: nec aliq̄d supplēs vicē passi. ¶ Et p̄ ar
guit̄ ꝯ istud 2ᵐ: q2 vr̄ destruere fundamēta p̄hie nā
lis p̄ phys. p̄ de gene^{ne}. ꝛ alibi sepe: q2 non oporteret
T.c.82. aliq̄d idē subesse termino trāsmutationis. videt̄ et il
T.c.24. la destruere q̄ appent ad sensum. nā agēs qđ hꝫ in v̄
D tute sua actiua cōplete terminū pōt ponere illū in eē
si nō impediat̄. ğ agēs creatū posset ponere terminū
in eē sine quocūq3 passo: ꝛ sic posset facere accñs sine
subiecto ꝛ formā subālez sine mā: qđ pꝫ manifeste ꝯ
sensum. vl agens creatū pp duo requirit passuꝫ. s. pp
se: q2 passum est cōcā cū agente creato: q2 hꝫ virtutē
limitatā in agendo: ꝛ ideo requirit cām aliā. s. mālez
cōcurrētem in fieri. pp effectum et qđ est compositū
ex mā tanq3 parte p̄existe. ꝛ forma tāq3 pte aduenie
te. ğ nō poneret̄ agēs creatū agere oio sine mā vel in
se vel l equiualēte. ¶ Sꝫ diceret̄ ꝙ p̄mū supplet vi
cē subiecti in cōparatiōe ad agēs creatū. qđ ꝓbat̄. q2
sicut pōt supplere vicē subiecti quātū ad esse q̄etum
respectu accñtis: ita pōt vicē subiecti supplere respe
ctu agentis quantuꝫ ad fieri effectus. ꝓbatio. magis
videt̄ requiri cā ad effectū q̄ꝫ ad aliā cām ad cāndū.
subiectū aūt respectu accñtis hꝫ rōnē cāe: sed respe
ctu agētis ꝛ cāntis accñs hꝫ rōnē ꝯcāe tm̄. ğ ꝛc. ¶ Es
set ergo modus iste huius ꝯclōnis. ꝙ agens cātū non
agit sine subiecto: vel in se: vel in aliquo supplente vi
cē subiecti. Et in ꝓposito: lꝫ nō sit subiectū in se: de⁹
tn̄ supplet vicē subiecti. i. cālitatē extrinsecā q̄ cōpete

ret substantie si adesset: ꝛ hoc inquantū illa cā extrin
seca requirit̄ cū agente creato vt cōcausa. Et hoc est
posē sicut posē est ꝙ deus suppleat vicem illius cau
se respectu effectus creati. nō enim magis dependet
causa a cōcausa q̄ꝫ effectus cātus ab vtraq3 cā. ¶ Sꝫ
ꝯ hoc iterū arguit̄: q2 cālitas subiecti est receptio for̄e
sed imposē est deū vel in se vel in quocūq3 habere rō
nem receptiui forme. ¶ Item agens cātuꝫ si req̄rit
passum vt concām: ꝛ hoc in rōne recipientis formā.
ergo non pōt agere sine tali passo sine nouo miracu
lo: ꝛ ita erit nouū miraculū ꝙ agat posito aliquo tali
qđ suppleat vicē subiecti: sed in actione miraculosa
agens creatū non agit totū ex se. ğ opꝫ redire in h̄ ꝙ
illa actio non fit ab agente creato. ¶ De 4° transmu
tatione q̄ est in quātitate s̄m se facilius est. hic. n. nō
est aliqua posis s̄m augmentū ꝛ diminutionē: q2 nō
sunt spēs aiate: sed est hic posis s̄m appositionē ꝛ ab
latione. potest. n. ista supficies diuidi in ptes: ꝛ potest
hic aliqđ apponi quātū: ¶ De diuisione dico ꝙ non 3
est ꝓprie mutatio aliqua eiusdē subiecti: sed tn̄ ē re
ductio partiū in actu q̄ prius erant in potētia in toto:
h̄ est indistincte. reductio inquā ad actū distinctū: q2
prius erāt in toto ꝯtinuate. ꝛ ita quodāmō vnū ꝛ po
stea extra totū discontinuate. ¶ Si tn̄ queraf subie
ctū hic in mutatione tali quali. ¶ Rñ° ipe ptes manē
tes s̄m eandē entitatē positiuā. lꝫ non cū illa p̄cisiōe
quā intelligim⁹ dicentes ptē esse in actu pti poni sub
iectum: q2 s̄m eandem entitatē positiuā erāt in toto
ꝛ postea extra totū: sed in toto habuerūt ꝯtinuationē
q̄ ꝓhibuit illā actualitatē includētē p̄cisionē. extra to
tū aūt hñt eam: ita ꝙ ptes transmutant̄ a forma ad ꝓ
uationē ꝛ ita non est hic grātio: sed quasi corruptio si
ne grātione: q2 illa entitas q̄ nūc est vtriusq3 ptis po
sitiua totaliter prefuit: lꝫ non prefuerit sub illa p̄ci
sione. s. nō cū alio sicut nūc est illa eūt entitas tota q̄
prefuit non manet nunc. pꝫ ergo q̄ūo ista transmuta
tio non requirit quantitatē eandē manētē: loquendo
de idētitate q̄ est ꝯtinuitas: sed tn̄ requirit identitatē
loquēdo de quocūq3 positiuo hic ꝛ ibi. lꝫ aliter se ha
bente. ¶ De appositione dico: ꝙ posē est aliqđ quan
tum isti apponi ꝛ ei continuari: ꝛ hoc nullo subiecto R
manente eodē nisi forte istis partibus ꝯtinuatis vt p̄
dictū est in diuisione: ꝛ sic quantitas erit eadem: non
soluꝫ identitate ꝯtinuitatis: sed et eadem identitate
positiua q̄ p̄cedit ꝯtinuitatē: que. s. est in hac: ꝛ simili
ter in illa: siue continuent̄ siue discontinuent̄. Et hec
difficultas cōis est cuicūq3 vnioni siue diuisioni. si. n.
vel diuisio vel vnio est trāsmutatio: ꝛ q̄ris eius subie
ctum nihil cōe manet nisi entitates ptiū diuisap vel
vnitap. Et illa entitas q̄ꝫ est vnio facta hꝫ aliq̄d q̄ ca
ret q̄ꝫ est diuisio. s. habitudinē vnitoꝝ: vel continua
tionē eoꝝ loquendo de q̄ntis: ꝛ ita illa trāsmutatio
vlr in diuisione est priuatiua. in ꝯtinuatione vo posi
tiua. ¶ Et si arguis. si aliqđ quantū apponit̄ isti ꝛ fiat
isti spēi ꝯtinuū. ğ est idē terminus amborū. aut ergo ille
terminus est in subiecto aut sine subiecto. ¶ Rñsio Additio.
nē quere. ¶ Dicit̄ ꝙ corp⁹ xp̄i nō est sub aliquo idi
uisibili: nec sub aliquo qđ non est pars illius quātī:
ideo ille terminus aut linea cū non sit ps illi⁹ quāti
non se tenet ex pte ei⁹ qđ est sine subiecto. Si dicas
nō est maior rō ꝙ se teneat ex pte huius q̄ꝫ illi⁹. Ne
gat̄. q2 illa linea est in subiecto. cū non sit pars illius
hostie. ¶ Posset etiam dici lꝫ minus ꝓbabilr ꝙ fra
ctio seu diuisio prium quantitatis non est nisi quidā
mot⁹ localis: ꝛ est subiectiue in ipsis latis: ꝛ tūc opor
teret dicere econūerso ꝙ continuatio nō est nisi que

Aliorum dā latio: qꝛ latio nō facit cōtinuitatē: sed cōtiguitatē.

Ad argumēta principalia. ❡ Ad pͥmū dico ꝙ nō est de
eēntia mot⁹ ꝙ sit talis vl' talis entis: nec mutationis
ꝙ sit alicui⁹ alr̄ se hn̄tis: sic nec ꝺ eēntia albedīs ꝙ sit
1 alicuius hn̄tis albedinem: sȝ sicut sola aliq̄ in eē q̄eto
essentialr̄ est in se talis: lȝ nullius sit ut informabilis
ita mot⁹ eēntialr̄ est actualitas quedam potētialis:
vt ita dicā: ⁊ mutatio est quedā alr̄ habitio: lȝ nulli⁹:
denoīati ab h̄ vel ab illo. ❡ Ad 2ᵐ dico: ꝙ sicut phs
ↄcessit nec̄iuȝ eē sb̄m in mutatione vl' motu qꝺ sub
iectū p̄existeret termino formali: ⁊ eēt ps totalis ter/
mini. ita dixit cōpositū eē totalē terminū hui⁹ pdu
ctionis: sȝ apud nos ali̇s nō est omnino nec̄iū. ❡ Ad
3ᵐ pȝ: ꝙ aliq̄ trāsmutatio alia q̄ s̄m augmētum vel
diminutionē pōt eē circa q̄ntitatem vt diuisio ⁊ cōti/
nuatio: ⁊ hoc s̄m se. Rarefactio aūt ⁊ ↄdēsatio s̄m
accidēs: ⁊ p̄ ↄñs lȝ ille spēs nō possunt augeri nec mi
nui proprie loquendo: tamen possunt a quantita/
te minori ad quantitatem maiorem transmutari: ⁊
econuerso. Questio. V.

Etrāsmutatōe cōm⁹ prius
quero utrū pol' sit circa eucharistiā fie
ri trāsmutationē corruptiuaȝ illoꝝ acci
tiū: videt ꝙ nō. Sola est simplex inuaria
In pn̄.l.c.3. bili essentia ↄsistēs. li. 6. pn̄ᵒʳ. ❡ Itē Boe⁹ li. de tri.
sola simplex sb̄m eē nō pt. ❡ Itē mā est q̄ res pōt
I.c.22. eē ⁊ nō esse. 7. meta^e. ex his oīb⁹ hȝ ꝙ simplex ad/
min⁹ forma nō pōt corrūpi: sȝ accn̄s sepatū i euchari
stia est forma simplex isto mō. g̈ ⁊c̄. ❡ Itē si corrūpe
ref: aut in sub̄am aut in aliꝺ accn̄s: aut in nihil. nō in
nihil: qꝛ tūc creatura annihilaret. non in accn̄s: qꝛ tūc
creatura cāret accn̄s sine subiecto. nec in sub̄aȝ: qꝛ ex
accn̄te nō pōt fieri sub̄a. g̈ ⁊c̄. ❡ Contra. illa acciden/
tia pn̄t frangi: teri: ⁊ digeri: ⁊ pȝ ad sensum ⁊ pbat̄ ex
quadam glo. j. Coꝛ. 12. Nutrimētum aūt conuerti̇t
Dōs p̄senti in substantiam rei nutriende. ergo ⁊c̄.

li. 2. 2. i. fo.
p. 3. q̄stiā.
alia sic ꝙ
Hic dicitur ꝙ esse subsistēs qꝺ manen
tib⁹ accn̄tib⁹ cōuenit ē con
forme illi forme quā p̄us sub̄a panis hūit. ⁊ iō eē in q̄
dim̄siones subsistūt tollit̄ eisdē passionib⁹ q̄b⁹ tolle
tur sub̄a panis existe ibi. ⁊ pp hoc eodē mō corrūpūt̄
accn̄tia remanētia sicut p̄us poterāt corrūpi. p̄us autē
poterāt corrūpi dupl'r. vno mō manēte sb̄a pāis. alio
mō p̄ corruptionē sub̄e que ↄtingit ex transmutatiōe
accn̄tiū: qꝛ sicut gn̄atio est termin⁹ alterationis: ita ⁊
corruptio. ⁊ ex p̄te eē q̄ntitatis qꝛ cum vnaqueq̄ res
hēat q̄ntitatē determinatā intrā poterit fieri diuisio
ꝙ spēs nō remanebit. In h̄ g̈ facto aliq̄ transmutatōe
facta adhuc manet illud eē dimēsiuū sub̄e p̄cedenti
ↄforme. Aliqn̄ tollit̄ esse p̄dictū: ⁊ tunc desinit esse sa
cramētū. Et alr̄ ex p̄te q̄ntitatis: qꝛ si fiat diuisio i p̄tes
tāte q̄ntitatis ꝙ sufficiat ad spēm panis vel vini. ⁊ si
sint alie dimēsiones: qꝛ p̄tes ↄtinui que erāt in poten
tia sūt in actu: tn̄ eē ↄforme sub̄e p̄editi manet. si aūt
quātitas p̄tiū ad hoc nō sufficiat: esse vtrunq̄ desinit
esse. s. dimēsio ⁊ eē p̄dictū. ⁊ iō tūc corpus xp̄i desinit
al. pōs. ibi eē. In q̄d aūt fiat ista corruptio qn̄ est potentialis
tāget̄ i. q. sequēti. ❡ Cōtra 3nē p̄ncipalē q̄ dicit ꝙ eo
dē mō pōt tolli dimēsio ista sicut substātia: qꝛ hȝ esse
ↄfoīe sb̄e panis. arguo sic. nō pōt intelligi ista ↄformi
tas in aliquo positiuo nouo: qꝛ nihil tale aduenit ipsi
accn̄ti p̄ h̄ ꝙ est sine subiecto: sed illud qꝺ ei aduenit
ↄfoīe est tn̄ in ista negatione nō iherere actu. sȝ ↄfor
al. q̄. nec̄io mitas in ista negatōe nō sufficit ad hoc vt vniformi/
ter tollat̄: qꝛ iō tollit̄ eē sb̄e: qꝛ est passum p̄portiona ista ↄformi
tū agēti nāli. s. hn̄s p̄tē potentialē ⁊ actualē: quaꝝ po tas est tātū
tētialis pōt eē sine actuali: istud aūt hn̄s tn̄ ↄformita
tē in negatione nō hȝ aliq̄s tales p̄tes. g̈ ⁊c̄. ❡ Itē sb̄/
stātia cōposita nec̄io sibi determinat q̄litatē aliquam
p̄priā: ⁊ maxime s̄m eū q̄ ponit ꝙ substātia corrūpit̄
ad corruptionē q̄litatis: qꝺ nō eēt nisi nec̄io determi Th. vbi. s.
naret sibi illā qualitatē sed quātitas non necessario si
bi ↄterminat aliquā qualitatē. ita eni est idifferēs ad
ↄriam sicut ad istā: ⁊ ad vnū gradū eius sicut ad aliū:
qꝛ ex principiis quantitatis nulla qualitas nec vllus
gradus egredit̄ qualitatis. ergo ⁊c̄.

Dico ergo ad q̄ōnē: ꝙ accn̄tia euchari A
stie pn̄t corrūpi: ⁊ h̄ q̄dē de
qualitatibus: quaꝝ trāsmutatio nō req̄rit aliā quanti
tatē. satis ē manifestū s̄m cōeȝ opi. qꝛ ille pn̄t poni ha
bere subiectū cōe manēs. s. quantitatē: sed s̄m aliam Oñȝ in. 4.
opi. q̄ pōit q̄ntitatē sb̄e nō differre a sb̄a: nec quātitatē in mā de eu
albedīs ab albedīe: ⁊ p̄ ↄñs nullā eē hic quātitatē ma charistia te/
gis sepatā a subiecto q̄ substātiā cuius est q̄ntitas nō net hoc.
est eque facile saluare corruptionē q̄litatis. tūc. n. opȝ
ponere ꝙ cū pari rōne q̄libet q̄litas sit sine subiecto
sicut ⁊ vna. quecūq̄ trāsmutaret̄: trāsmutaret̄ sine sb̄
iecto: ⁊ tūc redit istꝺ ad difficultatē tactā in. q. p̄cedē
te q̄uo eucharistia corrūpit̄ p̄ corruptionē q̄ntitatis: ⁊
quomodo quātitas illa possit esse noua. ❡ Tamen
ad 3nē in cōi pōt sic argui. ētus agentis nō diminuit̄
p̄ hoc ꝙ accn̄s est sine subiecto: sȝ si accn̄s eēt in sub-
iecto posset corrūpi ab agēte nāli g̈ ⁊ mō. ❡ Hec rōn̄
ↄcludit: qꝛ nō sufficit sola ꝟt⁹ cāua agētis nālis: sed
opȝ ꝙ hēat passum ibi p̄portionatū ad hoc ꝙ agat si
cut p̄us. ❡ Sꝫ⁹ q̄diu māet quātitas satis facile est s̄ȝ
cōem opi. saluare passum respectu agentis nālis: ⁊ h̄
bene pōle est respectu q̄litatū ↄriaꝝ: qꝛ nō oīs altera/
tio inter ↄria req̄rit q̄ntitatē mutari. ⁊ tn̄ in tali altera
tione ad qualitatē cū qua nō posset stare spēs panis ꝺ
sinit esse eucharistia: qꝛ deus instituit nō ↄseruare eu B
charistiā hoc est accn̄tia sine subiecto: in q̄b⁹ sit corp⁹
xp̄i nisi quādiu manēt ibi q̄litates nate p̄ficere sb̄as
iā conuersas g̈ simpl'r saluat̄ eucharistiā posse desinē
esse actione agentis nālis: nec ibi est aliqꝺ miraculū
nouū: qꝛ eadē voluntate antiqua qua deus voluit eu
charistiā esse in ecclīa. voluit et illā nō manere nisi q̄
diu q̄litates apte nate p̄ficere substantias iā ↄuersas
manet. ❡ De corruptiōe aūt eucharistie p̄ corruptio/
nē quātitatis a quo agente possit fieri tactū est in q̄ō
ne p̄cedenti. An aūt in desitione eucharistie p̄ cōuer/
sionem vel trāsmutationē in quātitatē nouam opor/
teat substātiā redire. dicet̄ in. q. sequenti.

Ad rōnes. Ad primā dico: ꝙ auctor ille
loquit̄ de illis sex p̄ncipiis ꝺ
q̄b⁹ determinat. illa aūt sunt forme respectiue extri/
secus aduenietes. vn̄ h̄ auctor nō arguit de formis ab
solutis. ❡ Ad 2ᵐ pōt dici. ꝙ Boe⁹ loquit̄ de forma
que est pura forma. i. purus actus sicut applicat ibi ꝺ
deo. Et veꝝ est ꝙ forma que non est nata p̄ficere ali/
qꝺ potētiale non est nata recipe accn̄s: ⁊ ita est de es/
sentia diuina. nisi forte fiat instantia de essentia ange
lica ⁊ intellectione. sed de hoc in q̄ōne de simplicita Uide var. I
te angeli an habeat materiam. ❡ Ad philosophum. 2ᵒ di. 3.
7. meta. planum est ꝙ non concederet aliquid posse
corrumpi. nisi hēret potētiā distinctam ab actu sicut C
p̄em a p̄te: sed hoc poneret qꝛ ponit ordinē cāꝝ sim/
pl'r nec̄iū: vel qꝛ poneret simpl'r nihil posse corrūpi
nisi cuius pars manet post corruptionē. sicut ponit ni
hil p̄prie posse generari. nisi cuius ps fuit ante gene/

ratione: sed nec in ordine cāīū: nec in ista ptis sepa/
ratione a toto concordamus cuz ipso. ¶ Ad rationē
dico: q̄ q̄litas nō corrūpit̄ in nihil sed in qualitatem
aliā 2iā: vel alterius gradus in eadē specie: nec seq̄t
q̄ agens nāle faciat accn̄s sine subiecto: q2 q̄litas no/
ua hȝ idem subiectū qd̄ ꝑor q̄litas habuit vel saltez
q̄tū est de se hr̄e posset. Si aūt loquaris de corruptōe
q̄titatis: cui nō pōt assignari aliqd̄ aliud prius subie/
ctū: illa nō corrūpit̄ actione nālis agētis sine subiecto
vel ꝑexīte: de quo dictū est in. q. p̄cedēti vl' de nouo
creato: de quo dicet̄ in. q. sequenti. Qō. VI.

Ultimo quero. Utrū in qua trāsmutatione facta circa eucharistiā neces/
se sit s̄bam aliquā actiōe diuina redire:
videt̄ q̄ nō: q2 q̄titas sep̄ata hȝ modus
subst̄ātie in agēdo. g̃ ꝛ in fiēdo ꝛ patiendo. g̃ q̄cq̄d p̄t
gn̄ari de suba si ibi eēt poterit gn̄ari de q̄titate sepa/
ta. nō ergo opȝ aliquā substātiā redire. ¶ Itē agens
nāle ꝛ approximatū passo naturalr̄ transmutat. ergo
non req̄rit̄ miraculū ad h̄ vt trāsmutet: sȝ substātia nō
p̄t redire nisi p̄ nouū miraculū. g̃ nulla transmutatio
possis ibi req̄rit substantiā redire. ¶ Itē agēs natura/
le non ipeditū nec̄io agit. g̃ non depēdet in agēdo ab
aliq̄ actione q̄ sit īmediate volūtatis diuine: q2 volū
tas diuina nullius actionis ad extra est p̄n̄m nisi 2tin
gēter. nec̄ium aūt nō p̄t depēdere a 2tingēti. g̃ in ista
actione nō req̄rit̄ aliq̄d qd̄ causet̄ a volūtate diuina ī
mediate. ¶ Itē Aug. 7. de ci. c. 30. sic de⁹ res q̄s con
didit administrat vt eas ꝓprios motus agere sinat. g̃
sinit agēs nāle agē motū suū nālē. ꝛ p̄ 2ns trāsmutar
eucharistiā sine oī miraculo. g̃ ꝛ sine substantia rede
unte. ¶ Cōtra. iste spēs p̄nt nutrire vt dicit quedam
glo. sup illud. i. Cor. ii. Alius q̄dē esurit: alius vo ebri
us ē. g̃ p̄nt trāsmutari ī substātia alēdi. g̃ ex eis p̄t gn̄a
ri substātia: sȝ h̄ nō pōt fieri nisi substantia redeat: q2
ex nō s̄ba nō fit s̄ba. ¶ Itē pȝ ad sēsū: q̄ hostia 2secra
ta pōt corrūpi ī ignē vl' ī aīatū gn̄itaū p̄ putrefactōeȝ: si
cut corrūperet̄ si eēt ibi panis. ꝛ tūc vt p⁹ suba gn̄a
ri non potest nisi substantia redeat. ergo ꝛc̄.

Hic est vna opio Inno. de officio mis/
se. p̄te. 3a. c. de fractiōe. di
cit. n. q̄ substātia panis redit q̄ pōt sic p̄bari. q2 xp̄us
est in eucharistia vt nutrimētū spūale. ꝛ tādiu q̄diu
spēs sunt vt cōueniens nutrimētū corp̄ale. g̃ desinen
tib⁹ spēb⁹ hr̄e rōnē 2ueniētis nutrimēti: vtpote qn̄ si
eēnt in substātia panis ꝛ vini ille substātie eēnt icōue
niētes ad nutrimētū corp̄alr̄: tunc rōnabil'r desinit ibi
eē corp⁹ xp̄i vt nutrimētū spūale. deficiēte aūt eucha
ristia redit substātia. Nec opȝ hic ponere nouū mira
culū ad h̄ q̄ corp⁹ xp̄i desinat ibi esse qn̄ spēs nō eēnt
nate efficere substātias 2uersas: q2 ita deus instituit
eucharistiā nō manē nisi manētibus spēb⁹ 2ueniēti/
bus. Nec ē nouū miraclȝ. q̄. s. desinēte corp̄e xp̄i ibi
eē redeat substātia: q2 de⁹ ordinauit nūq̄ accn̄tia eē
sine subiecto. nisi in eucharistia. ¶ Cōtra h̄ posset ar
gui sic. q̄ro qn̄ redit substātia panis: aut h̄ ē ī vltio istā
ti qn̄ gn̄at̄ ibi noua substātia. ꝛ tūc seq̄t̄ q̄ sil' sit ibi pa
nis ꝛ non panis. qn̄. n. gn̄at̄ aliq̄d panis corrūpit̄: ꝛ p̄ te
tūc panis est ibi p̄ ꝛ h̄ est incōueniēs: aut añ illud vlti
mū instās: ꝛ tūc vident̄ seq̄ duo icōueniētia. p̄m̄ est q̄
nō tādiu manet ī eucharistia q̄diu manerēt ibi spēs
non corrupte. vel q̄ sil' manebit eucharistia ꝛ erit ibi
substantia panis cū corp̄e xp̄i. ¶ 2m̄ incōueniēs ē: q2
agēs qd̄ p̄t ī p̄tē mot⁹ pōt in totū motū ꝛ terminū q2 — a.l. alia q̄ corpus xp̄i.
nō magis repugnat vna pars mot⁹ ipsi susceptiuo q̄

alia: h̄ appet ex dictis. d̄. in. q. p̄cedēti. sȝ nō magis re/
gnat illis spēbus vna pars alterationis q̄ alia q̄diu — huius dist.
spēs ille nō corrūpūt̄ simpliciter sed alterantur. ergo
agens potens in primam p̄tē alterationis potest ꝛ in
quālibet. ergo dū manet illa alteratio non necesse est
substātiā redire. ¶ Sed ad istud argm̄ p̄babilius es/
set dare 2m̄ mēbrū: ꝛ tūc p̄m̄ qd̄ infert forte nō eēt in
cōueniēs opināti. diceret eni q̄ nō māet eucharistia
q̄diu manēt spēs ille q̄litercūq̄ se hūtes: sed q̄diu
manēt vt cōuenientes nutrimēto possunt āt sic alte/
rari vt non conueniāt nutrimēto anteq̄ totalr̄ corrū
pat̄. sicut posset panis nō eē 2ueniēs nutrimentū añ/
q̄ corrūperet̄ sapor ꝛ alia accn̄tia: ꝛ tūc difficile esset
inuenire certū gradū alterationis vel putrefactionis
vsq̄ ad quē p̄cise maneret eucharistia. ¶ Ad 2m̄ di/
ceret̄: q̄ p̄p̄ totā illā alteratione q̄ p̄cedit corruptōeȝ
spēꝝ: ꝛ p̄ 2ns corruptionē eucharistie nō oȝ substan/
tiā redire: sed opȝ eā redire p̄p̄ gn̄ationē q̄ sequit̄ illā
alterationē ꝛ concomitabit̄ corruptionē spēꝝ. nō aūt
pōt redire tūc qn̄ erit corruptio. q2 tūc sil' eēt ꝛ nō eēt.
¶ Sȝ ista rn̄sio nō assignat sufficientē reditionē sube
pāis. eque eni posset agēs nāle agere vsq̄ ad vltimū
instās si nō rediret p̄ te: g̃ nō dicit sufficienter.

Est alia opi. que ponit mām redire. exponit̄
tn̄ q̄ nō pōt itelligi de mā p̄us ānihi/ — Tho. p̄senti
lata: q2 qd̄ in nihil est redactū nō pōt itez idē nūero — di. ar. 2. i sol.
redire: nec ēt de mā p̄us 2uersa in corpus xp̄i. h̄ pōt — p̄n. 2. q̄stiuz.
intelligi: q2 illa nō posset redire nisi corp⁹ xp̄i vel mā
corp̄is xp̄i econuerso 2uerteret̄ in māȝ panis. sic nec
panis 2uersus posset redire nisi corpus xp̄i 2uertere
tur in panē. Sed opȝ istā opi. intelligi si debeat p̄ba/
bilr̄ sustineri: q̄ deus nouā mām creat: nec oȝ tūc po
nere nouū miraclm̄: q2 hoc est ex antiquo miraculo.
ne fides p̄dat meritū: ꝛ p̄ 2ns vt ois trāsmutatio pos/
sit h̄ fieri ab agēte naturali: q̄ posset fieri si accn̄tia es/
sent ī substātiis. nec tūc simplr̄ substātia māe corp̄ee
ī 2uersione minueret̄: nec in p̄n° creata p̄stinis redi
tionem augeret̄: q2 quātū fuit de mā 2uersum in cor
pus xp̄i tn̄ redit h̄ vel creat̄. ¶ Cōtra hāc opi. arguo
sic. quero enim qn̄ redit materia. aut in vltimo instā/
ti qn̄ generatur ibi noua substantia: aut ante vltimū
instās. Nō ante. p̄p̄ duo. rū q2 manēte eucharistia eēt
substantia ibi māe alia a mā corporis christi: quod
nō tenet cōis scola. Tum q2 illa mā eēt sine forma:
qd̄ est simplr̄ impossibile s̄m istū: saltē non ē possibi/
le sine nouo miraculo: sed nō sunt ponēda plura mi/ — Tho. p̄a p̄te
racula sine necessitate. Si vero in instāti gn̄atiōis re — sum. qō. 66.
dit mā. frustra ponitur redire ad hoc vt agens nāle — ar. 1.
generet ex ea. q2 non gn̄at nisi de mā quanta s̄m istū
maxime. Silr̄ nō pōt gn̄are nisi cū illa gn̄atione con/
comitet̄ corruptio: ꝛ spāliter s̄m istum: sed tunc non
corrūpet aliquā substantiā: q2 illa mā non redit sub — Th. vbi. s.
forma substātialis corrūpēda: q2 tunc simul hr̄et eā ꝛ — ar. 2.
nō hr̄et. ¶ Mod⁹ etiā ī quo dicit iste doctor opi. istā
nec̄io esse tenēdā. s. q̄ nō redeat: nec materia annihi
lata nec 2uersa: sed tm̄mō possibile est eaȝ redire: q2
alia noua creatur. nō videt̄ p̄babilis: q2 mā annihila
ta redire pōt ꝛ materia 2uersa. ¶ Primū p̄bat̄: q2 ni
hil sequens annihilationē materie est eiusdē rōnis:
cum nihilo p̄cedēte creationē materie. sicut termin⁹
annihilationis ad quē ꝛ creationis a quo sunt idem
vel eiusdem rationis: sicut in generatiōe ꝛ corruptio — Confutatio
ne. ergo est eadē distātia materie ad nihil sequēs an — subtilissima.
nihilationē eius: ꝛ ad nihil precedēs creationem ei⁹
ergo eadem potentia pōt super hanc distantiam ꝛ il/
lam que ergo pōt creare pōt ꝛ annihilataȝ reparare.

¶ Itē.mā annihilata non est magis nihil q̄ an̄ crea
tionē.nō ergo magis includit ɔ̄dictionē q̄ prius.ḡ si
cut prius potuit oī potentia illud pducere qd̄ sic erat
nihil:ita ⁊ nūc pōt. ¶ 2ᵐ.s.de mā cōuersa pbat̄: qꝛ
corpus xp̄i nō aliter se hꝫ p hoc q̄ panis ɔuertit̄ i ip/
suꝫ.ḡ econuerso posset panis ɔuersus redire eo mō q̄
ɔuersus est in ipsuꝫ absq̄ hoc q̄ corp⁹ xp̄i alr̄ se hr̄et
in se.qꝛ sicut hn̄do in se istā entitatē post cōuersionē
nō alr̄ se hꝫ positiue.ita in non hn̄do: puta si rediret
Egi.in theo. panis nō alr̄ se hr̄ēret priuatiue. ¶ 3ᵃ opi.est.q̄ sicut
theore.44. cōmētator dicit ꝑ phy. Et de suba orbis in mā gn̄abi
45. liū ⁊ corruptibiliū opꝫ intelligere dimēsiones inter/
Cō.66.ideꝫ minatas ante aduētū forme subalis:alias non posset
4.phy.c.15. itelligi diuisio māe vt in diuersis ptib⁹ māe sint diu
expressius. se forme subales.hmōi aūt dimensiones post forme
subalis aduētū accipiūt eē terminatū ⁊ ɔpletū.q̄cq̄d
aūt intelligit̄ in mā an̄ formā subalē hoc manet ideꝫ
nūero in gn̄ato ⁊ corrupto:qꝛ remoto posteriori opꝫ
remanere prius.Sicut ḡ mediātib⁹ his dimēsioni/
bus icōpletis mā panis cōcipet formā eius qd̄ ex pa
ne gn̄aret̄;⁊ h̄ pane non ɔuerso. Ita cū nūc sit datū
dimēsionib⁹ vt subsistāt ⁊ habeāt eē ɔforme eē ꝓris
sube ɔdat̄ eis q̄ possint subeē forme sbali:qꝛ de natu
ra sua nō hn̄t q̄ subsint nisi sn̄ accidētali. sed a for̄a
substātiali hn̄t h̄: ⁊ tūc vel ex ɔiti adueniet mā ppter
cōcomitātiā nālē forme ad māꝫ vel ipsi dimensioni
v̄tute diuina dabit̄ nā māe pp ppinq̄tatē ad ipsam:
Hēri.q̄li.8. vt sic illō genitū sit cōpositū ex mā ⁊ forma. ¶ Addi
q.36. tur huic opi.q̄ si ex talib⁹ dimēsiōib⁹ gn̄aret̄ vermis
ꝑ: ⁊ post ex partib⁹ nutriētib⁹ gn̄āret̄ sba:materia nu
trimēti erit eādē materia illi⁹ sube. ¶ Cōtra istā opi.
A arguo sic.forma determinata ad aliq̄d receptiuū nul
lo mō pōt aliud pficere:sicut nec albedo angelū:nec
sapia lapidē:sꝫ forma sbalis determinat̄ ad māꝫ sub
stātialē: vt ad ppriū susceptiuū.ḡ nullo mō pōt pfice
re dimēsionē ō gn̄e q̄titatis q̄ nō ē mā sbalis. ¶ Itē
forma de gn̄e priori nō ꝑt perficere susceptiuū de ge
nere posteriori.ḡ nec forma sbalis dimēsionē.ans p
bat̄.qꝛ actus ꝑsupponit potētiā: ⁊ hoc loquēdo ō or/
dine originis.act⁹ aūt gn̄is ꝓris nec origine:nec p/
fectione aliquid presupponit de genere posteriori.
¶ Itē 3° ⁊ vī manifesti⁹:qꝛ for̄a sbalis est talis act⁹
q̄ est nat⁹ cōstituere p se vnū cū suo pfectibili p se sꝫ
nō ꝑt ɔstituere vnū p se cū aliquo ō genere quātita
tis.ḡ ⁊c̄. ¶ Itē.illud qd̄ est eēntialis rō terminandi
dependētiā alteri⁹ nō ꝑt ad illud ōpēdere.for̄a subst̄ā
tialis ē hmōi respectus q̄titatis.ḡ ⁊c̄. ¶ Itē q̄uo de
po⁹ dimēsiōis ꝑt deduci for̄a sbalis: cū ex nā rei nō
sit in illa tāq̄ in pprio potētiali:Sic ḡ vī iprobata p⁹
ps opi.in gn̄ali.s.q̄ dimēsio n̄ ꝑt hr̄e vicē māe respe/
ctu forme sbalis. ¶ Quātū aūt ad gn̄ationeꝫ ex illa
dimēsione iprobat̄ in spāli.ꝑ sic. Ignis genit⁹ ex illa
dimēsione ⁊ for̄a sbali ignis nō eēt vniformiter:nec
vniuoce ignis cū alio igne gn̄ato ex for̄a substātiali ⁊
mā ignis: ⁊ tūc ignis nō vniuoce ageret cōburendo
hostiā sicut cōburēdo lignū. ¶ Itē.nō solū in vno se
quit̄ absurditas q̄ erit ignis mathematic⁹ ex q̄tita
te ⁊ for̄a sbali: sed erit talis ꝓcessus in gn̄abilibus ⁊
corruptibilib⁹ vsq̄ ad finē mūdi.nā ex illo igne hn̄te
dimēsionē pro materia dicto mathematico genera/
bit̄ aqua hn̄s idē p mā qd̄ habuit corruptū pro mā:
⁊ ex illa aqua aer: ⁊ sic vsq̄ ad finē mūdi: vel in infi/
nitū s̄ꝫ phos. ¶ Qd̄ ēt ille alius doctor addit de mō
sine mā nutrimēti aduenientis nō saluat ꝓpositū.po/
sito eniꝫ q̄ genitū nō sit nutribile sicut ignis nihil va
let. ¶ Itē.esto q̄ sacerdos eēt nutrit⁹ de istis sp̄eb⁹

⁊ positio sicut posē est q̄ p magnū t̄ps quousq̄ mul
te ptes materie fluxissent ⁊ noue genite fuisset. seq̄t̄
q̄ ille ptes nō ita erūt vere partes carnis: ⁊ ex ptib⁹
essentialib⁹ carnis cōstitute sicut alie ptes q̄ nō eēnt
genite ex sp̄eb⁹: ⁊ sic posē esset ponere casuꝫ q̄ puer
nutritus ex specieb⁹ vsq̄ in finē vite sue nō resurge
ret nisi hō ɔpositus ex dimēsione ⁊ forma substātiali
vna vel plurib⁹. ¶ 4ᵃ opi.est q̄ in trāsubstātiatione Ric.pn̄ti di.
ipsis accn̄tib⁹ cōicat̄ p creationē possibilitas trāsmu ar.2.q.2.in
tabilis:nō tm̄ in formā:sed ēt in infimū gradū actua sol.pn̄ᵇ.
litatis que est mā.ḡ accn̄tia resoluunt̄ postea in māꝫ
ex predicta potētate eis annexa ɔuersa in actualitatē
gradus infimi naturalr̄ factā.Et ita hec opi. ɔcordat
cū 2ᵃ.s.q̄ mā redit:sꝫ nō imediate a deo:sꝫ p actōeꝫ
agētis nālis. ¶ Cōtra h̄:qꝛ hoc purū posē s̄m ip̄m ē
terminus creatōis.ḡ est aliq̄d extra cāꝫ suā:vel extrā
pᵃᵐ cām hn̄s entitatē positiuā materia inferiorē:sed
h̄ ē falsuꝫ:qꝛ dicit Aug.lib.ɔfes.Fecisti dn̄e duo:vnū 12.c.13.
ppe te angelicā naturā:aliō ppe nihil.s.māꝫ p̄mā.
ḡ de facto nihil est inferi⁹ materia p̄ma:sꝫ forte posē
sit aliquid iferi⁹ creari a deo.q̄cq̄d sit de hoc non hꝫ
h̄ bene locū disputatio de hoc. ¶ Ad ꝓpositū arguo
sic.materia non pducit̄ p gn̄ationē cū sit fundamen/
tū ꝑsuppositū gn̄ationi.ḡ agēs naturale non ꝑt illud
purum potētiale admixtū sp̄ebus ɔuertere in mate
riā primā vel in ɔpositū:ita q̄ actiōe illa pducat ma
teriā p̄mā vel ppriā isti ɔposito. ¶ Iteꝫ.esto q̄ tale
ɔpositū poneret̄ in sp̄eb⁹ eucharistie. ⁊ q̄ posē esset
de illa actione naturalis agētis pducere māꝫ vel cō
positū adhuc frustra poneret̄:qꝛ agēs naturale nō ꝑt
agere nisi inquantum actu est:qd̄ non esset hic.

Dico ergo ad qōnē.q̄ trāsmutationuꝫ possibiliū circa eucharistiaꝫ.
quedā stāt cū eucharistia manēte.q̄dā nō. oēs pᶜ nō B
reqrūt sbaꝫ redire q̄cūq̄:nec actiōe dina: nec actio
ne agētis naturalis:nec i illis de facto est mā vel re/
dit. ¶ Scbaꝫ aūt quedā non reqrūt sbaꝫ redire: tn̄.
redit actione diuina.ita q̄ sunt q̄tuor ɔ̄nes. ¶ Pri/
ma pbat̄.oē agēs potēs in trāsmutationē aliquā ꝑt
in terminū illi⁹ si hꝫ susceptiuū:non magis repugnāt
termino q̄ motui.sed in transmutationib⁹ in q̄bus
manet eucharistia agēs naturale pōt in totū motū: ⁊
susceptiuuꝫ non plus repugnat termino q̄ motui.ḡ
⁊c̄ minor pꝫ.qꝛ susceptiuū nō ꝑt hic poni nisi q̄titas.
quātitati aūt nō magis repugnat vnus gradus q̄lita
tis ad quē ꝑt esse trāsmutatio q̄ ali⁹ gradus imꝑfe/
ctior s̄m quē ⁊ alios sibi siles pōt esse motus altera/
tionis. Nā quātitas s̄m rationē sui non determinat
sibi aliquē gradū q̄litatis.igit̄ ⁊c̄. ⁊ sic pꝫ p̄ma ɔclusio
scilicet q̄ manente eucharistia nō est necessariū re/ C
dire substātiā. ¶ Et p ideꝫ ꝑt probari 3ᵃ ɔclusio.s.q̄
transmutatio corruptiua eucharistie:dum tn̄ ibi ma
neat eadē quātitas:que sit subiectū trāsmutationis:
non neccio reqrit substātiā redire. ¶ 2ᵃ ɔclusio pbat̄
qꝛ dū manet eucharistia nō ē ibi substātiā nisi substā
tia corporis xp̄i.accn̄tia ēt manēt tūc sine subiecto.
sꝫ neutrū istoꝝ esset verū si alia substātia rediret.er/
go manēte eucharistia nulla substātia ō facto redit.
¶ 4ᵃ conclusio est dissimilis 2ᵉ que est.siue per alte D
rationē:siue per motū in quātitate corrūpat̄ eucha/
ristia redit de facto substātia. ⁊ h̄ est substātia compo
sita cui talia accn̄tia ɔuenirent quā etiā afficiunt: ⁊ h̄
in instāti corruptionis ⁊ imediate a deo. ¶ Prima
pars hui⁹ ɔclusionis pbat̄:qꝛ deus statuit illas sp̄es
manētes esse sine subiecto in eucharistia ꝑcise ⁊ nō
alibi.ergo statuit q̄ cessante eucharistia non sunt

spēs sine subiecto. ⁊ p ɔ̄ñs in ipso instāti corruptiōis sit ibi aliq̄ suba. ¶ 2ª pars pbat: qꝛ si aliqua substātia redit: nō alia q̄ illa que pōt illis accñtibus nouis affici: qꝛ alia suba non eēt capax. ¶ 3ª pars pbat. s. q̄ nō redit imediate nisi a deo: qꝛ nullū aliud agēs hꝫ virtutē actiuā ad hoc sufficiētē. Nō ergo redit suba cōposita dū accidentia eucharistie manēt: vt dicit pma opinio. nec vt dicit scda opinio: redit mā siue p reparationē seu resolōnē seu creationē: qꝛ hoc esset oino superfluū: cū p mām solā nō posset magis saluari actio aliqua agētis nālis. nec vt dicit tertia opinio dimēsio est susceptiuū forē sbalis. nec vt dicit 4ª opinio possibilitatis illa ē aliq̄d: nec ī aliq̄d ɔuertibile. ¶ Que aūt trāsmutatio possit fieri manēte eucharistia pꝫ: qꝛ
e quelibet alteratio p quā nō iducit aliq̄d icōpoſle pani si maneret: ⁊ trāsmutatio fm q̄titatē per se vt fractio ⁊ diuisio: qꝛ ptes panis hōgenee nate essent manere sub illis ptibus quātitatis diuise. vel fm quātitatē cōcomitāter: vt est in rarefactōe vel ɔdēsatione: dū tñ nō inducat quātitas repugnās sube panis iā cōuerse si eēt. ¶ Per oppoᵐ aūt trāsmutatio corruptiua fꝫ q̄litatē fꝫ gradū illū fm quē nō posset stare cū pane si maneret. ⁊ hoc lꝫ q̄titas oino maneat eadē. talis aūt nō pōt fieri manēte eucharistia. vel saltē nō fit de facto. vñ si possibile eēt q̄ calor ignis inducere tur in spēbus cōsecratis fm gradū repugnātē pani si adeēt: ⁊ tñ quātitas oino eadē que pri⁹ maneret corrūperet eucharistia: qꝛ eucharistia nō cōsistit in sola
f quātitate: sꝫ in aliis accñtib⁹ necio ɔ̄ñtib⁹ subas conuersas. Et p ɔ̄ñs in inductione illius caloris icōpossibilis rediret suba ð scō. vt pbatū ē 4ª ɔ̄ne. sed hic nō eēt neciū pp actionē agētis nālis vt dicit 3ª cōclusio. hēret. n. agēs nāle q̄titatē p subiecto in quā posset iducē illū calorē: vt pbat pbō pᶜ ⁊ 3ᶜ ɔ̄nis. ⁊ tūc esset ibi quātū calidū calore igneo: ⁊ tñ nō esset ignis.

Ad argumēta. ¶ Ad pmū dico q̄ q̄titas sepata nō hꝫ aliquē modū positiuū sube. sꝫ tm̄ negatiuū: istū. s. nō inesse actu subiecto: sꝫ iste modus negatiu⁹ nō sufficit ad h̄ vt possit eē subiectū magis q̄ pri⁹. imo cui⁹ potuit pus eē imediatū subiectū ei⁹ pcise pōt eē nūc pōt tñ ɔcedi illud argᵐ q̄ alicui⁹ transmutatiōis pōt quātitas eē subiectū: sꝫ nō trāsmutatiōis ad subam:
g qꝛ ibi reqrit q̄ subiectū sit pncipiū sube cōposite: vt mā. ¶ Ad 2ᵐ cōcedo q̄ nō reqrit nouū miraculum ad actionē agētis nālis q̄diu agēs illud hꝫ passuꝫ: sꝫ qñ nō hꝫ passuꝫ nō pōt agere nisi p miraculū det sibi passuꝫ. sed sicut a nā dari nō pōt: ita passuꝫ reqsitū ad gnātionē nō est hic: nec pōt esse vel fieri p agēs nāle de aliquo qō fit h̄. ⁊ iō opꝫ ad hoc q̄ agēs nāle possit agere hāc actōe: q̄ p miraculū redeat sibi passuꝫ pportionatū: nec tñ dico q̄ qñ redit de facto fm 4ᵃᵐ
h ɔ̄nē q̄ agēs nāle ibi generet: sꝫ solus deus creat ibi subaꝫ cōpositā p̄. sed si vlterior dēat seq̄ gñatio alicuius ð illa suba: pōt agēs nāle ibi agere ad formā substātialē: qꝛ hꝫ passum sibi cōueniēs. ¶ Per idē pꝫ ad 3ᵐ. qꝛ necio agit q̄tū pōt agere. nō aūt pōt ibi agere ad formā subalē nisi sit ibi aliud receptibile a q̄titate. iō necio reqrit actio dina. ¶ Et si queras an agat agēs nāle ad hoc q̄ suba illa rediēs actione dina sit quāta vel q̄lis illa q̄litate quā iducit in quātitatem. Posset dici q̄ sic: qꝛ cū posterius nā agat q̄ deus in reducēdo subaꝫ. ⁊ in illo posteriori hꝫ passuꝫ receptiuum illius termini formalis in quē pōt ⁊ p ɔ̄ñs pōt illud passum afficere illo termino formali. Uel pōt dici oppositū. s. q̄ nō: qꝛ nō pōt agēs creatū informare

subiectū aliquo accidēte: nisi pus habuerit aliq̄d repugnans qō tollit p actionē agentis hmōi. Sed hoc nō est necessariū qꝛ si h̄ non precedit ordine duratiōnis ɔ̄riū vel puatio: nō ppter hoc tollit actio agētis naturalis: qꝛ hñ pōt agens nāle hēre effectū sibi coeuum ⁊ in seipso: vt de pprijs passione ɔ̄rie subiectuꝫ vel in alio: vtpote si simul crearent sol ⁊ aer simul fieret aer lucidus a sole: ⁊ tñ non pcessisset in aere oppositū luminis. ¶ Ad quartū signāter dic Aug ppios motus. i. qui sunt ɔ̄tute ppria corꝫ: sed talis nō ē nisi qui hꝫ subiectum cōueniēs: cuiusmodi nō est quantitas ad susceptionē forme subalis. ⁊ iō posita sola quātitate non potest suba produci nisi actione diuina.

¶ Solet et queri ⁊c. Dist. XIII.

Hec est vltia ps ī qua magister determinat de cā efficiēte cōsecrationis eucharistie. ⁊ diuidit in duas. in pncipalē in qua determinat hāc ɔ̄nē. q̄ a quocūq̄ sacerdote bono vel malo indifferenter pōt cōfici eucharistia. ⁊ incidentalē que tāgit ð perceptōe sacri hui⁹. 2ª ibi (Illud etiā sane.) ⁊ sequtur epilogus respectu istius tractatus totius ibi (De hoc celesti mysterio.) ⁊ pars incidētalis ibi q̄s fit dicēdus hēticus que incipit ibi (Ne aūt ignores.)

Circa hanc di. q̄ro duo ¶ p̄ vtruꝫ sola actione diuina possit confici corp⁹ xp̄i. ¶ 2º. vtrū q̄cūq̄ sacerdos pferens verba cōsecratōis cū itētōe determinata ⁊ circa mā ꝫ ɔueniētē posset cōficere eucharistiā? Qō. I.

Ad primum sic pcedit. ⁊ arguit q̄ nō in. 6. pncipijs di q̄ oīs actio in motu sit mat. dina actio nō fundat ī motu. g̊ deus nō cāt aliq̄d per actionē suā. g̊ nec h̄. La.ð actōe. a.l. Auctor 6. pn⁹ᵉ dic.
¶ Itē ibidē. ppriū est actioni ex se iferre passionē. sꝫ h̄ nulla passio iferf. g̊ hic nō est actio. Minor pbat qꝛ illa passio fieret in instāti cōuersiōis sicut ⁊ actio. ī illo aūt instāti nō manet panis. g̊ tūc nō est passio i pane. sed nec tūc est passio in corpore xp̄i qꝛ corp⁹ xp̄i tūc per istā actionē nō mutat. ¶ Itē q̄ nō sola actione diuina. p̄ sic. agēs nāle pōt cōuertere totū in totū. qꝛ p̄ de ge. di q̄ gñatio est cōuersio totius in totū. ergo agēs nāle pōt in totā istā cōuersionē: qꝛ nō vr sibi īpossibilis nisi qꝛ est totius in totū. ¶ Itē nā pōt formare corpus xp̄i in eē nāli. g̊ pōt illud formare hoc fm esse qō hꝫ in eucharistia. probatio añtis. Natura formauit corp⁹ ex sanguinibus virginis. pbō ɔ̄ñtie. L.c.io.t.23 Idē eē est corporis xp̄i in vtero v̄ginis ⁊ in eucharistia. sed sup idē esse vt terminū pōt eadeꝫ v̄tus. g̊ ⁊c. ¶ Et si dicas q̄ est idē eē. tñ sub alio ⁊ alio mō. ⁊ q̄ lꝫ super pᵐ modū possit nā nō tñ sup 2ᵐ. ¶ Cōtra. esse fuit per se terminus istius actōis: nō aūt ille modus. g̊ eodē esse manēte per se manet idē terminus ⁊ per ɔ̄ñs in illud posset eadē virtus. ¶ Nec pōt dici q̄ phibet pp modū. qꝛ modus nō repugnat ei cuius est modus ergo iste modus nō repugnat illi eē. g̊ qō pōt in illud esse fm se nō impedit per quēcūq̄ modū eius quin possit in ipm. ¶ Et cōfirmat iterū. qꝛ maius est posse in esse q̄ in quēcūq̄ modū eius. ¶ P̄. vltimo sacerdos habet aliquā actioneꝫ respectu cōsecrationis. ergo nō sola actione dei cōficit eucharistia. antecedēs pbatur. nō enim reqrit intēno aliquā in aliquo respectu alicuius effectus ad quē

ſpm nullo mõ ẽ eã agẽs. ſʒ intẽtio ſacerdotis reqrit.
g̃ ⁊c. ℂ Cõtra pma.q.pᵃ.inter catholicã. ⁊ ſumit ab
Aug.lib.ð corpore dñi. Myſteriũ corporis ⁊ ſangui
nis dñi pficit virtute.ſ.ſ.⁊ ſequit: ſicut xpo eſt qui ba
ptizat:ita ipſe eſt qui p ſpiritũ ſanctũ hanc ſuã efficit
carnẽ ⁊ trãſfundit in ſanguinẽ. ℂ Item Greg.i.q.i.
Multi ſecularium. Unus idẽq; ſpũs.ſ.in tota eccl'ia
inuiſibiliter myſteria corpis xpi ⁊ opando ſanctificat
⁊ ſcificãdo bñdicit. Et iſte due auctes ponũt h i lra.

A Ad ſolutionẽ huiᵘ.q.tria ſunt videnda. Primũ an actiõe diuina poſſit h ſacm cõfici.ſ.eucbariſtia: ⁊ h tangũt pᵃ duo argᵗᵃ. 2ᵒ an actõe agentis creati vt pncipalis agẽtis: ⁊ hoc tãgũt duo ſequẽtia arᵗᵃ. 3ᵒ an actiõe alicuius creati vt inſtrũalr agẽtis: ⁊ hoc tãgit vltimũ arᵐ.

B ℂ De p̃ vr manifeſtũ q̃ ſic: loquẽdo de actione cõiter ſicut deus dr hẽre actionẽ circa creaturas: qñ aliqd nouũ imediate facit in eis: niſi q̃ nõ eſt eque facile videre quõ ſit h actio poſitiua ſicut in creatiõe. qr nõ eſt hic aliqd poſitiuũ abſolutũ accipiẽs ſimplr eẽ. ſed de hoc tactũ eſt diſt.ii. ℂ Magis g̃ pprie diſtinguẽdo actionẽ ꝯ relonẽ hʒ hmõi articulus difficultatẽ: ⁊ dr q̃ hoc mõ accipiẽdo actionẽ actõe diuina põt fieri. ⁊ ſit hmõi ꝯuerſio: qd pbat ſic. nõ minoris vtutis vel actionis eſt aliqd ꝯuertere in pexñs. q̃ in non pexiſtens: ſed ſi cõuerteret a deo panis in nõ pexiſtens eſſet ibi ſimpliciter actio diuina: qua illud non pexñs pduceret. qr pduci nõ poſſet niſi aliq̃ actiõe: nõ relone. g̃ ⁊ nũc eſt actio: ⁊ nõ tm̃ relõ. ℂ Itẽ creatio eſt vera actio. ſʒ nõ minus poſſet terminᵘ iſtiᵘ cõuerſionis accipe eſſe q̃ terminus creationis.ſ. ſi hec cõuerſio fieret in nõ pexñs: qd totalr acciperet eſſe p ꝯuerſionẽ iſtã. g̃ ⁊c. Maior lʒ videat plana. tñ pbat accipiẽdo actionẽ ſtricte vt dictũ eſt. qr ſi creatio eẽt tm̃ relõ. g̃ creare eſſet tm̃ referri. ſed cum creare ſit deũ velle rẽ eſſe: tũc velle diuinũ eẽt tm̃ relõ vel referri. qd vr incõueniẽs. ℂ Itẽ deus hʒ actionẽ pprie dictã ad intra. g̃ eque vel magis proprie dictã ad extra. ⁊ ſic in pp̃oſito. pbatio añtis. qr ſi gnãtio nõ eẽt actio pprie dicta vt ꝯ relonẽ diſtinguit. ſequeret q̃ gnãtio eſſet tm̃ relõ. ⁊ tũc gnãre ⁊ dicere eſſet tm̃ referri qd eſt incõueniẽs. ℂ Itẽ ad hoc idẽ de actiõe pprie dicta ad intra arguit. correlatiuũ nõ eſt cã ſui correlatiui: qr ſunt ſil'nã. ſed pduceñs cã vel pnᵐ pducti. ⁊ cõſtat q̃ formalr per pductionẽ. g̃ pductio illa nõ eſt ſola relatio ad pductũ. qr tũc eſſet oĩno ſil' cũ ipſo. ⁊ nõ põt nec hẽt rõnẽ cãe. ℂ Ultio argᵗ ⁊ ẽ rõ cõis ad actionẽ ad extra de q̃ ſunt pma duo argᵗᵃ: ⁊ ad actionẽ ad itra de q̃ ſunt duo alia. ⁊ arguit ſic.5. meta.c. de ad aliqd. Relõ ſcdi modi fũdat ſup actionẽ ⁊ paſſionẽ. ſed relõ non fundat ſup relonẽ. g̃ actio nõ eſt tm̃ relõ. ℂ Si arguis ꝯ hãc opi. qr ſʒ Boᵐ li. de tri. ⁊ vr ſumi ab Aug.5.de tri.c.10. ⁊ cõiter vr accipi a doctoribus. in diuinis nõ manẽt niſi duo gña.ſ. ſubſtãtia ⁊ relatio. ergo nõ actio vt diſtinguit ꝯ relationẽ. ℂ Dicit q̃ ſub relatione cõprehẽdit actio pprie dicta. qr reſpectũ dicit aliquẽ. ſed nõ pprie relationẽ. ℂ Ex hoc videt poſſe cõfirmari p Augᵐ.5.de tri.c.2. vbi excludit a deo ſingula pdicamẽta. ⁊ tñ videtur concedere q̃ ipſe ſit pprie faciens quantũ ad predicamentũ actionis. ſed ſine mutatione.

Opio aliq̃r quã nõ ſeq̃ʒ vva. in pñ° ſcõi ⁊ q̃rti.

T.c.20.

p.c.6.⁊ ĩñ ſʒ nõ expreſſe.

B Ad huius ãt difficultatis ſcilʒ vt actio diſtinguit ꝯ relationẽ an ꝯueniat deo ad intra vel ad extra gnãlr: ⁊ ex hoc ſpãlr in pp̃oſito opʒ videre rõnẽ actionis ſm q̃ ponit diſtingui a relone. actio enĩ nõ põt poni aliqd abſolutũ ſm q̃ ponit genᵘ vnũ illoꝝ.x. diſtinctũ. probatio: qr tũc eẽt noua forma. ⁊ tũc ſeq̃rent duo incõueniẽtia. vnũ gnãle.ſ. q̃ ad actionẽ eẽt actio. ⁊ ſic in infinitũ. ⁊ eſt rõ Ariſt.5. phy. q̃ probat q̃ ad actionẽ nõ põt eẽ motᵘ. Qualr aũt hoc ſequat pʒ qr ad formã abſolutã nouã põt eẽ aliq̃ actio: qr illa forma nõ eſt a ſe nec a nihilo. ergo eſt ab aliquo agẽte. ℂ Scdʒ incõueniẽs ſpãle.ſ. diſtinguẽdo de ſubiecto in quo poneret. ſi ẽ in agẽte. g̃ oẽ agẽs ante mutaret ſm formã abſolutã q̃ paſſum mutaret ab ipſo: qr paſſum nõ mutat ab ipſo niſi iã hñte actionẽ agens aũt ad hoc q̃ hẽat iſtã actionẽ cũ ſit forma abſoluta noua: opʒ q̃ mutet ad ipſaʒ. ℂ Rñdet q̃ nõ. qr motus eſt actᵘ ẽt in potẽtia paſſiua. actiuũ aũt anteq̃ agat eſt in potẽtia actiua. ⁊ iõ exitus eius de hac potẽtia ad actũ nõ eſt motus nec mutatio. ℂ Cõtra. ſi actio ẽ forma abſoluta ⁊ noua in agẽte: neceſſe eſt q̃ hẽat aliqd ſuſceptiuũ. qr nõ eſt per ſe ſubſiſtẽs: tũc enĩ nihil diceret formaliter agens per ipſaʒ. ſicut nec aliqd dr formalr quãtũ per q̃titatẽ ſeparatã. ſuſceptiuũ aũt hʒ aliquã potẽtiã ſuſceptiuã vel paſſiuã reſpectu ſuſceptibilis. ergo actiuũ ante actionẽ erit i potẽtia paſſiua ad actionem. ℂ Et qd hʒ potẽtiã paſſiuã qñq; ſub priuatiõe qñq; ſub forma mutat pprie. ergo ſequit pp̃oſitũ q̃ agẽs pprie mutet. ℂ Qd aũt adducit ibi q̃ actio eſt actᵘ potẽtie actiue: verũ quidẽ eſt ſimplr ſed difficile eſt hoc ſaluare ſm iſtã hypotheſiʒ.ſ. ſupponẽdo q̃ actio ſit qd abſolutũ in agẽte. nõ enĩ põt eſſe potẽtie actiue vt ſuſceptiue: qr hoc eſt contra rõnẽ potentie ſuſceptiue vel paſſiue nec põt eſſe eiᵘ vt elicitiue. pbo: qr nõ vt ab ipſo qd eſt proprie eſſe eius vt actiue: qr tunc actiuuʒ vt actiuuʒ per formã abſolutã priorem actione iſta: actiue ſe tranſmutaret ad iſtã actionẽ. ⁊ tunc eſſet queſtio adhuc vlterior: quo aliqd trãſmutaret ſeipſum ad illã priorẽ actionẽ: ⁊ ſic in infinitũ. ſed tenẽdo iſtaʒ hypotheſim opʒ dicere q̃ actio lʒ ſit potẽtie actiue qualr opʒ: tñ eſt actus alicuius potentie paſſiue. qr hoc eſt vlr verũ de omni forma q̃ non eſt ſeparata ab omni ſuſceptiuo. ℂ Si etiã dicatur ſm hanc hypotheſim q̃ ſit in patiẽte: ſequit etiã incõueniẽs.ſ. q̃ nõ põt aliqd paſſum pati ſm formaʒ de genere quãtitatis vel qualitatis quin ſimul duratione: ⁊ forte priᵘ nã patiat ſm formam abſolutaʒ alteriᵘ generis.ſ. ſm actionẽ que ponit eſſe forma abſoluta alia a qualitate ⁊ quãtitate. ꝯñs videt incõueniens maxime de forma priori ⁊ poſteriori q̃ nõ poſſit ſubiectũ pati ſm formã abſolutã priorem: niſi patiat ſm formã poſteriorẽ: que non eſt propria paſſio prioris. pʒ: qr albedo põt manere in ſubiecto poſt actionem tranſeuntẽ. ℂ Sic ergo pbata eſt hec negatiua q̃ actio vt ponit genus diſtinctuʒ contra alia nouẽ genera nõ ẽ forma abſoluta noua neq; i agẽte neq; in patiẽte. ℂ Nec põt poni ſola abſoluta ſʒ non noua: imo coeua illi in q̃ eſt pp duo vt pns. pᵐ eſt vlr qr tũc actio eẽt ⁊ nõ circa aliqd paſſuʒ. qd vr eẽ ꝯ rõnẽ actionis. qr ſm auctorẽ ſex pñᵖ. Actio reqrit nõ ſolũ qd agat ſed in qd agat. ℂ Videt ẽt hoc probari ratione. qr nõ vniformiter eſt actio qñ nihil agitur ⁊ qñ aliqd agitur. qr ſi qñ nihil agit agens eque agit ſicut qñ aliqd agitur. ergo nõ eſt maior rõ quare illud poſtea ſit q̃ mõ. nõ enim aliqd ſit niſi qr agẽs agit. ⁊ per te nũc ita agit ſicut poſtea qñ res accipit eſſe. vñ breuiter non videtur intelligere rõnem actionis q̃ ponit eam ita abſolutã q̃ ſimplr nullũ reſpectũ hẽat ad productum vel paſſum. imo nec actio in diuinis eſt quin ſemp per eam aliqd vel aliquis accipiat eẽ.

T.c.ij.

C

D

a.l. aliter tñ q̃ lʒ ⁊c.

a.l. reſpectu poſteriorũ.

Ca. ð actõe.

hec deus semp̄ egit actiõẽ ad extra eque añ mũdum sicut in creatione mũdi. ¶ 2° ẽt distinguẽdo vt pius: de subiecto q2 si ponat̃ forma absoluta vt coeua illi ĩ quo est ⁊ cũ hoc in agẽte: seq̄t̃ φ nũq̄ aliq̄ actio incipit vel desinit eẽ nisi qñ forma actiua ad illã actionẽ incipit vel desinit. ⁊ tunc q̄diu calidũ est calidũ manet calefactio. ⁊ p̄ ɔ̃ns qñ calidu3 ĩpedit̃ a ɔ̃rio eque agit sicut qñ nõ impedit̃. ⁊ qñ terminus actionis est inductus in passu3 semp̄ post eque manet actio sicut ad inducẽdũ terminũ. ponere autẽ actionẽ esse formã absolutã ⁊ in passo coeuã sibi: est oĩno irrõnabile q2 destructo agẽte adhuc esset actio eadẽ in passo. sic ẽt pateret̃ idẽ passum a ɔ̃riis actionib9 si põt successiue a ɔ̃riis agẽtibus pati.
E ¶ Ex his sequit̃ φ si actio est genus distinctũ ip3 vt sic per se nõ dicit nisi respectũ. ¶ Ulteri9: si oẽs respect9 habeãt vnã rõnẽ cõe3 q̄ditatiuã respect9 nõ poneret̃ nisi vnũ genus respectiuũ ⁊ ita nõ nisi quattuor predicamẽta. Si ergo de3 saluari illa famosa diuisio p̄dicamẽtorũ. q2 f̃m Auic. 3. meta. cogimur obseruare illã diuisionẽ p̄dicamẽtorum famosa3: qua dicunt̃ esse. x. gnãlissima. cogimur inq̄ p̄p̄ phõr antiquã auctẽ: cui nõ debet facile ɔ̃dici. necesse est dicere φ respectus hẽat sufficiẽtes rõnes formales. sufficiẽtes inq̄ ad distinctiõe3 generũ. hec aũt d̃ria sufficiẽs ad istud que probabilius colligitur ex dictis auctor est respectus extrinsecus ⁊ intrinsecus adueniẽs. vt ille dicat̃ intrinsec9 adueniẽs qui
D necẽio cõsequit̃ ambo extrema in actu posita. vel qd̃ idẽ est: necẽio ɔsequit̃ suũ fundamẽtũ termino nõ exckuso sed posito: extrinsec9 aũt est q̄ non cõsequit̃ necessario extrema ẽt ambo sit̃ in actu posita. Et tũc illa sex p̄nª de q̄bus agit auctor Sex p̄n°3. p̄ tãto non sunt sp̄ẽs relõnis. q2 relatio dicit respectũ intrinsec9
Var. li. 2. di. 1. q. 5. ⁊ in. 4. adueniẽtẽ. illa aũt dicũt respect9 extrinsec9 adueniẽs
mã d̃ eucb° actio g̃ erit respectus extrinsecus adueniẽs. ¶ Sed
q. vlt. in fol. cui: videt̃ φ passio: q2. 3. phy. vult phs: φ actio ⁊ pas
p̄mi ar. p̄n. sio fundant̃ in motu: motus aũt est in passo: ⁊ φ non
T. c. 22. ⁊ in distinguit̃ formalr̃ nisi p̄ esse ab hoc ⁊ in hoc. ¶ Sed
precedẽ. ɔ̃rũ videt̃. q2 in eodẽ est respectus ⁊ fundamẽtũ. rõ fundamẽti vt videt̃ hoc ostẽdit. sed potẽtia actiua q̄ est fundamẽtũ actõis est in agẽte. g̃. ¶ Itẽ in eode3 nõ sunt respectus oppositi solũ ad idẽ: nec vlr̃ necessario simul: passio aũt vel respectus passionis vlr̃ est in passo. non ergo necessario in eodẽ est respect9 oppositus actionis. ¶ Itẽ in quocũq̄ est forma aliqua
E illud est simplr̃ tale f̃m formã illã. oĩno enim irrõnabile videt̃ φ forma sit in aliquo ⁊ nõ cõstituat ipsu3 informatũ f̃m ipsa3. ergo si actio est formalr̃ in passo passum erit formalr̃ agẽs. ¶ Dicet̃ ergo φ actio ẽ respectus extrinsecus adueniẽs: ⁊ in agente vt in subiecto: in forma aũt que d̃r potentia actiua vt in fundamẽto primo. Similiter passio dicit respectũ oppositũ correspõdẽtem isti. ⁊ in passo vt in subiecto. ⁊ in potentia passiua vt in fundamẽto proximo. ¶ Ulterius in sp̄ali agẽs creatũ h3 respectũ ad terminũ p̄mũ siue totalẽ qui dicit̃ p̄ductũ ⁊ ad terminũ q̄ dicit̃
F forma educta vel inducta ⁊ ad subiectu3 illi9 forme qd̃ est passum vel trãsmutatũ. Qd̃ aũt isti respectus sint alij ⁊ alij. p̄bat̃: q2 sunt ad alios terminos. p̄bat̃ ẽt per aliud. q2 respectus correspõdẽtes ecõuerso sunt oĩno alij ⁊ alij: respectus eni3 p̄ducti ad producens est sicut dependentis ad illud ad qd̃ depẽdet: ⁊ hoc simplr̃ f̃m suu3 esse sicut simplr̃ accipit eẽ respectus aũt trãsmutabilis ad transmutantẽ nõ est simplr̃ dependentis f̃m esse. trãsmutabile. n. f̃m suũ esse simpliciter cõcurrit cũ agẽte vt cõcausa: nec accipit simpliciter esse ab ipso: sed tm̃ accipit eẽ f̃m formã q̄ inducit̃. Respectus ẽt p̄ducti ⁊ inducti p3 φ sunt alij ⁊ si vtrunq̄ sit depẽdẽtis a p̄ducẽte. q2 aliud p̄rio depẽdet qd̃ p̄ accipit eẽ: ⁊ hoc est p̄ductũ. illud sc̄dario vel p̄ accñs depẽdet qd̃ sc̄dario accipit esse: ⁊ hoc est eductũ vel inductũ. Istorũ triũ respectuũ ex p̄te agẽtis duo p̄mi nõ sunt extrinsecus adueniẽtes. q2 vel
G agẽs nõ h3 relõnẽ realẽ ad p̄ductũ vel inductũ: sicut est de deo producente creaturã vel aliq̄d in creaturis. vel si nõ h3 necessario cõsequit̃ fundamẽtũ posito termino. h̄ est manifestius de respectu ɔ̃ñte in p̄ducto vel educto φ. s. nõ est extrinsecus adueniens. q2 necẽio sequitur fundamẽtũ posito termino. Ille aũt respectus q̄ est ad passu3 est extrinsecus adueniẽs. q2
H bñ possibile est actiuũ ⁊ passiuũ esse ⁊ ẽt approximata ⁊ tamẽ nõ habere istũ respectũ. φ agens sit illud a quo transmutat̃. nec illud ab ipso trãsmutet̃ vtpote si est aliqd̃ ĩpediẽs actionẽ. ergo actio cũ sit respect9 extrinsecus adueniẽs vt prius est deductũ: erit habitudo agẽtis ad passu3 trãsmutatũ. Et hoc cõfirmat̃ per
phm. 5. meta. qui diffinit potẽtiã actiuã eẽ p̄n̄m trãsmutãdi aliud inquãtũ aliud. Sicut aũt poª actiua est p̄n̄m transmutãdi: ita actio que est actus potẽtie actiue erit transmutatio alterius. i. passi inquãtũ alterũ est. Duo aũt alij respectus. s. p̄ductiõis vel inductionis seu eductionis: ⁊ hoc siue actiue siue passiue ptinebũt ad genus relõnis p̄prie dicte: q2 sunt intrinsecus adueniẽtes. ¶ Ex dictis p3 equiuocatio multiplex huius nois actio. vno enim mõ d̃r de operatione T. c. 17.
D put intellectio vel volitio d̃r opatio: ⁊ tñ in rei veritate est qualitas vt declaratũ est li. i. di. 3. Alio modo q. vltima.
actio dicit p̄ se habitudinẽ vel respectũ. Et qñq̄ accipit̃ hoc nomẽ actio pro respectu p̄ducẽtis ad p̄ductũ: sicut dicit̃ p̄r esse cã agẽs filij. Qñq̄ aũt pro respectu inducẽtis ad inductũ vel educẽtis ad eductũ. vt calidũ d̃r cã agẽs caloris in ligno. Qñq̄ ẽt accipit̃ h̄
nomẽ actio pro re acta: includẽdo tñ istũ respectum T. c. 18. 14: ⁊
quẽ exprimit hoc φ est ab alio sicut in. 3. phy. Aliqñ 22. ⁊ circit̃.
ẽt pro respectu trãsmutãtis ad trãsmutatũ iuxta illa3 La. d̃ actõe.
descriptionẽ li. 6. prin. Actio est f̃m quã in illud qd̃ subiicit̃ agere dicimur. ¶ Actio f̃m primã significationẽ ẽ forma absoluta ⁊ in genere q̄litatis. vt dcm̃ est f̃m aũt 2ªm ⁊ 3ªm ẽ respectus intrinsec9 adueniẽs ⁊ sic p̄prie in genere relõnis. f̃m vero 4ªm p̄cise est
genus distinctũ: vt prius ẽ p̄batũ p̄ Arist. 5. meta. ⁊ p̄ T. c. i7.
distinctionẽ respectuũ qui nõ pertinẽt ad gen9 relõnis a relõnib9 p̄prie dictis q̄ sunt in gñe relõnis. ⁊ p3 p̄ descriptionẽ nũc adductã f̃m q̄rtã significationẽ. si tñ sic significatio huius nois sicut cõiter exponitur ibi phs. p3 φ actio quãtũ ad illud cõnotatũ ptinet ad aliqd̃ genus absolutũ f̃m qd̃ passum trãsmutat̃ vtpo
te quantitatẽ vel qualitatẽ ⁊ hm̃oi. ⁊ sic dicit ibi phs T. c. 19. 3.
de actione φ est opus ⁊ finis hui9. s. actiui. op9 aũt ⁊ phy.
finis hui9 est ipsa forma absoluta in passo: l3 vt fluẽs loquẽdo de agẽte p̄ motũ. vñ p̄mittit ibi φ motus ẽ actus ⁊ actiui ⁊ passiui. actiui vt ab ipso. passiui vt in
ipso. Ille aũt mot9 f̃m cõrem realr̃ est forma fluẽs d̃r g̃ 3. phy. cõmẽ.
actio ibi ip̄m actũ siue opus vel finis agẽtis: inq̄tũ 4. ⁊ in idez
est ab ipso agente. Et q2 ista duo. s. res acta ⁊ esse ab. 5. phy. cõ. 9.
nihil vnũ per se cõstituũt: si nomẽ actionis in ista 5ª significatione significet cõceptum per se vnum non significabit ambo sed alterũ. Et rõnabile est φ p̄ncipaliter formal9 significet ⁊ cõnotet illud qd̃ est mã
E le. vt in aliis noibus ĩportãtib9 talia diuersa: ⁊ tũc nõ op3 querere ad qd̃ genus ptineat rõne ɔnotati. q2 p̄t pertinere ad tot gña ad quot forma cãta in passo ab

agēte. Sꝫ ille respect⁹ ab alio q̄ formalr̄ īportaꝛ p no
mē actiōis in hac q̄nta significatione adhuc vł equo
K ce intelligi: vel. s. vt ab: vt a ꝓducēte seu inducente:
vel ab: vt a trāsmutāte: ⁊ fm p^m itellectū pertinet ad
gen⁹ relōnis. sicut ⁊ ipsa ꝓductio vel inductio passi/
ua: vt prius est dcm̄. fm intellectū vltimū ꝑtinet ad
genus passiōis: sicut ⁊ transmutatio passiua. ℭ Et si
T.cō.19.21. obiicias ꝙ h̄ repugnat Arist. in. 3. phy. q̄ vult ꝙ sola
A. ⁊ vbi. s. le in actione fm ꝙ distinguiꝛ a passiōe sit eē ab alio.
g̊ illud nō dicit respectū de genere passionis. ℭ R̄ᵒ
Arist. nō loquiꝛ ibi de actiōe fm ꝙ est genus distin/
ctū cōtra passionē. sed de actione fm aliā significatio
nē nominis: istā. s. actū ⁊ nō vt ꝓductū nec vt indu/
ctū. cū eniꝫ ꝓmisisset ꝺ actu actiui ⁊ actu passiui. hec
enim actio est. s. actus actiui: illud autē passio actus
passiui. ꝓbando ꝓmā subdit. opus aūt ⁊ finis act⁹ hu
iusmodi est actio. illius aūt passio. accipit g̊ ibi actio
nē ꝓ ope ⁊ fine agētis. illud aūt est forma acta in pas
so: q̄ vt fluēs est motus. ℭ Ex hoc pꝫ solo ad quādaꝫ
Expō singu/ obiectionē prius factā ex illa lr̄a. cōcedēs enim Ari.
laris. ibi actionē esse in passo ⁊ nō in agēte: qꝛ tūc agēs mo
uereꝛ: loquiꝛ de actione fm hāc quintā significatio/
nē: nō aūt fm ꝙ actio est genus distinctuꝫ ꝯ passio/
nē. illo eniꝫ mō accipiēdo actionem actione formalr̄
aliq̄d est agēs. sicut relatiōe est relatū. ⁊ sic necesse ē
illud quo esse intrinsecū illi qꝺ dr̄ esse tale ꝑipsum: si
cut similitudinē esse in sili. ℭ Aliter pōt dici ꝙ ab h̄
L pōt accipi equoce. vno mō vt ē relatio opposita ei qꝺ
est a quo aliud: ⁊ tūc dꝫ intelligi aliq̄d precedens qꝺ
specificatur per ab hoc. vtpote qui ab hoc vel qꝺ ab
hoc: ⁊ hoc mō ab hoc nō pertinet ad genus actionis.
sed magis respectus oppositus. s. a quo aliud. Alio
mō ab hoc accipiꝛ non vt determinat aliq̄d ꝓcedēs.
⁊ tunc ideꝫ est cum isto respectu a quo: ⁊ hoc modo
cōcedi pōt pertinere ad genus actionis. sed isto mō
nō est motus qui est in passo nisi tm̄mō terminatiue
T.c.21. ⁊ hoc sufficit ad saluādū v̄ba Arist. ibidē. vult enim
ꝙ actio ⁊ passio sunt idē: sicut via ab athenis ad the/
bas ⁊ ecōuerso. nō intelligo ꝙ intelligaꝛ ibi vna via
pro ipsa magnitudine: sup quā fit motus. sed pro ip/
so motu hinc illuc ⁊ ecōuerso. vt pꝫ per aliud exēplū
T.c.21.⁊.18. qꝺ posuit de distātia hinc illuc ⁊ illinc huc sup idem
spatiū. vbi vult ꝙ illa sint eadē māliter ꝓpter idēti/
tatē spatij. sed alia formalr̄. ita hic: r̄ᵒ dt⁹ est illud ꝑ ꝙ
dr̄ agēs ꝑ respectū ab h̄: itelligēdo ꝑ ab hoc respectū
a.l. ad quē. a quo. In mobili ēt̄ fundaꝛ econuerso respectus ad
agēs. Et isti duo respectus hn̄t aliq̄d idē māliter vt
3. phy. t.c.18. motū sed formalr̄ sunt alij ⁊ in alijs subiectis. ꝓmisit
eniꝫ ibi in p̄n⁹ illius capl̄i de actōe ꝙ opꝫ inesse actū
vtrisq̄ꝫ. s. motiuo ⁊ mobili. mobile. n. est in ipso pos/
se. mouēs aūt in opari. ergo illū actū mouētis quem
T.c.22. ponit operari vult inesse mouēti. ℭ Et si obiicias ꝙ
in fine capituli dicit ꝙ cui insunt hec. s. actio ⁊ passio
supple motus est. Pōt dici ꝙ alia lr̄a hꝫ motus lest.
vel ista lr̄a pt̄ sic exponi. nō cui īsunt vt subiecto vel
fundamēto. qꝛ nec passio de gn̄e passiōis inest motui
M vel fundamēto. qꝛ respect⁹ fundat⁹ sup motū ad agēs
est intrinsecus aduenīēs: cū mot⁹ sit forā ipsa indu
cta vel educta. sed cui insunt h̄: alteꝛ terminatiue. s.
actio: ⁊ alterū q̄si subiectiue: qꝛ cōcomitāter in eodē
subiecto vt passio. qꝛ tm̄ varie vr̄ ibi loq̄ de actione ⁊
passione: nō pt̄ facilr̄ hēri certa intētio ei⁹: nisi expo/
nēdo totū illd̄. c. q̄raꝛ g̊ ibi: qꝛ h̄ eēt nimis ꝓlixū.

Ad propositū g̊ in spāli dico ꝙ si q̄ ad dīna trāsferunꝛ ge
nera qꝺ ē expositū in p̄ li. di. 8. nō trāsferꝛ aliq̄ actio ꝺ
gn̄e actiōis. ⁊ h̄ ad intra vt sic quātū ad oīa intrinse/
ca simplr̄ sit illa ꝓpō vera. s. ꝙ tm̄ sunt ibi duo gn̄a. s. N
relatio ⁊ sub̄a. Neq̄ꝫ ēt ꝯuenit deo aliq̄ actio de gn̄e
actionis respectu cuiuscūq̄ꝫ totalr̄ ꝓducti: cui⁹. s. nō
ꝓcessit aliq̄ ꝑo potētialis. Et ꝓbō cōīs tā de ꝓductio
ne ad intra q̄ꝫ de ꝓductōe totali ad extra (cuiusmo/
di est creatio) ista est: qꝛ vbi est totalis ꝓductio nō ꝺ
aliquo passo seu potētiali ibi deficit illud qꝺ req̄ritur
ad actionē ꝓprie dictā q̄ semꝑ est in passum fꝫ ꝓhm T.c.17.
3. met. ⁊ auct. 6. p̄n. sed nec pr̄ ꝓducit filiū de aliquo La. ꝺ actōe.
potētiali vel quasi potētiali. vt ofisūꝫ est p̄ li. di. 5. nec
creat de aliquo passo trāsmutato. ℭ Alia cōīs ꝓbō ē.
qꝛ actiōi correspōdet passio ꝓprie dicta q̄. s. est respect⁹
extrinsecus adueniens sicut ⁊ ipsa actio. In diuinis
aūt ad intra nullus pōt esse respectus extrinsecus ad
ueniēs: qꝛ q̄libet summe necessario oriꝛ ex nā funda
mēti. nec ibi nec in creatōe pōt eē respectus passiōis
extrinsec⁹ adueniēs. qꝛ ꝓductū siue extra siue intra
summe necessario referꝛ ad ꝓducētē. de intra nō ē du/
biū. sed de extra ꝓbo. qꝛ ipolē est aliquā relōnē ma/
gis intrinsece creature ineē q̄ꝫ illā q̄ est ad creatoreꝫ
intm̄ ꝙ illa est idē realiter fundamēto vt ofisum est
li. 2. di. 1. ℭ Est tm̄ tā ad intra q̄ꝫ ad extra in totali pro q.4.⁊.5.
ductione actio aliqua diuina: accipiendo actionē nō
pro aliquo de genere actōis: sꝫ pro aliquo correspōdēte O
illi actiōi de genere actōis: sicut i ꝓducto nō ē passio
de genere passiōis sed passio equoce dicta ad passio
nē correspōdētē actioni de gn̄e actiōis. Et ista equoca/
tio nominis actionis dicta est ꝓus: cui⁹ silis pōt cor/
respōdere in noīe passionis. vn̄ ꝓductio actiua vel actio
in diuinis est tm̄ actio relō realis tm̄. silr̄ ꝓductio pas
sio. ad extra aūt ꝓductio actio est relatio rōnis. ⁊ ecō
uerso productio passiua relatio est realis: sicut dictū
est. i. li. di. 30. ℭ Sed in proposito de ista conuersiōe
nunq̄d ponenda est ibi actio diuina? ℭ Dico ꝙ sic:
accipiendo actionē pro relōne rōnis: sed de actione
correspōdente actioni de genere actionis magis est du
biū. si eniꝫ ibi tm̄ cōuertaꝛ sub̄a in sub̄aꝫ ita ꝙ tran/
substātiatū ibi sit nihil nō pōt ibi saluari passio ꝓprie
dicta: nec ꝑ ꝯ̄ns actio. sed si poneꝛ fm aliā viā quam
supra posui ꝙ h̄ cōuersio est sub̄e panis vt hic: i cor/ dist. 10. ⁊. 11.
pus x̄pi vt hic. ⁊ sic fit ibi corpus x̄pi passum recipiēs
ꝓntiā nouā. tūc pōt dici ꝙ h̄ est ꝓprie passio in corꝑe
⁊ ita actio correspōdēs ꝓportionalis actiōi de gn̄e actio
nis: nec ista repugnat deo. pōt eniꝫ deus trāsmutare
aliqꝺ passiuꝫ sicut nā pōt. ⁊ ita trāsmutatio passiua est
passio proprie: ⁊ actiua ē actio correspōdēs generi actio
nis nō tm̄ relatio. ⁊ tunc opꝫ dicere ꝙ genus actiōis
aliquo mō fm predicationē proportionalē possit ad
deū trāsferri. sed nō ad intra. ℭ Parū duarū sniarū
p^a vr̄ difficilior: imo nō videꝛ hn̄ intelligibile q̄ūo sit
aliqua noua actio realis sine termio ⁊ ad minus ali/
qua realis relō noua siue forma absoluta. h̄ aūt exce
pta destructione panis cuius terminus ad quē ē nō
esse panis ꝑter est aliqua versio positiua: nō habet ta
lē formā absolutā fm oēs in corpore x̄pi. relōnē rea/
lē ergo nouā ad minus opꝫ ponere ibi: ⁊ hoc ad agēs
nec videꝛ ꝙ illa possit esse noua nisi aliquid realiter
sit nouum in illo corpore: ꝑꝑ quod magis nunc dica
tur terminare actionem realem dei q̄ꝫ prius.

Ad argumēta ꝯ istū arti^m. ℭ Ad p̊
maꝫ cū dr̄: relōne ni
hil ꝓduciꝛ: ꝓductōe: aliq̄d ꝓduciꝛ. hec ratio non dꝫ
aliquē intelligentē mouere. productio enim diuina
qua deus ꝓducit aliq̄d ad extra non est absolutum
in eo fm omnes qꝛ fm nihil absolutū in se respicis

creaturā ǵ necesse est oēs dicere illā pductionē quā
dr̄ deus pducēs esse respectū: ſʒ q̄d magis inconue/
P niens est dicere ꝙ reſone pducat q̄ꝫ ꝙ respectu pro
ducat. q̄cq̄d eniʒ vr̄ esse ꝯ istud: reſone pducit: opor
teret ꝙ acciperet̄ ex aliquo medio cōi omni respe/
ctui put forma absoluta in genere pōt se hr̄e ad pdu
ctionē eo mō quo nullus respectus pōt. ¶ 2° mani-
festū est ꝙ pductū magis formalr̄ pducit̄ pductiōe
passiua sui q̄ꝫ productione actiua agentis. sed illa p/
ductiua non est passio de gn̄e passiōis. qr nō est extri
secus adueniens: sed manet intrinsecus orit̄ ex fun/
damēto. ergo est reſo proprie dicta. ergo creatū pdu
cit̄ pductione formalr̄ relatione pprie dicta. ¶ Di/
co ǵ ad arᵐ. ꝙ in vtraqꝫ pmissa est amphibologia. pt
eniʒ ablatiuus cōstrui in rōne formalis pncipii proxi
mi vel remoti. ꝛ ista multiplicitas vr̄ accidit qn̄ ali/
qd̄ abstractū construit̄ in ablatiuo cū aliquo cōcreto
denotante respectū. hec enim est vera: sīle est sīle si/
militudine. intelligendo ablatiuū cōstrui in rōne for
me proxime denoiantis. Et sīlr̄ hec est vera: sīle est
sīle q̄litate intelligendo ablatiuū construi in rōne pn
cipii formalis remoti. Et hec est vera: calidū calore
calefacit: ꝛ hoc calidū calefactiōe calefacit: sed l alio
ꝛ in alio sensu. ¶ Ad ppositū: si vtrobiqꝫ cōstruat̄ ab
latiuus in rōne forme prime denoiantis: minor p/
positio est vera ꝛ maior falsa: qr pductio illa qua for
maliter pducit̄ est relatio: ꝛ ita est sylls ex oppositis.
sicut iste. nullus hō currit: sortes currit: igit̄ sor. non
est hō: ꝛ nec mirū si infert cōclusionē ipossibileʒ: imo
incōpossibilē ſm artē scd̄i priorū. accipiēdo aūt ma/
Ca°. j. iorē negatiuā put ablatiuus cōstruit̄ in rōne princi/
pii formalis remoti: ꝛ minorē affirmatiuā put abla/
tiuus construit̄ in rōne forme prime denoiantis. sic
vtraqꝫ est vera. sed tūc inferendo ꝙ pductio non est
reſo: fit figura dictionis mutando rōnē principii for/
malis primi in rationē pncipii formalis remoti: vel
econuerso. vel vt magis logice dicat̄ cōmutando ab
solutū in respectuū. nā pncipiū remotū respectu cu/
O iuscūqꝫ denoiati reſone ē absolutū: pnᵐ aūt primū
ē respectꝰ: ꝛ forte posset h̄ poni figura dictionis ſʒ p/
mū modū ex sīli terminatiōe. nec vsqꝫ appet alibi ita
euidēter sicut in talibꝰ palogismis. H̄ eniʒ est pp sīleʒ
terminationē casualē que ostēdit similē cōstructio/
nē casuū. ꝛ in hoc decipit ſm amphibologiā. quātuʒ
ad pmissas: apparet. n. ꝙ possit inferri ac si in eodeʒ
casu sīlr̄ terminata similē sniaʒ significarēt in pmis/
sis. ¶ Ad scd̄ʒ: nō est incōueniēs cōcedere creatiōeʒ
dei esse relationē rōnis cū necesse sit dicere creatio-
nē creature nō esse passionē de genere passionis sed
reſonē pprie dictā. ¶ Et cū infert. ergo deum velle
creaturā esse est referri. nō sequit̄. creare eniʒ signifi
R cat reſonē passionis ꝛ cōnotat actū essentialē diuinū
intrinsecū nō tm̄ absolute sed vt transit sup obiectū
extra. deū aūt velle creaturā esse: pncipalr̄ dicit actū
diuinū: lʒ cōnotet trāsitū eius sup obiectū. mō nō se/
quit̄. qd̄ principalr̄ dicit reſonē est relatio. ǵ illud qd̄
quasi fundamētaliter ꝯnotat reſonē est relatio. vnde
in forma arguēdi est figura dictiōis qr mutat̄ ad ali/
qd̄ ad se: sicut si argueret̄ sic: similē eē est referri. sed
albū eē est sīle esse. ǵ albū esse est referri. nihil valet.
¶ Ad tertiū: si hec ē vā: gnātio est relatio. vt ostsuʒ ē
di. 27. primi lib. ꝛ vlr̄ ab abstractis lʒ ꝯstis ad ꝯcre/
ta: lʒ qn̄qꝫ non econuerso nullū erit incōueniēs imo
necessariū ꝙ gnāre erit referri. Sed si vis fiat in ver
bis ꝛ habeat̄ pro incōuenienti ꝙ gnāre vel dicere sit
pcise referri. dico ꝙ sīlr̄ius nō est pcise supꝰ i qr est

supius cū aliqua dr̄a addita. sicut hō non est tm̄ aīal:
sed simul rōnale. ita dico ꝙ gnāre dicit reſonē ſʒ talē
s. pductiuā p naturā: ꝛ dicere reſonē pducēdi p intel
lectū. ꝛ iō gnāre nō est tm̄ referri. sed referri reſone
originis fundata supra nāʒ fecundā: ꝛ dicere referri
reſone originis fundata sup intellectū fecūdū. ¶ Ad
q̄rtū cū dr̄ ꝙ relatiuū nō ē cā sui correlatiui. istō arᵐ
est ꝯ oēm opi. nisi forte ponētē personas absolutas. si
enim oēs catholici cōcedūt ibi originē: cōcedunt ēt
ibi principiationē persone ad personā. vel opʒ dice/
re ꝙ relatiuū sit pncipiū sui correlatiui. vel opʒ dice/
re ꝙ pᵃ persona principians sit absoluta a reſone ad
2ᵃᵐ. ¶ Est ergo visio quā dixi. i. li. di. 28 q. 3. ꝙ lʒ re
latiua sint sīl nā put simultas dicit nō posse esse sine
inuicē. tn̄ cū hoc stat prioritas originis que nihil aliud S
dicit nisi a quo ē aliud. ¶ Cōtra hoc: aliqua pn̄t hr̄e
ordinē in intellectu: que tn̄ nō pn̄t hēre ordinē extra
intellʒ. ǵ q̄ nullū ordinem hr̄e possunt in intellectu
oīno nullū ordinē hr̄e possunt extra intellectū sed re
latiua sunt sīl in intellu. ǵ ꝛc. ¶ Itē qd̄ ē sīl vt est sīl
nō est prius: sed pus origine vt est pus origine est sīl
cū posteriori vt est posterius. qr sic sunt p se relatiua.
ǵ pus origine nō est prius. Et idē arᵐ posset fieri de
priori ꝛ posteriori nā. ¶ Ad pmuʒ dico ꝙ esse sīl in
intellectu pōt intelligi duplr̄. vel ꝙ illa simultas de/
terminet actū intelligēdi vt transit sup obiecta: vel
ꝙ determinet ipsa obiecta que intelligunt̄. Uel alr̄
ꝛ redit in idē: simultas pōt dicere modū obiectorūʒ
vt intelligunt̄ siue vt cōparant̄ ad actū intelligendi:
vel modū ipsoꝝ ſm se. p mō maior est falsa. s. q̄ sunt
sīl in intellectu nullū ordinē hn̄t extra intellectū: qr
q̄ꝫtūcūqꝫ illa oporteat cointelligi nō pp hoc tollit̄ ali
qd̄ qd̄ conuenit eis ſm se. ꝛ solum hoc modo est mi
nor vera. ¶ Contra vt sub pprijs rōnibus intelligū/
tur hn̄t simultatē oīmodā in intellectu. ǵ nullū ordi/
nē. ¶ Rn̄deo pprie rōnes eoꝝ hn̄t quēdā ordinē
ꝛ tn̄ ipsa vt habētia ordinē habēt ēt simultatē. s. p cō/
parationē ad actū intelligēdi. ¶ Ad scd̄ʒ ppositio il/
la maior que sunt simul vt sunt simul nō hn̄t ordinē
vera est si li vt dicat simultateʒ: ꝛ in mō simultatis: ꝛ T
cū hoc in mō ordinis ꝛ in mō inherendi ipsius simul
tatis ꝛ ordinis. intelligo sic ꝙ sicut accipit̄ modus si
multatis ſm naturā ꝛ ſm originē: ita accipiat̄ ppor-
tionaliter ideʒ modus prioritatis ꝛ posterioritatis.
cum hoc etiaʒ ꝙ sicut simultas predicat̄ de istis: ita
ordo negetur de eis. s. ꝙ si accipit̄ ibi simultas vt de
nominatiue inherens eis. ꝛ per hoc non neget̄ ordo
inesse eis p se p mō: sed neget̄ eis inesse denoiatiue:
ꝛ tunc illa minor nō hʒ veritatē nisi de hoc mō simul
nā: ꝛ de mō inherendi accn̄tali seu denoiatiuo. ꝛ cō/
cludo vniformiter ꝙ nō sunt ordinata tali ordine. ꝛ
hoc vt denoiata a tali ordie. sed ex hoc nō sequit̄ qn̄
sint ordinata per se primo mō. vn̄ ꝛ hec est vera. priꝰ
vt prius prius est posteriori itelligēdo de predicatio
ne per se primo mō. ꝛ hec. prius vt prius est sīl cū po
steriori. intelligendo de pdicatione per se scd̄o mō.
nec in talibus intentionibꝰ generalibꝰ ē incōueniēs
vnū oppositū predicari essentialr̄ de alio. ꝛ reliquūʒ
oppositū de eodē denoiatiue intelligendo oppositū
qd̄ ſm sui cōceptus rōnem esset oppositū. sed nō sal
uat̄ oīno oppōnis rō vbi est difformis modus predi
cationis. ¶ Exēplum huius: potētia est potentia per
se pmo mō: ꝛ potētia est in actu actualitate sibi cor-
ridēte. qr potētia qn̄ est extra suā cāʒ nō est i poᵃ ad
suū esse magis. pʒ idem in intentionibꝰ logicalibus
qr hec est vera. singulare ē singulare p se pmo modo

⁊ hec. singulare est vle ꝑdicatiōe denoīatiua. ⁊ in in/
tētiōib⁹ grāmaticis masculinū est masculinū. hec est
vera ꝑ se ꝑ mō. hec aūt. masculinū est neutrū. vera ē
denoīatiue vel denoīatiua ꝑdicatione. ¶ Ad 5m pn
cipale de .5. meta. pōt dici vno mō sic: ꝙ nulla relō
scdi modi fundat̄ sup actionē ⁊ passionē. vt dictū est
a li. j. di. 27. sed tm̄ sup potētiā actiuā ⁊ passiuā. q2 ille
relōnes que vident̄ fundari sup actionē ⁊ passionez
nō insunt qn̄ actio ⁊ passio est: insunt etiā qn̄ actio ⁊
passio nō sunt. hoc pz. qn̄ enim aliqs in creaturis gñat
tūc non est pater: sȝ postea qn̄ ꝓles formata est: sicut
illa. ꝓles incipit esse filius ita incipit q̄ genuit esse
pr̄. tn̄ tunc non est aliqua eius actio. posset enim tūc
vel nō esse vel nō oīno agere aliqua actione noua ꝑ/
ter illā primā. relō aūt non pōt esse nisi dū est funda
mētum: ⁊ si sit fundamentū cōpletū: ⁊ hoc ex vtraqꝫ
pte sil' erit ⁊ relō. actiones. ergo ille pnt hr̄e se tm̄ ad
relōnes sicut ꝑuie dispōnes ad tales relōnes. ¶ Sal
uat̄ g̊ dictū pbi ibi. ꝙ relōnes de 2°. mō dicunt̄ sm
potētiā actiuā ⁊ passiuā vt sm fundamēta. ⁊ dicunt̄
sm actiones potētiaꝝ vt sm dispōnes ꝑuias ad illas
relationes. ¶ Alio mō pōt dici ꝙ phs loqtur ibi de
actione sm 2am significationē nois put iportat habi
tudinē ꝓducētis ad ꝓductū. ⁊ actio sm hāc significa
tionē ꝑ se dicit aliqd de gn̄e relōnis: vt dictū ē supra.
Et tūc illud sm potētiā actiuā ⁊ passiuā debet expo/
ni vt prius. s. vt sm fundamētū. illud aūt qd sequit̄. ⁊
actiones potentiaꝝ. dȝ intelligi sm actiōes formaliter
sicut sm silitudinē est sile. ⁊ ad istū intellm aliqd illi⁹
lr̄e manifeste cōsonat. ait enim: sicut pr̄ filij pr̄. hic qui
dē fecit. illud aūt passuz est. fecit. hoc est ꝓduxit: pas/
suz est. i. ꝓductū. ¶ Et si obiicias ꝙ exēplificat cale/
factiuū ad calefactibile: ⁊ iterū calefaciēs ad illud qd
calefit: ⁊ secans ad illud qd secat̄ tāqꝫ agētia. ¶ Ad
exponit quō intelligit illa verba statim. dicens sȝ tē/
pora iam dicunt̄ ad aliqd: vt qd fecit ad factū ⁊ factu/
rum ad faciendū. hoc enim semper agens est ꝓducēs
⁊ actū est ꝓductū. ⁊ ita dȝ intelligi calefactiuū pro ꝓ
L.c.22.27. & inde. ductiuo totius calidi. eo mō quo in. 7. dicit totū cō/
positū generari. ⁊ hoc in gn̄ationibus per accidēs si/
cut in generatione substātie. ⁊ calefactibile accipit ꝓ
toto illo possibili ꝓduci: nō aūt pro passiuo vt est pos
sibile trāsmutari: ⁊ ita calefaciēs pro ꝓducēte totū
calidū ⁊ illud qd calefit pro toto cōposito terminā te
ꝓductionē. nō aūt pro subiecto transmutato ad calo
j. meta. t. c. 19. rē. ⁊ ita de illo qd secat̄ ad secās. ¶ 3° mō pōt dici ꝙ
phs nō tm̄ ponit ibi spēs relōnis sed etiā modos sm
quos aliqua dicunt̄ ad aliqd sicut ⁊ in. c. q̄litatis. nō
tm̄ ponit spēs qualitatis sed modos: vn̄ dicit: q̄le dr̄
vno mō dr̄ia substantie nō tn̄ dr̄ia sbalis ptinet ꝑ se
ad gen⁹ qualitatis: ita hic in 2° mō relatiuoꝝ pnt po/
ni illa sm que aliqd dr̄ ad aliud. nō vt sm relōnē for
maliter sed vt sm respectū aliquē extrinsecus adue
niētē hn̄tē silitudinē cū illo mō. ⁊ tūc exponat̄ lr̄a. ac/
tiua ⁊ passiua sm potētiā actiuā ⁊ passiuā dicunt̄ ad
aliquid vt sm fundamēta relōnū ꝓprie dictarū. qd
sequit̄. Et actiones potētiaꝝ exponat̄. s. de actionib⁹
de genere actionis ꝙ sm eas formalr̄ dicunt̄ actiua
ad passiua ⁊ ecōuerso. nō q̄dē sm relōnes ꝓprie de ge
nere relōnis sȝ sm quosdā respectus ptinētes ad 2m
modū relatiuoꝝ: sȝ ad gen⁹ relōnis: hn̄tes tn̄ modū
silem q̄busdā spēb⁹ relōnis: vt sic ista ptineāt ad vnū
modū relatiuoꝝ: nō aūt ad aliquā spēz relōnis. ¶ Cō
tra ea que dicta sunt de actione dei ad intra. ⁊ actio/
ne totali ad extra. arguo ꝑ sic. Cui⁹ poa eius ē actus
de sola. ⁊ vig. in pn° sed in deo est vere poa actiua. g̊
ei vere conuenit agere. ¶ Itē dū creatura est semꝑ
refert̄ ad deū. sed non semꝑ refert̄ ad deū per crea/
tiōez passionē. q2 creatio passio non est nisi in instanti
ꝑ qn̄ creat̄: sicut nec creatio actio dei est nisi tūc. ergo
aliqua relatione alia q̄ȝ ista creatione refert̄. g̊ sȝ illa
alia q̄ necāario semꝑ refert̄ nō sit de genere passiōis.
tamen illa creatio passio pōt esse de genere passiōis.
q2 ꝯtingēter abest a creatura post pmū instās. ¶ Itē
creatio vr̄ esse ꝓductio realis. sed dei ad creaturam
non est relatio realis. g̊ creatio nō est relatio. ¶ Ad
pm dico: ꝙ sicut hoc nomē actio equocat̄ vt supra di/
ctū est. ita hoc nomē potentia actiua. non solū enim x
dr̄ de potētia trāsmutatiua: sed etiā de potentia ꝓdu
ctiua. ⁊ quidē deus habet potētiā actiuaz vtroqꝫ mō
⁊ sic pōt cōuenire sibi actio vtroqꝫ mō. ⁊ sic vna actio
nō erit alia. ¶ Ad scdm vr̄ posse duci ad oppom q2 si
creatio passio n̄ sꝑ manet tn̄ sꝑ māet illa hītudo quā
creatura habet ad deū vt ad cām efficiētē dū creatu
ra manet. ergo illa habitudo nō est creatio passio de
genere passiōis. ¶ Rn̄deo ergo ꝙ creature ad deū
vt ad cāz efficientē nō est nisi vna relō ⁊ coeua funda
mento imo eadem fundamento: vt pȝ. 2. li. di. j. ⁊ il/ q.5.
la potest dici creatio passiua: vel si hoc nomē creatio
importat nouitatē siue ordinē ad non esse ꝑcedens:
tunc opȝ vti alio noīe nō importāte nouitatē. q2 illa
nouitas non est coeua nec relationi ad deū nec fun/
damento. ⁊ de hoc est dictū. 2. li. vbi supra. ¶ Ad ter In solutiōe
tiam dictum est. j. li. di. 30. quomodo deus realiter est pncipali. q.
dn̄s ⁊ tamen non relatione reali dominij. 4c in fine.

De secundo articulo vr̄ ꝙ ista ꝯuer/
sio possit cōpetere alicui
creato vt agenti pncipali cuius est rō: q2 actio cōpe/
tēs deo ꝑ pncipiū agēdi nō formalr̄ infinitū pōt cōpe
tere creature: q2 sibi nō repugnat actio cui⁹ pnm suffi
ciēs est aliqd finitū vel nō infinitū. sed deus ꝓducit
creaturā ꝑ voluntatē q̄ nō est formalr̄ infinita. g̊ ⁊c.
ꝓbatio minoris. si. n. volūtas dei eēt formalr̄ infini/
ta: includeret formalr̄ oēm ꝑfectionē intrinsecā deo.
q2 infinito nulla. pōt fieri additio ⁊ tūc volūtas esset
pelagus infinite substātie. qd nō est verū. q2 hoc est
ꝓpriū ipsi essentie sm Dam. c. 9. q̄ est misit me ⁊c. to 12.
tū enim in se cōprehendēs hȝ esse velut substātie qd/ Exo. 3.
dā infinitū pelagus ⁊ interminatū: ⁊ iō premittit ibi
qd videt̄ esse principalius nominū que de deo dicū
tur qui est. ¶ Confirmat̄. q2 voluntas non includit
formalr̄ in se relationes. sine illis aūt nō habet̄ tota/
lis perfectio diuina intrinseca. g̊ nec infinitas. ¶ Itē
agēs nāle pōt istas species alterare. ⁊ tādē ex eis sub
stātiā generare: vt pȝ in mixtiōe aque multe ad spēs
vini ⁊ nutritione ⁊ aliis gn̄ationib⁹ que fiūt ex istis
spēb⁹. ergo pōt virtus creata ꝯuertere totalr̄ istas in
aliquā substātiā prius nō existentē. ⁊ per ꝯn̄s totalr̄
cōuertere in substātiā ꝑexistētez: q2 nō maior reqrit̄
virtus hic q̄ȝ ibi. ¶ Dico tn̄ ꝙ creatura nō pōt in istā
cōuersionē vt agens principale. Rō est q2 in eaȝ nō y
pōt nisi agens cuius virtuti actiue totalr̄ subest esse
⁊ non esse vtriusqꝫ extremi. pȝ ex solōne pc ⁊ 2c. q.
ij. di. Sed nullū creatū est hmōi. q2 qdlibet ꝑsuppo/
nit aliquā partē ipsius termini a quo ⁊ ad quē: vt oñ
sū est pma qōne huius qrti. ¶ Ad illud qd dicit̄ de
voluntate. dico ꝙ maior est probabilis. s. ꝙ pnm agē
di finitū vel nō infinitū non repugnat creature ⁊ ita
nec actio in quā pōt per se sufficiēter tale principiū.
Et ex hoc sequit̄ ꝙ volūtas vt est pncim creature sit
formalr̄ infinita. Nego ergo minorē. s. ꝙ nō sit infini
ta. ratio tacta est. j. li. dist. 10. ⁊ 13. Apparet hoc ⁊ bre/ q.j.

titer qr deus est simplr btūs in opationib⁹ intellēs ꝛ
volūtatis sue. Nō est aūt simplr beat⁹ in essentia vt
est infinita nisi eā cōprehendat. ꝛ sicut intellēs cōpre/
hendit vidēdo. ita volūtas suo mō opȝ ꝙ cōprehen/
dat amādo ad hoc ꝙ sit perfecte btā ꝛ ꝑ ꝯñs vtraqȝ
po^a ꝛ vterqȝ actus vtriusqȝ potētie circa essentiā di/
uinā vt perfecte se btificat erit infinitū. ℭ Ad pbōnē
ergo illius minoris dico ꝙ in diuinis pōt itelligi qͣsi
Aa infinitas extēsiua si intelligeret̃ quasi infinita multi/
tudo perfectionū. alio mō infinitas intēsiua alicuius
pfectōis simplr: ita ꝙ illa pfectio ſm ppriā rōnē suā
sit sine limite ꝛ termino. ꝛ ħ 2° mō adhuc aliqͣd pōt
hr̄e ifinitatē non tm̄ formalē ſȝ etiā fundamētalē. ali
qͣd aūt formalē intēsiuā lȝ nō fundamētalē. ℭ Dico
ḡ ꝙ nihil vnius rōnis formalis est infinitū ħ mō. imo
forte nec absolute in deo est talis infinitas. forte eni
sicut psone sunt finite loquēdo de ista finitate ꝛ ifini/
tate. ita ꝛ pfectiones simplr sunt finite numero seu
sua multitudine. ꝛ relones ꝛ notiōes. ꝛ hec ꝛ illa sil
iuncta sunt finita: ſȝ infinitas intēsiua formalis ꝛ fūda
mētalis sil' ē in essentia dina vt essentia ē. Et pro tan
to a Dam. vocat̃ pelagus: formalis aūt tm̄ non funda/
mētalis est in qualibet alia pfectione simplr. quelibȝ
enīȝ hȝ suā pfectionē formalē ab ifinitate eēntie tāqȝ
a radice ꝛ fundamēto. Infinitas aūt neqȝ formalis ne-
qȝ fundamētalis est in relonib⁹ quibuscūqȝ in diui/
s in q.4.5. nis. vt osisuȝ est in ꝑ li. di. 13. qr pri melius est nō hr̄e
filiationē qͣȝ hr̄e. perfectio aūt simplr est illud qͦd me
lius est qͦlibet hr̄e qͣȝ nō hr̄e. Apparet tunc rn̄sio ꝙ
lȝ volūtas sit formalr infinita. tn̄ nō includit in se for
maliter oēs pfectiones itrinsecas qr nec essentia nec
aliquid aliud includit sic eaꝝ oēs: sed nec icludit fun
damētaliter oēs. ſȝ sola essentia sic icludit oēs. idō dr̄
pelagus. volūtas tn̄ ꝑ idētitatē includit qualibet per
fectionē simplr ꝛ qualibet relationeȝ. ℭ Cōfirmatio
illa de relonib⁹ parū valet: qr quātūcūqȝ nō include
rent̃ ille adhuc posset rō ifinitatis saluari. isto mō in
telligēdo ꝙ ille nihil addūt ꝑꝑ qͦd sit infinitas. sic eni
eis circūscriptis nō minus hr̄ in aliquo infinitas ꝛ il
le addite nō sunt formalr infinite: ꝛ finitū vel nō in/
finitū additū alicui finito nō facit infinitū sequit̃ ꝓ/
positū. ℭ Dico ḡ ꝙ lȝ volūtas non includat formalr
relones: tn̄ pt esse formalr infinita. ℭ Et si obicias
nō includit totalr pfectioneȝ diuinā. ℭ Dico ꝛ si non
totalr extēsiue tn̄ totaliter itēsiue ſȝ vnā pfectionem
formalr. ſȝ oēs alias pfectiōes ꝛ relones nō formaliter
sed idētice. Et de illis sepe dictū est ꝑ li. di. 8. ℭ Ad
2^m pȝ ex ꝓcedēti di. et 4^or vltimis qͦnib⁹. ex quaꝝ
ꝑ^a pȝ qūo istis accntibus ꝯuenit agere. ex trib⁹ aliis
qūo eis ꝯueniat pati ꝛ corrūpi. Breuiter ergo negā
Bb dū est ab agente creato posse istas cōuerti in substā/
tiā aliquā totaliter nouā. neqȝ in mixtione neqȝ imu
tatione seu qͣcūqȝ istaꝝ specierū corruptiōe. vt pȝ ibi
sed aliqͣn noua suba succedit eis corruptis. sed non
actione agentis creati: sed dei imediate reducentis.

Th.i.pte sū. q.77.ar.6.i sol. prin. De tertio ar^lo videret̃ ꝙ hec ꝯuersio cō/
petere posset creature vt agēti
instrᾱliter ꝑ qr accn̄s pōt eē instrᾱliter agēs ad gnā/
tionē sube. ḡ a sili in ꝓposito. ℭ Añs probat̃ ꝑ sic: qn̄
aliqua sunt essentialiter ordiata plus distat 3^m a ꝑ qͣȝ
2^m: sed in creatura sunt eēntialit̃ ordiata eēntia esse
ꝛ po^a. ḡ plus distat po^a ab essentia qͣȝ esse. ſȝ esse dif/
fert realiter ab eēntia. ḡ ꝛ ꝑ ꝯñs nulla forā sbalis pōt
esse imediatū pn^m agēdi. ℭ 2° ꝓbat̃ idē añs. Qn̄cun
qȝ sunt duo act⁹ quoꝝ neuter includit aliū nō redu/
cunt̃ in idē pn^m: vt hr̄ a pho 2° de aīa. q vult ꝙ potē/
tie distinguant̃ ꝑ actus sicut actus ꝑ obiecta. ſȝ pfice T.c.33.
re māȝ ꝛ abstrahere a mā sunt duo actus in aīa ꝛ nō
includentes se. qͦd ꝓbat̃. qr vterqȝ pōt esse sine alio:
ꝑmus sine 2°: vt in puero ꝛ dormiente. scd̄s ēt sine ꝑ
vt in aīa sepata. sed act⁹ prior. s. dare esse māe cōpe/
tit eēntie vt prio pn^o formali. ḡ ille alius actus non
ꝯueniet essentie. ꝛ tūc a sili de aliis sbalib⁹ formis re
spectu actionū q videnť ei cōpetere. ℭ Si obiicit̃ ꝯ
ista. ꝑ qr qͦcūqȝ absolutū pt separi a quocūqȝ absolu
to: qr nō appet ꝯdictio in ħ. ḡ si intellectus sit qͣd ab/
solutū aliud ab aīa pōt ab ea separari. ꝛ ita separ⁹ po
terit intelligē ꝛ btificari: qͦd videt̃ incōueniēs. ℭ 2°
qr suba siue qͣditas sube est obiectū motiuū intellus
est ḡ pn^m imediatū opandi in intellm. ℭ Ad ꝑmuȝ
dicūt negando primā ꝓpōnē ponēdo exemplū d sub
iecto ꝛ passione. ℭ Ad 2^m ꝙ illa actio est intētiona/ Th. ibidem
lis non realis. ℭ Cōtra ꝑ^m: qr sic habet̃ ꝓpositū: qr ar. 6. in sol.
si subiectū nō pōt sepāri a passione ħ est ꝑꝑ aliquā ne princi.
cessitatē in subiecto respectu passiōis. hec aūt neces/
sitas reducit̃ ad aliquā cālitatē. nō cāe mālis cuȝ illa
sit ꝯdictiōis. ḡ cāe efficiētis. ꝛ sic suba erit cā efficiēs
alicuius passionis nisi ꝓcedat̃ in infinitū dando pas
sionē aī passionē. ℭ 2° hr̄ propositū. qr instantia po/
sita ꝯ maiorē ꝯfirmat maiorē: qr oēm cālitatē cāe ex
trinsece pōt deus supplere. ista cālitas subiecti respe Th. eadē p.
ctu passionis ꝑꝑ quā est necessitas erit cālitas cāe ex/ q.77. ar. 6. i
trinsece. ḡ ꝛc̄. ℭ Qn̄ aūt cōfirmāt istā rn̄sionē ꝑ hoc arg. p p^a pte
ꝙ in dissone passiōis cadit subiectū nihil valet. qr sic quā tȝ arī so.
nullū accn̄s posset a subiecto sepāri. naȝ ſm phm ibi princi.
in. 7. meta. in rōne cuiuscūqȝ accidentis necesse est T.c.4.
rōnē sube esse. ℭ Hec etiā instātia de subiecto ꝛ pas/
sione aliter iprobat̃: qr sequeret̃ ꝙ suba panis non
posset esse sine qͣtitate nec ecōuerso. qcqͣd. n. ꝑ se ꝛ
ꝑ inest supiori: ꝑ se lȝ non ꝑ inest inferiori. exēplū de
triāgulo ꝛ Isochele de eo qͦd est hr̄e. 3. s. ſȝ cōtinuū
eē per se ꝛ ꝑ inest sube corporee. ḡ per se lȝ nō ꝑ inest
pani ꝛ ꝑ ꝯñs nō poterit panis manere sine cōtinuita
te eadē. nec cōtinuitas eadē sine pane: qr accidēs nō
migrat a subiecto in sbm. ꝛ ita nō posset qͣtitas i eu
charistia manere sine suba panis. qͦd ipsi negāt ꝛ cōis
schola. ℭ Cōtra ꝯnē istius opi. s. ꝙ forā sbalis nō pt
ſm eos eē ꝑncipiū imediatū agēdi. argutū est supra
di. 2. q. 3. ꝛ hic nūc sufficiat breuiter replicare. qr illd
est pncipiū agēdi in quo ꝓducens assimilat sibi pas/ Cc
sum. vel meli⁹ nō assimilat̃ sibi ꝓductū in forā perfe
ctiori forā ꝓducētis. assimilat̃ aūt sibi ꝓductū in for
ma subali. ḡ ꝛc̄. ℭ 2° sic. qr instrm ſm eos nō agit ni
si vt mouēs motū. ḡ imediate mouet̃ a pncipali agē
te ad hoc vt moueat. ꝛ per ꝯñs ad hoc vt accn̄s agat
vt instrm sube imediate mouebit̃ a suba. ℭ Sȝ hec
nō valet ſm ea que mihi videnť vera de ordie cāꝝ:
qr nō credo semꝑ cām scd̄aȝ que vocat̃ qͣqȝ instrm
recipe motionē spālē a cā pma. sed tn̄ hr̄e sub ordi
nationē aliquā forme sue actiue ad formā actiuā al/
terius. per quā subordinationē cā priori exeunte in
actū in suo ordine cāndi: scd̄a nata est exire in actuȝ
in suo ordine cāndi. ꝛ sic scd̄a dr̄ mouēs motū. non Pūctus nō/
qr recipiat motionē a pma ꝑ quā moueat. sed qr in bilis.
motione sua dependet ab alia prius nāliter actu mo
uēte. ℭ Rn̄sio ad scd̄aȝ instātiā. s. de qͣditate substan
tie mouēte intellȝ nō valet. qr ꝛ si sba ibi hēat eē in/
tentionale: tn̄ ipsa intellectio est forā realis. ḡ respcū
eius opȝ dare aliqͦd pncipiū actiuū reale: ꝛ vt reale.
Neqȝ valet fugere ad fantasma. qr ſm eos essentia
angeli mouet intellectū angeli ad ꝓpriā itellectionē
angeli. ꝛ ibi nullū pt fingi fantasma. ℭ Ad argumē/
ta pro

ta pro ista instãtia que est de cãlitate instrali accñtis respectu subẽ. ¶ Ad primã dico de illo ordine: essen tie: esse: ⁊ potentie: qḋ simplr falsum ẽ: q̄ esse sit aliḋ
dist.36. pmi q.1. ab eẽntia. ⁊ hͦ pbatũ est p dicta eoꝝ: qꝛ incõpossibile est genitũ vt genitũ p se hr̃e vnũ esse: si esse sit aliḋ ab eẽ genitũ aũt vt genitũ siue prim⁹ termin⁹ gñatiõis est p se vnũ. Esto ẽt q̄ eẽt talis ordo quẽ fingũt eẽ ⁊ potẽtie. dico q̄ potẽtia pcederet ipm esse. qꝛ in quo cũqꝫ instãti nãe vel duratiõis essentia hẽtur pfecta: i
dd eodẽ habet pfectũ pn^m operãdi opationes ↄuenien tes potẽtie ⁊ p ↄñs pfecta potẽtia. ⁊ ita si eẽ sit aliḋ a po^a: potẽtia pcedet ipm eẽ. ¶ Ad 2^m dico q̄ maior ppositio est vlr̃ falsa de actu p ⁊ 2°. qꝛ sic pbaret q̄ nihil est pn^m actiuũ in creaturis. nã formã opꝫ dare actũ ipi qḋ informat: ⁊ si est actiuũ opꝫ q̄ respiciat il lud in qḋ cãt actũ 2^m. ista aũt sunt dispata. qꝛ sine ↄ/ dictione vnũ põt separi ab alio. ¶ R^o ġ q̄ illa maior nec ẽ vera de actib⁹ ordinatis p ⁊ 2° sed vlr̃ falsa. qꝛ forma dãs actũ 2^m dat ẽt actũ p^m ⁊ ecõuerso. ⁊ sic ap plicaṫ ad ppositũ de aiare ⁊ intelligere. ⁊ iõ ad ppositũ nihil valet illa maior. sicut aũt est vera de actibus scḋis dispatis ⁊ pn^o actiuo limitato sicut vꝫ intelligi phs 2° ḋ aĩa vbi adduciṫ. nihil est ad ppo^m. qꝛ aiare
Tho.vbi.s. ar.3.in solu. pnci. ⁊ intelligere nõ sunt tales duo actus. ¶ Alia instãtia principalis ad istũ 3^m arti^m est talis. possibile ẽ creatu rã in virtute dei cãre aliquã cognitionẽ ppriã de deo. ġ multo magis possibile est accñs in virtute sbe cãre sbam aĩe pbaṫ. qꝛ possibile est aliquã cognitio nẽ ppriã hr̃e de deo ⁊ non nisi p creaturã. qꝛ nihil aliud mouet intellm viatoris. ¶ Rñsio est duplex. p ma qꝛ cognitio dei est accñs ⁊ p ↄñs nõ excedit totũ genus accñtis mouẽtis itellm eodẽ mõ si loquamur de cognitione sbe create ⁊ accñte. possibile est ġ acci dens cãre cognitionẽ sube create vl increate absqꝫ hͦ
ee q̄ causet aliqḋ nobilius pfectione sua ppria. sed nõ sic si cãret sbam. qꝛ quelibet est simplr pfectior quo/ cũqꝫ accñte. ¶ Alia rñsio ⁊ q̃si redit in idem: q̄ obie ctũ in cognitiõe hꝫ esse diminutũ ⁊ p ↄñs suba vt co/ gnita vel deus vt cognitus hꝫ esse diminutũ i cogno scẽte. sbs aũt vt in se habꝫ esse simplr ⁊ perfectuꝫ. lꝫ ġ accñs posset esse pn^m pducẽdi subam in esse dimi nuto. i. in esse cognito. vel creatura deũ in tali eẽ di/ minuto. i. in esse cognito. ġ arguẽdo a sili non sequiṫ q̄ accñs possit eẽ pn^m pducẽdi subaꝫ in esse simplr quocũqꝫ. nec vt instrm nec vt agẽs pncipale. ¶ Quã
dist.1.z.12.z dist.6. tum ġ ad istũ arti^m sicut prius dictũ est instrꝫ potest multiplr intelligi. sed ad ppositũ agẽs dispositiuũ dr̃ instrm. Et sic minister hñs actionẽ ppriã humanaꝫ preuiã actioni diuine tanq̃ disponẽ necẽiam nõ sim pliciter sed ex ordinatiõe dei paciscẽtis cũ eccl̃ia qḋ ad talẽ actũ ministri faciet talẽ actũ sibi propriũ ẽ in strumẽtũ dei in ista ↄuersione. ⁊ ista rñsio est vlis in oibus sacris in q̄bus minister reqriṫ: qꝛ ipe minister
ff est agẽs qḋdã dispositiuũ. actio aũt sua ẽ actio instra/ lis respectu actiõis pncipalis agẽtis eo mõ aliqualr quo sectio est ad formã scãni. qꝛ ad illã sequiṫ regu/ lariter illa forma ex ordine agẽtis pncipalis. Sic in pposito pbatio vboꝝ posset dici actio instralis respe ctu ↄuersionis seu ↄfectiõis corporis christi. qꝛ ad il/ lã plationẽ sequiṫ regulariter ista ↄuersio vel confe ctio. Et sic actiõe alicuius creature vt agẽtis instralr cõficiṫ corpus christi. nõ q̄dẽ vt attingẽtis terminũ sicut aliq̃ instra hñt actionẽ instralẽ attigẽtẽ terminũ vt dictũ est. Sꝫ eo mõ quo agẽs huiũ dr̃ agere instra liter ad formã pncipalẽ quã nõ attingit. ⁊ actio eius dr̃ instralis qꝛ dispositiua ⁊ preuia.

Ad rõnes pncipales p̄mas duas ↄcedo. qꝛ pbaṫ q̄ in ista cõuersione actio diuina nõ sit actio de gñe actionis. nisi teneaṫ illa opi dicta supra q̄ corpus nõ succedit pani nisi vt hic. ¶ Et si istud teneaṫ tũc ad illas rõnes. Ad p̄mã sic. q̄ cũ dr̃ actio in motu firmaṫ vel fundaṫ. ibi acci piṫ motus indifferẽter ad motũ pprie dictũ ⁊ muta gg
tioneꝫ. Et indifferẽter subiectiue vel fundamentalr vel ↄcomitãter. ⁊ cõcedo q̄ ista actio fundaṫ in mu/ tatione corpis xpi succedẽtis sic suo nõ eẽ hic. ¶ Ad 2^m ↄcedo q̄ hͦ est passio tenẽdo illã viam. illa aũt est in corpe qḋ sit de nõ pñte hͦ: pñs hic. ¶ Ad 3^{am} rõnẽ pꝫ supra di. ii. quo gñatio est ↄuersio totius in totuꝫ. sed nõ totalis ↄuersio q̃lis est ista. ¶ Ad 4^m nõ seq tur. nã põt esse pn^m istius eẽ sub vno mõ ↄuenientẽ si bi. ġ sub mõ nõ ↄueniẽte sibi. sꝫ repugnãte sibi quãtũ est ex pte sui. ¶ Et cũ dr̃ q̄ idẽ est eẽ. et hec sequiṫ q̄ idẽ posset esse pn^m ipsius eẽ: qḋ cõcedo sꝫ nõ seqṫ. ġ ipsius esse sub hͦ mõ põt esse pn^m qḋ est prin^m eius sub mõ illo. ¶ Et qñ pbaṫ. qꝛ modus ipsius esse nõ repugnat ipsi esse dico q̄ repugnat in cõparatiõe ad talẽ cãꝫ: ita. s. q̄ cã nõ põt cãre esse illud sub isto mõ. lꝫ possit cãre esse absolute vel sub alio mõ. ¶ Et qñ addiṫ vltimo q̄ modus nõ excedit in pfectiõe illud cuius ẽ modus. dico q̄ aliqḋ impfectũ põt esse. ⁊ tñ impfectio sibi derelicta põt nõ subesse cãlitati illius hh
cui subest illud qḋ ẽ pfectius sub alio modo ↄueniẽ/ te. ¶ Ad vltimũ dico q̄ actio instralis agentis acci/ piendo instrale agens pro dispositiuo hñ reqrit intẽ tionẽ ppriã in illo agente siue sit nãle. vt in calore al terante hñ est intẽtio ppria. lꝫ sit agẽs instrale respe ctu ignis gñandi hͦ est dispositiuũ ad illud. siue agẽs p intellm. qꝛ ibi instrm reqrit determinatã actioneꝫ humanã que ordinaṫ ad actionẽ pñcipalis agentis. ⁊ talis vlr̃ est actus ministri in dispensatiõe sacra/ mentorum.

Questio.II.

Ad secundũ sic pcediṫ. ar guo q̄ nõ q̃li/ bet sacerdos põt conficere eucharistiã. p illud. i. q. i Multi seculariũ: vbi addu/ citur illud Malach. 2. maledicã hñdictio nib⁹ vr̃is. ⁊ exponiṫ vno mõ maledicã q̄cq̄d a vobis hñdiciṫ. ⁊ sic illa cõminatio malis sacerdotib⁹. ergo q̄cquid ab eis benedicitur a deo malediciṫ. ⁊ p ↄñs ni hil simplr p mysteriũ eorũ hñdiciṫ. ¶ Item ibidẽ. i. q. i. Qd̃ q̄deꝫ. §. opponiṫ. suspẽso vel deposito sacer dote nulla ei relinquitur ptãs. ergo ⁊c̃. ¶ Item vir tus misse in sacro eucharistie principalr consistit. er/ go si malus sacerdos põt ↄficere sicut bon⁹: eque va leret missa mali sicut boni ⁊ ecõuerso. ¶ Itẽ laicus põt sumere eucharistiam. sed sumptio est finis con/ secrationis. ⁊ per ↄñs est simplr melius ⁊ nobilius. ergo eque vel magis põt laicus cõficere. nõ ergo so/ lus sacerdos. ¶ Itẽ btũs Laurentius sanguinẽ dis/ pensauit. vt pꝫ ex verbis eius ad Sixtũ. Cui cõmisi/ sti ⁊c̃. ⁊ hoc probaṫ p illud di. 93. Diaconi. §. pñte p/ sbytero diacon⁹ eucharistiã corporis christi si neces sitas cogit iussus eroget. ¶ Contra. i. q. i. q̄ ideꝫ. nul la cã ostẽditur cur ille qui baptismũ non põt amittere ius amittere possit baptizandi. ergo a sili qui ordinẽ sacerdotaleꝫ amittere non põt nec ius ↄficiẽdi amit tere põt. sed nullus sacerdos põt amittere ptãteꝫ sa/ cerdotalẽ. qꝛ caracter est indelebilis ergo ⁊c̃. ¶ Itẽ ibidem. §. de his. sacroꝝ sanctitatem in puersis ho/ bus siue qui intus sunt siue qui foris constat impol/ lutam atqꝫ inuiolabilem pmanere. ergo q̄cunqꝫ sa/

cerdos quãtũcũqȝ malus põt hẽre sanctitatẽ sacro/rum eandẽ cum bono. ¶ Q ẽt solus sacerdos possit tam ↄsecrare ꝙ̃ dispẽsare pbaᷓ sic p illud di.93. nõ opȝ diaconus panẽ dare.i.corpus dñi ſm glo.

A Ad qõnem dico ꝙ cõficẽ eucharistiaȝ vt pncipalis cã nulli pt cõpetere nisi soli deo pȝ ex.q.pcedẽte. lȝ vt cã instralis. vel vt magis ppꝛie dicã vt minister pt cõpetẽ alicui hoi qꝛ sic deus ordinauit.ꝙ in q̃buscũqȝ sacris minister possit eẽ hõ. sic ḡ loquẽdo de cõficiẽte dico ꝙ ministrũ posse ↄficere põt itelligi duplr. vno mõ absolute ita.s.ꝙ si attẽtet facere facit qḋ itẽdit. alio mõ de posse ordinate facẽ: ꝛ hec distinctio gnalis ẽ in oĩbus sacris. qꝛ plus reqrit ordinate ministrare in eis ꝙ̃ simplr ministrare. ¶ Loquẽdo ḋ posse simplr nihil reqrĩᷓ vltra mãȝ debitã de q̃ dictũ ẽ in fine di.ii. nisi minister debitus ad quẽ reqrũᷓ tres cõditiões

B s.ꝙ sit sacerdos.ꝙ possit pferre ṽba cõsecrationis. ꝛ ꝙ possit hẽre intẽtionẽ debitã sciendi.s ꝙ intẽdit ecclia facere. 2ª ↄditio ꝛ 3ª sunt cões ḃ ꝛ in ministrãte alia sacra. pp defectũ scḋe nõ põt mutus cõficere. pp defectũ tertie carẽs vsu rõnis non põt cõficere. Et eodẽ mõ de baptizãdo ꝛ cõferendo quecũqȝ alia sacra. sed pma ↄditio ẽ ḃ ppria.s.ꝙ sol⁹ sacerdos pt: ꝛ quilibet põt cui pñt cõpetere ille due ↄditiones.s. platio ꝛ intẽtio Q solus pbaᷓ p illud extra de sum. trini. ꝛ fi.ca. vbi di. Hoc sacr̃m nemo põt ↄficere nisi sacerdos q̃ rite fuerit ordinatus ſm claues ecclie.

C ¶ Sȝ vñ accipit ecclia fundamẽtũ isti⁹ snie: ¶ Rñdeo ex il'o ṽbo xpi Matth.26. Hec quotiẽscũqȝ feceritis ꝛc. vbi loquiᷓ aplis vel ad minus non nisi discipulis: q̃bus in ecclia ad minus nõ succedũt nisi sacerdotes. aplis succedũt epi. discipulis pꝛbyteri. vt hẽtur di.21. In nouo testamento hẽtur idẽ ẽt ex illa snia pauli pma ad Coꝛ.c.10. Panis queȝ frãgimus nõne cõicatio corpis dñi est: quẽ frãgimus nos inqt s. apli ꝛ discipuli eius. si.n. q̃libet fidelis posset cõficere nõ oporteret aliqnẽ aliũ aliis frãgere. sed quilibet posset ḋ suo sacrificio cõicare. ¶ 2ª ps.s.ꝙ ois sacerdos potẽs pferre ṽba cũ intẽtione possit cõficere. pȝ p auctates adductas ad oppositũ. ¶ Nec obstat si instetur de degradato qꝛ fit nõ sacerdos. si.n. hoc verũ ẽ. nõ est instãtia ista de aliquo sacerdote. vꝫ tñ nõ esse

Ric. di. pñti ortu.j.q.j.

verũ. qꝛ caracterẽ nõ põt aliqs degradãdo delere nec concediᷓ ꝙ aliqs põt aliq̃d ministerialr cõferre ꝙ sic possit ministerialr auferre: qꝛ deus nõ sic eũ instituit ministrũ in amotione sicut in collone. ꝛ tũc illa regu

C

7. thopic.c. 8.ꝛ.9.

la. Facilius est destruere ꝙ̃ cõstruere. nõ cõcediᷓ de ministerialr agente in sacris. p quo adduci põt illud pauli 2ª Coꝛ.c. vlti. Nõ dedit nobis deus ptãtẽ in destructionẽ sȝ i edificationẽ. ¶ Si ẽt obiiciᷓ de degradato ꝙ nõ maneat sacerdos: qꝛ spoliaᷓ puilegio clericali ꝛ tradiᷓ curie seculari. Rñ⁹ nõ est eẽntiale ordini hẽre illud puilegiũ cõcomitãs. qḋ satis psuadeᷓ. qꝛ illud puilegiũ vꝫ concessum ab impatore Constãtino. ordo nõ. Aliqñ ẽt sacerdos erat sine tali priuilegio.s. añ ↄcessionẽ hoc tñ posset eẽ vnũ brocardicuȝ iuristis. qꝛ illud priuilegiũ consistit in ḃ ꝙ non possit iudicari in cã sanguinis nisi a iudice ecclastico vel q̃si in cã sanguinis. Sed si papa exuit aliquẽ priuilegio ecclastico cõmẽdans eũ curie seculari. iudex secularis est minister vel executor iudicio ecclastici. nullus aũt ali⁹ a iudice ecclastico põt eũ cõmittere iudici seculari. ḡ non est possibile ꝙ cõmittaᷓ sibi nisi sicut ministro iudicis ecclastici. ꝛ p ↄñs non spoliatur puilegio: qꝛ dũ manet puilegiũ põt aliqs secula

rio in eũ esse minister iudicis ecclastici. ¶ Si obiicis de heretico ꝛ scismatico ꝙ nõ ↄficiat. qꝛ sacerdos non offert in psona ppꝛia sed in psona ecclie cuius est minister. hic aũt est pcisus ab ea. ꝛ huic rõni videtur magister inniti in lra: pbaᷓ añs p hoc ꝙ dicit sacerdos. offerimus tibi ꝛc. non dicit. offero. ¶ Rñ⁹ ꝙ oblatio non ptinet ad rõnẽ cõsecrationis. nec nectio reqriᷓ ꝙ offeraᷓ. offertur.n. hostia nõ ↄsecrata. ꝛ tũc

D est sacrificiũ non sacr̃m. sicut eucharistia ↄsecrata cõseruata in pixide est sacr̃m. lȝ non vt ibi sit sacrificiũ nisi aptitudinalr. ¶ Esto ẽt ꝙ verũ sit ꝙ opȝ quelibet conficientẽ conficere in fide ecclie hñ põt nõ solũ scismaticus sed ẽt hereticus: qḋ plus est. pone ꝙ sit hereticus põt circa eucharistiã hre itẽtionẽ ecclie in ↄficiẽdo. ꝛ ḃ intẽtionẽ in vli intẽdẽdo.s. facere qḋ xps instituit faciendũ. ꝛ qḋ ecclia facit lȝ non intẽdat in spãli. qꝛ credit eucharistiã nihil valere sicut dꝫ.2. prioꝝ. Cõtingit scire oẽm mulã eẽ sterilem ꝛ dubitare de hac. ꝛ de ista intẽtiõe vli dictũ est satis dis.5. in materia de baptismo. Cap.20.

Restat ergo videre 2m mẽbrũȝ.s. de posse ordinate cõficere. ꝛ ad ḃ multa ↄcurrũt q̃ tñ oĩa pñt reduci ad.3. loqñdo de illis q̃ non reqrũᷓ ad simplr posse. qꝛ vel ista reqrũᷓ ex pte ministri: vel loci: vel tpis. Et ſm hoc tres sunt articuli. p̃ videndũ est de reqsitis ex pte ministri ad ḃ vt ordinate possit ↄficere supposito ꝙ habeat mãm cõuenientẽ ꝛ possit ṽba pferre cũ intentione debita supaddita hmõi. ex pte ministri sunt in duplici drĩa. quedã sunt ãmotiones ipedimentoꝝ. ꝛ quedã appõnes conuenientiũ seu idoneoꝝ. ¶ De p̃ ipedimento eius qḋ est ordinate conficere sunt vel culpa tñ. vl pena tñ. vel nec pena nec culpa. De impedimento culpe q̃ñ.s. existens in pctõ mortali nõ põt ordinate conficere dictũ est dist.9. De ipedimẽto aũt qḋ nec est culpa nec pena.s. cũ q̃s non est ieiunus ieiunio nãe dictũ est ibideȝ. ¶ Restat ḡ ḃ pcise dist.8.q.3.

videre de ipedimẽto qḋ est pena: nulla aũt talis pena ẽ nãlis siue in corpore siue in aĩa. qꝛ talis pena nõ simplr ipedit. sȝ tñ pena canonica. vel nãlis inquantũ sup eã fundaᷓ pena canonica. Pena aũt canonica (vt breuiter dicã) ẽ aliq̃ phibitio actus exercẽdi vel

E grad⁹ recipiẽdi q̃ alias cõpeteret non phibito. hmõi aũt pene mulᵗe sunt non fundate sup aliquã penaȝ. vel defectũ nãleȝ. vt degradatio. irregularitas: excõicatio maioꝛ: suspẽsio ab executione eoꝝ q̃ sunt ordinis: simonia: ifamia. ꝛ quedã alia hmõi ad ista reducibilia: vt sub infamia põt contineri eẽ publicũ pctõrẽ qḋ cõtinet multa.s. publicũ fornicariũ: publicum vsurariũ: ꝛ hmõi. ¶ Alique aũt pene canonice fundaᷓ sup defectus nãles. non enim voluit ecclia q̃scũqȝ psonas defectuosas ministrare in altari. ꝛ merito: qꝛ in veteri lege Leui.21. põiᷓ lex hoi: q̃ habuerit maculã ꝙ nõ offerret deo suo paneȝ nec accedat ad ministeriũ eius. Isti aũt defectus sunt in q̃bus esset scãdalũ pusilloꝝ si taliter defectuosus in nãlibus ministraret. ꝛ rõnabilr: qꝛ q̃cq̃d sine pctõ mortali põt dimitti vitãdũ est si ex exercitio eius oriaᷓ scãdaluȝ pusilloꝝ tale scãdalũ oriret si notabilr defectuosi in nãlibus vt mutilati: vel horribili ifirmitate ifirmi: vt lepra ꝛ hmõi ministrent in altari. Ideo ecclia rõnabilr talib⁹ defectib⁹ naturalibus adiũxit penas canonicas.s. phibitiones ministrãdi pp reuerẽtiã sacri. ꝛ ad vitãdũ scãdalũ pusilloꝝ. ꝛ iste phibitiones patẽt in canone di.25. ꝛ extra de corpe vitiatis. Reqriᷓ ḡ in ordinate cõficiẽte ablatio oĩum hoꝝ ipedimẽtoꝝ

qz bis q̄dcūqz istoꝝ si ꝯficit facit ꝯ ꝓhibitionē ecclie
& ꝑ ꝯńs nō ordinate. ❡ 2m reqsitū ex pte ministri ē
appositio ꝯueniētiū. s. ornamētoꝝ vt hētur de cōse.
di. j. Uestimēta. dr̄ ibi ꝙ vestimēta ecclie q̄bus deo
ministraꝛ debēt eē sacrata & honesta q̄bus in aliis vsi
bus nō debēt vti q̄ʒ in ecclasticis & deo dignis offi-
ciis. Que aūt sunt hec indumēta. exponit Inno. de
offi. misse. pte. j. c. io. Sūt inq̄t sex idumēta cōia epis
& p̄sbr̄is. s. amictus: alba: cingulū: stola: manipulus:
& planeta. I q̄busdā tn̄ locis ꝯsuetudo obtinuit ꝙ nō
opʒ cingulū bn̄dici: & sic non appet quin liceat vti ci
gulo nō bn̄dicto. ❡ De his oīb⁹ ex pte ministri siue i
p̄ mēbro de reqsitis ad simplr̄ posse: siue i isto 2° mē
bro de reqsitis ex pte ministri ad ordinate posse: si q̄
riē q̄ pena ministri attētātis? ❡ Rńdeo si ē mut⁹ nō
pōt attētare loq̄. si nō vtiē rōne nō pōt attētare hic in
tentionē debitā. si nō est sacerdos & attētat facere vt
sacerdos nō solū peccat mortalr̄ & nihil faē sʒ irregu
laris est: vt hētur extra de clerico nō ordinato mini-
strāte. c. j. & 2. & vlr̄ q̄cūqz exequēs vel attētans actū
alicuius ordinis quē nō hʒ irregularis est. pʒ h̄ in il/
lo titulo in diuersis caplis. ❡ Pena aūt ministrātis
in quocūqz impedimēto canonico vl̄ esse irregulari
tas: vt pʒ extra de clerico excōicato vel deposito i di
uersis caplis. & h̄ maxie si ministrās sciat talē penā
sibi inflictā. ❡ Sed h̄ pōt distigui de ignorātia iuris
vl̄ facti. Ignorātia iuris nō excusat: qz teneē ille qui
se exponit ad tn̄ actū scire iura sm̄ q̄ p̄t exercere tn̄
& talē actū. & iō talis ignorātia iuris nō excusat. sʒ for
te magis aggrauat. Ignorātia aūt facti excusat vt ha
beē in eodem titulo. c. aplice. & h̄ nisi fama veridica
& publica sibi manifestet ꝙ sit tali pena īpeditus. q̄ð
ꝓbaē ꝑ illud caplm̄ eodē titulo Illð: ubi cū ei nisi ꝑ
famā de sn̄ia ꝯ eū lata ꝯstaret: peccare nō credidit. si
diuina officia quātūcūqz solēniter celebrauit. subdi
tur ibi. qz in dubiis via tutior ē eligēda: si de lata i eū
sn̄ia dubitaret. debuerat tn̄ poti⁹ abstiere q̄ʒ sacra ec
clesiastica ptractare. Et in fine subdiē. Cū eo miseri
cordiā facientes penā quā canon his q̄ post excōica/
tionē diuinā p̄sumpserūt celebrare infligit. nō duxi/
m⁹ infligēdā. ❡ Ex hoc pʒ ꝙ misericorditer relaxat
dubitātē penā: quā icurrit ex canone q̄ celebrauit di/
uina postq̄ʒ inotuit sibi ꝑ famā de excōicatiōe in eū
lata. Inter ista tn̄ īpedimēta nō icludiē minor excōi
catio quo ad h̄ ꝙ pena irregularitatis sequaē. qz etsi
peccet grauiter in excōicatione miori celebrās: nul
liis tn̄ irregularitatis notā icurrit vt hr̄ eodē. c. si ce/
lebrat. Uerꝫ ð symoniaco & pctōre notorio dubiū ē.
sed p̄m vl̄ solui ꝑ illud decre. dis. 31. maritū. vbi inter
nō ꝓmouēdos noiaē ille q̄ ꝑ emptionē ad imitatio/
nē symōis magi pecuniā obtulit. & j. q. j. papa Greg⁹
eos oīno symoniacos dānat ac deponendos auc̄tate
aplica cēseē. & de h̄ dr̄ extra de symonia in textu & in
glo q̄ iste vl̄ simplr̄ ihabilis pp penā canōicā ad exer
cēdū actū ordis. sicut oīno ē deiciēd⁹ a clero sʒ au-
ctoritatē adductā. ❡ De pctōre āt publico seu noto
rio certū ē ꝙ tn̄ pn̄lʒ peccat mortalr̄ ꝯficiēdo. si tn̄
qz ē in pctō mortali: sʒ qz scādalizat. Sʒ ē ne irregu/
laris. Forte non inueniē hic pena in canone sibi infli-
cta. lʒ. n. ꝓhibeaē di. 32. Nullus. ꝙ null⁹ audiat mis-
sam p̄sbr̄i quē idubitāter scit ꝯcubinā hr̄e. ex h̄ vi/
deaē ꝙ sibi ꝓhibeē celebrare: qz magis astringiē ad
cauēdū q̄ʒ audiēs: vt nō audiat. & ꝑ ꝯńs si celebrat ꝯ
p̄ceptū ecclie facit. tn̄ ista ꝯńa nō ē necia i penis. qz
pene nō sunt ampliāde. & q̄n̄qz ꝓhibeē cōicatio cuʒ
i sto in aliquo actu vt corrigatur. non tamen infligi

tur isti pena irregularitatis si exerceat istum actum.
❡ Idem posset dici de publico vsurario ēt manēte
in peccato vsure. De infami autē qui tn̄ penituit de
pctō sʒ nōdū ē restitutus in integrū si celebrādo fiat
irregularis non ē dicendū ꝙ sic nisi inueniaē in iure
canonico. De celebrāte aūt sine illis ornamētis vel
oībus vel aliq̄b⁹ vel non ꝯsecratis non inueniē in ca/
none pena irregularitatis iflicta. breuiter ex q̄ ista
est pena iuris positiui qn̄ non iſligiē nō icurriē. Nul/
la ḡ conditio ex pte ministri reqsita & nō obseruata fa
cit icurrere irregularitatē nisi defect⁹ sacerdotij vel
alia pena simplr̄ ꝓhibens & remouens ab exercitio
sacerdotij: & ꝑ ꝯńs sacerdos non ꝓhibitus ꝑ talē pe
nā conficiēdo non icurrit irregularitatē. nec ergo ꝓ-
pter pctm̄ nisi sit tale cui annexa sit ꝓhibitio canoni
ca. Nec ꝓpter non ieiuniū: nec ꝓpter carentiā orna/
mentoꝝ debitoꝝ. nec breuiter pp quecūqz alia sub p̄
dictis non contenta incurrit irregularitas.

Sequitur 2m p̄ncl. s. ð reqsitis ex pte lo
ci vbi possum⁹ distiguere lo/
cū in locū ꝓprie dictū. & in vas ꝙ ē locus mobilis sʒ
Ar. 4. phys. Ex pte loci proprie dicti reqriē amotio
īpedimēti. s. ꝙ locus nō sit iterdictus. & reqriē appo
sitio ꝯueniētis dispōnis. s. ꝙ sit sanctificat⁹. Primū
ē simplr̄ neciū: qz celebrās in loco interdicto facit ꝯ
ꝓhibitionē ecclie. & ꝑ ꝯńs non ordinate. 2m ē necessa
riū nisi casus necessitatis occurrat: vt ꝓbaē ꝑ illð de
ꝯse. di. j. sic. vbi dr̄ non in aliis q̄ʒ dn̄o ꝯsecratis locis
i. tabernaculis a pontificib⁹ delibatis missas cātare
ac celebrare lʒ. ❡ Idē pʒ. c. seqūēti. & c. hic ḡ. & c. se
quēti. vbi dr̄. Null⁹ p̄sbyter missas celebrare p̄sūat
nisi in sacratis ab epō locis q̄ sui pricepa de cetero
voluerit eē sacerdotiū. sʒ exceptio illa de casu necessi
tatis. pʒ ibidē. cōcedimus. Casus aūt illi sunt isti. vt
si ecclie in patria sunt destructe. vel sic q̄s in vis peri/
tus non poterit accedere ad aliquā ecclīā cōsecratā.
q̄ð regulariter verꝫ ē de nauigātib⁹ & ceteris hmōi. si
eīn vl̄ verisiē ꝙ obseruationē illi⁹ p̄cepti decalogi.
sanctifica sabbatū q̄ð p̄ceptū ecclīa interp̄tata ē in h̄
q̄ð ē audire missam die dn̄ico de cōse. dist. 2. missas
voluerit ecclīa īpedire ꝑ aliq̄ð p̄ceptū minoris obli/
gationis vt ꝑ talē vel talē locū reqri ad h̄ vt missa au
diaē. cū non debeat q̄s restringi ab obseruatiōe ma/
gis neciī ꝑ artationē ad min⁹ neciū. ❡ Que āt vl̄ vbi
sint loca consecrata. dico ꝙ regulariter ecclie parro/
chiales & alie solēnes collegiate: oratoria āt q̄ dn̄t ca
pelle: nō p̄nt hēri q̄ sint consecrate nisi de licētia epi.
vt hētur de conse. di. j. vnicuiqz fideliū lʒ hr̄e orato/
riū: & ibi orare: missas āt ibi celebrare non lʒ nisi in
casib⁹ supradictis. oratoriū tn̄ sacrū facere non lʒ nisi
auctoritate epi. de conse. dist. j. Nemo. Istius ēt lo
ci reqriē ornatus. s. lumē. vt dr̄ extra de celebratione
misse. c. vlti. de eo q̄ sine igne sanctificabat & aq̄. & se
quiē. Mādam⁹ ꝙ officio & bn̄ficio ip̄m priues ꝑpe/
tuo. ❡ De loco aūt mobili siue vase distiguo ꝙ vas
remotū ē altare q̄ð dʒ eē lapideū. de cōse. di. j. Alta/
ria si non sunt lapidea chrismatis vnctione non cōse
cranē. vasa ꝓpinqua sunt calix & patena q̄ debēt esse
de auro vel argēto: vel vbi paupertas cogit ad min⁹ de
stāno. sicut hr̄ de conse. di. j. Calix. Calix dn̄i cū pate
na si non ex auro oīno et argēto fiat. sic q̄s āt tā paup
ē saltē vt stāneū calicē hēat ð ere āt aut auricalco nō
fiat. qz ob vini vtutē eruginē vel rubiginē pariter &
vomitū ꝓuocat. Nullus aūt in ligneo vel vitreo p̄su
mat missas celebrare. de vitreo aūt rōnale ē pp eius
fragilitatē ne sanguis dn̄i ꝑiculo exponaē. de ligno

Marginalia (left margin): G — H — al. caplo — I — Extra de re/gul. iu. in 6.
Marginalia (right margin): I — L. c. 41. & circiter. — K — Exod. 20. & 23. & deute. 5. & alibi se/pe. — L

pp ibibitionē huoris. Ista vasa ois debēt eē ɔsecra/
ta de altari hētur de ɔse. di.j. Eccle. ɂ ɔcedimus. ɂ
duob⁹ caplis sequētib⁹. Siue āt sit fixū sicut ē cōiter
in ecclesijs siue portabile nō ē magna dria. qz in alta
ri portabili siue in alio fixo ɔuenit missas celebrare.
vt hētur extra de puilegijs ɂ excessib⁹ puilegiatorū.
In his q̄ ad cultū cū fratrib⁹ minoribus ɂ pdicatori
bus durim⁹ indulgēdū: vt vbicūqʒ fuerint sine pro/
chialis piudicio valeāt cū altari viatico celebrare. q̄
dā nimis stulte interptādo nostrā indulgētia nitunt
asserere q̄ ea pdicti fratres preter prelatoꝝ assensuʒ
facere n̄ non pñt. ɂ paulopost. cū aūt nihil eis confer
ret indulgētia memorata sine qua idē platis annuē
tib⁹ liceret eisdē mādam⁹ q̄ interptatione h⁹ repro
bata. dū tñ ab alijs q̄ iuri prochiali psius ɔueniūt ob
stineāt dātā eis licentiā celebrādi ēt auctate nr̄a non
differas publicare. ita q̄ dicti fratres ex idulgētia no
stra grāʒ videant cōsecuti. Ait Honori⁹ terti⁹. ℂ Si
obiicit ex hoc caplo q̄ nō lʒ vti altari viatico. nisi ex
puilegijs. ℂ Rñdeo veꝝ est quātū ad vsum eius in
differēter i quocūqʒ loco cōsecrato vel nō cōsecrato.
sed quātū ad vsum eius in loco cōsecrato vr̄ satis eē
ius cōe. qz an dedicationē altaris in ecclesijs q̄buscū
qʒ cōiter celebrat cū altari puo. Hoc ēt altare siue fi
xū siue mobile ɂ portabile opʒ eē nō enormiter fra
ctū extra de cōse. eccle. vl' altaris. Ad hec si sit altare.
vbi dr̄ q̄ si lapis bñdict⁹ fuerit iminutus dʒ iterū bñ
In originali vacuum. dici. ɂ. c. q̄ in dubijs. Calicē ēt ɂ patenā opʒ eē cōse/
cratā vt hētur extra vbi. s̄. Hec ēt vasa opʒ eē ornata
altare q̄dē tobalijs duab⁹ vbi ē mos eccle ɔsecratiʒ.
M Et qd̄ magis pcisum est corpali de syndone mūda.
Et opʒ q̄ illud corpale coopiat ad min⁹ locū calicis
ɂ hostie q̄ debēt collocari sup altare consecratū: siue
totū imobile consecratū sit siue sup mobile vbi red/
dit vsus eius. ℂ Si querit q̄ pena sit celebrātibus si
ne istis cōditionib⁹ q̄ dicte sunt ex pte loci ɂ vasis:
ℂ R̄ñ in nullo pmissorū icurrit irregularitas nisi in
duob⁹ casib⁹. primus si sciēter celebrat in loco īterdi/
cto a iudice. sc̄d⁹ si celebrat i calice nō idoneo. ℂ Cir
ca p^m sciēdū q̄ locus pōt eē interdict⁹ a iudice vel a
iure. a iure q̄dē si est pollut⁹ sanguine vel semine. ex
tra de cōse. eccle. c. vlti. si in eccl'ia. ɂ in talib⁹ si noto
riū est: pctm̄ est celebrare. nō tñ icurrit irregularitas
qz nō est a iure isticta expsse. Si āt puatū ē nec pctm̄
est: qz nec recōciliatione indiget. extra de adulte. si/
gnificasti. Si aūt iterdictū sit a iudice latū ɔ locū. ce
Ricar. prīti di. artic. 4. q. j. in sol. pñ. lebrās ibidē sciēter dr̄ icurrere irregularitatē. qd̄ p/
bat p vnū caplm extra de clerico excōicato ministrā
te. postulasti. ɂ p aliud caplʒ extra de excessi. pla. Tā
ta. ℂ Sed vtrūqʒ caplm bñ posset expōi. cū neutrū
est iuris expositiuū: neqʒ ēt iuris positiui misiuʒ. vt
appeat talē sic celebrātē irregularē eē simplr. qd̄ pʒ.
exponēdo vba illa q̄ pōderant de puatione bñficioꝝ
ɂ hmōi. ℂ In 2° casu. s. de defectu calicis idonei du
biū est an pp illud irregularitas incurrat. qz pena illa
depōnis q̄ habet extra de cele. mis. c. vlti. infligit pp
multa. s. qz nō vtebat calice debito nec aq̄ nec igne.
Erit a dubiū est si pp q̄dcūqʒ istoꝝ sepatim debeat
N infligi depositio: qz ibi oia concurrebāt.

Tertium

pncipale. s. ex pte tpis. breuiter
teneas q̄ a pn° diei vsqʒ ad no/
nā missa cōgrue celebrat non cōputādo pn^m diei ab
ascēsu solis sup orizontē nrm̄. sʒ ab illa hora ex q̄ ra/
dij solares illumināt hemisperiuʒ nostrū qd̄ dr̄ pn^m
aurore. ɂ icipit fm auctores in li. de crepusculis. qñ
sol ē sub orizonte ad. 10. vel. 8. grad⁹: quoꝝ ascensus
nō cōtinet spatiū vltra medietateʒ hore eq̄lis ɂ 5^am
vni⁹ hore. ɂ ille termin⁹ celebrādi tūc ɂ nō an̄. pbat.
de ɔse. di. j. Nocte sancta natiuitatis missas celebrēt
psbyteri. ɂ isra eadē di. §. de ieiunijs. In sabbato san
cto circa noctis initiū missaꝝ solēnia sunt celebrāda
ɂ rō est: qz illa ps diei artificialis q̄ est post nonā sab
bati sancti cōputat cū nocte pcedēte diē dnicā. vn̄ in
bñdictiōe cerei dr̄ hec nox ē ɂc. ɂ ēt in oōne dr̄ De⁹
q̄ hāc sacratissimā noctē. termin⁹ aūt celebratiōis. s.
hora nona colligit ex consuetudine eccliaꝝ. ɂ ille ter
min⁹ maxime attingit in dieb⁹ ieiunioꝝ qñ regula/
riter in ecclesijs collegiatis cōsueuit circa horā nonā
missa de ieiunio celebrari. Istā āt circūstātiā tpis cō
comitat q̄dā necīu ad faciēdū tractū tpis i celebra
tione misse ordinata q̄cunqʒ hora diei artificialis si/
at. s. legere itroitū oōnes ɂ eplam sicut in missalib⁹
O fʒ vsū eccle romāe notat. sine q̄b⁹ pmissis null⁹ or/
q. 2. dīate ɔficit. nec forte absolute q̄s ɔficere. vt supra ta
ctū est di. 8. nisi pmitteret ad min⁹ illa vba p q̄ signi/
ficaret se pferre vba ɔsecratiōis in psona xp̄i nō in p
sona sacerdotis. ℂ Ultimū est q̄ celebrātē opʒ hēre
aliquē rñdentē in psona totius eccle: vt denotet eē
mediator inter deū ɂ ecclesiā offerens sacrificiū deo
pro eccl'ia que sibi assistit in offerendo.

Ad argumēta.

ℂ Ad p^m pōt expōi
illa glo. illi⁹ vbi Ma
lachie. d̄cq̄d a vobis bñdicit supple inquantū mali
P estis: qz mali inquātū hmōi adulādo bñdicūt malis
q̄b⁹ de⁹ veraciter maledicit. sed in eucharistia sacer-
dos nō bñdicit inquātū: malus: sed iquātū hʒ in bñ/
dicēdo ɂ ɔsecrādo intētionē eccle. ℂ Ad 2^m cū dr̄.
nulla ei relinquit ptās. veꝝ est de ptāte ad ordinate
exequēdū: nō aūt de ptāte ad simplr exequendum.
ℂ Ad 3^m. si oblatio sacri iquātū oblatio sacri hēat ef
ficaciā p illo p quo offert necesse est ɔcedere q̄ ob
latio facta a malo eq̄lem hēat efficaciā sicut illa q̄ est
facta a bono. Sed si multa alia cōcurrentia in missa
p modū oōnis multū faciāt ad efficaciā misse. qd̄ vr̄
pbabile. qz deuotio in vna alia oōne nō multo mi/
nus distat apud deū a deuotiōe in q̄busdā ptinētib⁹
Q ad missam. ɂ deuotio acceptat fm merita illi⁹ cuius
ē deuotio. sequit q̄ missa melioris erit melior. ɂ tñ
sacrm̄ vtrobiqʒ ē eq̄le. ℂ Si q̄ras q̄d simplr tenen/
dū: ℂ R̄ñ. nullū bonū recōpēsat de⁹ fm iustitiā retri
butiuā nisi pp aliqd̄ meritū cui corrñdet illud bonū.
Istud meritū qd̄ dr̄ eē in celebratiōe misse: vt missa
est: nō pōt esse meritū abstractū sicut idea Platōis.
ergo opʒ q̄ sit realr aliqd̄ meritū vel ergo totius eccle vel
C alicuius mēbri. nō est aūt toti⁹ eccle nisi qz alicuius
ptis. nō est aūt ptis male ɂ mortue in toto sicut esset
ptis viue. i. existis ɂ operātis in charitate. ergo in missa
nō est tm̄ meritū cuiuscūqʒ qñ est mali sicut qñ ē bo/
ni. ɂ p ɔñs deus fm iustitiā retributiuā nō hʒ alicui
in eccl'ia: nec toti eccle recōpēsare tm̄ bonū p ista si
cut p illa. ℂ Ad 4^m dico. q̄ sumere est magis cōe ɂ
necīum q̄ cōficere. ɂ magis necīum lʒ sit in se aliqñ
R nobilius plurib⁹ tñ qñqʒ cōpetit q̄ minus nobile qd̄
est minoris nobilitatis. ɂ rō est maior siue cōior ne/
cessitas. ita est hic. qz xp̄s expresse docuit se velle su
mi eucharistiā a quolibet christiano. Jo. 6. Nisi mā/
ducaueritis carnē filij hois: ɂ ibi loquit ob⁹. sʒ cōse/
cratiōnē seu dispēsatiōnē noluit ita esse: cōeʒ: qz nō
fuit ita necīum vt esset cōis. prit. n. pauciores dispen
sare q̄ suscipere. ℂ Ad 5^m dico q̄ Laurētius dispē/
sauit sanguinem xp̄i. vt pʒ in legenda. qd̄ hñ est con
gruum. qz sanguis nō dispensat nisi in calice. tact⁹ āt

caliciſ concedit diacono.ſed corpus nõ diſpẽſat ni/
ſi ſpẽs panis tangat. Ideo ſequẽs auctoritas de diſ/
pẽſatione corpis a diacono vl̃ difficilioꝛ.Ad quã di/
ci põt ꝙ ſimplr in caſu neceſſitatis cõcedit diacono
diſpẽſare corpus chriſti. vt dicit auctoritas allegata
ſed non ſequit ex hoc,ꝙ poſſit ↄficere:qꝛ minus eſt
diſpẽſare ꝙ̃ cõficere. Nullo aũt mõ laico ↄficere nec
ẽt diſpẽſare cõuenit.ſm illud de ↄſe. di.2. peruenit.
vbi dr̃ ꝙ quidã pſbyteri intãtũ ꝑuipẽdũt diuina my
ſteria vt laico corpus dñi tradãt ad õferẽdũ infirmis
ꝛ ſequit.interdicit ſynodus ne talis temeraria pre/
ſumptio amplꝰ fiat. Ratio cõgrua eſt.qꝛ ſicut ab aĩa
mediãte corde deriuant virtutes aĩe ad cetera mẽ/
bra.ꝛ in corde eſt principalis ſedes. vide.16.de aĩali
bus:ꝛ ẽt in qualibet pollitia actus principales ꝑtinẽ
tes ad illã pollitiã:pertinẽt ad aliquã perſonã princi
palem in illa pollitia.ita rõnale eſt iſtum actũ cõficiẽ
di ꝛ diſpenſandi eucharistiã reſidere apud illũ qui ẽ
principalis in hierarchia eccl'iaſtica.hmõi autẽ ẽ ſa/
cerdos.ꝗ ꝛc. ¶ Cõfirmat h.qꝛ nõ mioꝛis reuerẽtie
vl̃ auctis ẽ poſſe ſup corpꝰ xp̃i verꝫ ꝙ̃ ſup cõpꝰ xp̃i my
ſticũ.2ᵐ aũt ſoli ſacerdoti cõuẽit. eque ꝗ vel magis
ꝓpter reuerẽtiã corpis chriſti veri ſoli ſacerdoti con
ueniet auctoritas reſpectu ipſius cõficiẽdi ꝛ regula/
riter diſpẽſandi.nõ.n.põt i eccleſia nimis digna pſo/
na nec nimis dignus gradus inueniri ad conſecra/
tionẽ vel diſpẽſationẽ iſtius ſacri in quo veraciter ꝛ rea
liter continetur ille qui eſt ſanctus ſanctorũ cui ſit
gloria in ſecula ſeculorum.

¶ Poſt hec de penitẽtia agẽdũ ẽ ꝛc.

Diſtinctio. XIIII.

POſtq̃ꝫ magiſter
determinauit de ſacro baptiſmi ꝛ cõ/
firmatiõis ꝛ eucharistie: hic determi/
nat de ſacro penitẽtie.qđ eſt cõe ſacra
mẽtũ.tñ poſt baptiſmuꝫ.qꝛ 2ª tabula
Questio.I. poſt naufragiũ eſt pnĩa ſm Hieronimũ.¶ Circa iſtã
di.quero p̃.vtrũ pnĩa neceſſario reqrat ad deletionẽ
pctĩ moꝛtalis poſt baptiſmũ cõmiſſi: videt ꝙ nõ. qꝛ
ceſſante actu interioꝛi ꝛ exterioꝛi ceſſat eſſe pctm̃.er
go ſtatim ſine pnĩa delet.aña pꝫ.qꝛ pctm̃ nõ eſt niſi
deoꝛdinatio in actu exterioꝛi uel interioꝛi. ¶ 2ᵒ ſic
hõ offenſus põt remittere offenſam abſqꝫ h ꝙ offen
dens peniteat.ergo multo magis deus q̃ eſt ſumme
miſericoꝛs.ſed remiſſa offenſa remittit pctm̃. ergo
ꝛc.hec duo argumẽta ꝓbant ꝙ nõ requirit pnĩa ad
iſtã deletionẽ.¶ Itẽ ꝙ nõ valeat ad illã deletioneꝫ.
ꝓbat primo ſic.Aug.in homel.ſup illud Matthe.5.
Eſtote miſericoꝛdes.loquẽs de dãnatis dicit.Erit ꝛ
tũc pnĩa:ſed tñ infructuoſa.qđ ꝓbat per illud dictũ
de dãnatis Sap.5.Penitẽtiaꝫ agẽtes ꝛc.¶ Si autẽ
dicas ꝙ quãdiu hõ eſt in vita iſta valet pnĩa ad dele
tionẽ peccati.ſed nõ poſt.¶ Contra hoc eſt auctori/
tas Hiero.de penitẽ.diſt.3.ꝛ põnit in lr̃a.Nihil iude
ꝓfuit egiſſe aũt pnĩam ꝑ quã ſcelus emẽdare nõ po/
tuit.¶ Itẽ opꝫ illud ꝑ quod deletur pctm̃ moꝛtale
eſſe maius bonũ ꝙ̃ pctm̃ illud ſit malũ vel eque bo
num.ſed pnĩa eſt minus bonum ꝙ̃ pctm̃ moꝛtale ſit
malum.ergo ꝛc.maioꝛ pꝫ.qꝛ nõ recõpenſatur maluꝫ
niſi per bonũ equale illi qđ tollit.minoꝛ ꝓbat.qꝛ pe/
nitẽtia eſt bonum finitũ pctm̃ aũt moꝛtale eſt malũ
infinituꝫ.qđ pꝫ per illud Anſ.Cur deus hõ. li.2.c.5.
tantũ malũ eſt pctm̃ quãtus eſt qui offendit: vel in
quẽ cõmittit.ſed ille eſt infinitus.qꝛ tibi ſoli peccaui

ergo ꝛc. Hec duo argumẽta ꝓbant ꝙ penitentia nõ
valeat ad delectionem pcti moꝛtalis. ¶ Oppoſitũ
ꝓbat ſilibus viis.quãtuꝫ ad primã viã.ſic.Saluatoꝛ
ait Luc.13.a. Niſi penitentiaꝫ egeritis oẽs ſimiliter
peribitis.¶ Itẽ Hierony.2ª ep̃la ad Demetriadẽ.
ꝛ ponit in lr̃a 2ª poſt naufragium ꝛc. Prima tabula
cõparat naui itegre:qua fracta naufragus periclitat.
niſi alicui tabule adhereat.hec dr̃ 2ª tabula.ꝗ a ſimili
cadẽs in peccatũ moꝛtale:ꝛ in hoc paſſus naufragiũ
ſpũale periclitat niſi adhereat penitentie. ¶ Item
quantũ ad 2ᵒᵐ ↄclõnẽ arguit ſic.Matth.3.dr̃. Agite
pnĩam ꝛc.ꝗ valet.¶ Item Ezech.18.Si impiꝰ ege/
rit pnĩam.ſequitur.Olum iniquitatum eius non re
coꝛdaboꝛ.vita viuet.ergo ꝛc.

Hic ſunt tria vidẽda. ¶ Primo q̃d
manet in pctõre trãſeũ
te actu a quo dr̃ peccatoꝛ:qꝛ ſi nihil reale manet nõ
opꝫ querere q̃d delendũ ſit.imo oĩno eſſent ſimiles
qui nihil cõmiſit ꝛ qui ceſſauit:tam ab actu peccãdi
interioꝛi ꝙ̃ exterioꝛi . ¶ Scđo ꝙ illud deletur ꝛ ad
hoc requirit aliqua punitio.¶ Tertio ꝙ non quecũ
ꝙ ſed punitio pnĩalis:ꝛ in hoc pꝫ ſolutio q̃õnis.De p̃
ſciẽdũ ꝙ ſicut eſt duplex iuſtitia habitualis.ſ. gratia
ꝛ charitas . ꝛ actualis.ſ. rectitudo nata ineſſe actui
elicito.ꝛ p̃ma pꝫ.2ᵃ declaratur:qꝛ actus natus ẽ eli/
ci confoꝛmiter ſue regule.ꝛ in iſta confoꝛmitate cõ
ſiſtit rectitudo eius.¶ Item ſi oppoſita eque mul
tiplr̃ dicant erit duplex iniuſtitia habitualis .ſ.priua
tio grẽ in eo cui dꝫ ineſſe.ꝛ actualis ſ.priuatio iſtius
rectitudinis in actu cui deberet ineſſe. Poſt aũt ac/
tum intrinſecũ ꝛ extrinſecũ tranſeuntẽ manet q̃daꝫ
iniuſtitia habitualis.Sed non ab illa ſola dr̃ q̃s pec/
catoꝛ.alioquin quis cõmiſiſſet duo millia pctã moꝛ/
talia:ꝛ qui vnum eſſent eque pctõres intenſiue ꝛ ex
tenſiue.quia in eis ꝛ tota gratia quantuꝫ ad intenſio
nem.ꝛ ſola ipſa quantũ ad extenſionẽ priuat tam in
eo qui cõmiſit vnũ ꝙ̃ in eo qui duo millia.ꝛ ideo nõ
dicetur vnus minus peccatoꝛ poſt actũ tranſeunteꝫ
ꝙ̃ alius.¶ Aſſumptũ ꝓbatur:qꝛ in quolibet pecca/
to moꝛtali ita priuat gratia ꝙ nihil eius manet . ꝛ ꝑ
ↄñs per nullũ ſuccedens põt fieri intenſioꝛ neqꝫ ex/
tenſioꝛ loquẽdo de priuatione iſta habituali: qꝛ non
priuat niſi vnum habitũ:ſicut non eſt natus niſi vni/
cuis ineſſe.ꝛ hec ratio ſimilis eſt rõni Anſel.de cõce/
ptu virginali:ꝙ pctm̃ oꝛiginale non eſt natuꝫ ineſſe a.l.qꝛ i q̃ nõ
magis in vno ꝙ̃ in alio.qꝛ in quo eſt iniuſtitia nõ pt ẽ iuſtitia:nõ
ab eo priuari iuſtitia.de quo dictũ eſt lib.2.diſt.30.ꝛ põt ꝛc.
37.Iniuſtitia aũt actualis manere non põt ceſſante
actu.qꝛ illius ſubiectũ primũ eſt actus in aĩa ſicut ꝛ
rectitudinis ſibi oppoſite.nõ.n. aĩa põt eſſe imedia/
tum ſubiectũ illius rectitudinis:ſed tñ actus in aĩa
adhuc tñ non manente actu nõ manet illa rectitudo
nec eius obliquitas.¶ Dicit autẽ ꝙ manet in aĩa q̃ Thõs . pſti
peccauit reatus culpe que eſt quedã obligatio ad pe di.q.2.ar.j.
nam debitã illi culpe. Illa aũt obligatio eſt quedam i ſol.pn.2ᵉ q̃
relatio realis nõ fundata ſup actum culpe:ſed ſuper ſtiuncule.
ipſam eſſentiã aĩe:non tñ niſi culpa preuia actuali.ſi In 3ᵒ di.8.ꝛ
cut eſt dictũ ſepe ſupra qñ ſuper actionẽ fundat re di.3. huius.
latio.¶ Sed cõtra hoc arguitur duplr̃.primo ꝙ nul
la relatio realis fundata ſup actũ culpe manet in aĩa.
¶ Scđo qꝛ ſi maneret non ab illa diceret aĩa pecca
trix.Primũ ꝓbatur.qꝛ relatio realis itrinſecus ad/
ueniens ſequit neceſſario poſitionẽ extremoꝝ. hec
aũt non ſequit.pꝫ:qꝛ aĩa eadeꝫ manẽte ꝛ deo ſeu pe
na eodẽ mõ ſe hñte.non ꝓp hoc aĩa eodẽ mõ eſt obli
gata ad penã.qꝛ nõ ante pctm̃:¶ Qđ ſi ſic relo extrin

fectus adueniẽs necesse est sibi dare cãm ꝑ quã adue
niat extremis iam positis sicut de vbi ⁊ ceteris. non
enim põt eẽ respectus realis nõ sequẽs extrema posita
q̃n sibi vt termino mideat aliq̃ actio realis. sꝫ isti⁹ ob
ligatiõis nõ põt dari actio realis: nec agẽs reale. non
eni aia: qꝛ peccãdo non hũit nisi vnicã actionẽ deoꝛ
dinatã: q̃ fuit ad illud velle priuatũ circũstãtijs debi/
tis. ⁊ ita nõ ad istũ respectũ vt ad terminum. nec põt
ista obligatio dici termin⁹ actiõis diuine imediat⁹:
qꝛ nulla aia dr̃ peccatrix ꝑcise ab illo qd̃ ẽ terminus
imediate actionis diuine. 2ᵐ probat̃ ꝑ illud vltimũ.
qꝛ si eẽt in aia talis obligatio: nõ posset fingi incẽ nisi
a deo imediate. ⁊ ita ꝑ istã formalr̃ nõ eẽt aia peccat/
trix: cũ deus nõ sit cã peccati ꝑ se sed soluꝫ ꝑmissiue.
¶ Istã difficultatẽ tãgit magr̃ di. 18. c. vlti. ⁊ vr̃ solue
re ꝑ hoc. polluta est aia inq̃t quousq̃ peniteat. sicut
erat dũ in ea erat praua volũtas. ⁊ exemplificat de eo
q̃ tetigit morticiniũ. cessante. n. tactu ẽ immũdus si/
cut prius. ⁊ subdit. ita polluta remanet aia sicut fuit
in ipso actu pc̃i: qꝛ ita ẽ longe a deo ꝑ dissimilitudi/
nẽ. ipsa g̃ dissimilitudo q̃ inest aie ex pctõ: ⁊ ẽ elonga
tio aie a deo macula itelligit̃. ¶ Cõtra istud stat de/
ductio ꝑoꝛ. qꝛ macula ista vel elongatio vel dissimili
tudo quocũq̃ noĩet̃ non põt eẽ tm̃mõ carẽtia habi/
tus grẽ. qꝛ illa totalr̃ inest ꝑmo pctõ: nec carentia re
ctitudinis in actu: qꝛ ista nõ est nata manere nisi ma
nẽte macula in act[illegible] ¶ Itẽ macula summi odij. s. ⁊
amor summus i[illegible] repugnant. g̃ per vnũ aufer
tur aliud. ⁊ per [illegible]la odij. s. posset auferri per
immoderatũ amorẽ ipsius. s.

D **Dico ergo** quãtũ ad istũ articulũ ꝙ ni
hil reale absolutũ vel relati/
uum est in aliquo cessante oĩ actu peccati a quo ille
dicat̃ peccatoꝛ. ⁊ hoc vel grauiter vel multipliciter
peccatoꝛ. sicut aliquis dr̃ post actũ trãseuntẽ. Quia si
dicat̃ aliq̃d derelictũ ab actu manere: illud nõ est foꝛ
malr̃ pctm̃. qꝛ põt stare in iustificato sicut habitus vi
tiosus. vel dispositio ad illũ manet in iustificato subi
to. pꝫ qꝛ in ꝑncipio ꝓnus est ad sequẽdũ illam incli
nationẽ habitus vitiosi. sed pugnãdo ꝯ eaꝫ hr̃i merẽ
tur ⁊ acq̃rit sibi habitũ in ꝯriũ: vñ magni pctõres
non statim quãdo sunt iustificati hñt illã pacẽ quam
hñt ꝑfecti ⁊ exercitati in virtutib⁹. Quicũq̃ ẽt habi/
tus vel dispositio vitiosa derelinq̃ret̃ ex actib⁹ desi/
neret esse post fluxum tp̃is nisi firmaret̃ ꝑ frequẽtes
actus: sicut vr̃ oĩs dispositio ad habituꝫ desinit esse
cessantibus actibus ꝑficiẽtibus habitũ. Sed illud a
quo peccatoꝛ dr̃ peccatoꝛ post actũ nõ desinit esse ꝑ
E quãtũcũq̃ tẽpus: lꝫ actus similes nõ adijciant̃. sem
ꝑ enim in infinitũ est pctõꝛ postq̃ cõmisit. nõ ẽ ergo
ibi aliq̃d absolutũ vel relatiuũ positiuũ vel ꝑuatiuũ
a q̃ dicat̃ pctõꝛ a tp̃e cessatiõis actus vsq̃ ad pniaꝫ sꝫ
tm̃mõ quedã relatio rõnis inquãtũ est obiectũ intel
lectus vel voluntatis dei qꝛ postq̃ cõmisit dei volũ
tas ordinat ipsum ad penã corñdentẽ pctõ. ⁊ tũc in/
F. tellectus ꝑuidet ⁊ ꝑ omni tp̃e donec pena debita sit
soluta. Istud probatur ꝑ Aug⁹ sup illud psal. Beati
quoꝝ remisse. sunt ⁊c̃. videre inq̃t deũ peccata est ad
penã imputare. auertere aũt faciem a peccatis hoc ẽ
ea ad penã nõ reseruare. ita ergo dicit peccata ab eo
tecta non vt deus tũc non videat. sed vt nolit aiad/
uertere. i. punire. ergo ipm̃ remãere in reatu post ac
F tum trãseuntẽ nihil aliud est nisi ipm̃ a dei volũtate
ordinari ad penã condignã illi peccato. obiectũ aũt
intellũ vel voluntatis vt intellm̃ vel volitũ non hẽt
nisi relationẽ rõnis. ergo ⁊c̃. ¶ Confirmat̃ ꝑ similẽ:

qꝛ esto ꝙ deus in multiplicatione meritoꝝ nõ intẽ/
dat habitũ charitatis vt possibile est: si merita sint re
missa: vel ẽt si essent intensa. tñ iste qui plura merita
habuit trãseũtibus interioribus ⁊ exterioribus ẽ ma
gis meritus q̃ alius. qd̃ nihil aliud est nisi qꝛ ordina
tur ad maiorẽ gloriã. ꝑ qd̃ non hẽtur aliqd̃ reale po/
sitiuũ vel priuatiuũ absolutũ vel relatiuũ intrinsecũ
isti. sed tm̃ relatio rõnis inquantũ vt est obm̃ volun/
tatis diuine ordinat̃ ad multiplicem gloriã. ibi enim
in acceptatione diuina ordinant̃ ista merita: vel ille
ꝑ merita ad talẽ vel talem gloriã. sicut ergo ista acce
ptatio ꝑꝑ merita trãseuntia nihil est realiter nisi act⁹ G
voluntatis diuine. ⁊ in isto tm̃ relõ rõnis sicut in ob/
iecto volito. ita ex alia parte ꝑꝑ pctã trãseuntia nihil
est aliud abiectio istius nisi reprobatio vl̃ repulsio in
volũtate diuina. ⁊ in pctõre relõ rõnis vt abiecti vel
reprobati ad talẽ vel talẽ penã ordinati. ¶ Hoc tan
dem pꝫ in exẽplo filij qꝛ si ꝗs offendat magnũ ꝑncipẽ
tali offensa: cui corñdeat pena magna: cessante illo
actu nihil est in ipso qd̃ prius non fuit ꝑꝑ qd̃ mõ di/
cat̃ inimicus: ⁊ non ꝑus: sed tm̃ in volũtate dñi offen
si est actus trãsiens sup ipsum. Et ꝑ hoc in ipso ẽ relõ
rõnis vt in obiecto volito vel ordĩato ad taleꝫ penã.
¶ Ex isto seq̃tur correlariũ. ꝙ nihil aliud est post ac
tũ pctĩ cessante offensa macula ⁊ reatus nisi ista relõ
rõnis. s. ordinatio ad penã: vt est discõueniẽs ipsi aie H
dr̃ eius macula. sicut ꝑ oppositum pulchritudo. vt ãt
est obligatio formalr̃ ad illã penã dr̃ reatus. ⁊ vt ẽ ac
tus volũtatis diuine in qua est tota ista realitas per
quẽ actũ ordinat̃ ad talẽ penã dr̃ offensa: nihil. n. ali/ Resolõ sin-
ud est offendi vel irasci in deo q̃ velle vĩdicare ista gularis plu-
pena. ⁊ lꝫ deus dicat̃ figuratiue iratus vel offensus: rium dubita
tñ accipiendo istã rõnem irasci ꝑ velle vindicare ex tionum.
clusa passione ꝯcomitante istius velle deus formalr̃
est iratus vel offensus: qꝛ formalr̃ est volens vĩdica/
re pctm̃ cõmissum ꝯ legem suam.

De secundo articulo dico ꝙ istud qd̃
dictũ est remanere post I
actũ in pctõre põt deleri: ⁊ q̃n̄q̃ delet̃. iuxta illd̃ sym
boli Remissionẽ pctõꝝ. ⁊ deus ẽ remissiuus pctõꝝ.
⁊ q̃n̄q̃ remittẽs pctã. ⁊ hoc ꝓbat̃ sic. qꝛ aliq̃ ꝑdesti
natus labit̃ i pctm̃ mortale. patet de Dauid: Petro:
⁊ Paulo: ⁊ q̃si innũeris nõ aũt põt beatificari sed qd̃
ꝑncipalr̃ ordinat̃ ꝑ ꝑdestinationẽ nisi deleto pctõ. ac
cipiẽdo pctm̃ mõ ꝑdicto: qꝛ nullus beatificat̃ rema/
nens obligatus ad penã soluẽdã: qꝛ vel simul soluẽ/
dã cũ gloria qd̃ ẽ impossibile: qꝛ ad minus sm̃ dispõ
nẽ diuinã gloria illa ⁊ pena quecunq̃ repugnat. vel
post glorificationẽ soluẽdã: ꝙ similr̃ ẽ impossibile. qꝛ
deus disposuit illam gloriã in quocũq̃ finalẽ eẽ: ita
ꝙ non sequat̃ aliqua pena: g̃ opꝫ añ glorificationeꝫ
remitti vel deleri istã obligationẽ ad penã q̃n̄q̃ su/
stinendã. ¶ Scd̃o dico ꝙ non remittit̃ sine pena vl̃
eq̃ualente in acceptatione diuina qꝛ ꝑ qd̃cunq̃ pec K
catũ offendit̃ deus sicut scriptura satis clamat. offen
sa aũt eius vel ira (vt dictũ ẽ) est eius velle vĩdicare:
vel aliq̃d sufficiẽs ad placãdũ exigere. g̃ posito quo/
cũq̃ pctõ deus vult vindicare de peccãte. Sꝫ velle
vindicare est velle punire. ergo post pctm̃ cõmissuꝫ
ad eius deletionẽ requirit̃ aliqua punitio vel equi/
ualens in acceptatione diuina. Et lꝫ culpa que tollit̃
tollat̃ regulariter ꝑ penã. sicut obligatio ad aliq̃d tol
litur ꝑ solutionẽ illius. ⁊ lꝫ q̃n̄q̃ tollatur ꝑ alid̃ a pe
na eq̃ualens in acceptatione diuina. tñ regulariter ꝑ
penã ordinat̃ et si nõ tollatur. ⁊ hoc ẽ qd̃ dr̃ cõiter: ⁊
accipitur a Boetio lib. 4. de consolatione phie. pñs.

4. ꝙ pena est ordinatiua culpe ita ꝙ nõ põt reliqui
in vniuerso aliqua culpa cui nõ corrñdeat pena ordi
natiua. Et simplr melius est pctorē non correctū eē
in pena ꝙ̃ sine pena. qꝛ in pmo ē aliqd boni. s. corrñ/
L dentiā iusta pene ad culpā: sed in scdo esset tñ mali
tia. s. culpa & impunitas. Nec tñ intelligo ꝙ hic sit sim
pliciter necessitas cuius oppositū includit ꝯdictionē
qꝛ exquo nõ ē idē eēntialr deū remittere culpā: & pu
nire eā vt patebit ex illa. q. di. 16. de expulsiõe culpe
& infusione gratie. vr̄ ꝙ deus posset vnum separare
ab altero. sed de potentia ordinata ista est via vlr ꝓ/
fixa a lege diuina ordinante. s. pctm̄ puniri per penaʒ
tanq̃ per proprium correspondens.

De tertio articulo. ꝓ videndū est de re. 2° de noie. ¶ De re ē ista cõ/
clusio. ꝙ ad deletionē pcti regulr reqrit̄ pena vel pu
nitio volūtaria. hoc ꝓbat̄. qꝛ ꝑ aliquā punitionē dele
M tur pctm̄: vt dictū est in 2° articulo. & ꝑ aliquā nõ de
let̄. vt pꝫ de punitione dānatoꝝ. & de illa pena q̃ statī
sequit̄ culpā: iuxta illud Aug. li. ꝯfes. ꝓ. Iussisti dñe.
Cap. 12. & ita est vt pena sit sibi quisq; pctōr. Non ē aūt ita ꝓ
babilis dr̄ia inter punitionē qua delet̄ pctm̄ & q̃ non
delet̄ sicut de volūtario & nõ volūtario. tū qꝛ punitio
damnatoꝝ longe maior ē & intensiue & extensiue ꝙ̃
punitio viatoris cuius pctm̄ delet̄ per punitioneʒ. &
ꝑ ꝯñs maius & minus in intēsione & extēsione non
facit dr̄iam inter punitionē delentē pctm̄ & nõ delē/
tem. tuʒ qꝛ ita videm⁹ in offensis humanis ꝙ pena
vel displicentia volūtaria placat offensum. non autē
oīno inuolūtaria & cū murmure supportata vel susce/
pta. g̃ rõnale est si ꝑ aliquā penā debeat deleri offen/
sa: & ꝑ aliquā non & dr̄ia quo ad hoc nõ sit ita ꝓbabi/
lis ꝑ aliquid sicut ꝑ volūtariū & inuolūtariū: ꝙ pena
volūtaria regulr reqrit̄ ad deletionē pcti. ¶ Et tūc
sequit̄ correlariū q̃uo duplr ordinat̄ culpa ꝑ penam.
N culpa. n. manens ordinat̄ ꝑ penā cõcomitantē: sꝫ in/
uoluntariā. & sic non delet̄ per eam. culpa. n. ordina
ta per penā volūtariā delet̄ per eā. ¶ Sed si queras
q̃uo aliqua pena possit eē volūtaria cū de rõne pene
sit eē inuolūtariū: qꝛ sicut nullus peccat in eo qđ nõ
vult. ita nec punit̄ in eo ꝙ vult. ¶ Hec difficultas ꝓ
lixiorē requirit declarationē. vbi intelligēdū est ꝙ in
uoluntariū simplr est illud ꝯ qđ voluntas simplr re/
murmurat. & ꝑ ꝯñs per oppositū volūtariū põt intel/
ligi triplr. vno mõ ꝯ ꝙ non oīno volutas remurmu/
O rat: sed patienter sustinet. 2° mõ qđ voluntarie acce
ptat. 3° mõ qđ voluntarie cāt. & hoc duplr. s. vel vt cā
ꝓxima pcialis. & nõ intendens istū effectuʒ vel vt cā
Speculatio subtilissima. remota pricipalis & intendēs effectū: & sic hītur q̃t
tuor mēbra. Et pꝫ hec distictio. qꝛ in primis duob⁹
modis tristitia est obm̄ trīmõ volitionis. In 3° ē ef/
fectus tñ & non obiectū. In 4° obiectū & ēt effect⁹
nisi aliquid īpediat. hec mēbra statim declarabunt̄.
pꝫ ēt ordo. qꝛ 2ᵐ addit sup primū q̃tū ad rõnem vo
luntarii. & 3ᵐ sup 2ᵐ. & 4ᵐ sup 3ᵐ. Pena ēt põt intel
ligi vel qđcunq; incõmodū siue discõueniens. & illđ
põt esse in hōle in pte sensitiua. vel in corpore cõiun
cto actui aīe sensitiue. vel põt esse primū discõueni/
ens qđ est tristitia q̃ est ex pte intellectiua que ꝓprie
& pmo est pena: de qua dicit Aug. de ci. li. 14. c. 15. ꝙ
tristitia est dissensio animi ab his rebus q̃ nobis no
lentibus acciderint. ¶ Supposito ergo de penis ex/
terioribus tanq̃ de manifestis. q̃uo pñt eē volunta/
P rie quocūq; istoꝝ quattuor modoꝝ volūtarii. De pe/
na ista pma. s. tristitia spāli videamus: pꝫ ꝙ ipsa põt
esse volūtaria pmo mõ. s. sm quid. i. patienter tole/
rata: qꝛ malū incõmodū: dū tñ non sit ꝯ rectā rõneʒ:
põt non tñ absolute patiēter: sed ordinate patienter
sustineri. põt ēt istud acceptari in ordine ad aliqueʒ
finē: vt dicit Augu. lib. de pnia. Peccator de pctõ do
leat: & de dolore gaudeat. Sed 3ᵐ. s. q̃uo volūtas cāt
dolorē vel tristitiā voluntarie vt cā partialis ē diffici
lius. ¶ Ad qđ dico ꝙ tristitia in aliqua volūtate cā/
ri naturalr non põt nisi a duab⁹ causis cõcurrētibus
s. ex actuali nolitiõe alicuius extitie & actuali appꝑhē/
sione illius extitie iuxta descriptionē tristitie pmissaʒ
ab Aug. q̃cq̃d g̃ ē cā nolitiõis est cā pcialis ipsius tri
stitie: lꝫ nõ intēdat ꝑ nolitionē cāre tristitiā: nec oꝫ in
tēdere. iste aūt due cāe qñcunq; cõcurrunt q̃tū est
ex se cānt tristitiā sicut effectū naturalr ꝯñtem. ¶ Ex
isto tertio declarat̄ 4ᵐ. qꝛ exquo tristitia seqtur vt ef
fectus naturalis nolitionē actualē alicuius: & cõside
rationē actualē illius noliti. lꝫ iste due cāe multiplr
possint cõcurrere: qꝛ ex tot causis ex quot põt eē talis
ꝯsideratio actualis in intellu. & talis actualis nolitio
in voluntate: tñ nihil vnū põt eē cā tristitie loquēdo
de naturali cātione: nisi possit eē cā cõcursus istoruʒ
duoꝝ: que sunt cāe ꝓxime naturalr necessarie. hmõi Q
aūt cā cõis põt eē volūtas vt imperans actū ꝯsidera
tionis: & actū nolitionis eiusdē obiecti. & h̄ in ordine
ad illū finē intentū vt sequat̄ tristitia puniēs. g̃ volū
tas ꝑcipiens itellectui cõsiderare aliqd vt actu extis
& volūtati nolle illud vt actu extīs: cāt tristitiā tanq̃
vna cā ēt intēdens istū effectū. & h̄ non vt ꝓxima qꝛ
non põt eē vna cā sufficiēs ꝓxima. sed cāt tristitiā vt
vna cā remota: qꝛ cā ē ꝓximarū cārū respectu tristi/
tie & applicationis earū. ¶ Sic g̃ pꝫ q̃uo pma pena Resolutio subtilissima.
s. tristitia põt esse sūme volūtaria. & est a volūtate cā
ta. nõ tñ sicut a cā pciali sicut vlr cātur a volūtate vo
lēte illđ qđ euenit. sed sicut a cā totali: remota tñ ap/
plicante. s. cās pciales ꝓximas huius effectus. & h̄ in
ordine ad talē effectū cāndū. tunc ad argᵐ illud. oīs
pena est inuoluntaria. verū est sm se cõparando ad
voluntatē sequentē affectionē cõmodi. tñ põt eē vo
luntaria volūtate añcedente. s. voluntarie applicatio
ne cārum ad quas sequit̄. põt ēt esse voluntaria vo/
luntate iusta acceptante. & hoc voluntate sequēte af
fectionem iustitie: qꝛ sic acceptat quicquid hꝫ ordi/
nem ad ꝑ se volendum iuste. ista aūt tristitia põt eē
ad aliquid ꝑ se iuste volendum.

De secūda ꝗone hui⁹ articuli. s. de vo cabulo pnle. dico ꝙ sicut in
R punitiõe ista volūtaria ꝯuenit multa ꝯsiderare. Pri
mo q̃dē velle punire: qđ ē velle impatiuū seu efficax
exigens cās ꝓximas ipsius punitionis passiue. Et se
cūdo. nolle peccasse vel displicere ꝙ est cā pcialis ꝓ
xima pene. lꝫ nõ intēdat penā illā. Et tertio velle ac
ceptare punitionē illam passiuā iam inflictā. 4° pa/
tiēter ferre punitionē. Et hec q̃ttuor sic breuiter ex/
plicant̄. Uindicare ꝯmissuʒ. Detestari cõmissuʒ. Ac
ceptare penā inflictā. Patiēter ferre penā inflictaʒ.
¶ His q̃tuor corrñdēt alia q̃ttuor ex pte termini vo
litionis. in q̃bus est idē materiale. s. puniri/formalia
aūt q̃ttuor supaddita. s. volitū a volūtate cānte: a vo
luntate detestāte: a volūtate acceptāte: & a volūtate
patiēter ferēte. ¶ Patet aūt ꝙ nõ est ꝑ se idē volitio
aliq̃ ꝑdicta & ipsa punitio passiua. & ita nomē ꝙ ꝑ se
significat volitionē & ꝯnotat punitionē non significa
bit vniuoce punitionē cõnotādo volitionē: & ꝑ ꝯñs si
aliq̃ dictio significet ꝑ se punitionē volitā & pene vo
litionē h̄ erit eq̃uoce. ¶ Itē si significat istā q̃drupli
cē volitionē: h̄ erit eq̃uoce. Istis g̃ octo posset īponi

aliqð idē nomē equoce. Sed faciēdo vim in h̄ noie
penitere ⁊ sequēdo auctātē ⁊ vsum loquētiū de h̄ no
mine. cū penitere sit penā tenere ſm ethimologiam
noīs: ⁊ tenere penā īportet actionē respectu pene nō
tm̄ passionē ipsi⁹ vt ibērētis: ꝓpe vr̄ significatū hui⁹
vocabuli ꝯsistere in q̄ttuor p̄mis. Et sic sit q̄druplex
diffinitio vel descriptio eius qð ē penitere. ¶ Pria
S ē ista. penitere ē vindicare pctm̄ a se cōmissum. ⁊ pꝫ
qūo est ibi tenere penā: qꝛ applicare sibiipsi penā est
tenere eā: ⁊ istud pōt intelligi siue applicet vel infli-
gat penā in effectu vel affectu: qꝛ vindicās nō min⁹
vindicat: ⁊ si q̄nq̄ꝫ pena nō sequat̄ ꝓp defectū alicui⁹
cāe scðe: dū tn̄ ipse eque ⁊ iuste intēdat penā infligē.
¶ Scða descriptio ē penitere est detestari vel odire
pctm̄ a se cōmissum: vel displicētiā hēre de hoc pctō
a se cōmisso. ⁊ pꝫ qūo est ibi penā tenere: qꝛ in cā p-
xima ptiali. Et istud pōt intelligi de nolle vel detesta
ri vel displicētiā hēre d̄ hoc pctō sub ꝓpria rōne vel
in gn̄ali simul de quocūq̄ꝫ pctō a se cōmisso. ⁊ iterūꝫ
de displicētia formali vl' virtuali. Et ē displicētia vir
T tualis q̄cūq̄ꝫ actus volūtatis virtualr̄ includēs illam
displicētiā: sicut quodāmō cā includit effectū: lꝫ effe
ctus in se nō causet̄: sic cū ois nolitio oriat̄ ex aliqua
volitiōe: ois displicētia seu nolitio pcti lꝫ formalr̄ nō
insit: pōt virtualr̄ inesse in aliqua volitiōe ad quā na-
ta ē ꝯseq̄ talis displicentia. ¶ 3ª descriptio. penitere
est penā inflictā ꝓ pctō suo cōmisso gratāter accepta
re: ⁊ pꝫ qūo hoc est penā tenere sicut obiectū tenere
ꝑ actū volūtatis. ⁊ istud nō pōt intelligi de acceptare
formalr̄ vel virtualr̄. sed aliqua alia acceptatione in
qua ista icludit̄ virtualr̄ sicut volitio entis ad finē in-
cludit̄ in volitione finis. ¶ 4ª descriptio est: penite-
re est penā sibi ꝓ pctō suo inflictā patiēter sufferre. ⁊
pꝫ qūo hoc ē penā tenere: qꝛ nō abiicere remurmu-
rādo. vl' ⁊ cōiter dr̄ in hoc sensu sustinere. i. sub actio
ne agētis infligētis se illi cōformādo tenere. Ois pu
nitio volūtaria cōtinet̄ sub aliquo q̄ttuor modorum
pnie: sed ad deletionē cuiuslibet pcti mortalis actua
lis post baptismū cōmissi req̄rit̄ aliq̄ punitio volūta-
ria. ergo ad eius deletionem requiritur pnia dicta
aliquo illorum quattuor modorum.

Ex his ad solonē q̄ōnis arguit̄ breuiter
sic. Ad deletionē culpe mor-
talis post baptismū cōmisse req̄rit̄ punitio volūtaria
vel volūtas punitionis. sed neutrū istoꝝ pōt eē sine
pnia. ergo ⁊c̄. ¶ Prima ꝓpositio ē ꝓbata in scðo ar-
ticulo ⁊ in p̄n° istius tertii articuli. scða pꝫ ex scða p-
te istius articuli. ¶ Ex ista rōne patere pōt qūo con
clusio in qua stat solō q̄ōnis debeat itelligi. s. ꝙ pnia
requirit̄ ad deletionē pcti ⁊c̄. non. n. intelligit̄ nisi de
V pnia actuali. i. actu penitendi q̄ est pene tenentia (vt
ita loquar) actualis. Nec de illo actu itelligit̄ nisi in-
distincte accipiēdo ad q̄cūq̄ꝫ quattuor p̄dictorum.
¶ An aūt opꝫ istū actū eē rectū seu virtuosuꝫ vel nō
⁊ eē formatū vel non. de hoc in sequēti q̄ōne. Intel-
ligitur ēt conclusio de requiri nō simplr̄ necio cuius
oppositū includit ꝯdictionem qꝛ posset deus remit-
tere sine ol actu: illius cui remittit̄. Sed nec de req̄
ri necio supposito actu hois cui remittit. Posset. n.
de⁹ remittē ꝑ aliquē motū feruētē dilectiōis in deū
absq̄ꝫ quocūq̄ꝫ q̄ttuor p̄dictoꝝ actuū sub ꝓpria rōne
vtpote in actu feruoris ad martyriū statim sustinen-
dū. vbi forte nō eēt cogitatio de aliquo pctō mortali
p̄us cōmisso. nec ꝑ ꝯñs aliqð penitere p̄dictū ⁊ h̄ for
malr̄: lꝫ virtualr̄ in illo motu eēt penitere ſm scðam
significationē: ⁊ istud ꝓbat̄: qꝛ nullus excludit̄ a re-
gno celoꝝ. qui facit illud qð simplr̄ est necessariū. sꝫ
ē possibile aliquē vsq̄ꝫ ad instās. a. extitē in pctō mor
tali ab instāti. a. necessitari ad toto corde insistēdum
circa act⁹ distrahētes a cogitatiōe de pctō cōmisso. vt
pote statim exposito martyrio artissimo. ⁊ ꝓp hoc di
ctū est in ꝯclōne ꝙ req̄rit̄ ad hoc vt pctm̄ mortale re
gulariter deleat̄: qꝛ dr̄ regulr̄ fieri qð fit ſm regulas X
determinatas a sapia diuina. q̄rū hec ē vna ꝙ pctm̄
cōmissum non deleat̄ sine displicentia de pctō com
misso: q̄ appet multū rōnalis: qꝛ sicut pctm̄ auertit a
fine ⁊ conuertit ad creaturā: ita rōnale est ꝙ non de
leat̄ nisi ꝑ motū oppositū auertētē a pctō sive a crea-
tura: vt circa illā fuit pctm̄ ⁊ conuertētē ad deū. Ad
hoc aūt ꝙ ē displicē de pctō cōmisso pñt reduci alia
tria mēbra eius qð est punire. Spāles aūt conditio-
nes q̄liter actus penitendi vel puniēdi requirat̄ ad
peccati deletionem: an vt dispositio p̄uia: an vt con
comitans patebit in prima questione.

Adargumenta. ¶ Ad p̄m pꝫ ex
p̄arti. ¶ Ad 2m
non ꝓbat nisi de poª absoluta dei. ⁊ h̄ ꝯcessuꝫ est i 2°
articulo p̄ncipali. Sꝫ si arguas ꝙ de poª ordinata p̄t
remittere sine pena sicut ⁊ hō irat⁹. ¶ R̄n° remissio
eius non est ꝑ mutationē volūtatis eius: qꝛ volūtas
eius ⁊ in se ⁊ in actu volēdi tā absoluta q̄ꝫ incōtū trā
sit sup obiectū ꝑmanet vniformis. ⁊ ꝑ ꝯñs si in eter- Y
nitate vult aliquē puniēdū eē ꝓ aliquo tpe vult illuꝫ
semꝑ puniēdū ꝓ illo tpe nisi aliq̄d i creatura mutet̄.
non sic aūt de volūtate hois irati q̄ mutat̄ quātuꝫ ad
actū volēdi ⁊ nolēdi. ¶ Ad 3m de pnia dānatoꝝ. di-
co vt p̄us dictū est ibi: qꝛ vere non penitēt: qꝛ nec pe
nā tenēt cū non sit ibi volūtariū: sꝫ remurmuratio.
¶ Sꝫ de h̄ qð dr̄ de iuda. R̄ndeo ꝙ nō q̄cūq̄ꝫ actus
penitēdi sufficit ad deletionē pcti: vt patebit ex seq̄n
ti q̄ōne: sed opꝫ ꝙ sit act⁹ ordinat⁹ ⁊ maxime ex cir-
cūstātia finis q̄ p̄ma ē iter circūstātias act⁹ moralis.
Iudas aūt nō pēituit cū ista circūstātia. i. ex dilectio
ne dei. ¶ Ad vltim̄ patebit aliqualr̄ ex q̄ōne sequēti
q̄ꝫ act⁹ penitēdi vel puniēdi ē dispō p̄uia ad deletio
nē pcti. ⁊ q̄s formalr̄ req̄sit⁹ in quo delet̄ pctm̄. ⁊ il-
le scðs est tm̄ bonū q̄ꝫtū malū est pctm̄. qꝛ malū pcti
ꝯsistit in auersiōe a fine. g̊ ⁊ bonū reductiuū ꝯsistit i
ꝯuersione ad finē. Ita aūt ꝑfecte ꝯuertit in deū act⁹
ꝯuersiōis sicut auertit act⁹ pcti. sicut aūt nō ē in scðo ac- Z
tu realr̄ bonitas itēsiue īfinita. ita nec i actu pcti ma-
litia itensiue īfinita: qꝛ nō est maior malitia q̄ꝫ bonū
qð p̄uat. nō p̄uat aūt bonū ab actu nisi qð natū eēt in-
esse actui: actui aūt cū sit q̄d finitū nō est natū inesse
bonū nisi finitū. est g̊ p̄cise īfinitas ⁊ malitia in pctō:
⁊ bonitas in actu opposito ꝓp īfinitatē ipsi⁹ obiecti a
quo pctm̄ auertit: ⁊ ad qð act⁹ bon⁹ ꝯuertit. ⁊ h̄ nō ē
nisi infinitas ꝑticipata: vel magis ſm dici īt ipso ac
tu ꝓp infinitatē realem ⁊ simplr̄ i ipso obo. Q°. II.

SEcundo q̄ro. Utrū act⁹ pe
nitēdi req̄situs ad
deletionē pcti mortalis sit act⁹ alicuius
ꝟtutis: ꝙ nō. qꝛ passiōib⁹ nō laudamur.
2. eth̄ᵉ act⁹ āt ꝟtutis laudabilis ē. ex eo- Cap. 5.
dē. 2. penitē āt est passio q̄dā: sic ⁊ ipsa p̄unitio quā in
cludit. ¶ Itē act⁹ ꝟtutis ē volūtari⁹: qꝛ electiuus. ex
2. ethi. sed pnia est inuolūtaria. nihil. n. est penale ni- Cap. 6.
si qð est ꝯ volūtatē: ⁊ tūc vt p̄us. ¶ Itē virtutes fuis
sent in statu inocētie ⁊ remanebūt in patria: qꝛ nā re
manebit ꝑfecta. ⁊ fuisset tūc ꝑfecta cuius nāe sunt il-
le virtutes. sed nec inocentia: nec in patria pōt esse
pnia: qꝛ nec aliqð malū de quo hēatur punitio volūe

taria.g̃ ⁊c̃.¶ Jtē si penitē eēt act⁹ virtutis nō eēt al
terius potētie q̃ȝ volūtatis.pȝ inductiue.ſȝ non ē ali
qđ velle:qꝛ respectus mali:nec nolle:nisi hoc qđ est
nolle peccasse ſȝ iste nō est actus virtutis:qꝛ nec ele/
ctiuus.naȝ electio non est respectu ipossib.ꝑteritū āt
Cap.3. nō fuisse est ipossib̄e deo.ex.6.ethi.hoc solo priuat de⁹:
ingenita facere q̃ facta sunt.¶ Jtē aut ē actus ṽtutis
acq̄site.aut infuse.non ꝑ mō:qꝛ acq̄sita pōt mãere cū
pctō mortali.⁊ actus eius:act⁹ aūt pnie virtutis nō:
qꝛ delet mortale.Nec infuse.pȝ ꝑ iductionē de fide:
spe:⁊ charitate.⁊ ēt per ꝓbationē cōem.qꝛ quelibet
virtus infusa ⁊ actus eius hȝ immediate deū ꝓ ob/
iecto:nō sic ille actus:sed peccatū.ergo ⁊c̃.¶ Oppo/
situm per magistrum in lr̃a patet.

In ista qōne ꝑmo oȝ videre quō pu
nire possit eē act⁹ virtu/
tis.⁊ hoc ſm quēlibet istoꝝ quattuoꝛ modoꝝ q̄ posi
ti sunt in solone ꝑcedēte arti.3.⁊ cui⁹ virtutis.¶ 2°
an aliq̄s istoꝝ actuū req̄rat̄ vt act⁹ virtutis.⁊ iō indi/
stincte tractādū est in vtroq̄ȝ articulo de q̄ttuoꝛ.qꝛ
ex solone ꝑcedēte non hētur q̄n qđcūq̄ȝ istoꝝ suffici/
at.¶ Prim⁹ articulus istoꝝ duoꝝ hȝ ꝯnes 4^{or} iuxta
s.q̄ttuoꝛ significationes ⁊ rōnes pnie prius tactas de
pnia:ſm ꝑmā significationē.ꝑmo ꝯ est hec penitere
pōt eē act⁹ virtutis mediū:qꝛ pōt eē act⁹ cōformis re
B ctē rōni.hoc ꝓbat̄:qꝛ ſm rectā rōneȝ quilibet legisla
Cap.viii. toꝛ vindicat trāsgressionē legis.vñ ⁊ phs in fine.io.
ethi.post doctrinā de vitiis ⁊ virtutib⁹ statim itrodu
xit legē positiuā tanq̄ȝ vltricē vitioꝝ ⁊ ꝓmiatricē vir/
tutū.pȝ in fine.io.ethi.Sȝ si legislatoꝛ recta rōne vin
dicat:minister recta rōne exequit̄.qꝛ vl̄r rectitudo i
actu subministrationis ē ex ꝯformitate eius ad agēs
cui subministrat:g̃ ſm rectā rōnē pōt aliq̄s vt mini/
ster legislatoris vindicare pctm̄ cōmissum ꝯ legem.
⁊ hoc in illū in quē est sibi cōmissum vidicare:qꝛ ols
nō est subministrāis:sed vnicuiq̄ȝ cōmissuȝ ē eē mi/
nistrū dei ſeretis legē suā ad vindicādū in seipm̄ pro
pctis q̄ cōmisit.penitere aūt ꝑ mō dicit sic vindicare
in seipm̄.tenere.n.qn̄ nō addit̄ datiuus exprimens
cui teneat̄ significat q̄ sibiipsi tenenti teneat̄.hoc pȝ
ex cōi sermone.Jdō deus lȝ puniat pctōrē non dr̄ pe/
nitere:qꝛ nō sibi ſȝ alteri penā isligit.Sed sibiipsi in/
sligens dr̄ penitē.i.sibi penā applicādo tenē.¶ Quā
tū g̃ ad hāc ꝯnē nō dico q̄ penitē ꝑ rō semꝑ sit act⁹
virtutis.i.elicitus a virtute.ſȝ virtutis.i.natus elici
a ṽtute:vel gñare virtutē:qꝛ ꝯformis recte rōni.⁊ in
hoc est bonitas moralis act⁹ hūmāi.accidit tñ quātū
ad ꝑ se rōnē bonitatis moralis:q̄ sit a virtute gñata:
Di.33.⁊.34. B vel virtutē gñans vt dcm̄ est li.3.¶ 2ᵃ ꝯclusio est cu
ius virtutis sit ille act⁹ penitē ſm ꝑmā significationē
h⁹ vocabuli penitē.¶ Ad cui⁹ declarationē sciēdū q̄
penitere req̄rit ꝑcognitionē distīctā eius:de quo pe/
niter ſm istū intellm̄:vbi dico q̄ ista se hñt ꝑ ordinē
impare cāui primariū pticliū tristitie ꝯiūctionē:⁊ ip
se cāe pticles ꝯiūcte q̄ sunt effect⁹ prim⁹ illi⁹ im/
perij.⁊ vltra sequit̄ effect⁹ remot⁹ h⁹ impij.ipsa.s.tri/
stitia.postea pōt seq̄ cōplacentia tristitie q̄ est act⁹ vo
lūtatis hñs tristitiā ꝓ obiecto:⁊ tādē gaudiū de tristi
Li. de pnia. tia ſm illud Aug^{ni}.Pctōꝛ de pctō doleat:⁊ de dolo/
re gaudeat.Patet distinctio illoꝝ.ꝑmi q̄dē.s.impij a
causis primis tristitie sicut cāe ꝑncipalis ⁊ remote a
cā scđaria ⁊ ꝓpinqua.scđi a tertio sicͭ cāe ab effectu:
⁊ actionis a passione.tertij a q̄rto sicut obiecti ab ac/
tione.q̄rti a q̄nto sicͭ obiecti a passione appetitiua de
illo obiecto.¶ Dico g̃ q̄ oium istoꝝ q̄nq̄ȝ nihil ē vin
dicare ꝑ se:nisi primū.s.ipm̄ velle impatiuū.ꝓbat̄:

qꝛ in vindicāte iferiori ⁊ supiori:vel saltē in quocun
q̄ȝ vindicāte imediate idē pctm̄ sub eadē rōne ⁊ sub
eisdē circūstātiis vindicādi pōt esse actus vindicādi
eiusdē rōnis.ſȝ in vindicāte in seipm̄ ⁊ in aliū ſm re
ctā rōnē hincinde non pōt esse aliq̄d vniforme ꝑter
ꝑ^{m} istoꝝ.g̃ ⁊c̃.¶ Hoc posset ꝓbari a posteriori:qꝛ il/
le actiones ꝑtinentes ad 2^{m} pñt esse a causis q̄buscū/
q̄ȝ idterminatis.ſȝ iuste vindicare nō.¶ Sed istud
nō curo:qꝛ declaratio arguēdo statim ex ꝑorib⁹ oñ
dē.Sufficiat g̃ hic hēre q̄ possibile est inuenire ali/
quē actū ꝑorem causis primis tristitie:⁊ cōiūgenteȝ
illas cās sicut declaratū est articulo vltimo solonis
ꝑcedētis:⁊ ꝑ ꝯñs ille act⁹ ꝑcedit tristitiā:ac ꝑ hoc cō
placentiā ⁊ multo magis gaudiū de tristitia.illū ꝑmū
actū possibilē voco vindicare siue penā infligere pro
cōmisso:⁊:ꝑ ꝯñs hēmus distinctā rōnē eius qđ ē pe/
nitere ſm ꝑmā significationeȝ nc ls.¶ Hoc suppoſi
to sit hec conclusio penitere est act⁹ spālis virtutis. C
ꝓbat̄:qꝛ ille actus nat⁹ est hēre spāle obiectū ⁊ spāles
circūstātias ordinatas.obiectū pctm̄ vindicabile:cir
cūstātias q̄ conueniūt actui vt recte tendenti in tale
obiectū.s.finē modū ⁊ hmōi.¶ Ulterius in spāli sit
hec cōclō.penitere nō ē act⁹ alicuius virtutis itellcua
lis.pȝ statim qꝛ est actus appetitiuus vt appetitiue:qꝛ
impare intellectui vt cōsideret ⁊ volūtati vt deteste/
tur.vt dcm̄ est in ꝑcedenti solone.hoc impare non
conuenit nisi appetitui vel volūtati.neq̄ȝ.n.aliq̄ vis
sensitiua pōt impare itellectui ⁊ volūtati:⁊ coniūge/
re eos in actib⁹ suis.neq̄ȝ intellcs sibi ⁊ voluntati.ſȝ
sola volūtas sibi ⁊ intellectui.iuxta illud Aug.de tri/
ni.Uolūtas copulat parentē cū prole.hoc quantū ad Lib.ii.c.3.⁊
intellm̄:quantū ad volūtatem:volūtas imperat sibi. li.13.c.27.⁊
Hec ēt conclusio iteꝝ pȝ.qꝛ virtus intellectualis di/ alibi.
cit veꝝ esse:vel non verū esse siue in speculādis siue
in agendis.hec aūt inclinat ad sic agendū:non auteȝ
ad dictandū sic esse agendū.Est g̃ actus non ṽtutis
itellectualis sed appetitiue.¶ Sequit̄ alia cōclusio
q̄ non est appetitiue virtutis ordinātis ad seipm̄ cu D
iusmodi sunt tēꝑātia ⁊ fortitudo.g̃ virtutis ordinā
tis ad alterum cuiusmodi est iustitia.hoc arg^{m} tenet
supponendo illā famosam virtutū appetitiuaꝝ disti
ctioneȝ.q̄ ad duo gña oīno reducant̄.Aīs ꝓbat̄.qꝛ
actū istū vindicādi potest aliquis eodē modo ſm rō
nem rectā exercere in alteꝝ sicut in seipm̄ si ēt exer/
ceat in seipm̄ non exercet in se nisi vt in alteꝝ:qꝛ nō
exercet in se:nisi inquantū sibi cōmittit̄ a legislatore
in istū reū vindicare.sed accidit q̄ iste cui cōmittit̄
vt ministro iudicis sit iste reus:qꝛ eodem mō exer/
cet ſm rectā rōnē ministri in reū:si esset oīno alius i
ꝑsona.g̃ ista virtus cuius natus est esse iste actus:cō
tinet̄ sub iustitia ꝑut in generali dicit̄ iustitia ois ṽ/
tus ordinatiua ad alterū vel quasi ad alteꝝ.¶ Nec
obstat q̄ ille in actu isto ordinat̄ ad seipm̄:qꝛ nō ad
esse nisi vt alterū:vt.s.minister iudicis in reum ꝯ le
gem in quem commissa est sibi auctoritas a iudice.
¶ Ulterioꝛ inquisitio est sub iustitia continetur ami
citia:loquendo de iustitia in communi:quia amici/
tia est virtus ad alterum.8.⁊.9.ethicorum.Nunq̄d Ca°.i.c°.5.
igitur actus iste penitendi vel puniēdi est actus ami
citie:videtur q̄ sic.qꝛ amicitia est actus reconcilian
di amicos:talis est iste.¶ Jteȝ amicitie est corrigere
amicum vt sit dignus amari.illo qđ repugnat hone
ste amicitie excluso:istud vindicare est corrigē ami
cum vt fiat digne amabilis.ergo ⁊c̃.Probatio mino
ris.qꝛ tñ punitur vt vindicet̄ vel vt vindicās satiet̄
crudelitas est.ergo nō ē ſm rectaȝ rōnem vindicta:

nisi vt ille in quē vindicat corrigat. sʒ hec est amici/
tia. g̃ ꝛc. ℭ Cōfirmat̃ p phm. 2. rhetoꝝ. c. 12. vbi vult
ꝙ differt correctio a punitiōe stricte accepta in h ꝙ
correctio fit correcti gr̃a. vt. s. emēdet̃. punitio aūt fit
punientis gr̃a vt satiet̃. 2m vr̃ eē oīno crudelitas. ꝛ h
tā in ministro ꝙ̃ iudice: qꝛ pp eūdē finē dʒ minister
exeq̄: pp quē fert iudex sniam: qꝛ finis eius dʒ esse fi
nis mouentis ipʒ. ꝛ p ɔ̃ns qḋ est crudelitatis in vno ꝛ
in alio. ℭ Ad 3m. vindicare ēt qn̄ ē actus ordinatus non
E ē actus amicitie ad illū in quē vindicat̃: qꝛ vindicta
ꝓprie respicit corrīdentiā pene ad culpā s̄m legē. lʒ
non cōcomitet̃ correctio ipsius puniti. vnde ꝛ qn̄qʒ
iusta vindicta fit exterminādo reū: ꝛ pʒ ꝙ nō corrigē
do. nec tn̄ crudelitatis est vt pcedit scd̄a obiectio. qꝛ
finis istius primus ē ɔ̃seruatio legis ꝛ vlterior finis
ille q̄ est finis legis. finis aūt legis posite ab hoīe legē
ferēte nō est ipse legislator vel bonū eius sed bonuʒ
cōe. pp illum g̃ finē est lex ꝛ obseruatio eius. ꝛ ita rō/
nabilior est vindicta inquātū est ad istū finē ꝙ̃ si eēt
ad bonū ꝓuatū ꝑsone punite. In ꝓposito ū posset di
ci sil̃r: ꝙ lex diuina est pp bonū cōe hoīum qb9 data ē
ꝛ punitio cuiuscūqʒ ɔ̃ legē peccātis. ꝛ hoc s̄m legem
est pp obseruationē legis. ꝛ vlterius pp bonū cōe il/
loꝝ qbus data est lex. tādē vero pp ipm legislatorē: ꝛ
hoc ideo hic. nō aūt in lege posita ab hoīe: qꝛ hic bo/
nū legislatoris est simplr̃ melius bono cōitatis. non
aūt ibi. actus aūt amicitie q̄ imperaret aliquā puni/
tionē amati vt amati nō imperaret illā nisi ꝓ se pp cor
rectionē amati. ꝛ lʒ illa esset via corrigendi. tn̄ si alia
esset via facilius corrigēdi amicitia vt amicitia ma/
gis īparet illā aliā viā. ℭ Per hoc pʒ ad istātiā pͥmā:
qꝛ si p pniam reconciliat̃ qs deo: tn̄ deus nō vīdicat
F pͥncipalr̄ de illo vt recōciliet ipm sibi vocādo recōci/
liationē reductionē in amicitiā pͥstinā. sed vt recōci-
liatus imunis a pena debita hēat̃ soluta iā pena illa
quā vindicans reqrit solui p se pp corrīdentiā pmis
sam ad culpā s̄m legē. ℭ Consimilr̄ ad. 2m. dico. n.
ꝙ vindicare non est pͥncipalr̄ ꝓpter correctionē pu/
niti. lʒ qn̄qʒ illa correctio sequat̃. sed est p se vt ordi/
net̃ culpa p penā: ꝛ vt obseruet̃ lex punitiua in queʒ
trāsgressum est. Et cū dr̄ hoc eē crudelitatis pʒ ꝙ nō
qꝛ vlterior finis est bonū cōe. sed crudele esset si sta/
ret in fine alio ꝙ̃ cōi vel ꝙ̃ in fine vltimo. ℭ Ad cō/
firmationē de ꝓ rheto. dico ꝙ corrigens corrigit gr̃a
correcti. sed vindicās nō gr̃a correcti p se: nec gratia
suiipsius. sed gr̃a legis: ꝛ vlteri9 gr̃a boni cōis. ꝛ tunc
gr̃a sui si ē ipse finis legis: vt est in ꝓposito. Est ergo
iste actus iustitie punitiue: q̄ distinguit̃ ɔ̃ iustitiā cō-
mutatiuā: ꝛ ēt ɔ̃ amicitiā. Et forte iste actus ē nobi/
lior īter oēs actus iustitie in cōi: excepto actu ꝓmis/
sionis: qꝛ ille ē ꝓprius legislatori: ꝛ nulli alij ɔ̃ueniēs
nisi ex cōmissione a iudice qs̄i vice eius. Alij aūt ac/
tus cōmutationis amicitie ꝛ hmōi pn̄t cōuenire re/
gulariter qbuscūqʒ ꝑsonis. Actus aūt q̄ excellentiori
ꝑsone est ꝓprius ceteris parib9 est excellētior. Sed
adhuc act9 ꝓmiādi excellētior est: qꝛ cū ista excellen
tia cōi vtrobiqʒ. s. ꝙ soli pͥncipi cōuenit. premiare hʒ
vtrūqʒ extremū nobilius. ꝛ. s. meritū ꝓ quo fit ꝛ pre
miū qḋ confert̃. ꝛ ꝑsonā meritā cui confert̃: q̄ excel/
lunt penā culpā ꝛ ꝑsonā reā cui pena infligit̃. ℭ Alia
G conclusio est ista: ꝙ ille actus est actus volūtatis: cu
ius est impare ītellectui ꝛ voluntati. ꝛ h impio ꝑtinē
te ad irascibilē ꝛ potentiā aliquā hn̄tem in se aliqd si
mile virtuti irascibili. sicut. n. irascibilis in sensitiua
suo mō vindicat: ita ꝛ illa potentia q̄ imperat vindi/
ctā in ꝑte intellectiua hʒ quoddā sīle irascibili. nunc
aūt non ɔ̃uenit in ꝑte ītellectiua hoc īperare nisi vo/
luntati. ℭ Ex hoc posset eē dubiū de habitudie istu9
virtutis ad charitatē. Ex quo. n. ista p actū suū impat
actū charitatis: vr̃ esse supior charitate. Sed opposi/
tū est mātfestū: qꝛ p se obiectū charitatis ē deus sub
rōne obiectiua nobilissima. ꝓpriū aūt obiectū istius
est malū vindicabile seu reus in quē est vindicādū.
Et ex hoc pʒ ꝙ pnia non tn̄ nō est virtus theologica
vt prius argutuʒ est. sed nec v̄tus simplr̄ nobilissima
inter illas q̄ sunt circa obiectū creatū. ℭ Ad illā g̃ in
stantiā de vsu virtutis dico ꝙ voluntas hʒ diuersos D
habitus pōt vti seipsis qs̄i circulariter hoc mō ex dile Punct9 mi/
ctione dei in se q̄ est actus charitatis pōt impare ac/ rabilis.
tum voluntatis vindicatiuū pctī. ꝛ ecōuerso. ex actu
imꝑatiuo vindicādi pōt impare actū dilectionis dei
in se ad quē sequat̃ nolitio vel displicētia de aliquo
pctō cōmisso. ꝛ sic tristitia de illo pctō. g̃ charitas pōt
vti actu pnie: ꝛ ēt actu cuiuscūqʒ virtutis in volūtate
vel in intellu. ꝛ pnia ēt pōt vti charitate: ꝛ q̄cūqʒ vir
tute in intellu ꝛ voluntate q̄ pōt esse pͥncipiū conside
rationis ꝛ nolitionis obiecti de quo vult cāre tristi/
tiam. Dico g̃ ꝙ illa est superior simplr̄ cui magis ex
obiecto ɔ̃uenit īperare. sʒ charitati ex obiecto. s. fine
vltimo magis cōuenit vti q̄cunqʒ alia v̄tute ꝙ̃ ecō/
uerso. sicut semꝑ in actib9 ꝛ ptātibus ordinatis hns ꝓ etb9 i pn9.
finē superiorē regulr̄ vtit̃ īferiorib9 oībus. Sic appet
de ꝓ actu penitēdi siue de pͥmo significatiōe hui9 vo/
cabuli penitere qḋ fit. qꝛ velle impatiuū: ꝛ cui9 effe/
ctus: qꝛ tristitie. ꝛ per q̄ quosi p instra. qꝛ per cās pxi Doctria sin/
mas tristitie. s. ɔ̃siderationē actualē ꝛ nolitionē actua gularis.
lē alicuius obi. Et circa qḋ obiectū: qꝛ circa pctm̄ cō/
missum: ꝛ a quo. qꝛ a ministro hn̄te cōmissionē puni
endi a legislatore. Et pp quē finē: qꝛ pp obseruatōeʒ
legis. ꝛ vlterius pp bonū cōe. ac p hoc ꝙ ille pōt esse
act9 v̄tutis spālis. qꝛ cuiusdā spālis iustitie. Et cuius
subiecti: qꝛ volūtatis. ꝛ quā cōparationē hēat ad ali/
as virtutes theologicas ꝛ acq̄sitas ℭ De scd̄a signifi
catiōe hui9 vocabuli penitere. s. de eo qḋ ē detestari
pctm̄ cōmissum vel displicētiā hēre de cōmisso. Di/
co ꝙ iste pōt eē act9 v̄tutis. ꝓbat̃ vt prius: qꝛ pōt esse
act9 electiu9 ɔ̃cors rōni recte. rō. n. recta sicut dictat I
cōplacēdū eē in bono honesto ita dictat displicendū
eē in malo inhonesto. ℭ Et ex hoc pʒ scd̄a conclusio
s. cuius v̄tutis pōt ēt esse actus: qꝛ nullius spālis sed
cuiuscūqʒ appetitiue. quecunqʒ. n. virtus inclinat ad
cōplacendū in bono honesto: inclinat ēt ad detestā/
dum ꝛ ad displicendū de malo inhonesto opposito:
vtpote castitas de aliquo inordinato ɔ̃ castitateʒ in/
clinat ad displicentiam. ꝛ humilitas de actu inordi/
nato supbie: ꝛ sic de ceteris. quelibet tn̄ inclinans ad
talem displicentiā est virtus appetitiua: qꝛ nihil ē pͥn
cipium odiendi sicut nec amandi nisi virtus appeti
tiua. Et ex hoc pʒ ꝙ male ponit̃ detestatio peccati Ric. ꝛ thōs
actus pnie virtutis. loquendo de pnia virtute pͥmo di. pn̄ti.
modo vt est species iustitie qꝛ iste actus est multuʒ
gnalior ꝙ̃ possit esse ille qui est ꝓprius actus pnie iu
stitie elicitus ab ea. ℭ De 3o. qḋ est gratāter accepta
re penā inflictam pro peccato cōmisso. dico ꝙ etiaʒ
iste actus pōt esse virtutis: qꝛ concors recte rōni. Et
2o ꝙ pōt esse multarū virtutū. quarū tn̄ quelibet sit
appetitiua: qꝛ q̄cquid pōt esse pͥncipiū acceptādi ali/
qḋ obiectū pōt eē pͥncipiū acceptādi aliud in ordine
ad ipm. p diuersas aūt virtutes pōt acceptari aliud
ꝛ aliud obiectū in ordine ad qḋ possit pena īflicta p
pctō acceptari. Nā si ex charitate amat̃ deus ex cha/
ritate pōt acceptari pena inquantū reductiua est ad

dei amicitiã. Si aũt ex ṽtute spei desiderat̃ de⁹ vt bo
nũ mihi: ex ṽtute spei acceptat̃ pena vt ordinans ad
istud pmiũ attingibile. Si ex ṽtute timoris cauetur
amissio vite eterne: ex ipsa põt acceptari pena vt ex/
cludens illã amissionẽ. si ex amicitia honesta ad seip
sum diligit qs sibi mũditiã ⁊ inocẽtiã: ex illa põt acce
ptare penã que soluit reatũ q̃ fuit. ¶ De 4°. s. patiẽ
ter ferre penã inflictã: pz q̧ põt esse actus virtutis ⁊
spãlis virtutis qz patientie.

De secũdo pncipali. s. an penitẽ vt act⁹
ṽtutis reqrat̃ ad deletionẽ
pcti. Dico q̧ nõ vt act⁹ vni⁹ determiate virtutis. 2°
l q̧ nõ vt act⁹ cuiuscũqz ṽtutis genite talis vel talis in
differẽter. ⁊ 3° si vt act⁹ simplr pfecte circũstãtionat⁹
nunqd vt format⁹ vel sufficit vt iformis. ¶ Primũz
pz ex dictis: qz penitẽ ṡm quãcũqz q̃ttuor figtionũ p
dictaꝝ sufficit: vt pbat̃ auc̃tate Ezechi. 18. ⁊ 33. Qua/
cũqz hora ingemuerit pctõr ⁊c̃. Act⁹ aũt pmus ⁊ alij
nõ nec̃io sunt alicui⁹ eiusdẽ determiate ṽtutis. sz pri
mus iustitie. vltim⁹ patiẽtie. duo itermedij cuiuscũ/
qz ṽtutis appetitiue. ¶ 2ᵐ pbo: qz act⁹ eque pfectus
ṡm oẽs circũstãtias morales eque ẽ accept⁹ deo ad
pcti deletionẽ. sz sine ṽtute genita põt hẽri act⁹ eque
pfect⁹ ṡm oẽs circũstãtias morales sicut cũ ṽtute iã
genita: qz ṡm pfectũ dictamẽ itellc̃s de aliquo agibili
põt eẽ pfecta electio circũstãtionata oĩb⁹ circũstãtiis
q̃ sit pma gñatiua ṽtutis: ⁊ p ɔñs actũ rectũ pfecte cir
cũstãtionatũ: q̃ reqrit̃ ad deletionẽ pcti nõ opz eẽ vir
tutis: vt a ṽtute iã inexĩte: sz põt eẽ ṽtutis: vt ẽ p gña
tiuus ṽtutis. ¶ De 3° dico q̧ actũ aliquẽ humanũ re
q̃ri ad deletionẽ pcti põt duplr intelligi. vel vt dispõ/
m nẽ puiã: vel vt ɔcomitãtẽ. p mõ sufficit act⁹ iformis.
imo semp ẽ informis: qz dispõ puia ad pcti deletio/
nẽ ẽ semp sine gr̃a ⁊ charitate. a cui⁹ soli⁹ inherẽtia ⁊
iclinatiõe ad actũ dr̃ act⁹ format⁹. 2° mõ dico q̧ req
rit̃ act⁹ format⁹. Nã in illo instãti in quo delet̃ pctm
charitas inest: ⁊ p ɔñs si act⁹ reqrit̃ vt ɔcomitãs req/
rit̃ vt format⁹. ¶ Ad h⁹ itellm sciẽdũ q̧ pctõr ĩ pctis
exñs eo mõ quo dictũ ẽ in pcedẽti qõne arti. p pctm
manẽ post actũ põt ex nãlib⁹ cũ cõi influẽtia cõsidera
re pctm cõmissuz vt offensiuũ dei: ⁊ vt ɔ̃ legẽ diuinã
⁊ vt auersiuũ a deo: ⁊ vt ipeditiuũ pmii: ⁊ vt iductiu/
uum supplicii: ⁊ sub multis talibus rõnib⁹: ⁊ põt vo
lũtas ipz sub aliq̃ illaꝝ rõnũ: vel sub multis illõ pctm
sic ɔsideratũ detestari: ⁊ ille motus põt ɔtinuari ⁊ in
tẽdi vsq̃ ad infusionẽ gr̃e. põt ẽt ista detestatio esse totalr
circũstãtionata circũstãtiis moralib⁹ debitis. nõ ẽ. n.
verisĩle q̧ necesse sit pp pctm istud remanẽs actum
n quẽcũqz circa pctm cõmissum esse defectiuũ in aliq̃
circũstantia morali. Iste aũt motus dr̃ attritio: ⁊ est
dispõ siue meritũ de cõgruo ad deletionẽ pcti mor/
talis q̃ sequit̃ in vltimo instãti alicuius tpis in quo
tpe ista attritio durauit. nec ẽ certũ si deus talẽ attri
tionẽ volebat esse dispõnẽ ad iustificationẽ nisi sit p/
fecte moralr circũstãtionata. saltẽ si est aliq̃ circũstã/
tia inordinate circũstãtionata: nõ ẽ dispõ ad iustitiã:
qz tũc est actualr offendẽs. Sz si est tñmõ carẽs aliq̃
circũstãtia debita ex icõsideratione intellc̃s vel omis/
sione volũtatis quãtũ ad illã circũstãtiã: tũc dubiũ ẽ
si disponat suff̃ciẽter ad iustitiã. Sz si ẽ attritio pfe/
cte circũstãtionata in gr̃e moris vt oĩno dispõ suffici
ens ad iustitiã in termino illi⁹ attritionis acq̃rẽdã: in
termino inqz quẽ deus pfixit debere eẽ terminũ illi
us motus attritiõis quã vsqz tũc vult cõtinuari: vel
eñ opz dicere q̧ iustificet̃ pctõr sine oĩ dispõne suffi
ciente de cõgruo ex pte eius: ⁊ p ɔñs difficile ẽ saluare q̧ apud deũ non sit acceptatio psonaꝝ vt dictũ ẽ
li. 2. di. 6. q. 2. ⁊ di. 2. q. vnica. vel nulla põt eẽ suffici
entior dispõ ad istã iustificationẽ q̃ ista attritio pfe/
cte circũstãtionata in gr̃e moris: vt tũc in vltimo in/
stanti vel aliquo vsqz ad qᵈ deus determinauit attri
tionẽ debere durare ad hoc vt sit merituz de cõgruo
ad iustificationẽ infundit̃ gr̃a: ⁊ tunc simplr deletur
pctm. Et si manet idẽ motus ɔ̃ pctm in eẽ nãe ⁊ mo o
ris q̃ prius: idẽ motus q̃ prius fuit attritio in illo in/
stanti sit cõtritio: qz in illo instãti sit cõcomitãs gr̃e: ⁊
ita actus formatus: qz hñs se cũ charitatẽ que est for
ma actus vt hic loqmur. Ibi tñ opz distiguere signa
nature inter actũ vt ẽ talis in esse nature ⁊ moris ⁊
inter charitatẽ ⁊ inter actũ: vt est formatus: qz in pri
mo signo nature ẽ ibi actus talis in 2° charitas. in 3°
actus formatus a charitate iam inclinãte ⁊ inherẽte:
⁊ sic attritio sit ɔtritio sine oĩ mutatione reali ipsius
actus. ¶ Contra. ğ non p contritionẽ delet̃ culpa: qz
nõ est ɔtritio nisi in tertio signo nature: ⁊ in scd̃o de/
let̃ neqz ẽt p contritionẽ illã vt p meritũ: qz sequit il
lam deletionẽ. ¶ Põt ergo dici q̧ deus dispõit p at/
tritionẽ in aliquo tpe tamqz p aliqᵈ meritũ d̃ ɔgruo
in aliquo instãti dare gr̃am: ⁊ pro illa attritione: vt p
merito iustificat. sicut est meritũ iustificatiõis. Et lz
non continuaret̃ idẽ actus circa pctm in gr̃e nature
⁊ moris q̃ prius: adhuc in illo instãti ifunderet̃ gr̃a: qz
iam pcessit meritũ sufficiẽs de ɔgruo. Esto enim q̧ a.l.primo.
in vltimo instãti intellc̃us ⁊ volũtas cessent a pcetto
actu ɔuertẽdo se ad aliquẽ aliũ actũ imptinẽtẽ: q̃re
nõ iustificabit̃ iste in vltimo instãti: sicut alius hñs in
illo instãti actũ: quẽ prius habuit. ille eniz qui in illo
instãti hẽt actũ: p actũ hui⁹ vt in illo istãti nõ iustifica
tur. sz p actũ vt pcessit in tpe: ⁊ hoc mõ habuit alius
actũ illũ. Et ṡm hoc diceret̃ q̧ nõ opz ad deletionẽ
pcti continuari aliquẽ actũ pnie: neqz formatũ: neqz p
informẽ. sed tñmõ in tpe pcedere vsqz ad instãs ac
tum pnie informẽ. ¶ Sed quid si in illo instanti po/
nat obicem. sicut. n. põt tunc hẽre actũ imptinẽtez:
ita oppositũ. ¶ Diceret̃ q̧ non põt ponere obicem:
qz iaz meruit vt in illo instãti det̃ sibi gr̃a. ¶ Sed h̃
nihil est: qz etsi non possit q̃s in instanti pmiationis
post meritũ de cõdigno ponere obicez vt in instanti
mortis nõ põt q̃s demereri: tũc. n. merito suo debet
reddi ipeccabilitas. Tñ qz meruit de cõgruo ponere a.l.qui.
obicẽ in illo instãti in quo recipet terminũ meriti de
congruo: si nõ eẽt obex. ⁊ sicut in termino meriti de
cõgruo põt nõ hẽre illud qᵈ meruit: qz ponit obicem.
ita ẽ verisĩle q̧ nisi cõtinuet in illo istãti actũ similez
in gr̃e moris nõ hẽbit illud ad qᵈ talis actus dispõit
meritorie de congruo: ⁊ ideo pma via videt̃ rõnabi
lior. s. q̧ p actũ pnie informez. sed plene vel semiple
ne circũstentionatũ in gr̃e moris delet̃ pctm: vt per
dispõnẽ puiã ⁊ meritũ de cõgruo: p actũ aũt pnie q̃
ẽ formatus: ⁊ dr̃ contritio delet̃ vt p actũ cõcomitan q
tem. ¶ Et cũ arguit̃. contritio vt cõtritio sequitur de
letionẽ. ¶ R̃ñ actus q̃ ẽ contritio in eodẽ istãti tpis
pcedit natura deletionẽ. lz vt ɔtritio h̃ ẽ vt format⁹
sequat̃ deletionẽ ordine nature: ⁊ sic dz ɔcedi in sen
su diuisionis q̧ per actũ q̃ ẽ contritio delet̃ pctm: vt
p dispõnẽ oĩno primã. nec ẽ incõueniens imo cõue/
niens dispõnẽ primã simul eẽ cũ forma ad quã dis/
ponit. ¶ Si querat̃ de illis q̃ttuor actib⁹ pdctis cõ/
parãdo inter se q̃s eoꝝ sit simplr dispõ magis cõue/
niẽs ad deletionẽ pcti. ¶ R̃ñ. quãto ex plurib⁹ virtu
tib⁹ ⁊ pfectiorib⁹ act⁹ elicit̃ tanto est melior actus. ğ
pm⁹ si eliciat̃ a sola iustitia mediate vel imediate. ⁊ r

scd9 act9 vel tertius eliciat ab alia vtute pfectiori:
vtpote a charitate. patet q scd9 vel tertius erit excel
lentior pmo. eodez mo est intelligedu de qrto. ille eni
est simplr impfectissim9 ꝛ quia minus habet de rone
voluntarii: ꝛ quia a minus pfecta vtute. Sed si iustitia
impans actu in pmo mo moueat ad suuz impiu ex actu
charitatis sicut dictu est supra possibile ee. tunc act9
pmus hz duplice bonitate: ꝛ ex iustitia prima impe
rante: ꝛ ex charitate remota impante actu illu. Silr
si iustitia impet in pmo mo vsum charitatis: vt cae prie
respectu tristitie iherede: act9 ille charitatis eo est p
fectior: qz a duab9 virtutib9 q si ab vna tm. ¶ Si aut
querit qs istoz actuu est efficacior respectu tristitie
inherede. ¶ Re9 duo vltimi supponut tristitia ia ihe
rente. Duoz aut alioz pot ee mutua excellentia indu
cedo tristitia. qnqz. n. ex charitate siue ex cotemplatioe
dei statiz inest qsi queda detestatio pcti: ꝛ seqtur tri
S stitia maxima: nullo adhuc posito actu iustitie respe
ctu illius tristitie. qnqz autem pmo inest act9 iustitie ꝛ in
tensus in se. ꝛ tn eae prime. s. intells in osiderando ꝛ
volutas i detestado no efficaciter moueat ex illo ipia
iustitie. forte qz carent habitibus q essent pncipia pf
fectionis in actib9 istis. Et lz iste moueant qnqz: non
tn sequit tristitia. qd etsi posset esse pp multas cas: p
pter h est qnqz: qz sicut intells oformat pti sensitiue
in nobis est ita ꝛ appetitus itellectiu9 appetitui sensi
tiuo quatu ad facilr odelectari ꝛ tristari. Cui9 g appe
titus sensitiu9 no e natus tristari vel dolere ei9 volu
tas no facilr tristat. ¶ Ex hoc seqtur q aliqs hz maxi
mu actu pnie pmo mo: ꝛ tn nulla effectu vel modicu: ꝛ
T aliqui sine oi actu pnie pmo mo hnt maximu effectu
eiusde ronis cu illo qui natus e ee effectus pnie. Et
q ille effectus sit maior vel minor. hn est aliqua ex
cellentia in ordine ad deletione pcti. Sz simplr ma
ior est actus ad actu ad quos actus sequit hincinde
tristitia: qz plus delet meritorie pctm actus cau
sa tristitie qz ipsa tristitia.

Ad primu argm pncipale dico q etsi tri
stitia sit passio tn impare ea e
actus. ꝛ sicut dictuz e pus tristitia no e actus virtutis
V pnie et quocuqz accipiedo pniam. sed pnie virtutis
pmo mo accepte tristitia e effectus remotus. effect9
aut primus cae imediate ipsi9 tristitie. ¶ Ad 2m di
ctu e in pcedeti. q. quo tristitia pot ee volutaria sm
affectione iustitie. ꝛ esto q pena eet inuolutaria no
seqtur qn act9 elicitus a volutate sit volutari9. ¶ Ad
3m pot dici duplr. vno mo exquo vtus e in nobis sup
plemetu defect9 nalis in nobis. vn no ponunt virtu
tes morales a qbusda in angelis nec in statu inoce
tie fuissent tales in na qles nuc. nec g tunc fuisset ne
cessitas hndi vtutes oes qs ꝛ nuc. ꝛ h spaliter de vir
tutib9 q no hnt bonu p obiecto sed malu vt pnia: qz
in statu illo no fuisset illud malu: sicut forte nec tunc
fuisset patietia: qz nec ma patientie. ¶ Aliter dici pt
q pnia e htus inclinas ad facilr vindicadu in se reu
X ꝛ q i se: h e male qz formalis ro vtutis eet eade si co
Notabilis speculatio. mitteret sibi vidicare in aliu reu. Beat9 aut ꝛ inoce
pnt hre habitu pmpte vidicadi in aliu reu. g ꝛ in se.
si tn reatus ineet. ꝛ sic pot ocedi q i statu inocetie ꝛ
in beatitudie manet ista vtus. nec miru cu i deo ma
neat iustitia vindicatiua: lz no in seipm: qz no pot ee
re9. ¶ Ad vltimu dico. q no e vtus theologica: imo
circa obm creatu: ꝛ cu arguit q no pot ee informis.
nego. imo ex multis actib9 vindicadi in se iuste reuz
pot acqri habitus q maneat cu pcto mortali: ꝛ posset
acqri an deletione pcti mortalis: nisi forte qz de9 iu

stificat anqz possint hri act9 sufficietes ad grationes
pnie. ¶ Et cu pbat p q delet pctm. g no stat cuz eo.
¶ Re9 q vtus no delet et meritorie. sz act9 q nat9 est
ee actus vtutis: siue sit a vtute elicitus siue no. sz vir
tutis gratiuus: ꝛ cu hoc hn pot stare: imo necio stat
q sit informis. ꝛ p ons habit9 suus si inest erit infor
mis. ¶ Et si arguit o hoc p auctates. qru vna e Aug.
de pnia. sine charitate in nobis ee no pot vera pnia.
ꝛ alia Aug. d vera ꝛ falsa pnia. Cu sit opus dei fructi
fera pnia: ispirare ea pot qcuqz vult sua misericor
dia. ꝛ ibide de vera ꝛ falsa pnia. q sine amore dei co
sequat qs venia hz hoc p icouenieti. Et eode mo q
Y pa pnia sit sine amore dei. ¶ Iste auctates oes vna
hnt rnsione: qz pnia: siue actus: siue vtus no est vera
quatu ad sine pnie attingedu sine charitate: ꝛ h e q
dicit scda auctas de pnia fructuosa. pnia. n. absolute Y
pot inasci ex nalib9 bois: sed no fructifera. h e ferens
fructu. imo vt fructuosa e in vltimo instati. Sed illa
tertia q sine amore dei nullus consequtur venia. pot
ibi accipi venia non tm pro pnia: sed pro sine pnie. ꝛ
ita coiter dicimus q p pniaz acquiritur venia. ꝛ illa
venia est qn quis per gratia acceptatur ad amicitiaz
diuinam. Questio. III.

Ertio quero. Utrum pnia vir
t9 sit tm vni9 pene ifictiua: q sic arguit:
qz ifligit pena vt ordiatiua culpe. vni9
aut culpe e vna pena ordinatiua. sic vni
us deordinatiois e vna ordinatio. g ꝛc. ¶ Ite pnia e
queda iustitia vt dictu e in. q. pcedeti. Justitia at red
dit eqle p equali. vni aut culpe pot esse vna pena eq
lis corridens. g ꝛc. ¶ Ite vnius vtutis e vnus act9
ꝛ vnu obm. g pnie q e vna virtus e vnus actus. s. infli
gere pena: ꝛ vnu obm. s. pena inflicta ¶ Cotra Joe
lis. 3. Scindite corda vestra ꝛc. Et Jac. 5. Cofitemi
ni alterutraz pcta vestra. ꝛ Matth. 3 Facite dignos
fructus pnie. ¶ Ex his oibus auctatibus arguitur sic.
sm Augm. vera pnia ad baptismi inoce tia nitit redu
cere: sed non reducit nisi p ista tria. Uel melius sic.
pnia e iustitia punitiua sm lege dina. sed sm legez dei
opz plures penas ifligere vt pbat istis auctatibus. g
ꝛc. ¶ Ite Augu. de vera ꝛ falsa pnia. ꝛ ponit in de
cre. di. 16. auctoritas valde plura de multis que req
runt in vo penitetie. ꝛ subdit. isti st digni fruct9 pnie. huius scdi. Jd hr de pe ni. di. 5. c. p.

Hic dicitur q cuicuqz vtuti in appeti
tu corridet aliq regula in
intells siue alia alii siue eade plurib9. de h in. 3°. 36. Opinio aliqrum qua tz doctor.
di. q. vnica. articulo. 2. Si pnia sm q e virt9 ꝛ qdaz
pticularis iustitia: ex solone pcedete hz actu ppriuz
penite sm pma illaz qtuor significationu pus posi
taz. g opz qrere regula illi9 virtutis in intells. ꝛ sz il
la seque actus inflictiu9 vnius pene vel pluriu. Re
gula aut eius dr ee duplex. qda naliter cognoscibilis
vt. s. q de pcto est displicedu. ꝛ ista eet nota intelle Z
ctui angelico si fuisset agelus viator post pmu pctm
comissum: ꝛ p ons potuisset hre aliqd in volantate
corrideter inclinas illi regule ad actu vindicadi vel
displicedi: ꝛ ista pnia sicut ꝛ regula eius posset ee in
oi statu vniformis: qz si no deficeret cognitio natura
lis coueniës nature humae posset p quocuqz statu
deuenire in cognitionem istius regule: ꝛ per conse
quens eque hre in volutate aliqd inclinas pportio
nabilr isti regule. Alia regula respiciens pctm dete
standu tmmodo est nota ex reuelatione. s. qd pctm
est detestadum inquatu est dei offensiuu vel inqua
tum auersiuu a deo: vel impeditiuu acqsitionis bea

titudinis: vel inquantũ inductiuũ finalis miserie. ꝛ
sub istis rõnib⁹ correspõdet huic regule aliq̃ iustitia ĩ vo
lũtate alia q̃dẽ sicut alia est eius regula. ℭ Ad ꝓposi
B tũ. pnia p̃ mõ est tñ vnius pene inflictiua. sicut eius
regula tñ ostẽdit vnã penã infligẽdã. s. displicẽtiã ad
quã sequitur tristitia q̃ est vnica ꝛ prima pena. Scda est
inflictiua cuiuscũq̧ cuius sua regula ẽ dictatiua. re
gula aũt sua. s. notitia habita ex diuina scriptura di/
ctat plures penas eẽ infligendas: q̃s lator illi⁹ legis
cuius penitẽs est minister voluit infligi ad hoc vt suffi
ciẽter placaret. ꝛ tales sunt multe: vt colligit̃ ex scri/
ptura. ℭ Dr̃ g̃ ad qõnẽ ꝙ pnia p̃ mõ vt hñs regulã nã
liter notã tñ ẽ vni⁹ pene iflictiua: ꝛ ex hoc tristitie dñ/
C tis pniam: sed pnia scdo mõ. s. vt hñs regulã ex sacra
scriptura acceptã est pluriũ penaꝝ inflictiua: tot. s. q̃s
legislator ibidẽ reuelauit sibi velle sufficere ꝓ culpa
totalr̃ expiãda. ℭ Sȝ ex dictis istat̃ ꝙ pnia scdo mõ
nõ sit ṽtus acq̃sita. qꝛ ad cuius cognitionẽ reqrit̃ ali
q̃d supnãle illud non est ṽtus acq̃sita. sed pnia scdo
mõ est hmõi: qꝛ notitia q̃ est eius regula nõ est nãlis
cũ sit tñ possibilis hẽri ex reuelatione g̃ ꝛc̃. ℭ Rñ⁹. ĩ
D oĩbus doctrinis ordinatis tã speculatiuis q̃ȝ practi/
cis ꝛ hoc tã actiuis q̃ȝ fac. tiuis: supior aliq̃d nouit eo
In p̃hemio Cap. i. mõ quo illud nõ põt esse notũ inferiori. pȝ p̃ meta. p̃
ethi. ꝛ ꝑ exẽpla mãifesta: qꝛ in speculatiuis supior no
uit ꝑ q̃d. sed iferior tñ qꝛ. in practicis aut actiuis su
perior nouit finem superiorem sub propria ratione
ꝛ illũ intẽdit. Inferior aũt nõ: sed tñ ꝓpriũ finẽ. Cõ/
similr̃ in artib⁹ loquẽdo de finib⁹ artiũ subordinata
E rũ. ℭ Ad ꝓpositũ ṽitates supmas speculatiuas non
possum⁹ nãliter nosse: sed tñ ex reuelatiõe: vt deum
eẽ trinũ. ꝛ vlr̃ q̃scũq̧ ṽitates imediatas de deo. hoc
lib. p̃ qõne. i. ꝓlogi. ꝛ di. 42. q. p̃ma. ℭ Cõsilr̃ in pra/
cticis nõ possumus scire deũ sub ꝓpria rõne eẽ finẽȝ
creature intellectualis nisi per reuelationẽ. Cõsilr̃ si
posset inueniri aliq̃ ars. ita excellẽs cuius finis pro
prius nõ eẽt naturalr̃ cognoscibilis: oporteret de fi/
ne eius hr̃e cognitionẽ ꝑ reuelationẽ. In ṽtutib⁹ ãt
alique sunt possibiles nãe humãe ordinabiles ad fi/
nem sub rõne supiori q̃ȝ cognitio huius stat⁹ se extẽ
dat vtpote ꝙ oĩa sunt dimittẽda ꝑ christũ: ꝛ ꝓ chri
sto p̃latis in oĩb⁹ licitis obediẽdũ ꝛ hmõi. In talib⁹
g̃ regulas directiuas opȝ eẽ cognitas ex reuelatõe: ꝛ
tales sunt vlr̃ oẽs regule ṽtutũ euãgelicaꝝ vt paupta
tis: castitatis ꝛ hmõi: qꝛ p̃ncipia vel cõclusiões pra/
ctice q̃bus innitunt̃ iste ṽtutes vt regulis nõ p̃nt na/
turalr̃ eẽ nota. nec ꝓpter hoc ille min⁹ sunt virtutes:
imo excellẽtiores ṽtutes. tũ qꝛ illa ṽa sũt excellẽtio/
ra vera: ꝓ quãto ad ea nõ attingit lumẽ naturale via
toriꝝ: tũ qꝛ illa vera sunt certiora q̃ȝ multa alia ad q̃
attingit lumẽ naturale viatoris: qꝛ vera ab illa ṽitate
q̃ nec fallere põt nec falli. vñ hñti fidẽ ꝙ de⁹ inspira
uit tot ĩ sacrã scripturã: ꝛ ꝙ ipse est ṽitas infallibilis
certi⁹ dȝ esse quicq̃d ab ipso in scriptura ẽ reuelatuȝ
q̃ȝ illud ad qḋ q̃cũq̧ intell’s põt naturali lumine atti
F gere. ℭ Nec ex hoc ꝙ regula isti⁹ ṽtutis ẽ tñ ex re
Cap. i. uelatione vel fide nota sequit̃ istã ṽtutẽ appetitiuaȝ
nõ eẽ moralẽ: qꝛ ßm p̃hm. 2. ethi. ṽtus moralis dr̃
eẽ ex hoc ꝙ est ex more vel ex ↄsuetudine gñabilis.
q̃cunq̧ aũt notitia siue ex lumine naturali habita. si/
ue ex fide põt ßm illã appetitus inclinari: ꝛ ex frequẽ
ti actione gñare in se habitũ sic inclinantẽ q̃ erit habi
tus electiu⁹: qꝛ appetitiuus ꝛ ßm rectã rõneȝ: lȝ non
naturalẽ sed aliã rectiorẽ. Et hoc mõ pauptas: humi
litas castitas: ꝛ hmõi sunt ṽtutes morales: qꝛ ßm ꝑ/
fectã ꝛ rectã rationẽ lȝ n̄ pare naturalẽ ex more. i. fre

quẽter sic eligere gñant̃. Sic supposita ista regula no
ta ex euãgelio pniam agite. põt volũtas ex frequẽti Matth. 3.
elicere actũ cõformẽ isti regule gñare in se habitũ in
clinãtem ad cõsilẽs act⁹ ꝛ ille vere erit virt⁹ qꝛ recte
rõni imo rectissime cõsonus: ꝛ tñ moralis: qꝛ ex mo/
re ꝛ ↄsuetudĩe gñat⁹. ℭ Circa istã dubitat̃ p̃ quo rõ
ne naturali põt eẽ notũ pctm̃ aliqḋ sub rõne peccati
ĩ actib⁹ humãis: ℭ 2° quo possit eẽ notũ pctm̃ eẽ dei
offensiuũ: ℭ 3° quo põt eẽ notũ pctm̃ eẽ a deo auer/
siuũ: ℭ 4° quo põt eẽ notũ pctm̃ esse ĩpeditiuuȝ eter
ne beatitudinis: ℭ 5° quo p̃t eẽ notũ pctm̃ eẽ dispo
sitiuũ tanq̃ȝ demeritũ ad penã finalẽ. oĩa hec dubia
innitunt̃ huic ꝙ nullũ istoꝝ vr̃ rõne naturali cogno/
scibile. ℭ Rñ°. quocũq̧ sit naturalr̃ cognoscibile pec
catũ eẽ detestandũ ꝛ puniẽdũ sub ꝓpria rõne potest a. l. sub ea.
hẽre pro regula pniaȝ p̃ modo dictã. s. vt cognoscibi
le naturalr̃: sȝ vt cognoscibile supnaturaliter sic hȝ ꝓ
regula pniam scdo modo dictam.

Ad primũ p̃ncipale arg^m põt dici ꝙ pe/
na ordinãs pctm̃ ßm se p̃t eẽ
vna vnius: sȝ ordinãs in ordine ad illũ quẽ offendit G
culpa multiplex est ßm volũtatẽ illius in cõparatiõe:
ad quẽ ordinat. pȝ in actib⁹ humanis: vbi pena satis
factoria alicui offenso tãta ꝛ tã multiplex est quãta ꝛ
quotuplex sufficit offenso ꝓ emẽda pnia aũt tanq̃ȝ pe
na subordinata iustitie iudicis ẽ virtus inflictiua pe
ne correspõdẽtis volũtati ipsius offensi. ꝛ illa est multi
plex loquẽdo d̃ pnia scdo mõ: vt pȝ ex scriptura. vbi
iustitia iudicis p̃ncipalis in vĩdicãdo culpã exp̃mit̃.
ℭ Ad 2^m dicẽdũ ꝑ idem ꝙ eq̃le ex natura rei posset
reddi: ꝛ tñ non eẽt sufficiẽter puniẽs: qꝛ ista punitio
respicit punitũ in cõparatione ad illũ ad cuius acce/
ptationẽ fit ista punitio. ℭ Et si arguas. g̃ crudelis ẽ.
si punitio in se sufficiens non sit sibi sufficiẽs. ℭ Rñ/
sionẽ quere. ℭ Dici põt ꝙ oẽs ille pene equalẽt vni Rñsio
ꝑfecte punitioni. sepe. n. attritio insufficiens ẽ: ideo
requirunt̃ alia vt dictũ ẽ. ℭ Ad 3^m pȝ in solõne pre aliorum.
cedente. qꝛ act⁹ pnie virtutis est impare: ꝛ hoc tanq̃ȝ D
de primo act⁹ cãtionis pene q̃ fuit respectu tristitie.
ↄsideratio ꝛ nolitio alicuius obiecti. Ipsa aũt tristi/
tia sequẽs est effectus remotus: ꝛ ista põt hñ multi/
plicari stante actu vno ipsius pnie virtutis: qꝛ ꝑ vnũ
actũ vindicãdi siue impandi punitionem põt de im
perare oẽs punitiones correspondentes ßm iustitiã
huic culpe. Questio. IIII.

Quarto quero Utrum ꝑ sacrm̃
pnie deleat̃ culpa. vr̃ ꝙ nõ. qꝛ dicit p̃s. H
dixi ↄfitebor iniustitiã meã dño. vbi Cas
siodorus. Magna pietas dei ꝙ ad solã
ꝓmissionẽ pctm̃ dimittit. votũ. n. ꝓ operatione iudi/
cat̃. Et Augu. ibideȝ notãdũ p̃nũciat: sed promittit
se ꝓnunciaturũ ꝛ deus dimittit sed sine ꝓnunciatio
ne non est pnie sacrm̃. ℭ Item Aug. sup illud Io. ii.
de suscitatione lazari. nemo põt confiteri nisi suscita
tus pbat tripl̃r. ℭ p̃ ꝑ suscitationẽ lazari qui ꝑus su/
scitatus est q̃ȝ de monumẽto eductus. ℭ 2° ꝑ illḋ Ec A mõrtuo ve
clesiastici. 17. A mortuo velut q̃ non est perit confes lut nihil pe/
sio. ℭ 3° ꝑ illud psal. Nunq̃d medici suscitabũt ꝛ cõ rit confessio.
fitebunt̃ tibi. ℭ Item si per sacrum pnie dimittitur sic textus.
pctm̃ cũ sacerdos ministret sacrm̃. g̃ sacerdos dimit
teret pctm̃. ↄñs est falsum ꝑ illud Hieronymi super
Matth. 16. Tibi dabo claues ꝛc̃. hũc indt locũ nõ in
telligentes q̃dã aliq̃d sumũt de supbia pharisæoꝝ vt
dãnare innoxios vel soluere putẽt noxios: cũ apud
deũ nõ s̃nia sacerdotũ sed reoꝝ vita queraf. ꝛ hmõi

14. ꝓbationē inuit subdēs. In leuitico se ostēdere sacer
dotib⁹ iubet̄ leprosi: q̄s illi nō faciūt leprosos vel mū
dos. sȝ discernūt q̄ mūdi vel imūdi sunt ita h. ¶ Cō
tra Matth. 16. Quodcūqȝ ligaueris ⁊c̄. ¶ Itē Jo.
20. Quoꝝ remiseritis peccata remittūtur eis ⁊c̄.

Hic sunt tria vidēda. ¶ p̄rio rō hui⁹ nois
sacr̄m pn̄ie. ¶ 2° q̄ illi rōni nois
A aliq̄d subest. ¶ 3° solo. q. ¶ De p̄mo pono hāc rōnē
nois. pn̄ia est absolutio hōis penitētis facta certis v̄
bis cū debita intentione prolatis a sacerdote iuris/
ditionē h̄nte ex institutione diuina efficaciter signifi
cantibus absolutionē anime a peccato.

Quo ad 2ᵐ oñdo p̄ q̄ pos̄e ē huic positioni
nois aliq̄d subesse. 2° q̄ ꝯgruit ali
q̄d subesse. ⁊ 3°. q̄ aliq̄d subest. ¶ Primū oñdit̄ p̄ h
q̄ pos̄e ē deo aiam absoluere a pctō. iuxta illud sym
boli. Remissionē pctōꝝ. ⁊ p̄ ꝯñs pos̄e ē istituere ali/
Dist. 1. q. 2. ⁊ qd̄ signū illius absolōnis ⁊ h signū efficax vt p̄us ex/
4. ⁊ di. 2. q. positū ē efficax in m̄a de sacris in vl̄i: ⁊ pari rōne v̄ba
1. in sol. pn̄ⁱⁱ. ꝗcūqȝ a quocūqȝ ministro plata: ⁊ tūc p̄ȝ tota possibi
litas illius rōnis. ¶ Cōgruitas ꝓbat̄ quātū ad singu
las p̄ticulas. p̄mo q̄ ꝯgruū ē aliqd̄ ēē signū sensibile
isti⁹ absolōnis a pctō p̄p easdē rōnes p̄p q̄s dictū est
di. p̄ma de congruitate sacri in cōi. Et p̄p easdē con/
gruū ē illud ēē signū institutū a deo: q̄ ⁊ magis mo/
uebit ⁊ ducet intellm̄ in certitudinē: ⁊ magis īclina/
bit affectū ad p̄mptitudinē suscipiendi illud signū.
Cōgruit ēt in ꝓposito istud signū absolutionis inte/
rioris istitui in v̄bis significātib⁹ absolutionem: vt si
gnū repñtet signatū. Et hoc ē qd̄ dictū ē in rōne pn̄ie
q̄ pn̄ia est absolutio. i. quedā sn̄ia diffinitiua absol/
uens reū. non tñ sn̄ia iudicis p̄ncipalis sed iudicis se
cūdarii vel cōmissarii. pōt. n. q̄s ex cōmissione cogno
scere in cā. ⁊ ita ex cōmissione sn̄iare vel p̄ condēna
tione rei si indignus ē: vel pro eius absolōne si dign⁹
sit. Cōgruit ēt q̄ ista absolutio exterior fiat a sacerdo
te: q̄ congruit extrema p̄ medium reduci in extre/
muȝ. ⁊ ita in hierarchia ecclesiastica extremos. s. pec
catores reduci in deū per hierarcham. i. sacerdoteȝ
sicut est in ecclesia triumphante. Congruit etiam q̄
De reg. iur. l a iurisditionē h̄nte: q̄ sn̄ia a non suo iudice lata nul
6. ⁊. c. si a nō la est. ¶ Ex hoc seq̄tur correlariuȝ q̄ doctrina de sa
cōpe. l. j. 2. ⁊ cramento pn̄ie subalternat̄ doctrīe d̄ iudiciis ⁊ etiā
vltima. doctrine de sententiis. pro quanto. n. est in ecclesia
B duplex forus. s. publicus ⁊ priuatus pro tanto est du
plex iudiciū: ⁊ quantū ad aliquas regulas iustitie oȝ
esse conuenientiā hic ⁊ ibi. sicut vtraqȝ diffinitio hic
⁊ ibi est actus iustitie. Et pro tanto potest sacr̄m pn̄ie
dici sacr̄m iudiciale vel iudicium sacramentale. Et
ex hoc q̄ sacr̄ale est firmius q̄ rationabilius q̄ ali/
qd̄ iudicium publicū. Et ex hoc p̄ȝ ratio quare non ē
necesse ēē ita p̄cisa verba in isto sacro sicut in baptis/
mo vel eucharistia. q̄ sufficit q̄ exprimat̄ actus sn̄ie
absoluentis: sicut ⁊ in iudicio publico non oportȝ esse li
mitata verba. ait eniȝ vnus de Theodoro martyre.
Jubeo ignibus tradi. alter de Cypriano sancto gla/
dio aiaduerti placet. Cōiter tñ ista verba sunt apta:
Ego te absoluo. quecūqȝ alia p̄mittant̄ vel cōsequā/
tur s̄m diuersam consuetudinē in diuersis ecclesiis.
Congruit ēt q̄ requiratur intētio debita vt supra ex
positum in aliis sacramentis. Congruit ēt ex parte su
sceptiui q̄ sit penitens. i. h̄ns aliquam displicentiam
de pctō cōmisso. hoc. n. videmus ēt in iudicib⁹ t̄pali
bus q̄ proteruū sn̄ialiter condemnant penitētē p̄o
suo modo absoluunt. i. tanq̄ non reū vel non puniē
dum sn̄iant. ¶ 3° dico q̄ hoc factū est cuius funda/
mentū accipit̄ ex auc̄tatibus adductis ad oppositū. ⁊
q̄ a sacerdote solo possit dispēsari. h̄etur extra de su/
ma tri. ⁊ fide catho. Firmiter. Et congruū ē vt idem
h̄eat ptāte sup corpus xp̄i verū ⁊ mysticū. Et ex h se/
q̄tur correlariū q̄ nihil ꝑtinens ad sacr̄m pn̄ie pōt a
laico dispēsari sicut nec confectio eucharistie: ⁊ ideo
confessio q̄ est dispositio preuia ad sacr̄m pn̄ie vt di/
cet̄ postea facta laico nihil valet v̄tute op̄is operati.
Et adhuc dubiū est an sit in detrimētū salutis. q̄ il/ dist. 17.
la reuelatio non potest esse confessionalis.

Quantū ad 3ᵐ articulū vr̄ esse opinio
magri di. 18. c. 6. in soluē
dis culpis inq̄t ⁊ retinēdis ita operat̄ sacerdos euā/
gelicus: ⁊ iudicat sicut olim legalis in illis qui erant
contaminati lepra que pctm̄ significat: ⁊ ꝓbatur per
illud Hieronymi qd̄ iā adductū est. ¶ Sed istud vr̄
nimis derogare sacro pn̄ie. Nā s̄m hoc p̄ sacrȝ pn̄ie
nunq̄ deleretur pctm̄: sed necesse esset prius deleri
p̄ contritionē ad hoc q̄ digne susciperet sacramētū
pn̄ie: q̄ nullus digne oñditur mūdus a pctō: nisi pri
us sit imunis ab eo. Et sequeret̄ vlterius icōueniēs
q̄ nunq̄ sacramētū pn̄ie posset esse scđa tabula: q̄
nunq̄ liberaret naufragū a periculo submersionis. Opīo alexā.
¶ Dicit̄ ḡ q̄ ita deus req̄rit dispōnē de congruo: ad de hal' quaȝ
hoc vt pctōri conferat gratiā p̄ sacramētū: ⁊ hoc non tȝ doctor.
q̄ alliget potentiā suā sacramētis: q̄ tñ sine dispōne D
illa p̄uia ⁊ congrua que sufficeret conferat p̄ sacra/
mētū gratiā ⁊ hec est maioris misericordie. s. dupli/
cem viā instituere p̄ quaȝ iustificet pctōr q̄ ip̄m ad
vnā viam artare. sicut ergo adultus primā gratiā de
lentē originale pōt h̄ere duplici via. vel ex bono mo
tu disponente ad illā de congruo. vel ex susceptione
baptismi: ita ⁊ in ꝓposito: hoc declarat̄ sic: q̄ ad pri/
mā susceptionē gratie req̄ritur aliq̄s motus merito/
rius de congruo. ad 2ᵃᵐ aūt non req̄rit̄ nisi volunta
ria susceptio baptismi ⁊ sine fictione. hoc est cū intē/
tione suscipiēdi: qd̄ cōfert ecclesia. ⁊ sine actu vel vo
lūtate pcti mortalis ita q̄ in p̄mo req̄rit̄ aliqd̄ opus
intrinsecū aliquo modo acceptū tanq̄ meritū de cō
gruo. In scđo solū req̄ritur opus exterius cum amo
tione iterioris ipedimēti. non solū ḡ attritus p̄ aliqd̄
t̄ps vsqȝ ad certū instās in vltimo instāti recipit gra
tiam delentē pctm̄: tanq̄ p̄ virtutē meriti de ꝯgruo
vt declaratū est in solutione p̄cedente. Sed nō h̄ns E
talem actū qui sufficiat ad meritū de congruo. sȝ tñ
h̄ns voluntatē suscipiendi sacramētū ecclesie ⁊ sine
obice pcti mortalis actualiter sibi facto vel in volun
tate inherentis recipit non ex merito sȝ ex pacto di
uino effectū istius sacramenti: vt sic parū attritus ēt
attritione que non h̄et rationē meriti ad remissionē
pcti volens tñ recip̄e sacramentū pn̄ie. sicut dispēsat̄ Resolutissi/
in ecclesia ⁊ sine obice in volūtate pcti mortalis ī ac ma specio.
tu in vltimo instāti illius ꝓlationis v̄boꝝ in quo. s. ē
vis sacramēti istius recipiat effectū sacramēti. s. gra
tiam pn̄ialem non q̄dem ex merito. q̄ dispositio in
terior non erat sufficiens p̄ modū meriti: sȝ ex pacto
dei assistētis sacramēto suo ad effectū illū ad quē in/
stituit sacramētū: alioq̄n nō apperet quō sacr̄m pn̄ie
eēt scđa tabula. si nunq̄ p̄ ip̄m vt sacamētū ē posset
recupari scđa gratia amissa. sed tm̄ p̄ attritionē tāq̄
per p̄uiā dispōnem ⁊ per contritionē tanq̄ p̄ dispō/
nē cōpletiuā. ¶ Si queras an pn̄ia sit sacramentuȝ?
¶ R° vis sit in vocabulo. si pn̄ia accipiatur vt ī dua
bus q̄ōnibus p̄cedentibus. s. pro actuali pene tenen
tia: s̄m quācūqȝ illarum significationum: vel etiā p̄
habituali tenētia que est virtus quedā sp̄alis cuius

f actus est tenētia actualis. fm pm̄ ī significationē nō
est pnīa sacrm: qz nō est signū sensibile. sed istis mo-
dis posset dici sacrm pnīe intelligendo cōstructionē
trāsitiuā. non aūt intrāsitiuā sicut hic: creatura salis:
nisi hic equiuocet nomen pnīe.

Ad primū argm̄ ɔcedo iuxta illas aucto
ritates psal. Augm̄ ⁊ Cassio/
dori φ frequēter dimittit pctm̄ p aliquē motū attri-
tionis tanq̄ p meritū de congruo ante susceptionē
sacri pnīe: sicut in adulto frequenter dimittit̄ origina/
G. le ante susceptionē baptismi. nec tn̄ sequit̄ φ p sacra
mentū non dimittat̄: qz si illa alia dimissio qn̄q; nō
effic: ista non deficit ⁊ illa minus reqrit. s. intentionē
suscipiendi baptismū siue sacrm pnīe sine obice cō/
tra effectū eius. ¶ Ad 2m dico φ duplex est ɔfessio
laudis ⁊ fraudis. confessione laudis nullus digne cō
fitet̄ nisi prius suscitatus: qz fm Hieronymū in illa
epla. Cogitis me. non est speciosa laus in ore pecca/
toris. Sz confessio fraudis accepta est deo in ore pec
catoris. hoc est eius qui adhuc ē pctōr eo modo quo
expositū est in prima qōne istꝰ di. pctm̄ manere post
actum: dū tn̄ non fit pctōr in voto seu actu interiore
vel exteriore. Concedo ḡ φ an̄ pceptionez dignam
D pnīe opz suscitari vel simplr: ⁊ tunc per pnīe sacrum
non delet̄ pctm̄ sed gratia q̄ infuit auget̄: vel suscita/
ri fm q̄d. s. vt hēat aliq̄lē displicētiam de pctō: ⁊ p/
positū cauendi decetero ⁊ velit suscipere sacrz pnīe
in quo attritio fit contritio ⁊ tunc suscitat̄ simplr per
Dist. 4. q. 7. sacrm. Et quidē est necessariū vt dicet̄ di. 17. sicut ēt
dictū est supra φ iustificato p baptismū flaminis ne
cessarius est baptismus fluminis. ¶ Cuz obiicit̄ de
lazaro q̄ prius fuit suscitatus q̄ solutus a vinculis.
¶ Rñ° reus obligat̄ debito pene eterne quo vinculo
soluto obligandus est ad penā tpalem. prius aūt su/
3 scitat̄ q̄ obligatio prima mutet̄ in scdam. vel qd ve
rius est: prius suscitat̄ q̄ soluat̄ a scda obligatione.
⁊ hoc mō ad sacerdotes ptinet soluere nō simplr: sz
pro pte pene quā pōt relaxare virtute clauiū: de qua
Di. 18. ⁊. 19. inferius dicetur: ⁊ sic lazarus viuificatus a xpo. i. pec
cator a morte culpe p gratiam resuscitatus ⁊ solutꝰ a
carcere sepulchri. i. pctōr solutus a debito pene infer
ni relinq̄tur discipulis soluendus ab inflictis. i. a pe/
nis tpalibus in quas cōmutat̄ pena eterna: quas pe/
nas tpales potest sacerdos relaxare vel intēdere cla-
ue non errante. ¶ Ad vltimū concedo φ sacerdos
ita dimittit pctm̄ in pnīa sicut i baptismo. ⁊ ita absol
R uit sicut baptizat. qz vtrobiq; simplr verū est φ mini
strat sacramentū. effectū aūt sacramenti ministerialr
cāt: qz aliq̄d cāt ad qd fm dispōnem seu pactionem
dei regulariter seq̄tur effectus sacramēti. ¶ Ad il/
lud Hieronymi rñdeo. affirmatiua illa vera est. s. φ sicut
sacerdos legalis ostendebat leprosos mundatos: sic
sacerdos euangelicus ostendit peccatores iustifica/
tos. sed negatiua. s. φ non aliter sacerdos euangeli/
cus se hēat ad leprosos spiritualiter q̄ sacerdos lega
lis ad leprosos corporaliter. s. precise ostēdendo mū
ditiam hincinde: falsa ē. Et ratio est: qz non dedit de
2 us in veteri lege aliquam cerimoniam vel purifica/
tionez cui ministrate a ministro idoneo assistat regu
lariter ad mundandū lepram corporalem. dedit aūt
in lege noua aliqd sacrm cui ex pacto regulariter as
sistit ad mundandum spiritualiter nisi ipediat obex
contrarie voluntatis.

**¶ Et sicut pdictis auctoritatibus il/
lorū error cōuincit̄ ⁊c. Dist. XV.**

Circa primā distin. q̄ro: Qō. I.
Utrū cuili
bet pctō actuali mortali corrñdeat sa/
tisfactio ppria? Uī φ nō. qz tūc posset
satisfieri de vno nō satisfaciēdo d alio.
Illa. n. ppria vni posset solui sine ppa
alteri: sed ɔñs ē falsum. qz satisfaciēs de vno reconci
liaret̄ ad amicitiā pristinā. ⁊ nō satisfaciēs de alio re/
maneret inimicus. simul ḡ eēt amicus ⁊ inimicꝰ: qd
ē ipossibile. ¶ Itē tūc posset satisfactio fieri d vno re
manēte alio pctō: qz illud qd est ppriū isti posset sol/
ui lz remaneret volūtas alterius pcti ¶ Itē si cuili/
bet ppa ḡ vni debet̄ oīo isti alteri ieiuniū: alteri ele/
mosyna. ɔñs ē falsū: qz tūc nō posset p quocūq; pctō
idifferēter iponi qdlibet istoꝝ: ⁊ tūc in aliq̄ casu nul/
la posset iponi satisfactio p pctō: qz pōt ē pauperez
peccat̄ illo pctō cui corrñdeat elemosyna ⁊ non pos/
set facere eā. consilr tūc nunq̄ iponerent̄ oīa talia sil̄
p vno pctō. ¶ Itē fz magrz di. 20. ⁊ sumit̄ ab Aug.
qñq; tāta est cōtritio φ totā penā delet. ḡ cōtritio pt
esse cōis satisfactio sufficiēs p quocūq;. reqrit̄ ēt pro
quocūq;: qz sine illa nō delet̄ aliqd pctm̄. ¶ Cōtra. sa
tisfactio p culpa ē solo pene: qz satisfactio ē redditio
eius qd est reddēdū fm iustitiā. sed fz iustitiā pena
ordinat culpā. sed determinate culpe corrñdet ppa
pena sic deordinatiōis ordīatiua ḡ ⁊c. ¶ Itē Apoc.
18. dr̄ de illa babylone. Quātū glorificauit se ⁊ i deli/
tiis fuit: tm̄ date ei tormentū ⁊ luctū. Et iuxta mēsu/
rā delicti erit ⁊ plagarū modus. Deute. 26.

Respōdeo. Satisfactio vno mō accipi
tur ḡnalr. Alio mō stricte ⁊ A
pprie. ¶ De pma sunt q̄nq; vidēda. ¶ pmo q̄ ratio
nois? ¶ 2° an sit hoī possibilis satisfactio isto mō pro
culpa? ¶ 3° in q̄bus cōsistit. ¶ Et ex hoc q̄rto ad qō
nē. an cuilibet pctō ppria corrñdeat pena? ¶ 5° iux-
ta difficultatē tactā in tribus primis argumentis an
vna possit ab alia separi? ¶ De primo sciendū φ sa/
tisfactionis ḡnaliter sumpte hec est ratio. satisfactio
est redditio voluntaria equiualentis alias indebiti.
¶ Primum. s. redditio patet qz non est absoluta da
tio. Nam hoc qd est satis dicit cōmensurationez ad
aliquid precedens corrñdentem. ¶ Qd dicitur vo/
luntaria patet: qz si esset inuoluntaria non esset satis/
factio sed satispassio. ⁊ hoc modo ille a quo exigit̄ in
inferno pena debita culpe cōmisse satis patitur ⁊ nō
satisfacit. ¶ Qd ēt sit equiualentis patet: qz hoc im/
portat illa particula satis. hoc etiā reqrit iustitia red-
dens satisfactionem pro illo cui correspōdet. ¶ 4m
s. alias indebiti. patet: qz si esset alr̄ debitū nō satisfa
ceret pro isto. Nam non esset corrñdens isti fm iusti
tiam sed alii. ⁊ ista ratio satisfactionis cōis est ad ɔ̄/
ctus ⁊ obligationes quascunq;. hoc enim mō recipi
ens bñficiū pōt bñficianti bñ facere: ⁊ h̄ mō dilectus
diligenti recompēsando dilectionē equalē. ⁊ ita taz
in actibus liberalibus voluntatis q̄ in actibus quē
admodū necessariis. s. ɔ̄ctibus vbi est quedā obliga
tio quasi necessitans ad reddēdū pōt inueniri ista rō
consimilr cū culpa faciat delinquentē debitorē ei in
quē peccat: potest ibi ista ratio satisfactionis inueni
ri vt. s. reddat sibi equiualēs. ⁊ alr̄ indebitum quan/
tum sibi abstulit per peccatum.

De secūdo dicit̄ φ nō est possibile hoī Ansel. lib. 1.
satisfacere de pctō deo quē c. 2. cur deꝰ
offendit. Primo: qz per pctm̄ aufertur honor deo de homo.
bitus. nihil aūt equiualens honori eius potest a no/
bis sibi reddi. ¶ Scdo qz pctm̄ mortale est īfinituz

malum. tantū enim malū est: quantus ille in quem
peccat. nihil aūt a nobis pōt sibi reddi nisi bonū fini-
tū. ḡ nō equualēs. ergo zc. ¶ Itē ex alio medio. s. ab
indebito arguit sic. qr qcqd possumus deo ipendere
obsequij z honoris totū debitū est rōe creationis gu
bernationis z redēptionis. ergo nihil possumus sibi i
pendere qd sit indebitū sibi ēt ab innocente. z p ɔñs
abs debitū q̄z p peccato. ¶ Quid ergo: Dicit φ in v/
tute passionis xpi pōt pctōr satisfacere. qr illa passio
int̄tū acceptat a deo trino: vt vtute eius accepteᵗ sa
tisfactio illa que sm se accepta non posset esse satisfa
ctio. ¶ Sed si illa opinio intelligat de potentia abso
luta diuina φ nō possit actū aliquē acceptare penitē/
tis tanq̄ satisfactionem istā pro pctō nisi inquātū cō/
iungit merito passionis xpi: Improbat p qr possibi-
B le fuit filium dei nō fuisse incarnatū: nec per ɔñs pas
sum. z cū hoc possibile fuisset deū pduxisse pdestina/
tū ad beatitudinē: z iuste. nō tñ excludēdo misericor
diā. ḡ pole fuisset tūc penitētē sibi satisfet ipse. qr non
pōt iuste pctōrem sine satisfactiōe beatificare. ¶ Cō
firmat istud per Aug. 13. trini. c. 10. Fuit quidē z alius
modus nrē redētionis polis. s. q̄ per incarnationem
z passionem. sed nullus nostre miserie sanande cōue
niētior. ḡ lapsus videt posse sanari alia via q̄ per in/
carnationem z passionē xpi. Itē passio xpi. non delet
culpā nostram nisi vt cā meritoria. z per ɔñs vt cā se/
cunda que nō est de essentia rei. imo reducit ad ge/
nus cāe efficientis. sed qcqd pt deus per cām secun/
dam efficiētē potest imediate. ergo sine illa posset iu/
ste z ordinate remittere culpam. ¶ Si dicat ad ista
duo φ deus posset sine xpo mediatore deleuisse cul-
pam viatoris: z ita produxisse eum ad beatitudinem
sm pmū argumētū. z imediate iustificasse sm scdm
argumētū: tñ non per viā satisfactionis: qr non fuisset
aliquid equiualens redditum tunc. Nūc aūt est totū
equiualēs per passionem xpi: cuz ista tñ tali quali sa-
tisfactione istius. ¶ Contra. satisfactio est redditio
equiualētis pro equalēte: sed quātū malū fuit pecca
tum auertens a deo tantū bonū est cōuersio ad deū
ex charitate: quātuz etiā bonū natū fuit inesse actui
meo tantuz bonū z nō plus abstulit peccatum meū
z tantū bonū pōt inesse actui meo. sic ergo per illum
oīno equiualēs reddit. ¶ Si dicas actus meus non
sit equiualēs in bono illi malo in displicētia nisi actᵘ
iste eliciat ex grā: sed pma grā nō daret peccatori ni/
si ex passione christi. ¶ Cōtra hoc: qr de potētia abso
luta bene posset dari pma grā sine merito passionis
C christi. qd pbat. qr sūma grā data creature data est
Pŭctus notabilis aie xpi. z sine oī merito. nullo enim mō passio eiᵘ nec
exhibita nec preuisa erat meritum respectu grē sibi
cōferēde. imo pus puidebat grām habiturus q̄ eius
passio acceptanda. ¶ Itē passio xpi fuit bonū finitum
etiā accepta sm totā rōnem meriti in ea. qr non erat
bonū icreatū. nec per ɔñs acceptat a deo infinite ex
parte obiecti. qr non fuit deus beatus volendo illaz
passionē sicut amando suā eēntiam. si ergo infinitas
in peccato prohiberet satisfactionem possibilem etiā
prohiberet eam posita passione christi.

Quantum ad istum ergo articulū
pōt dici φ deᵘ de po
D tentia absoluta posset dedisse peccatori post attri/
tionez tanq̄ post dispōnē cōgruā z meritū de ɔgruo
gratiā per quā motus eius fieret cōtritio. z sic per sa
tisfactionē deleuisse peccatū: qr per actum illuz red-
dentē deo equiualēs illi bono qd abstulit peccatuz.
Posset etiā ille actus esse alias indebitᵘ: qr licet deᵘ
posset velle nos obligare sibi vt qcqd sumus z possu
mus teneamur deo: tñ ex maxia misericordia sua cō
siderās nrāz fragilitatē z difficultatē ad bonū noluit
nos regulariter obligare nisi ad decalogū: z ita po/
tuisset tūc ordinasse obligare hominē ad decalogū
s. xpo non incarnato. posset ergo tūc hō aliq̄ opa sup
erogatiōis exercere q̄ alias sibi essent indebita. z tūc
saluaret tota rō satisfactionis. ¶ De potētia tñ ordi/ E
nata deus nō disposuit alicui peccatori dare primaz
grāz nisi in virtute meriti illiᵘ. q̄ erat sine pctō. s. xpi.
qr sicut tactū est supra nō disposuit sibi recōciliare ini B 4° z in 3°
micū nisi p obseqū magis gratū q̄ offensa eius erat
sibi displicēs. z tale obsequiuz eius est passio xpi vel
meritū eius. z sicut nō disposuit dare grāz pctōri sine
passione sine qua grā nulla pōt esse satisfactio oīno:
qr nec equalens aliquo mō nec simplr nec in diuina
acceptatione. ideo multo magis de potentia ordina
ta non est possibile satisfieri deo de peccato nisi i vir
tute passionis christi.

De tertio dico φ satisfactio i isto intelle/
ctu magis consistit in actibᵘ pe
nalibus vel passionibus volūtariis q̄ in aliis actibᵘ F
bonis nō penalibᵘ. lz qñqz posset p aliquē actū bonū
nō penalē satisfieri. qr bñ pōt deᵘ actū magnū charī-
tatis acceptare pro punitiōe debita vni culpe. lz eniz
nō sit ppria punitio: est tñ maius bonū: z magis deo
reddēs honorē q̄ illa q̄ esset ppria illius punitio. Sz
regulariter sicut culpa ordinat p penā z non p aliqd
aliud magis bonū q̄ sit culpa. ita satisfactio isto mō
dicta consistit in actionibᵘ vel passionibᵘ hītibᵘ rōnē
pene. Et hoc est qd dicit Augustinus de vera z falsa
pnia. z ponit di. 16. c. j. Sunt digni fructᵘ virtutū qui
nō sufficiunt penitentibᵘ. penitentia eniz grauiores
fructus postulat vt dolore z gemitibᵘ mortuᵘ ipetret
vitā. Isti aūt actus penales vel passiōes volūtarie in
genere reducunt ad actū iteriorē displicētie vel pas/
sionē tristitie: z ad actū exteriorē cōfitēdi ppriū pctm
qd est valde penale. vel passionē cōcomitātē. s. vere/
cūdiā: z ad actū simplr exteriorē vel passionē. s. ma/
cerādo carnē. z oīs talis maceratio dr cōtineri vl re/
duci ad ieiuniū. vel eleuādo mētē in deū. z hoc fit p
orationē. vel sua tpalia erogādo: qd fit p elemosynā.

Ex hoc patet d quarto articulo. s. so
lutiōe qōnis. siue eniz
intelligat satisfactio ppria. i. determinata sm spēm.
siue ppria. i. determinata sm numez. nō necessario G
corridet ppria satisfactio cuicūqz pctō: qr z eadē sa/
tisfactio sm spēz z eadē sm numerū pōt corridere
huic pctō z illi. Qr sm spēz patet. qr contritio potest
corridere huic z illi. z illa est eadem sm spēm maxi
me si obiecta sunt eadez sm spēm Qr sm numeruz
patet. qr contritio de pluribᵘ simul in gnāli pōt vna
corridere pluribus illis. sed tūc opz ad hoc φ sit sa/
tisfactio totalis non diminuta φ aliqd eius sufficiat
pro vno peccato. z aliqd pro alio. aliqd inquam. z ali
quid nō de ptibus integralibus in actu. Sed de gra
dibus intēsionis ita. s. φ sit in tāto gradu intēsionis
φ in lōge minori sufficeret pro vno. z in gradu quez
supaddit vltra sufficeret pro alio. ¶ Pōt ēt plures De peni. di. j.
satisfactiones vel totales vel ptiales corridere vni Sic zc.
peccato. Totales quidē qr nō est pctm qd non possit D
remitti per solā cōtritionē: z tunc illa sola est totalis
satisfactio. Pōt etiā idem remitti per cōtritionez re
missam z alias penas supplētes imperfectionē cōtri
tionis. Cōtritio aūt intēsa ex vna parte z ipsamet re
missa cum aliis penis ex alia parte differūt etiā spe/
cie: lz

cie: lʒ sint equalētes in acceptiōe diuina. Breuiter. ḡ
nō corñdet cuicūq; pctō ꝓpa satisfactio q̄. s. nulli alij
corñdeat. nec aliq̄ alia illi corñdet. sed cuilibet cor
ñdet satisfactio ꝑ tūc ꝓpa lʒ alia posset eē ꝓpa. In/
telligo ꝑ tūc ꝓpa vel vt in se distincta. vel vt aliquid
virtualiter inclusum in satisfactione.

De q̄nto articulo

dico q satisfactio isto mō
accipiēdo: q̄ tñ totalis est ⁊ nō diminuta reconciliat
I satisfacientem ipsi quē offendit. q2 vel iplacabilis est
offensus qđ est ɔ̄ misericordiā: vel si placabilis ꝑ ni/
hil magis q̄ ꝑ satisfactionē isto mō dictā: Impoſe est
aūt aliquē deo recōciliari: ⁊ tñ remanere in aliq̄ pctō
vñ Aug. de vera ⁊ falsa pnia. Scio dñm inimicū om-
ni criminoso: quō ergo qui crimē reseruat: de alio re
cipiet veniā. sine amore dei cōsequeret̃ veniā sine q̄
nemo vnq̄ inuenit grām. hostis enim est dum often
dit ꝑseuerāter. ⁊ quedā ipietas infidelitatis est ab eo
qui iustitia ē dimidiā sperare veniā. Sequit̃ ergo q
impoſe est satisfacere deo de vno peccato remanen
te actualr̃ ipenitente de alio pctō mortali. ❡ Sed si i
telligat̃ sepatio huius satisfactionis ab illa ita q duʒ
actu reddit hō deo ꝑ rōtritionē vel satisfactionē quā-
cunq; de hoc pctō ⁊ sufficiētē ꝑ hoc peccato nō actu
reddit satisfactionē sufficiētē ꝑ alio pctō. dico q sepa
K ri pōt satisfactio ꝓpria huic a satisfactione ꝓpria illi:
⁊ hoc quātū ad effectū: lʒ nō quantū ad effectū saltē
in habitu. pʒ enim quo ad effectū. q2 sicut nō est nece
intellectū simul ɔsiderare hoc pctm̃ ⁊ illud: ⁊ ita non
est necesse volūtatē simul penitere de hoc ⁊ illo: ⁊ h
accipiēdo penitē ꝑ quocūq; illoꝝ q̄ttuor significato
rū positoꝝ di. ꝓcedēti. q. 1. Sʒ tñ duʒ ɔsiderat vnū ⁊
penitet de illo saltē habitualr̃ satisfacit de alio. h est
als ꝓmptus ē si cogitaret aliđ ad satisfaciēdū de eo.

De secundo

principali. s. satisfactione
stricte sumpta ꝓportiōa/
biliter dictis q̄ttor sunt vidēda. ❡ Primo rō nōis si
cut pus. ❡ 2^m de possibilitate nō hʒ hic difficultateʒ.
Ideo erit hic scđʒ qđ fuit 3^m pus. s. in q̄bus cōsistit il
la satisfactio. ❡ Et ex hoc tertio solutio qōnis si cui/
libet pctō ñdet ꝓpria satisfactio. ❡ Quarto si vna ꝓ
pria satisfactio. est separabilis ab alia. ❡ De primo
L dico q̄ʒ satisfactio est opatio exterior laboriosa vł pe
nalis voluntarie assumpta ad punien. pū peccatū cō/
missum a se. ⁊ hoc ad placādū diuinā offensam. vel ē
passio seu pena voluntarie tolerata in ordie ꝓdicto.
Isto mō accipit̃ satisfactio multo strictius ⁊ particu
larius q̄ʒ satisfactio ꝓ mō q2 illa potuit cōsistere in ac
tu penalis passionis volūtarie interiori vel exteriori.
❡ Scđm pʒ: q2 vt opus exterius vel passio distingui
tur ɔ̄ actū vel passionē interiorē mētis. ⁊ ɔ̄ actū orōis
vel passionē cōcomitātē nō ɔsistit satisfactio nisi in il/
lis tribus opibus difficilib⁹. s. ieiunio orōne ⁊ elemo
syna. de q̄bus dictū est tertio articulo ꝓcedēti. vel in
passionibus voluntariis cōcomitātibus ista tria opa
difficillima. ❡ Ex hoc dico de tertio articulo q pec/
catis in gnāle distinctis in tria mēbra. s. in pctm̃ carnis
M in pctm̃ cōcupiscētie oculoꝝ. ⁊ superbiam vite. 1. Io.
2. ⁊. 5. corñdēt de cōgruo ꝓprie satisfactiones in gnāle
. s. peccato carnis ieiuniū vel vlr̃ quecūq; maceratio
carnis magis ordinata ad reprimēdū tale peccatum
carnis. ⁊ sub isto cōprehendo vigilias. peregrinatio-
nes. asperitates vestiū. nuditatē vel discalciationeʒ.
Imo gnāliter quēcūq; laborē fatigātē. Peccato auteʒ
superbie ⁊ ceteris spūalib⁹ magis appropriate corñ
det orōo: q̄ ⁊ humiliat spūʒ deo ⁊ roborat ɔ̄ pctā spūa

lia. Peccatis aūt circa tpalia vt auaritie vel cupidi/
tati cuicūq; vt rapine furti vel ablationis iniuste ma
gis appropriate correspōdet erogatio elemosynarū.
Et ratio istoꝝ est ꝓpter maiorem correspōdentiam
pene ad culpam. quia per que peccat quis. per hec ⁊ Sap. ii.
pūietur. ❡ Sic dictū est đ rorñdētia ista i generali
⁊ de congruo. Sed de necessario vel congruo in ca/
sibus specialibus non sic. Nam alicui potest non cō/
petere vnum istorum opum penaliū. qui tñ peccauit
peccato cui de congruo corñdet talis pena vel sa/
tisfactio. vt pauperi qui furatus ē non ɔpetit dare ele
mosynas: ⁊ sic in aliis casibus: ⁊ tunc si ɔtritio nō suf
ficiat nō dʒ pctm̃ oino manere inultū. Et poſe est ḡ ⁊
ɔgruū ꝑ tunc iponere ꝑ satisfactione ꝓpria huic pctō
aliq̄d. qđ tñ nō est sibi ꝓpriū ſm vniuſem corñdētiā
de ɔgruo: ⁊ hic reqrit̃ discretio sacerdotis vt non im
ponat alicui penā nimis sibi disconuenietē. sʒ aliquā
q̄ magis sibi conuenit: ⁊ quā forte melius adimple/
bit vtpote paup. nec elemosynas potest dare nec ora
re. sed opʒ eū continue laborare ꝑ victu suo necessa Documētū
rio: nec ieiunare: q2 tūc non sufficeret ad laboreʒ ne singlar̃ doc.
cessariū ꝑ victu necessario ɔtinue acq̄rendo. Q2 er/ Theologoꝝ
go ipse labor continuus est sibi ieiuniū cōtinuū: q2 cō merito pun
tinua maceratio carnis: tñmodo inducendus est vt cipis.
illū laborē subeat in remissionē peccatoꝝ intendens
illum ad hūc finē referre saltē quousq; occurrat sibi
opportunitas soluendi aliquā aliā satisfactionē ⁊ ali/
qua alia pnīe ei ita temperate ⁊ diminute imponi vt
sint sibi possibilia. Consilr̃ diues qui lapsus ē ad pec
catum carnis si est adeo delicatus q nō velit ieiuna
re: nec aliam macerationē notabilem subire: vel pre
sumit̃ q si sibi imponeret̃ cito obijceret: ⁊ sic pecca/
ret nouo peccato: inducēdus ē ad orōnē ⁊ elemo/
synā: ⁊ illud sibi iponēdū qđ libētius recipit: ⁊ quod
credit̃ ꝑseuerantius adiplere. Uel si oīno nullam pe
nitētiaʒ velit recipe a sacerdote impositā. dicit tamē
se habere displicentiā de peccato ɔmisso: ⁊ firmuʒ ꝓ
positum nō recidiuandi. absoluēdus est: ⁊ non est re N
spuendus ne cadat in despationē: ⁊ nūciāda est sibi
pena que eēt ꝓ pctis facienda: ⁊ q eā in se vel in eq̄/
ualenti absq; impositione studeat adimplere. alioq̄n
soluet ad plenū in purgatorio. hec misericordia satis
cōsonat illi ꝓphetie Esa. 42. de christo quā Math.
12. c. recitat. Arūdinem quassatam non confringet. ⁊
lignū fumigans non extinguet. Arundo quassata est
peccator quassatus tentationibus ⁊ peccatis. lignum
fumigans est lignū nimis humidū ex pctis. tñ aliq̄d
hñs de igne charitatis: ⁊ hic extinguit̃ si per duritiaʒ
sacerdotis ad nimis difficile obliget̃. sed non extin/
guit̃ si ꝓdicat̃ sibi q oʒ eum hic vel alibi penam sol/
uere. ⁊ q studeat hic tantā penā soluere quanta pec/
catis debet̃ ne alibi acrior exigat̃.

De quarto

dicit̃ q ⁊ si satisfactio exte/
rior ꝑ vno pctō possit separi Tho. ꝑseni
a satisfactione ꝑ alio: vt q̄ orat tunc non dat elemo dis. ar. 4. q. 2.
synam. tñ non potest satisfactio exterior fieri de vno: in so^m pn^u
ita q remaneat iste in alio pctō. ⁊ probat̃ q2 placaret 2^e q̄stiūcule
deum: ⁊ tñ esset inimicus eius: ⁊ quo ad hoc oportet Ri. pilti. ri.
satisfactiones esse coniunctas saltem in voluntate ad ar. 1. q̄ō. 5. in
minus habitualr̃: lʒ nō in effectu nec in voluntate tč so^m pnci^u.
actualr̃. Sʒ ista sniā vr̃ nimis dura ɔ̄ pctōres ⁊ occa Dē. qli. 5. q.
sio maioris obstinationis. s. n. iste hodie vere peni- 18.
tens ⁊ humilr̃ recipiēs satisfactionem esto ieiunium
triuʒ dierum cras recidiuat in pctm̃ mortale: ⁊ de il
lo nō penitēs scđo die ieiunat: q2 sibi fuit iposituā: si di
cas q illud ieiuniū scđe diei nō est aliqua satisfactio

exterior: magis occasio est inducendi istū iā lapsum ut tertio die nō ieiunet. ꝫ ꝑ ɔ̄ñs ad nouū pctm̄ mortale: qꝛ trāsgrediēdo istā penā. iniūctā a sacerdote ꝫ te/ ceptā videt̄ eē pctm̄ mortale. cū sit trāsgressio ꝓcepti ecclesie ꝫ vicarij dei in illo actu. ℭ Ex isto pōt formari talis rō. si post lapsū ꝫ añ pniam nouā nō exequat̄ q̄s satisfactionē ꝓstinā sibi impositam peccat mortalr̄ nouo peccato. ergo si exequat̄ bn̄ facit. qꝛ actū obedientie facit: sed nō facit actū obediētie nisi inquātū il/ lud est sibi impositū tanq̄ꝫ pars satisfactionis. ℭ Di/
O cor ergo sine ꝓiudicio: q̄ qui semel vere penitet ꝫ recipit satisfactionē vel pniam condignā sibi impositā ab ecclesia claue nō errāte: quantūcūq̄ꝫ postea recidiuet nūq̄ꝫ tenebit̄ nisi ad illā vnicā satisfactionē adimplendā. Et si eā ipleat in charitate melius est: qꝛ non
Doctrina sub tilissima. tm̄ soluit penā sed meret̄. Sed si adimpleat eā volūtarie extra charitatē soluit q̄dē penā: sꝫ nō meret̄ grāꝫ. Si aūt ipsa ab eo extra charitatē exigit̄ soluit̄ pena: lꝫ ipse nō soluat. Et in ꝓmo ē satisfactio simplr̄: qꝛ reconcilians ꝫ placans. In 2° est q̄dem satisfactio: qꝛ voluntaria redditio ꝫc̄. sed nec reconcilians nec placans. In 3° aūt est satisfactio: vltra quā nō exiget̄ pena vlterior. ℭ Ex 2° mēbro sequit̄ q̄ si magnā ptē satisfactionis sibi imposite expleuit in peccato mortali ꝫ post iteꝫ penitet de pctō nouo non est sibi iterato
P pnia iponenda ꝑ pctō de quo satisfecit. lꝫ extra charitatē. sed tm̄ de nouis pctis que fuerūt cā q̄re illa satisfactio fuit mortua. ℭ Et si arguas. mortua est. ḡ nō ē satisfactio: nō sequit̄ nisi q̄ nō est satisfactio placans nec recōcilians in amicitiā ℭ Et si dicit̄. ergo nō est satisfactio. nō sequit̄. qꝛ sufficit deo q̄ q̄s voluntarie soluat penā debitā ad punitionē pcti cōmissi. qꝛ etiā q̄ minus apparet sufficit satispassio. Patet in actibꝰ humanis. Si. n. alicui offense in regē correndeat ꝓcise s̄m legē abscissio manus. si isti ēt inuito abscindit̄ manus satis patit̄: ꝫ intantū sufficit regi: q̄ s̄m legē: ꝫ iustitiā nō debet ab eo penā vlteriorē exigere: ꝫ tn̄ non recipit eū in grāꝫ vel amicitiā: multo magis ḡ posset sufficere ꝑ punitione culpe si aliq̄s sibi penā debitā
Q infligeret: lꝫ non eēt in grā vel amicitia ipsius iudicis offensi. ℭ Ex tertio mēbro pōt elici q̄ talis si ꝓp nouum pctm̄ in q̄ recidiuat dānaret̄ anq̄ꝫ cōplesset totā penā sibi impositā: puniret̄ in īferno tpaliter pena corrndēte illi: que nō fuit hꝫ c soluta. ꝫ illa soluta post tp̄s aliq̄ nō puniret̄ amplius illa pena sicut ꝫ de veniali. qꝛ moriens in pctō veniali simul cū mortali nō puniret̄ eternalr̄ ꝑ veniali vt dicet̄ inferius: ꝫ eodeꝫ mō in ꝓposito. Ex quo enim s̄m plenā iustitiā punitiuam semel imposita est pena tpalis isti pro peccato ꝺ quo vere penituit: nunq̄ꝫ isti pro illo debebit̄ nisi pena tpalis: ꝫ illa soluta nulla alia.

Ad argumēta. Ad duo ꝓma pꝫ ex q̄nto articulo ꝓmi mēbri. ꝫ quarto scdi ℭ Ad 3m pꝫ ex 1° articulo secundi mēbri. ℭ Ad 4m pꝫ ex 4° articulo ꝓmi membri.
R ℭ Sed si arguas. cōtritio pōt delere q̄cūq̄ꝫ peccatū ḡ pro nullo corrndet aliq̄ alia ꝓpria satisfactio nō sequitur. tñ qꝛ cōtritio includit aliquā satisfactionē in voto saltē. vt dicet̄ di. 17. ꝫ lꝫ q̄nq̄ꝫ cōtritio sit tā intensa q̄ sufficiat ꝑ tota pena: vel satisfaciat. tn̄ ꝓceptū de aliq̄ pena infligenda nō est irrōnale: qꝛ regulr̄ contritio nō est nisi satisfactio gnalis ꝫ ꝓcepta gnalia dāt̄ ꝓp remediū gnale: ꝫ s̄m illas cōditiones q̄ inueniūt̄ i hoibus
S vt in pluribus. ℭ Ad ꝓmū oppositū. ɔcedo q̄ aliqua pena corrndeat equaliter isti culpe vel pena distincta in se vel pars virtualr̄ cōtēta in alia pena. ꝫ ita est satisfactio ꝓpria isti vel actualis vel virtualis. ꝫ sic propria q̄ nulla alia nunc corrndet loquendo de satisfactione totali: lꝫ alia posset corrndere. ista etiā nūc nō corrndet alij culpe lꝫ posset alij corrndere. ℭ Ad auctoritatē Apl'i dico q̄ loquit̄ de pena dānatoꝝ. pꝫ ex Isa. cecidit: cecidit illa babilon ꝫc̄. ꝫ ibi verū est q̄ ꝓcise valde ꝫ ꝓprie cōmēsurat̄ pena culpe: sed nec tāta ꝓcisio nec conmensuratio est in pena penitentiali nec requiritur.

Questio. II.

Secundo quero. Utrū quicūq̄ꝫ iniuste abstulit: vel detinet rem alienā teneat̄ illā restituere ita q̄ non possit vere penitere absq̄ꝫ tali restitutione: q̄ nō arguit̄. restitutio nihil est pnie. ergo sine ea pnia pōt esse vera: antecedēs ꝓbat̄. qꝛ nō est ɔtritio. nec ɔfessio. manifestū est. nec satisfactio: qꝛ illa est redditio alicuius als indebiti: et ꝓcedēti q̄ōne. sed ista redditio est als debiti: qꝛ si hō non peccasset ꝫ hēret rem alienā teneret̄ illā restituere. ergo ꝫc̄. ℭ Itē posset hoc ꝓbari per partes satisfactionis: sub quaꝝ nulla cōtinet̄ restitutio ℭ Itē nullus tenet̄ ad impossibile: qꝛ q̄ dicit deū ꝓcepisse ipossibile anathema sit s̄m Hiero.m sed q̄nq̄ꝫ impossibile est alienū restituere illi cuius est: vt q̄n nescit̄ cuiꝰ sit: q̄ pōt cōtingere: siue qꝛ nescit de illo a quo habuit vbi sit: nec de aliquo sibi ꝓpinquo cui vice eius restituat. siue in alio casu: vt si inueniat alienū ꝫ nescit cuius sit. ℭ Itē nullus tenet̄ ad restitutionē sibi magis dānosam q̄ sit vtilis ei cui sit restitutio. sꝫ q̄nq̄ꝫ: vtpote si ille cui ē restitutio faciēda degat in remotis: nec pōt sibi restitui: nisi maiores sumptus ponant̄ in mittēdo sibi q̄ sit illud totū q̄ restituēdū est: ergo in illo casu nō tenetur ℭ Itē ꝓmo ethi.r dicit̄. q̄ bonū cōe diuinius ē ꝫ ꝓferēdū bono particulari. sed possibile est restitutioneꝫ faciendā petro eē dānosam paulo restituenti. ꝫ i hoc magis dānosam reipublice: qꝛ. s. paulus est magis necessarius reipublice q̄ petrꝰ: ergo in illo casu non tenet̄ restituere. ℭ Itē q̄libet tenet̄ magis diligere se q̄ primū: s̄m illud Cant. Ordinauit in me charitatē. ergo q̄n restitutio est sibi ip̄si dānosa vt si est in extrema necessitate: tenet̄ magis illud sibi retinere: q̄ ex dilectione alterius alij restituere. ℭ Itē restitutio facienda est ꝓ fauorē illius cui sit. ergo non est faciēda q̄n cederet in dānū eius: nec etiā q̄n cederet in dānū reipublice. sed gladius redditus furioso esset in eius cui restituit̄ dānūq̄ꝛ male vteret̄ eo: ꝫ in dānuꝫ reipublice. qꝛ lederet pacē ciuitatis. ḡ ꝫc̄. ℭ Et consimiliter pōt argui. q̄cūq̄ꝫ restitutio hꝫ vel dānū annexū illi cui sit: vel dānū reipublice annexū. ℭ Itē adultera cōcipiens filiū ex adulterio filius putatiuꝰ mariti defraudat verū heredeꝫ hereditate. ꝫ tn̄ non tenet̄ mulier sibi hereditateꝫ restituere. ergo ꝫc̄. Minor ꝑbat̄ qꝛ nō posset illud sine sui diffamatione: ad quaꝫ nullus tenet̄: imo ad eiꝰ oppositū. ꝫ sequeret̄ maius malū. s. vxoricidiū si maritus sciret crimē. ℭ Itē aliquis pōt bñficiū ecclesiasticū sibi ꝓcurare auferēdo ꝑ ꝓcurationē sui alteri sed nō tenetur alteri illō restituere. ḡ ꝫc̄. ℭ Cōtra. Aug. in epl'a ad macedo.m ꝫ ponit̄ i Isa. Si res ꝓpter quā pctm̄ est nō reddit̄. si reddi pōt nō agit̄ pnia: sꝫ fingit̄. Et. 14. q. 6. si res. Nō dimittit̄ pctm̄ nisi restituat̄ ablatū. ℭ Itē Exo. 22. vbi precipit̄ reddi iniuste ablata. ꝫ addi penam.

Hic sunt quattuor videnda. Primo vtrū re rū dnia sint distincta vt h̄ dicat̄ meum ꝫ illud tuū. qꝛ istō est fundamētū ois iniustitie in

In epl'a de expla.ne fidei cath.ce ad damasuꝫ papā

In ꝓhe°. vel cap. j.

Cap. 2.

contractando rem alienã: ꝛ per ɔ̄ñs. oīs iustitie in re
stituēdo eã. Scd̄o quō dn̄ia primo distincta iuste trās
ferunt. Tertio ex hoc patebit que sit iniusta rez occu
patio alienaꝝ seu alteri⁹ dānificatio ī re tp̄ali. Quarto
quō talis ad restitutionē teneat. ¶ De pmo fit hec p
A mo cōclusio. ꝙ lege nāe vel diuina nō sunt rez distin
cta dn̄ia p statu innocentie: imo tūc oīa sunt cōia. p
baē p illud decretoꝝ di. 8. c. p̄. Jure nāe sunt oīa cōia
oībus. ꝛ ad hoc adducit Aug⁹ sup Jo. c. z. Quo iure
dicētē. Quo iure defendis villas eccl'ie diuino an hu
mano: vñ q̄sq̄ possidet qd̄ possidet nōne humana vo
luntate: nā iure diuino dei est terra ꝛ plenitudo ei⁹.
Jure ergo humano dicit hec domus mea est: hec vil
la mea est. hic seruus meus est. Jtē ibidē. Tolle iura
imperatoꝝ q̄s audet dicere: hec villa mea est: ꝛ post
ibidē. Per iura regia possidenē possessiones. ꝛ. iz. q.
j. dilectissimis. Cōis vsus oīum que sunt in hoc mun
do oībus eē debuit ¶ Rō ad hoc duplex. prima qz
vsus rez fm rectā rōnē ita debet competere hoībus
sic ɔgruit ad cōgruā ꝛ pacificā ɔuersationē ꝛ necessa
riā sustentationē. Jn statu aūt innocentie cōis vsus
sine distinctione dn̄ioꝝ ad vtrunq̄ istoꝝ plus valuit
q̄ distictio dn̄ioꝝ: qz nullus tūc occupasset qd̄ fuisset
alij necessariū. nec oportuisset illud ab ipso per violē
tiā extorqueri. sed quilibet hoc ꝙ p̄ occurrisset neces
sarium occupasset ad necessariū vsum. sic etiam ma
gis fuisset sufficientia ad sustentationē q̄ si alicui pre
cluderet vsus alicui⁹ per appropriationē illius factā
alteri. ¶ Scd̄a cōclusio est ꝙ illud p̄ceptuz legis nāe
B de hn̄do oīa cōia reuocatū est post lapsum: ꝛ rōnabilr
pp eadē duo. Primo qz cōitas oīum rez eēt ɔ̄ pacifi
cā cōuersationē cū malus ꝛ cupidus occuparet vltra
ea que eēnt sibi necessaria. ¶ Et hoc etiam inferēdo
violentiā aliis qui vellēt secū eisdē oībus ad necessi
tatē vti. sicut legit de Nēbroth ꝙ erat robust⁹ vena
Gen. 10. tor corā dn̄o. i. hoīum opp̄ssor. ¶ Jtē eēt cōtra neces
sariaz sustentationē pp illud: qz fortiores bellatores
p̄uaret alios necessariis. Et ideo pollitia Ar. z. pollit̄
Circa pn̄ ꝙ nō sint oīa cōia: multo melior est q̄ pollitia Socra
tis quem reprehendit de oībus cōibus fm illū statū
quē ph̄s inuenit in hoībus. ¶ Tertia conclusio ꝙ re
C uocato isto precepto legis nāe de hn̄do oīa cōia: ꝛ p
ɔ̄ñs concessa licentia appropriandi ꝛ distinguēdi cō
munia nō fiebat actualis distinctio p legē nature nec
p diuinā: per diuinā nō: vt pbaē per illud Aug⁹ supe
rius adductum. Quo iure ꝛc. ¶ Per legē nature non
vt vr̄ pbabile: qz nō apparet ꝙ illa determinet ad op
posita ipsa aūt determinauit in natura humana hoc
ꝙ oīa eēnt cōia: nisi dicat ꝙ illa ppositio instituit de
rez diuisione. Fere bestie. qd̄ nullius est occupāti cō
cedit. sit de lege nāe. Et licet q̄si statim post nālē ap
prehensionē de hoc ꝙ est res esse diuidendas occur
rat illa tanq̄ pbabilis ꝛ manifesta. tñ rōnabilius ē di
cere ꝙ ipsa nō sit de lege nāe sz positiua. ¶ Ex h̄ seq̄t
ꝙ aliqua lege positiua fiebat prima distinctio dn̄ioꝝ
ergo vt videam illa distinctio sit iusta oportet vide
D re quomodo lex positiua talis sit lex iusta. ¶ Sit er
go ɔclusio q̄rta ꝙ lex positiua iuste requirit in legisla
tore prudentiā ꝛ auctoritatē. Prudētiā: vt fm rectā
rōnē practicā dictet quid faciēdū p cōitate. Auctem.
qz dr̄ lex a ligando. sed nō quecūq̄ sn̄ia prudentis li
gat cōitatē nec aliquē si nulli p̄sideat. Quō aūt prudē
E tia poterit haberi ad cogitandū leges iustas satis pa
tet. Quō autē auctoritas iusta habeē que cum h̄ re
quirit ad legem iustam. ¶ Sequit quinta conclusio
ꝙ est duplex principatus vel auctoritas. s. paterna ꝛ
pollitica: ꝛ pollitica duplex. s. in vna p̄sona vel in cōi
tate. Prima. s. paterna iusta est ex lege nature: q̄ oēs
filij tenent parentib⁹ obedire: nec ista per legē aliq̄
mosaycā vel euangelicā est reuocata: sed magis con
firmata. Auctas v̄o pollitica que est supra extraneos
siue in vna persona resideat siue in cōitate potest eē
iusta ex communi consensu ꝛ electione ipsius cōmu
nitatis. Et prima auctoritas respicit consensuz natu
ralem q̄q̄ non cohabitantes ciuiliter. secunda re
spicit cohabitantes quantūcunq̄ nulla consanguini
tate vel ppinquitate cōiūctos: vtpote si ad ciuitatez
aliquam edificandam vel habitandā occurrerent ex
tranei aliqui videntes se non posse bene regi sine ali
qua auctoritate: poterāt concorditer cōsentire vt vel
vni persone vel cōmunitati cōmitterent illam cōita
tem. Et vni: vel pro se tm̄: ꝛ successor eligeretur sicut
ipse: vel pro se ꝛ tota sua posteritate: ꝛ illa auctoritas
pollitica vt patet iusta est: qz iuste potest quis se sub
mittere vni p̄sone vel cōitati in his que non sunt ɔ̄ le
gez dei in q̄bus melius pōt dirigi p illū cui se submit
tit q̄ per seipsum. g̃ hēmus cōplete quō poterat cōdi
lex positiua iusta: qz ab habente prudentiā in se vel
in consiliariis suis ꝛ cū hoc hn̄te auctēm iustā aliquo
dictoꝝ modoꝝ in ista cōclusione. ¶ Ex his est sexta
conclusio: ꝙ pma distinctio dn̄ioꝝ potuit eē iusta a le F
ge positiua iusta siue lata a patre siue p̄ncipe siue cōi
tate iuste regnante vel regente. Et hoc mō pbabile
est factū fuisse. Nā vel post diluuiuz Noe filijs suis
distinxit terras quas singuli occuperēt p se vel filiis
suis ꝛ posteris: vel ipsi d̄ cōi cōcordia inter se diuise
rūt: sicut legit. Gen. 13. de Abraā ꝛ Loth: qz Abraam
dedit electionem ipsi loth quam partem vellet elige
re: ꝛ ipse reliquā acciperet: vel lex aliqua pmulgata ē
a patre vel ab aliquo electo ab eis in principem: vel
a cōmūitate cui ipsamet cōitas cōmisit istā auctorita
tē: q̄ inq̄ lex fuit vel potuit esse ꝙ res tunc non occu
pata esset primo occupantis: ꝛ tunc postea diuiserūt
se super faciem orbis terrarū: ꝛ vnus occupauit vnā
plagam: ꝛ alius aliam.

De secūdo articulo dico ꝙ translatio re
rū pōt eē vel quātū ad dn̄iū
vt si res a dn̄io vnius transeat ad dn̄ium alterius. vel G
quantum ad vsum siue ius vtēdi. manente tñ domi
nio apud eūdem: ꝛ iustitia vel iniusticia in translatio
ne vsus difformes habet regulas iuste trāslationi do
minij. Hec ergo translatio dominij potest fieri vel au
ctoritate publica vel pricipis vel auctoritate legis: vr̄
auctoritate priuata ipsius dominij imediate possidē
tis. ¶ De prima trāslatione fit hec conclusio p̄ma in
isto articulo. translatio dn̄ij auctoritate legis iuste iu
sta est. pbaē. qz si lex iusta potuit iuste determinare p̄
ma dominia: ꝛ nō minor est auctoritas legis vel p̄n
cipis: qd̄ habeo hic pro eodem post diuisionē dn̄ioꝝ
q̄ ante. ergo pp eandē cām ꝛ eundē finē potest iuste
transferri dn̄ium postq̄ fuerat alicui appropriatum.
¶ Ex hoc dico ꝙ p̄scriptio in immobilibus ꝛ vsuca
pio in mobilibus est iusta translatio. Probaē p̄ aucto
ritate extra de p̄scriptionibus vigilāti. glo. super illō
aliena. Probaē etiam per rationem dupli. Primo
sic. iuste pōt illud statui a legislatore quod est neces
sarium ad pacificā conuersationē subditoꝝ. sed dn̄i
um rei neglecte sicut negligit in prescriptione ꝛ vsu
capione trāsferri in occupantem est necessarium ad
pacificam cōuersationē ciuium. qz si non transfertur
dominium in illum occupantē sed remaneret apud
primum post quantūcūq̄ tēpus essent lites immor

tales.nam post quantũcunq; tempus ille qui negle/
xit vel heres eius repeteret illam rem neglectam ab
alio vel aliis quantocunq; tpe occupatã. ⁊ eẽnt tales
lites q̃ ĩpoſſe eẽt eas decidẽ: q2 nec ꝓbationẽ ſufficiẽ
tẽ hẽc. Et ex talibus litibus ꝑpetue eẽnt ↄtentiones
⁊ forſitan odia inter litigantes: ⁊ ſic tota pax reipubli
ce ꝑturbata. ¶ Scḋa rõ eſt q2 legiſlator põt iuſte per
legẽ punire trãſgredientẽ cuius trãſgreſſio vergit in
detrimentuȝ reipublice ẽt ſi pena corporali. g̃ multo
D magis pecuniaria: ⁊ hoc applicãdo eam fiſco. g̃ pari
ratione poteſt eũ punire pena tali applicãdo illud in
quo punit̃ alicui qui in hoc eſt miniſter legis: ſed ne
gligens rẽ ſuam tãto tpe trãſgredit̃: ita q̃ eius tranſ/
greſſio eſt in detrimẽtũ reipublice: q2 impedimentũ
pacis. g̃ iuſte poteſt lex ſicut rem illam neglectaȝ ap/
plicare fiſco: ita ad maiorem pacẽ transferre illam in
illum qui tanto tpe occupauit tanq̃ in miniſtrũ le/
gis. Et ex hoc pȝ quõ debet intelligi illa ꝓſumptio iu
ris ⁊ de iure ↄ quã non admittit̃ probatio. q̃. ſ. ſic ne
gligens rem ſuã habuit eam pro derelicta. Et ſi eniȝ
hoc nõ ſit veꝝ in re. tñ legiſlator punit iſtũ ac ſi habu
iſſet eam ꝓ derelicta: q2 in aliquo aſſimilat̃ habenti
pro derelicta: ⁊ illud in quo aſſimilat̃ derelinquenti
iuſte requirit ſilem penã. Iſtud ẽt apparet ꝓbabile ꝑ
hoc q̃ ſi q̃libet poſſet ſuũ dñium transferre in alium
tota cõitas põt cuiuſlibet de cõitate transferre dñiuȝ
in quẽlibet: q2 in facto cõitatis ſupponi includi con/
ſenſuȝ cuiuſlibet. g̃ illa cõitas habens iſtũ conſenſuȝ
q̃ſi iã oblatum in hoc q̃ quilibet cõſenſit in leges iu
ſtas cõdendas a cõitate vel ꝑncipe põt per legẽ iuſtã
cuiuſlibet dñium transferri in quẽlibet. ¶ Scḋo põt
fieri tranſlatio per actuȝ ꝑſone priuate imediate hñtis
dñium rei. Hoc aũt põt eẽ vel per actũ mere libera/
lẽ vel per actum ſm q̃d liberalẽ. Primus eſt q̃ñ trãſ
ferens nullam expectat redditionẽ. Secũdus eſt q̃ñ
pro eo q̃ꝺ transfert expectat aliq̃d ſibi reddi. ¶ De ꝑ
mo ſit hec concluſio que eſt ſcḋa huius articuli. Dñs
3 alicuius rei non ꝓhibitus a lege ſeu ſuperiore a cui⁹
voluntate dependeat in dando vel transferendo vel
donãdo põt donare rẽ ſuã alii volẽti recipere. Hoc ꝓ
bat̃: q2 ex quo per actum voluntatis ſue fuit domin⁹
ergo ꝑ volũtate põt ceſſare eſſe dñs: ⁊ alius vult reci
pere. ergo põt incipere eſſe domin⁹: ⁊ nõ ꝓhibet ali
q̃ cã ſupior iuſtũ deſinere ⁊ illũ incipe eſſe dominuȝ.
ergo per donationẽ iſtã ſit vere ⁊ iuſte tranſlatio do
minii. ¶ Ex hoc patet quid requirit̃ ad iuſtã dõatio/
nem: q2 liberalis tranſlatio ex parte donantis: ⁊ volũ
tas recipiẽdi ex parte illius cui ſit donatio: ⁊ libertas
ex parte amboꝝ huius donandi ⁊ illius recipiendi: h̃
eſt q̃ nulla lege ſuperiori ꝓhibeat̃ iſte vel ille nec ꝑ
actum alterius a quo dependeant in iſta tranſlatiõe.
Et ꝑpter defectum ſcḋi non poteſt quis donare pecu
niam fratri minori: q2 ille non vult eſſe dominus. ꝑ
pter defectũ tertii non poteſt monachus dare ſine li
centia abbatis: nec filiusfamilias ſine voluntate parẽ
tis. nec etiam clericus in aliquo caſu ſine voluntate
vel ſaltẽ ↄ voluntatẽ pape: vt habet̃ extra de cenſi. ro
manis. ad cuius capituli obſeruationẽ penam poſuit
Gr: go. io. cuiuſ capl'm eſt hodie in. 6. li. decre. Exigit
q̃. ſ. viſitantes a viſitatis nulla recipiant munuſcula.
⁊ ſi receperint teneant̃ dupluȝ reſtituere: vel non ab
ſoluant̃ a maledictione quaȝ ipſo facto incurrunt: vt
In li°. 6. dicit Innocentius quartus in nouis ↄſtitutionibus.
¶ Huic aũt corrñdet in trãſlatione vſus liberalis ac
cõmodatio: ⁊ habet ſimiles leges ad h̃ q̃ ſit iuſta: q2
k requirit in accõmodante liberam voluntatem: ⁊ i re

cipiente q̃ velit recipere rem accõmodatã ad vſum
⁊ q̃ non ſit aliqua volũtas legis vel principis obſiſtẽſ
illi accõmodationi. ¶ Alia tranſlatio vel accõmoda/
tio non eſt mere liberalis: ſed vbi trãſferẽs expectat
aliq̃d equiualens ei q̃ꝺ transfert dicit̃ ꝓprie ↄctus: q2
ibi ſimul trahunt̃ voluntates partiũ. trahit̃ enim iſte
ad transferendũ in illum a cõmõ q̃ꝺ expectat ab illo:
vel expectat transferendum in ſe. Hmõi contractus
in q̃bus dñia tranſieruntur quidaȝ ſunt rei vtilis pro re
vtili imediate ſicut vini pro blado ⁊ hmõi. ⁊ dicit̃ re
rum permutatio do vt des vel do ſi des. Quidaȝ rei
vtilis pro nũmiſmate vel econuerſo: q2 enim diffici
le erat res vſuales imediate cõmutare. Ideo inuen
tum eſt mediũ per q̃ꝺ talis cõmutatio faciliter fieret
q̃ꝺ vocat̃ nũmiſma. ⁊ dicit̃ cõmutatio nũmiſmatiſ ꝓ
re vſuali emptio: econuerſo vero vẽditio. Quidã ter
tio nũmiſmatis pro nũmiſmate: ⁊ dicit̃ mutui datio
⁊ mutui acceptio. Sunt ergo tres ↄctus in quib⁹ trãſ
fert̃ dñium quibus corrñdẽt alii ↄctus in quib⁹ trãſ/
fert̃ vſus vel ius vtẽdi retento dñio. Nam reꝝ ꝑmu/
tationi corrñdet mutua vel permutata accõmodatio
emptioni corrñdet conductio ⁊ venditioni locatio.
mutuatiõi. non corrñdet aliq̃d ꝓprie in tranſlatione
vſus rei. ¶ De ꝑma tranſlatione. ſ. reꝝ permutatiõe 1
ſit hec cõcluſio que eſt tertia huius articuli: q̃ dñi re/
rum iuſte eas ꝑmutant ſi ſine fraude ſeruent equali/
tatem valoris in cõmutatis ſm rectã rõnem. Intelli
gendo hic conditiones ꝑius expoſitas ad donationẽ
iuſtaȝ requiſitas: explicant̃ etiaȝ alie que ſunt prope
ad iuſtam ꝑmutatiõeȝ. Quod primo addit̃ ſine frau/ &
de. excludit fraudem in ſubſtantia q̃ᵭtitate ⁊ quali/
tate. In ſubſtantia vt nõ cõmutet̃ auricalcum pro au
ro: nec aqua pro vino. In quantitate: vt ſiue quanti/
tas menſuret̃ per pondus ſiue per aliam menſuram
ſcilicet virgam vel huiuſmodi quantum ad longitu/
dinẽ: vel menſurã aliaȝ corporalẽ: vt. ſ. modiũ ſextari
uȝ vel huiuſmodi ſiue in liquidis ſiue in aridis iuſtũ
pondus ⁊ vniuerſaliter iuſta menſura ſeruet̃. ¶ Cõ/
ſimiliter de qualitate: q̃ non cõmutet̃ vinum corru
ptum: q̃ꝺ accipit ab alio cõmutante tanq̃ vinum pu
rum: ⁊ hec oĩa ꝓbant̃ extra de iniuriis ⁊ dãno dato.
ſi culpam. Qui occaſionem damni dat damnũ vide
tur dediſſe. ſed defraudans illum in ſubſtãtia qui pu
tat permutando accipere aliam ſubſtantiam vel qua
litateȝ vel in q̃ᵭtitate: qui putat accipere aliud quã
tum dat occaſionem dãni: q2 ille nõ permutaret niſi
crederet aliam ſubam vel quantitateȝ ⁊ qualitatem
recipe: ergo videtur nõ tñ fallacia de libro elẽchoꝝ.
ſed ꝓſumptione iuris. ⁊ ſm veritatẽ damnum dediſ
ſe. Sequitur in illa regula q̃ equalitas valoris ẽ ſer/
uanda: hoc ꝓbat̃ per Aug. ii. trini. c. 3. vili velle eme
re: ⁊ caro velle vendere: re vera vitiũ eſt: ⁊ hoc intel/
ligendo de re vili ⁊ cara quantum ad vſum: q2 freq̃n
ter res que in ſe eſt nobilior in eſſe naturali minus ẽ
vtilis vſui hoĩum. ⁊ per hoc minus precioſa: ſicut hȝ
Aug'' de ciui. li. ii. c. 16. Melior eſt in domo panis q̃
mus: cum tñ omne viuum nobilius ſit ſimpliciter nõ
viuo in eſſe nature. ¶ Et propter hoc additur ſm re
ctam rõnem attendentem. ſ. nãm rei in comparatio
ne ad vſum humanũ ꝓpter quẽ ſit commutatio iſta. Ri. li. 3. diſt.
Iſta aũt equalitas ſm rectam rõnem non conſiſtit in 33. ar. 3. q. 4.
indiuiſibili. ſicut dicit quidã doctor motus ex hoc q2 Hẽ. q̃l. 6. 22.
iuſtitia hȝ tñ medium rei: ſed cetere virtutes me/ Uide. G. o.
dium rationis. hoc enim falſum eſt vt declarat̃ li°. 3. 5. ethi°. lcõ
di. 34. q. i. immo in iſto medio (quod iuſtitia cõmuta ne. 5. ⁊. 6.
tiua reſpicit) eſt magna latitudo: ⁊ intra illam latitu/

dinem non attingendo indiuisibilem pūctū equiua/
lentie rei ꝛ rei. qꝛ quo ad hoc quasi impossibile eēt cō
mutātē attingere ꝛ in quocūq; gradu circa extrema
fiat iuste fit. ¶ Que aūt sit ista latitudo ꝛ ad quātum
se extēdat quandoq; ex lege positiua: quādoq; ex cō/
suetudine innotescit: lex enim rescindit ꝯtractū vbi cō
trahens decipit̄ vltra medietatem iusti precij: tñ infra
illud si ex alio apparet iniustitia debet restitutio fieri
considens. Quiq; autē relinquit̄ ipsis cōmutantibus
vt pensata mutua necessitate reputāt sibi mutuo da/
re equiualens hincinde ꝛ accipere. duplex est enim iter
hoīes esse ꝯtctus: in quibus ꝯhentes non intendāt ali
quid de illa indiuisibili iusticia remittere sibi mutuo
vt ꝑ tanto oēm ꝯtctum concomitet̄ aliqua donatio. ꝛ
si iste est modus cōmutātiū q̄si fundatus sup illud le
gis nāe. hoc facias alij qđ tibi vis fieri: satis ꝓbabile ē
ꝙ qñ sunt mutuo cōtenti mutuo volunt sibi remitte
m re si fm aliquid deficiūt ab illa iusticia reqsita. ¶ Cō
similis conclusio oīno est de iusta venditione ꝛ em/
ptione: qꝛ ibi ita opꝫ ex vtraq; parte considerare nūmis
ma sicut hic rem permutatam. Addo ꝙ in istis vtris
q; ꝯtctibus: lꝫ ꝑmutantē vel vendētē pensare dānuꝫ
suū: non aūt cōmodū ipsius eminentis siue cū quo ꝑ
mutat: hoc dico in carius vendendo vel permutādo.
Et intelligo sic. Siquis multū indiget re sua ꝛ ꝑ ma/
gnā instantiam inducat̄ ab alio vt vendat vel permu
tet pro re alia cū possit se ꝓseruare indemnē ꝛ ex ven
ditione vel ꝑmutatione ista multū dānificat̄ pōt ca/
rius vendere q̄; si als sine tali dānificatione vēderet
vel permutaret. Sed si emēs magnū cōmodū conse
quat̄ ex illa re sibi vendita vel permutata non pōt ca
rius vendi vel permutari. Nam propter maius com
modū eius qđ cōsequit̄: nec res mea ē in se ꝓciosior
nec mihi melior. Et ideo non debet mihi maius pre
cium apportare. Secus aūt est qñ dānificor: qꝛ tunc
mihi. est ꝓciosior lꝫ nō in se. Cū istis ꝯtctibus (vt dictū
est) conueniunt mutua accōmodatio ꝯductio ꝛ loca
tio. Et consimiliter quantū ad postea iā cōditiones
est seruanda iustitia considerando ibi ad vsum sicut
hic ad dñium. ¶ De vltimo cōtractu. s. de mutui da/
n tione sit hec conclusio quarta istius articuli. Ad iuste
contrahendū mutuū oportet seruare equalitatē sim
pliciter in numero ꝛ pondere exceptis q̄busdam casi
bus de q̄b⁹ dicet̄ in fine. rō hui⁹ a qdā assignat̄ talis:
qꝛ vsus pecunie est eius consumptio. g̃ cōcedens eā
mutuo per ꝯñs consumit eam. ¶ Contra hoc obijcit̄
Ric. pri. di. ar. 5. q. 5. pa ruꝫ an sola. arg. pnci. per illud extra de significationibus verborum. Exiit
qui seminat. ꝛ est hodie in. 6. li. ꝙ quarūdam rerum
vsus perpetuo separat̄ a dñio. Pōt ergo talis rō assi/
gnari. qꝛ in mutui datione transfert̄ dominium. hoc
enim sonat vocabulum: mutuo do tibi meum. g̃ qui
concedit mutuo non manet dominus pecunie mu
tuate: ꝛ per ꝯñs si pro illa pecunia recipiat aliquid vl
tra sortem pro non suo recipit siue vendit non suum.
¶ Alia rō est: esto ꝙ pecunia maneret sua: tñ illa pe/
cunia non hꝫ ex nā sua aliquem fructum sicut habēt
aliqua alia ex se germinantia: sed tñ peruenit aliq̄s
fructus ex industria alterius. s. vtētis: industria autē
huius non est eius qui cōcedit pecuniā: ergo ille vo/
lens recipere fructū de pecunia vult habere fructuꝫ
de industria aliena. quam tñ non dedit ille alius sibi
ex hoc ꝙ accepit mutuum ab alio. Et hec est rō qua
re per oppositum fructus lignorum germinantiū cō
putat̄ in sortē. ¶ Excipiunt̄ in ista mutuatiōe duo ca
sus in genere. quiq; enim lꝫ accipere vltra capitale ex
o pacto. quiq; aūt nō ex pacto. Primū tripliciter. vel ra
tione pene conuentionalis: dum tñ nō fiat in fraudē
vsurarū. verbi grā. Ego idigeo pecunia mea ad mer/
candū: concedo tamen tibi ad certū diem: adijciens
penam conditionalem ꝙ nisi tali die soluas: qꝛ mul/
tum damnificabor: solues postea tantum vltra hec
pena adiecta licita est: qꝛ licet me seruare indemneꝫ
sic premonendo illum cum quo contraho. Signū āt
qñ nō est in fraudē vsuraꝝ māifestū est illud qñ mer/
cator magis vellet pecuniā sibi solui die ꝓfixo q̄; i cra
stino cū pena adiecta sibi. Et ꝑ oppositū est in fraudē
qñ vult die trāsiri poti⁹ q̄; pecūiā ipso die solui. ¶ 2ᵐ
est rōne interesse. debitor. n. ex cui⁹ non solone credi
tor notabilr dānificat̄ tenet̄ de iustitia satisfacere cre
ditori de interesse. Et lꝫ ille creditor nō posset hēre ꝯ cū
actionē i foro exteriori: vtpote qꝛ nō sīt pacta vel iura
mēta. tñ in foro ꝯsciē debitor tenet̄ vltra sortē ad in/
teresse. ¶ 3ᵃ ꝯditio est qñ vtrūq;. s. capitale ꝛ illud su
ꝑfluū ponit̄ sub incerto. qđ ꝓbat̄ extra de vsuris na/
uigāti. §. rōe. arguēdo ꝑ locū a sili: qꝛ sic hic incertitu/
do excusat: ita ibi. Sine pacto ēt lꝫ. Sol⁹. n. alius fine
ol pacto verbali vel alio signo equalenti ondeīt de
bitori ꝙ mutuās nō mutuaret sine spe lucri nō facit
illū recipientem vltra sortem sine pacto hēre alienuꝫ
ꝛ idō nec teneri ad restitutionē. ¶ Intelligendū ēt ꝙ
pecūia hꝫ aliquē vsū vtilē ex ꝓpa nā: vtpote ad vidē/
dū ornādū vel ondendū possibilitatē tāq; diuitē ꝛ ad
illū finē pōt locari sicut equus vel aliud locale: ꝛ pro
vsu isto retēto dñio pecūiā recipi: ꝛ tūc ex toto ē ꝯct⁹
locatōis vel ꝯductionis: nō aūt mutuatio seu mutui
datio: ꝛ debēt idē pōdus restitui nisi forte sufficiat lo/
cari eq̄le i pōdere ꝛ valore. De regule ꝓdicte ondūt
q̄d iustū ꝛ q̄d iniustū in cōmutationib⁹ stati factis. i.
qñ vterq; cōmutans statim dat vel recipit illud ꝑ q̄
cōmutat. ¶ Sed qñ cōmutans nō statim recipit illđ
ꝑ quo cōmutat. sed differt̄ hmōi receptio querit̄ q̄d
iuris. ¶ Rn̄. ꝓter reglas ꝓdictas ꝑtinētes ad iustū vl̄
iniustū in singulis ꝯtctibus: ꝑ pm̄i addo h istas duas.
Prima est ꝙ cōmutans nō cōmutet vl̄ vēdat tps. qꝛ p
tps nō est suū. ¶ Scdo ꝙ nō ponat se in tuto de lu/
crando: ꝛ illū cū quo cōmutat de dāno: intelligo i ta
to semꝑ vel vt in pluribus ¶ Ex istis regulis patent
multi casus in spāli. v. g. Dicat̄ festū natiuitatis dñi. a.
ꝛ festū scti Joānis bapᵗ. h. iste cōmutās tradit alij reꝫ
suā in. a. aut g̃ tūc eā erat vēditurus aut nō: sed in. b.
si sic vel determinat nūc ꝓciū fm ꝙ currit tpe ꝑ. a. ꝛ
tūc facit misericordiā. qꝛ supplet indigentiaꝫ: ꝓmis
anteq̄; teneat̄ illā supplere: qñ. s. expectat solōnē hui⁹
vsq; in. b. Aut determinat preciū mai⁹ q̄; sit iustū ꝑ.
a. ꝛ tūc est vsurarius: qꝛ vēdit tps ꝯ ꝓmam regulā ꝙ
ꝓbat̄ extra đ vsuris. Cōsuluit. ¶ Si autē nō esset mō
vendituruꝰ. sed alias qñ videret̄ ꝙ fm cursum tpis
plus posset lucrari. Aut ergo nūc ponit certum ꝓciuꝫ
aut nō: sed dimittit certificationē precij pēdētē ex ali
quo futuro. Si ꝓ mō. s. ponit preciū fm ꝙ res nunc
valet nō est dubiū q̄n faciat misericordiā magnā. Si
vō maius q̄; nunc valet tñ nō ita imoderatū ꝓciū q̄n
tpe solonis verisilr quiq; plus quiq; minus valeat res
vēdita rōne dubij excusat̄: qꝛ ꝯ nullā regulā supra di
ctā facit. qđ ꝓbat̄ ꝑ illud capl̄z nauigāti. §. rōe. ¶ Et
si obijcit̄ ꝯ hoc per illud ibidē. In ciui. ¶ Rn̄ ibi ꝯtine
tur monitio vtilis nō ꝓceptū necessariū. ¶ Si auteꝫ
determinationē ꝓcij ex valore futuro illius rei pēde
re relinquat: aut ergo pro tpe determinato illius so/ q
lutionis vel alio in quo non ꝯsueuit regulariter res
plus valere q̄; qñ dat rē suā: ꝛ tūc misericordiā facit.
vtpote concedo tibi istud pro tāto precio pro quanto

valebit in.b. vel aliquo tpe citra.b. cum tñ illa res cõ
fuevit cõiter carior esse in.b. ꝙ̃ i aliquo tpe ꝑcedẽte.
¶ Si aũt velit preciũ determinari ꝑ tpe îdetermia/
to hoc mõ vt ponat se in toto lucri: vt in pluribꝰ: ⁊ ali
um in dãno: vtpote volo ꝙ tñ soluas mihi pro isto
quantũ valebit in quocũqȝ tpe vsqȝ ad.b. qñ cariꝰ vẽ
det. vsura est. qꝛ ponit se vel partem suam quo ad lu
crũ: vt in pluribus in toto. ⁊ illum cũ quo ↄtrahit ad
dãnũ: ⁊ tunc hȝ pro se illud qꝺ̃ euenit vt in pluribus:
⁊ ↄ̃ se illud qꝺ̃ euenit vt in paucioribus. ¶ Est etiaȝ
ibi alia iniustitia qꝛ aliquo die determinato oporte/
ret eũ exponere rem suã venditioni: ⁊ nõ in tpe parti
culari vago: ⁊ in illo ↄtingeret ꝙ minus care vende/
ret ꝙ̃ in die carissimo inter.a. ⁊.b. ⁊ per ↄñs in tali pa
cto facit se certũ de lucro vltra ꝙ̃ humana industria
pertingere posset. De ergo regule dicte sunt de iusto
⁊ iniusto in venditione ⁊ cõmutatione quacunqȝ ꝑ
nũc vel futuro: ⁊ hic loquẽdo de cõmutatione icono
mica: que est qñ cõmutãs intẽdit rẽ accipere ꝑ q̃ cõ/
mutat vt nõ merceť ea. sed vt ea vtať. R

Sequitur de cõmutatione negociatiua vbi cõmutãs intẽdit mercari
de re quã acquirit: qꝛ emit nõ vt vtať: sed vt vendat.
⁊ hoc carius. ⁊ hec negociatiua diciť pecuniaria vel
lucratiua. De hac vltra regulas predictas quid iustũ
⁊ quid iniustũ addo duo. Primũ est ꝙ talis cõmuta
tio sit vtilis reip. 2ᵐ est ꝙ talis iuxta diligentiã suã ⁊ B
prudentiã ⁊ sollicitudinẽ ⁊ pericula accipiat in com/
mutatione preciũ correñdens. ¶ Prima ↄditio expo
nitur. qꝛ reip. est vtile hr̃e conseruatores rerꝫ venaliũ
vt prompte possint inueniri ab indigentibus volenti
bus illas emere. In vlteriori ẽt gradu vtile est reipu.
habere afferentes res necessarias quibus illa patria
non abundat: ⁊ tñ vsus earꝫ ibi est vtilis ⁊ necessarius
¶ Ex hoc sequiť ꝙ mercator qui affert rem de pria
vbi abundat ad patriam vbi deficit vel qui illaȝ em
ptam conseruat vt prompte inueniať venalis a volẽ/
ti eam emere hȝ actum vtilem reip. hꝰ quo ad exposi/
tionem prime conditionis. ¶ Sequiť secũda: quia
vnũquẽqȝ in opere honesto reip. seruientem opȝ de
suo labore viuere. honesto dixi ꝑꝑ meretrices ⁊ histrio
nes inhoneste viuentes. sed afferens iste vel conser/
uans honeste ⁊ vtilr̃ seruit reip. ergo opȝ eum de suo
labore viuere nec hoc solum: sed vnusquisqȝ põt îdu
striam suam ⁊ sollicitudinẽ iuste vendere. industria
illius transferentis res de patria ad patriã requiritur
magna: vt consideret quibus que patria abundat ⁊
indigeat. ergo põt iuste vltra sustentationem neces/
sariam pro se ⁊ familia sua ad istam necessitatẽ depu
tata recipere preciũ correñdens industrie sue. ⁊ vltra
hoc 3° aliquid correñdens periculis suis. Ex quo eniȝ
î periculo suo transfert si est trãslator vel custodit si ẽ
custos. propter hmõi periculum põt secure aliqui ac/
cipere correñdens: ⁊ maxime si qñqȝ sine culpa sua
in tali seruitio cõmunitatis dãnificatꝰ est vtpote mer
cator transferens qñqȝ amisit nauem onustam maxi
mis bonis: ⁊ alius qñqȝ ex incẽdio casuali amittit ꝑ/
ciosissima que custodit pro repu. ¶ Hec oia cõfirmã
tur: qꝛ ꝙ̃tum deberet alicui ministro reip. legislator T
iustus ⁊ bonus retribuere. tñ põt ipse si nõ assit legis/
lator de repu. non extorquendo recipere: sed si esset
bonus legislator in patria indigente deberet locare ꝑ
precio magno hmõi mercatores qui res neci̇as affer O
rent ⁊ qui eas allatas seruaret. ⁊ nõ tantũ eis ⁊ fami
lie sustentationẽ neci̇am inuenire: sed ẽt industriam
peritiã ⁊ picula oia locare. ġ ẽt hoc pñt ipsi in vẽden/
do. ¶ Ex illis duabus ↄditionibus reqsitis in nego/
ciatiua iusta pȝ quõ aliq̃ sũt vituꝑabilr̃ negociatores: V
vt. s. illi qui nec trãsferũt nec ↄseruant nec eorꝫ indu
stria meliorať res venalis: nec certificať aliq̃s alius
simplex de valore rei emẽde: sed mõ emit vt statim
sine oĩbꝰ istis ↄditionibus vẽdat: iste eẽt exterminã/
dus a rep. ⁊ exulandus: ⁊ vocanť tales gallice regra/
tiers. qꝛ ꝓhibẽt imediatã cõmutationẽ volẽtiũ eme/
re vel cõmutare iconomice. ⁊ ꝑ ↄñs faciunt quodli/
bet venale vel vsuale carius emẽti ꝙ̃ deberet esse: ⁊
vilius vẽdẽti: ⁊ sic dãnificant vtranqȝ partẽ.

De tertio articulo satis pȝ ex ꝑdictis: qꝛ rectũ est iudex sui ⁊ obliq̃. ꝑ h
ois. ⁊ iõ ex iustitia determinata in ꝑcedẽti articulo î L.c.85.
trãslationibꝰ dñij vel vsus rerꝫ apparet iniustitia que
accidit in talibus qꝺ̃ breuiter põt exponi discurren/
do. Nã in donatione nõ est iustitia si donãs non me/
re liberalr̃ donat: vel ↄ̃ volũtatẽ alicuiꝰ a quo depen/ X
det in donando donat. sicut pȝ in illo casu de quo al/
legatũ est ibi extra de cẽsibus exigit. li.6. Nõ aũt me
re liberalr̃ donat sꝫ deceptꝰ vel q̃si necessitate tractꝰ
donat: qꝛ ignorãtia ⁊ aliq̃lis coactio excludũt volũta
riũ simplr̃ ex 3° ethi. ¶ Et ex hoc sequiť ꝙ deceptus
de eo cui donat ꝙ̃trũ ad illã rõnẽ ꝑꝑ quã donat ñ sim Ca.j. ⁊ ide
plr̃ donat. Et iõ si alicui tãqȝ ꝑpinquo donet q̃ tñ nõ
est ꝑpiquus nõ simplr̃ donat. ¶ Cõsilr̃ si alicui vt ege
no q̃ nõ est egenꝰ. ⁊ iõ videant illi trutani. s. q̃ diuites
existes recipiũt: tñ tãqȝ egentes elemosynas. ne iniu
ste oia huius recipiãt: qꝛ nõ est in dãte voluntariũ ꝑꝑ
cõditionis ignorãtiã quã respicit in donãdo. ¶ Con/
silr̃ si attractus vel vsuris dãdis nõ ẽ mere donatio li
beralis. ¶ Consilr̃ dõm est de accõmodãte: lȝ ibi nõ
sit defectꝰ eq̃lis ꝑꝑ eq̃le iustũ: qꝛ trãslatio vsus ad tps
nõ reqrit tãtã liberalitatẽ quãtã trãslatio dñij. ¶ In
ꝑmutãtiõe est iniustitia ex eisdẽ causis. s. ex deceptio
ne ⁊ inuolũtario ⁊ ꝓhibitione supioris cui cõmutãs
subest in cõmutãdo. ⁊ ex hoc põt dici iniuste cõmuta y
tio que fit in ludis alearꝫ ⁊ hmõi: iuxta illꝺ̃. ff. de alea
torib꜓. l. vltima. ⁊ extra de vi. ⁊ hone. cleri. Clerici. su/
ꝑ illud officia. In gl. tñ ista lex non ligat nisi illos qui
viuendo pollitice subsunt legi imperiali q̃ forte nulli
sunt hodie. qꝛ vbi ꝑcipue illa lex locuȝ habere cõsue
uit municipalis ꝑiudicant iꝑialibꝰ. vt pȝ in Italia.
Iniustitie in emptione ⁊ venditione tacte sunt ꝑius
tangẽdo de iustitia in eis. Et iuxta hoc de locatione
⁊ cõductione ⁊ solõne iniustitia ꝑcipua est vsura cuiꝰ
vituperatio habeť extra de vsuris. Sup eo. Usure cri
men vtraqȝ pagina detestať. Qꝛ vetus. pȝ per Ezec.
Ad vsurã nõ accõmodabis ⁊c. ꝙ noua Luc.6. Date Cap.ig.
mutuum: nihil inde sperantes. ¶ Et si arguiť ↄ̃ hoc
ꝙ licet vnicuiqȝ in ↄ̃ctibꝰ se seruare indẽnẽ vt dictũ
est prius. ꝙ vẽdẽs põt carius vẽdere attẽdens dãnũ
suum in vendendo: maxĩe si inducať ab illo cui ven/
dit. ġ eodẽ mõ si inducať ab alio q̃s vt sibi mutuet. lȝ
sibi se seruare indẽnẽ: qꝺ̃ nõ põt nisi accipiẽdo aliq̃d
vltra sortẽ. ⁊ hoc ex pacto. alias est icertũ. Similiter
dans vsuram voluntarie dat: qꝛ nullus cogit eum ad
hoc. sed voluntate sua accipit pecuniã ⁊ reddit vltra
sortẽ: ⁊ sic põt dñium transferre in alium. Si aũt trãs
fert dñium. ġ alius. s. vsurarius nõ hȝ alienũ. ¶ Ad ꝑ
mum rñdeo: si non vult damnificari pecuniã sibi ne
cessariam reseruet: qꝛ nullus eũ necessitat ad facien/
dã misericordiã ꝑximo. sed si vult misericordiã face
re necessitať ex lege diuina vt nõ faciat eam vitiatã.
¶ Ad 2ᵐ ⁊ si trãsferat dñium tñ recipiens teneť re
stituere sicut in mutui ꝑatione transferť. ⁊ tñ debitor

a.l. tantum. teneť tādē restituere creditori. ¶ Consilr pz de iniu
stitijs in cōmutationibus vbi fit dilatio recipiēdi. Est
enim iniustitia vēdēdo tp̄s vel ponēdo se in certo de
lucrādo vel simplr vel vt in pluribus. ¶ Cōsilr in ne
gociatiua est iniustitia si officit reip. actus eius. vel si
Z īmoderate recipit a repu. vltra industriā diligentiaʒ
sollicitudinē ꝛ pericula. ¶ Itē ꝑter iniustitias istas ꝑ
tiales in istis ɔctibus vel cōmutationib⁹ est vna gn̄a
lis: qn̄ aliq̄s vsurpat rē alienā dn̄o simplr inuito. ꝛ h
tā dn̄o ꝓximo q̄ʒ remoto. s. legislatore q̄ nō vult: imo
ꝓhibet illā rē occupari inuito dn̄o nisi in casib⁹ ꝑscri/
ptionis ꝛ vsucapionis. In istis aūt nō ē trāslatio dn̄ij
s. in furto: rapina: ꝛ hmōi: ʒ fit violētia occupatio rei
cui⁹ est dn̄ium ꝛ ista iniustitia est manifestior q̄cūq̄ʒ
alia: vbi ꝑꝑ solā defectuosam ɔditionē est iniustitia ī
trāslatiōe vel cōmutatiōe vt est in casib⁹ supradictis.

De quarto

sunt. 5^c videnda. Primo ꝓpt
quā rōnē fit restitutio facien
da: 2° quis tenetur restituere: 3° quid: 4° cui. 5° qn̄:
¶ De p̄ dico q̄ sicut auferre alienū est pctm̄ mortale
Exo. 20. de ɔ preceptū diuinū negatiuū. Nō furtū facies: ita ꝛ te/
uter. 5. ꝛ le// nere alienū: ꝛ ideo sicut necessariū ē seruare ꝑcepta
uitici. 19. ꝛ negatiua: ita nec̄iam est nō tenere alienū dn̄o inuito
alibi. ꝛ ꝑ ɔn̄s vel actu statim reddere vel saltē velle redde
Aa re cū fuerit opportunitas: vn̄ nō est restitutio facien
da nec̄io vt pars quedā satisfactionis neq̄ʒ gn̄alr acci
piendo satisfactionē neq̄ʒ spālr: gn̄alr eni accepta red
dit pro pctō equalēs ei in quē peccat: nō sic ista resti
tutio. qz absq̄ʒ oī redditione pro pctō posset reddi ꝓ/
prio qd̄ suum est: sicut in mutuis reddit creditori abs
q̄ʒ oī satisfactione ꝑtinēte ad reconciliationē pctōris.
¶ Cōsilr non est satisfactio spālis que est tertia pars
pnīe: qz de cōgruo reqrit restitutio in re vel in voto
ante oēm partem pnīe: sicut cessatio volūtate vel fa/
cto a peccato. ¶ Sʒ satisfactio que est tertia pars pe
nitētie nō reqrit ante alias duas partes pnīe: imo se
quit ɔtritionē ꝛ ɔfessionē vt iniūcta ī sacerdote: resti
tutio aūt nō iniungit a sacerdote: sʒ a lege diuina: ꝛ ē
simile in alijs peccatis siq̄s teneret fornicariā vl' ma
gis adulterā: restituere eā viro suo non est nisi cessa/
Ubi supra. re a pctō vel a transgressione huius ꝑcepti. Non me
chaberis: ꝛ istud ꝑcedit oēm ptē pnīe accepte. Et iō
sicut tenens adulterā nō est capax pnīe: sed irrisor: ꝛ
si talis veniat ad pniam addit pctm̄ pctō. ita detinens
alienū ꝛ voluntate ꝛ facto dū talis ē: non est capax
alicuius partis pnīe. ¶ De scd̄o ponunt duo versus
.s. de quis. Quilibet insolidū: reddat prius iniuriato.
Iussio consiliū: ɔsensus palpo recursus. Participās
Bb mutus non obstās non manifestans. Quorū stat snīa
in hac maxima. Quicūq̄ʒ abstulit vel detinet alienū
teneť restituere. Auferre autē potest vt cā superior. s.
precipiendo: vel vt ꝓxima immediate auferendo: vl'
vt cā coadiuuās: vt socius in auferēdo vl' vt inducēs
si consulit vel fauet vel adulat tali consilio. fauore vl'
adulatione ꝑꝑ quaʒ fit ablatio ꝛ sine qua non fieret.
¶ Consilr de detinente qui immediate detinet posi
tiue vel priuatiue siue interpretatiue. vt. s. qz nō facit
restitui cū ei ex officio h cōpeteret vel auxiliū vel fa/
uorē vel ꝑbēdo: vt si tacet reqsitus in iudicio: vbi pos
set snīalr restitui res dn̄o suo: ꝛ tn̄ dicēdo ꝟitatē nō i
minet ei ꝑiculuʒ stat⁹ vel ꝑsone: vn̄ breuiter oīs obli
gatio ad restōnē reducit ad auferre vel detinere ꝛ h
vel vt cā ꝓncipalis vel ꝓxima vel coadiuuans vel in
ducēs vel nō ipediēs qn̄ eius eēt ad bonū reip. ꝛ sine
ꝑiculo ꝑsone ipedire: ꝛ hec oīa ex q̄ reducūt ad cōsen
sum efficacē vex vel iterꝑtatiuū ꝓbant ꝑ illud. 2. q. i.

Notū sit. vbi dr q̄ facientē ꝛ ɔsentientē par pena ɔstrin
git. ꝛ h accipit ex dicto Pauli. Ro. 2. d. Nō solū q̄ ta/
lia agūt: sed q̄ ɔsentiūt facientib⁹. Istoꝝ oīuʒ q̄libet te
neť ad restōnē isolidū. sʒ vno restituēte oēs alij libe/
rant a debito in cōparatione ad illuʒ dānificatū: tn̄ alij
tenent ꝓ rata portiōis q̄ eos ɔtingit illi q̄ ꝓ oībus sa/
tisfecit. ¶ De 3°. s. q̄d dico q̄ non solū teneť q̄s ad re
stituēdū rē ablatā vel vsū reiʒ ēt ad iteresse ꝛ fructū
ɔceptū de re si res erat fructifera: sed nō fructū q̄ ꝓ/
uenit ex īdustria eius q̄ vtit illa re. Ex quo seqt q̄ lu/ Cc
crū acq̄situ ex pecūia fenebri nō teneť fenerator red
dere. Alioqn̄ ille q̄ recipet posset eē iuste vsurari⁹: qz
recipe fructū de sua pecunia ꝓueniētē ꝑ idustriā alte
rius est facere vsurā: ꝛ hoc est forte qd̄ magis posset
holes inducere ad vsurā: qz de vsuris lucrātes illd̄ qd̄
lucrant nō tenent restituere. imo illd̄ suū est: qz ꝑ su
am idustriā acq̄situ erat: alienū aūt restituēdum est.
¶ De 4°. s. cui dico q̄ dānificato: si tn̄ sit pōle: pōle
inq̄ʒ vt si nouit eū: ꝛ si hēat eū p̄ntē vel hre pōt: vt sibi Dd
mittat sine maiori incōmodo q̄ʒ illd̄ qd̄ mittēdū est
eēt vtile ei cui mittit. ꝛ itelligo d ipso vel aliq̄b⁹ eius
ꝓpinq̄s si mortuus est vel si absens est: qz ꝑsumit le
ge nāe q̄ ille magis velit restōnē fieri suis ꝓpinquis
ꝛ iō in duob⁹ casibus nec illi nec suis vtpote si cui ne
scit vel scito cui tn̄ mortuo nesciunt ꝓpinqui. ¶ In
alio si maiores sumpt⁹ eēnt ponēdi in mittendo q̄ʒ
illud valeat illi cui mittit. ꝛ in istis si queras cui: dico
q̄ paupibus vice illi⁹: qz cui nō pōt tpalr reddi reddi
tur spūalr: redditio spūalis fit maxie reddēdo paupi
bus ꝓ illo. ¶ Si queras ꝑ man⁹ c⁹ debet reddi pau/
perib⁹: ¶ R° non inueni q̄s nec̄io determinatus sit
mediator in distribuēdo ista paupib⁹. ¶ Dicit vnus
doctor q̄ ɔfessor vel aliq̄s de cui⁹ fidelitate credat.
¶ Uideť mihi q̄ per seipsum ɔsilio tn̄ alicuius boni Thōe p̄nti
viri pōt illd̄ distribuere paupib⁹: qz tali mediatori pos di. art. 5. sol.
set dare vt restitueret de cui⁹ fidelitate ꝑsumeret: ꝛ 3^m arg^m. 4.
tn̄ iste sibiipsi applicaret vl' alijs vsibus q̄ʒ deberet: vn̄ q̄stiuncule.
vbi lex diuina vel ecclesiastica nō ligat ꝑsonā. sequēda ꝛ Ric. di^{lli}.
est rō nālis: illa aūt dictat magis q̄ ꝑsona q̄ teneť re/ p̄nti arti. 4.
stituat paupib⁹ ꝑ seipsam q̄ʒ ꝑ aliā. ʒ nō excludendo q. 4.
ɔsiliū alteri⁹ boni viri: sed icludēdo. ¶ De 5°. s. qn̄ di
co q̄ nō lʒ aliq̄ tp̄e detinere alienū inuito dn̄o. i. nolēte
ꝛ ꝓm rectā rōnē nolle debēte. Et ꝑ ɔn̄s regulariter re Ee
stitutio est statim faciēda. sicut statim cessanduʒ ē ab
actu cuiuscūq̄ʒ pcti mortalis: nō tm̄ exteriori sed in/
teriori. ¶ Sed in casibus q̄nq̄ʒ lʒ differre restōnē ex
teriorē: posita tn̄ iā interiori. s. voluntate restituendi
cū occurrerēt circūstātie opportune. ¶ Illi aūt casus
vlr cōtinent sub hac maxima: lʒ detinere rē alienam
qn̄ ille cuius est debet velle eā rōnabilr detineri: sed
in quibusdā casib⁹ hoc debet velle aliq̄s ēt rōnabilr
.s. rem suā detineri ab alio de facto: posita iā restituē/
di voluntate cū circūstātijs opportunis. q̄. Debet eni
velle q̄libet restōnē sibi nō fieri tūc q̄n est in ꝑiudiciū
cōitatis: vel ipsius recipientis restōnē: qz debet velle
bonū suū bonū cōe. ꝛ ita dilationē aliq̄lē illius restō/
nis boni vtilis vt seruet maius bonū. Debet ēt velle
nō fieri restōnē. tūc qn̄ eēt in diffamationē restituen/
tis. qz debet magis velle famā ꝓximi q̄ʒ illud modi/
cū cōmodū suū statim. Consilr debet magis velle q̄
vitet magnū incōmodū ꝓximi restituentis q̄ʒ modi
cū incōmodū suū vel nullū in illa modica dilatiōe re
stituētis. ¶ Ex his seqt q̄ qn̄ eēt restō dānosa reip.
vel ei cui fit vel diffamatiua restituētis vl' nimis nota
bilr dānosa nō teneť ad statim restituendū: sed suffi/
cit q̄ stati ex effectu restituat. ꝛ actu restituat cessan/

tib⁹ incōuenientib⁹ hincinde. ¶ Et si obijcit̃. restituer̃
ẽ act⁹ p̃cepti negatiui. q2 nō tenẽ alienũ. ad obserua/
tionẽ aut̃ p̃cepti negatiui tenet̃ q̃libȝ sp̃ ⁊ p sp̃. ¶ R̃⁹.
Ff tenere alienũ iniuste. i. inuito dño est sp̃ p̃hibitũ. ⁊ id
sp̃ ⁊ p sp̃ opȝ nō tenere isto mō: sed qñ aliq̃s h̃ȝ volun
tatẽ restituẽdi p̃ t̄pe opportūo ex tūc tenet dño volen
te ⁊ si nō actu elicito: tñ actu h̃bito: q2 dñs dȝ velle q̃
q̃ suũ h̃eat teneat q̃usq̃ possit reddẽ opportūe. ¶ Et
si dicas dñs hic ẽ iuit⁹: q2 nō vult q̃ p q̃ntūcũq̃ t̄ps
teneat̃ suũ. ¶ R̃⁹. q̃ dñs male ⁊ inordiate volẽte sta
tim rehabere suũ. ⁊ p̃ 9ñs iordinate nō volẽte p̃ximũ
e.l.nolente. suũ illud tenere: nō est tenẽs iniust⁹ q2 ẽt depositũ de
cui⁹ redditiōe est lex strictissima p̃t teneri licite dño
inuito volũtate iordinata. ¶ Et ad istã p̃ticulã: qñ: p̃nt
reduci ẽt multi alij casus s p̃dictis: vn⁹ sp̃alis est q̃ ẽt
pōt reduci ad p̃ticulã q̃s. s. qñ ablatio fuit occulta: tūc
nō tenet̃ ablator se p̃dere: nec p̃ 9ñs p̃ seipsũ restituẽ
sed p̃ aliã p̃sonã secretã ⁊ fidelẽ: ⁊ expedit q̃ p̃ 9fesso
rẽ: q2 sibi est crimẽ detectũ in 9fessione ⁊ de ei⁹ fide/
litate q̃ restituat fidei sue 9missũ: satis dȝ credi. Pōt
ḡ hic differri restitutio q̃usq̃ volũtas talis p̃sōe ⁊ op/
Gg portunitas h̃eat̃. ¶ Ali⁹ ẽt est casus qñ q̃s nō pōt red
dere: q̃ ẽt posset reduci ad q̃s: qñ. n. est impotẽs p̃ tūc
non tenet̃: tenet̃ tñ post cũ p̃uenerit ad pīguiorẽ for/
tunã sicut p̃bat̃ extra de solonib⁹. Odoardus. Sic ẽt
in glo. notat̃ q̃ illa actio nō expirat per inopiã debito
ris: sed sopit̃: vnde illud. inanis est actio quã inopia
debitoris excludit. Sed ius agendi manet sicut obli
gatio in debitorem lȝ sopita.

Ad argumẽta.

¶ Ad p̄mũ pȝ p̄⁹ p̃ti cula articuli vltimi p̃p quã rōnẽ q2 si tenet̃ ad restōnẽ vt ad satisfactionẽ p̃prie dictã q̃ est 3ª pars p̄nie. Sȝ tenet̃ ad eã vt ad cessationẽ a p̃ctō: ⁊ hoc actu ⁊ effectu cũ circunstãtijs debitis vel opportunis. ¶ Ad 2ᵐ ⁊ 3ᵐ pȝ ex dictis in 4° articulo: q2 nesciens tenet̃ reddere paup̃ib⁹. Sȝ qd̃ adducit̃ ibi de nescientia dñi rei inuente dico q̃ res inuẽta dȝ tradi alicui p̃sone publice custodiẽda ⁊ i locis publicis p̃clamari: vt sic dñs q̃ amisit possit ad eã p̃tingere. Sed si post talẽ clamationẽ nullus appa reat dñs. faciẽdũ est sicut de restitutiōe vaga. ¶ Ad ali ud pȝ q̃ nō est maior sumpt⁹ ponẽdus in missione q̃ valeat illud qd̃ mittit̃. sed expectãda est p̃ntia p̃sone si q̃sq̃ credat h̃ri. Si tñ nō credat̃ h̃ri nec nūcius in/ terueniat sine nimijs sumptib⁹ tradendũ est parenti bus: q̃ si non adsint. dandũ est pauperibus: vl̃r eni dã do elemosynã pauperib⁹ p̃ aliquo dat̃ ei bonũ sp̃ũa/ le: ⁊ in hoc fit sibi restitutio potius qñ nō pōt sibi reddi bonũ t̄p̃ale. ¶ Ad aliud si p̃sona preoccupans rẽ alie
Hh nã sit multũ nec̃ia reip. ⁊ eẽt in necessitate arta. ⁊ illa
alia p̃sona cui debet̃ sil̃r: arg̃ᵐ h̃ret aliquã euidẽtiã: sȝ
de hoc dicet̃ statim in r̃isione ad sequens arg̃ᵐ sed si
illud iniuste detẽtũ a p̃sona m̃ltũ necessaria reip. nō
sit sibi necessariũ simpl̃r: sed tñ ad saluãdũ statũ suũ
solẽnẽ. dico q̃ nō lȝ alicui statũ solẽnẽ tenere de bo/
nis alienis. nec tñ valet reip. istius stat⁹ solẽnis quẽ
tenet p̃ nō restōnẽ: q̃ntũ valet fidelitas eius ⁊ iustitia
cōis. ¶ Ad aliud: aut detinẽs est in extrema necessi/
tate: ⁊ ille cuius est res nō: sed h̃ȝ aliquã citra extre/
mam necessitatẽ. ⁊ tūc dōm q̃ ista res sit istius deti/
Ii nentis iure poli. quo in extreme necessitatis ar⁹ ad
p̃uidẽdũ sustentationi nãe via oīb⁹ extrema necessi
tate detẽtis est 9cessa: extra de ob. sig. Erit qui semi
nat ⁊ ẽ hodie in. 6. decre. Si aũt ambo detinẽs. s. ⁊ cu
ius res detinet̃ sunt in extrema necessitate. si p̃ri⁹ de
uenit dñs ad illã extremã necessitatẽ debet reddi do

mino duplici iure: tũ q2 p̄us suũ: tũ q2 iã ex ista neces
sitate factũ est suũ: si vero p̄us deuenit detinens suũ
est suũ. ⁊ tunc dño post deuenienti ad istam necessita/
tẽ non debet reddi: q2 cessauit dñium eius in re ista.
⁊ factũ est alterius iure poli. Si aũt ambo sil̃ deueni
ant. dico q̃ dȝ reddi dño. q2 nunquã cecidit a dñio.
¶ Et si arguas q̃ magis debȝ quilibet se diligere q̃
p̃ximũ: ⁊ p̃ 9ñs magis vitã suã corp̃alẽ q̃ vitã p̃ximi
⁊ p̃ 9ñs istam rẽ simpl̃r necessariã sibi magis retinẽ
q̃ dare p̃rio. ¶ R̃⁹ magis debet diligere vitã suam
ordinate vt est diligibilis ad vitã eternã: ⁊ ita magis
9seruationẽ iustã vite sue q̃ 9seruationẽ iustã vite p̃
ximi: sed nō magis 9seruationẽ iniustã vite sue q̃ cō
seruationẽ iustã vite p̃ximi. Sic enim magis debet Kk
latro sustinere suspẽdiũ q̃ occidere suspẽdẽtẽ vt eua Dictũ nota/
dat: cuius rō ẽ: q2 dilectio vite corp̃alis iniuste custo- bile
dite nō est dilectio ordinata: q2 non est ad dilectionẽ
sic nec dei. Istius aũt detinẽtis in casu vltimo custo
ditio vite de re aliena est iniusta: ⁊ cũ hoc est etiã ho/
micida. q2 iniuste occidit alium qui subtrahit sibi ne
cessariũ qd̃ sibi debet̃. ¶ Sed nũq̃d si post extremã
necessitatẽ deueniat detentor in p̄ vel 2° casu ad pin
guiorẽ fortunã: tūc ne tenet̃ restituere: regula videt̃
q̃ sic: q2 illa est de potestate soluẽdi: vt allegatũ est su
pra de solonibus. Odardus. ¶ Cōtra res illa facta ẽ
istius detinẽtis p̃ hoc q̃ fuit in extrema necessitate. ⁊
per 9ñs desijt esse dñi p̄mi. ḡ non est sibi reddenda.
¶ Posset dici q̃ res talis nec̃ia simpl̃r non posset ẽẽ
nisi aliquid p̃tinens ad victũ ⁊ tunc 9sumeret̃ ⁊ iuste
q2 iste cōsumens sit dñs: tenet̃ tñ post deueniens ad
pinguiorem fortunã reddere equiualens: q2 obl̃o ad
equalens videt̃ ortũ h̃uisse p̃ cōparationẽ ad illã oc
cupationẽ p̄mã rei aliene q̃ fuit iniusta ante extremã
necessitatẽ. Et illa obl̃o per extremam necessitatẽ nō
est extincta sed sopita: sed si nunq̃ ante extremã ne
cessitatem occupasset: tunc iuste simpl̃r occupasset rẽ
suam: nec ad aliquam tenet̃ restitutionẽ. ¶ Ad aliud Ricar. p̃nti
de gladio pȝ: ex qñ l. 5. ar. 4. articuli. ¶ Ad illud de di. ar. 5. q. 4.
adultera dr̃ multipl̃r: vno mō q̃ ipsa debet reuelare so. nonã ar.
suum crimẽ filio spurio: ⁊ inducere eũ admittendã Dosti. ẽ. i sũ.
h̃editatẽ vero h̃ẽdi per hoc q̃ iniuste occupat cũ nō que dicopio
sit heres. ¶ Aliter dr̃ ⁊ minus valet q̃ debȝ reuelar̃ sa. li. 5. tit. d
culpam suam marito vt assignet hereditatẽ vo here/ penis ⁊ re/
di. qd̃ licitũ est s̃m iura sp̃ialia: vbi testãs p̄ in testa mi.
mẽto instituit h̃redẽ. ¶ Cōtra p̄mã r̃isionẽ: q2 aut
filius credet matri: aut nō. si credet nō est p̃babile q̃
p̃p h̃ dimittere velit hereditatẽ: q2 pauci inueniunt̃
ita p̃fecti vt p̃p iustitiã seruandã in foro dei dimittant
magnas possessiones. quas p̃nt tenere iure exteriori
nec hoc pōt m̃r p̃sumere. nisi multũ p̄us exp̃ta fuisset
volũtatẽ filij sui. non aũt debet se exponere certo pe/
riculo diffamationis apud filium suũ p̃p incertã cor/
rectionẽ filij. Si vero nō crederet tūc essent duo ma
la: q2 ⁊ ipsa esset diffamata: ⁊ ipse teneret hereditatẽ
vt p̄us. ¶ Cōtra tertiã r̃isionem arguit̃. q2 ⁊ mulier
se diffamat ⁊ exponit se p̃iculo mortis ⁊ maritũ peri
culo vxoricidij: q2 talis posset esse zelator vt sunt m̃l
ti q̃ illã occideret vel perpetuo h̃ret odio: ⁊ a se ⁊ ab
actu coniugij expelleret. Ad ista mala diffamationis
mortis vel saltem odij vel discordie que sunt valde
probabilia ⁊ videntur vt in pluribus euentura nō de
bet se mulier exponere p̃p incertum bonum heredi
tatis restituende. Et p̃ter hoc in terris vbi primoge/
nitus est heres p̃t si crederet vxori nō posset a spurio
auferre hereditatẽ nisi in foro publico probaret eum
talẽ: ⁊ tunc oporteret mulierẽ diffamari nō tñ apud

A maritũ sed apud totã patriã. ¶ Dico ḡ q̄ mulier dꝫ
laborare q̄ntũ pōt ad hoc q̄ hẽditas reddat̃ vero he/
redi quantũ in se est. Dico aũt quãtuꝫ in se est: q̄ nõ
dꝫ se diffamationi exponere. sed ex alijs causis hone
stis filiũ spuriũ quãtũ pōt inducere vt dimittat here
ditatẽ. vn⁹ modus honestus ẽ vt intret religionẽ: ali⁹
vt sit clericus ꝛ recipiat bñficia ecclesiastica: ꝛ his q̄si
sufficiẽtib⁹ ↄtẽtus hereditatẽ dimittat alij fratri lay/
co remanẽti: sed si p̄ nullã honestã p̄suasionẽ pōt inf
flectere cor filij spurij vt dimittat hereditatẽ: non vꝫ
q̄ debeat se p̄dere illi spurio. qꝛ nõ est certa q̄ talis
impsuasibilis ab ipsa in alijs honestis: p̄p̄ hoc flecte/
ret̃: imo forte tenacius teneret cõcipiens diffamatio
nẽ sui. qꝛ p̄ illã dimissionẽ notaret̃ spurius: ꝛ talẽ no/
tã multũ cauẽt male nati. ꝛ tunc dꝫ mulier laborare
aliũde restõnẽ fieri vero heredi q̄ntũ pōt ꝛ ſm cõni/
dentiã iustitie: qꝛ nõ dico q̄ teneat̃ ad restituẽdũ eq̄
ualẽs toti hereditati: nã multũ differt inter hr̃e ꝛ pro
pe esse: iste aũt nunq̄ habuit hereditatẽ lꝫ fuerit pro
pe ſm iustitiã ꝛ iõ minus q̄ equalẽs hereditati suf/
ficit sibi pro restõne: ꝛ illud minus determinet̃ ſm
arbitriũ boni viri. vt tñ ad min⁹ q̄ dẽat sibi p̄uidere
de victu honesto ꝛ vestitu si fuit hereditas pinguis
vt possit sufficere heredi ad duplũ vel ad triplũ isti⁹.
q̄ si hoc non possit faciat qd̄ dr̃ in illo. c. Odoardus.
¶ Ad vltimũ dico silr̃ q̄ iste tenet̃ restituere bñficiũ
nõ totũ: qꝛ multũ īterest īter hr̃e ꝛ p̄pe eẽ: sꝫ aliquaꝫ
portionẽ cõrñdẽtẽ alicui p̄ti valoris bñficij: ꝛ h̄ si di/
recte abstulit sibi bñficiũ intẽtiõe dãnificandi eũ. Si
aũt indirecte. s. p̄curãdo sibiipsi ꝛ cũ hoc ẽt dãnifica/
re aliũ intẽdebat: tenet̃ vt dixi. Sꝫ si tñmõ p̄prie vti
litati intẽdebat p̄uidẽ. ꝛ sic p̄curat sibi ꝛ ex ↄñti ali⁹
p̄ter itẽtionẽ illi⁹ dãnificat̃: iste ad nihil tenet̃ illi: qꝛ
lꝫ vnicuiq̄ sibiipsi p̄uidẽ alio neglecto. ¶ Cõfirmat̃
hoc p̄ illd̄. ff. de noui op. nun. l. 2ª. si p̄scindo venas in
fundo meo p̄ q̄s deriuabat̃ aq̄ ad puteũ alteri⁹ intẽ/
tiõe nocẽdi sibi teneor ad restõnẽ dãni: sed si hoc fa/
cio sine fraude intẽdẽs ↄsulere vtilitati p̄prie: vt qꝛ
mihi est vtile facere murũ q̄ nõ pōt ↄuenientr̃ funda
ri sine p̄cisione illaꝝ venarũ: nõ dãnifico aliũ: qꝛ ius
habeo faciendi vtilitatẽ meã in fundo meo. Et. ff. de
reg. iur. Nemo dãnũ facit nisi q̄ illud facit qd̄ facere
ius non hꝫ. iste aũt hꝫ ius p̄curandi sibi beneficiũ ser
uatis circũstantijs iustis ꝛ honestis. Qõ. III.

Tertio

quero. Utrũ dãnificãs aliũ in bonis p̄sone. s. corpis vl̃
aïe tenet̃ restituere: ad hoc q̄ possit ve
re penitere: vr̃ q̄ non: nullus tenet̃ ad
īpossibile. Sed in tali dãno q̄siq̄ est īpossibi
lis restitutio: ḡ ꝛc̃. minor p̄ꝫ. qꝛ dãnificãs nõ pōt red
dere bonũ sp̄uale equalẽs ei quẽ dãnificauit i bonis
aïe. Silr̃ si dãnificauit auferendo mẽbrũ vel occidẽdo
nõ pōt reddere nec illud nec equiualẽs: qꝛ nullũ bo
nũ exterius qd̄ est bonũ minimum. qꝛ bonũ fortune
pōt esse equiualẽs bono nãe qd̄ est bonũ mediũ ſꝫ
Cap. 9. Aug^m p̄ retractationũ. ¶ Itẽ retrahẽs hoīem a reli/
gionis ingressu dãnificat illuꝫ in bonis aïe que esset
habiturus in religiõe: ꝛ dãnificat religionẽ subtrahẽ/
do illi talẽ personã: nec tñ tenet̃ ad restitutionẽ illoꝝ
bonorũ illi: qꝛ nõ pōt nec ad restituẽdũ religioni p̄so
nã illã vel equiualentẽ illi p̄sone: qꝛ tũc teneret̃ ipse
intrare religionẽ pro eo si nõ posset inducere aliũ eq̄
ualẽtẽ. ¶ Cõtra. 6. q. j. ex merito. deterioreꝫ sunt qui
vitã bonoꝝ p̄auis morib⁹ corrũpũt q̄ q̄ substantias
alioꝝ prediasq̄ diripiũt. ¶ Itẽ Exo. 22. Qui sedu/
cit virginẽ ꝛ dormit cũ ea: dotabit eã ꝛ hẽbit eã vxo
rem: aut reddet ei pecuniã iuxta modum dotis quã
virgines solẽt accip̄e. ergo ista dãnificatio illata vir/
gini ↄ castitatẽ requirit restitutionẽ castitatis cõiuga
lis reddende pro ea. ¶ Itẽ de dãnificãte in corpore
habetur extra de iniurijs ꝛ dãno dato. c. j. si rixanti. ꝛ
sumit̃ ab Exo. 21. c. Si p̄cusserit alter primũ suum ꝛ
ille mortuus nõ fuerit sed iacuerit in lecto: qui p̄cus/
serit operas eius ꝛ īpensas in medicos restituet.

Respõdeo.

Dic p̄ videndũ est de dãnifi
cãte aliũ in bonis aïe. 2° in
bonis corpis. ¶ De p̄ nõ itelligit̃ de bonis nãlib⁹ aïe A
qꝛ nullus p̄t sic aliũ dãnificare cũ illa nãlia bona sint
bona īcorruptibilia: sꝫ de bonis moruꝫ intelligit̃ vel
acq̄sitis q̄ corrũpunt̃ vel acq̄rẽdis: quoꝝ acq̄sitio im
pedit̃. vt. s. de pctis ꝛ vitiis: q̄b⁹ v̄tutes acq̄site corrũ
punt̃. vel tãdẽ vitia gnãnt̃: ꝛ que deberẽt generari ex
actib⁹ bonis īpediunt̃ in istis nõ pōt q̄s aliũ directe
dãnificare. qꝛ pctm̃ ꝛ oĩs act⁹ vitiosus adeo est pctm̃
q̄ voluntariũ: qd̄ si nõ est voluntariũ nõ ẽ pctm̃. ſꝫ Aug.
de vera religione. ḡ sola volũtate p̄pria pōt aliq̄s sic
dãnificari: sed aliq̄s pōt aliũ indirecte dãnificare in/
ducẽdo eũ ad pctm̃ ꝛ act⁹ vitiosos q̄b⁹ v̄tutes corrũ
punt̃ ꝛ vitia gnãnt̃ ꝛ ista inductio pōt esse multiplex
s. cõsulẽdo p̄suadẽdo: ꝛ rogãdo ꝛc̃. ¶ De isto dico q̄
tenet̃ mõ sibi possibili restituẽ sibi dãnũ. s. inducẽdo
eũ efficaciter ad p̄niam ꝛ ad act⁹ virtuosos: ꝛ si sola
inductio nõ sufficiat. qꝛ facilius est p̄uertere q̄ ↄuer B
tere: tenet̃ ꝛ p̄ se orãdo ꝛ p̄ orones alioꝝ p̄curatas
īpetrare sibi cõuersionẽ. ꝛ p̄ alios p̄suasores efficaceꝫ
dũ tñ illis non prodat pctm̃ occultũ illius alterius. ꝛ
ex hoc p̄ꝫ quantũ periculũ est aliũ sollicitare ꝛ indu/
cere ad peccatũ: qꝛ vix pōt digne restituere: cũ volũ/
tatẽ illã allectã ad peccata vix possit p̄suasionibus ꝛ
alijs multis vijs reducere ad virtuteꝫ. Ratio huius
satis p̄ꝫ: qꝛ cũ virtutũ bona sint maxima ſm Augu^m
primo retractationum. plus dãnificat qui in istis dã Cap. 9.
nificat q̄ qui in quibuscũq̄ alijs. ꝛ per ↄñs plus ſm
iustitiaꝫ tenetur ad restituendũ proximo tale bonũ
quantum sibi possibile est.

De secundo

dãnificãs in corp̄e aut in
tulit vltimũ dãnũ. s. mor
tẽ: aut aliqd̄ aliud dãnũ citra mortẽ: ꝛ hoc duplr̃ vel
irremediabile: vel remediabile. Exẽplũ d̄ p̄mo: mu
tilatio. exẽplũ de 2°. vulneratio: vel alia lesio curabi/
lis. Et si in mutilatõe duplr̃. qꝛ vel est enormis q̄ im C
pedit ex toto actũ humanũ aliquẽ qui cõpeteret hoĩ
ſm illã partẽ amputatã: vt in man⁹ dextre amputa/
tiõe: vbi aufert̃ oĩno actus human⁹ natus cõpetere
ſm illã manũ: vel nõ enormis. i. nõ īpediẽs actũ hu/
manũ: vt amputatio digiti vel alicuius partis digiti.
¶ De istis oĩbus dãnis videndũ est p̄ q̄d possit oĩbus
iuste restitui. 2° q̄d statutuꝫ est. ¶ De p̄ dico q̄ si lex
talionis in oĩbus his statueret̃ iusta esset: qꝛ nõ ẽ fa/
cile vt pro dãno tali illato hoĩ fiat recõpẽsatio eq̄lis
per bona aliqua fortune: qꝛ nõ equalẽt. ¶ Si obijci
tur: ergo lex mosayca iudicialis remaneret: ꝛ tũc in
lege noua liceret iudaizare q̄ntũ ad iudicialia. ¶ R°
lex aliqua pōt hr̃e robur vt a legislatore ī cõitate vbi
statuit̃: ꝛ tunc vndecũq̄ accipiat rõ statuẽdi non hꝫ
robur vt statuta ab alio sed vt ab isto: ꝛ hoc mõ iudi D
cialia multa legis mosayce possent a papa ꝛ ab īpe/
ratore statui a christianis obseruanda nec obserua/
rẽtur vt a Moyse statuta: sed vt a legislatore euãge/
lico: nec hoc esset iudaizare: qꝛ nõ seruat̃ lex iudicia/
lis qꝛ mosayca: sed qꝛ eadẽ statuit̃ a principe qui pōt
statuere leges in lege christiana. ¶ Istud p̄bat̃ p̄ de

facto:qꝛ multa talia ĩ decretalib⁹ sumunť ex iudicijs
lib⁹ legis mosayce. vt pȝ extra de iniurijs ꝛ dãno da/
to.c.j. ꝛ sequẽtib⁹:q̃ oia sumunť ex exodo.22.ꝛ.23.
ꝛ fuãda sunt hodie. vt iura canonica nõ vt ĩ lege mo
sayca. ℂ Hoc pȝ ẽt ꝑ q̃ttuor exẽpla. Nã cõitas aliq̃ vi
dẽs aliã hñi legib⁹ ordinatã põt illas leges quas iudi
cat rõnales vt vtiles sibi assumere. vt ille q̃ hȝ aucto/
ritatẽ cõdẽdi leges in ista cõitate statuat istas h̃ obs
uari: ꝛ tũc obseruabunť h̃:nõ qꝛ leges illius cõitatis:
sed qꝛ statute a legislatore in ista cõitate. ℂ Pȝ etiaȝ
hoc in ciuitatib⁹ vbi est regimẽ ꝑ ptãtẽ ꝛ intrinsecuȝ
p̃sidẽtẽ vbi vna accipit leges alterius ꝛ ordinat eas
in ciuitate ista seruãdas. ℂ Pȝ etiã in regnis sicut le
ges frãcie posset alius rex accipe ꝛ statuere eas ĩ suo
regno seruãdas. ℂ Pȝ ẽt in religionib⁹:qꝛ cõstitutio
nes ꝛ ordinationes vnius religionis alia vidẽs esse
honestas ꝛ hñi conuenieñtes ad obseruationẽ vite re
gularis posset statuere vt ille in ista religione obser/
uarenť:nec c ̃bligarẽt tũc p̃dicatores:qꝛ sunt ordina
tiões fratrũ minorũ:sed qꝛ a caplo generali p̃dicato
rum approbate. ℂ Sic in ꝓposito de iudicijs legis
Moysi. Nec mirũ.qꝛ deus non fuit fatuus vt daret
illa iudicia cõtra rationẽ:imo legendo leges impia/
les codicis multa inueniunť satis cõsona multis iu
dicijs legis mosayce. Et lȝ dederit aliqua valde du/
ra que nõ opȝ ĩ euangelio fuare:tñ multa dedit rõna
E lia valde ẽt pro statu quocũqȝ in hac vita mortali. Et
iõ si ista statuanť a legislatore obseruãda pro quocũ/
qȝ tpe iuste statuũť. Et hoc mõ si statueret ab aliquo
blasphemũ adulterũ idolatram debere occidi. mul/
to iusti⁹ ordinať q̃ꝫ ꝙ fur suspendať: vt post patebit
sed pȝ ad quid aspiciunt plus principes:qꝛ ad cõmo
Error tp̃alis iperij. dũ tp̃ale q̃ꝫ ad honorem dei: ꝛ ꝑ hoc plus puniũt ꝛ re
primere volunt peccata in proximũ q̃ꝫ in deũ. vt pȝ.
ℂ De 2° q̃d.s.statutũ est. ℂ Rñdeo. pro primo dã/
no ꝛ maximo.s.vite ablatione regulariter in multis
F cõitatibus statuta est lex talionis.s. vt homicida mo/
riať ꝛ rõnabiliter qꝛ.s.nõ solum hoc cõpetit legi mo/
sayce:sed etiã legi naturali ꝛ approbatũ ꝛ conforma
tum est in lege euãgelica a christo. Matth.26. Ois
qui gladio occidit gladio peribit. ꝛ per consequens
vbicunqȝ lex talis de vita pro vita reddenda statuta
est. iuste debet hõ patienter soluere istã penã. que si
alicubi non sit statuta nullus dȝ eam sibi inferre: qꝛ
nullus dȝ esse homicida sui sine sp̃ali p̃cepto dei. sed
expedit ibi ꝙ exponat vitã suã in cã iusta: vtpote con
tra inimicos ecclie pro restõne faciẽda illi cuius vi/
tã abstulit. Qui si nec tãtã restõnẽ velit facere nõ põt
oino esse immunis a restõne: sicut quidã fatui faciunt
q̃ absoluũt homicidas nõ eis oñdẽtes restõnẽ neccio
Nota pũctũ singularem. incũbẽtẽ. q̃si facilius posset trãsire homicida q̃ꝫ (vt ita
dicã) canicida vel bouicida:qꝛ si occidisset qs bouez
ꝓximi sui vel canẽ nõ absolueret sine restõne. teneť
ergo ad restõnẽ spiritualẽ equiualentẽ vite quã ab/
stulit: sicut põt esse equalẽtia in talib⁹. nec hoc soluȝ.
sed si interfectus sustẽtabat aliquos p̃reȝ vel matrẽ
vel ꝓpinquos teneť interfector oĩbus illis ad tãtam
G restõnẽ quãtã illis abstulit per interfectionez illius.
ℂ Et qꝛ vix posset aliq̃s digne recõpensare ꝑ actio/
nes illud qð abstulit homicida expediret simplr aie
talis ꝙ solueret ꝑ passiones volũtarias vel paciẽter
susceptas. vt.s.occideret pro homicidio: ꝛ iõ optime
ꝓuisuȝ est cõitati vbi statuta est lex talionis in cã ho
micidij. pȝ eniȝ quantũ deus detestať homicidium
qꝛ Dauid (qui tñ iuste occiderat) voluit edificare si/
bi domũ: sȝ qꝛ fuit effusor multi sanguinis humani:
ꝓhibitus est a deo. Si ḡ iustus occisor non acceptať
ad cultũ dei: iniustus occisor vbi apparebit: Hoc er
go qð dcm̃ ẽ ibi est dcm̃ de iniuste occidẽte. ℂ Sȝ
q̃s ẽ iustus occidẽs: Rñsio hẽtur. 33.q.5. Si nõ lȝ: ꝛ Ca.2[illegible].ꝛ.22.
intitulať ibi Aug.j.de ci.dei. His inq̃t exceptis quos
lex iusta gnãlr vel de⁹ sp̃alr iubet occidi q̃sq̃s hoiez
occidit criminis reus erit. Que aũt sit lex iusta ipse
determinat de libero arbitrio li.p̃ breuiter. Nulla ni
si q̃ vel descẽdit a lege dina. sicut 3nes practice a p̃n/
cipijs practicis: vel q̃ ɔcordat legi dine: ad min⁹ que
nõ discordat. ℂ Ad ꝓpositũ lex dina absolute ꝓhibu a.l. non occi
it nõ ꝑmittas hoiez occidi. ꝛ nulli lȝ inferiori in lege des ꝛ nulli
supioris dispẽsare. ḡ nulla lex positiua ɔstituẽs hoiez ꝛc.
occidẽdũ iusta est. si in illis casib⁹ statuat quos deus
nõ excipit. Excepit aũt multos: vt pȝ ĩ Exo.s. blasphe zi.ꝛ inde..
mũ: homicidã: adulterũ: ꝛ multos alios. nullus ḡ s̃ȝ
iustã legẽ occidit: nec lex positiua iuste infligit homi
cidiũ si ñ excipiť ille casus a deo ꝓhibẽte homicidiũ.
ℂ Et si obijcias: ḡ lex ẽ iniusta q̃ precipit furẽ occidi.
qꝛ deus nõ excepit ab illo p̃cepto negatiuo: non occi
des: pctm̃ furti. imo manifeste oñdit se nolle excipe
furẽ: nec velle eũ plecti morte: qꝛ infligit furi aliã pe
nã. ℂ R°. cõstat ꝙ de⁹ in lege Moysi vel euãgelica
explicite nõ excepit pctm̃ furti ab illo p̃cepto: nõ occi
des. vt.s.ꝑꝑ hoc pctm̃ liceat hoiez occidere: ꝛ iõ nisi
reuocauerit aliq̃ reuocatõe sp̃ali: qð nõ hr̃ ex scriptu
ra. nec de bulla sup hoc descẽdẽte de celo audiuim⁹
nõ video ꝙ lex aliq̃ iusta possit statuere hoiem occi/
di pro furto solo. dico aũt solo: qꝛ si est fur ꝛ cũ hoc in D
uasor p̃sumiť homicida qꝛ vult occidere: ꝛ h̃ parat⁹
est si aliq̃s sibi resistat: h̃ pȝ ꝑ illud Exo.22. de fure no
cturno ꝛ diurno. fur nocturnus ipune occidiť: q̃ aũtẽ
intrãtem de die ad furãdũ occidit homicidij re⁹ est.
cã diuersitatis est hec: qꝛ p̃sumiť ꝙ q̃ de nocte furať
occideret sibi resistẽtem si posset: non aũt qui de die
intrat. ℂ Esto etiã ꝙ aliquo mõ licuisset iudeis pro
furto occidere: magis vr̃ ꝑ misericordiã euãgelicaȝ
iste rigor reuocat⁹ q̃ꝫ rigor ɔ adulteriũ: qꝛ pctm̃ furti
est multo minus q̃ꝫ adulteriũ: iuxta illud Prouer.6.
Nã grãdis est culpa cũ q̃s furat⁹ fuerit. furať eniȝ vt
esuriẽtẽ ipleat aiaȝ: deprehẽsus quoqȝ reddet septu
plũ. Sequiť. Qui aũt adulter est ꝑꝑ inopiã cordis ꝑ/
det aiaȝ suã. Sȝ pena de adulterio est reuocata in il
lo Joã.8. Nemo te ɔdẽnauit mulier: nec ego te cõ/
dẽnabo: vade [illegible] ãplius noli peccare. Multo magis
ḡ reuocat⁹ ẽẽt rigor ɔ furtũ si fuisset statutus in lege
mosayca. ℂ De alia aũt dãnificatione in corpe.s.mu
tilatione enormi vel nõ enormi cõiter nõ est statuta
in ecclesia restõ nisi pecuniaria. ꝛ illa dȝ ridere non
solũ dãno qð incurrit q̃s per mutilationẽ pro toto tẽ J
pore futuro quo vsurus ẽẽt q̃s mẽbro abscisso: sed ẽt
expẽsis appositis in curatiõe: ꝛ h̃ dicit caplm̃ allega/
tũ extra de iniurijs ꝛ dãno dato. ꝛ vltra placationi ip
sius lesi: que requireret ẽt si nõ ẽẽt talis mutilatio: ꝛ
cõsolationi ipsius afflicti: qꝛ ꝑpetua est sibi desolatio d̃
tali mutilatiõe. Plus ẽt est põderãda mutilatio pau
peris q̃ꝫ diuitis si magis egebat pte abscissa ad victũ
necessariũ: qꝛ vsus fuisset pte illa ad ꝓcurãda nec̃ia:
lȝ ex alia pte sit q̃dã ɔditio preponderãs.s. dignitas
ꝑsone. sed hoc parũ est respectu prime conditionis.

Ad argumẽta. ℂ Ad p̃mũ pȝ q̃uo pose ẽ restituere bo/
nũ aie in p̃ articulo: ꝛ bonũ corpis in 2° restituendo
bona exteriora correspõdentia: vel pro occisione bona
sp̃ualia ipsi occiso. ℂ Ad 2ᵐ dico ꝙ si extrahit de re/
ligione aliquem iam obligatũ ad religionez obliga/

tione pfessionis: tenet agere ad restitutionē: vt. s. ille
redeat ad religionē. Sed si aliquē dispositū ad intrā
dū retraxit ne intraret: qz itereſt inter hīe ꝛ ppe esse:
* nō tenet ad tātā restitutionē religioni ad quātam si
fuisset in religione. sed tenet ad aliquā restitutionē:
puta ad aliqualē inductionē alterius aliqualr equalē
tis ad ingressuz illꝰ religionis. ꝛ h intelligēduz est si
illū retraxit intētiōe dānificādi religionē: si aūt inten
tione ꝯsulēdi vtilitati pprie sine fraude nō tenet reli
gioni: sz in p̄ casu: ꝛ in 2° tenet psone quā retraxit: vt
in psuasiōibꝰ: ꝛ aliis bonis spūalibꝰ ad equalētiā bo
nis illis in qbꝰ illū retrahēdo dānificauit. Qō. IIII.

Quarto querit. Utrū dānificās aliquē in bono fame te
net ad restōnē: ita qꝫ penitere vē nō pos
sit nisi famā restituat: vꝫ qꝫ nō extra de
calū. c. j. ꝛ. 2. Infamis est denūciator vl
accusator falsi criminis. g negās verꝫ crimē sibi ipositū iniuste infamat accusantē qz ostēdit eū accusatorē
falsi criminis: ꝛ tñ iste negās tale crimē sibi ipositum
nō tenet famā restituere accusanti. qz magis vr accu
sans debere restituere famā accusato: cū nō possit p
bare crimē sibi ipositū. ¶ Itē tenet qlibet magis ze
lare pro fama ppria qꝫ p aliena sicut magis diligere
seipm qꝫ primū: sed accusatꝰ in publico de crimine
occulto nō pōt famā suā custodire illesaz nisi indire
cte alterū diffamādo. negādo. s. crimē sibi ipositū: ꝛ
ita denotādo eū delatorē falsi crimis. g iste sz rectā
rōnē tenet eū diffamare lz indirecte: ꝛ p ꝯns nō resti
tuere. qz in pmo actu nō egit iniuste. ¶ Cōtra Aug.
ad Macedoniū epla. 2. ꝛ pōit. 14. q. 6. c. j. si res. Nō
dimittit peccatuz nisi restituat ablatū si restitui pōt.
¶ Item prouer. 2. Melius est nomē bonū qꝫ diui
tie multe. ergo plus ledit primū qui aufert ei nomē
bonū qꝫ qui aufert diuitias. si ergo ibi tenet sm iusti
tiam restituere multo magis hic.

Hoc idem Ric. di. pñti ar. 5. q. 3. Respōdeo. In gnē pōt aliqs aliū tripl'r
diffamare: vno mō falsum
crimē iponēdo. 2° mō verꝫ crimē: tñ occultū nō fua
to ordie iuris i publico pponēdo. 3° mō verꝫ crimē:
A sz occultū: i publico tñ sibi ipositū negādo. qz in h ne
B gās notat iponētē de calūnia. ¶ In p̄ dico qꝫ opꝫ re
stituere famā retractādo vbū suū vel qd sibi iposuit:
ꝛ h ita publice sicut sibi iposuit: qz alias nō seruat iu
stitiā in reddēdo pxio qd suū ē. ¶ Et si obiicit qꝫ ma
gis tenet zelare p fama sua qꝫ aliena. nō aūt posset il
li reddere famā suā retractādo verbū suū nisi seipm
diffamaret. ¶ Rñdeo sicut dixi in p° qōne de restō
a. l. ad 8m ar gumentum. ne. rñsiōe ad 6m arg. qꝫ bona corpis vel exteriora nō
sunt diligēda nisi in ordine ad bonū aīe: ꝛ ad deū: h
aūt nō est nisi vt possint iuste cōpetere illi qui diligit.
Et iō sicut ibi de dilectōe vite pprie corporalis dixi.
ita dico hic de dilectione fame proprie: qꝫ qlibet cui
pōt iuste cōpetere in se fama: dꝫ magis diligere illā
qꝫ alteri: cui nō pōt iuste cōpetere. Sz si sibi non pōt
cōpetere nisi iniuste: alteri aūt iuste magis dꝫ dilige
C re alteri cui iuste cōuenit qꝫ sibi cui iniuste: ꝛ ita ē h.
accusato. n. de falso crimine: iuste cōuenit fama: ac
cusanti aūt post talē accusationē iniuste: nō solum qz
mētitꝰ est i accusando: sz qz publice mētitꝰ est: i q̄ suf
ficiēter ꝛ iudicabilr se diffamauit. Et iō postea dire
cte oñdēs inocētiā alterius cui tenet in hoc ꝛ indire
cte nocētiā sui nō tūc pprie diffamat se. sz tunc amo
uet falsā laudē: q̄ iste post accusationē mēdacē indi
gnus est. Exēplū. qs fornicat tribꝰ vidētibus: illi po
stea accusantes nō diffamāt illū. sz ipsemet se diffa

mauit in facto illo publico: qz breuiter cōmittendo
qdcūqꝫ crimē publice icurrit lesionē dignitatis ꝛ sic
amittit famā qꝫtū est in se: nec publicatio illa postea
p quā notificat illa lesio aufert sibi famā: sz tm̄ mō fa
cit deuenire magis in publicū illud qd ex nā actꝰ cō
missi prius simplr erat publicū. ¶ Et si querat. aliqs Dubiū curiosum.
nō iponit in publico tale crimē alii sz murmurat: vel
indiscrete loqt: vel alicui corā multis narrat. tñ non
tāqꝫ sibi certū. sed sic se audiuisse: nunqd tenet resti a
tuere: ¶ Rñ°. rara fides iō est qz multi multa loquū
tur. Et iō dicēs se tm̄ audiuisse nisi ex mō dicēdi os
dat aliquā maiorē certitudinē qꝫ ex cōi relōne nō au D
fert ex nā actus in opinione alioꝝ famā ipsi: qz si illi
firmiter cōcipiāt illū de quo est sermo criminosum
esse leues sunt: qz q̄ cito credit leuis ē corde. Eccle
siastici. 19. Uerūtñ qz a scādalo pusilloꝝ opꝫ cauere.
iuxta illud Pauli. I. ad Coꝛ. Si primū scādalizē nō Cap. 8.
mādūco carnes in eternuz. ꝛ multi sunt tales pusilli
leues ad credēdū mala. iō est piculosuz eis talia au
dita ex relatu eis referre. Et si fiat hoc aīo malo ledē
di. s. illū de quo est sermo: nō ē facile excusare qn sit
ꝯ charitatē: ꝛ p ꝯns mortale pctm. Si autē fiat coraꝫ
talibꝰ ex incōsideratiōe: durū est qꝫ exeat genus pcti
venialis: qz lingua i lubrico posita est. ꝛ qui nō offen
dit in verbo h perfectus est vir. Jacobi tertio.

De secundo dico qꝫ nō tenet retracta
re vbū suū qd pposuit in
publico: qz hoc faciēdo mētiret: cū sciat illud qd pro E
posuit eē verū: ꝛ nō tenet mētiri pp qdcūqꝫ bonum
reddēdū alii. Sz tenet alio mō licito reddere sibi fa
mā: vtpote p hmōi verba: nō credatis eū eē talē. ma
le. n. dixi: ꝛ fatue dixi: ꝛ hec qdēꝫ vera sunt. male di
xi. fatue dixi: qz nō seruato ordine iuris pposui ēt in
publico qd nō est verū publicū: ꝛ psuasio ista: non re
putetis istū malū: bona est: qz qlibet psumendus est
bonus donec pbet ꝯriū. iuxta illud extra de scruti
nio in ordine faciendo. c. vnico. Humana fragilitas
illū quē indignū eē nō nouit dignū debeat estimare.
Sz iste nō ē pbatꝰ malus corā istis. g bonū ē psuade
re eis qꝫ ipsi nō reputent eū indignum nec malum.

In tertio mēbro dico sīr qꝫ non tenet re F
tractare negationeꝫ suā q̄ nega
uit in publico verū crimē sibi ipositū: qz nō tenet qui
cūqꝫ statim in iudicio cōfiteri se reuꝫ nōdū cōuictus
tenet tñ per quedā verba solēnia: vt dictū est in pri a. l. sobrie.
mo articulo. restituerent famā illi accusanti quē ldi
recte notauit de calūnia. dicēdo nō hēatis eū pro ca
lūniatore: qz credo qꝫ habuit bonā intētioneꝫ ppone
do: vel forte se credidit pbare intentum suū ꝛ dece
ptus fuit. Sed de illo q̄ negat tale crimen verū: sed
priuatuꝫ in publico sibi oppositū nunqd peccat mor
taliter: videt qꝫ sic: qz mētit ꝛ mendacio pniṫioso ꝛ
reipub. qz respublica pp eius mēdaciū publicū ipedi
tur a punitōe eius iusta ꝛ psona accusati: qz p hoc no
tat de calūnia. ¶ Rñ°. iuste qd iustum est exequeris.
Deute. 16. nō g respu. oīs mala debet punire. Sed q̄
cū hoc qꝫ sunt puniēda pōt ista ptās iuste punire. ta
lia aūt sunt que corā iudice seculari sufficienter pñt
probari. Et ideo non ledit resp. si diuinum iudiciuꝫ
excedat iudiciū eius vt aliqñ referunt diuio iudicio
sup que nō pōt eē iustū iudiciū reip. qz hō videt ea q̄
patēt. deus autē intuet cor. j. Reg. 16. ¶ Per hoc pꝫ
ad obiectionē: cū dr qꝫ est ꝯ répu. Et cū dr qꝫ est per
nitiosum ꝯ accusantē: dico qꝫ nō est verū: sz ipsemet
est sibi pniṫiosus qui eo mō pponit qui nō deberet
pponere: imo deberet nō pponere. Et iō iputet sibi

si aliqua infamia seqt̄: qr ipse est cā. nō aūt ille negās
qr defendit inocētiā suā in publico vbi nō est nocēs:
nec bīdus ē pro nocēte donec fuerit ꝯuict⁹. ℂ Sed
remanet difficultas si peccat mētiēdo pro se: durū
videret̄ ꝙ q̄libet accusat⁹ in publico ab vno statī te
neret̄ de necessitate salutis i publico ꝯfiteri illō: ⁊ sic
statī exponere se patibulo in iudicio sanguis. Sed
B hīdo oculū nō tm̄ ad penā: sed ad honestū ⁊ inhone
stū nō apparet ꝙ iste honeste ⁊ fm̄ rectā rōnē debe/
at ꝯfiteri corā tali iudice: qr ipse plusq̄ q̄cūq̄ ali⁹ ac
cusans singularis auferret sibi famā: qr cōfitētu ꝯ se i
iudicio credit̄. ℂ Quid g̃: cauta est rñsio iuristaꝝ. ne
go pposita vt pponunt̄. ⁊ hec q̄dē sine mēdacio pñt
dici in pposito: qr pponunt̄ in publico ⁊ vt publica
⁊ publice pbāda. sic aūt ea negare ea pōt q̄s: si scit ea
nō posse pbari in publico. Et si iudex vrgeat eū vt cō
fiteat̄ ppositū: vel vt publice neget. rñdere posset ꝙ
ipse rñdit sufficienter ad accusationē: ⁊ sicut est mo/
dus iurispitis rñdere. nec ab illa rñsione vult decli/
nare: faciat iudex erga accusantē qd̄ iuris est. ℂ Sꝫ nū
q̄d si neget intēdēs tm̄ negare illud vt ppositū est. s.
vt publicū. sicut sacerdos facit de cōfesso dicēs nihil
mali scio istū fecisse: qr loquit̄ vt in publico. audiuit
āt in alio foro. nūquid tenet̄ iste q̄ negauit de illa ne/
D gatione penitere: ℂ R° bonarū mētiū ē culpā agno
scere vbi culpa nō est. di. 5. Ad ci⁹. ⁊ intitulat̄ Greg.
⁊ iō multo magis vbi dubitat̄ an sit culpa ⁊ q̄lis cul/
pa bone mētis ē culpā agnoscere. ⁊ iō i tali casu tutū
ē post talē negationē penitere idistīcte de h tanq̄ de
tali quale est: vtpote sub tali indistinctione si morta
le tanq̄ de mortali. si veniale tanq̄ de veniali.

Ad argumenta.

ℂ Ad p̄mū patꝫ ex isto 3° articlo. ℂ Ad 2ᵐ si arguit̄ de illo q̄ nō seruato ordine iusti/
tie in publico accusatus negauerit. ꝯcedo ꝙ ille non
tenet̄ restituere famā accusanti: imo accusans accu/
sato. ⁊ iputet accusans diffamationē sibiipsi: qr ⁊ ipu
dēter ⁊ iniuste egit in publico accusando priuatum.
ℂ Si aūt illō arg ᵐ stat de mēdaciter accusante ino/
cētē: q̄ nō pōt accusato reddere famā nisi seipꝫ infa/
met. pꝫ rñsio ex p̄mo articulo q̄ōnis: qr nō est dign⁹
fama post tale mēdaciū publicū. alias aūt dignus ē
fama. ℂ Itē debet fm̄ iustitiam sibi reddi.

ℂ In pfectōe aūt pnie ⁊c. Di. XVI.

Questio .I. Circa istā dis. q̄ro. Utrū ista tria ꝯtritio
ꝯfessio ⁊ satisfactio sint partes pnie: p
bo ꝙ nō. petm̄ est simplex defectus. g̃
pōt cōpetere sibi simplex remediū. pe
nitētia est tale remediū. g̃ ⁊c̄. ℂ Item
si eēnt ptes pnie. aut g̃ itegrales: aut subiectiue. ⁊ ac/
cipio itegrales cōiter ad ptes eētiales ⁊ q̄titatiuas
nō integrales: qr totū nō p̄dicat̄ de tali parte. ꝯteri āt
est penitere: ⁊ cōfiteri est penitere: ⁊ satisfacere ē pe/
nite. g̃ ⁊c̄. Nec sunt ptes subiectiue: qr in q̄libet pte
subiectiua pfecte saluat̄ rō toti⁹ sine alia pte. sor. eni
est pfecte hō dato ꝙ plures nō essent in specie huma
na: sꝫ in cōtritōe sine aliis nō saluat̄ pfecte rō pnie. g̃
⁊c̄. ℂ Itē si eēnt ptes pnie: aut penitētie v̄tutis: aut
pnie sacri. Nō p̄mū qr pnia v̄tus est simplex forma i
aia: qr spūalis. ⁊ p ꝯñs indiuisibilis. cōsilr confessio ⁊
satisfactio nō sunt spūalia: sꝫ sensibilia extra mentē.
Nec 2ᵐ: qr oē sacrm̄ est signū sensibile vel cōsistit in
signo sensibili. ꝯtritio nō est aliq̄d sensibile: sꝫ spūale
q̄d in aia. g̃ nō est ps sacri. ℂ Itē nulla ps est poste/
rior nāli ordine suo toto: sꝫ pniaꝫ sacrm̄ sequit̄ nāli
ordine satisfactio. g̃ ⁊c̄. ℂ Item fructus nō est pars
eius cuius est fructus pꝫ exēplo. vt pomū nō est pars
arboris. ⁊ rōne: qr fructus est vltimū qd̄ expectat̄ de
eo cuius est fruct⁹. nulla aūt ps ei⁹ est tale vltimū: sꝫ
satisfactio est fructus pnie. fm̄ gl. sup illud Matth. Cap. 3.
Facite dignos fructus pnie. ⁊ fm̄ sniam Aug. de ve
ra ⁊ falsa pnia. ⁊ ponit̄ in ista dist. c. 2. ℂ Cōtra magr̄
in lra q̄ dicit ꝙ ad pfectionē pnie ista tria requirunt̄.
nō aūt requirunt̄ ad pfectionē alicuius intrinsece lo.
quēdo plura: nisi sint aliquo modo partes eius.

Hic intelligendū

ē. ꝙ preter istū modū q̄ accipit̄ pnia pro sacro pnie: pnia vel magis penitere
pōt multiplr alr accipi. sicut. n. hē ex dictis dist. 14. q. A
2. ⁊ 3. ꝯtingit hēre iustitiā quādā vindicatiuā peti p/
prii. Et primū ei ē actus pprius ei⁹ elicitus q̄ est qd̄
dā velle impatiuū pene vt culpā vidicātis. ℂ In 3°
gradu ē effect⁹ prim⁹ isti⁹ act⁹ eliciti: q̄ effect⁹ est act⁹
aliq̄s vel act⁹ aliq̄: ad quē vel ad quos seq̄t̄ pena vin
dicatiua. nō. n. pōt volūtas p actū volēdi impare pe/
nā nisi p̄us iperādo cām pene: qr passiōes nō sunt in
ptāte voluntatis nisi mediātib⁹ actib⁹. ℂ 4° ⁊ vltio
seq̄t̄ pena ꝯñs istū actū iperatū ab actu elicito ipsius
pnie v̄tutis. ⁊ ista pena est effect⁹ remot⁹ illi⁹ act⁹ eli
citi. ℂ Pꝫ aūt distinctio istoꝝ oium p posse separi ab
inuicē. pōt. n. virtus illa eē sine actu suo elicito. pꝫ de
se ⁊ ecōuerso: qr vt dictū est p̄mus actus conformis
recte rōni natus gnāre virtutē pōt hēri anteq̄ aliq̄d
v̄tutis habeat̄. qr ē gnātiuus primi gradus virtutis.
ℂ Cōsilr act⁹ ille elicitus q̄ est 2ᵐ pōt eē sine 3°. i. si/
ne actu impato: qr nō statī ad actū iperii in volūta
te sequit̄ actus q̄ iperat̄: qr volūtas iperās nō est oi/
potens. Et ecōuerso. 3ᵐ illud pōt eē sine 2°. s. actus
aliq̄s cāiu⁹ pene sine actu volūtatis iperāte actum
istū. sic pōt hēre q̄s detestationē peti a se cōmissi ime
diate ex cōtēplatōe dei: lꝫ nō ipetret talē actū elici vt
vindicatiuū culpe. ℂ Pōt ēt eē 3ᵐ sine 4°. qr nō sem
p ad act⁹ illos q̄ essent nati gnāre penā: sequit̄ pena
pp aliq̄ indispōnē forte in ipsa po⁹ susceptiua pene.
sicut nō semp ad volitionē vel odiū peti cōmissi seq̄t̄
tristitia vt p̄us dictū est. ℂ Pōt ēt 4ᵐ separi a 3°. qr s. di. 14. q. 2.
illa pena pōt esse sine actu illo ordiato q̄ natus esset in fine solu/
penā illā cāre: qr ille actus vt ordinat⁹ nō est cā p̄ci tionis.
se gnātionis pene illius. g̃ istoꝝ q̄libet sine quolibꝫ
eē pōt. ⁊ q̄libet duo vel tria. sine quolibet vel q̄buslī
bet aliis. ℂ Ad ppositū de h vocabulo penitere pro
prie vt dictū est p̄us est penā tenere. tenere aūt inclu
dit ⁊ actionē tenētis. s. ꝙ volūtarie teneat: ⁊ applica B.
tionē pene sibi ꝙ in se teneat. Pōt g̃ hitus ille dici
pnia: qr quedā hitualis tenētia pene. sicut p̄n ᵐ habi
tualiter inclināns ad infligendā sibi penā volūtarie: ⁊
act⁹ eius pōt dici pnia actualis vel penitere: qr qdā
velle inflictiuū pene sibiipsi. Et act⁹ ille primus ipe
ratus ab actu elicito isti⁹ pōt dici penitere: qr ē volū
tarie hēe in se penā saltē in cā sua: nec alr pōt eq̄ prin
cipalr volūtarie hēri sicut in cā. ℂ 4ᵐ. s. puniri pena
sequēte actū illū: nō est pprie penitere: sꝫ magis (vt
ita dicā) peniteri. i. pena teneri vel v̄ltatius puniri.
ℂ Ad ppositū tria predicta nullo mō sunt ptes pnie
v̄tutis: vt argutū ē ad p̄ncipale: qr illō ē q̄dā forā sim
plex in volūtate vt charitas vel quecūq̄ alia iustitia.
Et per aliud pꝫ: qr illud est pmanēs sicut pmanentia
ptinet ad virtutē. ꝯtritio aūt ꝯfessio ⁊ satisfactio sunt
quedā hitis eē in fieri. pmanēs aūt nō cōstat ex pti/
bus hntib⁹ esse in fieri. ℂ Itē ista duo vltia nō sūt in

volũtate vt ĩ subiecto: sꝫ sunt q̃dã exteriora. ¶ Con
silr dico q̄ nõ sunt p̄tes pn̄ie 2° mõ dicte: q2 ⁊ act⁹ il
C le ē q̃dã act⁹ simplex sic est act⁹ v̄tutis simplicis: pꝫ ēt
ex alio: q2 ille act⁹ ē imediate volũtatis vt elicitus a
volũtate: sꝫ ɔfessio ⁊ satisfactio nõ sunt act⁹ imedia
te eliciti a volũtate: sꝫ iperati: sꝫ loquendo de pn̄ia 3°
mõ. s. put ē cã p̄xia ipsi⁹ pene infligẽde q̃ cã est actus
imp̄atus ab actu pn̄ie v̄tutis. istius p̄tes p̄nt poni ista
tria. ⁊ ɔsilr istius q̄rti qd̄ est puniri p̄tes p̄nt poni tres
pene q̄ cõcomitant̄ istos tres act⁹. ⁊ h̄ mõ iustitia cõ
mutatiua vlr respicit eq̄litatē in cõmutatõe nõ rei: sꝫ
magis s̄m rectã rõnē. ḡ h̄ mõ iustitia punitiua q̄ est
q̃dã ɔmutatiua in punitõe respicit penã eq̄lē siue cõ
mẽsuratã illi culpe. ⁊ h̄ s̄m rectã rõnē illi⁹ legis s̄m
quã ipsa ē vĩdicatiua. lex aũt illa s̄z quã pn̄ia v̄tus est
vĩdicatiua dictat culpã debere ordinari: ⁊ p̄ penã in
trinsecã tristitie ⁊ p̄ penã extrinsecã duplicē: verecũ
die. s. ⁊ afflictionis siue laboris corp̄alis: sicut colligit̄
dist. 14. q. 2. post oppo^m. ex diuersis scripturis q̄ cõtinēt legē illã. ḡ illa pena si
ue puniri qd̄ r̄ndet culpe integrat̄ ex trib⁹ penis. Et
ɔsilr cã p̄xia istius pene opꝫ q̄ integret̄ ex causis p̄
p̄riis istaꝝ penarũ. Cã aũt p̄p̄ria tristitie iterioris est
D detestatio pc̄ti cõmissi a se siue displicẽtia de pc̄tõ. ⁊
hec includit duas cãs p̄tiales. s. ɔsideratione pc̄ti cõ
missi ⁊ nolitionē ei⁹. ⁊ inter istas principalior est cã
nolitio: ipsa ēt posita nec̄io ponit aliaꝫ: nõ ecõuerso.
Iste ḡ actus q̄ est propria cã p̄xia tristitie dr̄ ɔtritio.
Scd̄s actus q̄ est cã p̄xia erubescẽtie vel verecũdie dr̄
ɔfessio vbi pc̄tm̄ occultũ p̄palat̄ hoĩ. tertia cã p̄ima
vel p̄p̄ria tertie pene est opus aliqd̄ laboriosum vel
penale. Sicut ergo pena p̄fecta corr̄ndēs culpe s̄m
iustitiã vindicatiuã hꝫ tres penas p̄tiales q̄ sunt p̄tes
vni⁹ punitiõis p̄fecte: eo mõ quo tres restõnes eēnt
p̄tes vni⁹ restõnis p̄fecte illi q̄ fuisset tripl̄r dãnifica
tus: ita tres act⁹ ad quos sequunt̄ iste tres pene sunt
p̄tes vni⁹ cãe sufficiẽtis p̄xie respectu pene ɔdigne.
¶ De pn̄ia sacro dico: q̄ ista tria nullo mõ sunt p̄tes
E eius: q2 vt dictũ est di. 14. Pn̄ia sacm̄ est illa absolu
q. 4. tio sacr̄alis facta certis v̄bis ⁊c̄. Dui⁹ aũt nulla p̄s ē
ɔtritio: que est q̄dã sp̄ũale ĩ aĩa: neqꝫ ɔfessio: q2 ni
hil ē ipsius s̄nie sacerdotis: sꝫ actus rei accusantis se
neqꝫ satisfactio: sꝫ seq̄t̄ illã absolõnē sacr̄alē. ¶ Dec
tñ tria ad sacꝫ penitẽtie ad hoc: vt digne recipiat̄ re
q̄runt̄ vel p̄uia vel seq̄ntia. Simpl̄r enim req̄rit̄
ɔfessio: q2 sacerdos nõ absoluit reum arbitrarie nisi
p̄us reus sibi fuerit accusatus in foro illo. Non est ēt
vtilis illa absolutio nisi p̄cedat in cõfitēte aliqua con
tritio vel attritio. p̄tes istius distinctionis patēt ex di
dist. 14. q. 2. ctis supra. Sufficit. n. q̄ aliq̄ displicẽtia: lꝫ informis
a. 4. p̄cedat. ⁊ tũc ille capax est absolutiõis sacr̄alis. ⁊ p̄ il
lã fit ɔtritio. satisfactio aũt dꝫ seq̄ sacm̄ pn̄ie ad hoc
vt hēat efficaciam. ⁊ hoc in re vel in voto nisi iudex
posset p̄p̄ẽdere illas penas alias p̄cedentes sufficere
ad totalis pene solõnē. ista eniꝫ s̄nia sacerdotis sic ab
soluit q̄ tñ ligat. absoluit q̃dē a debito pene eterne.
F Sed ligat ad solõnē pene t̄palis nisi sit sufficiẽter iaꝫ
soluta. ipso ēt vel nullo mõ absoluit vel saltē nõ effi
caciter. nisi ille re⁹ sit ĩ se d̄bito mõ dispositus: q2 sacꝫ
est signuꝫ absolõnis iterioris q̄ iterior nõ cõcomitat̄
nisi sit debita dispõ in mente interius absoluendi.

Ad argumẽta. ¶ Ad p^m nõ seq̄t̄ si
pc̄tm̄ sit simplex. ḡ
remediũ vĩdicatiuũ vel vĩdicta pene dꝫ eē simplex.
iuste eniꝫ põt legislator statuere multas penas par
tiales corr̄ndere tanq̄ vnã vindictã itegrã vni pc̄tõ.
¶ Ad 2^m dico: q̄ pn̄ia 3° mõ dicta vel pena pro 4°
mõ corr̄ndēs alicui pc̄tõ põt accipi dupl̄r. vno mõ p̄
G tali adeq̄te corr̄ndẽte. ⁊ sic vnica penitẽtia ⁊ vna pe
na corr̄ndēt vni culpe. Et illud si hꝫ partes se hꝫ ad il
las sicut ad p̄tes integrales. Alio mõ põt accipi pn̄ia
3° mõ dicta: vel pena 4° mõ pro ḡnali rõne eius qd̄
ē tenere penã vel puniri p̄ culpa: lꝫ nõ adeq̄te. Et h̄
mõ est totũ vl̄e ad illã q̄ sunt partes integrales p̄ mõ
hoc pꝫ in exēplo. Esto. n. q̄ aliquis occidat aliũ iusta
põt eē lex q̄ pena corp̄ali puniat̄ ⁊ pena pecuniaria
tradẽda amicis occisi: ⁊ vtrũqꝫ istoꝝ est pena: ⁊ pena
pro homicidio: ⁊ hoc mõ pena pro homicidio põt di
ci vl̄is respectu pene corp̄alis ⁊ pene pecuniarie: q2
vtrũqꝫ illoꝝ est pena ⁊ pro isto peccato. Alio aũt mõ
accipiẽdo penã pro homicidio pro pena totali corr̄n
dẽte illi culpe. Sic nec punitio corporalis tñ nec pe
cuniaria tñ est pena illa: sed qd̄libet istoꝝ est p̄s in
tegralis illius pene. ¶ Et s̄m hoc pꝫ q̄ñ pn̄ia p̄dica
tur de q̄libet istoꝝ triũ diuisiꝫ accipiẽdo pro tenẽtia
alicuius pene corr̄ndẽtis culpe sꝫ non total̄r adeq̄te.
Et q̄ñ ex alia p̄te nullũ istoꝝ sine alio itegrat pn̄iaꝫ
vt est adeq̄ta culpe. ¶ Ad 3^m pꝫ q̄ neqꝫ sunt partes
sacri pn̄ie neqꝫ pn̄ie v̄tutis nec ēt actus illius v̄tutis:
sꝫ actus iperati ab illa virtute q̄ est actus p̄ximus pu
H nitiuus ⁊ pene cõcomitãtes eos sunt p̄tes effectus re
moti actus pn̄ie: tñ actus elicitus pn̄ie posset aliquo
mõ dici habere p̄tes istas nõ formal̄r: sed q̄si cãliter:
pro quãto ipse est aliquo mõ distinctus: vt impat istã
partē ⁊ illaꝫ. ⁊ hoc mõ remotissime possent dici p̄tes
ipsius virtutis pn̄ie: vt iclinat ad oēs istas infligen
das. ¶ Ad 4^m dico q̄ pn̄ie v̄tutis ⁊ actus eius elici
ti ⁊ actus eius ip̄ati opus exterius laboriosuꝫ est fru
ctus. ⁊ h̄ mõ dꝫ intelligi de ope exteriori operato. Et
cõcedo q̄ illud opus exterius nõ est p̄s pn̄ie aliquo
istoꝝ triũ modoꝝ dicte: tñ est p̄s eius qd̄ est puniri:
qd̄ ē 4^m iter illa p̄us numerata. ⁊ nõ est incõueniẽs
idē eē p̄tē posterioris ⁊ fructũ prioris. Qõ. II.

SEcundo quero. Utrũ remis
sio vel expulsio cul
pe ⁊ infusio gr̄e sint vna simpl̄r mutatio
vr̄ q̄ nõ. Aug. de v̄a ⁊ falsa pn̄ia: ⁊ ponit̄
in l̄ra hui⁹ di. c. 2. Dolẽdũ est pc̄tõri non
solũ q̄ peccauit: sꝫ q2 se virtute p̄uauit. Ex q̄ seq̄t̄ q̄
peccare non est se formal̄r priuare virtute: nec pc̄tm̄
formal̄r est priuatio virtutis. Sꝫ infusio gr̄e q̄ est vir
tus si est formal̄r expulsio alicuius p̄uationis nõ ē ni
si p̄uationis p̄p̄rie. ḡ non est ipsa expulsio culpe. ḡ est
alia materia doloris p̄uatio v̄tutis ⁊ ipsa culpa. ergo
per oppositum expulsio culpe virtutisqꝫ restitutio ē
alia ⁊ alia mã gaudij. ¶ Itē in moralib⁹ corruptio
vitij est alia mutatio ab inductiõe virtutis. ḡ fal̄r h̄
p̄batio ãntis. vitiũ est q̃dã qualitas positiua: vt timi
ditas vel parcitas. nõ eniꝫ oĩs carens fortitudine est
timidus: sed hẽns habitũ inclinantē ad timẽdum
nec oĩs carens liberalitate est parcus: sed qui acq̄si
uit habitũ ex frequenter parce agere. pꝫ etiam indu
cendo in vitijs: q2 extrema inclinãt potẽtias virtua
liter ad habitus sibi conformes. sicut media ad act⁹
sibi conformes: ⁊ ista inclinatio nõ est p̄ solam priua
tionē: sed q2 sunt forme positiue opposite: quaꝝ vna
succedit alij: sunt alie mutationes: q2 q̄tuor termi
ni: vt pꝫ in alterationib⁹ a ɔ̄rio in ɔ̄rũ. ¶ Itē ḡnatio
⁊ corruptio sunt due mutatões p̄p̄ quattuor termi
nos. s. duas priuationes ⁊ duas formas: sed hic est
corruptio pc̄ti qd̄ infuit: ⁊ quedã generatio in eē gra
tuito q2 gr̄a infundit̄. ḡ due mutationes. ¶ Item
dispositio ⁊ illud ad qd̄ disponit non sunt idē. expul

ſio culpe diſponit ad infuſionē grē ꝓbatio: qꝛ ꝑ expul
ſionē culpe eſt nō inimicus: ꝑ infuſionē vero grē eſt
amicus: ſed nō eſſe inimicū diſponit ad eſſe amicuꝫ.
Et poſſet ex hoc formari rō principalis: qꝛ nō eſt ideꝫ
deſinere eſſe inimicū: ⁊ incipere eſſe amicū: ſed per
expulſionē culpe deſinit eſſe inimicus: ꝑ infuſionem
grē incipit eſſe amicus. ḡ ⁊c̄. ¶ Cōtra. ſi expulſio cul/
pe ſit alia mutatio ab infuſione grē: aut ergo erit mu
tatio poſitiua vel priuatiua: vel (vt alij loquunt̄) deꝑ
ditiua vel acq̄ſitiua. Nō acq̄ſitiua: qꝛ mutatiōis poſi
tiue terminus ad quē eſt aliq̄d poſitiuū. illius aūt ex
pulſiōis termin⁹ ad quē poſitiuus nō eſt alius a grā.
Nec priuatiua: qꝛ tunc terminus a quo eſſet poſitiu⁹
ſed culpa nō eſt aliq̄d poſitiuum. ḡ ⁊c̄. ¶ Item ſi ſit
alia mutatio hec ⁊ illa aliquē ordineꝫ habebūt inter
ſe prioris ⁊ poſterioris: qꝛ ordinant̄ ad eūdē ſinē: ⁊
non ex equo: qꝛ nō eque īmediate attingūt illū: ſed
nō eſt ibi dare ordinē. ergo ⁊c̄. ꝓbatio minoris: qꝛ ſi
expulſio eſſet prior natura. ergo in illo priori eſſet il/
le amicus: ⁊ tñ non amicus: qꝛ non hñs gratiam ſine
qua nullus eſt amicus. Si ēt infuſio gratie eſſet prior
in illo priori eſſet amicus: qꝛ hñs gratiam: ⁊ tamen
inimicus: qꝛ habens adhuc culpam.

Uide var. in 4.q. prti. Reſpōdeo. ¶ Hec ſit p⁹ ꝯcluſio: ꝙ infu
ſio grē ⁊ expulſio culpe ſeu
magis ꝓprie loquēdo remiſſio culpe nō ſunt ſimplr̄
A vna mutatio ℞ ꝓbat̄ q̄druplr̄. p⁹ ſic. ideꝫ ſimplr̄ nō pōt
plurificari ⁊ nō plurificari ſimul: ⁊ hoc accipiēdo vni
formiter idētitatē ⁊ plurificationē: puta ſi realr̄ realr̄:
⁊ ſi rōne rōne. ℞ enīꝫ includit oppoſitū primi pncipij
qꝛ idē vt eſt idē: eēt vnū ⁊ nō vnū. Sed remiſſiones
culpaꝝ ſunt multe qñ nō eſt niſi vna infuſio grē. Eo
enīꝫ mō quo ꝗs dr̄ peccator poſt actū pctī trāſeuntē
dr̄ pctōr a multis culpis poſtq̄ꝫ multas cōmiſit. ⁊ illa
tñ quelibꝫ hꝫ ꝓpriā remiſſionē: qꝛ quelibet remiſſio
poſſet eē ſine alia. ſi tñ illā culpā cōmiſiſſet ⁊ nō aliā.
¶ Itē 2° ſic. Idē nō ſeparat̄ ab eodē accipiēdo vni/
formiter idētitatē ⁊ ſeparationē puta ſi realr̄ realiter
⁊ ſi rōne rōne: qꝛ etiā hoc icludit oppoſitū primi pn/
cipij. ſ. ꝙ idē vt eſt idem ſimul ſit ⁊ nō ſit. Sed remiſ
ſio culpe ⁊ infuſio grē pñt abinuicē ſeparī. probat̄ taꝫ
cōparādo p^m ad 2^m q̄ꝫ ecōuerſo. poſſet. n. in ſtatu in/
nocētie in gñe humano. ⁊ ita factū eſt in angelis q̄ nō
peccauerūt grā infundi abſq; culpe remiſſiōe: qꝛ nul
la culpa ifuit. Silr̄ poteſt culpa remitti abſq; hoc ꝙ
B grā infundat̄. poteſt enim deus de potencia abſolu/
ta hoīem creare in puris nālib⁹ ſine culpa ⁊ ſine grā.
ergo ⁊ poſt lapſuꝫ taleꝫ reparare: ⁊ ita remittere cul
pā ſine infuſione grē. Euidētia iſtius rōnis pꝫ ſupra
q.6. in q̄ōne de circūciſione di. p^a. ¶ 3° ſic. culpa ⁊ grā nō
ſunt formalr̄ oppoſita nec formalr̄ repugnātia. ꝓba/
tio. qꝛ tunc agēs effectiue vel defectiue potēs ſuper
eſſe vnius poſſet effectiue vel defectiue ſuꝑ nō eſſe
alterius: vt pꝫ vlr̄ in incōpoſſibilibus. volūtas auteꝫ
creata pōt effectiue vel defectiue ſuꝑ eē culpe: qꝛ ab
ipſa eſt culpa. ergo ipſa nō poſſet effectiue vel defe-
ctiue ſuꝑ nō eſſe grē: qḋ eſt falſuꝫ: qꝛ grā nō deſtruit̄
niſi annihilet̄: ſed creatura nō pōt aliq̄d annihilare.
Pꝫ ergo prīa ꝓpoſitio. ſ. ꝙ nō eſt formalr̄ repugnan
tia inter culpā ⁊ grāꝫ: ſed nō eſt vnica mutatio ab ali
quo vt a termino a quo ad aliud vt ad terminuꝫ ad
quē: niſi illa ſint formalr̄ repugnantia. ḡ ⁊c̄. ¶ 4° ſic.
vna mutatio nō eſt ad formā poſitiuā niſi a ꝓpria pri
uatione eius. culpa vt ab ea poſt actū dr̄ aliq̄s pctōr:
nō eſt ꝓpria priuatio grē: qꝛ vnico grā nō hꝫ niſi vni-
cā priuationē: multe aūt ſunt culpe ℞ mō vt dictū eſt

in p⁹ rōne. Nec valet inſtantia ꝯ maiorē: ꝙ aliq̄ mu
tatio hꝫ vtrūq; terminū poſitiuū: qꝛ iſtius mutatōis
que eſt ad grāꝫ per ſe terminus a quo eſt p̄uatio. ⁊ ꝑ
ꝯñs ꝓpria priuatio termini ad quē. ¶ 2° ꝯcluſio eſt
hec. īfuſio grē ⁊ remiſſio culpe nō ſunt due mutatio C
nes reales ℞ ꝓbat̄: qꝛ infuſio grē eſt mutatio realis:
qꝛ ē inter priuationē forme realis ad formā illam. re
miſſio aūt culpe nō ē mutatio realis. ḡ ⁊c̄. Maior hu
ius ē ꝓbata. ⁊ ex ℞ pꝫ: qꝛ hic eſt vna mutatio realis.
Minor idiget ꝓbatōe. vbi eſt intelligēdū ꝙ ſi pone
ret̄ peccatū actuale eē corruptionē vel p̄uationē for/
maliter alicuius gradus nāe vel rectitudinis nālis
vel cuiuſcūq; poſitiui ꝓprij. tūc expulſio culpe eſſet
reſtitutio iſtius poſitiui qḋ culpa priuabat: ⁊ tūc poſ/
ſet illa expulſio eſſe mutatio realis ⁊ poſitiua a p̄ua/
tione rectitudinis hui⁹ ad ipſaꝫ rectitudinē: ſed hoc
eſt iprobatū. 2. li. di. 35. qꝛ nā intellectualis ē icorru
ptibilis per quācūq; actionē ſui ⁊ ſicut tota nā ita ⁊
q̄cūq; gradus: qꝛ ſi vnus gradus poſſet corrūpi ab il
la nā per aliquā actionē ſui. ſequeret̄ ꝙ per actiōes D
aliquotiens iteratas poſſet totalr̄ corrūpi. vñ illḋ Au
gu. encħ. Pctm̄ intātū eſt malū inquantū adimit de
bono. dꝫ intelligi non ꝙ adimat de bonitate nāe in
eſſe ꝓ: qꝛ defectus effectus ꝯtingētis nō repugnat eē
qꝛ nec repugnat effectui cōtingēti: cui magis videre
tur repugnare: ſed dꝫ intelligi de adimere bonuꝫ in
actu 2°. nō q̄dē qḋ ineſt: ſed qḋ deberet ineſſe. Si ēt
poneret̄ ꝙ aliq̄ macula remaneat in aīa ꝓpria pctō
actuali: ⁊ ꝙ illa expelleret̄ in pnīa. tūc poſſet poni re
miſſio culpe mutatio realis ab illa culpa ad carētiaꝫ
eius: ſed hoc eſt iprobatuꝫ ſupra di. 14. q. 1. arti. 1. vbi
oñſum eſt ꝙ poſt actū culpe trāſeūtē interiorē ⁊ ex/
teriorē p̄ter iniuſtitiā hītualē: q̄ eſt carētia grē ⁊ vnica
in vna aīa nō remanet aliq̄ iniuſtitia actualis ꝓpe a
q̄ dicat̄ pctōr tali pctō: qꝛ nō eſt īmediate receptiua
illi⁹ obliq̄tatis: q̄ nata ē eē in pctō actuali: ſed tñ me
diāte actu in quo ꝓrio ſit illa obliq̄tas. ḡ poſt actum
tranſeūtē tñ remanet aīa obligata ad penā ꝓpriam
corrñdētē illi culpe cōmiſſe: ⁊ iſta obligatio dr̄ reat⁹
ille qui manet in aīa poſtq̄ꝫ trāſit actus pctī intrinſe/
ci ⁊ extrinſeci. ¶ Ex ℞ pōt ꝓbari minor rōnis illius
p̄accepte ſic. Obligatio ad penā pro culpa cōmiſſa nō
eſt aliq̄d reale in aīa poſt actū p̄teritū: ſed ē tñ relō
rōnis in obiecto volito vt volitū eſt. ḡ remiſſio q̄ eſt
ab obligatione illa ad nō obligationē nō eſt mutatio
realis. ꝯñtia pꝫ: qꝛ nō eſt mutatio realis niſi ſit in ter E
minū realē poſitiuū vel priuationē realē. Añs decla/
rat̄: qꝛ ſicut volitū a me ꝑ hoc ꝙ eſt a me volitū nul/
lā hꝫ formā realē nouā abſolutā vel relatiuā: ſꝫ tñ re
lationē rōnis corrñdētē reali volitiōi in me: ita ꝑ hoc
ꝙ aliq̄s eſt volit⁹ vel ordinat⁹ ad penā a voluntate
diuina poſtq̄ꝫ cōmiſit culpā: cū culpa nō remaneat nec
aliqḋ reale poſitiuū vel priuatiuū: nec alia relatio rea
lis fundata ſuꝑ culpā remanebit: ſed tñ rōnis. ⁊ hoc
indifferēter accipiēdo relōnē rōnis pro obiecto voli
to ſicut pro obiecto intellecto: vt dcm̄ eſt in p⁹ li. diſt.
45. q. 1. qꝛ nō magis eſt realis collō obiecti voliti ꝑ
actū volūtatis ad aliud q̄ꝫ cōparatio obiecti itellecti
ad aliḋ ꝑ actū intellectus. ¶ Cōtra ℞. nō eſt trāſit⁹ a
ꝯdictorio in ꝯdictoriū ſine aliq̄ mutatiōe: ſed qñ iſti
remittit̄ culpa eſt trāſitus talis: qꝛ ante remiſſioneꝫ F
iſte eſt ordinatus ad penā ⁊ dignus pena: ⁊ poſt nō.
ergo ⁊c̄. Maior pꝫ. qꝛ ſi nulla eſt mutatio: nō eſt rō
quare magis nunc pars vna ꝯdictionis eſt vera q̄ꝫ
alia: ⁊ prius alia vera magis q̄ꝫ nūc: ⁊ pōt hec proba/
tio vlterius deduci: ꝙ talis tranſitus non pōt eſſe ſi/

ne mutatiōe reali: qr mutatio rōnis opz q reducat
ad aliquā mutationē realē. Minor pbat: qr anteq̄
culpa remittat iste est ordinatus ad penā ⁊ dignius
pena: q̄n remittit nō ordinat ad penā: nec est dign⁹
pena. ¶ Et cōfirmat: qr ante remissionē intellectus
diuinus scit ipm ēē puniēdū. g illud scitū est verum.
post remissionē aūt scit illū nō ēē puniēdū. g illud est
verū. g est trāsitus. ¶ Et pōt argui ex ꝯne pbata vltē
rius: qr cū ista mutatio nō sit in volūtate diuina nec
in actu eius. g erit in isto cui culpa remittit. ⁊ p ꝯns
remissio culpe in isto ſm ppriā rōnē eius est aliqua
mutatio. ¶ R̄. hic p̄mo vidēdū est aliqd de volūta/
te creata: postea ad ppositū applicādū. volūtas autē
creata: lz nō possit simul velle affirmationez ⁊ nega/
tionē eidē pro simul. tñ pōt nō simul velle illa eidem
pro simul: scilz p diuersos actus sibi inuicē succeden
G tes: ⁊ pōt simul velle illa eidē nō pro simul: ⁊ hoc ei/
dē nullo modo in se variato ante terminū volitiōis.
pz si simul cōsideret idem pro diuersis nunc ⁊ pro il
lis opposita sibi cōpetere. Sed nec necesse est illud
cui vult affirmationē ⁊ negationē: pro diuersis nunc
variari ex illa volitiōe nisi illa sit cā sufficiēs illoꝝ op/
positoꝝ ⁊ sit volitio absoluta nō cōditionata. si enim
nō posset esse cā illoꝝ ⁊ sit volitio absoluta. vtpote si
ambo nō sint cābilia extra: qr sunt tm̄ entia rōnis: vt
volo huic dñiū vel aliqd tale qd nō est cābile realiter
in illo: vel si illud volitū isti est cābile: non tñ ab hac
volūtate: vt volo isti btitudinē: que est qdda reale cā
bile in isto: nō tñ a volūtate mea. Si ēt sit cābile rea/
liter in isto ⁊ a volūtate mea iperāte cābile illud: ve/
lim tñ isti cōditionaliter pro. a. ⁊ oppositū pro. b. cōdi
tionaliter: nec opz hoc oppositū pro. a. nec illud p. b.
inesse isti nisi cōditio stet pro vtroq3 vel altero. ¶ Ad
ppositū quecunq3 absoluta obiecta exceptis pctis ⁊
gnāliter inordinate volitis: volūtas creata pōt velle
pro eodē nūc vel pro alio ⁊ alio: ⁊ hoc siue vno actu
siue diuersis. volūtas diuina pōt vno actu velle eidē
D pro eisdē nunc vna volitiōe realiter. sed diuersis ſm
rōnem: qr voluntatē esse limitatā ad aliq̄ obiecta se/
cundaria precise: ita q in alio nō possit esse imperfe
ctionis in volūtate. ⁊ per ꝯns pro diuersis instantib⁹
pōt velle affirmationē ⁊ negationez isti nullo modo
in se variato ante actuz volitiōis: ⁊ hoc magis pōt q̄
voluntas creata: qr minus depēdet eternū a tpali q̄
actus tpalis a tpali: imo nō depēdet. q si illa affirma
tio ⁊ negatio quā vult illa volūtas isti nō variato i se
vnū pro. a. ⁊ alteruz pro. b. sint simplr cābilia: qr sunt
realia. seqtur q sunt causabilia a volūtate diuina: qr
est oipotens: sed si nō sint causabilia vel volūtas illa
velit tm̄ alterū vel ambo conditionalr: seqt q illa
volūtas volet isti vnū oppositū pro. a. ⁊ aliud pro. b. ⁊
sine omni istius mutatione: sine ēt omni mutatione
sui in se ⁊ in actu suo: ⁊ sine mutatiōe obiecti vt obie
ctū est: qr ⁊ volitio ⁊ obiectuz vt voluntati ꝯobicit
hz esse i eternitate: nec posset obiectū variari vt obij
cit actui sine variatione actus. ¶ Ex hoc ergo sequi
I tur q voluntas diuina pōt velle isti affirmationē di
cat. c. pro instāti. a. ⁊ eidē negationē dicat. o. pro in/
stāti. b. absq3 omni mutatione in voluntate diuina:
vel in obiecto vt obiectū est: vel in aliquo extra. Et
hoc si inter illa opposita nō sit nata esse mutatio: pu
ta qr affirmatio nō est nisi tm̄ affirmatio rōnis. ⁊ per
ꝯns negatio est tm̄ negatio entis rōnis: vel si volun/
tas nō velit illa nisi tm̄ cōditionaliter vel ambo vel
alterū. Sed qr nullū ens rōnis est nouū nisi per no/
Speculare diligent hec nuz actū voluntatis vel intellectus. ista cōditio. s. de

ente rōnis nō saluat trāsitū a ꝯdictorio in ꝯdictoriū maiorib⁹ applicāda diffi
sine mutatione: lz non inter illa q̄ sunt rōnis: tñ inter cultatibus.
actū ⁊ nō actū: pp ergo oipotētiā volūtatis diuine nul
lo mō pōt velle isti. c. pro. a. ⁊ o. pro. b. sine mutatiōe
aliq̄ in isto. ⁊ hoc si velit illa volitione efficaci ⁊ abso/
luta: sed si velit ambo vel alterū ꝯditionaliter: ⁊ con
ditio nō existat: nec tūc reqrit mutatio: voluntas aūt
creata: qr nō est oipotēs pōt absolute velle eidez nō
variato. c. pro. a. ⁊. o pro. b. ⁊ sine aliq̄ mutatiōe pce/
dēte vel sequēte. ¶ Ad formā ergo rōnis ꝯcedo ma
iorē pprie accipiēdo trāsitū: sz minorē isto mō nego:
qr volūtas diuina pro instāti pro quo iste peccat ⁊ p
toto tpe habito vsq3 ad inst. is. b. vult illū esse punien
dū. nō put puniēdū est participiū futuri tpis passiui:
sed put est nomē. i. vult illū esse dignū puniri: qd ni/ K
hil aliud est nisi velle punire istū pro tūc: ⁊ hoc voli/
tione ꝯditionata. videlz si fiat in termino: vel si in in
stāti. b. peniteat vult istū p tūc. ⁊ pro toto tpe habito
vsq3 ad instās noui pcti nō esse puniēdū: qd est velle
istū ꝯditionalr nō punire si fiat in termino hic g non
est trāsitus aliqs ab vno opposito in aliud oppositūz:
sed hic ē circa idē obiectū velle cōditionatū affirma
tionis pro vno instāti ⁊ velle cōditionatū negatiōis
pro alio instāti. Et ista duo velle in eternitate simul
stant ⁊ circa obiectū in eternitate volitū: lz nō p eter
nitate: sed pro alio ⁊ alio nūc. ¶ Per hoc pz ad illaz
pbationē de intellectu diuino qui scit istū an remis
sionē ēē dignū pena: ⁊ post remissionē nō esse dignū.
hoc eniz nō est aliud q̄ scire istū esse ordinatū ad pe
nā p actū voluntatis cōditionatū pro illo instāti pro
quo sic est ordinatus: ⁊ nō ordinatū pro illo instanti
pro quo sic nō est ordinatus. ¶ Si arguas q oimo/
da simultas est incōpossibilis. qr tūc simul vellet op
posita ⁊ pro simul. necio. g reqrit ibi vltra aliq̄ succes
sio: ⁊ p cōsequens aliqua mutatio. ¶ R̄. nō reqrit aliqua
successio act⁹ ad actū: neq3 act⁹ vt tēdit sup obiectū
ad actū vt tēdit sup aliud obiectū: qr in eternitate tē L
dit sup vtrūq3: sed nec successio vnius obiecti ad al
terū in se extra: qr nō reqrit ad istā dei volitionē exi
stētia rei extra. sicē nec tpale ad eternū: sed reqrit ibi
aliq̄ successio eoꝝ q̄ sunt obiecta i ēē obiectiuo: nec Speculatio subtilissima.
hoc ē idē sic hre ordinē. ⁊ hre ordinē in obiici: qr pri⁹
vt prius: ⁊ posterius vt posterius prit simul intelligi
ita q in obiici ipsi intellectui nō hz ordinē: ⁊ tñ ordo
est ipsoꝝ vt sunt obiecta. s. in esse eoꝝ obiectiuo: nec
ex isto ordine obiectorū in esse obiectiuo sequit aliq̄
mutatio: qr oppositū nō succedit opposito neq3 i co/
gnosci neq3 in esse. ¶ Si arguas ꝯ hoc. qr semp stat
difficultas rōnis: qr p̄ est vna ps ꝯdictiōis vera. s. iste
est ordinatus ad penā. 2⁹ altera. s. iste nō est ordina/
tus ad penā: sz nō est trāsit⁹ a ꝯdictorio in ꝯdictoriū
sine mutatiōe. g ⁊c. ¶ R̄. in eternitate hec est vera.
iste pro. a. est ordinat⁹ ad penā. ⁊ iste pro. b. nō est or
dinat⁹ ad penā: nec ista sunt ꝯdictoria simul vera: nec
succedētia sibi inuicē in veritate: sed illa pro qb⁹ af/
firmatio ⁊ negatio denotant in esse apprehēdunt vt
succedētia sibi realr vl possibilr. Uel aliter nihil aliud
est. iste est nūc ordinatus ad penā. nisi iste est volit⁹ M
ad penā pro. a. si tunc iudicet. ⁊ iste postea nō est or/
dinatus ad penā. i. iste nō est volitus ad penā pro. b.
si tūc iudicet. ⁊ hec nō sunt ꝯdictoria: q aūt vtraq3
volitio ista ptinēs ad retētionem ⁊ remissionē culpe
nō sit nisi cōditionata. pz. qr si vellet absolute pecca
torē statim cū peccat punire statim puniret. ¶ Con
tra totū istū pcessum de diuersis nūc pro qb⁹ est of/
fensa ⁊ remissio. Arguit: qr deus posset angelo pec/

canti in euo exiti absq3 oi tpe remittere offensam. ꝛ
tunc nō esset dare talia diuersa nūc pro quib⁹ eēt cul
pa ꝛ remissio: maxie si ponat euū indiuisibile. ℂ Si
dicat ꝙ tūc eēt aliq̄d euuz culpe. ꝛ tūc desineret eē ad
ueniēte remissiōe. ℂ Cōtra: qꝛ alter istoꝝ duoꝝ vel
culpa vel remissio ē tm̄ puatio: ꝛ ita nō hȝ ꝓpriū euū
cōparando ēt ad euū angeli manētis p̄ sub culpa po
stea sub remissione: ꝛ tn̄ illo euo codē ꝛ p illo instā
Additio.q. p̄ª ꝛ 4ª. ti essent illa duo opposita. ℂ Rº istius q̄rat. 2. li. di.
2. q. de successione eui. ℂ Dici pōt s̄m Jo. de baso
lio. Euū forme simplr̄ est idiuisibile tn̄ ꝟtualr̄ vt co
existit plurib⁹ ptibus tpis est diuisibile. Sed esto ꝙ
deus remittat isto mō culpā post offensā sine oī mu
tatiōe siue in actu siue i obiecto vt obiectū ē. siue in
obcto vt extra. nōne huic actui remissiōis correidet
in petro cui remittit extra aliq̄ mutatio rōnis: vr̄ ꝙ
sic. qꝛ aliōqn nō magis eēt. p. absolut⁹ seu recōcilia/
tus post remissionez q̄ an. ꝙ si correidet: de illa erit
q̄ō an sit eadē cū illa gratificatōe an alia. ℂ Pōt dici
ꝙ vbi actus iu quo obiectū hȝ eē rōnis pōt eē termi
nus mutatiōis realis ibi pōt obiectū mutari muta/
tiōe rōnis. sicut lapis pōt fieri de nō itellecto intellc̄s
a me: qꝛ intellectio eius in me pōt eē noua. Sȝ vbi
actus nullo mō ē termin⁹ mutatiōis realis ibi obie
ctū vt in actu nō pt̄ mutari mutatōe rōnis. hmōi est
velle diuinū. ꝛ p ꝯñs petrus vt ē obiectū isti⁹ actus
qꝛ vt extra hn̄s eē nouū nō hȝ nouiter rōnē obiecti:
sȝ vniformiter in eternitate: ꝛ ita nulla vr̄ eē cōcedē
da mutatio nec rei nec rōnis in petro: qn̄ dr̄ culpa si
bi eē remissa: ꝯcomitat tn̄ ibi remissionē illā actiuā
dei ꝛ passiuā s̄m dici in petro quedā mutatio realis
ꝛ hoc semꝑ de potētia ordinata q̄ est ad gratificādū
petrū: qꝛ de potētia ordinata nulli remittit deus ꝑ
a. qn̄ illū pro tūc gratificet: sȝ d̄ potētia absoluta ꝛ in
re extra: ꝛ in actu intra pro eternitate possent ista se
parari: vt. s. remitteret petro i. a. aduenīēte. a. q̄d nō
est nisi actus imanēs deo: ꝛ tn̄ nō gratificaret ipm̄
in. a. aliquo actu trāseūte extra si in eternitate vellet
remittere in. a. ꝛ tn̄ nō vellet i eternitate gratificare
pro. a. qꝛ p̄m nihil dicit nisi negationē actus positiui
q̄ est velle punire. 2m aūt dicit actū aliū positiuum.
ℂ Et si obiicias ꝙ nō pt̄ alr̄ se hēre petr⁹ ad diuinā
volūtatē vt punitiuā vl̄ nō punitiuā: nisi qꝛ alr̄ se hȝ
s̄m aliq̄d aliud puta: qꝛ accept⁹ vel nō acceptus: qꝛ
obiectū nō variatū i se s̄m aliq̄d pri⁹ actu nō alr̄ obii
cit volitiōi diue. Hec est falsa: qꝛ volūtas nr̄a pt̄ alio
actu aliter se hr̄e ad obiectū vniformiter se hn̄s i se
ante actū: ꝛ posset si semꝑ hēret eundē actū contin
Aliorum genter transeuntem super obiecta secundaria.

Ad argumenta

ℂ Ad p̄m cōcedo ꝙ pctm̄ nō ē for/
maliter puatio gr̄e: vt ꝓcesserūt alique rōnes ad pri/
n mā ꝯnē. ꝛ ex hoc pȝ. ꝙ inductio gr̄e ꝛ cuiuslibet ꝟtu/
tis nō est formalr̄ expulsio culpe. Sed si ex illa auctē
velis ꝓbare duas esse mutationes infusionē ꝛ expul
sionē. ꝑ hoc ꝙ peccare ꝛ gratiā corrūpi sunt due mu/
tationes. ergo a simi in ꝓposito. dico ꝙ ꝯñtia nō valet
qꝛ illa culpa ad quā est motus pcti vel peccādi non
manet vsq3 ad infusionē gr̄e: nec ēt tūc posset eē ter/
minus a quo ꝓprie mutatōis. Sed illa culpa trāseū/
te manet sola obligatio in isto vt est obiectū scd̄ariū
voluntatis diuine. ꝛ illa in iustificatione nō pōt esse
terminus a quo alicuius mutationis proprie. ℂ Ad
2m pȝ quare sunt ibi due mutationes in moralib⁹:
qꝛ sunt ibi q̄tuor termini: duo positiui reales ꝛ duo
priuatiui reales. nō sic h̄. Per idē pȝ ad illud de ge/
neratione ꝛ corruptione. ℂ Ad vltimuz de dispōne
ad formā ad quā disponit: dico ꝙ ista remissio puat/
tiua que est carētia obligatōis ad penā nō est aliqua
dispositio realis ad amicitiā seu gr̄az. ꝛ iō ipsa remis
sio accepta q̄si terminata ad hāc carentiā nō est aliq̄
mutatio realis. Si ergo accipias ꝙ remissio muta/
tio est dispositio ad illaz mutationē q̄ est infusio gr̄e
nego qꝛ remissio nō est aliqua mutatio neq3 actiua O
neq3 passiua nec rei nec rōnis. Et ꝑ eadē posset rnde
ri ad quattuor rōnes positas ad p̄mā ꝯnē i solone q̄ō
nis. si tn̄ ille ab aliquo extēderent ad ꝓbādū ꝙ sunt
due mutatiōes q̄d negatū ē in 2ª ꝯne. Maior. n. p̄ª
rōnis si sic accipiat q̄cq̄d multiplicat vel plurificat i
sua entitate tali q̄li est aliud realr̄ ab illo q̄d nō pluri
ficat in sua entitate: falsa est nisi sit ens reale. ꝛ iō re/
missiōes que plurificant taliter q̄liter sunt entes: qꝛ
tm̄ rōnis entia sunt: ꝛ infusio gr̄e est vna: non sequit
ꝙ ille sint alie mutationes ab illa. sed bene sequitur
ꝙ non sunt eadē sibi: qꝛ vlr̄ plurificatū in sua entita
te tali quali non est idē nō plurificato accipiendo si/
milē plurificationē hincinde. ℂ Consilr̄ maior 2ᵉ rō
nis q̄cq̄d separ ab alio i suo esse est aliud realiter ab
illo. falsa est. nisi sit in suo eē ens reale. ℂ 3ª rō ꝛ 4ª
nō probant pluralitatem istoꝝ tanq3 duarū mutatio
nū: sed tm̄ qꝛ illa mutatio que est ad gr̄az non habet
pro per se termino a quo culpam q̄d concedo.

Ad rationes

in oppositū. ℂ Ad pri/
mā dico ꝙ sicut reatus
vel plani⁹ obligatio ad penā que sola manet post trā P
situm actus interioris ꝛ exterioris in pctō est ens: qꝛ
rōnis ꝛ sic est ens positiuū. ꝛ per ꝯñs non reatus vel
nō obligatio vel nō debituz est priuatio entis rōnis:
ꝛ ita si eēt alicubi trāsitus rōnis ab obligatōe ad non
obligationē illa eēt mutatio rōnis puatiua vel deꝑdi
tiua: sed illa nusquā est nec in actu volūtatis diuine
nec in obiecto vt obiectū est: nec in obiecto vt extra
nisi dicat ꝙ pro tāto est in obiecto extra: ꝑ quāto il/
lud obiectū ē in illo nūc pro quo actus volūtatis di/
uine respicit illud obiectū. ꝛ tūc obiectū extra trāsi/
re a nō esse in isto nūc ad esse in illo nūc est cōcomi/
tāter mutari mutatōe rōnis ab obligatiōe ad nō ob
ligationē. Cū ḡ arguis ꝙ non sit mutatio deꝑditiua:
qꝛ terminus eius a quo nō ē aliq̄d positiuū nego: nec
tn̄ culpa est aliq̄d positiuū nec illa manet: sed obliga
tio sequēs cōmissionē culpe est aliq̄d positiuū: ꝛ illa
remanet. ℂ 2m argm̄ de priori ꝛ posteriori ponderat Th. 17. dist.
ab aliquibus in ista mā: qꝛ ponēdo distinctionē isto/ 4. q. i. ar. 4.
rū tanquā mutationum querit ordinē inter ea. Bre/ in ꝑncipio.
uiter dico ꝙ s̄m phm̄. 5. meta. c. de p̄ori. ꝛ 9. met. c. Ric. ead di.
7. Aliqua sunt priora generatione aliq̄ ꝑfectione. ꝛ ar. 4. q. 4.
iste p̄oritates cōiter econuerso se hn̄t. In via eniz ge T. c. 16.
nerationis iperfectiora sunt p̄ora. hoc mō dico ꝙ si ex T. c. 15. ꝛ cir
pulsio culpe eēt aliq̄d ens. ꝛ infusio gr̄e: via gn̄atiōis citer.
p̄or esset expulsio culpe: sed econuerso via ꝑfectiōis Q
por esset infusio gr̄e: qꝛ imediatior ipsi fini q̄d est sim
pliciter ꝑfectū in isto ordine. Silr̄ de p̄oritate ꝯñtie
pȝ ꝙ iperfectius est p̄us. sic aial est p̄us s̄m ꝯñtiā q̄
hō ꝛ vlr̄ ꝯñs est iperfectius q̄ añs. sic eo mō quo eēt
ꝯñtia inter ista: expulsio seq̄ret ad infusionē gr̄e. non
ecōuerso. non eni sunt opposita imediata simplr̄ ex
nā extremoꝝ: sed ex instōne diuina. ꝛ non sequit in
ductio vni⁹ ad amotionē alteri⁹ nisi in oppositis im
mediatis s̄m se: sed an gr̄am sequat expulsio culpe
dubiū est. cū non sint formalr̄ opposita: vt ꝓbatū est
in 3ª rōne ꝛ p̄ª ꝯne solonis: sed posset dici negando
illud: qꝛ ꝯdictio est esse amicū deo ꝛ non amicū. per
gr̄am

grām est amicus.per culpā vō inimicus.ḡ ꝛc. ℭ Sȝ
hoc nō cogit:qꝛ amicitia ꝑ grām est ordinari ad vitā
eternā.inimicitia ꝑ culpā est ordiari ad penā ɔdignā
hec pñt sil' stare.lȝ ñ ꝑ eo nūc.saltē quocūqꝫ sint oppo
sita magis videt̄ formalis ɔ̄ītia ad inesse grām nō in
esse culpā q̄ꝫ econuerso:qꝛ in 2° aīs nullo mō ponit
ɔ̄is. ℭ Sed si queraẗ de p̄oritate cāliātis inter ista.
ℭ Rñ° nō est qō.nec.n.ista negatio obligationis q̄ nō
R est nisi negatio entis rōnis.cā est grē:nec econuerso.
qꝛ solo volūtas diuina ex sua iustitia determinat illā
obligationē sed ex misicordia nō obligationē. ℭ Si
q̄ras quē ordinē hñt ista.s.grā ꝛ ñ culpa:vt sīt obiecta
scd̄aria diuine volūtatis: ℭ Rñ°.sicut dcm̄ est li.p̄.di.
41.q.de p̄destinatione:eo mō quo est ordo volītiōis
S diuine ad obiecta scd̄aria.p̄us enī vult ꝑpinquis sini
ꝛ ita simplr̄ p̄us vult isti p.a.postq̄ꝫ.s.peccauit grām:
q̄ꝫ nō vindicare:loquendo de p̄oritate ītētionis. Sȝ
exequendo vult econuerso.sic.n.p̄us vult istuȝ hēre
menta q̄ꝫ gl'iam:ita vult p̄us ordine executionis isti
nō ineē culpā q̄ꝫ ineē grām. ℭ Uel si dicat̄ q ꝑ inesse
vel nō inesse nihil ponit̄ in isto extra:sed tm̄ vt est ob
iectū volūtatis diuine pōt dici ɔ̄iter q hec obcta s̄m
ꝑfectionē hñt ordinē quēdā vt in ea tēdit volūtas di/
uina:sȝ s̄m cāliātē vel g̃ationē nullū ordinē hñt.

ℭ Hic oritur questio multiplex ꝛc. Distinctio. XVII.

Questio.I. Circa istā di.17ᵃᵐ q̄ro hāc
qōnē.Utꝝ necīū
sit ad salutē pctōri ɔ̄fiteri sua pctā ols
suo sacerdoti:vl' q nō. Ambr̄.sup illō
Luc.22.vbi hr̄ q petrus post negatio
nē xp̄i fleuit amare.dicit sic. Lachry/
me lauāt delictū qō voce pudor ē ɔ̄fiteri. lachrymas
zi petri lego:satisfactionē nō lego. ℭ Iteȝ sup illud p̄s.
Dixi ɔ̄fitebor ꝛc.dicit Cassiodorus. Dixi.i.apud me
deliberaui q ɔ̄fitebor.ꝛ tu remisisti.sequit̄ magna
misicordia dei q ad solā ꝑmissionē dimittit pctm̄.
ℭ Itē Aug.ibidē nōdū ꝑnunciat.sed ꝑmittit ꝑnun
ciatuꝝ.ꝛ de° remittit.Iteȝ Ezech.18.Quacūqꝫ hora
pctōr ingemuerit vita viuet.Ad h̄ ēt ponunt̄ alie au
ctoritates h̄ in lr̄a de Lazaro.Jo.12.qꝛ p̄us resuscita
Luce.18. tus ē q̄ꝫ solut° ab institis ꝛ de leprosis Luc.17. ℭ Itē
Luce.20. ꝑ rōnē sola p̄cepta decalogi sunt necīa ad salutē iuxta
missionē xp̄i Matth.19.Si vis ad vitā ingredi serua
mādata.Et alibi mādata nosti.hoc fac ꝛ viues.ḡ si cō
fessio eēt simplr̄ necīa cōtineret̄ sub aliquo decē mā/
datoꝝ decalogi:sed ñ ɔ̄tinet̄:qꝛ hmōi p̄cepta sunt de
lege nāe:ꝛ ad min° ligabāt tp̄e legis mosayce:sȝ nec
in lege nāe nec l lege mosayca erat obligatio ɔ̄fitēdi
sua pctā hoī.Itē nullus obligat̄ ad īpoīe:sed mutus
nō pōt loq̄. ℭ Itē ols extraneus inter illos q̄bus est
barbarus est mutus.ḡ nō tenet̄ ɔ̄fiteri. ℭ Itē nō hñs
sacerdotē p̄ñtē nō pōt ei v̄botenꝰ ɔ̄fiteri pȝ.nec tenet̄
ꝑ scriptū:qꝛ sup h̄ nō inuenit̄ p̄ceptū editū. ℭ Item
nullus tenet̄ mētiri:imo ex lege diuina non mētiri:
saltē ꝑnitiose:sed hñs ɔ̄sciam q ꝑ totā suā vitā vixit I
nocēter ꝛ sine pctō mortali:si ɔ̄fitēret̄ se peccasse so/
lē mortalr̄ mētiret̄.ḡ ꝛc. ℭ Cōtra Jac.5° Cōfitemini
alterutrū pctā vr̄a.ꝛ in canone ē de pe.di.i.adducūt̄
multe auctes q̄s ēt magr̄ ponit in lr̄a.vna est Ambr.
In libro de paradiso. Nō pōt q̄sq̄ꝫ iustificari a pctō nisi añ fuerit pctm̄ con
fessus. ℭ Itē Aug. Nemo dicat sibi occulte ago peni
In libro de penitentia. tentiā nouit deus:qꝛ in corde ago.sequit̄.ḡ sine cā di
ctū est q̄ solueritis sup terrā erūt soluta in celo ꝛ sine
cā claues date sunt v̄bum xp̄i frustramus. Et idē sup
illud p̄s.non absorbeat me ꝑfundum.puteus est ꝑ/
funditas iniquitatis in quem si cecideris nō claudet
super te os suū si tu non clauseris os tuum.

In ista qōne tria videnda sunt. ℭ Primo q̄
p̄cepto tenet̄ q̄s ad ɔ̄fessionē pcti sui
faciēdā sacerdoti: ℭ 2° q̄d icludit istud p̄ceptū de cō
fessione. ℭ 3° q̄d circa illud est ꝑ p̄ceptū ecclesie expli
catū: ℭ De p̄ ad ꝑpositū non possumus inuenire pre A
ceptū quo teneat̄ q̄s ad cōfessionē nisi iuris nālis vel
positiui.ꝛ h̄ vel diuini vel ecclastici.Illud aūt est ve
rū de iure nāli cuius v̄itas est nota ex terminis ꝛ ta/
le est p̄nᵐ in lege nāe.sicut ꝛ in speculabilib° p̄nᵐ no
tum est ex terminis:siue qō sequit̄ euidenter ex tali
v̄o sic noto:cuiusmodi est ɔ̄clōo practica demōstrata.
ꝛ stricte loquēdo nihil aliud est de lege nāe nisi p̄nᵐ
vel cōclusio demr̄ata:sic tñ extēdendo q̄nqꝫ dr̄ illud
eē de lege nāe qō est veꝝ practicū ɔ̄sonaȝ p̄ncipijs ꝛ
ɔ̄nib° legis nāe intm̄ q statim notū est oīb° illō ɔ̄ue
nire tali legi. ℭ Et ex h̄ pȝ q ñ recte loq̄t̄ Gratian° d̄ In decretis
iure legis nāe volēs illa q̄ sunt in scripturis veteris vl' di.p̄.hūanū.
noui testi de lege nāe eē:qꝛ nec illa oīa sunt p̄nᵃ pra/
ctica nota ex termis.nec ɔ̄nes practice demr̄ate.nec
v̄a euidenter ɔ̄sona talib° p̄ncipijs ꝛ ɔ̄clōnib°.expo
nēdus.ḡ est q extēdit ius nāle ad ius positiuū ab au
ctore nāe vt distinguit̄ ɔ̄ ius positū ab aliq̄ q̄ nō ē au
ctor nāe. ℭ 2ᵐ mēbꝝ.s.de lege positiua diuina pȝ ex
p̄dictis.Quecūqꝫ.n.ɔ̄tinent̄ in scriptura ꝑ tp̄e ꝑ q̄ sīt B
obseruāda:ꝛ tñ nō sunt nota ex terminis nec demr̄a
bilia ex talibus notis nec statim ɔ̄sona talibus veris
euidēter sunt mere de iure positiuo diuino:cuiusmo
di sunt oēs cerimonie iudeoꝝ ꝑ tp̄e illi° legis.ꝛ xp̄ia
noꝝ ꝑ tp̄e legis nr̄e:nec.n.est notū ex termis nec de
mr̄atū:nec euidēter ɔ̄sonū talib°:q de° sit colēd° in
īmolationib° bestiaꝝ veteris legis:ꝛ h̄ ꝑ quocunqꝫ a.l. hostiarū
tp̄e:nec q sit colēdus in cerimonijs nostris: puta in
oblatiōe eucharistie vel cantu psalmoꝝ:lȝ ista sic sint
ɔ̄sona legi nāe q nō repugnēt. ℭ Hoc etiā pȝ:qꝛ illa
que sunt de lege nāe siue ꝑprie siue extēsiue semper
sunt vniformia:nō sic hmōi ceremonie q̄ erant alie
pro tp̄e alteri° legis. ℭ 3ᵐ mēbrū pȝ.qꝛ vltra ius posi
tiuū diuinū qō ɔ̄tinet̄ in scriptura diuia ecclīa statuit
multa ꝛ ꝑ ꝑ obseruātiā honestiorē in moribus:ꝛ ꝑpt̄
reuerētiā maiorē in suscipiēdis ꝛ dispēsandis sacris.
ℭ Ad ꝑpositū dico q nō tenet̄ q̄s p̄cepto legis nāe C
ad ɔ̄fessionē pcti ꝺ q̄ querit̄:qꝛ tūc hec obligatio fuis
set ꝑ statu vel tp̄e cuiuscūqꝫ legis:qō falsū est:qꝛ nec
erat I statu inocētie.nec I statu legis mosayce. ℭ Sȝ
ɔ̄ h̄ obijcit̄ ꝑ glo.sup illud Gen.3°.Adā vbi es.vox ē
inq̄t increpātis ꝛ ɔ̄fessionē inq̄rētis ꝛc.ḡ fuit ɔ̄fessio
in tp̄e legis nāe post lapsum. Silr̄ de Aarō ꝛ filiis ei°
legit̄ in Leui.q debuerunt ɔ̄fiteri pctā filioꝝ isrl'. Et Ca.16.ꝛ iiii.
frequēter dr̄ in lege q q̄ peccasset dēret ɔ̄fiteri pctm̄
suū:ꝛ offerre tale vl' tale sacrificiū. ℭ Hoc ēt ɔ̄firmat̄
qꝛ in veteri testō multe sunt auctes de ɔ̄fessione fa/
ciēda.sicut illud.Iust° p̄or accusator est sui.ꝛ hmōi.
ℭ Itē q sit ɔ̄clōo sequēs ex p̄ncipijs legis nāe.ꝑbat̄: Prouer.18
qꝛ hec est nota q q̄libet reus debet iudicari:ꝛ ista q
nullus debet eē iudex in cā ꝑpa.ḡ reus debet iudica
ri ꝑ aliū:nō pōt iudicari ꝑ aliū nisi accuset̄ illi alii:nec
pōt accusari nisi a seipso si pctm̄ suū sit occultū.ḡ debȝ
seipsum accusare alij a quo iudicet̄.ꝛ magis est ɔ̄so/
nū rōni q in secreto q̄ꝫ in publico si pctm̄ sit occultū
imo forte satis notū rōe nāli:si pctm̄ sit occultū q ac/
cusatio dȝ eē occulta:ḡ ex ꝑpōnibus notis legis nāe
vel saltē valde euidēter ɔ̄sonis sequit̄ ɔ̄fessionē istaȝ
secretā ꝑprij pcti eē faciendā alij.Et tunc nulli rōna-

bilitis q̃ sacerdoti. ℭ R° ad p^m arg^m. q̧ Adā non de
buit peccatū suū occultasse deo: quia ipse est iudex: cui
manifestū est oē peccatū coram quo q̃libet re⁹ debet
recognoscē peccatū suū. ⁊ hanc ↄfessiōez de⁹ requisiuit
ab eo quā nō solum nō fecit: sed peccatū suuʒ excusauit
retorquēdo in mulierē. dixit mulier quā dedisti mi/
hi ⁊c. Uñ illō non concludit q̧ in illa lege eēt ↄfessio
faciēda hoi: sʒ eēt facienda deo icrepāti. ℭ Ad 2^m in
D tota lege mosayca non fiebat ista ↄfessio de qua loq̃/
mur: sed de pctīs occultis tñ deo fiebat cōfessio: de
q̃busdam tñ defectib⁹ publicis ⁊ obseruātia legaliuʒ
fiebat confessio: vt vniuscuiusq̃ꝫ: qui .s. obtulit pro tali
delicto sacrificium. Et gnālis ↄfessio sacerdotis pro
pplo erat ista. iniuste egim⁹: peccauimus ⁊ hmōi. Et
Ps. 105. isto modo publica ↄfessio sacerdotis erat quedā dispo
Nūeri. 21. sitio ad petēdā misericordiaʒ dei pplo. sic ⁊ modo in
ecclīa nō ↄfessione ista de qua loq̃mur ↄfitemur nos
peccasse ⁊ petimus misericordiaʒ ⁊ nobis ⁊ toti pplo.
ℭ Ad 3^m dico q̧ oēs auctēs ꝯ vet. testō ad pbandū
ↄfessionem sicꝫ loq̃mur sunt tñ vocales nō snales.
ℭ De qua ḡ confessione loquunt̄. ℭ R° de illa gnā
li quam fecerūt sacerdotes ⁊ Daniel ⁊ multi alij viri
Ca. 2. et ide scti: vel de illa confessione delicti sui publici pprij in
obseruatione legalium vt sunt iste irregularitates in
ↄtēdo imūditias legis. ℭ Ad ratione illaʒ ↄcedo. q̧
ista est nota lumine nāli vel saltē valde consona ppō
ni note q̧ reus est iudicādus: qꝛ nulluʒ delictū relin
quēdum est ipunitū in vniuerso: si est vni⁹ rector vni
uersi iust⁹ q̧ est notuʒ nāliter vel valde ↄsonū notis
nāliter: sed vltra q̧ iudicādus sit ab alio iudicanduʒ
ↄcedo. ℭ Sed q̃s est iste ali⁹. nō est notū p rōnē nālē
nec per aliq̃ cōsona rōni nāli nisi de eo qui est retri/
butor meritoꝝ ⁊ punitor pctōꝝ. Et tūc vltra cum di
E ille ali⁹ non potest iudicare nisi sibi fiat accusatio. pōt
negari: qꝛ ipse pctā nouit etiā anteq̃ꝫ fiat sine oī accu
satione. Uel esto: q̧ detur ibi tanq̃ꝫ cōsona notis q̧
isti iudici debet culpa accusari: vel ab ipo peccāte: qꝛ
ipse solus scit. ex oīb⁹ istis non sequit̄ nisi q̧ pctōꝛ de
bet deo ↄfiteri: ⁊ cōcedo fuisse de lege nāe ↄfessionē
talē. i. ↄsonam veris notis ex lege nāe: qꝛ pro oī statu
post lapsum iusti qui habuerunt fideʒ de deo: q̧ erat
rector vniuersi iust⁹ postq̃ꝫ peccauerūt ꝯ dei legem.
ↄfitebant̄ deo pctā sua petentes ab eo remissionem.
sciētes eū sine tali remissione tanq̃ꝫ iustū iudiceʒ vin
dicaturū de illo pctō. ℭ Sʒ si arguas quod alicui alij
hoi debet se accusare qui sit iudex ei⁹ istud non pōt
pbari per nota legis nāe: nec ēt est eis euidēter con
sonū: qꝛ nullus hō potest eē iudex pctī hoīs nisi vt mi
nister sūmi iudicis. hoc aūt mō. s. eē ministrū iudicis
in vindicādo vl puniēdo pctm̄ cōmissum magis con
cessum est vnicuique respectu sui q̃ꝫ vni respectu al
teri⁹. vnicuiq̃ꝫ eniʒ cōmisit de⁹ vt sit minister dei in
vindicādo pctm̄ pprium in infligēdo sibi disciplinā ⁊
tristitiam pro illo pctō: nō sic aūt notū est q̧ ↄcesserit
alicui respectu alterius. ℭ Et si arguas qd in repu/
blica humana vn⁹ est iudex alterius. ℭ R°. verū est
de illis que pnt sibi innotescere in illo iudicio cuius/
modi sunt publica. ℭ Si 3^m membrū teneat̄. s. q̧ cō
fessio nō cadit nisi sub pcepto ecclīe non pōt faciliē im
probari: nisi qꝛ vel ecclīa non attentasset tam arduū
preceptuʒ iponere oīb⁹ xpianis nisi eēt pceptū diui/
num: vel qꝛ nō inuenit̄ vbi ab ecclīa iponat illud p/
ceptum: q̃n aūt B sci reputarēt hoc pceptuʒ de confes
sione obligare. Nō enim allegat̄ illō caplm extra de pe
ni. ⁊ remis. Ois vtriusq̃ꝫ sexus. pʒ q̧ illud est inocen/
tij tertij in ↄcilio lateran. ante aūt illō tp̄s per multos

annos fuit Aug. plusq̃ꝫ per. 800. annos. qui pdicauit
ↄfessionē valde eē necciam: vt pʒ in li° suo de vera ⁊
falsa pnia: ⁊ auctes quedā illi⁹ ponuntur hic infra,
quedam in canone. de pnia di. 6. Nec canonista faci
le inueniret aliqd ↄsiliū vel pceptū pprie vbi expri/
mat̄ pceptū ꝯ ↄfessiōe faciēda sicut hic loq̃mur. Hāc
tñ opiōnē tenet glosator de peni. di. 5. in pn. vbi pri⁹
diuersas opiones recitat de pnia. ⁊ post subdit suā di
cēs. Meli⁹ dr̄ eā institutā a q̃dā vli ecclīe traditiōe po
tius q̃ꝫ ex nouo testō vel veteris auctē. ℭ Sed salua
grā sua irrōnalr loquit̄. turpe. n. esset theologo dicere
aliqd eē in biblia ⁊ nesciret vbi illud inueniret. ⁊ ita
incōueniēs dʒ eē canoniste dicēti aliqd eē ex vli tra/
ditōe ecclīe: ⁊ nō inuenire in canōe (si canō sufficiēter
ↄtinet vles traditiōes ecclīe) nō allegat aūt aliqd ca/
plm canonis ad istā traditiōeʒ: sed tñ post subdit q̧
traditio ecclīe ē obligatoria ⁊ ad hoc allegat. ar. 11. di.
in his rebus. ℭ Itē si hec opio vā eēt videret̄ q̧ papa
nō teneret̄ ↄfiteri: qꝛ sicut hētur extra de elc. ag. Eriʒ
q̃ seminat: nō hʒ ipium par in parē. ℭ Itē nō videret̄
q̧ infideles tenerent̄ ad pceptū de ↄfessione: qꝛ f̄m
aplm. 1. Cor. 5. Quid mihi est de his que foris sūt iu
dicare: ℭ Tñ vnū arg^m innuit glosator p sua opione
tale. ↄfessio nō est neccīa apud grecos: eēt aūt neccīa si
pceptū de ea eēt ex auctē sacre scripture. Sʒ añs non
est manifestū: neccium enī ē apd eos baptism⁹ flumi
nis sicut ⁊ nobis tanq̃ꝫ p^a tabula: sic ēt pnia vr̄: immo
sacrm pnie: vt 2ª tabula. Et si pbat̄ añs: qꝛ nō ē apd
eos ↄsuetudo ↄfitēdi. ℭ R°. multas laudabiles con
suetudines omiserūt ex quo ab ecclīa recesserūt. ⁊ ita
istā nō solū laudabilē sed ēt necciam potuerūt omitte
re. Nec neccīo isti⁹ act⁹ īducit ↄsuetudinē. Nec ē istō
qd ipse accipit p añte. s. q̧ greci nō teneant̄ ↄfiteri:
istā nō solū iter eos sicut ipse dicit q̃nimo nec notū q̧ si
ↄfiteant̄. Nec B alicubi aliq̃s doctor scribens ꝯ alias
abusiōes eoꝝ expssit. cū tñ fuisset notabilis discordia
ab ecclīa. Ro. si in hoc discordarēt. notabilioꝛ. s. q̃ꝫ cō
ficere in fermentato. vel vti hac forma: baptizet̄ ser/
uus xpi. de qb⁹ nō tacet̄ a latinis. ℭ Breuiter videt̄
rōnabilius tenere f̄m mēbꝝ. s. q̧ ↄfessio cadat sub p
cepto diuino positiuo. Sʒ tūc opʒ videre an explicite
hēat̄ in euāgelio a xpō imediate: qꝛ pʒ q̧ nō in vete/
ri lege. an ab ipso explicite in aliq̃ doctrina aplica. an
nec sic nec sic: sed dato a xpō ⁊ vocetenus ab aplis ec
clīe pmulgato. Primum istoꝝ eēt magis cōueniens
tenēdū si posset euidēter hēri istud pceptū ex euāge/
lio. Nec opʒ ad hoc adducere illud Math. 16. Tibi
dabo claues regni celoꝝ. qꝛ nō est nisi pmissio de da
tiōe futura. Si aūt aliqd in euāgelio valet ad hoc vr̄
illō Jo. 20. Accipite spm̄ scm̄ quoꝝ remiseritis pctā
⁊c. ℭ Ex hoc arguit̄ vno mō sic. Hic data ē ptās apo
stolis ⁊ in eis oīb⁹ sacerdotib⁹ remittēdi pctā. nō pn̄
qꝛ hoc est ppriū dei. ḡ ministerialr ⁊ arbitratiue: sʒ non
pnt arbitrari in cā ignota. ḡ est eis māifestāda cā in q̃
debēt arbitrari. hec māifestatio ē ↄfessio. ḡ. ex ista col
latione ptātis arbitrarie sacerdotib⁹ in cā pctī obliga
tur pctōꝛ ad accusandū se eis tanq̃ꝫ arbitris qd est cō/
fiteri. ℭ Si dicat̄ q̧ rō bñ concludit q̧ sacrʒ pnie est
institutū a xpō tanq̃ꝫ vtile ⁊ efficax. nō tñ sequit̄ ex hoc
q̧ sit neccīo recipiēdū vt cadēs sub pcepto: qꝛ extre/
ma vnctio est instituta a xpō ⁊ ↄfirmatiōis sacrm vt
dictū est. s. ⁊ tñ neutrū est simplr neccium. nec est pre
ceptū de isto vel illo recipiēdo. Et tūc ad formā argu
mēti. sunt arbitri in cā pctī. ḡ alij debēt se illis accusa/
re. verū est illi q̃ volūt se eoꝝ arbitrio submittere. ⁊ si
submittāt ipsi hñt hñ ptātē arbitrādi sed nō sequit̄. ḡ

alij necessitate pcepti tenent se submittere eoz arbitrio. Exemplū. qtuor sunt sacerdotes quoz qlibet habz auctē absoluēdi istū pctōrē. qlibet est cōplete arbiter eius qtū ad ptātē. nō tñ tenet se submittere cuilibet sed vni tñ cui voluerit. Et hoc ɔfirmat p hoc q xps subiunxit. Et quoz retinueritis retēta sunt. illud vbū nō est pcisū. nō solū eni illa pctā retēta sūt a deo pctōri ad penā q retēta sunt a sacerdote: qz sacerdos non retinet aliq nisi aliq mō sibi accusata. lz signis indebitis pnie. Et tñ illa q nullo mō sunt ostēsa sacerdoti de⁹ retinet ad vindictā gehēne: g nec istud vbū: quoz remiseritis remittunt: erit pcisum. Vñ neutri affirmationi adiūxit negatiuā denotātē remissionē factā ab aplīs vel retētionē eē pcisam respectu retētionis vel remissionis a deo faciēde. ¶ Lz hec respōsio videat multū pbabilis excludēdo rōne pcepti ab isto verbo Jo. 20. Quoz remiseritis 7c. tñ excludendo eā ondit ppositū dupli^r. Primo sic. nulli cōmittit ptās iudiciaria vel arbitraria nisi alicui iponat necessitas submittēdi se sibi: sed sacerdoti p te cōmittit hmōi ptās i cā pctī. g alicui vt reo iponit necessitas submittendi se arbitrio eius. 7 h̄ ptidē. Maior pbat: qz nullus est iudex alicuius in cuius. s. iudicādi voluntate est iudicari ab isto iudice vel nō iudicari: tūc. n. iste nullā auctē iudicādi hrēt si iste posset iudicari si voluit 7 nō iudicari si noluerit: ad qd. n. est ptās iudiciaria apud aliquē nisi vt ius dictet in illū q tenet parere iuri. tñmō enī iudicare p modū punitiōis si tu velis nō est iudicare. Sz nec istud cogit. ɔcedo. n. q iste arbiter non tñ hz vt possit dictare ius in cā ista: sed ex quo alius submittit se sibi: sua dictatio ligat vel soluit istū. non sic aūt dictatio alicui⁹ sciētis ius 7 nō hñtis ptātē iudiciarī. ¶ Aliter g arguo sic. Quicūqz primam grām amisit tenet de necessitate pcepti h̄ hoc illi⁹. Diliges dnm deū tuū 7c. agere quātū in se est ad eius recuperationē: 7 ēt ɔtute illi⁹ pcepti. Diliges teipsum. Sz iste pctōr in pctō mortali amisit pmā grām: 7 pōt eam recupare suscipiēdo sacrz pnie ab illo arbitro: qz h̄ ē isti tutū vt remediū efficax ad recipiēdū pmā graz ex illo vbo. Jo. 20. Quoz remiseritis pctā 7c. 7 sic ɔcluditur. necessitas pcepti ɔfessionis nō ex isto vbo tantū. Quoz remiseritis 7c. sz ex isto 7 illo pcepto. Diliges dnm deū tuū 7c. sīl iuncto. ¶ Si dicas q maior ē vā q tenet ad aliquā viā p quā possit recupare. sed nō ad illā determinate: si alia sic pōt e. Nū aūt lz suscipere sacrm pnie sit via vtilis: tñ est ēt alia vtilis: qz nō pbatur istā eē pcisam ad illā recupandā. ¶ Cōtra h̄. nulla alia est ita facilis 7 ita certa. hic eni nō opz nisi nō ponere obicē ad grām q multo minus est q hre aliquā attritionē q̄ p modū meriti d̄ ɔgruo sufficiat ad iustificationē: vt dictū est. d. di. 14. Pōt ēt alidqs eē magis cert⁹ q nō ponat obicē q q hēat attritionē sufficiētē q p modū meriti de ɔgruo: qz pbabilr pōt scire se tūc nō peccare actualr pctō interiori vel exteriori. 7 intēdere recipe qd ecclīa itēdit in illo sacro ɔferre nō sic pōt scire se hre attritionē sufficientē vt meritū de cōgruo ad iustificationē. Tūc hāc maiorē accipio: vbi est via facilior. i. magis in ptāte hōis 7 certior ad grām recuperādā. tenet qlibet ad illā viā: ita q si omissa illa attētat aliā difficiliorē 7 incertiorē: qz tūc exponeret se pīculo salutis sue. 7 videret eē cōtēptor pprie salutis. Sed illa via suscipiēdi sacrz pnie ē magis possibilis homini 7 certior ad pmā gratiā recuperandā. g ex illo. vñ istud hz efficaciā 7 ex illo pcepto dilectionis dei 7 suiipsius tenet qs ad istā. ¶ Ista rō si concludat pceptū de confessione hri ex euāgelio ex illo verbo. quorum remiseritis peccata 7c. Et illo diliges dominum 7c. bene quidem. sin autem saltē hoc concludit q preceptum de confessione facienda est valde rōnabile p multitudine: qz 7 si aliq psona possit hre aliqd remediū spāle. tñ de isto remedio quod cōitati est possibilius 7 certius rōnabilr dat pceptū ēt oībus in cōitate. vt dictū est supra de baptismo: q lz aliquis hēat baptismū flaminis sine baptismo fluminis. tñ qz baptismus fluminis est remediū facile 7 certū pceptū de hoc pro tota cōitate est valde rōnale. 7 ita ad minus hebo q rōnaliter fuisset datū pceptum gnāliter de confessione faciēda. ¶ Si oino cōtēdas q p rōnes positas in isto mēbro nō pbat fuisse datū ex verbis euāgelij. nunqd dicemus 2^m. s. q illd pceptū hr ex verbis alicuius aplī: dr q sic de illo verbo Jac. 5. Cōfitemini alterutrū pctā 7c. Sed nec per hoc videt mihi q Jacobus pceptū hoc dedit nec pceptū a xpo pmulgauit. Primū nō. vñ. n. sibi auctoritas obligādi totā ecclīā: cū eēt epūs ecclīe hierosolymitāe nisi dicas illā ecclīaz in pn^o fuisse pncipalē. 7 p ɔns eius epm pncipalē ptriarchā qd nō cōcederēt romani. Nec q illa auctoritas pprie p se illo erat sibi subtracta. Nec 2^m videt. qz aplī publicantes pceptū dnī in scripturis suis vtebant mō loquēdi per quem potuit innotescere q erāt precones xpi: vt pz p illud Pauli. 1. ad Cor. 7. vt qn vult publicare illd pceptū domini de non dimittenda vxore dicit. Pcipio non ego sed dns 7c. Qñ aūt vult facere ppriā persuasionē dicit de cohabitatione viri conuersi ad fidē cum sua vxore infideli vel econuerso. qz hoc lz sit sine contumelia xpi. non tñ est necessariū. dico ego nō dns. alioquin nō posset ecclīe cōstare q ipse vt preco publicaret pceptū nisi ex precedētib⁹ vel sequētib⁹ manifestaret se esse in illa publicatione preconē. ¶ Utrūqz etiā mēbrū simul pbat per illa vba annexa. dicendo enim confitemini alterutrum. nō magis dicit ɔfessionē faciēdā eē sacerdoti q alijs subdit enim 7 orate p inuicē vt saluemini. vbi nullus diceret ipm instituisse: nec pmulgasse pceptū diuinū: sed intellectus ei⁹ est sicut in illo verbo. Confitemini alterutrū. persuasio ad humilitatē vt. s. gnāliter nos cōfiteamur apud primos pctōres. iuxta illud. 1. can. Jo. p. Si dixerim⁹ qz peccatuz non habemus nosmetipsos 7c. Ita p 2^m persuadet ad charitatē fraternam. vt. s. per charitatez fraternam subueniamus nobis inuicem. ¶ Appet g istud non esse de iure diuino promulgato p scripturam aplicam. Vel igit tenēdū est p^m mēbrū. s. q sit d iure diuino pmulgato p euāgeliū vt i 2° vl 3° mēbro est declaratū. vel si illud nō sufficiat dicendū est 3^m. s. qd est de iure diuino positiuo pmulgato a xpo aplīs: sed ecclīe pmulgato p aplos absqz oī scriptura: sicut multa alia tenet ecclīa oretenus p aplos sibi pmulgata sine scriptura. cui⁹ fūdamētū est illd Jo. 20. Multa quidē 7 alia signa fecit Jesus 7c. 7 hr expresse extra de celebra. missa. cum marthe. li^o. 3.

De secundo articulo dico q h̄ pceptū includit qs debet confiteri. qz adultus. i. hñs vsum rōnis 7 cognoscēs peccatū qd cōmisit per quē adultū nō intelligo tāte vel tante etatis: sed q habeat etatem ad cognoscendū iustum vel iniustū ɔ legē dei. in multis. n. ante etatē cōsuetā malitia supplet etatē. 7 nō tñ i malis: vt dr cōia verba: qz forte hz citius prudētiā ad malū. vñ dr doli capax. sed ēt i bōis. iuxta illud in legenda scē agnetis. si deo nō in annis cōputat. 7 illius breuiter regula est. qi alidqs instructus 7 iterrogat⁹ ordinate pcipit dīsū/

Di. 4. q. 6.

Alexan. de ales in. 4. p te sum. d cō fessiōe. q. 9. 7 Ric. vbi. s.

ete qd iustū: ꝛ qd iniustū in lege diuina qd pōt facilr̄
videri si ad ordinatas interrogatiões ordiate rn̄deat
sicut alius adult⁹ pfecte ex siſibus premissis sit rn̄de
Cōditiones notabiles cōfessionis. ret. ℭ Cōtinet etiā h̄ pceptū qd dz ↄfiteri. qꝛ pctī̄ mor
tale: ꝛ nō ↄtinet aliud: nā per veniale nullus piciat̄
extra nauē eccl̄ie: qꝛ pctm̄ veniale stat cū pfecta cha/
ritate que est nauis saluās: ꝛ iō ex p⁹ instōne pnie vt
scd̄e tabule nō opꝫ aliquē ad eā cōfugere p remedio
ↄ veniale sed tm̄ ↄ mortale. ℭ Itē ↄtinet dictū pce/
ptū: qd pctm̄ mortale: qꝛ oē de quo habet̄ memoriā
ꝛ hoc pmissa inqsitione diligēti s̄m possibilitate fragi
litatis humane. intelligo quātā inqsitione posset ali/
quis apponere circa aliqd multū arduū qd sibi mul/
tū esset cordi. tātam deberet apponere circa oia pctā
mortalia reducēda ad memoriam ꝛ illa reducta ad
memoriā debet eidē ↄfiteri nō diuidēdo ↄfessionem
qꝛ dicit Aug. de vā ꝛ falsa pnia. ꝛ ponit̄ de pnia di. 5:
c. Cōsideret. Quidā vni celāt qd alii manifestādum
ↄseruāt qd ē se laudare: ꝛ ad hypocrisim tēdere: ꝛ sp
veniā carere ad quā credūt perfrusta puenire. ℭ Si
ↄ hoc obijciat̄: qꝛ tunc videt̄ q qlibet pctōr tenet̄ cui
libet requirenti dicere oia pctā sua. alioqn tacēdo ea
vel aliqd illoꝝ esset hypocrita: qꝛ ondit se inocētiorē
q̄ sit. R̄r⁹. q tacēdo cui nō debeo dicere nō ondo me
innocētē in his que taceo. sed illi cui dicere debeo: ꝛ
qn̄ dicere debeo ꝛ qūo sicut in confessione tacēdo ali
qd ↄfitēdo aliud ondo me innocētē in hoc q taceo. ꝛ
in hoc ē hypocrisis: nō ī alio casu. ℭ Nec solū pctā sed
circūstātias pctōꝝ notabilr̄ aggrauātes includit dcm̄
n pceptū. iuxta illud Aug. prius consideret qlitatez cri
minis in loco in tpe in pseuerantia in varietate psō
ne ꝛc̄. Saltē illas dico aggrauātes ꝛ necīo ↄfitendas
que spāli phibitione phibet̄. v. g. alienū accipere est
illicitū. sed spāli phibitiōe phibet̄ accipi de loco scō
ꝛ iō spāle pctm̄. s. sacrilegii per hāc circūstātiā ↄstituit̄
ℭ Silr̄ est illicitū nō suā cognoscere: sed si q̄ ppinqua
sit spāli phibitiōe phibet̄: ꝛ iō spāle pctm̄. s. incest⁹ per
hāc circūstātiā ↄstituit̄. frequētia ēt nō est dubiū q ē
circunstātia simplr̄ ponens aliud pctm̄. qꝛ qlibet vice
cōmittit̄ nouū pctm̄ ꝛ de similibus sile habeat̄ iudi-
ciū. ℭ Multe aūt sunt circūstātie ex qbus pctm̄ est
aliquo mō grauius: qꝛ si minor tentatio: ꝛ hoc vel ex
pte obiecti. vel ex parte psone. peccantis de quib⁹ nō
est ita certū q oporteat illas cōfiteri. tn̄ tutū ꝛ vtile e
hoc fieri. De aliis vō que nihil ad. h. puta sine qua eēt
tanta grauitas cum alia circūstantia impertinēte fa/
tuum est confiteri: vtpote si aliquis peccat cū aliqua
que vocat̄ berta vel lucia ꝛ hmōi. ℭ Continet etiā h̄
pceptū cui: qꝛ sacerdoti. ille eni in eccl̄ia hꝫ solus au/
ctoritatē ligādi ꝛ soluēdi. vt dicet̄ di. 19. Et sacerdoti
hn̄ti iurisdictionē: qꝛ snia a nō suo iudice data nulla
De regulis iuris in. 6. est. ℭ Continet 4⁹ qn̄: qꝛ qncūqꝫ ē in periculo mor/
tis quilibet enim qn̄ iminet iudiciū dānationis vel
misericordie debet se pparare ad misericordiā quā/
tum pōt. Istud aūt non tm̄ est in infirmitate mortali
o tm̄: sed qn̄ aggredit̄ actus arduos in qbus sit verisile
q mors imminearvt in bello mortali in naufragio
ꝛ hmōi. Et ēt qn̄ vult exercere actus aliquos qb⁹ de
bet̄ reuerentia spālis: vt qn̄ vult cōicare: qꝛ sicut dcm̄
est supra di. 9. habita opportunitate confessoris null⁹
debet sine confessione cōicare ꝛ in siſibus simile ē iu
dicium. ℭ Cōtinet etiā qliter: qꝛ cū displicentia pctī
cōmissi ꝛ cū pposito abstinēdi a pctō. ꝛ obediendi ec
clesie in satisfactionē p isto pctō. Intelligo non quod
oporteat cū velle penā. vel pniāz suscipere a sacerdo
te: qꝛ ꝛ si nullā sibi oblatā a sacerdote vellet recipere

tū duas idoneitates vel cōditiones hēt prepositas
hic ꝛ ppositū recipiēdi penā infligendā sibi a deo hic
vl̄ in purgatorio: talis inqꝫ citius eēt absoluendus qꝫ
repellendus. vt dcm̄ est supra di. 15. q. 1. Sed si susci/
piat aliquā pniam vel satisfactionē sibi ipositā ab ec/
clesia tenet̄ illam seruare. Et h̄ ppositū oꝫ q hēat vt
debito mō confiteat̄. s. vt velit obedire confessori in
seruando vel soluēdo illā satisfactionē quā volūtarie
suscipiet ab ipso impositā. ℭ Sed arguit̄ ↄ hoc qd di
ctum est in scd̄o articlo. que sunt ↄfitēda: qꝛ oia mor/
talia per hoc qd dcm̄ est supra di. 15. q. 1. q aliquis pt
soluere penā debitā p vno pctō: nō soluendo penā p
alio: imo permanēdo in aliquo pctō. g a simili potest
soluere confessionē debitā vni pctō subticendo aliō.
ℭ Rn̄deo. ibi dictū est q ille qui vere est semel ab/
solutus a peccatis omnibus penam exteriorem sibi
impositam potest soluere vel in charitate vel in pctō
mortali. ꝛ esto q in peccato mortali soluat nō tenet̄ P
eam iterum soluere: nec hic: nec in purgatorio: nec ī
inferno. Sed si aliquis nunqꝫ vere absoluat̄ ab isto
peccato: qꝛ quando debet absolui ponit obicem qlis
est hypocrita qui ponit obicem tunc tenet̄ soluere q̄
lēcunqꝫ penam exteriorem soluat vel satisfaciat. Et
ratio est: qꝛ prius opꝫ penam eternā cōmutari in tē/
poralē antequā aliqua pena temporalis sit aliqua solu
tio pro ista culpa. Quando autem ille hypocrita con/
fitet̄ non est sibi cōmutata: qꝛ nec absoluit̄ ab ista cul
pa cōmutata. est autē qn̄ iste semel vere penitet lꝫ q̄/
litercūqꝫ postea recidiuet. iste enim aliquando vere
fuit iustus ꝛ non debitor pene eterne p prius cōmis/
sis: sed ille hypocrita semp manet debitor pene eter
ne pro pri⁹ cōmissis. ꝛ ēt de nouo sit debitor noue pe
ne pro nouo peccato qd hic committit.

De tertio articulo dico qd eccl̄esia prece
ptum istud quantū ad aliqua p
dictoꝝ non specificauit: ꝛ quantū ad aliqua specifica Q
uit. precipua autem specificatio huius precepti inue
nitur in illo capitulo extra de penitē. ꝛ remis. Omnis
vtriusqꝫ sexus. ℭ Quātum ad quis specificauit: quia
peccator adultus postqꝫ. s. ad annos discretionis atti
gerit ꝛc̄. ꝛ nihil aliud est qꝫ adultus s̄m intellectū pri
us assignatū. ℭ Quantum ad que: dicunt quidam q Ric. p̄senti
si hꝫ mortalia tenet̄ precise ad confessionem illorum di. ar. 2. q. 4
ꝛ non venialium. Si autem habet sola venialia pro/ in sol. ad. 1.
pter preceptum ecclesie tenet̄ in illo casu ad illorūꝫ ergu.
confessionem. ℭ Hoc non itelligo: qꝛ in illo capitulo
dicit̄ omnia peccata sua. aut sit ibi distributio de pec/
catis venialibus aut non. si sic. ergo habēs mortalia
per virtutem illius precepti tenet̄ ad confessionem
venialium. si non. ergo non habens mortalia: sed tm̄
venialia non tenet̄ ad confessionem illorum: qꝛ sim/
pliciter nō cadūt sub illo qd dicit̄ ibi. oia peccata sua
vnde videt̄ ↄ dictio ponēdo eūdē intellectū vocabu/
lorum istoꝝ oia peccata sua dicere istū obligari ad cō
fessionē venialiū: ꝛ nō istū. ℭ Itē esto q aliqs vixit
sine peccato mortali vsqꝫ ad mediū quadragesime. si
tūc cōfiteret̄ vt impleret pceptuꝫ eccl̄ie per te tenere
tur ↄfiteri venialia: qꝛ illa sola hꝫ. peccet illo die mor
taliter velit post iplere pceptuꝫ eccl̄ie de confessione
per te nō tenet̄ cōfiteri venialia illa que p̄us habuit. g
per commissionem mortalis absolutus est ab aliqua
obligatione. s. a confessione venialium: qd videt̄ irrō
nabile. ℭ Dico igit̄ q quantum capio ex statutis ec/
clesie gn̄alibus nullus tenet̄ ad confessionē venialiū
in quocunqꝫ casu: nec in hoc ecclesia specificauit pre R
ceptū de cōfessione. ꝛ hoc rōnabilr̄: qꝛ ipsa vtit̄ facto

pnie tanq̄ tabula scða ꝯ naufragium qđ non est i ve
nialibus. Nec aliquis tenet ad aliquā contritione de
venialib⁹ immo in actuali voluntate vel actu venia
lis moriens saluabit. vapulabit tñ. Non videt autē
ꝙ aliquis teneat ad scðam partē pnie que est confes
sio de quo nō teneat hr̄e contritionē vel attritionez.
¶ Hoc ēt pz ex alio. qꝛ (sicut supra dcm̄ est) venialia
delent totalr̄ quātū ad culpā ꝛ penā: qñqꝫ sine aliquo
ope spāli sicut per actu feruetē contemplationis i deū
quēadmodū gutta consumit a flamma vehementi.
¶ Si queras quo ergo sacerdos cognoscet vultū pe
coris sui: si ille qui dixit se vixisse innocenter nō tene
tur confiteri venialia sua? ¶ R̄ndeo. sicꝫ sibi confite
ret ꝛ solū venialia: ex quo cognoscet ipsum non fecis
se nisi sola venialia: ex nullo nisi ex confessione sua.
vel extra de offi. ordinarij. significauit: cōfitenti pnia
liter in oībus credēdū est: qꝛ nō est verisile ꝙ quis sit
imēor sue salutis. ergo sibi eodē mō credet venienti ꝛ
dicenti. Dn̄e regratior deo qꝛ ex quo fuit vltimo con
fessus: non hēo consciam de pctō mortali. date mihi
eucharistiam: ꝛ in ista pnia tantā hz cognitionē vul
tus pecoris sui quātam si narrasset venialia sua ꝑ du
os dies: nec aliā certitudinē posset hēre de ꝓpriis ve
nialibus si confiteret q̄ mō hz de innocentia eius. s.
per ꝓprium testimonium eius. Quantū igit ad que
ecclesia circa illud ꝑceptū nō specificauit. ¶ Quātū
autem ad cui videt specificare per hoc ꝙ ait proprio
sacerdoti. Nā ex pma institōne ecclesie non videntur
fuisse distincti ꝓprij sacerdotes: qñ enim apli hinc ꝛ
inde ibant predicādo vbū dei. nec fuit iste sacerdos
istius gentis nec illius: ꝛ nec iste nec ille: sed post sūt
dioceses distincte ꝛ parrochie: ꝛ sacerdotes in parro
chijs. pro tunc tñ pñt ꝛ poterant dici proprij sacerdo
tes qcūqꝫ hn̄tes iurisdictionē ordinariam vel cōmis
sam vel soli hn̄tes iurisdictionē ordinariam cōtra cō
missarios. vel strictissime soli hn̄tes immediatā iuris
dictionē ꝛ primā ordinariā. Et fm hos intellec⁹ pñt
fieri altercationes hodie inter ordinarios ꝛ cōmissa
rios de intellectu illius capituli. Siquidē ordinarij ꝛ
primi ꝛ inferiores non altercant ꝯ superiores vt ipsi
soli sint ꝓprij ꝛ non alij. non enim ita faciliter audēt
curati resistere ecclie sicut paupibus priuilegiatis. ¶ Si
tñ pōderaret virtus vocabuli: proprio sacerdoti. pro
prius qui solus ꝛ non alius: vel ꝓprius isti: qꝛ isti ꝛ nō
alij. neutro mō obligat aliquis ad cōfitēdū ꝓprio sa
cerdoti: qꝛ si multi ex equo presunt alicui parrochia
no: vterqꝫ ex equo absoluit. Idē etiā ex equo absol
uit multos parrochianos. igit intelligit pro hn̄te iuris
dictionē ad immediate absoluendū istuz: nec in hoc
tunc specificat ꝑceptū. qꝛ in gn̄ali erat de cui. s. sacer
doti hn̄ti iurisdictionē. Et si aliquis possit cōmittere
illā immediatā iurisdictionē vni quā alius hz ordina
rie qđ ipsi nō negāt papā posse. igit. fm istū itellectū
cōmissarius pōt fieri ꝓprius. nō igit illud ꝓprio sacer
doti specificat cui: vt includit in ꝑcepto p̄. nisi dicat
ꝙ in pmitiua ecclesia quilibet sacerdos habuit iuris
dictionē supra quēlibet penitētē: ꝛ nunc singulis sūt
determinati singuli penitentes vt subditi: ꝛ tunc qui
libet erat ꝓprius cuilibet hoc mō. s. ꝙ hn̄s iurisdictio
nē ordinariā sup quēlibet: sed non ꝓprius. i. determi
natus sibi vel parrochie sue. sicut mō est ꝓprius: sed
ista proprietas nullaz ptāte spālē tribuit proprio quā
non habuisset ille. sed tñ limitat aliquos aliquibus.
¶ Si vero queras vtrum de vi ꝑcepti pmi ꝛ de ei⁹
explicatione q̄tū ad istū articlꝫ cui. liceat cōfiteri lai
co? ¶ Ad qđ magr̄ videt videre in lra ꝙ sic. ꝛ aucto
ritates sunt in canōe de peni. di. 6. §. Placuit. ¶ Hꝛ⁹
talis cōfessio pōt eē mā verecūdie: q̄ est vna pena de
bita pctō: ꝛ in hoc confitens soluit aliquā penā quaz
solueret si cōfiteret sacerdoti. sed qꝛ accusatio ad h
ex ꝑcepto fit ꝛ non ad aliud vt sequatur snīa: ꝛ laicus T
nullā hz snīandi auctē in isto foro: sequit ꝙ nullū pre
ceptū est de accusando se laico. ꝛ forte vtilius eēt non
accusare se illi si posset equalē verecūdiā hēre apud
se recogitādo eadē pctā: ꝛ sic eque puniri. ¶ Et si di
ceret aliqs ꝙ necium est nō ꝯfiteri laico. qꝛ nulli licꝫ
diffamare se nec ꝓdere pctm̄ suū occultuz: maxime
qñ ille cui ꝓdit nō p̄sumit celator secreti: nec scit me
lius ꝯsulere pctōri q̄ ipsemet sibi. forte. n. ꝓpter con
siliū requirendū liceret alicui reuelare pctm̄ suū ali
cui laico discretiori: sed nec hoc pz: qꝛ consiliū posset
inquiri posito casu in vlī de aliquo absqꝫ reuelatiōe
pcti sui. ¶ Quid igit de malefactoribus dānatis cōfi
tētibus laicis? ¶ R̄o simplicitas excusat eos ne in h
peccent: ꝛ humilitas eoꝝ est meritoria eis ꝓ quanto
volūt illđ qđ ptinet ad sacrm̄ pnie supplere sicut pñt.
Sed viro discreto qui bn̄ sciret ad qđ est cōfessio in
stituta: nec forte vtile foret nec sine forte necium ta
lē confessionē facere. ¶ Quo ad qñ: ecclesia determi
nauit ꝑceptū. s. semel in anno. ꝛ illud semel videt ad min⁹ V
esse circa pasche: quo tpe fm illđ caplm̄ debet qlibet
christianus cōicare nisi in casu. ¶ Et si dicas ꝙ hec
specificatio est laxatio qꝛ prius tenebant statim confi
teri habita opportunitate cōfessoris. nunc aūt non te
nent vsqꝫ ad quadragesimā. ¶ R̄ndeo: vtrūqꝫ ē du
biū aliquibus. quibusdā dicētibus ꝛ tunc ꝛ nunc te Alex. 6 ales
nent statim habita opportunitate cōfessoris cōfiteri. q q. 2.
busdam dicentibus ꝙ nec tunc: sed tm̄ in voto confi Ric. pti. dis.
teri ꝓ aliquo tpe ante mortē: nec nunc: sed ꝓ voto cō ar. 3 q. 6.
fiteri semel in anno. ¶ 2ᵐ videt esse verius: qꝛ ꝑce
pta penalia non sunt amplianda sed restringēda: nec de reg. iur.
inuenit quādo ꝑceptū istud affirmatiuū liget vel ob
liget nisi ad aliqñ: ꝛ illud qñ ante specificationem ec
clesie fuit indeterminatū ad qñcūqꝫ qñ ante mortez
sed post specificationē est indeterminatū ad qñcūqꝫ
qñ vnicū in anno. Tempꝫ tñ oꝫ habere voluntatem cō
fitendi tunc ꝓ qñ preceptum obligat. hoc dico sic ꝙ
pro nunquam voluntatem habeat.

Ad argumēta. ¶ Ad pmū pōt dici ꝙ tpe negatiōis pe
tri sacrm̄ pnie nō fuit institutū. sed post resurrectio X
nē qñ xp̄s dixit discipulis suis. Accipite spm̄ sanctuz
quoꝝ remiseritis ꝛc. Et iđ non tenebat pro tunc ad
confessionez: nec post institōnē sacri adhuc tenebatur
qꝛ iā añ resurrectione ꝑ aliud remediū fuit pctm̄ suū
deletū. ¶ Et cōsilr̄ videri pōt de infidelitate oīuz di
scipuloꝝ in passione xp̄i ꝙ nō tenebāt post ad ꝯfessio
nem: qꝛ post resurrectionē penituerūt añ istōnē sacri
pnie: ꝛ hoc bn̄ ꝯfirmat ꝙ ꝯfessio nō erat de lege nāe
nec mosayca. ¶ Sꝫ ad illa verba Ambr. Lachryme
lauāt delictū qđ voce pudor est ꝯfiteri. nō sunt sic in
telligēda ꝙ sine ꝯfessiōe pudorosa in actu vel in hitu
lauet delictū. sꝫ ꝯtritio pōt eē tāta: ꝙ i eo ēt añ ꝯfessio
nē delet pctm̄: qđ tñ est ita graue ꝙ ꝯfessio ei⁹ seq̄ns
est pudorosa. ¶ Ad auctē Aug. ꝛ Cassiodori sup psal.
Dixi ꝯfitebor. dico ꝙ illa ꝯtritio hz ꝓpositū seu pmis
sione ꝯfessionis secuture: ꝛ sic nō delet pctm̄ sine ꝓ
posito ꝯfitēdi: qđ pz ꝑ finē auctīs Cassiodori: vbi sub
dit. Uotū ꝓ ope iudicat: q̄si diceret votū vel volūtas
ꝯfitēdi indicat ꝓ ꝯfessione futura. nec tñ sequit ex h
ꝙ sine ꝯfessione futura pctm̄ deleat q̄tuz ad penam
debitā: qꝛ illa cōfessio est vna pena. ꝛ si illa nō soluat

hic si sit tñ voluntas soluendi soluet alibi. Si aũt mu tet volũtas soluendi illã: iã recidiuat a vã pnia ꝛ pec cat mortalr: vt dcm̃ est supra de baptizato baptismo flaminis ɔtẽnẽte postea baptismo fluminis. ¶ Ad pᵐᵘᵐ rõ nẽ dico ꝙ oẽs cerimonie tã veteris legis ꝙ noue re ducede sunt ad aliqḋ pceptũ decalogi: ꝛ pñt ad illud reduci. Audi isrl' deus tuus vnus est. vel ad illḋ. Me mẽto vt diẽ sabbati sctifices. siue .n. per pmũ siue per scḋm pceptũ dicamus deũ pcepisse se honorãdũ vt deũ: sequit ꝙ ille cerimonie ɋbus se vult coli cadãt sub illo pcepto sicut cõclo sub pmissa. ¶ Si arguit ꝫ qꝛ tũc ille cerimonie eẽnt de lege nãe. ¶ Rⁿ ex maiori de lege nãe ꝛ minori de lege positiua non seqt cõclo nisi iuris positiui. maior ista. deus est colendus: est ḋ lege nae: ꝛ aũt qꝛ est valde ɔsona legi nãe. sed hec mi nor vult sic coli. est mere de iure positiuo variat aũt p alio ꝛ alio tpe. ḡ ɔclo. s. sic colẽdus est. est mere de lege positiua: qꝛ semp ɔclo seqt ɔditione pmisse i/ perfectioris. ¶ Ad aliud dr̃ ꝙ talis dꝫ ɔfiteri p iterp te vel per aliq̃ alia signa a v̄bis que pñt eẽ nota sacer/ doti. 2ᵐ est bñ ɔcedẽdũ. si aliq̃ talia signa sint cõia ɔfi tẽti muto vel barbaro ꝛ sacerdoti. ¶ Sꝫ pᵐ nõ vide tur neciũ: qꝛ forus iste ex nã sua est secretissimus. ḡ nõ tenet aliqs ad illũ loq̃ vt aliquo mõ publicus: sed lꝫ iterpres velit celare ꝛ teneat celare sicut sacerdos tñ si velit malignari ipse ꝛ sacerdos pñt eẽ testes ꝫ ac cusatũ: ꝛ ita ex nã hmõi accusatiõis hec accusatio põt venire in publicũ: ꝛ ita nõ est priualis. ¶ Ex hoc pꝫ ꝙ pluribus sacerdotibus sil' nõ est ɔfitẽdũ necio vt me lius iudicet. qḋ si fiat: nõ est sacralis ɔfessio maxime aũt videt ꝙ nõ sit ɔfitẽdũ p interptẽ: qñ timet ipsũ n esse secretariũ idõeũ: ꝛ si in tali casu iste hꝫ impossibili tatẽ ɔfitẽdi hoĩ idoneo. Cõfiteat deo cũ pposito cõfi tẽdi hoĩ opportunitate oblata. ¶ Ad aliud videt qñ ꝙ ɔfessio facienda p scriptũ: vt legit de Thoma epõ cantuarien. qui misit ad curiã p absolutione. Sꝫ h vr̃ eẽ ꝫ rõnẽ ɔfessionis: qꝛ ois scriptura ex sui nã nata est eẽ publica. quãtũcũq; .n. aliqs ɔseruet secrete apḋ se scriptũ: tñ exq̃ mittit illḋ vl' pp nũciũ vl' pp illũ ad quẽ mittit põt publicari: ꝛ sꝫ ex sui nã est patulũ cuicũq; legenti loquẽs qḋ ibi ɔtinet. Quilibet ḡ scribẽs aliqd facit in hoc qḋ est ꝫ nãm signi idonei i ɔfessiõe. ꝛ in ista scriptura tollit verecundia: que est pena magna in cõfessione. ꝛ hoc nisi ɔfitẽs sit pñs qñ per scriptũ ɔfitet. ꝛ iḋ qḋ dr̃. 30. q. 5. Qualis debeat. ꝙ ds põt cõfiteri p scripturã. Joãnes exponit. qñ confitẽs ẽ pñs: qꝛ absens nõ põt licite. igit absens expectet pñtiã cũ pposito cõfitẽdi ea habita. ¶ Ad aliḋ dico ꝙ simplr innocẽs a mortali ꝛ veniali tenet simplr non ɔfiteri. vñ si btã v̄go fuisset cõfessa petro post ascẽsione: pec casset cõfitẽdo: sed si est tñ innocẽs a mortali põt ɔfi teri venialia ꝛ põt nõ confiteri: vt dictũ est. 3. articulo §. de que. nec est incredibile multos eẽ tales in ec clesia qui per annum viuãt sine mortali: immo p dei grãm multi multo maiori tpe sine pctõ mortali se cu stodiunt ꝛ multa opera pfectionis exercent: de quoꝝ meritis thesaurus ecclesie congregat.

Margin notes: disti. 4. q. 6. — Deutero. 6. — Exo. 20. — Tho. priti di. q. 3. ar. 4 sol°. 2. argᵐ. 4ᵉ qstiũcle. — Th. vbi s.

¶ Hic qri solet ꝛc. Dist. XVIII.

In hac distictiõe 18ᵃ magister tractat de potestate cla/ uium. ꝛ dis. 19ᵃ. de collatione earum. ¶ Circa hanc. 18. di. qro vtrum pote/ stas clauium tñmõ se extẽdat ad pe/ nam tpalem: arguit ꝙ non. qꝛ si sicut ad remitten/ dum illam aut ad infligendũ. non ad remittendum qꝛ tunc per frequentes absolutiones posset tota pe/ na debita peccato remitti: ꝛ sic apud quẽcunq; sacer dotem esset potestas absoluendi a pena ꝛ culpa per frequentes absolutiones qḋ est inconueniens. Nec ad infligendũ. qꝛ tunc quilibet penitens teneret ad/ implere quãlibet penam sibi iniunctam a sacerdote quod est falsum. qꝛ siquis indiscrete imponat immo deratam penam de qua penitens potest scire ꝙ est improportionata culpe: potest vtiq; scire ex scriptu/ ra que continet correspondentiam penarũ ad cul/ pas: non tenet illam implere: qꝛ non tenet obedire inferiori contra voluntatem superioris. nec etiam p/ ter: qꝛ n obedit iferiori nisi pp volũtatẽ supioris: nõ ẽ at volũtas supioris. s. vbi ꝙ tãta pena ifligat p tali cul pa. ¶ Item. Jo. 20. Quoꝝ remiseritis peccata ꝛc. ḡ potestas clauiũ ecclesie est ad peccata dimittendũ. nõ ergo extẽdit se precise ad penã tẽporalẽ. ¶ Con/ tra. illa potestas clauiũ ad aliquid se extendit: sed nõ ad aliud ꝙ ad penã tpalẽ. ergo ꝛc. maior pꝫ: qꝛ alio/ quin non esset aliqua potestas. minor pbat: qꝛ nõ ad remissionẽ culpe nec pene eterne: qꝛ sm magistrum in littera hec duo cõueniunt soli deo. ergo ꝛc. ¶ Itẽ ante vsum clauium per solam contritionem ꝛ ppositum cõfitendi remitit peccatũ sm Augᵐ ꝛ Cassiodo rum super illud psal. Dixi confitebor ꝛ tu ꝛc. ergo si vsus clauium circa talem aliquid respiciat: hoc nõ ẽ nisi ad penam temporalem. 3i.

¶ Postquã ɔsumẽ ꝛc. Dist. XIX.

Circa distictionẽ 19ᵃ. qꝛ solutio istius qõnis depẽdet ex solutione sequẽtis que est de collatio ne clauiũ: siue quomodo claues ecclẽe habeat ḋ quo hic dis. 19. agit. ideo que ro hic hanc questionem: vtrum cuilibet sacerdoti in susceptione ordinis sacerdotij cõferant claues regni celorum: videt ꝙ non. Apocal. 3. de christo. Claudit ꝛ nemo apit: apit ꝛ nemo claudit. ḡ solus hẽt claues istas ¶ Item Augustinus de baptismo cõtra Dona tistas. 3. li. A peccato nõ absoluit nisi columba. i. xp̃s vel mẽbra columbe. ḡ nullus sacerdos iniustus hẽt claues qb' possit absoluere a pctõ: ꝛ tñ iniustus põt hẽre claues sacerdotij. ¶ Itẽ vna clauis dicit cõiter eẽ clauis scie: sed hoc non confert cuilibet ordinato in sacerdotẽ: qꝛ prius ignarus nõ inuenit se scientẽ post ordinationẽ. nec prius sciens plus scientẽ ꝙ an. Si aũt cõferret nobis nõ lateret nos sm phũ. 2. po stcᵒʳ in fine. ¶ Itẽ snia a nõ suo iudice lata nulla est. ergo nullus habet claues alicui aperiendi celum nisi suo subdito. sed ex susceptione sacerdotij non dat si/ bi subditus nec iurisdictio in subditis. ergo nec cla/ ues. ¶ Itẽ si in ordine sacerdotij dent claues. ergo non possunt haberi a non sacerdote. ɔñs est falsum: qꝛ archidiaconus quem non opꝫ semper esse sacer/ dotem potest ligare ꝛ soluere: qꝛ excõicare ꝛ recon/ ciliare. patet extra de sen. excõ. Contra. Math. 16. promittitur petro ꝛ sacerdotibus. Tibi dabo claues regni celorum. ꝛ Jo. 20. implet illud promissum di/ cente xp̃o. Quorum remiseritis ꝛc. ¶ Item cui dat qḋ maius est: ei regulariter non negat qḋ est minus sed maxima ptãs potis viatoris est ptãs conficiendi corpus xp̃i: ꝛ hec cõfert in susceptione ordinis sacer/ dotij. ergo ꝛ ptãs respectu corporis mystici ꝙ minor

Margin note: De regulis iuris in. 6.

ē puta clauis ligādi ⁊ soluēdi eidē in ordie illo ɔferr̄.

Hec secūda qō (vt p̄dictū est) ē p̄ soluēda vbi sunt qnq̧ videnda. ¶ Primo q̄ in eccl'ia: ⁊ hoc apud sacerdotē rite ordinatū ē vna clauis eccl'e q̄ ē ptās sniandi in foro pnie. ¶ 2° q̄ apud eū est clauis q̄ est ptās cognoscēdi in cā rei ɔfitētis. ¶ 3° q̄ hec ⁊ illa clauis nō sunt eadē sed due. ¶ 4° q̄liter hn̄s has duas claues possit per eas l actus eaꝝ siue q̄lē potētiā hēat p̄ eas respectu actuū ipsaꝝ clauiū. ¶ Et 5° si p̄ter istas sit alia clauis in ecclesia. ¶ De p̄ oēs trāsferētes ſm aliquā filitudinem

6° thopi^r. transferūt clauis malis est primū instm apiendi ⁊ claudēdi ostiū per qd intrat in domū: ac per hoc nec apertio nec aperiens est nec cā pp quā apit. puta dignitas psone ad intrādū: vel indignitas pp quā expellit hoc mō spūalr ɔtigit considerare apertionē regni celoꝝ que fit per sniam diffinitiuā qua sententiat celū isti apiendū: q̄ ista aptio nō est actualis: sz dictata condigna dispō istius cui aperit: conuenit ēt inuenire aperientē: ⁊ iste est snians: cōuenit ēt inuenire cāz pp quā huic apit per sniam introductiuā ⁊ pp quā huic claudit per sniam exclusiuā. s. demerita istius ⁊ merita illius: nullū istoꝝ est clauis: q̄ p̄mum est aptio. 2^m aperiens. 3^m cā remota. igit ptās illa que est in sniante: que est imediate p̄n^m siue instrm sniandi: que snia dicit apertio illa ppriissime dr clauis regni celorū. B de nole. ¶ De re sic. auctas iudiciaria sniandi celum

A huic aperiendū vel apertū esse pōt itelligi tripl'r. vno mō auctas simpl'r p̄ncipalis. 2° mō nō p̄ncipalis sed p̄cellēs. 3° mō nō p̄ncipalis nec p̄cellēs: sed particularis. p̄ma soli deo cōuenit pp̄ter duo. p̄mo q̄ ipse solus et se est iustus: imo ipa iustitia. p̄mū aūt iudiciū nō pōt cōpetere nisi p̄ iusto: q̄ iudiciū non est pfectū

ūs. Ayn. nisi sit iustū. iuxta illud psal. Feci iudiciū ⁊ iustitiā. siqdē iudicare est ius vel iustū dictare. p̄mum autē iustū opz eē pfectissimū: ⁊ ita iustissimū. igit p̄mi iusti. ¶ 2° q̄ iudicare est presidentis. iuxta illud Apl'i ad Ro. 14. Tu quis es qui iudicas alienū seruū. p̄mus aūt p̄sidens nō pōt eē nisi deus solus. vn̄ sicut nō pōt alij cōicare diuinitatē: sic nec p̄mā ptātē iudicandi: nec per ɔ̄ns clauē simpl'r p̄ncipalē aperiendi celum. ¶ Scd̄a clauis. s. non p̄ncipalis tn̄ p̄cellens pōt intelligi q̄stū ad duplicē p̄eminētiā. vnā qdē in vniuersali

B tate cāꝝ iudicādaꝝ. aliā in firmitate snie diffinitiue. ⁊ vtraq̧ p̄eminentia potest cōuenire alij qui oīa merita ⁊ demerita nouit que sunt cāe pp̄ter quas celū est aperiendū vel claudendū. Et cū hoc h̄z voluntatē inseparabil'r cōformē iustitie diuine. pp̄ter p̄mum pōt in oībus causis sniare. q̄ oēs nouit. pp̄ter 2^m pōt ei^9 snia simpl'r esse firma ⁊ irreuocabilis: q̄ semp iusta: hec clauis cū vtraq̧ p̄eminentia pprie est christi qui nouit oīa merita ⁊ demerita iudicandoꝝ: ⁊ semp iustitie diuine cōformiter iudicat: nec ista potest esse i ecclia militāte saltē congrue non pōt. q̄ nullus in ecclesia nouit oēs cās iudiciarias: nec h̄z voluntatē

C immutabil'r iustā. ¶ Tertia clauis. s. particularis quantū ad cās cognoscendas: ⁊ infirma quātum ad sniaz ferēdā. puta q̄ sit aliqn̄ reuocabilis: pōt conferri alicui in ecclia militanti: qui pōt in illa cā nosse: ⁊ in illa ſm legē diuinā recte iudicare: ⁊ si qn̄q̧ p̄ter illā snia eius nō erit firma: sed si ſm illam erit firma. Potest ḡ in ecclesia esse vna clauis celū aperiendi. s. auctas sniandi pticulariter ⁊ non irreuocabiliter alicui celū eē apertū. Cōgruit ēt istā esse in ecclesia ⁊ hoc i sacerdote: vt hierarchia ecclesiastica sit ordiata ⁊ vltima reducant in p̄mū per mediū. Hierarchia autem ē modus iter deū pctōresq̧ reducendū. ⁊ de hoc Ber. de

Ad eugeniū ɔsi^e li. 3. c. 1. hoc ēt ɔgruit pfectioni cāꝝ scdaꝝ in esse morali sicut cāꝝ in eē nāli. de^9 eni vl'r nō negat creature cāl'itatē q̄ pōt eis ɔpetere: imo ⁊ illā cōicat: ⁊ ad

D ei^9 actionē causis scdis assistit. Ex quo ḡ in eē gratuito posē est hoiem h̄re istā cāl'itatē reductiuā q̄ dr clauis: ɔgruū est q̄ h̄ supmo in ecclia. s. sacerdoti detur. ¶ Tertio dico q̄ data ē. p̄bat p̄ illō Jo. 20. Quoꝝ remiseritis ⁊c. ⁊ hec recte dr clauis ptātis: q̄ auctas iudicādi recte est ptās cum iudicare sit presidentis.

De secūdo articlo dico q̄ illō qd ordiat ad istā auctatē sniandi vel c^9 vsus ordinat ad vsū isti^9. ita. s. q̄ sine vsu illi^9 nō ē rect^9 vsus istius. pōt dici clauis: q̄ instrm qd dā apiēdi l3 nō primū: imo q̄si ɔcurrit in vnū cū instro p̄ncipali quo vel primo. sine isto enim nō recte apit nec claudit. auctas vo cognoscēdi in cā pctoris est h̄mōi: q̄ sine ista cognitione nō recte qs sentētiat celū huic aperiendū vel claudēdū. ḡ illa auctas pōt dici clauis regni celoꝝ. ¶ Ista aūt pōt distigui tripl'r sicut p̄cedēs.

Et de claui tertio mō accepta pōt p̄bari q̄ ɔgruū sit E eam h̄ri in ecclia: ⁊ hēat ex p̄cedēte articulo. q̄ q̄ hēt auctēm diffinitiue sniandi in cā h̄z auctēm cognoscēdi in cā illa: nisi alicui cōmitteret q̄ sine cāe cognitione sētentiaret in cā ad suū libitū. q̄ cōmissio nō videt alicui rōnabil'r facienda: qui posset in sniendo errare cuiusmodi est oīs viator. Deus ḡ recte ɔmittēs ecclesie auctē p̄mā q̄ dr clauis ptātis: cōmisit ēt sibi scdam que dr clauis scie. Et in collatione p̄me clauis q̄ habet ex Jo. 20 intelligit ēt collatio istius scde tāq̧ p̄uie quātū ad vsuz vsui illius p̄me. ¶ Nec est ista clauis scie aliqua scia actualis vel hitualis vel discretio quecūq̧. sicut magr vr dicere di. ista. ca. p̄. multi inde indiscreti qui nec ante sacerdotē nec post sciam h̄nt discernēdi: ideoq̧ illā clauē in consecratione nō recipiunt: qui vero cū sacerdotiū scia discernēdi p̄diti sūt ⁊ cū habita discretio auget ⁊ fit in eis clauis: vt id ea vti valeant ad claudēdū vel apiendū. ista inq̧ scia actualis vel habitualis nō est clauis ista: q̄ auctoritas cognoscendi ⁊ si requirat scientiam vel discretionē concomitantē rectū vsum eius: quēadmoduz reqrit clauis ptātis aliquā iustitiā ad rectū vsuz sui. tn̄ sicut ptās iudicādi nō est iustitia: imo pōt eē sine iustitia: ita ptās vel auctas cognoscendi in aliqua cā pōt eē sine discretione cognoscēdi: ⁊ ita debet magr exponi qui vult eū saluare q̄ ad clauē scie requirit scia. supple ad h̄ q̄ aliquis recte vtat ea nō aūt ad h̄ q̄ absolute insit. ¶ Si obiicit. q̄re ḡ magis dr ista clauis scie q̄z illa iustitie sine iustitia: si nō reqrit hic scia nisi q̄tū ad rectū vsum illius. ¶ R^o. sine iustitia h̄ns auctē ⁊ aliquid snians: facit qd est ptātis l3 indebite fiat. ⁊ ita h̄ns auctē cognoscēdi in cā si attētet aliquid facit l3 indebite. illō tn̄ q̄ p̄m^9 facit sp est ptātis: ⁊ iō sp dr clauis ptātis. h̄ aūt qd iste facit semp est scie. i. cognitionis in cā: l3 non scientie habitualis.

De tertio articlo dicūt qdā q̄ iste claues sunt idē cū caractere sacerdotali: ⁊ tūc eēt facile videre quō ɔferunt cuilibz sacerdoti in ei^9 orditatiōe sicut ⁊ caracteres. ¶ Sz ɔ̄ arguit sic. Ille sunt distincte ptātes: q̄ꝝ vna pōt eē sine alia. sed ptās ɔficiendi corp^9 x̄pi siue caracter sacerdotij: vt ad hoc est: pōt eē sine illa ptāte que includit in clauibus. ḡ ⁊c. minor p̄bat: q̄ sic fuit tn̄ apl'is in cena cū dicebat eis. Hoc facite in meā cōmemorationē. vbi data est eis ptās cōficiendi: sed non clauiū vsq̧ post resurrectionē. Jo. 20. dicēte x̄po. Quoꝝ remiseritis

Th. disti. 18. hui^9 4^i. q. i. fol. i. arg. 2. questiuncle

Matth. 26.

rc. ℭ Cōtrꝫ videtᷓ posse argui de quolibet sacerdote
nūc ordinato in ecclia. pūs eni dicit eps ordinādo: ac
cipite ptātē ɔficiendi vel celebrādi missā tā p viuis
q̄ȝ p defunctis dās ei calicē: ꝛ q̄busdā interpositis po
nēs manuꝫ sup caput eius dicit. Accipe spūm scm̄ q̄
rum remiseris rc. vn̄ videtᷓ ꝙ q̄libet sacerdos pūs tē
pore accipiat ptātē ɔficiēdi q̄ȝ absoluendi. ḡ est alia ꝛ
alia. Et istud pbat ꝙ non tm̄ distinguitᷓ o caractere: si
caracter est aliq̄d vnū: imo ꝙ sunt distīcte ptātes in/
ter se. ℭ Itē (vt dictū est supra) caracter nō pōt esse
di.6.arti.vl/ nisi relo. relo aūt nō pōt esse eadē ad plures termios.
tima.qō.2. corpus xp̄i vez ꝛ mysticū vel ɔsecratio hui⁹ ꝛ absolo
illius sunt distincti termini. ḡ illud qᵭ est relo ad con
secrationē nō est idē cū ptāte ad absolonē. ℭ Dico ḡ
5 ꝙ simplr̄ sunt due claues: ita ꝙ absolute vez est illiᵭ
Matth.16. verbū xp̄i. Tibi dabo claues rc. ꝛ possent de potētia
dei absoluta separi ab inuicē: sicut eni aliq̄s nunc ps̄i
dens pōt cōmittere alteri auctē cognoscēdi in cā nō
cōmittendo sibi auctē snīandi in ea: vt si diceret: com
mitto tibi auctē examinādi cām istā. ꝛ referas mihi
vt sētentiē: posset ēt cōferre auctē snīandi sine aucte
cognoscēdi: vt si diceret: cōmitto tibi ꝙ sine oī cogni/
tione cāe sententies sicut placet: talis aūt ɔmissio nō
esset ordinata alicui cuius voluntas eēt oblīq̄bilis.
Ita ēt posset deus cōmittere auctē cognoscendi sine
auctoritate snīandi. Et esset ista cōmissio ordiāta sim
plr̄ si eēt ēt in humanis. ℭ Posset ēt deus de potētia
absoluta alicui bñti volūtatē oblīq̄bilē cōmittere au/
ctoritatē snīandi sine cognitione in cā ℭ De potētia
aūt ordinata siue de facto cōmittitᷓ vtrūq̄ȝ cuilibet sa
cerdoti ecclīastico ad minus cōplete ordinato. qᵭ p
rito dico: q̄ꝛ si pūs tpe datᷓ sibi auctoritas celebrandi
q̄ȝ absoluēdi: nō est pfecte ordinatus q̄tū ad vtranq̄ȝ
6 auctoritatē. si p̄ facto omitteretᷓ zᵐ. ℭ Sed an pcise
simꝉ tpe vtraq̄ȝ ptās detᷓ nō assero. Cꝫ si pūs detᷓ vna
q̄ȝ alia. qn̄ ḡ impꝛimitᷓ caracter sacerdotiꝉ: ꝛ quomō se
hēbūt ista duplex clauis ad caracterē: ℭ Ad pᵐ posset
dici ꝙ sicut sūt due ptātes ita duo caracteres: ꝛ vter
q̄ȝ impꝛimitᷓ in signo pprio sensibili significāte illud in
uisibile: vtpote pmus in datione calicis cū illis v̄bis.
accipe ptātē celebrādi rc. z⁹ in impōne manuū cum
illis v̄bis. accipe spūm scm̄ rc. Et s̄m hoc pateret qᵭ
esset dōm ad scðm: q̄ꝛ vtraq̄ȝ ptās est q̄dā caracter: sȝ
illi duo integrāt totū ordinē sacerdotiꝉ: sed s̄m h̄ etiā
viderentᷓ esse duo caracteres corn̄dentes duab⁹ cla
uibus. vel eēnt due claues. ℭ Si ḡ nō placet tot cara
cteres ponere corn̄dētes vni ordini sacerdotali. pt
dici ꝙ p vnū caracterē sacerdotalē hȝ q̄s ptātē ɔfici/
endi corpus xp̄i. vbicūq̄ȝ ille impꝛimatᷓ: ꝛ per illū ascri
bitᷓ iste familie xp̄i in tali gradu excellenti: vtpote in
7 gradu cibātis pplm̄ xp̄i in ecclīa. Sicut aūt in istis cu
riis magnoꝝ pmot⁹ ad gradū excellētē in familia do
mini p hoc disponitᷓ: vt hēat auctē aliquam respectu
alioꝝ seruoꝝ: ita per h̄ ꝙ iste in familia xp̄i in gradu
excellētiori cōstituitᷓ p caracterē sacerdotalē: disponi
tur de cōgruo ad hn̄dū ptātē sup corp⁹ xp̄i mysticū li/
gādi ꝛ soluēdi. ꝛ tūc caracter sacerdotalis ē dispō ad
istas claues: saltē collatio vnius non separatᷓ a colla/
tione alterius: q̄ꝛ (sicut dictū est) quod xp̄s in eodem
v̄bo Jo. 20. contulit ambas ecclīe: ita ꝛ eps in eodē
signo sensibili ꝛ v̄bo ɔfert ābas. vnā q̄si excellētem ꝛ
explicite. ꝛ aliam quasi implicite. cuius vsus est an̄s
ad vsum istius. ℭ Et ex hoc patet ꝙ aliqualiter pos/
sunt dici vna clauis vnitate ordinis: q̄ꝛ ad actū vnuꝫ
vltimū. s. apertionis ordinantᷓ. ꝛ ad illū vna subordi/
natᷓ alteri q̄ꝛ remotior ab illo effectu.

De quarto articulo. potentia actiua cui D
stati corn̄det passiua ꝛ non
est ipedibilis ipsa est semp potētia ppinq̄ ad agendū
sed si est aliqua cui nō corrūdet passiuū in nā statim
vel hito passiuo ipa ē ipedibilis: vel nō est actu ipedita ō
est potētia ppinq̄: sed remota vt habetᷓ a pho. 9. met. L.c.10.
c.4. vbi vult ꝙ actiuū ꝛ passiuū hñtia cōplete potētiā
actiuā ꝛ passiuā statim agunt. nec oꝫ addere nullo ex
teriori pꝛohibēte: q̄ꝛ hoc includitᷓ in rōne potētie qᵭ si
est verum nisi de potentia: vt dicit potentiaꝫ ppin
quā actui. ℭ Ad ppositū ptās cōficiendi stati hȝ māꝫ
in nā: q̄ꝛ oēm panē triticeuꝫ: ꝛ est ptās nō ipedibilis.
q̄ꝛ q̄ncūq̄ȝ aliquis attētat p eā facere in mā determi/
nata ꝛ debita facit. Sed si hoc mō eēt de claue: vtpo/
te ꝙ statim corn̄deret sibi pro mā pctōꝛ penitēs ꝛ si
posset p actū alicuius alterius ipediri q̄n intēdēs vti
ea faceret qᵭ facere intēdit: tunc clauis eēt ptās ppi
qua ad absoluēdū: ꝛ tūc sequeretᷓ ꝙ sacerdos ex hoc
ꝙ ordinatus. posset quēcūq̄ȝ pctōꝛē sibi ɔfitētē absol
uere: nō q̄dē ꝙ posset licite: sed peccaret mortalr̄: si h̄
attētaret ↄ pꝛohibitionē superioris: faceret tm̄ sicut sa/
cerdos pꝛohibitus q̄ātūcūq̄ȝ si attentat consecrare cō
secrat. ℭ Sed hec duo supposita cōiter non tenētur.
Non enim tenetᷓ saltē pmū. s. ꝙ ex ordine hēat māꝫ
sed oꝫ aliquē subditū sibi dari in quē hēat iurisdictio
nem non solum ad hoc ꝙ rite absoluat: sed ad hoc vt
simplr̄ absoluat: q̄ꝛ sententia a non suo iudice lata est De regu.iu/
nulla. Et ita videretᷓ etiaꝫ dōm de secundo ꝙ posset ris in.6.
superior ad tps subtrahere subditum per suspēsionē
istius: ꝛ tunc potestas istius impediretᷓ simpliciter
ita ꝙ si attentaret absoluere non absolueret de fctō.
ℭ Est ergo s̄m sententiam istam potestas conficien
di potestas propinqua: sed clauis est potentia remo/
ta Tum quia ex hoc ꝙ est clauis in aliquo nō corre/
spondet sibi passiuum aliqᵭ nisi aliū de fiat sibi passi/
uum. Tum quia si est in aliquo potest impediri p ali/
quem superiorem prohibentem. Et ratio dissimilitu
dinis forte poneretᷓ: q̄ꝛ a pncipio nulli nocuit nec or/
dinatione ecclīe ꝙ q̄cunq̄ȝ sacerdos q̄ācūq̄ȝ māꝫ
ɔsecraret. nocuisset aūt si per collationē clauiū in or/
dine quilibet sacerdos fuisset iudex cuiuscunq̄ȝ peni
tentis ꝛ potuisset quantūcūq̄ȝ pꝛohibitus exequi actuꝫ
clauis: q̄ꝛ in hoc iste posset facere pᵉiudiciū alii cuius
iste est subditus. Quō ḡ s̄m istā viam eōem saluabitᷓ
ista ppō: Oī potētie actiue corn̄det passiua. in natu/ ꝑceli contra
ra enim si aliq̄ eēt potētia actiua cui nō posset corre/ Platonem.
spondere passiuū nisi per aliquā potentiā actiuam: il
la prima non esset potētia actiua. ḡ a sili hic cuꝫ p cla/
uem non possit isti corn̄dere mā nisi per aliam potē
tiam actiuā. s. iurisdictionē. sequitᷓ ꝙ clauis nō sit po
tentia actiua. ℭ Et hoc posset confirmari de ista ptā/
te iudiciaria. nullus enim videtᷓ posse hēre potentiā
iudicādi cui nullus subest vt iudicabilis ab eo. ergo
clauis vnde clauis nō est ptās iudicandi. ℭ Si dicas
ꝙ potentia actiua q̄ātūcūq̄ȝ sit pfecta tamen requi/
rit māꝫ. vez est. ꝛ ptās conficiēdi reqrit māꝫ. s. pa/
nē sed tm̄ statim qn̄ hētur ptās cōficiēdi: nō opꝫ req̄/
rē aliā potētiā actiuā ad hoc ꝙ panis sit consecrabi/
lis. si enim oporteret ad hoc ꝙ esset consecrabilis ꝙ
eēt dn̄s illius panis: iā ptās sacerdotalis non esset po
testas cōficiēdi nisi remota. ita in pposito hn̄ opꝫ ꝙ
aliquis sit penitēs offerēs se isti vt absoluat: sed si nō
pōt eē mā absolubilis nisi fiat talis per aliā potētiam
cōcurrētē. ista nō videtᷓ esse potētia actiua absoluēdi.
ℭ Consilr̄ ista ppō est vniuꝉr vera in nālibus: ꝙ q̄n
potētie actiue vnius rationis correspōdet primo po/ 3

tentia passiua vnius rônis cuilibet sub ista correſdet qlibet sub illa si nõ sit defectus virtutis actiue: sed non est sic in pposito: qꝛ vni claui correſdet iste vt absolubilis ꝛ alteri nõ: nisi dicaꝫ ꝙ claui correſdet non peccator vt penitẽs: sed pctõꝝ subditus penitens.

De quinto

articulo dico ꝙ in ecclia ẽ duplex forus. vnus secretissimus in quo idẽ est accusator ꝛ reus. ꝛ ad istũ pertinẽt claues pdicte. Est aũt ali⁹ forus publicus: qꝛ ꝛ ecclesia hꝫ auctẽ corrigẽdi delicta publica. ꝛ ibi reqriꝫ duplex auctas correſdẽs duplici predicte. sicut ad qđlibet iudiciũ rectũ reqriꝫ cognitio in cã illa ꝛ sniatio. Iste auctes ptinẽtes ad forũ publicum pñt dici claues. De hac ptãte data ecclesie hꝛ Math. 18. dicẽte xpo petro. si peccauerit in te frater tuus. ꝛ seqꝛ tãdẽ. dic ecclesie. si eccliaꝫ nõ audierit: sit tibi sicut ethnicus ꝛ publicanus. ꝛ sequiꝫ. Amẽ dico tibi vobis quecũqꝫ alligaueritis sup terrã erũt ligata ꝛ in celis. ꝛ qcũqꝫ solueritis sup terrã erũt soluta ꝛ in celis. Ex quo pꝫ ꝙ deus approbat solonẽ ꝛ ligationẽ eccliẽ factam in foro publico: quã q̃ cõtẽnit hñdus est sicut ethnicus ꝛ publican⁹. In hoc foro claudiꝫ ecclis. i. cõio fideliũ per excõicationẽ ꝛ apiꝫ per absolonẽ ab excõicatione seu reconciliationẽ. ¶ Ex hoc pꝫ ꝙ iste claues nõ sunt eedẽ cũ p̃oribus clauibus: qꝛ iste sepanꝫ ab illis: vtpote in hñtibus iurisdictionẽ pꝫ ordinationẽ ecclesie sine sacerdotio vt in archidiacono ꝛ quibusdã aliis hñtibus iurisdictionẽ ſm ordinationẽ ecclesie sine ordine sacerdotali: ꝛ ecõuerso vt est ĩ quibusdã. s. cõibus sacerdotib⁹: q̃bus nõ est data hec potestas excludẽdi ab ecclesia vel recõciliandi. ¶ Sed nunqd quilibet hñs iurisdictionẽ põt excõicare ꝛ recõciliare? ¶ R^e excõicatio que simplr est excõicatio que est sola maior: est exclusio alicuius a cõione fideliu. nõ qdẽ exclusio corpalis q̃ fit in incarceratione vel exclusione ab aliis: sed excludendo p phibitionẽ ne cõicet cũ aliis nec alii cũ eo. Nullus aũt nõ subditus isti teneꝫ seruare instõnẽ istius: sicut nec pcepta eius. g̃ vꝫ ꝙ nõ subdit⁹ isti nõ teneꝫ vitare excõicatũ ab isto. Si g̃ p excõicationẽ teneꝫ qlibet xpianus vitare excõicatũ: opꝫ ꝙ hoc fit p pceptũ illius cui tenetur obedire qlibet xpianus. ꝛ tũc seqtur ꝙ nullus inferior papa auctẽ ppria possit excõicare: ꝫ posset excõicare q̃tũ ad suos subditos: h̄ est pcipe suis vt caueãt suũ. ꝛ tũc seqꝫ ꝙ quicũqꝫ iferior si simplr excõicat: excõicat ex cõmissiõe illi⁹ cui teneꝫ oẽs alii obedire q̃ teneꝫ istũ excõicatũ vitare. ¶ Et ex h̄ sequiꝫ ꝙ illud cadit sub illa regula iuris: qđ nõ est ɔcessum est phibitũ. vera est de his q̃ nõ cõueniũt regulr nisi alicui ex aliq̃ ɔcessione spãli. ꝛ tũc ex eiusdẽ auctẽ teneꝫ gnalr xpiani excõicatũ vitare: cuius auctẽ icurrũt penã excõicatiõis minoris si nõ vitãt. illã eniꝫ incurrũt auctoritate legislatoris. nõ auctẽ hui⁹ iudicis pticularis. ¶ Si h̄ nõ placeret oporteret q̃rere vꝫ p a pncipio ecclie habuit qlibet talis q̃ mõ cõiter excõicat in ecclia auctẽꝫ sup oẽs xpianos vt tenerenꝫ sibi obedire cauẽdo istũ excõicatũ ab eo pp ei⁹ pceptuꝫ vt ei⁹. Et tũc qño fuissent auctes inferiorũ limitatiores q̃tũ ad numerũ subditoꝝ saltẽ q̃tũ ad isti⁹ pcepti obfuatiã. Et q̃re nõ ita istoꝝ sicut ꝛ alioꝝ? q̃rat q̃ vult. Si p^a snia est vã tũc sacerdotes parrochiales ꝛ alii cõfiles in nullo casu pñt excõicare nisi in q̃ iueniꝫ expsse eis cõcessum: ꝛ sic excludunꝫ qdã picula q̃ pueniũt ex pñtate q̃runda fatuoꝝ ad excõicãdu. frequẽs n̄ qdẽ est hui⁹ gladii pcussio in ecclia: q̃ tñ raro ab aplis inuenit extractus. in oib⁹ eñi eplis pauli nõ inuenies ꝙ excõicauerit nisi trib⁹ vicib⁹. Pmo p^a ad corin. 5. Oino indr iter vos audiꝫ fornicatio q̃lis nec iter gẽtes: ita vt vxoreꝫ pris sui qs hẽat. ꝛ sequiꝫ: ego aũt absens corpe: pns aũt spũ iaꝫ iudicaui eũ vt pns q̃ hoc opatus est in noĩe dñi iesu xpi ɔgregatis vobis in vnũ: ꝛ in eo spũ cuꝫ virtute dñi iesu tradere hmõi hoieꝫ sathane in interitũ carnis: vt spũs saluus sit in die dñi. ¶ Idẽ i p^a ad thi. Quidã circa fidẽ naufragauerũt ex q̃b⁹ mẽcus ꝛ alexãder qs tradidi sathane vt discãt nõ blasphemare. ¶ Idẽ ad gal' p. Siqs vobis euangelizauerit pter illud qđ accepistis anathema sit. ¶ Alicubi tñ alibi legiꝫ aplꝫ bonus phibuisse cõicare cuꝫ malis. i. Cor. 5. Si is q̃ frẽ nominaꝫ inter vos ẽ fornicator aut auar⁹ aut idolis fuiẽs aut maledic⁹ aut ebriosus aut rapax: nec cũ hmõi cibũ sumẽ. ¶ Itẽ thess. 3. Denũciam⁹ vobis frẽs in noĩe dñi vt subtrahatis vos ab omni frẽ inordinate ambulãte. ꝛ post pauca subdit ibidẽ. Si qs n̄ obedierit v̄bis nris p eplaꝫ hãc hũc notate ꝛ nõ cõmisceamini cũ illo vt ɔfundaꝫ. Et tñ q̃lr liceat cõicare cũ illo subdit nolite q̃si inimicũ existiare illũ sed corripite vt frẽꝫ. ¶ Idẽ 2. thim. 3. Erũt hoies sese amãtes: ꝛ post pauca. hos deuita. ¶ Ibidẽ. c. 4. alex. erarius multa mala mihi pstitit: quẽ ꝛ dñita. ¶ Idẽ ad titũ. 3. Hereticũ hoieꝫ post vnã ꝛ scdam monitionẽ deuita. ¶ Et Io. in 2ª can^ca sua. c. vnico. Si qs venit ad vos: ꝛ hãc doctrinã nõ affirmat nolite eũ recipe ĩ domo nec aue ei dixeritis. Qui. n. dicit ei aue: cõicat eius opibus malignis. ¶ Tñ g̃ in primis duab⁹ auctib⁹ vꝫ snia excõicationis simplr lata. ꝛ pꝫ ꝙ ibi fuit cã iusta: qꝛ pctm̃ enorme ꝛ publicuꝫ ꝛ forma debita: qꝛ pcessus legitimus: ꝛ intẽtio recta: qꝛ intendebaꝫ correctio delinquẽtis. vñ ꝛ primus ille p illã excõicationẽ correctus est: vt pꝫ per epistolã scdaꝫ. vbi monet eos cuꝫ cõsolari ne absorbeaꝫ pfundiori tristitia. alii nõ legũꝫ penitẽtes fuisse. forte iã erãt apostate a fide pmãserunt ibi. ¶ In 3ª auctẽ est cõtra pdicãteꝫ aliqđ repugnãs sane fidei fuerunt tũc pseudo apli. In aliis autẽ vbi pcipit vitare malos vel simplr vel quãtum ad aliq̃s actus nõ videꝫ ita plene eẽ lata snia excõicatiõis. qꝛ non videnꝫ illi per hoc traditi sathane. diciꝫ enim ꝙ quos apostolus tradidit sathane statiꝫ habuit diabolus ptãteꝫ vexãdi eos. nõ sic aũt pbabile est factum de omnibus malis quos scribit esse vitandos.

Ad argumenta.

¶ Ad p^m pꝫ ꝙ illa auctas Apo/ca. non dꝫ intelligi de claui ministeriali. sed de pheminenti que est auctoritas sniandi vlr ꝛ irreuocabilr. ¶ Ad 2^m magr exponit illã auctẽ di. ista. c. i. ꝙ tãtũ per colũbã vel eius mẽbra fit digne remissio vel redẽptio pctõꝝ. fit tñ per alios: sed nõ digne vel recte. dat eniꝫ deus hñdictionẽ digne poscẽti: et per ministrũ indignũ: qđ pbaꝫ per Hiero^m sup illud Matth. 16. Tibi dabo claues regni celoꝝ. Et per Aug^m in li. q. noui ꝛ veteris testamenti. q. ii. Uoluntas sacerdotis obesse vel pdesse nõ põt. sed meritũ hñdictionẽ postẽtis. ¶ Ad 3^m patet ex 2° articulo qꝛ clauis scie nõ est aliqua scia. ſꝫ est auctas noscẽdi hoc est inquirendi ꝛ examinandi cãm rei. ¶ Ad 4^m patet ex 4° articulo: qꝛ ſm vnaꝫ opi. clauis est de se tm̃ potestas remota ꝛ ad hoc ꝙ sibi rñdeat mã requiriꝫ in eo alia potestas. s. iurisdictio vel saltẽ per aliã potestatẽ actiuã subiiciꝫ sibi mã vt fiat sibi mã capax actiõis eius. Scdm aũt aliã opi. clauis est ptãs pꝓpinqua. ꝛ includit iurisdictionẽ priuatã: q̃d enim aliud ẽ iurisdictio q̃ auctas dictãdi ius? ꝛ hoc quid aliud est q̃ auctas

Nicola⁹ de lyra sr eplã p^a ad cor^os cap. 5.

iudicādi ꝛ sanandi? ¶ Ad 5m pz ex 5° articulo. cōce/
do.n. ꝙ nō ordinatus pōt hēre claues alias ptinētes
ad forū extrinsecū. ꝛ ordinatus nō hēre. tñ ad hoc ꝙ
sit hierarcha eccłie. i. in principatu eminēte opz ꝙ ha
beat illas claues exteriores. ꝛ cū hoc presupponitur
ꝙ habeat interiores. vnde nullus ordinat eps nisi
prius in sacerdotem fuerit ordinatus.

AD questionē motā di.18. dicun
Op. mo. se^r tur due ōnes. pª negatiua .s. ꝙ vis cla/
uiū nō se extēdit ad remotōez culpe vł
pene eterne. qđ vr magr sentire di. illa.
De^9 inqt p se tñ dimittit peccatū: qr ꝛ aiaz mundat
Quē Ri. di. ab interiori macula. ꝛ a debito eterne mortis soluit.
pliti ar. 2. q. Quid g faciūt sacerdotes euāgelici? Rñdet tribuit
1 ꝛ. 2. ꝛ tho. eis ptātē ligādi ꝛ soluēdi. i. ostēdēdi eos ligatos ꝛ so/
eađ dis. ar. p lutos: qđ pbat p illud de leproso pus sanato ꝙ ad sa
q. 1. cerdotē misso. Luce. 5. Silr de lazaro pus suscitato:
ꝛ. 17. ꝙ discipulis ad soluēdū tradito. Jo. 11. ¶ Itē p Die
rom̄ sup illud Matth. 16. Tibi dabo claues. in Leui
c. 13. ꝛ. 14. ti. inqt se ostēdere sacerdotib^9 iubent leprosi: qs illi
nō faciūt leprosos vel mūdos: sed discernūt q mūdi
vel imūdi sunt. Ex h dicit magr. ꝙ olim sacerdotes
legales hēbāt iurisdictionē i curādis leprosis: h nūc
hz sacerdos euāgelicus in retinēdis vel remittēdis
culpis. ¶ Addit affirmatiua ꝙ vis clauiū se extēdit
ad penā tpalem. ꝛ in hoc magr exponit alr quō sacer
dos euāgelicus soluit ꝛ ligat: qr ligat ad penā tpalez
quā iponit cōfitēti. Soluit aūt cū a pena debita aliqđ
dimittit vel per eā peccatorē ad sacroꝝ cōionez ad/
mittit. ¶ Addit aūt ꝙ hec ptās respectu pene tpalis
Vid Ri. di. talis est ꝙ nō ratificat actus eius nisi sit cōformis iu
pliti artic. 1. dicio diuino. s. nisi tantā imponat quātū fm iustitiā
q. 4. diuinā pctis rñdet. de gra pone iste pro pctis suis te
net fm strictū rigorē ad penā decē dierū. sacerdos
vtute clauiū pōt sibi remittere penā triū dierum. Ex
esto ꝙ de thesauro ecclesie iste dispēsator possit vnū
diē vł duos remittere post totū hoc remanet iste ob
ligatus ad sex vel qnqz dies. de qbus si sacerdos ali-
qđ dimittat nō ratificat ista obligatio: qr tunc clauis
ptātis errat in ligādo ꝛ soluēdo. facit. n. eū magis so/
lutū a pena tpali ꝙ deus iudicet eū solutum: ꝛ p ons
nisi ille hos sex dies hic soluat: residuū ab eo exiget
in purgatorio. ¶ Cōtra pmū: qr tūc sacrm penitētie
nō esset sacrm noue legis: nec aliquā cāłitatē vel dis/
positionē hēret cālē ad primā gratiā: qr nunqz digne
susciperet nisi ab habēte iā primā gratiā. nullus enim
digne ondit solut^9 a deo nisi prius sit solut^9. ¶ Itē su
sceptio istius sacri est instrz ad gratiā. h est dispō effi
cax necessaria ex statuto diuino ad gre susceptionez.
Instrm aūt vel dispō preuia nō est signū rememora
tiuū siue ostēsiuū alicuius: vt iam pteriti sed futuri.
ergo collatio sacri pnie ad hoc vt fiat digne non opz
vt sit signū absolutōis diuine pcedētis. ¶ Concedo
ista vt diffuse declaratū est di. 14. q. 4. ꝙ sacrm pnie
pōt digne recipi ab attrito. ꝛ hoc tāta attritiōe q non
A sufficeret p modū meriti ad iustificationē suscipiēdā
in termino attritionis. ꝛ si nō ficte recipiat in termi/
no recipit gra prima: qr a deo cōfert. ꝛ absolutio sa/
cramētalis est signū efficax illi^9 absolōnis sequentis
in vltimo instāti ipsius: sicut platio vboꝝ est signum
cōfectiōis corpis xpi. ¶ Et fm hoc patz quō sacrm
hoc est instrm ad gratiā pmā sicut dispō puia eo mō
quo alteratio pōt dici instrz respectu generatōis sub
stantie: qr dispositio puia. non igit est silr de sacerdo
te legali respectu lepre: ꝛ de euāgelico respectu cul/
pe. qr ille tm̄ exercuit aliqđ qđ erat signū rememora
tiuū mundationis lepre: ꝛ nihil qđ esset signū pnosti
cū efficax respectu mundatōis sequētis. sed iste exer
cet actū qui est signū pnosticū efficax mundationis
sequētis in vltio instāti. nec tñ mentit iste: qr intelli/
git absolutio ei^9 pro illo instāti pro quo iste a deo ꝛ
ab ecclesia est absolutus. ¶ Si dicas. g sacerdos de/
let maculā ꝛ penā mortis eterne qđ est propriū deo. dist. 14. q. 1.
Dico qđ vtrumqz facit: si tñ duo sunt ibi de quibus ar. 1. ꝛ di. 17.
dictū est als: sed non facit nisi instrāliter: non quidez q. vnica.
attingendo illū effectū nec vtute ppria nec alterius: B
sed attingēdo aliqđ pus qđ est dispositio necessitās
ad illum effectū: necessitās inqz ex diuina pactione:
ꝛ tale agens cāns dispōnem necessariā ad terminuz
dicit agēs instrāle vt est de alterāte ꝛ generante. ppriū
autez est deo principalr mundare ꝛ remittere illud
debitū etiā attingēdo illuz effectuz. hoꝝ aūt neutruz
cōuenit sacerdoti. ¶ Auctoritates ergo quas magr
adducit p se affirmatiue loquunt ꝙ hoc facit. ꝛ verū
est ꝙ sacerdos euāgelicus ostēdit illum mundatum
ꝛ solutum pro instāti pro quo itelligit sua absolutio.
sed non hoc solū: immo sic ostēdit ꝙ illa ostēsio est
dispositio preuia ꝛ necessaria ad illud qđ ostēdit. hec
est eni excellētia sacroꝝ noue legis ꝙ eorū susceptio
est dispō sufficiēs ad graz. Illoꝝ autē legaliū nec su/
sceptio erat dispō efficax ad mundationē corporalez
lepre vel hmōi feditatis. Esset aūt silr si loqueremur
de sacerdote legali purificante aliquem per aquas
aspersionis ab aliqua irregularitate cōtracta in lege
ex contractu lepre vel hmōi. tunc eniz sacerdos ille
exerceret quēdā actū qui esset signū efficax recōcilia
tionis huius irregularitatis: ꝛ mūdationis illius po/
luti: in cuius mūdationis actu vel termino sequeret
effectus signat^9. s. ꝙ iste eēt dign^9 cōicare cū ceteris
synagoge. ¶ Cōtra illud qđ dictū est de 2ª ōne pt ar
gui. nulli cōmittit ptās arbitrādi in cā aliqua cui^9 ar
bitriū nūqz erit ratū pp̄ter quācūqz diligētiā possibi
lem adhiberi ab ipso. sed tantuz a casu: vel p miracu
lū spāle: sed p quācūqz diligētiā possibilē adhiberi a
sacerdote nō pōt ptingere ad illđ idiuisibile pene q
deus iudicat pctōrē eē dignū. si g attingat: h erit a ca
su vel p miraculū spāle: nec erit ratū p te nisi ad illud
attingat. ergo nō hz auctē aliquā arbitrādi. ¶ Cōfir/
mat: qr nec est psile ꝙ deus dederit ptātez ecclesie
arbitrandi: sic ꝙ ipse voluerit arbitrium ecclesie rati
ficare: ꝛ tñ ꝙ impole sit eaz recte arbitrari. sic nihil
ratificat nisi a casu vel p miraculū spāle. ¶ Itez nul
lus cōstituit arbiter inter ptes sub hac conditione ꝙ
pcise arbitret ad volūtatē vnius ptis. ꝛ hoc maxime
qn nō pōt nosse determinate volūtatē illius ptis. Sz
in iudicio pnie ptes sunt deus ꝛ pctōr iter quos ē sa
cerdos arbiter. ergo nō obligat pcise ad arbitrādum
illā penā quā sibi de^9 infligeret maxie cū nō possit si
bi cōstare de volūtate dei quo ad hoc pcise vt ē mē
brū ecclesie. ¶ Itē si sacerdos iponat pniaz aliquātu
lū maiorē ꝙ rñdeat pctis: nō est pbabile qn penitēs
teneat eā iplere. g si aliquātulū minus pena cōdigna
illa vr sufficere. nā si nō: sufficeret aliq citra illa pun/
ctalē quā dictat diuina iustitia. g nō oporteret exple/ a. l. aliquā.
re aliā vltra illud pūctale diuine iustitie. ¶ Dico er/
go ꝙ sicut in aliis cōmutationib^9 iustitia cōmutati/ C
ua hz aliquā latitudinē ita ꝙ nō respicit in cōmuta/
tionibus indiuisibile. sed mediū recte rōnis. Ita iu/
stitia punitiua que est cōmutatiua pene pro culpa nō
respicit necio gradū indiuisibilem pene corrñdētem
huic culpe. sed ibi aliq latitudo infra quaz pena mi/

noꝛ nō sufficit: ⁊ vltra quā pena maioꝛ nō est īponenda. ⁊ extra totā latitudinē clauis citra vel vltra ligās erat. ⁊ tūc nō imerito q̄ soluit̄ in terris nō soluit̄ i celis. i. nō ratificat̄: sed intra latitudinē nō errat. ⁊ iō arbitriū ratificat̄ in tm̄ ꝙ q̄cq̄d iponit̄ intra illā latitudinē hic opꝫ implere. ⁊ si hic nō iplet̄ residuū in purgatorio exiget̄. Et si min⁹ iponat̄ ⁊ expleat̄ nihil malus exiget̄ in purgatorio. ¶ Istud aūt mediū in ista latitudine poſe est eē hoī notū p legē dei cuꝫ adiutorio rōnis nālis. ⁊ iō obligatio ad hoc mediuꝫ latū est ad poſe hoī sine miraculo spāli ⁊ sine casu ⁊ fortuna.

Nō pūctum subtilissimū

¶ Sed nunq̄d penā a claue nō errāte impositā tenetur penitēs adiplere. ¶ R⁹ ꝙ sic si velit se submittē sacerdoti huic. ⁊ quātū ad absolutiōeꝫ culpe ⁊ quātū

D

ad susceptionē pene totalis corridētis q̄ tūc obligatur p̄cepto ecclesie cui se volūtarie submisit. Si autē tantūmō se velit submittere huic quātū ad cōmutationē pene eterne in tpalē: ⁊ nō quātū ad taxationeꝫ pene totalis: sed tm̄ quātū ad illā ⁊ illi⁹ taxationem vult se subdere manui dei vel hic vel in purgatorio. nō expediret talē sine absolōne repellere. tūc eniꝫ recederet desparās. nec vr̄ pp istā volūtateꝫ eē in pctō mortali: cū conterat̄ de pctō ⁊ velit puniri pena cōdigna pro eo: ⁊ ab eo cuius est iuste eā infligere. lꝫ nolit eaꝫ sibi infligi ab isto sacerdote. nec ipsemet velit eā recipere vt sit minister ipsius infligende. ¶ Nec pōt dici hūc inobediētē ecclesie esse. q̄ pōt se submittere arbitrio eccl̄ie q̄tū ad iudiciū illud pnīale ad ꝙ nec̄io tenet̄ se submittere: lꝫ nolit se submittere illi sequēti. Et pꝫ ꝙ illud nō icludit̄ nec̄io in p̄: q̄ sacerdoteꝫ p̄ existēte quātūcūq̧ vniformiter valde variāt sequēs. vñ ⁊ frequēter pp volūtatē cōtētis ad subeūdū penā nō magnā dāt aliquā modicā p̄dicendo sibi ꝙ opꝫ residuū soluere in purgatorio. ⁊ cū illa pūa sit manifeste ipropoꝛtionata culpe ⁊ oīno extra illaꝫ latitudinē nō pp hoc nō recipit talis sacr̄m pnīe. Eodē mō vr̄ ꝙ pōt oīno penā nullā sibi imponere ppter

E

resistētiā eius ad sustinēdū p̄dicendo sibi ꝙ totā illā penā opꝫ soluere in purgatorio. Et Augustin⁹ h̄ innuit ꝙ si vix tali iclinabili iponat̄ pnīa aliq̄ displicēs: timēdū est ne inde accipiat occasionē recidiuādi in pctm̄ mortale q̄ proiiciēdi illā pnīam in quo peccabit mortalr̄ postq̄ voluit se submittere sacerdoti in eius susceptiōe. ¶ Sed dato ꝙ erret clauis scie non tm̄ ptās clauis nunq̄d arbitriū ratificat̄ i celo? ¶ R⁹ clauis scie errat q̄n nec hn̄ req̄rūt̄ nec examinent̄ illa q̄ ptinēt ad h̄ iudiciū: vtpote si circunstātie aliq̄ fatue q̄ nec aggrauāt nec alleuiāt sed placēt auribus pruriētib⁹ cōfessoris: si ēt nō req̄rit de attritiōe contritiōis sed tm̄mō vt audeat eū ac si narraret vnā narrationē vel fabulā. ⁊ in p̄io quidē licꝫ aliq̄d fiat q̄d nō eēt faciēdū: si tm̄ nihil omittat̄ q̄d eēt faciēdū: vtpote circūstātijs nō req̄rendis req̄sitis req̄rant̄ ille q̄ eēnt req̄rende: pōt sed rectum iudiciū. sed in scd̄o omissa req̄sitione displicentie cōtrītis nō pōt sed rectū iudicium nisi casualr̄. ¶ Breuiter ḡ dico ꝙ clauis scie erret exequēdo non necessaria ad illam cām vel illicita peccat cōfessoꝛ. sꝫ si nihil omittat de necessarijs ad cognitionē cāe p̄t recte iudicare. Si aūt errat clauis

F

scie omittēdo aliq̄d q̄d est nec̄iū ad cāe cognitionē: ⁊ peccat ⁊ non pōt recte iudicare nisi a casu ⁊ potissime de attritiōe vel ↄtritione ↄfitētis. Et si penitens ostendat se dolētē: cū tm̄ non sit: est fictus: ⁊ recedit a vera pnīa: ⁊ cū nouo pctō nec clauis scie errat: sꝫ penitēs i piculū sui errat. ⁊ tūc ratificat̄ iudiciū sacerdotis i celo. hoc est ꝙ fecit q̄d suū est. q̄ vt hō nō potuit coꝛ videre nisi per signa exterioꝛa: sed nō ratificatur quātum ad illū suscipiētē: q̄ nō est capax istius sicut ostendit se capacē. ¶ Sed esto ꝙ aliquo necessario omisso a casu fecit iustam sniām. ¶ R⁹ ratificabit̄ quātū ad suscipiētē si nō est fictus ita ꝙ sibi sufficiet illam penaꝫ iplere. sed nō ratificabit̄ ex parte cōfessoris q̄n peccet errando. Et isto mō opꝫ distinguere ꝙ aliq̄n ratificabit̄ arbitriū ex vtraq̧ parte. s. tā sacerdotis q̄ suscipientis. aliq̄n ex parte illius non istius.

Ad argumenta.

¶ Ad p̄m concedo vtrūq̧ membrū distictiōis. Et cū dr̄ ↄ p̄mū ꝙ tūc posset totā penā remittere. nego. q̄ aliq̄d est mediū determinatū f̄m rectā rōnē in q̄ stādo remittit recte: sed nō vltra. Et cū dr̄ ꝙ saltē p plures absolōnes remitteret. h̄ tāgit bonā difficultatē an iterata ↄfessio eorūdē peccatoꝝ vi clauiū plus ⁊ plus de pena remittat. vr̄ p̄babile ꝙ sic: q̄ eiusdē rōnis est absolutio scd̄a cū p̄ma. ergo pōt eādē virtutē hēre respectu alicuius ptis pene remittēde. ⁊ per ↄñs p aliquot absolōnes finitas cuꝫ culpa illa hēat ptitionē in partes finitas posset totalr̄ remitti. sicut oē finitū p ablationē ptiū finitaꝝ aliq̄tiēs suptaꝝ totalr̄ cōsumit̄. ¶ Quid ḡ meli⁹ q̄ semp ↄfiteri quousq̧ post cētesimā vel millesimā ↄfessionē eēt tota pena remissa dbita q̄buscūq̧ pctis cōmissis. ¶ Vr̄ p̄babili⁹ ꝙ 2.ª absolutio v̄tute clauiū nullā ptē pene remittat. nā hic fugere ad ptes eiusdē q̄titatis vel eiusdē p̄poꝛtiōis nihil est. q̄ nō est rō q̄re scd̄a absolutio nō p̄t auferre ptē eiusdē quātitatis sicut quā posset. Nec mirū si nullā pōt: q̄ illud iudiciū semel latū sine erroꝛe de⁹ ratificat in celis. q̄d est irreuocabile. ḡ rōnale est ꝙ sic ratificet̄ q̄d sit iterabile. nō dico ꝙ illicitū vel ipoſe sit iterari: sed tm̄ cū fructu isto quē nūc hꝫ nō est iterabile. h̄ videm⁹ in sentētijs diffinitiuis in foro litigioso q̄b⁹ absoluūtur accusati q̄n īueniunt̄ inocētes: nec postea replicat̄ inq̄sitio vt fit p̄cessus in eadē cā. nec si replicaret̄ p illā scd̄aꝫ sniaꝫ iste absolueret̄. sed p p̄mā. q. n. solutus ē ampli⁹ non absoluit̄. q̄ nullus soluit̄ nisi ligat⁹. ¶ Ad scd̄aꝫ partē distinctiōis ↄcedo ꝙ penā inflictā a sacerdote que nō excedit totā illā latitudinē iustitie tenet̄ ↄfitēs soluere ⁊ sufficit. ¶ Sꝫ dices. vñ sciet iste cōfitēs si excedat latitudinē an non? ¶ R⁹. vel a lege diuina si pitus est in ea per se vel si nō pōt requirere ab alio cōfessore d cuius prudētia magis cōfidit: vel si nolit se submittere ↄfessori alij nec p idustriā suā sufficit ad hoc ꝙ iudicet de pena hac si sit ↄdigna culpe an nō: seruet penā sibi ipositaꝫ: maxime si sibi vr̄ excedere penā cōdignā. Si aūt videat̄ sibi deficere: tutius est adire aliū cōfessorē prudētē q̄ exponere se purgatorio. ¶ Scd̄m argm̄ cōcedo ꝙ vsus clauiū extendit se ad culpā remittēdā: ⁊ ad debitū pene eterne. sed instrumētalr̄. ⁊ p hoc pꝫ ad p̄mū in oppositū. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ sicut baptism⁹ fluminis nō hn̄ti p̄us grām cōfert: ⁊ hn̄ti auget: ⁊ frequēter in adultis p̄cedit baptismus flamīs baptismū flumīs: si tm̄ nō p̄cederet vt i paruulis ↄferret̄ p baptismū p̄ma grā: ita frequenter h̄ adulti p attritionē tanq̄ p meritū de congruo iustificant̄ anteq̄ cōfiteant̄ f̄m illos auctēs Augⁿⁱ ⁊ Cassiodori. ⁊ tunc in susceptione sacr̄i auget̄ eis gratia. Sed esto ꝙ nō habuerint sufficiētē attritionē p modū meriti ad iustificationē. ⁊ per ↄñs in peccato exñtes. ⁊ tm̄ aliqualr̄ attriti cōfitent̄ in vltimo instāti recipiūt gratiā virtute sacr̄i. loquunt̄ ergo ille auctēs de iustificatiōe p̄ mō. sed nō per h̄ excludūt iustificationē secundo mō: vt satis pꝫ de baptismo scd̄o modo.

¶ Sciendum est etiam q̄ tempus
penitentie est vsq̄ in extremum arti/
culum vite ꝛc. Distinctio. XX.

Circa distinctionē

20^am q̄ro. Utruȝ pnia in extremis va/
leat ad salutē: vr̄ q̄ nō. Aug^n^ in quo/
dā sermone. ꝛ ponit̄ in l̄ra loq̄ns de
sic penitēte. nō presumimus q̄ bn̄ hic
exit. ¶ Idē ꝛ ponit̄ i l̄ra. ꝛ de pe. di. 7. Periculosuȝ
est ꝛ interitui vicinū vsq̄ ad mortē pcrastinare pnie
remediū. ex hac auc̄te sic arguit̄. peccat mortalr̄ q̄ se
exponit periculo mortis sue: sed talis est ptrahēs pe
nitētiā vsq̄ ad vltimū. ḡ ꝛc. ¶ Confirmat̄ per illud
Aug^ni^ in sermone inocētū. Hac aiaduersiōe pcutitur
pctor: vt moriēs obliuiscat̄ sui q̄ dū viueret oblitus ē
dei. ¶ Itē ecc^ti^. 17. Uiuus ꝛ sanus ɔfiteberis. addu
cit illud Aug^ni^. age pniaȝ dū sanus es. si sic egisti: egi
sti quo tp̄e peccare potuisti si vis penitere qn̄ iā pec/
care non potes: pctā te dimiserūt: nō tu illa. Ex hoc
sic arguit̄. Nulla pnia sufficit ad salutē nisi sit volūta
ria: sed penitēs in extremis nō dimittit pctā sua: sed
illa eū f̄m Aug^m^. ḡ ꝛc. ¶ Itē nihil ordinādū est a le
gislatore q̄ est occasio trāsgrediēdi legē. ꝛ precipue
multis. hoc pȝ: q̄ tūc legislator aliq̄d faceret p̄ se q̄
esset in destructionē legis sue. Sed pniaȝ serotinam
valere est occasio ɔtinuādi pctīs pro tota vita. Quis
eniȝ nō cōtinue peccaret p̄ totā vitā si breuis pnia in
fine saluaret: ḡ ꝛc. ¶ Itē nulli dimittit̄ pctīm morta
le nisi per aliquā penā tp̄alē corrn̄dētē pctō. sed talis
penitēs in extremis nullā penā soluit. vel saltē nō suf
ficiētē. nec pctō corrn̄dētē. ¶ Si dicat̄ q̄ penā tp̄alē
debitā pctō in purgatorio soluet. ¶ Cōtra. moriens
i pctō mortali dānat̄ statī. ergo moriens in gr̄a statiȝ
saluabit̄. ꝛ per ɔn̄s nulla pena soluet̄ post hāc vitam.
¶ Contra. Aug^n^ de vera ꝛ falsa pnia. dist. 7. ꝛ poni
tur in l̄ra. Pnia si in extremo vite hiatu aduenerit:
saluat ꝛ liberat: q̄ pbat subdens. multū fuit sera la
tronis pnia: sed nō fuit sera eius indulgētia. de quo
habetur Luc̄. 23. probat̄ ēt per illud Ezech. 18. ꝛ. 23.
Quacunq̄ hora ingemuerit peccator ꝛc.

In ista q̄one due sunt ɔnes satis certe. ¶ p^a^
est hec. pnia vera siue iterior sola siue
A exterior cū susceptiōe sacri pnie sufficit ad salutē ali/
cuius in extremis. ¶ 2^a^ q̄ pnia que vr̄ hr̄i in extre/
mis vix est vera pn̄ia sufficiēs ad salutē. q̄ difficile
tūc est hr̄e verā pniaȝ. ¶ Primū pȝ per Aug^m^. ꝛ po
nit̄ in littera. qm̄ deus semp̄ potēs est ēt in morte p̄/
miare q̄bus placet. cū ḡ opus sit nō hoīs sed dei fru/
ctuosaȝ pniaȝ inspirare: pōt eā q̄ncūq̄ vult sua misi
cordia. ꝛ per rōnē pȝ: q̄ siue pnia interior sola p̄ mo/
dū meriti de ɔgruo si ab aliquo in extremis hēat̄: ß
disponat ad iustificationē: siue sacr̄m pnie p̄ modum
sacri opet̄ ad eādē: si ab aliquo in extremis hēat̄ hec
vel illa hētur eadē rō perceptionis gr̄e q̄ ꝛ in alio pe/
nitēte. ꝛ p̄ ɔn̄s gr̄a pcipiet̄: ꝛ sic saluus. ¶ 2^a^ ɔclusio p
bat̄. primo q̄ tūc ipedit̄ vsus liberi arbitrij: vel vsus
liber rōnis ꝛ volūtatis ex dolore vel timore inheren
tib^9^. nō eniȝ dico aliquē esse in extremis q̄ grauatur
morbo f̄m cōem legē curabili: vt febre tertiana: vel
hmōi. nec q̄ subito morit̄ cui^9^ mortis adhuc nulla ap
paret cā. sȝ q̄ ex causis euidētib^9^ iā positis indicat^9^ ē
p̄ximus morti f̄m cās iferiores opantes vt in plurib^9^
vtpote i infirmitate qn̄ iā attingit ad gradū desparatuȝ
indicio medicoȝ. vel in alijs p̄iculis vt submersiōe ꝛ
hmōi. statim iminet mors: ꝛ in istis inq̄ vel est ma/
ximus dolor in p̄te sensitiua: vel timor maximus. Et
vtraq̄ passio vehemēs nata ē ipedire liberū vsuȝ rō/
nis ꝛ volūtatis. q̄ f̄m Aug^m^. 83. q. q. 36. Passiones
cāte a tristātib^9^ vel tristib^9^ plus mouēt q̄ passiones
cāte a delectabilib^9^. passio aūt delectatōis vehemēs
q̄nq̄ ipedit totalr̄: vel fere vsuȝ rōnis: vt dicit̄ de ci. Li. i4. q. i6.
dei. act^9^ aūt displicētie de pctō ad hoc q̄ sit sufficiēs B
ad verā pniam siue intrinsecā solā siue ad dignaȝ su/
sceptionē sacri pnie requirit liberū vsum rōnis ꝛ vo
lūtatis. ¶ Si dicas q̄ dolor vel timor q̄ inest nō to/
taliter ipedit intellꝫ vel volūtatē. ɔcedo: sȝ multū im
pedit ꝛ p̄ ɔn̄s remissi^9^ ꝛ iperfecti^9^ vsus intellc̄s ꝛ vo/
lūtatis tūc pōt hr̄i q̄ vix sufficit ad displicētiā sufficiē
tē ꝛ req̄sitā ad verā pniaȝ. hāc rationē tangit Aug. in
l̄ra. Cū sera venit pnia tātus aliq̄n cruciat^9^ ligat mē/
bra ꝛ dolor sensum opprimit vt vix hō aliq̄d cogno/
scē valeat. ¶ 2° ad ß q̄ displicētia valeat ꝛ sit ordi
nata opȝ q̄ sit debite circūstētionata ꝛ maxie circun
stantia finis ꝛ p̄ncipij actiui p̄ncipalis vt. s. sit volūta
ria p̄p̄ deū sed difficile est tūc hr̄e actū sic circūstātio
natū: q̄ q̄ vsq̄ tūc fuit ipenitēs non vr̄ tūc extorque
re a seipso displicētiā nouā nisi timore pene iminen
tis. p̄sumit̄. n. q̄ si remotus eēt a pena sicut p̄us non
extorqueret a seipso illā displicētiā sicut nec prius. cū
q̄ saltē aliq̄d simplr̄ inuolūtariū videt̄ cā istius displi
centie. nā expectatio mortis videt̄ cā istius displicē/
tie. illa aūt ē inuolūtaria. ꝛ q̄ nō sit nisi ex suppōne cu
iusdā inuolūtarij nō est simplr̄ volūtariū: sicut nō oi/ C
no volūtarie p̄icit q̄s merces in mari: si non proiicit
nisi ex suppōne cuiusdā piclitatiōis quā nollet. saltēȝ
q̄ non ē nisi sic volūtariū nō est multū acceptū alij.
nec multū vr̄ p̄p̄ amorē eius factū. hāc rationē tangit
Aug^n^ in l̄ra. opȝ nō solū timere iudicē sed diligere
arbitrū. n. libertatē q̄rit vt delere possit cōmissa nō ne/
cessitatē: charitatē nō timorē. nō igit̄ timeat penaȝ q̄
penitet: sed anxiet̄ pro gl̄ia. ¶ 3^a^ rō: q̄ hitus malus
vsq̄ tūc ɔtinuatus multū retrahit ab actu pnie. ꝛ hāc
rōnē tāgit Augustin^9^ in l̄ra. cū filij quos illicite dile/
xit sint p̄ites: vxor ꝛ mūdus ad se vocet: multos so/
let pnia serotina decipe. intellige hec delectabilia eē
p̄ntia in se vel in fantasmatib^9^ vehemēter impssis: ꝛ
siue sic siue sic: ex vehemētia hitus cōtinuati multuȝ
inclināt ad se inordinate amādo: ꝛ per ɔn̄s magnam
faciūt difficultatē ad hn̄dū magnā displicētiā de eis
ad hoc vt sit dispō sufficiēs ad deletionē culpe. ¶ 4°
quāto aliq̄s est minus dn̄s sui actus tāto req̄rit̄ intē/
sior displicentia ad hoc q̄ sit dispō sufficiēs ad dele/
tionē culpe. Iste aūt minus est dn̄s: q̄ nullo mō est
dn̄s actus exterioris ad peccandū. req̄reret̄ igit̄ f̄m
strictā iustitiā intēsior motus displicētie ad iustifica/
tionē eius q̄ ad iustificationē sani: cū vix possit hr̄e
eque intēsum. Et hāc rōnē tāgit Augustin^9^ i l̄ra. Age
pniaȝ dū san^9^ es: si sic agis secur^9^ es: q̄ pniaȝ egisti
qn̄ peccare potuisti. si vis agere pniam qn̄ iā peccare
non potes: pctā te dimittūt: nō tu illa. ad minus non
tu ita libere illa dimittis sicut ille sanus. ꝛ iō q̄ntū de
ficit in te de libertate: tātū f̄m rigorē req̄rit̄ in te mo
tus itēsior quē vix vel nunq̄ poteris hr̄e. ¶ Iō dic̄
Augustin^9^ q̄ magnū est cui de^9^ tūc inspirat si q̄s est
verā pniam. q̄ vix vel nunq̄ est aliquis qui habeat
dispositionē de ɔgruo: vt cui inspiret. ¶ Ex istis se/
quunt̄ duo correlaria. vnū q̄ sano p̄suadēdū ē vt sa/
nus penitēat incutiēdo sibi timorē q̄ periculosuȝ sit D
expectare serotinā pniam p̄p̄ rōnes p̄dictas. ¶ Aliud
correlarium q̄ infirmo iaȝ ad articulū istū deducto

suadendum est vt fm suā possitatē laboret ad pniāz
ordinatā: vt.s.nō obstante dolore vel timore vtatꝰ rō
ne quātū pōt: ⁊ nitatꝰ hēre displicētiā volūtariā ꝓpter
finē debitū.s.ꝓpter deū: ⁊ renitatꝰ male inclinationi
habitus ⁊ delectationum pritiū: ⁊ laboret ad displicē
tiā quātū poterit habere lȝ breuē. ⁊ ne in desꝑationē
mittatꝰ extollēda est sibi dei misericordia: proponen
do sibi exemplum de latrone illo cuius fuit peniten
tia sera: sed non sera indulgentia.

Ad argumenta. ¶ Ad pᵐ dico ꝙ
ꝑsūptio est fȝ ea
que eueniūt vt ī pluribꝰ: ⁊ magis apparēt ꝯsona rōni
a recte. vt in pluribus vꝰ difficile: vel īpossibile tali hn̄
penitere ꝑꝑ rōnes dictas. tn̄ ista ꝑsūptio nō ꝯcludit
de nec̄itate: qꝛ lȝ vt in paucioribꝰ ⁊ difficilꝰ posē est
oppositū euenire: ⁊ iō dicit Augustinꝰ. nō dico ꝙ sal/
uabitꝰ sed nec dico ꝙ dānabitꝰ. qꝛ de neutro pōt ho/
mo esse certꝰ. ¶ Ad 2ᵐ ꝯcedo ꝙ ꝗ scienter exponit
E se ꝑiculo salutis sue peccat mortalꝛ. ⁊ iō iste si aliquo
actu elicito determinat sibi nūꝗ̄ penitere nisi ī extre
mis: illo actu elicito exponit se periculo tali: ⁊ peccat
mortalꝛ. sed ēt de illo pctō si sic peccauit posē est ipꝫ
penitere in extremis sicut ⁊ ꝺ alijs. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ
quādiu aliꝗs hȝ vsum liberi arbitrij pōt peccare pctō
interiori lȝ nō exteriori: saltē ꝯplacēdo in pctis iam
prius cōmissis. ⁊ ita pōt pctm̄ tunc dimittere ꝑ displi
cētiā de eis: lȝ necesse sit non peccare pctō exteriori
sed etiā istud intātū pōt esse sibi pro tūc volūtariū: vt
habeat tūc voluntatē ꝙ si posset tūc peccare pctō ex/
teriori fugeret hoc oīno: ⁊ nō tm̄ displicētiā: sed aliā
penitētiā exteriorē hēre de pctis ꝑus cōmissis saltez
1. in voto si supuiuat. ¶ Ad aliud dico ꝙ legislator nō
f dȝ ea ꝑtermittere q̄ fm se sunt cōgrua in lege ordia/
ta. lȝ aliꝗs ex illis accipiat occasionē delinquēdi: alio
quin nūꝗ̄ deus debuisset instituisse pniāz aliquā in
aliqua lege. qꝛ quilibet pōt ex hoc accipe occasionez
delinquēdi quā non acciperet si non posset postea pe
nitere. nūc aūt ꝺ legē simplꝛ ordinatā pro statu isto
nāe lapse requiritꝰ ꝙ penitētia possit esse fructuosa.
⁊ qua rōne in quocūꝗ̄ instanti sanitatis pari rōne ⁊ ī
extremis: imo magis est nec̄iū pro multis impfectis
ꝙ tūc possit valere. Dico igitꝰ ꝙ istud non est occasio
data a lege: sed tm̄ accepta ab impfectis: fm se autē
est occasio seruandi legē ꝑꝑ amorē legislatoris ꝗ̄ tāte
misericordie est erga miseros: vt nūꝗ̄ eis claudat
sinū misericordie sue ¶ Pōt ꝯfirmari rn̄sio: qꝛ qn̄
ex aliquo directe prouenit maius bonū ꝗ̄ indirecte
tanꝗ̄ ex occasione accepta ꝓueniat malū: tunc illud
faciēdū est: ⁊ nullo mō pretermittendū ꝓpter talem
occasionē. sed maius bonū est quosdā vsꝗ̄ in finem
G malos per pniam saluari ꝗ̄ malū sit pctm̄ ex istiꝰ oc/
casione factū. qꝛ per istā pniam multi finaliter attin/
Nō punctū. gūt ad terminū ꝑdestinationis diuine. ꝑ illā aūt occa
sionē diuinā nulli cadūt ab isto: ⁊ si aliꝗ̄ peccant tn̄
nō pctō quo finaliter dānentꝰ. ¶ Ad aliud ꝯcedo ꝙ
oportet istū alia pena puniri pro pctō: sed hoc nō dȝ
sibi imponi hic: qꝛ non pōt illā hic implere. nec pōt si
bi imponi ꝙ tāto tpe stet in purgatorio: qꝛ iste sacer/
dos nō hȝ auctoritatē sibi infligēdi illā penā: sed pro
ponēda est sibi pena corrñdēs pctis tali mō. si sanus
Documētuz notabile. esses talis pnīa esset tibi īponenda: quā si ꝯualueris
studeas adimplere. sed nūc es in manu dn̄i. confide
de misericordia eius: qꝛ ⁊ si te puniat. tn̄ misericor/
diter vel in casu vbi nō pōt ꝓtrahi multus sermo nō
opꝫ aliquā penā sibi specificare: sed tm̄ eū instruere
de iustitia dei misericordis. ¶ Ad aliud qđ obicitꝰ
cōtra rn̄sionē dico ꝙ illud nō est sīle. moriēs enim in
peccato mortali nihil hēret retardatiuū a pena cōdi
gna. sed iste moriēs in charitate: debitor tn̄ pene ꝑ D
pctis cōmissis quoꝝ pniāz nō fecit hȝ aliꝗd retarda/
tiuū a gloria: qꝛ nullus dū est debitor alicuius pene
pōt glorificari qꝛ gloria sicut nec penā secū patitꝰ: sic
nec dbitū pene: qꝛ nec sīl nec posterius persoluēde.

¶ Solet ēt queri ⁊c. Dist. XXI.

HEc est disti. 2ia. Quero
pmo q̄nem
hāc. Utrūꝫ post hanc vitaꝫ possit aliqđ
pctm̄ dimitti: videtꝰ ꝙ non: qꝛ nullus
moriēs iustus pōt postea peccare. ergo
nec moriens in pctō pōt postea resur/
gere. ꝯntia patet: tū a sīli: qꝛ sīle videtꝰ pro aliquo sta/
tu posse peccare ⁊ resurgere a pctō. tū a maiori: quia
facilius est cadere ꝗ̄ resurgere. tum qꝛ resurgere a
pctō nō videtꝰ cōpetere nisi ei qui pōt mereri. sed ꝗ
non pōt in aliquo statu cadē nō pōt mereri. ¶ Itez
nullum pctm̄ mortale post hāc vitā pōt remitti. igitꝰ
nec veniale. ꝯntia patet: qꝛ sunt eiusdem rōnis: cum
non nisi fm magis ⁊ minus differāt. ¶ Itē Dam. li.
2. c. 4. Quod est angelis casus hoc est hoībus mors. a.l.zz.
sed angelus post casum est oīno inuariabilis ab hmōi
in qđ cadit. ergo ⁊ hō ab illo ī quo moritur est inuaria/
bilis post mortem. ¶ Itē per penaz minimā pōt di
mitti pctm̄ veniale: dū tn̄ sit voluntaria: vt asꝑsione
aque bn̄dicte ⁊ hmōi. pena mortis est maxima: qꝛ vl
timū terribilium est. 3. ethꝛ. ergo per illā si sit acce/ Cap. 9.
pta voluntarie ab isto morituro pōt deleri oīs culpa
venialis: ergo post mortē nulli remanet dimittēda. A
¶ Si dicas qđ mors est inflicta pro pctō origina/
li: ⁊ ideo non pōt eē pena debita alij pctō nec deleti
ua nec remissiua pcti. ¶ Contra. originale pctm̄ di/
missum est in baptismo: qꝛ ꝯ hoc spāliter ordinatꝰ. ꝗ
nō est mors in isto pena debita pro originali. ergo vt
ꝑus. ¶ Contra. magꝛ in lr̄a: ⁊ ꝓbat ꝑ illud Mat. 12.
Luc. 12. ⁊ Marci. 3. Qui peccauerit in spūꝫ sanctum
nō remittetꝰ ei neꝗ̄ in hoc seculo neꝗ̄ in futuro. sub
dit magꝛ. ex hoc datur intelligi sicut sancti doctores
tradūt ꝙ quedā peccata in futuro dimittentur.

In ista questione vna ꝯclusio
ē certa. s. ꝙ
peccato dimisso in hac vita pena debita pro ipso ꝑ
soluī post hāc vitā. Qđ ꝓbatꝰ rōne: qꝛ nullus cū de/ A.
bito pene btīficatꝰ. aliter enim pene sīl soluende sunt
cū glīa: aut post glīā. sed neutro mō: qꝛ nec pena po/
test stare cū gloria nec succedere glie. igitꝰ si ꝗs aliꝗ̄
est debitor pene opꝫ ꝙ prius illā soluat. Iste aūt qui
digne penituit in extremis: qđ possibile est vt dictū
est di. ꝑcedēti. nō soluit dignā penā pro pctō de quo
penituit. ergo illā soluet post hāc vitam. ¶ Hoc ēt di
cūt auctes ꝗ̄s magꝛ adducit in lr̄a. vna Augᵘ. 21. de
ciui. dei. c. 27. vbi tractat illud pᶜ ad Cor. 3. de his ꝗ
edificant lignū fenū stipulā: post istius inquit corpis
mortē donec veniatꝰ ad diē dānationis ⁊ remunera
tionis si hoc temporis interuallo spūs defunctoꝝ ꝗ
edificauerūt lignū fenūꝫ stipulā ignem dicantꝰ ꝑpeti
transitorie tribulationis venialia cōcremantē nō re/
darguo. ⁊ sequitur. Grauior erit ignis ꝗ̄ ille quicquid
hō pati poterit in hac vita. Et idez de vera ⁊ falsa pe/
nitētia. ⁊ ponitꝰ de peni. di. 7. loquēs de sero penitē/
te. viuat ⁊ nō moriatꝰ. intellige de vita grē: nō ꝓmitti
mus ꝙ euadat oēm penā. nam prius purgandus est
igne purgationis: qui in aliud seculum distulit fru/

ctū ɔuersionis. Hic aūt ignis ꝛ si eternus nō sit: miro
tn̄ mō grauis est. excellit. n. oēm penā quā vnq̄ pas/
sus est aliq̄s in hac vita. Et hāc sniaʒ dicit magr̄ dist.
20. c. 2. Si inq̄t ꝛ an̄ expletionē pnie decesserit ignē
purgatoriū sentiūt ꝛ grauius puniunt̄ q̄ si hic exples
sent pniaʒ. Nec mirū: q2 pena quāto minus volūta/
ria tāto minus satisfactoria. ꝛ tota ista snia de purga/
torio fundat̄ in v̄bo aplī. i. ad Cor. 3. vbi dicit ipse sal
uus erit: sic tn̄ quasi p ignē dicit de impfecto moriē/
te cū venialib⁹. ¶ Sed aliud nō est ita certum. s. de
pctō hic nō dimisso. an pnia debita pro ipso possit sol
ui in futuro: ꝛ sic remitti. ꝛ scdo an tale pctm̄ hic non
dimissuʒ possit ibi dimitti: ¶ De p̄ istoꝝ tn̄ q̄ d cer
B to tenet̄ q nō: de pctō mortali: q2 pro ipso nō dimis/
so pena debita est pena dānationis que nō remittet̄.
¶ De pctō aūt veniali opʒ videre q̄ pena sibi rñdeat
Alex. d ales pniti. d. in ex pōne lrali. sm̄ dei iustitiā. ¶ Et vr̄ q sibi p se rñdet pena eter/
na. p accñs aūt tpalis. Primū pbat̄: q2 si q̄s dānet̄ p
mortali ꝛ cū veniali p illo veniali semp puniet̄. alio/
q̄n in inferno posset esse redēptio alicuius peccati. sʒ
nō puniet̄ a deo pro illo eternalr̄: nisi iuste sibi pena
eterna deberet̄. ¶ Scdm̄ pbat̄: q2 pctm̄ veniale stat
cū charitate p quā hō ordinat̄ ad regnū: ꝛ per ɔñs rō/
ne illius pctō veniali debet̄ pena tpalis. ¶ Cōtra p̄/
mū arguit̄ primo sic: q2 nō stat cū charitate debituʒ
pene eterne. sed cū charitate stat veniale: nō tn̄ non
deletū post actū: sed ēt actualit̄ er cōmissū. pʒ sʒ oēs.
g̃ ꝛc. pbatio maioris. q2 p charitatē est aliq̄s dignus
vita eterna. sed si cū hoc stat debitū ad eternā penaʒ.
igit̄ simul est aliq̄s dignus vita eterna ꝛ pena eterna
sed hoc est ipossibile: q2 nullus pōt eē debitor pene
C p illo instanti pro quo est ordinatus ad gloriā. q2 tūc
simul posset stare gloria ꝛ pena aliqua. Probat̄ etiā
maior aliter: q2 post actum pctī mortalis nihil rema
net de peccato nisi debitū pene vt dictū est di. 14. q.
j. igit̄ si debitū pene eterne posset stare cū grā: pecca/
tū mortale nō remissuʒ posset stare cū grā: eo modo
quo manet post actū: ꝛ tūc idē esset amicus ꝛ inimi/
cus. ¶ Itē scdo. eēntialis pena dānatoꝝ nō est pena
sensus sed dāni. illa aūt necessario cōcomitat̄ quācū
q̄ penā: q2 nulla pena pōt stare cū btitudine. g̃ debi
tū ad quācūq̄ penā eternā includit penaʒ dāni eter/
nā: ꝛ per ɔñs penā essentialē dānationis: sed illa nō
ɔrñdet veniali. ¶ Itē peccatuʒ veniale ꝛ mortale
sunt iproportionabilia in rōne malitie vel offense: q2
infinita venialia si essent nō equarent̄ vni mortali in
rōne offense. q2 nec oia illa auerterent a fine vltio si/
cut vnū mortale. ergo pena sʒ iustitiā ɔrñdēs mor
tali pctō iproportionalr̄ ꝛ in infinitū excedit penam
debitam veniali. sed nō iproportionalr̄ ꝛ in infinituʒ
excedit in intēsiōe. q2 q̄libet pena sm̄ intēsionē fini/
te excedit vel excedit̄ ab alia. igit̄ h erit sm̄ extensio
nē. igit̄ nō debet̄ veniali pena eterna. hāc ɔnē conce/
Tho: 2ª 2ᵉ trac. de pctō veniali. q. 9. Ri. di. pniti. ar. 2. q. 2. ꝛ Alex. d ales in 2° 2ᵉ. do. ¶ Ad rōnē in oppositū dicit̄ vno mō q peccato
veniali per accñs qn̄ ɔiūgit̄ mortali debet̄ pena eter
na: nō aūt rōne sui. ¶ Sed hoc nō intelligo: q2 deus
semp punit citra cōdignū. ꝛ esto q simplr̄ sm̄ rigorē
puniret vsq̄ ad ɔdignū: oino iniustū esset penā eter
nā infligere pro illo cui sm̄ se debet̄ pena tēporalis.
Quātūcūq̄ eniʒ ɔiungat̄ alteri hoc non facit istud in/
finitū exire istō genus culpe. ergo nec iuste ɔrñdet
sibi pena in infinitū excedēs. ¶ Dico ergo q peccato
veniali siue hic puniēdo siue in inferno siue alibi nō
D debet̄ nisi pena tpalis nec p se nec per accñs. q2 sm̄
se est talis offensa que sm̄ se punit̄ p tēporalē sufficiē
tē. Nec est inconueniēs penā debitā veniali hr̄e ter/
minū in inferno. q2 ꝛ vere penitēs pro ꝛ parte peni
tētie iposite explēs: ꝛ ante totā expletā recidiuās in
mortale ꝛ in illo mortali decedēs pro parte peniten/
tie residua explēda soluet penā i inferno: sed nō nisi
tpalē q2 ex quo in remissiōe peccatoꝝ p̄ori cōmutaba
tur debitū pene eterne in debitū pene tēporalis: nū
quā iste est debitor pro illis nisi pene tpalis: ꝛ p ɔñs
pena totali soluta erit liber ab istis: nō tn̄ in inferno
est redēptio illius. s. peccati pro quo iste est dānatus.
q2 pro illo debitū pene eterne nunq̄ fuit cōmutatuʒ
in debitū pene tpalis. ꝛ iō semp manet illud debitū
si nūq̄ pōt esse illa pena tota soluta. ¶ De scda ɔclu/
sione pōt dici duplr̄. vno mō sic. q nihil aliud est cul E
pe venialis remissio q̄ solutio pene tpalis debite p
ea. pbat̄: q2 post actū transeūtē culpa que manet ni/
hil aliud est nisi reatus ad penā debitā. iste aūt reat⁹
venialis nō est nisi ad penā tpalē ex articulo p̄ceden
ti. ꝛ per ɔñs soluta pena tpali in purgatorio pro isto
veniali ex hoc ipso ipsa culpa venialis remissa ē: non
sic aūt de mortali: q2 pena debita ei nō potest eē to/
taliter soluta: nisi p̄mo sit eterna cōmutata in tpalē.
ꝛ ista cōmutatio vocat̄ remissio culpe mortalis. hec
autē remissio non fit nisi p volūtariā displicētiā ordi/
natā qualis non hr̄ post mortē ¶ Sic pʒ vnus mo/
dus quō post mortē nō pōt dimitti mortale: sʒ tātuʒ
pena debita mortali p̄us dimisso. pōt aūt post mortē
dimitti veniale p̄us nō dimissuʒ: q2 pōt solui pena to
talis sibi debita: ꝛ in hoc ipm̄ remitteret̄. ¶ Si iste
modus nō placet: q2 vident̄ sancti distinguere inter
remissionē culpe cuiuscūq̄ ꝛ pene: ꝛ maxie inter re
missionē culpe ꝛ solonē pene dbite illi culpe. pt̄ dici
alio modo q pctm̄ veniale in ista vita remitti pt̄ nō a.l. priam.
tn̄ p penā interiorē vel exteriorē: q2 illa nō est necia
ad hoc: sed p aliquē actū deo magis acceptū q̄ pec
catū veniale displiceat ꝛ hoc vel relatū ab ipso operā
te ad h pctm̄ veniale remittēdū: vel nō relatū ab ip
so sʒ a deo acceptāte in ordine ad illud. ¶ Ad ppo
sitū opa isti⁹ q̄ morit̄ in charitate ꝛ si post mortē nō re
ferant̄ ab ipso ad veniale in quo morit̄ dimittēduʒ.
nec etiā ipse habeat aliquē actū nouū meritorium p
queʒ deleat̄ veniale: tn̄ illa opa prius facta pñt esse a
deo relata ad remissionē isti⁹ venialis post mortē. ꝛ
hoc isto mō q2 cā impedibilis dū est impedita nō po
nit effectū. dū vero est non ipedita ponit. sed merita
isti⁹ morientis in charitate essent cā sufficiēs deletio
nis venialiū istius. vel relata ab ipso vel a deo acce/
ptāte illa in ordine ad istud. sunt aūt ipedita duʒ iste
viuit si semp actu manet in pctō veniali. post mortē
vero non sunt ipedita: q2 tūc nō ɔtrahit actū peccati
venialis. igit̄ per illa delebunt̄ venialia post hanc vi
tā. ¶ Ex hoc sequunt̄ duo. Primū q in instāti mor
tis remittunt̄ venialia: q2 tūc non manet actus pctī F
venialis: ꝛ per ɔñs tūc cessat ipedimētū. ¶ Aliud q
oē peccatū veniale moriētis in charitate remittit̄ in
hac vita: nisi ille cōtinuet actū peccati venialis vsq̄
ad mortē vel ad instās mortis. Hoc scdm̄ videt̄ pro
babile nisi dicas deuʒ hoc ordinasse q bona merita
istius reseruent̄ in diuina acceptatione vsq̄ ad in/
stans mortis: qn̄. s. desinit viator esse: ꝛ per ɔñs tunc
retribuat bonū ɔrñdēs istis meritis. nō sic autē p
aliquo instanti p̄ori pro quo fuit viator. ¶ Istud est
probabile in aliis: q2 cum quodcūq̄ meritū merea
(vt credo) augmētū grē: q2 aliquē determinatū gra/
dū glorie ad quē reqrit̄ vt dispositio p̄uia aliq̄s gra/
dus grē: nō semp deus post quēcūq̄ actum meri/
toriū augeat gratiaʒ proportionatam: merito videt̄

ꝙ augmētū debitum meritis remissis reseruet vsq; ad instās mortis. Et eodē mō de ista deletiōe venia liū que est quoddā pmiū non pncipale istoꝝ merito rū sicut ⁊ augmētū charitatis in tali vel tali gradu. ⁊ h est rōnale. qꝛ in illo instanti iste p̄ sit in statu alio ⁊ pmiū meritoꝝ reddi eis ipeditis status viatoris vl̄ aliqd cōcomitans statū hmōi. Nec opꝫ hic assignare
a ꝙ hec reseruatio pro instāti mortis sit rōnalis: qꝛ hō tunc maxime indiget pp maximas tētationes tunc iminentes. hoc enim nō est verū: qꝛ in instāti mortis aīa est separata a corpore ⁊ per ꝯñs non est in via sꝫ in termino: nec per ꝯñs tunc exposita tētationibus. ¶ Si neuter modoꝝ istoꝝ placet nec pmᵘ. s. ꝙ idez est veniale remitti ⁊ penā solui debitā illi. nec secundus. s. ꝙ per merita in vita habita ⁊ reseruata in di/
b uina acceptatione deleant̄ in instanti mortis. queratur alius quē est difficile inuenire. naz motū aliquē bonū per quē tāq̄ per dispōnē vel meritū de ꝯgruo vel condigno deleat̄ veniale ponere in aīa post mortem non videt̄ doctrine theologie consonuz que ponit statum illum ab istis immunem.

Ad argumēta.

¶ Ad primuz nego ꝯñtiā intelligēdo resurgere pro liberari a pctō. ¶ Ad pbationez dico ꝙ
c non est simile: qꝛ peccare est libere agere ⁊ pro statu vie. Resurgere aūt. i. imunē fieri a peccato nō requirit libere agere etiā in via: qꝛ vel sꝫ primā opinionē nō est nisi soluere penā ⁊ hoc est pati eā. vel ꝓm secūdā nō est nisi p merita prius habita in via ⁊ pro tūc acceptata culpā nūc dimitti. ¶ Ad secūdā pbationez ꝯñtie cōcedo ꝙ facilius est cadere q̄ȝ resurgere put resurgere dicit actū ordinatū in ptāte simplr resurgētio. sꝫ sic: nō accipit̄ resurgere in ista remissione pctī venialis. ¶ Ad tertiā pbationē falsum accipit. s. ꝙ resurgere tūc est per actū volūtatis meritoriū q̄ tūc
d insit. sed p actū meritoriū qui prius infuit in vita sꝫ scdaȝ opinionē vel per nullū actū meritoriū: sed tm̄ per pati penā condignā pro illo peccato ꝓm primaȝ opinionē. ¶ Ad secūdū nō valet ꝯsequētia: ⁊ rō dicta est in prima opinione ⁊ hoc ꝓm illā opinionē. sꝫ vo scdaȝ esset dicēdū ꝙ merita facta in vita non psūt acceptari pro instanti mortis vt per ea deleat̄ mortale: qꝛ deus disposuit mortale nō delendū nisi per su/ sceptionē volūtariā sacri vel p aliquā dispōnē tanq̄
e meritū de cōgruo tūc vel vsq; tūc inhērētē qm̄ peccatum deletur. non sic est in eo q̄ decedit in mortali. ¶ Ad probationē dico ꝙ ⁊ si mortale ⁊ veniale sint eiusdem rōnis in genere nature vel forte in malitia moris: vt genus virtutis distinguit̄ ꝯ gratuitū ⁊ peccatū. nō eniȝ idē est esse virtuosum vel vitiosuȝ moraliter: ⁊ iustum ⁊ peccatorem theologice: imo qnq; vitiosus est iustior ⁊ magis virtuosus magis pecca

Jn li. 4. dis. 14. ⁊ li. 3. dis. 1. de sinceris veritatibus.

tor vt alias est dictum. sed tn̄ non sunt ista eiusdē generis vel rōnis l rōne offense diuine: ⁊ iō nec vniformiteȝ remittunt̄. ¶ Ad tertiuȝ est silitudo quo ad h ꝙ angelus cadēs est in termino nō in via: sic ⁊ hō in morte: sed nō opꝫ similitudinē esse quātū ad stabilē permanētiā in quocūq;: sed in illo qd est principale in illo qui iaȝ attingit terminū cuiusmodi est vita spiritualis p gratiā vl̄ mors spiritualis per peccatū mortale. ⁊ sic qui morit̄ in vita grē semp viuet. qui vero morit̄ in peccato mortali semp permanebit. sed de peccato veniali non opꝫ esse talē stabilitatē. qꝛ illud nō est aliqd ꝓm qd per se attendat̄ status bonus vel
f malus vie vl̄ termini. qꝛ pōt stare cū bono statu ⁊ cū statu malo tam vie q̄ȝ termini. sed qm̄ est cum bono statu termini oportet ꝙ deleat̄ anteq̄ȝ plene habeat̄ vltimus terminus. ¶ Et aliud pōt bene concedi ꝙ mors voluntarie accepta sit pena sufficiēs pro pena cuiuscūq; peccati venialis. ⁊ forte pro magna parte pene debite pro mortalibus dimissis. Nec obstat ꝙ est pena necessaria: qꝛ aliqs pōt necessariū voluntarie acceptare. ⁊ sic huic cōsonat qd dictuȝ est in scda opinione. ꝙ peccatū veniale deleat̄ in instanti mortis cum dicto in prima opi. qꝛ si per solam solutionē pene remittat̄ in morte illa pena soluit̄: ⁊ sic in morte veniale remittit̄.

Questio. II.

Secūdo quero.

Utruȝ ꝯfessor in quocūq; casu teneat̄ celare petm̄ sibi in ꝯfessiōe detectū? vr̄ ꝙ nō: qꝛ licituȝ ē vnicuiq; renūciare iuri suo. g confitēti cū ius suū sit petm̄ suū celari lꝫ huic iuri renūciare licētiādo cōfessorē vt sl teneat̄ illd celare. ¶ Itē Ber. de pcepto ⁊ dispēsatiōe li. 4. Qd est institutū pp charitatē nō dꝫ contra charitatē militare. sꝫ celatio peccati cōfessi in aliquo casu militaret ꝯ charitatē. g ⁊c. pbatio minoris. Qrcūq; peccatū confessuȝ esset cōtra bonū cōe: vtpote crimē heresis vel pditio reipublice: ⁊ maxime si ex cōfessione pciperet̄ istud nō tm̄ esse factū sed faciēdū vr̄ ꝯ charitatē esse cōtēnere bonū cōmune pter bonum aliquod persone piuate. ¶ Itē aliqui condixerūt interficere sacerdotē in tali nemore: qui sacerdos cum eis est viator: vnus ante ingressum nemoris penitet ⁊ confitet̄ eidē sacerdoti hoc peccatū. iste sacerdos aliis non penitētibus non tenetur se exponere morti sine cā. g nec ingredi nemus. sed nō ingrediendo reuelat facto aliis sociis confessionē illius confessi. non. n. deuerteret ab eoꝝ societate nisi iste fuisset confessus. g in isto facto ⁊ cōsilibᵘ lꝫ reuelare cōfessionē. ¶ Itē sacerdos de facto absoluit aliquē epm̄ symoniacū: qd non pōt de iure iste sacerdos tenet̄ confiteri ⁊ in speciali de isto pctō ⁊ sic circunstantionato: qꝛ est mortale. ⁊ iste circūstātie aggrauāt: sed sic cōfitēdo reuelat peccatū episcopi illius symoniaci. ergo ⁊c. ¶ Item licitū est reuelare qd non est peccatū nec circūstantia peccati. sed talis est persona cū qua confitēs peccauit: pone quia hec vel illa nō sit circūstantia aggrauans. ¶ Iteȝ abbas habens monachū in loco ptinente ad monasteriū suū scit eum per confessionē in loco illo peccasse ⁊ habere societatē ibi suspectā per quā semp allicit̄ ad peccandū. videt̄ ꝙ possit consulere saluti aīe sue. ergo potest eū amouere ab illa cura vel ab huiusmodi officio vt non habeat occasionē huiusmodi peccādi. sed amouēdo eum facto reuelat cōfessionē: qꝛ facit tale factum qd non faceret si iste non fuisset sibi confessus p qd etiā alij pnt in notitiam peccati illius venire: saltem in vniuersali. ¶ Itē extra de sen. excō. cum non ab hoīe. a cōione eius qui pro iniectiōe manuum in clericū in edictū excōicationis incidit: debes abstinere: nisi forte tibi soli illud pateret: in quo casu ipsum priuatim tm̄ vitabis. ⁊ sequitur. vt saltē rubore verecūdie suffusus pro latēti excessu satisfacere cōpellat̄. ex hoc habet̄ vt videt̄ ꝙ si in secreto vel p confessionē scio istū incidisse in sniam excōicationis: debeo eū priuatim vitare vt sit cōfusus. ergo propter cōfessionez: licet alicui confusionē inferre. ergo pari rōne ⁊ confessionē reuelare. ¶ Cōtra. de peni. dist. 6. ⁊ in lra. Sacerdos ante omnia caueat ne de eis que ei cōfitent̄ peccata eoꝝ alicui recitet. ⁊ sequitur pena. Nam si hoc fecerit deponatur ⁊ oībus die/

bus vite sue peregrinãdo ignominiosus pgat. ¶ Itẽ de pe. ⁊ remis. extra. Ois vtriusq3 sex⁹. Caueat oino ne v̄bo vel signo aut alio quouis mõ pdat peccatorẽ ⁊ sequit. Si peccatũ sibi detectũ psumpserit reuelare non solum a sacerdotali officio decreuimus deponendum: verũ ad agẽdũ strictissimã penitentiam in artissimum monasterium detrudẽdum.

A **In ista questione** hec sit pma cõclusio. q̄ celare pctm̃ in cõfessione detectũ teneẗ sacerdos de lege nãe. ¶ Scda q̄ ad hoc ẽt teneẗ de lege dei positiua. ¶ Tertia q̄ ad illud teneẗ de lege positiua ecclesie. ¶ Quarta qñ ⁊ q̃lr teneẗ: ⁊ de aliis circũstantiis ptinẽtib⁹. ¶ Quinta de aliis secretis vel sub se-

Ri. pñti di. ar.4.q.1. creto alicui detectis. ¶ Pria pbaẗ sic: eadẽ psona vere affirmare põt aliq̃d in psona alteri⁹ loquẽs: qd̄ de negat in persona ppria loquens. pbatio. angelus loquẽs moysi in psona dei vere dixit. Ego sũ dñs de⁹ tuus. Exo.20. qd̄ de negasset in psona ppria loquẽs. g̃ a filĩ hõ repñsentãs psonã dei in foro cõfessionis vere põt aliq̃d affirmare qd̄ extra illũ forũ põt negare vere qñ loq̄tur in psona ppria. g̃ extra forum dicens illa se audisse vel scire mentit: q3 ad notitiã eius nõ venit: nisi inq̃ãtũ repñtabat personã dei. sed vitare mẽdaciũ est de iure nãe: ⁊ maxie mendaciũ pnitiosum. g̃ ⁊c̃. ¶ Contra rõnẽ istã arguo pmo sic. eiusdẽ ⁊ vt eiusdẽ in psona est cognoscere in cã ⁊ sentẽtiare de ea. hec est manifesta: q3 ad hoc cognoscit iste ⁊ vt iste vt recte sentẽtiet: sed sacerdos non in psona dei sentẽtiat absoluẽdo cõfitentẽ sed in psona ppria. igitur ⁊ sic audit ⁊ cognoscit. pbatio minoris. nõ absoluit principalr: sed tantũ ministerialr. absoluere autẽ ministerialr sibi nõ cõpetit nisi i persona ppria. si n. in psona dei loqueret absolui do cõfitẽtẽ vere posset dicere sine prece preuia: que est. dñs te absoluat ego te principaliter absoluo ⁊ gratiã ĩfundo. sicut angelus vere dixit i psona dei. Ego te eduxi de egypto. ¶ Itẽ non magis audit vel absoluit sacerdos in foro cõfessionis in psona dei q̃3 cõficiat eucharistiã in psona eius: q3 eq̃ excellẽs est act⁹ iste sicut ille. ⁊ act⁹ sacramẽtalis in quo operatur virtus diuina sicut h. Imo videẗ ibi plus agere i persona dei vel christi q̃3 hic. ibi enim profert verba christi: corpus meũ. ⁊ in persona christi de quo premisit. qui pridie q̃3 pateretur ⁊c̃. ita q̄ totũ illd̄. accipite ⁊c̃. Hoc est ⁊c̃. dicit ipse recitando verba xp̄i non sic in pposito. Unde nõ pmittit hic. christus volẽs absoluere peccatorẽ dixit sic: ego te absoluo. sed li ego stat hic p psona ministri. ex hoc ergo p3 q̄ magis vel non minus cõficit in persona christi q̃3 absoluat vel audiat cõfessiones in persona christi: sed conficit in persona ppria. Unde nõ

Ric. vbi supra.q.2. mentiẗ post missã dicẽs. ego scio me hodie 9secrasse. igitur ⁊ hic. ¶ Itẽ fm istũ eũdẽ ⁊ veritatẽ vt postea probabiẗ licet peccata in confessione detecta in vniuersali dicere: ⁊ in particulari nõ relata ad psonã confitentem. hoc etiã probatur p illud extra de penitẽ. ⁊ remis. officij. vbi Innocentius tertius ridet cuidã cardinali legato qui scripsit casum quẽ audierat in cõfessione ⁊ petiit cõsiliũ. papa non redarguit eũ de reuelatione illa in vniuersali etiã per scripturã. sed ridit qualr sit tali persone confitẽti consulendũ. ¶ Hoc etiam patet ex cõmuni vsu cõfessorum: siue enim in cõmuni sermone siue in predicatione aliq̃n dicũt: talis casus contingit. aliqua psona sic ⁊ sic peccauit. hĩ igiẗ illa ppositio: q̄ cõfessor põt licite extra cõfessionẽ dicere peccatũ sibi cõfessum: ita tamẽ q̄ nullo mõ relatũ ad personã cõfitẽtẽ vt possit deueniri ad notitiã eius. sed si predicta rõ valeret hoc non liceret: q3 mentireẗ. pbatio: q3 nesciẽs particularem nisi pro determinato singulari si nesciat singulare nescit particulare. sed iste nescit aliquã personam tale pctm̃ fecisse nisi pro hac psona sibi cõfessa. ⁊ hoc pctõ sibi cõfesso. igiẗ si mẽtireẗ de hoc ⁊ de hac: q3 nesciẽs cõsiliter ⁊ de aliquo ⁊ d̄ aliqua. Cõcedo istas rõnes

q̄ reuelatio nõ est cõtra legẽ nãe ppter hoc q̄ reuelans mẽtiaẗ ⁊ per 9ñs illam primã rationẽ nõ teneo. B
¶ Rñdeo igiẗ ad eã q̄ nõ est idẽ loqui in psona alicuius ⁊ loqui auctoritate illius siue vt minister illi⁹. cõiter. n. loquẽs in psona alicuius pretẽdit simplr psonã eius vt est cõiter in istis iocose simulãtibus aliquos. iste. n. simulat istũ balbutiẽtẽ vel talem in tali actu: ⁊ iste pprie dicẽdo sicut illi diceret in persona illius loquiẗ: vel facit tale factũ. Et iõ q̃3 cito deficit a faciẽdo sicut ille faceret aut dicendo sicut diceret: diciẗ sibi tu mẽtiris vel tu deficis quãuis tũc faciat vel loquaẗ more suo pprio. hoc mõ est de locutionibus angelo⁊ in psona dei. nõ sic sacerdos audit cõfessiones vel absoluit in persona dei: sed tãtũ est minister dei in illo actu. ⁊ vt minister agit. ⁊ si vt minister: ergo in persona ppria. Cõcedo igiẗ q̄ iste si audiret in psona dei ⁊ loquereẗ in psona dei posset illud veraciter dicere qd̄ in psona ppria nõ posset. nã in psona dei hoc vere diceret: ego sũ deus: ego creaui mũdũ ⁊c̃. sed in psona ppria sic loquẽs mẽtireẗ. sed sacer- C
dos in cõfessione nec audit nec loq̄tur in psona dei: sed in psona propria: l3 auctoritate dei vt eius minister. eodẽ mõ in aliis sacr̃is. vñ vt minister dei baptizat ⁊ consecrat ⁊c̃. ⁊ tñ vt homo siue in psona ppria scit se baptizasse: ⁊ sine mẽdacio põt dicere se baptizasse. ¶ Teneo igiẗ pmã conclusionẽ: oppono tñ q̃tuor rõnes alias. Quarũ pria sumiẗ ex rõne charitatis. Secũda ex rõne fidelitatis. Tertia ex rõne veri- D
tatis vel veracitatis. Quarta ex ratione vtilitatis vel mutue vtilitatis. Prima talis est: lex nãe de charitate fraterna exp̃mit Matth.7. Oia quecũq3 vultis vt faciãt vobis hoies hoc facite illis. hec est eni3 lex ⁊ pphete. ⁊ Luce.6. Prout vultis vt faciãt hoies vobis ⁊ vos facite illis. Sed sic intelligi debet illa ppositio legis nãe de charitate fr̃na que vultis vobis idest q̃ debetis fm rectam rationẽ velle. ⁊ hoc intelligiẗ in Expositõ nõbilis.
illa ppositiõe Matth.22. Diliges proximũ tuũ sicut teip̃m. sed quilibet d3 diligere fm rectã rationẽ famam propriã: ergo ⁊ celationẽ peccati sui cõfessi. ⁊ per 9ñs 9fessor d3 idem diligere ⁊ velle ipsi confesso: sed reuelatio tolleret confesso famã. ergo ⁊c̃. Minor pbaẗ p scripturã Ecc^{ci}.41. Curã habe de bono noie. ⁊ reddit rationẽ de hoc. hoc eni3 magis remanebit tibi q̃3 mille thesauri magni ⁊ preciosi. probat etiam per aliud subdẽs. bone vite numerus dierũ. bonũ autẽ nomẽ permanebit in eternũ. ⁊ Prouer.22. Melius est nomẽ bonũ q̃3 diuitie multe. ¶ Itẽ per rationẽ probaẗ. q̃libet enim fm rectã rationẽ d3 sibi velle vitã ciuilẽ. hoc autẽ tollitur per ablationẽ fame: q3 in hoc aliq̃s viuit vita ciuili q̄ idoneus est ad actus aliquos cõpetentes sibi in illa ciuilitate. s3 fama amissa priuatus est habilitate ad tales actus. q3 amisit statũ dignitatis illese. s. habilitatem ad actus quibus alias dignus esset. Secũda pars minoris. s. q̄ reuelatio peccati cõfessi tollit confesso huiusmodi famã. probaẗ: q3 qua rõne potest vni reuelari ⁊ alteri: ⁊ sic oibus. sed in tali reuelatione est manifestum q̄ status dignitatis illese que consistit in fama eius

apud

E apud côciues tollit isti. ¶ Scdā rō. Quilibet de le/
ge nāe tenet seruare fidelitatē primo suo quā vel/
let ꝛ deberet sibi velle seruare. sed cōmittens secre
tū m rimū alteri vellet sibi seruari ꝛ deberet velle si
bi seruari tanq̄ secretū. ergo alter cui cōmittit tenet
illud sibi seruare. hec rō tangit Prouer. ii. Qui am/
bulat fraudulenter reuelat archana. qui aūt fidelis ē
celat amici cōmissuꝫ. ¶ Tertia rō. Quilibet ex lege
nāe tenet seruare pmissum licitū: sed recipiēs secre
tū maxime istud in cōfessione detectū. ꝛ si nō expli/
cite tn̄ implicite pmittit se seruaturū: qꝛ sine tali p/
missio saltē subītellecto nō cōmitteret sibi tale secre
tū. ergo ꝛc. hec rō pbat: vel pōt sumi ex illo verbo.
Zacha. 8. Loqmini veritatē vnusquisq; cū primo. ¶ Quar/
ta rō. in hoc cōmunitas aliqua hꝫ vnitatē pportiona
tā vnitati corporis: qꝛ ibi est ordo supioris ꝛ inferio
ris. ꝛ tenet supior influere in inferiorē: ꝛ iferior sub/
Ad Ro. 7. ministrare supiori: iuxta illam parabolam Pauli de
ꝛ 12. ꝛ pme corpore mystico ꝛ nāli in diuersis locis. sed in ciuili
ad corin. 6. tate inferior est minus sufficiens ꝛ minus sciēs. ꝛ in
eccl'ia petōr inferius. Supior aūt est hierarcha qui ꝛ
pōt consulere ꝛ recōciliare. g̃ de lege nature ē q̄ nul
lus excludat inferiori recursum ad supiorem: qꝛ hec
est cōis vtilitas mēbrorꝝ adinuicē. Sed reuelatio se
creti excludit talē recursum inferioris ad supiorem
in consilio aīe. ꝛ per ↄ̄ns influentiā supioris in iferio
rē: qꝛ nullus recurreret si regulariter illud de quo q̄/
rit consiliū vel remediū non eēt seruādū secretū. er
go eadē lege nature qua tenet q̄libet ad seruanduꝫ
vnitatē corporis christi mystici: ꝛ ad cōem vtilitatē
aliis sicut mēbris in corpe tenet celare secretū hoc.
¶ Scdā cōclusio. s. q̄ tenet lege diuina positiua p/
F bat pmo sic. Quilibet christianus tenet nō dare oc/
casionē alteri qua reuocet a lege christi: sed lex chri
sti est de cōfessione facienda: vt est ostēsum ni. 17. igit
q̄libet in lege christi tenet non retrahere aliquē a cō
fessione facienda sed reuelās confessionē occasione
data retrahit aliquos a cōfessione. g̃ ꝛc. ¶ Si dicas:
ꝛ si ille sacerdos reuelat tn̄ alius erit celator secreti.
hoc nihil est: qꝛ iste quātū est ex pte opis sui dat oc/
casionē alteri cauendi eodē mō a singulis cōfessori/
bus. ¶ Itē scdo sic. christus statuit arbitriū pnie eē
vltimū in terris quantū ad illud crimen cōfessuꝫ: q̄
pꝫ ex illo verbo Matthei. 16. Quodcūq; solueris su
p terrā erit solutuꝫ ꝛ in celis. idest finalr ꝛ vltimate
approbatū. ꝛ Jo. 20. Quorū remiseritis peccata ꝛc.
supple in iudicio diuino finaliter remissa approbāt.
g̃ peccat ↄ legē christi q̄cunq; aliq̄d in isto foro dis/
cussum: ꝛ ibi finalr terminatū deducit ad aliū forum
publicū. sed reuelās quantū in se est facit q̄ deduci
possit ad aliū forū. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. dās occasio
nē peccādi mortalr exequēdo pceptū christi peccat
mortalr. qꝛ preceptū qd̄ esset debite exequendū iste
quantū in se est facit indebite exequi. sed reuelās cō
fessionē dat occasionē indebite exequendi christi p/
ceptum de cōfitendo: qꝛ mēdaciter. dat. n. occasionē
vt aliquis in confessione seipsum laudet ꝛ aliū queꝫ
odit vituperet: vt sic indigne a confessore pmoueat
G ꝛ alius puniat. ergo ꝛc. ¶ Tertia conclusio. q̄ est de
iure positiuo ecclesie celatio ꝛc. que pꝫ ex allegatis
ad oppositū: inter que scdꝫ fuit melius ꝛ rōnabilius.
non enim expedit q̄ pter aliqd̄ crimē fiat aliq̄s va
gabundus. dū tn̄ aliquo mō eius mora cōis vel soli/
taria possit liter holes tolerari: qꝛ vagabūdus magis
voluntati sue male dimitteret. ꝛ ita tam in se q̄ in
aliis plus peccaret ꝛ noceret q̄ sterte custodie man

ciparet. ¶ De quarta ↄclusiōe videamus: quis: cui: D
qn̄: ꝛ quid. De q̄s dico q̄ non solū confessor: sed ꝛ is
cui cōfessor reuelat: lꝫ illicite tenet celare. pbatio: qꝛ
trāsferens aliq̄d in aliū de facto: qd̄ non pōt licite de
iure trāsferri non dat illi alteri ius vtendi vel trāsfe
rendi istud in alterū: qꝛ ex quo nō habuit ius non po
tuit ius in aliū transferre: qꝛ nemo dat qd̄ non hꝫ. sꝫ
cōfessor reuelans nō habuit ius trāsferendi istud in
alterū. ergo si de facto trāsferat alius non hꝫ ibi ius
vlterius trāsferendi. Itē dico de illo qui audit cōfes
sionē cōfitentis: alius. s. a confessore. si. n. audit casua
liter non peccat. tenet tn̄ ad silentiū. si vero dolose
mortalr peccat: ꝛ adhuc tenet ad silentiū. De due cō
ditiones de q̄s pbant p rōnes prius positas ad pri/
mam ꝛ scdām ↄnem. ¶ Sed qn̄: dico q̄ pro semp
ꝛ ad semp qꝛ est pceptū negatiuū: ꝛ ex hoc sequitur
q̄ nō magis post mortē cōfessi q̄ eo viuo: qꝛ rōnes
posite ad primā ꝛ scdām cōclōnē eque cōcludūt de
hoc sicut de pcepto negatiuo p tunc ꝛ tunc. ¶ Sed Guil. altiso
de cui: dī q̄ cuilibet tenet celare: nisi supiori cui in dorenſ. 4. p
casu pōt reuelari. Sed rōnes pmisse ↄcludunt de su te sum. trac.
periori sicut de inferiori: nisi in casu qn̄. s. inferior nō de cōfessiōe
pt absoluere: sꝫ recipit vt referat supiori qui pt absol cap. 5.
uere: ꝛ tunc censendū est q̄ cōfitens sibi vt inferiori
narrat sibi vt interpti tn̄ ꝛ tunc stat totū intra vnicū I
actū confessionis: in quo cōfitens ꝛ supior qui solus
tūc est confessor sunt iudicādus ꝛ iudex. medius aūt
qui audit ꝛ refert: tn̄ modo est iterpres. tenet tn̄ ad
silentiū quantū ad oēm aliū ab illo cui est interpres.
¶ Si dicas q̄ p hoc videt ad quoddā argumentuꝫ
prius factū in illo capitulo officii: qꝛ ibi inferior nar/
rat supiori pctm̄ sibi cōfessuꝫ. ꝛ p ↄ̄ns illud caplm̄ nō
pbat q̄ liceat alicui ēt i vlī dicere petā audita extra
forū confessionis. hoc nihil est: qꝛ ille cardinalis nō
scripsit pape vt papa absolueret: sed scripsit cōsilium
reqrens qd̄ ipsemet faceret: vt pꝫ per missionē pape q̄
non imediate absoluit illā mulierē de hoc q̄ suppo/
suit partū. sed videt sibi qualiter discretus sacerdos
dꝫ illi mulieri consulere. ¶ Et consilr posset in tali
dubio reqri consiliū: non tn̄ a supiori sed a quocūq;
alio prudenti tn̄: qui. s. sciat cōsulere. Vn̄ illud qd̄ ibi
dictū est ↄ rōnem primaꝫ gnāliter est vex. s. q̄ pctm̄
cōfitentis non relatū nec determinatū ad psonā cō/
fitentē pōt dici a cōfessore ꝛ vtiliter: imo necessario
qn̄ non est ita peritus vt sciat ipse cōsulere. ꝛ tūc pōt
vtiliter ꝛ necio dicere cuicūq; prudēti qui scit consu
lere sibi. ¶ Sed nunq̄d papa pōt pcipere vt sibi re/
uelet? ¶ R̄ñdeo diceret aliq̄s nūq̄d papa pōt supra
ius nāe? De q̄d dico q̄ non tn̄ pctm̄ pncipale cōfitē/
tis ꝛ circūstantias peti: qꝛ circūstantie non pnt bñ re K
uelari sine reuelatione facti. sed ꝛ psona scda cuꝫ q̄
peccat: qd̄ pꝫ per rōnes positas ad primā ꝛ scdaꝫ cō
clusionē: qꝛ ēt confitēs vult famā psone cū qua pecca
uit saluare. i. deberet velle sic sui. imo eo magis q̄
psona illa sibi fuit cōiuncta in crimine. tn̄ n. magis
tenet ei ad boni restōnem qd̄ p illaꝫ amisit. ꝛ ad cu/
stodiā illius boni qd̄ pōt custodiri non obstante illo
malo cōmisso. fidelitas ēt ꝛ veracitas ꝛ vnitas seu
cōitas pꝫ hic vt prius. ¶ Consilr tres rōnes pro scda
conclusione: qꝛ non celatio retrahit a cōfessione. de/
ducit ēt ad forū alium qd̄ est in hoc foro ventilatū: ꝛ
est occasio mētiendi in isto foro vt prius dictum est.
¶ De q̄nta cōclusione dī q̄ ad oē secretū seruandū
tenet q̄s de lege nāe pp rōnes ad pmā ↄclōnē addu Ric. di. psti
ctas. nec solū qn̄ exprimit cōmittēs se velle cōmitte/ q. vltima.
re illud secretū. sed qn̄cūq; ex mō cōmittendi appet

nnnn

ꝙ velit cōmittere vt secretū. ¶ Rōnes aūt ad scd̾az
conclusionē nō eque hoc euidēter ↄcludunt nisi ter
tia. q2 dareꝫ occasio mētiendi in cōmittendo alicui
aliq̄ secreta. ¶ Quātū aūt ad istū articulū dico ꝙ pe
ne ecclīastice nō sunt eedē isficte de q̄libet secreto si
cut de isto. Si q̄s tn̄ publice reuelaret aliqđ aliud se
cretū sibi iponiꝫ alia pena. s. īfamia. Impositor. n. fal
si criminis vel cuiuscūq3 veri l3 occulti: qđ nō pōt ꝓba
re: ꝑ calūniatore hr̄ extra de calūnia. talis ē iste q̄ re
uelat qđcūq3 secretū crimē: qđ ꝓbare non pōt.

Ad argumēta.

¶ Ad p̄mū dico ꝙ pctm̄ cōfessum de
bere celari nō ē tm̄ ius cōtētis: s3 ius cōitatis: q2 ex
opposito. s. reuelatiōe sequereꝫ cōtinua ꝑturbatio. in
cōitate: q2 passim q̄libet reputaret aliū abbominabi
lem: ⁊ nō l3 isti renūciare iuri cōitatis: l3 suo. ¶ Ali
ter pōt dici: esto ēt ꝙ tm̄ eēt ius istius. i. in fauorē isti
us indulti: non l3 isti renūciare quo ad hoc ꝙ cōfes
sor sit liber ad reuelādū: q2 cōfessor tunc teneꝫ mul
tiplici iure nāe. s. ⁊ positiuo: quorū nullius reuocatio
est in ptāte cōfitentis. Quid igiꝫ faciet cōfessor cōfes
so volēte pctm̄ suū ꝓdi? Dico ꝙ cōfitēs pōt postea
pctm̄ suū extra ↄfessionē dicere: ⁊ si vt secretū adhuc
licentia sequens non absoluit cōfessorē a lege nāe:
q̄n teneaꝫ celare. sed si dicit vt nō hēatur secretū ⁊
maxime apud aliā ꝑsonā vel apud alias certas q̄bus.
forte l3 ꝓpter aliquē bonū finem qui pōt sequi ex re
uelatione illis facta: vel illi tūc confessor pōt dicere
illud tanq̄ sibi publice dictū extra oē secretū. ¶ S3
a.l. dico. Vide tho. d. p̄nti articlo. q. vltima. nūquid pōt tūc dicere audiui hoc in ↄfessiōe? ¶ Rn̄
deo. dr̄ ꝙ hec sola verba. audiui hoc pctm̄ ⁊ huius
ꝑsone in cōfessione includūt pctm̄ mortale: q2 inclu
dunt reuelationē huius vt cogniti: eo modo quo nō
licet reuelari. vn̄ cui post confessionem reuelatur ex
tra omne secretum: caueat in modo narrādi ne hoc
narret tanq̄ sibi dictū modo quo non licet reuelari.
¶ Contra hoc: l3 hoc narratū extra ↄfessionē dicere
q̄bus ille vult: ⁊ nō est narratio spālis ꝑ hoc ꝙ dicit
hoc esse sibi cōfessum. hoc igiꝫ dicere est sibi licitū.
¶ Ad 2m dico ꝙ nullus casus pōt esse in quo ↄ chari
M tatē militet silentiū: imo ↄ charitatē cōem militaret
oppositū: vt est oñsum quattuor rōnibus ad primā
ↄclusionē. ¶ Et q̄n instas de bono cōi: dico illđ Deu
tero. 20. Iuste qđ iustū est exequeris. ḡ charitatiue
qđ charitatis est exequeris. sed non charitatiue exe
quiꝫ qui ↄ legem nature modis ꝑdictis manifestat
aliqđ malum cōmissum vel cōmittēdū quare repro
bandus est ille versus iuristarū. Est heresis crimen
qđ nec cōfessio celat. non q̄n metrū sit bonū sed snia
est falsa. ¶ Ad tertiū potest dici ꝙ sacerdos iste mul
tiplicē occasionē pōt hēre non intrādi nemus: aliam
ab ista malitia latronū sibi detecta ⁊ ad minus mul
tiplicē aliā potest cogitare ⁊ dicere corā illis: vtpo
te volo hoc ⁊ illud facere ad illum ⁊ illū locū decli
nare anteq̄ ꝓcedam vlterius. Et si ex tali occasione
allegata videaꝫ diuertere: nec verbo nec facto reue
lat confessionē. Si aūt non possit ex aliqua occasiōe
diuertere q̄n appareat illis aliis ꝙ ꝓpter cōfessionē
Ric. p̄nti. d. ar. 4. q. 2. in fol. 5. argu. diuerteret: ⁊ in hoc facto reuelaret confessionē. Di
cit quidā ꝙ teneꝫ intrare: ⁊ si exponit se morti hoc ē
ꝓ cā iusta vt. s. seruet legem dei de sigillo cōfessiōis.
⁊ per ↄñs si moriꝫ martyr est. ¶ Sed aliter pōt dici
ꝙ facta p̄nt esse signa equiuoca: q2 diuersimode a di
uersis concipi p̄nt ad hoc. s. vel ad illud factū. igiꝫ nō
debet reputari reuelatiuū confessionis: nisi ex natu
ra sua ꝓdat pctm̄ confessū. sed diuertere a uemo
re non sic ducit: q2 si illi alij non fuissent p̄us collo
cuti de illa interfectione: nunq̄ ꝑ hoc ꝙ ille diuer
tit: cognoscerēt illū esse ↄfessū de voluntate occidē
di istū. si tn̄ diuertere ex rōne sui est signū ductiuum
in notitiā talis pcti cōfessi duceret quoscūq3 in hoc.
⁊ istos eque: si non fuissent collocuti sicut si fuissent
collocuti. Sed aliter igiꝫ potest dici ꝙ signū qđ est de
se indifferens ad hoc qđ ē tale pctm̄ esse confessum
vel non eē l3 sit aliq̄bus magis signū determinatum
ex aliquo supposito non est signū reuelatiuū confes
sionis: nec ꝑ ↄñs simplr̄ illicitū confessori. ¶ Ad ali
ud dico ꝙ confessor indiscrete ministrans sacramē
tum p̄nie teneꝫ non statim ↄfiteri de facto suo indis
creto q̄n. s. confessor suus poterit statim deuenire in
notitiā ꝑsone circa quā indiscrete exercuit vsum cla
uium: ⁊ hoc ad minus teneꝫ non in spāli exprimere
culpā circa quā ⁊ modū quo indiscrete exercuit: sed
vel ꝑcise in vlī dicēdo sic. mea culpa īdiscrete ⁊ inde
bite ministraui sacr3 p̄nie: vel si vrget eū conscia de
confessione faciēda sup hoc in spāli: vt dicit argm q2
ē pctm̄ mortale spāle: ⁊ circūstantie spāliter aggrauā
tes: teneꝫ expectare opportunitatē confitēdi alicui
qui ex tali confessione pcti ⁊ circūstantiā nō possit
deuenire in notitiā ꝑsone huic ↄfesse: ꝙ si nunq̄ pos N
sit hēri talis ↄfessor q̄n ex explicatione pcti ⁊ circun
stātiarū posset deuenire in culpā ⁊ ꝑsonā isti ↄfessā.
iste est in casu ipossibilitatis ad cōfitēdū hoi: q2 plus
teneꝫ ad ꝑceptū non ꝓdendi culpā sibi cōfessam q̄
ad confitendū explicite culpā suā: q2 ad p̄mū multi
pliciter ex lege nāe: vt ꝓbāt rōnes ad p̄mā cōclusio
nē ⁊ multiplr̄ ex lege positiua diuina: vt ꝓbāt rōnes
ad scd̾az cōclusionē. Ad 2m vero ad plus de lege po
sitiua diuina: vt pctm̄ est di. 17. ḡ iste confiteaꝫ deo.
¶ Ex hoc sequiꝫ ꝙ q̄libet ministrās sacr3 p̄nie ma
xime d3 cauē ne idiscrete mistret sacr3 p̄nie ꝑcipue
i illo casu: vbi ex idiscretiōe sua nō poterit explicite
p̄nitē absq3 h ꝙ ꝓdat ↄfessionē alti9 sibi ↄfessi. ¶ Ad ↄne. 4.
aliđ esto ꝙ scd̾a ꝑsona q̄nq3 n aggrauet sic fornicatio
nē n aggrauat ꝙ h̾a ꝑsōa sit herta vl̾ alitis ceteris pari
bus vtpote soluta non ꝓpinqua ⁊ de ceteris. ⁊ tūc fa
tuū est scd̾am ꝑsonā ↄfiteri. Et si dubitaret aliq̄s an
h mō explicaꝫ sit pctm̄ mortale. siue tē siue al's scd̾a ꝑ
sona expssa eo mō quo fuerit necīo exp̄mēda semꝑ
sub sigillo ↄfessionis cadit vt dictū est in q̄rto articu
lo. ⁊ tūc in p̄mo casu negāda est illa maior: q̄cq̄d nō
ē pctm̄ nec circūstātia ⁊c. ad hoc. n. ꝙ eēt vera opor
teret addi nec aliq̄d ꝑ qđ possit deueniri in notitiā
ꝑsone confitētis: vel in maiori oporteret plus addi
s. nec aliq̄d de lege nāe vel diuina ꝓ secreto hn̄do: ⁊
minor est māifeste falsa de scd̾a ꝑsona. ⁊ p3 q̄rto ar
ticulo. ¶ Ad aliud. si in collegio ē consuetudo cōis:
vt sine nota quilibet extra monasteriū curā hñs: vel
sine cura morā trahens reuoceꝫ ꝓ libito ꝑsidentis:
vel ēt non passiꝫ ꝓ libito: sed q̄nq3 ꝓ alia cā honesta:
vt nunc iste quiescat in claustro: nunc laboret cum
martha in exteriori ministerio ⁊ nunc ille ꝓut vtile
visum fuerit ꝑsidēti. dico tunc ꝙ monachum cōfes
sum de crimine cōmisso in aliquo loco extra mona
sterium vbi moraꝫ pōt abbas ad monasteriū reuo
care: q2 in hoc nullo mō pctm̄ confessum ꝓdit: l3 ali Dē. quoli. 8. q. 18. Vide Ric. ⁊ Tho. q̄ idē tangunt.
quis dixerit ꝙ ↄfessor nullo modo pōt se habere ali
ter ad confessum rōne confessionis quātum ad quē
cunq3 actū extra forum illū: q̄ si penitus nihil audis
set. Si aūt est consuetudo in collegio ꝙ non transfe
raꝫ monachus sic de loco forinseco ad claustrū nisi
rōne delicti vel isufficiētie in cura illius loci: non vi

tunc licitū abbati ɔfessum ad monasteriū reuocare.
¶ Si dicas nō apponit remediū ad salutē ouis sue:
Documētū notabile. ¶ Rñdeo. cōsulat sibi in foro pnie meliori mō quo
poterit: vt illū locū sibi piculosum dimittat. si nolue
rit nō attēdet esse deus. sȝ defectus occultos sibi fm
iustitiā incorrigibiles dei correctiōi dimittat. ¶ Ad
vltimū dico φ capłm illud non loquit̃ expsse de illo
qui nouit p confessionē aliquē eē excōicatū. nec ēt p
viaȝ secreti sibi cōmissi. sed priuatim. i. sic iste scit φ
cōitas nescit. vel credit cōitatē nescire. Et sic priuatiȝ
sciēs dȝ priuatim vitare. nec mirū est: qꝛ nō est debi
tor illi alteri idest istius tanq̃ȝ secreti. Sed si sciret
a.l. ad. 4ᵐ. argumentū. p viā ɔfessiōis tm̄ qd faceret: ¶ Rñdeo sicut ad ter
tiū argᵐ: qꝛ si pōt p aliā viā vitare eū q̃ȝ ex vitatione
pdēdo excōicationem ei⁹ dȝ vitare. si aūt non solū
nō dȝ immo nō lȝ vitare: qꝛ talis vitatio ē de iure po
sitiuo ecclastico tm̄. nō pdere aūt tenet̃ ille de lege
nāe ꝛ de iure positiuo diuino ꝛ ecclesiastico. Qñ aūt
pcepta vident̃ esse ɔ̄ria illud qđ est superius magis ob
ligat. ꝛ ideo firmius est seruandū: nec seruans illud
ꝛ pretermittens aliud peccat: qꝛ nullus ex lege diui
na ꝛ ecclastica est perplexus.

¶ Cumqȝ multis auctoritatibus ꝛc.

Distinctio. XXII.

Circa distictionē 22ᵃᵐ quero vnicā q̄ōnem. Utrū pec
cata p pniam dimissa in recidiuāte re
deant eadē nūero: Ui φ sic Aug. ɔ̄ do
natistas libro. j cap. 5. Redire dimis
sa peccata vbi fraterna charitas nō est aptissime dñs
in euāgelio in illo seruo docet eo φ dñs dimissū de
bitū repetiit: qꝛ ille cōseruo suo debitū nollet dimit
tere. Matth. 18. Et in hac auc̃tate xpi fundant̃ oīa di
cta doctoꝝ dicētiū peccata redire: quoꝝ multe au
ctoritates ponunt̃ in littera. ¶ Itē Iac. 2. Qui offen
dit in vno factus est oium reus. ¶ Itē contritus de
pctō si postea ɔtēnit cōfiteri. aut redit idē pctm̄: ꝛ sic
hētur ppositū. aut nō: ꝛ sic erit dimissum sine scda ꝛ
tertia pte pnie: qđ est inconueniens. ¶ Itē tenebra
pōt redire eadē nūero. qꝛ priuatio numerat̃ vel ex
numeratiōe habitus cui opponit̃ vel subiecti. sed te
nebra sequens lumē hȝ idē subiectū cū tenebra pce
dēte. ꝛ est priuatio eiusdē luminis in numero. qꝛ ideȝ
lumen in nūero maneret si tenebra i[l]la [n]ō inesset. ḡ eo
dem mō pctm̄ qđ est tenebra spūalis in mēte pōt ea
dem nūero redire. ¶ Cōtra. successiuū nō redit idē
nūero: pctm̄ est hmōi. ḡ ꝛc̃. pbatio maioris qꝛ tūc ɔ̄
dictoria possent simul esse vera. sic. n. in hoc instanti
vnū ɔ̄dictorioꝝ verū si istud postea redit ideȝ nūero
in illo recidiuāte aliđ ɔ̄dictorioꝝ pōt eē veꝝ. ¶ Iteȝ
pctm̄ non inest alicui nisi per actum aliquem peccā
tis. sed ille actus non redit idem numero in recidi
uante. ergo nec peccatū.

In ista q̄ōne primo est vidēdū vtrū possibile sit ideȝ pctm̄
numero de potētia dei absoluta redire. 2° si de potē
tia ordinata dei possit aliquo mō ideȝ redire. 3° quō
de facto pōt dici in recidiuante. ¶ De p̄ dicit̃ φ nō:
Ric. priā di stin. q. j. qꝛ nihil pōt redire idē numero nisi p potētiā diuinā.
sed pctm̄ quo ad culpā non pōt redire idē p dei potē
tiā: qꝛ fm Aug 83. q. q. 3. deo auctore nemo fit dete
rior. ¶ Cōtra hoc. pctm̄ (vt dictuȝ est di. 14. q. j.) pōt
A ad ppositū intelligi dupl̄r. ꝛ hoc loquēdo de pctō ac
tuali. vno mō ipsa inordinatio actualis. alio mō obli
gatio ad penā sequēs illū actū. primū dicit̃ culpa in
actu. 2ᵐ dicit̃ reatus sequens ex illa culpa. Illa autē
obliq̃tas que pprie nata est eē in actu: nō pprie ma
net post actū. tum qꝛ priuatio q̄ nata est inesse deter
minato subiecto: nō pprie manet sine illo subiecto
tum qꝛ tūc opposita possent simul esse. Si. n. aliqua
inordiatio ppria culpe odij fraterni remaneret post
actū: ꝛ postea sequeret̃ fruitio eiusdē fratris essent si
mul culpe opposite: qꝛ odiū īmoderatū ꝛ īmodera
ta fruitio eiusdē psone. Ex hoc igit̃ sequit̃ veruȝ esse
illud qđ dictū est ibi φ post actū peccati trāseunteȝ
nihil pter iniustitiā habitualē. i. carentiā gratie ma
net in aīa nisi obligatio ppria ad penā corridenteȝ
culpe actuali. ¶ Ex hoc sequit̃ φ predicta rō non cō
cludit ppositum: qꝛ si loquit̃ de inordinatione siue
obliquitate q̄ est in culpa actuali. dubiū est an cōclu
dit illam non posse redire. sed de illo non querit̃ in
pposito: sed de obligatiōe ad penā. ¶ Probatio ve
ro adducta p Augustinū nihil valet h̄: qꝛ ꝛ si deo au
ctore non fit hō deterior malitia culpe: tñ pōt eē ma
lus malitia pene ꝛ multo magis obligatus ad penā
cū nullus sit recte obligatus ad penā nisi p actum vo
luntatis diuine. ¶ Item deus pōt istū obligare pro B
b. ad eandē penā ad quā p. a. igit̃ ꝛ iste pōt obligari
ad eandē. ꝛ p ɔ̄ns habere eundē reatū. ꝛ voca. a. ꝛ. b.
instantia inter que succedit tēpus mediū in quo nō
est obligatus. aīs pbat̃. qꝛ voluntas mea hoc potest
velle s. istū primo ordinare ad penā. ꝛ secūdo velle
non ordinare ad penā sub cōditione. s. si iterum non
offendat. ꝛ si iterū offendat velle eū extunc ordina
re ad eandē penā. ¶ Si dicas φ in h̄ voluntas mea
non est iusta ꝛ p ɔ̄ns simile non pōt cōpetere volun
tati diuine. ¶ Cōtra. 12. q. 2. ep̄s. seruus manumis
sus pter ingratitudinē iteruȝ pene seruitutis iuste
subdit̃: ergo sic in pposito. ¶ Sed diceret̃ forte qđ
ista rō non pbat φ hec obligatio redeat eadē nume
ro ad penā eādē numero. hec. n. sunt diuersa obliga
tio ad penā eandē. ꝛ eadeȝ obligatio ad penā. ¶ Et
confirmat̃. qꝛ volitio dei ad penā infligendā isti pro
a. ꝛ pro. b. non ē eadem volitio fm rōnem lȝ sit eadē
fm reȝ. Est enim alia ꝛ alia volitio diuina fm ratio
nem fm diuersitatē obiectoꝝ. Contra. si non penite
ret tpe intermedio maneret obligatio non tantū ad
penā: sed ēt eadem obligatio. sed q̄cquid deus pōt
circa creaturā manente aliqua cōtinuatione que ni C
hil est illius voliti pōt illo circūscripto: qꝛ illud nō ē
aliquid de essentia illius voliti. ergo ꝛc̃. ¶ Sic igit̃
pōt dici quantū ad istū articulum φ siue in recidiuā
te siue in non recidiuante. qꝛ actus diuinus non de
pendet a pctō extrinseco istius recidiuantis: pōt de
us de potētia absoluta reducere obligationeȝ istius
ad eandē penā que prius: ꝛ ēt eandē obligationeȝ: D
ꝛ ita eodē modo quo peccatū remanet post actum:
qꝛ non nisi obligatio ad penā: potest de potentia dei
absoluta peccatū idem numero redire non soluȝ in
recidiuante: sed in non recidiuante.

De secūdo articulo dico φ de⁹ dis E
posuit peccata penitentis post pniam esse tecta fm
Augu. exponentem illud psal. Beati quorū remisse 31
sunt iniquitates: ꝛ quorū tecta. i. non amplius vide
ri ad vindictā. Et fȝ illud Naum. Nō iudicabit dñs Cap. j.
bis in idipsum. Et ideo de potentia ordinata nō pōt
redire obligatio nec ad eandē penā: nec eadem post
q̄ȝ est extincta. ꝛ hoc est qđ habet̃ de peni. dist. 4. §.
diuina clementia dimissa peccata in vltione vlteri⁹

Super epla ad hebreos.

redire non patif. ❡ Contra. bona opera mortificata p pctm̄ mortale post in resurgente a pctō reuiuiscūt: vt dicit Augu. de peni. di. 2. & ponit in lra dist. 15 c. 5. Pium est credere vt cum dei gratia in hoīe destru/xerit mala priora: et remūeret bona. & cū destruit qd̄ suum non inuenit diligit bonuz qd̄ in illo plantauit. ❡ Item similr se hīt mala ad punitionē & bona ad remunerationē: sed bona facta prius reuiuiscunt ad remunerationē: ergo & mala redeunt ad punitionē. ❡ Rńdeo. dici posset vno mō q̄ hec est supabūdās bonitas & misericordia diuina: q2 bona semp viuūt in eius acceptatione. bona inq̄ meritoria: & semper esset eis p̄mium retribuendū nisi esset īdispositio re cipientis ppter nouam culpā: sed mala totalr extin/guunf: ita q̄ nec in se nec in intellectu vel volunta/te diuina remanent in ordine ad vīdictā. & ideo Au gu. ad quandā instantiam infidelium pbantium q̄ non semp deus vult dimittere pctā. dicunt n. dūm mali incitatorez: & ei semp placere mala: quib9 sem p prestat grām. Rńdet Augu. Constat ei mnītū pec cata displicere: qui semp presto est eadē destruere. si enim ea amaret nunq̄ destrueret. & ponif in cano ne de peni. di. 3. q̄ frequēter. & hec di. 14. c. 3. Et per istam viam esset ad ppositum bonū exēplū iuristaz q̄ alicui remanet aliquod ius: cui tn̄ non remanet: vel non cōpetit actio ppter aliquod impedimentū. ita bn̄ti bona merita in acceptatione diuina: mortifi cata tn̄ per pctm̄ mortale: remanet totuz ius qd̄ cor/rńdet illis meritis ad vitam eternā. sed non rema/net actio q̄diu ille est inimicus. & si ppetuo sit inimi cus: ppetuo cessat illa actio. cessante aūt inimicitia 3 cta per nouum pctm̄ mortale non redit nouuz ius. sed cōpetit actio fm ius antiquum. in mortali autez remisso nec ius remanet nec actio. q2 nec deus hēt ius vindicandi in illum. ita enim pfecte texit pecca/tum istius & remisit vt nec actio sibi remaneat ad vī dicādum. ❡ Quāuis hoc sit bene dictū in cōmēda tionem misericordie diuine: tn̄ pōt aliquo modo re duci ad iustitiā ī hoc modo. pctm̄ non remittif nisi ad minus debitū pene eterne cōmutef in debitū pene tpalis: qua cōmutatione facta nunq̄ regulariter re/mittif illa culpa nisi illa pena soluef in se: vl' in pena equiualēti. & per ɔn̄s remisso peccato mortali in se primo: & in pena soluta post nihil iuris remanet p q̄ ab isto sit exigēda pena aliqua p illo pctō. Sed post meritū aliqd̄ vita eterna dignū: nunq̄ dignitas isto ad bonū eternū cōmutaf fm iustitiā in bonū tpale. igif nunq̄ expirat illud ius quousq̄ bonū eternum sit solutū sed illud nō soluif in viatore dū est viator. ḡ semp manet illud ius: tn̄ extinctū p pctm̄ mortale q2 tūc non cōpetit sibi executio iuris sui. non est igif simile de remuneratione meritoz mortificatorū: & de reditione pctōrū remissorū nō solū ppter dei mi/sericordiā: qd̄ vtiq̄ vez ē. sz et pp istā iustitiā cōmu tantē ibi eternū in tpale non sic aūt hic. ❡ Per idez pz ad 2m argm. q2 non silr se hīt mala ad punitionē & bona ad remunerationez: quo ad hoc q̄ mala p̄nt puniri tpaliter & sufficienter si pena eterna sit cōmu tata in tpalem. sed bona merita non p̄nt p̄miari suffi cienter p talē tpalem cōmutationē. nec p ɔn̄s nisi ip/sum p̄miū eternū in se sit collatū: qd̄ nunq̄ fit viato ri: & iō semp remanet ius sibi saluū ad gloriā quā ac/q̄siuit p illa merita. ❡ Cōtra hoc. q2 tūc ois resurgēs a pctō mortali resurgeret in grā maiori q̄ fuit illa a q̄ cecidit: q2 resurgeret in oībus bonis q̄ prius habuit ī eius viuificatio. & p̄ter hoc in isto actu pnie p quē re/

& i decretis cap. incipit parum post ibi. Ad hec perfidi.

F

G

surgit. & quē illis p̄teritis supaddit: & ita ī maiori grā qd̄ vr̄ incōuenieńs. tum q2 non ois cadēs semp gra/uius cadit q̄ prius ceciderit. nec igif resurgēs gratior resurgit q̄ p̄fuit. tum q2 p̄ma grā pōt eē maior & mi/nor. & p ɔn̄s minima. sed p pniam acq̄rif p̄ma grā ḡ possibile est aliqn̄ p̄mā gratiā recupatā p pniam esse minimā. ❡ Ad h̄ dico q̄ nō est idē hr̄e plura meri/ta in acceptatiōe diuina reseruata in ordie ad p̄miū p eis reddēdū. & hr̄e maiorē gratiā intēsiue. vr̄ eniz cuicūq̄ merito debef nō tn̄ aliqd̄ p̄miū accn̄tale: sz et p̄miū essentiale. pz: q2 si q̄s istud solū hēret sine oī alio merito beatificaref nō p̄cise ī illo gradu in quo pp gratiā solaz sine meritis beatificaref sicut paulus nūc baptizatus. glīa. n. cuiuscūq̄ hn̄tis meritū ppriū excedit gloriā talis. ḡ qd̄cunq̄ meritū sequens alia merita iam habita req̄rit ppriū gradū glīe eēntialis sibi corrńdentē. nec tn̄ p qd̄cunq̄ meritū augef statī gratia. nec hn̄s plura merita est semp in maiori gra/tia. si igif sufficiat sola gratia ad aliquā gloriā. tn̄ me ritis corrńdet aliq̄s gradus glīe saltez: lz maiori grē sine meritis corrńdeat maior glīa q̄ minori gratie: tn̄ in quocūq̄ gradu eodē ponaf gratia merito adiū cto: lz p illud non statiz intendaf gratia: tn̄ corrńdet sibi gradus glorie vltra illū gradū q̄ rńderet p̄cise il/li gratie. ❡ Per hoc dico ad argm. q̄ resurgens plu/ra merita hz in acceptatiōe dei: q̄ habuit qn̄ cecidit. & p ɔn̄s ad maiorē gloriā ex ea pte ordinaf. sed non opz eū in maiori gratia resurgere. q2 fm eius dispō/nem in detestādo pctm̄ cōmissum intēse vel remisse daf sibi nunc maior vel minor grā. ❡ Sed 3. q2 tūc reportaret cōmodū de lapsu suo. q2 resurgit dignior p̄mio ī dei acceptatiōe. ❡ Itē rn̄sio data vr̄ īcludē re pugnātia. q2 sīe dignus maiori gloria qn̄ resurgit q̄ fuit qn̄ cecidit. & cecidit a magna gratia p quaz fuit dignus magna gloria. ḡ nō resurgit in pua gratia. q2 illud vnicū meritū qd̄ resurgēdo supaddit nō adde/ret tn̄ de gloria quātum defectus secunde grē siue eius minoritas respectu p̄me diminuerit de gloria. ḡ &c. ❡ Ad primū dico q̄ non hz cōmoduz sed ma/gnū incōmodum nō solum q2 peccauit. sed ad ppo/situm q2 totum tēpus quo mansit in pctō est sibi per ditum quo tpe merita potuisset multiplicasse si tunc in gratia mansisset. ❡ Ad scdm̄ dico q̄ p̄scindendo illud in gloria qd̄ rńdet meritis. & illud dicaf. b. ab il lo qd̄ rńdet gratie. & illud dicaf. a. forte. a. excedit. b. & qn̄ iste resurgit: q2 oīa priora merita viuunt in dei acceptatione redit sibi ius & dignitas ad totū. b. sed ad. a. non redit sibi ius & dignitas si gratia secūda sit minor prima. igif reuiuiscunt merita. sed nō reuiui/scit prior gratia. q2 prius habita. Et istud est satis cō sonum iustitie. q2 gratia prior fuit tn̄ donū dei. meri ta autē erant aliquo mō opera hoīs. Et ideo illa sunt sibi semp salua in acceptatione dei. gratia vero non vt ppter eā ordinef ad aliqd̄ p̄mium. q2 habuit eaz. sed tn̄modo per eam si nunc hz eam. ❡ Hec via te/nens gradum essentialē glorie corrńdere merito cō sonat scripture que in multis locis istā sniam diuine iustitie asserit: q̄ reddet vnicuiq̄ fm opa sua ī psal. 61. Et roma. 2. nusq̄ autē habef qd̄ reddet vnicuiq̄ fm habitū suum. Et ɔsonat obseruātie legis diuine. q2 fm ipsam vtile est cōtinue quantū possibile ē ope ra meritoria exercere q̄uis remissa a deo. vt per illa non statim augeaf gratia: q2 corrńdet singulis in ac/ceptatiōe dei determinat9 grad9 glīe. nec adeo expe dit saluare gratiā quātum opus remissum agere per qd̄ non augef gratia: q2 etsi iste sic remisse agens nō

D

habeat maiorez gratiã ꝑ opus suum q̃ ille dormiẽs
in quo saluatur gratia sine tali opere. non tñ frustra
iste egit nec in nullo excedit illum q̃ dormiuit. imo
ꝑ illud qḋ egit iam dignus est aliquo eterno bono q̃
non est dignus ille. ¶ Ex isto sequunt̃ duo correla/
I ria. Unũ ꝙ aliquis dignus maiori gloria loquendo
de eo in glĩa qḋ corrñdet meritis. ⁊ de digno non ꝓ
pinque sed remote. puta ẜm ius sed suspensum dã/
nat̃. ⁊ alius dignus multo minori gloria isto mõ sal
uat̃. sed hoc ideo est: qꝛ ille alius dignus est propin/
que. qꝛ hñs ius nõ suspẽsum. dignus ẽ ẽt ad illud ali
ud in gloria corrñdens gratie ad qḋ nõ est ille dãna
tus dignus. Et nulli dat̃ corrñdens meritis sine cor
rñdente gratie. Si ẽt illud corrñdens merito ẽ eius/
dẽ rõnis cũ corrñdente gratie. ⁊ ꝑ qḋcunqꝫ meritũ
auget̃ istud in diuina acceptatione. igit̃ meritis sini
tis corrñdebit tñ glorie quantũ est illud corrñdens
gratie. aliq̃s g̃ in gradu determinato hñs illã salua/
ret̃. ⁊ hñs oĩa ista. sed mortificata dãnaret̃. dãnat̃ igi
tur dignus. sed remota dignitate ⁊ suspensa. ⁊ sic di/
gnus multo maiori gloria dãnabit̃: ⁊ dign⁹ dignita-
te ꝓpinqua multo minori saluabit̃. nec mirũ qꝛ ini/
mico dñi est inimicus q̃cunqꝫ bona ꝑterita nõ suffici
unt ad ꝑmium ↄ̃dignũ. ¶ Scḋm correlariũ est. ꝙ il
K la q̃bus rñdet magnus gradus glorie dũ sunt morti
ficata non pñt mereri minimã gratiã. alioqui qui ce/
cidisset a multis meritis iaz meruisset vt resurgeret
ab illo lapsu ꝑ primã gratiã sibi ꝓpter ista merita cõ
ferendã. nec tñ credo ꝙ merita mortificata oĩno ni/
hil faciant in acceptatione diuina ad primã gratiam
dandã huic lapso: qꝛ etsi ẜm strictã iustitiam iste ini
micus dei non sit dignus de ꝓpinquo ad aliquã gra
tiam ⁊ gloriã. tñ excellens misericordia dei ꝓpter ꝑ
cedentis merita lꝫ mortificata citius dat gratiaz ad
Nota pũctũ subtilem. resurgendũ. vñ sicut credo ꝙ ꝑfectior grauius cadit
ꝓpter maiorẽ ingratitudinẽ. ita credo ꝙ ceteris pa/
ribus citius resurgit ꝓpter dei benignitatẽ merito ꝑ
dicta ad hoc aliqualiter acceptantẽ. vñ aliq̃ audiui
de viro prius valde ꝑfecto ⁊ postea ꝓfundissime la
pso cum ꝑꝑ facinora sua esset morti adiudicatus mi
sericordissime visitato perfectissima pñia sibi subito
inspirata est. Istud bñ debet allicere quemlibet ad
semper meritorie agendum pro viribus: qꝛ siue mã
surus siue lapsurus sit non erunt ista in obliuione to
taliter coram deo.

De tertio articulo ꝑncipa. Dico ꝙ pctm̃
dimissum redit tanq̃ circũstã
tia aggrauans hoc pctm̃ in qḋ recidiuat. ⁊ hoc duplr̃.
L Primo. qꝛ quãto aliquis recipit ab alio beneficium
sibi magis indebitũ. tanto sibi magis tenet̃ lege gra-
titudinis. ẽt si bñficiuz receptũ sit minus. ⁊ ꝑ ↄ̃ñs ma
gis si beneficiũ est equale. sed existẽti in pctõ morta
li nullius est deus debitor nisi pene. igit̃ si sibi gr̃am
cõfert hoc erit donũ maxime gratuite ⁊ liberalr̃ da/
tum. ⁊ ꝑcipue si est gr̃a equalis gr̃e collate alii inno-
centi. igit̃ iste ex lege gratitudinis est deo sp̃aliter ob
ligat⁹ ꝑꝑ hoc donũ liberalr̃ collatũ: ⁊ ꝑ ↄ̃ñs offendẽs
post ↄ̃ euz grauius peccat propter ingratitudinem.
¶ Scḋo. qꝛ quãto aliq̃s tenet̃ plurib⁹ obligatiõibus
ad aliq̃d: tãto si transgredit̃ grauius peccat. sed peni
M tens quotienscũqꝫ digne penitet. obligat se saltẽ vo
to ad nõ peccãdũ in posterũ: qꝛ sine tali ꝓposito non
est digna pñia. ⁊ ꝑter hoc est astrictus ad nõ peccare
eadẽ lege qua innocẽs. igit̃ si post peccat trãsgredit̃
duplicẽ legẽ obligantẽ ad non transgrediendũ. s. ⁊
illã gñalem ⁊ istã sp̃alem de ꝓmisso seruãdo qḋ ma
xime obligat de ꝓmisso facto deo. ⁊ de aliquo ptinẽ
te ad honorẽ dei. ¶ Cõtra. illud nõ aggrauat quo nõ
existe imo posito eius opposito eẽt pctm̃ eque graue
vel grauius. sꝫ si iste nõ fuisset ꝑus penitẽs imo sem
ꝑ innocẽs: ⁊ nũc peccaret grauius peccaret q̃ mõ. g̃
⁊c. Probatio minoris. qꝛ cadẽs a statu innocẽtie gra
uius peccat q̃ cadens a statu pñie. tum qꝛ maius bñ
ficiũ recipit iste cui deus ↄ̃seruauit innocẽtiã q̃ cui
cõcessit pñiam post pctm̃. tũ qꝛ innocẽs minorez hꝫ
occasionẽ cadẽdi. ¶ Itẽ nõ oꝫ cadẽdo a pñia simul
necessario peccare duob⁹ pctis. g̃ possibile ẽ ꝙ pec/
cet vnico pctõ tm̃. sed illo vno eque grauiter posset
peccasse prius cadẽdo ab innocẽtia. qḋ pꝫ cõparãdo
illud ad quãcunqꝫ intẽsionẽ malitie cõuenientẽ pec
cato. igit̃ ⁊c. ¶ Ad pmũ cõcedo ꝙ simplr̃ maius bñ
ficiũ diuinũ est cõseruare innocẽtiã q̃ cõcedere post N
pctm̃ pñiam. vñ maius bñficiũ cõtulit deus sue ma/
tri q̃ magdalene. vñ singularis gloria ⁊ ornatus est
in beatis de nunq̃ cecidisse in pctm̃. ¶ Et tunc ad
arg^m maiorẽ nego. qꝛ possibile ẽ aliqḋ pctm̃ hẽ nũc
vnã circũstantiã aggrauantẽ nũc aliam: ⁊ illa que ibi
aggrauat põt esse grauior q̃ illa que hic aggrauat. ⁊
iste circũstãtie due pñt eẽ repugnãtes. ⁊ ita hic pñiaz
ꝑcedere aggrauat qꝛ tribuit ingratitudinez. Consilr̃
ab innocẽtia cadere aggrauat ꝓpter ingratitudinẽ:
⁊ innocẽtia ⁊ pñia mõ quodã repugnãt. sꝫ cadere ab
innocẽtia simplr̃ magis aggrauat. ¶ Cõtra h̃ arguit̃
ꝑ illud Luc. vbi christus q̃siuit a symone de duobus Cap.7.
debitoribus: quorũ alteri creditor plus dimisit alte
ri minus: q̃s creditorẽ plus diligeret respondit. Esti
mo ꝙ is cui plus donauit. ꝙ xp̃s approbãs dixit. re
cte iudicasti. sed innocẽti nihil donat deus hoc mõ.
pctõri aũt multa donat. g̃ pctõr plus deo tenet̃: qua/
re magis ingratus ẽ simplr̃ qñ recidiuat. ¶ Rñdeo.
donare põt intelligi absolute ꝓut est actus volunta O
tis liberalr̃ cõicantis. vel donare. i. cõdonare siue re
mittere vt accipit̃ cum dr̃: donauit pctã. Primo mõ
verũ est ꝙ cui plus donatur ille magis tenet̃ donan
ti. ⁊ hoc mõ dico ꝙ deus inocẽti maius donũ dedit
q̃ cui dimittur pctm̃. Scḋo mõ penitẽti donat plus
q̃ innocẽti: qꝛ inocẽs nõ hꝫ qḋ sibi remittat̃. ⁊ si tũc
sumat̃ maior ꝙ ille plus tenet̃ diligere cui plura do
nant̃. i. remittunt̃. verũ est cõparãdo duos: quoꝝ vni
pauciora donant̃. ⁊ alteri plura. ⁊ hoc si nõ esset bñfi
ciũ aliud datũ nisi hoc qḋ est donare vel remittere.
Sed nullus ẽ cui deus pauca donat. qꝛ pauca cõmi/
sit: quin sit eidem aliud bñficiũ datũ magis q̃ dona
re. i. remittere plura. s. ꝑseruare eũ ab aliis in que ca
dere potuisset ⁊ cecidisset nisi ꝑseruatus a deo fuis/
set. ⁊ hoc cõsonat glo. Aug. sup illud. Et cõmissa ⁊ nõ
cõmissa donant̃. qꝛ nullus est q̃ aliqua cõmittat. quĩ
alius posset eadẽ cõmittere nisi preseruaret̃. igit̃ ille
cui dimittit̃ tenet̃ plus diligere supple ex cã remis/
sionis. sed alius tenet̃ diligere ex alia cã: qꝛ nõ habu
it dimittẽda: qḋ sine ꝑseruatione diuina esse nõ põt.
⁊ hec cã requirit simplr̃ maiorẽ gratitudinẽ. ¶ Exẽ/
plum huius. si aliq̃s ex liberalitate cõcedit alicui oĩa
sua vt eis vtat̃ ad libitum. Alteri vero cõcedit aliq̃
mutuo: ⁊ post qñ dꝫ illa reddere remittit sibi: q̃s euz
plus diliget: Dico ꝙ primus. qꝛ maius beneficiũ re/ Expõ singu/laris.
cepit: ⁊ tñ plura remittit alteri. sed ꝙ primus nihil
habeat sibi dimittendũ hoc est ex bñficio illius qui
oĩa sua liberaliter ei cõcessit. vñ non est vera illa pro
positio simplr̃. cui plus dimittit̃ plus diligit dimittẽ
tem: nisi de illo dimittẽte: ꝑ cuius bñficium non stat
ꝙ iste non tenet̃ ad tot ad quot ille. ¶ Ad 2^m dico

q possibile est recidiuantē peccare plurib⁹ pctis. vel
quasi plurib⁹. si ex deliberatiōe agat ɔ legē cōem. ⁊
p ɔ legem gratitudinis ⁊ ɔ legem pmissi. sed cōiter nō
sic peccat̃ qꝛ peccans cōiter nō appetit nisi delecta/
tionē lȝ inordinate: ⁊ vellet illi delectationi nō esse
annexas tot phibitiones. ⁊ isto mō oī pctō cōiungit̃
inobedientia ⁊ contēptus ⁊ odiū dei ⁊ igratitudo:
⁊ hmōi. non q peccator habeat tunc actū elicitū ptī
nētē ad singula istoꝝ. sȝ iplicite inquātū vult aliquid
ad qd quodāmodo cōcomitant̃ hec oīa. ℂ Cōcedo
ergo q possibile est peccare recidiuātē vnico pecca/
to. Et qñ infers. ergo posset eque grauiter peccasse ꝑ
qñ cecidit ab innocētia. cōcedo quantū est ex parte
libidinis ⁊ inordinationis formalis in pctō. sed non
quantū est ex pte istius circunstantie ingratitudinis
⁊ multipliciores obligationis. peccasset tñ tunc gra/
uius quantū ad aliam circūstantiā: qꝛ magis ingrat⁹
est cadendo ab innocētia ꝙ a penitentia. ℂ Contra.
esto q iste decies penituit ⁊ qualibet vice de decē
pctis mortalibus post decimā pniam recidiuat cum
tanta libidine peccans cū quanta in primo pctō. tūc
hoc pctm̄ erit centies grauius primo pctō: qꝛ ratiōe
cuiuslibet pctī dimissi tenet̃ non cadere: ⁊ in rōne cu
iuslibet est spālis ingratitudo in cadendo. ⁊ rōne pe
nitentie cuiuslibet in qua pmisit non peccare tenet̃
non peccare. ℂ Rñdeo nulla noua culpa est ita gra/
uis ex aliqua circūstantia respiciente pniam ꝑcedē/
o tem: q illa circūstantia equiparet̃ grauitati peccati ꝑ
se sine ꝓpria malitia: nec forte in cētesima pte. tñ
concedo q sicut ista circūstantia ingratitudinis ⁊ p/
missi aggrauat: ⁊ iste grauius est qn̄ isto fuit prius col
latū bonū magis indebitū: qd erat regulariter in eo
q̄ grauiꝰ peccauerat. ⁊ quāto plures pmisit: qd regu
lariter accidit in eo q̄ plures penituit. ℂ Sed q̄d ē
simplr̄ grauius vel cadere respiciendo ad maius bñ
ficium: vel magis indebitū prestitū: vel ad plura p/
missa de non cadēdo? ℂ Rñdeo absolute plus ligat
R ꝑceptum legis nature ptinens ad gratitudinē quā
ista obligatio noua contracta ꝑ propriā pmissionē.
nisi forte istud principium vel ꝑceptum serua pmis
sa. magis obliget ꝙ istud. esto gratus bñfacienti fm̄
graduȝ eius in benefaciendo. ℂ In isto articulo re/
stat dubium. Nunquid opȝ in speciali confiteri pec
cata precedentia tanꝙ circūstantias aggrauantes?
ℂ Respōdeo q ꝗꝗ hoc sit licitum ⁊ forte vtile. nō
tñ videt̃ necessarium illa confiteri in speciali: qꝛ in
quantum aggrauant pñt exprimi sufficienter in con
fessione absqȝ expressione illorū peccatoꝝ prius di/
missoruȝ in spāli. s. dicendo de multis ⁊ magnis pec
catis alias penitui. ⁊ credo q deus mihi remiserat.
⁊ ideo nunc fui magis ingratus in peccando.

Ad argumēta. ℂ Ad primū patet q illa parabola ad
B principalr̄ tendit q eadeȝ pena exigit̃ a seruo illo
qui noluit dimittere cōseruo suo que fuisset exacta
ab eo ꝓpter delictū principale. Quod. n. ibi dicitur.
mittite eum in carcerem donec reddat vniuersum
debitū. intelligo ad ꝓpositum qꝛ non redderet vni/
uersum debitum nisi soluendo penā dānationis pro
eo mittat̃ in illum carcerem dānatorum. Et ita ad
B ꝓpositum recidiuans eidem pene dānationis adiu
dicatur quā habuisset ꝓpter peccata priora. ⁊ prius
dimissa ⁊ equalem quantū ad durationeȝ: qꝛ donec
reddat ⁊c̃. sed non sequit̃ q equalem quantū ad in/
tensionem. ⁊ ita dicendū est ad oēs auctoritates san
ctoꝝ fundatas in illa parabola saluatoris: q peccata
illa redeunt. i. q obligatio ad dānationē redit. ⁊ ag/
grauata ꝓpter remissionē illoꝝ pctōꝝ preteritoruȝ.
ℂ Ad 2ᵐ isto modo est intelligenda auctoritas Ja/
cobi quantū ad dānationē que est gñalis pena oīum
peccatoꝝ mortalium. factus est oīuȝ reus. vel aliter
⁊ in idem redit quantū ad auersionē a fine vltimo: q̄
est cōis oī peccato mortali. sed non est intelligēdum
q factus est oīum reus quantū ad grauitates specia
les singulorum. ⁊ nullo mō quantū ad illas grauita/
tes easdem in nūero vel in specie. ℂ Ad aliud. Uno
mō pōt dici q si contritus prius contēnit postea cōfi
teri peccat nouo peccato mortali in illo cōtēptu. nec
tñ redit culpa dimissa ꝑ contritioneȝ neqȝ inꝙ redit
quantū ad malitiam nec quantū ad reatū. sed semꝑ
sola pena manet tp̄alis debita illi. lȝ pena dānatiōis
debeat̃ nouo peccato mortali. ℂ Alio mō posset di
ci. q qñ pro peccato habet̃ pena cōpleta. intellige cō
pleta quantū ad tres partes pnie: contritionē: cōfes/
sionem: satisfactionem. tunc cōmutata est pena dā/
nationis in penam tp̄alem: nō sic aūt de peccato de
quo habet̃ contritio sine aliis duabus partibus peni
tentie. ℂ Sed prima responsio est cōuenientior: qꝛ
pctm̄ in contritione simpliciter delet̃. ita q non ma
net nisi obligatio ad penam tp̄alem. ⁊ si post sequat̃ T
contēptus satisfactionis seu cōfessionis nouum pec
catum mortale est. ⁊ aggrauatū ꝓpter culpam prio
rem in ɔtritione dimissam. ℂ Ad aliud dico q non
potest redire eadem tenebra numero saltem per na
turam. qꝛ ita non potest esse eadeȝ negatio sicut nec
eadem affirmatio posita interruptione hinc ⁊ inde.
ℂ Ad probationem dico q ad vnitateȝ priuationis
nō sufficit vnitas subiecti ⁊ habitus oppositi. sed req̄
ritur vnitas continuitatis eiusdē in subiecto eo mo/ U
do quo potest habere esse in subiecto. patet hoc per
simile: qꝛ ad vnitatem negationis nō sufficit vnitas
affirmationis. nā non sor. qd est negatio vnius nūe/
ro affirmationis pōt esse non solum plura numero.
sed in pluribus specie ⁊ genere. ⁊ tot esse quot sunt
entia que non sunt sortes. ita ⁊ priuatio pōt esse eius
dem forme ⁊ tñ non eadem. potest etiam esse in eo
dem subiecto plurificata: si sit interruptio: sicut ⁊ ha
bitus eius est plurificatus si cū interruptione ineēt
illi subiecto. siue enim positiuum siue priuatiuū vel
negatiuūm idem numero reparare hoc: sicut dicet̃
in materia de resurrectione: solius est potentie infi/
nite dei cui sit gloria ⁊c̃.

ℂ Preter premissa est ēt aliud sacra/ mentum ⁊c. Distinctio. XXIII.

Circa hanc dist. 23ᵃᵐ q̄/
ro hic qōnē
includentē totā mām di. Utrū extre/
ma vnctio sit sacrm̄ noue legis: q nō.
omnia sacrā noue legis sunt instituta
a christo supra di. j. q. 3. sed istud vide Di. 2. q. j.
tur istitutū fuisse a Jacobo in sua canonica. 5. vbi in/
firmat̃ quis inter vos inducat ꝑsbyteros ⁊ orent su
per eū ⁊c̃. ℂ Itē sacrm̄ vnū hȝ vnam mām ⁊ vnam
formā. hoc aūt fȝ q ministrat̃ ab ecclesia hȝ multas
materias: qꝛ multas vnctiōes: ⁊ multas formas: qꝛ
multas orationes coniunctas multis vnctionibus.
ℂ Oppositum magister in littera.

Hic sunt duo vidēda. ℂ Primo q
possibile est eē aliqd
sacrm̄ noue legis qd sit signum efficax finalis remis
sionis venaliuȝ. qd cōgruit: ⁊ q hoc factuȝ est. ℂ 2ᵒ. A

q extrema vnctio est tale sacrm: et de totali rõne ex/
treme vnctionis. ¶ Primũ sic. possibile ẽ deũ fina-
liter remittere venialia. g possibile ẽ sibi istitui signũ
efficax isti9 remissionis. ↄntia pz. qr possibile ẽ hoiez
instituere signũ efficax practicũ cuiuscũq; opis sui. g
multo fortius ẽ deo possibile. et ita pot qđcũq; signũ
sensibile: cuius istitutio nõ includit ↄdictionẽ insti/
tuere tanq̃ signũ practicũ efficax istius effect9. Hoc
ẽt congruũ est recessurũ. s. ab hac vita finalr a venia
libus absolui. qr ista nõ remissa essent ipedimentuz
glie ↄñde. et nõ remissa pñt esse vsq; ad exitũ. qr pec
cator q̃n cõtinue peccat talib9 pctis. Hoc ẽt factũ ẽ.
pbat ex illo verbo Jac. 5. si in pctis ẽ remittunt ei.
non intelligit de mortalibus: qr hec non remittunt
nisi in baptismo vel pnia. ergo de venialibus. sit g p
ma cõclusio q respectu finalis remissionis venialiũ
conuenit esse et potest esse. et est sacrm noue legis.

De secunda ↄne pncipali dicendũ: q illud sacrm vocat extrẽa
vnctio. cui9 assignari pot rõ talis. Extrema vnctio est
B vnctio hois infirmi penitẽtis facta in determinatis
ptib9 corpis cũ oleo ↄsecrato ab epo ministrata a sa/
cerdote simul verba certa cũ intẽtiõe debita pferen
te ex institutiõe diuina efficaciter significãs curatio/
nẽ finalẽ venialiũ. ¶ Ista rõ appet bona. qr nõ est in
T.c.4. se falsa ex. 5. meta. c. 17. qr nulla ps eius repugnat al/
teri. Exponẽdo g ptes. p ponit q est vnctio cuius cõ
gruentia est. qr istud signũ sensibile congruit effectui
s. interiori vnctioni curatiue. subdit hominis infirmi.
Ideo non dz conferri sano nec qualitercũq; expos-
D to periculo mortis: qr non ei cui iminet mors ex pe/
riculo extrinsece violentie: vt armoz vel submersio
nis vel hmõi nec qualitercũq; infirmo sed periculo
se. ita q pbabilr immineat sibi exitus de statu viato
ris ad terminũ. ¶ Qđ addit penitentis. pz: qr nul/
lus est capax istius sacri digne nisi sit in gratia. Istõ
enim sacrm nõ est remediũ acquirendi grãm. qr ad
hoc sunt tñ baptismus et pnia. Et ex hoc excludunt
non vtentes rõne vt puuli. et qui non hñt mãm pnie
saltez qui non hñt pniam de venialibus vt pfecte in
nocentes: qr ẽt non vtentes rõne non pñt eẽ penitẽ/
tes excludunt furiosi et amentes. et hoc nisi p volũta
tem pcedentem expressam presumant illud velle.
¶ Qđ addit in determiatis ptibus. Iste ptes sunt
C organa potẽtiaz p q̃rũ actus peccat frequẽter venia
liter. vtpote organa 5e sensuũ et potentie motiue. et h
aliqñ respectu eiusdẽ sensus vl potẽtie geminate. vt
organa potentie visiue. vt oculi duo. organa poten/
tie auditiue due aures. organa potentie olfatiue na
res. organa potentie tactiue manus. Et sic istis pre/
dictis sicut geminantur organa: ita geminantur vn/
ctiones. organũ gustus est lingua in qua nõ fit pter
abhominationẽ tollendã vnctio. sz exterius sup os.
pter aũt organũ potentie gñatiue fit vnctio ad lum
12.c. bos. iuxta illud Gregorij sup illud Luce. Sint lumbi
vestri pcincti etc. viris inquit luxuria in lumbis est.
Propter organũ motiue quãtũ ad pgressiuã que est
principalis motiua fit duplex inũctio in duob9 pedi-
bus tanq̃ organis ad illũ motũ ordiatis. Alia motio
q̃ frequẽter peccat est motio lingue. iuxta illud Jac.
5. Qui nõ offendit verbo hic pfectus est vir et multa
alia ibi. Et ↄ istud est vnctio oris. ita q ipsa est reme
T.c.88. diũ ↄ duplex pctm veniale sicut lingua cõgruit i duo
D opera nãe. 2° de ala. in gustũ. s. et loquelã. Sunt ergo
12es. vnctiões. s. partiales. sed alique sunt geminate
q̃si vna. ita q sit septẽ pncipales. 5e i orgãis. 5e sẽsuũ.

6a in organo pncipali potẽtie motiue pgressiue. sep/
tima in organo pricipali gñatiue. ¶ Sequit cũ oleo.
nec opz ibi esse aliqđ confectum ex oleo et balsamo
vt in mã cõfirmationis: qr cõfirmatio est ad cõfessio
nẽ et cõfirmationẽ fidei. Et ideo in cõfirmato reqrit
non tñ puritas conscie significata p oleuz. sed odor
bone fame significatus p balsamũ. sed hic qui hz exi
re in breui de via ad terminuz sufficit conscia pura.
Consecratio aũt epalis ẽ necessaria ad hoc vt sit mã
apta. qr cõiter in sacris cõsistẽtibus in vsu solus bap
tismus nõ reqrit mãm spãliter consecratã. qr christ9
tactu mũdissime carnis sue qñ voluit a Joanne ba/
ptizari totã aquã cõsecrauit: hoc est i vsuz istũ dedi
cauit. ¶ Qđ aũt sequit ministrata a sacerdote expri
mit ministrũ idoneũ. non solũ qui licite exerceat sz
qui solus sacrm ministret: ita q si alius attentaret ni
hil facit. sicut si non sacerdos attentet cõficere nihil
facit. Determinatio aũt huius ministri hẽtur p illud
Jac. 5. iducãt psbyteros. ¶ Que sequunt. verba de
bita et simul cũ intẽtione debita pferente. ptinẽt ad
formã huius sacri et simultatẽ eius cũ mã et intẽtiõe
ministri. Simultas et itẽtio exposita sunt satis supra
in mã de baptismo. forma aũt hec septuplex. ad. 7. vn
ctiones principales est. Per istã sanctã vnctionez et
suã piissimã misericordiã parcat tibi dñs quicqđ ma
rium lingue tactu vel hmõi vitio deliquisti. ¶ Ista
rõ posita cõpleta est: qr continet susceptiuũ qr hoiez
penitentẽ infirmũ. et hoc in ptibus determinatis pri
us expressis. et mãm remotã scilz oleũ cõsecratũ ab
epo. vel primã ipsam vnctionẽ factã cuz oleo. et hoc
septenariã pncipalẽ et duodenariã cõputãdo oẽs p/
tiales. Cõtinet ẽt formã qr certa verba. i. septẽ oro/
nes a sacerdote cũ. 7. vnctiõibus pricipalib9 pferen
das. Continet ẽt ministrũ: qr sacerdotẽ. Et hoc colli
git vt dictũ est Jac. 5. vngentes oleo sancto etc.

Ad primũ dr hoc sacrm fuisse institutũ a xpo: vt supra patuit di. 2. q. Di.2.q.1.
predictis. Jacob9 aũt non erat nisi pmulgator siue
pco h9 sacri a xpo instituti. ¶ Ad 2m dico q ẽ vnuz
sacrm vnitate integritatis sed non vnitate idiuisibi
litatis. sicut effect9 eius nõ ẽ vn9 idiuisibilr. qr non re E
missio vnius vẽialis. sed vn9 vnitate plenarie remis
sionis oiuz venialiũ vt oib9 remissis nihil remaneat
retardãs a pceptiõe btitudis. quaz nobis ↄcedat etc.

¶ Nunc ad considerationẽ sacre or diatiõis accedam9 etc. Di. XXIIII.

Circa istam 24am di. q̃/
ro vnã qõnẽ
tm. Utrũ in ecclia sint septez ordines
eo mõ quo ordo vel ordinatio põitur
sacrm: q nõ: qr tũc in ecclia eẽnt. 13es
sacra: qr pter sacrm ordinis sunt alia
sex. ¶ P. quilibet ordo hz caracterẽ sibi pprium. ergo
illis septẽ corrñderẽt septẽ caracteres: ↄñs ẽ falsũ: qr
aut illi eẽnt eiusdẽ spẽi: qđ est falsum qr plura accidẽ
tia eiusdẽ spẽi non pñt esse simul et semel in eodem
subiecto. ex. 5. meta. Aut alterius spẽi: et hoc vr incõ
ueniens: qr in spẽb9 est eẽntialis nobilitas maior et Tex. non ha
minor: non sic videret assignari posse essentialis ex/ bente cõ.
cellentia in istis caracteribus. ¶ P. in primitiua ec
clesia tñ vident fuisse duo ordines. s. sacerdotiuz et
diaconatus. siquidẽ in actib9 aplorũ non legimus ali
os fuisse ordines tũc in ecclia. g nec nunc sunt: qr ec
clesia post tẽpus aploz nulluz ordinẽ supaddit: qr in
isto sacro sicut et in aliis opz inuenire institutionem

eius a christo. ¶ p̄. Dionysius. 5. ecclesiastice hierar/
chie ponit tm̄ tres ordines scilz epatum: sacerdotiū
et diaconatū. ¶ p̄. Isidorus ethi^{ca} lib. 7. c. 12. ponit
epatum esse ordinē. sed nullus est istorum septem.
ergo sunt plures. ¶ Idez de epatu habetur in cano
ne di. 21. c. cleros. ¶ p̄. prima tonsura videt̄ sacrm:
et qr signum sacre rei et qr hñtes istam tonsuraz gau
dent priuilegio clericali: qd videt̄ pprium ordinatis.
¶ Oppositum magister in littera.

Circa qōnem hic sunt quattuor vi
dēda. ¶ Primo qd
sit ordo scd'm q loqmur de ordine. ¶ Scdo quot sūt
ordines in ecclia isto mō loquēdi. ¶ Tertio si ordo
S. bo^{re} ar. 2. p^{e} ptis pñ tis di. q. 2. — est sacrm. ¶ Quarto quō sunt vnū ¶ De primo dī
q sacrm ordinis est ptās spūalis ad aliquem actum
exequendū in ecclastica hierarchia et p cōns scd'm ordi
nem diuersitatis ad tales actus in ecclia essent ordi
Idē Bo^{re} l 2. pte huius di. ar. 2. q. 3. — nes distinguēdi. ¶ Cōtra ex ista descriptione sequi
tur q epatus sit ordo qd est cō eos: pz. n. q epatus ē
ptās ad aliquē actū in ecclia: vtpote ad actuz confir/
mandi et cōferendi ordines sacros: et non tm̄ ptās cō
grue exercēdi. sed simplr exercendi. qr non epa si at
tētet istos actus vt vr̄ nihil facit. ¶ Scdo sequit̄ q
sub ordine sacerdotali nō sit aliqs ordo in ecclia. qd
est cō oēs. pbatio cōntie: nā ptātē spūalē loquendo de
ptāte spūali simplr nō hz diaconus vel subdiacon⁹.
qr etsi aliqd cōgrue possit facere qd nō faceret con/
grue laicus: tñ si laicus attētaret illud facere: simplr
faceret. ¶ Tertio sequit̄ q sacerdotiū sint duo ordi
nes qr sacerdoti cōpetit duplex ptās spūalis. s. cōfici
endi eucharistiā: et absoluēdi penitentē: q̄ nō sūt vna
ptās: qr vna vr̄ prior fuisse altera: cū in cena contulit
deus primā: 2^{am} aūt nō nisi post resurrectionē Ioā.
20 ¶ Intelligēdū ḡ q vno mō accipit̄ ordo sicut eū
A — describit Aug. 19. de ciui. dei. c. 13. q ordo est reruz
pariū: dispariūqz vnicuiqz sua loca tribuēs congrua
dispositio. Isto mō accipimus cōiter ordinē cum di
cimus entiū in vniuerso eē ordinē: et ita loquit̄ Ar.
T. c. 52. — 12. meta. oia ordinata sunt aliqualr: et declarat quō.
Hoc mō ēt accipit̄ ordo l pollitie bñ dispositie: vbi
psonarū pariū et impariū in illa pollitia cōgrua dispoi/
tio dr̄ esse ordo illius pollitie a quo ipsa dr̄ esse ordi/
nata. Sed alio mō gradus preminens in tali pollitia
dr̄ ordo: et sic psona in gradu preeminēti dr̄ hēre or/
dinē sicut dr̄ hr̄e gradū qsi antbono^{ce}. qr qui sunt in
gradu inferiori nō dicunt̄ sic hr̄e gradū hoc mō in ec
clesia q̄ est pollitia ordinata cōgrue est ordo scd'm istaz
duplicē acceptionē. Nā scd'm p̄mā tota ecclia est ordi/
nata illa cōgrua dispōne pariū et impariū vniuscu/
iusqz in suo loco. ¶ 2° mō psona hñs gradū eminētē
in ecclia dicit̄ hēre ordinē: et lz hec duo signata ponāt
se mutuo: qr vbi est ordo p̄ modo l pollitia ibi ē gra/
dus eminēs: et ita ordo scdo mōtm̄ hoc signū et illud
non sunt idē: vt satis pz. Sicut ḡ loqmur de ordine
hic accipit̄ p scdo significato: non p p̄mo. ¶ Ulteri⁹
gradus eminēs in ecclia dr̄ in ordine ad actū eccla
sticū eminentē: non sic qdem q gradus sit ptās exe
quēdi actū illum: vt dixit prior opinio iprobata. sed
q grados sic disponēs de cōgruo vel simplr ad exe/
B — quendū vel debite illum actū: vt sic possit ordo vt h̄
loquimur de ordie dici gradus preeminēs in eccle/
sia disponens ad actū aliquē ecclasticū eminētē. Et
qr spāliter actus eminētes in ecclia sunt actus respi
cientis sacra ideo pōt spālius dici q est grad⁹ dispo
nens ad aliquē actū sacralem. ¶ Ex hac rōne quasi
gnāli posset inquiri spālior rō ordinis vt hic loqmur

de ordinē. sed in hoc est quedā cōtrouersia. Qui. n. — Ric. Thōs et Bona^{re} et cōmūiter alij theologi.
ponūt sacerdotiū esse simplr supremū ordinē negā/
do epatū esse ordinē ex quo sacerdotiū est grad⁹ dis
ponens ad eucharistiā cōsecrandā tanqz ad actū ex/
cellentiorē cōuenientē illi gradui: et tō oium ordinū
inferiorū vel gradoū dz accipi in ordine eorū ad istō
p̄mū diceret̄ q eēt cōgrua descriptio ordinis q ē gra
dus eminēs in ecclia disponens de cōgruo ad actuz
aliquē ad consecrationē vel dispēsationē eucharistie
ptinentē ¶ Alij dicentes epatū esse ordinez: qr sibi — Guiel. Altis/
cōpetit aliquis gradus in ecclesia q̄ non cōpetit sacer/ — siod. 4. pte
doti non restringunt rōnem ordinis: qr disponat ad — summe. c. j.
actū eminentē ptinentem ad eucharistiā: sed in gñe — huius sacri.
q sit gradus eminens in ecclia disponens ad actuz — Gotf. 4. pte
aliquem sacralez exequendū. Et isto modo ptās q̄ — sū. c. j. huius
addit epatus supra sacerdotiū respicit aliquē actum — materie.
sacralem. videlicet confirmare et ordines conferre:
qui actus sunt pprij episcopo.

De secūdo articlo̊ Innitētes dictis Dio
nysii et Isidori allegatis ad
primā ptem: et canoniste dicūt epatū eē pprie ordi/
nē: ad qd videt̄ eē rō: cū epo cōueniat q̄dā ptās spā/
lis inqztū eps: aut illa erit ordinis: et tunc ppositum:
aut iurisdictiōis: et tūc posset auferri p supiorē: qd vr̄
incōueniens: qr cōsecratio alia multo minor cōsecra
tione epi non pōt auferri qn semel cōsecratuz semp
maneat cōsecratū. pbat̄ extra de cōsecratione ecclie
vel altaris: aqua. in glo. ¶ Ista via posset duplr tene
ri: cōparādo epatū ad sacerdotiū: vno mō sic: q gra
dus pōt dici eminēs: vel pp vlitatem actuū quos re
C — spicit: vel pp nobilitatē actus quē respicit. ista distin
ctio pz in aliis pollitiis: vbi alicui cōpetūt plures ac/
tus et alicui pauciores. tñ nobilior pōt sibi cōpetere:
vt iudex pōt sniare q̄ est actus nobilior q̄ multi alij
q̄ cōueniunt psone iferiori: sz cui cōpetit vlitas ad ac
tus: ei cōpetit ēt actus nobilior: qr in vlitate actuuz
cōprehēdit̄ ille actus nobilior: et ex h̄ videret̄ q gra/
dus ille q̄ respicit vlitatē actuū sit simplr supior q̄ il
le q̄ respicit pcise actū nobilissimū: et sic diceret̄ epa
tus simplr supior ordo: qr hz ordinē ad oēs actus ec
clesiasticos. sacerdos nō ad oēs lz ad nobilissimuz.
¶ Et tūc arg^{m} cuiusdā doctoris cō istā cōne: qd ē: vn⁹ — Hoc idē th. di. pñti. arti. 3. qō. 2. post oppositum.
ordo nō depēdet ad aliū quātū ad necessitatē sacri.
sed si nō psbyter ordinaret̄ in epm nihil eēt factū cō
cludit magis oppositū. Nā quāto ordo epatus inti/
mius includit sacerdotiuz et alios gradus inferiores — Ric. di. pñti arti. 5. q. 2. l
tanto est simplr pfectior: qr eētialius respicit actus — sol. pncipali.
istorū inclusorū ¶ Tenēdo tñ istā cōclōnē. s. q epatus
esset pprie ordo et ali⁹ a sacerdotio. posset adhuc di
ci q nō esset nobilior. qr etsi includēdo sacerdotiuz
et epatū sit eminentia gradus: qr ad plures actus q̄
p alterū solū tñ illud qd pcise addit epatus supra sa
cerdotiū nō est ita excellens grad⁹ sicut sacerdotiū:
qr p illud qd sibi supaddit̄ nō cōueniūt sibi act⁹ ita
nobiles sicut cōueniūt sacerdoti p sacerdotiū. ¶ Nec
hērent isti p incōuenienti q impfectior ordo pfup/
ponat: et hoc neccio vt recipiat ordinē pfectiorem: qñ
impfectior addit aliquā vlitatē ad actus ecclasticos
quā nō includit ille qui est pfectior: sed tñ ordinem
ad actū pfectiorē. ¶ Alij cōdicūt cōni quam tenēt ille — Tho. di. pñti. et Ric. ea
due vie. qr negāt epatū eē ordinē pp̄e dcm̄: et iō nec — dē dis. ar. 4.
ordinē supiorē sacerdotio: vt dicit p^{a} via nec eo infe — q. 2. et 3.
riorē: vt dicit 2^{a}. nec dicit ibi caracterē iprimi: sz an — Ric. dis. 25.
sit delebilis a papa deponēte epm vel non delebilis — ar. 2. q. 3.
pp cōsecrationē cū qua cōfert̄ altercant̄ iter se. sz va
na videt̄ altercatio: negādo epatū eē ordinē: quecū

q₃ enim iurisdictio in ecclesia vel p superiorem suspē/
di pōt: ita q̄ si tp̄e suspēsionis attētet aliq̄d facere ni
hil facit: vel totalr p ol tp̄e tolli. ❡ Saltē q̄cq̄d sit de
ista cōtrouersia de ep̄atu act⁹ nobilissim⁹ i ecclīa sim
D pliciter est cōsecratio eucharistie: ⁊ ita sup̄m⁹ grad⁹
siue nobilissim⁹ pp nobilitatē actus ad quē disponit
ē sacerdotiū: ⁊ p ɔ̄ñs isto mō accipiēdo descriptionē
ordinis iuxta p̄ᵃᵐ descriptionē positā in p̄ articulo: ⁊
distinctionē ordinis in ecclīa tn̄ sunt septē ordines:
quoꝝ primus est gradus disponēs ad cōsecrationē
eucharistie: ⁊ est sacerdotium. Scd̄s gradus ē dispo
nens ad dispēsationē eucharistie saltē sanguinis: ⁊
ē diaconatus. Tertius est disponēs ad oblationem
mãe eucharistie cōsecrãde: ⁊ ē subdiaconat⁹. ❡ Et
p₃ rō q̄re tres isti gradus sacri dr̄ ordines: q₂ imme
diate disponūt ad actū aliquē vel ministeriū circa eu
charistiā: vel eius mã₃ exhibēdā. ❡ Ulterius aliqui
alij gradus disponūt ad actus aliquos remote se hn̄
tes ad eucharistiā. vel ergo ad cōuenientē dispositio
nē in pp̄lo ad orandū ⁊ suscipiendū vel remouendū
īpedimentū seu dispōnē incōuenientē₃. Primo mō
dispositio cōueniēs ptinēs ad effectū₃ est deuotio: ⁊
ad hāc deuotionē attēdit acolitus illuminãdo cere/
os. Alia dispō e st ptinens ad intellm̄. s. cognitio: ⁊ ad
E hāc agit lector. Remouere phibens est arcere indi/
gnos ne approximēt: vel q̄ si dignos hoīes. ⁊ h̄ ptinet
ad offm̄ hostiarij: vel demones: ⁊ hoc ptinet ad offi/
cium exorciste. ❡ Ex dictis apparet q̄ nō est pro/
prius actus diaconi legere euangeliū: ⁊ subdiaconi
ep̄lam: sed isti sunt remoti ⁊ minus pfecti act⁹ eoꝝ:
pfectissimi aūt ⁊ pprij illorum ordinū₃ sunt quos h₃
vnus immediate circa eucharistiam dispensandã₃:
alius circa materiā eius offerendā.

De tertio articulo dico q̄ loquēdo pp̄e
de sacro ordo nō ē sacr̄₃: q₂ oē
F sacr̄m ē signū sensibile: ⁊ ordo (vt dcm̄ est) q̄dā gra/
dus est spūalis. tn̄ accipiendo sacr̄m pro signo inuisi
a.l.gratie. bili sicut aliquid dr̄ res ⁊ sacr̄₃: hoc mō pōt dici sacra
mentū: q₂ signū ɔuenientis gradus execuꝯoni act⁹
debiti illi gradui: ⁊ ēt signū illius act⁹ ɔueniētis tali
gradui. ❡ Quid g̊ est 7ᵐ sacr̄um? dico q̄ ordinatio
cuius descriptio pōt esse ista. Ordinatio est īstitutio
G alicuiu₃ in gradu eccl̄ie preeminēte cui ɔuenit aliq̄d
ministeriū circa eucharistiā exhibendū facta a mini
stro idoneo certa v̄ba pferēte. ⁊ simul cū intēn̄oē de
bita ministeriū gradus illius aliquo signo visibili re/
pñtans ex instōne diuina efficaciter signãs grām p̄/
eminētē qua ordinatus digne aliq̄d ministeriū exe/
quat̄. Et sm̄ vlem istā rōnē ordinationis pñt propor
tionaliter accipi rōnes spãles ordinū₃. puta ordina
tionis in sacerdotē. institutio in gradu eccl̄ie simplr̄
preeminētē disponens hn̄tem ad ɔficiendū euchari
stie sacr̄m facta ab ep̄o certa verba cū intēn̄oē debi
ta pferēte. ❡ Et si circa pticulas hmōi descriptionis
pticularis queras q̄s ē minister idoneus? ❡ R̄ᵒ di/
co q̄ ep̄s ⁊ solus in sacris ordinibus: in alijs aūt non
sacris aliq̄n ex cōmissione aliqui p̄uilegiati vt abba
tes. ❡ Si queras que verba vel que forma? ❡ R̄ᵒ.
illa quā ep̄i hn̄t in suis libris ep̄alib⁹. Sed in sacer/
H dotio videt̄ pbabile q̄ ibi sint due forme ptiales in
quaꝝ altera ɔfert̄ ptās ɔficiendi eucharistiã₃. in reli
qua ptās absoluendi in pnīa. Et istis coniūgunt̄ due
mãe hoc est duo signa visibilia propria. forme p̄ᵉ tra
ditio calicis ⁊ patene cū hostijs accipe ptãtem cele/
brandi ⁊c̄. Scd̄e forme impositio manus ep̄i sup ca/
put: accipe sp̄m scm̄: vt sic ep̄s cōcorditer agat summo

ep̄o xp̄o: qui vt dictū est prius ɔtulit ptãtem ap̄lis tã
cōficiendi q̄₃ absoluēdi. ❡ Ex hoc ēt p₃ q̄uō sunt sep a.l.ordines
tem ordines qui sunt instōnes in ordinib⁹: ⁊ illi sep a.l.que.
tem dr̄ cōtineri sub sacro ordinis vel magis pprie
sub sacro ordinationis inquantū est vnū sacr̄m.

Sed nūc de 4ᵒ qualiter est sacr̄m ordinis
vnū? ❡ R̄ñdeo vnitate gn̄is p/ I
pinqui: sicut virtutes morales dr̄ esse tres sm̄ ge/ a.l.
nus: iustitia: fortitudo: tēperãtia: ⁊ in p̄ma diuisione occurrunt.
virtutis moralis h̄ primo cōcurrunt: tn̄ in spãli que/ Dist. 36. q̄d
libet istaꝝ vlterius diuidit̄ vt dictū est lib. 3. Est etiã vnica.
alia vnitas inter ordines. cōgruum est. n. prius reci/
pere ordinē inferiorē q̄₃ supiorem: nec tn̄ ille ordo ē
simplr̄ necc̄ius: ita q̄ si p̄termittat̄ nihil fit: vt appar₃
extra de clerico p saltum pmoto. vbi habet̄ q̄ nō est c. vnico.
iterandū q̄d est factum: sed q̄d fuit p̄termissum cau
te est supplendū: ⁊ per ɔ̄ñs non nihil fit in collatione
ordinis superioris: ⁊ si non fuerit ordo inferior pri⁹
collatus. ista tn̄ vnitas ordinis non est illa pp quam
ordo vel ordinatio est vnum sacramentū. sed magis
vnitas prior scilicet generis.

Ad argumenta. ❡ Ad p̄mu₃ di
co q̄ in diuisio
ne illa p̄maria sacri in. 7. ordo vel magis ordinatio
est ibi tn̄ vnū mēbrū: l₃ possit vlterius diuidi in q̄dã
spãlia ɔtēta sub ipso: q₂ illa p̄ma diuisio nō ē in spēs
spãlissimas sed in quedã ppinquius cōtenta sub ip/
so. ❡ Ad 2ᵐ ɔcedo plures esse caracteres ⁊ pbabi/
lius q̄ alterius spēi: vt apparet ex actib⁹ ad quos isti
grad⁹ disponūt: q̄ gradus vel sunt caracter. vel hn̄t p
prios caracteres necio corridentes. Cum arguitur
de illa excellentia specifica pōt cōcedi q̄ eo mō quo
caracteres sunt entia habēt talem excellētiã: si etia₃
ponerent̄ eiusdē spēi illa iprobatio q̄ tunc nō essent
simul non cōcluderet. illa enim ppositio non ē vera K
de relonibus ēt realibus: ⁊ sicut dictū est supra di. 9.
q. 10. caracterē non oportet ponere formã absoluta₃.
❡ Ad 3ᵐ dico: q̄ in primitiua ecclesia erant pauci
credētes. ⁊ ideo pauci ministri sufficiebant ad dispē
sandum eis eucharistiã: ⁊ ideo non oportuit tūc mi/
nistros in singulis gradibus institui. post aūt multi/
plicata est fides: ⁊ ēt concomitabatur deuotio ad cō
municandū quotidie: ⁊ tunc fuit necessitas habendi
multos ministros ad singula ministeria ad euchari/
stiam ptinentia: ⁊ ideo tunc eccl̄ia multos ministros
in singulis gradibus instituit. Nec tn̄ tunc de nouo
īstituti sunt illi ordines. imo magister in l̄ra dicit q̄
christus actus singuloꝝ ordinum in seipso exercuit:
⁊ ēt q̄ antiq̄tus prefigurabant̄ in q̄busdã₃ gradibus
corridentibus eis in lege mosayca. sed ordines ab
antiquo instituti tūc q̄n multiplicatus est nūerus fi
delium collati sunt ministris quos prius non opor/
tuit cōferri alicui: q₂ nō fuit prius necessariū eius mi
nisteriū. Hec est ēt rō quare mō in ecclesia nō sunt ī
singulis ordinibus determinati ministri: q₂ etsi mō
est multiplicata multitudo fideliū: tn̄ est īmutata le/ a.l.diminuta
titia deuotiōis. vnde multi semel vix in anno volūt
cōicari: ⁊ ideo circa eucharistiã dispensandam non
oportet mō tot ministros assistere. Et pp hoc quattu
or ordines non sacri simul conferunt̄. ita q̄ nullus ē
deputatus ad ministrandū in gradu inferiori quasi
ille sit sibi pprius: ⁊ alius alij. ❡ Ad Aliud Dionisij
Isidori ⁊ canonis p₃ ex dictis in 2ᵒ articulo. Qui. n.
negant ep̄atū esse ordinē exponunt eos accipere sa/
cramētū p sacramētali. ❡ Ad vltimū nego p̄mã con
sequentiam esse ordinē. ⁊ cum dicis est signum sacre rei. L

Rñdeo non est signū p̄cticū efficax rei sacr̄alis idest gratie: q̄uo intelligēdū est sacr̄m esse signū rei sacre: vt dictū est di. j. Qđ additur ibi de priuilegio clericali: non valet: q̄ laici cōuersi in religionē gaudent priuilegio clericali. ⁊ potuit legislator illud priuilegiū dedisse principi vel alicui simpliciter laico. falsa est igitur illa propositio q̄ illud priuilegium est proprium ordinato.

¶ Solet ēt queri ⁊c. Dist. XXV.

Circa hanc dist. 25ᵃᵐ q̄ro de suscipiente ordines duas q̄ones. Prima ē: vtrū pena canōica ipediat a susceptione ⁊ collatione ordinū: q̄ nō. excōicatus vel irregularis si attētet conficere: cōficit. ergo a sili ep̄s excōicatus vel irregularis si attētet ordinare: ⁊ facere qđ facit ecclia ordinat. ⁊ iste qui suscipit si intēdit ordinari ordinat. ɔ̄ntia pʒ p locū a sili: q̄ simile vr̄ hincinde. ⁊ ēt p locū a minori: q̄ qđ non impedit executionē actus nobilioris non vr̄ impedire executionem actus minus nobilis. ¶ P̄. irregularis non excludit a pceptione aliorū sacr̄orū. quin si intendat recipe recipit. nec ergo istius. ɔ̄ntia pʒ a sili: añs pʒ. q̄ irregularis pōt accipe sacr̄m pnie. Alioquin precludit sibi salus. ¶ P̄. nulla pena canonica magis excludit ab aliquo gradu vel actu ecclīastico q̄ʒ heresis: sʒ h'sis nō excludit. vt hr̄. j. q. j. qđ q̄dē. ¶ Oppᵐ. j. q. j. de cetero. ⁊ c. prio symoniacoʒ oīno dānamus. ⁊ post talē susceptionē vel collatione irritam decreuimus. Et c. si qui. qui scienter se a symoniacis cōsecrari: imo execrari pmiserint: eorūq̄ consecrationē oīno irritam decreuimus. ¶ P̄. ecclia pōt dare ptātem cōferendi ordines: vt pʒ: q̄ cōsecrandi ep̄m: ergo pōt auferre. ergo aliā penā canonicaʒ pōt infligere ep̄o pp quā nō possit ɔferre ordines. ¶ P̄. ecclīa illegitimat psonas ad ɔ̄hendū matrimoniuʒ: ita q̄ si attētāt nihil faciūt: ergo multo magis pōt reddere ep̄m illegitimū ad actū spūalem: ita q̄ si attentet nihil facit. ɔ̄ntia pbat: q̄ magis videnr̄ subesse ecclīe illa que sunt de iure positiuo q̄ʒ que sunt de iure nāli ⁊ diuino. sed quecunq̄ ordinatio ecclīe per istas dignitates ep̄atus ⁊ hmōi videt̄ ptinere ad ius positiuū ecclīe: saltem a deo non videt̄ esse de lege natura ⁊ diuina sicut matrimonium.

In ista q̄one p̄mo est vidēdū de penis canonicis de q̄bus querit q̄o. Scđo qualr̄ excludāt ab ordinis collatiōe
A vel susceptione. ¶ Circa p̄ᵐ pena canonica vt itelligimus in pposito est pena isticta p canones phibēs vel arcēs punitū ab aliquo gradu ecclīastico q̄ alias sibi liceret. Hoc vltimū addit̄: q̄ si alias nō liceret sibi nō est pena: q̄ non est pena laico q̄ non possit cōficere: q̄ hoc alias sibi non cōpetit: sed sacerdoti ordinato pena esset. Dixi aūt s̄m canones: q̄ siue a canone infligat̄ siue a iudice: nō a canone tñ ad hoc vt sit iusta dʒ s̄m canones infligi. Dixi aūt phibens vel arcens: q̄ pena de qua loq̄mur vel intelligit̄ artare tanq̄ʒ phibito tm̄. vel si aliquo mō vlterius de quo dicet̄ in 2° arti. iste modus cōtinetur sub arcere vel artare. ¶ In spāli septē sunt hmōi pene canonice: videlicet depositio: degradatio: īfamia: irregularitas: excōicatio: interdictū: suspensio. De istis ⁊ p ordineʒ dicendū est ⁊ singulis in se: ⁊ qualiter incurrunt̄ ⁊ q̄
B li remedio remittunt̄: ⁊ cōparando eas adinuicē sʒ grauitatē ⁊ pmanentiā. ¶ Prima. s. depositio ē maxima: q̄ totalis amotio a statu clericali: ⁊ si degradatio sit amotio ab oī gradu clericali: tunc idē est depositio ⁊ degradatio. si aūt degradatio sit depositio tm̄ a determinato gradu. reseruato tñ gradu alio sicut a sacerdotij gradu remanet gradus clericalis: tunc degradatio ē quedā partialis pena respectu depōnis. ¶ Sed q̄uo deposit' amouet̄ a statu ⁊ gradu clericali. ¶ Rñdeo: nō q̄ caracter ordinis sibi tollat̄: nec p ɔ̄ñs ordines suscepti: sed tollit̄ licentia exercendi actū cuiuscūq̄ ordinis. ⁊ ēt priuilegiū illud qđ cōpetit ordiatis: vñ talis tradit̄ curie seculari ita q̄ ⁊ quātum ad actus ecclīasticos ⁊ tutelam psonaʒ ecclīasticorum ⁊ quātū ad forum totaliter excludit̄ de numero psonarū ecclesiasticarū. ¶ Ista pena qualiter infligit̄: ¶ Rñdeo nunq̄ a iure: sed precise infligēda est a iudice. Forma aūt s̄m quā infligenda ē habetur extra de penis: degradatio est hodie in. 6. lib. Cause aūt pp quas infligēda est sunt peccata enormia: vtpote heresis scisma: reuelatio ɔfessionis. De p̄ extra de hereticis: ad abolēdā. De 2° extra de scismaticis: ad scindendos in. 6. lib. De 3° extra de peniten. ⁊ remis. oīs vtriusq̄ sexus. ¶ Qualiter remittit̄ ista pena: ¶ Rñdeo non nisi p restitutionē in integrū ab eo qui pōt restituere qui ponit̄ solus papa. q̄ʒuis legitime depositus non legat̄ postea restitutus. ¶ Scđa pena est infamia que est status lese dignita
tis: quātū ad vitā ⁊ mores: sicut fama est status illese dignitatis quātū ad vitaʒ ⁊ mores. Hec aūt lesio diuersimode incurrit̄. Ubi sciendū q̄ nō est idē esse infamē ⁊ infamatū. Infamatus est q̄ de crimine aliquo publice accusat̄. Infamis aūt non est pp talem impōnem criminis: sed vel p crimē publicū publice cōmissum. vt forte si publice piurauit vel qđcūq̄ aliud crimē publice cōmisit pp qđ ius determinat aliquē fore īfamē: vel q̄ a iudice corā quo pbat̄ crimē eius indicat̄ infamis: ita q̄ oīs infamis est publice notatus de crimine qđ ius punit pena infamie: sʒ qñ. qʒ non est in iudicio de hoc cōuictus: ⁊ tunc est infamis tm̄ a iure ⁊ non a iudice. qñqʒ conuictus: ⁊ tali pena a iudice punitus: ⁊ tunc est vtroqʒ mō īfamis: ⁊ a iure ⁊ a iudice. ¶ Ex istis pʒ 2ᵐ qualiter īfamia ɔ̄hat̄. p̄ma. n. infamia ɔ̄hitur ex impōne criminis īfamatorij. Scđa incurrit̄ a iure vel iudice puniente tale crimen tali pena. ¶ Sed que est cā ppter quā incurritur infamia 2° mō: ¶ Rñdeo. 6. q. j. infames. Oēs infames esse dicimus quos leges seculi infames appellant: q̄ ille leges seculares punientes crimē infamie sunt canonice. ⁊ ille leges hn̄tur. ff. de his q̄ notant̄ infamia. p totuʒ. ¶ Qđ remediū ɔ̄ istā penā: ¶ Rñdeo ɔ̄ infamiā primo mō qñ aliq̄s est infamatus est purgatio canonica. vt hētur extra de purgatione canonica. ex tuaʒ. Illa. n. purgatio totaliter tollit illā infamiā vel infamationē. Cōtra infamiā 2° vel 3° mō q̄ quasi est eadē lʒ a diuersis iure ⁊ iudice non est remediū nisi restitutio in itegrū ab eo qui pōt sic restituere. extra đ testib'. testimoniū in glo. arcetur. ¶ Ista pena est simplr̄ grauior q̄tū ad vitā ciuilem q̄ʒ depositio nisi depositio includat istā: q̄ hec prohibet ab omni actu legitimo ēt post actā pniam: q̄ talis psona vilis est. extra de reg. iuris. infamib' porte In.6.
dignitatis patere non debēt. ¶ Tertia pena est irre
gularitas: ⁊ ista est inhabilitas ad susceptionē ⁊ exe D
cutionē actuū ordinū. Ista incurrit̄ frequēter a iure q̄ʒuis posset aliq̄n infligi a iudice s̄m iura: icurrit̄ āt a iure ex quibusdā criminib': ⁊ ex quibusdā non criminibus: ⁊ ex q̄busdā que q̄nqʒ prīt esse crimina: qñ

q3 non crimina. ¶ Ex criminib⁹ q̄tuor ptinētibus
ad ordines vel actus eoꝝ: quoꝝ vnū est symonia. ali
ud furtū in ordine. 3ᵐ ministeriū in ordine nō susce
pto. 4ᵐ cōtumacia in nō seruādo penas ecclesiasticas.
¶ Symonia vel pōt eē in ordine vel in bñficio: q̄ si
in ordine ⁊ sciēter ita. s. q̄ ordinat⁹ sciat se symonia/
ce ordinari solus papa dispēsat extra de symonia. no
bis. ⁊. i. q. i. vt argutū est ad oppositū. Ex quo. n. legis
lator ꝯsecratione eoꝝ oīno nō irritat sibi soli ꝯuenit
relaxare. si aūt est ignorā ignorātia inuincibili: vtpo/
te alius de q̄ penitus nescit p̄ciū dedit vt ordinaret
nō efficit irregularis: nisi postq̄ ꝯstiterit sibi exequa
tur actū ordinis sic suscepti: vñ postq̄ sibi constat de
ordine sic suscepto suspēsus ē ab actu illius ordinis
quousq̄ a tali suspēsione liberet. ¶ Symoniac⁹ aūt
i bñficio nō sic grauiter punit tñ ex quo sibi cōstat q̄
symoniace illud obtinuit tenet resignare: ⁊ toto tpe
quo t3 iniuste tenet ⁊ tenet ad restitutione3 olum q̄
pcepit. hec pbant de symōia i diuersis caplis. ¶ De
E furto in ordine distīguo q2 aut ꝑ bibet p excōicatio/
nem ne q̄s accedat nisi de illo epāus ⁊ pus legitime
examinatus ⁊ receptus: aut non est talis excōicatio
vel pbibitio. in vtroq3 casu furtiue se ingerēs ē irre
gularis: sed in pmo indispensabilit nisi p papa3. in 2°
dispensabilr p epm: pbat extra de eo qui furtiue or/
dines suscepit. in p̄. c. ⁊. 2. in tex. ⁊ in glo. ¶ De 3° cri
mine q̄ ad ipm sequat irregularitas: habet extra de
clerico nō ordinato ministrāte. p totū. ¶ De 4° ha/
bet extra de clerico excōicato vel deposito ministrā
te. p totū. Et hoc intellige maiori excōicatione. q2 vt
habet ibidē. c. si ce. l3 in minori excōicatiōe celebrās
grauiter peccat: nullius tñ irregularitatis notā incur
rit. Intellige ēt postq3 sciuit se esse excōicatū. si. n. hē
ret ignorantiā inuincibilē non tenet cauere ab acti/
bus ordinū nec exercēdo illos incurrit irregularita
tē. vt habet ibide3 extra aplice: in glo. vtpote si q̄s ex
cōicauit aliquem p l'ras ⁊ a tpe sigillatiōis l're voluit eū
statim esse excōicatū. ille non tenet se hēre pro excōi
cato quousq3 l'ra ad eū puenerit. Si aūt nō sit ignorā
tia inuincibilis nec oīmoda incertitudo. vt p famas
vel rumore3 publicū deuenerit ad eū pena de excōi
catione irregularis est. l3 cū eo mitius agat. Probat
extra de trāslatione epoꝝ inter corporalia. Sic etia3
si non seruet pena interdicti. vt habet extra de exces
sibus plātoꝝ ⁊ subditoru3. tanto. Tñ illud caplm bñ
Jn.6. posset exponi. ¶ Sequit ēt non seruātē suspēsionē:
vt habet extra de snia ⁊re. iudi. cū eterni. ⁊ extra de
snia excōicatio. cū medicinalis. ¶ Sequit ēt irregu/
laritas tria nō crimina: vtpote seruitutē di. 54. vt ex
tra de seruis non ordinādis p totū. ratio aūt: q2 ser/
uus est possessio dñi ⁊ ideo non d3 ab eo auferri ipso
inuito. Qñ aūt ordinat sit inhabilis ad quosdā actus
seruiles: q2 si de facto fuit ordinatus dño inscio nec
de nouo cōsentiente d3 sibi reddi: tñ dñs non d3 eū
actib⁹ dedecētib⁹ ordinē suū applicare: sed d3 serui/
re dño suo i actib⁹ decētibus statū suū. ¶ Sequit ēt
illegitimatū extra de filiis psbr. non ordinādis. c. i. ⁊
2. ⁊ ratio: q2 p̄sumunt imitatores p̄nē incōtinētie.
tales p̄sumunt ēt male morigerati: q2 male educa/
ti. tñ cū eis satis faciliter dispensat. vñ Bñdictus vn
decimus cū quodā tali sine dispēsatione ordinato ⁊
in ordinibus ministrāte postea facil'r dispensauit si/
cut ipse vidi bullā dispēsationis. ¶ Sequit etiā 3ᵐ
non crimē. s. turpē vel enormē mutilationē vel infir
mitatē: vt habet extra de corpe vitiatis nō ordinan/
dis. Exposuisti. ⁊. 55. di. Si euangelica ⁊ p̄cedenti. ⁊

extra de clerico debilitato q̄ si non sit mutilatio de
formis: nec ipse fuerit in culpa illius mutilatiōis nō
excludit vt habet di. 55. si q̄s a medicis ⁊ duobus c.
sequentibus. Si aūt fuerit in culpa vt si seipm muti/
lauerit vt ibidē habet: si q̄s abscideris: cū tali vix dis/
penset. Vñ Nicolaus quartus cū difficultate magna
dispēsauit cū quodā tali q̄uis religioso. ¶ Consilr ē
dicendū de infirmitate enormi vel nō enormi. ¶ Se
quunt ēt duo que qñq3 pnt esse cu3 culpa: qñq3 sine
culpa: videl3 homicidiu3 ⁊ bigamia. sub homicidio
continet mutilatio actiua enormis alterius hōis: ⁊
de ista mā habet extra de homicidio volūtario ⁊ in
uolūtario. ⁊. 55. dis. c. vltimo. 50. di miror. ⁊ h̄ est pp
horrorē sanguinis effusi. vñ ēt Dauid nō pmisit deus
edificare domum noī suo multo sanguine effuso. 2.
Reg. 7. sed de h̄ distingue de volūtario ⁊ inuolūta/
rio. voluntariū nunq̄ delet nisi p baptismū. ⁊ tūc est
rō cōgrua: q2 delet rō. q2 nō amplius habet horrori
iam nouus hō factus p baptismū. Si aūt simplr ē in
uoluntariū vtpote alius irruit in gladiū istius in nul
lo nocet. di. 58. Si aūt inuoluntariū s̄m q̄d: vtpote
non potuit euadere mortē nisi occideret. irregularis
est: ibidē di. 58. de his. sed facilis est dispēsatio. si aūt
est casuale ⁊ dedit operā rei licite. ⁊ adhibuit debitā
diligentiā nullā penā incurrit: altera illarū conditio
num p̄termissa incurrit penam. ¶ De bigamia que dist. 33.
simplr inducit irregularitatē vt dicet inferius in mā
de matrimonio: habet extra de bigamis. ¶ Quarta
pena est excōicatio de qua quid sit dictū est di. 19. 5. F
articulo solonis. ⁊ hoc de excōicatione maiori que ē
simplr excōicatio: minor siqdem non est excōicatio
nisi s̄m quid: q2 s̄m q̄d excludit a cōione fideliū pu/
ta in sacris. ¶ Vñ ēt incurrit p3: q2 qñq3 a iure: qñq3
a iudice. Et quide3 a iure qñq3 erat possibile dicere
numerū: immo erat puus nūerus q̄i fuerūt decreta
les cōpilate sub Greg. 9. sed hodie q̄s nūerare suffi/
ciat: ⁊ cū crescāt in infinitū crescentibus morib⁹ ca/ a.l. morib⁹.
pitū: nō op3 circa hoc mēbranas iplere. h̄ tñ dico q̄d
nec a iure nec a iudice debet infligi nisi pro peccato
mortali nec pro quocūq3 sed graui cū quo ēt conco/
mitat contumacia: q2 q̄diu aliq̄s est paratus satisfa
cere p culpa ⁊ audit ecclīam: quare hñdus est sicut
ethnicus ⁊ publ'canus. cū s̄m christu3 pena ista infli
gat quasi vltima illi qui non vult audire eccl'ia3: qui
est finaliter ꝯtumax. q̄s aūt sit minister iuris inferen
do hanc penā: dictū est supra dist. 19. vbi prius. q2 ad
simplr excōicandu3 nullus est nisi cui subsunt oēs fi
deles. g̃ nec aliq̄s alius nisi vt cōmissarius aucte illi
us. ¶ Qualiter relaxat: ¶ Rñdeo q̄ p absolutionē
factam ab illo qui excōicauit si est excōicatio a iudi/
ce vel a supiore eius. Si aūt est a iure per absolōne3
eius qui ius condidit: nec hoc solū vt dicūt multi. s3
p absolōnē cuiuscūq3 sacerdotis q̄i legislator nō re/ Ric. 18. dist.
seruauit sibi istā absolōnē: ⁊ pbāt per caplm extra d huius art. 9.
snia excōicationis. nup sed illa pbatio parum cogit: q p̄° ⁊. 3°. ⁊
q2 non sequit. ille non reseruat. g̃ cōcessit loquendo Tho. ibide3
de forma ꝯstitie etiam s̄m iura: q2 posse absoluere ca arti. 2. q. 5. ⁊
dit sub illa regula. Qd non est ꝯcessum videt esse p bona. ⁊c.
hibitum: q2 non cōpetit alicui absoluere a snia com/ De trāslatio
missa a supiore nisi sit sibi cōcessum. ¶ Cōparando ne epoꝝ īter
aūt istā penam ad p̄cedente3 hec simplr est grauior corporalia.
quantū ad intentionem q2 excludit ab omni cōione
alias licita: illa tñ ab his que ptinēt ad ordines: sed
ista reputat leuior: q2 facilius remittit: sed hoc ē ad
oppositū. Ista enī ideo facilius remittit. q2 grauissi/
ma ē ⁊ a pluribus excludit. Ille aūt due pene. s. irre/

galaritatis ⁊ excõicationis pñt eẽ ⁊ publice. ⁊ p̃uate:
⁊ quo ad hoc ꝙ pñt esse priuate sunt minus graues
q̃ alterutra precedẽtiũ: que due semꝑ sunt publice.
¶ Quinta pena est interdictum que est artatio a qui
b busdam actib⁹ ecclesiasticis exercẽdis: vel ab assisten/
do q̃busdã talibus. Et lz ista pena aliqñ possit infligi
loco ⁊ nõ ꝑsone: q̃nqꝫ ꝑsone ⁊ non loco: q̃nqꝫ vtriqꝫ
⁊ sicut infligit ita est seruãda. tñ vt est distincta pena
a ceteris frequẽtius infligit loco ⁊ nõ ꝑsonis: nisi dũ
i loco sunt vt. s. i tali loco nõ liceat celebrare solẽnit
diua nec alios interesse. Et ista pena interdicti q̃nqꝫ
õbitur a iure. q̃nqꝫ a iudice. a iure occurrit exẽplum
de receptãtibus vsurarios extraneos extra de vsura
riis. vsurarũ voraginez. ⁊ est hodie in. 6. lib. a iudice
ꝓpter cãs innumeras. cõius ꝓpter inobedientiã cõ
munẽ ppl'i terre: relaxat per illuz qui posuit interdi/
ctum. q̃nqꝫ ẽt relaxat in certis casib⁹ a iure: vt patet
extra de sen. ex. alma mater ecclia: ⁊ ẽ hodie in. 6. li.
¶ Sexta pena est suspensio que est ꝓhibitio ab aliq̃
d olias õueniente: ⁊ hoc ad tps in hoc distiguit ista pe
na spãliter õ alias. hec aũt est multiplex: qꝛ quedã est
suspensio ab officio: quedã a bñficio: quedã ab ingres
su ecclesie ⁊ vltra q̃nqꝫ incurrit ipso iure: vt habetur
extra de sen. ⁊ re iudi. cũ eterni. ⁊ extra de sen. excõi.
cũ medicinalis. ⁊ ẽt in suscipiendo ordines ab epo
qui renunciat loco ⁊ dignitati tali. qꝛ q̃ executionez
non hꝫ executionẽ non õfert: ⁊ ita si ordinẽ cõfert su
scipiens tñ executionẽ non hꝫ: ideo est suspensus de
hoc. j. q. 7. daibertũ. ⁊ extra de ordinã. ab epi. qui re
nũ. c. j. in glo. sili' de ordinato scienter symoniace: vt
dictũ est. s. frequenter aũt infligit a iudice nunc illa
nũc ista. Tollit aũt p relaxationẽ factã talis suspẽsio
nis ab eo qui eam tulit. vel a superiori eius.

De secũdo articulo ꝑncipali certũ ẽ de
q̃nqꝫ penis vltimis ꝙ nõ ꝓ
hibent a collatione vel susceptiõe ordinũ de facto vt
3. ꝓbat per Aug^m. j. q. j. ꝙ quidã. ⁊ est rõ. qꝛ cũ illis pe
nis põt stare ⁊ rõ ministri ⁊ suscipiẽtis ⁊ itẽtio ⁊ alia
necia hincinde: de iure aũt ꝓhibent ita ꝙ illicite at/
tentet õriũ: tñ si attentat hoc fit qd intẽdit. rõ aũt isti
us negationis est: qꝛ ecclie collata est ptãs ordinãdi
sibi ministros. vt colligi pt ex illo verbo pauli ad thi/
prime. 3. b. mo. vbi describit quales debent diaconi ordinari.
¶ De pma aũt pena. s. degradatiõe maxime fiat cir/
ca epm dubiũ est vtrũ excludat conferre ordines de
facto. sed p ⁊ õ habet. q. ꝑcedente articulo 2°.

Ad argumenta. ¶ Ad primũ cõ
cedi põt quãtus
ad q̃nqꝫ penas primas. sed si teneat quãtũ ad sextaz
penã ꝙ epo deposit⁹ simplr nõ ẽ eps. tũc quo ad illũ
casuz negãda ẽ silitudo in õñtis. qꝛ caracter sacerdo
tiũ tolli nõ põt. nec p õñs sacerdotiũ sic epat⁹. ¶ Ad
aliud nõ sufficit intẽtio nisi sit minister idoneus q̃lis
nõ ẽ depositus ẽm illã opinionẽ. ¶ Ad 3^m nõ ẽ sile:
qꝛ pnia est sacrum gñale. ⁊ iõ ob illo nullus excludit
nec de facto: nec de iure. alia sacra q̃ includũt aliq̃d
excellẽtie hñ pñt alicui negari pp delictũ hoc exigẽs.
¶ Ad illud de heresi verẽ ẽ ꝙ nõ excludit de facto.
sed de iure excludit si talis ẽt nõ sit cõdemnatus. Si
vero sit ꝑcisus ⁊ cõdẽnatus ab ecclia non õfert ordi/
nes si epatus nõ sit ordo ⁊ possit simplr auferri: sicut
hẽrent videre illi q̃ tenent epatum eẽ non ordinẽ. sꝫ
quandam dignitatem additã sup ordines que ad iu
risdictionem magis spectat.

Ad argumẽta in oppositũ. ¶ Ad p̃
mũ cõcedo ꝙ symo
niaci ordinatio est irrita quãtũ ad executionẽ. tñ or/
dinẽ recipit. ⁊ ideo nõ indiget nisi vt eius suspensio
relaxetur. ¶ Ad 2^m õñtia non tꝫ. qꝛ ministro ecclie
datũ est vt sit minister in õferendo nõ in auferẽdo.
¶ Ad 3^m tanget inferius quõ ecclia põt ꝑsonas ille/
gitimare: ⁊ sic ihabilitare ne sint idonee ad õhendũ
matrimoniũ: sed hic ex quo collatus est caracter nõ
est silis ptãs ad auferendũ illis. Et cũ arguit ꝙ est il/
lud magis ẽm legẽ nãe q̃ istud: verũ est vt matrimo
niũ õctũ sit ratũ: sed nõ vt quecunqꝫ ꝑsone nullo ob
stante ipedimento possint illud matrimoniũ õhere.
magis. n. est de lege nãe: ꝙ deus illud qd imprimit
nãe qd nõ repugnat petõ nec formalr nec tanq̃ cãe
demeritorie ꝑpetuo remaneat in aĩa q̃ ꝙ q̃cunqꝫ ⁊
quecũqꝫ sint habiles ad õhendum matrimoniũ. Et
ideo inhabilitatio aliqua ꝑsonarũ ad istum actũ non
est ita contra legem nature: sicut caracterẽ alicui im
pressum deleri. Questio. II.

Secundo quero an sex⁹ mu
liebris aut etas pu
erilis ipediat susceptõez ordinũ: Qꝛ nõ.
Gal. 3. In xpo iesu nõ est seruus neqꝫ li/
ber: nõ est femina nec ẽ masculus. g̃ nul/
la dñia est inter feminã ⁊ masculũ in lege christi: sic
nec circa seruũ ⁊ liberũ: g̃ illud sacrm legis euangeli
ce qd põt masculus recipe: ⁊ femĩa: sicut seruus ⁊ li/
ber. ¶ P̃. 32. di. presbyter. sit mẽtio de presbytera. ⁊
27. q. j. diaconissam nõ debere ordinari. an. 40. an/
nos. ¶ De etate ẽt puerili arguit: qꝛ nõ ꝓhibet alio/
rum sacroꝝ susceptionẽ vt baptismi ⁊ cõfirmationis
⁊ vĩ potissime ad ꝓpositũ eẽ de õfirmatione: qꝛ illõ
sacrm dat ad digne õñtẽdũ fidẽ christi: iste actus nõ
põt cõpetere nisi adulto: sicut nec actus ordinatiõis.
ergo ⁊c̃. ¶ Oppositũ. 23. di. sacratas deo feminas vĩ
monachas sacra vasa vel sacratas pallas contingere:
incensum circa altare ferre perlatum est ad aplicaz
sedem que oĩa reprehensione ⁊ vituperatiõe plena
esse nulli recte sapienti dubiũ ẽ. omne ministerium
mulieris vituperio plenũ est. ¶ P̃. j. Cor. j. turpe est
mulieri tondi. ergo ⁊ ordinem recipere: qꝛ tonsura xj.
concomitat ordinem aliquem vt signum signatum.
¶ P̃. de vita ⁊ hone. cle. siquis. ⁊ di. 23. vbi habet ꝙ Prohibete
clerici non nutriant comam: sed tondant. ¶ P̃. de ⁊. z. c. scquet
etate puerili habet in cañ. di. 77. subdiaconus non ti.
minus viginti annorum ordinetur.

Hic breuiter dico ꝙ excludi ab or/
dine vel ordinũ susce/ a
ptione vel nõ posse suscipe ordinẽ põt itelligi triplr.
videlꝫ: vel non posse debite ⁊ honeste: vel nõ posse li
cite. qꝛ est õ preceptũ: vel nullo modo posse etiaz de
facto: ita ꝙ si attẽtet fieri nihil fiat. ¶ Primo modo
puer ⁊ non hñs discretionem non põt recipere ordi
nes: qꝛ non põt cum debita reuerẽtia recipere talez
gradũ qui confert in ordine. ¶ Scdõ mõ puer non
põt recipere ordinẽ sacruz lz possit illo mõ recipere
ordines inferiores. ¶ Primuz probat: qꝛ susceptio
ni ordinis sacri annexum est votũ cõtinentie: vt ha/
betur extra: sed puer ⁊ non hñs discretionẽ non po-
test in istud votum tacite vel expresse. ¶ Scdm ꝓ/ De eta. ⁊ q̃.
batur: qꝛ non inuenitur prohibitio arcens pueros a a multis. ⁊
susceptione ordinũ non sacroꝝ. ¶ De 3° mõ nõ pos 28. di.
se: dico ꝙ istud non inuenit in puero ⁊ hoc respectu
cuiuscunqꝫ ordinis etiam sacri: qꝛ ptãs exequendi
aliquem actũ vel gradus quo quis põt istum actum
exercere põt duratione precedere actum illum vel
potentiã ꝓpinquã ad actum illum: ordo nõ est nisi

B gradus disponēs ad ministrādū in determinato gra
du ecclīasticū: vt dictū est di. p̄cedenti. ergo ille pōt
cōpetere anteq̄ solutis ipedimentis sit in potētia p
pinqua ad exercendū illum actū: nec ibi requirit̄ cō
sensus ad ipressionē caracteris. sicut nec in minori/
bus ordinibus. Istud tn̄ nō posse 3° mō est in mulie
C re: qđ non est tenendū tanq̄ p̄cise p ecclesiā deter/
minatū. s3 habet̄ hoc a christo. nō. n. ecclīa p̄sumpsis/
set totū sexum muliebrē p̄uasse sine culpa sua actu q̄
posset sibi licite cōpetere: qui eēt ordinatus ad salu/
tē mulieris ⁊ alioꝝ in ecclīa p eam: qꝛ hoc esse vide/
ret̄ maxime in iustitie nō solū i solo sexu s3 ēt in patu
cia psonis. Nunc aūt si de lege diuina licite posset cō
petere mulieri ordo ecclīasticus posset eē ad salutē
⁊ eaꝝ ⁊ alioꝝ p eas. Et qđ dic̄ aplīs .i. ad thimo. 2. Do
cere mulierē nō pmitto intelligēs de doctrina publi
D ca in ecclīa non est dictū apli tanq̄ statuētis: sed nō
pmitto: qꝛ nec xp̄s pmisit. cuius argm̄ euidēs accipit̄
qꝛ nec matrē suā posuit i aliquo gradu ordinis in ec/
clesia: cui nulla alia potuit vel nō poterit in sc̄titate
equiparari. ❡ Ratio aūt nālis huic dicto cōsonat q̄
Cap. ii. aplīs innuit p̄ma ad Coꝛ. Nā nā non pmittit mulie/
rē saltē post lapsū tenere gradū eminentē in specie
humana sicđem est dictū sibi in penā pcti sui Gen.
2. sub viri ptāte eris. ❡ Cōtra h. vbi idē agēs ⁊ pas/
sum eiusdē spēi ibi est idē effectus: sed xp̄s est idem
agēs: ⁊ pono q eodē mō intēdat hic ⁊ ibi vir ⁊ muli
er ⁊ aīa viri ⁊ mulieris passa eiusdē spēi. g̃ si xp̄o ali/
quid agente aīa viri recipiet caracterē sequit̄ q ipso
E idē agente circa mulierē ipā idē recipiet. ❡ Rn̄deo
maioꝛ est vera de agēte inducēte formā ⁊ agēte nā/
li. sed si voluntarie agat ⁊ cōtingenter non est veruz
q idē agat. sed poterit non agere. Si aūt nō iducat:
sed tn̄ facit quēdam actū ad quē alius inducat q̄ vo/
a. l. falsa. luntarie inducit in illud passum in quo pponit idu/
cere: maioꝛ nō est vera ⁊ ita est in pposito. ❡ Et istō
argm̄ est bonū ad pbādū q minister nullū actum ne
cessariū facit ad quē necīo sequit̄ effectus sacri: sed
tn̄ ɔtingenter: vt in pluribus ex pactione diuina.

Ad argumēta.

❡ Ad p̄mū dico q
q̄tū ad gloriā ɔn/
dā ⁊ ad gratiā hn̄dā, non est distictio in lege xp̄i īter
F feminā ⁊ masculū: qꝛ tantā grām hēre ⁊ tantā gloriā
attingere pōt illa sicut iste: sed quātum ad gradū ex/
cellentē hn̄dum in ecclīa hn̄ decet esse distinctionē
inter virū ⁊ mulierē in lege xp̄i: qꝛ hoc ɔsonat legi
nāe. ❡ Ad 2m̄ forte in grecia vxoꝛ p̄sbyteri pōt dici
p̄sbyterissa: vbi sacerdotes vtunt̄ licite matrimonio
prius ɔtcto: sed apud nos latinos vbi castitas non cō
a. l. p̄sbytera iugalis sed simplr̄ est ordini annexa: p̄sbyterissa pōt
dici aliqua bona matrona vidua vel pfecta inter alīs
mulieres: vel forte in collegio illa q̄ preest olīus alijs
vt abbatissa iter moniales: sed ista non h3 p hoc gra
dū altiorē ordinis: imo nec preeminētiā respectu ali
cuius viri. ❡ Consilr̄ pōt dici ad illud de diaconissa.
q illa cui cōpetit ex ordinatione abbatisse vel colle/
gij legere homiliā in matutino pōt dici diaconissa s3
ille nō est actus alicuius ordinis. ❡ Ad aliud pōt di
ci vt dicit Gratianus di. 4. in istis moribus ɔtentiū in
ɔtrium nōnulle leges abrogate sunt: vt postea probat̄
ibi p multa exempla ⁊ maxime qn̄ mores ɔtrij innuū
tur rōni noue. Ita hic in primitiua ecclesia pueri nō
erant statim instructi in his que ptinēt ad cultū vel
officiū diuinū: ⁊ imo bene adulti erant in talibus sa/
tis rudes. nūc aūt pueri statim in talibus erudiunt̄ ⁊
exercent̄: ⁊ ideo sufficientius istructus est aliq̄s mō.
i3us. annoꝝ in talibus actib' q̄ tunc forte erat misti/
cus. 25e annoꝝ. Et ideo non miruz q decreta illa de
etate seruāda abrogata sunt. Et esto q de iure ad ol
no debite sustinendū deberēt seruari: qđ nō credo:
tn̄: nec simplr̄ necessariū est necessitate p̄cepti illa ob
seruare ɔnec simplr̄ necessariū necessitate facti. quin
si hoc p̄termisso ordo cōferat̄ vere suscipit̄ ⁊ gradus
determinatus ministrādi in ecclīa confert̄ illi q̄ pro
pe isto ex ore infantiū ⁊ lactentiū perficit laudē cui
sit laus in secula seculoꝝ. Amen.

❡ Cum alia sacramenta post pecca/tum ⁊c. Distinctio. XXVI.

Irca istam 26am dist. q̄
ro. Utrū ma Q. ō. i.
trimoniū fuerit imediate institutuz a
deo: q nō Gen. 2. ait. Adā h nūc os ex
ossib' meis. ⁊ sequit̄: quāobrē relinquet
hō patrē ⁊ matrē ⁊ adherebit vxori sue
vbi dicit glo. q tūc institutū fuit sacrm̄ matrimonij.
⁊ Sal. allegat h in euāgelio. g̃ Adā instituit illud. ⁊ p Matth. 19.
ɔn̄s nō imediate fuit a deo istitutū. ❡ P̄. circa istitu
tū a deo nullus īferioꝛ deo pt aliq̄d imutare: s3 ecclīa
imutat aliq̄d circa matrimoniū: qꝛ aliquas psonas q̄
alias essent legitime ad ɔhendū illegitimat. ergo.
❡ Cōtra Matth. 19. ait xp̄s phariseis nō legistis: qꝛ
qui fecit ab initio masculū ⁊ feminā fecit eos. ⁊ seq̄/
tur. qđ deus coniunxit homo non separet.

Ad solutionem

q. tractādaruz de
mr̄imonio sunt h
q̄dā necīa p̄mittēda. Et sit hec p̄ma ɔclo p̄ncipalis.
❡ Ad pcreandum plem debite educandā marē ⁊ A
feminā vinculo indissolubili sibi mutuo copulari ⁊
obligari honestū est. ❡ 2a cōclusio est. marē ⁊ femi/
nam ptātem suoꝝ corpoꝝ sibi mutuo tradere pro
vsu perpetuo ad pcreandū plem debite educandā
honestū est. ❡ 3a cōclusio: istā dationē mutuā a deo
institui ⁊ approbari cōgruum est. ❡ 4a cōclusio: isti
ɔtcui donationis mutue aliqđ sacrum annecti con/
gruum est: ⁊ ita factum est. ❡ 5a: in matrimonio ne/
cessariū est plura distincta ɔcurrere ⁊ que. ❡ Ad p/
bationē prime ɔclusionis sit hec p̄ma ɔclusio p̄ria. B
holem velle pcreare plem in specie humana ē act'
recte circūstantionabilis. hoc pbat̄: qꝛ nō est act' de
se malus vt non possit recte circunstātionari sicut ē
dare alienū. probat̄. tum qꝛ nō magis s̄m inclinatio
nem quāto ista spēs est pfectioꝛ: non aūt pōt saluari
regulariter in isto statu mortalitatis: nisi per propa
gationē: tū qꝛ si hō eēt imortalis adhuc s̄m rectā in/
clinationē nāe ɔpeteret sibi cōicare pfectionē suā eo
mō quo eēt sibi possibile. hoc aūt est ppagādo. tū 3°
ex creditis: qꝛ de illicito non dat̄ p̄ceptū. sed Gen. p̄
c. 9. dat̄ p̄ceptū de ppagatiōe. Crescite ⁊ multiplica
mini. tum 4° qꝛ honestum est agere ad reparationē
ruine angelice: ⁊ restaurationem illius superne ciui
tatis hierlm̄ s̄m p̄destinationē diuinā: sed electi pre
destinati ad reparandū ruinā illā non pducunt̄ con
muniter in esse nisi per ppagationē. ergo. ⁊ sic p3 q
iste actus non est de se malus. Sed nec de se est suf
ficiēter bon' bonitate morali: qꝛ nullus actus est suf C
ficienter bonus moraliter ex rōne agentis vel obie
cti nisi amare deū. qđ nō pōt esse ɔ rectā rōnē: immo
necīo est s̄m rectā rōnem q talis actus tēdat in tale
obiectū. hoc aūt est: qꝛ obiectū est finis vltimus s̄m
se volendus ⁊ a quolibet ordinato ad finē illo mō q̄
pōt finē amare: sed pcreare plem p3 qꝛ non est finis

ultimus sed aliqd ordinatū vel ordinabile ad finē. ꝛ ꝑ ɔ̄ns pōt hō recte ꝛ non recte ordinare illud in finē ḡ est actus circūstantionabilis rectis circunstantiis. ¶ P̄. probat̄ vtrūq; simul. q: ille actus est de se malus cuius obiecto repugnat esse bonū: siue cuius obiectū repugnat actui ꝛ actus agenti. ꝛ ꝑ oppositū ille est de se bonus cuius obiectū est simplr̄ bonū necīū ꝛ pfectiss̄ me cōueniens agenti: sed neutrū istoꝝ cōuenit huic actui: q: eius obiectū nō est bonū vltimū nec repugnat sibi esse bonū: ḡ de se nec malus nec ꝑfecte bonus moralr̄: q: nullus act⁹ est pfecte bon⁹ ex gn̄e tm̄ siue ex solo obiecto nisi amare deū. nec mal⁹ ex gn̄e siue ex solo obiecto nisi odire deū. ꝛ neutruz actū opꝫ specificare: nec est circūstātionabilis: q: ex gn̄e hꝫ iste actus q̄ est amare deū ꝙ sit bonus. ꝛ odire ꝙ sit malus: vn̄ loquēdo de amore amicitie deus nō pōt nimis amari: nec aliqs pōt deū bn̄ odire. hec est ḡ p̄ma cōclusio in ꝓbādo primā ꝯnē pꝛicipalē. ꝙ velle ꝓcreare ꝓlem est actus circūstantionabilis rectis circūstantiis. ¶ 2ᵃ cōclusio sit hec: prima circunstātia reqsita ad bonitatē moris isti⁹ actus est circunstātia finis: sicut vlr̄ est in moralib⁹ ꝛ est ista velle procreare ꝓlem religiose educādā ad ampliādū cultuz diuinū: hoc ꝓbat̄ ꝑ rōnē: q: pfecta opatio humana ē

Ca.12.s ide finis hoīs: ꝑ ethi⁷. ad finē aūt debent alia ordinari: ḡ ad hūc finē dꝫ qlibet velle ꝓlem: ista ꝓbat̄ ex creditis: q: qlibet dꝫ sic diligere primū ex charitate sicut seipm̄. i. ad idē. sed qlibet dꝫ diligere se ad honestaz cōuersationē ꝛ diuinū cultū: ḡ ꝛ ꝓximū suū ꝛ maxie ꝓlem cui spāliter tenet̄. ¶ Cōfirmat̄ ꝑ Aug. 9. super Gen. d. bonū prolis dr̄ non ipsa ꝓles: sed spes ꝛ desideriū quo ꝓles querit̄ vt religiose educat̄ vel infoꝛmet̄. ¶ Sequit̄ scd̄a circunstātia que ē ꝙ iste actus dꝫ esse determinatāꝝ ꝑsonarū maris. s. ꝛ femine: nō ꝙ esse maris ꝛ femine sit circunstantia: sed includit̄ necīo in actu qui ē ꝓcreare ꝓlem: sed determinataꝝ dico esse circunstantiā ex pte cāꝝ agētiū. nā vaga cōiunctio est ꝯ bonū ꝓlis: qd̄ est finis hic intentus: ꝯ bonū familie: ꝛ ꝯ bonū ciuitatis. ¶ Primū probat̄: q: ꝓles nō religiose educaret̄ saltem ex pte parentuꝫ: q: non hērent determinatā notitiā sue ꝓlis: saltē pr̄. ꝛ ita non esset sollicitus sue proli debitā impendere disciplinā: nec ecōuerso ꝓles patri debitā reuerētiā ꝛ timore filialem: ꝑꝑ quē timorē filius magis obedit prī ꝛ magis ab eo disciplinā recipit q̄ ab alio. ¶ Secundū probat̄: q: bonū familie consistit in aliqua firma adhesione principaliū ꝑsonarū familie. alias eēt

Cap.12. bonū vagū: ꝛ ꝑꝑ h̄ dicit phs. 8. ethi⁷. ꝙ hō nālr̄ est aial cōiugale ꝛ domesticū nec ēt alique ꝑsone diligētiā adhiberēt circa necīa sibi mutuo ꝛ ꝓli. ḡ. ¶ Tertium ꝓbat̄. q: amicitis ciuiū vtplurimū est ex determinata ꝓpinquitate in certo gradu: sed ibi nulla eēt ꝓpinquitas noua certa que esset cā amicitie. ideo ꝑꝑ ista recte reꝓhendit Ar. pollitiam Socratis. 3. pol. q: ꝑ statu nāe lapse multomelioꝛ est illa quā ipse ordinat. ꝛ ꝑ oī statu fuisset ꝯ rectā rōnē vaga ɔiunctio maris cū femina. ꝯsta ēt circūstantia satis pꝫ ex creditis ꝑ scripturā sacrā. nā gen. 2. dr̄. Erūt duo in car-

Cap.17 ne vna. ꝛ christ⁹ idē dicit Matth. 19. ꝛ apl̄s p̄ᵃ Coꝛ. Unusqsq; suā vxorē hēat ꝑꝑ vitandā fornicationē. ꝛ esto ꝙ ista determiatio non ꝓbaret̄ ꝑ rōnē nālē esse simplr̄ necīaꝫ. ita ꝙ ei⁹ opp̄ᵐ repugnat māifeste rōni nāli: saltē hec affirmatiua satis pꝫ f̄m rōnē nālēꝫ. s. ꝙ

E honestū ē ꝑsonas sibi inuicē eē determiatas ad actū istū. ¶ Sequit̄ alia circūstantia. s. ꝙ ꝑsonas istas sibi inuicē ad istū finē vinculo indissolubili obligari honestum est. hoc ꝓbat̄ ex ꝓcedenti. q: si determinatio ad cōmorandū ꝛ mutuo seruiendū valet ad debitaꝫ prolis educationē ꝛ ad bonū familie ꝛ ciuitatis multo magis ad hoc valet ꝑpetua adhesio determiatarū ꝑsonaꝝ adinuicē. nō aūt perpetuo adhererēt sibi ꝑꝑ multas occasiones ꝛ displicētias occurrētes nisi ad taleꝫ adhesionē essent sibi inuicem vinculo indissolubili obligate. ¶ Et esto ꝙ non posset probari ista ɔclusio: q̄ ꝓncipalis ē in isto articulo: eē simplr̄ necīa ex rōne nāli euidenter. ꝓbatur tn̄ sicut ꝓposita est. ꝑ ꝙ marē ꝛ feminā sic obligari ad talem finē est hone-

F stū ꝛ rōni nāli ɔsonū. ¶ Et ex hoc pꝫ solo cuiusdā. q. an talis oblīgatio sit de lege nāe. q: (sicut dcm̄ ē. ē. dis. 17.) ꝓprijssime de lege nāe est pn̄ᵐ practicū ꝑ se notum ꝛ cōclusio demōstratiue descēdēs ex tali pn̄° secūdario: aut de lege nāe est verum euidēter cōsonū talib⁹ pꝛicipiis ꝛ ꝯnib⁹ lꝫ nō necīo sequēs. ꝛ hoc mō marē ꝛ feminā obligari ad finē ꝓdictū ē de lege nāe. vt pꝫ ex dictis. ¶ Ad probationē 2ᵉ ɔclōnis pꝛicipal̄ sit hec p̄ᵃ ɔclō: obligationē illā indissolubilē expedit

B ex actu volūtatis ꝑsonaꝝ obligataruꝫ inasci. hoc probat̄: q: vel sic nasceret̄ vel ex impositione legislatoris sine actu volūtatis eorū: sed p̄ᵐ est vtili⁹ ꝛ magis cōsonū rōni nāli. q: ex quo obligatio debet esse indissolubilis expedit ꝙ modus quo sic sit cōueniēs indissolubilitati eius: sed si cogerent̄ a legislatore sibi inuicē cōiungi minus placerēt sibi mutuo. ꝛ ita esset maioꝛ occasio discēsiōis future: q: sicut dr̄. 20. q. 3. presens qd̄ qs nō eligit ꝑfecto non diligit: qd̄ aūt non diligit facile cōtēnit. ¶ Scd̄a ɔclō est hec: marē ꝛ feminā trāsferre in se inuicē ptātē corpoꝝ suoꝝ pro vsu perpetuo ad istū finē: honestū est: ꝛ hoc ꝯctu mutue donationis. hoc pꝫ ex precedenti visa rōne ꝯctus mutue donationis. dr̄. n. ꝯctus quasi simul tract⁹ duarū volūtatū ꝛ per ɔ̄ns necessario reqrit actus volūtatū cōcordes in trāslatiōe mutua corpoꝝ. sicut i permutatiōibus ꝛ vēditiōib⁹ cōiter accidit: nec hoc sufficit. sed opꝫ istos actus per aliqua certa signa mutuo exprimi. alioquin neutri cōstaret de actu voluntatis alterius: ꝛ neuter vult trāsferre nisi pro quāto cōcipit aliū m velle in ipsuꝫ trāsferre. Si ergo ex precedenti ɔclōne expedit illos obligari per proprias volūtateꝫ ꝛ nō sine signis expressis: ergo expedit ibi esse ꝯctum ex quo nascitur illa obligatio. sed ꝯctus ille non pōt esse nisi mutue donationis vel permutatiōis: qd̄ idē est: potestatē corporū pro vsu perpetuo ad istū finē nam ptātem sui corporis que sua est nullus trāsfert in aliū nisi per actū voluntatis sue. q: ꝑ illum sit dñs ꝛ desinit esse dñs: ꝛ sic facit alium dn̄m: ꝛ per ɔ̄ns il-

D lud qd̄ alius acquirit in corpore alterius transfertur in ipsum per actum voluntatis libere trāsferentis: ꝛ h̄ cū signo extrinseco euidenti in quo habet̄ rō ꝯct⁹ predicti forma istius ꝯct⁹ est do si des: vel do vt des. ¶ Tertia ɔclō pꝛicipalis probat̄ sic: nulli obligarēt se cōmuni obligatione saltez difficili nisi ad hoc esset aliquid astringens: vel sicut lex nature vel sicut lex positiua diuina vel humana. lex enim nature ꝛ si obliget ad dissolubilitatē vinculi predicti premisso tali contractu: tamen non lex nature euidentissima: sed secūdo mō dicta. illud aūt qd̄ nō est de lege nāe nisi h̄o mō nō est oībus manifestū. ḡ expedit necessitatē illi⁹ ꝓcepti a lege positiua diuina determiari. Esto ēt ꝙ ad hoc obligaret preceptuꝫ legis nāe p̄ mō dcē. puta pn̄ᵐ practicū manifestū vel ɔclō adhuc expediret ponere ad hoc ꝓceptū diuinū. q: minus obediūt homines soli legi nāe q̄ deo ꝓcipienti. q: minus ti-

ment ⁊ reuerenť ↄsciās ppriās q̃ auctatem diuinā.
nec expedit determinationē istā p̄ mō̄ fieri a lege po
sitiua humana: qꝛ leges positiue humane varie sunt
apud diuersos. ista aūt idissolubilitas dꝫ esse vnifor
mis apud oēs. ¶ Hoc factū ē: vt pꝫ gen̄. z. ⁊ Matth.
i9. vbi xp̄us allegat deū dixisse qd̄ adā ptulit gen̄. z.
qꝛ dixit ꝑ os ade: vt preconis: ⁊ ideo dixit deū ↄiun/
xisse supple marē ⁊ feminā cōiunctione matrimonia
li. qꝛ precepto qd̄ protulit ꝑ os ade. d. adherebit ⁊c̄.
¶ Sed itelligēdū est φ aliud est p̄cipe ↄctū illum ⁊
aliud p̄cipere adhesionē ppetuā p̄missō p̄ ↄctū. p̄mū
bn̄ expedit p̄cipi ꝑ tp̄e illo ꝑ quo esset necessitas p̄
pagationis. ⁊ maxime si hoīes essent difficiles ad h̄
sine p̄cepto. sed ꝑ alio tp̄e ꝑ quo non est necessitas
Gen̄. 8. ⁊ 9. non opꝫ p̄cipi. ⁊ hinc est φ de⁹ post lapsum bis dedit
p̄ceptū de ↄhendo. gen̄. p̄. ⁊ iterū deletis oībus post
diluuiū p̄ter octo aīas. Sed p̄ceptum 2^m expedit da
ri ꝑ semꝑ. qꝛ illā indissolubilitatē ↄsīum est eē cōso/
nam legi nālī in p̄ma ↄclusione: ⁊ minus seruareť ni
si sup hoc esset p̄ceptū diuinū sicut dictū ē in 2° arti.
Ric. in 4. ¶ Ad hāc ↄclōnē 3^am poniť rō talis. nullus pōt rem
27. di. arti. i. alterius dn̄i alteri obligare: nisi de cōsensu vel appro
q. 2. i so. p̄n. batione illius cuius est. sed corpus cuiuscūqꝫ est dei
iure creationis. g̊ nullus pōt trāsferre illud in dn̄iū
alterius nisi inqn̄tū deus approbat. q̊ si trāslatio est
honesta ad istū finē: vt pꝫ ex p̄ma ⁊ scd̄a ↄne p̄ncipa/
li: sequiť φ congruū est deū istam trāslationē corpo/
rū approbare. ¶ Sed diceret hic. φ lꝫ hō ex creatōe
teneatur deo in oībus q̄ pōt. deus tn̄ non tm̄ exigit ab
hoīe sed dimittit eū libertati sue. solūmō exigit vt ser
uet p̄cepta decalogi. vn̄ pōt q̊s se vendere in seruuꝫ
lꝫ de hoc non inueniať spālis approbatio diuina in
scriptura. in qua vēditione ita transfert ptātē sui cor
poris in aliū sicut in ↄctiōe mr̄imonij. ↄsilr̄ pꝫ de trā/
slatione dn̄ij oīum suarū rerū ⁊ tota rō est: qꝛ in q̊b⁹
deus nō obligat sibi hoīem vel sua relinq̄t ea volūta
ti hoīs. ¶ De 4^a ↄne sit hec p̄ma conclusio spālis: ↄ/
J cmui p̄dicto congruū est annecti collationē gr̄e: qꝛ ↄ
ctus p̄dict⁹ ē difficilis: cū ex eo nascať obligatio val
de difficilis. cuius difficultas ↄiuncta est honestati.
vt p̄batū est prius. ad honestū aūt ⁊ difficile cōgruuꝫ
est grām conferri. ¶ Scd̄a cōclusio est hec. ↄgruum
est in aliquo signo sensibili ad hoc a deo instituto re/
gulariter conferri: qꝛ dictū ē supra in gn̄ali de sacris
di. p̄ma. expedit talia signa esse instituta ꝑ statu isto.
¶ Tertia cōclusio. expedit sacrm̄ ꝑ hec dictū rōiun
gi ↄctui p̄dicto. pꝫ ex duabus p̄cedentibus. qꝛ signuꝫ
efficax gr̄e tunc collate. ¶ Sed intelligendū ē φ cir
cūscripta cōsideratione de rōne sacri in ꝑposito prīt
cōiter veritates de matrimonio ↄndi ꝑ rōnem ↄct⁹
⁊ obligationis. hec aūt rō sacramēti annexa difficul/
tates nouas vl̄ adducere. puta a quo ⁊ vbi fuit insti/
tutū: que forma: qualiter vna: quis minister: ⁊ qua
liter vnus: ⁊ quis effectus sit sacramēti: ¶ De p̄ nō
pōt dici φ sacramētū matrimonij sit institutū in sta/
tu innocētie: gen̄. z. qꝛ oīa sacramēta hn̄t efficaciam
a passione xp̄i exhibita vel p̄misa. si aūt status innocē
K tie stetisset. passio xp̄i nec fuisset exhibita nec p̄misa.
nec appet φ sit sacramētū legis mosayce. nec inueni
tur vbi in lege euāgelica institutū sit. xp̄s. n. Matth.
Cap. 7. i9. approbauit qd̄ institutū fuit Gen̄. z. ⁊ Paulus p̄/
ma ad Cor. sic docuit vsum vel actū sequētē ↄctum
.5. matrimonij. Diceret g̊ aliquis φ illud ad eph̄. sacra
mentū hoc magnū est: dico tn̄ in christo ⁊ in ecclesia
intelligiť de sacro extense accepto ꝑ signo sacre rei.
cuius tn̄ non est cā nec signū aliqd̄ efficax. non enī

est matrimoniū signū efficax respectu ↄiunctiōis ec/
clesie ad christū. lꝫ si aliquo mō est signum efficax ita
pōt esse votū virginitatis signū ↄiunctiōis eccl̄ie vir-
ginis ad christū. ¶ Sed qꝛ cōiter tenet eccl̄ia sacrm̄
matrimonij esse 7^m īter ecclīastica sacra: ⁊ de sacris
eccl̄ie non est aliter sentiendū q̃ sentit eccl̄ia roma/
na: extra de hereticis. ad abolendaꝫ. ideo dici pōt φ
ↄctui matrimoniali annexit deus sacrm̄ ꝑprie dictū
saltē ꝑ lege euāgelica. alioquin nō eēt sacrm̄ noue le
gis. ⁊ tunc opꝫ dicere φ institutū fuit a xp̄o sicut vlr̄
dictū est. d. de sacris ecclīasticis. vbi aūc non inueniť dist. z. q. i.
planius q̃ Matth. i9. ⁊ lꝫ ibi tm̄ approbauerit ↄctū
institutū Gen̄. z. ⁊ ꝑ ↄn̄s illud non istituit: instituit tn̄
sacrm̄ qd̄ pōt accipi ex illo verbo qd̄ addidit. qd̄ de⁹
cōiunxit hō non separet. vt non intelligať ibi coniun
xisse ꝑ istituisse p̄cise ↄctum matrimonij. sed coniū/
xisse ex tunc gratiose ꝑ institutionē sacri cōcomitan/ a. l. ↄiūgales
tis illū ↄctum ↄiungentē. Forma aūt est aliqd̄ signū cōuīdētez.
sensibile istitutū a deo ad significādū efficaciter gra/
tiā tunc collatā ¶ Sed hic est dubiū. vel. n. deus in
stituit ita īdeterminatū signū: vt sit signū efficax gra
tie sicut indeterminatū signū requisitū ad ↄctuꝫ. vel
magis determinauit illud qd̄ dꝫ eē efficax gratie q̃
ex īpositione humana determineť signū sufficiēs ad
ↄctū. ⁊ si sic vel determinauit aliq̄ verba p̄cise. puta
accipio te in meā vel in meū: vel determinauit īdif/
ferēter quecūqꝫ verba exp̄mētia talē cōsensum. ⁊ in
ter ista multū īterest: qꝛ si determinauit strictissime
illud. s. φ forma hui⁹ sacramēti cōsistit in verbis p̄ci
sis. sequiť φ multotiēs est ↄctus matrimonij sine sa L
cramēto ēt in lege euāgelica: qꝛ multotiēs ↄhiť ꝑ alia
verba q̃ ꝑ ista. Si ēt determinauit verba sed īdiffe/
rēter ↄsensum istū exprimētia quecūqꝫ sine ista. ad/
huc tn̄ cū ↄhanť qꝫqꝫ īter mutos sine verbis: sequiť
φ alicubi est ↄctus iste sine sacro. nec istud ē absur/
dū qꝛ possibile est φ vsqꝫ ad legē euāgelicā frequen
ter ↄhebať: vbi tn̄ nunq̄ fuit sacrm̄ vt h̄ loqmur. s. ꝑ
prie. Si aūt nō determinauit φ sit sacrm̄ gr̄e magis
q̃ ex īpositione humana determineť signū sufficiēs
ad ↄctū. tūc pōt dici φ in quocūqꝫ ↄctu in lege euā/
gelica ↄcomitať sacrm̄. qꝛ illud signū qd̄ requiriť ad M
ↄctū est ex istitutione diuina sacrm̄. ¶ Ex h̄ pꝫ 2^m q̄
liter sit vna forma qꝛ vna vnitate īte gritatis nō vni/
tate īdiuisibilitatis. ṽba. n. hincinde exp̄ssiua cōsen/
sus sunt vnū signū integrū ⁊ respectu ↄctus ⁊ respe/
ctu gr̄e: nec est incōueniēs plures formas pticulares
eē vni⁹ sacri. sicut dcm̄ ē supra de eucharistia de for/ dist. 8. q. z.
ma sup panē ⁊ vinū. ¶ De ministro ē aliud dubiuꝫ.
qꝛ vtplurimū ipsimet ↄhētes ministrāt sibiipsis h̄ sa
cramentū vel mutuo vel vterqꝫ sibi. Sed nec hoc re
quiriť necessario ī oī ↄctu ē sacramētū: qꝛ aliqn̄ patres ↄ
hunt pro filijs vel filiabus pn̄tibus eis non exp̄men
tibus signa ꝑpria: si ergo ibi est sacramentū opꝫ di/
cere φ minister huius sacramēti pōt eē indifferēter
q̊cunqꝫ pōt esse minister in ↄctu matrimonij. ¶ Sꝫ
qualiter vnus minister potest dici sicut p̄us de vna
forma. Sed de effectu: dico φ due gratie in aīab⁹ N
ↄhentiū: ⁊ hoc nisi sit obex pcī mortalis hinc ⁊ inde
non enim sufficit ad gratiā p̄cipiendā φ ↄhens non
sit fictus respectu sacramēti: sed opꝫ φ p̄us penitue
rit: qꝛ istud sacrm̄ nō dat p̄mā gratiā. Scd̄s effectus
est vnio aīarum ↄhentiū: sed primus effect⁹ totalis
est vnus. s. gratiosa coniunctio aīarū. Si aūt stringē
do formā ad certū signū ⁊ ad ministros determina/
tos oporteat ↄsiter dicere φ non oēs ↄhentes in le/
ge xp̄iana recipiūť sacramētū. pōt tn̄ dici φ p̄cipiūť

grām ſi alias nō ſit obex: qꝛ deus aſſiſtit ibi pp̄ diffi/
cultatē illius ꝯctus honeſti: nō tñ tantā grām quātā
pciperēt cū ſacro maxime ſi ipoſſibilitas nō excuſet.
O ¶ De 5ª cōclōne que applicat ſignificata ad voces
dico ꝙ aliud ē matrimoniū: ⁊ aliud ꝯctus matrimo
nij: ⁊ aliud ſacrm̄ matrimonij. matrimoniū ē illa ob
ligatio mutua vel vinculū illud de quo dictū eſt in p̄
ma cōcluſione principali. ꝯctus aūt eſt ille actus mu
tuus volūtatū de quo dictū eſt in 2ª ꝯne p̄ncipali. ſa
cramentū eſt ſignū efficax grē cōcomitans actū illū.
de quo ſacro dictū eſt in 3ª ꝯclōne principali: ⁊ pꝫ di
ſtinctio iſtoꝝ p ſe primū n. eſt pmanens in ſtab⁹ cō/
iugū: ⁊ eſt relatio tm̄ realis extriſecus adueniēs: vel
qd̄ verius vr̄ relatio rōnis: qꝛ nihil eſt ibi niſi dn̄iuꝫ
nouū: ⁊ noua ſeruitus p nouā cōmutationē: ſed dn̄iū
tale vel ſeruitus nihil reale ponit in dn̄o vel ſeruo.
¶ 2m̄ ēt tm̄ eſt in fieri ⁊ eſt actio vel paſſio interioꝛ
vel exterioꝛ vel magis cōſtans ex actibus īterioꝛib⁹
⁊ exterioꝛib⁹ duarū pſonaꝝ. ⁊ hēt ſe iſtud ad mr̄imo
niū p̄ mō dictū ſicut cā in fieri: quēadmoduꝫ gñatio
ad paternitatē vel magis ſicut baptizari vel oꝛdinari
ad caracterē ſicut pꝫ ſupra. ¶ Tertiū aūt ſilr̄ eſt in fie
a.l.primo. ri: ⁊ ſimul eſt ⁊ nō eſt cū p̄: ⁊ ideo nō ſemꝑ manet cū
2°: nec oꝫ dicere ꝙ hoc nomē mr̄imoniū ſit equiuo/
cū ad iſta tria. imo ꝙ tm̄ ſignificet p̄mū. ⁊ p alijs duo
bus accipiat tm̄ in obliquo ſpecificās illa: vt p 2°. di
cat ꝯctus matrimonij: ⁊ p 3° ſacrm̄ matrimonij vbi
non eſt cōſtructio intrāſitiua ſed trāſitiua. Si aūt oī/
no cōcedas ꝙ hoc nomen matrimoniū ſignificet il/
la tria. nō erit contentio de nōie. qꝛ hoc erit equoce.
Poſſūt aūt hec tria ſic deſcribi. matrimōiū eſt vinculū
īdiſſolubile inter marē ⁊ feminā ex mutua trāſlatio
P ne ptātis corpoꝝ ſuoꝝ in ſe inuicē facta ad pcreādā
plem debite educandā. Scđm ſic: ꝯctus matrimōij
eſt maris ⁊ femine mutua trāſlatio corpoꝝ ſuorū p
vſu ppetuo ad pcreandā plem debite educandam.
Sacrm̄ matrimonij eſt expſſio certorū verborū ma/
ris ⁊ femine ad ſe inuicē ſignātiū traditionē mutue
ptātis corpoꝝ ad plem debite pcreandā ex inſtitu/
tione diuina efficaciter ſignificās grām cōferendam
mutuo ꝯbentib⁹ ad ꝯiunctionē mutuā aioꝝ gratio/
ſam. vel ſi verba certa non ſint pciſe forma h⁹ ſacrī:
nec ēt ꝯbentes ſint pciſe miniſtri: ponat in p̄n° loco
illius expreſſio verborū exhibitio certorū ſignorum
maris ⁊ femine: vel aliquid gnālius ſignificās tradi/
tionem mutuā ptātis corporū maris ⁊ femine ad p
lem debite procreandā.

Per hoc patet ad .q. iſtā applicādo: ꝯctus ſiquidē matri
Gen.i. moniū inſtitutus eſt a deo ante lapſum. Gen 2. Hoc
Q nunc os ex oſſibus meis: ⁊ creſcite ⁊ multiplicami/
ni. ⁊ poſt lapſum Gen. 3°. Multiplicabo cōceptus tu/
os ⁊ erūnas: dixit dn̄s eue. ⁊ Gen. 9. Creſcite ⁊ multi.
⁊ eſt inſtitutio p modū p̄cepti affirmatiui. ita ꝙ obli
gat ſemꝑ: ſed non ad ſemꝑ: ſed tpe neceſſitatis: non
tm̄ in p̄ncipio: ſed adhuc vr̄ eodē mō obligare ſi pau
citas in filijs ex aliqua cā accideret. puta ex bello pe
ſte vel clade ⁊ hmōi. ⁊ hoc pbat q̄uo iſte ꝯctus eſt a
deo p legem poſitiuā diuinā inſtitutus: ⁊ ēt aliter eſt
ab ipſo. ſ. vt imprimēte legē nāe cordib⁹ hoīum. de
qua lege nāe eſt iſte ꝯctus: lꝫ non p̄mo nec vt neceſ/
ſariū notum: tm̄ vt ſcđario cōſonum. ¶ Scđm. ſ. ob
ligationē indiſſolubilē inſtituit deus ex lege ſua poſi
tiua. Gen. 2. Adherebit vxori ſue. adherebit inſeꝑ. i.
nō momentanee accipiet. inſtituit ēt imprimēdo le/
gē nāe nō ſolum quantū ad euidēter necc̄is ex lege il
la. ſed quantū ad euidēter ꝯſona illi legi: ⁊ ꝙ ſic iſti/
tuerit pbat in p̄ncipio prime ꝯclōnis ⁊ iſtō p̄ceptuꝫ
2m̄ hꝫ vim negatiui qꝛ obligat ſemꝑ ⁊ ad ſemꝑ niſi p
legiſlatorē ſiat ſpālis diſpēſatio: vt dicet di. 34. Ter/ 33
tium. ſ. ſacrm̄ matrimonij inſtituit deus ſicut dictuꝫ
eſt in 4ª cōcluſione principali. ¶ Sed h̄ eſt dubiuꝫ.
qꝛ ex oībus cōcluſionibus iſtis ⁊ ex iſta ſolōne nō ha
bet nec rō ꝯctus matrimonij nec obligatiōis nec in/
ſtitutio diuina reſpectu eius niſi pp̄ finē. ſ. procreare
plem debite educandā. hec aūt inſtitutio dr̄ fuiſſe i
offi̅: ſed p̄ter hoc matrimoniū fuit īſtitutū in reme
dium. ſ. vitāde incōtinentie poſt lapſum. Vn̄ g̅ p̄mo
eſt honeſtas ꝯctus huius vel obligatiōis iſto mō vel
inſtitutio vel approbatio diuina reſpectu ei⁹ ad iſtuꝫ
finē: ¶ R°. nō apparet facile ꝙ ſm̄ rectā rōnē debe
at quis in illo actu pciſe ad delectationē aſpicere: im R
mo magis oppoſitū vr̄ conſonum rōni: ergo magis
tolerādum: qꝛ non vr̄ inueniri ibi finis laudabilis ni
ſi pcreatio plis. rō ēt nālis non vr̄ concludere aliq̄
honeſtatē in actu illo: nec p ꝯñs in obligatiōe vel cū
ꝯctu obligatorio mutuo ad illū actū: nec per ꝯñs qd̄
legiſlatoꝛ recte debeat talem ꝯctū vel obligationem
approbare vel inſtituere. ¶ Quid g̅ ſi dicat ꝙ q̄cun
q̄ volēs vti corpore ſuo ad delectationē pcul ne vtat
iniuſte cū nō ſua: pōt cōmutare corpus ſuū p corpo/
re alterius quo iuſte vtat tanq̄ ſuo: ⁊ tunc iſta datio
honeſta erit pp̄ illā iuſticiā. p̄ſuppoſito tn̄ tali fine lici
to: nec oportebit tūc ꝙ de licentia diuina vtat ſe vel
corꝑe ſuo ad talē actū ad h̄ vt licite vtat: qꝛ (vt dictū
eſt) excludēdo 2am̄ rōnē ad 3am̄ cōclōnē. deus. n. vni
cuiq̄ cōmiſit ſe ⁊ ſua in q̄bus non obligauit eū ſibi.
ſi hoc nō ſufficiat nec iuſtitia ad illū actū erit magis
laudabilis q̄ iuſta cōiunctio vel cōmutatio ad vnuꝫ
alium actū qui non eſſet laudabilis: puta cōmutatio
ad vtendum alio ad locū alium p alī vſu ⁊ econtra.
Saltē pōt h̄ recurri ad inſtitutionē dei qui nō ex lau
dabilitate actus pp̄ alium finē q̄ ppagationē: ſed ex
infirmitate poſt lapſum ⁊ pnitate ad iſtū actū indul S
ſit: non approbauit actum iſtū. ⁊ hoc ad vitādū ma/
ius malū: ⁊ iſta indulgētia poſita ꝯctū ordinatuꝫ ad
actū iſtū inſtituit: ⁊ ſi non lege nāe ipreſſa ſaltē lege
poſitiua: ⁊ h̄ tam q̄tum ad ꝯctū q̄ quātum ad obli/
gationē ſed difficile eſt inuenire vbi quo ad ꝯctum
qꝛ nunq̄ in veteri teſtō inuenit ꝯctus p̄ceptus vel
laudatus niſi ad pcreationē plis. ſemꝑ. n. mādatuꝫ
diuinū eſt ad hoc. Creſcite ⁊c̄. qd̄ nō eſt niſi ppagā/
do ſaltē in nouo teſtō certificati ſum⁹ de hoc pp̄ aliū
finē. ſ. pꝑter vitādum fornicationē. j. Coꝛ. 7. hoc aūt
ſm̄ indulgentiā dico ⁊c̄. ⁊ veriſile eſt ꝙ iſta indulgē
tia non fuerit p̄ facta in noua lege. ſed a p̄ncipio hūa/
ni lapſus. Sic g̅ ex primis cōcluſionibus habet de in
ſtōne matrimonij ⁊ obligationis in oꝛdine ad finem
ppagandi prolem ⁊ inſtitutio ſacramēti cōcomitan
tis illum ꝯctum: ſed inſtitutio ꝯctus ad vitandā for/
nicationē non hētur ita p rōnem nālem: imo vix rā/
q̄ licitum ex inſtōne diuina niſi vt indulgentia: inſti
tia tn̄ ibi per rōnem in indiſſolubilitate ⁊ ſacramen
tum concomitans contractum illum eodem modo
concomitatur vt prius de matrimonio inſtituto p/
pter primum finem.

Ad argumenta. ¶ Ad p̄mū pꝫ ex p̄ma cōclōne
qꝛ adā ſicut preco ptulit illa verba. hoc nūc os ex oſ
ſibus ⁊c̄. ſicut manifeſte exprimit xp̄s Math 19. d.
de deo qui fecit maſculū ⁊ feminā: ⁊ dixit q̄obrem
adherebit hō ⁊c̄. ¶ Ad 2m̄ eccl̄ia circa mām habilē

vel inhabilē aliq̄d immutat: sȝ nō circa illō qō ē eēntia le ꝯctui matrimonij presupposita materia idonea.

¶ Post hec aduertenduȝ est quid sit coniugiū ⁊c. Distinctio. XXVII.

Uero duo circa istam 27am dist. Primo de diffinitione mřimonij quā ponit magr̄ in lr̄a. Utrum sit conueniēs cū dicit q̄ mřimoniū ē viri mulierisq̄ ꝯiūctio maritalis inter legitimas psonas vitā indissolubilē retinens: Uidet̄ q̄ non: q̄ aut ꝯiūctio accipit̄ ibi p ꝯiunctione passiua aut p relōne nō primo mō: q̄ illa trāsit transeunte: ⁊ cessante actu ꝯhentiū. ⁊ etiā oīs passio est ad aliquē terminū. ⁊ tūc opȝ dare terminū aliquē inductū per istā ꝯiunctōem qō nō est veꝝ: q̄ nihil est ibi nouū nisi respect⁹ rōnis nec 2o mō. Tū q̄ inesset terminus preteriti motus vel mutationis precedentis: q̄ post mutationē inest p̄ncipali⁹ nō: sed ꝯñs est falsum. q̄ non est forma absoluta tum q̄ cum sint due relōnes: vna viri ad mulierē. ⁊ alia ecōuerso. 3. phy. eadē est via ⁊c. ḡ sequit̄ q̄ esset duo mřimonia vel q̄ mřimoniū non sit eēntialiter vnum. ¶ Cōtra magr̄ in lr̄a.

Ad istā qōnem pȝ ex dictis ad 5am cōclōnē precedentis. q. q̄ ista diffinitio mřimonij debet intelligi sicut explicata est per diffinitionē vel descriptionē positā ibi: si q̄ mřimoniū accipiat̄ pprie p illa ꝯiunctione tūc dȝ intelligi cōiūctio biritualis idē q̄ obligatio. Si aūt accipiat̄ ibi p ꝯctu pprie tē coniūctio pōt accipi p actu ꝯiūgēdi vl̄ passiōe q̄ icludit vtrūq̄ actū. s. itrīsecū ⁊ extrīsecū psōaꝝ i actu suo ꝯiunctaꝝ. ¶ Ad argm̄ dico q̄ intelligēdo mřimoniū pprie ꝯiunctio itelligit̄ p relōne: ⁊ cū dicis q̄ illa eēt terminus mot⁹. nō sequit̄ q̄ illa mutatio preuia q̄ erat ibi erat p actū volūtatis nō derelinquentē aliquid inductū: ⁊ fm actū cāndi signū exteriorem a quo ēt nihil derelinquebat̄. cū aūt dicis de dualitate mřium est prius q̄ mřimoniū est vnū vnitate itegritatis non indiuisibilitatis. ⁊ ita est vl̄r in oī ꝯctu: q̄ ꝯctus includit duas ptes. s. ꝯsensuȝ hui⁹ ⁊ illius: ⁊ in vtroq̄ etiam duos actus. s. interiorem ⁊ exteriorem significantem illum interiorem.

Ecūdo q̄ro an cōsensus expressus p v̄ba sit cā sufficiens mřimonij: ¶ nō: q̄ tūc nullus posset eē certus de mřimonio: sic nec de ꝯsensu alteri⁹. nō enī videt̄ q̄s volūtatē alteri⁹. ꝯñs est incōueniēs: q̄ null⁹ posset eē vti certitudinalr̄ actu mřimōij sine periculo. ¶ P̄. 32. q. 2. honorant̄ in textu ⁊ in glosa. ⁊ extra de spōsalib⁹. tue. sufficit expressio parentum p filijs. ¶ Cōtra. magr̄ in lr̄a. ⁊ extra de spōsalib⁹. tua nos in fide sine cōsensu ⁊c. cetera nequeunt mřimoniū facere ꝯsēsus aūt tacitus nō sufficit ad sacramētum: q̄ non est ibi signum sensibile.

Solutio istius qōnis pȝ ex 2a cōclusiōe p̄c. q. q̄ ibi habet̄ qualiter ꝯctus mutue donationis ptātis corpoꝝ est honestus: ⁊ qualr̄ se hȝ ad vinculū derelictuȝ inter cōiuges: ⁊ tunc ad formā. q. nō est dbm̄ q̄ sit pprie cā efficiens illius vinculi: sed est dispositio p̄uia
a sicut baptizari ⁊ ordinari est p̄uia dispositio ad caracterē. ꝯsensus aūt expressus verbis sufficientibus icludendo ista duo nihil aliud est q̄ꝫ ꝯct⁹ mřimonij. ⁊ iō se hȝ ad mřimoniū sicut iste ꝯctus. ¶ Ad pm̄ argm̄ dico q̄ pōt ibi eē certitudo talis qualis requirit̄ in actibus humanis. in alijs enī ꝯctibus puta venditiōis vl̄ cōmutationis reꝝ nō requirit̄ certitudo demřatiua: sed sufficit pbabilis ⁊ vt in plurib⁹: ⁊ talis est in proposito ex suppōne istius ppositiōis quilibet hōīus ē verax de quo non hr̄ euidēs signū oppositi: ⁊ ista est de lege nāe. i. ꝯsona legi nāli q̄ pro fideli ⁊ veraci qlibet habeat̄ quousq̄ per experientiā vel per testimoniū alioꝝ fuerit certitudinalr̄ ꝯriū extimatū. Si autē aliq̄s dicat se fraudasse psonam secū ꝯhentē: de hoc infra di. 30. q. i ¶ Ad 2m ꝯcedo q̄ ad ꝯctū sufficit parentes ꝯhere pro filijs ⁊ sufficeret sine quibuscūq̄ v̄bis ꝯctus per lr̄as. siquidem in alijs ꝯctibus emptionis ⁊ venditionis firmior ꝯctus habet̄ in litteris q̄ꝫ i verbis nudis. Sed an in istis signis alijs a verbis vl̄ exhibitis ab alijs vel a ꝯhēntibus saluet̄ rō sacri: tactū est in conclusione 4a solutionis precedentis. B

¶ Hic queri dȝ ⁊c. Dis. XXVIII.

Uero circa istaȝ 28am di. Utruȝ solus ꝯsensus de p̄nti expssus verbis causet mřimoniū: ¶ nō. Omne vinculū vel ꝯctus ad quod licite pōt sequi carnalis copula ē mřimoniū vel mřimonij ꝯctus. sed post cōsensum expssuȝ verbis de futuro licite sequit̄ copula carnalis. q̄ tales nō dicunt̄ fornicarij q̄ obsequēte copula carnali eccl̄ia simplr̄ dicit eē mřimoniuȝ inter illos. ḡ. Hoc confirmat̄ extra de sponsalib⁹. is qui. ¶ P̄. impletio pmissi sicut ⁊ fidelitas est de lege nāe. nō aūt est per aliū actū. q̄ ille act⁹ nō ē fota ꝯhēdi nec fota sacri: ḡ pri⁹ fuit mřimoniuȝ. ḡ pmissio est vinculū idissolubile. ⁊ maxie si ꝯfirmat̄ iuramēto. q̄ seruare iuramētū ē de lege nāe. ¶ P̄. nō ē mediū q̄ꝫtū ad ꝯctū istū inter spōsalia ⁊ mřimoniū: sed qñ apponit̄ iuramētū excedit ꝯct⁹ firmitatē spōsaliū: q̄ spōsalia hñt firmitatē suā sine iuramēto: ḡ qñ apponit̄ iuramentum est contractus matrimonij. ex pmisso. ergo cum iuramēto surgit vinculum indissolubile. ergo matrimonium. ¶ Contra magister in littera.

Respōdeo sicut pȝ ex 2a ꝯclōne p̄c solonis ꝯct⁹ mřimōij: qui. s. iduc̄ obligationē vel vinculū qō dr̄ viculū mřimōiale ē datio: ⁊ si nō liberalis ē tñ datio p alio recipiendo q̄ ē pmutatio: traditio saltē mutua ptātis corpoꝝ. sed nullus pmittēdo tradit illud qō pmittit imo est ꝯdictio q̄ pmissio est de tradēdo in futuꝝ. ꝯsensus aūt de futuro expssus signis ꝯuenientib⁹ tali ꝯsensui nō est nisi pmissio. ḡ impoīe est ibi eē traditionē: nec p ꝯñs ꝯctus mřimonij. ¶ Siq̄s aūt vellet facere vl̄ de facto ꝯcomitāte ꝯctū posset dicere q̄ ppa forma hui⁹ sacri siue ꝯsistat in verbis tm̄ siue in signis alijs nō tñ cōsistit nisi in signo representatiuo: nō aūt pnostico: nec intēdere p futuro est sufficiens intentio in ministro ad ministrandū sacrm̄: sed oȝ q̄ intendat p p̄nti sicut signum significat. in sacramentis enim veritatis minister nō ministrat idonee si mētit̄. ḡ nō est sacrm̄ si est cōsensus de futuro tm̄ pp̄ dfectū itētiōis mistri. ⁊ mēdacium si est vtitur signo representatiuo. si autē vtit̄ signo pronostico etsi non mentiat̄. tñ deficit intentio requisita ⁊ signum debitū requisitum.

Ad primū argm̄ dico q̄ maior nō est vera nisi intelligat̄ de vinculo indissolubili añ actū copule carnalis. istō aūt etsi fiat indissolubile p actū illū: nō tñ erat prius indissolubile.

oooo

¶ Et si q̃ras isto supposito s3 psumptionē ecclie q̃d
sm vitatē est vinculū indissolubile: nunq̃d act⁹ seq̃ns
causat vinculū indissolubile. ¶ Rn̄ veritas p̃ualet p̃-
sumptioni simplr̄ ⁊ in quocūq3 iudicio si appareat q̃
B equaliter possit eē veritas nota sicut illud vn̄ oritr̄ p̃e
sumptio. In veritate g̃ si iste in actu sequēti spōsalia
nō mutat ɔsensum spōsaliū in cōsensum mr̄imonialē
nō efficit mr̄imoniū p istū actu3: q2 iste actus nec ex
nā rei nec ex lege diuina est forma sacr̄alis: nec mr̄i-
monij in pposito. ecclia tn̄ cui nō pōt inotescere ani
mus exercētis actū illū p̃sumit q̃ iste noluit peccare
mortalr̄: ⁊ ideo q̃ talis pcedat a ɔsensu sponsaliū ad
nouū ɔsensum mr̄imonialē: ⁊ illo affectu cognoscat
istā. Et p hoc ad illud q̃d adducit̄ extra. ɔcedo eni q̃
si nō mutet̄ ɔsensus prior in mr̄imonialē s3 veritatē
nō est mr̄imoniū. l3 ecclia sic p̃sumat. ¶ Ad 2m dico
q̃ pmissio etsi sit de lege nāe seruanda: tn̄ nō attigit
ad ɔctū dationis: ⁊ ideo quātūcūq3 teneat̄ soluere p
C missum res tn̄ mānet sua. si aūt det alteri data est. nec
pōt postea ab illo cui dedit auferre vt reddat pmis-
su3. nec tenet̄ ad restitutionē: q2 nihil sibi abstulit: s3
d3 de impositate reddēdi pmissum penitere siue de
defectiōe pmissionis ita est h̄. g̃ ille ppō maior q̃ vi-
culū indissolubile pueniēs ad istā obligationē est ma
trimoniū vera est de indissolubili de iure ⁊ de facto.
sicut est q̃n datio facta est ppetuo. pmissio aūt ⁊ si sit
indissolubilis de iure tn̄ dissolubilis ē de facto per da
tionē sed sequētē. ¶ Ad 1m dico. q̃ in sponsalib⁹ est
gradus in firmitate ⁊ firmitas iuramēti addita spon-
salibus p ɔsensum ⁊ de futuro l3 magis certificet: nō
tn̄ erit certitudinē ⁊ firmitatē sponsalium.

¶ Op3 aūt cōsensū ɔiugalē liberū eē a coactione ⁊c. Dist. XXIX.

Circa istam 29am di. q̃ro Utrū ɔsēsus
coactus sufficiat ad ɔhendū ve⁊ matri-
moniū: Q2 sic: q2 baptizat⁹ timore pe-
na⁊ sufficienter ɔsentit ita q̃ vere reci
pit baptismū. vn̄ ⁊ cogēdus ē ad obser-
uantiā fidei iam suscepte extra de baptismo ⁊ ei⁹ effe
ctu. maiores. g̃ a fili l pposito cū ibi sit mr̄imōiū spūa
le sic h̄ carnale. imo ɔrītia vr̄ tenē a minore. q2 min⁹
vr̄ requiri libertas ad carnale q̃3 ad spūale mr̄imoni
um. ¶ p̄. nullus metus ipedit nisi q̃ pōt cadere in cō
stantē vi⁊. sed vir constās est fortis ⁊ fortis est impa-
Cap. 9. uidus. 3. ethi?. ¶ p̄. extra de his que vi metusq3 cā fi
unt. ad aures. electio facta p metum si sit iuramento
firmata est obligatoria. g̃ a fili in pposito. ¶ p̄. coac
tio facta per metū nō est nisi quedā inductio efficax
ad illud: que non est simplr̄ coactio: sed blanditie ita
efficaciter inducere pn̄t sicut terrores vel mine. ergo
consentiens. pp aliquas blāditias vel delitias allicien
tes nō ɔheret mr̄imoniū. ɔn̄s est falsu3. g̃. ¶ p̄. extra
de despō. ipube⁊. tua nos. pr̄ filiū nōdū adultū cuius
voluntas nō pōt discerni: cui vult pōt mr̄imonio tra-
dere. ⁊ postq̃3 filius ad pfectā etatē puenerit debet h̄
adimplere. ⁊ hoc hr̄. ff. de spōsalibus. l. sed q̃ p̄ris. dici
tur de filia q̃ tūc solū dissentiēdi a p̄re licētia ɔcedit̄
sibi si indignū moribus vel turpe⁊ sponsum pr̄ ei eli-
gat. ⁊ pbat̄ hoc a fili. q2 papa pt̄ suos filios cogere ad
ɔhēdū mr̄imoniū spūale. puta ad recipiēdū epatū. g̃.
¶ Cōtra magr̄ in lr̄a. ¶ p̄. fauorabili⁹ ē mr̄imoniu3
spūale q̃3 carnale. s3 cōsensus coact⁹ ipedit pfessionē
religiōis: vt hr̄. 20. q. 3. p̄ris g̃ ⁊ h̄. ¶ p̄. q̃ fili⁹ nō pos
sit cogi a p̄re ad ɔhendū mr̄imonium habet̄ extra de
despō. impu. c. i. ¶ p̄. extra de his que vi metusq3 cā
fiunt. c. i. ⁊ in glo. mr̄imoniū ɔctū per metū nō tenet
nec obligatus est qui hoc facit et si iuret.

Hic dicitur q̃ simplr̄ nō pōt aliq̃s co-
gi ad ɔsensum: sed tn̄ s3 Got. de fonti
q̃d. s. p metū pena⁊ quas vult euadere. tūc arguit̄: s3 bus quol. 13.
penas quas timet sufficiēter euadit cōsentiēdo tātū q. 15.
verbo extrinseco. g̃ si vltra h̄ ɔsentit aīo interi⁹ isto cō
sensu ɔsentit nō ex metu. ⁊ per ɔn̄s ille ɔsensus est li-
ber: ⁊ nō coactus: ⁊ ita obligat. sed tn̄ iudicio ecclie si
est mr̄imoniū que talē p̃sumit mr̄imoniū nō ɔsensis-
se: sed tn̄ in platione v̄bo⁊ ad periculum q̃d metuit
euadēdū. ¶ Cōtra hoc. quicūq3 cogit̄ ad aliq̃d q̃d n̄
pōt eē sine alio absq3 pctō mortali cogit̄ ad illud aliud.
⁊ hoc accipiēdo coactionē silr̄ hīcinde. sed iste p te co
A git̄ ad dōm v̄ba exteriora ad exprimēdū cōsensū per
metum. illa aūt verba nō pn̄t eē sine cōsensu illo inte
riori sine pctō mortali. q2 pferens illa sine illo pnitio
se mētit̄. g̃ sic p te pōt cogi ad pferēdū v̄ba sic ⁊ ad cō
sensum iteriorē. maior pbat̄ multiplr̄. tū q2 iste met⁹
qui excusat est ille qui pōt cadere in cōstantē vi⁊ sm
iura. sed in vi⁊ cōstātē non pōt cadere met⁹ maioris
incōmodi q̃3 pcti mortalis. tū ēt. q2 nullus metus pōt
cadere recte in aliquē nisi ad subeundū minus malū
vt fugiat maius malū: sed pati q̃3cūq3 penā est min⁹
malū q̃3 peccare mortalr̄. ¶ Idē etiā posset pbari d̄
licito ⁊ illicito. q2 metus nō pōt inducere aliquē ad
aliquid nisi vt est licitū. q2 magis necīū est vitare illi
citū q̃3 fugere penā. siq̃dē plus a cā supiori determi-
nat̄ aliq̃s ad fugiendū illicitū q̃3 ad penā cauendā: q2
deus per affectionē iustitie retrahit hoiem ab illici-
to. affectio aūt cōmodi iclinat ad penā vitādā. ¶ Dec
rō tota ɔfirmat̄ duplici exēplo. p̃ si alicui nō liceret cō
sentire interius nullus metus deberet eū iducere ad
pferendū v̄ba exterius sicut esset de religioso q̃ nul-
lo mō iduci debet ad dōm hec v̄ba: q2 aut est cōsen
tiens aīo: ⁊ sic peccat mortalr̄ contra votū: aut nō con
sentiens: ⁊ sic peccat mortalr̄ mēdacio pnitioso: ergo
nullus alius inducit̄ sufficiēter p metū ad dicenda
ista verba nisi vt distinguit̄ a religioso: q2 l3 sibi con
sentire interius. ¶ Aliud exēplū siq̃s violētiā iferēs
isti vt accipiat illā ⁊ ēt per violētiā exigeret ab eo ta-
le iuramētū iuro ad scā dei euāgelia q̃ sine metu cō
sentio in istā: nullo mō d3 ex aliq̃ metu ad istud iura
mētū iduci. q2 est pctm̄ mortale iurādo mēdaciter.
ergo a fili nullo metu pōt iste induci ad accipiēdum
istā v̄bo exterius nisi vt sic accipe est licitū nō est aūt
licitū nisi vt cōiungit̄ ɔsensui interiori. ¶ Si dicas p
istas rōnes pbari pōt q̃ nō d3 dicer̄ v̄ba pp quēcūq3
metū nisi ɔsentiat aīo tn̄ si ɔsentit tenet̄: q2 ad illū cō-
sensū nō inducit eū sufficienter metus. ¶ Cōtra: nec
ad verba exteriora cogit̄ simplr̄ sic q̃ ali⁹ moueat lin
guā suā: sed q2 iminet sibi aliud magis vitādū. s. mors
iō d̄r cogi ad sic loquēdū: g̃ a fili cū imineat sibi mai⁹
malū q̃3 ɔsentire in istā. vtpote mors vel pctm̄ mor-
tale metu cogit̄ ad ɔsentiendū in istā. ¶ Confirmat̄
istud: q2 oppositū daret occasionē multis mētiēdi p-
nitiose. ¶ Cōfirmat̄ ēt per exēplū siquis in magno pe
riculo proiiciat merces in mari ne submergat̄ ex me
tu pijcit: ⁊ si eēt actus alius sine quo non posset esse
proiectio vel absolute vel sine peccato mortali ad il-
lum similiter cogeret̄. ¶ 2° peccat opinio in hoc q̃
dicit ecclīam p̃sumere nō eē cōsensu3 q2 p̃sumit ip̄m E
ex metu tm̄ mō cōsensisse exterius: nō interius in aīo
h̄ falsum est: q2 ecclia semper p̃sumit p meliore pte:
sicut habet̄ extra de re. iur. estote misericōdes. ⁊ ex-

tra descrutinio in ordinib⁹ faciendo.c.vnico.qs psu
mit idoneus qñ nō pbat idoneus ꝛ apparet manife
ste: qꝛ eccl'ia copulā carnalē sequētē spōsalia psuit eē
ex affectu mrimoniali: qꝛ psumit spōsum ꝛ sponsam
non peccare mortalr in illo actu.ergo a simili h.

Ad qōnem igit duo sunt vidēda. p̄ qr possit eē ꝯsensus coactus.
B 2° si ille sufficiat ad ꝯctū mrimoniū. ¶ De p̄ ꝯdictio
Cap.2. est volūtatē simplr cogi ad actū volēdi: qꝛ cū violētuꝫ
sit ex 3° ethi. cuius pn̄ est extra non ꝯferente vim
passo: intellige passo vim.i. violētiā nō cōferēte: nō ne
gatiue sed ꝯrie.i. ꝯferēte. qđ est dictu. violentū est qđ
est totalr a pncipio extrīseco qđ ē ꝯ iclinationē pass: ꝛ
velle nō pōt sic inesse volūtati. qꝛ tūc nolēs vellet vel
volēs nollet: ꝛ sic sequit ꝓpositū. pōt ḡ hōis volunta
tem cogi ad aliquā passionē vtpote ligatus hic cogit
remanere: vel ad aliquā actionē instralē. que tñ non
ē actio sua: vtputa si aliqs māu mea pcutiat ita posset
facere manu erea: sꝫ ad actionē volūtatis elicitā vel
imperatam que ꝓprie est actio humana non potest
cogi nisi ſm qd metu. s. maioris mali qꝫ sit ille actus
ꝛ est ista coactio possibilis in hoie virtuoso qñ non le
ui estimatione sed certitudinalr saltem certitudine
sufficiente in actib⁹ hūanis scit malū sibi inferēdum
qđ maius est incōueniens sibi qꝫ actū istū displicētē
elicere: ꝛ pōt hñ eē qđ ſm rectā rōnē sit sibi maius in
cōueniēs vtpote mors vel sustinere carcerē vel capti
uitatē mutilationē enormē stuprū ꝛ silia mala. cū er
go iste sit dñs volūtatis sue pōt ꝛ velle aliqđ qđ alias
nollet ꝛ iperare actū als nolitum anteqꝫ incurrat ista
mala: ꝛ hoc ſm rectā rōneꝫ: vnde talis met⁹ dr posse
C cadere in constantē virum. sed nullus metus pōt in
ducere aliquē ad pctm mortale ſꝫ rectā rōnē. qꝛ ñ pt
esse maius malū qđ imminet qꝫ sit istud pctm qꝛ nul
la pena solum peior est qꝫ culpa mortalis.

De secundo dico qđ ꝯsensus isto mō coactus in istā non suffi
D cit ad ꝯctū mrimonij: vt exp̄sse hr extra de despō. Cū
locū.ꝛ.c.venineꝫ.z.ꝛ.c.ꝯsultationi. ¶ Sꝫ que est rō
istius: ¶ R°. ꝛ a cā formali istius ꝯct⁹. ꝛ a cā efficiēte
a qua est qđ ꝯct⁹ hꝫ talē formā. ꝛ a cā finali ꝓpter quā
efficiens dedit isti ꝯctui talē formā. p̄ᵐ pꝫ. qꝛ iste ꝯct⁹
est datio: ꝛ lꝫ non liberalis: qꝛ dat vt det sibi equale
est tñ libera datio: qꝛ ꝯ dationis rationem est qđ non
sit libera. ¶ 2° a cā efficiēte: qꝛ deus qui instituit istā
trāslationē sūme liberā. vl non est istud ab eccl'ia de
terminatū sed tñ expressū. pꝫ enim qđ ēt in lege nāe
erat istud requisitū in ꝯctu mrimonij. Gen.2. Adhe
rebit vxori sue: sed nō adheret qs illi qđ inuite tenet:
ꝛ Gen..24. dicit de abraam qui dixit illi seruo suo si
noluerit mulier tecū venire tūc liber eris a iuramen
to. ꝛ cū peteret ille rebeccā dixerūt: vocem⁹ puellaꝫ
ꝛ queram⁹ volūtatē ei⁹: ꝛ statim qsierunt parētes: vis
ire cū hoie isto: rndit ibo. ¶ 3° ex pte finis que est p
les procreanda ex quo nascitur indissolubilitas vin
di.36. in 2° culi: ad istū competit istā dationē eē simpliciter libe
pne pncipali rā: qꝛ (vt dictum est. qꝛ vt habet. 20.q.3.p̄hs.) qđ qs
Ricar. pnti nō diligit: facile ꝯtēnit. ¶ Dicit ēt qdam qđ posset di
di.art.i.q.i. ci ecclesiam illegitimare psonam aptam ēt pro tpe illo
pro quo est coactio: quia sic pōt illegitimare simplr:
ita ēt in casu vel ad tps. sed h nō credo imo statutuꝫ
a.l.pp nām. eccl'ie hoc reqrit ad nām isti⁹ ꝯct⁹ ab efficiēte deter
minatam pp fineꝫ ad quē est. ¶ Cōtra hoc. si iste co
actus metu simplr ꝯsentit in istā (vt dictum est pri⁹)
ꝯe ꝯsentit: quia ex quo ꝟtuosus est vt vitet peccatuꝫ
mortale ꝯsentit iterius ꝯcorditer ꝟbis exteriorib⁹.

ḡ cū p actum voluntatis trāsferat dñium: iste trāsfert
ptātē sui corpis in illam. ¶ p̄. si qs ex metu pctī mor
talis ꝯheret mrimonium simplr: puta si ex pcepto di
uino vel hoīs sapioris si posset hoc precipere simpr
ꝯheret. ꝛ tñ metus peccati mortalis est ita metus: ꝛ
ita cadens in ꝯstantem virum sicut aliqs metus pe
ne: imo multo magis. ¶ p̄. nō tñ sibi pōt qs timere
malū: sed ēt pxio. ḡ si maluꝫ imineat huic mulieri vl
pctī. vt si dicat p firmo qđ se ꝓstituet statiꝫ nisi ducat
vel pene: vt si dicat qđ ali⁹ vel ipsa occidet se nisi du
cat: iste vt vitet ista mala accipit eā: videt qđ sit ꝯct⁹
mrimonij ꝛ tñ ibi est met⁹. ḡ. ¶ Ad solonē istoꝝ pos a.l. istius. q.
set accipi rō ex sacro: qꝛ reqrit libera intētio in mini
strādo h sacrm: sed istud nō est ita notū sicut de libe
ralitate reqsita ad ꝯctū. ¶ Ad p̄ᵐ ꝯcedo qđ iste cui im
E minet metus pctī mortis vel carceris ſm rectā rōnē
dꝫ dicere verba mrimonialia q exigūt ab eo: ꝛ ex cō
sequēti dꝫ consentire interius cōcorditer verbis: nec
tñ per istū cōsensum trāsfert ptātē sui corpis in illam:
qꝛ nullus ꝯsensus ē trāslatiuus nisi mere liber. ¶ Et
si dicas saltē iste libere hꝫ actū voluntatis. ḡ quantū
est in se trāsfert. ¶ R°. nō libere hꝫ: qꝛ non nisi ex me
tu hꝫ: lꝫ metus non sit cā effectiua: sed cā vehemēter
inductiua sicut non libere loquit verba exteriora sꝫ
ex metu. ¶ Uel posset dici qđ deus qui est superior
dñs in ista trāslatiōe ñ ratificat eā nisi sit mere libera.
¶ Et p hoc posset videri ad istud argᵐ: iste scit se nō
trāsferre cōpus suū: qꝛ non libere cōsentit: ꝛ signo ex
teriori ondit se trāsferre. ḡ mentit. ¶ Rñdeo. ondit
se trāsferre quātum in se est: sed scit se nō transferre:
qꝛ scit hec nō ratificari a supiori. ¶ Si dicas ergo ad
hoc qđ nō mētiat. opꝫ dicere accipio te in meā si dñs
permiserit. ¶ Rñdeo. ista ꝯditio sp intelligit quātū
cunqꝫ sit absoluta locutio: ꝛ isto mō debet intelligi ab
solute verbū eius: accipio te in meam supple quantū
in me est presupposita violentia ista: ꝛ si deus ratifica
ret per talē consensum qualem nunc habeo traditio
nem corporis mei fieri traderē tibi meuꝫ. ꝛ intm̄ tra
F do quātum tradi potest per taleꝫ consensum. ¶ Ad
2ᵐ dico qđ contrahens ex obediētia ꝓpter metū pec
cati mortalis contrahit vt seruet iustitiam. ꝛ ideo ex a.l. cessari.
mera electione: ꝛ tūc videt cessare ratio ꝯ primā opi
nionē: qꝛ ita diceret ille qđ coactus ad verba ex mera
electione consentit ad verba ex iustitia: qꝛ consensuꝫ
illum habet zelo iustitie: ne. s. peccet. ¶ Ad tertium
si mrimō timeat pena in proximo: dico qđ non posset
ex tali metu esse consensus sufficiens ad mrimoniū:
sed si timeat pctm in ꝓximo: ꝛ hoc valde certitudina
liter opus pfectū eēt si qs illā accipet ne peccaret: ꝛ si
acciperet teneret mrimoniū: qꝛ eēt ꝯsensus liber ex
charitate. ¶ Sꝫ nūqd tenet ex necessitate salutis:
¶ Responsionem quere.
¶ Unus modus dicēdi est qđ tenet qꝛ qlibet tenet dꝫ Rñsio
necessitate salutis saluare salutē corpalē qꝫtū pōt si
ne sui periculo. igit a fortiori salutē spiritualem pro
ximi. ¶ Alius modus dicēdi est qđ non tenet: quia
ille protestando: qđ non est cā sui mali est immunis
a malo si aliqđ fecerit: qꝛ vt dicit Ar. in elenchis nō
que dicunt hoies faciunt. Durum enim eēt qđ pp v
ba illius mulieris qs de necessitate salutis cogeret
nubere vbi ille fortassis itēderet religionē ingredi. aliorum.

Ad primū argᵐ pncipale non est sile pp tria. pmo qꝛ conditio baptiza
ti efficit melior nō sic mrimonio astricti. 2°. qꝛ volun
tas superioris ratificat p talē cōsensuꝫ coactū aliquē
fieri filiū eccl'ie: nō sic aūt in matrimonio. 3° qꝛ in ba

prīmo nō est ita ꝓprie mr̄imoniū sicut adoptatio. ꝑt
aūt hn̄ sufficere minus de voluntario in adoptato q̄
in ɔbente mr̄imoniū: vn̄ nō hn̄s vsum rōnis pōt ado
B ptari sed non desponsari. ¶ Ad 2ᵐ. fortis nō est oīno
īpauidus: q: hoc est audacis in nullo pauere: sed est
impauidus ꝛ pauet vt recta rō dictat: dictat aūt rō re
cta plus debere timere mortē q̄ carcerē ꝛ pctm̄ mor
tale q̄ actū istū als displicibilē. ¶ Ad 3ᵐ in inductio
ne ꝑ terrores multū est de īuolūtario ꝛ parꝝ de volun
tario. eꝫ aūt in īductiōe ꝑ blāditias ꝛ delitias. ibi. n.
mltū ē d volūtario ꝛ parꝝ d īuolūtario: q: l ꝑ si volūtas
dimittat sibi statim resilit. in 2° aūt si iam allecta di/
mittat sibi forsitan ꝓsequeret illud ad qd̄ allecta est
ꝛ iō nō sic est inuolūtaria coactio ꝑ blanditias sicut illa
que est ꝑ minas ꝛ terrores: ꝛ rō est q: frequēter volū
tas ɔcordat appetitui sensitiuo: q̄ ab aliquo magis cō
ueniēti patiēs magis ꝛ magis inclinat: ꝛ econuerso
patiēs ab aliquo discōueniēte magis ꝛ magis fugit.
¶ Ad vltimū illd̄. e. pōt exponi d debere: de cōgruo:
nō aūt de necessitate ꝑcepti: ꝛ ad illud qd̄ adducitur
de. ff. dico q̄ ita loquit ius ciuile: sed ius canonicū ē
Ephes. 6. ɔriū. Un̄ illud Pauli. Filii obedite parētib⁹. nō itelli
git quo ad istud: q: in isto non tenet fili⁹ obedire prī.
qd̄ aūt adducit de mr̄imonio spūale nō ē sile: q: non
tātā auctem hꝫ pr̄ corꝑalis sup filiū ad mr̄imoniū car
nalē. quātam hꝫ pr̄ spūalis sup filiū respectu mr̄imo/
niū spūalis: ꝛ ratio congrua est q: hic efficit ɔbēs me
D lioris conditionis: non sic autē ibi.

¶ Nec solum coactio impedit vel ex cludit consensum sed etiaꝫ error ꝛc. Distinctio. XXX.

Uero circa istā. 30ᵃᵐ di.
stinctionem queruntur
duas. q. pri/
ma vtrū ad ɔctū mr̄imonij requirat ɔsen
sus sequēs rōnē nō erroneā sine appre
hēsionē: q̄ nō. Gen. 29. de iacob ꝛ lya i
quā nō ɔsensit nisi ex errore credēs eā
eē rachelē: ꝛ tn̄ vr̄ fuisse mr̄imoniū. alioqn̄ copula car
nalis fuisset fornicatio. ¶ Et excuses eū ꝑ ignorātiā:
lꝫ nō forte sufficiētē q: nō inuincibilē. ¶ Cōtra. saltē
in crastino potuisset eā repellere tāquam non suam.
¶ P̄. Gen. 27. isaac ex errore bn̄dixit iacob credens
ipsum eē esau. ꝛ tn̄ postea dixit: bn̄dixi ei ꝛ erit bn̄di
ct⁹. ergo a sili in ꝓposito. ¶ P̄. sacerdos credēs bapti
zare vnā ꝑsonā si baptizaret aliaꝫ eēt baptizata. g̃ er/
ror nō ibi ipedit ꝛ pari rōne nec hic. ¶ P̄. plus obest
cōiugi moralis malitia in cōiuge ɔ legē diuinā q̄ pe
na seruitutis: sed apprehensio erronea quo ad istam
malitiā si sequat consensus in istam personā nō ipe/
dit ɔctum matrimonij: ergo nec error in conditione
seruitutis. ¶ Cōtra. magr̄ in littera.

Ad istā qōnē dico ex secūda ɔclōne prime.
q. di. 26. q̄ iste ɔctus est donationis
libere ꝛ volūtarie sicut dictū est. di ꝑcedēti: ignorātia
A aūt ꝛ maxime illius conditionis q̄ requirit ad actuꝫ
voluntatis cāt inuoluntariū ſm ph̄um. 3. ethi⁹. ꝛ ſm
Augᵐ. 8. de tri. c. 4. nihil est amatū vel volitū nisi pu⁹
Cap. 3. cognitū. ¶ Ex hoc sequit breue correlariū q̄ error si
c. 10. de tri. ue apprehensio erronea q̄tū ad oēm conditionē req̄
sitā per se ad ɔctum facit ɔctū nullū esse. sunt autem
in genere tres tales conditiones: due ex parte perso
naꝝ. vna q̄ hec persona putet eē illa: alia q̄ persona
serua credat libera. 3ᵃ cōditio est error sibi correspō/
dens ex parte contractus: puta si credatur aliam pso/
nam sim'i cōtractu contrahere: cū tn̄ in rei veritate
non ɔbat: q: non intendit dare sicut alia intendit ac
cipere. ¶ De primo errore patet: q: impedit omnē
venditionē ꝛ traditionē rerum. puta si emat aurum
ꝛ venditor vendit auricalcū: ita hic itelligit. q̄. h. det
ptātē sui corꝑis si alia det als nihil fit. ¶ Scd̄a condi
tio est hic specialis: q: hec est permutatio potestatis
corꝑis ꝓ ptāte corporis: seruus aūt nō potest dare po
testatē sui corꝑis libere sicut illa econuerso: ꝛ illa ne/
sciens seruitutem eius per ɔñs non consentit scien/
ter in seruum nec vult cōmutare potestatē sui corpo
ris pro potestate corporis quā seruus non potest fa/
cere: q: non habet illam. ¶ Et ex hoc sequitur aliud B
correlarium q̄ error conditionis melioris non ipe/
dit nec seruitus si non sit ignota. ¶ Tertia conditio
generalis omni contractui ē. q: si vnus contrahit aīo
simplici ꝛ alter dolose vtens signis cōtractus sine aīo
contrahendi non est contractus: q: deficit ibi princi/
palior causa. s. actus mutuus voluntatis sine quo cā
minus principalis. s. signū exterius nō sufficit. ¶ Sꝫ Difficulta/
hic sunt dubia. primum esto q̄ aliquis ad exequen/ tes subtilissi
dum libidinē dicat. verba. animo tamen non inten/ me
dens ɔbere: alia persona simplici animo contrahens
nūq̄d obligat: videt q̄ sic: q: ex parte sua sunt tā con
sensus q̄ verba: ꝛ ita tota causa obligationis. ¶ P̄.
esto q̄ dolose contrahens exprimat alteri dolū suuꝫ
ista persona simplici animo ɔbens nō potest recede/
re a ɔctu. q: exponeret se periculo fornicationis. nec
pōt stare: q: nō pōt reddere debituꝫ certitudinaliter
ex parte sua ꝛ ꝓbabiliter ex parte alterius. de quo ꝑ/
sumenduꝫ est melius: q: tunc exponeret se periculo
fornicationis. ergo videt in tali casu persona ista sim
plex esse perplexa. ¶ Ad p̄mum dico q̄ ɔctus mr̄i/
moniū nō claudicat. ꝛ iō si scd̄a ꝑsona non dat nihil fit
vt dictū est in. j. q. cōclōne. 2. do vt des: vel do si des: Ric. 27. dis.
ꝛ iō si illa nō dat ita nihil facit. lꝫ ex pte sua nō sit im/ huius. 4. ar.
pedimētū facti nisi ex ɔtu. ¶ Sed de scd̄o est maior j. q. 3.
altercatio quibusdā dicentibus q̄ ista ꝑsona non pt
reddere debitū stāte ɔscīa de dolo alterius. nec rece
dere: q: exponit se periculo fornicationis: vt dictum
est. Dico tn̄ breuiter q̄ nullus est perplexus in lege C
diuina etiam quocunq̄ actu proprio posito: dum tn̄
non maneat aliquod pctm̄ mortale: per quod fiat ꝑ/
plexus. ista simplici animo contrahens cū doloso nec
tunc nec multo magis post hꝫ aliquē actum per quē
sit ꝑplexa. g̃ simplr̄ pꝫ sibi via salutis. Dico g̃ q̄ via tu
tior est nō facere sibi ɔsciam q̄ alter dolose cōsense/
rit: imo q̄ tūc veraciter cōsensit: sed mō mentit. ꝛ in
hoc casu faciat sicut vero ɔiugi. Si aūt nō potest tolle a. l. faciat sic
re ɔsciam quā hꝫ in verbo ꝓuatiuo alterius coniugis ut coniunx
stāte illa ɔscīa peccat mortalr̄ reddendo debitum: q:
fornicat. nō reddēdo aūt ꝛ multo magis recedendo D
exponit se periculo pcti mortalis. q: forte iste mētit,
ꝛ ꝓbabilius est q̄ nunc mētiat q̄ q̄ mētitus fuerit i
principali ɔctu. ꝛ tunc ista vel negat sibi quod suum
est vel si recedit mechat ſm euangelist. In magnaꝫ Matth. 19.
g̃ brigā ponit ɔbens cū dolose ɔbēte. ¶ Sed nunq̄d
iste dolosus erit immunis: ¶ R°. stāte illo dolo i fo
ro ɔscie dicendū est sibi q̄ nullo mō reddat nec pe/
tat: q: fornicaret. ꝛ cum hoc dicendum est sibi: q̄ de
necessitate salutis tenet satisfacere ꝑsone lese vt sibi
reddat de suo quātum sibi abstulit. erat aūt istius de
iure corpus dolosi: q: commutauit corpus suū ꝓ cor
pore illi⁹ sicut qui veraciter ɔhit cū alia: quod est ser
uādū. ꝛ iō tenet iste dolosus cōmutare dolum in ve/
rū ɔctū. ¶ Sed esto q̄ tpe itermedio ɔbat cum alia
ɔraciter. ¶ R°. seruandū illud est cuꝫ satisfactione

exteriori possibili:puta cū pcuratione mřimonij con
ueniētis.sicut dī Exo.22.& de spoliatate reddēdi huic
qđ sibi debet est penitēdū.De dormiēte cū vgine q̄
tenet sibi ad certā restōnē sm morē dotis quā solent
accipe vgines in ptio illa.¶ Si arguat̄ ꝯ solōnez istā
de errore q̄ ꝯsistit in hoc ꝙ commutatio nō ē nisi sm
apprehensionē valoris cōmutati ad illud pro quo cō/
mutat̄.¶ Cōtra hoc aliqs pōt aliqđ dare vel cōmu/
tare expectās magnum sibi dari.cui tñ nihil reddet̄:
nec tñ pp hoc datio pma est nulla.¶ R°.quedā ē da
tio nō liberalis expectās redditionē futurā: quedā ē
E exigēs dationē pñtē cōcomitātē que ppie commuta
tio est.pma hñ tenet etiā si postea non sequat̄ reddi/
tio expectata.qꝛ in pñti fit trāslatio solū sub spe reddi
tionis future.2ª nunq̄ꝫ est nisi fit statim redditio cō/
comitans:qꝛ ꝯctus cōmutatiuus est conditionalis &
si nō expssa ꝯditione:tñ vīr ex nā ꝯctus subintellecta
& ꝯctus ꝯditionatus nō est nō stāte conditione.

Ad primū argu^m siue iacob possit excu/
sari a pctō si cognouit lyā pri/
ma nocte.siue nō.non est magna vis:qꝛ nō fuit con/
firmatus sed postq̄ꝫ dephendit illā eē lyā ꝯsensit no/
uo ꝯsensu pp illa vba laban.non est ꝯsuetudinis i lo/
co isto vt minores pus tradant̄ ad nuptias & extunc
fuit vxor eius. als bene cōcedo ꝙ potuisset repudias/
se eā sicut nō suā.¶ Ad 2^m subdit̄ ibi ꝙ post egressuz
iacob & ingressuz esau isaac stupore vehemēti & vltra
q̄ꝫ dici possit admirās expauitque quis ḡ &c.& tūc sb/
iunxit.bñdixi ei eritq̄ꝫ bñdictus.vbi ex textu dat̄ itel
Pūctus sin/gularis.. ligi ꝙ fuerit rapt⁹ in illa admiratiōe vehemēti:& i ea
F vidit iacob eē iuste bñdicēdū:& ita lꝫ illā bñdictionē
pmo ab hoīe & hūana cautela extortā dedisset: tamē
postea in extasi a spū scō approbatā pnunciauit tanq̄ꝫ
firmā subiūgens.eritq̄ꝫ bñdict⁹.¶ Ad aliud dico ꝙ
nō est sīe de baptismo ignorāter collato.qꝛ ibi non ē
ꝯctus mutuus.¶ Si tñ aliqs ad solonē huius.q.acci
peret rōnē ex rōne sacri ꝙ non posset ꝯferre ab errā
te vł pbabile ꝙ errās in baptizādo circa psonā non
baptizaret sicut nec in mřimonio.¶ Sꝫ ista ratio nō
est posita ad solonē.q.nec talis error ꝙ fit.a.vł.b.dū
tñ intēdat ꝯferre sacrm illi psone q̄ pñs est videt̄ ipe
dire collationē alioꝝ sacroꝝ sic hec īpedit: nō ꝙ ipe/
diat sacrm p̄.sed qꝛ īpedit ꝯctum donationis facien/
dum illi cui non vult donare illđ qđ hic dat̄. ¶ Ad
vltimū dico ꝙ malitia moralis nō est aliqđ per se re/
quisitū nec ei⁹ oppositū ad istū ꝯctū.& iō non īpedit
G ipsum.secus est de seruitute pp rōnem dictam in so/
lutione questionis. Qō.II.

Secundo quero.Utrū inter
Mariā & Joseph
fuerit mřimoniū verū:ꝙ nō.17.q.i.sunt
qdā.Uouētibus nō solū nubere:sꝫ velle
nubere dānabile est.¶ P̄.Nūeroꝝ vlti
mo hr ꝙ mulieres debebāt nubere viris sue trib⁹.ḡ
Maria sm legē non potuit nubere nisi viro de tribu
sua:sed Joseph erat de tribu iuda sicut hr Luc.2.eo
ꝙ eēt de tribu & de domo dauid.Maria aūt erat de
tribu leui:qꝛ cognata helisabeth.Luc.i. ¶ P̄.ꝯhens
mřimoniū in aliqđ aliud ꝯsentit q̄ꝫ in cohabitationē
qꝛ sic fr̄ & soror pñt cōsentire.ḡ in carnalē copulaꝫ qꝛ
nihil aliud videt̄ addere mřimoniū sup cohabitatio
nē:sed in illā non poterat ꝯsentire:qꝛ vouerat vginí/
tatē.¶ Contra magr̄ in lra.& accipitur ex euangelio
Matth.i.Cum esset desponsata &c.

a Hic sunt duo vidēda.p̄ qꝛ ita est.2° qūo.p̄
mū pꝫ ex auctoritatib⁹ magri q̄ꝫ
ponit in lra.& ratio ꝯgrua ad hoc:qꝛ vel erat pceptuꝫ
vniuersale oībus q̄ erāt in lege illa de ꝯhēdo mřimo
niū:qđ vr:qꝛ p bñdictione erat fecūditas:& p male
dictione sterilitas.pꝫ ex multis locis scripture:vel si
non fuit pceptū gnale:qđ pꝫ ex h ꝙ Hieremias Hie
re.2.& Joānes baptista remāserūt vgines.tūc btē vir
gini fuit datū spāle mādatū de ꝯhēdo cū ioseph.& ad
h pñt esse rōes ꝯgrue q̄ accipiūt ab Amb.sup Luc.vt i.
.s.eēt testis virginitatis Marie.2° vt & ēt ipsa nō ha Uide Tho.
beret occasionē mētiēdi de vginitate sua.qꝛ sm Am & Ricar.&
bro.occasionē mētiendi inde spōsata hūisset. despon Bo.& alios
sata nō hūisset:vt sic tam testimonio q̄ꝫ ex psumptio/ antiquos h.
ne magis crederet̄ sibi de vginitate & de mirabili cō
ceptione filij sui.¶ Congruū ēt fuit vt sibi de vgini/
tate crederet̄ ne notaret̄ infamia qꝛ non putauit xp̄s
ortus sui fidē mr̄is iniurijs astruēdā. Sciebat eni te/
nerā eē vginis verecūdiā.& lubricā famā pudoris.iō
maluit dñs aliqs de suo ortu q̄ꝫ de mr̄is pudore du/
bitare.¶ Alia rō vt eēt i obsequium vgini & puero siue
in egyptū eūti siue redeunti.quā rōnē tāgit Origi.su/
p illud Matth.i.Cū eēt desponsata. Alia rō assignat̄
ab Amb⁹ vt diabolus fallet̄.¶ Sꝫ hec rō vr̄ pui valo
ris.qūo.n.nō posset diabolus videre vginitatē mr̄is
si hūisset viꝝ sicut si nō hūisset:dꝫ ḡ intelligi ꝙ nō po/
tuit h videre:qꝛ non fuit pmissus:lꝫ nāli potētia itel/ B
lectus sui potuerit h videre:nec tūc ista ratio vr̄ ma/
gni momenti:qꝛ eque fuisset pbibitus si non habuis/
set viꝝ.¶ Alie rōnes qꝛ xp̄s noluit incipere ab iniu/
ria legis ne daret occasionem iudeis & herodi psequē/
di ipsum:cū partus innupte lege dānet̄:ne etiā virgi
nibus sinistra opinione viuentibus daret̄ velamē ex
cusationis.ꝙ ipsa quoq̄ꝫ mater dñi infamata videt̄
iste videnť bone ꝯgruentie ad propositum.

De secūdo articulo dicit̄ ꝙ btā vgo vo/ Uide mag.
uerat vginitatē sub ꝯditione ī lra & th.h.
scilicet nisi deus aliter disponeret.& iō licuit sibi ma/ Ric.pri.dis.
trimonium cōtrahere.¶ Contra.in omni voto quā/ 48.2.q. pma
tūcunq̄ꝫ absoluto videt̄ includi hec ꝯditio.si deo pla/ Dē.qli.q.ū.
cet:qꝛ nullus dꝫ offerre aliqđ deo velit deus vel no/ C
lit:neq̄ꝫ ordinate intendit sic offerre. ergo cum con/
ditione ista sic intellecta stat absolute votū Dico ḡ ꝙ
absolute vouit vginitatē qđ sci coniiciūt ex illo vbo Luce.i.
sue interrogationis ad gabrielē:quo mō fiet istđ qm̄
viꝝ non cognosco.si eni solum non cognouisset sine
pposito nunq̄ꝫ cognoscēdi nulla eēt qō.qꝛ in posteꝝ
cognoscēda si nō eēt sterilis ꝯcepisset.& ideo fuit qō
de mō supmirabili.qꝛ firmissime disposuerat vel vo
uerat nunq̄ꝫ se cognoscēdā a viro.& ad hūc intellectū
exposuit angelus rñdēdo.spūs scūs superueniet &c.
¶ Qūo ḡ potuit ꝯhere mřimoniū:¶ R°.i ꝯctu mri
moniali est mutua datio corpoꝝ ad copulā carnaleꝫ
non nisi sub ꝯditione implicita.s.si petat̄.Uñ ꝯhētes D
cū pposito statim vouēdi castitatē vere ꝯhunt:hec ēt
ꝯditio de voto castitatis nō piudicat voto castitatis:
posito ēt ꝯctu mřimonij.nisi illa conditio ponat̄ in ef
fectu.ḡ vbi est certitudo simplr̄ ꝙ nunq̄ꝫ ponet̄ in ef/
fectu ibi in nullo piudicat voto castitatis ꝯctus mri
monij:sed hec fuit talis certificatio.ex quo eni habe
mus Mat.i.ꝙ angelus iustruxit ioseph. Noli timet̄
accipe Mariā coniugē tuā:multo magis.imo indu/
bitanter concludit̄ ꝙ ipsa per angelū vel imediate a
deo anteq̄ꝫ despōsaret̄ Joseph fuit certitudinalr̄ edo
cta.noli timere accipe ioseph virū iustum in coningē
ecce enim spūs sanctus dabit eū tibi custodē & testeꝫ
vginitatis.q̄ tecū pari voto cōtineat:& in multis tibi
ad vginitatis custodiā ꝯgruētib⁹ obsequat̄.nec ē mi/

rūȝ de ista pbabilitate: qꝛ dcq̄d factū est circa iosepb: p visionē angelicā totū factū est rōne Marie que fuit immediata in illa ineffabili ⁊ mirabili conceptiōe.s. vnigeniti filij dei: exēplū isti⁹ pōt hēri extra de vbor. sig. exiit. ⁊ est hodie in.6.libr. vbi dr̄ similr̄ q retento dn̄io ɔcedere aliis vsum nō est inutile: qꝛ vsus ille necius est vtētib⁹. ⁊ a simili in pposito ɔcedere ptātem sui corpis ad talē actū si petat̄ retēto tn̄ vsu: qꝛ certuȝ est. qꝛ ab illo non petet̄ non est inutile. Hoc tn̄ extem pluȝ patit̄ calūniā: qꝛ nō ita videt̄ q vsus possit reseruari dn̄io tradito sicut ecōuerso: qꝛ posterius magis tradit̄ sine priori q̄ ecōuerso: sed quo ad hoc. videlicȝ q alicui pōt cōpetere vnū sine alio. I pposito aūt nūc vsum retinuit sibi auctē sua. sed certificata fuit q spi
a.l.hec. ritus scūs vsum illum retineret. ita q nūq̄ ille alius cui talis vsus debebat̄ exigeret. ¶ Aliud exēplū: si q̄s
ɔtrisset spōsalia cū iuramēto ⁊ postea vouisset v̄ginita
ℰ tē: videret̄ consulēdū illi ⁊ consumaret sponsalia ɔhēdo de facto vt seruaret fidē iuramēti. ⁊ tn̄ vt seruaret votū stati ante consumationeȝ deberet anhelare ad religionē. g̃ isti lȝ dare ptātē sui cōporis coniugij vere ɔhendo m̄rimonuū ratū: ⁊ tn̄ cū intentione nunq̄ dandi vsum quantuȝ est ex parte suiēt sine h̄ q sciat illum nunq̄ petituꝝ talē vsum. g̃ multo magis licet sic ɔhere si sciret nunq̄ predictuȝ ɔiugē petiturum. ¶ P̄. adultera hȝ ptātem alterius ɔiugis. qꝛ per matrimonuū fuit sibi data ⁊ indefectibilr̄: tn̄ non hȝ nec hr̄e pōt vsum corpis illius pp pctm̄ suum. ergo pctm̄ pōt ppetuo phibere vsum stante potestate data in matrimonio. ergo multo magis spiritus sanctus pter aliquam causam honestam hoc potest.

Ad primū arg᷑ pncipale: dico q illa auctoritas dȝ intelligi de volentibus nubere sm̄ cōem legē: nō aūt de illis qb⁹ ɔstat certitudinalr̄ q nunq̄ vsus sequēs talē actū petet̄. ¶ Ad 2ᵐ pōt dici q illa lex fuit data pp filias salphat ⁊ h̄ ne trāsferret̄ possessio de tribu in tribum: vt patȝ ibidem. Numeri vltimo. ergo non obligauit nisi mulieres illas ad q̄s deuoluebat̄ hereditas pr̄na sicut ad illas deuoluta fuit pr̄e mortuo. Maria aūt nō fuit sic heres. iō licuit sibi nubere alteri alteri⁹ trib⁹. ¶ Alr̄ pōt dici q Maria fuit de vtraq̄ tribu.s. Juda ⁊ Leui. de tribu iuda ex parte pr̄is. ⁊ de tribu Leui ex parte matris. siqdē Joachim descēdit ex nathā filio da
Li°.4.c.6. uid sicut pȝ de Dam.c.90. vbi ponit genealogiā scē dei genitricis. illa aūt Anna p̄sumit̄ fuisse de tribu leui que.s. fuit mr̄ Marie: ⁊ per ipsam esset Helisabeth cognata Marie. ¶ Istud ēt pmū de cognatione iude pbari pōt per hoc qd̄ euāgeliū deducit xp̄m fuisse de tribu Juda deducēdo Joseph ex illa tribu: qd̄ nō eēt veꝝ nisi maria eēt de illa tribu. ⁊ hāc rōnē tangit Hierony. sup Matth. in pn̄°. ¶ Ad vltimū patet ex.2. articulo.q. qꝛ consensus iste est in traditionem mutue potestatis corporuȝ ad plem pcreandam ⁊ p ɔn̄s in vsum si petat̄. sed hic fuit certitudo q nunq̄ vsus iste a coniuge peteretur.

¶ Post hec de bonis ɔiugij q̄ sint ⁊c. Distinctio. XXXI.

Uero circa istā 31ᵃᵐ di. etrum sint tria bona m̄rimonij q̄ magr̄ pōit in lr̄a.s. fides ples ⁊ sacr̄m: q nō. qꝛ sacr̄ȝ ē formaliter in se bonū. g̃ nō est aliis bonis bonū. ¶ P̄ inter adulterā ⁊ adulterū pōt eē m̄rimonū. vbi tn̄ nō est bonū fidei. ¶ P̄. cum sterili pōt eē m̄rimonū. vbi non est bonū plis. ¶ P̄. cū m̄rimonū sit sacr̄ȝ nō ē bonū p̄tiale m̄rimonii. qꝛ idē nō est pars sui. ¶ Cōtra. magr̄ in lr̄a.

Hic dicitur quo ɔhens matrimonium obligat se ad copulam carnalē saltē sub conditione si petat̄. ⁊ certitudo de non petendo in paucissimis hētur. in isto aūt actu priuat̄ hō magno bono.s. vsu rōis sm̄ phm̄. 7. ethico. talis inq̄t act⁹ furat̄ itellectum sepissime sapiētis. vn̄ Aug⁹ .14.ci.c.16. Uoluptas qua maior in corporis voluptatib⁹ nulla est in ipso momento tpis quo ad eius puenit̄ extremum pene ois acies ⁊ q̄si vigilia cogitationis obruit̄. nullus aūt sm̄ rectā rōnem debet se obligare ad aliqd in quo tantū maluȝ patit̄ nisi sit ibi aliqd bonū recōpēsans. ergo nullus debet ɔhere m̄rimonium nisi sint aliq̄ bona recompensantia istam iacturā vsus rōnis. ⁊ hec dicunt̄ a scis excusātia illum actū carnalē. ista aūt sunt bonū fidei plis ⁊ sacr̄m. ¶ Contra hoc: qꝛ in statu Inocētie fuisset matrimonium hn̄s ista bona: nec tn̄ fuisset tūc posita vt excusātia illū actū. ¶ P̄. in m̄rimonio ioseph ⁊ Marie nō oportuit pōere exusantia ista nec vr̄ in spūali m̄rimonio. vȝ. cū pari voto castitatis coniugū. ¶ P̄. multo magis priuat̄ hō vsu rōnis p somnū q̄ per actū illū. ⁊ hoc tam intēsiue. Un̄ sm̄ phm̄.1. ethi⁹. felix nō differt a misero nisi sȝ medietatē vite.s. in vigilis q̄ ēt extēsiue: qꝛ somnus diu durat. iste aūt actus q̄si momentanee. g̃ nullus sm̄ rectā rationē dȝ se exponere somno nisi eēnt bona excusantia ⁊ maiora istis qd̄ tn̄ non ɔcedit̄. ¶ Dicit̄ q sunt hec bona excusantia. scȝ necessitas nāe ⁊ ɔfortatio orgāoꝝ: qꝛ sine somno eēt nimia fatigatio viriū sensitiuaꝝ. ⁊ per ɔn̄s impedimentum in intellectu. qꝛ intellectus impedit̄ fantasia impedita. ¶ Aliter dicit̄ q non patit̄ de pprie dānum in somno sicut in isto actu. qꝛ post somnū vigorat̄ intellectus: post actū istū ebetat̄: ita q p istū actū nō tn̄ priuat̄ de illo bono: sed reddit̄ minus aptus vel habilis ad illud ⁊ alia post actū illū. oppositū aūt ē d̄ sōno.

Ad q̄ōneȝ ergo dico q sm̄ phm̄.5.me.c. de pfecto bonū ⁊ pfectum ideȝ ē duplex aūt est pfectio rei.s. itrinseca vt forma ⁊ extrinseca vt finis. alicuius ēt potest eē duplex finis .s. remotus: ⁊ ppinquus. ⁊ remotior ē regulr̄ pncipalior: qꝛ ad illū ordinat̄ ppinquor. accipiēdo g̃ m̄rimoniū p illo vinculo derelicto ex p̄ ɔ̄ctu forma eius est indissolubilitas. sicut tactū est in p̄°.q. ɔclone pma. ⁊ ista indissolubilitas dicit sacr̄m p eo q signat indissolubilitatē coniunctionis xp̄i ⁊ eccl'ie. ergo sacr̄m vt h̄ accipit̄ est bonū intrinsecū m̄rimonij: qꝛ eius pma pfectio ⁊ formalis: hec aūt ordinat̄ ad actū carnalē mutuo reddēdū si petat̄. que redditio iusta est ex ista obligatione mutua pcedēte. g̃ huius m̄rimonii fides.i. fidelitas siue iustitia ad actū ad quē coniuges mutuo obligant̄ est ei⁹ bonū extrinsecū sicut finis ppinqu⁹. Ultimo iste actus ordinat̄ ad pcreandū pleȝ debite vel religiose educādā. g̃ ples religiose educāda si sequat̄ est bonū extrinsecuȝ m̄rimonij tanq̄ finis pncipalis. sic ergo pȝ q̄uo sacr̄m vt hic accipit̄ est bonū m̄rimonii pmū ⁊ intrinsecuȝ ⁊ forma. fides.i. fidelitas iniuste reddendo actū debitū est bonū eius vt finis primus: sed minus pncipalis. bonū plis est eius bonū extrinsecum vt finis vltimus: sed principalis. ¶ Sed pp argumenta videndū est q̄uo hec tria sunt in quolibet matrimonio. non enim videt̄ eē bonum sacri in m̄rimonio rato non cōsumato: qꝛ illud est dissolubile per religionis ingressuȝ: sicut pȝ extra de re

Ric. pri. dis. ar.1.q.1.1 so/ lu. pncipali.
Cap.18.
Cap.17.
Ric. vbi.s. sol. 3ᵐ arg᷑.
Idē Ric.
L.c.21.
A
De ɔusione ɔiug. ad apostolicaȝ.1.c.

verum. c.c. ex publico.

gulenbus.ad apostolicā.nec bonū plis videt̄ eē vbi est impossibilitas ad susceptionē plis: nec bonū fidei vbi non seruat̄ fides vt i adulteris. ¶ Vr°. sacrm vt ē
B bonū mr̄imonij (sicut dictū est) non accipit̄ pro sacro noue legis: qr illud est sensibile: ista aūt indissolubilitas est quid spirituale in mentib° ɔhentiū. sacrm ēt mr̄imonij statim trāsit: qr cōsistit in fieri. ista aūt idissolubilitas manet ɛ est in eē q̄eto: nō in fieri. sacrm ēt est dispō ad grām indigne suscipientibus: non autē ista indissolubilitas. hoc enim est intrinsecū bonum ois mr̄imonij noue legis: ita q̄ impossibile ē eē matrimoniū formalr̄ sine illo qd̄ est forma eius: sed alia duo bona nō sunt intrinseca mr̄imonio nec necessaria ibi formalr̄: sed sunt ibi nečia i obligatione ɛ virtualr̄. bonū q̄dē fidei seruande in actu reddendo coniugi qd̄ suū est: ɛ nō dando alteri alienū: est enim necessario in obligatione: ɛ q̄tum ad negatiuā saltē est ibi obligatio semp ɛ ad semp: q̄tum aūt ad affirmatiuā dicet̄ in sequēti di. ɛ ideo nō seruās fidē peccat mortalr̄. ¶ Tertiū bonū. s. plis est ibi in obligatione sub ɔditione si eueniat vt suscipiat̄ gratāter ɛ religiose educet̄. ideo est ibi sub obligatione p semp ɛ ad sp non impedire illud bonū studiose. ¶ Ex his ad instātias ad p̄mū dicit̄ vno mō q̄ indissolubilitas manet vsq̄ ad mortē. Qd̄ aūt dicit Aplūs p̄ma Cor. 7. Mortuus est vir soluta est mulier a lege mr̄imonij. dicūt esse veꝝ de morte ciuili. non tn̄ de morte carnali. qr iste actus non competit nisi viuenti vita ciuili. profitens aūt vitā religiosam morit̄ ciuiliter. ¶ Cōtra hoc si mr̄imoniū eēt consumatū eēt indissolubile oīno vsq̄ ad mortē. ita q̄ si ɔiuges ēt pari voto ɔtinerēt non dissolueret̄ vinculū inter eos etiā per ingressum religionis. ergo s̄m istā viam indissolubilitas ista competeret mr̄imonio: non ex ɔctu matrimonij simplr̄ qui ē datio mutua: sed ex actu carnali supaddito: qd̄ n̄ videt̄ pbabile. qr iste actus nō est aliq̄d noui ɔct°: nec per ɔñs aliquā nouā indissolubilitatē obligationis inducit. ¶ Aliter dicit̄ q̄ per pfessionē religionis non dissoluit̄ vinculū coniugale. ¶ Sed si arguit̄ q̄ sponsa manens in seculo pōt alteri nubere ɛ esse vxor ei° ɛ ita erit simul vxor duoꝝ. ¶ Rn̄det q̄ hoc non ē inconueniēs. ita tn̄ q̄ vnius tm̄ spūaliter. s. vinculo spirituali. alterius spūaliter ɛ carnaliter. esset autē incōueniens q̄ esset duoꝝ simul carnaliter. ɛ s̄m hoc haberet ɔñter concedere q̄ vna posset esse vxor centū simul isto vinculo spūali: ɛ tunc mr̄imoniū vel matrimoniū non determinaret q̄ vna esset vnius: nec illa iustitia cōmutatiua que ibi requirit̄: nec videt̄ q̄ illa copula carnalis sequens aliquā nouam iustitiam cōmutatiuā tribuat. ¶ Tertio modo dici potest q̄ in matrimonio rato etiam si ɔhens intendat non consentire in carnalē copulā: sed statiꝫ ad religionē auolare an̄ ɔsumationē non est accōmodatio sed permutatio p̄ātis nō ad tp̄s: sed p vsu ppetuo: alioq̄n non
C esset vere matrimoniūꝫ noue legis. ɛ ex datione ista oritur vinculū indissolubile nisi per mortem naturalē alterius ɔiugū: vel per reuocationē seu relaxatiōeꝫ illius qui statuit hoc esse sic indissolubile. christus āt qui istā indissolubilitatem induxit Math. 19. reprobans pro lege sua repudium mosaycum ipse relaxauit istam indissolubilitatem qn̄ alter coniugum ɔuertitur ad religionē. vnde ecclesia nunq̄ attētasset post matrimonia rata non ɔsumata licentiare alteꝝ ad religionē altero manēte in seculo nisi christus hoc instituisset. habetur autem hoc ex facto christi vocātis Joannē aplm ɛ euangelistaꝫ ad aplātū a nuptiis. Jo. 2.

Ale. de ales in p̄ti dis. si. liam magri. Uide Ric. di. 27. hui°. arti. 2. q. 2.

Di. quol. 5. q. 19.

cuius exemplum imitati sunt sancti plēs. Alexius. Theonas ɛ alij: nec tn̄ illa nubēs alij erit simul vxor duoꝝ. sed tm̄ secundi: qr vinculū ipsius ad primū dissolutū est per relaxationē xp̄i. nō aūt p̄cise per talem vel talem mortem eius: qr dissolutio que ē per mortem est per defectum alterius extremi: nec requirit spālē relaxationē legislatoris. hec autē relaxatio xp̄i rationabilis fuit: qr rōnabile est obligationem ad minus bonū cōmutari in obligationē ad maius bonum ab eo qui habet auctoritatē cōmutandi pfessio aūt in religione ē obligatio ad maius bonū: qr ad spūale. vñ ɛ christus statum virginitatis intelligit non tm̄ per carentiā actus: sed cum pposito continēdi ppetuo. ɛ istum p̄tulit statui cōiugali. Math. 19. Sūt eunuchi q̄ se castrauerunt pp regnum celorum: qui potest capere capiat. vñ hec castitas diuisa contra cōiugalē dicit̄ hēre fructū centenariū. illa vo trigenariū s̄m Hieronim° contra iouinianū. ¶ Si queratur an ista indissolubilitas conueniat mr̄imonio euāgelico pp̄ter rōnē sacramēti: Dico q̄ in lege nāe fuisset indissolubile: ɛ tn̄ tunc non fuisset pp̄rie sacrm annexū ɔctui matri-
monij ɛ xp̄s potuisset istaꝫ indissolubilitatem precepisse in mr̄imonio sue legis: lꝫ nullū sacrm adiunxisset illi cōtractui. potuisset etiaꝫ sacramētuꝫ adiunget̄ ɔctui: ex quo tn̄ ɔctu non vellet nasci vinculuꝫ indissolubile: si voluisset repudiū mosaycū approbare. est ḡ ista indissolubilitas a domino superiori determināte ɔctū debere fieri pro semp ɛ obligationē debere seq̄ pro semper. nisi ipsemet in aliquo casu dispenset: ad hoc etiam consonat ratio naturalis recta. ¶ Ex ista D
solutione sequit̄ correlariū notabile q̄ contrahētes E
sub aliqua conditione repugnante alicui istorum trium bonorum nihil faciunt. puta contra primum accipio te in meā dōec occurrat magis placēs. Cōtra secūdum accipio te in meaꝫ ita vt n̄ tenear tibi seruare fidem nec affirmatiue ad reddendum nisi quādo voluero. nec negatiue quin possim pro libito meo alteri coniungi. Contra tertiū. accipio te in meā si pcurraueris venena sterilitatis: vel consentias mecuꝫ in pcuratione talium venenoꝝ. ɛ ratio q̄re isti contractus non sunt matrimoniales est: qr non tenent nisi sub illa conditione cum sint cōditionales: sed impossibile est q̄ sint matrimoniales sub illa cōditione qr repugnat contractui matrimoniali: imo nullus contractus est. qr iste non pōt dare se cōtra p̄ceptum superioris. phibitio autē superioris est de trāslatione sub istis cōditionibus: qr p̄cepit trāslationē que debꝫ fieri: sub cōditionibus oppositis fieri. vñ q̄cūq̄ attentauerint non solum peccāt mortalr̄: sed obligant̄ ad recedēdū ab oī vsu mutuo virtute talis ɔctus.

Ad argumenta. ¶ Ad p̄m̄ patꝫ q̄ ista non sunt tria F
bona sacri mr̄imonij. illud. n. est qd̄dā signū cōcomitans ɔctū: sed sunt tria bona mr̄imonij vinculi indissolubilis manētis post ɔctū. ɛ nō est icōueniēs illud eē bonū aliis bonis. ɛ eē bonū vno istoꝝ tāq̄ bonitate intrinseca aliis tanq̄ finibus ppinq̄ori ɛ remotiori seu p̄ncipaliori. ¶ Ad 2m pꝫ ex solone. q. qr bonū fidei est semp in obligatiōe: lꝫ nō in executiōe. ¶ Ad 3m pꝫ p idē qr obligatio nō est absolute ad bonū plis sed sub ɔditione si eueniat ad gratāter suscipiendū ɛ religiose educādū ɛ ad nō pcurandū studiose oppositū. s. ne eueniat. tn̄ s̄ꝫ veritatē vbi ē certa ipotentia ad bonū plis: nō vꝫ actus ille cōiugalis multū excusari p istud bonū nisi forte dicas q̄ miraculose deus daret fecunditatē sterili: sed si nec illud est pbabile nec intētum

ab istis vtentibus tali actu alia duo bona excusant. ⁊
tūc matrimoniū est ibi tm̄ vt in remediū: nō aūt vt i
offi̇̄. de quo dictū est di. 26. in solone q̄onis. ❡ Ad
vltimū p₃: quo equocat de sacro: q₂ vt est vnū bonū
mr̄imonij nō est formaliter nisi indissolubilitas illi⁹
vinculi vel obligationis: vt aūt est sacrm̄ matrimo-
b nij est signū sensibile gratie collate digne ↄbentibus
matrimonium ad ↄiunctionē gratiosam aiorum.

❡ Sciēdū ēt est ⁊c. Dist. XXXII.

Circa istam 32ᵃᵐ di. q̄ro vtrū sit simplr̄ necium in mr̄imonio reddere de/
bitū petēti: Et nō. Nullus obligatur
simplr̄ ad pctm̄ mortale: sed reddere
illud debitū est pctm̄ mortale. tum q₂
p̄uat se maximo bono. s. vsu rōnis: qđ est maius bo/
nū q̄₃ actus ṽtutis. agēs aūt actū ↄriū actui ṽtutis vl̄
actū vitiosum peccat mortalr̄: sed p̄uare se actu ṽtu/
tis est pctm̄ mortale. g̊ ⁊ p̄uare se vsu rōnis: qđ cōtin
git in actu illo. tū q₂ si nō esset ↄct⁹ mr̄imonij talis ac
tus eēt pctm̄ mortale: sed nullus pōt seipsum licētia/
re: ⁊ p ↄñs ex actu suo p̄p̄o r̄ l₃ sibi qđ p̄us nō licuit. ↄ
ctus mr̄imonij est act⁹ istor. ❡ P̄. ↄbens mr̄imoniū
anteq̄₃ ↄsumet si intret religionē non tenet reddere
debitū ⁊ tn̄ tūc est comiūx. ❡ Et si dicas mortuus est
ciuiliter. Cōtra. aū p̄fessionē non est sic mortuus. ⁊ tn̄
illo tp̄e nō tenet reddere. ❡ P̄. tp̄e obseruationis ⁊
orōnis sacre ⁊ ieiunij nō tenet q̄s reddere debitū: q₂
tunc esset indispositus ad comedenduz carnes agni
sicut h̄r in lr̄a. sed nullus sit inidoneus ad eucharistiā
p̄p̄ actū illū ad quē necio obligat. ❡ P̄. in loco sacro
nō tenet q̄s reddere: q₂ maius malū sequit q̄₃ vitet
. s. interdictū loci: qđ est malū cōe quo ad multitudi/
nē. ⁊ malū q̄dāmō reducibile in deū cuius cult⁹ im/
pedit in loco illo. ❡ Cōtra. j. Cor. 7. Nolite fraudet
inicē nisi ex ↄsensu ad tp̄s: ⁊ vir vxori debitū reddat
⁊ vxor viro. ⁊ p̄bat ibi: q₂ vir nō h₃ potestatē corporis
sui: sed vxor: ⁊ econuerso similiter.

a **Ad q̄ōnē** dico q̄ reddere debitū ↄiugale pōt intelligi duplr̄ vel p̄p̄ dupli
cē finē sicut mr̄imoniū duplici de cā est institutū: vt
ín. q. p̄cedē/ dictū est supra. q. j. de mr̄imonio: ⁊ p̄p̄ p̄ᵐ finē. s. bonū
te i p̄n. hēt. plis reddere est duplr̄ laudabile. vno mō: q₂ ad finē
laudabilē. s. ad bonū plis. alio mō: q₂ i se act⁹ iustitie
reddētis illi qđ suū ē: q₂ ad finē ad quē d₃ eē p̄p̄ scd₃
finē. s. cā vitāde fornicationis ē laudabile tm̄. 2ᵒ mō
s. q₂ actus iustitie. istud tn̄ iuste redditū nō eēt iustū
nec illi d̄beret reddi nisi deus dispēsasset p̄p̄ p̄uitatē
hois post lapsuz. ❡ P̄rescidēdo ergo p̄mū bonū lau
dabilē. s. bonū plis si q̄rat de redditiōe debiti vl̄ ex
2 obligatione ↄiugū. Dico q̄ est actus p̄cepti affirmati
ui explicātis iustitiā cōmutatiuā. p̄ceptū aūt affirma/
B tiuū obligat semp: sed nō ad semp: sed p qn̄ actus p̄t
eē debite circūstantionatus: ⁊ ita hic in gn̄e pōt aliq̄s
iuste nō reddere debitū cōiugi duplr̄. vno mō si con/
iunx amisit ius petēdi: vel si h₃ ius petēdi p tūc. alio
mō qn̄ obligat ad nō reddēdū vinculo fortiori. p̄mū
contigit in fornicatione cōiugis. maxime si alter tm̄
fuerit fornicatus. tūc enim innocēs pōt lapsum si sibi
publice constiterit repellere ⁊ amisit lapsus ius pe/
tendi p eo q̄ nō seruauit fidē. ⁊ ideo si est necessario
sibi fides seruanda saltez affirmatiue. Si aūt vterq₃
lapsus sit: tunc paria crimina pari vindicta sunt dele/
da: sic nō h₃ ius petēdi statim post mr̄imoniū ratum
Uide Ric. h₃ adhuc nō amiserit: q₂ nōdū peccauit eo q̄ post ma

trimoniū ratū licet intrare religionē: nec op₃ statim: di. 27. hui⁹
sed ad tp̄s potest stare in seculo ⁊ deliberare: ⁊ si te/ ar. 2. q. 2.
neret statī₃ reddere teneret facere se inhabilē ad re
ligionem. ❡ Sed esto post ingressum religionis mu
lier remanens in seculo non cōtinet vel timet ne cō Dubium cu
tinere velit. nunq̄d vir p̄fessus extrahendus est de re riosum.
ligione ⁊ sibi reddendus. 33. q. 5. habet expresse. Et
q̄ vxorē suā velare p̄miserit aliā nō accipiat sed simlr̄ Uide Ric.
conuertat. ❡ Sed ↄriū videt expresse haberi extra d̄ vbi supra. q.
conuersione ↄiugatoꝝ. c. j. laicus vxoratus q̄ de licen 2. ⁊. 3.
tia ⁊ p̄missione vxoris religionē īgressus professionē
fecerit vxore in seculari habitu vel in seculo p̄manen
te nec trāseunte ad religionē aut p̄petuā cōtinentiā₃
nō vouēte. dicimus q̄ nisi vxor ad religionē trāsierit C
aut castitatē p̄petuo seruare p̄miserit vir pōt ⁊ debet
de monasterio reuocari ❡ Si aūt dicat q̄ d₃ itelligi
quando mulier nō renunciat iuri suo: sed tātum ad
tēpus vt vir vacaret orationi. Hoc est contra planū
sensum lr̄e: q₂ habet ibi: q̄ si de licentia ⁊ p̄missione
vxoris monasteriū ingressus p̄fessionē fecerit. q̄d de
stricto rigore esset faciendū: an illa cōpellenda eēt ad
continētiā: an iste extrahēdus: in casu isto: q₂. s. igno
rante ep̄o factū est: sed p̄ntibus presbyteris ⁊ mona/
chis dubiū est: q₂ ista videt renunciasse iuri suo per/
petuo q̄ntū ad debitū petēdū licētiās eū p̄uplice ad
p̄ficiēdū in religione. nō eni talis renūciatio requirit
necio q̄ fit de sñu: ep̄i: si g̊ renunciauit sufficiēter ni/
hil iuris h₃ illa ad repetendū eū. sil̄r coactio eius ad D
cōtinentiam est aliq̄d licitū: ⁊ l₃ penale tn̄ debituz ex
ista licentia data viro. coactio aūt viri di ad standū cū
vxore videt ad illicitū inducere. q₂ ad peccatū mor/
tale cū ille vouerit castitatē ⁊ potuit vouere: q₂ licen
tiatus. Saltem de hoc cautū est in regula fratrū mi/
noꝝ vbi de his qui volunt vitā istaȝ accipere dicitur.
si vxores nō h̄nt: vel si h̄nt ⁊ iam monasteriū intraue
rint vxores vel licētiā eis dederint auctoritate dioce
sani ep̄i voto continentie iam emisso ⁊ illius etatis
sint vxores: q̄ nō possit ex eis oriri suspitio: dicant il/
lis verbum sancti euāgelij ⁊c. Uñ p̄ termissis istis cō
ditionib⁹. s. voto cōtinētie emisso vel saltē licētiā da/
ta auc̄te diocesani ep̄i vr̄ q̄ hodie fieret fm̄ illud. c.
Scilicet q̄ vir extraheret ⁊ redderet vxori. Et tunc
quando dicit q̄ ipsa dicit renunciare iuri. R̄ndeo si
sufficienter ⁊ perfecte quantū ad forꝝ ecclesie que de
terminauit modū debitum isti⁹ renunciationis p vo
tū ↄtinētie emissum ⁊ licētiā datam auc̄te diocesani
ep̄i. ❡ Et quod tangit de pctō mortali ipsius reuoca
ti posset dici q̄ tenet non petere: q₂ renunciauit iuri E
suo quantū in se fuit: sed potest reddere: q₂ nō potuit
renunciare iuri alieno. Et q₂ putauit se absolutū a iu
re illius: ideo pro tunc non peccauit. Tn̄ qn̄ constat
sibi per ecclīam q̄ non fuit absolutus a iure vxoris te
net sibi reddere illud cui nō potuit renūciare. ❡ Se 3
cundus casus est qn̄ obligat fortiori vinculo ad non
reddēdū: puta si vergat in detrimētum p̄prie incolu
mitatis. tenet enim magis diligere p̄pri. s. incolumi/
tatē q̄₃ istud debitū reddere alteri coniugi. vel sit cau
sa occasionis fetus in vtero p̄gnantis: vel sit causa ab
orsus. Ad hec enim cauenda tenet fortiori vīculo q̄₃
ad reddendū debitū isti. Ubi g̊ ergo p̄babile p̄iculū F
de extinctione fetus vel q̄ nascat abortus non tene
tur reddere. ❡ Cōsilr̄ maiori p̄cepto tenet non age/
re vñ p̄les nascat leprosa que posset alr̄ p̄creari sana
q̄₃ pro nunc satisfacere voluntati mulieris pro quan
do vt in pluribus puer nascit leprosus. vñ nō sine cā Leui. 20.
in lege mosayca accedens ad mulierē mēstruatā dei

buit mori: nec mors infligebatur ibi nisi pro peccato mortali et graui: nec est probabile quod in lege euangelica que est lex castitatis sit minus prohibitus ad menstruatam accedere. ¶ Si obiicitur ergo leprose non debet sanus reddere debitum: quia et est contra bonum prolis que nascitur leprosa et contra incolumitatem propriam: quia posset ex tali actu incurrere lepram: contrarium tamen oppositum habetur extra de coniugio leprosorum. c. i. vbi habetur. Mandamus vt vxores viros: et viri vxores: que lepre morbum incurrunt sequantur et eis coniugali affectione ministrent: et ad hoc eos sollicitis exhortationibus inducere non postponas. Si vero ad hoc
B induci non poterunt iniungas eis in vterque continentiam seruet. quod si mandatum tuum seruare contempnant vinculo excommunicationis astringas et c. sequentia. Si virum vel vxorem leprosum fieri contigerit et infirmus a sano carnale debitum exigat generali precepto apostoli quod exigitur est soluendum: cuius precepti in hoc casu nulla exceptio inuenitur. ¶ Respondeo quod licet coniugi leprose coniungitur sanus vel leprosus debeat reddere debitum secundum ista. c. tamen non sequitur quod tempore menstruorum: quia ibi non est contra bonum prolis quod procreetur leprosa: immo magis est contra bonum prolis quod nunquam procreetur de ista matre si propter lepram vitetur. hec autem et si non procreabitur tempore menstruorum: procreabitur tamen postea tempore competenti. et tunc sana nunc autem leprosa. ¶ Si autem obiicias de periculo lepre in sano reddente. posset dici quod in illa coniunctione non est probabile lepram incurri: sed diuturna cohabitatio non percipitur: quia ex illa potest sanus inficii ab infirmo. esto etiam quod timeretur ex tali coniunctione infectio lepre in sano reddente saltem ex frequenti quotiens leprosa peteret. Dico quod ad talem penam se obligauit in contractu matrimonii. vnde et alicubi sacerdotes expresse ad ostium ecclesie exprimunt illud.

Ad argumenta. ¶ Ad primum nego minorem. ¶ Ad primam probationem: dico quod perpetuus vsus rationis est maius
D bonum quam actus virtutis. Et ideo qui per aliquem actum priuaret se sic vsu rationis peccaret mortaliter: immo mortalissime: sed carentia vsus rationis pro momento non est tantum malum sicut actus oppositus actui virtutis: nec quodcunque quod priuans vsu rationis ad tempus est peccatum. nam nimia tormenta impediunt vsum rationis sicut voluptates: et tamen martyres scienter se exponentes talibus tormentis non peccauerunt sed meruerunt. ¶ Ad secundam probationem concedo quod istis ante contractum non liceret talis actus: licet tamen post contractum non quod ipsi seipsos licentiare possunt: sed faciunt quendam actum quo facto deus licentiat eos ad quendam actum sequentem ad quem non licentiaret sine illo preuio: et ista ratio videtur bene persuadere quod iste vsus non est licitus ex sola iustitia qua voluntate propria dant se mutuo: sed adueniente approbatione superioris. ¶ Ad 2m patet ex solutione quod coniunx non habet pro tunc ius petendi. ¶ Ad 3m apostolus non dicit absolute abstinendum tempore sacro: sed consuluit ad tempus vt vacent orationi: et iterum redeant in seipsis ne tentet eos sathanas. ¶ Et quod adducitur de Hieronymo. et ponitur. 33. q. 4. quicunque vxori debitum reddit non potest carnes agni edere. ¶ Respondeo non potest omnino cum reuerentia debita. ¶ Et cum dicis non excluditur aliquis propter actum precepti a communicando. nego: quia aliquis actus preceptus est propter quem iste est minus dispositus ad reuerenter percipiendum eucharistiam. Si tamen loquaris de excludi ex necessitate precepti. concedo quod non: quia non video quo modo propter hoc solum peccaret mortaliter si perciperet corpus domini. ¶ Ad vltimum dico quod in loco sacro regulariter abstinendum est: quia non statim iminet periculum fornicationis quin statim committi possit in loco non sacro. si tamen diu oporteret eos commanere in loco sacro negaret aliquis istum peccare si redderet debitum ibi petitum. ¶ Quod adducitur de interdicto loci. Diceretur forte quod propter actum occultum non est locus interdictus saltem publice vt oporteat cultum diuinum ibidem publice pretermitti.

¶ Queritur hic de antiquis patribus etc. Distinctio. XXXIII.

Circa istam 33am dis. in qua magister agit de matrimonio antiquorum patrum. Quero de bigamia primo. et secundo de repudiatione vxoris. Questio. I.
¶ Circa primum quero duo. primo quantum ad legem nature vel mosaycam vtrum fuerit aliquando licita bigamia. secundo quantum ad legem euangelicam vtrum bigamus ante baptismum posset post baptismum ad sacros ordines promoueri. ¶ Ad primum arguitur quod non: quia bigamia est contra legem nature: quod probatur. tum ex illo verbo gene. 2o. Erunt duo in carne vna. vbi expressit legem nature de matrimonio: non ergo plures quam duo. tum ex glosa quadam interlineari de Lamech. Accepit vxores duas etc. vbi habetur quod iste primus induxit bigamiam et adulterium que est contra legem nature. Genesis. 4.
¶ Preterea (vt ita loquar) biuiris nunquam licuit: ita quod mulier duos viros haberet ergo nec econuerso. consequentia probatur: quia ad actus coniugales equales iudicantur. i. Cor. 7. ¶ Contra. Gen. 16. Abraam habuit Saram Agar et Cethuram. et Gen. 25. de Iacob Gen. 29. et 30. qui habuit quattuor vxores. et de Dauid. 2. Reg. 5. Non est autem probabile quod isti sancti patres in tali copula fecerint aliquid illicitum. ergo. ¶ Preterea Augustinus de bono coniugali circa finem. Antiquis iustis non fuit illicitum quod pluribus feminis vtebantur: neque contra naturam hoc faciebant: cum causa gignendi hoc facerent: neque contra legem neque contra morem quia eo tempore nulla lege erat prohibitum.

Hic primo videndum est quid requiritur ad strictam iustitiam commutatiuam in contractu matrimoniali: et hoc ex parte contrahentium: et quid vltra hoc additur ad completam iustitiam in tali contractu: et hoc ex parte superioris. Secundo quid in casu sufficit ad iustitiam quantum ad istam materiam de qua queritur: et qualiter istud sufficiens fiat complete iustum. ¶ De primo dico quod in omni commutatione quantum est ex parte commutantium et commutatorum stricta iustitia requirit equalitatem commutatorum quantum possibile est: et hoc ad illum finem propter quem commutatur. Ista autem commutatio in contractu matrimoniali fit propter duas causas. Vna. scilicet propter procreationem prolis. Alia in remedium vitande fornicationis. A
¶ Quantum ad primum corpus viri est maioris valoris quam corpus mulieris: quia pro eodem tempore idem vir potest plures fecundare quam eadem mulier possit a viris concipere. Quantum ergo ad istum finem de stricta iustitia videtur bigamia licita: vt vir cum tot corporibus mulierum corpus suum commutet quot potest fecundare eo modo quo est eis possibile fecundari: nec tamen in statu innocentie quando matrimonium fuit preceptum in officium fuisset bigamia: quia tunc fuisset tunc necessitas quod vir commutaret corpus suum pro pluribus ad plures proles procreandas: quia per simplicem commutationem vnius cum vna fuisset sufficiens procreatio: et nec vir nec mulier fuisset tunc sterilis. ¶ Quantum ad 2m finem qui tamen est post statum nature lapse. scilicet propter fornicationem vitandam equalis valoris sunt corpus viri et mulieris. ideo de stricta iustitia post statum nature B
lapse considerando contractum istum vt est ad vtrumque finem requiritur commutatio vnius corporis pro vnico. Et addo quod completio iustitie in ista commutatione non est nisi ex auctoritate superioris instituentis vel approbantis talem commutationem. quia et si res alique sunt inferiorum dominorum tamen commutatio earum licita et iusta talis vel talis determinatur a legislatore: et multo magis in proposito et de corporibus in comparatione ad

deū. ipse aūt instituit ⁊ pro statu inocētie ⁊ pro statu
nāe lapse regulariter istaʒ cōmutationē debere fieri
vnius cum vno. In hoc ergo est cōpleta iustitia.

De secundo articulo dico ꝙ dispēsa/
tio est iuris declaratio vl̄
C iuris reuocatio. Potuit ergo deus legē suā de cōmu
tatiōe ista vel declarare vel in aliquo casu reuocare:
⁊ hoc rōnabilr̄: in casu illo qn̄ mai⁹ bonū pueniret ex
reuocatōe ꝙ̄ ex obligatiōe: seu obseruatiōe. tūc autē
qn̄ erat necessitas multiplicandi genus humanū ad
cultū diuinū: puta qꝛ pauci erant cultores dei neces
sitas fuit vt multiplicarent̄ cultores dei quātū posset
qꝛ in sola successione eoꝝ māsit fides ⁊ cultus diui/
nus. ꝑ pro tūc rōnabile fuit dispēsare vt vnus cōmu/
taret corp⁹ suū pro plurib⁹ corpib⁹ mulierū ad ma/
iorē multiplicationē cultoꝝ dei q̄ sine hoc nō fieret.
Sic aūt fuit dispēsatum vt presumit̄ de abraā ⁊ q̄busdā aliis pr̄ibus. ℭ Qualr̄ aūt ibi saluabat̄ iustitia cō-
D siderādo ꝯctuʒ ex pte ꝯhentiū: declarat̄ sic. Qn̄ aliq̄d
ordinat̄ ad duos fines: p̄ncipalē. s. ⁊ min⁹ p̄ncipaleʒ.
rōnabile est vti illo eo mō quo magis valet ad fineʒ
p̄ncipalē: lʒ p̄ hoc aliq̄d detrahat̄ fini min⁹ p̄ncipali.
Exēplū cibus valet ad duo. s. ad delectationeʒ q̄ est
minus p̄ncipalis: ⁊ ad nutritionē que est magis p̄nci
palis s̄m recreationē: ⁊ ꝯueniēs est vt aliq̄s vtatur ci
bo eo mō quo magis expedit nutritiōi: lʒ in h̄ detra/
hat̄ delectationi: ita ꝯctus iste m̄rimonii: ⁊ est ad bonū plis vt ad finē principalē: ⁊ ad vitādū fornicatōeʒ
vt ad finē minus p̄ncipalē. ꝑ s̄m rectā rōnē debēt cō/
trahētes sic cōmutare vt cōmutatio plus valeat ad p
creationē plis: lʒ minus valeat ad illā redditioneʒ.
Sed hoc fit in cōmutatiōe vnius corporis viri p plu
ribus corpibus mulierū. Et sic h̄ absolute faciēdum
est in casu necessitatis: qꝛ qn̄ ē valde necius finis p̄n
cipalis: negligēdus est finis min⁹ p̄ncipalis. ℭ Et ex
hoc pʒ q̄uo ex parte partiū est iustitia: qꝛ s̄m rectam
rōnē vtraq̄ ps dʒ velle aliq̄d de iure suo dimittere i
E cōmutādo ⁊ recipiēdo ꝑmutationē in cōparatiōe ad
finē minus p̄ncipalē: vt recipiat equalēs in compara
tione ad finē magis p̄ncipalē quē plus dʒ eligere: lʒ
debeat cōmutari aliq̄d de aliquo q̄d esset sibi debitū
a.l. detrimētum. determinatū remittere. ⁊ q̄nq̄ est necesse in aliquo
casu: qn̄. s. ad talē remissioneʒ tenet̄ ⁊ cōplere lʒ ⁊ dʒ
qn̄ a superiori est hoc ordinatum. Hoc patet gen̄. 16.
qꝛ coegit Sarra Abraam vt intraret ad Agar ancil/
lam suā: vt vel sic haberet filiū de ancilla quē de ipsa
hēre non poterat. ℭ Si obiicit̄ ꝙ pro tpe moderno
esset bigamia illicita. R̄ndeo ⁊ si illicita sit: eo ꝙ pro
nunc nō est a legislatore dispensatū: imo reductum
est ad illud legis nature. Erūt duo in carne vna per
xp̄m. Math. 19. tn̄ loquēdo de iustitia ex pte ꝯhētiū
⁊ ꝯctus ē modo nō est illicita. Sed pro tāto est illi-
cita: qꝛ nūc nō est necessari⁹ ille finis minus p̄ncipa/
lis: eo ꝙ multi vacāt ꝑnātioni fideliū: qꝛ fides multi
plicata est. Cessante igit̄ necessitate detrahēdi aliq̄d
scd̄o fini: ꝑ necessitatē primi finis: seruādus est con
tract⁹: ita vt seruet̄ ibi iustitia respectu vtriusq̄ finis
s. ꝙ vnus habeat tm̄ vnā: ⁊ ecōuerso. ℭ Si tn̄ cōtin/
geret casus per bellū: vel cladē: vel pestē: ꝙ multitu/
do viroꝝ caderet: ⁊ multitudo mulierū remaneret:
F posset tūc bigamia esse licita cōsiderādo p̄cise iusti/
tiā ex pte cōmutātiū: ⁊ deberēt ex pte sua velle sic cō
mutare mulieres cū viris plus pro minori quātū ad
scd̄m finē: lʒ pro eq̄li quātū ad primū finē nec defice
ret ibi nisi cōpletio iustitie que ē ex approbatiōe diui
na: que forte tūc fieret ⁊ ecclesie sp̄aliter reuelaret̄.

Ad argumenta. ℭ Ad p̄m dico si
cut dictū est sup
di. 17. ꝙ aliq̄d est de lege nāe dupl̄r. s. p̄ q̄d est veruʒ B
practicū simplr̄ notū lumie rōnis nālis: ⁊ ita potissi/ a.l. ibi.
mū gradū tʒ p̄m̄ practicū notū ex terminis. scd̄ʒ gra
dū tʒ cōclusio demōstrata ex talibus p̄ncipiis. Scd̄a
rio aūt ē d̄ lege nāe q̄d regulr̄ cōsonū est legi nāe pri
mo mō dicte. Circa primū nulla cadit dispensatio. ⁊
iō eius oppositū semp vr̄ esse pctm̄. Circa scd̄m i ca
su cadit dispensatio in quo cōuer oppositū vr̄ cōsonū
legi nature. ⁊ precise isto scd̄o modo ē monogamia
de lege nature: ⁊ bigamia cōtra illā: ⁊ sic cōcedo pro
bationes illas gen̄. 2. ⁊ glo. gen̄. 4. Nec seq̄tur tn̄ ex
hoc ꝙ in casu oppositū non possit esse licitū: imo in
casu est necessariū p̄cipue ꝯsiderando iustitiā ex pte
cōmutationis ⁊ cōmutantiū: qn̄ ꝑpter necessitatem
recta ratio dictat illo modo debere cōmutationem
fieri: ⁊ qn̄ preceptū diuinū ad est Uerūtn̄ de lamech
absolute cōcedi pōt ꝙ peccauit mortalr̄. qꝛ ꝯ legē na
ture: lʒ scd̄o mō ⁊ nō in casu in quo recta rō dictaret
illā legem reuocandā: nec supior dispēsauit imo fuit
oppositū vtriusq̄. ℭ Ad 2ᵐ dico ꝙ nūq̄ fuit ex pte
iustitie inter cōmutātes sic cōmutare vt minus eue/
niret finis p̄ncipalior: ⁊ magis eueniret finis minus
p̄ncipalis: qꝛ finis principalis est magis intendēdus
sed bigamia magis esset ad finem minus principaleʒ:
⁊ multo minus ad finem principaliorem: qꝛ eadem
mulier infra idem tp̄s a pluribus viris ip̄regnari nō
posset. ℭ Ad argumētū in oppositū: lʒ de aliquibus
scis patribus p̄sumat̄ ꝙ in ꝯtrahēdo bigamiā nō pec
cauerint: qꝛ vtraq̄ rō ꝯtrahendi ibi cōcurrit. s. neces
sitas ꝑ quā iuste erat sic ꝯhendū: ⁊ auctoritas diuina D
approbās ⁊ p̄cipiens. Tn̄ si aliqui sine istis causis vel
altera earū contraxerint nō est mihi incōueniens ꝙ
mortaliter peccauerint: qꝛ non reputo eos fuisse tūc
confirmatos. Questio. II.

Ad secūdū arguit̄ ꝙ sic: qꝛ
s̄m Hier̄ᵐ i epi
stola ad Oceanū. ⁊ ponit̄ di. 26. c. i. Uni
us vxoris virū. i. monogamum post ba
ptismū. Si an̄ baptismū cōiugē habuit
q̄ habuit virū nō iputat̄ ei cui p̄sus nouo nec stupra
nec alia q̄ an̄ fuerāt obsunt. ℭ P̄. di. 50. h̄. Siq̄s vi/
duā. ⁊ hoc in glo. ꝙ si an̄ baptismum occidit post ba
ptismū pōt ꝑmaneri. ꝑ a sīi de bigamia ante baptis/
mū. ℭ Cōtra. Aug⁹ sup ep̄laʒ ad Titū ⁊ ponit̄ di. 26.
c. 2. acutius intelligunt q̄ nec eū qui cathecuminus
vel pagan⁹ an̄ baptismū habuit vnā ⁊ post baptismū
aliā ordinādū censuerūt ℭ P̄. ibidē. c. vna tm̄. ⁊ est
Ambr̄. de offi. ante baptisma iterata coniugia p̄roga
tiue ordinationis impedimenta generant.

Hic sunt duo vidēda. ℭ p̄ q̄d tenen
dū. ℭ 2ᵒ ꝑpter quam
cām. ℭ De p̄mo ꝯcordāt oēs ꝙ bigamus siue ante
baptismum siue post est irregularis. sicut habet̄ exp̄s
se per. c. allegata ad oppositum. homicida tn̄ an̄ ba- A
ptismū post baptismū nō est irregularis: sicut habet̄
exp̄sse in glo. di. 50. Siquis viduaʒ. vbi glo. sup illud
verbū. Post baptismū. arguit a ꝯrio sensu. ꝑ si an̄ ba/
ptismū ꝯscius est homicidii non obest. Q̄d aūt dicit̄
ab aliq̄b⁹ nullū posse ꝯhere irregularitateʒ an̄ baptis De. ꝗli. 6. q. 20.
mū. cuius rōnē assignāt: qꝛ tūc non pōt aliq̄d habere
p̄uationē qn̄ nō est natum hēre habitū: sicut catulus
ante nonā diē nō pōt eē cecus. sed ante baptismū nō
est hō capax ordinis. probat̄ extra de p̄sbytero non
baptizato. c. siquidē p̄sbyter nō fuerit baptizatus ba-

puizet: ⁊ postea ordinet. Et quo patz q nihil recepit prius qui videbat ordinari sacerdos. nã si recepisset ordinẽ nõ esset postea reordinandus: sicut hr̃ extra de

Cap. vnico.

clerico per saltũ promoto. vbi dr̃ q recipiẽs ordinez posteriorẽ sine priori. recipiat postea ordinẽ pretermissuz nõ iterãdo posteriorẽ prius receptũ. ¶ Sz hec rõ nõ vz: q2 ⁊ si priuatio non possit inesse alicui nisi qd natũ est hr̃e habitũ: tñ ĩpedimẽtũ habendi hitũ pro tpe quo deberet inesse põt pcedere tps habẽdi habitũ: sicut pz in exẽplo adducto: q2 catulus añ nonam diẽ pt hr̃e aliqd ĩpedimẽtũ ne hẽat visuz tpe quo sibi cõpeteret. ¶ Irregularitas aũt nõ est priuatio proprie eius qd est hr̃e ordines: sed magis inordinatuz vt nõ ĩtelligat negatiue sz priuatiue: sz magis est ĩpedimẽtũ ne qs sit capax ordinis pro tpe quo sibi cõpeteret. ḡ pt eẽ añ baptismũ. Esto ẽt q priuatio nõ possit inesse tñ cã priuationis põt inesse qñ hitus nõ est natus

B

inesse ⁊ ita hec irregularitas. que est cã priuandi vel carendi ordine pro tempore congruo.

De secundo aliud est loq̃ de cã ɔgruitatis: ⁊ de cã necitatis. nã cã q̃re ɔgruit bigamuz arceri ab ordinib⁹ sacris: vna cõiter põit ab oib⁹ defect⁹ sacri: quã tãgit Aug⁹ di. 26. c. ii. acutius. ⁊ Amb. ibidẽ. c. vna. Et arguit sic.

Vid. tb. ⁊ ri. ⁊ alios distĩ. 27. huius.

Sacerdos tãq̃ xpi vicari⁹ in ecclia repñtãs psonaz xpi non dz hr̃e aliquid repugnans xpo ĩ cõparatione xpi ad ecclĩaz ⁊ ecõuerso. nũc aũt xps ẽ vnicus sponsus vnius ecclie: ⁊ ecclesia est vnica spõsa vnici sponsi xpi. ḡ habens oppositũ huius nõ recte significat vł repñtat xpm in ecclia: sed bigamus qui habuit duas vel vnã que fuit duorũ hz aliqd repugnãs isti coniũctioni xpi ⁊ ecclesie. ḡ. ¶ Sed querendo cãm necessitatis ppter quã iste necessario excludit ab ordinibus. Est duplex opinio. vna q2 p baptismuz deletur

Bern. hel. in decr. di. 26. sup. c. deinq̃.

pctm̃ ⁊ seq̃la pcti pprie. bigamia aũt nec ẽ pctm̃ nec pprie sequela peccati. Et p hoc videt ad illd de homicidio cõmisso añ baptismũ: q2 nõ est sile. illud enĩ est sequela peccati vel pctm̃ maxie si peccet in occidendo. ¶ Sed qd si occidat iuste sicut iudex. ḡ illud homicidiũ nõ delet quãtũ ad irregularitatẽ. ¶ Hoc concedit vnus glosator ⁊ irrõnabiliter: q2 tunc esset melior conditio peccãtis q̃ nõ peccantis in sili actu. Alij dicunt q istud homicidiuz est pctm̃ hoc modo. q2 esset peccatũ nisi esset p circũstantias aliq̃s excusatũ. iõ ex se non erit genus actus pcti. ¶ Si querit. quare ergo baptismus nõ tollit penas istius mortalitatis q̃ sequit peccatũ mortale vel originale: ¶ R̃ñ

Basian⁹ glosator vt notatur l dec. di. 50. sup. c. sup viduã sup illo verbo post baptismũ.

det: q2 nõ sunt sequela pcti proprij. Stat igit tota rõ in hoc q baptismus delet oẽ pctm̃ pprium: ⁊ qd natũ est esse peccatũ ex gñe actus nisi circũstãtie ĩpedirẽt: ⁊ sequelas ad istud: nõ aũt tollit q neutro mõ ẽ peccatũ pprium vel sequela: ⁊ sic est bigamia. ¶ Cõtra hoc. esto q bigamus peccet in bigamia: puta in ɔhẽdo illicite sequeret cũ ille ɔctus sit pctm̃ vel annexũ pctõ q deleret. ¶ P̃. Aug⁹. in illo c. acutius. Femina si cathecumina viciata est nõ põt post baptismũ inter dei ṽgines consecrari. ⁊ tñ possibile est illã corruptionẽ añ baptismũ fuisse pctm̃ ḡ non delet p baptismũ quãtũ ad penas pprias correspõdẽtes sibi. ¶ P̃. si ex ista cã esset necessario irregularitas in bigamia: q2. s. nõ est peccatũ nec sequela: ecclia nõ posset istaz

Nicola⁹ furiosus vt nõtur l dec. di. 50. super. c. Quiq̃.

irregularitatẽ tollere: q2 nõ põt tribuere bigamie q sit ex se pctm̃ vel sequela peccati. ¶ Alia opinio dic̃ q sicut aliq̃ est infamia ɔñs actũ ex nã actus. aliqua ɔñs actũ precise ex statuto ecclesie. ⁊ primã non põt ecclesia nec sacrm̃ ecclie tollere puta baptism⁹. Secũdã põt. ita ⁊ de irregularitate nũc aũt bigamia nõ ex statuto ecclie sed ex defectu significationis inducit irregularitatẽ: q2 bigamus non repñtat xpm vt ẽ spõsus ecclie quõ sacerdos dz repñtare: vel saltẽ nõ hr̃e aliqd repugnãs illi repñtationi. homicidiũ aũt non inducit irregularitatẽ nisi ex statuto ecclie: iõ p sacrm̃ primũ ecclesie. s. baptismũ tollit: ⁊ aliud non. ¶ Contra si irregularitas bigamie cẽt ex aliquo priori q̃ ex statuto ecclie: ecclia nõ posset ibi dispensare. Cuius oppositũ habet di. 34. Lector. vbi papa Martinus concedit lectorẽ qui duxit viduã posse in subdiaconũ pmoueri: sed nõ vltra. Sz glosa dicit ibi q papa dispẽsat. ¶ Cõtra. Aplĩs. 1. Thimo. Vni⁹ vxoris virũ ⁊ c. Et dicit Inno⁹ tenẽ ɔriũ. q2 nõ lz dispẽsare

Cap. 3.

cũ bigamo: vt hic extra de bigamis Nuper Et idem Martinus hic dicit dist. 50. Si qs viduã. Lucius tñ dispẽsauit cuz Panormitano epõ qui fuit bigamus. Sz q̃dã gl. ista cõcordat. s. q ĩ pmitiua ecclia subdiaconat⁹ nõ erat ordo sacer: ⁊ iõ Martin⁹ ɔcedit bigamũ fieri subdiaconũ: sz nõ vltra ascẽdere. Dispensationẽ ɔ glosam istã cuiusdã q̃ dicebat Nicola⁹ furiosus. hr̃t aliq̃ libri di. 50. Quicq̃d sit hoc saltẽ lz ecclesia. s. nec ad diaconatũ nec ad sacerdotiũ cũ bigamo dispẽsari lz. Nec factũ Lucij quãtũ ad epm̃ panormitanũ reprobat in hoc quasi fecerit aliqd qd facere nõ potuerit: sed q hoc non decuit nisi ex magna causa.

Bernardus extra d bigamis sup. c. super eo.

a. l. q̃cũq̃.

¶ Dico ergo q cã irregularitatis nõ est nisi ex statuto ecclie. Sed quare regulr̃ illa pena de homicidio

C

ppetrato remittit in baptismo: ⁊ hec que ex statuto ecclie sequit bigamiã non remittit: cã nõ est nisi statutũ ecclesie volẽtis istã penã remitti ⁊ nõ illã. Ista aũt ordinatio ecclie rõnabilis est ex hoc q iste homicida non est inhabilis ad ordines nisi pp horrorẽ sanguinis effusi pp quẽ horrorẽ dauid fuit phibitus edificare tẽplũ dño. 2. Regũ. Iste aũt horror tollit ĩ baptismo q2 psupponit q de lupo factus sit agnus. Sicut ⁊ paulus ante baptismũ psecutor post baptismũ factus est ouis ⁊ pastor. Cũ igit in baptismo cesset cã illius ĩhabilitatis. dz cessare ẽt effect⁹: sed cã inhabilitatis in bigamo ad ordines nõ cessat in baptismo: q2 semp remanet defectus sacri. i. significatiõis que reqrit in sacerdote repñtãte psonã xpi in cõparatõe ad ecclesiaz: ideo nec ibi tollit effectus nisi postea p specialẽ dispẽsationẽ. ¶ Ad argumẽta ad primũ. vel Hieronym⁹ negat sicut cõiter canoniste negãt eũ tenẽtes Augustinũ. vel põt exponi. Crimina nõ obsũt quantũ ad gratiã recipiẽdã. obsunt tñ quãtũ ad gradũ dignitatis in ecclia habẽdũ. hec aũt distinctio accipit ex illo. c. Ambr. vna. ¶ Ad secũdũ non est sile de irregularitate ista ⁊ illa. cuius causa dicta est ĩ solutione questionis.

Cap. 7.

Questio. III.

De repudio. Quero vtrũ in lege moysaica fuerit licitum repudiare vxorem? Q2 sic. Deut. 24. Si accepit hõ vxorez ⁊ nõ inuenerit graz añ oculos ei⁹ pp aliq̃ feditatẽ scribet ei libellum repudii ⁊ dabit in manu eius ⁊ dimittet eaz de domo sua. ¶ P̃. Malach. 2. Cum odio habueris vxorẽ dimitte eã dicit dñs de⁹ israel. ¶ P̃. extra de reg. iu. p q̃s cãs aliqd nascit per easdem dissoluit: sed mrimoniũ nascit per cõsensuz mutuũ. ergo dissolui põt per dissensuz mutuũ. ¶ P̃. di. 34. si cuius. Si in clericatu marito ɔstituto vxor adulterauit dato repudio eã dimittere dz. ergo repudiũ vxoris est licitũ etiã in lege euangelica. ¶ Contra. q2 vr̃ esse cõtra legẽ nature quã pmulgauit adaz

Gen. 2. adherebit hõ vxori sue. ex q̃ xp̃s ɔcludit. qđ ergo deus coniũxit hõ non sepet. ¶ P. ɔctus mr̃imonij ẽ essentialr datio ptãtis ppriĩ corpis alteri irreuocabiliter pro ptãte corpis illius alterius. g̃ nulla accõmodatio vel datio ad tp̃s põt esse mr̃imoniũ: sed si repudiũ lz: talis ɔct⁹ non est nisi ad tp̃s: qr si perpetuo fuisset. g̃ repudiata maneret vxor: ꝛ tũc illicite dimitteret. sequitur ergo ꝙ si repudiũ fuit licitũ ĩ lege mosayca: ꝙ ibi nullũ fuit mr̃imoniũ. ¶ P. nũꝗ̃ licuit mulieri repudiare virũ: ergo nec econuerso cũ ɔ̃tuz ad ea que sunt coniugij ad paria iudicentur.

Ric. pñ. dis. or. 3. q. j. **Hic dicitur** ꝙ repudiatio vxoris ẽt in lege mosayca fuit illicita qđ pbaẽ p̃ auc̃te xp̃i reprobãtis illã Matth. 19. Dico vobis ꝙ q̃cũꝗ̃ dimiserit vxorẽ suã excepta cã fornicatiõis mechatur. ꝛ qui duxerit dimissaz mechatur. ¶ Probaẽ h̃ ẽt p rõnẽ quã xp̃s pro se adducit q̃ ẽ talis. a principio coniũxit deus masculũ ꝛ feminã ɔctu mr̃imonij: vt pz ex verbo ade. ꝛ infert xp̃s. g̃ qđ de⁹ coniunxit hõ non sepet. ¶ Probaẽ tertio ex rñsione xp̃i ad. q. phariseoꝝ. cum eni3 obijcerẽt. cur g̃ mãdauit moyses dare libellũ repudij ꝛ dimittere: ait illis: Qm̃ moyses ad duritiã cordis vestri pmisit dimittere vxores vestras. hoc aũt ab initio nõ fuit sic. ꝛ gl. interli. super illud. pmisit moyses nõ deus. ꝛ dicit gl. ꝙ fuit cõsiliũ hoĩs non dei impiũ. ꝛ magi. z. c. huius di. hoc fuit a moyse pmissuz nõ vt concederet diuortiũ sed vt tolleret homicidiũ. ꝛ Aug⁹ in lib⁹ de sermone dñi in mõte. non q̃ precepit dari libellũ repudii: h̃ precepit vt vxor dimittaẽ: sed qui dimiserit inq̃t det libellũ repudij: vt iracundiã temerariã eijciẽdi vxorez libelli cogitatio tẽperasset. qđ intelligi põt eo mõ quo Amb. precepit Theodosio. nãꝗ̃ pp quandã crudelitatẽ ex precepto eius ĩpetuoso perpetratã voluit Ambr. vt ipse legẽ conderet ne quis minister precepta eius crudelia infra triginta dies exequeretur: si forte infra tp̃s illud ira eius quiesceret ꝛ sniam tẽperaret. ꝛ subdit Aug⁹ vbi prius. q̃ prius dimittẽdi q̃sinit morã sig̃nit quãtũ potuit duris hoĩb⁹ se nolle dissidiũ. ¶ P. extra de diuor. repudiũ vxoris veritas in euãgelio reprobauit. ¶ Alia opinio dicit ꝙ datio li-

Ric. vbi. s. belli ꝛ repudiatio vxoris licita fuit p tp̃e legis moysi: qr moyses promulgauit legẽ dei. ꝛ ideo quos ipse ɔiunxit vt legislator ꝛ pnũciauit ꝛ deus coniunxit. ꝛ quos separauit deus sepauit. deus aũt põt separe matrimonialr coniũctos. ¶ P. s̃m Aug^m in epl̃a prima ad Hiero^m. ꝛ ponit ĩ cañ. di. 9. Si ad sanctas scripturas admissa fuerit officiosa mẽdacis q̃d in eis remanebit auc̃tis: quasi dicat nihil. ꝛ rõ est: qr quecũꝗ̃ auctoritas adducaẽ ad repellẽdũ heresim: videbiẽ illđ esse dictũ mẽdaciter iocose: sicut ꝛ illud alibi. g̃ a sili in scriptura nulla auctoritas pceptiua auc̃tẽ habebit ꝛ cõsilr de consilijs si aliqđ consiliũ datũ in scriptura non esset salubre vel vtilius ad seruãdũ nulla eẽt auctoritas obseruatiõis in scriptura. g̃ a simili si aliqua cõcessio sit in scriptura de aliquo illicito sicut ista: sequiẽ ꝙ nulla concessio simplr auc̃tẽ habeat ꝙ cõcessum sit licitũ ¶ P. lex iusta nõ dz directe dare occasionẽ peccandi mortalr: sed ista concessio videbaẽ directe esse occasio iudeis dimittẽdi vxores: si enim h̃ non fuisset scriptũ non magis dimisissent. ꝗ̃ p̃tes an legẽ moysi. ergo vel hoc nõ erat peccatũ mortale vel lex nõ erat iusta. ¶ Modus conueniẽs quo ista opinio teneri posset est iste. cõpleta iustitia nõ est in ista cõmutatione vel cõtractu mr̃imoniali nisi ex ratificatione diuina. lz ante iam inueniaẽ illud qđ sufficit ad iustitiã ex pte cõmutationis ꝛ cõmutãtiũ ꝛ q̃ñcunꝗ̃ talis iustitia inueniri põt in cõmutatione rõnabile est deũ ratificare eã. sed sicut cõmutatio corpis viri pro plurib⁹ corporibus mulierũ est iusta qñ talis cõmutatio est necessaria ad pcreationẽ plis. ꝛ ideo tũc iuste deus dispẽsauit ꝛ approbauit bigamiã pp maius bonũ proueniẽs ꝗ̃ eẽt ex alia pte cõmutãdo vnicũ pro vnico. ꝛ cõmutãtes deberẽt sic velle cõmutare s̃m rectã rõnẽ. ita in pposito pp maius malũ vitãdũ ꝗ̃ sit bonũ indissolubilitatis coiugij põt deus dispẽsare vt fiat ɔctus ad tp̃s donec mulier displiceat viro: ꝛ in hoc saluaẽ iustitia aliq̃liter: qr nõ tm̃ pp maius bonum cõsequẽdũ. sed ẽt ppter maius malũ vitandũ debẽt ptes velle sic cõmutare: maius aũt malũ est vxoricidiũ ꝗ̃ dissolubilitas: qr illud eẽt magnũ malũ pene vxoris interfecte. ꝛ graue malũ culpe interficientis: ꝛ eẽt malũ toti reipublice: qr occasio cõtinue discordie ꝛ pugne pp̃ter irã parẽtũ vxoris ad interfectorẽ. ꝛ in hoc continua familie dissipatio: qr viro interfecto ab aduersarijs vel a lege destrueret familia eius ꝛ educatio plis. Sic ergo posset dici ꝙ sicut deus dispẽsauit in bigamia pp maius bonũ: ita cũ ista gẽte in repudio pp̃ter maius malũ vitandũ. ꝛ tũc ad illa que adducuntẽ pro prima opinione potest dici ꝙ christus promulgauit illud pro tp̃e legis sue. s. euãgelice: ita ꝙ sicut ip̃e reduxit mr̃imoniũ eo mõ quo institutũ fuit in lege nãe: vt. s. esset vni⁹ cuz vna: cũ tñ in lege mosayca eẽt licita bigamia. ita ẽt reduxit mr̃imoniũ simplr pfectũ. i. indissolubile pro lege

B sua sicut institutũ fuerat in lege nãe. ꝛ ita irritat pro lege sua ɔctũ illũ q̃ licuit pro lege mosayca q̃ erat accõmodatio corpoꝝ ad tẽpus ad pcreationem plis. quousꝗ̃. s. mulier esset gratiosa in oculis viri: sicut ꝛ multas alias impfectiões licitas sub moyse euacuauit xp̃s reducendo ea q̃ erãt pmansura ad pfectiões in lege sua. ¶ Ad pbationẽ ergo xp̃i pz ꝙ loquiẽ p lege nature: ꝛ in hoc sufficienter refellit phariseos ꝙ ipsi non obseruabãt mr̃imoniũ sicut erat in lege nãe ꝛ ostendebat se rõnabilr statuere inseparabilitatem pro lege sua. qr hoc cõsonũ est pme institutõi in lege nature. ¶ Ad aliud de rñsione xp̃i ad phariseos. ad duritiã cordis vestri pmisit: qđ multi põderãt ꝙ fuerit tãtũ pmissio non ɔcessio. Dico ꝙ xp̃s pmisit. i. intelligit ꝙ moyses hoc nõ p̃cepit nec ɔsuluit nec approbauit: sed tñ ꝗ̃ ex q̃dã necessitate licitũ non phibuit: nec hec est solũ pmissio: sed dissimulatio cuiusdã illiciti. hoc enim nihil aliud est dicere ꝗ̃ ꝙ moyses pmitteret ire ad dãnationẽ: ꝛ nõ nũciaret eis ꝙ ista eẽt via dãnationis: imo magis insinuaret eis oppositũ: qđ nullus iuste legislator põt ẽt facere in legibus humanis q̃ multa mala dimittũt inulta s̃m Augustinũ. j. de li. ar. ꝛ si eni3 legislator nõ puniat omne malũ ꝛ ita pmittit: qr non punit. tñ nullo mõ in lege sua illud ɔcedit. Uñ iniusta esset lex humana vel ei⁹ lator q̃ vel que scriberet aliq̃d qđ esset ɔ illam legẽ. ¶ Qđ aũt addiẽ ibi. ad duritiã cordis vestri. nõ ɔcludit hoc eẽ illicitũ: qr frequẽter duritia subditoꝝ ẽ cã vt aliq̃d relaxeẽ eis qđ alr eẽt eis vtile nõ relaxari si essent tractabiles. sicut p̃latus videñs collegiũ pnũz ad aliq̃d: cuius oppositũ eẽt honestius ꝛ vtilius fuare. ꝛ si posset illud oppositũ statuere vtiliter si subditi essent faciliter inclinabiles. pt tñ nõ statuere vel si statutũ est relaxare vere põt: ꝛ hoc iuste ne stãte illo ipsi multiplicius peccent. ¶ Ad illas glo. prima videẽ negãda: qr moyses vt legislator nõ erat nisi p̃co dei. Sed qui vult exponere illaz põt dicere nõ deus

Nõ pũctum subtilẽ.

S. bo. in pñ/ti. di. or. 3. q. j. z. 2.

C

A

s.imediate ꝑcipiẽdo moysi licet alia ꝑcepta. Uñ nun/q̃ in q̃tuor ꝑmis libris legis inueniť deũ hoc ꝑcepis/se moysi nec alij. iõ istud magis ꝑcise moysi est ĩputã/dũ sicut oĩa que sunt in Deutero. ⁊ nõ alibi q̃ʒ illa q̃ alibi locutus est deus ad moysen. ⁊ hec rõ congrua: qꝛ laxationes ꝑtinẽtes ad industriã humanã de⁹ nõ ita voluit ponere in scriptura tanq̃ a se ꝓlatas sed sicut a seruis suis: vł ꝓ sublevationeʒ laboris moysi q̃ tota die sedebat ad iudicãdũ populũ deus nõ per se imediate expssit: sed iethro cognat⁹ moysi tanq̃ ad humanã industriã ꝑtinẽs expssit. ℂ Ad aliã glo. faci/le est videre qꝛ nihil dicit ꝯ opinionẽ istã: verũ est. n. q̃ nõ fuit dei ꝑceptuʒ dimittere: sed si dimitteret q̃ daret libellũ repudij: sed fuit cõsiliũ hoĩs nõ sicut ho/minis sed sicut ꝑconis legis diuine. ℂ Ad illud Au/gustini. concedo q̃ ex mora illa quã iniũxit in scribẽ/do libellũ insinuauit q̃ absolute displicebat sibi di/missio illa. nõ solũ ğ tũc faciebat melius qui non di/mittebat q̃ qui dimittebat: sed qui dimittebat facie/bat male: sed non ita male q̃ peccaret mortalr ꝯtra mr̃imoniũ sicut fecisset si nõ fuisset licẽtiatus ꝑ legẽ. ℂ Ad istud de diuortijs patet in primo. verũ est eñ q̃ christus reprobauit pro tempore legis sue.

Jn solone ꝑ. org^n ꝑ^e op. supra.

Ad argumenta ꝑncipalia. ℂ Ad ꝑmã pteʒ ad ꝑ^m pʒ ex solone. ℂ Ad 2^m cõcedo q̃ mr̃imoniũ simplr̃ est obligatio ꝑpetua: sed mr̃imoniũ s̃m q̃d põt eẽ ob/ligatio ad aliq̃d tpˀs lʒ nõ perpetua: ⁊ sic ꝯcedo q̃ in lege mosayca nõ fuit aliq̃d mr̃imoniũ simplr̃ nisi ali qui forte vltra ꝑfectionẽ legis voluissent se obligare ꝑpetuo: q̃d nõ oportebat inquãtũ ꝯtrahebãt cõiugiũ in illa lege. ℂ Uel posset dici q̃ si tũc fuit mr̃imoniũ simplr̃: ⁊ ita obligatio indissolubilis vera est nisi legis/lator reuocaret vel dispẽsaret: dispẽsauit aũt qñ mu/lier nimis displicebat viro vt timereť vxoricidiũ: sic dcm̃ ẽ supra de mr̃imonio rato nõ cõsumato q̃d dis/soluiť ꝑ religionis ingressuʒ: ⁊ tñ fuit simplr̃ mr̃imo/niũ: nõ tñ accõmodatio ad tpˀs: sed legislator dispẽ/sat in tali casu ꝑꝑ maius bonũ ꝯsequẽdũ: h̃ aũt ꝓpter maius malũ vitãdũ. ℂ Ad illud nõ ẽ sĩle: qꝛ nõ est si/milis rõ dispensandi. nõ. n. tñ timereť si mulier odi/ret virũ sicut ecõuerso: qꝛ ipse seruus cohibet a vindi/cta exteriori magis q̃ virũ. ℂ Qui vult tenere ꝑmaʒ opinionẽ ad argumẽta i oppositũ põt faciliter rñde/re ad illas auctes Deut. ⁊ Malach põt dici q̃ sunt ꝑ/missiões minoris mali: sed nõ peccati mortalis ne. s. graui⁹ pctm̃ mortale eueniat. ℂ Ad scd̃ʒ illa regula ꝑcise vera est de dissolubilib⁹ cuiusmodi nõ est obli/gatio ista. posset ẽt dici ad minorẽ q̃ obligatio ista i/nasciť ex volũtatib⁹ ꝯhẽtiũ tanq̃ ex cã instr̃ali ꝑnci/paliter aũt ex ordinatione diuina: ⁊ illa regula dʒ in/telligi tñ de causis instr̃alibus. vñ ex cã ꝑncipali con/cludit Christus Matth. 19. inseparabilitatẽ dicens. quos deus coniunxit homo non separet.

ℂ Nunc superest attendere ⁊c.

Distinctio. XXXIIII.

Circa istam 34^{am} dis. q̃/ro. Utrũ im/potẽtia ad actũ carnalẽ ĩpediat matri/moniũ simplr̃: q̃ nõ: qꝛ hoc nõ est nisi qꝛ ꝯtrahẽdo obligat se ad actũ illũ: sʒ hoc est falsuʒ: qꝛ põt ꝯtrahere cũ volũ/tate intrãdi statiʒ religionẽ. ℂ ꝓ. sequereť q̃ senex esset ineptus ad ꝯhẽdũ mr̃imoniũ. cuius oppositũʒ tʒ ecclesia que patiť talia cõiugia. ℂ ꝓ. maleficiũ nõ est impedimẽtũ ꝑpetuũ. põt eniʒ ꝑ destructionẽ ma/leficij maleficiatus curari: sed ĩpotẽtia tpˀalis nõ ĩpedit: ergo saltẽ ĩpotẽtia ꝑ maleficiũ nõ ĩpedit mr̃imoniũ. ℂ Cõtra. 33. q. j. si ꝑ sortiarias. Jtẽ extra de frigidis ⁊ maleficiatis. c. vltio. ⁊ c. q̃ sedẽ. qui impotentes sũt ad ꝯhẽdũ mr̃imoniuʒ apti minime reputantur.

Hic primo de ꝯne vidẽduʒ est in gnãli. 2^e de duplici ĩpotẽtia in spẽ/li. ℂ Jn gnãli oĩs ĩpotẽtia simplr̃ ⁊ ꝑpetua cui. s. sub/ueniri nõ põt ꝑ nãm vel artẽ si ꝑcedat matrimoniuʒ simplr̃ ĩpedit ꝯhẽdũ ⁊ dirimit cã ꝯctũ. ⁊ ad h̃ est tri/plex rõ ex nã istius ꝯctus. prima qꝛ iste ꝯctus est da/tio ptãtis corpoꝝ ad talẽ actũ si petať: sed iste nõ hʒ ptãtẽ ad talẽ actũ. ğ nihil tale põt dare: ⁊ ita nec ꝯhẽ. a

ℂ ꝓ. in ꝯctu isto obligat se ad actuʒ istũ si petať: sed hmõi actus est sibi impossis ẽt si petať. ergo obligat se ad ĩpossibile: obligatio autẽ ad ĩpossibile est nulla ex lege diuina. ğ lex diuina nõ approbat talẽ obliga/tionẽ. ğ nulla est. ℂ ꝓ. alia ꝑsona intẽdit cõmutare ptãtẽ sui corpis ꝑ ptãte corpis alterius. ğ credit aliũ ecõuerso posse cõmutare: sʒ nõ põt. ğ hic est error ꝑti/nẽs ad aliq̃d q̃d est ꝑ se req̃situ ad ꝯctũ: talis aũt er/ror facit ꝯctũ nullũ: sicut dictũ ẽ supra di. 3. q. j. ℂ Si aũt talis ĩpotẽtia seq̃tur mr̃imoniũ cõsumatũ non di/rimit: qꝛ iã ptãs est tradita vere. ⁊ ille cui fuit tradi/ta missus fuit in possessionẽ. ğ nõ põt reuocari ꝑ aliq̃d ĩpedimẽtũ superueniẽs. si autẽ tale ĩpedimentũ ve/niat inter matrimoniũ ratuʒ ⁊ ꝯsumatuʒ. dubiũ est an dirimat. 33. q. j. ꝑmũ. c. videť dicere partẽ negati a.l. affirma/uã. cõiugiuʒ cõfirmať officio. ⁊ sequiť post. anteq̃ cõ tiuam. firmeť ĩpossibilitas officij soluit vinculũ. ℂ Contra/rium vr̃ qꝛ iã data est ptãs: ⁊ si ĩpedimẽtuʒ vsus acci/dat nõ ꝑꝑ hoc rescindi põt datio prior lʒ difficile est iudicare si nõ ꝑcederet ratuʒ an ꝑcederet cõsumatũ nisi forte esset ablatio alicui⁹ ptis necessarie ad actũ illum tpˀe illo interueniens ℂ De scd̃o duplex ẽ ĩ/potẽtia in genere. nãlis ⁊ casualis. nãlis in viro ẽ fri/giditas vel mutilatio ptis neccĩe: in muliere artatio. b casualis ẽ ꝑ maleficium. ĩpossibilitas ꝑme satis patʒ. scd̃a sit ꝑ malignos spũs qui hñtes pactiones cũ ho/minib⁹ seruãt ꝓmissa. nõ qꝛ veraces: sed vt alij eis adhereãt. qꝛ si nulla pacta seruarẽt nulli eis seruirẽt: Nõ pũctuz. ⁊ vt illi q̃bus seruãt ꝓmissa eos colant. nã ex supbia sua ꝑcipue appetunt honores diuinos. deus ẽt ꝑmit/tit eos exercere ptãtẽ suã ad ĩpediẽdum aliquos ab aliquib⁹ actibus in quos possent si nõ essent impedi/ti: ⁊ hoc vel ꝓpter peccata eoꝝ vel ꝓpter aliquã aliã causam occultã. ⁊ hoc modo maga hñs pactum cuʒ demone ꝓcurat ab eo vt istũ impediat a tali actu cũ tali muliere q̃diu tale maleficiũ ꝑseuerat: puta acus curuata ab aliq̃ hmõi. ℂ Q̃d igitur est remediuʒ cõ/tra istud impedimẽtũ per demonẽ: ℂ R^o si ꝑ oratio/nes scõꝝ impediať virtus demonis bñ fit. si tñ deus illas nõ exaudiat: tũc si sciret maleficium ⁊ destrue/reť demon non fatigaret eũ amplius: qꝛ ex pacto nõ assistit nisi dũ durat aliq̃d signũ. ℂ Et ex hoc patʒ q̃ trufatica est illa q̃ an liceat tollere maleficium intẽ/tione curãdi maleficiatuʒ. nõ enim solũ licet. sed est c meritorium destruere oꝑa diaboli: nec in hoc est ali/qua infidelitas: qꝛ destruẽs nõ acq̃escit opibus mali/gnis: sed credit demonẽ posse ⁊ velle fatigare dum tale signum durat ⁊ destructio talis signi ĩponet finẽ tali vexationi. ℂ De istis duobus impedimentis ad ꝓpositum dico q̃ in aliquo sunt silia ⁊ in aliquo dissi/milia. silia qꝛ impediunt ꝯhẽdũ ⁊ dirimũt iam ꝯctũ d respectu illius ꝑsone respectu cuius sunt ista ĩpedi/

mēta.qđ pro tāto addit̄:q2 nō tm̄ casuale sed ēt nāle
ipedimētū pōt eē respectu vni⁹ psone ⁊ nō respectu
alterius:marie de nāli in muliere. Sed post diuor/
tiū est duplex dr̄ia: vna q2 bn̄ti ipedimētū casuale lz
ꝯbere.⁊ si post ꝯctū carnalr̄ copulet̄ scđe nō dz reddi
E priori: q2 maleficiatus respectu vnius nō pp hoc est
maleficiatus respectu aliuz.sic eniz est malefi[illegible]
sicut ministri diaboli pcurāt eū p malefi[illegible] ...:
sicut aliq̄ magna vlt istū ppetuo ipediri respect : isti⁹
nō tn̄ respectu alterius:puta si nollet q2 istaz duceret
sed se vel aliā.alter aūt.s.bn̄s impedimētū nāle ppe
tuū.⁊ hoc respectu cuiuslibet dz manere sine spe con
iugii.⁊ tutū esset sibi intrare religionē:q2 si post ꝯtra
hat de facto ⁊ carnalr̄ copulet̄:coget̄ redire ad prio/
rē.q2 appet sniam diuortij processisse ex errore: ⁊ ita
nullū fuisse corā deo. ⁊ mr̄imoniū pmū verū fuisse:
q2 ipedimētū qđ putabat̄ ppetuū nō erat. ❡ Sz quō
innotescit ppetuitas isti⁹ ipedimēti.hētur extra de fri
gidis.laudabilē.dz eniz p triēnium cōmorari ⁊ dare
opaz illi actui:si aūt postea reclamāt debēt iurare cū
septia manu.i.vir ⁊ vxor de scia.⁊ septē vicini primi
de fidelitate:si vir reclamat accusatiōi vxoris credit̄
viro q̄ caput est mulieris.ibidē.c.j. Si vir accusat in
cūbit sibi pbatio mō pdicto. ❡ Sz q̄liter cognoscet̄
dr̄ia isti⁹ ⁊ illius ipedimēti: ❡ R°. difficile est videre
F nisi p inspectionez corpis.si deficiat aliq̄ dispō necia
requisita in pte illa ad istū actū vel p iudiciū medicorū
quārū ad frigiditatē si aliq̄ signa manifeste ostendāt
ipsum eē talis cōplexionis. Si vo nec sic nec sic. ⁊ tn̄
simplr̄ impedit̄ presumēdū est q2 sit maleficium.

Ad argumēta. ❡ Ad pm̄ cōcedo q2 obligat se ad actuz
si petatur saltem pro aliquo tpe determinato:sed in
fra aliqđ tps non opz reddere illū actū si velit intra/
re religionē.iste aūt nō pōt obligare se ad actū p quo
cūq3 tpe si est ppetuū ipedimētū:q2 vt dictum est in
principio solutionis sola impedimenta perpetua im
pediunt.⁊ habet̄ in ti.isto.c.fraternitatis. ❡ Ad 2m
si senex esset oino ipotēs:dicerē q2 nō ꝯberet mr̄imo
G niū:lz aliqua posset cōsentire in eū ad cohabitādū si/
cut frater ⁊ soror ⁊ ita forte multe magis desponsant
diuitias q̄3 personas. ❡ Ad 3m pz ex dictis:q2 si ma/
leficiū est tpale non ipedit nisi tpaliter. presumit̄ aūt
perpetuum si per triēnium perseuerat.

❡ Hoc ēt notādū ē ⁊c. Di. XXXV.

Circa istam 35am di.q̄ro. Utruz
adulteriū cū aliq̄ viuēte viro ipediat
mr̄imoniū cū eadē post mortē illi⁹ vi
Capi.ii. ri: q2 nō.2.Reg.Dauid adulterat⁹ est
cū bersabe: ⁊ post interfecto vria con/
traxit cū ea mr̄imoniū. ❡ P Aug⁹ de nup.⁊ cōcu.⁊
ponit̄ in littera.pōt fieri cōiugiū cū qua pcessit adul
teriū. ❡ Contra.31.q.j.illud vero.⁊.c.relatum.

A **Respondeo** tria sunt crimina q̄ cōiū
cta vel sepata vident̄ fa
cere difficultatē circa mr̄imoniū ꝯhēdū:sunt aūt cri
mina illa ꝯctus cū psona cōiugata:adulteriū: machi
natio in mortē cōiugis legitimi:fidei datio ipsi adul
tere:vel ꝯctus de facto cū ea vel pmissio cū iuramē
to:q2 hec tria vltia ad ppositū pro eodem reputant̄.
de duobus pmis pz extra de eo qui duxit in mr̄imo
niū quā polluit per adulterium.c.vltimo. ❡ De ter/
tio.s.pmissione cū iuramento an valeat. hr̄ extra de
his que metu vel vi fiunt.ad aures. ❡ De his tribus
dico q2 vltimū p se nō ipedit mr̄imoniuz ꝯhendum B
post mortē viri:sicut habet̄ extra de eo.c.vlt°. Si q̄s
vxore viuēte fide data pmiserat se aliā ducturuz vel
cū ipsa de facto ꝯtraxerit si nihil aliud fuerit: non est
mr̄imoniū qđ cū ea ꝯtxit post vxoris obitū dirimen/
dū. Tertiū cū p simplr̄ ipedit ⁊ dirimit. ibidē i eodē
c.sequit̄ eniz ibi. Tollerari nō dz si prius vel postea
dū vixit vxor illius illā adulterio polluisset. ⁊ refert̄
prius ⁊ post ad fidei dationē.hoc aūt intelligēdū ē qñ
ambo sunt cōscii q2 actus ille est adulteriuz.si.n. vir
tm̄ sit conscius ⁊ mulier inscia. puta q2 nescit eū hr̄e
aliā tunc si vir postea ꝯhat cum illa ad petitionē viri
non est diuortiū celebrandū:sicut habetur titu.c.c.j.
❡ Sed q̄d si persone prius nescia postq̄3 scit impedi
mentū petat diuortiū: videt̄ celebrandū ex eodē.c.
⁊ hoc argumēto a ꝯrio sensu.habet̄ eniz ibi in textu.
q2 si mulier diuortiū nō petat non sunt separandi.ex
quo innuit̄ q2 si ipsa petat sunt separādi. ❡ Sed hic ē
dubiū:q2 talis contract⁹ cū muliere inscia: vel ē ma
trimoniū vel nō.si sic nō debet dirimi ad petitionez
mulieris.si non: dz fieri diuortiū ad petitionem viri:
q2 nō pōt simul stare cū non sint vir ⁊ vxor. ❡ R°. nō
est matrimoniū:q2 mulier consentit in eum tanq̄3
ipotentē.ꝯtrahere.ipse aūt ex pte sui nō est talis qua C
lē eū credidit.⁊ tūc cum dicit̄ q2 non pnt simul stare
concedo q2 ille nō pōt eā mr̄imonaliter tractare: q2
ex parte eius fornicatio est:sed illa pōt sibi matrimo
nialiter copulari:q2 ignorātia inuincibilis excusat eā.
❡ Sed esto q2 mulier intelligēs ipedimētū non pe/
tit diuortiū:non est diuortiū celebrandū: sz illud. c.
igit̄ debent simul stare: ⁊ non in cōiugio:q2 parte cō/
tractus nō fuit ꝯctus mr̄imonii. igit̄ aliq̄ debent si/
mul stare fornicarie sm̄ istā sniam. ❡ R°. si mulier
sciēs ipedimētū consentiat in mr̄imoniū:vir cogen/
dus est vt consentiat in penā pcti sui:q2 sciēter dece/
pit insciā: ⁊ ita erit mr̄imoniū nouū ex nouo cōsensu
⁊ ista snia est valde iusta vt decipiēs insciā in hoc qđ
est dare ptātē corporis sui:qui tn̄ nō imēdit dare vel
nō pōt:cogat̄ postea veraciter implere qđ prius fecit
dolose. ❡ Sed dices.nunq̄d virtute primi cōsensus
nō poterant simul stare: ⁊ esto q2 inscia cōsentiat in
quolibet actu cōiugaliter ⁊ iste sciēs q2 illa vult esse
vxor ei⁹ cōsentit d nouo in eā nō exprimēdo sibi im/
pedimētū:q2 forte ex hoc gnaret̄ odiū: nūq̄d pnt sta/
re: ❡ R°. pmus consensus non fuit mr̄imonialis: ⁊
ideo nullus actus pōt esse licitus in virtutis illius cō D
sensus. ⁊ ideo ad hoc q2 sint cōiuges requirit̄ nouus
cōsensus. ❡ Et tūc ad 2m dico: q2 si ipedimētū non
exprimat̄ psone inscie ipsa in copula carnali sequēte
nō cōsentit nouo ꝯsensu: sed solū redit in vtute pmi
ꝯsensus q̄ nullus fuit: ⁊ iō lz psona sciēs de nouo cō/
sentiat:nō tn̄ sufficit.hoc expsse dicit glo.sup illud.c.
in primo consensu qui nullus fuit intelligit̄ pdurare
sicut pbat̄ de seruo qui credit̄ liber cū quo ꝯhitur si
post manumittit̄ vxore ignorātie nō ꝯhit̄ matrimo/
niū:q2 post manumissionē factā manēdo cū eo sem/
per intelligit̄ approbare cōsensuz pmū: qui fuit erro
neus ⁊ nō mr̄imoniū. ❡ Aliter posset dici q2 si illa in
scia fuit ducta viuēte prima vxore ducētis legitima:
vera est snia ista: ⁊ in isto casu loquit̄ glo.q2 iste ē ca/
sus textus.q2 vir q̄dā vxorē hn̄s sibi aliā huius rei in/
sciā copulauit:sed prima mortua nitit̄ recedere a se
cūda: ⁊ sic accepit secūdā viuēte pmā.⁊ tunc q̄dez ve
rū est q2 nullus erat ꝯctus:q2 ipse fuit ligatus alteri.
licet ista crederet euz liberum a mr̄imonio. ❡ Sed
si sola duo.s.fidei ⁊ datio ⁊ adulteriū cum inscia cō/

ingata fieret ꝛ post mortē viri ei⁹: ꝛ ēt vxoris alteri⁹
adulteri illi duceret istā. quid iuris? Uī ex isto. c. ꝙ
simplr est matrimonium: ēt si nunꝗ̄ exprimat̄ ꝑsone
inscie defectus ille: nec ipse post expressionē defect⁹
de nouo cōsentiat. ꝛ rō est: q꞉ ex isto. c. colligit̄ ꝙ ec/
clesia non simplr illegitimauit personas illas pp̄ illa
duo cōcurrētia: sed ſm q̄d. s. si persona decepta recla
met: sed pria snia vr̄ certior: q꞉ si post sciat īpedimē/
tū ꝛ reclamet fiet diuortiū. ex isto. c. igit̄ prius nō fuit
E verū mr̄imoniū verū. ¶ 3° dico ꝙ siue pmū concur/
rat cū secūdo siue tertio ꝛ īpedit ꝛ dirimit. sicut patꝫ
extra de conuer. infideliū. Laudabilē. imo soluꝫ scd̄m
vī īpedire ex illo. c. ꝛ loquit̄ ibi de sarracenis: qui dū
essent in captiuitate quarūdā christianarū viros eaꝝ
suis insidijs ꝛ machinationib⁹ occiderūt. ꝛ sentētiat
eccl̄ia ꝙ si post per ipsas ad fidē christianā accesserit
ꝛ cū eis adheserūt supple in mr̄imonio nō sunt tolle
randi: cū tale dānū tali lucro ecclesia cōpēsare nō ve
lit. hic nō tangit̄ de adulterio sarraceni cū christiana
nec de fidei datione: sed tm̄ de machinatiōe in mor/
te legitimi viri. ꝛ adhuc conscia vxore: nec gl. addit
ibi ad casum istū fidei dationē vel adulteriū: sed ista
machinatio dꝫ intelligi cū effectu vt simul sit affect⁹
ꝛ effectus: sicut gl. super illo v̄bo ꝓcurauerūt. ¶ Sꝫ
q̄d si non cōscia vxore iste solus occidit maritū: nun
quid pōt ducere istā? ¶ R̄° c. j. si fiat sine intētōe du
cendi eā. puta si in bello iusto occidit eū non ad hoc
vt ducat illam. non habet̄ expresse quin possit eā po/
stea ducere: dū tn̄ mulier non sit cōscia: q꞉ in casu iu/
F sti belli dicit. c. illud ꝙ cū tales supple mulieres non
ꝓcurauerint viroꝝ interitū defunctoꝝ mr̄imonium
inter huiusmodi personas. s. interfectorē ꝛ vxorē in/
terfecti licite pōt ꝯtrahi. ꝛ probat̄ per locum a simili
vel a minori: q꞉ si vir nō consentit in mortē legitimi
viri: sed vxor eum occidit pōt post ab alio huius cri/
minis inscio duci. 33. q. 2. Interfectores. ¶ Hoc etiā
confirmat̄ per illud extra de sponsalibus. cum apud.
cum ꝓhibitoriū sit edictū de matrimonio ꝯtrahēdo
quicūꝗ̄ nō ꝓhibet̄ ꝑ ꝯñs admittit̄. ¶ Sed esto mu
De regu. iu lier pmo ignara post audito interfectione viri ratum
ris in. 6. hꝫ. nunq̄d impedit? vr̄ ꝙ sic. q꞉ in maleficijs ratihabi
tio retrotrahit̄ ꝛ mādato comparat̄. ¶ Oppositū tn̄
tꝫ glo. c. predicto. Laudabile. in fine. propter illud. c.
nunc adductū. cū apud. ꝛ ex eodē. c. cū apud. pōt con
cludi ꝙ simpliciter pmissio non equalet alicui illorum
triū enumeratoꝝ in tertio mēbro. nec̄ ̄fit nuda spō/
salia. sic igitur pꝫ ꝙ istorū triū tertiū solū nunꝗ̄ im/
G pedit: ita ꝙ dirimat primum etiā solū nunꝗ̄ īpedit.
sicut patet per auctoritatē Augustini adductam in ar
guendo. scd̄m q̄ñꝗ̄ impedit ꝛ q̄ñꝗ̄ non. sed semper
quādo est cum tertio impedit. ¶ Sed nūquid sem/
per q̄ñ est cū pmo? ¶ R̄° supra tit. isto. c. significasti.
Tertiū cū primo semꝑ īpedit. ꝛ rō tota est ordinatio
eccl̄ie: q꞉ iste est primus casus ad hoc tactus ibi im/
pedit̄ contractus ex statuto ecclesie precise illegiti-
mātis personas ad contrahēdū. Sed ratio inducēs
ecclesiam ad sic ordinandum est repressio adulterij
ꝛ homicidij que frequenter acciderent si tales perso
ne possent legitime contrahere.

Ad argumenta. ¶ Ad pᵐ patꝫ ꝙ lex ista si fuit sta/
tuta pro tp̄e illo. iustius tn̄ fecisset si eam lapidasset.
¶ Et si dicas nō: q꞉ seipsū tūc lapidasset: q꞉ fuit so/
cius in crimine. ¶ Cōtra. q꞉ vel nō excusas eū ꝑ hoc.
vel opꝫ te dicere ꝙ soci⁹ in crimine nō tenet̄ ad ean
dē penā publicā inferēdā ad quā teneret̄ si nō eēt so/
cius. Si aūt excusas eū de nō puniendo illā ꝑ hoc ꝙ
remisit sibi illā penā legis: h̄ nō habemus ex scriptu/
ra: sed q꞉ fuit peccatū ꝓuatū. ꝛ ideo non debuit illud
punire pena publica: ꝛ hec vr̄ rōnabilior rn̄sio. ꝛ tunc
ꝙ accepit eā in vxorē post illa grauia pc̄tā adulterij ꝛ
homicidij illud vltimum non fuit impedimentum.

¶ Nunc de cōditione videamus ꝛc.

Distinctio. XXXVI.

Circa istam 36ᵃᵐ di. que
ro. Utrū ser
uitus īpediat mr̄imoniū? ꝙ sic nullus
pōt dare alienū: sed corpus serui est
dn̄i. ſm pℏm. 3. polliᵗ. ¶ P̄. fauorabi
lior est processio religionis q̄ꝫ matri/
monium carnale: sed seruus non potest profiteri re/
ligionem sine voluntate dn̄i. igit̄ nec matrimonium
contrahere. ¶ Contra. extra de coniu seruo. c. j.

Hic sunt duo videnda. pͦ vnde inducta sit
seruitus: ꝛ si iuste inducta. secun
do ad ꝓpositū. ¶ De pͦ dico ꝙ de lege nāe oēs nascū A
tur liberi. tn̄ seruit⁹ vel magis ꝓprie subiectio filialis
ad patrē est de lege nāe. puta obediētia filialis perti
nēs ad disciplinationē: q꞉ ſm pℏm. 8. ethiᵗ. filius hꝫ Cap. ii.
a patre eē ꝛ disciplinā. ista aūt seruitus de qua loqui
mur ſm quā dn̄s pōt vēdere seruū sicut pecudē. de
q̄ loquit̄ pℏs pͦ polliᵗ. ꝙ seruus nō pōt exercere actus Cap. 3.
v̄tutis pro eo ꝙ opꝫ eū ad p̄ceptum dn̄i exercere ac/
tus seruiles. ista nō ē inducta nisi aliq̄ lege positiua.
¶ Sꝫ an iusta? R̄° sicut dictū est di. 15. q̄ūo incepe/
runt pmo dn̄ia eē iusta: ita dico ꝙ ista vilis seruitus
nō pōt esse iuste inducta nisi duplr. vno mō q꞉ aliq̄s
volūtarie se subiecit tali seruituti: lꝫ talis subiectio es
set fatua: imo forte ꝯ legē nāe: ꝙ hō libertatē suā a se
abdicet. postꝗ̄ tn̄ facta est necesse est seruare: q꞉ hoc B
est iustū. Alio mō si aliq̄s iuste dn̄ans cōitati videns
aliquos ita vitiosos ꝙ libertas eoꝝ nocet eis ꝛ reipu
blice pōt iuste punire eos pena seruitutis: sicut ꝛ iu
ste posset eos occidere in certis casib⁹ pp̄ bonū rei
publice. ¶ Si dicas ꝙ est tertia cā seruitutis vt pote
si capt⁹ in bello seruet̄: ꝛ sic seruatus a morte fiat ser
uus deputatus ad ſuiēdū. nō appet manifeste iusti/
tia hic. q꞉ forte ꝛ si captor potuerit occidere captiuū
si habuit bellū iustū defendēdo se: nō aūt inuadēdo:
ꝛ hoc stāte ꝓtinacia ipsius ꝯ bellātē. tn̄ ex quo desinit
eē ꝓtinax: q꞉ est in volūtate ipsius iā captus inhumo
nū vr̄ infligere sibi penā ꝯ legē nature. nō eniꝫ ē hec
rō: q꞉ in hoc casu nō remaneret iste rebellis nec abu
teret̄ sua libertate sed forte fieret obediēs ꝛ liberta/
te sibi donata bn̄ vteret̄. ¶ Si arguat̄ ꝯ primū mē/
brū. s. ꝙ seruitus nō est ꝯ legē nāe: q꞉ ſm pℏm pmo Cap. 2.
polliᵗ. pollēs mēte debet p̄sidere. pollēs viribus dꝫ
seruire. aliqui sunt nāliter pollētes mente. ergo nāli
ter ad dn̄ꝫ apti. aliqui minus prudentes mēte ꝛ ma/
gis robusti corpore. ergo naturaliter debēt eē serui.
¶ R̄°. hoc non est intelligendū de ista seruitute ex/
trema de qua loq̄mur: sed tm̄ de seruitute pollitica
qua inferior disponit̄ a supiore. nō tn̄ sicut inaiatū: sꝫ
sicut minus vigēs mēte ordinat̄ per illū q̄ magis pol
let mente. ¶ Si arguas ꝯ 2ᵐ mēbrū. ꝙ illud q̄d est
cōtra legē nāe non pōt fieri iustū nec antiq̄tas tēpo/
ris ratificat crimina sed magis condēnat. oīs aūt ser
uitus alia ab illis duobus casibus est iniusta ꝛ cōtra
legē nature. igit̄ per nullā longinq̄tatē tēporis videt̄
iustū ꝙ dn̄s dn̄etur talibus seruis. ¶ R̄°. tactum est
di. 15. q̄ūo per p̄scriptionē pōt ius acquiri si cōcurrāt

cōditiones ille quas iura determināt.s. φ iusto titu-
lo acq̄rat. ⁊ sit bonefidei possessor: ⁊ φ possederit si-
C ne interruptione tp̄is a lege determinati: sz illud ex
tēdit se ad possessiones: nō aūt ad seruitutē qr nō est
eadē ratio in possidēdo aurū ⁊ seruū quātū ad legez
nature. ⁊ ideo esset difficile saluare per prescriptōez
iustitiā esse detinere tales seruos: nisi p̄sumat̄ φ alte
ro duorū modoꝝ fuerint facti serui a pncipio. ¶ Si
Eph.6. obijcit̄ quare igit̄ apostolus p̄cipit tales seruos obe
dire dn̄is suis. ¶ R°. multe obligationes sunt iniu-
ste ex parte illoꝝ quibus fiunt: ⁊ tn̄ postq̄ facte fue-
rint seruāde sunt. Un̄ Apostolus ostendens seruitu-
tē ſm se nō esse laudabilē: nec multo magis detētio-
nē alicuius in seruitute ait: si seruus vocatus es: non
sit tibi cure. sed si potes liber fieri magis vtere.

S. Tho.pri. ar.di.q.2. Tho. vbi. s. Ric. pri. dis. ar.4.q.j.

De secundo

dicūt aliq̄ φ seruus pōt
ɔ̄bere mr̄imoniū inuito
dn̄o. ⁊ hoc ex isto articulo p̄. qr mr̄imoniū est de lege
nature: seruitus aūt nō est de lege nature: sed magis
ɔ̄. qđ aūt est de lege nature nō tollit̄ p aliud qđ ē tm̄
de lege positiua. ¶ Alia rō ponit̄: qr seruus nō est ita
sui dn̄i q̄n sit sui iuris quātū ad actus nāles ptinētes
ad conseruationē indiuidui. pz qr pōt vti necessarijs
ad vitā. ergo a sili quātū ad actus ptinētes ad conser
uationē speciei. ɔ̄ntia pbat̄: qr conseruatio spēi cū sit
maius bonū nāle q̄ cōseruatio indiuidui magis est
de lege nāe. ¶ Rōnes iste possent solui. pma qr ob
D ligatio que nō est de lege nāe: bene pōt impedire ali
quā libertatē que cōpetit alicui ex lege nāe. Exēplū.
nam ex lege nāe nihil tibi debeo. tn̄ si voueo tibi obe
diētiā teneor tibi obedire. mr̄imoniū ēt nō est đ le-
di.26.⁊.33. ⁊.17. ge nāe nisi secūdario: vt dictū ē supra. ⁊ eque vi đ le
ge nāe reddere vnicuiq̄ qđ suū est: imo pmario. igi
tur ex quo p obligationez seruus fecit se dn̄i tenet̄ ei
reddere suū. ⁊ abstinere ab illo qđ ipedit talē reddi-
tionē: lz illud aliud ipediēs cōpeteret sibi nō obliga-
to secūdario ſm legē nāe. ¶ Scđa rō nō ɔcludit: qr
certū est φ nō oīs qui tenet̄ cōseruare indiuiduū re-
net̄ multiplicare spēm. ¶ Si dicas φ saltē ita lz sibi
φ illud licere nō pōt sibi tolli p holez ¶ Uerū est in
casu necessitatis in quo cōseruatio speciei depende-
ret ab actu ei°: sed qr multi nō serui intēdūt genera-
tioni ēt in lege xp̄iana iō nō est necessarius ad cōser-
uationē speciei actus istius pertinēs ad hoc. ⁊ iō per
aliquā obligationē pōt hoc sibi p̄cludi. ¶ Et ɔfirma
tur. qr ante mr̄imoniū tenet̄ dn̄o ad certos actus. pu
ta ad. a. b. c. si ɔ̄hat mr̄imonium obligatio illa erit ad
aliq̄d incōpossibile ipsi. b. vel. c. igit̄ illa obligatio se-
quēs non pōt iuste fieri: qr in illa tollit̄ alienū quod
nō pōt reddi post istam obligationem factam.

Dico ergo

quātū ad istū articulū φ ser-
E uus de volūtate dn̄i pōt ɔtra
here mr̄imoniū. ⁊ si onus mr̄imonij sit in aliquo re-
pugnās seruitijs cōsuetis dn̄s ɔcedēs sibi cōtrahere
relaxat sibi iplicite illa seruitia consueta. Et si dn̄s po
stea reuocaret istā cōcessionē. vtpote ipm̄ totalr ipe-
diēdo a copula carnali. vel mittēdo eū in partes lon-
ginq̄s: vel detinēdo eū in laborib°: ita φ non posset
aliq̄n visitare vxorē peccaret mortalr. ⁊ i manifestis
esset p ecclesiā corrigēdus. ¶ Pōt ēt ɔ̄bere dn̄o inui
to pro quāto hz aliq̄d iuris in corpe suo. non eniz pri
uauit se quacūq̄ libertate ad quoscūq̄ actus. ⁊ pro
quāto corpus eius est suū pōt cōmutare cū alio: qr si
alius siue seruus siue liber velit esse cōtētus illa mo
dica ptāte siue ad modicū vsuz quē scit eū posse da-
re bene pōt sibi ipsi p̄iudicare: ⁊ tz cōmutatio. ¶ Ex

hoc seq̄tur φ seruus pōt ɔ̄bere cuz libera. dū tn̄ ipsa
sciat cōditionē eius ⁊ cōsentiat in eū nō obstāte tali F
cōditiōe: qr tūc cōmutat ptātē sui corpis pro illo mo
dico qđ hz seruus ptātis in suo corpe: ⁊ pōt ɔ̄bere cū
ancilla. ⁊ tunc videt̄ vtriq̄ concedere id qđ pōt. ⁊ si-
cut ɔ̄hūt ita tenent̄ postea ſm iustitiā reddere debi
tū pro quāto. s. illi actus nō ipediūt a seruitijs cōsue-
tis. ¶ Sz esto in casu isto ɔ̄hūt sine volūtate dn̄i: ⁊ Dubium cu
vnus dn̄s mittit seruū in affricam: ⁊ alius dn̄s mittit riosum.
ancillā in frāciā: nunq̄d lz hoc facere: ¶ R̄ndeo cuz
cā mr̄imonij sit fauorabilis inducēdi essent dn̄i ne h
facerēt: sed si facerēt nō appet qualr supposita serui-
tute facerent ɔ̄ iustitiā: qr iste pus fuit in ptāte dn̄i vt
mitteret eū illuc. imo vt vēderet eū ⁊ silr illa in ptāte G
dn̄i sui silr quātū ad illū locū: ⁊ p actus proprios sine
volūtate dn̄oꝝ nō potuerūt se facere liberiores: nec
a se iure dn̄oꝝ suoꝝ magis eximere q̄ prius. igit̄ ad
huc lz. ¶ Sed si ancilla credit cōtrahere cū libero:
q̄ tn̄ est seruus. nunq̄d cōtrahit̄: ¶ Posset dici φ er-
ror cōditionis peioris impedit ɔtractū: qr ipedit cō-
mutātē recipere tantum pro quāto intēdit cōmuta
re: sed ignorantie melioris conditionis vel equalis
non impedit propter contrariam rationem.

Ad argumenta.

¶ Ad p̄m pz ſz
istā viaz vltimā
φ seruus nō est dn̄i ſm oīa: sed ſm aliq̄ est sui iuris
vt ad comedēdū bibēdū dormiēdum. ⁊ breuiter ad
quoscūq̄ act° exercēdū pp q̄s nō subtrahunt̄ dn̄o de
bita seruitia. igit̄ cū pro tūc posset vti actu carnali pt
ad illū se obligare quantū sui iuris est. Qđ phs dicit
de seruitute illa maledicta q̄ seru° est sicut pecus pt
intelligi φ est dn̄i sui sicut possessio vel pecunia. non
tn̄ φ in actibus suis ducat̄ tm̄ ⁊ nō ducat: qr q̄tūcun
q̄ sit seruus: est tn̄ hō. ⁊ ita liberi arbitrij: ex quo patz H
magna crudelitas fuisse in pma inductione seruitu-
tis. qr holez arbitrio liberū ⁊ dn̄m suoꝝ actuū ad vir
tuose agendū: facit quasi brutū ⁊ libero arbitrio non
vtētē nec potētē agere virtuose. ¶ Ad 2^m nō est sile:
qr pfitēs in religione totalr se submittit obedientie
prelati illi° religionis. ⁊ in hoc ex toto subtrahit se a
ɔsuetis seruitijs dn̄i sui nō sic ɔ̄bens mr̄imoniuz sed
soluz in aliquibus actibus qui pnt stare cum hoc φ
reddat seruitia consueta. Questio.II.

Secundo

quero. Utrū etas
puerilis possit im
pedire mr̄imoniū: Qđ nō. qr aliqs pt ac
cipe ptātē anteq̄ possit in vsuz. igit̄ l ɔ̄-
tu mr̄imonij vbi est datio vsus ⁊ acce- A
ptio ptātis pōt aliqs anteq̄ possit in vsuz: ⁊ ita puer.
¶ Confirmat̄. qr etas puerilis non ipedit susceptio-
nez ordinis. de hoc supra dictū est dist.25. ⁊ tn̄ ibi re
cipit ptātē exequēdi actū ordinis quē pro tūc nō pōt
exequi. ¶ Cōtra. extra de frigi. ⁊ male. φ sedē. puer
q̄ nō pōt reddere debitū non est aptus coniugio.

Respondeo

Sicut dictū est supra di. A
34. ipotētia simplr phi-
bet ɔ̄bere. qr datio ptātis ɔiugij ē in isto ɔ̄ctu: ⁊ q̄ nō
hz ptātē nihil dat. Rō ista ɔcludit de pueris p tpe p
quo sunt pueri. sed qr illa ipotētia nō est ppetua: sed
expectat̄ futura potētia. iō pōt nunc pmittere poten
tiā pro tpe futuro pro q̄ hēbit: ⁊ hoc sit in spōsalibus.
qr puer pōt ɔ̄bere spōsalia nō mr̄imoniū. ratio autez
que ponit̄ ibi de defectu intētiōis siue adducat̄ hoc Quere Th.
ad ɔ̄ctū siue ad mr̄imoniuz nihil est ad. b. qr ante pt ⁊ Ri. di.25.
hēre discretionē sufficiētem ad intētionē debitaz q̄ huius. ⁊ dis.
hēat potētiaz que debet cōmutari in isto contractu. pñti.

B ¶ Si queras tēp⁹ pueritie regulr ponit in masculo tpe q̄tuordecim annoꝝ. femine duodecim: sed tñ aliq̄ñ malitia supplet etatē: ⁊ ꝯpl̄o p̄uenit tēp̄us regulare: ⁊ tc̄ exquo h̄z potestatē istā ⁊ discretionē sufficiē tē ad debitū ꝯsensum pōt ꝯbere. q: h̄z qd̄ det ⁊ consensum sufficientē ⁊ signa. ¶ Ad argumēta. concedo ꝙ aliquis potest suscipere potestatē anteq̄ possit vti illa. Sed non potest dare potestatē anteq̄ habeat illam. In isto aūt ꝯctu est datio potestatis.

¶ Sunt igitur quidā ordines in quibus nullatenus potest contrahi coniugium ⁊c. Dist. XXXVII.

Circa istam 37ᵐ di. q̄ro Utrū sacrm ordinis īpediat mr̄imoniū: Or non. i. Thi. 3. vnius vxoris vir. dicit̄ de ep̄o. ¶ Itē di. 31. Aliter. sacerdotes grecoꝝ copulāt mr̄imōioꝝ tñ h̄nt eūdē ordinē sacrū quē h̄nt latini. ¶ P̄. nō magis opp̄ōit̄ ordo ⁊ mr̄imoniū q̄ ecōuerso. sed cōiugat⁹ pōt recipere ordinē sacrū: igit̄ ⁊ ecōuerso. minor appꝫ: si cōiugat⁹ in minoribus ordinibus recipiat postea ordines sacros de recipit si sit intētio cōferentis ⁊ suscipientis. ¶ Cōtra di. 32. placuit ep̄os p̄sbyteros diaconos ⁊ subdiaconos s̄m p̄ora instituta abstinē ab vxorib⁹. i. nō ꝯbē vt dic̄ ibi glo. ¶ Itē. di. 37. p̄sbyteris. ¶ Itē di. 28. nullū fac̄ diaconū ep̄i p̄sumāt nisi q̄ se castū p̄misit.

A

S. Bo. pri. di. ar. i. q. 2.

Hic est cōclusio certa. dicit̄ enim ꝙ nō licꝫ ꝯbere: q: p̄sona suscipiēs sacrū ordinē efficit̄ illegitima simplr̄ ad ꝯbendū mr̄imoniū ⁊ h̄ vel p̄ ecclesiam vel imediate a xp̄o. lꝫ hoc non legat̄ in scriptura. ¶ Sed 2ᵐ nō videt̄ p̄babile: q: in p̄mitiua eccl̄ia nō tenebat̄ nisi forte dicas ꝙ nunq̄ licuit post susceptionē sacri ordinis ꝯbere mr̄imoniū: lꝫ liceret aliq̄ñ vti mr̄imonio iam ꝯcto sicut nūc apud grecos.

S. Bo. vbi supra. Ric. pri. dis. ar. i. q. i. Tho. ibidē ar. i. q. i.

¶ Sed que rō huius illegitimationis: videt̄ aliq̄bus ꝙ p̄pter votū annexū sacro ordini. q̄lr̄ aūt illud votū illegitimet. dicet̄ di. sequēti. ¶ Sꝫ ꝯ. aut votū illō est sic annexū ꝙ suscipiens vouet. aut ē tm̄ ex p̄cepto ecclesie quasi annexum. q: tenet̄ ita seruare ac si vouerent: p̄mo mō non. q: nullus vouens vouet nolitꝫ sed iste suscipiens ordinē sacrū explicite habet i volūtate nō ꝯtinere igit̄ possibile est ꝙ ipse nō vouet continētiā. ¶ Si dicas ꝙ vouet in facto qd̄ facit in suscipiendo ordinē sacrū. q: antiqui patres [illegible]ini vouerūt ⁊ iste suscipit simile signum ¶ Contra nullus tenetur ex voto ad votū factū ab alio maxime si habet votū ꝯriū. ¶ P̄ orientales suscipiūt idē signū: ⁊ tñ sine voluntate castitatis. ¶ Si scd̄o mō: igit̄ ꝯbēs simplr̄ ꝯbit: p̄bat̄ extra de matri. ꝯ. cōtra interdi. eccle. c. ex litis. lꝫ ꝯ interdictū eccl̄ie trāsire ad scd̄a vota non debuerit. nō est tñ ꝯueniens vt ob h̄ sacrm̄ ꝯiugii dissoluat̄ aliq̄ tñ p̄na dꝫ eis imponi: nō q: ꝯ p̄hibitionem ecclesie hoc fecerūt: igit̄ si votū continētie est annexū ordini sacro solū ex p̄cepto eccl̄ie: sequit̄ ꝙ nō simplr̄ illegitimat ad ꝯbendū. vlr̄ enim in iure statutū p̄hibens hoc fieri nō illegitimat: sed opꝫ ꝙ ꝯtineat talē sn̄iam ꝙ si ꝯctum fuerit dirimat̄: vel si copulati fuerint non sunt aliqualiter tolerandi.

a. i. voto. i.

Dico igitur ꝙ nec p̄pter votū cōtinētie p̄prie dictū annexum ordini sacro nec annexū ex p̄cepto eccl̄ie p̄cipiētis talī nō ꝯbere est ꝙ iste nō pōt ꝯbere. sed ex hoc ꝙ ecclesia facit talē p̄sonā simplr̄ illegitimā: qd̄ statutū fuit rōnale: siue habitū fuerit a xp̄o siue nō: q: talis deputatur ministerio sacro: qd̄ req̄rit mūditiā mētis ⁊ carnis. p̄spicacitatē intellc̄s: ⁊ feruorē affectus ad q̄ oīa disponit ꝯtinētia: ⁊ ad coꝝ opposita frequētia carnalis actus: nec in hoc dꝫ aliq̄s dicere eccl̄iam sibi p̄iudicare in suo iure. q: eccl̄ia cōiter nō cogit aliquem ad susceptionē ordinis sacri: ⁊ satis publicauit. q: post talē ordinē susceptū suscipiens est inhabilis ad ꝯbendū igit̄ volūtarie incurrit talem inhabilitatem. Ratio notabilis.

B

Ad argumēta. ¶ Ad primum illud Ap̄li. vni⁹ vxoris vir intelligit̄. i. nō pluriū: nec tunc tm̄ de p̄nti sed de preterito. i. ꝙ nō habuit plures. q: tunc eēt bigamus ⁊ irregularis. ¶ Si tñ dicas ꝙ ēt tūc licuit habere vnā verꝫ est s̄m consuetudinē eccl̄ie p̄mitiue vtēdo mr̄imonio p̄us ꝯcto: sed nō licuit tūc ꝯbere si nullā p̄ius habuerat. ⁊ p̄ hoc pꝫ ad auctē sequētē. cū. n. dicit textus. mr̄imonio copulāt̄. exponit glo. i. copulato vtūt̄. ¶ Ad aliud nego similitudinē. q: susceptio sacri ordinis nō req̄rit nisi sexū⁹ debitū ⁊ ministrū debitū ⁊ intētionē debitā in suscipiēte ⁊ ministrante. ⁊ ideo cōfert̄ ꝯiugato: lꝫ suscipiēdo peccet. sed mr̄imoniū requirit habilitatē in p̄sonis ad ꝯbēdū. ⁊ sic per ordinē sacrū susceptū est oīno inhabilis ad illud mr̄imoniū ꝯbēdū. vñ ecōuerso non est impedimentum mr̄imonij ad ordinē quale est ordinis ad mr̄imoniū. C

¶ Nunc de voto inspiciamus ⁊c. Distinctio. XXXVIII.

Circa istaꝫ 38ᵃᵐ di. quero Utrū votuꝫ cōtinētie impediat mr̄imoniū: Or non. extra qui clerici vel vouētes p̄nt contrahere mr̄imoniū. ¶ P̄. non minus obligat apud deū votū simplex q̄ solēne. sed simplex nō impedit mr̄imoniū ibidē. c. De minim⁹. ⁊. c. 2. ¶ Sed dices hoc ideo eē q: votū simplex p̄bari nō pōt: solēne pōt. ¶ Cōtra. si votū nō solēne fieret corā multis posset tūc p̄bari. ⁊ tñ tūc nō impediret ꝯbere. igit̄ illa nō est cā. ¶ Cōtra. ibidē. Insinuante. dicit̄ de q̄dā nobili q̄ fecit votum cōtinētie ⁊ seruauit p̄ bienniū postea ꝯxit ⁊ coacta fuit redire ad statū p̄stinū. igit̄ dirimit iam contractum.

Dico ꝙ votū cōtinentie pōt eē publicū vel p̄uatū simplex vel solēne. nec iste due distinctiones sunt eedē. q: tam publicū q̄ p̄uatū pōt eē simplex vel solēne. votū enim non solēnizat̄ nisi aliq̄ istoꝝ modoꝝ q̄ ponunt̄ extra de vo. ⁊ vo. re. ⁊ est hodie in. 6. li. extra etiam eo. ti. c. rursus. tangunt̄ in glo: tres modi vbi habet̄ sic. votuꝫ solēne est qd̄ fit interueniēte aliqua istaꝝ solēnitatū. vꝫ. per susceptioneꝫ sacri ordinis. 28. di. diaconi ¶ Itē per susceptioneꝫ sacre vestis que tm̄ p̄ñtentibus dari dꝫ p̄ñtib⁹ testibus per quos p̄bari possit si hoc negaret. extra de regularibus: statuimus. Tertio mō cū per professionē deuouet se alicui religioni abbati vel abbatisse. extra de regularibus. tacuim⁹ p̄ñtibus testibus per quos p̄bari posset si hoc negaret. ⁊ ne hec negari possint fiat inde publica scriptura. 27. q. i. oēs femie. i. que scriptura p̄fiteat̄ velle religiose viuere. alr̄ aūt votum continentie factum q̄uis corā multis dicit̄ simplex q̄si nō vestitū vel institutū aliq̄ solēnitate: hec in glo. ¶ Isti tres modi q̄ hic ponunt̄: ⁊ illi qui ponunt̄ in alio. c. in. 6. li. nō sunt iuris nisi duo. s. p̄ susceptionem sacri ordinis ⁊ p̄ votū religionis verꝫ vel p̄sumptū. p̄sumptū q̄dē est qñ recipit hitū p̄fessoꝝ. vbi est distinctio inter hitū p̄fessoꝝ ⁊ nouitioꝝ. ⁊ ēt qñ vltra annuꝫ B

A

Idē. q. 20. Uidua.

morat in monasterio absq protestatione de non psal/
tendo: dicit q solenne nõ qz publicũ sed qz in se hz ali
quid annexum vt in publicũ dz venire: et per qd vo/
uens ponit sub alterius hois ptãte: et sic est precise in
susceptione sacri ordinis. per quẽ suscipiens cõstitui
tur minister eccl'ie et aliter q prius sub epi ptãte. quia
eps põt eũ cogẽ ad statũ clericalẽ seruãdũ: et ad vitã/
dũ ea que repugnãt statui clericali. Unde si pdictũ ordi
Documẽtũ singulare. nẽ susciperet in secreto adhuc esset solẽne ppter rõ/
nẽ iam dictã: sicut et pfessio religionis facta in manu
eius qui põt recipere hz in se aliqd annexũ vñ debe/
at in publicũ venire: qz opz talẽ vitã secularẽ dimitte
re: et cũ aliis in claustro sui ordinis conuersari: et ideo
est solẽne et si fieret in occulto. ¶ Ex dicta di. voti. mi
deo ad qõnẽ q qcqd dicãt opiniones qs recitat glo.
extra qui clerici. rursus. hec tñ opinio est cõis q vo/
C tũ simplex nõ ipedit simplr. sicut habet ibi in tex. licz
enim impediat mrimoniũ 9trahendũ: nõ tñ dirimit iaz
9ctũ. et solum hoc dicimus simplr impedire. votum
aũt solẽne simplr impedit. sicut habet ibidẽ. c. ismuã
te. Rõ duplex assignat. vna qz solẽne pbari põt: non
aũt simplex. ¶ Sed hoc nihil est: qz vt dictũ est sim-
plex et si sit publicũ et pbet õ tñ dirimit. ¶ Alia rõ est
Ric. pñ. dis. ar. 7. q. 2. in sol. pncipali. qz per votuz solẽne dat aliqs illi cui vouet ius sui ad
actum sequẽtẽ illud votũ: et per 9ñs vouẽs solẽniter
continentiam dat illi in cuius manu vouet ius sui ad
faciendũ illud obseruari. igit non põt dare ius sui ad
actũ oppositũ qz iã non hz illud. Hec rõ pbabilis est.
instaret tñ. qz vouens voto priuato dat corpus suum
deo quantum ad actum voti: igit non posset postea
dare corpus suũ coniugi ad actũ 9iũ. non enim mi/
nus transfert aliqs a se qd immediate dat deo q qd
dat sibi mediante hoie vicario. ¶ Si dicat q deus no
luit ptãtẽ corpis imediate sibi dari sic q datio seqns
ad coniugium simplr nulla esset. sed sic voluit de da/
tione facta sibi mediãte hoie. Sed vñ hec scriptura
non videt continere istam voluntatem dei. ¶ Alia
Ric. eadem di. ar. eodez q. i. in sol. pn. rõ est q vouẽs solẽniter mittit in possessionẽ illũ cui
vouet solẽniter. vouens aũt puate nõ: sed qsi promit
tit. Sed hec valet minus q scda. qz oia intrinseca vo
to vt respicit actum voluntatis per quem obligat se
vouendo et trãsfert dñium suũ in alterũ: qz per solam
volũtatẽ est et trãsfert dñium oia inqz ista sunt equa
lia hincinde. igit nõ magis datio hic q ibi. nec pmis
sio ibi q hic. ¶ Si põat qrta rõ q trãsgressio voti so/
Magr sen. pñ. di. c. 2. lẽnis est scandalosa: et ideo ad eius obseruantiam te
net non tñ deo et sibi: sed et toti ecclesie. transgressio
voti priuati non est sic scandalosa. hoc nihil arguit ni
si grauius peccatum hic q ibi. sed de hoc nõ querit.
non enim semp pctm grauius tollit ptãtẽ ad 9hẽdũ.
¶ Cõsilr si de pctõ ageret: videret illicitũ 9here post
votum priuatum. qz simplr peccat mortaliter in 9hẽ
do cum intentione consentiendi et consumãdi actũ
carnalẽ: et ideo non põt licite 9here nisi cum intentio
ne non consentiendi. et per 9ñs intrandi religionem
qñ etiam consumat videtur peccare mortaliter qz cõ
tra votum suũ: lz fm aliquos post primum actum nõ
peccet mortaliter in reddendo: qz ad illud iam ẽ ob/
Ric. pñ. dis. ar. 7. qõ. i. in sol. pnci. ligatus vinculo fortiori. peccat tñ mortaliter petẽdo.
qz nihil habet iuris in hoc cum renunciauerit tali iu
ri in voto. ¶ Hec et ratio de scãdalo non cogit. quia
votum publicũ etsi non solẽne inducit scandalum si
vouens transgrediat finaliter. ¶ Ratio igit ad hoc
poni potest hec. s. q ecclesia illegitimauit sic vouentẽ
et hoc fuit rationabile. qz ipse posuit se in potestate ec
D clesie quantum ad oppositum eius ad quod est con/
tractus mrimonii. vouentẽ aũt priuate nõ illegitima
uit: qz non sic se posuit in eius potestate. Sz qz se po
suit in manu dei ad oppositum seruandum: et consu-
luit anime sue apud deum ne transgrediatur: naz ec
clesia reliquit euz iudicio diuino. ¶ Et si queras q̃re
non illegitimauit eum cum peccet mortaliter contra
hendo nisi cum pposito nõ consumandi: ¶ Rñ. non
omnia mala punit ecclesia nec sic ea prohibet vt pro
pterea penas ecclesiasticas iniungat. et forte maius ma
lum sequeretur ex illegitimatione vouentium voto
simplici q ex non illegitimatione. qz ibi sequeretur
frequentior culpa in actu carnali si nollet cõtinere. si
cut valde pbabile est de multis. nec haberent suas q
bus continenti essent: etsi non petendo tamẽ redden-
do licite vterent. ¶ Ad argumẽta patet qz obligatio
apud deum etsi facit peccatum non tñ facit hũc illegi
timum ad contrahendum.

¶ Post hec de dispari cultu videndo est etc. Distinctio. XXXIX.

Circa istam 39am di. q̃/
ro. Utrum
dispar cultus ipediat mrimoniuz: Et
nõ Gen. 41. Joseph accepit asenech fi
liã phutifaris. cũ tñ ipse esset fidelis et
ipsa infidelis. ¶ P̃. Exo. 2. Moyses
accepit filiam iethro infidelis. qd pbat ex hoc: quia
cum vellẽt redire in egyptum moyses circũcidit fili
um suũ. vnde ipsa ait. Spõsus sanguinis tu mihi es. Exo. 4.
¶ P̃. Hester. 2. habet quo hester nupsit assuero qui
si fuit iudeus: sz gẽtilis. ¶ P̃. 3. Reg. Salomõ accepit Cap. ii.
filiã pharaõis. moabitidas ãmonitidas idũeas. sydo
nias. et cethecas. ¶ P̃. i. ad Corinth. 7. Siquis frater
hz vxorem infidelẽ et hec consentit habitare cum eo
non dimittat eã. igit dispar cultus nõ dirimit matri/
moniũ iam 9ctum. nec per se repugnat mrimonio.
qz tunc consiliũ Apostoli q frater stet cũ infideli eẽt
cõsiliũ de fornicatione. ¶ Cõtra Esdre. 9. et 10. vbi se Lib. i.
paratio fiebat cõiuguz alienigenaz. ¶ P̃. 2. ad Cor.
6. Nolite iugũ ducere cũ infidelibus: q̃ enim partici
patio lucis ad tenebras aut que pars fidelis cuz infi/
deli: ¶ P̃. 22. q. i. sic enim nõ nisi eiusdẽ religionis et
fidei maneant copulata coniugia. Et ibidez. c. caue.
nõ nisi baptizata sumat in coniugium qz baptismus
est primum sacramentum.

Hic sunt duo vidẽda. ¶ Primum quo/
mõ infideles possunt contrahe
re vel habere cõiugium et quomodo fidelis cum infi
deli. ¶ De pmo dicit q nõ. qz ibi non põt esse bonũ Ric. hac di.
fidei ex parte eius. qz non est fidelis deo. igitur nec p ar. i. q. 3.
ximo. ¶ Secundo qz ex parte eius non est bonum
prolis. qz quantum in ipso est educeret prolem in ri
tu suo et ita non religiose. ¶ Tertio: qz ibi non est bo
num sacri: qz infidelis ex quo non habet pmum sacra
mentum non est capax aliozuz. vt probatur extra de
presbytero non baptizato. c. i. ¶ Hec non mouent: p
mum non: qz fides. i. fidelitas seruari potest sine fide
qua creditur in deum. et hanc seruant infideles fide/ A
libus in contractibus et econuerso. et habetur per Au
gustinum in epistola ad publicolam. non enim sequit
non vult seruare fidem istam ad deum a qua dicun/
tur christiani fideles. ergo non vult seruare fidem. i.
fidelitatem proximo. tum qz non sequitur non vult
seruare perfectius: igitur nec minus perfectũ: tũ etiã
qz non põt attingere per rationẽ naturalẽ ad obseruã
tiam huius fidei sicut illius. ¶ Secunda ratio non

monet: q2 vult educare plem quantuz potest per ra/
tionē nālem noscere ipsam esse educandā. igit̄ nō po
tes plus habere nisi q͞ non est ibi perfectū bonum p
lis. s. q͞ educet̄ ad cultum dei: nec mirum: q2 educa/
tor non nouit ipsam sic eē educandam. ¶ Tertia ēt
ratio non mouet: q2 oībus contractibus mr̄imonii p̄
cedentibus legem euangelicam non fuit annexū sa/
cramentum ppꝛie dictum. nec fuisset annexum con
tractui in statu innocentie si semper in illo mansisset
sicut dictum est supra di. 26. nec tñ tūc defecisset ali/
quid de perfectione ptinēte ad ɔctum matrimonii.

Difficulta/tes subtilissime. ¶ Sed duo alia sunt que faciunt difficultatem: vnū
q͞uo infidelis potest dare corpus suū alteri: cum non
faciat hoc innitēs approbationi legis diuine. q2 illaz
ignorat & sine illa non potest simplr̄ dare vel saltem
nō potest licite dare nisi in virtute approbationis do
mini superioris. ¶ Scd̄m est. q2 cum matrimoniuz
essentialiter includat indissolubilitatē q͞uo infidelis
contrahit matrimonium: cū illō sit dissolubile si po
stea alter coniugum conuertat̄ ad fidem sine altero.
potest enim tunc discedere. & istam rationem ponit
magister in litera dicens. matrimonium illud nō eē
ratum licet legitimum. ¶ Sed ad primuz istorum
potest dici q͞ deus est lapsum gnalr̄ licētiauit omnes
ad talē cōmutationē nō tñ pter pm̄ū finē. s. propter

B officiū sed etiā pter. scd̄m. s. in remedium: & tūc vtē
tes cōmutatione ista: lz nesciāt se licentiatos: q2 igno
rāt legē dei: nō tñ peccāt sicut in aliis licētiis: lz quis
nesciat se licentiatum: dum tñ non sciat illud qd̄ agit
eē illicitum non peccat. Probabile enim est q͞ a pri/
cipio ex virtute illius licentie diuine vel p̄cepti inole
uit vsus contrahendi mr̄imoniuz etiam apud infide
les. q2 a patribus suis fm̄ quādā consuetudinē deri/
uatam hoc acceperunt. & licet primi infideles nollēt
sequi patres in fide que est ad deū. tamen in isto imi
tati sunt eos. nec mirum q2 hoc est de lege nāe secū/
dario: vt dictum est supra. & ideo valde cōsonū men/
tibus singulorūz. esto etiam q͞ nullo modo licite trā/
stulissent. transtulerunt tñ ex quo dn̄s superior oībus
concessit transferre nō tm̄ fidelibus: sz etiā infideli/
bus. igitur ex parte dn̄i superioris erat forte transla/
tio illa licita & ad minus aliqua & ex parte contrahēti
um firma & iusta: lz nō cōpleta: tn̄ nō iniusta si serua/
bant ɔditiones q̄s seruādas dictabat rō nālis. ¶ Ad
2^m rata erant nisi superueniret aliq̄d fortius vinculū
cū quo nō posset stare istud: cuiusmodi est obligatio
noua ad deū per fidei susceptionem qualiter coniūx
nollet cōmorari absq͞ impedimēto illi^us fidei ad quā
magis tenet̄ q̄ ad viculū cōiugale. est igitur ratū stā/

C tibus eisdem conditionibus extremorum: sed nō ra
tum pro tunc pro quando fortius vinculum supueni
ret. cui obseruantia istius vinculi repugnaret.

De secundo articulo. aliū est eē inter aliquos mr̄imoniū. vl̄ cō
trahi simplr̄ & absolute: & aliud licite & honeste. posse

D autē esse mr̄imonium inter fidelem & infidelem pri/
mo modo necesse est dicere. & etiam 2° probat̄. verū

j. Cor. 7. q͞ per illud apostoli vir fidelis non dimittat vxorem
infidelem que consentit habitare cum eo. si enim nō
esset matrimonium suaderet fornicationē. si aūt non
esset hoc licitū & honestū apostolus non consuleret.
sic igitur patet qualiter potest esse matrimoniū inter
fidelē & infidelē & rōes adducte ad pm̄ū arti. possent
adduci ɔ̄ istud sed pz prius eaꝝ solutio. ¶ Nūq̄d igi
tur pōt ɔ̄hi: ¶ Rn̄deo q͞ sic qū ɔctū est ex iure diuio:
q2 ex illo & magis hr̄ q͞ ɔtractus sit nullus q̄ q͞ obli

gatio ex ɔctu priori sit nulla. q2 non posito nouo ipe/
dimēto qui pōt esse alterius pōt se dare alteri: sed de

iure positiuo eccl̄ie simplr̄ non pōt. q2 ecclesia illegiti E
mauit fidelem nō simplr̄ sz respectu infidelis. sicut pz
in auctoritate adducta ad oppositum. 28. q. i. hoc aūt
ecclesia rōnabiliter ordinauit q2 hoc non pōt cōgrue
& honeste fieri: & ad hoc valent alique rōnes adducte
ad primū articuluz. nō enim est honestū fidelē ɔhere
cum aliquo vbi deficiat bonum plis completū: qd̄ ē
educatio ad cultum veri dei. nec honestū est fideleȝ
ɔhere cui ɔctui non sit annexum sacrm̄ fidei xp̄iane.
& etiam vbi non sit bonum sacri. i. indissolubilitas: q2
coniugium christianoꝝ natum est habere hec bona.
¶ Si queris quare apostolus suadet matrimonium
inter infideles contractum esset seruandū post con/
uersionem alterius. si enim propter aliquem bonum
finem honeste seruatur. igit̄ propter eundem posset
honeste contrahi. ¶ Rn̄deo causa apostoli patet ibi.
saluabit̄ inquit vir infidelis per mulierem fidelē: igi
tur seruare matrimonium prius ɔctū est occasio con
uertendi coniugem infidelem. cessante autez euidē
ter causa illa non debent insimul cōmanere: vtputa
si non consentit habitare cum conuerso. vel non sine
iniuria creatoris blasphemando. s. vel sollicitādo cō/

uersum ad infidelitatez: vitanda est enim tam singu/ F
laris familiaritas cum quocunq͞ contrarie secte nisi
propter maius bonum. ad ppositum aūt contrahere
de nouo cum infideli non est occasio probabilis ad
expectandum tantum bonū. s. conuersionez eius. q2
multum amans coniugium multa & magna faceret
vt illud attingeret que nō esset facturus ipso adepto
& ideo si iste non vult conuerti in primo vt possit ha/
bere coniugium cum christiana non est probabile q͞
ista postea lucret̄ eum: sed magis econuerso: q2 ille
videt̄ abducere istam. & ideo cessat ratio tante fami
liaritatis ad infidelem: & manet ratio fugiendi illā fa
miliaritatē: & ideo idē apostolus qui cōsuluit manerē
conuersum cū non conuersa dissuasit ɔhere fidelē cū
infideli. sicut argutum est ad oppositum.

Ad argumēta. ¶ Ad primas duas auctoritates dico q͞
non fuit tūc ista lex positiua illegitimans fidelem re/
spectu infidelis. ¶ Si arguas saltē illa rō nālis tunc
fuit que nunc est ratio illegitimandi. Rn̄deo in illis
casibus de quibus nunc arguitur forte erat probabi
le q͞ fidelis lucraretur infidelem vel erat necessitas
fugiendi maius inconueniens cum certa confidētia
de adiutorio diuino q͞ fidelis non subuerteret̄ p infi
delez. & ita liceret hodie nisi esset illegitimatio eccle/
sie superaddita. Unde non opz ordinationē ecclesie
fundari super nālem rōnem necessariam: sed sufficit
q͞ super probabilem. ¶ Ad aliud non fuit prohibitū

tempore legis mosayce coniugium cum alienigenis G
nisi cum illis chananeis. illos eniz voluit deus ex to
to extirpari. ideo Hester non illicite nupsit assuero.
ad illud de Salomone concedo q͞ ipse sicut pessim^us
& ingratissimus homo deo suo. non solum in hoc
peccauit: q2 alienigenas duxit contra legem etiaz de
gentibus specialiter prohibitis. sicut in multitudine
mulierum siquidem habuit fm̄ vnam litterā. 700as a.l. trāslatio
vxores quasi reginas. & 300as concubinas: cuz tamē nem.
diceret lex specialiter de rege Deutero. non habebit Cap. 17.
vxores plurimas que alliciant animum eius. quod
forte specialiter dixit Moyses propter malitiam Doctrina
istius preuisam: vt si non compesceretur saltem con/ notabilis.
funderetur. ne alii etiam eum imitarentur: & quod

peius est copulatus est eis amore ardentissimo in tm
vt faceret eis idola & tēpla ad colēduz deos suos. vn/
de non sine causa subiunxit Moyses vt supra. que al
D liciant animum eius: & hec omnia aggrauat singula/
ris ingratitudo sapientie eminentis sibi subito a deo
concesse: ita q̄ ista auctoritas non requirit responsio
nem sed solam detestationem. ¶ Ad vltimum patz
ex secundo articulo qualiter licet seruare matrimo/
nium contractum cum infideli. nec tamen contrahe
re q̄ non est eadem ratio vtrobiq̄.

¶ Nunc superest de cognatione ali/ quid dicere &c. Distinctio. XL.

Jrca istam 40^am dis. q̄ro. Utrū co
gnatio carnalis impediat mrīmoniū?
Q̄ nō. q̄ matrimoniū videt strictissi/
me seruatum & seruandū fuisse in le/
ge nature. sed Cayn cōtraxit cum so/
rore sua: & contraxisset etiam in statu innocentie. q̄
cum aliqua contraxisset ex p̄cepto illo. Crescite &c.
Gen. 2. nō aūt cū matre ex illo verbo. Relinquet homo pa/
trem & matrem. ne. s. iungatur eis mrīmonialiter. &
nulla fuisset alia nisi soror: q̄ filia ade. g. ¶ P̄. amici
tia firmat domū. igit̄ cōfert ad ɔiugiū: sed consangui
nei specialiori amore afficiuntur ad se q̄ ad alios.
¶ Item nō est cōtra aliqd̄ bonū matrimonij. patet
discurrēdo. ergo &c. ¶ Oppositū. Leuit. 18. excludūt
Per singula multe p̄sone p̄pter cōsanguinitatē. ¶ Itē magister
in littera. & extra de consanguinitate. non debet.

Uide Isido Hic p̄mittende sunt q̄daz descri
rū. 9. li. ethi ptiōes quorūdā
molo. c. 5. nolum & quedā regule & secūdo est soluēda questio.
A ¶ De p̄mo sit h̄ p̄ma descriptio. ɔsanguinitas ē vin/
culū p̄sonaz ab eadē p̄sona carnali p̄pagatiōe descē/
dentiuz. ¶ 2^a p̄sona a qua plures carnali propagatio
ne descendunt stipes vocat̄. ¶ 3^a linea consanguini
tatis est ordo personarum cōsanguinitate iunctarū.
¶ 4^a hec linea diuidit̄ in ascēdentē & descēdētē. &
transuersalē. linea descēdēs est a p̄sona propagante
ad p̄pagatas: & ascendens a p̄pagato ad illas a quib^9
descēdit. trāsuersalis est qn̄ ambe p̄sone descendunt
ab eadē: sed neutra ab altera. ¶ 5^a gradus est deter/
minata p̄pinquitas p̄sone ad p̄sonā s̄m consanguini
tatē. gradus enim p̄prie inuenit̄ in linea ascendēte &
descēdēte. ip̄roprie aūt in linea transuersali. ¶ Pri
ma regula est. hec in linea recta tot sunt gradus q̄t s̄t
B p̄sone vna minus: h̄ p̄bat̄. q̄ tot gradus quot p̄paga
tiones cū gradus sit habitudo vel p̄pinq̄tas inter p̄sonā
& p̄sonaz. sunt aūt p̄sone vna plures q̄ p̄pagationes.
q̄ presupponit̄ toti collectioni aliqua ibi non p̄paga
ta. ¶ 2^a regula. in trāsuersali cōputant̄ gradus s̄z ma
gis remotū a stipite extra de ɔsan. Uir q̄ a stipite s̄m
regulā approbatam quoto gradu remotior distat a
stipite. & a quolibet per aliam lineā descēdentē. & rō
hui^9 est: q̄ p̄sone que sūt in linea transuersali non hn̄t
inter se p̄pinq̄tatem nisi rōne stipitis. & iō nō p̄nt iter
se p̄pinquus ɔiungi q̄ remotior eoꝝ ɔiūgatur stipiti.
C ¶ Ad p̄positum ēt est vna regula. q̄ efficatior gra
dus est in linea descēdēte q̄ in transuersali: & rō na/
lis est. q̄ plus ɔiungitur p̄les parenti q̄ p̄les proli. &
ideo magis est ɔ̄ legem nature ɔiungi in p̄ gradu l li/
nea recta q̄ in transuersali. semp̄ enim fuit ɔ̄ mrīmo
nium illa ɔiunctio. & magis filij ad matrez q̄ p̄io ad
filiam. q̄ maior irreuerētia est. vn̄. 8. de aīalib^9 dicit
In noua Ar̄les de equo qui velat^9 cognouerat matrez suaz;
q̄ postea discoopertus oculis videns h̄ se precipitauit: tr̄āslatione
& alibi legit̄ de elephāte qui igeniatus vt mr̄em suaz hr̄ li. 9. c. 37.
cognosceret post hoc ingeniatorem occidit. ex q̄ p̄z Hoc h̄z p̄hs
q̄ hoc est ɔ̄ legem nāe. etiaz vt cōpetit brutis per p̄/ vbi supra de
pagationem. & iō p̄mus gradus descēdens & potissi/ camelo.
me matris ad filium maxime ip̄edit matrimonium

De secūdo dico q̄ in nostra lege aliq̄ p̄pinq̄/
tas ip̄ediuit in lege nāe illa D
sola vt dictum est in p̄ gradu in linea descēdēte ex il
lo v̄bo ade. relinq̄t hō patrem & matrē q̄tuz ad copu Gen. 2.
lam ɔiugalem: & nō itelligit̄ tm̄ de p̄re p̄rimo: sed de
quocūq̄ in linea recta. ita q̄ si adam hodie viueret
nō posset ducere aliquā vxorē. forte ēt post multipli/
cationē humani gn̄is si stetissent in innocētia fuisset
p̄hibitio in q̄busdā gradib^9 vltra p̄^m. sed in p̄n^o nō po
tuit fieri. q̄ nō erāt alie femie q̄ sorores. In lege mo
sayca erat p̄hibitio q̄tū ad quosdā gradus vlteriores
vt p̄z leuiti. 18. in lege āt euāgelica fuit aliq̄n p̄hibitio
vsq̄ ad 7^m gradū. p̄z per magr̄m in lr̄a. sed sub Inno
centio 3° restricta est vsq̄ ad 4^m gradū inclusiue. ex/
tra de ɔsan. nō dz. p̄hibitio copule ɔiugalis 4^m ɔsan/
guinitatis gradū de cetero nō excedat. & assignat rō/
nē. q̄m in vlteriorib^9 gradib^9 iam nō pōt absq̄ graui
dispēdio obseruari. & post approbat & ratificat p̄ futu
ro. cū ergo inquiens iā vsq̄ ad 4^m gradū p̄hibitio cō
iugalis copule sit req̄sita. s. p̄ nos h̄ in ɔsilio. & īfra. ita
eā volum^9 eē p̄petuā nō obst. ītib^9 ɔstōnib^9 sup̄ h̄ du
dū editis vel ab alijs vel a nobis. & ī eodez. c. reuocat
oēs p̄hibitiones de cōiugio ɔ̄hendo in 5° & 4° gn̄e cō
sanguinitatis. & d̄ sobole suscepta ex scd̄is nuptijs co
gnationi viri p̄oris de nō copulādo. que p̄hibitiones
multas difficultates īducebāt (& vt dicit) aliq̄n peri
culū aīaꝝ. ¶ Sz vīr est q̄ p̄pinq̄tas talis vel talis sim
plr̄ īpedit: ¶ R̄^o in lege euāgelica non īuenit̄ a xp̄o
alia p̄hibitio vltra p̄hibitionē legis nāe. nec ēt expli
cite ɔfirmauit p̄hibitionē sup̄ h̄ factā in lege mosay/
ca. s̄z ecc̄lia illegitimauit p̄sonas aliq̄n in gradu remo E
tiori. postea in 4° gradu. & rō illegitimatiōis fuit p̄p
pacē & amicitiā seruādā ī ecc̄lia vsq̄. n. ad 4^m gradū
manet amicitia rōne ɔsanguinitatis. & extūc īcipiūt
eē q̄si extranei & amore ɔtepescere: & iō ɔgruū est tūc
p̄ vinculū ɔiugale tepescētē amicitiā renocare.

Ad argumēta. ¶ Ad p̄^m p̄z q̄ illō
fuit necīū p̄ p̄n^o hu
mani gn̄is. s. q̄ ɔct^9 fieret in p̄ gradu. in linea tn̄ trās
uersali nō recta. ¶ Ad 2^m dico q̄ alia ē amicitia ɔsā
guineoꝝ & alia ɔiugū. illa ɔsāguineoꝝ maxie in linea F
recta ē reuerētie q̄tū ad descēdētes respectu sup̄ioꝝ
& cuiusdā regimīs seu p̄sidētie. ecōuerso amicitia ɔiu
gū est sine tali reuerētia. imo ē cū reuerētia ītm̄ vt sin/
cerius diligēs ɔsanguineā magis odiat in ea illā irre
uerētiā nō solū a se sed a quocunq̄ alio exhiberi. & iō
cōcedo q̄ amicitia disponit ad ɔiugiū: sed alteri^9 rō/
nis oīno ab illa que est inter cōsanguineos.

¶ Nunc de affinitate videndum est &c. Distinctio. XLI.

Jrca istaz 41^am distin. que
ro. Utrum affi/
nitas impediat matrimoniuz? Q̄ nō.
effectus non repugnat sue cāe. sed affi
nitas est effect^9 mrīmonij. ergo nō re
pugnat mrīmonio. ¶ P̄. tunc incest^9
cum sorore vxoris impediret copulā ɔiugalē cuz ea
simplr̄. q̄ per illū incestū fit affinis vxori sue. ɔñs est
falsū. vt habet̄ extra eo. titu. de affinitate s consan/

guinitate nõ dz. ¶ Oppositũ. 35. q. 3. de ppinquis.

A **Hic breuiter** Ratio affinitatis pōt poni talis. Affinitas ē vinculum quoddam persone ad personam aliquaz ex carnali copula cũ persona alteri consanguinea cõtractũ. semper enim qz psona carnaliter copulata est cõsanguinea alicui. ideo illa cui copulaẽ fit affinis illius ⁊ econuerso. ⁊ est quasi expositio nominis affinis .i. accessio ad affines. cõiunctus enim carnalr alicui de consan. aliqua excedit per hoc ad affines illius cõsanguinitatis. ⁊ ideo hz vinculũ talis accessus ad oēs de illa cõsanguinitate. in isto vinculo possunt assignari gradus ⁊ linee sicut prius in cõsanguinitate. ⁊ p his
B oibus est vna breuis regula. Quoto gradu cõsanguinitatis aliquis distat ab alio. toto gradu affinitatis distat ab eodē illa que est ab isto carnalr cognita nõ dico vxor. qz hic nõ requiriẽ: nõ solum enim cũ vxore: sed cum cõcubina vel meretrice ʒhiẽ affinitas consanguineoꝝ ipsius viri. Imo in incestu non sufficit ad affinitatē ꝑprie dictã ꝙ sit vxor. sed requiriẽ carnalis coniũctio: vt habeẽ. 35. q. vlti. fraternitatis dicitur de coniugibus ꝙ si vna caro fuerint non potest eē ꝙ aliquis sit propinquus vni eoꝝ quin pertineat alteri in quo datur intelligi affinitatem nõ cõtrahi nisi mediante cõmixtione carnali: extendendo tamen affi-
C nitatem dĩ ʒbi nõ solũ cũ vxore carnaliter cognita. sed etiam cum non cognita. ⁊ quod plus est: cuz illa cum qua precise contrahuntur sponsalia. ¶ Ubi ē aduertendum ꝙ istud vinculum contractuz ad aliquã propter coniunctionem eius cum aliq̃ cõsanguineo. ⁊ hoc siue coniunctionē matrimonialem siue concubinariã. diciẽ cõiter publice honestatis iustitia.

Ad qõnez ergo dico ꝙ affinitas simplr impedit matrimoniũ. ⁊ ratio non est nisi statutum ecclie illegitimantis affines. ⁊ i eodem gradu impedit mrimoniũ in quo consanguinitas. ⁊ hoc quidē de affinitate proprie dicta. pz in ti. illo. de consanguinitate ⁊ affinitate. Non debet consimiliter de affinitate cõiter ⁊ extensiue dicta. que vocatur publice honestatis iustitia. habeẽ extra de consangui. ⁊ affi. c. j. eque vt canones dicunt abstinendũ est a consanguineis vxoris ⁊ propriis. De ista etiam publice honestatis iustitia multa habentur extra de consan. ⁊ affini. in. 6. li. ꝙ ex sponsalibus que ipso iure sunt nulla. vel qualitercunq;. dum tñ nõ sunt nulla ex defectu cõsensus oriẽ istud ipedimẽtũ mrimonij impediēs ʒbendũ ⁊ dirimens iam ʒctũ.

D **Ad primum** ergm dico ꝙ affinitas q̃ est effectus mrimonij cũ iusdã ꝓcedētis illđ nõ ipedit: sed ipedit aliud inter illos inter quos ꝑ mrimoniũ est ʒcta affinitas. ¶ Ad 2m dico ꝙ affinitas ʒcta per copulã cũ sorore vxoris añ mrimoniũ simplr ipediret mrimoniũ ꝑ futuro: sz post mrimoniũ ʒctũ affinitas supueniens nõ dirimit
E ⁊ rõ est: qz multa impediũt nõdũ factũ q̃ nõ destruũt iam factum: priuatur tamen vir iure petendi propẽ illud crimen: ⁊ post mortem vxoris sine coniugio ꝑmanet. vt habetur ibidem.

De parētaliũ graduũ ⁊c. Dis. XLII.

Circa istam 42. am dis. q̃o. Utrũ cognatio spũalis ipediat matrimoniuz: Et nõ: extra de cogna. spũali. si vir vl mulier ignorãter de sacro fonte suscep erit. ⁊ sequiẽ. Nobis videẽ ꝙ siue ex ignorantia siue ex malitia fecerint nõ sunt abinuicez separandi: nec alter alteri debet debitum subtraheẽ. ¶ Cõtra. ibidē. c. veniens. Mandamus quatenus si constiterit mulierē predicti viri filiam de sacro fonte leuasse anteq̃ eam desponsauerit vxorem. vos inter ipsos diuortium celebretis.

Respondeo cognatio spũalis legalis est quoddã vinculũ cõ-
tractũ ex dispēsatione sacroꝝ spãlr baptismi ⁊ cõfir- A
mationis. Et sic habeẽ extra de cognatione spirituali in. 6. li. Quãuis. §. vltimo. Et pro datione aliorum sacroꝝ supra a baptismo ⁊ cõfirmatione cognatio spiritualis nequaq̃ oritur que matrimoniuz impediat vel dissoluat: de qua ⁊ eius gradibus habeẽ extra de cogna. spũali in. 6. li. ¶ Quantũ aũt ad illud quod q̃ritur dico ꝙ si precedat matrimonium. simplr impedit sicut pz in. c. ad oppositum preallegato veniens si sequaẽ mrimoniũ nõ dirimit: sicut pz ex ꝑargumēto, ⁊ ratio primi non est nisi statutũ ecclie illegitimãtis psonas in casu illo. ¶ Juxta qđ notandum ꝙ cognatio legalis impedit etiã matrimoniũ. de qua habetur extra de cognatione lega. c. vnico. si qua ꝑ ado-
ptionem soror mihi esse ceperit q̃diu durat adoptio B
inter me ⁊ ipsam nuptie consistere nõ possunt. ⁊ glo. super illo. c. dicit ꝙ illud verum est siue cognatio legalis fit per arrogationem siue per adoptionem. dicimus autē illum arrogare illum qui sui iuris est. ⁊ per arrogationem transit in nostra potestate ⁊ fit arrogatio auctoritate ꝑncipis. adoptio fit per quēlibet magistratum nec adoptatus transit in potestatem adoptantis: sed remanet in potestate sui patris: ⁊ tã ado-
ptati q̃ arrogati dicuntur filij adoptiui. ⁊ inter fres C
adoptiuos ⁊ nãles impediẽ matrimonium q̃diu durat adoptio: vt auctoritates iste probant. ⁊ auctoritates pro ⁊ ʒ solute sunt: qz vna loquitur de ʒditione precedente matrimonium: alia de sequente.

Ex dictis breuiter colligo impedimenta mrimõij que impediũt simplr
dico autē ipedimētũ simplr post qđ si fuerit attētatũ D
nihil fit. Non simplr aũt dico ꝙ ꝓhibitionē quãcũq; propter quam illegitime fit. si tñ fit non est irritum. Impedimenta aũt simplr aut accipiũẽ ex nã talis ʒctus aut ex statuto ecclesie superaddito. si primo modo. igiẽ vel ex conditionibus necessariis ad ʒctum: vl ex necessarijs ex parte ʒbentium. ex parte ʒctus. qz ex natura eius est ꝙ sit datio voluntaria potestatis corporis pro potestate corporis: ⁊ perpetuo commutantium. ideo ꝙ impedit voluntariam dationem talem impedit nãm ʒctus huius tale aũt est ex parte voluntatis inuolontarium ex metu qui potest cadere in cõstantem virum. qui metus est ex certitudine sufficiēte mali imminentis. qđ magis debet quis vitare sz rectam rõnē q̃ cũ ista non ʒhere. ⁊ huius mala sunt malum mortis: mutilationis enormis carceris proprie seruitutis: stupri ⁊ huiusmodi. ⁊ de isto impedi-
mento dictum est di. 29. Jnuolontariũ aũt ex defe- E
ctu notitie precedentis siquidē ad voluntarium req̃- Cap. 2. ⁊. 3.
riẽ notitia voliti. 3. ethi. aut est ex carētia totali notitie intellectualis: aut est cum aliquali licet defectiua qz erronea. si primo modo sic furia impedit mrimonium dum durat. ⁊ ira contractum istũ. si tamē furiosus habet lucida internalla pro tpe interualli pōt cõtrahere: ⁊ eodē mõ post ʒctum tunc petere: ⁊ est sibi debitum tunc reddendũ: nõ aũt pro tpe furie: qz tũc nescit ex iure suo petere: sed sicut brutum. tunc etiã reddere esset alteri periculum in psona. ¶ Si aũt sit

aliqua cognitio sed cũ errore vel deceptione: triplex
deceptio simplr impedit: qr quelibz est ꝯ illud qḋ ne
F cessario requirit ad ꝯctũ: quaꝝ prima est error ꝑsone
2ª error conditionis peioris: puta seruitutis. 3ᵘˢ error
dationis mutue. puta ista dat credens istum posse re
donare siue secum posse ꝑmutare. ille aũt non redo/
nat: lz proferat verba doloso aío tñ. s. vt extorqueat
libidinẽ: ꝛ de isto triplici errore dictũ est supra di. 30.
pena aũt istius vltimi. s. qui decipit in ꝯctu est vt ve/
raciter illud impleat: qḋ fallaciter simulabat: qr tenet
reddere isti illud pro quo reddendo ista cõmutauit:
ꝛ ideo in foro cõsciẽtie cogẽdus ẽ vt veraciter cum
illa contrahat. Si aũt iaz veraciter cõtraxit cũ alia:
ꝛ per ꝯñs non possit cuz ista: peniteat de pctõ illo ꝛ ḋ
impossibili: ꝛ ꝓcuret illi restitutionẽ ei equiualentis
quantum potest: vt. s. reddat illi mulieri per ipsũ cor
pus alterius viri potentis equiualentis corpori suo
quantũ ad ꝯctum istum: vel saltẽ satisfaciat ei in aliis
ſm arbitrium boni viri. In foro aũt contentioso si ꝓ
baretur contractus exterior dolose factus ab isto co/
getur seruare illum tanq̃ꝫ verum. Sed si cũ scḋa ꝯxit
tpe intermedio adhuc ecclia precipiet vt adhereat ꝑ
G me. sed in foro ꝯscie dicet oppositũ. qr scḋa est vera
vxor eius. prima nõ. ꝛ iste debet seruare sniam eccle
sie seruãdo veritatem legis diuine: ꝛ iputet sibi ꝙ tã
ta pena manet super ipsum ꝑꝑ talem fraudẽ quã fec:
qr etiam iste ꝯctus est obligatorius ad aliqua bona.
puta ad fidem seruãdã ꝛ indissolubilitatẽ ꝛ prolẽ su/
scipiendã ꝛ educandam si euenit: que tria bona sunt
matrimonii: ꝛ gnalr in omni ꝯctu ꝯbens sub condi/
tione opposita illi ꝯctui nihil facit: ꝛ ideo contra rõnẽ
istius ꝯctus est cõditio opposita repugnans alicui bo
no mrimonii: ꝛ ita sunt tria impedimenta ex triplici
conditione opposita contractui contra tria bona ma
trimonii. ꝛ de istis dictũ est di. 31. ¶ Ex parte aũt ꝑso
narum ꝯbentium requirit vt possint dare illam ptãtẽ
corpoꝝ. simplr aũt impotẽs ad copulã carnalẽ nõ põt
dare hanc potestatẽ. qr non hꝫ impotens. nec alliga/
tus alteri mrimonialiter: qr iam corpus suum nõ est
H suuz sed ꝯiugis. sic igit ipotẽtia simplr ꝛ alligatio mri
monialis alteri impediunt ex parte ꝯbentium. ḋ ista
aũt impotentia dictum est di. 34. qualiter est quedã
naturalis. ꝛ quedam casualis. ꝛ vtraq̃ꝫ nisi sit perpe/
tua nõ impedit simplr. nãlis aũt in viro est vel ꝑ frigi
ditatem vel per carentiam ꝑtis necessarie. in mulie/
re per artationẽ simplr. qḋ dico ꝯ artationem alicui.
casualis autem est per maleficium. ꝛ hoc siue respe/
ctu cuiuslibet siue respectu determiate persone. Ad
istam aũt impotentiam reducitur impedimentũ eta
tis puerilis: qr etsi ibi non sit impotentia perpetua: tñ
pro tali etate nulla est potẽtia: ꝛ ideo nulla potest da/
ri. ꝛ de isto ipedimento etatis dictũ est di. 36. ¶ Sic
igitur habemus ex parte ꝯctus tria impedimenta in
genere. s. per metum. per defectum notitie: ꝛ per op/
positionem ꝯditionis repugnantis. ꝛ ex ꝑte ꝯbentiũ
Resolũ notabilis dcõꝝ duo in gnẽ. s. impotẽtiam simplr: ꝛ ipotentiaꝫ ſm iu/
stitiam: qr alligatus est alteri. ¶ In spãli aũt ꝑmum
impedimẽtum põt esse ita multiplex quotuplex ẽ ma
lum quod iuste timetur. ¶ Scḋm impedimẽtuꝫ est
triplex ſm triplicem errorẽ: ꝛ 4ᵐ per defectum vsus
rõnis. ¶ Tertiũ impedimẽtũ ꝯtinet sub se tria repu
gnantia tribus bonis mrimonii. ¶ Quartum impe/
dimentum continet duplicem impotentiã nãlẽ viri
. s. frigiditatẽ ꝛ mutilationẽ ꝛ vnicã impotẽtiam mu/
lieris. s. artationẽ simplr. frigiditas enim in muliere
non impedit simplr sicut nec sterilitas. ꝛ vnum gnale

vtriusq̃ꝫ sexus. s. etatem puerilem. ꝛ continet sub se im/
potẽtiã casualẽ in vtroq̃ꝫ sexu dũ tñ ꝑpetuã. ¶ Vlti/
mũ ipedimẽtũ manet indiuisum. ꝛ rõ illius impedi/
mẽti pꝫ ex di. 33. vbi dictũ est ꝙ pro lege euangelica
nõ hꝫ locum bigamia. nec lꝫ dimittere vxorem. ergo
nullo modo ipsa viuente siue dimissa de facto: siue n̄
dimissa licet cum alia cõtrahere. ¶ Ex statuto eccle/
sie sunt tantummodo impedimenta ex parte perso-
narum: qr ecclesia nihil determinauit circa formam
vel materiam istius ꝯctus. sed solum personas aliq̃s I
illegitimauit faciendo eas non capaces huius ꝯctus
ꝛ hoc vel ꝑꝑ nimiã eaꝝ ꝓpinquitatẽ inter se: vel ꝑꝑ
earum ad cultũ diuinũ spãlem applicationẽ: vel pro
pter alicuius horrendi criminis enormitatem. Primo
modo illegitimauit consanguineos in 4° gradu ꝛ in
fra in simili gradu affines. ꝛ hic vel ꝓprie dictos quo
rum. s. vinculũ ꝯctum est ex coniunctione carnali vl'
extensiue. quoꝝ. s. vinculũ cõtractum est non ex com
mixtione carnali sed tñ per mrimoniuꝫ vel spõsalia
qḋ vocat publice honestatis iustitia. ꝛ de istis tribus
impedimẽtis dictũ est. de ꝑ di. 40. de 2° ꝛ 3° di. 41. ꝛ
de isto etiam vltimo ipedimẽto habet extra de spon
salibus. ꝛ est in. 6. li. Ex sponsalibus puris ꝛ certis dũ
modo non sint nulla ex defectu cõsensus orit efficax
impedimentum ad impediendũ ꝛ dirimẽdũ seque/
tia sponsalia vel mrimonia. nõ aũt ad precedẽtia dis/
soluẽdum. s. impedimẽtũ iustitie publice honestatis.
¶ Iuxta hoc etiã est quedam ꝓpinquitas q̃si mixta
carnalis ꝛ spũalis. cuiusmodi est cognatio spũalis ꝛ
legalis: de quibus dictum est dist. 41. ꝛ. 42. ꝛ de isto
habet extra. eo. ti. ne dum inter baptizatũ ꝛ eũ q̇ illũ
suscipit de baptismo: ac inter eũdem baptizatum ꝛ
suscipientis filios ꝛ vxorem ante susceptionem car-
naliter cognitam ab eodẽ: immo etiam inter suscipi
entẽ patrem baptizatiq̃ꝫ ꝛ matrem cognationẽ spũa-
lẽ in baptismo iure ꝯbi cõstat: que cognatio impedit
ad ꝯbendũ mrimoniũ: ꝛ dirimit iam ꝯctum. ꝛ eadeꝫ
que sunt de suscipiẽte dicta sunt etiam de baptizãte
censenda. ¶ Ex confirmatione quoq̃ꝫ spũalis cogna a. l. frontis
tio eisdẽ modis ꝯbit mrimoniuꝫ simplr impediens crismatiõe
contrahendũ ꝛ dirimens iam contractuꝫ. alias vero
ꝑsonas a supradictis ex baptismo vel ꝯfirmatione n̄ K
ipediri ad mrimoniũ ꝯbendũ: aut dirimi post ꝯctuꝫ
decreuimus ibidẽ. c. 2. ꝑ cathecismũ q̇ ꝓcedit baptis
mũ cognatio spũalis ꝯbit ꝑ quã ꝯbendũ mrimoniuꝫ
impedit. ꝑ istam cognationẽ mrimoniũ post ꝯctum
minime sepa. ꝛ ibidẽ. c. 3. si plures accesserint ad su/
scipiẽdũ de baptismo infanteꝫ spũalis cognatio ꝯbit
mrimonio post ꝯcta ipediẽs ꝛ dissoluẽs. ꝛ de ꝯfirma
tione insuꝑ quãtũ ad hoc idẽ iudiciũ est hñdũ. ¶ Ex
datione ṽo alioꝝ sacroꝝ spũalis cognatio nequaquã
orit que mrimoniũ ipediat vel dissoluat. Et est ordo
istaꝝ ꝓpinquitatũ. qr ꝯsanguinitas est mere carnalis
ꝓpiq̃tas. affinitas ꝓprie surgit ex copula carnali me
re publice honestatis iustitia ex ꝓpinq̃tate carnali ꝯ
ctu matrimoniali ꝛ sponsaliuꝫ. Spũalis cognatio ex
propinquitate carnali ꝛ susceptione vel datiõe sacri
baptismi vel confirmationis. legalis ex carnali solio
vinculo ſm legẽ per adoptionẽ. s. per applicationem a. l. propter.
aũt specialem ad cultum diuinũ. ecclia illegitimauit
eum qui solẽniter vouit continentiam: ꝛ eum qui su
scepit ordineꝫ sacrum. de primo dictum est di. 38. de
2° di. 27. illud aũt de voto solẽni: si tñ ibi fiat traditio
potestatis corporis ad castitatẽ seruandam ipsi eccle
sie vel prelato: in cuius manu vouet. ꝛ per hoc nõ hꝫ
potestatem sui corporis ad actum coniugalem. tunc

potest reduci istud impedimentuz ad naturā 3ct°. si
cut illud de alligato ad aliud mrīmoniū. ¶ Si autē
tale votum nō tollit isti quin hēat potestatem sui cor
poris: tūc ex statuto & ptāte ecclie est illegitimatio
& irritatio. nō tātuz qz se tradit ecclie ad talē actuz. sz
qz christus vocādo Joānem a nuptiis pretulit votū
3tinentie vinculo coniugali. & ideo ecclia illum qui
est in gradu supiori iuste illegitimauit ad accipien
dum gradū inferiorē siue ad apostatandū. Tandem
ppter enormitatem criminis trīmō duplicis illegiti
mauit iuste. ppter. s. enormitatez īfidelitatis illegiti
mauit fidelem nō simpl'. sz respectu īfidelis. & ecōuer
so ad mrīmoniū 3hendū. & de hoc dictum est di. 39.
Aliud crimē enorme est adulterium cū machinatio
ne in mortez legitimi 3iugis. & de isto īpedimēto di
ctum est di. 35. vel etiam cuz fidei datione de 3hēdo
post mortem legitimi 3iugis. Sic ergo in gnle ex sta
m tuto ecclie sunt psone illegitime ex duplici crimine
ex applicatione ad cultum dei & ex ppinquitate con
sanguinitatis ex vinculo affinitatis et publice ho/
nestatis: et ex cognatione spirituali et legali. et hec
impedimenta tangūtur in his versibus. Error: con
ditio. votum: cognatio: crimen. Cultus: disparitas:
vis ordo ligamen: honestas. Si sis affinis si forte coi
re nequibis. Sed in istis versibus cōtinēt īpedimē/
ta absqz omni ordine naturali: possunt igitur ordine
debito & magis in particulari istis vsibus explicari.
Uis fraus persone serui donationis & amens. Addi/
ta conditio tria coniugii bona tollant. Frigidus arta
puer trūcatus psligiatus. Alterius 3iunx obstat mu
tue dationi. Ordo sacer votū duo cultus sponsio me/
chi. Carnalis legis: cognatio spūalis. Hec vi precepti
sit huic affinis honestas. Di quattuor pmi versus cō/
tinēt īpedimēta que repugnant nāe 3ctus mrīmonii.
primus qnqz in spāli. scds tria. tertius qnqz. quartus
vnū. & sic sunt q̃ttuordecim īpedimēta post que sub
dit in fine quarti versus. obstant mutue dationi: itel
lige que est ī 3ctu mrīmonii: obstāt. s. hec oia pdicta
tres alii versus continent impedimēta ex statuto ec
clesie. pmus q̃ttuor. scds tria. terti° duo. & sic sunt no
uē & hō ē qd dicit in pn° tertii versus. hec vi pcepti. s.
ecclie īpediūt mrīmoniū. & sic in spāli sunt. 23. impe
n dimēta simplr. illi aūt versus oēs nō cōtinēt nisi duo/
decim: sed sub errore dz intelligi q̃druplex impedi/
mentū in spāli. & sub cōditiōe triplex impedimētum
de cōditionibus appositis 3 tria bona mrīmonii: vn̄
qui refert error ad errorē persone: & 3dictio ad errorē
cōditionis satis ondit se ignorantē in iure canonico.
votū sicut stat. cognatio intelligit pro carnali spūali &
legali. crimen pro illo adulterio cum fidei datiōe &c.
& illud posset quandoqz distingui sm qz dictum ē di.
35. qz istoz trium aliquando cōiungunt duo. & aliqū
vnuz illoz impedit. sed istud impedimētum non est
distinctū in istis versib° distinctius exprimētibus ce/
tera īpedimēta spālia: sm alios versus nō distinguit
nisi illud vltimū de impotētia: qd cōtinet qnqz impe
dimēta spālia sm alios versus. non est admirandū
si sollicitudinē tātā ponit ecclesia in ordinando mri/
monia: qz cōitas christianorum vtitur matrimonio. p
cuius vsum multiplicat populus xpianus. & ideo sic
ordinari debet vt in eius 3ctu & vsu vitent ea que ob
uiant charitati siue in deuz siue in pximū. & fuenda
sunt que congruunt honestati. vt sic honestum matri
moniū xpianum congrue significet illam benedictā
Eph. 5. coniunctionē xpi & ecclesie. de qua dicit aplūs: sacrm
aūt hoc magnū est. dico aūt in xpo & ecclia q̃ cōiūctio
nunc est p fidē & aliqualē dilectionē. sed in pāia erit p
visionē & pfectā fruitionē spōse nō hñtis maculā neqz
rugaz ad sponsum speciosum pre filiis hoium: cui sit
honor & gloria in secula seculorum. Amen.

¶ Postremo de conditione resurre/ctionis &c. Distin. XLIII.

Circa istaz 43^am di. quero qnqz. Primo Q. 1.
vtrum resurrectio gnalis hoium sit fu
tura: Qz non. ecclastes. 3. Unus est i
teritus hoium & iumentoz: sed iumē
ta non resurgunt. ergo. ¶ P. Job 14.
Hō cū dormierit nō resurget. donec atterat celū nō
euigilabit: sed celum nunqz attereť cū sit incorrupti/
bile. ergo. ¶ P. phs. 2. de gnatione que corrumpun/ T. c. vlti.
tur sm subam nō redeūt eadē nūero: sed specie. Idē
vlti. 5. phy². ¶ P. per rōnē totū requirit vnionē parti T. c. 36. & ui.
um. ergo & idē totū eadē vnionē: sed nō redibit eadē
vnio qz interrupta est. sed interruptū nō redit idem
qz si redit idem iteratio erit. sed iteratio repugnat
idētitati: qz iteratio ponit numerum: identitas puat.
ergo. ¶ Oppositū. Job 19. Scio qz in nouissimo die
de terra surrecturus sum &c. ¶ Preterea. j. ad Cor.
15. Omnes resurgemus.

Hic duo sunt vidēda. Primo d pos/
sibilitate. 2° de facto. Tho. in. 4.
De primo dr sic. qz si in hoie aia sensibilis eēt diuer/ di. 44. qō. i.
sa ab aia rōnali. & per 3ns corruptibilis sicut in aliis i sol. tii. ar.
aialibus optime cōcluderet qz in resurrectione non
erit eadē aia sensibilis. & p 3ns nec idē aial. Si aūt po
nat qz eadē aia sm subam sit in hoie rōnalis & sensibi
lis nullas in hoc angustias patiemur. qd declarat ali/
bi ondens differentiam hois ad alia corruptibilia. Ad ppo
sitū: qz alioz aialiū forma non est per se subsistens vt Idem vbi
post cōpositi corruptionē manere valeat. sicut est de s. in sol. pri/
aia rōali que eē qd sibi in corpe acqrit ēt post sepatio/ mi ar.
nē a corpe retinet. & in participationē illius eē corp°
p resurrectionē adducit: ita qz nō sit aliud eē corpis:
& aliud aie in hoie: alias cōiūctio aie & corpis eēt acci
dētalis. & sic nulla interruptio facta est in eē subali ho
minis vt nō possit idē numero redire pp interruptio
nē eēndi sicut accidit in aliis rebus corruptis: quarū
eē oino corrūpit. ¶ Stat g̃ istud dictū in hoc: qz etsi
interruptū nō possit redire idē numero: tū qz eē aie
intellectiue est idē qd eē totius: & mā manet eadē: &
sic in nullo ptinēte ad sbam hois facta est interruptio
eēntie. iō pōle est hoiem redire eūdē numero non sic
in aliis corruptis. ¶ Cōtra hoc p auctē Augu. 22. de
ci. dei. c. 20 loquēs d carne reddēda hoi i resurrectio
ne. etsi undiqz oibus perisset modis: nec vlla eius mā i
vllis nāe latebris mansisset. tñ si vellet: eā repararet
oipotēs. g̃ totalr destructū & corruptū in totali eē pōt
idē repari. ¶ P. per rōnē si destructum esset annihi/
latū illud nihil sequēs annihilationē eius esset eiusdē
rōnis cū nihilo qd erat termin° a quo creationis. pz:
qz ille mutationes opposite hñt idez p termino: vns
pro termino a quo: alia p termino ad quē. Sed nihil
pcedēs creationē nō repugnabat quin illud cui oppo
nit poterat creari. g̃ & post annihilationē poterit idez
recreari. ¶ Cōfirmat rō. qz planū est qz ex pte cause
remanet eadē ptās. ex pte aūt lapidis esto qz lapis sit
annihilatus tāta est positas simplr ad eē post annihi/
lationē quanta ante creationē: qz non magis includit
3dictionē. neqz illud nihil in qd cessit lapis magis p/
uat possibilitatē. qz nō pueret: nisi tanqz oppositum:

sed eidē ⁊ equalr opponebať ante creationē. ¶ P̄. in hoīe est aliqua entitas positiua que neq̧ est ps mālis nec formalis nec ptes sicut pbatū est 3° li. di. 3. q. 2. ⁊ ad ppositū sufficit repetere vnā rōnē. qꝛ aliqd est ibi cātum a causis intrinsecis: sed nec mālis nec formalis est cāta a causis intrinsecis. nec ambo sił. ǧ aliqua alia entitas a causis diuisim ⁊ coniūctim acceptis. ⁊ illa destruiť: alioqn hō nō eēt vere mortuus: qꝛ nō esset corruptio totalis entitatis hoīs. ⁊ tñ illa entitas reparabiť eadē numero alioqn nō eēt idē hō numero.

Nō efficacissima 3 negantes 3am entitatē i cōposito.

¶ P̄. si deus in hoc instāti. a. ⁊ in toto illo tpe medio vsq̧ ad b. ⁊ instāti. b. conseruaret istud eē cōcederet φ eēt oīno idem numero. ǧ si in. a. cōseruat ⁊ iteꝝ in instanti. b. ⁊ in tpe intermedio eē nō cōseruat: adhuc erit idē. ⁊ tñ erit interruptū in tpe intermedio. Probatio ɔñie: qꝛ identitas illius esse vt est in. b. ad seipsum vt est in. a. nō depēdet eēntialiter ex cōseruatiōe p tpe illo medio. qꝛ neq̧ vt a cā formali: neq̧ vt a q̄cunq̧ causa essentiali. Hoc ēt probatur aliter. qꝛ alioquin non posset deus ideȝ esse creare in alio instanti posteriori: qd in instanti priori creat: qꝛ si i instāti priori creat: ⁊ in tpe sequenti cōseruat eē idē: et conseruatū in tpe illo eēntialr requirereť ad idētitatē illius eē in instanti. b. ⁊ tūc si nō eēt cōseruatū in illo tpe sed in p̄ creatū in. b. nō posset creari idē.

a. l. illud.

¶ P̄. diuersitas posterioris nō arguit diuersitatē prioris eēntialr: sed illa instantia ad ipm esse pmanēs sunt posteriora eēntialiter. Vñ ⁊ illud eē manet idē in quibuscūq̧ instātibus succedentibus. ǧ siue fiat cōtinuatio inter illa instātia siue nō. nō minus ipm esse poterit eē idē: vel sic: si esse esset in. a. ⁊ in tpe sequēti. ⁊ in. b. esset idem in. a. ⁊ in. b. ergo si destruať posterius eo qd est durare in tpe itermedio: adhuc nō necessario ex hoc seq̄ť diuersitas eius in. a. ⁊ in. b.

A

¶ P̄. ex illa radice φ esse simplr interruptū vel destructum nō pōt redire idē sequūť incōueniētia: p̄ φ si deus posset brutū resuscitare idē numero. cuius oppositū nōnunq̄ legiť miraculose factū a sanctis: vt patet de tauro quē suscitauit Siluester in legenda eius: ⁊ hoc deo negare esse possibile videť magne infidelitatis: ⁊ tñ sensitiue eius ē destructio ⁊ interruptio.

Rome pñtibus ɔstātio ⁊ helēa tunc nouiter conuersis

¶ Sequereť ēt φ oīa accītia que corrūpunť in corruptione hoīs vel añ resurrectionē non pñt eadē numero redire: ⁊ tunc nō hr̄et hō resuscitatus eandē ppriā passionē numero quam prius: qꝛ illa ppria passio nō māsit post mortē: qꝛ erat totius vt totius: ⁊ non aīe tm̄. ɔñs aūt est impossibile φ sit idē subiectū specie: ⁊ tñ non habeat eandem passionem. ¶ Sequereť ēt de alijs accītibȝ φ potētie aīe que fm istum sunt accītia cum nō sint accītia solius aīe. sed totius cōpositi fm phm in pn° de sensu. ⁊ p̄ de somno ⁊ vigilia. φ nō possent redire eadē. ⁊ ita hō non hr̄et eandem potentiā auditiuam vel visiuam ⁊ sic de singulis. ¶ Sequereť ēt φ homo non hr̄et eandē quantitatē: qꝛ illa nō manet nec in materia sola manēte: nec in aīa intellectiua.

Tho. i. pte sum. q. 77. ar. i.

Circa pm

¶ In alio vr̄ peccare: qꝛ ponit totum esse hoīs manere nō interruptum. primo qꝛ vt pbatū est prius entitas totalis interrumpiť. ¶ Scdo. qꝛ esse aīe intellectiue nō ē esse totale hoīs vt ipse accipit: qꝛ oē ens hr̄t aliquod esse ppriū. hō vt hō est aliqd ens nō tm̄ aīa. ǧ hȝ aliquod esse propriū: ⁊ non tm̄ esse aīe. ¶ P̄. iste in hoc ɔ̄dicit sibiipsi qꝛ alibi dicit φ status anime in corpore est pfectior q̄ stat° eius extra corpus: qꝛ est pars compositi: ⁊ oīs pars materia est respectu totius. Et tunc arguiť sic. quod habet totaliter idem eē pprium non ē imperfectius ex hoc solo φ nō cōicat alij illud eē. sed

Idē p. i. sū. sūe. q. 89. ar. i.

B

per te aīa totaliter habet idem eē sepata qd cōiūcta immo esse qd est totale esse hoīs qñq̧ communicať corpori ǧ ipsa in nullo est imperfectior pro eo φ nō cōicat idē esse corpori. Ma. apparet φ pfectior naturaliter p̄supponiť ei qd est cōicare pfectionē. ergo si est maior vel minor per hoc φ cōicat vel non cōicat. ⁊ hoc maxime sequiť si per talē cōicationē nullū aliud esse est totius q̄ȝ istud idem. ¶ P̄. pbatum est. 3. in materia de eucharistia: φ i homine est alia forma subalis ab aīa intellectiua: ⁊ per ɔñs cum cuiuslibet forme sit dare esse in aīa intellectiua nō est totale eē compositi. Et istud etiam potest adduci ɔ̄ primū. qꝛ illa forma interrūpiť fm esse. ⁊ tamē reduciť eadeȝ. dist. 2. q. 3.

¶ Ad probationem quā innuit in ɔ̄riū φ tūc vnio aīe ⁊ corporis eēt accītalis. ɔñtia est negāda. qꝛ sicut vnio non est nihil sed alicuius ad aliqd. p ɔñs est entis ad ens. ita est hr̄itis esse ad hñs esse: qꝛ non capio: φ aliquid sit ens extra cām suam: quin hēat esse proprium. ergo sicut ens est per se componibile cum ente sicut p se receptiuū cum per se recepto: ita ⁊ habēs esse ppriū cū hr̄te esse pprium nec est vnio accītalis qꝛ istud est p se pfectibile. ⁊ illud p se pfectio: qꝛ si habere eē tolleret p se rōnē pfectibilis. ergo non posset aliquid esse per se defectibile nisi non ens.

C

Aliter ponitur

φ qꝛ nā nō agit nisi p motū ⁊ mutationē. iō ń pōt reducere idē numero. qꝛ mot° vel mutatio nō pōt redire idē numero. deus aūt pōt agere ń per motū nec per mutationē. ⁊ ideo per oppositū reddit idē numero.

Egidi. ro. theore. i.

¶ Et ad hoc pōt adduci aliud quod tangit iste φ qꝛ deus respicit ipsaȝ mām vt quid: fit in ipsam vt nullo mō distinctam formam quācunq̧ ipmere. nō vt est quid est oīno indistincta. ⁊ ita pōt formā eandē semp impmere dū mā manet eadeȝ. mā aūt: vt sic. manet semp eadem. sed agens nāle ń respicit mām vt quid: ideo nō pōt indifferēter quamcūq̧ formam inducere in ipsam quācūq̧ manētem eādē ⁊ ita ń eandē formā iducere. ¶ Cōtra istō p̄ ad ppositum falsum supponiť. s. deus non agit per mutationē resuscitando: qd pbať: qꝛ mā prefuit sub priuatione forme ⁊ fit sub forma. ǧ per actionē agentis trāsit a priuatione ad formā. sed transitus talis prope est mutatio: qꝛ tota ratio mutatiōis ibi saluať. ¶ Qd autē dicit ex alia parte de agente naturali. conclusio dubia est: ⁊ tāgeť. q. 3. sed rō nō cōcludit. qꝛ nō oporteт si posteri' nō possit redire idem. ergo nec pius: sȝ mutatio est posterior ipsa forma. ¶ Et confirmatur istud: qꝛ de facto deus resuscitans non reducit eādē mutationē numero. qꝛ resuscitatio non erit eadē mutatio cū gñatiōe: tñ eadē forma numero reduceť: vnde fallacia ɔñtis est ex distinctione mutationum inferre distinctionem terminoꝝ. ecōuerso enim bñ sequitur: φ si alia forma acqriť φ fit alia mutatio. sed eadē pōt bñ acqri diuersis mutationib°: sicut ⁊ idē vbi specie pōt acqri diuersis motibus localibus specie: vtpote motu circulari ⁊ motu recto. qui adeo sunt alterius rationis vt non sint cōparabiles. 7. phy. Aug. etiam 3° de tri. c. 9. vult φ idem specie possit generari equiuoce ⁊ vniuoce: ⁊ tamen mutationes sunt alterius rōnis.

D

T. c. 2i.

Vide varr. q. presenti

¶ Probatio etiā ad hoc antecedens. s. φ mutatio nō pōt reduci eadē nūero nō valet: qꝛ etsi vnitas totius ex partibus sit continuitas partis cum parte: tñ vnitas siue identitas partis ad seipsam non est continuitas eius ad aliam partem. si ergo interruptio ponat nō cotinuitateȝ posterioris ad prius non sequiť φ tollat identitatem illius ad se ipsam. Et φ

illa opinio tāgit de respicere māam vt q̃d est. tactū est
supra i mā de eucharistia di.ii.ar.2.q.1.si eniz aliquē
E intellectū bonū hēret ꝓpositio forsan esset ille ꝙ de⁹
non respicit māam vt ordine quodā trāseūtē a forma
in formā: quō agens naturale necessario respicit: qꝛ
nō pōt imediate trāsire de quocūꝙ in q̄dlibet. ſꝫ hec
differentia nihil facit ad posse reducere idē numero
vel nō. qꝛ ille ordo respicit formas ſm rōnes specifi/
cas. non aūt ſm idētitatem vel distinctionē numera
lem earū: qꝛ non pōt statim succedere forme vini ni
si aceti forma: ⁊ non econuerso imediate. sed ꝙ huic
forme vini succedat vel illi indifferēs est: sicut indif-
ferenter ex hoc igne vel illo generat̄ aqua. ḡ agens re
spiciens ordinem formarū in transmutatione. ita po
test habere aliquid precedens formā inducendā ab
ipso. sicut si imediate ageret sine tali ordine: ⁊ p ↄ̄ns
si absolute sit sibi possibile reducere idem numero
non impedietur per hoc ꝙ determinatur ad talem
ordinem formarum in agendo.

F **Quantum** igit̄ ad istū art^m dico ꝙ pos
sibilitas est ex pte dei ex oī
potētia eius. Qꝛ si sit pole alij cause de hoc nō tracto
hic. sed. q.3. dicet̄. Et ex parte obiecti est possibilitas
simplr̄. qꝛ non includit ↄ̄dictionē. ⁊ hoc probatuꝫ est
⁊ auct̄e ⁊ rōne. ⁊ cōtra pmā opinionē. ⁊ ꝰ siue reduca
tur sine mutatione siue per mutationē: qꝛ vtrūꝙ est
possibile sicut argutū est contra secundam opinionē.

De secundo articulo si resurrectiōeꝫ
fore possit oūdi rōne nā
li de hoc statim in pria. q. Sed pnūc manifesta ē cō
clusio ex veritate fidei. hic. n. veritatē tanꝙ articulū
G fidei exprimit tā symbolū aplorꝫ. carnis resurrectio/
nē: ꝙ symbolū nicenū. ⁊ expecto resurrectiōeꝫ mor
tuorum: ꝙ symbolum athanasii. oēs hoīes resurge/
re habent cum corporibus suis ⁊c. istud autem val/
de expresse habetur in multis locis scripture. vtpote
Cap.5. Jo. ⁊ Matth. 25. ⁊ aposto. 1. Cor. 15. ⁊. 1. thes. 4. ⁊. 2.
machab. 12. Nisi eos qui ⁊c.

Ad argumēta. ¶ Ad p^m salomon
fuit ibi concionator
nūc allegās p parte stultorꝫ nunc rñdens ſm sniam
sapientū. ⁊ illud dictū est cōcionādo pro stultis. Sꝫ
ↄ̄dicit̄ illi snie postea. c. vlti. Ibit hō in domū eterni
tatis sue. ⁊ finē loquēdi oēs pariter audiamus. deuꝫ
time ⁊ mādata eius obserua hic est oīs hō. ¶ Ad 2^m
⁊ si celū nunꝙ atteret̄ quantū ad sub[illegible]: tñ atteretur
D quātū ad efficaciā vel influētiā in ista inferiora gene
rādo ⁊ corrūpēdo: qꝛ post iudiciū cessabit ista influē/
P°.2.c.3. tia: ⁊ quo ad hoc intelligi pōt illud Cor. 7. pterībit fi
gura huius mūdi. vel posset dici ꝙ loquit̄ de illo ce/
lo de quo loquit̄ petrus in canonica sua: celi calore
soluent̄: qꝺ nō intelligit̄ nisi ꝺ celo elemētari. ¶ Ad
aliud. phs ibi distinguit circulationē in corporib⁹ ce
lestibus a circulatione in corruptibilib⁹. qꝛ ibi suba
nō corrumpit̄ nisi p motū: ⁊ iō redit eadē nō sicut ac
cipiēs esse p istū motū. sed sit p̄sens eidē parti p mo
tū reducentē: sed circulatio in istis inferioribus est
ſm corruptionē forme subalis ⁊ reductionē eius. ⁊
ideo non sic redit idē numero. an aūt vlr negat ideꝫ
numero posse redire. de hoc. q. 3. ¶ Ad vltimuꝫ pos
set dici ꝙ cōpositū pōt idē redire lꝫ non redeat vnio
eadē partiū. qꝛ illa vnio nō est de essentia totius. nec
illa vnio est illa entitas totalis que est ex partib⁹. nec
I forma illius entitatis: sed qꝛ vnio est simplr̄ necessa
rio reqsita ad entitatē totalē: ⁊ non vr̄ aliq̄d esse ideꝫ
numero nisi illud sit idē numero qꝺ necessario req/
rit̄ ad ipm. Iō verius vr̄ ꝙ vnio redibit eadē. ⁊ hoc
si accipiat̄ pro illa relone partiū vnitarū adinuicē. nō
aūt pro ipsa passione que nō manet nisi in instanti
resuscitationis. illa eniꝫ pōt poni alia sicut ⁊ illa mu
tatio est alia a gñatione. Et cū arguit̄ ꝙ illa vnio fuit
interrupta. dico ꝙ interruptū pōt redire idē nume/
ro: ⁊ nō tñ absolutū: sed respectus si extrema ei⁹ re/
deant eadē nūero. Credo. n. beatā Mariā habuisse
eādē relonē ad filiū post passionē quā habuit añ xpi
passionem: ⁊ tñ fuit interrupta: ⁊ in morte xpi pp de K
structionē termini: ⁊ in morte Marie pp destructio-
nē fundamēti. ¶ Et si dicas ꝙ ↄ̄dicere vr̄ illa rñsio
sibiipsi. qꝛ negat vnionē passionē redire eandē: ⁊ tñ
illa ē necessaria ad fieri totius. ⁊ ſm istud dictū non
pōt aliq̄d redire idem nisi illud redeat idē: qꝺ est ne
cessariū ad esse eius. ¶ R°. esto ꝙ vnio vt est passio Uide var. B
sit necessaria ad fieri totius. sequit̄ ꝙ nō est idē fieri
ipsius totius: nisi sit eadē vnio. ⁊ concedo. ⁊ tunc vel
neutrū erit idē qꝺ est pbabile. qꝛ illa vnio vt dictum
est nō erit eadē cū gñatione hoīs vel vtrūꝙ poterit
esse idem: qꝛ non est ibi ↄ̄dictio. Dō. II.

SEcundo q̄ro. Utrū posset eē
notū p rōneꝫ nālem
resurrectionē generalē hoīuꝫ esse futu/ In phe.
rā: Qꝛ sic. desideriū nāle nō pōt esse fru/ Uide Uar.
stra. cōmē. 2. met. sed hō nāle ↄ̄sideriū q. pcedēte.
hꝫ ad semp esse. ⁊ istud desideriū pōt esse notū p rō/
nē naturalē ⁊ ꝙ illud nō sit ipossibile. ergo ⁊c. proba/
tio minoris: qꝛ nō fugit̄ aliq̄d nāliter nisi virtute nā
lis desiderii vel amoris ad aliud: sꝫ naturaliter fugit
hō mortem. hoc pꝫ per experientiā. pꝫ etiā per illud
apli ad Cor. 5. Nolumus expoliari sed supuestiri. 2ª
¶ P̄. naturalr̄ notū est ꝙ btitudo nāliter appetitur.
hoc patet ⁊ ex. 1. ethi⁹. de beatitudine in generali ⁊ Cap.17.
ex. 10. de btitudine in spāli. sed notum est per rōneꝫ Cap.10.
naturalē beatitudinē nō posse esse nisi sempiternaꝫ.
ergo notū est p rōnē naturalem hoīem esse ordina/
tum ad aliquā perfectionē sempiternā. probatio mi
noris. Aug. lib. 13. de trini. c. 8. probat illud per ratio
nem sic: morientē vita ipsa deserit: si beata: aut ergo
nolentem deserit aut volentē aut neutrum. si nolen
tem: quō est beata vita que ita est in volūtate ꝙ non
sit in potestate: si aūt volentē: quomodo vita beata
erat quā noluit qui habebat: si dicas neutrū: nec nol
le: nec velle. sed nec illa beata est vita que talis est vt
quē beatū facit amore eius indigna sit. ¶ P̄. nāliter
notum est ꝙ tota spēs non caret fine suo quin illum
in aliquo indiuiduo consequat̄. sed naturaliter no-
tū est btitudineꝫ esse finē speciei humane. ergo ⁊ ho
minē posse cōsequi illā saltē in aliquo indiuiduo. sꝫ
nō pōt eā consequi in vita ista pp multas miserias cō
comitātes eam: puta varietas fortune ⁊ infirmitas
corporis: impfectio scie ⁊ virtutis: ⁊ instabilitas ⁊ fa
tigatio in exercendo actus perfectos intātū vt nulla
opatio quātūcunꝙ in pncipio est delectabilis possit
continue esse delectabilis: imo per eaꝫ fatigato dele
ctabilis erit cessare ab ipsa: ⁊ notum est per rationē
nālē: opationē beatificā nō esse fastidiosam: nec pōt
haberi a sola aīa separata: qꝛ in hoc hō nō consequit̄
finem suū. ergo hēbit̄ in alia vita a toto coniuncto:
⁊ p ↄ̄ns ad minus videt̄ per rōnē naturaleꝫ cōcludi
in q̄bus hō ad finē suum ptinget. ¶ P̄. per rōnē natu
ralem notū est ꝙ oīs spēs que est de integritate vni
uersi est ppetua: qꝛ totū integrū est perpetuū. sed hō
est spēs pfectissima saltez inter ista inferiora. sumus
enim nos quodāmō finis omniū. 2. phys^r. ergo ⁊c. T.c.24.

Oppositum Aug. i3. tri. c. 9. loquens de vita imortali vel sempiterna. Hac inqt vtrū careat humana nā: nec parua qō est. humanis qppe argumētatiōib⁹ hāc inuenire conātes vix pauci magno preditī ingenio vacātes ocio doctrinisq̈ subtilissimis eruditi ad idagādā soli⁹ aīe imortalitatē puenire potuerūt. ¶ Idē act. i7. dī de qbusdā athenīēsib⁹ audiētib⁹ paulū q̄ dicebāt ꝙ nouoꝝ demonioꝝ videbat̄ denūciator eē: qꝛ Iesum ꝛ resurrectionē annūciabat eis: ꝛ tñ illi atheniēses erāt pħi multū vigētes rōne nāli. pꝫ de Dionysio cōuerso qui fuit vnus eoꝝ. ergo istud qō videbat̄ eis ita remotū a veritate non vr̄ bene esse notū ꝑ rōnē naturalem. vnde ꝛ oīa que adducit ibi paulus non sunt nisi quedā persuasiones. pꝫ ibi. ¶ Itē. Act. 26. cū diceret paulus. Si passibilis xp̄s: si primus ex resurrectione ꝛc̄. Festus magna voce dixit Insanis paule.

Respondeo hoc manifestū est: ꝙ si rō aliqua resurrectionē ostēdit opꝫ ꝙ accipiat̄ ex aliquo qō est ꝓpriū hoīs: ita ꝙ nō cōueniat alijs corruptibilib⁹: hoc aūt nō est mā ꝗ̄ incorruptibilis: nec forma aliq̄ destructibilis: qꝛ etsi talis sit in hoīe ꝛ excellētior oī forma bruti: tñ ex illa non pōt sumi rō sufficiēs ad ꝓbādū resurrectionē totius. ergo opꝫ ꝙ accipiat̄ a forma specifica hoīs vel ab opatione ꝯueniēte homini ṡm illā formā. ¶ Primo mō ꝓcedendo ex trib⁹ ꝓpositionib⁹ cōcludit̄ propositū. ꝛ si ille oēs rōne naturali essent note haberemus ꝓpositū. Sunt aūt ille. pria. aīa intellectiua est
A
forma hoīs specifica. 2ª. aīa est incorruptibilis. ex quibus sequit̄ ꝙ forma specifica hoīs sit icorruptibilis. addit̄ tertia ꝙ forma specifica hoīs non remanebit ꝑpetuo extra corpus. Sequit̄ ergo ꝙ aliqñ redibit idem. Ista reditio iterata resurrectio vocat̄ ṡm Damā. li. 4. c. i9. Resurrectio est 2ª eius ꝙ dissolutū est surrectio. ¶ De istis ergo trib⁹ ꝓpōnib⁹ qualiter note sunt ꝑ ordinē videamus. De pˆma dr̄ ꝙ est ratiōe naturali nota: qō ostendit̄ dupl̄r. Uno mō ꝑ auctoritates pħoꝝ qui hoc asserebāt ꝛ nō nisi tanq̄ꝫ rōne naturali notū. Alio mō adducendo ibi rōnes nāles ex qb⁹ istud ꝯcludit̄. De pˆma. Arist. diffinit animaꝫ. 2. de aīa. ꝙ est actus corpis physici ꝛc̄. ꝛ in pˆn⁹ tertij. de pte aūt aīe qua cognoscit ꝛ sapit. vbi vr̄ ponere aīam intellectiuā partē saltē subiectiuā aīe primo diffinite in cōmuni. ¶ Itē. oēs pħi cōiter in diffinitione hoīs posuerūt rōnale tanq̄ꝫ eius dr̄iā ꝓpriā. per rōnale intelligētes aīaꝫ intellectiuā esse partē essentialē eius. nec breuiter inuenit̄ aliquis pħs notabilis qui h negēt: licꝫ ille maledictus Auerrois in fictione sua. 3. de aīa que tñ nō est intelligibilis nec sibi nec alijs: ponat intellectū: eē quādā subāꝫ separatā mediātibus fantasmatib⁹ nobis cōiūgibilē: quā coniūctionē nec ipse nec aliquis sequax ei⁹ adhuc potuit explicare: nec per illā coniunctionē saluare hoīem intelligere. naꝫ ṡm ipsuꝫ hō formal̄r nō esset nisi quoddā aīal irratiōnale excellēs: per quādā tñ aīam irrōnalē ꝛ sensitiuā excellentiorē alijs aīabus. ¶ De secundo ad propositum non inuenitur faciliter rō a priori neq̄ a posteriori ꝓpria: nisi ex ꝓpria operatione hoīs siquidē forma inotescit ex opatione sicut materia ex transmutatione. Ex operatione ergo intelligendi arguit̄ ꝓpositum sic. Intelligere est ꝓpria opatio hoīs. ergo est a ꝓpria forma: sed est ab intellectiua. ergo intellectiua est ꝓpria forma hoīs. ¶ Sed ista rō patit̄ instantiā: qꝛ intellectus ꝛ intelligere ṡm eos se habēt passiue ꝛ nō actiue. ergo illa ꝓpositio. ꝓpria operatio est a ꝓpria forma: nō ꝓbat intellectiuā esse propriā formā. siquidē ab ipsa nō ē ipsa opatio ṡm eos: sꝫ ab obiecto intelligibili vel a fantasmate. Ideo ex illa opinione formo rationē aliter sic. Hō intelligit formal̄r ꝛ ꝓprie. ergo aīa intellectiua est propria forma hoīs. Añs vr̄ satis esse manifestū ṡm auctoritatē pħi. 3. de aīa. ꝛ i. ethi⁹. c. 9. qꝛ itelligere est ꝓpria opatio hoīs. opatio aūt vt distinguit̄ ꝯ actionē seu factionē formal̄r inest ipsi operāti. ꝛ non est ab ipso in altero. ꝯfir. io. ethi⁹. in intelligere ponit felicitatē hoīs. ꝛ manifestū est ꝙ illa felicitas inest formal̄r homini. ergo ꝛ illa opatio in qua cōsistit. ¶ Sed tentādū est ꝓbare añs per rōnem contra ꝓteruū si neget. ꝛ hoc intelligēdo in antecedente intelligere ꝓprie acceptū. per qō intelligo actum cognoscendi transcendentem totū genus cognitionis sensitiue. Pbat̄ ergo illud añs vno mō sic. hō cognoscit actu cognoscēdi non organico. ergo intelligit ꝓprie. ꝯñtia pꝫ ex rōne iā posita: qꝛ intellectio ꝓprie est cognitio transcendēs omne genus sensationis. oīs aūt sensatio est cognitio organica ex. 2. de aīa. Añs huius enthymematis ꝓbat̄: qꝛ oē organū determinat̄ ad certū genus sensibiliū ex. 2. de aīa. ꝛ hoc ideo qꝛ cōsistit in media ꝓportione extremorū illius generis. sed aliquā cognitionē experimur in nobis que nō cōpetit nobis ṡm tale organū: qꝛ tūc determinaret̄ precise ad sensibilia determiati gñis cuius oppositū expimur: qꝛ cognoscimus per talē actū dr̄iaꝫ cuiuscūq̈ generis sensibiliū ad aliqd qō nō est aliqd illius gñis. ergo cognoscimus vtrūq̈ extremū. pꝫ illa ꝯñtia ṡm pħm sic arguētē. 2. de aīa. c. de sensu cōmuni. ¶ Sed huic instat̄ p̄: qꝛ cognitio organica est que inest ṡm determinatā partē corpis. illa aūt de q̄ arguit̄ ꝙ ꝑ ipsam distinguimus sensibilia a nō sensibilibus inest toti p̄: ꝛ iō nō per aliqō organū ꝓprie loquēdo tñ nō trāscēdit oē genus cognitionis sensitiue ṡꝫ ꝑfectionē: qꝛ inest p̄ toti: ꝛ ꝑ ꝯñs ita est māle sicut illud qō inest toti ꝑ partē: ita eniꝫ passio totius ē mālis sicut aliqd qō inest toti ꝑ partē. ¶ 2° negat̄ assūptū. s. ꝙ ille actus nō inest ṡm aliqō organū: qꝛ inest ṡm organū fantasie. cuius ꝓbatio est: qꝛ illo leso impedit̄ cognitio. Nec ꝓbatio illa de determinatione organi ad certū gen⁹ cogit: qꝛ fantasia extēdit se ad oīa sensibilia. ¶ Sed 2ª instātia exclusa est ꝑ qōdaꝫ ibi tactū: qꝛ ꝑ illū actum discernimus totū genus sensibiliū ab aliquo extra totū illud gen⁹. nec illa ꝓbatio ꝙ ipedit̄ ille actus leso organo fantasie cōcludit. hoc eniꝫ est ꝓpter ordinē potētiarū illaꝝ in operādo. nō aūt qꝛ intellectio exerceat̄ mediāte illo organo. ¶ Alr̄ ꝓbat̄ añs pˆncipale: qꝛ aliq̄ cognitio imālis inest nobis. nulla aūt sensitiua pōt eē imālis. ergo ꝛc̄. ¶ Istud vocabulū imāle est frequēs in vsu pħi in ꝓposito: sꝫ vr̄ ambiguū. pōt enim ad ꝓpositū tripl̄r intelligi. vel imālis: qꝛ incorporea. hoc mō: qꝛ nō opat̄ ꝑ partem corporeā ꝛ organū. ꝛ tūc istud est idē cū ꝓpōne iam posita de non organica: vel alio mō imālis: qꝛ nullo mō extēsa: ꝛ tūc plus dicit ꝗ̄ nō organica. etsi enim oīs organica sit extēsa: qꝛ recipit̄ in extēso: nō tñ solū qꝛ si reciperet̄ in toto cōposito p̄ cū illud sit extensuꝫ adhuc esset opatio extēsa. 3° mō pōt intelligi imālis ei⁹ in cōparatiōe ad obiectū: vt. s. respiciat obiectum sub rōnib⁹ imālib⁹: vtpote inq̄ꝫtū abstrahit ab hic ꝛ nūc ꝛ hmōi q̄ dicunt̄ ꝯditiones māles. ¶ Si ergo ꝓbaret̄ imālitas 2° mō verius haberet̄ ꝓpositum ꝗ̄ ex ꝓbatione eius p̄ mō. sꝫ nō videt̄ sic posse ꝓbari nisi ex cōditionib⁹ obiecti qō respicit ille actus nisi forte ex reflexione: qꝛ experimur nos reflecti sup actū ta/

Marginal notes (left): Tho. i. p. sū. q. 76. ar. i. — T. c. 6. — T. c. 4. — Cōmēto. 5. Nō pūctū 3 Auerroim. — B — Th. ea. p. sū. q. 75. ar. 2.

Marginal notes (right): T. c. i. ꝛ. 5. ꝛ inde vide. 2 de aīa. — T. c. 24. 55. ꝛ. 60. — Cap. io. — C — Idē. i. p. sū. q. eadē ar. 5. — T. c. 5i. ꝛ iñ ꝛ spāl̄r. t. co. i22. ꝛ. i30. — T. c. ii8. ꝛ iñ — T. c. i49. — 2° de aīa. t. c. 63. — D — Tho. i. p. sū. q. 75. ar. — E

lis cognitiōis. quātū aūt nō est sup se reflexiuū. Et iō
ab obiecto huius actus fit finaliter ꝓbatio añcedētis.
¶ P̄. habemus in nobis aliquā cognitionē obiecti
sub aliqua rōne sub qua non pōt esse actus eius aliq̄
cognitio sensitiua ḡ ⁊c. añs ꝓbaf. qꝛ expimur in no/
bis ꝙ cognoscim⁹ actu vle. expimur enī ꝙ cognosci
mus ens vel q̄litatē sub rōne aliqua cōiori q̄ꝫ sit rō p̄
mi obiecti sensibilis etiā respectu supreme sensitiue
experimur ēt ꝙ cognoscimus relōnes ꝯītes nās re/
rū etiā nō sensibiliū: ⁊ experimur ꝙ distinguimus oē
genus sensibiliū ab aliquo qđ non est illius generis.
expimur ꝙ cognoscim⁹ relōnes rōnis q̄ sunt scđe in
tētiōis. s. relōnē vlis generis ⁊ spēi ⁊c. ⁊ oppositionis
⁊ aliaꝝ ītētionū logicaliū. experimur ꝙ cognoscim⁹
actū illū quo cognoscimus ista. ⁊ illud s₃ ꝙ inest no/
bis ille actus qđ est ꝑ actum reflexū sup actū rectum
⁊ susceptiuū eius. Experimur ꝙ assentimus cōple/
xionibus sine possibilitate ꝯdicendi vel errādi: vtpo
te p̄mis p̄ncipiis. experimur deniq₃ ꝙ cognoscimus
ignotū ex noto ꝑ discursuꝫ: ita ꝙ nō possum⁹ dissen/
tire euidentie discursus nec cognitionis illate. qđcū
q₃ istoꝝ cognoscere est īpossibile alicui sensitiue po
tentie attribuere. ergo ⁊c. ¶ Siq̄s autē proterue ne/
get illos actus inesse homini: nō est cū eo vlteri⁹ dis/
putandū. sed dicēdū sibi ꝙ est brutū: sicut nec cū di/
cente: non video colorē ibi nō est disputādū. sed di/
cēdū sibi: tu indiges sensu: qꝛ cecus es. ita ꝙ quodaꝫ
sensu. i. perceptione interiori expimur istos actus in
nobis. ⁊ iō siq̄s istos neget dicendū est eū nō esse ho
minē: qꝛ nō h₃ illā visionē interiorē quā alii expiunt
se hr̄e. Assumptū. s. ꝙ nullus istoꝝ actuū pōt esse s̄m
aliquā potētiā sensitiuā. ꝓbaf: qꝛ actu vle cognoscit
5 sub tāta indr̄ia sub quāta ip̄m sic cognitū est sil' dici/
bile. est aūt sil' dicibile de oībus singularib⁹ in quib⁹
saluaf. sic nō cognoscit sensus. Sed de 2° est euidē/
tius: qꝛ nulla potētia pōt cognoscere aliq̄d sub rōne
vſiori rōne sui ꝓpii obiecti: sicut visus nō cognoscit
aliq̄d sub rōne indifferēti ad colorē ⁊ ad sonum. ḡ co
gnitio illa que est alicui⁹ sub rōne cōiori quocunq₃ p̄
obiecto: ēt supremi sensus non pōt esse aliq̄ sensatio.
¶ 3m ꝓbat idē: qꝛ nulla sensatio pōt esse distinctiua
p̄mi obiecti sensibilis. i. cōissimi ab eo qđ nō est tale:
qꝛ non pōt esse vtriusq₃ extremi. ¶ De relōnib⁹ ꝯi/
tib⁹ aliis nō sensibilia iter se vel īsensibilia ad sensibi
lia. p₃ ꝑ idē ꝙ sensus n̄ pōt ī illos: multomagis p₃ de
relationib⁹ istis que dicunf rōnis. qꝛ sensus non pōt
moueri ad cognoscēdū aliq̄d nisi qđ includif in ob/
iecto sensibili vt sensibili. habitudo rōnis non inclu
dif in aliquo vt extra ē. sensus aūt extrīis est vt extra
est. ⁊ per hoc posset ꝓbari p̄m etiā d̄ actu vli: qꝛ vlī in
actu repugnat esse extra vt extra. ¶ Aliud de reflexio
ne super actū ⁊ potētiā ꝓbaf per hoc: qꝛ quantū non
6 est reflexiuū sup se. ¶ Alia duo de cōpōne ⁊ assenti/
re cōpōni ⁊ de discurrere ⁊ assentire euidētie discur
sus ꝓbanf ex relōne rōnis: qꝛ illa nō sunt sine relōne
rōnis. Cōsequētia p̄mi enthymematis ꝓbaf sic si ta/
lis actus est in nobis formalr̄ cū non sit sub̄a nr̄a. qꝛ
q̄nq₃ inest: q̄nq₃ nō iest. ḡ opꝫ dare sibi aliqđ recepti/
uū ꝓpriū: nō aūt aliqđ extēsuꝫ: siue sit ꝑs organica si/
ue totū cōpositū: qꝛ tūc ista eēt extēsa: nec posset esse
talis q̄lis dicta est circa obiecta q̄lis dicta sunt. ḡ opꝫ
ꝙ insit s̄m aliq̄d inextēsuꝫ. ⁊ ꝙ illud sit formalr̄ i no/
bis: illud nō pōt esse nisi aīa intellectiua: qꝛ quecūq₃
alia forma est extēsa. Uel alr̄ pōt ꝓbari ista ꝯītia eū/
do ad cōditiones obiecti illius actus: qꝛ quelibet for
ma īferior intellectiua si h₃ opationē h₃ ꝑcise respe/
ctu obiecti sub rōnib⁹ oppositis istis rōnib⁹ dictis. ḡ
si hēmus opationē circa obiectū sub istis rōnib⁹: illō
nō inerit nobis s̄m aliquā formā aliā ab ītellectiua.
ḡ inest nobis s̄m intellectiuā ḡ intellectiua formalr̄
inest nobis. alioq̄n aliter nō essemus formalr̄ operā/
tes s̄m illā opationē. ¶ Ex 2° opatione humana. s.
volūtate pōt ꝓbari idē: qꝛ hō est dn̄s suoꝝ actuuꝫ: ita
ꝙ in ptāte eius est determinare se ad hoc vel opposi
tū: sicut dictū est di. 25. scđi. q. i. Et ēt nō tm̄ ex fide:
sed ēt ꝑ rōnē nālē. illa aūt indeterminatio nō pōt po
ni in aliquo appetitu organico vel extenso: qꝛ q̄libet
appetitus organic⁹ vel mālis determinaf ad certuꝫ
genus appetibiliū sibi cōueniēs: ita ꝙ illud app̄hen D
sum non pōt non cōuenire nec appetit⁹ nō approba/
re. ḡ voluntas qua sic indeterminate volumus ē ap/
petit⁹ nō alicuius talis forme. s. mālis: ⁊ ꝑ ꝯñs est ali
cuius excedētis oēm talē. hmōi ponimus intellecti/
uā. ⁊ tunc si appetitus ille sit formalr̄ i nobis: qꝛ ⁊ ap
petere. sequif ꝙ forma illa sit forma nostra.

De secunda ꝓpōne principali q̄ est ꝙ aīa intellectiua est īmor talis pcedif sicut de p̄°. p̄ adducendo auctes phoꝝ q̄ hoc senserūt. Aris. 2. de aīa. dicit ꝙ intellectus sepa tur a ceteris sicut ꝑpetuū a corruptibili. ¶ Si dicaf sepaf q̄tū ad opationē. ¶ Cōtra. ex hoc sequif ꝓpo situ: qꝛ si pōt separi s₃ opationē ⁊ s̄m eē: s̄m ipsuꝫ. i. de aīa. ¶ P̄. 3. de aīa ponif dr̄ia inter sensum ⁊ intel lectū: qꝛ excellēs sensibile corrūpit sensuꝫ: ⁊ ꝑꝑ h̄ po stea min⁹ sentit minus sensibile. nō sic est de intellu: imo postq̄ꝫ intellexerit sūma intelligibilia magis in telligit inferiora. ḡ intellectus nō debilitaf in operā/ do: ⁊ tūc vltra sequif ꝙ sit incorruptibilis in eēndo.

Ric. li. 2. di. 19. ar. i. q. i.

T. c. 2i.

T. c. i2.

T. c. 7.

¶ P̄. i2. meta. c. i. mouētes cāe velut p̄us existes. q̄ aūt vt rō. i. forma simul supple sūt cū cāto vt toto. qñ enī sanaf hō. tūc ⁊ sanitas ē: si aūt posteri⁹ aliq̄d ma net ꝑscrutādū est. in q̄busdā enim nihil ꝓhibet. vt si aīa est tale nō oīs: sed intellect⁹. ḡ vult dicere ꝙ ītel lectus est forma manēs post cōpositū s₃ nō añ. ¶ P̄. i6. de aīalib⁹ relinquif solū intellectū deforis adue/ nire. ḡ nō accipit eē ꝑ gñationē: s₃ a cā extrinseca. nec per ꝯñs pōt accipere nō esse ꝑ corruptionē ꝑ aliquaꝫ cām corruptiuā: qꝛ ei⁹ eē nō subest alicui tali cāe cū sit a cā supiori īmediate. ¶ P̄. ex dictis phi formanf aliquę rōnes. est. n. vrū p̄m apud eū ꝙ nāle deside riū nō est frustra. nūc aūt in aīa est nāle desideriū ad semꝑ esse. ¶ P̄. 7. meta^{ce}. vult ꝙ mā est qua res pōt esse ⁊ non esse. ergo illud qđ nō h₃ materiā nō h₃ ta le potētiā non essendi. intellectiua non h₃ mām s̄m eū qꝛ ē forā simplex. ¶ P̄. 3° ethi^{r}. vult ꝙ fortis d₃ se exponere morti pro republica. ⁊. 9. ethi. vult idē. ⁊ s̄m iudiciū rōnis naturalis. ergo s̄m rōnē naturaleꝫ pōt cognosci īmortalitas anime. Probatio illius ꝯñ/ tie. qꝛ nullus ꝑꝑ q̄dcūq₃ bonū virtutis vel ī se vel in alio vel cōitatis debet vel pōt appetere omnino nō esse suū. qꝛ s̄m Aug^{m}. 3. de lib. arbitrio nō esse nō pt appeti. nūc aūt si aīa non esset īmortalis moriēs acci peret nō eē totalr̄. ¶ P̄. arguit vnus doctor ex vbis phi sic. qđ corrūpif aut corrūpitur ꝑ ꝯriū aut ꝑ defe/ ctū alicuius necīo requisiti ad esse eius: sed aīa intel lectiua nō h₃ ꝯriū: nec esse corporis est simplr̄ neces sariū ad eius eē: qꝛ h₃ ꝓpriū esse per se. ⁊ idē in cor/ pore ⁊ extra corpus. nec est dr̄ia nisi ꝙ in corpore cō municat illud corpi: extra corpus non cōicat. ¶ P̄. simplex nō pōt separi a seipso: aīa est simplex. ḡ non pōt separari a seipsa. nec per ꝯñs separi a suo esse. qꝛ nō per aliā formā a se habet esse. Secus est de cōpo/

T. c. i6.

T. c. i7.

Cap. 4.

In no. t. c. 2 de gñā. aīa/ lium. c. 3.

Cōmēta. 2. meta. cō. i.

T. c. 22.

Cap. ii.

Cap. 9.

Tho. i. ꝑ. sū. q. 75. ar. 6.

sito qd hʒ esse ꝑ formã: que forma põt separi a mã. ⁊
ita esse ɔpositũ destrui. ¶ Sed oppositũ vr̃ phũs sen
T.c.60. sisse. qr in fine. 7. meta. ex intentione vult ꝙ omnes
partes que põt manere sepate a toto sunt elementa
i. ptes mãles: sicut ipse accipit elemẽta. ⁊ preter tales
necesse est ponere in toto aliquã formã: que totũ est
illud qd est: que non posset manere sepata a pte mã/
li toto non manẽte. ergo si concessit aiaʒ intellectiuã
esse formã hoĩs: sicut patet ex probatione preceden-
te: nõ ponit eã manere separatã a mã toto nõ manẽ/
T.cõ. 102. ⁊ te. ¶ Ꝑ. Principium vr̃ apud eũ: qd incipit esse desi
ĩi. ⁊ spãlr. t. nit eẽ. vñ ꝑ de celo ɔ̃ Platonẽ vr̃ hr̃e pro incõpossibi/
c.126. ⁊ ĩi. li: ꝙ aliqd incepit ⁊ sit perpetuũ ⁊ incorruptibile. ⁊. 3.
T.c.60. phy. c. de infinito. Cui⁹ est ꝑncipium ei⁹ finis est.

Potest dici ꝙ lʒ ad illã scdaʒ ꝑpõnẽ ꝑ
bandã sint rõnes ꝑbabiles
J nõ tñ demõstratiue. imo nec necie. Et qd adducit ꝑ
ea fm ꝑmã viã de auctib⁹ phoꝝ duplr̃ põt solui. vno
mõ: qr dubiũ est qd phs circa h̃ sensit. varie eniʒ loq
Jd dic̃ De. tur in diuersis locis: ⁊ habuit diuersa ꝑncipia: ex q̃r
vbi supra. aliqbus vr̃ sequi vnũ oppositũ: ex aliis aliud. vñ ꝑba
bile est ꝙ in illa ɔ̃ne semꝑ fuerit dubi⁹: ⁊ nũc magis
accedere ad vnã ptem: nũc ad aliã: iuxta hoc qd tra/
ctabat materiaʒ cõsonam vni parti magis q̃ȝ alteri.
¶ Est ⁊ alia rñsio realior: qr non oĩa dicta a phis ẽt
assertiue erant ab eis ꝑbata ꝑ necessariã rõnẽ nãleʒ.
sed frequẽter non habebãt nisi quasdã ꝑbabiles per
suasiones: vel vulgarẽ opi. ꝑcedentiũ phoꝝ. vñ dicit
T.c.60. phs. 2. de celo ⁊ mũdo in. c. de duab⁹ qõnibus diffi/
cilibus loquit̃ tentandũ dicere qd vr̃ dignũ reputan
tes ꝑmptitudinẽ magis imputari verecũdie q̃ȝ au/
dacie. si quis ꝑꝑ phiam stare, ⁊ paruas sufficiẽtias di-
ligit. de quibus maximas hẽmus dubitatiões. vnde
ꝑue semꝑ sufficiẽtie suffecerunt phis: vbi non pote/
rant ad maiora ꝑuenire ne ɔ̃dicerent ꝑncipiis phie.
T.c. 60. ad ¶ Et in eodẽ. c. de aliis astris dicũt egyptii ⁊ babylo
fi. nii a quib⁹ multas credulitates habemus d̃ vnoquo
q̃ȝ astroꝝ. vnde qñq̃ȝ phi acquiescũt ꝑꝑ suas ꝑsuasio/
nes ꝑbabiles qñq̃ȝ ꝑꝑ assertiones suoꝝ ꝑncipiorum
ꝑter rõnẽ necessariã. ⁊ illa rñsio sufficeret ad oẽs au/
ctoritates essent expꝑsse ꝙ nõ cõcludũt ꝑpositũ. Tñ
rñderi põt per ordinẽ. pmo ꝙ nõ intelligit ill' i separa
tionẽ nisi precise in h̃ s. ꝙ intellʼs nõ vtit̃ corpe i ope
K rando. ⁊ per hoc est incorruptibilis in ogando loquẽ
do de illa corruptione qua virtus organica corrũpit̃
ꝑꝑ corruptioneʒ organi: ⁊ illa sola corruptio cõpetit
T.c.65. potentie organice fm phm ꝑ de aia. si senex acciꝑet
occulũ iuuenis videret vtiq̃ȝ sicut iuuenis. ergo ipa
potẽtia visiua nõ est debilitata vel corrupta quantũ
ad opationem: sed quãtũ ad organũ tantũ. nec tñ ex
illa incorruptione intellectus: qr. s. nõ hʒ organũ per
cuius corruptionẽ possit corrũpi in operando: sequitur
ꝙ sit simplr̃ incorruptibilis in operãdo: qr tũc seque
ret̃ ꝙ in essendo sicut tũc argutuʒ est. sed tñ sedẽ ꝙ
nõ est corruptibilis in operãdo illo mõ quo potentia
organica: tñ poneret̃ simplr̃ corruptibilis iuxta illud
T.c.66. ꝑ de aia. Intellʼs corrũpit̃ in nobis quodaʒ interiori
corrupto. ⁊ hoc pro tãto: qr poneret̃ pñm ipsi toti ɔpo
sito operãdi opationẽ ꝑpriã eius. sed cõpositũ est cor
ruptibile ergo ⁊ pñm opatiuũ eius. Q aũt sit pñm ope
rãdi toti ⁊ opatio eius sit opatio totius. vr̃ Aris. dice
T.c.64. ⁊ re ꝑ de aia ¶ Ad aliud dico ꝙ excellẽs sensibile cor
inde. rũpit sensum ꝑ accidẽs: qr corrũpit organũ: qr soluit
illã mediã proportionẽ in qua cõsistit bona dispõ or/
L gani: ⁊ per oppositũ intellectus: qr nõ hʒ organũ non
corrũpit̃ ab excellenti obiecto. sed ex hoc nõ sequi/

tur ꝙ sit incorruptibilis nisi ꝑbet̃ ꝙ non dependeat
in essendo a toto: qd est corruptibile. ¶ Ad illud de
12. meta. dr̃ ꝙ Arist. ponit illud sub dubio. ⁊ dicit for Uide Henr.
san: sed non dicit forsan ad istud ꝙ intellect⁹ manet vbi supra.
posterius. i. post totũ. sed nõ oĩs aia sed intellect⁹. ⁊
sequit̃. oẽʒ nãq̃ȝ ĩpossibile forsan. vbi dubitat an pos
sibile sit oẽm aiaʒ manere: postq̃ȝ posituʒ. si g̃ expꝑsse
asserat põt dici ꝙ tñ nõ fuit per rõnẽ necessariaʒ de/
monstratũ: sed ꝑ rõnes ꝑbabiles ꝑsuasuʒ. ¶ Ad aliud
valde dubiũ est qd ipse senserit de inceptione aie in
tellectiue. si eniʒ nõ ponit deũ aliquid ĩmediate de M
nouo agere sed tantũmõ motu sempiterno mouere
celũ: ⁊ hoc vt agens remotũ: a quo agente separato
poneret ipse intellectiuã de nouo ꝑduci. si enim di/
cas ꝙ ab aliqua intelligentia: duplex est incõueniẽs.
vnum qr illa non põt creare substantiam l. di. huius
quarti. Aliud qr illa non potest magis aliqd nouũ ꝑ/
ducere ĩmediate q̃ȝ deus fm principia phi de ĩmu/
tabilitate agentis ⁊ de sempiternitate in agẽdo. nec
põt ipse vt videt̃ fm principia sua ponere intellecti/
uã esse terminũ agẽtis naturalis: qr vt vr̃ ex. 12. met. T.c.17.
ponit eam incorruptibilẽ. ⁊ nulla forma que est ter/
minus agentis naturalis est simplr̃ incorruptibilis.
¶ Potest dici ꝙ ponit eam ĩmediate accipere esse
⁊ nouuʒ esse a deo: qr ꝙ accipiat esse satis sequit̃ ex
principiis eius cũ non ponat eã perpetuo precessisse
sine corpore: nec prius in alio corpore. ⁊ non est pro/
babile fm rõnem a quo possit recipere totale eẽ nul
lo presupposito nisi a deo. ergo concederet creatõeʒ. Speculatio
nõ sequit̃: qr non dixit esse aliam ꝑductionẽ compo subtilissima
siti ⁊ aie intellectiue. sicut nec in igne ⁊ forma ignis.
sed illã aiationẽ corporis organici ponit esse ꝑductio
nem per accidẽs ipsius aie. Nos aũt ponimus duas
productiones vnã de non esse aie ad esse eius: ⁊ illa N
est creatio. aliã a non aiatione corporis ad aiationẽ
eius. ⁊ illa est ꝑductio corporis aiati: ⁊ ꝑmutationẽ
ꝑprie dictã. Qui igit̃ poneret tñ scdaʒ. s. aiationem:
nullã creationẽ poneret: ⁊ ita Arist. ¶ Sed lʒ vites
creationẽ fm eũ quo põt agens ĩmutabile aliqd no/
uum ꝑducere: ¶ Rñdeo nullo mõ nisi ꝑꝑ nouitatẽ
passi receptiui. ꝙ eniʒ effectus totaliter ⁊ precise de
pendens a cã actiua esset nouus reduceret̃ fm Ari.
in aliquã variationẽ ipsius cãe efficiẽtis. sed ꝙ effe/
ctus depẽdẽs ab agente ⁊ passo receptiuo sit nouus
põt reduci in nouitatẽ ipsius passi sine nouitate agẽ-
tis: ⁊ ita diceret̃ h̃ ꝙ de⁹ necessitate naturali trãsmu
tat corpus organicũ ad aiationẽ q̃ȝ cito corpus est su
sceptiuũ istius animationis: ⁊ a causis naturalib⁹ sit
aligñ de nouo istud susceptiuũ: ⁊ tunc noua est mu/
tatio ad animationẽ ab ipso deo. ¶ Sed quare redu
cenda est illa nouitas ĩmediate in deũ sicut in cãm
agentẽ: ¶ Rñdeo. sicut qr est primũ agẽs ideo fm
Arist. est semꝑ agens aliqua actione in passum semꝑ
eodẽ modo se habens. ita si aliqd passum põt eẽ no/ O
uum ⁊ susceptiuũ alicuius forme que non põt subeẽ
cãlitati alicuius cause scde. deus est ĩmediata cã illi
us: ⁊ tñ de nouo qr omni potẽtie passiue in ente opꝫ
ponere aliã actiuã corrñdenteʒ: ⁊ ita si passiue noue
non corrñdet alia actiua creata: corrñdebit sibi im-
mediate diuina. ¶ Ad aliud de desiderio nãli rñde
bitur rñdendo ad rõnes principales: qr prima ratio
ꝑncipalis: 2° ⁊ 3° ꝑcedũt ex hoc. ¶ Ad aliud de. 7.
meta. vera est illa descriptio materie: nõ tñ intelligẽ
da est ita. ꝙ materia est qua res tantũ cuius ipsa est
pars põt eẽ ⁊ nõ esse. sed res siue cuius ipsa est pars
siue que recipitur in ipsa. alioquin forma ignis non

posset non esse qr materia non est pars forme ignis.
¶ Ad aliud de forti fit magna altercatio an ſm re/
ctam ratione debet se sic exponere morti: tñ pōt dici
Cap. 9. sicut phs respondet in. 9. ꝙ maximum bonū tribuit
sibi in exercēdo illum magnū actum virtutis. ⁊ hoc
bono priuaret se imo vitiose viueret si illo actu tunc
pretermisso saluaret suū esse per quātūcūqȝ esse. me
P lius ē aūt simplr maximū bonū ⁊ momētaneū ꝙ re/
missum bonū virtutis vel via vitiosa ꝑ magnuȝ tps.
vn̄ ex illo pbat̄ euidenter ꝙ bonū cōe ſm rectā rō/
Hoc idē hē. nē est magis diligēdū ꝙ bonū propriū: qr totū bonū
q̄li.12.q.13. ꝓpriū debet homo exponere etiam destructioni sim
pliciter si nesciat animā imortalē ꝓ saluationē bo/
ni cōmunis. ⁊ illud magis diligit̄ simplr ꝓpter cui⁹
salutē esse alterius contēnit̄ vel negligit̄. ¶ Ad rō/
nes illas doctoꝝ. Ad primā: si intelligat aīaȝ habere
per se esse idem in toto ⁊ extra totum prout per se es/
se distinguit̄ contra inesse accidētis. hoc modo for/
ma ignis si esset sine mā haberet ꝑ se esse: ⁊ tunc pos/
set concludi ꝙ forma ignis esset incorruptibilis. Si
aūt intelligit̄ de esse per se qđ cōuenit cōposito in ge
nere sube: sic est falsum ꝙ aīa sine corpore hȝ per se
eē: qr tūc esse eius nō esset cōmunicabile alteri: qr in
diuinis ēt per se esse illo mō acceptū est incōicabile:
vn̄ isto modo deficit ↄsequētia: aīa hȝ esse sine corpe
ergo modo indiget corpore qr in 2° intellectu aīte
cedēs falsum est. in ꝓ ↄntia non valet: nisi addat̄ ibi
qđ nāliter siue sine miraculo hȝ per se esse ꝓ mō. sed
hec ꝓpositio credita est ⁊ non per rōnē nālem nota.
¶ Ad aliud non ois corruptio est per separationeȝ
Q alterius ab altero. accipiēdo. n. esse angeli si illud po
natur ſm aliquos aliud ab essentia illud nō est sepa/
rabile a seipso. ⁊ tamen est destructibile per succes/
sionem oppositi ad ipsum esse.

Vide hē.q̄l. 2.q.3. Tho.1.p.sū. q.79.&.104. arti.1. Th.1 sū.ↄtra gē.li.4.c.79 &.c.17.

De tertia ꝓpōne dr̄ eaȝ probari posse per
hoc ꝙ pars extra totū est imꝑ/
fecta. forma aūt tā nobilis non remanebit perpetuo
imperfecta. ergo nec sepata a toto. ¶ P̄. nullū violē/
tū est ꝑpetuū ſm phm. 2. de ce. ⁊ mū. separatio autē
corporis ab aīa est violēta: qr cōtra inclinationē nā/
lē aīe ſm phm: qr nāliter inclinat̄ ad perficiēdū cor/
pus. ¶ De ista aūt ꝓpōne videtur ꝙ phs si posuisset
R aīaȝ imortalē magis posuisset perpetuo eaȝ manere
sine corpe: ꝙ i corpe: qr oē ↄpositū ex ↄriis ē corrupti
bile. nec rōnes iste probant. prima nō. nā illa maior.
pars extra totū est imꝑfecta. non est vera nisi de pte
que recipit aliquā perfectionē in toto: aīa nō recipit
sed cōmunicat. ⁊ sic pōt formari ratio ad oppositū.
qr nō repugnat alicui eque ꝑfecto in se manere: licȝ
alteri nō cōmunicet suā ꝑfectionē. hoc apparet de cā
efficiente cui nō repugnat quātūcūqȝ manere sine ef/
fectu suo. sed aīa manet eque ꝑfecta in esse suo pro/
prio siue ↄiuncta siue separata: tñ in hoc habet drīā:
qr separata nō cōmunicat suū eē alteri. ¶ Per hȝ ad
aliud: qr inclinatio nālis duplex est. vna ad actū pri/
mū. ⁊ est imꝑfecti ad ꝑfectū: ⁊ cōcomitat̄ potentiaȝ
S essentialē. alia ad actū 2m ⁊ est ꝑfecti ad ꝑfectionem
cōmunicandam: ⁊ concomitat̄ potentiam acciden/
a talem. De prima verū est ꝙ oppositū eius est violen
tum ⁊ non perpetuū: qr ponit imꝑfectionē perpetuā
quā phs habuit pro incōueniēti qr ponit in vniuer/
so causas ablatiuas cuiuscūqȝ imperfectionis. Sed
scđa inclinatio etsi perpetuo suspendat̄ nullū violen
tū ꝓprie dr̄: qr nec imperfectio. nunc aūt inclinatio
aīe ad corpus tñ est scđo mō. ¶ Vel potest dici ſm
Auic. ꝙ appetitus aīe satiatus est per hoc ꝙ semel

perfecit corpus: qr illa cōiūctio est ad hoc vt aīa me/
diante corpe acquirat suas perfectiones per sensus
quas non posset acq̄rere sine sensibus: ⁊ per ↄns sine
corpore. semel aūt cōiuncta acq̄siuit quātū ipsa sim/
pliciter appetit acquirere illo modo.

Dico ergo ꝙ illaꝝ triū ꝓpōnum ex qui/ T
bus format̄ ratio ad resurre
ctionē quodāmō a priori: qr sumpte sunt a forma ho
minis resuscitādi. pª est nālr nota: ⁊ error ei opposi/
tus q̄ ꝓprius est ⁊ soli⁹ Auerrois pessimus est nō tñ
ↄ vitatē theologie: sed ēt ↄ veritatē phie. destruit' enī
sciam: qr oēs actus intelligēdi vt distinctos ab acti/
bus sentiēdi: ⁊ oēs actus electionis vt distinctos ab
actib⁹ appetitus sensitiui: ⁊ ita oēs virtutes que non
generant̄ sine electionib⁹ factis ſm rōnē rectā: ⁊ per
ↄns talis errans esset a cōitate holuȝ ⁊ naturali rōne
vtentium exterminādus. Sed alie due nō sunt suf/
ficienter note rōne naturali: lȝ ad eas sint quedam
ꝑsuasiones ꝓbabiles. ¶ Ad scđaȝ quidē plures ꝓ/
babiliores. vn̄ ⁊ illā videt̄ magis expsse sensisse phs.
V ¶ Ad tertiā aūt pauciores: ⁊ per ↄns cōclusio seq̄ē
ex istis non est ꝑ illā viā sufficiēter nota rōne natura/
li. ¶ Scđa via ad eā est a posteriorib⁹: quorū alique
ꝓbabiles tacte sunt in rōnibus ꝑ̄ncipalib⁹: vtpote ꝺ
beatitudine hominis. ¶ Ad hoc ēt adducit̄ de iusti Var. vbi. s.
tia dei retribuentis. nunc autem in vita ista virtuosi & Ri. vbi. s.
maiores patiunt̄ penas ꝙ vitiosi. Et istud argumētū Nōbile di/
videt̄ apostolus tangere. 1. Cor. 15. Si in hac vita tm̄ ctum.
sperantes essemus. miserabiliores sumus oībus ho/
minib⁹ ⁊c̄. ¶ Sed iste rōnes a posteriori minus con
cludūt ꝙ ille a priori accepte a propria forma hoīs.
non enim apparet per rōnē naturalē ꝙ est vnus re/
ctor holum ſm leges iustitie retributiue ⁊ punitiue:
etiā esto ꝙ sic diceret̄ ꝙ vnicuiqȝ i bono actu suo sit
retributio sufficiens: sicut dicit Aug. li. 1. cōfessi. c. 12. In fine
Iussisti dñe ⁊ ita est vt sibi sit pena omnis peccator.
ita ꝙ ipsum peccatum est pena pria pcti. vnde appa/
ret ꝙ sancti a posteriori arguētes ad ꝓpositū nō intē
dūt facere nisi q̄sdā ꝑsuasiōes ꝓbabiles: sicut Greg.
li. 4. moraliū. in fine positis ad hoc q̄busdā ꝑsuasioni
bus dicit. Qui ꝓpter istas rōnes noluerit credere ꝓ
pter fidem credat. sīlr doctrina pauli act. 17. ⁊. 26. ⁊
ēt. 1. Cor. 15. per exēplū de grano cadēte ⁊ per resur/
rectionē christi. Si xps resurrexit ⁊ mortui resurgēt
⁊ per iustā retributionē. vel non sunt nisi ꝑsuasiones
ꝓbabiles: vel tñ ex premissis creditis pȝ discurren
X do ꝑ singula. ¶ Breuiter ergo nec a priori nec ꝑ rō/
nē principij intrinseci in hoīe. nec a posteriori. puta ꝑ
rōnē alicuius opationis vel ꝑfectionis cōgruētis ho/
mini pōt probari necessario resurrectio innitendo lu/
mini naturali. ergo hoc tanꝙ oīno certū nō tenet̄ ni
si per fidem: imo nec scđa ꝓpō in ꝑma via sicut dicit
Aug. 13. tri. c. 9. tenet̄ per rōnē. sed tñ ꝑ euāgeliuȝ di Luc. 12.
cēte xpo. Nolite timere eos qui occidūt corpus: ani/
mā aūt non pñt occidere. timete autem ⁊c̄.

Ad argumēta. ¶ Ad pm. aut argui/ Y
tur ꝑcise de deside
rio nāli ꝓprie dicto: ⁊ illud nō est aliq̄s actus elicit⁹:
sed sola inclinatio nature ad aliq̄d. ⁊ tūc planum est
ꝙ nō pōt ꝓbari desideriuȝ naturale ad aliq̄d nisi pri
mo probet̄ possibilitas in nā ad illud: ⁊ per ↄns ecō/
uerso arguendo est petitio principij: aut arguēdo de
desiderio nāli minus ꝓprie dicto: qđ. s. est actus eli/
citus sed cōcorditer inclinationi nāli: ⁊ tunc iteꝝ nō
potest ꝓbari ꝙ aliqđ desideriū elicitū sit naturale il/
lo mō nisi prius ꝓbet̄ ꝙ ad idem sit desideriū nāle ꝓ

mõ. Si aũt arguas. illud naturalr desideraĩ qđ apphensuz statim actu elicito desideraĩ. qꝛ ista pronitas nõ vr̃ esse nisi ex inclinatione naturali. hoc vno mo/
e.l.prima do negareĩ pmo: qꝛ vitiosus statiz inclinaĩ ad desi/ derãdũ ꝑm habitũ suũ id qđ sibi offerĩ. Sed qꝛ natu ra nõ statiz est ex se vitiosa nec in oĩbus: ⁊ quilibet sta/ tim appetit istud apprehẽsuz: sequiĩ ꝙ illud deside/ riũ nõ est vitiosum. ergo ista rñsio non est generalis. ¶ Jõ pt dici ꝙ opz apprehensionẽ esse ꝑm rõnẽ re/ ctã nõ erroneã: alioqn si ad apprehẽsionẽ erroneã sta tim oẽs appetãt actu elicito: nõ sequiĩ illud eẽ cõso/ nũ inclinationi nãe: imo magis oppositũ. Non est ãt manifestũ p rõnẽ naturalẽ ꝙ ratio ostendens homini semp eẽ tanꝗ appetibile sit rõ nõ erronea: qꝛ prius oporteret ostendere ꝙ istud posset ɔpetere homini. ¶ Breuiter ergo oẽ mediũ ex desiderio naturali vr̃ esse inefficax. qꝛ ad efficaciã eius opz ostendere vel potentiã naturalẽ in natura ad istud: vel ꝙ apprehẽ sio quã statim sequiĩ istud desideriũ si est actus elici tus sit apprehensio recta ⁊ nõ erronea: ⁊ hoc ꝑmuz est idez cũ ɔclusione q̃ ɔcludiĩ ex desiderio naturali. 2m aũt difficilius vel minus notũ illa ɔne. ¶ Sz ad ꝓbationẽ huius ꝙ desideriũ hoĩs nãle est ad imorta litatez: qꝛ naturalr fugit mortẽ. posset dici ꝙ illa pro batio ɔcluderet eque de quocũꝗ bruto. ¶ Et si ad/
T.c.59. ducaĩ phs. 2. de generatione in fine. Melius aũt in oĩbus semp esse ꝗ non esse. istud est ad oppositũ: tũ qꝛ eque cõcluderet in bruto sicut in hoĩe: tum qꝛ sub
Aa dit. Hoc aũt in oĩbus ĩpoĩe existere cõtinue pp longe a pn° distare: ⁊ iõ reliquo mõ deus cõpleuit naturaz ɔtinuã facere gñatione. quasi dicat cũ desideriũ natu rale sit ad semp esse in q̃bus est: hoc impoĩe in seipso est ad illud: sicut est poĩe. s. in ɔtinuatione spẽi in di/ uersis indiuiduis. ⁊ ita ɔcediĩ de hoĩe sicut i alio ge/ nerabili non in vnico sed in tali successione. ¶ Sed semp vr̃ stare vis qꝛ fugiẽs vnũ oppositũ nõ fugit ni/ si pp amorẽ alterius oppositi. ¶ Concedi põt ꝙ ex hoc sequiĩ cũ fugiat mortẽ p nũc: g̃ amat vitã pro nũc. ⁊ sic de quolibet nũc signato. sed non sequitur: g̃ pro infi nito. ¶ Ad illud autẽ aplĩ nolumus expoliari. uideo nolumus. s. nos inspirati siue certificati p fidez. ⁊ vti ꝗ nolumus naturalr sic ꝙ istud nolle est ꝑm nãlem iclinationẽ: sz nõ est notũ rõne nãli ꝙ istd nolle sit ꝑz inclinationẽ nãlez. ¶ Ad 2m ɔcediĩ ꝙ vez est btitu
Bb dinẽ nõ solũ in vli sed ẽt in spãli appeti nãliter ab ho mine sicut inferi° patebit di. 49. sed nõ est notũ nãli rõne ꝙ ipsa in pticulari q̃. s. consistit in illo quo nos credimus illã ɔsistere: appetiĩ nãliter ab hoĩe: opor/ teret eniz esse notũ p rõnez nãlem: ꝙ ille actus no/ bis est ɔueniens tãꝗ finis. ¶ Cũ ergo ꝓbas p phm
io.ethi.c.io. ꝙ btitudo nõ tm̃ in gñali. i. ethi. sz in spãli ex. io. appe tiĩ naturalr. ¶ Rñ° ẽt illa rõ btitudinis quã phs repu tauit spãlẽ: que. s. ɔsistit in speculatione altissimarum cãrũ perfectissima possibili homini est valde rõ vlis. in spãli aũt descendendo ipse non vr̃ pcessisse vltra speculationẽ pfectissimã in vita ista. vñ inquisita ista
io.ethi.c.io. btitudine hoĩs subdit. Opz ⁊ corpus sanũ eẽ ⁊ cibũ ⁊ famulatũ esse: nõ tñ estimãdũ multis ⁊ magnis indi gere felicẽ. ergo felicitas illa spãlis: quã nos ponim° qꝛ ponimus speculationẽ homini possibilẽ: lõge per fectior est quacũꝗ possibili sibi in vita ista. nõ est na turalr nota eẽ finis noster. nec naturalr notũ eã natu raliter appeti a nobis tãꝗ finẽ. ¶ Cũ ꝓbas p rõnez Aug. btitudinẽ nõ posse esse nisi sempiternã dabiĩ il
e.l.mẽbrũ. lud mediũ ab illo quitz btitudinem humanã posse haberi in vita ista: ꝙ volẽs amittit eam: qꝛ debet ꝑz rectã rõnẽ velle ꝓpriã cõditionẽ nature sue. recta ãt rõ ostendit isti non hñti fidem: vt vr̃ sibi ꝙ ɔditio na ture sue est mortalitas tã aĩe ꝗ corporis. Et iõ ⁊ eã velle sicut vitã amittere ita vitã beatã. ¶ Et cũ dicis nõ est vita btã que nõ erat amata ab habẽte. verũ est si nõ esset amata pro qñ est possibilis ⁊ cõueniẽs illi amãti sed sic eẽ ɔueniẽtẽ pro semp nõ est notũ p rõ/ nẽ naturalẽ. ¶ Ad aliđ ɔcediĩ ꝙ notũ est hoĩez pos se ɔseq̃ finẽ suũ in aliquo indiuiduo. ⁊ p ɔñs beatitu- Cc dinẽ in illo gradu in quo notũ est btitudinẽ esse finez hoĩs. Et cuz dicis hoc esse ĩpoĩe in vita ista dr̃ ꝙ illa ĩpossibilitas nõ est nota p rõnẽ nãlẽ. ¶ Cũ adducis infortunia infirmitatẽ corpis: iperfectionẽ virtutis ⁊ scie. ¶ Rñdeĩ ꝙ hec oĩa repugnãt pfecte felicitati: q̃lẽ notũ est cõpetere intelligẽtie: sed nõ q̃lẽ notum est posse cõpetere homini. ¶ Ad 4m diceret ꝙ illa spẽs ppetuabiĩ in vniuerso p ɔtinuã successionẽ in/ diuiduoꝝ. quã poneret phs p gñationez ɔtinuã. non aũt ɔtinuabiĩ per vitã alicui° vel aliquoꝝ in specie.
¶ Ex his apparet quãte sint grẽ referẽde misericor/ Documẽtuz
die creatoris: qui nos per fidem certissimos reddi/ singulare.
dit in his que ptinẽt ad finẽ nostrũ ⁊ ad perpetuitatẽ sempiternam: ad que ingeniosissimi ⁊ eruditissimi quasi nihil poterãt attingere iuxta illud qđ adductũ est de Aug. 13. trini. 9. in fine. ꝙ vix pauci magno pre
diti ingenio vacantes ocio ⁊c̃. Ad indagandã solius a.l.in pn°.
anime imortalitatẽ potuerũt peruenire. sed si fides adsit que est in eis quibus dedit Jesus filios dei fie ri: nulla questio est. qꝛ ipse suos credentes in hoc cer tissimos reddidit.

Questio. III.

Tertio quero. Utruz nã possit esse Uide Uar.
cã actiua resurrectõis? Q. sic: qꝛ in nã ẽ q.presenti.
potentia passiua ad resurrectionẽ ⁊ nã/ lis. aĩa eniz naturalr inclinaĩ ad mãz p/ ficiendã. ⁊ ecõuerso mã naturalr ad aĩaz vt ad perfe ctionẽ. sed oĩ potẽtie passiue nãli corñdet potentia actiua nãlis: alioqn talis potẽtia passiua eẽt frustra. g̃ est aliq̃ potẽtia actiua nãlis respectu resurrectionis. ¶ P̃. in nã est duplex pcessus. vnus cõponẽdo. ali° resoluẽdo. ⁊ a q̃ vnus incipit in illud alius terminaĩ ⁊ econuerso. g̃ vterꝗ vr̃ eque subesse actioni nãe. qꝛ vterꝗ terminus vtriusꝗ. sed nã põt resoluere cõpo situ istud in cõponẽtia. g̃ ecõuerso ex cõponẽtib° põt ꝓducere istud cõpositũ. ¶ P̃. corrũpaĩ aer in ignem postea ignis in aerẽ. deinde ecõuerso aer in ignẽ. ille scđs ignis vr̃ idẽ cũ pmo: qꝛ eadẽ mã. ⁊ põt eẽ ꝙ ha/
beat idẽ efficiẽs cũ p igne. Nũc aũt ꝑm phm. 8. met. T.c.ii.⁊.iz.
3. c. Si mã eadẽ ⁊ efficiẽs idez: ⁊ effectus idẽ. si g̃ nã põt eũdez ignẽ reducere: pari rõne ⁊ eundẽ hoiem. ¶ Oppositum Diony. de di. no. c. 6. de resurrectiõe dicit. Rem vetustati visam ɔ naturã. mihi aũt ⁊ veri tati supra naturã. ¶ P̃. aĩal pfectũ non potest ꝓduci equoce sicut cõmẽtator arguit ɔtra Auic. 8. phy. cõ- mẽto. 46. cui° text° incipit. Utrũ vnũqđꝗ moueĩ. hõ ergo cum sit aĩal pfectissimũ nõ põt ꝓduci a natu ra nisi productione vniuoca: sed resurrectio non est productio vniuoca: qꝛ non generatio. ergo ⁊c̃.

Hic sciendũ est ꝙ cũ ꝑm Dam. c. 19. li° 4. resurrectio ẽ ei° qđ ce- A cidit ⁊ dissolutum est 2a surrectio. ⁊ hõ totus cecidit in morte. ⁊ etiã ponẽdo formam mixti ibi aliam ab aĩa intellectiua vt credo esse verũ: illud mixtuz dis/ solutũ est vel in morte: vel post mortẽ necesse est ad resurrectionẽ: primo q̃dẽ ordine nature illud mixtũ reparari idẽ. Et 2° illi mixto aĩam intellectiuaz eam/

dē reuniri vt sic resurgat idē hō. ¶ Primo ḡ vidēdum
est si nā possit reducere formā mixti eandē numero.
¶ Scdo si possit illi mixto dissoluto reunire aīaʒ in/
tellectiuā vt sit idē hō. ¶ Et pᵐ duo ɔtinet. pᵐ si vtrū
pōt aliqḋ corruptibile redire ideʒ nūero. 2° si istud
Opio phoꝝ mixtū. vt sic in spāli sunt tres articuli. ¶ De p̄ Augu.
et maxīe pla 12. ciui. c. 13. recitat opinionē phoꝝ aliquoꝝ dicētiuʒ
tonicoꝝ. per circuitus tēporū eadē redire: q̄bus ipōnit ꝙ post
magnū ānū. i. post. 36ᵐ millia ānoꝝ oīa redirēt eadē:
rō eoꝝ erat qꝛ redeūte cā eadē redibit idē effectus.
tūc aūt oīa corpora celestia redibūt ad eundē sitū qꝛ
supponēdo illud Ptolomei in almagesto. ꝙ celū stel
latū moueaᵗ in cētū annis vno gradu ɔ̄ motū diurnū
sequiᵗ ꝙ cōplebitur motus ille eius ab occidente in
oriētē in. 36ᵐ millibꝫ annoꝝ. ¶ Sed illā opi. ip̄robat
ibi Aug. per auctoritatē scripture Ro. 6. Christus re
surgēs ex mortuis ꝛc. 2° p illud. 1. thes. 4. Semp̄ cuʒ
ps. 11. dn̄o erimus. ¶ Itē p illd̄ psalmiste. Tu aūt dn̄e ser/
uabis nos ꝛ custodies nos a gn̄atione hac in eternū.
11. vnde de sic opinātibꝫ bene subdit psalmista. In cir/
cuitu impij ambulant. i. dicūt reditiones circulares.
Et p rōnē de beatitudine: qꝛ s̄m istū circulū nulla es/
set vera btitudo: pro eo ꝙ aīa btā reditura esset ad
miserias: quas prius habuit: ꝛ ita dū beata ē: aut cre/
dit se nunq̄ reditura. ꝛ sic falsa opinione btā est. aut
credit se redituram ꝛ tunc timet. ꝛ per ɔ̄ns nō est bea/
ta. Et ridet ibi ad illud eccl. 1. Nihil sub sole nouum
ꝺ. Absit vt his Salomonis verbis illos circuitus si/
gnificatos esse credamus. sed vel gn̄aliter accipiēdo
B eadē precessisse: que erunt nō aūt eadē s̄m numerū.
vel aliqui sic intellexerūt tanq̄ in predestinatōe dei
iam facta fuisse oīa sapiēs voluisset intelligi: ꝛ iō ni/
hil recens sub sole. ¶ Pōt etiā illa opi. ip̄robari quā/
tū ad rōnē eius: qꝛ si p̄betur aliquem motū celesteʒ
alicui icōmēsurabilē: qḋ p̄bari pt si pōaᵗ magnitudo
super quā sit esse incōmēsurabilis magnitudini: sup
posita hincinde equali velocitate. tunc inq̄ sequitur
ꝙ nunq̄ omnes motus redibunt ad ideʒ: nec istud
de incōmēsurabilitate motuū est contra continuita/
tem motus continui: qꝛ si duo mobilia mouerenᵗ:
vnū sup costā quadrati aliud super diametrū: motus
illi essent incōmensurabiles: nec in perpetuū si dura
rent redirent ad vniformitateʒ. sed istud requireret
magnā discussionē singuloꝝ motuū congruētiū epi/
ciclis ꝛ deferentibus si aliq̄s possit alicui inueniri in
cōmensurabilis in toto celo. ¶ P̄. illud fundamētuʒ
acceptū a Ptholomeo ip̄robaᵗ p thebit qui probat
celum stellatū nō sic moueri ab occidēte in orientē:
Rō efficacis qꝛ tūc aliq̄n foret in principio cancri noni celi stella
sima ɔ̄ ptho. illa que alias fuit in principio capricorni noni celi: ꝛ
p motu tre/ iō ponit motū octaui celi vel stellati esse in q̄busdaʒ
pidatōis oc/ paruis circulis descriptis sup p̄cipiū arietis ꝛ libre
taue sphere. noni celi. ꝛ ꝙ ille est quidā motus accessus ꝛ reces/
sus s̄m ꝙ principium arietis mobilis in suo circulo
ascendit. ꝛ per oppositum caput libre mobilis in suo
circulo descendit. ꝛ alius ecōuerso capite arietis de/
scēdente caput libre ascendit. ꝛ sic mouenᵗ stelle in
8ᵒ celo s̄m longitudineʒ ꝛ latitudineʒ simul. si ergo
ille motus probareᵗ in aliquo tp̄e cōpelli in quo tp̄e
nō possent oēs orbes inferiores redire ad eūdē situʒ
quē habuerūt in principio illius motus sequereᵗ p/
positū. ¶ P̄. ratio est diminuta: qꝛ nō tm̄ a cā efficiē/
te dependet idētitas effectus: sed ēt a mā. Materia
aūt nō pōt esse oīno alia vel aliū sitū habere in cōpa/
ratiōe ad celū: qꝛ p actionē liberi arbitrij pñt corpora
C ip̄ediri ne sint i illo situ vbi prius erāt. pōt ēt p actio/
nē talē aliqḋ corpus esse diuisum: ꝛ ita mā dispersa.
¶ P̄. manifesta icōueniētia sequūtur ad hāc positio/
nē in specie humana. seqtur. n. p ꝙ addiscere nō sit ni/
si reminisci. de quo tāgit phs. 1. postꝝ. qꝛ incōueniēs T.c.4.
est vt p̄bat in fine scdi postꝝ nobilissimos habitus eē
in nobis ꝛ latere nos. ¶ Aliud est qꝛ actus liberi ar/
bitrij nō subsunt necio cāitati celi. ꝛ per ɔ̄ns illi non
necessario redibūt idē. nec p ɔ̄ns aliqui actus neces/
sario depēdentes ex eis: ꝛ tn̄ illud exēplū ponit Aug.
de dicto phoruʒ vbi prius sicut inquit. in hoc seculo
plato ꝛ in schola que achademica dicta ē discipulos
docuit ita p innumerabilia retro secula ꝛ idem plato
ꝛ eadem ciuitas ꝛ eadē schola idē q̄ discipuli reper
ti. sed subdit. absit vt ista credamus inducens ip̄ro/
bationes ex scriptura prius adductas.

Alia est opinio totalr̄ ɔ̄ria dicēs ꝙ impoīe est re/ Got. ql̄i. 6. q. 2.
dire aliq̄d idē nūero p agēs nāle. pro quo adducitur Eg. thecᵉ. 1.
auctoritas phi. 2. de gn̄atione in fine. quoꝝ suba pe/ T.c. vlt.
rit nō reuertiᵗ eadē nūero. ꝛ auctoritas eius. 5. phy. T.c. 36.
de sanitate ꝙ nō redit eadē nūero. ꝛ auctoritas eius Cap. de op/
in predicamētis a p̄uatiōe ad habitū ip̄ossibilis est positione.
regressio. qḋ intelligēdū est de p̄uatione subsequen D
te formā ꝛ forma p̄cedēte: cū qua cōcordat illud qḋ
allegāt aliqui de. 8. meta. c. de vino ꝛ aceto. Sed illḋ T.c. 14.
negat reditū imediatū ēt s̄m spēm: qꝛ opꝫ prius fie/ De. ql̄i. 4. q.
ri resolutionē ad mām cōeʒ. Adduciᵗ ēt auctoritas 13. ꝛ ql̄i. 8. q.
6. ethiꝝ. approbantis dictuʒ agathonis. recte inquit 5. Cap. 3.
ait: hoc solo priuatur deus ingenita facere que facta
sunt. ḡ non pōt p̄terita reducere: qꝛ tūc faceret ea eē
non tm̄ non p̄terita sed ēt presentia. ¶ P̄. rōnes q̄t/
tuor ponunᵗ ad hoc: pᵐ est hec. in omni corruptione
mā geniti diuidiᵗ: ita ꝙ non ex tota materia eadem
generaᵗ genitū que prefuit in corrupto. ꝛ sic vlterius
semp̄ sit maior ꝛ maior diuisio māe. ergo p quācun/
q̄ circulationē si reditio fiat ad aliq̄d eiusdē speciei
cū p̄ corrupto nō erit ex eadē mā totali. ꝛ per ɔ̄ns nō
erit idem: qꝛ ad idētitatē numeralē requiriᵗ eadem
mā sicut eadē forma s̄m phm̄. 12. meta. c. 2. ꝛ p rōnē T.c. 27. ꝛ
qꝛ est principium essentiale totius. ¶ P̄. 2° agēs na circiter.
turale non pōt agere nisi p motū vel mutationē. mo
tus aūt ꝛ mutatio non pōt redire idē: qꝛ eius vnitas
est continuitas ꝛ interruptio vel iteratio repugnat
cōtinuitati: ergo ꝛ vnitati motus: ꝛ mutationis. Nō
ergo terminus eius pōt redire idē. ¶ Et ista rō ɔ̄fir/
maᵗ sic: sicut se hꝫ hoc p̄ductū ad p̄ductū. ita hec p/
ductio ad productionē. ḡ p̄mutatim: sicut p̄ductum
ad p̄ductionē. sic hoc p̄ductū ad hāc p̄ductionē. Sꝫ
nō pōt esse p̄ductū sine p̄ductione. ḡ nec hoc produ
ctū sine hac productione. sed hoc p̄ducto nō pōt re/
dire eadē: qꝛ nec eadē mutatio. ḡ nec hoc productū.
¶ P̄. non posset redire idem nisi ad ipsum posset eē
eadem potētia. sed hoc falsuʒ est. qꝛ aut eadem potē/
tia semp̄ manēs aut de nouo reducta. non p̄ mō. qꝛ
potētia corrūpiᵗ in aduētu forme. ꝛ per ɔ̄ns post pri/
mā reductionē ad actū nō manet eadē potētia. Nec
2° mō. qꝛ sicut forme succedit alia priuatio q̄ q̄ pre
cessit eam ita forma resoluiᵗ in aliam potētiā si in ali/
quā resoluiᵗ. ¶ Probaᵗ etiā simul ꝙ neutro mō: qꝛ
ad preterituʒ nō est potētia: hec forma est preterita.
¶ Quare ēt nō statim reduciᵗ a natura idem si potē E
tia est ad idem in susceptiuo ꝛ nā pōt esse cā actiua.
in hoc enim nō est rō: cū natura agat ex ip̄etu: quare e. l. nulla.
non ita statim reducat ideʒ sicut nō statiʒ ad minus
habito tali ordine formarū s̄ʒ quē pōt reducere idē
specie. Sed manifeste videmus ꝙ nō statim in pri/

reductiõe eiusdẽ fm spẽz reducit idẽ numero: qḋ ap
paret ex actibus vel accñtibus oĩno aliis ɔñtibus sal
tẽ vt inseparabilibus ipsum suppositũ: ⁊ ista questio
posita sub quare posset esse 4ª principalis ratio.

Ri. pri. dist. ar. 3. q. j. fol. 6. ar. **Tertia opinio** est media que ponit ꝙ ⁊ si nõ oĩa pñt re/
T. c. ii. ⁊ iz. dire eadẽ numero p actionẽ nãe: tñ aliq̃d põt redire
idẽ numero. p hac opiniõe arguit̃ p illḋ phi. 8. met.
3. c. Si agẽs idẽ ⁊ mã eadẽ effect⁹ erit idẽ. qꝛ nõ assi/
gnat diuersitatẽ effect⁹ possibilẽ nisi pp diuersitatez
efficiẽtis vel mãe. sed possibile est idẽ efficiẽs esse ⁊
eãdẽ mãz respectu z⁹ pducti q̃ erãt respectu p̃ pdu
cti. g̃ pōle est z⁹ pductũ esse idẽ cũ p̃ pducto. Mior
pbat̃: qꝛ si frequẽter in corruptõe fiat dispersio vł di
uisio mãe: tñ pōle est oppositũ in multis casib⁹: puta
si includat̃ ignis intra vrinale: ⁊ ibi corrũpat̃ in aerẽ.
deinde ex illo aere gñet̃ ignis p reflexionẽ radioꝝ so
lariũ vel alr: mã inclusa erit eadẽ. ℂ Confirr si ex so
lido generat̃ solidũ vbi pcise forma geniti põt sequi
formã corrupti: sequtur ꝙ qua rõne tota materia pre
fuit sub forma corrupti: pari rõne eadez tota suberit
sub forma gñãndi. ℂ Rñdet̃ ꝙ illud phi dz intelligi
T. c. ii. ad fi. cũ hac aditiõe simul. qꝛ fm phm. 5. phy^x. Nõ tñ est
T. c. iz. i pn. numeratio pp alietatẽ spẽi ⁊ subiecti: sed ẽt tẽporis.
ℂ Alia rñsio ⁊ melior ꝙ phs asserit ꝙ si agẽs aliud:
⁊ mã alia ꝙ effect⁹ est ali⁹. Sz nõ ex opposito añtis.
si agẽs idẽ ⁊ mã eadẽ infert ꝙ effect⁹ sit idẽ. vñ in fi/
ne ɔcludẽdo ait. Si g̃ cõtingit idẽ ex mã facere. palã
qꝛ p̃n^m qḋ est vt mouens idẽ. nã ⁊ si mã altera: ⁊ mo
uẽs: ⁊ qḋ factũ est supple erit aliud. ℂ Cõtra p̃mam
rñsionẽ. si agẽs agat nunc in. a. instãti causabit aliq̃d:
istud sit. b. si nõ agat nũc sed cesset vsq ad instans. b.
causabit idẽ. g̃ si causet in. a. ⁊ tpe intermedio inter
a. ⁊ b. destruat̃ illud cãtũ ⁊ iterũ agat in instãti. b. cã/
bit illud idẽ. ɔñtia pz ex hoc ꝙ cõtinuitas tpis inter/
mediũ nihil facit ad idẽtitatẽ pmanẽtis: qꝛ hz eẽ idẽ
in illo tpe ⁊ in terminis illi⁹ tpis. ℂ Si neges assum
ptũ: qꝛ in. b. instãti non potest idẽ cãtũ hr̃e eandẽ in/
fluentiã quã habuit in instãti. a. ⁊ iõ non poterit tunc
idẽ cãre. ℂ Cõtra hoc dupł̃r. p̃ qꝛ ñlis influentia suf/
ficit ad idẽtitatẽ effectus. si enĩ in instãti. a. esset aliḋ
agẽs approximatũ passo pduceret idez numero qḋ
istud agẽs pducit. ⁊ tñ illa influẽtia non esset eadez
numero cũ influẽtia isti⁹. sed tñ ñlis. nũc aũt in alio
instãti: puta. b. est influentia ñlis q̃ fuit in instanti. a.
ℂ P̃. ifluẽtia illa nõ ẽ aliq̃d absolutũ receptũ in cã z^a
qꝛ tũc cã scḋa p illud receptũ posset agere sine cã p̃^a:
cui⁹ influẽtiã recipit. qꝛ iã hz in se totũ illud pp qḋ in
diget actione cãe p̃me qḋ incõueniẽs est. g̃ influẽtia
cãe supioris respectu inferioris nõ est aliq̃d receptũ
in cã inferiori. vñ est tãtũmõ ordo eius in cãndo ad
cãm supiorẽ continue quãtũ est de se coagentẽ. non
ergo erit alia influẽtia sicut nec alius ordo cãe supio
ris ad inferiorẽ. ℂ P̃. aut simplr̃ ipossibile est idẽ nu
mero alias pduci: ⁊ tũc sequit̃ ꝙ deus in hoc nunc
nõ poterit. aut si nõ est simplr̃ ipossibile. ⁊ tũc sequit̃
ꝙ in cãlitate eoꝝ in q̃bus prius fuit istud pōle ⁊ nũc
erit. sz p̃us fuit in cãlitate cãrũ nãliũm. g̃ ⁊ nunc erit.

Quantum ad istũ artĩ^m video ꝙ opio 3ª vr̃ pbabilior. p̃ma enim
de redditu oluz est oĩno iprobabilis saltẽ: qꝛ est ɔ̃ fi/
dẽ nec pro ea est rõ efficax: qꝛ illa de reditu celi: ⁊ du
biũ añs supponit. ⁊ dubia est illatio. ℂ Scḋa opi. nõ
pbat sufficienter ipossibilitatẽ reditus ɔ cuiuscũq per
nãm. Et iõ põt teneri tertia: qꝛ non appꝫ quare non
possit nã aliq̃d idẽ numero reducere. si enim vbi est
cõtinua actio agẽtis nãlis respectu pducti: sicut ẽ in
sole respectu radii si ponat̃ in p̃ instanti pducere ra/
diũ: ⁊ in tpe habito cõseruare in vltimo instãti: puta
b. erit ibi idẽ radius: cũ nõ dependeat illa idẽtitas ra
dii in scḋo instãti ad seip̃m in p̃ instãti vel ab existẽtia
ei⁹ in tpe intermedio: qꝛ sine illa existẽtia posset idem
nũero fuisse pductũ i eodẽ instãti. sequtur g̃ ꝙ illo eẽ
intermedio destructo posset idẽ eẽ in vtroq extre/
mo. ⁊ lz i aliis agẽtib⁹ vbi diceret̃ agens nihil agere
post p̃mũ instãs esset euasio quãtũ ad illud respectu
primi agẽtis. tñ arg^m manet idẽ respectu remoti agẽ
tis a quo cõtinue dependet effectus. ⁊ in isto effectu
dependente a primo agẽte imediate cõcludit̃ ppo/
sitũ. ℂ Ad illa g̃ que sunt pro opinione scḋa ⁊ cõtra
illã tertiã p ɔñs ad p̃mũ rñsum est i pria q̃one. ℂ Ad Dui⁹ di. fol.
z^m magis posset ex illa dubitatione. 5. phy. trahi op 3^m arg^m.
positũ. qꝛ si sanitas ɔtinuata p diẽ manet eadem q̃re
nõ eadẽ mõ illa q̃ fuit in mane ⁊ interrupta in meri
die ⁊ reddita in vespere erit eadẽ. vnde nõ habet̃ ibi
expresse negatiua que allegat̃. ℂ Ad illud de pdica
mẽtis: si priuatio que est terminus a quo non põt re
dire eadẽ: nec terminus ad quẽ. ⁊ hoc loquẽdo de p
ciso termino a quo ⁊ respectu agẽtis nãlis. nũc autẽ
nõ est cã quare illa nõ redit eadẽ: nisi qꝛ positiuũ, cũ
quo cõiungit̃ nõ redit idẽ. si eniz forma fm ordinez f
generatiõis imediate pcedẽs aliã in mã potest redi
re nõ apparet quare nõ possit etiã redire priuatio cõ
comitãs. illa ergo ppositio de predicamẽtis intelligi
tur in ordine naturalis generatiõis fm descẽsuz: qꝛ
post priuationez ibi non redit habitus: qꝛ non redit
forma imediate precedẽs illũ hitũ fm ordinẽ gene/
rationis. ℂ Põt breuiter dici ꝙ illud intelligit̃ d idẽ
titate fm spẽz nõ de idẽtitate numerali. ⁊ tũc d ime/
diata reditione. ⁊ p ɔñs neutrũ de reditione media/ Uiḋ var. q. j. hui⁹ mãe i fine.
ta ℂ Ad illud. 6. ethi. intelligit phs. ingenita facere
que facta sunt i. nõ põt facere quin facta fuerint: sed
nõ sequit̃. ergo non põt facere ea p̃tita. nõ enim re/
pugnat ea facta fuisse: ⁊ nũc eẽ p̃tita alia factiõe: etiã
si destructa fuerũt iter p̃mã factionẽ ⁊ scḋam. ℂ Ad
rõnes p. 3. opi. Ad p̃mã pz ꝙ illa rõ nõ deberet mo/
uere. tũ qꝛ aliqua pars mãe eadẽ non obstante diui/
sione mãe manet. g̃ in illa parte reduceret̃ eadẽ for
ma que prius. si nõ pp aliud ipedit̃ reditio eiusdẽ for
me nisi pp alietatẽ mãe: ⁊ tũc generatũ nouũ eẽt par
tim numeralr idẽ ei qḋ prefuit: partim diuersuz. qꝛ
pro illa parte materie que manet eadẽ esset genitũz
idem prius corrupto. pro aliis aũt partibus materie
que successerũt illis que fuerãt in corrupto ⁊ disper
se sunt esset gñatũ aliud a corrupto: tũz qꝛ deus vel
angelus posset colligere oẽs ptes materie ipsius cor
rupti: ⁊ applicare eas agẽti naturali in debita ppor/
tione. ⁊ sic rediret idẽ numero totũ qḋ prius fm illã
rõnẽ. ℂ Sit nãliter põt eadẽ mã saluari tota sine di
uisione: vtpote ignis in vrinali cõuertat̃ in aerem. ⁊
ecõuerso totus ille aer cõuertat̃ in ignem hic nõ est
dispersio materie. Est ergo responsio ꝙ non oportet
necessario materiã priorẽ corrumpi ⁊ diuidi: ⁊ lz ma
neret eadẽ illa non esset tota ratio reditiõis eiusdẽ.
ℂ Ad aliud de motu ⁊ mutatione rñsum est in pria
q̃one. ℂ Ad confirmationẽ de permutata pportio/ In corpore
ne. ℂ Rñdeo. permuta proportio accipit̃ ab Eucli/ q̃st. ipugnan
de lib. 5. ɔ̃ne. 16. si alique quãtitates sunt pportiona/ do Egidiuz
les permutatiz pportionate quoq quãtitates erũt: a. i. ppõne.
⁊ trãsfertur illud ad argumẽta. pz per phm. z. prioꝝ T. c. 2i.
si. a. ⁊. b. conuertantur. ⁊. c. ⁊. d. ɔuertunt̃. si. a. ⁊. c. cõ/
tradicũt. ⁊. b. ⁊. d. contradicũt. ⁊ hoc mõ vliter valet

argumētū a pmutata pportione si pmutatio fiat quā
tum ad ꝯdicere ⁊ conuerti. Si aūt fiat quantū ad se
qui vel antecedere non valet: sed facit fallaciam ꝯñ-
tis. non. n. valet hec. sicut hō ad non hoiez: sic aīal ad
non aīal. ergo pmutando sicut hō ad aīal fm ꝯñtiaz:
se habet. sic non homo ad nō aīal fm ꝯñtiam. ℭ Ad
ppositū qz arguit quo ad hoc ꝙ non est posse esse si-
ne hoc. ꝯñtia non valet. qm̄ cōe determinat sibi aliud
G cōe: ⁊ inferius sub cōi non determinat sibi aliqd in-
ferius sub alio cōi. istud aūt est bñ possibile: qz ex eo
qd cōe determinat sibi aliud cōe nō sequit nisi ꝙ in
ferius determinat sibi idē cōe. Exemplū. sicut super
ficies ad hanc supficiē: sic color ad hūc colorē: ⁊ econ
uerso. ḡ pmutando sicut supficies non pōt eē sine co
lore. sic nec hec supficies sine hoc colore. Non seqt:
qz etsi cōe vnū determinat sibi aliud cōe non tñ sin-
gulare singulare. ℭ Cōsilr sicut corpus ad hoc corp⁹.
ita locus ad hunc locū. ḡ pmutatim. sicut corpus ad
locū. sic hoc corpus ad hunc locū: sed corpus nō pōt
esse sine loco. ergo nec hoc corpus sine hoc loco. non
valet ꝯñtia. qz non eodē mō determinat sibi hoc cor-
pus hūc locū sicut corpus locū. sed bñ sequit. si illud
qd necessario reqrit ad aliud non pōt eē sine aliquo:
nec illud ad qd requirit pōt esse sine illo. ⁊ ita cuz p-
ductio necessario includat in rōne huius pductiōis
si pductio non pōt esse sine pducto: sequit ꝙ hec p
ductio non pōt esse sine hoc pducto. sz nec pductio
in cōi nec pductū in cōi necessario requirit hanc p-
ductionē. ℭ Breuiter pmutatio nō tz nisi fm idē fz
qd prius pfuit proportio vel fm aliqd in quo ppor-
tionē esse includit in pma pportione. sicut in hoc ꝙ
D est pportionale esse fm ꝯuertibilitatē includit pro-
portionalia esse fm repugnantiā. Sed in pposito nō
est ita: qz in hoc qd est pportionale esse fm supius ⁊
inferius non includit vliter pportionalia esse fm in
separabilitatē talē in inferioribus qualis est in supio
rib⁹. ℭ Ad aliud dico ꝙ principiū potētiale semp ma
net idē. ⁊ illud sufficit ad hoc vt forma recipiat: qz si
vltra istud principiū qras aliā potentiā que est respe
ctus illa nihil facit ad receptionē forme. si tñ illa red
rat pōt dici ꝙ vere nūc ē eadē. ⁊ cū queris aut semp
manet aut redit eadē. vtrūqz pōt dari. primū quidē
qz absolute loquēdo de potētia q̄ dicit ordinē rece-
ptiui ad receptū ille. s. ordo manet idē siue anteqz re
ceptū insit siue qm̄ receptū inest. qz ille ꝯsequit nām
receptiui q̄ nata est pfici a tali forma. Sic pbat illam
manere: qz si deus reduceret eandē formā: qd nō ne
gat sibi possibile: illa faceret p se vnum cū materia si
cut prius. ḡ in mā esset potētia respectu eius eadē q̄
prius. Et tunc cū arguit potētiam destrui in aductu
Z forme: opz dicere ꝙ h̄ non itelligit pprie de ipsa rō
ne potētie: sed de quodā respectu concomitāte potē
tiam quē hz p hoc ꝙ est ante actū: qui est qdā priori
tas durationis ad actū: non aūt includit p se in rōne
potētie: qz simul ipsa pōt esse cū illa prioritate ⁊ cū si
multāte ad actū. ℭ Posset ēt dici ꝙ potentia cū ac-
tum manet eadē semp ⁊ cū actu nec tñ sunt opposita
simul qz potētia ante actū nō est ad formā p illo eo-
dē nunc: pro quo inest actus sed p alio: qz pro nunc
hz actū. Potentia aūt ante actū non inest ad eandē
formā: sed pro futuro. ⁊ ꝙ altera illarū rñsionū sit ve
ra: probat p hoc ꝙ si aliqd pōt hēre potētiā ad formā
iam hz potentiā. qz impossibile non pōt fieri possibi-
le. ⁊ p ꝯñs non pōt aliqñ haberi potentia ad aliquaz
formā quin nūc habeat si susceptiuū possibile nunc
est. ℭ Aliter diceret ꝙ eadē potentia rediret: sicut ꝙ
possibile est eundē actū redire. ⁊ tunc diceret ꝙ pro
instanti pro quo actus inest non manet potentia q̄ ē
opposita actui. redit aūt cessante illo actu. ℭ Ultio
mō diceret ꝙ a principio creationis in principio po
tentiali sunt distincte potētie tot quot sunt forme re
ceptibiles non tñ distincte spē: sed numero. nō spci K
fice tot sed ad eandē formā sunt tot quotiens illa for-
ma pōt induci. ⁊ vnaquēqz illaꝝ potētiaꝝ desinit eē
adueniente suo pprio actu. nec illa redit: ⁊ tñ eadez
forma pōt redire: qz ad illā non tñ erat vnica poten
tia: sed alia ⁊ alia fm qd erat alias ⁊ alias iducibilis
in idē principiū potentiale. ℭ Cū arguit ꝯ 2m mem
brū ꝙ non possit eadē potētia redire: qz nec priuatio:
dictū ē supra ꝙ priuatio pōt redire si positiuū cui ad
iungit priuatio pōt. ⁊ eodē modo dr̄ de potētia si po
test redire illa forma prior ordine gñationis quā con
comitat illa potentia ad illā scdam ℭ Cuz arguit ꝯ
vtrūqz mēbrū ꝙ potētia non est ad pteritū: verū est Soluendo
vt est pteritū. vñ non ē pprie potētia vt illud qd fuit 2am auct. d
non fuerit. sed potētia est ad illud qd fuit pteritū: in pdicamētis
quantū tñ ipm pōt esse futuꝝ. Istud aūt argumentū
de potētia non tñ cōcludit ꝯ agens nāle: sz ēt ꝯ redi
tionem eiusdē forme materialis p actionē diuinā: qz
illa reqrit potentiā in materia quā pficit. ℭ Qui di-
ceret istas potētias nihil eē loquēdo de quacūqz po-
tentia pter illā: q̄ dicit respectū recipientis ad formā
receptam expediret se breuiter de tota illa briga. qz
quot ponant nihila nō ē cura. Illa aūt q̄ est realis re
latio ex pte materie ad formā. sicut econuerso infor- L
matio ē realis relatio forme ad materiā illa inqz re-
dit eadē si forma redit. vel si nō rediret ante cōposi-
tū posset idē redire: dictū est in pma qōne. ℭ Ad vl
timū quare statim in pma reditione eiusdē fm spēz
non rediret idez nūero potest dici ꝙ aliqua sunt im
pedimēta ex parte passi vel agentis pp que acciden-
tia inseparabilia primi non sunt statim reducibilia ⁊
sine illis non reduceret eadē substantia. non sic opz
semp esse talia impedientia.

De secūdo articulo principali absolute M
possibile est nature reducere
corpus mixtū idē supposita 3a opinione in pcedenti
articulo. sed non est possibile reducere idē eodē mō
quo reducet. ℭ Pria cōclusio pbat: qz si tertia opi.
in pcedenti articulo sit vera qñcūqz materia tota ea
dem approximat agenti eidē sine ipedimētis potest
idem reduci: nec tñ eidē agenti nūero: sed eidē fm
spēm: qz idētitas fm spēm in agente equalet idētita
ti nūerali. pbatio. si in isto istāti h̄ ignis ex illo ligno
gñat ignē hunc ⁊ si in eodē instāti ille alius ignis eēt
approximatus eidē ligno gñaret eundē ignē: sed pos
sibile est totā materiā ex qua formabat corpus istud
alias in gñatione naturali esse iteꝝ sub forma semi-
nis ⁊ mēstrui in alia matrice sicut probat p dictum
Greg. moral. 4. ⁊ ponit lib. z. di. zo. q. 2. ergo tūc in Cap.xx.
alia matrice formaret idē corpus mixtū. ℭ Scda cō
clusio est mihi certior: qz ista depēdet ex qbusdam si
opi. 3a dicta sit vera. illā 2am pbo: qz tota natura acti
ua est alligata cuidā ordini formaꝝ in trāsmutatiōe. N
ita ꝙ tota natura nō posset imediate post acetū indu
cere vinū. solus aūt deus in agendo nō limitat ad il
lū ordinē: ⁊ maxime est ille ordo necessarius respe-
ctu agentis naturalis: qm̄ procedit ab iperfecto ad
perfectū: qz illud non pōt pluribus sed paucioribus
modis produci. Nunc aūt mixtū istud est perfectuz
inter illa corruptibilia: ⁊ ideo ad ipm determinatur
magnus ordo informis prius fm ordinē naturalez:

vtpote seminis sanguinis et carnis etc. Nunc autem tales forme non precedent illam formationem corporis eo modo quo tunc reparabitur quia subito reparabitur de cineribus vel pulueribus: vel aliis in quibus fuerat prius resolutum. ergo tota natura creata non poterit reparare illud corpus eo modo quo tunc reparabitur.

Veri. quol. ii. q. 14. Uide Uarr. q. 4. huius materie. **De tertio** arti. dicitur quod reparato illo corpore quantumcumque videatur quod anima non possit anima reuniri illi corpori: quia illa forma est dispositio que est necessitans animae rationalis. in natura ergo est dispositio necessitans ad animationem: sed ad totalem dispositionem sequitur necessario illud ad quod disponit. ¶ Sed contra patet quod illa anima non potest ab aliqua creatura alia a se reuniri corpori. sed nec a seipsa tanquam a principio effectiuo illius vnitionis probatio vtriusque. causa equiuoca est simpliciter nobilior effectu: et probatur auctore Aug.

O 83. q. q. 2. Omne quod fit ei a quo fit par esse non potest. Alioquin iustitia que sua vnicuique tribuere debet de rebus auferatur necesse est. intelligit autem de causa equiuoca quia iustitia in causa vniuoca requirit equalitatem sed in equiuoca eminentiam. ¶ Idem vult Aui. 6. meta. c. 3. Idem vult Aug super Gen. 12. quod agens est prestantius passo. que propositio (vt alias dictum est) dependet ex illa. agens est simpliciter perfectius suo effectu formali: sed homo est simpliciter perfectior anima sua sicut totum parte et quacumque alia substantia corporea. patet ergo quod nec anima nec aliqua substantia corporea alia ab homine potest esse causa effectiua hominis. ¶ Praeterea 2. physi. Forma et efficiens non coincidunt in idem numero. ergo anima que est causa formalis hominis non est causa effectiua eiusdem. ¶ Praeterea non minus naturalis fuit prima vnio facta in generatione quam illa facta in resurrectione. sed anima non potuit esse causa effectiua illius vnionis. sed solus deus creans et infundens. ergo etc. ¶ Concedo conclusionem quod sicut soli virtuti actiue diuine subest prima productio hominis soli eidem suberit productio 2a. ista autem productio est in animatione corporis organici. ¶ Ad illud in oppositum dico quod in tota natura nihil est in susceptiuo quod sit dispositio necessitans ad formam: quia cum qualibet tali stat potentia contradictionis: cum ista necessario concomitatur susceptiuum quod est precise susceptiuum. aliis enim repugnat necessitati. Sed illud verbum vsitatum de dispositione que est necessitans: debet sic intelligi: quod dispositio non sit ratione necessitatis: sed quod ipsa posita agens necessario inducat formam ad quam est dispositio vel necessitate simpliciter sicut quando est mere naturale vel necessitate secundum quid vt quando agens est voluntarium et disposuit sic agere: et hoc vltimo modo forma corporeitatis est dispositio necessitans ad animam. non quod ex ista vel virtute eius sequatur animatio: sed quia ipsa posita agens necessitate conditionata sue dispositionis inducit formam ad quam est.

In prima disti. 3. q. 7. sol. primi ar. 3e opi.

T. c. 70.

P

Ad argumenta principalia. ¶ Ad primum dico quod non est aliqua potentia passiua creata cui non respondeat potentia actiua in natura ne ponatur passiua frustra: sed diuersimode ponitur illa actiua in natura secundum philosophos et theologos. stricte enim accipiendo naturam actiuam pro natura creata: quia Ar. ponit intellectum immediate induci a deo: vt tactum est q. 1. istius di. non cuilibet potentie passiue correspondet propria actiua in natura: sed accipiendo naturam pro agente naturali necessario: sic philosophus diceret esse potentiam actiuam in natura. quia primam causam agentem naturali necessitate in istud passum. Sed theologi negant etiam in natura esse potentiam actiuam isto modo: quia primum dicunt agere in istud non naturali necessitate sed libere: et tunc secundum eos cum dicitur correspondet aliqua actiua in natura. natura debet ibi accipi communiter ad totum ens. nec etiam ipsi ponunt magis frustra aliquid in ente quam philosophi: quia eque potest potentia passiua reduci ad actum si reducatur non ab agente creato sed increato: nec naturaliter actiuo sed libere sicut

Q

R

si ab agente alio modo poneretur reduci. ¶ Ad aliud consequentia non valet: potest in processum resolutiuum ergo et in illum processum compositiuum quod fuit in componendo. patet instantia. possum enim diuidere solidum nec tamen partes diuisas possum iterum continuare. ¶ Ad 3m: vno modo negatur eandem materiam totaliter in se et in partibus posse approximari vere alicui agenti propter diuisionem partium materie que fit in corruptione. ¶ Alio modo negatur materiam eandem posse manere vel redire: tamen istud argumentum tangit illud generale de quo tractatur in primo articulo solutionis: et est pro 3a opi. que non est ibi simpliciter reprobata. Questio. IIII.

Quarto quero. Utrum resurrectio sit naturalis: quod sic. secundum Dam. li. 3. c. 14. Quod commune est omnibus in eadem specie naturale est. resurrectio est huiusmodi. ergo etc. ¶ Praeterea motus est naturalis qui terminatur ad quietem naturalem: quia naturaliter mouetur mobile ad illud in quo naturaliter quiescit: et pari ratione mutatio est naturalis que terminatur naturaliter ad formam naturaliter perficientem mutabile. sed resurrectio est huiusmodi. quia perfectibile naturaliter perficitur illa forma recuperata. ergo etc. ¶ Oppositum Diony. de di. no. c. 16. dicit de resurrectione ipsam visam esse supra naturam. ergo non est naturalis. ¶ Praeterea ad cognoscendum effectus naturales potest perueniri per rationem naturalem. non sic ad resurrectionem ex. 2. q. huius di. ergo etc. ¶ Praeterea quod naturale est euenit vt in pluribus non tantum suppositis: sed etiam temporibus quia euenit quotiens causa eius que naturalis est non est impedita. est autem impedita in paucioribus. sed resurrectio tamen semel euenit. ergo etc.

Intelligendum est hic quod naturale equiuoce accipitur: quod apparet ex hoc: quia diuersis opponitur: et illa est vna doctrina cognoscendi multiplex primo thopi. c. 12. opponitur enim naturale vno modo supernaturali. alio modo libero vel voluntario. 3o modo violento. naturalitas enim aliquando pertinet ad principium actiuum: et tunc opponuntur sibi liberum vno modo: et alio modo supernaturale. nam agens naturale vel naturaliter dicitur quod opponitur libero: quia agit necessitate naturali. Sed voluntarium vel liberum quod seipsum determinat ad agendum: et illo modo loquitur philosophus 2. physi. diuidens naturam contra agens a proposito. et 9. meta. c. 2. et 4. de potentiis actiuis irrationalibus et actiuis rationalibus siue liberis. ¶ Alio modo ex parte principii actiui naturale dicitur quod habet naturalem ordinem actiui ad passum et supernaturale quod excedit omnem talem ordinem naturalem: et illo modo quodcumque agens creatum dicitur naturale. et solum agens increatum dicitur supernaturale. ¶ Ex parte autem passi opponitur naturale vno modo violento prout naturaliter dicitur moueri vel pati quod patitur secundum propriam inclinationem passi. violenter vero quod patitur contra inclinationem passi: et ex hoc sequitur quod naturale et violentum non sunt opposita contraria immediata. imo est inter ea medium quando scilicet passum neutro modo se habet neque inclinatur ad illud quod recipit neque ad oppositum: sicut superficies ad albedinem vel nigredinem vel ad medium. ¶ Sequitur etiam quod non potest esse violentia in primo passo. scilicet materia prima: quia non inclinatur contra aliquid cuius est absolute receptiuum: et hec distinctio illorum oppositorum et mediis accipitur in passo vt comparatur ad formam ad quam transmutatur. vt autem passum comparatur ad agens a quo recipit formam dicitur naturaliter moueri quando mouetur ab agente naturaliter sibi correspondente. supernaturaliter autem moueri quando ab agente supra totum ordinem agentis naturaliter proportionato isti. sic ergo habemus naturale dupliciter vt pertinet ad actiuum. quia vt distinguitur contra liberum et supernaturale: et naturale vel naturaliter dupliciter vt pertinet ad passum. quia vt distinguitur contra neutraliter et contra violentum. ¶ Sed contra distinctionem duorum vltimorum membrorum

A

T. c. 49.

T. c. 3. et 10.

B

C

Cap. 3.

arguit: qr fm ph'z.3.ethi'. violētū est cuius pncipiū
est extra nō cōferēte vim passo. g in diffōne violenti
ponit pncipiū motiuū ⁊ per ɔ̃ns violētū ēēnialr nō
tm accipit ex cōparatione passi ad formā sȝ ad agēs.
¶ Rñdeo ⁊ ad quotcūqȝ tales instātias per hāc pro
D positionē. illud ē per se cā quo posito ⁊ circūscripto
alio vel variato sequit effectus: nunc aūt lȝ forma ɔ̃
quā inclinat receptiuū non iducat nisi per agēs per
se violentās passum: tn per se rō violenti est ex habi
tudine passi ad formā qr passo ⁊ forma manētib⁹ in
sua rōne: puta q forma sit receptibilis tn ɔ̃ iclinatio
nē passi quocūqȝ variat agēs: passuȝ violēter recipit.
hoc ēt apparet: qr nō tm in induci. sed ēt in pmanere
dr q aliqua forma violēter pmāet in passo ⁊ diu: ali
que aūt nāliter ita q circūscribēdo agēs qd. s. nō hēt
actionē post inductionē forme ibi est nālitas vel vio
lentia pcise cōparādo formā ad receptiuū. Cōcedo g
q in descriptione violēti ponit agēs tanqȝ extrinse
cū. sed non tanqȝ p se cōplēs nec tanqȝ p se cōstituēs
rōnē violenti. sȝ tmmō cōplet per illud passo vim nō
cōferēte. ⁊ tn mō maneret violētū post oēm actionē
agētis: si sicut lapis posset descēre sursuȝ sine ɔtinua
actione detinētis. Addit tn pncipiū in descriptione
violēti tanqȝ cā extrinseca. ¶ Consir lȝ passum reci
piat aliquā formā aliquo mō supnālē: ⁊ in hoc posset
supnālitas dicere modū habitudinis passi ad formā
E tn nunqȝ dr supnāle nisi qr recipit eā a tali agēte. cu
ius pbatio est: qr si formā nāliter sui pfectiuā reciperet
a tali agēte: adhuc reciperet eā supernāliter. nō qdeȝ
ppter habitudinē ad formā: qr sic nāliter recipit: sed
ppter habitudinē ad agēs a quo recipit. ¶ Ad xpo
sitū resurrectio significat passionē cui corridet p ac
tione resuscitatio. g in qōne an resurrectio sit nālis.
non accipit nālitas nisi put pertinet ad passionē. Sȝ
in qōne an resuscitatio actiua sit nālis: accipiet nāle
vt pertinet ad actionē ⁊ ad cāȝ actiuā. Primo g mō
F dico q erit nālis vt nāle opponit violēto. sed nō nā
lis vt nāle opponit supnāli: sȝ erit supnālis. Et ratio
vtriusqȝ mēbri pȝ ex dictis in p arti. Rō primi: qr pas
sum inclinat naturalr ad formā quā recipit. Rō scdi
qr nō recipit ab agēte naturalē ordinē hnte ad istud
agēdū sed supra totū istud. ¶ Si vero querat de re
suscitatione actiua an erit nālis: ¶ Rñdēduȝ est q
vtroqȝ mō quo nālis ptinet ad actionē illa erit nō nā
lis: qr ⁊ ab agēte libere non nāli necessitate ⁊ ab agē
te supra totū ordinem cāru creatarū que dicunt
hēre ordinem naturalem agendi in passo.

Ad argumēta. ¶ Ad primū: auctas Dam. itelligēda est
de eo qd est cōe oīb⁹ in spe a pncipio itrinseco vel a
cā nāli nō sic hīc. ⁊ pȝ q sic itelligit: qr ppositionē sic
intellectā applicat ad operationē duplicē de xpo q ē
in oīb⁹ in spe humana a cā intrinseca vel saltē natura
li. ¶ Ad scdm pbat tmmodo q resurrectio sit natu
ralis vt naturale opponit violento: tn quod tangitur
ibi de mutatione hēt dubium an resurrectio sit mu
tatio. ⁊ dicetur in sequenti qōne. Qō. v.

a. Lerit. **Quinto quero** Utrum resurre
ctio sit in instāti: Q nō. j. ad Thessal. 4.
Mortui q in xpo sunt resurgent pmi: de
inde nos q viuimus ⁊c. g illi q inueniēt
mortui in aduentu xpi pmo resurgēt ⁊ deīde illi alii
rapti in obuiā morient ⁊ postea resurgēt. g nō simul
erit resurrectio istoȝ ⁊ illoȝ. non g in instanti. ¶ P.
Augu. 20. de ciui. dei. c. 20. Tam ineffabili velocita
te rediturū antiquissimorū cadaueȝ puluerē in mē
bra sine fine victura. Ipse Apls optissime dicit. Ue
lox ⁊ tardū fm phm. 4. phys. tpe determinant. ⁊ eo T.c.96.
dē. c. 20. ad imortalitatē per mortez mira celeritate
transibūt. ¶ P. in resurrectiōe aliqd qd prefuit cor
rumpet: qr materia illa q recipiet formā nouā pfuit
sub alia forma corrūpenda illud corrūpēdū habebit
esse finitū. oē aūt vndiqȝ finitū positiuū hēt ad min⁹
duos terminos positiuos. g illud esse illius pcedētis
hēbit duos terminos positiuos: ⁊ p consequens est
dare vltimū instans esse illius pcedentis. g si resur
rectio erit imediate post esse illius ⁊ in instāti erit in
stans imediatū instanti: qd est ɔ̃ phm. 5. ⁊ 6. phys'. T.c.29. ⁊ cir
¶ P. corp⁹ tc corrūpēdū hēbit eē pmanēs. pmanēs cirer.
aūt non hēt esse in tēpore nisi qr in instanti. g si ime T.c.2. ⁊ ide
diate pcedat esse corporis resuscitandi: sequitur q p
cedat in instanti imediato illi esse: ⁊ tūc vt prius cor
p⁹ resuscitādū nō poterit hēre eē imediatū in istāti.
¶ Opp'. j. Corinth. 15. In momēto in ictu oculi in
nouissima tuba. quā auctoritatē Aug. adducit de ci.
vbi prius p pbatione resurrectionis subito fiende.
¶ P. gnatio est in instanti. ergo ⁊ resurrectio. ¶ P.
magr in lra dicit. q in instanti erit resurrectio.

Respōdeo cuȝ resurrectio fm Dam. vt dictū est sit iterata surrectio
eius qd cecidit. cecidit aūt primo totus hō per sepa
rationē intellectiue a corpore: ⁊ scdario cecidit illud
corpus mixtū per corruptionē in aliud vel alia ⁊ cō
uersus sit ordo gnationis ⁊ corruptionis: ac per hoc
oportet pus ordine nature corp⁹ repari qȝ aīaȝ reu
niri. illā aūt repationē corporis pcedit collectio ptiū
māe q dispse erant per resolōnē corporis in diuersa
statim vel cū mora. p g opȝ videre de isto pambulo
resurrectionis qd est collectio partiū corporis. scdo
de inductione forme corporis in māam illā. tertio de
vnione aīe ad corpus illud. ¶ De primo dico q fiet A
ministerio āgeloȝ. ⁊ ideo in tpe aīo pȝ ex illo dicto
saluatoris Matth. 24. Mittet filius hoīs angelos
suos cū tuba ⁊ voce magna ⁊ congregabunt electos
eius a quattuor ventis a summis celoȝ vsqȝ ad ter
minos eoȝ. qd est dictu: quocūqȝ disperse fuerint p
tes māe corporis in elemēta siue in ignē siue i terrā
a sūmis celoȝ vsqȝ ad terminos eoȝ siue in qdcūqȝ
corp⁹ mediū aqueū aereū vel iperfecte mixtū a qttu
or vētis: oēs māe partes recolligent ⁊ reunient. ɔ̃
tis apparet per hoc qd dictū est in. 2. li. di. 8. q. vnica.
q angelus non pōt mouere corpus in instanti.

De secūdo dico q illa formatio corpo B
ris erit in instāti: qr fiet ime
diate virtute diuina. nā angelus non poterit illā for
mā subalē iducere in materiā. virt⁹ aūt diuia etsi pos
sit successiue agere ⁊ successiue iducere formā sicut
virt⁹ creata: ⁊ forma substātialis posset successiue in Den. qli. 4.
duci: qd aliq negāt: tn magis ɔgruit q illa virtus for q. 15.
mā iducibilē in instāti iducat in istanti: qr nunqȝ est
successio necīa nisi ppter aliquē defectū agētis. Naȝ cō. 71. ad fi
oēs ille cāe tacte a Cōmē. 4. phys. c. de vacuo. mobi nem.
lis ad motē: ⁊ mobilis ad mediū: ⁊ medij ad mo In. 2. dis. 2.
tē reducunt finalr: sicut alīa tetigi ad iperfectionē vir q. 9. fol. 4m
tutis agētis: ppter quā iperfectionē pōt sibi mobile arg'' pn'.
resistere non absolute: sed vt respicit terminos ⁊ me
diū per qd transferendū est a termino in terminuȝ.
nūc aūt illa virtus nullā pōt hēre imperfectionē. hec
aūt forma iducibilis ē in instāti. patet: qr pōt pficere
in istāti. ¶ Sed hic est dubium: qr tūc sequit q mo
tus localis erit in instāti. pbatio: qr corpus illud for

matũ erit densius vel rarius pulueribus illis ex qui/
bus formaẽ. & siue sic siue sic vel maiorem locum oc
cupabit q̃ illud ex quo gñatur vel minorez: & sic est
motus localis nõ tñ ipsi⁹: sed aeris circũstãtis. ℂ 2⁹.
qr illud corpus erit alterius figure q̃ illõ ex quo for
maẽ. ergo occupabit locũ sue figure ꝓportionalr cor
ridentem: & ita vt prius. ℂ Concedo ɔñẽ istoꝝ argu
C mentoꝝ ꝙ accipiẽdo gñalr motũ localẽ put qñ ge/
neratũ succedit corrupto occupãs maiorẽ vel mino
rez locũ q̃ corruptũ dr aliqua loci mutatio qr maio/
ris vel minoris loci occupatio: lz nõ ab eodẽ corpore
in actu. sic in instanti est loci mutatio: nec solum sic.
Sed aer circũstãs statim pelliẽ si corpus est maius.
vel sequiẽ: si corpus est minus: & q̃dẽ in pmo instãti
qñ s. pelliẽ. cõcedo ꝙ in instãti pelliẽ: & hoc a virtute
diuina imediate: qr illa imediate ponit corp⁹ maius
vbi fuit minus. Nunc aũt qd effectiue mouet localr
vnũ corpus effectiue expellit aliud corpus: & nõ ipsz
corpus motũ effectiue expellit aliud. sicut nec calor
in ligno expellit effectiue frigus a ligno: sed ipsuz ca/
lidũ qd effectiue cãt calorez in ligno effectiue expel
lit frigus ab eo. possibile tñ est virtuti diuine ponere
istud corpus maius in vbi & conseruare ibi corp⁹ qd
prius: & tunc duo corpora simul. Sed tunc esset no/
uum miraculũ vltra subitã positionẽ corpis maioris
D hic. Si aũt simul cũ hac positione corpis hoc expellat
aliud nõ est nisi vnũ miraculũ. qñ aũt corpus genitũ
est minus corpe corrupto aliud est. tũc enim vel de/
us imediate mouebit oẽm aerẽ circũstãtẽ vt contin
gat minoris corporis supficiẽ: vel põt nõ mouere: qr
hoc nõ est necesse simplr ad hoc ꝙ corpus minus sit
hic: qr põt deus dimittere nãm sibi: & cũ nã nõ posset
mouere aerẽ in instãti vt applicet laterib⁹ illius cor
poris minoris. erit ibi vacuũ ad tẽpus quousq; s. nã
possit aerẽ circũstantẽ cõtiguare corpi illi. ℂ Ex quo
patet ponẽdo ꝙ deus subito faciat corpus min⁹. qd
E nõ includit ɔdictionẽ & diminuit aerẽ circũstãtem si
bi ad actionẽ nãe vacuũ erit per tps. non g̃ vacuum
eẽ in vniuerso includit ɔdictionẽ: imo si natura face
ret in instanti minus ex maiore videreẽ posse cõclu/
di vacuum esse per tps sine diuino miraculo.

F **De tertio** dico ꝙ aiatio nõ est tñ in instã
ti ppter rõnẽ dictã in. 2. arti. qr
s. ẽ a solo deo imediate cuius virtute actiue nihil resi
stit: sed necesse est eã esse in instãti: qr nõ posset esse
successio in receptione forme nisi vel propter partes
forme inducẽde: vel ppter ptes corpis: q̃rũ vna pri⁹
recipit formã q̃ alia. sed neutrũ põt poni in aiatiõe:
non primũ: qr illa aia in vnico gradu in quo creatur
reuniẽ: ita ꝙ lz p̃s aliqua corpis posset esse pfectior
alia: tñ hoc nihil ad ꝓpositum ad successiuã vnionez
ipsius aie. nec 2ᵐ põt dari saltem de primo aiabili.
aliquid. n. est ꝓportionatũ aiabili primo: ita ꝙ nihil
eius põt aiari nisi totũ simul aieẽ: lz forte de multis
ptibus corpis que non sunt simplr nec̃ie ad aiationẽ
G vt sũt man⁹ pes & cetere ptes. vna possit pri⁹ aiari q̃
alia: sed loqmur de prima aiatione. ℂ Dico ẽt scdo
ꝙ in eodẽ instanti in quo corpus formaẽ aiatur: qr
ex quo forma ista est dispõ necessitans ad aiaz nõ ab
solute sed ex necessitate agentis: non simplr sed ex
dispõne sua: statim forma corporis inducta induciẽ
ab ipso forma q̃ est aia: & non ex necessitate materie.
ℂ Et si queras: nunq̃d eadẽ mutatione induciẽ for/
ma corporis & aia: Dico ꝙ nõ: imo iductio forme cor
poris est per mutationẽ: inductio aũt aie non est cuz
aliqua mutatione que fit ad aiam vel aiationẽ vt ad

terminũ. Primũ appet: qr susceptiuũ forme corpei/
tatis trãsit a puatione ad formã. & 2ᵐ apparet p idẽ.
qr susceptiuum aie vel aiationis nõ est mã pma sed
corpus. ℂ Illud aũt non hẽbit priuationẽ ipsius aie
a qua trãseat ad formã: qr nec simul hẽbit eã cũ aia:
qr tũc puatio & forma eẽnt simul: nec pri⁹ hẽbit eã q̃
formã: qr nõ prius tpe erat corpus q̃ aia. nunq̃ autez
est mutatio nisi qñ susceptiuũ termini ad quẽ alicu/ D
ius inductiõis pcedit duratiõe ipm terminũ ad quẽ
& tũc est sub puatiõe termini. ℂ Si arguas g̃ non est
ibi aiatio actio nec aiatio passio. qr actio non est sine
passione nec passio sine mutatione: & mutatio negaẽ
ibi. g̃ taz actio q̃ passio: qd videẽ incõueniẽs. ℂ R⁹
sicut dictũ ẽ supra di. 13. passio dicit respectũ passi ad q. pma.
agẽs extrinsec⁹ adueniẽtẽ: & est nõ nec̃io ɔñtem ex
treme posita. talis aũt põt esse etsi passum nunq̃ pce
dat duratione formã quã recipit: qr quãtũcũq; simr
secũ hẽat formã: põt tñ eã recipere ab alio: & tũc bre
uiter in inductiõe forme coeue ipsi passo hñ ẽ passio
sine mutatione. Exẽplũ huius fm Augᵐ. 2. ɔfes. quo
dã mõ prioritatis creaẽ materia prius q̃ forma. i. illo po
ri materia nõ hz respectũ ad deũ nisi pducti ad pdu
cẽs: & ille respect⁹ nõ ẽ extrisec⁹ adueniẽs: imo nec̃io
ɔñs naturã fundamẽti. ex. 1. di. 2ᵃ. in 2ᵒ istãti nature q. 4. & 5.
recipit formã a deo & ille respect⁹ nõ ẽ ei⁹ vt pducti
vt ad deũ pducẽtẽ: sed ẽ eius vt iformati ad deũ vt I
iformãtẽ siue vt ipmẽtẽ formã: & ille scds respect⁹
extrinsec⁹ aduẽit materie: qr posset ppetuo materia
manere deo ɔseruãte sine illo respectu receptiõis a
deo. forma g̃ illa sil duratiõe ɔcreata ẽ in materia. sz
posteri⁹ natura iduciẽ vel iprimiẽ in materiã passiõe
de gñe passiõis. sz sine ol mutatõe: qr nunq̃ materia
a puatiõe forme illi⁹ trãsit ad formã. nec breuiter alr
se hz fm eã: qr alr & alr psupponũt entitatẽ. ℂ Ex h
seq̃tur correlariũ ꝙ dicẽdo actionẽ & passionẽ abstra
hi a motu & mutatione non opz dicere ꝙ remaneat K
in eis sola rõ relationis: immo vere remanet rõ ac/
tionis & passiõis absq; quacũq; rõne motus vel mu/
tationis. ℂ Restant duo parua dubia. vnũ an in eo/
dem instanti erit oĩum resurrectio: de quo tãgit pri
mũ argᵐ. & aliud in quo instanti: etsi non determina
to vel signato tñ quo in cõparatiõe ad partes vel ho
ras diei naturalis: vtpote si in instanti medie noctis
vel aliquo alio determinatũ respectũ hñte ad partes
diei naturalis. ℂ Ad primũ Aug. sup totũ illud capi
tulũ allegatũ 19. & 20. videẽ ex intẽtione determina
re ꝙ resurrectio eoꝝ q̃ inueniẽ mortui in aduẽtu L
iudicis pcedet duratione resurrectionẽ illoꝝ qui in
ueniẽ viui: sicut illi viui fm verba aplica prius re
pienẽ obuiã: & ibi vt pbabile est fm Augᵐ morienẽ
& subito postea resurgent: & sic postea resurrectio eo
rum sequeẽ resurrectionem illorũ qui erũt mortui.
vñ dicit Augⁿ⁹. Si sanctos qui reperienẽ christo ve
niente viuentes eiq; obuiam rapienẽ crediderim⁹
in eodem raptu de mortalibus corporibus exituros
& ad eadẽ mox imortalia redituros: nullas in verbis
apli patiemur angustias. hoc expresse ẽt videnẽ ver
ba apli dicere. Mortui qui in christo sunt resurgent
primi deinde nos &c. vbi fm Augᵐ aplo in se ac ẽt
in illos qui secũ viuebant transfigurabat psonas illo
rum qui inueniẽ viui. ℂ De scdo dubio videẽ pri
ma facie certũ esse ꝙ quodcunq; instans est idẽ ha/
bitudinẽ habeẽ ad ptes diei naturalis. qd. n. in vna
pte terre est instãs medie noctis in orizõte vno: in M
opposito orizõte est meridies. & sic de singulis instã
tibus possibilib⁹ assignari in die naturali. g̃ resurgẽt

mortui in quacūq3 hora diei nālis ſic ad ptes cōpa/
rando. ¶ Sed qꝛ non ſine cā querit̄ de hora reſur/
rectionis intelligendū eſt querētes querere de hora
in cōparatione ad illā regionē vbi erit iudiciū reſur
gentiū ſiue reſurrecturi trāſferent̄. vt iudicent̄. tranſ
ferent̄ inq̄ȝ vel poſt reſurrectionē cōpletam vel ante
Uide Ric. di. pñti ar. 5. q. 3. ꝑtrāſlationē pulueꝝ collectoꝝ vtrūq3. n. eſt poſſibi
le deo: vel vt reſuſcitent̄ in diuerſis locis: forte vbi
ſepeliebāt̄: vel vt pulueres de ſingulis locis colligā
tur ad locū vnū. vbi debēt poſt reſurrectionē oēs ad
iudiciū cōuenire: ⁊ in illo loco ſiat reſurrectio oīuȝ.
¶ Uoco aūt pulueres corpa quecūq3 in q̄bus eſt vl
N timate facta reſolutio. puta ſi in tantā ꝑtem ignis: ⁊
in tantā partē aque ⁊ in tantā ꝑtem terre: ⁊ iſta pars
ignis ſit imediate iuxta globū lunare ſup punctum
Nota pūctū ſubtiliſſimū. quēcunq3 terre: ⁊ alia pars ſit directe in extremitate
oppoſita diametraliter i ſpera ignis: ⁊ tertia pars ſit
in infimo vel medio vel ſupremo aque ⁊ hmōi. hec
oīa ⁊ ſi hmōi ſint mille millia intelligunt̄ cū dicūtur
pulueres vel cineres. Cū. n. dixit chriſt⁹. A ſummis
celoꝝ ⁊ a quattuor ventis. nō itellexit ipſe pulueres
quos vſitate accipimus in ſepulchris vſq3 ad tantaȝ
diſtantiā eſſe diſperſos: ſed intellexit gn̄aliter in q̄/
cunq3 tota vel ꝑtes facta ſit reſolutio illa colligent̄: ⁊
ex illis collectis. i. ex mā in eis que fuit prius mā cor
poris corrupti reparabit̄ iterū idem corpus. Ille aūt
locus iudicii gn̄alis ꝓbabiliter eſtimat̄ terra ꝓmiſ/
O ſionis ſiue vallis vel pars ioſaphat determinata ibi:
vel tanta pars quāta ſufficiet ꝑ reprobis. Addeȝ ele/
cti non erunt in terra. ſed rapient̄ chriſto obuiaȝ in
aere: ⁊ ꝑ ꝯ̄ñs reſpectu ipſius ꝑtis terre intelligēda ē
hora. ¶ Sed qꝺ tunc dr̄ eſſe media nocte: accipit̄ a
Matth. 25. ⁊ ab Apl̄o. i. Theſ. 5. Dies autē dn̄i ſicut
fur ita in nocte veniet. qꝺ non vr̄. intelligendū ad lit
Uide Bon. diſ. pñti. pte 2. ar. 2. teram: qꝛ etſi dn̄s poſſet ſe manifeſtare ſingulis: tn̄
magis ꝓbabile eſt ad cōfuſionē reproboꝝ q̄ videbū
tur ⁊ ab inuicē ⁊ a bonis vt ſint in loco illūinato: ⁊ ꝑ
ꝯ̄ñs tunc in loco reſurrectionis ⁊ iudicii non erūt te
Doctꝫ Th. ⁊ Ric. nebre medie noctis. ea ḡ hora forte qua xp̄s reſurre
xit: ea in cōparatione ad illam regionē reſuſcitabunt̄
P mortui: vel ea hora qua adiudicatus eſt a pilato: vel
ea qua expirauit in cruce. ſiquidē de hoc certum nō
habemus ex ſcriptura: ⁊ qꝺcunq3 illoꝝ ponat̄ expo/
nendum eſt illud media nocte pro incertitudine.

Ad argumenta.

Ad ꝓmaȝ de
apꝰ cōcedo qꝺ
nō erit idē inſtās reſurrectiōis oīuȝ: qꝛ in inſtanti re
Q ſurrectionis ꝑus mortuoꝝ adhuc aliqui viuent. ⁊ vi
uent vita mortali. ⁊ ꝓbabile eſt ꝙ ſoluent morteȝ ſi
cut chriſtus ⁊ mater eius. ⁊ reſurgent. ḡ poſterius q̄ȝ
alii q̄ iā ſunt reſuſcitati. ¶ Ad aliud qꝺ dicit Augu.
de velocitate. pōt referri ad collectionē pulueꝝ non
Q ad alia duo ſequētia. ⁊ conceſſum eſt ꝙ illa collectio
fiet in tpe: ſed alia duo in inſtāti ⁊ in eodem inſtāti.
¶ Tertiū ⁊ quartū tāgunt difficultateȝ magnā apꝺ
ꝓhantes de vltimo inſtanti eſſe rei ꝑmanentis. ſed ſi
dicat̄ ſicut dictū eſt li. 2. di. 2. q. 2. quodcūq3 manēs
in eſſe ſuo mēſurat̄ euo. nulla eſt difficultas: qꝛ euū
idē menſurat corpus ꝓcedens. ⁊ dū manet: ⁊ defici/
ente illo corpore deſinit euū eius: ⁊ tunc eſt dare vl
timū ineſſe illius ꝑmanentis: verū eſt: ⁊ idem eſt il/
lud vltimū ⁊ ꝓmū: ⁊ idē mēſurat totū eſſe ſuſtinēdo
indiuiſibilitatē eui. Cuȝ ergo arguit̄ de eſſe finito ꝙ
habebit duos terminos. negādum eſt qꝛ non eſt cō
tinuum ſꝫ indiuiſibile. ¶ Et ſi dicas ſaltē immedia
te ante eſſe illius reſuſcitandi eſt eſſe illius corrum
pendi: quero in quo vel cū quo ipſius tp̄is nō cū tpe:
qꝛ tunc illud tēpus non eſſet finitū ꝓprijs terminis
ergo cū inſtanti tp̄is. ergo non ſuccedet imediate in
ſtans tp̄is. ¶ Rn̄deo. eſſe imediate ꝓcedēs reſurre
ctionē ipſam eſt eē in inſtanti eui. qꝺ quideȝ euum
pōt coexiſtere tp̄i ſicut ⁊ nunc. ⁊ cū queris de coexi/ R
ſtēte ſibi in tpe vt immediate ꝓcedit reſurrectionē.
dico ꝙ coexiſtens ſibi eſt tēpus ⁊ non inſtans: ⁊ ita il
li qui loquunt̄ de ꝑmanentibus: vt ſi haberent eſſe a.l.ac.
in tpe deberent dicere ꝙ nunq̄ȝ vltimo hr̄it eſſe: ſed
hr̄it eſſe in toto tpe: ⁊ in vltimo illius hr̄it non eſſe: qꝛ
gn̄andū hꝫ eſſe: tn̄ tēpus illud finitum hꝫ ꝓprios ter
minos: qꝛ inſtans menſurans eſſe gn̄andi eſt termi
nus tp̄is menſurantis eſſe ipſius corrūpendi. ¶ Et
ſi dicas illud eſſe eſt quoddā finitum. ergo illud eſſe
habebit ꝓprios terminos. non ſequit̄: proprios in q̄
bus ipſuȝ ſaluet̄: nec corrīdet ſibi habere ꝓprios ter
minos niſi rōne tp̄is mēſurātis. ⁊ illius ꝓprij termi/
ni ſunt duo inſtantia ſiue menſurent illud eſſe ſiue
aliud. ¶ Per hoc ad aliud cū dicit̄ ꝙ ꝑmanens nō
hēt eſſe in tpe. i. cum tpe niſi qꝛ in inſtanti. hec falſa ē
tenendo primā viam de menſurari euo. Tenēdo au
tem aliam opꝫ dicere ꝙ cum toto tpe eſt vt illud eſt
immediatū ad inſtans ſicut cōtinuū ad ſuū terminū
⁊ hanc immediationē non hꝫ vt eſt in alio inſtāti: ⁊
tunc opꝫ negare iſtā: ꝑmanēs non hēt eſſe in tpe ni/
ſi qꝛ in inſtanti. verum quidē eſt ꝙ pōt eſſe in inſtā/
ti: ſed tn̄ pōt hēre eſſe in tpe. videlicet eſſe duratiuū:
⁊ ſm̄ iſtud eſſe ⁊ non illud inſtātaneum eſt imedia
tū ad eſſe inſtantaneū ſequens. Sed prima viſio vi/
deret̄ facilior ⁊ rōnabilior: qꝛ ꝑmanens ⁊ ſi maneat
cū tpe. videt̄ hēre eſſe in ſe eque indiuiſibile.

¶ Solent aūt nonnulli ꝑcontari ⁊c.

Diſtinctio. XLIIII.

Circa iſtam di. 44ᵃᵐ q̄/
ro ꝓ. Utruȝ
in quolibet hoīe reſurget totū qꝺ fuit
de veritate humane nāe in eo: Qꝛ nō.
Gen. 2. Tulit deus vnā de coſtis ade
⁊ edificauit eā ī mulierē. ergo vel eua
non reſurget: qꝛ nō illud qꝺ fuit in ea de veritate hu
mane nāe ex coſta: vel adā non reſurget cuȝ toto eo
qꝺ fuit in ipſo de veritate nāe: qꝛ non cū coſta. ¶ P̄.
idē non reſurget in diuerſis: ſed qꝺ fuit de vītate car
nis in vno pōt eſſe nutrimētū alteri: ⁊ ꝑ ꝯ̄ñs cōuerti
in veritatē nāe alterius. ⁊ ita ſucceſſiue eſſe de vita/
te nāe in duobus. ḡ in altero non reſurget quicq̄d in
ipſo fuit de veritate nāe humane. ¶ P̄. ex eadē ma/
iore ſumēdo ſub ipſa iſtā minorē. illud qꝺ fuit ſemē
in vno ꝑ multas trāſmutationes pōt fieri ſemen in
alio. ⁊ ꝑ ꝯ̄ñs in genito ab illo ⁊ genito ab iſto idē erit
de veritate nāe in vtroq3. ¶ P̄. non opꝫ ꝙ in quo/
libet reſurgat quicq̄d fuit de veritate nāe humane i
eo: niſi vt redeat ſimplr̄ idē nūero qꝺ cecidit. ſed pa
ri rōne oporteret idē dicere de ſingulis mēbris vel
ꝑtibus organicis: ⁊ tūc in q̄libet ꝑte oporteret reſur/
gere illud qꝺ fuit de veritate cuiuſlibet ꝑtis: qꝺ eſt ꝯ̄
Augᵐ in encħ. ⁊ ponit̄ in lr̄a non ita reparabit̄ vt ad Cap. 86.
eaſdē corpis ꝑtes vbi fuerit redire neceſſe ſit. alioq̄n
ſi capillus redit quē tā crebra tonſura detraxit ⁊c. ⁊
ſubdit. Quēadmodū ſi ſtatua metalli liqueſceret ⁊
eā vellet artifex rurſum ex mā repare nihil intereēt
ad eius itegritatē que ꝑticula māe cui mēbro ſtatue
redderet̄: dū tn̄ tota reſtituta reſurgeret. ita de⁹ mi
rabilr̄ de toto quo caro nr̄a extiterat: eā mirabili ce/

leritate restituet. nec aliq̄d attinebit ad eius integra/
tionē vtrū capilli ad capillos redeāt: aut in ptes alias
reuocent̄ curāte artificis puidentia ne q̄d indecens
Cap. 36. fiat. ¶ Oppositū vult Augu. ibidē in ench̄. q̄ caro re
staurabit̄ de toto quo caro nr̄a extiterat. Idem ēt di
12. ꝛ inde. cit. 20. ciui. dei. c. ꝛ Luc. 21. Capill⁹ de capite vestro
non peribit.

Vide ver. q. 3. b⁹ mãe. **Circa istā** q̄ōnē: ex quo hō cōponitur ex
corpore ꝛ aīa ꝛ aīa semper ma
net eadem: opꝫ videre de corpe organico quō redit
idem: q̄ vo corpus illud cōponit̄ ex multis ptib⁹ or/
ganicis ꝛ etherogeneis q̄ distictio ptiū reqrit̄ pp mul
titudinē opationū: quarū aīa ē pncipiū ppter sui pfe
ctionē opꝫ videre de idētitate partiū etherogeneaꝝ.
ꝛ q̄ ptes ille etherogenee cōponunt̄ ex ptibus hōge
neis: opꝫ videre identitatē in hōgeneis. ¶ Primo g̊
qualr̄ pars hōgenea puta caro in cōtinua nutritione
maneat eadē ꝛ nō eadē. scd̄o quō redeat eadē q̄ fuit
Magr̄ in. 2. primo in corpore mortali. ¶ De mō nutritionis est
di. 30. c. q̄b⁹ vna opinio q̄ dicit q̄ nihil de nutrimēto trāsit in ve
res. ꝛ. c. se. ritatē humane nāe: sed tm̄ illud est de veritate hūa/
ne nāe q̄d ōbit̄ a parētibus. illd̄ aūt in se multiplicat̄
vt fiat augmētatio. Exēplum de multiplicatione pa/
nū euāgelicoꝝ. q̄d aūt gnāt̄ ex nutrimēto quasi fomē
tū adheret calori nāli ne extinguat̄: sic oleū adheret li
chino: ꝛ ita reqrit̄ nutrimētū q̄uis n̄ ouertat̄ ī vitatē
humane nāe. ¶ Cōtra hoc p̄. q̄ nō minus pfecta est
vegetatiua in hoīe q̄ ī bruto. g̊ nō minus pōt in hāc
operationē vegetatiue q̄ ē nutrire eo mō quo nutri/
re est ouertere subam alimenti in sbam alēdi. q̄ sic
est in bruto. g̊ p vegetatiuā in hoīe pōt fieri talis cō/
uersio. ¶ Et cōfirmat̄. ita. n. gnāt̄ hō imp̄fecte quāti
tatis sicut bruta: ꝛ ita fit in eo depditio cōtinua ptiū
sicut ibi. g̊ ita opꝫ eē augmentationē ꝛ restaurationē
depditi hic sicut ibi. ibi aūt est p hoc q̄ terminus aug
mentatiōis est aliq̄d de eē ipsius sbe nutriēdi ꝛ aug
mentādi. ¶ P̄. fm̄ istā viā non possem⁹ ponere aug
mētationē possibilē in hoīe nisi p miraculū sicut pꝫ ō
illa multiplicatione panū: q̄re g̊ magis deficeret nā
illa q̄ nā bouis quo ad h̄ q̄d est acq̄rere quātitatē p
fectā post imp̄fectā. ¶ P̄. fm̄ illā viā sequeret̄ q̄ in
hoīe esset aliq̄ caro simplr̄ incorruptibilis p totā vitā
suā: vel si corrūperet̄ nunq̄ posset restaurari: q̄ non
nisi p nutrimētū. q̄d negat̄. vtrūq̄ est incōueniens. p̄
mū: q̄ illa pars incorruptibilis eēt alterius spēi a ce
teris partib⁹ carnis corruptibilib⁹. scd̄m q̄ semper
minus eēt in hoīe de vitate carnis humāe. ¶ P̄. par
tes carnis q̄ gnant̄ de nutrimēto sīt de aīate ēt aīa in
tellectiua. g̊ sunt vere de sba viuētis tali vita. Añs lꝫ
videat̄ manifestū tn̄ pbari pōt: q̄ quelibet est aīata
aīa sensitiua: q̄ in qualibet pōt exerceri aliq̄ opatio
sensitiue vt tactus. quelibet ēt est aīata aīa vegetati/
ua: q̄ quelibet debite quātitatis pōt aliquā actionē
vegetatiue hēre. sensitiua aūt ꝛ vegetatiua ī hoīe ea
A dē aīa est cū intellectiua ex. 2. li. di. i. q. 6. ꝛ dist. 16. ꝛ
di. ii. ar. 2. q. i. ¶ Aliter dr̄ q̄ caro pmo formata ī du
De q̄li. 2. q. cta a parētibus est de veritate humāe nāe. nutrimē/
9. ꝛ q̄lib. 12. tū vero postea trāsit in istud q̄d est de veritate. sed
q. 36. hoc mō q̄ ouertit̄ in p̄existēs nō recipiēdo nouā for
mā: neq̄ fm̄ totū neq̄ fm̄ partē: sed tm̄mō per hoc
q̄ deficiēte ibi forma nutrimēti succedit in illa mā
forma carnis preexñs. ¶ Istud declarat̄ per exēplū:
q̄ sic est de aīa intellectiua q̄ de nouo pficit mām q̄
fuit sub forma alimenti: nec tn̄ ipsa in se est noua fꝫ
totū: nec fm̄ ptem. ¶ Declarat̄ ēt per auctēteꝫ: q̄ p̄
de gnatione. c. de augmento. Caro fm̄ spēm augeт:
non caro fm̄ mām. ꝛ caro fm̄ spēm manet: caro aūt 1. c. 35.
fm̄ mām fluit ꝛ refluit. sed si induceret̄ noua forma
carnis in nutritione: ꝛ pari rōne desineret in depdi/
tiōe ps forme carnis q̄ p̄fuit non solū mā carnis flue
ret ꝛ refflueret: sed ēt forma: q̄d vr̄ esse ō eum. ¶ 3⁹ p
rōnē: q̄ si in nutritione mā nutrimēti reciperet aliam
formā carnis q̄ nō p̄fuit. g̊ cū reliqua carne preexñte
nō faceret vnū: nisi quoddā cōtiguū vel cōtinuū cuꝫ
illa ꝛ tūc nutritio esset quedā iuxtapositio carnis no
ue ad carnē p̄existentē q̄d negat ph̄s vbi prius. Seq
tur ēt q̄ non quelibet pars nutriti eēt nutrita vel au
cti aucta. q̄ non illa pars cui iuxtaponit̄ caro noua.
¶ Cōtra istā opi. forma que nullo mō est extensa ex B
parte sui: nec aliter q̄ prius pficit mām alio ꝛ alio mō
extēsam respicit eā indiuisibilr̄: hoc est q̄ ipsa nō fꝫ
ptes pficit partes māe. forma aūt carnis nō respicit
hoc mō mām īdiuisibilr̄: q̄ tūc eēt simplex: sicut aīa
intellectiua: q̄d non cōcedit̄. g̊ cū mām alio mō extē
sam: q̄ multo maiorē q̄ an pficiat. opꝫ q̄ illa sit ali/
ter extensa. Et tūc cū partes eius priores maneāt: opꝫ
q̄ aliqua ps forme sit noua: alioqn nō eēt extensior
nūc q̄ prius. maior pbat̄: q̄ forma que vt extensa p
accñs respicit mām extēsam: ipsa alio mō extēsa re/
spicit materiā alio mō extēsam: q̄ fm̄ Au. in p̄dica
mētis. Quāta est supficies tāta est albedo. Et appet
per rationem: q̄ pars eius est in pte: ꝛ ita maior in Cap. de quā
maiori. ¶ P̄. cōcedit̄ q̄ post nutritionē plures sunt titate.
ptes materie ī toto q̄ prius. aut g̊ pars noua materie
est in toto sine forma: q̄d est incōueniēs: aut ē ibi sub
forma noua: ꝛ ē ppositū. aut sub forma p̄exñti: ꝛ tūc
vel illa desinet pficere ptē materie quā pri⁹ pficit. ꝛ
tūc migrabit eadē ps formalis a pte materie ad aliā
ptem q̄d est incōueniēs: aut illa ps forme prior eadeꝫ
pficiet simul partē materie nouā: ꝛ tūc seq̄t̄ q̄ simul
pficiet duo pfectibilia quoꝝ vtrūq̄ est sibi adeq̄tuꝫ.
¶ P̄. caro ista nata est fluere: q̄ nō ē icorruptibilis.
sed nō tm̄ fluit materia q̄ forma. q̄ forma illa nō pōt
manere eadē nisi maneat iformās materiā quā pri⁹
loquendo de eadē parte forme: q̄ depēdet naturalr̄
a perfectibili q̄d perficit. g̊ opꝫ cōpositū fluere. ꝛ per
ōns cōpositum redire per nutritionē.

Quantū ergo ad istū articulum sit
hec pma oclusio q̄ ī
nutritiōe est aliq̄ gnatio. extēdendo gnationē ad oēꝫ
inductionē forme sbalis in materiā post priuationē C
q̄ sicut argutū est materia alimēti nō manet sub for
ma alimēti nec sub aliq̄ alia q̄ sub forma nutriti: ꝛ
illā recipit post nutritionē. g̊ ꝛc. ¶ Expō istius ōnis.
non. n. dr̄ aggnatio simplr̄ q̄ nō est gnatio per se en
tis. pōt illud dr̄ per se eē: q̄d nō est pars alicuius. sꝫ
pōt dici aggnatio: q̄ gnatio alicuius q̄d p gnationem
fit idē alicui p̄exñti cui aggnat̄: vel pōt dici ingnatio:
q̄ gnatio ptis in toto cuius nō fuit ps. ¶ 2ª ō. q̄ in il D
la gnatione tali q̄li forma carnis q̄ iducit̄ in materiā
nutrimēti noua est. q̄ vt est argutū ō p̄cedentē opi.
p̄exñs nō posset de nouo pficere illā materiā: q̄ non
cōpetit nisi forme oīno inextēse. sicut exēplificat̄ ibi
de intellectiua. quelibet. n. extensa p accñs hꝫ ptem
aliā in alia ꝛ alia pte materie ꝛ ita si noua materia p
ficit̄ nō pficit̄ p aliquā partē q̄ prius pfecit aliā mate
riā. ¶ Declaratio istius ē p flusuū ptis genite in nutri/
tione: q̄ qñ illa fluit sicut materia ptis illius desinit
esse aliq̄d totius carnis: ita ꝛ forma q̄ pficit illā mate
riā desinit eē. q̄ non pōt mãere sine illa materia nec
migrare. ¶ 3ª oclusio. ps adueniēs p nutritionē ē ali
quo mō filia ptis preexñtis que infuit p gnationē ꝛ aliq̄

mõ dissimilis. Alis in forma specifica non tñ intelle
ctiua: sed corpeitatis que p̃supponit: dissimilis in h:
q2 quãto agens mere nãle magis cõtinuat actionez
in 2rium tãto magis debilitatur eius virtus: que p
hac: q2 oẽ tale agens repatit in agẽdo. ⁊ ita q2 agit in
2riũ patit ab ipo. quã actionẽ vocat phs corruptiuã.
g̃ caro p̃ habita ex gñatione quãto magis agit in nu/
trimentũ vt 2riũ: tãto magis debilitat virtus eius: ⁊
ex hoc dr̃ ipurior caro. g̃ illa post aliqd tp̃s in quo cõ
tinue sic agit in 2riũ est ipurior q̃ȝ in p̃ncipio. ⁊ p 2ñs
cũ genitũ nõ possit esse pfectius gñante sequitur q co/
ro genita ab illa carne posteriori quãto posteri⁹ gñat
tãto regulariter erit impurior: q2 ab ipuriori genita.
T.cõ.42. ℭ Ista cõclusio confirmat p exemplũ phi p̃ de gña/
tione. quãto vinũ magis egit in aquã mixtã sibi: tãto
est ipurius intm̃ vt tãdem ppter ipuritatẽ q̃ñ totum
fiat aqua. ℭ Hec cõclusio icludit aliã q nõ tm̃ poste/
rior genita est ipurior p̃ori: sed eadẽ manẽs in toto
posterius est ipurior seipsa prius. ⁊ hec est rõ ipurita
tis in carne posterius genita. ℭ Hec 2clusio nõ asse
rit formã carnis nõ recipe magis ⁊ minus. si tñ illud
poneret ista impuritas eẽt ppter remissionẽ forme
sbalis. põt tñ poni p̃cise ppter impfectionẽ q̃litatuȝ
nãliũ 2riũ formã que sunt p̃n^m alterãdi nutrimẽtũ.
q quãto impfectius alterat tanto ex eo caro impu/
F rior gñabit. ℭ 4ª cõclusio de distinctione carnis s͛ȝ
spẽm ⁊ carnis s͛m mãȝ appet ex tertia: q2 vnaqueq̃ȝ
pars carnis hȝ certã periodũ in toto. ⁊ tãto maiorez
quãto purior. tãto minorẽ quãto impurior. tãdiu enĩ
põt esse suũ cõseruare in toto q̃ȝdiu põt p qualitates
suas resistere corrũpenti. Hec aũt piodus maior est
in pte prius genita quã posteri⁹ ⁊ in priori pte perio
di quecũq̃ȝ eadẽ pars est efficacior ad agendũ q̃ȝ in
posteriori. Et intelligẽda est illa dr̃ia ceteris parib⁹.
hoc est si pars carnis genita fuerit ex tali nutrimẽto
qd fuit natũ cõuerti in carnẽ eque purã sicut ex quo
genita est illa caro. sicut eadem alteratione pportionata
posita ex vno alimẽto nata ẽ caro purior gñari q̃ȝ ex
alio. ℭ Ex istis ad quartã cõclusionẽ. forma dat eẽ ⁊
agere. g̃ pars s͛m formã põt dici q̃ȝdiu hȝ esse s͛m for
G mã. vel quãdiu hȝ agere s͛m formã. ⁊ scd̃m infert p̃/
mũ: lȝ non eȝ. citius. n. deficit alicui actio ppter im
pfectionẽ q̃ȝ esse. ⁊ sic e sic siue sic pars s͛m formã nõ
est tm̃ pars forme: sed includit mãm ⁊ formã. Prio
aũt mõ quecunq̃ȝ pars dũ manet in toto dr̃ pars s͛m
formã a pricipio. s. periodi sui vsq̃ȝ ad finẽ: q2. s. tãdiu
hȝ esse. Scd̃o mõ non dr̃ p oĩ parte periodi pars s͛m
formã: sed pro illa p qua hȝ virtutẽ ita efficacẽ q põt
sibi cõpetere actio s͛m formã. non dico sibi tm̃modo
vt cõcurrenti ad actionẽ totius: nec sibi simplr̃ sepa
rate a toto: sed sibi in toto virtus inest ad ppriam ac
tionẽ: quã vt ibi existens posset hẽre. lȝ nõ cõsideret
precise vt cõcurrẽs ad actionẽ totius. ⁊ illa efficacia
virtutis reqrit determinatã virtutem intensiuã ⁊ ex
tensiuã. q2 non quecũq̃ȝ modica ps in toto posset il/
lo mõ habere actionem ppriã. sed tm̃mõ concurre
re ad actionez totius: vt dicit phs in de sensu de ac/
tione centesime millesime ptis milliũ in sensuȝ. Re/
quirit g̃ aliqua determinata q̃ñitas extensiua ad il/
Cap.7.vt q̃ dã diuidút. lam efficaciã agendi in toto. reqrit ẽt quãtitas intẽsi
ua virtutis. q2 (vt dictũ est) post remissionẽ virtutum
actiuarũ intm̃ vt magis cedant 2riis q̃ȝ vincãt nõ p̃t
illud agere ppria actione. g̃ hoc scd̃o mõ ps s͛m spẽȝ
est tante quãtitatis nãlis ⁊ tante virtutis actiue q si
hipossit cõpetere ppria actio non q̃dcȝ vt supposito
extra totũ. sed sic ppria q non tñ cõcurrat ad actio

nem totius. ℭ Primo mõ parti s͛m spẽm non oppo
nit ppie pars s͛m materiã nisi sicut hoĩ viuo oppõi
tur hõ mortuus. ⁊ sic eadẽ pars dr̃ pars s͛m spẽm dũ D
manet in toto ⁊ pars s͛m materiã q̃ñ fluit. sicut idez
dr̃ primo hõ viuus ⁊ postea mortuus. scd̃o mõ alia ẽ
ps s͛m spẽm alia s͛m materiã ẽt partib⁹ manentibus
in toto: q2 aliqua modica ps cui non põt cõpetere p
pria actio ẽt si sit in p̃ncipio sui periodi est ps s͛m ma
teriã. ps aũt quãtitatis sufficientis ad agendũ est ps
s͛m spẽm. ⁊ hoc si habeat virtutẽ efficacẽ ad agendũ
q̃ reqrit quãtitatem virtualem. ℭ Et p oppositũ ps
s͛m materiã q̃ non hȝ talem efficaciã virtutis quãtũ
cũq̃ȝ quãtitatem extensiuã habeat.

Per hoc ad fundamenta p̃cedentis opi.
Exemplũ de itellectiua ẽ ad op
positũ: q2 illa mõ inextensibili ⁊ inextẽsibilr̃ respicit
materiã. ⁊ ideo nullã partẽ nouã hȝ p hoc q pficit no
uã partẽ materie: sȝ oppositũ sequit de illa forma ex
tensibili in materia. ℭ Auctas phi ⁊ de carne s͛ȝ spẽȝ
⁊ s͛m materiã soluta est in q̃rta conclusione. q2 nõ in
telligit q pars s͛m materiã fluat ⁊ refluat. i. materia I
tm̃. ⁊ pars s͛m formã maneat. i. forma s͛m se totã. sȝ
tam pars s͛m materiã q̃ȝ pars s͛m formã est pars in/
tegralis totius. ⁊ ẽ vere cõpositũ ex materia ⁊ forma.
vñ vocat carnẽ s͛m materiã ⁊ carnẽ s͛m spẽm cõposi
tũ ex materia ⁊ forma: nõ aũt materiã carnis ⁊ spẽȝ
carnis. que aũt pars cõposita ex materia ⁊ forma car
nis sit caro s͛m spẽm ⁊ que s͛m materiã dictuȝ est in
4ª 2ne. ⁊ q̃ñ caro s͛m materiã fluit. pȝ s͛m primuȝ
modũ distinguẽdo carnẽ in carnem s͛m spẽm ⁊ car/
nem s͛m materiã. s͛m aũt scd̃m modũ pars s͛m ma
teriã fluit. i. est in prima dispositione ad fluendũ. ⁊
hoc loquẽdo de pte s͛m materiã ppter defectũ quã
titatis virtutis. ℭ Loquendo aũt de parte s͛m mate
riã ppter defectũ quãtitatis. mobilis. non est intelli K
gendo illa dr̃ia de fluxu ⁊ non fluxu. sed illa pars s͛ȝ
spẽm augetr̃: ps s͛m materiã nõ augetr̃: q2 (vt statiȝ di In solone se
cet) minima vel aliq̃ non notabilr̃ magna in toto nõ quenti.
augetr̃. sȝ aliq̃ determinate quãtitatis q̃ sufficit ad p/
tem s͛m spẽm augetr̃. Pars g̃ s͛m spẽm non fluit s͛m
primũ intellm̃. q2 manet in toto. nec s͛m 2m intellȝ.
q2 habet virtutem cõseruandi se in toto. nec s͛m 3m
intellm̃. q2 hȝ quãtitatem sufficientẽ vt aliqua pars
ad sui cõseruationem sibi aggeneret. ⁊ p oppositum
pars s͛m mãm triplr̃ intellecta triplr̃ fluit. ℭ Ad 3m
dico q ⁊ in nutritione ⁊ in augmentatiõe est quedã
iuxtapositio ⁊ tñ ipsi nutrito vel aucto (⁊ hoc siue to
ti siue pti) nõ sit tm̃ iuxtapositio: vbi intelligendũ: po
ne aliquã partẽ tante quãtitatis ⁊ virtutis: vt nõ tm̃
coagat toti: sed possit in toto extñs hẽre ppriã actionẽ.
dicatr̃. a. hȝ ista modicas ptes. esto. io. quaȝ quelibet
q2 forte reqrunt plures in vno q̃ȝ in alio. vtpote in
plãta sufficit vna. in bruto due. i hoĩe tres vel plures
non curo. hȝ eq̃lem virtutẽ intensiue. dicant. b. c. ⁊c̃.
Si nutrimentũ fuerit p quotcũq̃ȝ sequestratiões vel
depurationes ad hoc deductũ: vt iam sit sub forma
prima forme nutriendi. siue hoc fuerit anteq̃ȝ loca/
liter mittat ad ptes nutriendas. siue postq̃ȝ missum
fuerit p virtutem regitiuã totius. ⁊ h̃ p quasdaȝ vias
subtiles deseruiẽtes tali missioni cuiusmodi sunt ve
ne in corporibus aĩalium: ⁊ alia hmõi correspondẽtia in
plãtis iam istud sub forma cãbii vel glutini vel roris
approximatũ parti nutriende ⁊ receptũ in poris qui
busdã dimissis ex fluxu quarũdã partiũ s͛m materiã
que pfuerunt ibi: ⁊ nũc ex fluxu suo reliquerunt po/
ros repletos aliquo humore subtiliori: ⁊ ita totum

carens densitate in ptibus requisita ad bñ esse ei⁹ ibi
existens conuertit in ipm nutriendū. ꝛ sicut añ 3uer
sionem iuxtaponebat contigue partibus nutriendi.
ita post conuersionē iuxtaponit continue aliquibus
partibus manentibus. esto ergo. a. est tanta pars cui
conueniat nutriri ꝛ augeri in poris intra ipsam. a. re/
cipiunt passim ptes nutrimenti. ꝛ ibi existentes ag/
generant partibus. b. c. ꝛ ceteris preexistentib⁹ illis
iuxtaponunt sed non toti. qꝛ sunt aliquid intra ipsuȝ
totum. licȝ vlla pars de nouo genita sit aliquid intra
aliam partem illius partis nutrite. esto ꝙ illa sit mi/
nima cui conueniat proprie nutriri vel augeri sic ꝙ
quelibet pars eius sit nutrita vel aucta. Et istud ē ne
cessarium ponere. s. aliquam partem notabilis quā/
titatis minimam sic auctaȝ: qꝛ si quelibet pars in to
to quantūcunqȝ modica augeret ꝓprie necesse eēt
ꝙ auctum semꝑ augeret in duplo vel saltem in no/
tabili quātitate maiori ꝙ̃ prius. qḋ est manifeste fal
L sum. ℭ Sic ergo apparet ad rōnem illam qñ in nu
tritione est iuxtapositio alicuius: qꝛ ptibus minimis
que ꝓprie non nutriunt. sed non est iuxtapositio illi
qḋ ꝓprie nutrit: cui⁹. s. alia pars fluxit: ꝛ postea alia
pars noua restaurat: sed illi fit quedā ingeneratio. i.
intrinseca generatio partis noue loco ptis antique q̄
fluxit. ℭ Sed ex istis adhuc non habetur de modo
augmentationis: qꝛ illa aggeneratio que fit in nutri/
tione est momentanea. augmentatio aūt non est in
instanti cum sit motus. Illa etiā potest fieri sine aug
T. c. 41. 4 cir citer. mentatione vt manifestuȝ est ꝭm p̄hm primo de ge
neratione. nec oportet hic addere modum augmen
tationis. qꝛ non querimus hic de nutritione: nisi vt
habeamus quomodo in nutritione manent ptes ho
mogenee eedem vel non eedem.

De secundo

principali supposito ꝙ ad
veritatē nāe huius homi
nis ptineant: non tm̄ partes essentiales. s. materia ꝛ
forma: sed ēt partes integrales: non tm̄ partes ethe/
rogenee sed homogenee: ex qbus componunt ethe
rogenee: ꝛ breuiter quicqd fuit vere aliqñ aiatū aīa
intellectiua vel ꝑ se aliquid hmōi aiati. dico pmo cō/
clusionē hanc. Non quicquid fuit in petro ꝑ tota vi/
M ta eius de veritate nāe eius resurget in eo. ꝓbat bre
uiter. qꝛ ex q. 10 tales partes multe fluxerunt in vita
eius: ꝛ alie multe redierunt ex ꝑcedente articulo. si
oēs ille redirēt in eo vel esset corpus eius immode/
rate densitatis vel imoderate quantitatis. ℭ Scḋa
cōclusio est videre que partes resurgēt vt sit debite
densitatis ꝛ debite magnitudinis. ꝛ hoc tante quan
te futurus esset in fine triginta annoruȝ si vixisset: qꝛ
tante quantitatis ponit quodlibet reformāduȝ in re
surrectione: qḋ intelligo si non fuisset orbatio in isto
impediens eum ptingere ad debitā quātitatē infra
triginta annos. que contingeret in isto nā nō orbata.
ℭ Hic duplex est via. hoc enim verum est ꝙ regula
riter pars prior in corpe hoīs viuentis purior est ex
precedenti articulo. regulariter dico qꝛ ex īpedimē/
to accidentali vel ex parte cōtinentis vel ex pte 3ue
niētis vel nociui adhibiti pōt aliud accidere. hoc aūt
est probabile ꝙ corpus illud reparabit ex partibus
purioribus que aliqñ fuerūt partes huius corporis.
ergo habebit totum illud qḋ contractum est ex pa/
rentibus: qꝛ hoc fuit purissimū. ꝛ de aliis genitis ex
nutrimēto semꝑ prioribus vsqȝ ad quātitatē suffici/
entem toti corpori. ℭ Alia via. nutritio nō est per se
N necessaria nisi ad restaurationē deperditi. augmēta/
tio aūt est per se necessaria vt genituȝ attingat ad de

bitam quantitatem nāe sue. In quacūqȝ ergo nutri
tione vsqȝ ad terminū augmentationis aliquid ꝑci/
se conuertit ꝓpter nutritionē. s. vt restauret illud qḋ
fluxit: aliquid aūt ꝓpter augmentationē. s. vt acqrat
quantitas debita et si nihil fluxisset: ꝛ primū quideȝ
non est de principali intentione nature. simplr eniȝ
natura magis cōseruaret ad esse totius partem que
fluxit si posset cōseruare ꝙ̃ loco eius aliquam impfe
ctiorem restauret. sed secūdū est de principali intē
tione nature volentis attingere quātitatem ꝑfectā:
ita ꝙ secundū intentū est ꝓpter ꝑfectionem acqren
dam. primū aūt quasi occasionatū ꝓpter vitandam
impfectionē. ℭ Huic addit ista probabilis: ꝙ vsqȝ
ad quantitatē debitam ille erunt ptes in corpore re/
suscitando quas natura magis ex intētione fecit eē
partes illius corporis: sȝ huiusmodi sunt ille que ad O
ueniunt vt augeant: non aūt ille que aduenlūt vt re/
staurent. ergo resurget corpus ex illo qḋ pmo tractū
est a parentibus ꝛ ex aliis partibus generatis ex nu/
trimento ꝓpter augmentationem debitam corpo/
ris vsqȝ ad quantitatē sufficientem illi corpori. ℭ Il
le due vie in hoc consonant: ꝙ quicquid tractum est
a parentibus resurget: qꝛ ꝭm primam viam illud est
purissimum inter omnes partes corporis. ꝭm aliaȝ
viam illud est maxime de intentione nature in isto
supposito. sed discordant quantū ad partes genitas
ex nutrimento. qꝛ prima ponit huic adiungi ptes q̄
fuerunt puriores in illo corpore ꝭm totum fluxum
vite eius. alia ponit huic adiungi ptes que magis ex
intentione nāe fuerunt de veritate huius corporis.
non aūt eedē sunt puriores in toto fluxu tpis: ꝛ ma/
gis de intētione nāe ptes huius: qꝛ semꝑ prius geni
te regulr erant puriores siue magis siue minus intē
te. semꝑ aūt siue prius siue posteri⁹ ille que vltra re
staurationē necessariā deꝑditi fuerunt genite fuerūt
magis de intentiōe nāe. ℭ Si obicias 3 vtrāqȝ viā
qñ ergo resuscitatus hēbit eandem carnē quaȝ ha
buit hic viuus: Dico ꝙ nō hēbit precise eandē quā
habuit in aliquo instanti: vel in aliquo tpe vite sue.
sed nec hēbit totā illam quā habuit in aliquo tpe ꝑ/ P
ter illam quā 3xit a parētibus. illā quidē totā hēbit
ꝛ alias ptes quas successiue habuit: nūc istā nūc illā:
ꝛ sic est magis idē corpus resuscitatū corpi habito in
hac vita ꝙ̃ si esset idem quod iste habuit in aliquo
instanti determinato vel tempore vite sue. qꝛ si esset
idem illi pro illo instanti esset magis aliud a corpo/
re suo pro alio instanti.

Ad argumenta.

ℭ Ad pmū dico
ꝙ illa costa nō fu
it de veritate nāe in adā. qꝛ ꝑter illam habuit costas Idē dic̄ Ri
sufficientes ꝭm ꝙ cōpetunt hoī cōiter. illa aūt fuit si car. di. pn̄ti.
bi data tanqȝ superflua quo ad suppositū: sȝ necia quo ar. ꝑ. q. 4.
ad intentionē nāe sicut in masculo est semen non tā Q
ꝙ̃ aliqd nāe illius suppositi: sed ꝓ gn̄ationē alteri⁹
suppositi est in illo tanqȝ in vase. vñ non est aiatum
aīa istius. ita fuit de illa costa. ℭ Uel si oīno fingat
ꝙ illa fuit costa simplr sibi necia sicut pars integra/
lis. Rñdeo. sequit repleuit carnē pro ea. i. loco eius
aliam costā formauit. Primū verius credo. sed da/
to scḋo non resurget in adam costa trāslata: sed alia.
ℭ Ad aliud credo ꝙ nūqȝ fuit nec erit vsqȝ ad finē
mundi aliquid eque de veritate humāe nāe in duo
bus suppositis. Et ideo resurget ꝑcise in vno in quo
magis fuit de veritate: magis inqȝ vel qꝛ in ipso pu/
rius vel qꝛ magis de intentione nāe ꝑs eius. ℭ Si
aūt oīno contendat ꝙ simplr ꝛ equaliter fuit de ve/

In enche.c 85.

ritate nãe vtriusq̃. Dico q̃ resurget ĩ illo ĩ quo p̃us fuit aiata. ⁊ hoc dicit Aug^{us}. ⁊ ponit in lr̃a. reddit illi aie que illas primitus vt hõ fieret aiauit. ⁊ istud est rõnabile. q2 post primã aiationẽ facta est illa caro illius hoĩs. ⁊ p̃ ɔ̃ñs. ⁊ si postea quasi vsurpet ab alio nõ amittit̃ illa primo hitudo eius ad hãc aĩam. si autez

a.l.animaz R

illi in quo fuit scd̃o de veritate nãe: sufficiãt ad quã/titatẽ debitã partes alie que fuerũt corpis sui in suc/cessione vite sue p̃ nutritionez ex illis reparabit̃ cor/pus debite q̃ãtitatis: q2 iste fuerunt aiate ista aia: ⁊ essentialiorẽ ordinẽ habuerunt ad illã animã preter illud qd̃ in alio resurget. q2 ad aliam animã habuit essentialiorẽ habitudinẽ q̃ ad istã. Si vero preter il/lud qd̃ in alio resurget. p̃tes nutrimẽtales quas ille successiue habuit: nõ sufficiant ad debitã q̃ãtitatez corporis illius supplebit vnde voluerit omnipotẽs. ¶ Ad aliud si possibile esset q̃ precise idẽ eẽt semẽ in duobus: ⁊ p̃ ɔ̃ñs idẽ esset primo de veritate nãe in duob⁹ suppositis: qd̃ tñ nunq̃ credo fuisse nec fo/re: illud resurget in primo. ¶ Ad aliud dico q̃ non est silis rõ de toto ⁊ de p̃te. q2 primo intendit̃ restau/ratio eiusdẽ totius in resurrectionẽ nõ g̃ p̃tis: maxi/me de illa p̃te que nõ est principalis sine cuius idẽ/titate totũ põt esse idẽ. ¶ Sed si arguas de p̃te prin/cipali cuius vnitas requirit̃ ad vnitatẽ totius: Dico silr̃ de illa sicut dixi de toto: q2 p̃tes homogenee suf/ficientes ad q̃ãtitatẽ eius debitã resurgẽt ĩ illa p̃te organica: ⁊ hec ille que prius fuerũt de veritate nãe illius p̃tis prius inq̃ duratione si fuerunt equaliter de veritate alterius: ⁊ q̃ãtũ ad puritatẽ: ⁊ q̃ãtũ ad intentionẽ nature. si autẽ in aliquo alio principalius altero illoz modoz in alio resurgẽt. Questio. II.

Cap.29.

Circa istam scd̃am p̃tẽ hu ius dis. Que/ro primo vtruz ignis infernalis cruciet malignos sp̃us? Q nõ. Aug^{us}. 12. sup gen. arguit ex intentione sic. Agens est prestãtius patiente. corpus autẽ non est prestãtius sp̃ũ: sed ecõuerso. ergo nullũ corpus agit in spiritus.

L.c.43. ⁊ i/de. Idez.7. phy^{r}. t.c. 8. 5.phy^{r}. te.c. 22. ⁊.6.phy si.t.co.l. ⁊.l. de gene.t.c. 44.

¶ P̃. s̃m ipsuz ibidẽ nõ sunt corporalia. sed corpora libus silis quibus ale exute afficiunt̃. ergo nõ afficiũ tur pena corporea. ¶ P̃. p̃ de gene^{ne}. corpus nõ agit nisi per cõtactũ. corpus aũt nõ põt tangere sp̃m: q2 illa tãgũt se: quoz vltima sunt sil̃. sp̃us nõ hẽt vltimũ. ¶ Et cõfirmat̃ istud p̃ p̃hm. 7. phi^{r}. q̃ vult q̃ agẽs ⁊ patiens opz esse sil̃: ⁊ nihil hoz medi ⁊ sp̃us autem non põt esse sil̃ cũ corpore: q2 respectu corporis qua/si nõ est in loco. ¶ P̃. p̃ de g̃atiõe. Agẽs intẽdit sibi assimilare passum. sed corpus nõ põt sibi assimilare spiritũ: q2 tũc sp̃us esset capax alicuius forme in qua assimilaret̃ corpori. ¶ Oppositũ Matthe. 25. Ite maledicti in ignez eternũ: qui paratus est diabolo ⁊ angelis eius. ¶ P̃. Grego. 4. dialo. c. 30. si diabolus eiusq̃ angeli cũ sint incorpei corporeo sunt igne cru ciandi. quid mirũ si ale anteq̃ recipiãt corpa possint corporea sentire tormenta. ¶ P̃. Aug^{s}. 21. de ci. dei c. 10. Cur non dicamus q̃uis miris veris tñ modis sp̃us icorpeos posse pena corpalis ignis affligi. ⁊ istd̃ p̃bat ibi p̃ hoc q̃ sp̃us hoĩum incorpei p̃nt vel pote runt corpoz suoz vinculis insolubilr̃ alligari.

L.c.9. ⁊ ib. Lex.c.51. ⁊ circiter.

Tho. p̃i. di. q.i.

Egid. de ro. q̃li. ii. q. 9. q̃ li. 4. q. 15. c.7. ad si.

Hic dicitur q̃ sp̃us cruciat̃ igne ĩq̃ã/tum eũ apprehẽdit sub ra tione discõueniẽtis. Et cõfirmat̃ p̃ Greg^{m}. dial. 4. c. eo patit̃ quo videt. ⁊ q2 cremari se respicit cruciat̃. ¶ Ad possibilitatem huius est Auic. 9. meta^{ce}. vbi exẽplificat de somnio. q̃ aliquis magis cruciatur ex sõnio ex tali apprehẽsione fantastica alicuius discon uenientis q̃ affligeret̃ q̃nq̃ in vigilia ex p̃ñtia eiusdẽ. ¶ Cõtra hoc: aut vera apprehẽsione app̃hẽdit ignẽ vt discõueniẽtẽ sibi aut falsa. Si vera oporteret po/nere modũ illius discõuenientie qui nõ appet possi/bilis: q2 tanq̃ ɔ̃riũ realr̃ corruptiuũ nullo mõ põt eẽ discõueniẽs nec a rõne nec a volũtate: q2 obiectum vt obctũ est cõueniẽs potẽtie. Si falsa: sequit̃ primo q̃ nõ ab igne: sed a sua falsa extimatione cruciatur: qd̃ est inconueniens: q2 sicut nullus falsa opione est beatus: ita nullus est falsa opinione miser. ¶ Secũ do si illa falsa extimatio est a deo: deus erit imedia/ta causa deceptionis. Si aũt ab ipso angelo nõ videt̃ p̃babile. q2 s̃m Dio^{m} de di. no. nãlia sunt in eis splẽ/didissima. g̃ p̃nt nãliter apprehẽdere q̃ ignis nõ est eis discõueniẽs. ¶ P̃. Greg^{9} vbi supra. Ais non so/lum videndo: sed etiã experiendo incẽdiũ patit̃.

Dẽ. quol. 8. q. 38.

Aliter dicitur q̃ sp̃ui datur quidã habitus supnãlis p̃/pter demeritũ peccati: ⁊ p̃ illũ habitũ subiicit̃ corpo rali agenti vt possit ab eo pati. ¶ Cõtra hoc: aut ille habitus est forma corporalis: aut sp̃ualis. si corpora/lis: ita põt deus dare illũ habitũ angelo vt inhereat sicut q̃ angelus sit albus: vel lapis sapiens. q2 equa/lis est repugnantia vtrobiq̃ suscipiẽtis ad susceptũ. si spiritualis: ergo nõ per illũ magis est passum pro/portionatum corpori vt agenti q̃ prius ¶ P̃. habi/tus nõ est quo simpliciter possumus sed quo aliqua/liter possumus. ergo in quo non est potẽtia simplici ter ad agere vel pati: in eo nõ est potẽtia ad sic agere vel pati. sed in nã illa nõ est sufficienter potentia ad pati: nec ille habitus põt dare posse: q2 non est potẽ/tia. ¶ P̃. illa pena reciperet̃ imediate in illo habitu tanq̃ in proximo receptiuo: imo nec mediate in ip/sa natura angeli si repugnat illi nature. ⁊ si detur pri/mũ sequitur q̃ ille habitus sepatus ab angelo posset puniri eadẽ pena. Si scd̃m sequitur q̃ nullo modo angelus punitur sed tñ ille habitus.

Ad questionẽ dico q̃ s̃m Aug^{m} de ciu. dei. 14. c. 15. do/lor carnis tñmõ est offensio aie ex carne. ⁊ quedaz ab eius passione dissensio. sicut aie dolor qui nũcu/patur tristitia est ab his rebus que nobis nolẽtibus accidũt. Ex hoc appet q̃ dolor est passio ɔ̃sequẽs ap prehẽsionẽ sensitiuaz ⁊ in appetitu sensitiuo. Tristi/tia aũt est proprie in appetitu intellectiuo: aut in vo/lũtate: ⁊ ɔ̃sequens apprehẽsionem euentus alicuius obiecti noliti. ¶ Primũ. s. dolorẽ p̃prie dictũ nõ oz querere in spiritibus siue angelis siue aiabus sepa/tis nisi fingatur q̃ in sp̃ũ sepato sit appetitus sensiti/uus ⁊ pari rõne sensus. ⁊ tũc etiam possit inesse sibi passio tam s̃m appetitũ illũ q̃ s̃m sensum: qd̃ trãsla/ticũ est s̃m A^{r}s^{tcm} p̃ de anima nihil aliud est dicere animã tristari vel gaudere q̃ texere vl̃ edificare. qd̃ vtiq̃ verũ est prout sunt passiones appetitus sensiti ui: q2 ille sunt passiones totius cõiuncti sicut ⁊ senti/re a d qd̃ ɔ̃sequit̃ passio. Est ergo totius cõiũcti ex de sensu ⁊ de somno. nec tñ nego in anima sensitiua eẽ illam p̃fectionẽ que est cõpletiua in rõne potẽtie sen sitiue. nam illa nõ est aliud ab ipsa essentia anime in tellectiue tenẽdo qd̃ tenui. 2. li. dist. 16. q̃ principia operandi ex parte anime nõ sunt accñtia aie. Sed illa p̃fectio que est in anima: imo est realr̃ ipsa natu/ra aie: nõ ẽ potẽtia visiua vel auditiua nisi p̃tialiter s̃z p̃pria potẽtia visiua est quoddaz essentialiter inclu/dens illã p̃fectionẽ aie ⁊ aliã p̃fectionẽ corpis mixti

Uide mag. in littera.

L.c.6.4.

considerete isti ad operationem coem. et eodem modo ipsa sen
B satio est ꝑ totius coniuncti ex istis duobus: ita q primum
susceptiuum et ro suscipiendi non est in aia vel ali-
quid qd pcise est in aia. nec forma mixtionis in orga
no. sed forma totius compositi ex corpore mixto et
anima. et talis perfectio est proxima ratio recipiendi
sensationem. et ideo illa forma totalis est potetia sen
sitiua. nec vna pars eius .s. forma mixti. nec alia .s. for
ma anime intellectiue. ergo de dolore vt distinguit
a tristitia non oportet querere causam nec in spiritu
separato: nec in anima separata. qr no potest ee ibi.
¶ De tristitia videamus. dico q cum sit in volunta
te ex apprehensione existentie obiecti disconuenien
tis sm rationem vel opz querere obiectu: qd statim
ostendatur vt disconueniens per rationem: et tn post
tum. vel si non: potest statim ostendi vt discouenies
nisi a ratione errante. qr non esset disconueniens mi
chaeli: et non vr rationabile q illa afflictio sequat ap
prehensionem erroneam opz inuenire ibi obiectuz
disconueniens sm ronem et nolitum. et tn positu. di
co aut q ignis ille est obiectu sic disconuenies. et hoc
C dupl'r. primo vt detinens spm diffinitiue. 2° vt im/
mutans obiectiue. ¶ De primo nullu corp' vt locas
est locato disconueniens. nisi qr aliud corpus est si/
bi conueniens. spiritus aute sicut cum nullo corpore
hz naturalem conuenientia: qr tunc illud esset natu
rale saluatiuum eius: ita ad nullum corpus hz natu-
ralem disconuenientiam: ꝑpter quam detineri ibi
sit nature sue disconueniens. vnde si michael cuicu-
q corpori esset ex precepto diuino coniunctus loca
liter diffinitiue et perpetuo. et hoc apprehederet: nul
lo modo apprehenderet vt discoueniens nec vt ma
teriam tristitie. ergo ad habedum tristitiam de igne
detinente oportet vt inueniatur primo ratio noliti.
sic angelus malus habet nolle detineri perpetuo ab
igne. et spaliter sub ista ratione ex sentetia diuina vel
voluntate diuina illic effectiue detinente: et ad istud
nolle inclinat affectio commodi sm quaz appetit li
berum vsum potentie: vt sicut natura sua est indiffe
rens ad qdcunq corpus sic posset se facere presente
cuicunq corpori. ꝑmouet autem supbia ꝑpter qua
appetit vti propria ptate. Consumat inuidia propter
D quam nunq vellet determinate esse propter sniam
vel actionem diuinam. Istud nolle precedit deten/
tio et apprehensio detentionis. Isto autez nolle licet
inordinate posito in voluntate eius sequitur appre/
hensio certa de euentu isti' noliti. et ex hoc tertio vel
quinto computando ista duo que precedut nolle se/
quitur tristitia. ¶ Si queras nunquid illam tristitia
effectiue causat ignis detinens? ¶ R°. ignis no de/
tinet spiritum effectiue: qr qd no locat aliquid effe
ctiue nec impedit ipsum amoueri ab hoc loco no de
tinet ipsum. hec domus quidem non detinet me ef
fectiue quantum ad primum: qr non locat me effe/
ctiue: tn impedit me moueri ad alium locuz: et ideo
potest dici quodamodo effectiue me detinere sicut
prohibens aliam detentionem formalem. vnde lo/
cus formaliter me cotinet et locat non aut effectiue.
sed neutro modo potest aliquis locus corporalis de
tinere angelum. ergo tnmodo ille ignis formaliter
detinet: ita q nulla est detentio ignis pertinens ad
genus actionis. sed tnmodo respectus extrinsecus
E adueniens reducibilis ad genus vbi: detinens aute
actiue siue primo modo: qr determinas actiue ad lo
cu illum siue scdo modo: qr ꝑhibens ab illo loco ad
alium locum deus est immediate: qr 3 voluntatem
angeli non habentis saltem angelum superiorez no
posset fieri sic detentio nisi a deo immediate. Sed
vlterius angelus non tn odit detentionem actiuaz
dei: et suam passiuam a deo: sed odit detentionez for
malem perpetuam ab illo igne: nec tn apprehendit
illam detentionem actiuam vel passiuam vt positaz
vel continuandam. sed illam detentionem formale.
et per ons de illa detetione formali tristatur. obiectu
autem tristabile proprie causa est ipsius tristitie: qr
non voluntas immediate. tunc enim esset in potesta
te eius immediate tristari vel non tristari. qd non e
verum posita nolitione et apprehensione noliti: ita q
detentio illa formalis vel ignis ille detinens forma/
liter effectiue contristat: et sic vltra cum tristari sit for F
maliter cruciari eo modo quo possibile est spiritum
cruciari: sequitur q ignis vt formaliter detinens spi Uide Tho.
ritum effectiue cruciat: et sm illum modu potest sal vbi.s. et Ri-
uari dictum illud quo modo ignis est instrumentuz car. hoc dice
dei cruciando: qr principalius odit detentionem ac tes.
tiuam dei: et suam passionem a deo: q detentionez
illam formalem ignis: quia scdaz non odit nisi in or
dine ad primam: et ita q affligit obiectiue: in scdo af
fligit in virtute primi: et ita instrumentaliter. nec seq
tur: ignis non detinet effectiue: sed tantum formali Speculo no
ter. ergo non affligit effectiue: qr ipsum vt detinens tabilis.
formaliter est obiectum nolitum et apprehensum vt
positum. Et ideo effectiue infert tristitiam. ¶ Si di/
cas hoc est non tn qr nolitum: sed qr obiectum est
sm se disconueniens. qr spiritui couenit libertas ac
indifferentia ad quemcunq locum corporalem. er/
go. Antecedens est falsum: vt dictum e supra de mi/
chaele si apprehenderet se perpetuo determinari ad
certum locum vnum a sententia diuina non tristare
tur: qr etsi in eo sit libertas vel indifferentia ad loca:
non tamen ad illa vt in actu tanq perfectio natura
lis: qr sicut nec vnus locus. ita nec indifferentia ad q
cunq loca naturaliter perficit angeluz: et ideo deter
minatio ad vnum non est contra naturalem inclina
tionem angeli. ¶ Exemplum illius modi tristandi
potest esse in hominibus desiderantibus mori: qui/
bus tristis est vita. hoc modo odiunt animam in cor
pore suo esse vsq ad instans mortis naturalis pro/
pter aliqd odibile concomitans vitam mortalem. et
secundo apphendunt istud nolitum fore: et ideo ter
tio sequitur tristitia de detentione anime in corpo-
re seu de corpore vt detinente animaz no q corpus
detineat effectiue animam: sed quemodocunq vt
susceptiuum forme: et vt sic detinet est obiectum no
litum: et vt sic apphensum effectiue contristat: et isto
haberi potest a Greg. dial. 4. Si viuentis hominis Cap. 30.
spiritus incorporeus tenetur in corpore. cur no post
mortem incorporeus spus corporeo igne teneatur?
et Aug. 21. de ci. dei. c. 10. Si spiritus hoium profecto
incorporei: et nunc potuerunt includi corporalibus
membris: et tunc poterunt corporum suorum vincu
lis insolubiliter alligari.

De secundo modo. s. qualiter vt ob/
iectum immutans con/
tristat consimiliter quo ad aliquid dicendum est. s.
primo: intellectus enim angeli determinatur perpe
tuo ad intense considerandum ignem in ratione ob/
iecti. 2° apprehendit istam determinationem ad ta
lem osiderationem. 3° odit. et sicut pri' istud odiu orit G
ex affectione comodi ex qua vult qdcunq obiectuz
ꝑut sibi delectabile fuerit osiderare nunc hoc et nuc
illud. et ꝑmouet ex supbia ex qua vult vti intellecti/

na sue s₃ iperiū volūtatis ꝓprie: ⁊ ꝯsumat̄ ex inuidia ꝑ quā odit determinari a deo ad aliquā ꝯsideratione vnicā. 4° sequitur apphēsio nō tm̄ nuda isti° cōsiderationis sicut in scdo. s₃ apphēsio certa de euētu isti° ꝯsiderationis intēse ⁊ ꝑpetue. 5° ex h̄ sequitur tristitia. ¶ Quo ad aliqd aūt est dissile hic ⁊ in p̄cedenti quo ad primū: q₂ ignis hic h₃ rōnē agentis effectiue detinētis intellm̄ angeli in intēsa cōsideratione sui: ⁊ nō

I ex impio volūtatis angeli. ¶ Et si q̄ras quō illa posset cōpetere igni cū nullū corpus possit intelligentiā spūs ita efficaciter mouere vt nō magis subsit intelligētia volūtati ipsius spūs quantū ad determinationē

Detri. ⁊. 83. q. ⁊ alibi se/ pe habetur. actus ꝯsiderādi. s. h̄ vel illud: sicut Aug. dicit. ꝙ volūtas auertit ⁊ cōuertit intelligētiā: nūc ad hoc nūc ad aliud. ¶ Op₃ ḡ dicere ꝙ istud nō ꝯuenit igni virtute ꝓpria: q₂ tota virtute actiua ignis posita angelus sibi dimissus posset ignē vel aliud corpus indifferēter cōsiderare ꝓ impio volūtatis sue. Ideo o₃ dicere ꝙ illa detētio in ꝯsideratiōe ignis intēsa ⁊ ꝑpetua ⁊ ꝯ voluntatē angeli sit effectiue a deo p̄ncipalr̄: ⁊ ab igne vt actiue: sed minus p̄ncipalr̄. Et pōt poni exēplū sic intellˢ agēs ⁊ fantasma se hñt ad mouēdū intellum

K possibilē in nobis. sic in ꝓposito deus h₃ similē modū intellˢui agēti: ⁊ ignis fantasmati: ⁊ eēt oīno sile si in nobis intellˢ agēs esset formalr̄ volēs ⁊ possibilis

Exemplum doctrinale. silr̄. ⁊ agēs ꝑ volūtatē suā determinaret aliqd certū fantasma ad mouēdū efficacissime intellm̄ possibilē ꝯ voluntatē eius. nec obstat ꝙ p̄ncipale agēs ⁊ instr̄z nō sunt in eodē supposito hic. sicut ibi intellˢ agēs ⁊ fantasma: q₂ ordo agētiū illoꝝ non reqrit identitatē suppositi. ¶ In 3° ēt est dr̄ia hic ⁊ p̄us: q₂ multo magis odit angelus ꝑpetuā detentionē intelligētie sue

L in intēsa cōsideratione ignis q̄₃ detentionē formalē₃ sui localr̄ diffinitiue ab igne: q₂ in opposito p̄mi. s. libero vsu itelligentie sue ꝓ impio volūtatis circa qd cūq₃ obiectū multo magis ꝯsistit ꝑfectio eius: ⁊ multo magis desideraē q̄₃ in libero vsu ptātis sue motiue q̄tū ad vbi diffinitiue. Illa aūt detentio in ꝯsideratiōe itēsissima ignis īpedit p̄mā libertatē: q₂ ꝑ hoc impediē intellˢ eius ꝑfecte ꝯsiderare alia considerabilia: sed detētio diffinitiua ab igne nō impedit nisi 2ᵐ. s. liberū vsū potētie motiue vt nō possit se facere ꝑītē cuicūq₃ corpi. ¶ Ex hoc sequiē dr̄ia i 5° ꝙ multo maior erit tristitia ex illa scda cā q̄₃ ex p̄cedēte: q₂ vbi est maior nolitio ⁊ eque certa apphēsio de euētu sequtur maior tristitia. Est ēt dr̄ia in isto ⁊ p̄cedenti quo ad hoc aliqualr̄ ꝙ magis pōt dici ignis effectiue affligere spū₃ isto mō q̄₃ mō p̄cedēti: q₂ ibi tm̄ modo affligit effectiue: q₂ vt obiectū nolitū apphensū₃

M cāt tristitiā: hic aūt effectiue cāt primā apphensionē ad quā determinaē intellˢ q̄ est nolita: ⁊ ita hec hēt quasi duplicē actionē: in priori nō nisi simplicē: sed sicut in p̄ori non ponebaē disconuenientia ignis ex nā rei. sed tm̄mō nolitio detinentie: ita ⁊ hec discōuenientia nō est ignis vt obiecti cōsiderati: sed finalr̄: q₂ nolitū est illud obiectū sic cōsiderari: tm̄ est maior inclinatio ad nolle sic: q̄₃ in mō priori. ¶ Cōtra vtrūq₃

Arg° subtilissima ⁊ pluri° applicāda modū sunt instātie. ꝯ primū q₂ oēs detinet equalr̄: ḡ oēs cruciabunē equalr̄. ꝯ°ns est ꝯ Augᵐ. 21. de ciui. c. 16. Nequaq̄₃ negādū est ipm̄ eternū ignē alijs leuiorem: alijs futuꝝ esse grauiorē siue ipsius ardor ꝓ pena digna cuiuscūq₃ varieē: siue equalr̄ ipse ardeat: s₃ nō equali molestia sentiaē. Ex quo ēt ducēte videtur hēri ꝙ ardor cruciabit eos ⁊ nō tm̄ detentio. ¶ Cōtra 2ᵐ. q₂ si non nisi intelligibilr̄ imprimit talē imp̄ssionē sequiē delectatio. q₂ illa est conueniens potentie intellectiue. probaē ēt q₂ delectaret michaelem. ¶ Contra vtrūq₃ simul. q₂ si non nolit vel nō odiat sic detineri vel ab obiecto sic īmutari nō tristabiē ac ꝑ hoc cū in ptāte eius sit non nolle in ptāte eius erit nō cruciari. ¶ P̄. eque posset affligi in lapide vel sole vel celo empyreo si detinereē diffinitiue ab illis ⁊ mutareē ab illis obiectiue. ¶ Ad primū detētio formalis que est s̄m diffinitionē formalem equalis est: sed nolle non est eq̄le: imo intensius in his q̄ magis peccauerūt: ⁊ ideo maior tristitia. ¶ Ad 2ᵐ non ē in In. 2. dis. 7.

ptāte eoꝝ illud nolle vel non nolle sicut tāgeē de cō/ ⁊ infra di. 4.

tinuatione mali actus in eis: cuius cā forte est actio 6. 49. 2. 50.

continua cāe supioris agentis ad aliqd vniforme in N

eis ꝓpter demeritū p̄cedens ad qd vniforme sequatur vniformiter afflictio eoꝝ. ⁊ ꝓpter hoc non pōt aliqs remissius nolle q̄₃ mō nolit: q₂ sicut non est in ptāte eius actus: ita nec modus actus: ⁊ sicut cā supior vniformiter agit ad nolle: ꝓpter qd cā inferior non p̄t difformiter agere ab ipsa: ita vniformiter agit ad intensionē huius nolle. ¶ Ad aliud p̄ma imp̄ssio q̄ est ad intellectionē ignis delectabilis esset ex seipsa intellectui. sed in q̄nto instanti post nolitionē. i. apphensionē euentus noliti. ex illa apphensione nolita ⁊ apphensa cātur tristitia. ¶ Et si dicas saltē apphēsio vt in p̄mo instāti posita cābit delectationē. ¶ R° non pōt: q₂ appetitus ille in eodē instanti h₃ tristitiā vehementē: ⁊ illa excludit oē gaudiū non tm̄ ꝯrium

sed impertinens ex. 7. ethiᶜ. ¶ Si dicas causa de Cap. 18.

lectationis est prior nāliter q̄₃ causa tristitie. ¶ R°. in hñtibus tm̄ ordinem nālē: ⁊ simultatem realem efficacius excludit minus efficax. l₃ efficacius sit po

sterius nā. nec mirum q₂ impediens siue ꝓhibens O

qñq₃ est posterius nāliter. agens tm̄ primū₃ impediē per contractionem eius. exemplum in generatiuo vnius ⁊ alteratiuo ad ꝯrium.

Ad argumēta. ¶ Ad p̄mū. illa propositio Augⁿ¹ p̄cedens ex ista ꝙ agens est p̄stantius termino formali actionis: ⁊ terminus formalis actionis est p̄stātior suo receptiuo. ¶ Scda aūt istaꝝ non est vera nisi inquātū hoc est actus: ⁊ illud potentia: ⁊ sic concedendū est

agens inquantū in actu formali vel virtuali esse pre P

stantius passo inquantū est in potentia ad illud vel illa ꝓpositio. agens est prestātius. passo. vera est quātum ad h̄ ꝙ patiens recipit ab agente ⁊ quātū ad h̄ non pōt se facere in actu ꝑ se. sicut s̄m id sit in actu ꝑ agens. sed ex hoc nō sequiē ꝙ sit prestātius absolute nā illius qd est susceptiuū: sicut nec de termino formali respectu eiusdē. sed q₂ Augⁿ⁹ intēdit ꝯcludere per illud argumētū ꝙ corpus nō agit in spū₃: pōt dici ꝙ maior sua est vera de agēte equiuoco ⁊ totali seu principali. alr̄ nō. etsi ꝯclusio est vera: ⁊ cōcessū₃ est ꝙ ignis nō est agens p̄ncipale in spū₃ siue in illa detentione: q₂ in illa nō agit: sed formalr̄ diffinitiue cōtinet: siue in imutatione: q₂ ibi nō agit nisi vt instrm̄ dei: sicut fantasma se h₃ ad intellm̄ agētē. In cāndo aūt tristitiā hoc mō vel illo non est p̄ncipale agēs sed ipsa volūtas nolens illud obiectū: magis. n. ex hoc ꝙ obiectū est nolitū sequiē tristitia q̄₃ ex rōne obiecti i se vel ipsa apphensio euētus obiecti noliti: q₂ obiectū nō tm̄ nolitū sed vt nolitū apphēsū₃ esse vel fore cōtristat. ¶ Ad aliud Augⁿ¹ pōt exponi ibi de his quibus spūs afficiunē imediate: q₂ illa sunt alia corpib° q₂ passiones aliquo mō cāte a corpibus. nō aūt de illis qbus afficiunē spūs mediate: q₂ ista sunt corporalia: vel qd idē est exponaē de afficiēte formalr̄ nō ef/

fectiue. ¶ Ad aliud. hoc vlr est verū q̄ opʒ agēs eē
pñs patienti: saltē fm virtutē actiuā. ⁊ ex hoc sequit.
vbi pñtia pportionata nō pōt hēri nisi p contactū re/
qrit contactus. vbi aūt verior pōt hēri illa multo ma
gis sufficit ad actionē: sed multo verior pōt eē pñtia
Q spūs ad corpus per coexistētiā q̄ sit illa p contactum.
¶ Aliter pōt dici q̄ reqrit contactus virtualis non
mathematicus. ɔtactus aūt v̄tualis est q̄ aliqd ī isto
possit eē termin⁹ virtutis in illo. qd nihil est aliud q̄
illd hēre virtutē cātiuā alicuius in illo: ⁊ isto mō de⁹
si nō eēt citra orbē lune pñs esset cētro terre. sicut di
q. vnica. ctū est in li. p̄. di. 37. ¶ Ad aliud pōt dici q̄ cā equo/
ca equiuoce assimilat fm aliquid qd hēt in se nō for/
malr sed virtualr. ⁊ h̄ mō obiectū qd est nolibile hēt
in se tristitiā ⁊ fm illā assimilat. ¶ Alio mō pōt dici
q̄ illa ppositio ē vera de agēte pncipali nō īstrali. de
us aūt est hic agēs pncipale ⁊ sibi assimilat passuʒ: q̄
intelligit ⁊ vult afflictionē illius: ⁊ fm hoc intellm ⁊
a. l. volitorū. nolitum assimilat sibi passum.

Qō tertia totius distinctionis.

Secūdo quero Utrū homi
nes dānati post iudiciū cruciabunt illo
Cap. 9. igne īfernali: Qd nō. 6. Thopi. Ois pas/
sio facta magis abiicit a sub̄a. g̊ si cōtinue
cruciarent ab illo igne magis ac magis deperderent eo
rū sb̄a. ⁊ p ɔ̄ns tandē oīno cōsumarent: qd est ɔ̄ illud
Job. 20. Luet oīa quecūq; ipse fecit: nec tñ cōsumet
⁊ ɔ̄ illud Apoc̄. Desiderabunt mori ⁊ fugiet mors ab
Cap. 9. eis. ¶ P̄. Aut patient ab illo igne realiter īmutante.
aut tñ intentionalr. non realr ppter duo. p̄mo q̄ ces
C sante p̄mo motu reali non vr̄ aliqs motus realis pos
sibilis cum posterior dependeat a priori. sed post iu/
diciū cessabit primus motus g̊. ¶ 2° q̄ tūc realiter
corrumperet corpus illud: q̄ vnū ɔ̄rium est realiter
corruptiuū alterius. Sed si tñ erit intētionalis non
erit afflictiuus: q̄ illa passione paterent sensus beati
ibi pñtis ab igne. g̊ nulla passione patient. ¶ Oppo/
situʒ Matth. 25. iudex dicit hoībus damnādis. Ite
maledicti in ignem eternum.

Ad qōnē pʒ q̄ ignis pñs corruptibili aīa
to aīa sensitiua pōt hēre illd du
plicē actionē. s. realem que est vniuoca: ⁊ intētiona/
A leʒ q̄ respectu illius est equoca: q̄ spēs sensibilis nō
simplr est eiusdē spēi cum ipso obiecto. ¶ Ad ppos
tū g̊ dico q̄ post iudiciū cū corpus hoīs sit p se corru
ptibile ignis pñs poterit hēre in illo vtrāq; actionē:
q̄ nō repugnāt ⁊ est ibi tam susceptiuū q̄ cā actiua
vtriusq;: nisi dicas realē tūc īpediri ppter defectum
q. 2. motus celi: sed de hoc dist. 48. pōt ēt tunc vna eē si/
ne alia loquēdo de possibili absolute: q̄ neutra depē
det essentialr ab altera. vñ ⁊ mō sunt sepabiles si ali/
qd sit susceptiuū forme realr ⁊ non intētionalr: ⁊ ali
ud ecōuerso. sed tūc non poterit vna nō inesse nisi p
pter aliqd īpedimentū: ⁊ hoc vel q̄ deus non coagit
igni ad illā actionē: vel q̄ aliqd agens creatū īpedit
B vnā actionē: ⁊ nō aliā. ¶ 2° dico q̄ sola intētionalis
sufficit ad cāndū dolorem: sola aūt realis sine inten/
Uide dē. q̄/ tionali non sufficeret ad hoc. Scd̄a ps est manifesta
li. ii. q. 8. ⁊ 9. q̄ lʒ lignū calefiat quātūcūq; excessiue: tñ nō dolet.
Prima probat: q̄ excellens sensibile vt excellēs sen
sibile natū est īferre dolorē: q̄ est discōueniens inq̄
tū tale: ⁊ tñ inquātū excellens sensibile nō īmutat ni
si intentionalr. lʒ enim alia īmutatio realis cōcomi/
tet qua dissoluit organū a media pportione in qua
ɔsistit. tñ si sine illa actione eēt obiectū discōueniēs

sensatū sequeret dolor. Hoc ēt pbat: q̄ aliqñ vbi est
modica vel nulla īmutatio realis est magnus dolor
pp īmutationē intētionalē. sicut si man⁹ fuerit exces
siue frigefacta ex cōtactu niuis vel glaciei: si statiʒ ap
proximet igni: est ibi vehemēs dolor ab illo obiecto
īmutante: ⁊ tñ modica vel nulla actio realis a calido
in manu pp excellentiaʒ ɔ̄rij. s. frigoris in ipso passo.
¶ Modus aūt est iste dolor sicut ⁊ delectatio sensiti
ua est passio cāta in appetitu sensitiuo ab obiecto ap C
phenso p sensum. sicut g̊ aliqd obiectū inq̄tū obie
ctū h̄ est intētionalr motiuū est cōueniens: ita cāt po
sita sensatione delectationē in appetitu sensitiuo: vñ
non est facile in oī delectatione saltē visus ⁊ audit⁹
fingere īmutationē aliquā realē ad salutē ipsius sup/
positi. Eodē mō lʒ immutationē intētionalem obie/
cti discōuenientis cōcomitet alia immutatio realis
discōueniens nāe: qd forte nō est vez in visu ⁊ audi
tu: sequtur dolor cātus ab illo obiecto sensato vt sensa
to in appetitu sensitiuo. ¶ 3° dico q̄ pbabilius vide D
tur post iudiciū ponere solā immutationē intētiona
lem: q̄ etsi possit vtraq; tūc poni ex p̄mo articulo: tñ
realis nō faceret aliquē dolorē sine intentionali: nec
ēt cū intētionali: sed sola īmutatio intētionalis face/
ret dolorē. g̊ cū pluralitas non sit ponēda sine neces/
sitate: ⁊ non ponit ibi passio ignis nisi pp afflictioneʒ
illoꝝ ab igne sufficit ponere solā intentionalē: ita q̄
alia posita vr̄ supfluere: q̄ nihil faceret ad hunc finē.
¶ P̄. congruum est ponere circa dānatos ita pauca
miracula sicut possibile est: cū non sit verisile q̄ de⁹
velit circa eos tūc multiplicare miracula vltra illud
qd reqritur ad punitionē eoꝝ iustam. sed ponēdo ac
tionē realem: ⁊ cū hoc: vt necesse est: intentionaleʒ.
vr̄ q̄ opʒ ponere circa eos plura miracula q̄ ponen
do solā intentionalē. g̊ ⁊c̄. Probo minorem. lʒ que/
cūq; via hēat ponere q̄ tūc non corrūpunt a cā īntrin
seca. ⁊ hoc vel p cōseruationē diuinaʒ miraculosam
vel non miraculosam sed iustā: q̄ corrñdentē statui Difficultas cu
finali in quo iam illi sunt. tñ si ponat actio realis ibi riosa ⁊ subti
est aliqua cā corruptiua extrinseca. ⁊ miraculū vr̄ si il lis sed nō in
lud non corrūpit: cū cā que pōt inducere aliqd incō doctria pbi.
possibile alicui possit ipm corrūpere. illi aūt ignis pt
inducere calorē oīno incōpossibilem qualitati mixti
reqsite ad vitam. si g̊ illam nō īducat in summo: ⁊ tñ
agat realr miraculū est. sicut fuit in camino vbi ignis
non habuit oīa actioneʒ quā ex nā sua hēre potuis/
set. si iterū inducat calorē in illo gradu miraculū est
q̄ ille gradus stat cū vita. ¶ Si dicas eodē modo ex
alia pte opʒ ponere miraculū ne corrumpat ab ex
trinseco. nā nāliter īmutatio illa intētionalis exces/
siua cāt dolorē excessiuū vñ ⁊ dolor excessiuus occi/
dit. sicut apparet de anthioco. i. Mach. qnimmo ēt Cap. 6.
timor excellens de quo min⁹ vr̄ qñq; est cā mortis.
¶ R̄°. nullus dolor simplr repugnat qualitati mixti E
simplr reqsite ad vitam. qd pʒ satis: q̄ intētio cātiua
doloris magis videret repugnare. sed illa non repu
gnat sicut nec vnū ɔ̄riū in esse reali. ⁊ aliud in esse in
tentionali. Appet ēt per Aug. 21. ci. c. 3. Non iō mori
poterūt illa corpora: q̄ dolebūt. ⁊ subdit. Cur corpa
que aīalibus dolorem pñt inferre: mortē vero īferre
non pñt: nisi q̄ non est ɔ̄ns vt mortē faciat qd dolo/
rem facit: nō est g̊ necessariū future mortis argumē/
tum dolor: ⁊ rō sua pauloante posita stat in hoc. aīe ē
dolere non corpis ēt qñ ei dolendi cā est a corpore. si
g̊ a dolere argm̄ sumeret ad mortē: magis ad aīaʒ p/
tinet mori ad quā magis ptinet dolere. Adhuc ante
illud innuis rōnē aliā quasi talē. cuius rōnis ē dolorē

facere mortis arg^m^:cũ vite poti⁹ sit indiciũ.certũ est enĩ viuere oẽ qd̃ dolet. q̃si arguit.si dolere neccio infert viuere nõ neccio infert mori. Dico tñ q̄ qñq3 imo h̃ vt in plurib⁹ ad dolorẽ excessiuũ sequitur mors. q2 sequitur iproportio illius q̃litatis naturalis req̃site ad vitã ⁊ modũ ponẽ req̃reret declarare qũo virt⁹ fantastica ⁊ appetit⁹ pñt hr̃e actionẽ in q̃litates naturales. sed qñocũq3 hoc sic nõ ẽ ibi formalis repugnãtia cuiuscũq3 sensatiõis vel doloris ad quẽcũq3 gradũ q̃litatis naturalis req̃site ad vitã. g̃ nõ erit tñ miraculum

f dolorẽ quẽcũq3 eẽ sine morte sicut q̃litatẽ realẽ simpliciter 9riã q̃litati mixti eẽ cũ vita.ibi.n.eẽt q̃si repugnãtia formalis iter qualitatẽ inductã a 9rio ⁊ qualitatẽ req̃sitã ad vitã. vel si scd̃a nõ opponeret̃ eẽt miraculũ vitã eẽ sine illa qualitate mixta.sed h̃ nõ req̃rit̃ aliqd̃ miraculũ nisi q̄ dolor suspendat̃ ab effectu suo vt in plurib⁹.s.ne ad ipsam sequat̃ distẽperatio mixtiõis repugnãs vite.ipm aũt q̃ ad talẽ effectũ suspẽdi nõ o3 ponẽ nouũ miraculũ.sed reduci ad idez ad qd̃ reducit̃ suspẽsio actiõis 9rioꝝ ad inuicẽ ne corrũpãt.videl3 vt p̃p̃ statũ finalẽ ad quẽ reducti sunt de⁹ suspẽdat cãs ab effectib⁹ vt i plurib⁹ q̃ si sequeret̃ destrueret̃ illud cõpositũ. ¶ P̃.3°.scriptura vr̃ dicẽ eum

Cap.24. dẽ dãnatũ pati a 9riis iuxta illud Job. Ab aq̃s niuiũ trãsibũt ad calorẽ nimiũ. Et l3 saluaret̃ iuxta illã superficiẽ lr̃e alternatio in istis afflictiõib⁹.tñ nõ posset p̃babilr̃ saluari q̄ sit pateret̃ in sũmo ⁊ realr̃ a 9riis. p̃t aũt saluari q̄ sit patiat̃ ⁊ in sũmo intentionalr̃ ab eis. q2 spẽs 9rioꝝ ẽt in summa non sunt 9rie. g̃ illa via de intẽtionali sine reali imutatiõe põt plura saluare ptinẽtia ad eorum afflictionẽ q̃ alia. ¶ Quarto dico q̄

g nec ẽ oĩo certa rõ ad negãdũ ibi imutationẽ realẽ. q2 ex quo põt poni vt habet̃ in p̃ articulo.⁊ l3 nõ sit necessaria ad dolorẽ.sicut hr̃tur in.2.articulo.tñ q̃cũq3 arguunt̃ in tertio articulo si ascribant̃ miraculo non pñt iprobari. Posset.n.deus vel cõgẽ igni ad inducẽdũ calorẽ realẽ in corp⁹:nõ tñ q̃ eẽt formalr̃ repugnãs quãtitati illius mixtiõis vel cõplexionis.⁊ tunc posset poni miraculũ in h̃ q̄ nõ coagit in totũ effectũ in quẽ agit ignis. Posset ẽt de⁹ cõgẽ igni ad illũ sum

Speculare diligenter. mũ calorẽ incõpossibilẽ:⁊ tũc destrueret̃ illa mixtio p̃portionata:nec tñ destrueret̃ vita deo miraculose cõseruãte eã. Q2 si ponat̃ calorẽ induci in sũmo ⁊ tñ eq̃litatẽ illã mixti stare in eodẽ: vr̃ q̄ formalr̃ repugnãtia sit sicut si mediũ ⁊ extremũ [illegible] eẽt in eodẽ. Et an hoc sit pole deo non hic sed a[illegible]:tñ nõ est ita notũ sicut alteꝝ duoꝝ p̃dictoꝝ. ¶ Sic g̃ dico q̄ patient̃ passiõe afflictiua ab igne ⁊ iõ neccio passiõe intentionali:nõ neccio aũt ad afflictionẽ passione reali:sed

h si illa 9comitet̃ q2 cã naturalis approximata susceptiuo o3 incorruptionẽ illi⁹ corpis ab extrinseco saluari aliquo p̃dictoꝝ modoꝝ. ¶ Cõtra scd̃m articulũ istatur p hoc q̄ sensus hr̃ sentirẽt oẽm d̃riam sensibilẽ: g̃ si eẽt beat⁹ in illo igne intẽtionalr̃ imutaret̃ ab illo sicut dãnatus.⁊ tñ non pateret̃ passione afflictiua: g̃ illa nõ est p solã passionẽ intẽtionalem. ¶ P̃.ois op̃atio est delectabilis potentie op̃anti q2 p̃fectio eius: g̃ sensatio q̃cũq3 q̃ cõcomitat̃ actionẽ intẽtionalez erit delectabilis.non g̃ dolorosa. ¶ P̃.appetitus sensitiuus non est nisi p̃pter naturã g̃ nihil est sibi discõueniẽs nisi q2 discõueniẽs nature. ¶ Ad p̃mũ.vel sensui beati nullũ sensibile eẽt excellens: q2 sensus ille ita erit p̃fect⁹ q̄ nõ poterit aliqd̃ sensibile p̃p̃ excessũ eẽ illi improportionatũ:⁊ tũc sequeret̃ q̄ ẽt si imutaret̃ intẽtionalr̃ ab illo igne.nõ tñ dolorose q2 nõ a discõueniente. Uel aliter cũ dolor non causet̃ (vt dictũ

est) in ipso sensu:sed in appetitu sensitiuo.⁊ appetit⁹ sensitiuus beati est totalr̃ q̄etatus vel cõplete satiat⁹ delectatione sensibili.⁊ delectatio excellens excludit tristitiã quãcunq3.7. ethi.in illo appetitu beati nullus dolor cãri posset. Esset g̃ concedendũ si illud sensibile esset excellens sensui eius q̄ dolor cãretur in appetitu eius:nisi q2 a cã efficaciori inest illi appetitui q̄ excludit oẽm dolorẽ. ¶ Ad 2^m^ operatio non proportionata non est delectabilis:talis est sensatio obiecti excellentis.nec mirũ q2 op̃atio nõ est delectabilis nisi q2 circa obiectũ delectabile istud aũt obiectũ est discõueniens:ideo cõtristans vel dolorificãs. ¶ Ad 3^m^.verũ est q̄ natura facit aliq̃d esse discõueniens appetitui sensitiuo: q2 illud vel cõcomitans illud cõiter est corruptiuũ nature.tñ esto q̄ tale aliqñ non cõcomitet̃ si semp manet disconuenientia p̃ma ita in p̃posito l3 nõ sit hec immoderata calefactio cõcomitãs spẽm excellẽtis calidi:tñ manet discõueniẽtia calidi: vt spẽm ip̃rimẽtis ad appetitũ sensitiuũ.

i | Cap.18.

Ad argumẽta p̃ncipalia. ¶ Ad p̃^m^ illo auctas.6.thopi⁹. vr̃ improbare actionẽ realẽ ignis:nõ aũt intẽtionalẽ q2 de illa nõ intelligit̃ dictũ p̃hi. sed si realis ponat̃. o3 dicẽ q̄ p̃põ ẽ v̄a quãtũ ẽ ex p̃te cãe naturalis dimisse sibi in agendo: q2 tũc p cõtinuationẽ fit magis ⁊ magis obiecto 9ueniẽtis a substãtia. cui illud est cõueniens.sed in p̃posito non dimittit̃ cã naturalis sibi. Uel alr̃ magis abiicit a suba dispositiue qñ seq̄t̃ illud ad qd̃ est dispõ:sed hic non sic magis abiicit de suba hoc mõ: q2 non põt in effectũ illius dispositiõis. q̃.s.sm̃ se esset dispõ cãis naturalibus sibi dimissis. ¶ Ad aliud p3 q̃ actio intentionalis.s. vel realis sit ibi ponẽda neccio:⁊ q̃ posset ibi poni.⁊ ad obiectiões 9 ex articulo scd̃o ⁊ tertio.

k

¶ Preterea sciendũ est q̄ omnes anime ⁊c. Distinctio.XLV.

Circa istã di.45^am^.q̄ro q̄tuor. ¶ Primo vtꝝ aia sep̃ata possit intelligẽ q̃ditates sibi an̄ sep̃ationẽ habitualr̃ notas: Q2 non 3. de aia fantasmata se hñt ad itellm̃ sicut sensibilia ad sensũ:sed sensus non põt aliquã sensationez hr̃e nisi moueat̃ a sensibili. g̃ nec intell̃s aliquã intellectionẽ nisi moueat̃ a fantasmate:sed tũc nõ mouebit̃ a fantasmate. ¶ P̃.p̃ d̃ aia. intell̃s corrũpit̃ quodã interiori corrupto.illud interius non põt esse nisi organũ fantasie.illud ãt corrũpit̃ in morte. g̃ ⁊ intell̃s. ¶ P̃.nullus intell̃s intelligit nisi intell̃s possibilis: q2 agens non intelligit: s3 possibilis non manet post mortẽ: q2.3. de aia intell̃s passiuus corrũpitur:possibilis est passiuus. ergo ⁊c̃. ¶ Oppositũ.3.de aia.aia est locus specieꝝ non tota: sed intell̃s.loci aũt est saluare locatum. g̃ intellectus saluat species.ergo ⁊c̃. ¶ P̃. Boetius.5.9solationũ. receptũ est in recipiente p modum recipientis. aia recipiens spẽs intelligibiles est incorruptibilis. g̃ recipit eas incorruptibilr̃. ¶ Preterea. Auic̃.6. naturaliũ.p̃ma p̃te.c.6. Aia sep̃ata clarius videbit veritatem q̃ cõiuncta.⁊ concordat cũ illo Sap̃.9. Corpus qd̃ corrumpitur aggrauat aiam.

Questio.I. | T.c.39. | T.c.66. | T.c.20. | T.c.6. | Prose.5.

Hic est vna opinio de itellectiõe aie separate q̄ ipsa itelligit p spẽs sibi infusas a deo: s3 ei⁹ p̃tractatio magis est p̃p̃ria in sequẽti.q. ¶ De spe g̃ nõ infusa siue p modũ nãlez acq̃sita vr̃ esse opinio Auic̃.6.nãliũ.parte.6.c.5. q̄

Tho.I.p. su. q̃.99.ar.I ⁊ 50.di.4.q.I.

ipſa non manet ſine actuītelligēdi. ¶ Ad hoc addu
cit̄ et̄ Aug. ii. tri. 3. ꝙ ceſſante actu cogitādi nihil ma
net in intelligētia ſ3 poſtꝗ̄ ꝯuerſa ē ad memoriā re
cipit ab ea. hec ſonāt ꝙ nulla ſpēs ītelligibilis rema/
Hē. q̄lib. 4. neat in intellu habitualr̄ ceſſante actu. ¶ Alia opi. ē
q. 7. ⁊ 8. ꝙ in intellu nulla eſt ſpēs intelligibilis: ſed tm̄ fantaſ
Gotfr. q̄li. 9. ma in virtute fantaſtica. ¶ Circa h̄ diffuſe hitus eſt
q. 17. tractatus di. 3. p̄mi. q. 7. ⁊ diſt. 3. 2ⁱ. q. 10. vn̄ ex ꝓbatis
ſupponat̄ p̄ ꝙ ſpēs intelligibilis ſit ponēda. 2° ꝙ ip/
ſa remaneat in intellu ceſſante oī actu ītelligēdi: nec
tm̄ remaneat vt raptim trāſiēs: ſ3 vt habitus quo ad
rōnē ꝑmanentie. an aūt ſit habitus tactū eſt ibi in 2°
diſt. 3. q. 10. A lib. loquēdo. 11. de habitu vſitate ꝓut eſt aliqua quali
tas īclinans ad facilr̄ ꝯſiderādū. ſpēs non eſt habitꝰ:
ſed p̄cedit eū: imo p̄cedit actū a quo gñat̄ ille habitꝰ
ꝓprie dictꝰ. ¶ Qualr̄ aūt Aug. ⁊ Auic̄. exponēdi ſunt
p3 ibi: q2 Aug. nō loquit̄ niſi de acie ſenſitiua quā vo
cat aciē cogitatōis: q̄ nō manebit in aīa ſepata. Auic̄.
aūt vr̄ ponē duplicē modū intelligēdi ab īferiori ⁊ ſu
periori vt tactū eſt ibi: ⁊ ab īferiori q̄dem notitiā per
māſiuā: a ſupiori non. ¶ Ex his ſuppoſitis hēmꝰ iſtā
B ꝯnē ꝙ in intellu ſm̄ ſe manet ſpēs intelligibilis poſt
actū ītelligendi. ¶ Ex hoc arguo ſic. in intellu vt eſt
ſubiectū ſpēi ītelligibilis non eſt ꝑ ſe reqſitū: nec ne/
ceſſario ꝯiunctio eius ad corpꝰ. q̄ per nō ꝯiūgi ad cor
pus non ſe hēt alr̄ in recipiēdo ſpē3 ītelligibilē. ꝯñia
p3: q2 ſubiectū nō aliter ſe h3 in recipiendo accn̄s ꝑ
variationē eius: qð nō eſt rō recipiēdi illud: nec aliq
mō neceū ī recipiēdo. ipſa āt aīa h3 ſe: ⁊ inq̄ꝫtū ꝑficit
corpꝰ eſt ſubiectu3 totale ſpēi: q2 aliter angelus non
poſſet eē ſubiectū taliū ſpērū. añs ꝓbo: q2 ſpēs iſta ē
forma ſimplex īmālis vel ſpūalis ad minꝰ in hoc qð
3. de aīa. cō. eſt inextēſa ⁊ inextēſibilis. vn̄ dicit Cōmē. ꝙ trāſfert̄
18. ꝓpe ſi. obiectū de ordine in ordinē qñ de fantaſmate trāſ
fert̄ ꝑ intellm̄ agētē ad ordine3 intellꝯ poſſibilis: qð
nō ītelligo niſi de ordine mālis ⁊ extenſibilis ad or
dinem īmālē ⁊ inextēſibilē. ſed nihil ſimplr̄ īmāliter
recipit̄ in ītellectu inquātum cōiūctus eſt ſimplr̄ cor
pori: q2 ſi inquantū ſic. vel q̄ in toto p̄mo: vel illa con
iūctio erit aliqua rō recipiēdi: ſiue ſic ſiue ſic receptū
nō erit oīno īmateriale iſto mō. ¶ Ex h̄ hēo ꝙ ſpēs
intelligibilis eodē mō pōt informare intellm̄ ſepatū
In. 2. di. 1. ⁊ ſicut cōiunctū: ⁊ tūc vltra cū ſpēs ītelligibilis cōiūcta
alibi ſepe. ītellectui agēti ⁊ poſſibili eodē mō conſtituat rōnem
memorie ꝑfecte: eo mō quo alr̄ dictū eſt de memo/
ria ītellectiua: qð continet obiectū ītelligibile ⁊ ītel/
lectū gignitiuū. ſequit̄ ꝙ in intellu ſepato poterit eē
memoria eiuſdē rōnis: q̄ fuit in ꝯiuncto. ⁊ vltra cum
memoria eque ꝑfecta ſit eque parēs perfecti actꝰ in
intelligētia ⁊ verbi ꝑfecti per Augm̄. 13. de tri. ꝑ totū.
ſequit̄ ꝙ in intellu ſeparato poterit eſſe eque talis gi
gnitio ſicut ītellectui cōiuncto. q̄ aīa ſeparata ꝑ ſpēm
ītelligibilē retētā cuiuſcūqꝫ: cuius ptꝰ: poterit hēre
T. c. 12. ⁊ 17. actualē ītellectionē. Huic ꝯſonat intentio p̄hi q̄ vult
T. c. 37. p̄ de aīa. ꝙ ſi nō pōt hēre operationē ſeparatā nec eē.
¶ Ponit et̄ ſciam ꝓprie in ītellu. 3. de aīa. d. ꝙ ſicut
aīa per ſenſus eſt ſenſibilia: ita per ſciam eſt ſcibilia.
Scia aūt ex parte ſua nata eſt īcorruptibilr̄ manere:
⁊ per ꝯñs ex parte ſubiecti: cū ſubiectū ſit incorrupti
T. c. 8. bile. hns aūt ipſam ē in potētia accītali ad ꝯſideran
T. c. 32. dū ex eodē. 3. ⁊ 8. phyſi. igit̄ aīa ſeparata ē in potētia
accītali ad intelligēdū obiecta ptꝰ habitualr̄ ſibi no
ta. q̄ pōt ex ſe exire in actū. ¶ Huic et̄ conſonat illud
Cap. 7. ad fi Hieronymi in ꝓlogo biblie. Diſcamꝰ in terris quo/
nem. rū nobis ſcia remanebit in celis. valde. n. īdignū eēt
tm̄ laborare circa ſciam ⁊ virtutes ſi deſinerēt eſſe in

morte: ⁊ valde irrōnale eſt ꝙ maneāt q̄n eoꝝ actus
poſſint hēri. ¶ Cōtra hoc vident̄ alique dubitatōes.
p̄mo q2 ſi multe ſpēs intelligibiles ſint cōſeruate in
intellu aut q̄libet mouebit ad ītellectionē vel ad cō
ſiderādū obiectū repñtatū per ipſam: vel nulla. p̄mū
ē īconueniēs: q2 nō ꝯuenit ītelligere multa diſtīcta.
q̄ relinquit̄ 2m̄ ꝙ nihil cōtinget ītelligere. ¶ P̄. ītel/
lectio ſine fantaſmate perfectior eſt ꝗ̄ cū fantaſma/
te. cuius ꝓbatio eſt. q2 cōuenit cū intellectiōe dei ⁊
angeloꝝ q̄ eſt ſimplr̄ ꝑfectior in gn̄e intellectionum.
q̄ ſi intellꝯ ſeparatus poſſit intelligere ſine fantaſma
te. hēret intellectionē ſimplr̄ perfectiorē ꝗ̄ cōiūctus
qð eſt inconueniens. ¶ P̄. in intellu cōiuncto nō ſuf
ficit ſpēs intelligibilis ad intellectionē ſine fantaſma
te: q2 op3 cōuerti ad fantaſmata. 3. de aīa. ſed iſta ſpe T. c. 39.
cies intelligibilis eſt eque perfecta in intellu ꝯiūcto
ſicut in ſeperato. q̄ ipſa ſola ī ſeparato nō ſufficiet ad
intellectionē: q2 nec fantaſma poterit tunc haberi: q̄
⁊c. ¶ P̄. operatio ꝓpria totius nō pōt eſſe ꝓpria ope
ratio partis: q2 nec eē totale totius poterit eē partis:
ſed intelligere ē ꝓpria operatio hoīs ex primo ethi. Cap. 9.
⁊ ꝓbat̄ per rōne3: q2 eſt aliqua ꝓpria operatio iſtius
ſpēiei nō alia ꝗ̄ iſta: q̄ illa nō pōt eē operatio aīe q̄ eſt
tm̄ pars ſpēi. ¶ Ad p̄mū difficultas iſta de ītellectio
ne multorum vel vnius obiecti primo cōis eſt. tm̄ in
ꝓpoſito h3 difficultatem ſpālem q2 hic nō pōt recur
ri ad ſenſus particulares percipientes ſenſibilia: nec
ad fantaſmata efficacꝰ vel minus efficaciter mouē D
tia: ſicut de intellu coniuncto. ſi enim ſint plura intel
ligibilia pñtia intellectui illud cuius ſpēs fortius im
primit̄ ſenſui ⁊ eſt efficacior in repñtādo illud in ip
ſo efficacius mouet intellectū ad ſui conſiderationē.
¶ Dico ergo breuiter ad iſtð hic: ⁊ per ꝯñs vbiqꝫ de
iſta non ſimultate: ꝙ obiecta pñtia habitualiter vel
ſunt eque motiua intellꝯ: vl̄ aliqð eſt efficacius mo
tiuum eius ꝗ̄ alia. Si primo modo ⁊ cū hoc ponere
tur equalis inclinatio intellectus ad qðlibet illoru3:
nullū illoꝝ prius intelligeret̄ quā aliud: ſed hypothe
ſis eſt īpoſſibilis. Si aūt aliqð efficacius motiuū ab/
lata inclinatione maiori ad vnū obiectū ꝗ̄ ad aliud
qð eſt efficacius motiuū prius mouebit ⁊ prius ītel/
liget̄. Penſatis ergo hinc ⁊ inde virtute motiua ⁊ in
clinatione: apparet qð prius intelliget̄. ¶ Ad 2m̄ di
co ꝙ aliq̄d poteſt dici perfectiuũ poſitiue vel permiſ E
ſiue. Exemplū: aīal eſt perfectiuũ muſca permiſſiue.
q2 rō aīalis ꝑmittit ꝙ aīal ſaluet̄ in hoīe. muſca āt
eſt perfectiꝰ poſitiue: q2 q̄libet ſpēs aliquā perfectio
nē ponit vltra genus. ¶ Ad propoſitū ītelligere ſine
fantaſmate ē perfectius ꝗ̄ intelligere cū fantaſmate
ve2 eſt permiſſiue ſed non poſitiue. i. nō ponit plus
perfectionis. qð ꝓbat̄: q2 agēs potēs vti inſtrō nō po
ſitiue perfectius agit ſi non vtat̄ inſtrō: tm̄ actio ſine
inſtrō poſſibile eſt ꝙ ſit perfectior actione q̄ eſt cum
inſtrō: ita hic de fantaſmate qð eſt vt inſtrm̄ cōcedo
ꝙ aliquā conditionē perfectionis hēt intellectio ſine
fantaſmate quā non hēt intellectio cū fantaſmate q2
ſimilitudinē quandā cū intellectione ſimplr̄ perfe/
cta ſubſtātie ſeparate. ſed nō ſeqtur ex hoc ꝙ quecū
qꝫ talis ſit poſitiue perfectior q̄cūqꝫ tali. ¶ Ad 3m̄ di
co ꝙ ſi ſpēs intelligibilis in coniūcto nō ſufficit ſine
fantaſmate: hoc non eſt ꝙ fantaſma reqrat̄ ibi tanꝗ̄
p̄nm̄ aliqð actus intelligendi: ſed p̄ciſe reqrit̄ vt prin
cipiū operationis virtutis fantaſtice: ⁊ illa operatio
reqrit̄ ad intellectionē ꝓpter connexionē potentia/ F
rū ſuperioꝝ ⁊ inferioꝝ in agendo: ſiq̄dē ſuperior ⁊ nō
perfecte operatur circa aliquod obiectum niſi infe/

rioꝛes que p̄nt opari opereñt circa idē. ⁊ hec est rō q̄
re distractio potētiaꝝ aie circa diuersa obiecta ipedi
unt opationes eaꝝ. Est tñ aliqua pfectio quā fantas-
ma tribuit intellectioni p hoc q̄ intēdit spēm intelli
gibilem regulariter in q̄libet intellectione. sicut de/
q.8. claratū est li. p̄. di. 3. Sed illa pfectio hēri nō pōt sine
fantasmate. ⁊ ideo quo ad hoc cōcedendū eēt q̄ in/
tellectio sepata eēt minus pfecta q̄ 9iuncta nisi esset
aliqd̄ refoꝛmans qd̄ sufficeret pro equali pfectiōe re
stauranda. Et ex hoc p3 quō necessaria est conuersio
ad fantasmata non sicut ad p̄n^m intelligēdi: sed sicut
ad illud quo op3 potētiam inferioꝛē vti ad hoc q̄ su/
Speculo no perioꝛ hēat operationē suā: ⁊ hoc ꝓpter oꝛdinē potē
tabilis. tiarū in agēdo quas ad pfecte agendū op3 concurre/
re in agendo circa idē obiectū. ¶ Ad 4^m: cuiuscūq3
totius forma non est nata esse p se: eius totius potest
esse aliqua opatio ꝓpria que non pōt esse forme sue.
Sed per oppositū cuius forma specifica nata est per
se esse illius totius non pōt esse aliqua operatio pfe/
cta que non possit esse forme vt operātis: q2 opatio p
6 fectissima non pōt inesse nisi insit ꝭm formā pfectissi
mā ⁊ non pōt esse ꝭm formā possibilē per se esse nisi
possit illi per se inesse: q2 illud erit per se imediatū re
ceptiuū: ⁊ ita si per se est: per se pōt recipe. Concedo
g̊ q̄ intellectio est ꝓpria operatio totius hois. sed ꝭ3
formā pfectissimā in eo tanq̄ ꝭm ꝓpriā rōnem ope
randi: nec hoc solū. sed q2 hec forma est sepabilis sic
inest ꝭm eā q̄ pōt esse eius: ⁊ ideo sic est ꝓpria toti⁹
Tho. distin. q̄ pōt esse p̄is: nego g̊ maioꝛē in ꝓposito. ¶ Ad pro
44. q. 4. bationē de esse: l3 aliq̄ dicant q̄ esse totius est eē aie
tñ hoc iprobatū est supra di. 43. q. 1. vñ concedo q̄ eē
totius non pōt esse aie nec econuerso loquēdo de eē
totali ⁊ p̄ciso: ⁊ tñ operatio perfectissima totius isti⁹
q2 non pōt inesse nisi ꝭm aiam: ⁊ non pōt inesse ꝭm
eā vt ꝭm ꝓrimū receptiuū nisi possit esse eius q2 ip
sa per se est. sed^r q̄ operatio totius pōt esse opera/
tio illius. vñ nego 9ñiā. esse huius non pōt esse illi⁹.
g̊ nec operatio eius operatio istius. ¶ Ad probatio
nem. operari presupponit esse. verum est: sed non vt
precisam rationem recipiendi.

D **Ad argumēta** p̊ncipalia. ¶ Ad pri
mū illa auctas. 3. de
aia. d3 intelligi quo ad acq̄sitionē intellectionis. ⁊ h̄
primā ⁊ prime: sed quo ad vsum non est itelligēdū.
⁊ rō est: q2 intell's pōt vti forma prius acq̄sita i l3 illa
non hēant que prius nec̄ia erant ad acq̄rendā illam
formā: non sic sensus loquēdo de sensu̇ exteriori pōt
vti aliq̄ forma p̊us acq̄sita. q2 non est cōseruatiu⁹ spēi
prius recepte ad posterius operādū. ¶ Aliter posset
dici q̄ hec propō intelligit̄ p statu isto: q2 intellectio
nē istā nobis cōuenientē per experientia3 non nouit
ph's nisi pro statu isto: q2 nullā aliā experiebat̄. ¶ Ad
2^m intell's corrūpitur. i. impeditur quantū ad opera/
3 tionē. ⁊ sic quasi corruptus hētur quodā iteriori cor
rupto: q2 sine operatione fantasie nō pōt in operatio
nē suam. sed ex hoc non sequit̄ q̄ sit in se corruptio
vel corruptibilis: nec q̄ illud aliud nec̄io requiratur
ad actū eius: sed tñmō q̄ req̄ratur ꝭm oꝛdinē potē/
tiarū qui nunc inuenit̄ in nā humana in operādo cir
ca ide3 obiectū. ¶ Ad 3^m dico q̄ intell's passiuus nō
intelligit̄ ibi intell's possibilis. sed aliqua virtus sen-
sitiua quam aliq̄ vocant cogitatiuā: ⁊ verū est q̄ ois
sensitiua corrūpitur: ⁊ ideo intell's passiuus illo mo/
do acceptus. non tñ intellectus passiuus eo mō quo
dicimus intellectum possibilem esse passiuum.

Questio. II.

Secūdo quero. Utrū aia se
parata possit acq̄rere cognitionē alicui⁹
p̊us ignoti? Q2 nō q2 tūc intell's frustra
vniret̄ corpi ꝓbatio 9ñie. nō vnit̄ pp p
fectionē corpis. q2 forma nō est pp mām. sed ecōuer
so. 2. phy. si g̊ vnit̄ pp pfectionē sui acq̄rēdā: vt. s. p vsū Tex. c. 14. ⁊
sensuū in corpe acq̄rat sciam: sed istō eēt frustra si se/ 23. ⁊ circiter
pata sine vsu sensuū posset eā acq̄rere. ¶ P̄. trāsit⁹ ab Idē. j. de aia
extremo in extremū nō pōt eē nisi p mediū. res extra c. 53.
est oino māliter: in intell'u oino imāliter. g̊ op3 q̄ trā
seat p mediū in quo sit aliquo mō māliter ⁊ aliq̄ mō
imaterialr. sic aūt est in sensu. materialr q2 ꝭm 9ditio
nes indiuiduales: ⁊ imaterialr q2 ꝭm phm. 2. de aia. T. c. 121.
sensus est receptiuus spēꝝ sine mā. mā inq̄ tali q̄le3
req̄rit forma realr exīs extra. ¶ P̄. si posset acq̄rere
cognitionē vnius ignoti: pari rōne ⁊ cuiuslibet: ⁊ ista
distātia localis quātācūq3 nō ipediret eius cognitio/
nē: qd̄ vr̄ esse 9 Aug. in li. de cura p moꝛtuis agenda
vbi vult q̄ aie sepate nō nouerūt ea que h̄ agunt̄: nisi
eis exp̄mant̄ ab angelis vel ab aiabus ad eas venien
tibus que illa hic nouerant. ¶ Oppositum. natura si
est sine propria operatiōe specifica. ⁊ accipit̄ ex. 2. ce.
⁊ mū. ⁊ a Dam. c. 64. aia autem humana est perfectis T. c. 17.
sima forma ⁊ eius propria operatio ꝭm intellectum
possibilē est intelligere. ꝭm agētē abstrahere. ⁊ ꝭ3 vo/
luntatē velle. g̊ nullus modus eēndi pōt 9uenire aie
ꝭm nām suam in quo nō possit in istas opationes. ꝭ3
aūt nām suā talis est. q̄ pōt hēre eē sepatū: ⁊ hoc est ex
pfectione nāe sue. vñ hoc nō 9uenit alijs formis imp
fectis. g̊ in illo eē potest in illas opatiōes: sed possibi
le est eā nō acq̄sisse p̊us spēs obiectoꝝ. sicut p3 de aia
paruuli defuncti. g̊ poterit tunc acquirere.

Hic tenetur negatiua ꝓpter rōnē 2^{am} Tho. dis. 50.
in 9trarie. arguit̄. n. q̄ op3 4 q. 1.
esse quādam 9uenientiam inter recipiēs ⁊ receptu3 Uide De. q̄/
spēs aūt in sensibus existes hñt 9ueniētiā cum intelle li. 10. 12. ⁊ 13.
ctu inquātū sunt sine mā ⁊ cū rebus mālibus inq̄tū
sunt cū 9ditionib⁹ materialib⁹. ⁊ iō 9ueniēter sensus
recipit a reb⁹ materialib⁹ ⁊ intell's a sensu. nō āt itel-
lect⁹ imediate a reb⁹ materialib⁹: q2 nō ē ibi talis cō
ueniētia. ⁊ iō ad hoc q̄ post sepationē a corpe intelli
gat nō req̄runt̄ alique forme a reb⁹ accepte vel tunc
vel p̊us. ¶ Quō g̊ intelliget? ¶ R̄ideo per influen
tiam a substātiis supioꝛib⁹ deo. v3. vel angelis. ⁊ h̄ lo
quēdo de naturali influentia ⁊ naturali cognitiōe ei⁹
qd̄ oꝛdit̄ sic. Intellect⁹ nr̄ est medius inter subas in/
tellectuales ⁊ res corpales. vñ dr̄ aia eē creata in oꝛizon
te eternitatis li° de cāis. Et hoc iō q2 per intellectu3 ꝓpōne. 2.
attingit ad subas intellectuales. Inquantu3 vero est
act⁹ corpis attingit res corpales. oē aūt mediū quāto
magis appropiquat vni extremo tāto magis recedit
ab alio ⁊ ecōtra. sed aia rōnalis q̄ mediat inter subas
intelligibiles ⁊ res corporales (vt dictū est) dū sepa/
rat̄. quodāmō accedit a rebus corporalibus. igit̄ tūc
accedit ad influxū subaꝝ itelligibiliū: vñ cū aia nr̄a in
statu vie maxime ad corpus accedat: vtpote ei⁹ act⁹
exīs non hēt respectū ad res intellectuales: ⁊ iō non
recipit influentiā a supioꝛib⁹ substātiis vt cognoscat.
sed cognoscit per spēs a sensibus acceptas. ⁊ iō ēt in
hac vita q̄to aia magis abstrahit̄ a corpore tanto ma
gis a substātiis spūalibus influxu3 cognitionis reci/
pit. ⁊ inde est q̄ q̄dā occulta cognoscit in doꝛmiēdo ⁊
in excessu mentis. vñ qñ actu erit a corpore separata
erit paratissima ad recipiēdū īfluētiā ab intelligētiis
supioꝛibus. s. deo ⁊ angelis. ⁊ sic p huiōi influētiā hēt/

bit cognitionē maiorē vel minorē fm modū capaci/
Cō.5. tatis sue. & sic Cōs^or loqui^t.3. de aia. qr ponit intellm̄
polem ēē sbam sepatā: q̄uis in hoc erret: tñ q̄tū ad
h̄ recte dicit q̄ et h̄ q̄ ponit suba sepata. hz respectū
ad subas intellcuales supiores eas vt itelligat. Sz sz
aliū respectū quo cōparat ad intellm̄ nrm̄ recipien
do spēs a fantasmatib^9 nō ɔiungit substātiis altiori/
bus. ¶ Cōtra istā pōnē estī nō eēt alia rō nisi ex istis
duob^9 pncipiis: quoꝝ primū est q̄ plura nō sunt po/
T.cō.50. nenda sine necīate. & accipit a pho p phys. & 2^m q̄ in
Idē.8. phy. nulla nā ponēdū est q̄ derogat eius dignitati nisi sit
t.c.48. euidēs ex aliquo ɔueniēti tali nāe q̄ pōt accipi a pho
T.c.39. 2. de gnatione. semp in omnib^9 nām desiderare id qd̄
Idē.8. phy. melius ē: & sicut in toto vniuerso: ita i q̄libet pte ma
t.c.56. gis ponēdū est id qd̄ melius ē sibi. si nō euidēter ap/
pareat sibi illud nō cōuenire. nūc aūt hic ponit plura
litas: qr spēs tales influxe a deo vel angelis & sine ne
cessitate. qr nā illa sufficiēter hēt in se vñ possit attin/
gere ad pfectionē ppriā sine talib^9 datis isusis a deo
vel angelis. vñ h̄ non vr̄ nisi q̄dā recursus ad deū vel
angelos: pp hoc q̄ nō capit pfectio illius nāe in se.
¶ Hec ēt opi. vilificat nāz aie itellectiue. sicut. n. sim
pliciter vilior ē nā q̄ in nullā opationē vel nō nisi vi/
liorē pōt. ita pportionalr̄ ē illa nā vilior q̄ in opatio/
nē sibi ɔueniētem non pōt q̄3 q̄ pōt. aia autē sepata p
te ex itrinsecis sibi ēt cū obiectis extrinsecis ɔcurrētu/
b^9 non pōt in illā opationē sibi ɔueniētē: nisi de^9 vel
angeli dent sibi tales spēs. lapis aūt ex itrinsecis sibi
sine influxu tali mēdicato pōt in opationē sibi ppoꝛ/
tionatā: qr descēdere in cētrū & ibi qescere. g̃ magis
vilificat aia sz pportionē ad suā nobilitatē ex illa po
sitione q̄3 nā lapidis. ¶ P. sic opināt^9 z alibi q̄ duo
Tho.3. pte. accñtia eiusdē spēi nō pñt simul eē. illa aūt spēs lapi/
q.35.ar.5. dis vt obiecti influxa est eiusdē spēi cū spē itelligibi/
li acq̄sita ab aia hic in corpe. g̃ vel illa influxa nō po/
terit eē vel opz istā hic acq̄sitā non manere: sed z^m ē
falsuz: qr cū ppriū subiectū spēi illius sit icorruptibi
le: & ipsa spēs ex se possit incorruptibilr̄ manere: seq̄/
tur q̄ ipsa manebit. g̃ nō dabit ipsi a deo aliq̄ spēs la
pidis. & p ɔñs vel nunq̄3 poterit itelligere lapidē vel
poterit itelligere p spēm priorē acceptā a reb^9: qd̄ ne
gāt. ¶ Si dicas non dari spēm pri^9 hitā non vr̄ rōna
bile q̄ illa spe pfecta q̄lis dat alteri ñ hitā careat ista
aia. & saltē hoc habet ɔ opinionē. q̄ aliqua itellectio
erit tūc p spēm pri^9 a re acceptā. ¶ Si dicas spēm in
fusam & acq̄sitā differre spe sicut virtutē acq̄sitā & in/
fusam q̄ñ sic sunt: istud est antioma de quo in.3 li. dis.
dist.31. 23. & 36. q. i. sed esto q̄ ɔcedat eis de virtutib^9: nō sequit
25. ppositū h̄. qr virt^9 infusa hēbit aliā regulā ppriaz q̄3
acq̄sita. & ex alietate regule poterit poni alia virt^9 spe
qr virt^9 i rōne eēntiali virtutis depēdet a regula cui
ɔformat. hec aūt non poterit fingi dñia specifica spēi
infuse: & pri^9 acq̄site: qr nō est hec dñia nisi tñmō pn/
cipii effectiui vel modi efficiēdi. talis aūt nō distiguit
9. vel.50. effect^9 spe fm q̄ inuit Aug. 3. de tri. c. io. ¶ Rōnes
opi. nō ɔcludūt. prima ad pte negatiuā. vel erit ex q̄t
tuor terminis vel ɔcludet opp^m: vel vna propō erit
falsa. Si. n. accipias pro maiore opz esse ɔuenientiā
inter recipiēs & receptū & p minore res mālis extra
nō hz ɔuenientiā cū intellu. qd sequit. g̃ intells nō re
cipit rē mālē extra: nec ecōuerso. Si aūt ɔcludas q̄
nō recipit a re māli extra: sunt q̄ttuor termini: qr istō
pdicatū nō fuit in maiori. si aūt accipias maiorē istā
quā tñ nō ponis in scripto sed pmā: opz esse ɔueniē/
tiā inter recipiens & illud a quo recipit: dico q̄ ma/
gis pprie diceret esse proportionē q̄3 ɔuenientiā: qr

recipiens hz rōnem passi & illud a quo recipit rōnez
agentis. agēs aūt & passuz sunt pportionalia: nō aūt
proprie ɔueniētia: nisi extēdēdo ɔueniētiā ad ppoꝛ/
tionē. imo proportio eoꝝ reqrit discōueniētiā: qr re
qrit q̄ vnū sit in actu tale & aliud in potētia tale. Sic
g̃ maior ista noua vel erit falsa si itelligat de ɔueniē/
tia proprie dicta: vel si extēdat ɔuenientiā ad ppoꝛ/
tionē concedat. & tūc minor. res extra nō hz ɔueniē/
tiā isto mō cū intellu falsa est. est. n. in actu saltē vtua
li tale. q̄le formalr̄ intells est in potētia. ¶ Hoc cōfir/
mat p. qr tu cōcedis fantasma hēe talē ɔueniētiaz ad
intellm̄: & tñ fantasma est opposite cōditionis ad illd
qd̄ recipit in intellu: in hoc q̄ nō repñtat nisi obz vt
h̄ & nūc. qd̄ intelligit sub rōne vlī abstractuz ab istis
ɔditiōib^9: nec illa alia cōuenientia. s. q̄ fantasma est
sine mā extrinseca facit q̄ fantasma est actiuū. est. n. a
vere in materia: h̄ est in organo extēso. & tñ ipedires
actionē in intellm̄ imaterialē existē i hac materia ex
tensa: quātū existē in illa materia extēsa. sz tñmō p h̄ A
agit fantasma in intellm̄ qr ē repñtatiuū obiecti. g̃ h̄
eque pōt ipsa res in se q̄ eque est repñtatiua sui. & h̄
credo esse vez. qr lz intells possit abstrahere a fātas/
mate manente sine re. tñ pōt imediate accipe cogni
tionē a re extra. & habet in quodā cōmēto.3. de aia. Cō.20.
¶ Cōfirmat scdo. qr sequeret q̄ angelus nō posset
accipe cognitionē a re: qd̄ improbatū est in li. 2. di. 3.
q. vltima. ¶ Scda rō q̄ est ad conclusionē affirmati
uā de illo influxu vel peccat fm diuersuz intellectū
mediū: vel hz alterā pmissam falsam. Cū. n. accipis i
maiori mediū. quanto magis recedit ab vno extrēo
tāto magis accedit ad aliud. Si intelligas vniformi
ter mediū accedere & recedere: ɔcedo. Si difformi
ter falsa est. vtpote si est mediū in essendo & recedit
ab hoc extremo in essendo: accedit ad aliō in eēndo.
Silr̄ si est mediū in opando & recedit ab hoc in ope
rando: accedit ad illud in opando. Sed si est mediū
in essendo vel opando & recedit in eēndo ab vno ex
tremo non pp hoc accedet ad aliud in opando: mō
minor pōt intelligi vel de medio in eēndo & vez ē:
qr quodāmodo aia ɔiuncta hz esse mediū inter sub/
stantiā sepatā & esse corporeū: & tūc cōclude. g̃ aia se C
parata qñ recedit a corpore in essendo: magis acce/
dit ad sbam sepatā in mō essendi. ɔcedo: sed ex hoc
nihil ad. h. q̄ magis accedat in recipiendo influxum
eius ptinentē ad opationē & si ad hoc deduceret rō:
manifestū est q̄ non cōcludit. tunc. n. aia sepata ma-
gis esset capax talis influentie: q̄3 ipsa ɔiuncta corpi
glorioso: qr cōiūcta corpi glorioso magis accedit ad
corpus fm esse q̄3 ipsa sepata: imo magis hoc est pfe
ctius q̄3 ipsa cōiuncta corpi corruptibili. ¶ Si aūt ac
cipias in minori q̄ aia sepata magis recedit a corpe
in operādo q̄3 cōiuncta falsum est: vt ab obiecto: cir/
ca qd̄ operet: ita. n. pōt sepata cognoscere corp^9 sicut
cōiuncta potuit: & iō non seqtur q̄ magis accedat ad
substantiā sepatam vt ad obiectuz cognoscibile. vel
vt a quo recipiat obiectū cognoscibile. ¶ Que autē
adducunt pro confirmatione illius positionis vnuz
de somno & extasi aliud de dicto Cōm^tis.3. de aia. vidē B
tur figmenta: non enim ideo in somno vident vera:
qr aia recedit a corpore i opando: vt ab obiecto: tūc
enim q̄to somnus pfundior: tāto magis talia vide
rentur: hoc aūt falsum est: qr somnia non accidūt in
somno profundissimo. sed in somno tenui. tūc enim
epilentici regulariter viderēt vera a spiritibus illis.
vñ istud fundamentū videt esse acceptū ex fictioni/
bus machometi qui dicitur fuisse epilenticus: & ad

cooperiendū mēdaciter miseriā suā dixit se oporte
re cadere qn̄ angelus loquebaẗ sibi: ⁊ fm̄ illā fictōez
Cap.2.⁊ iiii eius Auicēna reuerēter loquēs de lege sua fingit in
Que idē.6. 9.meta.tales abstractiones a sensu vt fiat reuelatio
nālium pte.5. ab angelis. ¶ Nos aūt christiani nō dicimus aliquē
in somno vl' extasi aliqua videre nisi fit ibi aliq̄ cā po/
sitiua: vtpote ꝙ deus tūc intellm̄ imutet: de ꝯgruo āt
magis tūc disponiẗ ꝑ amotionē īpedimēti: qr.s.nō est
distract⁹ circa alia obiecta ⁊ vehemēs occupatio cir/
ca aliud obm̄ īpedit intēse opari circa istud: imo ma
gis videẗ miraculū ꝙ in somno reueleẗ ꝑitas q̄ī i vi
gilia in intellectu nō nimis intēto circa sensibilia: qr
nāle est ꝙ in vigilia hō hēat vsum rōnis: in somno āt
nō. ¶ Illud 2^m de Auerroi planū ē ꝙ totū est figmē
tū: ⁊ ad ꝓpositū: ꝙ ista sūba sepata recipiat a superio
ribus. ⁊ tn̄ vt cōiungiẗ nobis nō recipiat ꝯdictio est.
qr nulla sūba sepata posset nobis coniūgi nisi in rōne
cause efficiētis vel mouētis. Actiuū aūt aliqd̄ si in es/
sendo recipit aliquid a superiori: ⁊ inquantū est acti/
uum est recipiens ab eodem.

Ad qōnē q̄ dico ꝙ aīa sepata pōt acq̄rere
cognitionē obiecti prius ignoti. ⁊
C hoc tā de cognitione abstractiua q̄ȝ intuitiua. rōnes
In p.2°.⁊ q̄ istoꝝ terminoꝝ alib dicta sīt p^m ꝓbo: qr actiuo sufficiē
libeto.q.14. ti ⁊ passiuo sufficienti sufficiēter approximatis pōt se
qui effectus: ⁊ si agēs sit nālr agēs sequiẗ effect⁹ nūc
aūt in aīa sepata hīte lapidē vel aliud obiectum pro/
portionalr sibi pn̄s: cōcurrūt hec oīa agens sufficiens
⁊ passum sufficiens respectu cognitionis abstractiue
siue speciei intelligibis talis obiecti: per quā habetur
cognitio abstractiua. ergo ⁊c. Minoꝛ ꝓbaẗ: qr intelle
ctus agens cū obiecto est sufficiens cā actiua speciei
intelligibilis: nec minus cū obiecto extra q̄ȝ cū fan/
tasmate de quo isti cōcedūt. qr vt dictū est ꝯ opi. argu
endo: nihil est in fantasmate ꝓꝑ quod sufficiat ad cān
dū spēm intelligibilē q̄n eminētius sit in re cuius est
fantasma. Intellectus aūt possibilis sufficienter rece
ptiuus. ¶ Per istā rōnē ꝓbaẗ 2^m. s. de cognitione in
tuitiua: nā cāe illius sufficiētes sunt obiectū in actua/
li existia pn̄s: ⁊ intellectus agens ⁊ possibilis hec oīa
pn̄t ꝯcurrere: ⁊ ita vt videẗ ꝓbaẗ ꝙ necesse ē rē ipsaȝ
immediate sufficere ad cognitionē intellectualē hn̄/
D dā de ipsa: qr solū fantasma n̄ sufficit ad cognitionē i/
tuitiuā obiecti: qr fantasma repn̄tat rē existē vel non
existē: pn̄tē vel nō pn̄tē: ⁊ per ꝯn̄s per ipsuȝ nō pōt ha/
beri cognitio de re vt existe: ⁊ in ꝓpria existia pn̄te: ta
lis aūt cognitio que diciẗ intuitiua pōt esse intellecti
ua: alioq̄n intellectus nō eēt certus de aliqua existia
alicuius obiecti: sed nec ista intuitio intellectiua vel
itellectio intuitiua haberi pōt per spēm pn̄teȝ: qr illa
repn̄tat rem indifferenter existē vel nō existē: pn̄tem
vel nō pn̄tē: ⁊ per hoc sequiẗ ꝙ per solas spēs influxas
a deo vel angelis non est possibilis intellectui sepato
vtraq̄ȝ intellectio. qr nō scḋa: si ergo illa est possibilis
qr ⁊ nūc est possibilis: sequiẗ ꝙ erit de re in se: non ꝑ
talē influxū. distantia etiaȝ immoderata obiecti īpe/
dit illam intellectionem obiecti intuitiuā. qr fm̄ Au
gu. de cura pro mortuis agenda. anime ille nesciunt
que hic aguntẗ nisi ab angelis discant: vel ab alijs aīa
bus de nouo ad eas venientibus: qr ille que hic no/
uerunt pn̄t illis dicere: sicut Joānes baptista ꝑdixit
aiabus sanctis in limbo xp̄m esse descensurum. sicut
Cap.2. exponit Grego⁹ illā q̄ōnē eius in Matth. Tu es qui
venturus es: nunc aūt si per species influxas cogno/
scerent illas conditiones existie rerum nō oporteret
talia nunciari eis a sanctis ea scientibus. s. angelis vl'
animabus sicut dicunt isti.
¶ Specialr aūt credo impossibile eē aliquā specieȝ
intelligibilē causari in aīa per influxuȝ ab angelo: qr E
non credo ꝙ angelus posset aliquā formam realem
quā intelligo distinctam contra vbi causare in istis
inferioribus: nec per ꝯn̄s spēm intelligibilem in aīa
que est forma ⁊ ꝑfecta licȝ dicaẗ intrinseca respectu
obiecti: qua enim rōne posset istā imprimere. posset
imprimere intellectionē in intellū: qr ⁊ intellectio ē
forma quedā intentionalis respectu obiecti realis ⁊
ex se posset iprimere volitionē qd̄ nullus concedit.

Ad argumēta principalia. ¶ Ad p̄
mū dico ꝙ nō sequi
tur frustra aīam vniri corpori: esto enim ꝙ ꝓpter ꝑ/
fectionē aīe fieret ista vnio vt. s. acquireret ꝑfectionē
suā ex tali vnione nō sequiẗ ꝙ frustra vniaẗ si per ali F
am viā posset eā acquirere. Si eni aliqd̄ ordinaẗ ad
finē nō frustra fit. si alio mō possit finis acquiri: sicut si
sanitas possit acq̄ri per lotionē ⁊ potionē non frustra
fit lotio etsi per potionem possit sanitas hēri: ita et si
cognitio possit acq̄ri per vsum sensuum ⁊ per alium
modū ab aīa sepata. nō frustra fit vnio ex quo ipsa est
cōueniens vno mō acquirendi cognitionē. ¶ Aliter
⁊ magis ad rē ꝙ vnio aīe ad corpus non est finaliter
ꝓꝑ ꝑfectionē corpis nec solā perfectionē aīe. ¶ Sed
ꝓꝑ ꝑfectionē totius consistentis ex istis ptibus. ⁊ iō lȝ
nulla perfectio possit accrescere huic pti vel illi que
nō posset haberi sine tali vnione. tn̄ nō fit frustra vnio
qr ꝑfectio totius q̄ p̄ncipalr intēdiẗ a nā nō posset hri
nisi illo mō. ¶ Ad 2^m dico ꝙ aliqd̄ est mediū vir/
tuti. qd̄ nō est mediū alteri loquēdo de medio neces
sario. sicut in trāsferendo corpus de loco ad locū vbi
aliquod est mediū necīnm v'tuti nāli motiue: ita ꝙ
v'tus nālis nō pōt transferre de vbi remoto ad aliud
vbi nisi per vbi mediū: ⁊ tn̄ illud nō est mediū virtu/
ti diuine q̄ pōt subito trāsferre de quocūq̄ȝ vbi ad qd̄
cūq̄ȝ vbi sic in ꝓposito ipfecte v'tuti abstractiue neces
sarium mediū est inter se sensibile extra ⁊ pure intel
ligibile. s. esse imaginabile. sed virtuti perfectiori ab
stractiue nō est istd̄ mediū necessariū: vnde argumē
tum posset duci ad oppo^m ꝙ si virtus intellectus se/
parati eēt ꝑfectioꝛ q̄ȝ cōiuncti posset sine tali medio
transferre obiectū ab extremo in extremuȝ. ¶ Alio
mō posset dici ꝙ sub altero extremo cadit esse imagi
nabile: qr illud est simplr esse sensibile. illd̄ aūt extre
mū hȝ sub se diuersa: ⁊ in diuersis gradibus: qr aliq̄
mō in gradu sensibili remotiori ab intelligibili est se
sibile extra: q̄ȝ sensibile vt est in imaginabili: nūc aūt
in gradu aliq̄ in extremo pōt alia virtus agere: ⁊ alia
minoꝛ nō pōt agere: sed ab alio gradu ꝓpinquiori. Ita
ꝑ lȝ virtus abstractiua intellus n̄ri ꝯiuncti non possit
agere a sensibili abstrahēdo intelligibile nisi ab hoc
gradu infimo sensibili. s. ab imaginabili tn̄ illa virt⁹
supioꝛ vel efficacioꝛ pōt abstrahere a gradu magis di
stante puta a sensibili extra. ¶ Ad 3^m conceditẗ ꝙ cu
iuslibet ceteris paribus pōt acq̄ri notitia. Et cū dicis
de distātia locali ꝙ nō īpediat. ¶ R̄ndeo nō sequiẗ
qr req̄riẗ determinata pn̄tia obiecti ad potētiā. Istaȝ
aūt determinatā pn̄tiā īpedit ipꝛoportionata distan/
tia. nec miꝝ: qr ad minus obm̄ qd̄ est aliquo mō hic G
actiuū nō pōt agere in passum quātūcūq̄ȝ distans. ⁊ ꝑ
ꝯn̄s cōcedo ꝙ nō pōt respectu obiecti quātūcūq̄ȝ lo/
caliter distantis notitia cāri in itellectu sepato: sicut
nec in cōiuncto ¶ Si ꝯ hoc obijciaẗ: qr fm̄ Boetiuȝ
de ebdo^b⁹: per se notū est in corpalia in loco nō eē. ḡ
nec in opatiōe sua distātiā localē req̄rere. ¶ R̄ndeo
rrrr

phs videt ponere distātiā determinatā reqri ad ac-
T.c.84. tionē ēt sube sepate. vñ in. 8. phy. videt ponere q̄ in-
telligētia moues orbē sit in aliq̄ pte illius orbis a q̄ in
cipit motus q̄si ad actionē mouēdi non nihil faceret
T.c.8.z.ist pñtia localis saltē diffinitiua mouētis. Silr in. 7. phy.
vult ex intētione q̄ agēs z patiēs sunt sil. qd vel intel
ligit de simultate p cōtactū vbi nō pōt eē maior: sicut
est in corpib' sm eū vel vbi ista esse non pōt sed alia
maior: puta pñtia mutua. de illa intelligat: spūs autē
ad corpus pōt hre pñtiā maiorē q̄ per cōtactū: ergo
ex intentione sua simultas per contactum mutuum
erit ex pñtia mutua: z per ɔ̄ns nimia distantia impe-
dit actionem. Questio III.

TErtio quero Utr̄ aīa se
pata possit
recordari p̄teritoꝝ q̄ ipsa nouit cōiuncta
20. q̄ nō. phs in lib. de mēoria z reminiscē-
tia. pōit q̄ mēoria ē vis sensitiua Dam.
etiā lib. z. c. de memoratiuo ponit idē. nulla aūt sensi
tiua manet in aīa sepata quātū ad possitatē hndi actū.
g̃ zc. ¶ P. obiectum intellus est vle vt habet a pho p̄
T.c.49. phy. z. z. de aīa. sed vle abstrahit ab hoc z nunc fuisse
T.c.60. z fore z hmōi ɔditionibus respicientibus existiā: me
moria aūt respicit conditionē determinatā ptinētez
ad existiam: vtpote p̄teritionē g̃ memorie repugnat
pti intellectiue. g̃ nō manet in aīa sepata. ¶ P. tūc se
queret q̄ pari rōne aīe btē hrent recordationē olim
p̄teritoꝝ: z p ɔ̄ns aīa btā hret recordationē pctī ɔmis
si. ɔ̄ns ē falsū. tū q2 Esa. 65. Ecce ego creo celū nouū.
z sequit. Obliuioni tradent āgustie pores. Et Greg.
expōnēs illud dicit eādē snīaz. tū q2 btūs nullā patiet
miseriā. Recordatio aūt ista eēt cāe magne miserie
q2 magne displicētie: nō enim posset beat' cōplacere
in malo cōmisso: nec neutro mō se hre. i. nec cōplacē
do nec displicēdo: q2 n̄ staret h cū pfcā charitate: g̃ hē
ret displicētiā: z de aliq̄ irreuocabili. g̃ tristitiā. ¶ Op
po^m Luc. 16. ait abraā ad diuitē illū. Fili recordare q2
recepisti bona in vita tua lazarus silr mala zc. ¶ Idē
108. vult Augu. super illud psal. Fiant filij eius orphani. z
idē. 9. ɔfes. q̄ mortui hnt memoriaz nrī. ¶ P. si non
hrent memoriā pctōꝝ cōmissoꝝ in vita mortali non
hrent māteriā grās referendi deo de ei' misericordia z
4. mora. ad est arg^m Greg. fundātis se sup illō psal. 88. Misericor-
finē sup illō dias dñi in eternū cantabo. Quomodo in eternū mi
Iob. 3. pũus sericordiam canit qui miserie non meminerit.
z magnus.

Circa istā qōnē. p̄mo inquirenduz est an
memoria pprie dicta cuius. s.
est recordari preteriti sit in parte sensitiua. scdo an sit
in parte intellectiua. Istis aūt duobus supponit qō-
A dā certū vtriq̄ pti cōe. s. q̄ aliq̄s actus cognoscēdi p̄-
teritū vt p̄teritū est i nobis: hoc patet q̄ alr deffice-
ret nobis prima pars prudētie que est sm Tulliū re
cordatio p̄teriti. sequeret etiam secundo q̄ virtuosi
non possent iuste cognoscere se iuste p̄miandos. nec
vitiosi se iuste puniendos: que p̄miatio z punitio sit
ppter malum vel bonum preteritum nec isti nec illi
ex hypothesi cognoscūt illud p̄teritū in seipsis. g̃ nec
iustitiā l p̄miatiōe vel punitiōe. Hec positio destruit
oēm pollitiā. q2 oēm coordinationē in premiationē
vel punitionē iuste sm legē inserēdā. ¶ P. preteritū
plus hēt de veritate q̄ futuꝝ. cuius pbatio est: q2 ve
ritas futuroꝝ est ɔtingēs. preteritoꝝ necessaria iuxta
Cap. 3. illud phi. 6. ethi. hoc solo priuat deus in genita face
re que facta sunt. sed possumus habere aliquā cogni
tionem futuroꝝ vt futura sunt vt experimur. Alioqn
non possemus nobis prouidere ad procurandū no-
bis cōmoda vel ad vitandū incōmoda: g̃ multo ma-
gis possumus habere aliquam cognitionē de prete-
ritis vt preterita sunt. z ita recordationē. ¶ Hoc sup
posito tanq̄ certo q̄ possit nobis inesse actus cogno
scendi preteritū inquantū preteritū vt obiectū: addo
q̄ ille actus qui dicit recordari nō est cuiuscūq̄ pre-
teriti immediate: sed tm̄ alicuius actus preteriti qui B
infuit ipsi supposito recordāti. z qui fuit in ipso actus
humanus. ad excludendū actus vegetatiue z casua-
les siue generaliter imperceptibiles. non enim recor
dor eius qd est te sedisse nisi q2 recordor me vidisse
vel nosse te sedisse. vñ lz cognoscā me natū sub rōne
p̄teriti vel mūdū creatū. nō tn̄ recordor istius vel illi
us: q2 nō noui aliquē actū meū in p̄terito trāseūtē su
per hoc vel illud. ¶ Ex hac g̃ rōne nois: recordatio ē
cognitio seu cogitatio actus alicuius p̄teriti ipsius re C
cordātis: z h inquantū preteriti sequunt quedā ex h
qd dicit p̄terit. quedā aūt ex h q̄ talis obiecti. ¶ Ex
hoc enim q̄ preteriti sequunt p̄ 4^or certa. quoꝝ p̄mū a.l.tria.
est istud q̄ potētia recordatiua hz actū post tempus:
alioquin non esset p̄teriti vt preteriti. Et istud dictuz
phi in illo li' q̄ memoria hz actū post tps debz intel
ligi per se: ita q̄ actus recordādi p se succedit recor-
dato. Sūt hec vba sua. post tps memoria omnis fit.
¶ Scdm: q̄ pcipit fluxū tpis inter illō instās vl tps
in quo fuit illud qd est obiectū recordationis z instās
pñtis pceptionis. ¶ 3^m: q̄ obm recordationis quan
do obiicit recordationi nō est in se pñs: q2 tūc nō eēt
recordatio eius vt p̄teriti. ¶ 4^m cū oporteat obiectū
aliq̄ mō eē pñs ad actū z nō pōt eē in se pñs: opz q̄ sit
pñs p spēm. Et tunc potētia recordatiua erit cōserua
tiua spēi. z hoc loquēdo de totali potētia requisita ad
recordationē: siue enim sint due: quaꝝ vna cōseruet
spēm alia recordet: siue sit vna hns vtrūq̄ actū non
curo: saltē ad recordationē requirit ɔseruatio speciei
obiecti recordabilis. ¶ Ex recordatione aūt illi' ob
iecti spālis. s. act' preteriti ipsius recordantis sequūt
quattuor certa. ¶ p̄^m q̄dē est q̄ recordatio erit dupli-
cis obiecti vnius remoti vel vltimi. s. alicui' circa qd
recordans qñq̄ habuit actū humanū: z alterius vt p
ximi. s. actus humani z p̄teriti tendētis in obiectum
illud. ¶ Scdm. q̄ cū oporteat potētiā recordatiuam
hre spēm z hoc loquēdo de tota integra requisita ad
recordationē: z nō possit ista imprimi ab obiecto q̄n
nō est. vel q̄n nō est in se pñs: necesse est eaz imprimi
ab obiecto q̄n est actu pñs. illud aūt obiectuz primū
est actus humanus p̄teritus. g̃ dū ille fuit imprime-
bat spēs necessaria. ¶ Tertiū: q̄ nullus pōt hēre re-
cordationē nisi de actu pprio z hoc humano: q2 per
solū illū cognitū vt obiectū p ximū cognoscit obiectū
eius vt obiectum remotū. z per ɔ̄ns nō p̄t recordari
actus eiusdē rōnis in alio cuius in seipso recordatur.
¶ 4^m: cuz non possit imprimi act' humani preteriti
species in aliā potentiam nisi cuius ille actus est obz
sequit q̄ opz actū cognoscēdi preteritū esse obiectū
potentie recordatiue. ¶ Iuxta hoc potest dubiū infer-
ri z est an recordatiua cognoscat actum illum dū est
cuius vt preteriti est recordatio tanq̄ obiecti imme
diati. videt enim q̄ si illū tūc non cognoscat nec po-
stea recordabit. ¶ Sz nō ē pbatio necia: q2 sensus
non videt esse reflexiuus sup actū alterius sensus: z
esto q̄ nō recipiat actū alterius sensus dum pñs est:
non apparet demrātiue q̄re nō poterit pcipere illum
vt preteritum: postq̄ preteriit: saltē illis certis suppo
sitis inquirat conclusio illius articuli: videt q̄ recor-
datio nō possit poni actus partis sēsitiue: p̄ ex illa cō-

ditione que est pcipere tps. tps aut est numerus mo
T.c.ioi. tus fz prius ꝛ posterius. 4° phy. hoc aut pcipi nõ pot
D sine collatione posterioris ad prius: collationẽ autem
nullus sensuũ hr pot. qꝛ hoc est ꝓpriũ intellectiue.
¶ 3. dictũ est in. 6. illato ꝙ opꝫ recordãtẽ pcipere ac
tũ qui est prius: sed sensitiua nõ pot pcipere actũ sentiẽ
di qui prius est: saltẽ nõ vlr: qꝛ actus supreme sensitiue
nõ pot pcipi ab aliquo sensu: nec ab inferiori nec a su
periori: pꝫ: nec a seipsa: qꝛ nõ est potẽtia illa super se
nec super actũ suũ cõuersiua: ꝛ tñ cuiuslibet sensatio
nis in nobis pot eẽ recordatio vt experimur. g̃ nõ est
illa recordatio gñalr alicuius sensitiue. ¶ Sꝫ qꝛ hr ar
guit̃ ex quodã qd prius dictũ fuit esse dubiũ: ideo ar-
guit̃ ex. 6. tanq̃ certo sic. sensitiua nõ pcipit p nisi qua
litatẽ aliquã sensibilẽ: vñ 2° de aia phs vt concedat
T.c.i37. visionẽ aliquo mõ esse perceptam a visu dicit illam
esse aliquo modo coloratã: sed nec recipit spẽꝫ ꝓpriã
nisi alicuius talis q̃litatis: sed sensatio illa cui⁹ est re
cordatio nõ pot aliquo mõ poni qualitas sensibilis:
qꝛ quecũq̃ sensatio vt coloris vel soni vel saporis eq̃
potest eẽ recordata: ergo illa spẽs requisita ad recor-
dationẽ non est sensus alicuius vt potẽtie receptiue.
¶ 3. non opꝫ ponere in pte sensitiua aliquã opatio-
nẽ sensitiuã que non pt ꝯcludi esse in bruto: hr ꝓbat̃:
qꝛ in aliquo bruto pot esse excellẽs sensitiua quantũ
ad oẽs actus sensitiue quos experimur in nobis. sed
ista recordatio non pot ꝯcludi eẽ in bruto ex eius ac
tibus: ꝓbatio minoris. videmus actus oẽs brutorũ
ex quib⁹ magis posset ꝯcludi vtpote qui videnẽ act⁹
prudentie vel ꝓuidentie: vt pꝫ de formica recolligẽ-
te grana ad eũdẽ locũ ꝛ tpe determinato. s. in estate.
¶ Silr actus vindicandi vel quasi iustitie retributi-
ue. puta obsequendi bñfacientibus: ꝛ puniendi offen
dentes: vr in brutis cõpetere eis inquãtũ cognoscũt
preteritũ vt tale. ¶ Silr 3° de actibus ptinẽtibus ad
ꝯseruationẽ spẽi: vtpote de nidificatiõe auium: ꝛ nu-
tritione pullorũ ꝛ hmõi que non videnẽ posse cõpete
re eis nalr absq̃ cognitione preteriti vt preteriti. Et
4° aliqua sũt disciplinabilia: vt vult phus de memo
ria ꝛ re. ꝛ de sensu ꝛ sensato: qd nõ est sine memoria
preteriti vt preteritũ est. hec aut oia pñt sustineri sine re-
cordatione preteriti vt preteriti. ergo nullus actus bru
ti ꝯcludit illũ actuꝫ in esse bruto. Minor istius ꝓbat̃
discurrẽdo per illos actus: de vniformitate enĩꝫ q̃tũ
ad locũ ꝛ tps vt pꝫ in formica pot saluari per solã app
hensionẽ ꝛ retẽtionẽ spẽi eius qd est delectabilis sine
apprehensione preteriti vt preteritũ: si eni delectabilis
fuit huic formice hr repõere granũ: ꝛ illa spẽs delecta-
bilis que remanet in fantasia mouebit appetitũ sen-
sitiuũ ad querẽdũ illud tanq̃ delectabile: ꝛ ita de no
uo ad veniẽdũ ad illũ locũ: q̃re aut in vno tpe recolli
git ꝛ in alio nõ: opꝫ dare rõnẽ ex pte sue cõplexionis
q̃re est sibi delectabile sic recolligere grana ꝛ sic non
siue hoc imponat̃ nãli industrie siue alij cause. saltẽ
illud de tpe nõ concludit recordationẽ: qꝛ formica hr
anno genita que nunq̃ prius est experta penuriam
hyemalẽ: ita recolliget in estate ista grana sicut alia de
cẽ annorũ si tantũ posset viuere: ergo ex recordatione
preteritorũ nõ hꝫ illũ actum pro tali tpe. ¶ Si autẽ
frequentatio eiusdẽ loci arguat̃ ex preterito. Respõ-
sum est ꝙ illa est ex delectabili prius apprehẽso abs-
q̃ apprehensione preteriti vt preteriti. ¶ Consilr ad
2m de vindicta vel beneficiatiõe ab aiali leso vel pla-
cato: breuiter dico ꝙ fantasma delectabilis placẽtis
E vel tristabilis offendẽtis imprimit̃. ꝛ semper impul-
sat appetitum sensitiuũ ad motũ ꝯformẽ illi obiecto

vindicandi vel beneficiandi: qñ cessat saltem aliud de
lectabile vel tristabile prius fortius mouẽs. Et ideo si
tpe intermedio suspendat̃ ista actio per aliud prius in
fine tpis statim illud fantasma mouet ꝛ sequit̃ in ap-
petitu sensitiuo motio ꝓportionata isti obiecto q̃ pri
us nõ sequebat̃: qꝛ erat impeditũ ab alio obiecto for
tius mouente: non est ergo hr apprehensio preteriti vt
preteritũ: sed tñ eius qd est preteritũ cui⁹ species ma
nẽs mouet ad vindictã vel graꝫ cessante fortius alio
mouẽte. ¶ Consilr de 3°. qꝛ delectabile inest brutis
his vndecũq̃ saltẽcãm opꝫ conuincere intrinsecam
ex cõplexione nũc taliter disposita vel alterata ad cõ-
gregandũ talia ꝛ talia ligna ad faciendũ nidum vel
ad sic componendum. ꝛ illud non est alias delectabi
le: complexione tunc aliter se hñte: ꝛ ex ista delecta-
tione: nõ ex apprehensiõe preteriti vt preteritũ opan
tur. Cuius ꝓbatio est. qꝛ si esset aliqd brutũ ꝓpagatũ
in p anno: eque ꝓuideret sibi necessaria ad nidifica-
tionem sicut si esset quotcũq̃ annorũ. g̃ ex cognitione
preteriti vt preteritũ nõ est ista nidificatio. ꝛ cõcurrit
cũ primo. ¶ Quantũ autem de disciplinatione faci-
lius soluit̃ ꝛ cõcurrit cũ 2°. soluit̃ aut p hr ꝙ ex frequẽ
ti sensatione delectabilis ꝛ tristabilis ꝯiunctorũ im-
pressum est isti aiali fantasma delectabilr. ꝛ hr mõ ꝙ
qñcũq̃ mouet vnũ statim ex cõiunctione mouet ali-
ud. g̃ qñ cibus prius mouet appetitũ ad sumẽdũ statiꝫ
fantasma vge pcutientis simul mouet. ꝛ p ꝯñs vt tri-
stabile ad fugiẽdũ: etsi ex magna frequẽtia imprimat̃
fantasma hui⁹ vt valde tristabilis: magis retrahit a de
lectabili q̃ delectabile alliciat ad seipsũ. ¶ Sustinen
do tñ intẽtionẽ Arist. in illo libello ꝙ memoria sit in
pte sensitiua. Pot rñderi ad ista: ꝛ q̃si ducendo ea ad
oppositũ. pm enim de pceptione tpis cõcedit ibi Ari.
dicẽs ꝙ p sensitiuo quo pcipimus magnitudinẽ: pci-
pimus ꝛ tps: nec obstat ꝙ est successiuũ: qꝛ mot⁹ est
successiuus: ꝛ tñ mot⁹ est per se sensibilis ex 2° de aia T.c.63.ꝛ
nec obstat ꝙ dr numerus: qꝛ numerus est per se sen- 64.
sibilis ibidẽ: ꝛ in. 4. phy. c. de tpe. ꝯm. ii. vult Cõmen-
tator ꝙ si pcipiat̃ solus motus fantasmatũ pcipit̃ tps
sed istud posset exponi ꝙ talis motus pcipit̃ ab intel
lectu: non a virtute fantastica. ¶ Ad aliud poterit di
ci ꝙ aliq̃s sensus poterit recipe spẽm actus sentien-
di. ꝛ spẽm illã retinere trãseunte actu: ꝛ p ꝯñs per illaꝫ
pot hre actũ post tps ꝛ ita recordari. Et cũ obijcit̃ de
actu supreme po' sensitiue potest concedi ꝙ recorda
tio actus eius nõ cõpetit alicui sensui sicut nec sensui
alij cõpetit recordari ꝓprij actus vt accipit̃ ab Augu.
2° de lib. arb°. Sed tñ hoc competit superiori respe
ctu act⁹ iferioris. sensitiue. ¶ Aliter posset dici fm ꝙ
phs videt̃ sentire 2° de anima. ꝙ visus aliquo modo T.c.i37.ꝛ
sentit se videre: quia visio est aliquo modo colora- inde.
ta. ꝛ ita posset concedi ꝙ sensatio supme sensitiue ꝯti
net̃ q̃dãmõ sub obo supreme mẽoratiue. Et si arguaꝫ
reflexionẽ illius sensitiue supra se nõ magis ꝯcludit
hr q̃ ꝯcludat 3 Arist. de visu pcipiente visionẽ. ¶ Ad
vltimũ lꝫ ꝓbabilr possent actus brutorũ saluari nõ po
nẽdo memorationẽ ꝓprie in eis: sed solũ imaginati-
uam cognitiuã obiecti qd est preteritũ. lꝫ non vt pre
teritum tñ ea que videmus in actib⁹ eorũ facilius sol
uunt̃ ponendo in eis memoriam.

De secundo articulo principali videt̃
Arist. quedã dicere in il-
lo lib. ex q̃bus ꝯcludit̃ memoria in pte intellectiua:
dicit eni. quorũdã intelligibiliũ memoramur: vt qd Dẽri. quoli.
triãgulus hꝫ tres equales duobus rectis ⁊c. hr q̃dem i3.q.7.
qꝛ didicit ꝛ fuit speculatus. ¶ Rñdet̃ fm eũ ibideꝫ

ꝙ mēoria intelligibiliū nō est sine fantasmate. ¶ Cō
tra. nō ꝑꝑ hoc negādū est memoriā esse in intellectu.
sicut nō negat̄ intelligē ī ītellectu: ⁊ tñ ſm ipz ibi nō
De. vbi. s. intelligim⁹ sine fantasmate. ¶ Aliter videt̄ ꝙ intelli
gibiliū memoramur ꝑ accñs vnde dicit ibi loquēs ꝺ
illis quare intellectus. i. partis intellectiue ſm accñs
erit supple memoria. ⁊ Dam. vbi pri⁹ intelligibilium
sicut didicim⁹ memoramur. ſhe aūt ipsoꝝ memoriā
nō hēmus. ¶ Cōtra. q̄cūq; v̄tus cognoscit actū vt est
obiecti aliq̄ mō cognoscit obiectū: ſꝫ ꝺ obꝫ. triāgulū
F hr̄e tres: vt ē verū demōstratū vel scitū: ꝓt intell̄s so/
lus cognoscē: ita ꝙ nullus sensus pōt cognoscere illū
6. nāliū p. 5. actū me speculatū fuisse triāgulū hr̄e tres. ¶ ꝑ. Aris.
a. l. quedam ꝯcedit ibi ꝙ reminiscētia soli hoī inest ⁊ ꝺ vult Auic.
vbi prius. c. 3. q꞉ ibi ē sola syllogizatio: ex ꝺ arguitur
dupl̄r: ꝓ q꞉ cognitio ꝓpria ipsi hoī vr̄ eē ipsius itell̄s.
¶ 2° efficacius: q꞉ cognitio ꝑ discursum syllogisticū
ꝑtinet ad solū intell̄m hmōi ē cognitio reminiscētie:
nā reminiscēs discurrit a q̄busdā notis ad illō qđ ali
qualr̄ decidit cuius vult recuꝑare recordationē: ⁊ lꝫ
nō fit ibi syll̄s: q꞉ semꝑ est ex ꝓmissis ad ꝯnē: ꝓcedit̄
eniꝫ ibi a ꝯriis vel a silibus vl̄ a q̄buscūq; hn̄tibus or
dinem aliquē in sentiri ad illud qđ q̄rimus: tñ nec ta
lis collatio pōt ꝯpetere virtuti sensitiue vt videt̄ eidē
aūt virtuti cōpetit discursus ⁊ cognitio terminās di/
scursum. recordari aūt terminat illū discursuꝫ. g̊ ⁊c.
¶ Cōtra istā rōnē obiicit ꝓ. q꞉ Aris. dic̄ quosdā bene
reminiscitiuos: quosdā male ꝑꝑ diuersitatē organi: g̊
reminiscitiua attribuit̄ pti sensitiue. ¶ ꝓ. ꝙ remini
scētia sit impossis adducit̄ argᵐ qđ recitat Themisti⁹
ꝓ poste². de seruo fugitiuo ꝑ qđ ꝓbat̄ ꝙ impossē sit ali
q̄d addiscere: q꞉ aut illud fuit prius scitū ⁊ ita non ad
discit̄: aut nō: ⁊ ita si occurrit itellectui nescit illud eē
qđ req̄rit: ꝺ q̄dē argᵐ ibi nō hꝫ euidētiaꝫ: q꞉ q̄cq̄d ne
cessario infert̄ ex ꝓmissis necessariis ex hoc ipso scit̄:
nec opꝫ ꝙ sciam illud qđ q̄siui scire nisi in gn̄ali: q꞉
quesiui scire q̄cq̄d potui inferre ex illis notis: ſꝫ in ꝓ
posito hꝫ difficultatē: arguit̄. n. sic: aut ille ꝑfecte obli
tus est eius qđ est. a. aut nō: si sic. si ꝑ reminiscētiam
possit redire ad memoriā eius nescit illud esse cuius
recordationem q̄siuit. ⁊ ꝑ ꝯñs nō reminiscit̄: q꞉ remi
niscens recordat̄ alicuius de nouo vt prius memora
ti ⁊ post tp̄e inter medio obliti: si nō est ꝑfecte oblit⁹.
6. nālium a. g̊ nō pōt reminisci. a. ¶ Cōfirmat̄ pᵐ mēbrum per
parte. 5. Auic. vbi prius. c. 3. desiderium recordādi in ꝑticula
ri nulli bruto inest: si eniꝫ nō memorat memorari nō
desiderat. ¶ Similiter Aris. in lib. l. vr̄ ponere mēo/
riam ꝑtinere ad virtutē fantasticā cuius inq̄t Arist. s.
ꝑtis aīe memoria sit manifestū ē q̄ñ ⁊ cuius fantasia
Lib. 2. c. 20. est: illius ēt memoria ē: ⁊ Dam. vbi prius: memoria ē
imaginatio derelicta a sensu ſm actū. ¶ Ad intell̄m
illaꝝ auctum dico sic prius dictū ē ꝙ actus recordan
di hꝫ duplex obiectum. s. primū ⁊ remotū: preteritio
G aūt q̄ñq; req̄rit̄ in vtroq; obiecto vt obiectū ē: q̄nq;
in altero tñ. sensus aūt q꞉ nō cognoscit obiectū suū:
nisi ſm aliquā dispōnē quā hꝫ dum sentit̄: iuxta illud
T. c. 35. 7. meta⁽ᶜ⁾. abeūtibus sensibilibus a sensu nō est palā
vtrū sint an nō: iō nō pōt hr̄e recordationē actus sui
vt ꝓteriti: q̄n ēt hēat obiecti sensati vt preteriti: q꞉ vt
tñ mō sic se hn̄tis sic sentiebat̄ dū māsit actus sentiē
di: intell̄s aūt nō req̄rit ꝓteritionem in vtroq; obō: ſꝫ
tñ in primo: q꞉ enim actus eius pōt eē alicuius vt ē
necessariū sic speculādi triāgulū hr̄e tres. iō actus re/
cordandi illū actū speculādi pōt hr̄e obiectū remotū
nō vt ꝓteritū: ſꝫ vt semꝑ vniformiter se hn̄s: q̄ntū g̊ ad
istā ꝯditionē respicere obiectū ꝓteritum vt preteritū
tam. s. remotū q̄ꝫ ꝓpinquū ita ꝙ vtrūq; cognoscat̄ ꝓ
cise ⁊ necessario vt ꝓteritum memoria est necessario
sensitiue: nō aūt necessario itellectiue: lꝫ sic posset eē
eius vt statiꝫ dicet̄ in solōne. ¶ Ad aliud dico ꝙ me
moria in parte sensitiua est sufficiēs ad oꝑandū sine
intellectu: vt pꝫ in brutis sed ecōuerso memoria in/
tellectiua non sufficit ad oꝑandū sine memoria sen/
sitiua: sic nec possumus sine fantasmate itelligere: iō D
nō diceret Arist. hoīem bn̄ ⁊ male memoratiuuꝫ: q꞉
intellectus eius bn̄ vel male ꝯseruet spēm alicuius ꝓ
intellecti: sed q꞉ memoria eius sensitiua que ꝯcurrit Singularis
cū intellectiua ēt ad recordationē intellectiuā est bn̄ causa.
vel male retētiua forte enim memoria intellectiua
quācūq; semꝑ ꝯseruat spēm: ſꝫ nō pōt in suum actū:
q꞉ spēs sensibilis deleta est a memoria sensitiua sine
qua illa nō sufficit ad oꝑanduꝫ ¶ Hoc ꝓbat̄ ꝓ: q꞉ re Boe. 5. ꝯs.
ceptū vr̄ esse in recipiente ꝑ modū recipiētis: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝓsa. 5. idē i
cum intellectus sit virtus immaterialis ⁊ imutabilis cōmē. ⁊ the
ab his passiōibus corꝑalibus. vr̄ ꝙ spēs eius maneat mistio. 3. de
indelebiliter. ꝑꝑ hoc enim Arist. tñ assignat labilita- anima.
teꝫ spēi in memoria sensitiua: q꞉ organū sic vel sic pa
titur vel mouet̄. ¶ Probat̄ idem 2°: q꞉ q̄ñ aliq̄s re/
miniscit̄ opꝫ ꝙ hēat aliq̄d apud se manēs per qđ illō
esse sciat cuius prius meminit ⁊ post oblitus est. vt
argᵐ ꝓcedit de seruo fugitiuo. Istud aūt manens nō
pōt poni in parte sensitiua: q꞉ illud est deletum: saltē
non remanet ꝑfecte nec sufficienter ad actū recordā
di: g̊ ꝓbabile est ꝙ illud sit spēs in intellectu manēs
perfecte: ⁊ sic recuꝑata specie in memoria sensitiua:
que aliqualr̄ decidit per collationem ad spēm intelli
gibilem manētem cognoscit̄ illud obiectū recordatū
esse illud quod fuit prius memoraliter notuꝫ: sic igi
tur quantum ad primitatem vel radicē seu sufficien
tiā ex se ad actū non solū est memoria in parte intel
lectiua: sed in sensitiua etiam in nobis.

Dico ergo quātū ad istū artᵐ. ꝙ in intel
lectiua est memoria ⁊ actus
recordādi ꝓprie dictus: supposito. n. ꝙ intell̄s nō tñ
cognoscat vlīa: qđ q̄dē veꝝ ē de intellectiōe abstracti I
ua: de q̄ loquit̄ ph̄s: q꞉ sola illa ē sciētifica: ſꝫ ēt intuiti
ue cognoscat illa q̄ sensus cognoscit: q꞉ ꝑfectior ⁊ su/
perior cognoscitiua in eodē cognoscit illō qđ īferior
⁊ ēt ꝙ cognoscit sensatiōes: ⁊ vtrūq; ꝓbat̄ ꝑ ꝺ ꝙ co/
gnoscit ꝓpōnes ꝯtingēter v̄as: ⁊ ex eis syllogizat: for/
mare aūt ꝓpōnes: ⁊ syllogizare ꝓpriū est intellectui.
Illaꝝ aūt v̄itas ē de obiectis vt itutitiue cognitis sub
rōne. s. existē sub q̄ cognoscūt̄ a sensu: sequit̄ ꝙ i itel
lectu possint inueniri oēs ꝯditiōes ꝓus dicte ꝑtinētes
ad recordari. ꝑcipe. n. pōt tp̄s ⁊ hr̄e actū post ip̄s: ⁊ sic Arti. ꝓcedē.
de ceteris: ⁊ pōt breuiter recordari cuiuscūq; obiecti
cuius pōt mēoria sensitiua recordari: q꞉ pōt illū actū
q̄ est primū obm intuitiue cognoscere q̄ñ ē: ⁊ ita re
cordari postq̄ꝫ fuit: pōt ēt recordari multoꝝ obiectoꝝ
primoꝝ: quoꝝ nō pōt sensitiua recordari: vtpote oīs
intellectiōis ⁊ volitiōis ꝓterite. Q꞉. n. taliū recordet̄
hō ꝓbat̄: q꞉ alr̄ non posset penitere de malis volitiōi
bus. nec ꝓteritā intellectionē vt ꝓteritā ꝯferre ad fu/
turā: nec ꝑ ꝯñs ex eo ꝙ ista speculatus ē ordinare se
ad speculādū alia sequētia ex istis: ⁊ breuit̄ oīa ꝺstru
untur si itellectionū ⁊ volitionū ꝓteritaꝝ ñ recorda/
mur. ¶ Istarū āt ñ ꝓt aliq̄s sensus recordari: q꞉ ñ ca
dūt ſꝺ obō alicui⁹ sensus: g̊ illa recordatio ē ꝓpa itel
lectui: ⁊ hoc rōne obiecti primi. est ēt alia ꝓpria non
solū rōne obiecti primi sed remoti: vt recordatio q̄
tēdit in necessariū vt neciuꝫ vt in obiectū remotū: cu
iusmodi est recordatio hn̄s ꝑ obiecto remoto trian/

gulum hñt tres. Nā obiectū primū recordationis.s. actus sēdens in tale obiectū nō pōt eē nisi actus par/ tis intellectiue. ¶ Sic ḡ pʒ ꝙ aliqua recordatio est ꝓ prie intellectui ex rōne vtriusq̄ obiecti actus.s.tā ꝓ/ ximi q̄ʒ remoti: aliq̄ ēt rōne obiecti primi est ita ppa ꝙ nō posset cōpetere sensui: aliq̄ ex rōne obiecti pri
K mi cōpetit intellectui: tñ pōt cōpetere sensui: vtpote si intellectus intuitiue itellexit me videre album: po stea intellectus recordat̄ me vidisse albū. hec q̄dem obiectū ꝓmū ꝗ remotū posset eē obiectum recorda tionis nō solū sēsitiue: sed ēt pōt eē obm recordatōis intellectiue: ꝗ est qñcūq̄ fit collatio ex tali recorda/ tione per discursum ad aliud syllogistice cōcludēdū alicui⁹ tñ sensitiue: vtpote supreme sensatio ꝑterita nō pōt eē obm primū nisi tñ recordatōis intellectu/ ue: vt tactū est in articulo ꝑcedēti. nulla tñ recordatio ꝑtinet ad intellm indistīcte ꝑcise abstractiue itelligēs Nulla ēt ex h̄ ꝙ ꝑtinet ad intellm req̄rit duplicē ꝑte ritionē.s.in vtroq̄ obō: nulla ēt ꝑtinet ad itellectū tā q̄ʒ ꝑmarie ꝗ radicalr sufficientē ad recordādū: ꝗ ꝓpt̄ has tres ꝯditiones vel aliquā eaꝝ intelligende sūt vl̄ exponende oēs auctēs Ap. ꝗ alioꝝ negantiū in pte i/ tellectiua memoriā. Qd̄.n.obiicit̄ ꝯ 2^am rōnē in illo articlo q̄ ꝑcedit ex actu reminiscēdi ꝑ hoc ꝙ phs po/ nit reminiscitiuos ꝗ nō reminiscitiuos ex dispōne or gani pʒ ex dictis: ꝗ spālr ex 3.ª ꝯditione. ꝗ explicatū ē sore.s. ¶ Ad illud de seruo fugitiuo est solutū si ve/ rū est ꝙ spēs itelligibilis semꝑ manet: ꝗ sensitiua ali/ qualr ꝑdita ꝑ collationē q̄dā vel visum aliaꝝ spēꝝ si/
L miliū recupat̄ ꝑfecte: tūc.n.scit̄ istud nūc recordatuʒ eē illud qd̄ prius vel post fuit recordatū ꝗ post oblitū ꝑ spēm descētē in intellm: sicut si spēs petri nisi descat in ṽtute fantastica.lʒ nūq̄ vtar illa: postea tñ occurrē te petro visui statim cognosco ipsuʒ eē petrū per col/ lationē ad hāc notitiā itrinsecā: s̄m ꝙ docet Aug. 8.
6 idē. 9. tri. c.6. de tri.c. ¶ Si aūt nihil poneret̄ remanere in tali obli uiōe ꝑ collationē ad qd̄ posset sciri illd̄ eē qd̄ remini scendo querebat̄: ñ vr̄ ꝙ in fine posset sciri illd̄ esse magis q̄ʒ de suo fugitiuo ignoto. ¶ Ad aliud ꝙ poni tur hitus fantasie saltē nō hr̄ ex h̄ nisi ꝺ memoria sen sitiua: ꝙ eñ ꝑter illā sit alia que est firmitas intellus in illo li. pʒ vbi dic̄ sciam aut sensum. cuius hitū dici mus eē memoriā.sciam ꝑ itellm: sensum ꝑ fantasia cui⁹ ꝓus dixit memoriā eē hī'ū. Jsta tñ auctoritas q̄ reret expōnē si poneret̄ memoria sensitiua distincta potentia: sed non est ad ꝓpositū h̄ de hoc discutere. ¶ Quod adducit̄ de Dam. sube ipsoꝝ memoriā nō hēmus veꝝ est vt obiectoꝝ ꝑteritoꝝ: ꝗ sic non est re cordatio eoꝝ q̄ requirit duplicē ꝑteritionē.

Ad qōnē ḡ pʒ ꝙ cum in aīa coniuncta sit aliq̄ memoria itellectiua illa re manet ēt in aīa sepata. ꝗ ꝑ ꝯñs notitia hitualis oīum
M illoꝝ que vsq̄ ad sepationē in ea māserūt: ꝗ ꝑ ꝯñs ꝑt vti illis remanētib⁹ ad actū memorandi sicut posset vti cōiūcta: qr (sicut dcm̄ ē i ꝑcedēti.q.) oēs fōme itelle ctuales ꝗ opatiōes ꝯsites q̄ poterāt hri a ꝯiūcta pote/ rūt hri a sepata: mēoria aūt sensitiua loquēdo de tota li po^a nō manet in aīa sepata: sic nec aliq̄ potētia sensi tiua. dixi aūt totali: qr etsi aīa sit illd̄ qd̄ ē fōrale i po^a sensitiua: tñ po^a sensitiua fōralr icludit formā q̄ʒdaʒ toti⁹ cōpositi ex corꝑe sic mixto: ꝗ aīa ꝑficiēte ꝓportio naliter ad actū corrñdētē tali toti: ꝗ per ꝯñs cum re/ cordari sensitiue sit totius: illd̄ non pōt cōpetere aīe sepate. ¶ Breuiter ḡ oīum eoꝝ q̄ꝝ recordat̄ coniun cta pōt recordari sepata: qr q̄rūcūq̄ fuit memoria sē sitiua eoꝝ fuit intellectiua ꝑꝑ cognitionē intuitiuam

ꝯcomitātē oēm ꝑfectā sensitiuam ꝑceptā: sʒ nō oī re cordatiōe pōt recordari separata qua potuit ꝯiūcta. ¶ Si obiciat̄ sola spēs in mēoria itellectiua non suf ficiebat i aīa ꝯiūcta ad recordādū sine aliā in memo ria sensitiua: vt est dictū in 2° ar^lo. ḡ nec mō sufficit qr non est mō ꝑfectior q̄ʒ prius. ¶ Rñsum est in pre cedenti.q. in fiñ: qr nec modo possumus vti specie i telligibili sine fantasmate: tūc aūt poterimus non ꝑ pter nouam ꝑfectionem: sed qr non est ibi ille ordo illarum potentiarum in operādo qui nunc est. — p^a huius dis/ sol. 3^am obie ctionē i cor/ pore q̄stiū.
N

Ad argumēta ꝑncipalia. ¶ Ad p^m ꝯcedo in hoīe eē me moriā sensitiuā sed ex hoc nō sequit̄ ꝙ nulla sit i eo intellectiua: non enim debet negari supiori cogniti ue qd̄ est ꝑfectionis in iferiori vñ si de⁹ posset hēre actum post tps nec hēt vnum actū stātē i eternitate posset recordari: ꝗ sic scriptura ꝯcedit eum recorda ri.in trenis: recordare dñe q̄d accidit nobis: inquan/ Ca.5. tum.s. ille act⁹ qui in se nō est post tps ꝯsiderat̄ vt co exñs priori tpi: ꝗ nunc isti: ꝗ sic quasi post tps: angeli aūt qr non oēs intellectiones hñt ꝑpetuas pñt abso/ lute recordari: fatuum est eniʒ dicere ꝙ lucifer nō re O cordat̄ se peccasse: nec boni angeli recordātur tales actus itelligibiles habuisse. vel ēt aliquos exteriores circa corpus. ¶ Ad 2^m illa auctās loquit̄ de intellu vt hʒ intellectionē scientificā: q̄lis est sola scia abstra/ ctiua: ꝗ tñ sic nō est ꝑcisa ex nā intellus: qr in illa itel/ lectione abstractiua pñt intelligi singulare. lʒ nō mō a nobis: de h̄ alibi. ¶ Si obicias potētia nō cognoscēs In 3° di.1.ꝗ singulare vt singulare ñ recordat̄: qr recordās cogno i 2° dist.2. sci aliq̄d vt h̄: ꝗ nūc: qd̄ est ꝓpriū singulari. ¶ Rñ°. exi stētis actualis ꝑ ꝯuenit nāe: vñ hec nā nō est exñs for malr qr h̄: sed ꝑ nām: illā aūt nām vt exñtē intuitiue Speculare cognoscit intellus: ꝗ ista cognitio exñtis vt exñtis suf diligenter h̄ ficit ad h̄ ꝙ ei⁹ possit eē recordatio. ¶ Cū ḡ dicis po difficile co/ tentia recordatiua cognoscit hoc vt hoc. nego tu pro gnitu. bas: cognoscit aliq̄d vt h̄ ꝗ nūc. si itelligas ꝑ nūc exñs ꝗ ꝑ hic in se pñs: ꝯcedo ꝙ cognoscit aliq̄d vt se pñtia liter exñs: ꝗ sic vltra: h̄ ꝗ nūc sunt ꝓpa singulari ita ꝙ nō pñt eē nāe nō vt singulr: lʒ eñ nō sint alicuius nisi qd̄ est in singulari singularitate itrinseca vel adiūctas tñ nō includūt formalr nec per se ꝑsuppositiue singu/ laritatē tāq̄ʒ ꝑcisam rōnē s̄m quā illa insunt. ¶ Ad Ricar. 43. 3^m dr̄ vno mō ꝙ beati recordant̄ pctā cōmissa: nec tñ di. huius. 4. est eis ad penā: sed gaudēt ꝺ misericordia diuina re ar. 7. q. 1. mittēte: ꝗ de liberatione a pena: ꝗ ꝓbat̄ hoc per illud ps. Misericordias dñi. vbi Greg. quō in eternū miſi 88. cordias dñi canūt q̄ miserie nō meminerūt. ¶ Cōtra lʒ h̄ qd̄ est deū remisisse pctm̄ petro includat petrum peccasse: tñ ista sunt simplr̄ distincta intelligibilia: nec 2^m includit p^m in esse: pʒ qñ petrus peccauit: nec per Argumētuʒ ꝯñs in intelligi: ḡ poīe est intellm petri sistere in sic subtilissimū peccasse. absq̄ hoc ꝙ ꝯsideret deū remisisse illa pctā ꝗ q̄ʒq̄ʒ ꝯtēdas ꝙ nunq̄ sit vnus actus sine alio in pe/ tro tñ saltē sunt duo obiecta ꝗ distincte intellectiōes ꝗ ēt itellectio ei⁹ qd̄ ē petrū peccasse ē prior natura: q̄ ro ḡ hāc recordationē q̄ se peccasse recordat̄: q̄s act⁹ volūtatis sequit̄: aut velle siue cōplacere: aut nolle si ue displicere aut nullus. nec placet nec displicet. si p^m petrus malus est: qr cōplacet in pctō qd̄ cōmisit. si 2^m miser est: qr nolitū euenisse qd̄ scit̄ euenisse cāt tristi tiā. ꝑ Aug. de ci. 14. c. 15. Tristitia est ex illis rebus q̄ nobis nolētib⁹ acciderūt. si neq̄ sic neq̄ sic: iteꝝ ma/ lus. si eñ viator nō pōt cōpleta deliberatiōe recorda/ ri pctm̄ suuʒ cōmissum: quin detestet̄ vel displiceat. alioq̄n peccat ad minus omittēdo: quanto magis ad

hoc tenetur btūs. ratio enī cōis magis ligat btūm q̄3 viatorē. que est pfecta dei dilectio: q̄ semp ipellit ad odiēdū illud qđ est ꝯ deū. qr actu cognoscit vel cogitat. ℂ Qđ aūt adducit de ps. ⁊ ex hoc arguit. misericordiā nō canit qui miserie nō meminit. ℂ R° ī vlī meminit miserie sed nō in pticulari: qr scit iam se eē btūm. ℂ Dico tñ q̄ posē est totalr deleri a memoria
P beati pctm̄ qđ ipse cōmisit nec ī hoc derogat btō immo videt ptinere ad btitudinē accītalē ei⁹. si. n. ino/
q. 6. cēs gaudebit de inocētia spāli gaudio vt tactū est. d. di. i. lʒ ille nō possit gaudere d̄ inocētia. qr tūc eēt ei⁹ falsū gaudiū. tñ pōt inocētia de eius memoria deleri vt de illa nō hēat aliquā māam tristitie: pōt ēt deus stā te memoria hituali pctī cōmissi pseruare btm̄ ne vnq̄3 exeat in actū ꝯsiderādi se illud ꝯmisisse: ⁊ hoc iterū sufficeret ad excludēdū occasionē ꝓximā tristitie: lʒ non remotā: nec priuatio talis notitie hitualis vel
3. thopi⁹. c. 10. actualis faceret eū in aliquo imperfectū. qr sm pħm quorūdā obliuisci vt turpiū meli⁹ est q̄3 reminisci: q̄ maxie vez est loquēdo de illo qui turpe cōmisit cui
Psā. 31 penale est reminisci: ⁊ scriptura dicit deum obliuisci pctōꝝ ⁊ ea eē tecta: qđ lʒ oporteat exponere ꝑꝑ infinitatē intellectionis diuine quā nullū cognoscibile positiuū vel ꝑuatiuū pōt subterfugere tñ q̄ realr sint abscōdita vel oblita illis q̄ ꝯmiserūt nullū incōueniēs eēt. ℂ Si hoc nō placet. qr semp remanebit in eis memoria hitualis pctōꝝ ⁊ qñq̄3 exibūt in actualē recorda//
Q tionē: tūc ad vitādū tristiti. ī dōm est vel q̄ de⁹ suspēdat cālitatē illā quā recordatio nata esset hēre respectu tristitie: ⁊ hoc q̄dē posē est sic suspēdit nālē actionē ignis respectu pueroꝝ in camino: sed tūc erit miraculū quotiens recordant q̄ nō tristent: vel si fugit miraculū opꝫ dicere q̄ cā nālis pōt ipediri ꝑ ꝯriū excellens ne causet effectū ⁊ maxime qñ ꝯriū totaliter replet capacitatē passi: ita in ꝓposito: gaudiū de obo beatifico replet totalr capacitatē bti: ⁊ iō nō est capax tristitie q̄ nata eēt cōseq̄ illā recordationē. Vincit. n. illud obm in cāndo gaudiū ꝟtutē illius recordatiōis
Cap. 18. ī cāndo tristitiā: qr sm Arist. 7. ethi. delectatio vehemēs excludit quācūq̄3 tristitiā nō solū ꝯriā: sed ēt ꝯtingentē. ℂ Cōtra. hʒ nolle respecti istius recordati. ergo nō hʒ q̄cq̄d vult. igit nō ē btūs. ex 13° de trinit. c. 5.
R ℂ R°. btūs hʒ q̄cq̄d vult de pñti vel de futuro: de ꝑterito aūt q̄cq̄d vult hoc est vel non fuisse non habet. nec hoc arguit miseriā: qr impossibile est preteritum non fuisse. Questio. IIII.

Primo quero.

Utrū btī cognoscāt oꝛones q̄s offerim⁹? Qꝫ nō. Esa. 63. Abraā nesciuit nos ⁊ isrl' ignorauit nos. ibi dicit Aug. q̄ mortui nesciūt: immo sci q̄d agant viui. ⁊ Hiero. ibi. quere in originali.
3° Reg. 8. ⁊ 2. parali. 6. ℂ P. deus solus nouit secreta cordis. oꝛo mētalis q̄ maxie est deo accepta est hmōi. ḡ ⁊c. ℂ P. nō oꝫ eos nosse nisi ad hoc vt oꝛet ꝓ nobis: sed ꝯñs est inconueniens: qr nō sunt in statu meriti: ḡ nō pñt orare: qr in oꝛone ꝑ se ꝯsistit meritū. ℂ Cōtra hoc ē vnus erroꝛ
5ª quē tangit Hiero. in epla ad vigilantium.

Hic tria sunt

vidēda. P° si btūs nāli cognitōe nouit oꝛones nostras. ℂ 2° si cognitione supnaturali. ℂ 3° si cognoscēs ꝓ nobis oꝛet. ℂ De p° est tactū in solōne. 2. q. huius di. qualiter aīa sepata pōt acquirere notitiā nō solū abstractiuā: sed ēt intuitiuā: nō solū sensibiliū sicut pōt cōiuncta: sed ēt quorūcūq̄3 intelligibiliū ꝓportio
A natoꝝ ⁊ ꝓportionalr pñtium: ꝓportionatū aūt est sibi qđcūq̄3 intellegibile creatū: ḡ oꝛonem siue vocalem quā ⁊ cōiuncta posset nosse ꝑ sensus corpis. siue mētalē q̄ tūc erit sibi ꝓportiōata: pōt tūc intuitiue nosse: si tñ imoderata distātia nō ipediat: de qua tactū ē. q. illa. 2ª. ℂ Nec valet q̄ intellus actū suū ꝓpriū hʒ occultū cuicūq̄3 creature ⁊ actū volūtatis pari rōne occultū: qr hec sūt intima creature: ⁊ ꝑ ꝯñs nihil potest ista nosse nisi qđ est intimū creature tale ē solus de⁹ qui illabit. ℂ Hoc nō ꝯcludit qr māifestū est q̄ oēm actū volūtatis mee pōt intellꝯ meus nosse: sed intellect⁹ alius pfectioꝛ creat⁹ pōt in illud obm in qđ pōt intellꝯ meus si nō ipediat determinat⁹ ordo ad alia intelligibilia: nec defect⁹ ꝓportionate pñtie. intellus
aūt sepatus eque pfectus est sicut intellus coniūctus vel pfectioꝛ: ⁊ nō determinat ex aliquo ordine ad nō cognoscēdū opationes alteri⁹ intellꝯ vel voluntatis nec pñtia reqsita necio deficit: qr pōt eē sine illapsu. alioqn enī angelus nullā posset hēre pñtiā debitam respectu alteri⁹ a se cū nulli illabat: qr h̄ repugnat creature. ℂ Qđ ergo dicis talē opationē eē itimā. ℂ R°. intimioꝛ est sibi eēntia q̄3 opatio. ⁊ tñ intellus ali⁹ sepat⁹ pōt eēntiā itelligere: nec valet. hoc est intimū inherendo: vel qđ plus est idē ī eēndo. ḡ nihil cognoscit illud intimū nisi per illapsuꝫ: imo rō vr̄ ꝑtendere ad hoc q̄ q̄si extrīseca rei magis possint cognosci ab intellu sepato q̄3 spūalia intrinseca: qđ nō est vez immo magis ꝓportionatū est obm intellui sepato eēntia rei intelligibilis. vel opatio intrinseca q̄3 aliqđ sensibile. qr intellui puro puz intelligibile est magis ꝓportionatū intelligibile: dū tñ sit finitū. ℂ Si obijcias: intellus sepatus ⁊ intellꝯ ꝯiunctus hñt idē obm p̄mū: sub subiecto aūt ꝑ intellꝯ coniuncti nō continet opatio: ḡ nec sub subiecto intellꝯ sepati: ℂ R° dcm̄ ē alibi q̄ gñalius est obm p̄ᵐ intellꝯ vt est talis po^a q̄3 obm p̄ᵐ motiuū eius ꝓ statu isto. ⁊ sub obo p̄ mō accepto ꝯtinet qđcūq̄3 ens creatū. nō aūt sub obo 2° mō ⁊ rō est. qr nūc determinate mouet a sensibilib⁹. vel ab his que abstrahunt ab his ꝑꝑ ordinē imediatū ad fantasticā virtutē que tunc non erit. ꝑ ḡ modo accipiendo obiectū primū: maioꝛ est vera ⁊ minoꝛ falsa. 2° mō minoꝛ vera ⁊ maioꝛ falsa. B

In 3° di. 1. C

De secūdo

articlo dico q̄ nō est necesse ex rōe btitudinis q̄ btūs videat oꝛones nr̄as neq̄3 regulr siue vlr in vbo: qr nō ē aliq̄d q̄si necia sequela btitudinis. neq̄3 q̄ reuelent: qr neq̄3 talis reuelatio necio sequit btitudinē: btitudo enī intellꝯ in obiectis creatis non trāscēdit q̄ditates seu illa quoꝝ eēntia visa est necia rō vidēdi: tñ qr ꝯgruū est btm̄ eē coadiutorē dei ī ꝓcurādo salutē electi eo mō quo h̄ sibi pōt ꝯpetere: ⁊ ad istud requirit si bi reuelari oꝛones nr̄as spālr que sibi offerūt: qr ille spālr innitunt meritis eius tāq̄3 mediatoris perducētis ad salutez que petit. iō ꝓbabile est q̄ deus beatis reuelat de oꝛonibus sibi vel deo in noīe ei⁹ oblatis. D

Speculatio singularis.

De tertio

articlo videt du^m: qr si ꝑuelatur eis talē petere ꝑ eos salutē aut aliq̄d ptinēs ad salutē: aut vidēt deū talē velle saluari aut nolle: aut nō velle. si velle. ḡ sciunt q̄ saluabitur. frustra ḡ orāt. si nolle non orabūt pro aliquo nolito ipsi deo. si non velle sciūt q̄ non eueniet. ḡ frustra orarēt. ℂ R°. Beatū orare ꝓ aliquo pōt intelligi vel oꝛone hituali vel actuali. ⁊ liquoꝛ h̄ tm̄ de oꝛone mētali que est desideriū oblatū deo ea intentione vt ab ipso habeat optatū. si de habituali illa est perpetua ⁊ gñalis pro oibus electis: sed de ista nō est difficultas. Si de actuali. istā hʒ aliqs sanctus spālr qñ sibi reue/ E

Argumētū curiosum. ⁊ difficile.

latur aliquē ipsum actu inuocare: qr rōnale est vt ve/
lit merita sua illi valere ad salutē: qui deū spāliter in/
Doctrina subtilissima — uocat sibi per illa merita subuenire: illa aūt orō nō re
pugnat btitudini: qr bti potest aliqs pfectionem sum
F mā adeptus velle vt per sua merita per que ad illā p
fectionē attigit alius per suā orōnē attingat: ita vt sua
merita nō sibi soli sint ppria: sed alijs de beneficio dei
acceptantis valeant: sicut posset aliqs summū gradū
adeptus in curia regis per aliq̄ obsequia velle orare
p alijs nō vt per orōnē hmōi ad maiorē gradū amici
tie attingat: sed vt merita per que attingit ad talē gra
dū alijs ad hmōi merita recurrentibus succurrant. ꝛ
hoc supposita liberalitate regis acceptātis illa nō tm̄
pro illo sed pro alijs ex liberalitate sua. qua pro mi/
nori bono retribuit non tm̄ maius bonum sed ēt plu
ra bona: dū tn̄ per nouū actū voluntatis plures illud
bonū sibi applicēt ꝛ faciant q̄si suū. ¶ Cū igit̄ arguis
btūs aut videt deū velle aut nolle. ¶ Rn̄o nullū mem
G brū oꝫ dare. ne dū de salute finali illius qui orat: sed
nec de exauditione illius orōnis quā nunc offert: nō
enī sequit̄: deus reuelat petro Joānē nūc petere. a. p
merita petri. ḡ reuelat̄ petro Joānē saluādū vel non
Punct⁹ notabilis maioribus appli/candus diffi-cultatib⁹ in q̄cunq̧ opi. theologorū. — saluandū: nec ēt sequit̄. ḡ sibi reuelat Joānē exaudiē
dū vel nō exaudiēdū in ista petitione. tn̄ esto ꝙ reue
laret̄ sibi istū exaudiēdū vel nō exaudiēdū in ista pe-
titione. nō sequit̄. ḡ frustra orat. qr sicut deus vult illū
saluare ꝛ exaudire: ita vult p determinata media vt/
pote per orōnē talis beati ipsum cōsequi: si aūt reue/
let̄ petro determinate ꝙ deus nollet illā orōnem ex
audire. petrus nō esset ibi mediator in orādo. Si vo
nō reuelat̄ sibi ꝙ velit nec ꝙ nolit petrus orat expe/
ctās vt orōnē suā conseq̄t̄ determinata reuelatio ex/
auditiōis vel saltē determinatus effectus exauditio
nis quantum ad ipsum petentem.

Ad argumēta principalia. ¶ Ad p̄/mū dico ꝙ abraam
p tpe p quo intelligit̄ illd̄ Esa. fuit in limbo: ꝛ p ꝯñs
H non beatus. Et ideo nesciuit filios suos iudeos habi
tātes in terra israel qr nec notitia nāli intuitiua que
impedit̄ per immoderatā distantiā: sicut est dictum
in illa. q. nec notitia reuelationis spālis. qr nō habuit
illā visionē in verbo quā cōcomitat̄ regulariter talis
reuelatio. non ergo concludit de beatis quibus in
verbo regulariter reuelant̄ que a deo spectant: vel tā
q̄ꝫ btitudinē eoꝝ augens vel tanq̄ꝫ ptinens ad cāli-
tatē eoꝝ respectu btitudinis alioꝝ. ¶ Ad 2^m dico ꝙ
nihil est in mente opatio. s. quecūq̧ intellectus vl̄ vo
luntatis: vel quecūq̧ ppūetas vel conditio realis hu
I ius vel istius: quin totum ita pateat angelo pportio/
naliter presenti non ipedito: vel aīe non ipedite pro
portionaliter presenti: sicut aīe cōiuncte apparet al/
bedo presens per sensus. illud ergo dictum ꝙ solus
de⁹ nouit abscōdita cordiū. verꝫ est vl̄r ꝛ ex ppria pfe
ctione: ita ꝙ impoīe est ꝙ per aliq̄d ipediens sibi la/
teat. nouit ēt vt iudex vl̄s oīum talium occultoꝝ illo
modō quo nec āgeli boni nec mali nec aīe separate
nouerunt. immo de facto beati multos tales mot⁹ n̄
nouerūt pp defectū pñtie debite. mali aūt mlta talia
etiā presentia pportionaliter non nouerant deo im
pediēte pp cuius ipedimētū nō pñt multa: que tn̄ nō
ipediti naturalr̄ possent. ¶ Ad 3^m dico ꝙ orō nra nūc
duplicem hꝫ effectum. vnum. quia meritoria oranti
immo opus valde meritorium. alium qr ex hoc ꝙ
spālr̄ dirigit̄ p alio meritoria est illi p quo offert̄. ꝛ p
K modo beati non habent orōnē. sed 2° mō nec est icō
ueniens aliquē qui iam est in termino quo ad se. per

orationē mereri alteri: sicut videmus in pollitijs vbi
rex illud qd̄ vult dare: vult tn̄ per intercessionem ali/
cuius dare alicui qui nō esset dignus statim exaudiri
ꝛ maxime vult si aliquis apud eū maxime acceptus
intercedat: qui tamen acceptus nullum gradum vl-
teriorem amicitie sibi mereret̄. ¶ Aliter posset dici
breuiter. ꝛ q̄si redit in idē ꝙ sicut ipetrat btūs alijs n̄
sibi ita causat meritū alijs ꝛ nō sibi. oratio enim sua ē
dispositio de ꝯgruo vt pp eam deus cōcedat illud qd̄
impetrat illi cui petit: ꝛ ista est meritum non istius p
se. sed pro illo cui redditur qd̄ huic merito quasi pro
premio proximo correspondet.

¶ Sed querit̄ hic de valde malis ꝛc.

Distinctio. XLVI

Equitur hic de val/de ma/lis qr in hac di. agit̄ d̄ iustitia dei ꝛ mi
sericordia ꝯcurrentibus in punitione
maloꝝ. Jdeo querunt̄ q̄tuor. ¶ Pri
mo vtrū in deo sit iustitia: ¶ 2° vtruꝫ
in deo sit misericordia: ¶ 3° an in deo distinguat̄ iu
stitia ꝛ misericordia: ¶ 4° an in punitione maloruꝫ
concurrat ex parte dei punientis iustitia cum mise/
ricordia:

Questio. I.

Ad primū arguit̄ ꝙ nō: ex 5° ethi^c. c.
ij. Dn̄i ad seruū nulla est iustitia. quia
nulla eq̄litas. ḡ multo fortius nec dei
ad creaturā vel ecōuerso. cū potissime
ille dn̄s posset dicere seruo illud. j. ad
Coꝝ. 4. Quid habes qd̄ nō accepisti a me: ¶ P̄. 10. Cap. 10.
ethi. incōueniēs est laudare dꝫ́as separas ex opatiōe
virtutū: sicut deducit de iustitia spālr̄. Et ꝯfirmat̄ per
simile. qr nō est in deo temperantia. ergo nec pari rō
ne iustitia. ¶ P̄. iustitia inclinat ad reddēdū debitū
deus nulli est debitor. ergo. ¶ Oppositū in psal. Ju 47.
stitia plena est dextera tua.

Hic primo videndū est de iustitie diffō/ne. rōnē gn̄alissimaꝫ iustitie
ponit Ans. de vitate. c. 12. ꝙ iustitia est rectitudo vo
luntatis pp se seruata. hec rō specificat̄ per iustitiā sꝫ
ꝙ de ea tractat Ar. 5. ethi. qui addit vltra hāc rōnem Cap. 3.
hoc quod est esse ad alterum. ꝛ vtroq̧ modo accipiē
do pꝫ ꝙ iustitia cōpetit deo. p̄ mō. hꝫ eniꝫ rectitudi-
nem voluntatis imo voluntatē inobliquabilē: qr pri
ma regula est: ꝛ seruata pp se. nō put seruata dicit ali
quā susceptionē vel passionē respectu alicuius seruā/
tis. sed seruata pp se. i. spōtanee pp se semp habita.
2° ēt mō pꝫ. qr pōt hr̄e rectitudinē ad alteꝝ. ꝛ ideo in
oī actione sua ad alteꝝ est rectitudo. ¶ Jsta scd̄a sub Vide Tho.
diuidit̄. qr vel est q̄si vl̄s ad alterum puta ad legisla p̄^a 2^e. q. 60.
torem ꝛ ad legē in q̄tuꝫ est regla quedā determina ar. 3.
ta a legislatore. ꝛ hec di a quibusdaꝫ iustitia legalis.
Vel est ptcularis: puta in aliq̄ particulari determina
to ptinente ad legē. rectitudo ad alterum. Et hec 2°
sbdiuidit̄. qr vel pōt eē simplr̄ ad alteꝝ vl̄ ad se quasi
ad alterum. ¶ Et 2^m mēbrum pꝫ ex eo qd̄ dictū est i Dis. 14. q. 2.
mā de pnīs ꝙ ipa est iustitia punitiua nō tātuꝫ respe
ctu alteri⁹ simplr̄. sed sui quasi alteri⁹: qr sibi vt iudi/
cio ministro concessa est punitio sui vt rei. ¶ Prima
istarum. s. legalis posset poni in deo si eēt alia lex p̄or
determinatione voluntatis sue cui legi ꝛ in h̄ legis/
latori q̄si alteri voluntaꝫ sua recte ꝯcordaret: ꝛ est q̄/
dem ista lex. de⁹ est diligēdus. sꝫ si nō debꝫ dici lex si
ne p̄n^m practicū legis. saltem est vitas practica prece/

deus oẽz determinationem volũtatis diuine. ¶ Justi
tia etiam illa pticularis ad se. q̃si ad alteruz est in ipso.
B qz volũtas sua determinat per rectitudinẽ ad volen
dũ illud qd decet suaz bonitatẽ: ⁊ hec est q̃si redditio
debiti sibiipsi. i. sue bonitati tanq̃ alteri. si tñ posset di
ci pticularis. qz aliq̃ mõ ẽ vlis. s. virtualr. ¶ Et illa duo
mẽbra. s. iustitia legalis ⁊ pticlaris ad se q̃si ad alteꝝ i
deo q̃si idẽ sũt. qz rectitudo voluntatis diuine respectu
sue bonitatis. ¶ Si aũt loq̃mur de reliq̃ iustitia que
simplr ẽ ad alteꝝ. illa diuidit in cõmutatiuã ⁊ distri
butiuã. ⁊ ita distinguit iustitia in nobis: vt pz p phz.
Cap. 5. 5. ethi. in distributiua reqrit eq̃litas pportiõis nõ q̃
titatis. in cõmutatiua fm aliq̃s eq̃litas q̃titatis: si tñ
Tho. 2a 2e pportiõis. ista exponũt ibi. ¶ Ad ppo^{m} cõmutatiua
q. 61. ar. 2. pprie respicit punitionẽ ⁊ pmiationẽ. vt. s. p meritis
Uide Ric. q̃si cõmutãdo reddat pmia. ⁊ p pctis supplicia. ¶ Di
distin. pñti ⁊ stributiua respicit q̃si nãe ⁊ pfectiões supadditas. vt
Tho. di. pñ. . s. nãe distribuat pfectio sibi pportionata. sic in nra i
q. i. re publica distributiua psonis fm grad^{9} suos pportio
nalr distribuũt bona ptinẽtia ad gradus eoꝝ. sic i hie
rarchia vniuersi nãe nobiliori a hierarcha. i. pncipe
deo distribuũt pfectiões nobiliores seu cõueniẽtes ta
li nãe. ⁊ nãe iferiori distribuũt pfectiões sibi cõueniẽ
C tes. ¶ p^{a} illaꝝ non põt simpliciter esse in deo respe
ctu creature. qz nõ põt eẽ simplr eq̃litas: sz põt eẽ ali
q̃lr fm pportionẽ sic inter dñm ⁊ seruũ. dñm. n. libera
lẽ decet retribuere mai^{9} bonũ q̃z seru^{9} possit mereri
dũ tñ sit talis pportio q sic seru^{9} facit qd suuz est. ita
dñs retribuat qd suũ est. ⁊ eodẽ mõ puniẽdo citra cõ
dignũ. ¶ Sz 2a iustitia põt h eẽ simplr. qz simplr põt
Uide Ric. dare naturis pfectiões debitas vel cõueniẽtes eis fz
infra. q. 3. gradus pficiẽtes. ¶ Sic g in gñe tota illa distĩõ iusti
tie eo mõ q põt ad deũ ptinet põt reduci ad duo mẽ
bra. vt p dicat iustitia rectitudo voluntatis in ordine
ad cõdecẽtiã volũtatis diuine, alio mõ rectitudo volũ
tatis i ordine ad exigẽtiã eius qd est i creatura. ⁊ illa
distictio põt hri ab Ans. psol. io. vbi loquẽs ad deuz
dicit. Cũ punis malos iustũ ẽ. qz illoꝝ meritis cõgruit
q̃tũ ad 2^{m} mẽbrũ. Subdit stati. Cuz parcis malis iu
D stũ est. nõ qz illoꝝ meritis sed qz tue volũtati ⁊ boni
tati cõcedẽs est: q̃tũ ad pmuz mẽbrũ. ⁊ tãta est illoꝝ
mẽbroꝝ distictio q de^{9} cõ pmã iustitiã opari non põt
Tho. in pñ nec pter eã sed pter iustitiam 2^{am} potest opari: sz nõ
ti di. q. i. ⁊. 2. vr qz nõ põt dãnare iustũ vel btũ. ¶ Si obiicit q n
põt in deo eẽ alia iustitia h ⁊ illa. qz tũc vna eẽt regla
vt pma ⁊ alia regulata: vt scda. Jn volũtate aũt diuina
nõ põt eẽ rectitudo regulata. ⁊ pbat h in nobis. nam
idẽ inclinat in finẽ ppriũ ⁊ ad ea que sunt ad finẽ vt
sunt ad finẽ. g si illud inclinãs ad finẽ eẽt simplr pfectũ
simplr pfecte iclinaret ad ea q sũt ad finẽ. sicut pz de
charitate beatoꝝ. iustitia aũt dei põt eẽ simplr pfecta
ergo preter illã nulla alia requirit in volũtate diuina.
¶ Qz etiam dicit q q̃cq̃ non põt agere pter scdam.
non vr pbabile qz q̃cq̃d nõ includit cõdictionem põt
simplr agere: ⁊ ita velle: sed non põt aliquid velle. qd
non possit recte velle. qz voluntas sua est prima regu
la. ergo quicquid non includit contradictionem põt
intelligi velle. et ita cum illa iustitia 2ª determinet
ad aliq̃d cuius oppositum nõ icludit cõdictionez põt
deus velle ⁊ recte velle ⁊ agere preter illam iustitiaz
scdam. ¶ Primum istoꝝ forte cõcederẽt aliq̃ui q nõ
est in deo duplex iustitia sed tãtuz vnica hñs tñ qua
si alium ⁊ aliũ effectũ: vtpote velle cõcorditer cõdecen
tie bonitatis sue. ⁊ velle cõcorditer exigentie creatu
re. ¶ Sed 2ª ratio videt euidenter cõcludere q ad
q̃cq̃d p^{a} iustitia inclinat iustitia 2ª iclinare põt volun
tatem diuinam cũ determinate iclinet qz per modũ
nature. nõ tñ sic inclinat quin preter eã ⁊ cõtra eã pos
sit voluntas diuina velle. ⁊ ita non erit distinctio isto
rum in hoc qd est posse agere preter eam et non pos
se agere preter eam.

Non iprobãdo distictiones dicã tñ breuius ad qd
neq̃ in deo nõ est nisi vnica iustitia re ⁊ rõne. tñ
preter illam extẽdendo iustitiã poni põt aliq̃ iustitia E
vel magis aliq̃d iustum in creaturis. ¶ Primum de
clarat qz cum iustitia pprie sit rectitudo voluntatis
quasi habituate. ⁊ per cõns quasi nãliter inclinans ad
alterum vel ad se q̃si ad alterũ ⁊ voluntas diuina nõ
hẽat rectitudinẽ inclinãtez determinate ad aliq̃d ni
si ad suam bonitatẽ q̃si ad alteꝝuz. nam ad qdcunq̃
aliud obiectum mere cõtingẽter se hẽt. ita q eque po
test in hoc ⁊ in eius oppositũ. sequit ergo q nullaz iu
stitiam hẽt nisi ad reddẽdum sue bonitati vel volun
tati qd eam cõdecet. ¶ Sic aũt habet vnuz actũ rei ⁊ a. l. etiam
rationis ad quẽ determinate inclinat illa iustitia que
est respectu sue bonitatis. sed ille act^{9} ex cõseq̃nti re
spicit multa obiecta scdaria. ⁊ eo mõ quo dictum est
in pmo lib. di. 35. q intellectus diuin^{9} preter hoc q 2. 36. ⁊ 2o ⁊ l
habet vnum obiectũ p^{m} ⁊ vnum actuz respicit multa prologo ⁊c.
obiecta scdaria. sed in hoc est dñia h ⁊ ibi. quia itelle
ctus obiecta scdaria neĉio respicit. h autez voluntas
obiecta scdaria tantũ cõtingẽter. Et ideo non solum
non depẽdet ab eis actũ h sicut nec ibi sz nec neĉio
determinat ad illa h sicut determinatur ibi. ¶ Si aũt
velimus distinguere vnum actũ re in multos rõnis
sicut ibi distinguitur vna itellectio rei in multas rõe.
vt transit super multa obiecta scdaria. dico q respe
ctu illarum non sunt q̃si distincte iustitie rõne. sed nec
vna q̃litercunq̃ distincta vel indistincta. qz habitus i
clinat per modum nãe ⁊ ita determinate ad vnuz vt
per hoc repugnet potentie habituate per habitum il
lum tẽdere in oppositum. sed ad nullũ obiectuz scda
rium ita determinate inclinat voluntas diuina per
aliq̃d in ipsa q sibi repugnet iuste inclinari ad oppo
situm illius. qz sicut sine cõdictione potest oppositum
velle. ita põt iuste velle. alioquin posset absolute vel
le ⁊ non iuste: qd est inconueniens. ⁊ hoc est qd dicit
Ans. ps. xi. Jllud solũ est iustũ quod vis. nõ iustũ qd
non vis. vt sic si poneret intellectu diuino aliquis ha
bitus itellectiuus respectu sui et aliorũ magis pos
set distingui in multos habitus ratione vt iclinat in ob
iecta scdaria q in pposito. qz ibi ad qdlibet scdariuz
determinate iclinatur itellectus. nõ sic hic volũtas.
vnde posset dici q illa vnica iustitia que nõ inclinat
determinate nisi ad p^{m} actum modificat actus scda
rios. lz nullum eoꝝ neĉio quin posset modificare op
positum. nec q̃si preuenit voluntatẽ inclinãdo eaz p
modum nãe ad aliquẽ actũ scdariũ. sed volũtas p de
terminat seipsam ad qdcunq̃ obiectũ scdariũ. ⁊ ex
hoc ille actus est modificatus ab illa p^{a} iustitia. qz
cõsonus volũtati cui adequat q̃si pro rectitudinẽ incli
nante iustitia p^{a}. ¶ 2o modo iustũ dr esse increatura
ex corrñdentia vnius creati ad aliud sicut iustum est
ex parte creature ignem esse calidum aquaz frigidã
ignem sursum ⁊ terrã deorsum: qz nã ista creata hoc
exigit tanq̃ sibi corrñdens sicut possemus dicere in
pollitiis. q esto q i solo pncipe esset iustitia. tamẽ in
rebus ordinatis esset quodãmõ iustuz. vt. s. tales res
sic disponerent ⁊ tales sic. qz hoc res ipse vt nate ce
dere in vsum ciuium exigunt. sed ad istud iustũ non
determinat iustitia diuina itrinsecaq̃ pma vt est respe

D ctu pmi actus isto mõ.: qꝛ ille act⁹ nõ respicit illud
obiectũ neq respectu actus scḋarij qꝛ vt respicit istḋ
obiectuꝫ scḋariũ nõ est illa iustitia determinate incli
nans vt dictũ est. ¶ Cõtra ista. pmo qꝛ iustitia nõ põt
Dubia subtilissima. esse in aliq̃ voluntate nisi inclinet ↄcorditer dictami
ni prudentie. ꝛ per ↄñs ↄni syllĩ practici. intellectus
aũt diuinus nõ syllogizat cum nõ discurrat. ¶ P̃. in/
tellectus diuinus prius apprehẽdit agibile q̃ volun
tas illud velit. ꝛ volũtas nõ pt discordare ab intellu
apphẽdẽte. intellꝰ aũt determinate apphendit h agi
bile. ita q nõ indifferẽter h ꝛ illud qꝛ tunc erraret. g
volũtas determinate vult h agibile. ita q nõ põt vel
le oppositũ sicut nõ põt aliq̃d iniustũ velle si recte ve
lit. ¶ P̃. si iustũ est petrũ saluari ꝛ de⁹ hoc iuste vult.
g iniustũ est petrũ dãnari: ꝛ ita si de⁹ põt h velle põt
aliq̃d iniustuꝫ velle. ¶ Ad pᵐ dico q si in nobis põt
eẽ alia ṽtus moralis vel habitus inclinãs ↄcorditer
ↄni practici syllĩ: multo magis est in nobis hitus re/
ctus appetitiuus q̃ inclinat ↄcorditer pn° p practico
I qꝛ illud pnᵐ practicũ est veri⁹ ꝛ p ↄñs rectius. iusti/
tia aũt q̃ est in deo vnica re ꝛ rõne vt dictũ est ↄcordi
ter iclinat p pn° practico. puta deus est diligẽdus. sꝫ
si stricte accipias q nõ inclinat ↄcorditer ↄni syllĩ pra
ctici. Jdõ nõ est ṽtus aliq̃ spãlis. cõcedo q illa iustitia
q̃ est in deo nõ est nisi q̃si vlis ꝛ radicalis ṽtus. a cui⁹
act⁹ rectitudine nate sunt oẽs iustitie pticulares p/
cedere lꝫ nõ nec̃io. ¶ Ad zᵐ dico q intellꝰ apphen
dit agibile anteq̃ volũtas illud velit. sed nõ apprehẽ
dit determinate hoc eẽ agẽdũ qḋ apprehẽdere dẽ di
ctare. imo vt neutrũ est offert volũtati diuine. q̃ de/
terminãte p volitionẽ suã illud eẽ agendũ intellꝰ ap
prehẽdit tñq̃ verũ illud agẽdũ. vt dictũ est in mã de
futuris contingẽtib⁹ lib. j. di. 39. ¶ Esto tñ: q intellꝰ
de aliquo ante apprehẽderet illud esse agẽdũ q̃ vo/
lũtas illud vellet. sicut apphendit de h. deus est dili/
gẽdus. non sed̃ nãli necessitate: illud apprehendit ꝛ
K volũtas nõ pt discordare. g volũtas nãli necessitate
hoc vult. qꝛ non põt discordare in obiecto. vt. s. velit
aut nolit illud qḋ ostendit volẽdũ sed in mõ tẽdẽdi
in illud obiectũ discordat. ¶ Uel magis pprie disti
guit. qꝛ intellꝰ suo mõ tẽdit in illud. s. nãliter ꝛ volũ/
tas suo mõ. s. libere. ꝛ ille potẽtie ↄcordãt q̃ semp in
idẽ obiectũ tendũt suis pprijs modis tẽdẽdi. sic fan/
tasma ꝛ intellꝰ non discordãt. lꝫ hic tẽdat in obiectũ
vt singulare. illa in obiectũ vt vle. ¶ Ad 3ᵐ dico q si
cut in istis pollitijs legislator respicit [illegible] se simplr iu/
stũ qḋ est iustũ boni publici: sm q̃d oẽ respicit alia
iusta ptialia: semp q̃dẽ in proportione ad hoc iustũ. ꝛ
iõ in quibusdã casib⁹ iustũ est non seruare leges iu/
stas respiciẽtes aliqua iusta ptialia: qñ. s. obseruatio
eap vergeret i detrimẽtũ iusti publici. s. bñ eẽ reipu
blice ita deus simplr determinat ad iustũ publicũ cõ
munitatis nõ vt cõmunitate aggregationis sicut i ci/
uitate. sed cõitate eminentis ↄtinentie qḋ est iustuꝫ
condecẽs bonitatẽ suã. oẽ aũt aliud iustũ est particu/
lare: ꝛ nunc hoc iustũ nunc illud iustũ sm q ordina
L tur vel conuenit huic iusto: dico g q potest velle pe/
trũ dãnari ꝛ iuste velle: qꝛ illud pticulare iustũ petrũ
saluari nõ nec̃io requirit ad iustũ publicũ quin oppo
sitũ eius possit ordinari ad illud idem. s. ad condecẽ/
tiã diuine bonitatis. Est eniꝫ illud finis q nullũ ens
ad finem determinate necessario requirens.

Ad argumẽta principalia. ¶ Ad pᵐ dico q nõ est ibi
eq̃litas simplr nisi ad seipsum: iõ nec iustitia simplr
nisi ad se q̃si ad alterũ: sed eq̃litas aliq̃lis põt sibi po/
ni q̃lis põt esse dñi excedẽtis valde ad seruũ excessũ.
¶ Ad aliud dicẽdũ q nõ sunt ibi virtutes sm illud
impfectõis qḋ ẽ in eis: sꝫ ablato eo qḋ est impfectio/
nis: sicut pꝫ in exẽplo adducto de tẽperãtia. illud eni
M req̃rit in nã tẽperata posse eẽ aliquã delectationẽ i/
moderatã: ꝛ h est impfectiõis: ꝛ pp hoc magis pprie
ponim⁹ ibi iustitiã q̃ tẽperãtiã: qꝛ illa nõ ita req̃rit ali
quẽ excessuꝫ in passione vel aliquã talẽ impfectionẽ
sicut req̃rit tẽperãtia. verũ tñ iustitia vt ibi est sit ṽtus
q̃tũ ad illã rõnẽ q sit distincta formalr a volũtate. ꝛ
q̃si regula ei⁹ vel tñmõ sit volũtas sub rõne pᵉ regu
le seipsaꝫ determinãtis: dubiũ est: qꝛ si zᵐ ponat ma
gis soluit rõ: qꝛ tũc nõ ẽ ibi sub rõne ṽtutis moralis.
¶ Ad 3ᵐ dico q non simplr est debitor nisi bonitati
sue vt diligat eã: creaturis aũt est debitor ex liberali
tate sua vt cõicet eis qḋ nã sua exigit: que exigẽtia in
eis ponit qḋdã iustũ q̃si scḋariũ obiectũ istius iusti/
tie: tñ sꝫ ṽitatẽ nihil est determinate iustũ ꝛ extra deũ
nisi sꝫ q̃d. s. cũ hac modificatõe q̃tũ est ex pte creatu
re sꝫ simplr iustũ tñmõ est relatũ ad pmã iustitiã: qꝛ
s. actualiter volitũ a diuina voluntate. Qõ. II.

AD secũdũ sic procedit ꝛ ar
guit q nõ. qꝛ sꝫ
Dam. li°. z. c. 13. misericordia est cõpas/
sio de malo alieno: in deo nulla est cõ/
passio: qꝛ nulla passio. g. ¶ P̃. misericors
est promptus ad tollendum miseriam alienã ꝛ cõpa
tiẽdũ sed deus nõ est prõptus ad tollẽdũ miseriã: qꝛ
cum posset omnẽ tollere oẽm tolleret. ¶ Oppositũ
in ps. patiens ꝛ multum misericors. ioz.

Respõdeo. Misericordia in nobis est
hit⁹ vel q̃litercũq dicatur
A forma q̃ nolum⁹ miseriaꝫ alteri⁹: ita q p inclinat ad
actũ nolẽdi miseriã in alio: ꝛ h vel futurã: ꝛ tũc pser/
uat ab illa si põt: vel pñtẽ ꝛ tũc releuat a miseria si pt:
ꝛ ex ↄñti post opationẽ disponit ad passionẽ. s. displi/
cẽtiã de miseria iminẽte vel pñte. ¶ Quantũ ad zᵐ
put. s. misericordia iclinat ad passionẽ illã nõ ẽ i deo
ꝛ ab illo vr̃ iponi pn̄ nomẽ misericordie exponẽdo
misericors ethi[c]. i. miserꝫ cor hñs: qꝛ ↄpatiẽs mise/
rie aliene in h hꝫ cor miserũ: h est cõicãs in miseria.
Sed q̃tũ ad istã opationẽ nolẽdi miseriã siue iminẽ
B tẽ siue pñtẽ misericordia pprie in deo est. qḋ pbat h
iminẽte. qꝛ sicut nulluꝫ bonũ euenit nisi volẽte deo:
ita nihil prohibet ne eueniat nisi deo nolente: multe
aũt miserie posẽs euenire alicui phibent ne eueniãt
g deus hꝫ nolle respectu illarũ. ¶ Cõsilr de miseria
pñte: qꝛ nulla miseria tollit nisi deo nolẽte illã inesse
multe aũt frequenter tollunt. g ꝛc. ¶ De hac miseri
cordia posset distingui sic de nolle miseriã incẽ. qꝛ si
cut distinguit Aug. i deo velle añs ꝛ ↄñs. ita posset di
C stingui in eo duplex nolle respectu miserie. ꝛ sicut sp
hꝫ velle añs respectu boni creature. ita semp hꝫ nol/
le añs respectu mali creature phibẽdi vel tollendi:
iuxta illud apli ad Thimo. vult oẽs hoies saluos fie/ i. z.
ri. sꝫ sicut nõ hꝫ semp velle ↄñs respectu boni. ita nec
nolle ↄñs respectu mali amouẽdi. pᵐ aũt nolle nõ est
misericordie sed zᵐ. ꝛ illḋ põt distigui in h q vel hꝫ
nolle respectu mali iminẽtis totalr vel ptialr. si p mõ
D dr̃ misericordia liberãs. q̃. s. excludit oẽ malũ vel im
minẽs vel iã pñs. z° mõ dr̃ misericordia parcẽs vel
mitigãs. que. s. nõ totũ malũ excludit. sed aliquã pnã
mali debiti isti sm merita sua. ¶ Utroq aũt mõ mi
sericordia est in deo qꝛ vel subuenit q̃busdã oẽm mi
seriam iminentẽ prohibendo vel pñtem releuando.
alijs autẽ partẽ miserie debitam dimittendo.

Ad argumenta. ¶ Ad pᵐ pz q̃ illa dścriptō misericordie est q̃tū ad effectū eiᵘˢ remotū vel vltimuz s. passionē ordinatā cōpatiēdi sequentē ex actōe ordinata nolendi malū primo. sed quātū ad illū effectū remotū cōcessuz est misericordiā nō eē in deo. sz tñ quātū ad primū qui est nolle miseriaz inesse. ¶ Ad 2ᵐ misericors nō infligit miseriā nisi ẜm rectā rōnē. nūc aūt recta rō aliqñ dictat miseriā aliq̃bus infligēdaz vt ẜm aliquos appareat iustitia. vt in dānatione reproborū. ⁊ iō nō infligit ille penā nec permittit nisi eo mō q̃ eam infligi statuit cum misericordia. vel cum dictamine recte rationis. Qō. III.

AD tertiū arguit̄ q̃ sic: Cassi. sup psal. 50. he due res sunt in viis dñi semp adiūcte. ⁊ loq̄t̄ de misericordia ⁊ iustitia. ¶ P̄. si nō distinguerent̄ sz eēnt idē. ḡ vtriusq̃ esset idez effectus. ꝯñtia pz. q̄ idem pnᵐ formale non hz nisi eundē effectū: sed ꝯñs est falsuz. q̄ effectus misericordie est liberare sine meritis. effectus iustitie est cōdēnare vbi non sunt merita vel saluare p meritis. ¶ Oppositū vult Aug. 11. de ciui. c. 10. Eo simplex est deᵘˢ q̃ est q̃cq̃d hz. ⁊ hoc de eo q̃ dr̄ ad se hmōi est misericordia ⁊ iustitia. ergo deus est misericordia deus est iustitia. ergo hoc est illud.

Tho. in pñti dist. q. i. ar. 2. per totum. Ric. in pñti di. ar. 2. q. 2. **Ad questionē** sustinēdo p̄mā opi. positā in pᵃ. q. dr̄ q̃ mia est q̃dā ps iustitie p̄ mō dicte q̃. s. est condecētia sue bonitati. q̄ sue bōitati ꝯdecet misereri. Sustinēdo tñ scḋaz viā pz q̃ iustitia ⁊ mia nō sunt forālr idē. q̄ iustitia respicit p p̄ obiecto bonitatē diuinā. misericordia aūt respicit aliq̃d in creatura (circumscripto et iusto qd̄ pōt esse in creatura. s. exigētia. q̄ nō est misericordia in deo vbi sic est iustū in creatura) istō aūt obiectū ⁊ illud nō respiciunt̄ prīo ad hoc ⁊ illo nisi in h ⁊ in illo sit aliqua nō idētitas formalis. cū tñ nō idētitate formalr̄ stat idētitas simplr̄ sicut dictū est di. 2. ⁊ di. 8. p̄mi. q. 4. ¶ Si aūt querit̄ ordo iustitie illo mō accepte in h ⁊ in illo. iustitia est simplr̄ p̄or misericordia cōparando ad obiecta sicut obiectū est p̄us simpliciter obiecto. ex parte aūt ipsoꝝ inter se vt sunt intrinseca deo nō hn̄t ordinē nisi eo mō quo alie perfectiones nō eedē formalr̄ ponunt̄ hr̄e ordinē p hoc q̃ vna prius diceret̄ inesse realiter: si esset ibi distinctio realis: ⁊ per consequens ẜm illā distinctionē quā habent vna est prior nunc altera. ⁊ illa prioritate possibilis iustitia est prior misericordia: ẜm illud Ans. psol. 11. ex iustitia nascitur misericordia.

pte. 2ᵃ q. pᵃ

A

B

Ad argumēta. ¶ Ad pᵐ extendit duas res ad dualitatē ẜm q̃d. ō ḡ dictū est. q. p̄dicta p̄mi. di. 8. nec opz exponere res p realitates ⁊ formalitates: q̄ sitis est distictio rei ⁊ rei sicut realitatis: ⁊ realitatis: vel formalitatis: ⁊ formalitatis. ¶ Ad 2ᵐ dr̄: q̃ misericordia ꝯnotat aliud q̃ iustitia. lz ista duo sint iter se simplr̄ eadē. ¶ Sed ꝯ hoc. ꝯnotatio illa nō req̄rit aliq̃ȝ distinctionē huiᵘˢ ab illo vt ĩn in se. sed tñmō vt ꝯcipit̄ ⁊ significat̄. q̄ ad h req̄rit̄ ꝯnotatio. argᵐ aūt req̄rit q̃ illorū iter se vt sunt cāe distinctoꝝ effectuū sit aliq̃ distinctio: nec sufficit vt vr̄ ad h dūa rōnis. q̄ res rōnis nō est illud q̃ aliq̃s effectᵘˢ realr̄ efficit̄: imo gnaliter nulla distinctio realis in effectu depēdet a relone rōnis in cā. vt pbatū est di. 13. p̄mi. Ista aūt distinctio effectuū essentialr̄ depēdet ex distinctiōe in cā. ḡ nō ē solius rōnis. ¶ Cōcedo ḡ istā rōnē q̃ sicut in deo intellectus nō est formalr̄ volūtas nec ecōuerso. lz vnū verissima idētitate sit idē alteri: ita iustitia nō ē forālr. vel q̃ditatiue idē misericordie vel ecōuerso. ⁊ ppter hāc nō idētitatē formalē pōt istud eē pnᵐ primū alicuiᵘˢ effectᵘˢ extra: cuiᵘˢ reliquū nō est pnᵐ forāle. eodē mō sicut si h ⁊ illō eēnt due res. q̄ eē pnᵐ forāle cōpetit alicui vt est tale forālr.

Ric. di. pñti ar. 2. q. 2.

C

¶ Cōtra h: eē diuinū est actualissimū. ḡ includit oēz pfectionē diuinā: nō includeret aūt si eēt distincta pfectio a pfectiōe ⁊ ab essentia. q̄ q̃ᵈcūq̃ distictū ab eo formalr̄ est ibi actualiter. ⁊ p ꝯñs vt distinctū ē ibi actu. ⁊ ita eēntia vt distincta nō includit oēz actū. ¶ P̄. si sint ibi distincte formalitates reales. ḡ distincte sunt ibi realitates. ⁊ ita disticte res. pbō pᵃ ꝯñtie. q̄ q̃libet formalitas ppria realitate est distincta. ¶ Ad pᵐ. eēntia vnitiue ꝯtinet oēm actualitatē dīne eēntie: vnitiue aūt non ꝯtinet̄ q̃ sine oī distinctōe ꝯtinet̄. q̄ vnio nō ē absq̃ oī distinctōe. Nec vnitiue cōtinent̄ q̃ simplr̄ realr̄ distincta cōtinent̄. q̄ illa multiplr̄ seu dispersiue ꝯtinentur. ḡ h vocabulū vnitiue icludit aliq̃lē distinctionē cōtētoꝝ q̃ sufficit ad vnionē. ⁊ tñ talē vnionē q̃ repugnet oī cōpōni ⁊ aggregatiōi distinctoꝝ. hoc nō pt esse nisi ponat̄ nō idētitas formalis cū idētitate reali. Ad argumētū ḡ ꝯcedo q̃ eēntia ꝯtinet oēm actualitatē. ⁊ p ꝯñs oēm formalitatē. sed nō vt formalr̄ eadē. q̄ tūc non ꝯtineret vnitiue. ¶ Et si dicas. ꝯtinet q̃tū pōt ꝯtineri. verū est q̃tuz vnū vniᵘˢ rōnis. nihil aūt vniᵘˢ rōnis pōt ꝯtinere plura nō formalr̄ eadē pfectᵘˢ q̃ vnitiue vel idētice. ¶ Ad 2ᵐ pōt dici: q̃ quot sunt ibi formalitates tot sunt ibi realitates ⁊ res. sed q̃libet pluralitas est tñ ẜm q̃d sicut ostensuz est ibi. ¶ Vel posset negari ꝯñtia plures formalitates reales. ḡ plures realitates. sicut negat̄. plures psone diuine. ḡ plures diuitates. sed pᵃ nihilo ē realior. ¶ Ad auctē in oppositū pbat verā idētitatē in deo cuiuscūq̃ ad q̃ᵈcūq̃ loquēdo de intrinsecis ipsi deo. sed ex h nō seq̄tur. ḡ q̃ᵈlibet est formalr̄ idē cuilibet. q̄ ꝙa idētitas: imo verissima que sufficit ad oīno simplex pōt stare cum non identitate formali. vt dictum est predicta. q. 4. dist. 8. primi. Qō. IIII.

Dubia subtilissima.

D

E

AD quartū sic procedit̄ arguit̄ q̃ nō. Augu. 83. q. q. 3. nullo sapiēte auctore fit hō deterior. ḡ multo magis deo auctore: cū deus sit maior oī sapiēte nō fit hō deterior. sed q̃ addit malū malo facit totū deterius sicut addens bonū bono facit totū meliᵘˢ. 3. thoᵖ. ergo ⁊c̄. ¶ P̄. Deut. 25. ẜm modū delicti erit ⁊ plagarū modus. sed delictū cuiuscūq̃z peccātis est tpale ⁊ finitū ergo ẜm iustitiā punitio cuiuscūq̃z erit talis. ergo in punitione eterna pro tpali culpa vel trāsitoria nō est iustitia. ¶ P̄. punitio iusta est ad correptionē puniti sed nullus dānatus p punitionē sui corripit̄. prīo probat̄ per Aris. i. rhetorice. ¶ P̄. Ja. 2. iudiciū sine misericordia fiet ei q̃ non fecerit misericordiā. ⁊ Augu. 118. super illud psal. prope es tu dñe. vbi non miseret̄. s. deus vindicta datur. ergo in dānatis est iustitia sine misericordia. ¶ P̄. Apoc. 18. quantum glorificauit se ⁊ in delitiis fuit tantū date ⁊c̄. ergo ibi est stricta corrñdētia pene ad culpā sine aliqua remissione. ḡ sine misericordia. ¶ Oppositū in psal. vniuerse vie 24. dñi misericordia ⁊ veritas. vbi Cassio. sup psal. 50. he due res in viis dñi semp adiuncte sunt. ¶ Et in scriptura hr̄ satis de vtroq̃z. vt iustus dñs ⁊ iustitias dilexit. ⁊ alibi non obliuiscet̄ misereri deus: nec continebit in ira sua misericordias suas.

Coph.

ps. 10.

ps. 76.

Tho.i.p.su. q.2.ar.4.ᵹ di. pri̇ti arti. 2.q.i. Utruz in oi ope diuino.

Ad istam qōnē pbabilr tenet ꝙ in oi ope diuino ꝯcurrunt misericordia ᵹ iusticia. iuxta illud psal. vniuerse vie dn̄i misericordia ᵹ veritas. ¶ Ad hoc ēt est rō. qꝛ artifex volūtate pducēs cōformiter regule sue iust⁹ ē. qꝛ iusticia reddit vnicuiqꝫ qđ sibi debet. artificiato maxime debet ꝙ cōcordet regule sue. de⁹ aūt est talis artifex respectu oīs creature. Silr misericordia ē in subueniēdo indigētie pn̄ti vt nō insit vel future q̄ iminet ne insit. Deus pducēdo quācūqꝫ creaturā sic vel sic subuēit indigēti. ergo ᵹc. ¶ Pro istis duab⁹ rōnib⁹ simul ē congruētia talis. quāto plures virtutes inclināt ad aliqđ idē opus tāto illud est pfectius. ᵹ p oppositū tāto op⁹ est vituperabilius quāto est ꝯ inclinationē vel rectitudinē pluriū virtutū. Oē opus dei vt eius ē pfectissimū. ergo est ex oi virtute quā possibile est cōcurrere in eodē ope. possibile est aūt in eodē ope cōcurrere misericordiā ᵹ iustitiā. pꝫ ex solōne pme. q. 2. ᵹ. 3. istius dist. ergo ¶ Sed pma rō que pcedit ex rōne iustitie ᵹ misericordie accipit ista valde gn̄aliter. si. n. pprie iusticia est in reddendo debitū. ᵹ artificiato nihil ē debitū nisi s͞m volūtatē artificis: sequit ꝙ in pductione eius nō ē iustitia stricte loquēdo. sed talis artifex ē deus respectu creature. qđ ergo accipit. artificiato debitū est ꝯformari sue regule. negādum est accipiēdo stricte debitū: qꝛ deus hoc nō dꝫ artificiato. Si tn̄ accipiat ꝙ hoc requirit in artifice ad hoc vt sit debite artificiatū. ex hoc nō sequit iustitia in pducēte: sꝫ tn̄ det liber artificiato ꝙ sic cōformet absqꝫ oi exigētia pura ex pte artificiati: sicut ē hic. ¶ Rō aūt de misericordia valde extēdit misericordiā ad subleuationem vel exclusionē cuiuscūqꝫ defectus: cū tn̄ misericordia non sit pprie nisi ad subleuādū vel supplēdū defectū ptinentē ad miseriā. non aūt omne defectiuum pōt esse miserū. ¶ Etiā cōgruētia illa de cōcursu virtutū includit dubiū. qꝛ nō est certū ꝙ in volūtate diuina possit esse rō alicuius virtutis. nō tn̄ non distincte re certū est. sꝫ nec formalr distincte. qꝛ voluntas ex hoc ꝙ infinita magis sufficit ad oēm rectitudinē act⁹ q̄ aliqua virtus q̄litercūqꝫ re vel rōne distincta supaddita. si tn̄ cōcedat ibi v̄tus distincta formalr a volūtate. sicut sapiētia vel alia virtus intellectualis in itellectu nō opꝫ ꝙ ꝯcursus pluriū taliū ad idē opus reqrat ad summā pfectionē operis. Esto ēt ꝙ ille rōnes ꝯcluderēt generalr de operib⁹ dei positiuis. qꝛ ibi est manifesta rectitudo ᵹ exclusio indigentie. tn̄ qꝛ in punitione maloꝝ infligit aliqđ malū ita ꝙ magis sit indigens per punitionē q̄ ante: non videt ꝙ eque concludant in proposito.

Ad questionē p͞ videdū est q̄ sit punitio maloꝝ. 2° si est a deo. 3° si cōcurrit iustitia. 4° si misericordia. ¶ De p° punitio est pceptibilis carentia boni cōuenientis in nā intellectuali. vel pceptibilis pn̄tia mali disconuenientis in eadē. bonū aūt intellectuale in genere duplex est bonū. s. cōmodi: ᵹ bonū honesti. bonū quidē vtile qđ ponit tertiū ad alterutruz illoꝝ reducit. 2ᵐ ꝙ ad ipm ordinat. ᵹ lꝫ qnqꝫ in eodē cōcurrāt rōnes boni cōmodi ᵹ honesti: vt in fruitiōe dei in pn̄a: imo gn̄aliter oē honestū sit cōmodū: lꝫ nō ecōuerso tn̄ summū cōmodū est btitudo. ᵹ esset cōmodū lꝫ per impossibile nō esset honestū. summū etiā honestū est charitas ᵹ esset honestū lꝫ per ipossibile nō esset cōmodū. ergo in nā intellectuali est duplex punitio per priuationē duplicis boni. prima vocat malū iniustitie siue culpe: ᵹ pōt dici obstinatio in pctō. scđa vocat pena

a. i. nāe itellectualis

dāni vel dānū vel dānatio. malū discōueniēs in natura mere itellectuali non pōt eē aliq̄ opatio illius nāe s͞m se accepta: qꝛ q̄libet est ꝯueniēs. oē q̄dē intelligere s͞m se acceptū ꝯuenit itellectui cōiter: ᵹ oē velle volūtati ᵹ silr oē nolle s͞m se acceptū: qꝛ ita libere hꝫ nolle sicut velle. ᵹ ēt illi cōparādo hāc potētiā operatio vnius nō est discōueniens alij. nihil ergo inuenit ibi qđ sit positiuū disconueniēs tali nāe nisi passio distincta ꝯ operationē vel opatio disconueniēs: non quidē s͞m se: sed qꝛ nolita: imo gn̄aliter oē nolitū positum in effectu causat tristitiā. h͞mōi opatio nolita est imediata cōsideratio ignis: sicut dictū est prius dist. 44. q. 2. q̄ est ꝯ imperiū volūtatis volētis libere vti intelligentia sua ad applicādū nūc ad istud obiectū nunc ad illud. determinat aūt itelligētia ꝯ istō velle ex sic intensa cōsideratōe ignis per qđ ipedit a pfecta cōsideratione alioꝝ obiectoꝝ. vt dictū est ibi. ¶ Tristitia aūt in gn̄e est ibi q̄druplex: duplex de priuatiōe boni duplicis: vna q̄dē de priuatione boni honesti siue gr̄e p culpā. tristat eniꝫ de obstinatōe sua in pctō que est pria priuatio vel saltē tristat de pctō qđ cōmisit in vita: in quo nūc sine remissiōe derelictus est. nō quidē tristat de h̄ vel illo s͞m se: qꝛ talis priuatio: sꝫ qꝛ dmeritū respectu pene dāni: hoc est tristat non qꝛ deuz offendit: sꝫ qꝛ cōmodo qđ imoderate appetit se peccando priuat: ᵹ illa tristitia pprie pōt dici pena vermis. vel tristitia ex remorsu de pctō cōmisso: non qꝛ pctm̄: sed qꝛ cā dmeritoria respectu pene dāni. Tristitiā autē de carentia boni cōmodi. s. btitudinis vel nō est nolata: vel pōt dici tristitia absortiua: qꝛ ei⁹ desideriū maxime inest nāe: ᵹ spālitet sibi sine freno iustitie derelicte eius ppetua carētia pcepta ꝯtristat totalr absorbēdo: vel noiat pena dāni: vt sic cōstructio trāsitiua. i. pena de dāno. Nā vocādo solā carentiam cōmodi penā dāni: ꝯstructio est intransitiua. ¶ Duplex est aūt tristitia de positiuo discōueniēte: vna de detentione ignis perpetua: tāqꝫ diffinitiue locantis alia de detentione intelligētie in cōsideratione imēsa ignis vt obiecti: que duo positiua. s. due detentōes sunt nolita: ᵹ iō discōueniētia nō sic ꝙ destruāt nām potētie cui insunt. sed sicut est discōueniēs graui esse sursum: ᵹ eēt sibi triste si eēt ab eo pceptū ᵹ ille due tristitie de duplici detētione pnt sic nolari pena incarceratiōis p°. pena excecatiōis 2°. vt sit ꝯstructio trāsitiua accipiēdo penā pro tristitia: ᵹ illud additū in genitiuo pro obiecto cōtristāte. sic ergo h̄emus in genere duas punitōes: p priuationē duplicis obiecti boni. ᵹ quattuor p positionē q̄druplicis tristitie: respectu quarū sunt cāe duo positiua. s. due detētiōes nolite ᵹ due priuationes ille nolite ᵹ percepte.

B

C

De secundo articulo p͞ma pena. s. culpa ꝯtinuata sine remissione que cōtinuatio pōt dici obstinatio: ipsa nō hꝫ deū pro cā positiua: sicut enim culpa qn̄ cōmittit inquantum culpa nō hꝫ cām positiuā aliquā: sic nec inquantū ꝯtinuat vt culpa est p͞a pena: iuxta illud Aug. confes. Iussisti dn̄e: ᵹ ita est: vt pena sit sibi oīs pctōr. De quo dictū est 2° lib. dist. 37. q. i. ᵹ. q. 3. Hec aūt culpa vt continuata est a deo: vt cā negatiua. s. nō remittēte: nec tn̄ est p͞a cā negatiua: sꝫ ipsa volūtas volūtarie cōtinuās est cā demeritoria ei⁹ qđ est deū nō remittere: vel saltē ipsa volūtas qn̄ cōmisit hec demeruit. lꝫ nō semp post actū illi⁹ pctī ꝯtinuet. ¶ 2ª pena licet cū sit priuatio non hꝫ cām positiuā: sed hꝫ deū tanq̄ cām negatiuā: qꝛ nō cōferentē beatitudinē. Sed ad istō nō cāre eius hꝫ aliā causam demeritoriā in sub/

D

12. Et. 30. q. vnica ᵹ. 34.

iecto.s.culpā pp quā dignus est istud cōmodū sibi nō cōferri. Duo aūt alia nolita.s.ille due detētiōes sunt a deo: qr sunt entia positiua ⁊ p ɔñs bona. Et qdē pria
E detētio ē a deo imediate saltē vt ppetua: qr lz ignis detineat spiīm quasi formalr: nō tn̄ effectiue locat eū: nec.s.effectiue determinando ipm ad istud vbi: nec phibēdo ab alio vbi: nec ipse spūs se locat saltez ppetuo. Deus igit imediate est cā illius detētionis diffinitiue perpetue. secunde detentionis scilicet intelligentie in cōsideratione intēsa ignis cā pxia.s.partialis est ignis. Deus aūt ē reliq̄ cā imediata: qr s̄m cōmunē ordinē cāū obiectū dz in agēdo in intelligentiā alicuius hr̄e causalitatē subordinatā respectu voluntatis eius. hec aūt nō subordinat voluntati ipsius spūs: imo contra eius voluntatez mouet tanq̄ imediate subordinatū voluntati diuine. Quattuor ergo iste tristitie cū sint effectus positiui sunt a deo: sz oēs mediate.s. mediante apprehensione obiecti noliti.

De tertio articulo dico q̄ cū iustitia dupliciter accipit in deo. sicut dictū est dist. ista.q. pma: tn̄ ista punitione nō tm̄ est iu
F stitia pma: q̄.s.cōdecet diuinā bonitatē sic punire: sz ēt scda: qr hec est quedā exigētia vel iusta corridentia pene ad culpā: ⁊ hoc patere pōt discurrendo p singulas punitiones p̄dictas pma quidē pena nō est inflicta: nec posset iuste infligi cū sit formalr culpa: sed est pena derelicta: sicut dicit Augu. super ps. 5. vers. 4. cū punit deus peccatores malū suū nō infert: sed suis malis: vel malos relinquit: qd intell'go de illa pria pena: q̄ est culpa derelicta siue nō remissa vel desertio peccatoris in tali culpa: ⁊ hoc sicut dictū est eē a deo in articulo p̄cedente: sic est iuste ab ipso. iuste enim derelinq̄t vel non remittit: siue qr volūtas voluntarie continue male vult: siue qr vsq̄ ad terminū vie permāsit in peccato sine penitētia: qd tamē tp̄s erat sibi precise taxatuz ad penitendū: siue tertio: qr peccauit in via vbi demeruit sic derelinqui: iustū est quidē illū qui continuat malitiā a malitia p aliūz nō liberari: nec hoc solū: sed qui potuit malitiā derelinquere ⁊ adhuc habuit tp̄s precisum sibi taxatuz: nec i tēpore illo corrigit: sed pseuerat i malo. iustū est vt tempore illo elapso deseratur illi malo. ¶ 3° etiā de quo minus videt. siquis p culpā suā se precipitat in impotētiā euadēdi nō solū a se sed etiaz a quocūq̄. nisi ab illo quē tūc offendit: iuste pōt deseri in ista impotētia: sicut siq̄s se voluntarie p̄iceret in foueaz de qua nō posset per se euadere: nec aliquo mō nisi per adiutorium alterius quē contēnit ⁊ offendit in proiiciēdo se: iuste pōt in illa fouea derelinq̄. ¶ Hec tria ad ppositū satis patēt: qr ⁊ dānatus continue est in
G aliquo malo velle: vt videt pbabiliter: ⁊ vsq̄ ad terminū vie permansit ipenitēs: ⁊ in via offendit labendo in peccatū: de quo nō pōt euadere per se nisi tantūmodo disponendo se meritorie de cōgruo: ⁊ hoc pro statu vie quē totū sine tali merito infructuose ptransit. ¶ Scda ēt pena sicut est a deo. s.negatiue qr non conferente beatitudinē: ita iuste est a deo: qr sicut bonū honestū iuste requirit vt pro ipso reddatur bonū cōmodū: ita peccatū priuās honestatē iuste requirit vt pro ipso reddatur priuatio boni cōmodi: ⁊ ista corrcredpondētia iusta priuationis cōmodi ad priuationē honesti ordinat illā culpā sicut pōt ordinari malū. absolute eniz est cōtra ordinē: ⁊ ideo non pōt manere in toto cū ordine illo qui pōt esse in toto stāte illo nisi aliq̄d adiungat qd ordo totius requirit adiungi. Exemplū putredo in mēbro simplr est contra bonū ordinem corporis q̄ si nō tollat non pōt stare melior ordo corporis qui pōt haberi illo stante nisi apponat aliq̄d aliud qd s̄m vniuersalē ordinē corporis correspōdet mēbro putrido: videlicz aliq̄d qd phibeat cōmunicationē illius mēbri ad alia mēbra talē qualis esset si nō esset putredo. pro isto Boetius. ps.4.
4. de consolatione. infeliciores sunt iprobi iniusta ipunitate dānati q̄ iusta punitione puniti: nec mirū qr in primo nullū est bonū nisi nature qd tn̄ viciatur per malū culpe. ¶ In 2° vltra bonuz nature ē aliqd bonū reformās culpā.s.iusta corridentia pene ad illā. ¶ In tertia pena satis apparet iustitia exigente: qr sicut bonis cōgruit vbi in corpore nobilissimo cir D
cūscriptiue.s.corporibus beatoz ⁊ diffinitiue angelis bonis. tamen cum libertate ad aliud vbi pro libito qr glorie est posse vti potentia sua motiua ad qdcunq̄ vbi: qr non repugnat glorie: sic iustū est reprobos locari in corpore vilissimo: qd est terra: ⁊ ad illud limitari vt priuentur potentia motiua que si possent male vterentur ppter malitiā volūtatis. ¶ In quarta ēt est iustitia: qr sicut intellectus beati determinat ad videndū nobilissimū obiectū: essentiā.s.diuinā: ⁊ cōcomitat voluntas ad fruēdū illo obiecto: stante tamē libertate cōsiderādi alia obiecta ⁊ amādi: quorū consideratio ⁊ dilectio non impedit istud bonū: sic intellectus mali determinat ad intense cōsiderandū aliqd obiectū disconueniens. qr nolitum ⁊ imperfectū: qr corporale ⁊ volūtas ad nolendū aliquid positū in esse. qd est contristatiuū ⁊ aufertur libertas considerandi ⁊ volendi alia per que considerata ⁊ volita posset illa punitio diminui: ⁊ ratio tam in beato q̄ in istis est: qr per intellectū ⁊ voluntatez p̄cise meruerant: ⁊ ille sunt nobilissime potentie nature intellectualis: in quarū per consequēs pfectiōe Z
vel impfectione precise consistit perfectio vel imperfectio talis nature. ¶ In quattuor aliis penis.s.tristitiis satis appet iustitia: qr cōsumatio pene req̄rit tristitiā. si aūt de hominib' dānatis post iudicium loco secūde detentionis ponatur ardere in igne: ⁊ in loco quarte tristitie ponat dolor in appetitu sensitiuo: tūc est ibi iustitia ex corridentia illius acerbitatis ad delectationē inordinatā quā habuit in peccato.

¶ Cōtra. mali ad malū nō videt habitudo in qua sit bonitas. ¶ P̄. saltē melius esset si primū malū tolleret q̄ si eo manēte addat aliud malū corridens sicut apparet in exemplo illo d̄ membro putrido vel simplr melius eēt corpori expulsio putredinis q̄ q̄ phiberet cōmutatio illius mēbri ad alia. ¶ Ad primuz falsi ad falsum est neccia corridentia vel qd sic mali inhonesti ad malū incōmodi est iusta corridētia. ¶ Ad 2m dr̄ q̄ vniuersuz esse melius requirit q̄ aliqua mala sint in eo qd accipit ab Aug in encħ.c. ii. Oīpotēs melius iudicauit sinere mala fieri: qr potens est de illis maiora bona elicere. ¶ Idem. c.ii. mala eminenter situata eminentius cōmēdant bona. Et istud spāliter deducit in pposito: qr sinēdo culpas ⁊ puniendo eas apparet in effectib' diuinis iustitia. que non apparet si nulla culpa fuisset: hoc dicit Aug' de ci. 21.c.12. disparit genus humanuz vt in quibusdā demōstret q̄d valeat misericors grā in ceteris aliis iusta vindicta. neq̄ eniz vtrunq̄ demonstraret in oībus. Ista etiā cōmendatio boni ex malo iuxta posito refert ad gloriā sanctoruz quibus Esaie vlt. Ingredient ⁊ videbūt cadauera hominuz ⁊ erit ad satietatē oīs carnis. Iuxta illd ps. Letabit iustus cum viderit vindictā. Et istud tractat Augu'

de ci.20.c.21. ¶ Esset ergo negãdũ q̃ meli⁹ eẽt vniuer
so malũ culpe tolli a malis: q2 tunc tollereť bonitas
K q̃ est ĩ iusta punitiõe q̃ nõ põt eẽ iusta nec bona si oĩs
culpa tollereť. nec exẽplũ illud de mẽbro putrido va
let. q2 sicut meli⁹ esset illi corpori amotio putredis
q̃ arefactio mẽbri manẽte putrefactiõe: ita melius
esset huic persone culpã suã tolli ⁊ penã q̃ istã dupli
cẽ priuationez cũ tali maxima correspondentia manere
in eo: q2 vtraq3 priuatio ⁊ est in se mala ⁊ isti mala ⁊
magis mala q̃ correspondentia huius ad illã sit isti bõa
sed alia correspondentia est magis bona vniuerso q̃ nul
lam talẽ esse in vniuerso: q2 pluralitas graduũ boni
tatis op3 ad perfectionẽ vniuersi sicut melius eẽt lu
ne habere lucem solis si posset eam habere stãte sua
natura: non tamen vniuerso: q2 tunc non essent om
nes gradus luminariũ in vniuerso. ¶ Cõtra h̃ nec
natura suprema possibilis in vniuerso facta est nec
fiet vt teneť pbabiľr: nec oẽs gradus beatitudinis
possibiles in natura beatificali erũt in regno celorũ.
Si ergo ppter perfectionẽ vniuersi non faciet deus
oẽs gradus bonitatis qui nõ solũ sunt vniuerso bo
L ni: sed in se boni ⁊ habẽtibus boni: q2 necessitas est
q̃ ppter pfectionẽ vniuersi sit ista bonitas infima q̃
est in se malũ ⁊ habenti malũ. imo ista est inferior
quacũq3 que est in se bonũ ⁊ habenti bonũ: imo me
lius eẽt oẽs tales tolli ⁊ pro eis dari bona: que eẽnt
in se bona ⁊ habẽtib⁹ bona. s. btitudines. ¶ Istud
excludit primã rõnẽ. nõ enim de malis vt videť eli
ciunť bona maiora q̃ essent ista que priuanť p ma
la. punitio enĩ ista priuatiua non est magis bona q̃
charitas vel beatitudo que priuať. ¶ Aliud qḋ tan
gitur. s. q̃ malũ cõuenienter ordinatuz eminentius
cõmendat bonũ vel qḋ cõmẽdatio bonorũ eminus
nõ requirit illud qḋ est malũ. quid enim est malum
cõuenienter ordinatũ: cũ oẽ ideo sit malũ: q2 est cõ
tra ordinem: nec simile est de diuersis coloribus in
picturis: q2 quilibet color est aliquid positiuũ imu
tatiuum visus suo modo: sed si pictor posset in vno
loco dimittere vacuũ non propter hoc esset picture
pulchrior. ¶ Aliud de manifestatione diuine insti
tie nõ videť ꝯcludere: eminẽtior est eniz actus ẽt iu
stitie premittere bonũ meritũ q̃ punire meritum
malũ: imo infima iustitia est vindicare. vñ actus ei⁹
M nunq̃ d3 esse medij electiuus sicut in ꝑmiatione ⁊
cõmutatione sed quasi cũ quadã displicẽtia ⁊ ille ac
tus volũtatis minus est pfectus: q2 ad hoc q̃ sit bo
nus d3 esse minus volũtarius. electio enim magna
vindicandi magis crudelitas est: mõ non sequiť nõ
apparet iustitia diuina in actu infimo possibili cõpe
tere iustitie. ergo nõ apparet imo eminẽtius appet
in aliis actibus eminẽtiorib⁹ iustitie. ¶ Quartuz si
militer de letitia beatorum non vř mouere: sicut. n. d3
Greg⁹ dialog. 4. Deus q2 pius est nõ pasciť crucia
tu: q2 iustus est ab iniquorum vltiõe nõ sedať. ita mul
to magis beato repugnat pasci cruciatuq3 hoc attri
buiť deo precise ppter iustitiã que iustitia quãdoq3
cõpellit iudicem ad vindicãdũ vbi alias non iudex
cõpatiť punito: sed esto q̃ mõ sint cõformes diuine
iustitie. ideo letenť de punitione malorũ sicut iude:
nõne magis letificarenť de eius glorificatiõe si bea
tificareť: patet q̃ sic: nũc enim petrus plus gaudet
de beatitudine lini q̃ de dãnatione iude. Si aũt iu
das beatificaretur letareť de glorificatione eius. si
cut nunc de beatitudine lini. ista excludendo ⁊ con
firmando rationes illas sumptas ex dictis Aug. põt
dici de quarto articulo ⁊c̃.

De quarto articulo

sicut di-
ctuz est q.2.
dist. ista misericordia liberãs totã miseriã excludit:
pcenis: sed nõ liberãs partẽ eius q̃ debeť excludit: pri
ma nõ ẽ hic sed scḋa. Ad qḋ poniť talis rõ: agẽs ⁊ pa Tho.di.pri/
tiẽs semp sibi pportionabiliter respõdẽt: ita q̃ sicut ti art.2.q.2.
se h3 agens ad actionẽ sic patiẽs ad passionẽ: que aũt so.pmã que
sunt inter se inequalia nõ hñt similẽ pportionem ad stiunculam.
alia: nisi inter se inequalia: sicut senarius ⁊ quaterna
rius q2 sunt inequales habẽt pportionẽ duplam ad
ternariũ ⁊ binariũ cõsimiliter inequales: ergo quan
dõ agẽs excedit patiẽs op3 q̃ actio excedat passionẽ.
Et hec cõclusio confirmať: q2 videmus in oĩb⁹ agẽ
tibus equiuocis q̃ patiens nõ recipit totũ effectuz.
¶ Ex hac cõclusione ad ppositũ sic dans se habet p
modũ agentis: ⁊ recipiens p modũ patiẽtis: ergo quãto
dans superexcedit recipiẽtẽ cõueniẽs est vt datio ex
cedat illã receptionẽ que est pportionata recipiẽti.
pro eodẽ aũt cõputať minus malũ ⁊ maius bonũ: vt
diciť in. 5. ethi⁹. ergo deus sicut semp dať vltra con Cap.6.
dignum ita semp infligit malum citra condignum.
¶ Cõtra illã rõnẽ arguo primo sic: si duo habeãt eã
dẽ pportionẽ ad alia duo. q̃tũ vnũ illorum excedit re
liquũ illorum tñ vnũ istorum excediť a reliquo illorum: ⁊ h̃
loquẽdo de tãtũ ⁊ quãtũ sm pportionẽ nõ sm quã
titatez. Apparet in exẽplo suo: sicut se h3 senarius in
sexquialtera pportiõe ad quaternariũ: sic ternarius
ad binariũ: sed nõ quãtũ excedit agens patiẽs tñ ex
cedit actio passionẽ: q2 in pposito agẽs vel dãs in in
finitũ excedit passum vel recipiẽs: nec tñ illa datio ẽ
vltra cõdignũ l infinitũ. ¶ Si dicas q̃ imo: q2 actio
diuina est infinita ⁊ datio quãtũ est ex parte sui: q2 ẽ
velle suũ: tunc ratio nõ est ad ppositũ: nã ex hoc non
sequiť q̃ istud agens habeat aliq̃d maius dãre extra
q̃ conueniat passo recipere: neq3 q̃ det extra aliq̃d
maius q̃ cõueniat recipienti recipere. sed tñmõ q̃
actio eius manẽs in se est qḋdã pfectius receptione
illius: ita esse in effectu nõ dareť isti nisi minimum
pportionatũ sibi. ¶ P. exẽplũ suũ est ad oppositũ:
si enim agẽtis equiuoci nõ totũ effectũ recipiat ipm
passum: ergo vel ip3 passuz vel aliud passum: ⁊ tunc
semp agens equiuoce requirit simul plura passa: vel
nullũ passum: ⁊ tũc cuz effectu in passo habebit aliũ
effectũ per se stantẽ: quorum vtrũq3 est maximũ incon
ueniens: vnde l3 possit colorari rõ loquẽdo de actiõe
faciendo hĩgã in hoc q̃ actio accipiať manẽs in ip
so deo agẽte: tamẽ loquẽdo de effectu sicut hic diẽ
passum nõ recipit totũ effectuz agentis equiuoci: est
manifeste falsuz: ⁊ ita etiã loquẽdo de actione vt est
in passo: sicut loquiť phs. 3. phy⁹. ¶ Ad rationẽ ergo I.c.xx.
vel maior est falsa vel minor: vel equiuocat pportio
nẽ: ⁊ hoc loquendo de actione prout est aliq̃d in pas
so. si eniz accipiat pportionẽ pprie ⁊ sic similẽ eẽ p
portionẽ agẽtis ad actionẽ ⁊ patientis ad passionem
falsa est hec pportio: sicut ⁊ ista: quantũ agẽns exce
dit formã ab agente tantũ patiẽs excedit formã i ip
so receptã: nec ille intellectus similis pportionis in
ter hec q̃ttuor: sequiť ex illo antecedente agens est
pportionatũ patiẽti. illa eniz sunt pportionata in h̃:
q̃ istud est actu tale quale illḋ est in potẽtia. vbi illa
duo sunt extrema vni⁹ pportionis: quõ ex h̃ põt in
ferri q̃ illa duo hñt similẽ proportionẽ ad alia duo. s.
actionẽ ⁊ passionez nisi supponendo q̃ actio sit actu
tale: quale passio est in potẽtia: qḋ est falsum. si autẽ
aliquo modo accipiat improprie pportionem in ma
iori non. s. sm excedentiam ⁊ excessum: sed aliquo

mõ alio: fm quẽ forte posset maior hr̃e apparẽtiam: sic non est illa regula vera: q̄ inequalia nõ hñt similẽ ꝓportionẽ nisi ad ineq̃lia. ℭ Dico ergo q̄ huius cõ/clusionis. s. q̄ in punitiõe est misericordia parcens: melius fundamẽtũ habet Ja. 2°. misericordia super exaltat iudiciũ: q2 sicut dictũ est in principio solutio/nis quãto ad aliqđ opus cõcurrunt plures virtutes: tanto illud est perfectius. Si ergo iudiciũ sit a iusti/tia ⁊ cũ hoc a misericordia tãto perfectius est. sic aũt est. si infligẽdo aliqđ qđ iustitia dictat infligendũ re/mittit aliquid ad quod misericordia inclinat remit/tendũ: ⁊ sic iudicium diuinũ superexaltat misericor/dia pro quãto perfectius est ex misericordia q̃ esset ex sola iustitia. ℭ Contra B. Imo magis misericordia vr̃ destruere iudiciũ iustũ: q2 sicut ex iustitia vindicã/dũ est: ita vindicandũ est ꝓportionalr̃ delicto: ergo sicut esset cõtra iustitiã nõ vindicare: ita nõ totalr̃ vin/dicare. ℭ R̃ndeo dare bonũ indebitũ nõ est contra iustitiã: q2 est liberalitatis: ⁊ actus vnius virtutis nõ repugnat alteri: sed subtrahere bonũ debitũ est con/

n tra iustitiã. nunc autẽ pari passu currũt quantũ ad iu/stitiã dare bonũ: ⁊ nõ inferre malũ: ergo inferre ma/lum vltra debitũ est contra iustitiam: q2 subtrahere bonũ debitũ: sed inferre malũ citra debitũ nõ est cõ/tra iustitiã: sicut nec dare bonũ indebitũ. ℭ Contra hoc adhuc stat rõ. q2 tunc non esset contra iustitiam nullum malũ inferre: sicut nec maximũ bonũ inde/bite dare. ℭ Confirmat. q2 huic culpe intense in tri/bus gradibus fm strictam iustitiã corrñdet pena ha/bẽs tres partes. a. b. c. cũ iustitia stat q̄. c. nõ infligat ex datis: ex hoc sequit primo q̄ pari rõne cũ iustitia staret q̄. b. nõ infligeret: q2 nõ magis necessario di/ctat. b. infligendũ q̃. c. ⁊ ita de. a. ℭ Scđo sequit. q̄ iustitia permittit vnũ gradũ in peccato esse ipunitũ punitione ꝓpria. g̃ pari rõne põt permittere aliũ gra/dũ ipunitũ: ⁊ ita totum. ℭ Responsionẽ quere.

R̃nsio ℭ Dicẽdũ est q̄ iustitia latitudinẽ graduũ suorũ hz extra quã si deus puniret iustitia nõ vteret. iõ lz pos/sit dimittere vnũ gradũ pene vel duos: non tñ seq̃t igitur quẽlibet: q2 tũc exiret latitudinẽ illã ad iusti/tiã requisitã: ⁊ sic patet ad ista duo argumenta r̃nsio. ℭ Posset etiam aliter dici q̄ si dimitteret non face/ret contra iustitiam absolute consideratã. q2 q̄cquid faceret iuste faceret. cum eius volũtas sit ipsa iusti/tia: ⁊ ista fm iustitiam faceret licet nõ ordinatã. pri/ma solutio elicitur ex dist. 18. huius quarti. scđa autẽ

alior. ex presenti distinctione.

Ad argumẽta

pñcipalia. ℭ Ad pri/mũ Aug. loquitur de malo culpe non pene: q2 deus est bene iudex malo/rũ. Deut. 23. Mihi vindictã ⁊c̃. ℭ Contra saltẽ pro/batio Aug. stat: q2 nullo sapiẽte auctore fit homo de/terior: nec ergo multo magis deo auctore fit hõ dete/rior: sicut ipse arguit: sed per punitionẽ fit homo de/terior: q2 addit malo malum. ℭ R̃ndeo stante prio

o malo scđm malũ additum lz fit deterius isti. non tñ simplr̃: q2 non in cõparatione ad vniuersũ: cuius or/do requirit malum istud manens per malum aliud

Ca. 9. ordinari. Exemplũ melius fuisset ceco nato de quo Joãnes loquit a principio vidisse: non tñ melius in ordine ad manifestationẽ diuine sapientie ⁊ bonita/tis. cum ergo accipitur nullo sapiẽte auctore fit ho/mo deterior: vel exponendũ est de malo culpe: vel si simpliciter de malo: diceret q̄ ille per penam addi/tam non fit simpliciter deterior: lz multiplicius ha/beat malum: q2 ꝓportio mali secundi ad malũ pmũ in eo iusta est. ℭ Ad scđm dr̃ q̄ si malus ꝑpetuo vi/xisset perpetuo peccasset: ⁊ iõ ꝑpetuo punitur: q2 per/petuo peccauit in voluntate: ⁊ est ratio Greg. moral. ℭ Cõtra. aliquis peccat cũ proposito penitẽdi: ergo nec explicite nec implicite in voto perpetuo peccat. ℭ R̃ndeo. exponit se perpetuitati peccati: sicut dctñ est in solutione de proiciẽte se in foueã. Et hoc ma/xime permanẽdo toto tempore vite sine penitentia. ℭ Alius est modus dicẽdi qui videt esse Aug. 21. d ciui. c. ii. vbi videtur dicere q̄ nõ requirit iustitia pe/nam infligi perpetuã ad hoc vt sit sufficiẽs culpe: sed ideo est perpetua. q2 ꝑsona perpetuo ⁊ perpetuo ma/net in culpa. ait enim. Qđ est de illa ciuitate mortali homines supplicio prime mortis. hoc est de illa ciui/tate imortali homines supplicio scđe mortis auser/re. ℭ Et paulo ante de penis quibusdã in isto ciuita/te inflictis: nõne inq̃t pro huius vite mõ similia vidẽ/tur penis eternis: iõ quippe eterna esse nõ pñt. quia nec ipsa vita que his plectit porrigitur in eternum. ℭ Vult dicere: q̄ aliqua culpa talis est: que nõ me/ret totalẽ exclusionẽ a ciuilitate. ⁊ hec est tẽporalis. respectu autẽ vite ciuilis aliqua tãta ẽ que meret to/talẽ exclusionẽ ab illa vita ciuili. ⁊ illi⁹ intẽsio corrñ/det culpe. extensio autẽ accidit. s. q̄ sit finita. q2 vita finita. sic in proposito culpa mortalis meret totalẽ exclusionẽ ab illa ciuitate superna. sed ideo precise perpetua est. q2 vita cum culpa est perpetua. ℭ Pro

p hoc vr̃ rõ: q2 possibile esset deo fm ẽi strictũ rigorem iustitie taxare penã intẽsã fm q̄ sufficiẽter respon/deret culpe ⁊ si natura esset statim annihilanda. er/

q go q̄ pena eterna sic infligitur non est: quia eterni/tas sit per se de ratione pene inquantũ equaliter pu/

nitiua: sed accidit propter eternitatem persone puni/te ⁊ culpe remanentis. ⁊ istud magis saluat quomo/do fm modum delicti erit ⁊ plagarũ modus loquẽ/do de intensione que per se requirit in pena. exten/sio infinita sibi accidit ex causis predictis. ℭ Ad aliđ dico: q̄ sicut medicina est duplex. curatiua ⁊ preser/uatiua: sic pena dupliciter est medicina corrigibili in/fligitur vt curet. incorrigibili vt preseruet nõ ipsum sed alios: q2 ad bonum cõmunitatis est q̄ determi/nent per legislatorem alique pene: ⁊ q̄ iste infligan/tur delinquẽtibus. ⁊ non tñ in determinatione sed etiam in inflictiõe sunt medicine preseruatiue illis qui sunt in statu preseruationis. q̄ aũt punitio neu/tro modo sit medicina nõ repugnat iustitie: pz l pe/nis ciuilibus determiatis pro magnis culpis. ℭ Ad aliud dico q̄ Jacobus intelligit de misericordia li/berante. ⁊ sic Augustinus. ℭ Ad aliud. tantũ ⁊ quã/tum non nominant equalitatem quantitatis. sed ꝓ/portionis hoc est q̄ qui plus se inordinate glorifica/uit q̃ alius ille fm proportionem similem plus alio puniatur: sicut licet premium excedat meritum qui plus alio meruerit plus ꝓportionaliter premiatur: quod nobis concedat ⁊c̃.

ℭ Solet et queri qualiter dabitur iu/dicii sñia ⁊c. Dist. XLVII.

Circa istam distinctiõez quero prio. Utrum vniuersale iudicium sit futu/rum: q̄ non. Jo. 12. Nunc iudicium est mundi. ℭ P̃. Naũ primo. Nõ pu/niet dominus bis in idipsum. ℭ Itẽ Augustinus ad hesitiũ: in quo quem inuenerit vlti/mus eius dies in eo iueniet eũ vltimus seculi dies.

Tho. di. pñ/ti ar. j. q. 3. in solu. pnci.

Lib. 34. c. 3. sup illđ iob. 4. Estima/bit abyssum ⁊c̃.

Deut. 25.

Qõ. I.

In eplã de die iudicij.

Ex his oībus cū hac addita iudiciū vniuscuiusq; est
qñ morit̄ sequit̄ ꝙ nullū aliud iudicium expectet̄.
¶ Hoc ēt probat rōne: qꝛ snia non demandat̄ execu
tiōi nisi post iudiciū. qꝛ frustra sequeret̄ iudiciū post
executionē snie. sed dānati erunt dānati ante diē iu/
dicij: ⁊ beati beati. ergo executio fieret ante iudiciū
illius snie que tunc esset ferēda. ḡ tūc fieret frustra iu
Primo dicium. ¶ ꝑ. in psal. non resurgūt impij in iudicio.
¶ ꝑ Matth. 19. dicit christus aplīs. Sedebitis sup
sedes duodecī iudicātes duodecī tribus israel. er
go aplī non iudicabunt̄. Et pro hoc est Greg. moral.
26. ⁊ ponit̄ in littera di. 47. ꝙ in iudicio erunt quat
tuor ordines. vnus illoꝝ qui iudicabūt ⁊ non iudica
Ca. 20. sup il lud iob. 36. iudiciū pau/ pib⁹ tribuit. bunt̄. ¶ Oppositū Aug. 20. de ciui. dei. c. 21. loquēs
de fine libri Esaie pmittit inde ipse ꝓpheta fines ec/
cleste ad quos p vltimū iudiciū facta beatoꝝ maloꝝ
ꝙ discretione veniet: vbi pertractat diffuse illa ῡba
Esaie vlti. veniet omnis caro in conspectu meo ado
rare in hierusalē ⁊ egredient̄ ⁊ videbunt membra
hominum. qui preuaricati sunt in me. vtens transla
tione. 70ᵃ interpretū qua ⁊ cōmuniter vtitur. ⁊ in
fine subdit: in bonis caro. i malis mēbra vel caduce
ra nominant̄: profecto post resurrectionē carnis cu
ius fides his rerū vocabulis omnino firmatur illō
quo boni ⁊ mali suis finibus dirimentur futurum es
se iudicium declaratur.

Respondeo. Iudiciū generalr̄ acci/
pit̄ p quacūq; certa no/
ticia ⁊ illo mō sensus ēt distincte apprehēdens obie
A ctū vel distinguēs obiectū ab obiecto vbi reqrit̄ for/
T. cō. 145. ⁊ inde. te magis distincta apprehēsio dr̄ iudiciū. Vñ 2° de
aīa dicit̄ sensus cōis iudicare de sensibilib⁹ diuerso
rū sensuū. Alio mō iudiciū dicit̄ certa apprehēsio in
tellectualis ēt quecunq;: ⁊ hoc mō diffinitiua cogni/
tio de aliquo pōt dici iudiciū de veritate illius iuxta
Cap. 3. illud primi ethi⁹. vnusquisq; bene iudicat q̄ cogno/
scit ⁊ hic est bonus iudex. ¶ Adhuc magis ꝓprie dr̄
de vero aliquo cōplexo: qꝛ fm Augᵐ. 3. de lib. arbi.
nullus iudicat de regulis eternis: sꝫ fm eas ꝺ alijs:
ergo iudiciū est certa apprehensio ꝺ aliquo p aliud.
oē verū complexū apprehendit̄ esse verū per aliud.
qꝛ si est imediatū adhuc iudicat̄ verū per rōnes ter/
T. c. 6. minoꝝ: fm phm primo posterioꝝ: principia cogno
scimus inq̄tū terminos cognoscim⁹. ¶ Adhuc ma
gis ꝓprie dicit̄ de vero cōplexo qꝺ est cōclusio: qꝛ ꝺ
ꝯclusione iudicat̄ ne dū per terminos: sed per princi
pia. ¶ Adhuc magis specialr̄ dicit̄ de ꝯclusione pra
B ctica q̄ speculatiua qꝛ iudiciū est dictamen intellꝰ
practici cōsonū iustitie. iustitia aūt nō respicit specu/
labilia sed operabilia. ¶ Adhuc specialius cū lex nō
tm̄ determinet agēda ⁊ fugiēda: sed determinat red/
dēda ꝓmia bene meritis: ⁊ supplicia male meritis.
vt ex amore premioꝝ alliciant̄ ad bene agēdū: ⁊ ex
timore penaꝝ vel suppliciorū retrahant̄ a male agē
do: magis proprie iudiciū accipit̄ determinatio cer/
ta de premijs vel supplicijs reddēdis q̄ de alijs vi/
tatib⁹ practicis illas aūt veritates lꝫ quilibet possit
ex principijs practicis elicere: ⁊ sic quasi ratiocinan/
do iudicare: tm̄ adhuc strictius iudiciū accipit̄ prout
Ca. si a nō cō pe. l. j. 2. ⁊ vl ti. idē de re. iu. in. 6. pertinet ad habētē auctoritatē determinādi: iuxta il
lud: extra de sentētijs. snia a non suo iudice lata nul/
la est: ergo ꝯpletissima rō iudicij stat in hoc ꝙ est cō
pleta determinatio ⁊ auctētica reddēdi alicui fꝫ me
C rita sua: cōpleta inquā qꝛ includit determinationē
firmā intellectus ⁊ determinationē volūtatis effica
cē: hoc est voluntatis potētis ⁊ intēdentis fm deter/
minationē intellect⁹ retribuere: ⁊ hoc ē qꝺ specifica
tur p illud auctētica: qꝛ per hoc intelligit̄ ꝙ sit illius
qui fm volūtatē suā efficacē pōt determinationē in/
tellect⁹ ⁊ determinationē volūtatis ꝑducere ad effe
ctū. ¶ Ex hoc appet diuisio iudicij in genere i appro
batiuum ⁊ condēnatiuū. nā iudici possunt esse ma/ D
nifesta aliqua ex q̄bus sequit̄ in particulari illū esse
premiandū. puta qꝛ bene meruit. vel puniendū qꝛ
male meruit. ⁊ prima sententia est approbatiua: 2ᵃ
cōdēnatiua. iuxta ista q̄ꝗ; in nobis ferunt̄ due alie
sentētie: puta si pro aliquo ꝓponantur digna merito
⁊ iudex inueniat proposita nō esse vera: sequitur sen
tentia repulsiua a premio. Similr̄ si cōtra aliquē pro
ponant̄ aliqua digna supplicio ⁊ inueniant̄ non esse
vera. sequit̄ snia absolutiua seu absoluēs: puta talem
coram nobis accusatum pronunciamus innocentē.

De secundo dico ꝙ ꝓprie accipiēdo
iudiciū ⁊ fm vtrūq; mē E
brū diuisionis erit iudiciū gnāle. ad qꝺ nō pōt habe/
ri demonstratio: qꝛ minus notū ē q̄ resurrectio: ⁊ tñ dist. 43.
(vt dictū est supra) resurrectio demonstrari non pōt.
¶ Sed ponunt̄ ad istud q̄ttuor ꝯgruētie. pᵃ talis qꝛ
ꝯgruū est finalr̄ separi oēs malos ab oībus bonis. nō
enim malus cōicat cū bono nisi vel ad hoc vt malus
corrigat̄: vel vt bonus p eū exerceat̄: fm illud Aug. 54.
sup psal. nūc autē veniet finalis ꝺterminatio vbi nec
vltra boni exerceant̄ nec mali corrigant̄: ergo ꝯgruū
est ferri finalr̄ generalē sniaꝫ: ḡ ⁊ generale iudicium
vt separatio illa gnālis appeat iusta. ¶ 2ᵃ cōgruentia:
qꝛ in secretis iudicijs q̄ fiunt circa singulas ꝑsonas
lꝫ sit iustitie: non tñ oībus manifesta. Rōnabile est ḡ
ꝙ deus habeat aliqꝺ iudiciū generale in quo ma/
nifestet̄ snia vel iustitia quā exercuit in iudicijs parti
cularibus. ¶ 3ᵃ cōgruētia: sicut res sunt a ꝑ efficiēte
ita reducunt̄ in pᵐ vt in finē: sed preter spāles exitus
rerū a deo p illā opationē de qua dicit saluator Io.
pater meus vsq; mō operat̄ ⁊ ego operor. fuit vnus Cap. 5.
exitus vlis in prima rerū creatione: ergo a simili pre
ter singulares reductiones cōgruit esse vnā finalē re
ductionē in finē suū. ⁊ p ꝯñs ad hec vnā finalem sen
tētiā discretiuā: qꝛ mali nō reducunt̄. ¶ 4ᵃ ⁊ est me/
lior: qꝛ pter hoc ꝙ vnusquisq; ascribat̄ regno vl car
ceri tota multitudo ꝓmissa ad regnū dꝫ aliqn̄ deter/
minari ad possidēdū illud: ⁊ tota alia multitudo reli
qui carceri. vt sic sit sequestratio duarū familiarum
seu duarū ciuitatū: sicut tractat Aug. per totū de ci/
ui. dei lꝫ ergo singulariter nūc iste nunc ille ascribat̄
regno. nunc iste nunc ille carceri: tamē congruū est
esse aliqꝺ iudicium generale per qꝺ tota multitudo
preuisa ad regnum mittatur in possessionē regni: ⁊
tota alia relinquatur carceri.

De tertio In illo iudicio aliq̄d erit ꝓuiū
videlꝫ innotescētia meritorū F
vel demeritorū propter que feret̄ sententia talis vel
talis: ⁊ aliud completiuum. s. latio sententie ⁊ execu
tio illi⁹ licet possint distingui latio ⁊ executio. ¶ Pri
mum dubium est. an fiat in tēpore vel instanti: ⁊ si in
tempore breui vel nō breui: possibile quidem est ꝙ
merita singulorum omnia singulis inotescant. ita ꝙ
sit miraculū ex parte ostensionis tñ si dimittat̄ vnus
quisq; intellectus suo mō intelligendi naturali: tunc
in tali ostensione requireret̄ magnū tempus ad in/
telligendū merita successiue primo istius. secūdo il/
lius. ⁊ sic de singulis. ¶ 2° possibile est ꝙ vnicuiq;
manifestent̄ merita vel demerita propria in speciali
⁊ merita vel demerita alioꝝ: in gnāli: ⁊ hoc duplr̄

vel sic ꝙ singulas psonas cōsideret. tū hanc vt iustaꝫ
ꝛ premiandaꝫ ppter merita eius in gnāli concepta:
ꝛ illā vt iniustā ꝛ puniēdā ppter demerita eius con/
cepta in gnāli: vel alio mō non singulas psonas con/
cipiendo in spāli: ꝛ merita eoꝝ in gnāli: sed tā perso/
nas ꝙ̄ merita in gnāli: vtpote cōcipiēdo oēs relictos
in terra esse reprobos ꝛ iuste cōdēnandos: oēs autēꝫ
raptos christo obuiā in nubib⁹ esse iustos ꝛ p̄mian/
dos: ꝛ illoꝝ premiū requireret magnā successionē: qꝛ
consideratio singillatim singularū personaꝝ: lꝫ sine
cōsideratione singulorū meritorū non posset fieri su
bito a cōi intellectu creato sine miraculo. ℭ 3° mō ī
B generali: vel 4° in spāli posē esset p potētiā diuinā nō
tantū manifestantē: sed creantē actū vel actus cogno
scendi ꝛ intellectiones distinctas olum meritoꝝ: ꝛ B
olum personaꝝ simul in quocūqꝫ intellectu: qꝛ que/
cūqꝫ non repugnāt formalr: ꝛ pñt successiue recipi ī ali
quo absoluta potētia diuina pñt simul recipi ī eodē.
Et si istud vltimū ponat̄ tūc illud p̄ambulū non opꝫ
esse nisi in instāti sequēs. s. ipsa snīa lata si pferat̄ voca
liter erit in tpe. si tñ mētalr poterit esse in instāti: nō
tñ quātū ad xp̄m proferentē. sed ēt q̄ntū ad illos pro
quib⁹ vel ꝯ quos snīa pferet̄: qꝛ posset facere eos in
instāti ꝯcipere sniam talē vel talem. ℭ De 4° si erit
D ibi disceptatio vocalis vel platio snīe vocalis erit in
tpe. si aūt erit in instāti opꝫ ꝙ vtrūqꝫ sit tñ mētale ꝛ
Matth. 25. eius possibilitas iā dicta est: vel qd̄ magis vr̄ cōsona/
Ni. de li. sup re euangelio ꝙ disceptatio erit vocalis ꝛ platio snīe
3. ioelis ꝛ q̄r siue illa disceptatio manifestet̄ singulis subito vel in
tū. ad thes. 1. paruo tpe vel in magno. ℭ De loco aūt dicūt aliq̄ ꝙ
eple. erit in valle iosaphat fm̄ illud Joelis. 3. Adducā oēs
Th. pñti di. gētes in vallē iosaphat. Sed plane vult apls p̄ª thes.
or. 2. q. 2. 4. Qꝛ boni rapient̄ obuiā xp̄o in aere: mali relinquē
tur in terra: ꝛ boni nō erūt in valle iosaphat mali for
te erunt ibi vel in circuitu in tāto loco quantus pote
rit eos capere. forte etiā coniicitur ab aliquo ꝙ iudex
descendet inferius in aere: in quo fuit ī trāsfiguratio
ne: vel in quo transfiguratus est corā apostolis ī qua
transfiguratione ostendit signū glorie future.

Ad primum arm̄ sequit̄ ibi: nūc prin/
ceps mundi hui⁹ eiiciet̄
foras. pnceps. s. diabol⁹ q̄ vsqꝫ ad aduētū xp̄i pncipa/
bat̄ mūdo: lꝫ tyrānice. ergo iudiciū mūdi qd̄ nūc est
qñ xp̄s erat ad illā eiectionē: qꝛ sentētiabat̄ ipꝫ expel
lēdū p passionē xp̄i. ℭ Ad 2m̄ de nouū: ꝛ silr ad Aug. ꝛ
ad rōnē sequētē dico ꝙ vnusqsqꝫ īquātū psona pua
I ta iudicat̄ ꝛ finalr. qñ est in termino vie sibi p̄fixe: sꝫ
inquātū est pars familie deputate pro aula vel fami/
lie deputate pro carcere iudicabit̄ cū aliis iudicio fi/
nali. Et pideꝫ apparet ad dictū Grego. de. 4. ordini
bus in iudicio. pfecti q̄dē quātū ad disceptationē p̄/
cedentē sniaꝫ non iudicabunt̄. sed nec ipsi nec alii iu
dicio ptinēte ad eos vt priuatas psonas: sed in eo ꝙ
Matth. 25. dr̄. venite bn̄dicti pr̄is mei pcipite regnū. oēs filii re
gni iudicabūt̄ iudicio gnāli vt heredes illius regni.
Silr infideles quātū ad disceptationē preuiā nō iu/
dicabunt̄ iudicio gnāli. sꝫ ī illo: Ite maledicti ꝛc̄. Et
ipsi alii q̄bus plata est disceptatio iudicabunt̄ in cōi
vt mēbra carceris: ꝛ tūc accrescet aliqd̄ gaudiuꝫ vni
cuiqꝫ electo vltra illud qd̄ hn̄t in iudicio pticulari: qꝛ
quilibet gaudebit de integritate sue ciuitatis. ꝛ accre
K scet aliqd̄ suppliciū cuilibet dānato vltra supplicium
partiale sibi taxatū. qꝛ integritas vel repletio carce/
2. 7. ris. vnūquēqꝫ incarceratū angustat. ℭ Ad illud ps.
Nō resurgent. veꝝ est ad vitaꝫ iuxta illud Machab.
dictū ē de antiocho. sibi aūt resurrectio ad vitam nō
erit. Et hoc apparet ex eo qd̄ subdit̄: neqꝫ pctōres in
cōsilio iustoꝝ. i. de iustis consiliū siue accipiat̄ ibi iu/
stoꝝ. i. de iustis cōsiliū ꝙ pp̄etue bn̄ficent̄ est dei. si/
ue consiliū iustoꝝ quo. s. consulunt cōsiliū iustoꝝ est
in oībus voluntati diuine concordare: ꝛ in illā cōcor
diam impii non resurgunt. Questio. II.

SEcundo quero.
Utrū mūdus sit purgandus p ignē: Qꝛ
nō. qꝛ tūc idē purgaret se qd̄ est incōue/
niens. ℭ Oppositū in psal. Ignis ante 96.
ipsum precedet: ꝛ adducitur in littera.

Respōdeo. Illa conflagratio vel purga
tio p cōflagrationē q̄ p̄dicit̄
in multis auctib⁹. ꝛ p̄cipue 2ª petri. 3. Celi ardentes
soluētur. elemēta vō ignis ardore tabescēt ꝛc̄. multi- A
pliciter est polis deo: qꝛ oī mō q̄ nō includit ꝯdictio/
nē: sꝫ q̄s modus sit magis ꝯsonus nāe partiū vniuer
si indagamus. ℭ Pōt eē ꝙ aliq̄s ignis fit d̄ nouo crea
tus ꝛ magne vel parue q̄ntitatis. ꝛ p̄t esse ꝙ sit simul
in aliqua tota latitudine ꝛ spissitudine circa terraꝫ: ꝛ
nō vbiqꝫ nisi p motū circa terrā. ꝛ silr pōt esse vtrun/
qꝫ illoꝝ. primū ꝙ ignis sit gnātus. 2m̄ ꝙ sit in aliqua
determinata pte sup terrā ꝛ nō vbiqꝫ nisi p motū cir
ca terrā. ℭ De his ergo duob⁹. s. pductōe illi⁹ ignis:
ꝛ loco pductiōis vel cōseruatiōis siue cōtinuatiōis
inq̄rat̄. ℭ De p̄ si ponat̄ creatus opꝫ ponere ꝙ tātū/
dem de alio corpore corruptibili annihiletur vel ꝙ
in tota suba corporea corruptibili fiat cōdēsatio cor/
respōdēs quātitati illius ignis creati: vel opꝫ ponere
ꝙ ille ignis creatus sit simul cū alio corpe. Si ēt po/
nat̄ gnāt⁹ ꝛ p ꝯñs ex alio corpore grossiori: qꝛ ignis
est subtilissimū corpus inter corpora corruptibilia:
opꝫ dicere ꝙ aliud corpus corruptibile in tātū cōdē
set̄ quātū istud est rari⁹ corpe ex quo gnātur: vel ꝙ
pportionabilr isti quātitati ecōuerso corp⁹ rari⁹ con
uertat̄ in densius. Si g̃ generaret̄ ex aere oporteret
vel ꝙ aer in aquā ꝯuerteret̄ vel aqua in terrā in tan
ta pportione q̄ corrñdet locatiōi illius ignis geniti.
pꝫ in exēplo. Esto. n. ꝙ tota spera aeris diuidatur in
decē ptes. ex vna illaꝝ generat̄ ignis: ꝛ hꝫ decē par/
tes: quarū quelibet est eq̄lis illi ex qua generet̄ tot⁹
ignis. Tunc quero nouē ptes aeris q̄ remanēt vbi ha
bebūt locū: vel opꝫ duo corpa esse simul: vel opꝫ il/
los cōdensari vel alia corpora circūstātia vsqꝫ ad nō
repletionē loci nouē ptiū. Si autēꝫ hoc fiat per con/
uersionē iterū nouē ptiū in aquā hēbit̄ locatio ignis
geniti: ꝛ si nō fiat ꝯdēsatio alicuius alteri⁹. qꝛ ille no/
uē nō generāt vnā ptē aque sed fere que cū. 19m̄ par
tibus ignis prius geniti quaꝝ vna locat̄ in loco ae/
ris corrupti in ignem impleret totū locū decē ptium
aeris. ꝛ tunc esset cū incendio ignis diluuiū aque. lꝫ
nō in tāta quātitate in quāta est incēdiū ignis. aqua
quippe excederet aquam preexistentē in deceꝫ par/
tes ad illum ignem nouum genitum.

De secundo cū ignis nō maneat extra
sperā suā nisi in continua
gnātione fm̄ illud pħi de iuuētute ꝛ senectute sem-
per est in fieri: quō pmaneret in aliqua spera cōpleta
circa terrā: quō etiā depuraret: cum depuratio non
sit nisi p cōsumptionē alicuius ipuritatis. vtpote va/
poꝝ vel alioꝝ taliū corporū mixtoꝝ ex quibus est im
puritas aeris. Breuiter ergo quātū ad vtrūqꝫ articu
lū vr̄ pbabili⁹ dicere ꝙ sicut ignis p̄t extra suā sperā
esse in mā aliena: vtpote in corpore ignito vt carbo
ne vel flāma nō ꝙ ibi sit in partib⁹ solidis vere for B

ignis nisi ponaꝫ formas specificas distinctas simul pꝫ ficere eādem mām: qđ videꝫ inconueniēs. sic vapores existes in aere per iuxtapositionē pñt igniri. ⁊ ista ignitio successiua nūc illoꝝ vapoꝝ nūc istoꝝ saltē pro toto aere supra posito regioni bitabili boīum pōt dici illa ꝯflagratio. ¶ Et per istud bñ depuraꝫ aer. qꝛ illa corpa ignita ꝯuertunꝫ statim in veꝝ ⁊ puꝝ aerem in sua regione predñante. ⁊ illo corpe ignito pp q̄litates mutuas ꝯrias in ipso. s. ignis ⁊ vaporis modicum resistente aeri. qꝛ quodāmō agit ad destructionē sui. vapor aūt nō ignitus non sic eēt statī ꝯuertibilis ab igne ī puꝝ aerē. appet q̄uo flāma pōt ad depurationē aeris grossi: qꝛ p actionē illā p̄uiā corpis igniti. i. bñtis q̄litatē igneā in seipm. aqueū vō ⁊ subalr bñs qualitatē aque disponiꝫ a ꝯtinēte vt statim ꝯuertaꝫ in ipsuꝫ cōtinens. ⁊ sic gñaꝫ aer purus qui nō sic poterat in seipꝫ conuertere illum vaporem manētem grossum.

Ad argumētū dico ꝙ ignis semper manet in se pur⁹ puritate nāli. tū qꝛ summe actiuus: ita ꝙ statim cōuerteret ignis in se si quid extranee nature ascenderet ad regionem illā. tum qꝛ nihil p actionē corpoꝝ celestium eleuaꝫ ad illā regionē ignis puri vt sic fiat ignis ipurus. spālr aūt illa ipuritas đ fumo sacrificioꝝ oblatoꝝ idolis. ⁊ đ ifectōe ex pctis boīsꝫ ascēdit ad sperā ignis. qꝛ nec fumus ille nec aliq̄ infectio quecūqꝫ ex actib⁹ immūdis vsqꝫ ad ignē pōt ascēdere. illa aūt depuratio poniꝫ pp ipuritatē aeris ꝯtcām ex actib⁹ pctī humani. iō non sequiꝫ ignē purgere seipsum.

C

¶ Solet etiā q̄ri in ⁊c. Di. XLVIII.

Questio. I. **Circa istā** dist. q̄ro ꝑ. Utꝝ xp̄s i forma humana iudicabit? Ꝙ nō. Judicare nō ē nisi ptātē hñtis ⁊ dñium sup iudicatū. xp̄s fm nām humanā est sr nī. g̃ non dñs. ¶ ꝑ. Aug. li. 3. ⁊ poniꝫ in lra sup

Super Jo. sermo. 23. illud Joā. 5. filius quos vult viuificat suscitat corpa sicut pr̄. sed filius fm dispensationē humanitatis in qua ē minor pr̄e. ⁊ post subdit. fm aūt ꝙ deus est viuificat aīas. iudicare aūt magis ptinet ad aīam q̄ȝ ad corp⁹. ergo illud non cōpetit xp̄o nisi fm ꝙ deus est. ¶ ꝑ. si in forma humana iudicabit. aut ergo gloriose: aut nō: si gloriosa. sequiꝫ duplex incōueniens. ꝑ ꝙ corp⁹ gloriosum possit videri oculo corpali. ⁊ hoc nō glorioso. qꝛ dānati videbūt eū: iuxta illud Jo. 19. Uidebūt in quē trāsfixerūt. Aliud est inconueniēs: q: tunc dānati delectarenꝫ in visione illius forme gloriose. delectabile enim pñs ⁊ pceptū a sensu delectat. nullā aūt delectationē habebunt in aspectu iudicis. sed dolorē ⁊ tremorē. Sꝫ 2ᵐ videꝫ esse ꝯ illud Luce. 21. Ueniet cum potestate magna ⁊ maiestate. ¶ Oppositū. Jo. 5. Potestatem dedit ei iudiciū facere. qꝛ filius hoīs ē. g̃ fm nām humanā data est sibi potestas sic iudicandi. ¶ ꝑ. Job. 36. Causa tua quasi ipiī iudicata ē: gl. a pilato. Jō iudicium cāmqꝫ suscipias diciꝫ xp̄o. ⁊ ꝑᵐ non est verum nisi fm nām humanam. ergo.

Tho. pti. di. q. i. **Hic dicitur** ꝙ i forma serui. ad hoc rō talis est. qꝛ iudiciuꝫ requirit dñium in iudicante: iuxta illud Ro. 14. tu quis es qui iudicas seruū alienū. fm hoc. ergo xp̄o cōpetit iudicare fm ꝙ hꝫ dñium sup hoīes. Est aūt dñs hominum nō solum rōne creationis. sed etiā rōne redemptionis. vñ Ro. 14. In hoc enim xp̄s mortuus est. ⁊ resurrexit vt ⁊ viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ dñetur. ergo sibi in illa natura in qua est redemptor ꝯgruit auctoritas iudicandi. ¶ ꝑ. iudiciū illud ad hoc ordinaꝫ vt aliqui admittanꝫ ad regnuꝫ: aliqui excludanꝫ: hec aūt adeptio regni non conuenit hoī ex solis bonis: reatio/nis. qꝛ superuenit īpedimētum ex pctō primi parētis qđ nisi per meritū redemptionis tolleretꝫ nullus admitteretꝫ ad regnū illud. ergo conueniens est vt xp̄s inquantum redemptor illi iudicio fm nām humanā p̄sideat. sicut redemptionis beneficium fm illā nāꝫ exhibitum est introductoriū ad regnū. ¶ Hoc confirmaꝫ per illud Act. 10. Constitutus est a deo iudex viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Et ex hoc deduciꝫ vlterius. cū per redemptionē generis humani vniuersaliter tota nā melioretꝫ: vt habeꝫ coll. i. Pacificans per sanguinem crucis eius siue q̄ in celis. siue q̄ in terris sunt. ideo nō solum super homines sed super oēm creaturam xp̄s per suam passionem dñium promeruit. ⁊ ita iudiciariam ptātēꝫ. vnde Matth. vltimo. Data est mihi oīs potestas in celo ⁊ in terra. ¶ Additur ꝙ fm diuinitatem non apparebit oībus in iudicio. qꝛ nō posset apparere sine gaudio. nullū aūtē gaudiū impii tunc habebunt. ¶ Primum ꝑbatur. qꝛ in delectabili est cōsiderare illud quod est delectabile ⁊ rōnem delectabilitatis. ⁊ sic fm Boetium in lib. de hebdomadib⁹. id quod est potest aliquid habere preter ipsum esse. ipsum vero esse nihil preter se habet admixtū. ita illđ quod est delectabile potest habere aliquid admixtū propter quod nō apparet delectabile. sed illud quod est ratio delectabilitatis nihil habere potest propter qđ sit indelectabile. vel sit non delectabile. res ergo que sunt delectabiles per participationem bonitatis que est ratio delectabilitatis possunt apprehense nō delectare. sed illud qđ per eēntiam suam est bonitas impossibile est ꝙ eius eēntia apprehēsa nō delectet. ¶ Cōfirmari potest istud per illud Jo. 17. Hec est vita eterna vt cognoscant te. g̃ in illa visione consistit vita eterna. Uita aūt eterna sine gaudio haberi non potest: nullo modo etiam concedetur reprobis illud in quo cōsistit vita eterna. ¶ Contra primam conclusionē illius opiniōis. aliud ē dicere xp̄us in forā hūana iudicabit. aliud christus fm humanitatem iudicabit: vera enim est ista. ꝙ christus in forma humana creat aīas: sed non ista: fm humanitatem creat. Imo quicquid fecit verbum exquo naturam humanam assumpsit: qđ faciens naturā humanam nō deposuit hoc fecit in natura humana nisi stringas hoc qđ ē in natura ad intellectū eius qđ diciꝫ fm naturā humanam: vbi notaꝫ non tm̄ concomitantia nāe humane ad actū: sed causalitas nature humane respectu act⁹: si primo modo itelligas ꝙ in natura humana iudicabit non est questio nisi eadem isti. vtrum quando iudicabit deponat nām humanā. g̃ ad hoc vt sit qđ: oꝑꝫ ꝙ habeaꝫ alius intellectus q̄ magis ꝓprie exprimiꝫ sic. fm nām humanā iudicabit: sed hoc est falsum loquēdo de iudicare p̄ncipalr. ꝑbatio iudicium p̄ncipale sic hñi pōt ex dictis di. p̄cedēti. q. i. est perfecta ⁊ pᵃ determinatio eius quod est reddendum alicui scđm merita. illa perfecta determinatio includit completum dictamen intellectus ꝙ hoc sit reddēdum ⁊ cōpletam determinationē voluntatis per velle efficax sufficiens ex se ad executionē illius determinati. sed xp̄s fm naturaꝫ humanā non potest habere tale velle respectu premij reddendi ipsi iudicato. qꝛ nō potest habere imperiū p̄ncipalis efficax coniūgendi aliquam animam obiecto btifico: qꝛ fm Augᵘˢ de vidē do deo. in eius potestate est videri si vult videtur ⁊c. ¶ Ad rōnes ad hanc conclusionem non concludunt cam.

Tho. di. pti/ti. ar. i. q. 3.

A

Jdē hꝫ om/bro. sup Lu/

de principalr iudicare. qꝛ per actum redēptionis non
meruit principale dñium respectu hois. Probatio.
nam inquātū redēptor habuit rōnē cause meritorie
ꝑ nobis. cā autē q̄ tm̄ est meritoria non pōt esse prin
D cipalis. nō. n. causat nisi ab aliqua cā principaliori ac
ceptat. que ꝑpter istud acceptū ꝑncipaliter causat. er
go esto ꝙ trinitati ꝑpter redemptionē teneremur tā
q̄ dño supremo quodā nouo iure vltra ius dominij
quod hꝫ ex creatione: qḋ verū eēt si tantuꝫ bonū esset
nobis redēptio vt accepta a trinitate quantū creatio.
adhuc nō sequit̄ ꝙ xp̄o ſm nām humanā rōne redē
ptionis obligamur vt supremo dño. ¶ Silr ad scḋaꝫ
qꝛ non introduceret inquātū redēptor vt principalis i
troducēs: sed tm̄mō vt causa meritoria. ¶ Contra se
cundā conclusionē: absolutū prius nāliter alio pōt esse
sine ɔ̄dictione sine eo: sed visio eēntie diuine est ab/
solutū aliquid saltē ab omni respectu ad gaudiū est p
us nāliter illo: non enim obiectū delectat nisi prius ap
prehensum. ergo sine ɔ̄dictione posset visio illius eēn
tie esse in aliquo sine delectatiōe. Nec istud negaret
pħs nisi qꝛ poneret cōiunctionem cāarum in vniuer/
so simplr necessariā. ita ꝙ ſm eum simplr necessariū
est cause prime coagere secundis ſm ꝙ pōt eis coa/
gere. coagendo aūt nature intellectuali iā videnti es
C sentiam suā quātū potest coagere sequit̄ delectatio.
qꝛ cause prime illius delectationis quantū est ex se
necessitant̄ ad illum effectū. sed theologi negant illā
ꝑpositionē ꝙ ad quodcūq̄ necessitat̄ causa scḋa quā
tum est ex se necessitat̄ ⁊ p̄ma. qꝛ negāt p̄mā necessa/
rio coagere scḋe q̄ntum pōt. Ratio illa nō valet. non
enim ꝑbat nisi qꝛ illa ratio delectabilitatis que ē bo
nitas non possit esse non delectabilis. sed non sequit̄
ergo non potest nō delectare: qꝛ delectabile dicit ali
quid in se: vel si respectū non nisi aptitudinalē: q̄ ne/
cessario cōsequit̄ fundamētū. sed delectare dicit esse
ctū posteriorē contingenter causabilē maxime ex cō
tingenti determinatione voluntatis diuine ad coagē
dū ipsi delectabili. ¶ Ad illā confirmationē de Joā.
L.c.17. 17. rñdeo sine glosa auctoritatis ſm pħm. ix. met. ac
tus intellectus est vita. ergo actus intellectus etern⁹
est vita eterna. si actu actu. si aptitudine aptitudine.
nunc aūt visio eēntie diuine si concederet̄ dānatis:
lꝫ non esset eterne actu. tm̄ aptitudine quantū eēt ex
parte actus vel potentie apta esset vt esset eterna. er/
go vita eterna. sed si ex hoc inferas. ergo btitudo nō
sequit̄. Immo si tu dicis xp̄m dicere ꝙ in hoc est bti
tudo vt cognoscāt te ⁊c̄. tu non accipis textū euange
lij. sed quādā glosam specialiorē intellectus littere. si
ergo vis ꝑcise ponderare verbuꝫ sine omni glosa: sol
uo tibi ꝙ est vita eterna. si auteꝫ per alias glosas vis
arguere ꝙ loquat̄ de btitudīe. ergo lꝫ mihi sic adde/
re glosam non distrahentem: vt cognoscant te aman
do ⁊ fruendo.

Ad questionē supponēdo ex p̄ª. q. vi. prime. ꝙ iudici/
um est completa determinatio eius quod reddēdū
est alicui ꝑ meritis. ⁊ illa cōpleta determinatio iclu
D dit ꝑfectū dictamē intellectus de hoc ⁊ ꝑfectuꝫ velle
voluntatis nō qualecūq̄: sed efficax: sequit̄ ꝙ p̄nci/
paliter iudicare includit p̄ncipalr dictare ⁊ p̄ncipalr
hēre velle efficax nihil aūt dicit̄ p̄ncipalr agere aliq̄d
qḋ in agendo est cā subordinata alicui alteri p̄ncipa/
li. ḡ p̄ncipalr iudicare nō ɔpetit nisi nāe intellectuali
cuius intellā nō subordinat̄ alicui alteri in iudicādo:
nec eius voluntas subordinat̄ alicui in volēdo: ⁊ hoc
efficaciter qḋ pōt dici in imperando ipsum volitum:
sic ꝙ ad illud imperiū sequat̄ effectus: nūc aūt intel/
lectus aīe xp̄i subordinatus est diuine v̄itati in dictā
do ⁊ maxie d̄ illis de quibus nō pōt eē certa dictatio
nisi ex regulis determinatis a voluntate diuina cōti
genter se habēre ad eas. cuiusmodi sunt oīa que spe/
ctant ad beatitudinē ⁊ miseriam iudicatorum: volun
tas etiā aīe ipsius est subordinata volūtati diuine re/
cte volendo: ⁊ quantūcunq̄ efficaciter velit aliquid
imperando illud efficaciter sic per suū imperiū illud
eueniat subordinat̄ necessario volūtati diuine. quia
illa voluntas aīe xp̄i non est oīpotens. ergo impossi/
bile est xp̄m ſm naturam humanā p̄ncipalr iudicar̄.
¶ Breuiter enim tota nautra creata simul non habꝫ
efficax ipeniū respectu huius qḋ est hāc aīam videre E
deū. Dico efficax ad quod imperiū ex suo imperio i
se non ab alia cā sequat̄ effectus. nec illa volūtas xp̄i
presumet p̄ncipalr imperare petrum fore beatū. sed
tm̄modo subauctentice imperare tanq̄ꝫ illud impe/ a.l.auctori/
rium fiat efficax ab alio superiore in virtute cuius im tate.
perat. ¶ Alio mō pōt accipi iudicare non sic omnino
principaliter: sed cōmissarie vel subauctentice excel/
lenter excellentia singulari quasi. s. non posset eē alia
auctoritas cōmissaria superior. ⁊ hoc mō concedo ꝙ
xp̄s ſm naturam humanā aīam iudicat. qꝛ etsi posset
pure creature cōmitti ꝙ intellectus eius recte dicta/
ret de retributione ⁊ voluntas recte vellet ad rectuꝫ
velle eius semper sequeret̄ euentus ipsius volunta
ti. lꝫ non a se causatus sed a voluntate diuina assisten
te semꝑ isti volitioni efficaci: tm̄ non posset committi
pure creature ꝙ oē eius velle impleret̄ ab eadē per/
sona. qꝛ tunc pura creatura esset oīpotens. ergo sup/
ma cōmissio possibilis est ꝙ non solum oē determi/
natū a voluntate infallibiliter eueniat. sed ꝙ ab eadē
persona cuius est illa voluntas eueniat. vt sic persona
illa habeat imperiū efficax cuius voluntas creata de/
terminat euentum alicuius in suo ordine quantum
potest: hoc modo voluntas aīe christi determinat F
subauctentice siue cōmissarie. tali commissione: ꝙ lꝫ
illa voluntas imperet principalr sicut nec principalit̄
dominatur. tamen bene imperat sicut habēs domini
um respectus impati: sed cōmissarie impat. qꝛ vt hīs
dñium subordinatū dño supremo dei. ⁊ adhuc sic i/
perat: ꝙ impium eius efficaciā completā hꝫ ab eadē
persona. ⁊ si aliam auctoritatē iudicandi tribuat aliq̄s
aīe xp̄i videt̄ blasphemia attribuendo nāe create qḋ
est ꝑpriū creatori. ¶ Ista aūt via sicut non concedit
illi aīe xp̄i oīpotentiā: ita non negat ab ea summā ex/
cellētiā que potest competere creature. Nec auctori
tates ille adducte pro prima opinione. Ro. 14. vt vi/
uoꝝ ⁊ mortuoꝝ dñet̄. ⁊ Act. 10. iudex viuoruꝫ ⁊ mor
tuoꝝ. ⁊ Mat. vltimo. Data est mihi omnis potestas.
intelligende sunt de dñio vel auctē iudiciaria vel po
testate principali: sed subordiāta tm̄ eminentissima q̄
potest esse sub principali.

Ad argumēta. ¶ Ad p̄mū dico ꝙ xp̄s vt hō hꝫ ptātē
cōmissariā: sed nō p̄ncipalē: ⁊ ita cōpetit sibi nō p̄nci
palr iudicare vt hō. ¶ Ad 2ᵐ illḋ Aug. est dictū ꝑ ap/
propriationeꝫ. sicut magr̄ exponit in lr̄a: vel pōt dici
ꝙ viuificatio aīaꝝ soli deo ɔpetit ⁊ hoc siue de vita p̄
ma q̄ est iustificatio siue de vita ꝑfecta q̄ est btitudo.
¶ Resuscitatio aūt corpoꝝ ⁊ iudiciū p̄nt cōpetē xp̄o
hoi vt iperāti: lꝫ iperio subauctētico: qꝛ respectu illoꝝ G
pōt hr̄e dñiū min⁹ p̄ncipale saltē accipiendo resurre/
ctionē ꝑ illis ꝑambulis q̄ fiūt ministerio angeloꝝ: qꝛ
xp̄s hꝫ imperiū efficax respectu ptātis āgeloꝝ. similr

habebit imperiū efficax illius finis ferēde etiam ipse
ſm nām humanā. ¶ Ad aliud dico ꝙ apparebit i for
ma glorioſa: qꝛ poſtꝙ ſemel glorificatus eſt nunꝙ erit
Cap.6. nō glorioſus: ſic poſtꝙ reſurrexit imortalis. ad Ro.
Mors illi vltra nō dñabit. ⁊ ita de alijs ptinentib⁹ ad
gl'iam corpis. ſed ſi accipias apparere nō p hoc qͣle cor
pus hēbit in ſe ſed qͣle videbit iudicādis. pōt dici ꝙ
a btis videbit in illa forma glorioſa. iāz. n. in iudicio
bti erūt quicūꝙ electi ēt in corpe: ſed de malis ē dif
ficultas. pōt dici ꝙ vel ſi videbūt illā formā glorioſā
imo nullā ⁊ tūc oportebit exponere illud videbūt in
quē tranſfixerūt. vel videbūt xp̄z i corpe glorioſo. nec
ex hoc ſequet aliqua delectatio: qꝛ bene poſſe eſt vi
ſionē obi conuenientis ſepari a delectatione: ſicut tactus
D eſt ꝯ aliā opi. nec eſt incōueniēs oculū nō glorioſum
videre corpus glorioſum. de hoc in mā de dotibus cor
poris di. ſequēti. ¶ Si ꝯ hoc adducas illud Eſa. 26.
Tollat impius ne videat gl'iam dei ibi eſt qͣſi dialog⁹
inter deū ⁊ pphetam. ppha allegante ꝯ impiū. nō vi
deat gloriā dei. ⁊ deo ridente p impio. videat: ⁊ iſtō
eſt verbū pphe ſm legentes lrām ſub eodē ſenſu ab
illo loco. in terra iſtoꝝ videant. ¶ Alio mō melius le
git vt ſit allegatio pphete ꝯ impiuz. in terra iuſtorū
iniqͣ geſſit. ⁊ ſequit ſub īterrogatiōe verbū dñi. ⁊ nō
videbit gl'iaz dñi. qͣſi dicat. non videat. ¶ Rñdet p
pheta. dñe exaltet manus tua vt nō videant. Rñdet
deus. videant vt ꝯfundant zelantes ppl'i. ⁊ ſicut iſtud
vltimū videāt. refert ad viſionē eternā: nō tm̄ ad vi
ſionē in iudicio: ⁊ tunc illud videāt vt confundant. ſi
ptinet ad idē. ſed videāt: ſupple impij cōuerſi p miſe
ricordiā: ⁊ ex hoc cōfundant zelantes ppl'i: qꝛ zelo q̄
dā nolunt impijs fieri miſericordiam. ¶ Si aūt acci
piat tm̄mō de viſiōe in iudicio tunc pōt intelligi ꝙ i
pij etiam tunc non iuſtificati videāt gloriam. i. formā
corporis xp̄i glorioſam: ⁊ cōfundant. qꝛ illa viſio ma
gis erit eis ꝯfuſibilis ⁊ triſtabilis ꝙ delectabilis: mēs
tamen littere magis eſt de viſione in forma deitatis
ꝙ humanitatis.

Queſtio. II.

Secūdo quero Utruz in iudi
cio vel poſt ceſſabit motus corpoꝝ cele
ſtiū: Qꝛ nō. Gen. p̄ dicit de luminoribus
fiant luminaria ⁊c. ⁊ ſint in tpa ⁊ ſigna ⁊
dies ⁊ annos. ⁊ quo ad hunc finē videt facta: ſed iſtō
hēri non poteſt ſine motu eoꝝ. ¶ P̄. Gen. 8. Cūctis
diebus terre eſtas ⁊ hyems nox ⁊ dies non requie
T.c.17. ad fi nem. ſcent. ¶ P̄. 9. met. c. 7. ſemp agit ſol ⁊ aſtra ⁊ totū ce
lū. nō aūt eſt timēdum ne qͣñ ſtet. qḋ timēt qui de nā
⁊ ſubdit quaſi pbōnez duplicē. p̄ma eſt hec neqꝫ la
T.c.2. ⁊ in. borāt hec agētia. ⁊ hāc rōnez magis ptractat. 2. de ce.
que. q. in hoc ſtat. nullū agens ceſſat mouere niſi in hō
fatiget. Aliā pbationē tāgit ibi in. 9. nō eni ſm poten
Ubi ſupra. tiam ꝯdictionis ineſt ipſis vt corruptibilibus motus
vt ſit laborioſa cōtinuatio motus quaſi minor ſit iſta.
hic mouentia non fatigantur ex hoc ꝙ non ſit in eis
potētia cōtradictiōis. ⁊ adhuc illud ſuppoſitum pro
Ubi ſupra. bat ibi. 9. Nā mā ſuba ⁊ potentia nō actu' cauſa hui⁹
ſunt. ſ. ꝯdictionis. ¶ P̄. vniuerſum non erit imperfe
ctius poſt iudiciū ꝙ nūc. ergo corpa p̄ncipalia vniuer
ſa non omittēt tūc ppriā pfectionē aliquā. ſed motus
T.cō.15. ſed expſſi⁹ hr. 2. ce. t. c. 18. eſt ppria pfectio celeſtiū corpoꝝ. vel requirit ad coꝝ
pfectionē. qꝛ ſi non: fruſtra mouerent. ¶ P̄. aut mot⁹
celi eſt nālis: aut violētus. non violentus: qꝛ. i. de ce
lo. nullū violētū ppetuū: ſed talis mot⁹ p̄t eē ppetu⁹.
ſi nālis ḡ quies oppoſita ē violēta: ⁊ p ꝯñs illa nō erit
ppetua. ¶ Oppoſitum in littera. tunc nō erit viciſſi
tudo diei ⁊ noctis. ⁊ pbat per illud Zacha. 14. Erit
dies vna q̄ nota eſt domino nō dies neqꝫ nox. ¶ P̄.
Iſidorus de ordine crārum li. 4. c. 5. ⁊ pōt in littera
poſt iudiciū ſui laboris ſol mercedē ſuſcipiet. ⁊ nō
veniet ad occaſuz nec ſol nec luna ſed in ordine quo
creati ſunt ſtabunt: ne impij in tormētis ſub terra po
ſiti fruant luce eoꝝ. vnde Abacuc. Sol ⁊ luna ſtete Ultimo.
runt in ordine ſuo. Hec Iſidorus.

In iſta qōne p̄mo vidēdū eſt qd ſen
ſerit phs 2° qd theologi.
¶ De p̄mo ſatis pꝫ. appet. n. ex intētiōe ſua in diuer
ſis locis ꝙ ſēſit motū celi ppetuo duraturū. ¶ Ad hoc
ponit vnā rōnē. 12. meta. talē. oēm ſubam impaſſibi
lem optimū ſortitā eſſe finē oꝫ extimare. nulla erit al
tera ſuba impaſſibilis p̄ter has que ſunt actiue cāe la
tionū. Ex hoc arguit. ſi optimus finis ſube ſepate eſt
in cāndo lationē alicuius corpis celeſtis: ⁊ nō pōt ali
qua talis ſuba carere fine ſuo. ergo non pōt nō moue A
re. ¶ Hāc rōnem aliqui nō intelligētes eā ſicut phs Cap. 10. idē
qui eā facit deridēt illā. qꝛ etiā ſm phm. 10. ethi. per 12. met. t. c.
fectio ipſaꝝ cōſiſtit in ſpeculatione veritatis. nō eſt ḡ 39. ⁊ inde
finis eorū etiā ſm eū mouere corpus ſicut hic videt
accipere. ¶ Sed illa inſtantia pcedit ex equiuocatio
ne finis: vno enim mō eſt finis pficiens. ⁊ ſic btitudo
eſt in intellectu vel voluntate intelligentie. ponit ei⁹
finis intra ⁊ obiectū illius ponit finis extra. ⁊ hoc itel
lexit ipſe. 10. ethi. ⁊ ille finis ſimplr eſt finis. Alio mō
finis dr vltimū ꝯñs ex pfectione rei lꝫ nō pficiens rē.
⁊ hoc mō diceret phs ꝙ nō ſolū ille ſube ſūt perfecte
in ſe. ſed ex plenitudine pfectionis neceſſe eſt ꝙ cōi
cēt illā pfectionē alijs. ⁊ ita nō tm̄ p̄mū finē ſortient:
ſed 2^m. ille ſcḋs hēri nō pōt ſine motione alicui⁹ cor
poris celeſtis. ⁊ illa rō ſic itellecta poteſt ſic formari.
Suba perfectiſſima nō caret aliquo qḋ ꝯpetit ſubſtā
tie ex pfectione ſube: ſiue illud ſit pfectio eius intrin
ſeca ſiue cōicatio pfectionis eius extra. ſed ſube ex p
fectione ſube ꝯpetit ꝙ nō tm̄ in ſe pficiat. ſed pfectio
nē ſuā cōicet alij pducēdo. ḡ iſtud maxime competit
ſubſtātijs impaſſibilib⁹. ſed non pñt aliquā ſubam p
ducere niſi mouēdo celū hoc p̄ſupponit ipſe tanquā
declaratū in. 7. meta. ꝯ ideas platonis. ⁊ ꝙ ille ſit itel T.c.28. ⁊ in
lectus Ar. ⁊ phoꝝ accipit ab auic. 1. meta. vbi ipſe vlt Cap. 3.
ꝙ vno mō meta^ca eſt vtilis alijs ſciētijs qꝛ dirigit eas
⁊ regulat: qūo pōt ēt cōcedi ꝙ dñs ſit vtilis ſeruo. ſm
eūdem ibi. econuerſo aūt pprie accipiēdo vtilitatem
nō ꝯuenit niſi alij ad finē: ⁊ ſic alie ſunt vtiles meta^ce
ſeruus vtilis dño. ḡ eodē mō cum vtilitas ſit equiuo
ce potuit ēt finis equocari vt vtilitati p̄ mō dicte cor
rñdeat finis terminās nō cōſumās. vtilitati ſcḋo mō
dicte corrñdeat finis pfectionis. vñ nullus phs ponit B
neceſſitatē agēdi extra cōpetere ſubſtātijs ſepatis qͣſi
illa pducta pficerēt aliquo mō ipſas ſubas pducētes
ſed qꝛ ex plenitudine pfectionis illarum ſubaꝝ eſt ꝙ
neceſſario ſe diffundāt ad alias. ¶ 2ª ratio phi talis
eſt. quodcūqꝫ permanens ⁊ ſempiternum ad quod 8. phyſi^r. 1. ⁊
cunqꝫ aliud permanens ⁊ ſempiternū ſemp ⁊ neceſſ 2. celi. ⁊. 12.
hꝫ eādē hītudinē. Hoc pbat. qꝛ hītudo non pōt inter met. dici po
aliqua variari niſi ex variatione alterius extremi ſed teſt.
extrema ſunt ſempiterna ⁊ inuariabilia. ſed intelli
gentia mouens eſt quedā ſubſtātia permanens ſem
piterna ⁊ celum ſimiliter: ergo ſempiternum hoc hꝫ
eandē habitudinē ad illud ſicut mouens ad motuz.
¶ Si iſtes. vbi ergo īcipiet diſſormis habitudo ſem
piterni ad aliquid: ¶ Reſpondeo ſm eum. prima
diſſormitas eſt in partibus alicuius ſempiterni: licet
ſit vniformis ſm totum: qꝛ enim motus ille eſt vni

formis ex vniformi habitudine mobilis ad mouens ideo hȝ partes nouas difformes ⁊ ex hac difformita te partium pōt vlterius sequi alia difformitas vel va rietas in substantiis genitis illo mō. ⁊ sic a causis vni formibus: puta intelligentia ⁊ celo ⁊ se vniformi/
C ter adinuicē habentibus causat̄ primo aliquid vni/ forme constās ex partibus difformibus vt motus. ⁊ mediante illo alia difformitas simplr̄. ¶ 3ª rō. quicqd
Que. 2. phy. est in entibus vel est simplr̄ necessariuȝ in eēndo vel
t.c.48. vt in plurib⁹ vel vt in paucioꝛib⁹ vel ad vtrūlibet: in
⁊ alibi sepe. celo nihil est ad vtrumlibet nec vt in paucioꝛibus: qꝛ vtrūqȝ eēt imperfectionis repugnātis tali corpi. nec aliquid est ibi in pluribus: qꝛ tūc qnqȝ oppositū ꝯtin/ geret. lȝ vt in paucioꝛibus: qđ nūqȝ visum est. nunqȝ enim euenit oppositū alicuius pertinētis ad motus illos regulares. ergo quicquid est ibi est simplr̄ neces
Ric. p̄n. dis. sariū. Theologi aūt cōiter tenēt oppositū: ꝓ q̊ addu/
ar. 2. q. 2. cunt̄ auctēs ⁊ rōnes. auctoritas vna Esa. 60. ⁊ ponit̄
Tho. eadeȝ in littera. Non erit ibi amplius sol ad lucēdū per diē.
di. ar. 2. q. 2. ¶ Sȝ ista auctoritas sic̄ videt magr̄ adducēs Hie^m.
Dē. quol. 4. lib. 17. super Esa. non negat solē ⁊ lunam tunc lucere
q. 12. licet hoc videnť verba sonare: sed significat̄ his qui erunt in eterna btitudine nullū vsum lucis ꝑstare. vñ Hie. solis ac lune nobis cessabit officium ⁊ erit ipse dominus lumē suis in perpetuum. similiter intelligi
21. tur illa auctas Apocal. Ciuitas non eget sole. ¶ Alia auctas adducit̄ Apoc. 10. Jurauit angelus ⁊c. ꝙ post hoc tēps ampli⁹ nō erit. sed exponi posset illud quod non erit amplius tēps vt impleat̄ ꝓphetia: qꝛ iaȝ erit
Th. ⁊ Den. ōis ipleta. ¶ Adducit̄ rō talis. motus celoꝝ est tanqȝ
vbi supra. a. ꝓꝑ finē ꝓꝑ generationē ⁊ corruptionē. g̊ cessante illa generatiōe frustra erit talis motus. Et istud cōfirma tur. 2. de generatione. ꝙ ꝑter lationeȝ diurnam ne/
T.c.56. ⁊ in cessaria est latio solis in obliquo circulo vt sit ꝯtinua
T.c.24. gñatio ⁊ corruptio istoꝝ inferioꝝ. Et idē ph̄s. 2. phy. Sumus quodāmō finis oīum. ¶ Sed illā rōnē deri deret ph̄s: nunqȝ enim aliquid ignobilius est nobilio ris finis loquēdo de fine ꝑficiente: sed tm̄mō de fine ꝓueniēte seu qualitercūqȝ terminante: ⁊ tūc ex de/ fectu talis finis: quē tñ defectū ipse negaret eē futuꝝ qꝛ ponit gñationē ꝑpetuā sicut ⁊ motū celi. ex illo tñ defectu si poneret̄ non sequeret̄ motū celi deficere. sicut nec ex defectu effectus sequit̄ cām deficere ma xime si effectus deficit nō propter defectū huius cāe sed alicuius alterius. sicut oȝ theologū dicere ꝙ gñā/ tio non deficit ꝓpter defectum cause in sua causali/ tate: sed propter volūtatē diuinā. ¶ Et cum dicitur de frustra. nullā apparētiā hȝ: qꝛ nō est aliquid frustra si hȝ finē ꝑficiētē: lȝ nō ꝑueniat vlterius aliquis finis extrinsecus q̄ non est ꝑficiens: sicut nec deus fuit fru stra ab eterno: licet sic creauit illas res extra que sunt finis quodāmō. Jlla auctas scđi phyſi. potest expōi fi nis omnium supple gñabilium ⁊ corruptibiliū. qꝛ ho mo est nobilissimum inter illa. ⁊ in hoc quodammo do finis perficiens.

D **Ad qōnem** pōt dici ꝙ nec ph̄us ꝓbat necessario conclusionē suā nec theologi suā. nedū per rōnē necīā sed nec per au/ ctoritatē scripture euidētē: ⁊ pȝ ex dictis q̄ūo soluunt̄ illa que adducunt̄ pro scđa via. Rōnes aūt ꝑ via ph̄i soluent̄ postea. ¶ Quid g̊: p̄ma pars ꝓbabiliuȝ vide tur ꝓbare per rōnem q̄ scđa. scđa lȝ non expresse ha beat̄ in scriptura magis videt̄ concordare cū dictis sanctoꝝ ⁊ scripture. g̊ possibilitas vtriusqȝ partis pro/ bari potest. p̄me faciliter ⁊ hoc tam cōiter ꝑm theolo gos q̄ ꝑm ph̄os. qꝛ cause ille mouentes sicut sunt suf ficientes ad mouendū per tantum tempus a princi/ pio mundi vsqȝ ad iudicium ita sunt potentes moue re in infinitū. virtus enim illa infiniti primi motoris sufficit ad mouēdū ex se in ordine p̄me cāe. ⁊ alie v̄/ tutes sufficiunt per istud sempiternū mouere in vir/ tute illius. ¶ Possibilitas scđe partis ꝓbat̄. sed non
ex ꝯcessis a ph̄is: sed theologis tm̄: qꝛ volūtas dei cō/ E
tingenter se hȝ ad mouere celū ⁊ non mouere. Pri/ ma cā ꝯtingenter se hñte ad effectū effectus est sim/ plr̄ ꝯtingens: ⁊ pōt simplr̄ non eē ex hoc ꝙ illa cā ꝑi in suo ordine simplr̄ non cāre: ⁊ illa non cānte nulla
alia causabit. ¶ P̄. arguit̄ ex parte ipsius mobilis. qꝛ Co. 2.
mot⁹ celi non est nālis nec violētus: non nālis vt ꝓ bat Auic. 9. meta. Tū qꝛ tunc cū ꝑueniret ad aliđ ad qđ nāliter moueret̄ nāliter quiesceret. qꝛ motus nālis est ad quietē nālē in illo vbi ad qđ est motus. ⁊ ꝑ ꝯse quens ab illo esset motus violentus. ⁊ tunc vltra cuȝ semꝑ dū est accessus alicuius ꝑtis ad aliqđ vbi est re cessus alterius partis ab eodē vbi: imo quelibet pars postqȝ ꝑtransiuit illud vbi dū accedit ad aliud vbi re/ cedit ab illo ꝑm diuersas ꝑtes circuli in quo mouet̄. sequit̄ ꝙ idē simul moueret̄ nāliter ⁊ violēter. Nec est violentus qꝛ tunc recessus ab illo eēt nālis ⁊ tunc vt ꝑ̊us simul nālis ⁊ violentus. g̊ ex parte ipsius mo/ bilis nulla ē repugnantia nec ꝙ mot⁹ continuet̄: nec ꝙ finiat̄. ¶ Contra scđaȝ viā que est theologoꝝ obii cit̄ sic. Post iudiciuȝ erit successio in cogitationibus
beatoꝝ vel saltē dānatoꝝ ⁊ etiam in actibus imagi/ Cō. 98. toti/
natiue: talis successus non pōt esse sine tpe. quia ꝑm us li.
Auerro. 4. phy. c. de tpe. cōmēto. ii. si quis non ꝑcipe/ ret aliquē fluxū nisi tm̄ in actu imaginandi adhuc ꝑ/
ciperet tēps. si ergo tūc tēps erit: ⁊ tempus non pote/ T.c.133.
rit esse sine motu celi. qꝛ tempus est passio primi mo tus. 4. phy. c. de tempore in fine ergo ⁊c. ¶ P̄. si sta/ rent corpa celestia haberēt immoderatā actioneȝ in corpa supposita. qꝛ accedēte sole nūc plus gñat̄ de ele mentis superioꝛibus ⁊ ēt corrumpit̄ de inferioꝛibus econuerso ipso recedēte. g̊ sole ꝑpetuo stante suꝑ ali/ quā partē hemisperii in illa ꝑte imoderate gñaretur plus de igne ⁊ corrūperet̄ de aqua ⁊ terra: ⁊ ita in il/ la regione supposita nō staret distinctus ordo speraꝝ elemētarium. cōsilr̄ nec in parte opposita. qꝛ ibi esset oppositus modus gñationis ⁊ corruptionis vel alias eēnt duo corpora simul: vel imoderata ꝯdēsatio: idē sequeret̄ de mixtis: si tñ aliqua mixta ponerent̄ tūc manere: nā corpa celestia stātia directe suꝑ illā regio
nē corrūperet̄ illa mixta: ⁊ tā oīa in aliqua ꝯueniētia G
v̄tuti elemētoꝝ istoꝝ supposita v̄tuti illoꝝ. ¶ P̄. in q̊/ T.c.6.
libet ordine eēntiali destructo primo destruit̄ oē po/ T.c.73. ⁊ in
sterius. 2. meta. motus celestis est simplr̄ p̄mus mo/ Jdē. l. ⁊. 2. c
tus. ex. 8. physi. ergo illo destructo impossibile est ali ⁊. 12. meta.
quē aliū eē. sed tūc possibile est aliquē eē vtpote mo/ f. pissensis. ⁊
tum localē oīum beatoꝝ ⁊ ēt aliquē aliuȝ motum in est. c. ii. 17.
istis inferioꝛibus. si enim actiuuȝ approximet̄ passo: vtpote ignis alicui combustibili non est ratio q̄re nō posset agere in illud. ⁊ ad hoc est articulus. stante ce lo si applicet̄ ignis stuppe non poterit comburere er/ ror est ¶ P̄. 4. si sol semꝑ staret i opposita parte ter/ re semper eēt tenebra. qꝛ cū terra sit corpus opacum necesse est ꝙ obiecta luminari faciat vltra se pyrami dem vmbrosam. ¶ Ad p̄mum dicit̄ sic ꝙ tēpus nō est in motu celi sicut vna quātitas i alia quātitate. qꝛ non oȝ ponere duas tales quantitates in eodem sub iecto permanēte. q̄rum vna sit quasi subiectū ⁊ alia q̄ si passio. ergo tempus vltra motū vt motus includit propriā successionē nō addit nisi rōnem mēsure foīa/

D liter: ⁊ fundamētalr rōnes illas que requiruntur ad
mēsurandū que sunt uniformitas siue regularitas ⁊
velocitas q᷑ mēsura ē q̃d certissimū: quātū ad p̄muz
.s. regularitatē vel uniformitatē ⁊ minimā quātū ad
2m. s. velocitatē: tūc aūt nō manebit aliquis mot⁹ ve/
locissimus: vel saltem non uniformis vel regularis.
⁊ ideo tunc in nullo motu fundabit̄ rō mensure ad
oēm alium motum: ⁊ ideo tēpus non erit eo mō quo
nūc ponit̄ passio p̄mi motus. ❡ Si arguat̄ mensu/
ratum nō pōt eē sine mēsura. ❡ Rñ⁹ hoc veruz est de
mēsura rei in eē q̄ditatiuo: ⁊ rō est: q᷑ mēsuratum ta
T.c.20. le depēdet a mēsura tali. ex .5. meta^ce .c. de ad aliq̄d
q᷑ refert̄ ad ip̄m ⁊ non ecōuerso sicut scibile est mē
sura scie: q᷑ scia depēdet ad ip̄m. non est aūt verū de
mēsura accñtali que per applicationez vel coextēsio
I nē mensurat: sicut vlna mēsurat pānnm. patet enim
q̄ quātitas pāni non depēdet a quantitate vlne: ⁊ h̄
solo mō motus p̄mus acceptus s̄m suam extēsionez
successiuā cum relatione mēsurationis ad alios mo/
tus est mēsura eoꝝ per applicationem vel coextēsio/
nem: nō aūt per terminatiōez depēdētie eēntialis eo
Cap.10. rum. ❡ Pro ista missione adducit̄ illud Josue. q̄ ip̄e
pugnauit stante sole et luna: et per ꝯñs toto celo: ne
illis stantibus ⁊ aliis oībus corpibus motis esset ni/
mia irregularitas in motu istoruz corpoꝝ celestium:
⁊ Augu⁹. ii. confes. stante celo mouetur rotula figuli.
❡ Ad 2m. ista rō non debet mouere vt p̄pter talem
actionem imoderatā vitādā in elemētis ponat̄ celū
non stare: q᷑ tūc erit eadem rō agēdi que ⁊ nūc: lz nō
eque uniformiter: ⁊ nunc est eadez rō nō imoderate
agēdi in inferiora que ⁊ tūc. p̄mum p̄batur: q᷑ tūc nō
est rō agēdi ex parte cāe particularis: nisi quia habet
formam sufficiēter actiuā: ⁊ passum approximatum
vel si dicas cū hoc aliud agens uniuse. s. celum. volo
nō inquātum motū localr: q᷑ motus localis non est si
bi rō agēdi in suo ordine. nihil enim facit motus lo/
T.c.55. calis s̄m p̄hm. 2. de gn̄atione. nisi q̄d adducit gene/
rās. hoc est per ipsum fit approximatio agentis hñtis
v̄tutem p̄priā ad ip̄m passum. Sed hec oia. s. p̄ticula
re agēs hñs virtutē actiuā p̄priā. ⁊ approximatio ad
passum ⁊ hitudo siue aspect⁹ ad corp⁹ celeste hñs ad
determinatā v̄tutē cāe supioris p̄nt tūc pōi: q᷑ corp⁹
K celeste q̄scēs eādē v̄tutē cāe supioris hz respectu cāe
inferioris suppositē quā hret si nō q̄esceret. g̃ oia sunt
reqsita ad actionē tūc que ⁊ nūc. ❡ 2m p̄bat̄. nam q̄
mō non fit imoderata actio h̄ est vel ex pte cāꝝ p̄ria
rum resistentiā sibi mutuo in actionib⁹ suis ēt pro
tūc qñ vtrūq; est sufficienter approximatū passo puta
sol hinc. ⁊ saturnus inde ad vnū pugilluz terre: ⁊ ista
resistentia posset inueniri in vtrisq; q̄scentib⁹ sicut
motis: vel ista non destructio est ex pte totius celi: q᷑
armonia est in oībus corpibus celestib⁹ cōparatis ad
aliquā partē actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ: ita q̄ non p̄mittunt
imoderatā ꝯsumptionē repugnātem perfecto eē ele
mentoꝝ in suis speris: ⁊ ista cā erit tūc vt nūc: vel si n̄
posset inueniri cā in ipso celo vel in ipsis elemētis hu
ius p̄hibitionis posset poni in volūtate diuina cōser
uāte. ❡ Ad 3m p̄mitas motus celestis ad alios mo/
L tus nō ē p̄mitas cāe vl̄ alicuius a quo dependēt eēn
tialiter sed tm̄mō cuiusdā perfectiōis in q̄busdā cō
ditionibus motus que sunt reglāritas ⁊ velocitas. pz
enim q̄ eēntialr nō depēdet actio corpis celestis in
aliq̄d inferius ex motu illius corpis: q᷑ s̄m p̄hm. 2. d
T.c.55. gn̄atione. nihil facit latio ad gn̄ationē: nisi q᷑ adducit
gn̄ans. g̃ si sine illo motu gn̄ans esset eque approxia/
tum eque ageret. ❡ Ad 4m non habet̄ p̄ inconueniē

ti de illa pyramidi vmbrosa. ⁊ ex hoc deridet̄ ista au
ctoritas Jsidori adducta q̄ sol ⁊ luna stabūt ne dāna Uide Tho.
ti sub terra hēant aliq̄d lumē. non. n. sic sūt sub terra ⁊ Ric. hic.
sicut aliqui imaginant̄ antipodes: q̄si in superficie op
posita nr̄e terre hitabili. sed sunt sub terra. i. in cētro
terre: vel concauo terre: ⁊ sic non magis hērēt lumen
si sol circūferret̄ q̄ȝ si sol semper staret in vna pte: silr
alia po illius auctis q̄ sol ⁊ luna in ordie in quo crea
ti sunt stabūt. videt̄ aūt satis irrōnabile. tū q᷑ ex quo
recesserūt se! ab illo situ nō redeūt iteꝝ ad eūdē infra M
spatiū trigintasex milliū annoꝝ: ergo oporteret iudi/
cium vsq; ad hunc terminū differri post creationem
mundi. q̄d nō est p̄babile. Silr creata erāt in situ ma
xime ꝯuenienti noue p̄ductioni reꝝ. stabūt aūt in situ
maxime cōuenienti ꝯseruationis reꝝ sine noua produ
ctione: ergo non potest iste situs esse ille.

Ad argumēta principalia. ❡ Ad p̄
mum nō est finis p̄n
cipalis luminariuz q̄ sint luminaria in dies ⁊ annos N
⁊ c̄. sed est finis sub fine p̄ tp̄e vite mortalis hoium i/
digentiuz tali distinctiāe tempoꝝ. ❡ Per idem ad
scdm. cūctis ⁊c̄. hoc est cūctis diebus q̄bus vtilis est
semētis ⁊ messibus. quod non est nisi p̄ vita mortali.
Uel alit̄. cūctis dieb⁹ terre. i. cūctis dieb⁹ vite terre
ne hois. ❡ Ad aliud pz q̄ illa ꝯclusio fuit de intētiōe
p̄hi: sed male p̄bat̄. q᷑ agens non fatigat̄. agens. n. vo
luntarie pōt cessare ab agendo lz nō fatiget̄ in agen
do. vñ hec eēt ꝯcedenda q̄ oē agens q̄d in agendo fa
tigat̄ q̄nq; deficiet. sed si non fatigat̄: non oz q̄ nō de
ficiat: q᷑ est alia cā deficiendi vel cessādi q̄ȝ fatigatio.
❡ Illas aūt alias p̄positiones de nono meta. q̄ non
est ibi po^a ꝯdictionis. ⁊ hoc q᷑ nulla est ibi materia:
si adducant̄ ad p̄bandū infatigabilitatem ꝯcedo: sed
ex fatigabilitate non sequit̄ p̄positū. si aūt adducant̄
ad p̄bandū conclusionē principalē nō valent: q᷑ siue
in celo sit materia q̄ est po sube: siue nō saltē materia
in po^a ad vbi. s. subm mobile est ibi ⁊ oporteret p̄ba
re q̄ illud non sit de se in po^a ꝯdictionis ad motū ⁊ si
motū. oppositū. n. videt̄ p̄babilius: cū nō hēat in se ni
si potentiā receptiuā mobilis ad motū: ⁊ oīs potētia
p̄cise receptiua vr̄ eē ꝯdictionis. ❡ Ad aliud dico q̄
mot⁹ nō est nisi p̄fectio ipsi⁹ celi s̄z q̄d: ⁊ talē deficere
non est icōueniens maxie cū quies perpetua sit sibi
maior p̄fectio. ❡ Et si arguas tc̄ frustra moueret̄ mō.
Et p̄terea motus se hz ad quietē sicut potentia ad p̄
uationē. ❡ Ad p̄mū. celū non mouet̄ p̄pter aliquaz
perfectionē intrisecā ꝯpletiuā sui q̄ ꝯsistat in motu vl̄
acquirat̄ per motū. sed stante non imperfectione ce
li: q᷑ est in potentia neutra ad moueri ⁊ ad quiescere
perfectio tm̄ vniuersi p̄ statu isto magis requirit celū
moueri p̄pter statū corruptibiliū. ❡ Ad 2m accipien
do q̄etē p̄ut p̄cise dicit carentiā motus sic est imper/ O
fectioꝛ. q᷑ quātūcūq; positiuuz illud q̄d dicit mot⁹ sit
imperfectū: tm̄ carentia eius vt carētia non est sic per/
fecta: sed in quiete est aliquid substratū idētitas siue
vniformitas eēntie: ⁊ istud ē simplr perfectius q̄ȝ sit
illud positiuū in motu. s. aliter ⁊ aliter se hēre. ❡ Ad
aliud ridet Auic. q̄ nec est naturalis nec violentus 9. meta. c. 1.
sed ex parte agentis volūtarius. lz tali voluntate que
s̄m ipsum ⁊ Arist necessario determinat̄ ad agendū
ex parte aūt passi ponendus est neuter sicut dictū est
alr q̄ superficies est in potentia neutra ad albedinem
⁊ vlr q̄n subiectum ad neutrū ꝯtrarium determinate
inclinat̄ neutrū recipit nālīter vel violenter: est tm̄ in
celo quedam habilitas ad motū circularē p̄pter hoc In isto. 4.
q̄ ipsuz est figure sperice. Sed ista habilitas nō suffi/ di. 43. q. 4.

⁊ i plogo. l. q. i. Expsiti/ us in. z. dis. i4. q. z. cit ad naturalitatē: sed tm̄mō ad nō violentiā. ❡ Ad
rōnes adductas pro opinione phi. Ad pmam theolo
gus forte hēret negāt ab intelligentia oēm potentiaz
productiuam substātie. ⁊ tūc videret difficultas quo
istud non cōpeteret sibi ⁊ tn̄ sube imperfectiori com
petit: ⁊ lz in hōc n̄ perficiat suba in se: tn̄ ɔpetit sube p
pter perfectionē sicut argutū ē. Si itez daret pho q
ista substantia est cōicatiua sui producendo substātiā
non sequit. ꝑ nec̄io vel sempiterne. qꝛ pductio actua
lis alterius sube non est ppter bonuz illius in se sed
vniuersi: ⁊ bonū vniuersi non requirit in īfinitū talē
P pductionē. ⁊ in hoc eēt pes figēdus theologis: si vel/
lent arguere p pte sua ex credulis. vel ex pbabilibus
aliqualiter ꝟm rōnē naturalē oñdēdo q pfectio vni/
uersi magis reqrat vel eque cōpatiat gnationē cessa/
re q̄ ipsā continuari vltra. ex hoc non habet ppositū
de motu sicut visum fuit ad rōnem p opi. theologoꝝ
sed oporteret oñdere q perfectio vniuersi magis re/
quireret quietē istoꝝ corpoꝝ vel eque pmittit. ❡ Ad
zm opz negare istā propositionē maiorem in agente
voluntarie: qꝛ voluntate antiqua ⁊ imutabili pōt dif/
formiter agere in passum antiquū ⁊ esse immutabile
in se. Et tunc ad pbationem maioris. extrema istius
noue btitudinis nō erūt absoluta natura agētis ⁊ ab/
soluta natura passi q̄ sunt vniformia: sed agēs ⁊ passū
vt hn̄s formā nouā cātā ab agente: ⁊ illud fundamen
tum est nouum. ⁊ ideo fundat nouā btitudinem passi
ad agens. ❡ Si queras an istud nouū cātum aliquā
btitudinem nouā passi ad agens bēat? Dico q nulla ē
qꝛ sicut pma nouitas in passo est in hn̄do hāc formā:
ita pma btitudo noua ei9 ad agēs ē ꝟm istā formā no/
O uā. ❡ Ad 3m dico qđ aliqđ potest ɔtingere ad vtrūli/
bet: ita q ex parte ipsius celi non est repugnantia ad
hoc. qꝛ est de se in potentia ɔdictionis: sed cōpletiue
ɔtingētia ad vtrūlibz ē ex ɔtigētia ex pte ipsi9 cāe vo
lūtarie mouētis: sic q ei9 volūtas nec nec̄io determi
natur ad mouendum nec ad non mouendum.

❡ Post resurrectionē vero.

Distinctio. XLIX.

Questio. I. PRimo querit Utrū bea/
titudo constat p se in opatione? Videt
q nō. Aug. i3. de tri. c. 5. in fine. post alis
diffōnes reprobatas istam infert. Bea
tus ergo non est nisi qui hz oia q̄ vult: ⁊
nihil mali vult. ergo btitudo cōsistit in hn̄do oia bn̄
volita. multa aūt sunt bn̄ volita alia ab opatiōe. ergo
Prosa. 2: ⁊c̄. ❡ Confirmat per illud Boetij. 3. de cōsolatione.
Btitudo est status oium bonoꝝ aggregatione pfect9
tūc vt prius istud nō ɔsistit in sola opatione. ergo ⁊c̄.
❡ P̄. btitudo ɔsistit in coniūctione ad obm btificuz.
illa cōiunctio est relatio. opatio est aliqđ absolutū. er/
go ⁊c̄. ❡ Confirmat. absolutū sine ɔdictione pōt ma
nere absqz respectu fundato in eo. quia est prius na/
turaliter tali respectu respectus ad obiectum fundat.
in operatione. ergo operatio potest manere sine tali
respectu ad obm: sed sine eo non est btitudo: alioqn
esset btitudo ⁊ nō i obiecto beatifico. ❡ P̄. ꝟm phz
Cap. i3. primo ethi. ad rationem btitudinis opz q insit ꝟz vi/
tā perfectā: alioqn felix posset fieri miser. alioquin ēt
beat9 nō hēret finē oium desīderioꝝ: qꝛ non tm̄ recte
desiderat ab aliquo bn̄ esse: sed in illo bono perma/
nere. opatio aūt est trāsiens ⁊ in fieri. ⁊ ita de rōe sui
nō hz q insit ꝟm vitā pfectam. ergo ⁊c̄. ❡ P̄. nullum
agens est perfectius ex hoc q per actionez suā aliqđ
pducit. operās aūt est aliquo modo causa producēs
sue operationis. ergo non est simplr̄ perfectior p ope
rationē: est aūt beatus simplr̄ perfectius per beatitu/
dinem. ergo ⁊c̄. ❡ Prima pbat: qꝛ effectus non est
simplr̄ perfectio ipsius agentis: cum agens vel sit eq̄
perfectum. puta si est vniuocum: vel perfectius illo si
ē equiuocū. ❡ Confirmat: qꝛ si simplr̄ fit de in perfe
ctiori perfectius. ergo simplr̄ mutat. inconueniens ē
autem agens in eo q agens mutari ex. 3. phyſi. qꝛ tūc T. c. 9. ⁊ i8
in eo q est in actu esset in potentia. ❡ Confirmatur
etiam: qꝛ beatus non est causa effectiua sue beatitu/
dinis: qꝛ tunc beatificaret se. est autem causa effecti
ua sue operationis. ergo ⁊c̄. ❡ P̄ habit9 est perfectio
simpliciter nobilior actu: beatitudo est perfectio no/
bilissima. ergo magis consistit in habitu q̄ in actu. p
batio prime. tum qꝛ ꝟm phm. 3. thopi. bonum diu/ Cap. j.
turnius est melius. habitus est bonum diuturni9 seu
pmanētius q̄ actus: qꝛ habitus est de difficili mobi/ In pntis. c.
lis. actus statim trāsit. tum qꝛ habitus est aliqua cau 6 qualitate
sa actus: alioquin non facilius nec perfectius ageret
habens habitū q̄ non habens. non est aūt causa nisi
effectiua. patet discurrendo per causas: ⁊ non effecti
ua vniuoca. patet. ergo equiuoca: ꝑ nobilior. ❡ Op/ Cap. 8. ⁊. 9.
positū primo ethi. felicitas est operatio optima ⁊c̄. ⁊ inde
❡ Idem. io. ethi. c. io. specificat hoc in qua operatio
ne consistat deducendo q dij quos arbitramur feli/
cissimos ex quo eos oēs viuere suspicati sunt ⁊ non
dormire: ergo operari: quare dei operatio beatitudi
ne differēs speculatiua vtiqz erit ⁊c̄. ❡ Idē. iz. met. T. c. 5i.
c. 6. loquens de intelligere diuino si non intelligat i/
quit. Quid vtiqz insigne erit ei ⁊ venerabile: sed se ha T. c. 39.
bet quēadmodū vt si dormiens ibidem. c. 4. ⁊ spe/
culatio delectabilium ⁊ optimum. ⁊ paulopost. vita
vtiqz existit. etenim intellectus actus vita: intellect9
accipitur genitiue: ⁊ subdit. illud autem diuinum. s.
actus. actus autem vita optima. ❡ Idem. 9. met. c.
7. Actus est simpliciter potentia prior nō solum tpe T. c. i3.
⁊ diffōne: sed etiam substātia: hoc est perfectione: qꝛ
tertiū mēbrū pbat per hoc q ois potentia est act9 grā T. c. i5.
sicut inducit: ⁊ in naturalibus ⁊ in artificialibus: act9 T. c. i6.
aūt est vltimū: nō grā vlterius. maxie aūt qn̄ est ope
ratio ⁊ non factio: vn̄ cōcludit q̄re ⁊ felicitas supple T. c. i6. ad
consistit in opatione. pbat aūt. vita nāqz q̄lis quedā finem.
est. ❡ P̄. idē. z. de celo ⁊ mundo. Ois suba cuius est T. c. i7.
operatio: est ppter opationē suā. ❡ P̄. Augustinus p̄
de doctrina xpiana. c. 6. Summa merces est vt ipso
pfruamur deo. s. summa autē merces est btitudo ꝟz
ipsum. ipso aūt pfrui est operatio. Qō. II.

QUarta hoc querit. Utrum btitudo imedia
tius pficiat eēntiā vel potētiā ipsius bti:
Qꝛ eēntiā. pbatio. nobiliori perfectioni
corrñdet nobilius pfectibile tanq̄ ppri
um btitudo est nobilissima pfectio: eēntia aūt est no/
bilior aliquo mō q̄ potētia si differant re vel saltē rō
ne: si differāt rōne: qꝛ qualis est ordo aliquoꝝ distin/
ctoꝝ realr̄. talis est ordo eorūdē ꝟm rōnē qn̄ distiguū
tur rōne prima ppō: lz hēat instāiā de perfectionibus
alterius rōnis ꝟm genus: puta de substantiali ⁊ accn̄/
tali. qđdē pfectio subalis: qꝛ dat eē simplr̄: hz p perfe
ctibili ens in potētia simplr̄: pfectio aūt accn̄talis. qꝛ
dat eē ꝟz qđ. requirit perfectibile simplr̄ ens in actu
tn̄ de pfectionib9 accn̄talibus cōparatis inter se vide
tur eē vera cōparādo ad pfectibilia receptiua accidē/
tiū: qꝛ si imperfectius est capax alicui9 accn̄tis. quod
maxime pficiat ipsuz accn̄talr̄. superius nō pōt sum/

me perfici accñtalr illa pfectione: nec aliq̃ nisi excellẽ
tiori. ¶ P̃. qcqd est imediatũ susceptiuũ alicuius ac
cidẽtis si posset p se eẽ: posset per se recipe illd accñs
nullũ aũt aliud posset recipere nisi mediante illo: g̃ si
potẽtia aie posset eẽ separa ab eẽntia: posset recipere
btitudinẽ: ⁊ per ɔñs eẽt btã. eẽntia aũt non sine illa. ⁊
ita natura nõ intellualis posset esse btã: qz accñs ⁊ na/
tura intellualis lz manẽs in se nõ posset eẽ btã: qz ca/
rens imediato susceptiuo btitudinis: saltẽ istud argm
videt hre difficultatẽ ponẽdo potẽtiã aliud re ab eẽn
tia: põt tñ pportionalr argui de distinctione rõnis si
ponat ibi talis distinctio. ¶ P̃. 3°. natura intellualis
nõ erit btã nisi per accñs sicut lignũ calefacit qz calidũ
ɔñs est incõueniẽs: qz talis pfectio per accñs non est
eẽntialr pfectio illius cuius est pfectio p accñs. ɔñtia
pbat: qz ita inest nãe btificabili btitudo per accñs. s.
per mediũ aliqd fm vnã opinionẽ de potentia. sicut
calere inest ligno calido mediãte calore: vel saltẽ q̃si
accñtalr fm aliã opi. qz p illd rõne distinctũ: qd si eẽt
re alid eẽt de p accñs. ¶ Oppositũ. btitudo p se consi
stit in opatione ex auctibus adductis ad oppositũ pri
me qõnis: opatio aũt immediatius pficit potẽtiã q̃
eẽntiam: qz nõ cõpetit opatio essentie nisi mediante

T.c.6.z in/de diffuse. T.c.io.z circiter. De quol.ij. q.iz.

potentia. ex. 2. de aia. ⁊. 9. metaphysice.

Ad istã scdam qõnẽ dicit q btitudo pncipa
liter pficit eẽntiã: q̃ potẽtiã. modus po
nit iste: btitudo pncipaliter ɔsistit in obiecto qd ẽ bti/
tudo increata in quãtũ est bonũ volũtatis create: ipsa
aũt aia vel natura angelica mediãte volũtate trãsfor/
mat vt ɔuertat in istud put poss est: ⁊ hoc vi amoris

Capi. 7. de ange. hier. a.l. super.

fm q vult Dio' qz amor est virtus transformatiua ⁊
ɔuersiua amãtis in amatũ. ⁊ Hug. super illud calidũ
acutum ⁊ semper feruidũ amor vnũ te facere vult cũ
ipso. s. amato: ⁊ post. dilectiu' ingerit se: vt si fieri pos
sit hoc ipsũ sit. qd ipse. s. quẽ amat. ⁊ fit vnio quodam
mõ per vim amoris. vt expelli incipiat ⁊ exire a se ⁊
incipiat esse qd amat. ¶ Ex his sic. vt natura amans
exeat a se ⁊ incipiat eẽ qd amat non põt fieri nisi p cir
cũicessionẽ: non aũt aie vel nature creature illaben/
tis diuinitati. sed potius econuerso. vt in natura tali
nihil appeat nisi diuine dispõnes: imo appeat eẽ alid
q̃ deus: sicut ferrũ candens in igne lucet ⁊ ardet vt
ignis q̃si nõ sit nec appeat esse aliud q̃ ignis. ex h mõ
intelligẽdi arguit p ɔ̃ne. cũ btitudo sit per illapsum
vel circũincessionẽ obiecti btifici respectu btificabi/
lis: ⁊ iste illapsus vel circũincessio potius sit in eẽntia
q̃ in potentiis. nã ex illapsu in eẽntiã redũdat vel d
riuat in potẽtias. nõ aũt econuerso: qz a priori sit deri/
uatio vel redũdantia in posterius nõ econuerso. siue
sit ordo rei vel rõnis: illud aũt est pncipalius tale a q̃
aliud est tale non econuerso. ergo ⁊c. sequit ergo pro
positũ. ¶ P̃. ⁊ est quasi idẽ: in eẽntia principalius hr
deus qui est btitudo per eẽntiã q̃ in potẽtiis. eẽntiã
enim perficit quodãmõ per suam essentiã. s. per illa/
psum mõ pdicto. potentias aũt non nisi per opatiões
terminatas ad ipsam essentiã sub rõne veri ⁊ boni: p
ficit aũt illud pncipalius qd per se pficit sub ppa rõne
q̃ illud qd terminatiue tm pficit sub rõne attributa/
li. ¶ P̃. gloria est gra ɔsumata: gra aũt pncipalr est in
eẽntia aie ⁊ redundat in potẽtiis sub rõne hitus ⁊ v
tutis. ergo ⁊c. ¶ P̃. iustitia distributiua respicit digni
tatẽ recipientis fm pportionẽ geometricã vt. s. ma/
gis digno plus de bono tribuat: sed natura intellua/
lis est nobilior ⁊ dignior sua potẽtia re vel rõne. ergo
⁊c. Et istud coicidit cũ prima rõe ad istã qõnẽ. ¶ Ad
dit aũt q pceptio huius perfectionis nõ ɔuenit eẽn/
tie nisi per potentias. per intellm q̃dem ipsaz cogno/
scendo: per voluntatẽ tãq̃ ipsam degustãdo dicente
Hug. super iã dictum caplm. 7m. duo sunt cognitio ⁊
amor: cognitio illuminat: amor tanq̃ refectio satiat
in his btitudo cõsistit in cognoscere ⁊ amare bonum.
¶ Pro auctibus aũt phoz ad oppositũ dicit. q fm
intentionẽ ipsoz btitudo hois vel ãgeli non respicit
ipsoz eẽntiã. sz tñmõ poam mediãte: opatõe sed h di
xerũt: qz nõ viderũt verã btitudinẽ. qz vera beatitu/
do consistit non solum in actu voluntatis ⁊ intellect'
sed principalius in ipso obiecto: ⁊ hoc per illapsum
vel circũincessionẽ mõ pdicto. ¶ Contra istã opi. pri
mo sic: deus non aliter se hz in se nũc q̃ prius nec alit
illabit huic aie vel angelo nunc q̃ prius considerãdo
pcise eẽntiã hincinde: qz fm illum illapsum essentie
diuine in essentiam creature. est semper vniformi/
tas manẽte eẽntie creature. ergo si est aliq̃ nouitas i
aia btã. opz q hoc sit per aliquẽ effectum nouũ causa
tũ a deo in illa essentia. ille effectus dicitur beatitu/
do eius formaliter siue essentialiter. ⁊ non potest esse
pncipalr in essentia vt distinguit a potẽtia. qz tũc eẽt
actus primus: per nullũ autem primum actum disti
ctum a secundo potest creatura immediate attinge/
re essentiam diuinam. ¶ Confirmatur. nihil muta/
tur proprie nisi nouum aliquid sibi inhereat formali/
ter: beatus aliter se habet nunc q̃ prius non beatus.
ita q mutatur de miseria in beatitudinem: essentia
autem diuina per quemcunq̃ illapsum non est for/
ma eius. ergo oportet aliquid aliud sibi inesse q̃ for/
malr sit beat'. ¶ P̃. ille illapsus ẽ pot natura q̃cunq̃
opatione cũ sit fm aliquẽ actũ pmũ vt argutũ est. er/
go absq̃ ɔ̃dictione posset esse sine opatione. ⁊ p ɔñs
nõ opans sed se hñs vt dormiens posset esse pncipalr
beat'. qd hz Ar. pro inconuenienti. iz. meta. ¶ P̃. T.c.sl.
creatura est beata pportionalr aliquo mõ illi: modo
quo deus est beatus: sed deus non est beatus preci/
se per hoc q est idẽ sibi: sed per hoc q est intelli/
gens ⁊ volens se tanq̃ obiectũ. alioquin ex hoc q ẽ
beatus non posset inferri q est intelligens. qz si non
haberet intellectum adhuc esset idem sibi sicut lapis
est idem sibi. ¶ Hoc breuiter sic arguit. si beatitudo
diuina non consistit completiue in identitate beatifi
cabilis ad obiectũ beatificũ. ergo nec beatitudo crea
ture consistit in aliqua identitate vel intraneitate ob
iecti beatifici per illapsuz: qz si ibi vltra identitatẽ re/
quirit operatio: multo magis hoc vltra illapsum. qc
quid enĩ poneret principalr beatitudo ⁊ aliquid ibi
eminenter correspondens esset pricipaliter beatitu/
do. isti autem illapsui quo aia dicitur quasi deifica lõ
ge eminẽter correspõdet ibi idẽtitas dei. ¶ Que sic
adducunt pro opinione: quedam sunt cõtra eam: p
ea autem nulla cogunt. nam primo modus ponen/
di videt concedere q iste illapsus sit pmo in poten/
tia: ⁊ ita beatitudo principalr ibi: probatio antecedẽ/
tis. dicit enim q per amorem qui est vis transforma
tiua amans incipit exire a se ⁊ esse illud quod amat:
quod non potest fieri nisi per circũincessionem vel
illapsum ex hoc sequit q per amorem fiat illa circũ/
incessio vel illapsus amati in amantẽ. constat autem
q amor vl dilectio de quibus loquit Hugo sunt per
se potentie voluntatis. Istud etiam dictũ exire a se ẽ
methaphoricũ: sicut apparet per phm in polliticis li.
2. c. 3. ⁊ in. 7. c. 5. Nihil enĩ minus aliq̃d est id qd fuit
qz amat aliud. rõ aũt huius methaphore ⁊ oium tali/
um hec est: qz in attingendo vel acceptãdo vel appre
ciando verius est amans amatũ q̃ ipsummet ⁊ dẽ.

scendo in illo: & hūc intellectū plane dicit Hugo vbi
prius. Qui solum inqt appetit qd amat seipm despi/
cit in comparatione illius qd amat: & hoc est qd dicit
Augu. in. 4. de ci. dei. c. vlti. ciuitatem dei fecit amor
dei vsq ad contemptū sui. s. amātis pro tāto ꝗ amās
erit extra se: qꝛ suum eē paruipendit in cōparatione
amati: ita ꝙ magis appetit destrui esse suum ꝙ ama
ti: sed ex hoc non sequit̄ aliqua circūincessio vl' illa/
psus sicut ille arguit. ¶ Prima ꝗ rō nō cogit. pꝫ ex di
ctis: qꝛ pcedit ex rōne illapsus istius. Esto ēt ꝙ in btī
tudine sit qdam spālis illapsus. iste non est eēntie di
uine in hanc essentiam: vt essentia. sed est essentie di
D uine vt obiecti beatifici in hanc vt attingentē ipꝫ vt
obiectū. attingit aūt principalius & immediatius per
potētiam. ¶ Qd ēt arguit̄ ibi de redundantia ꝗ sit a
priori in posterius nō ecōuerso: non cogit: qꝛ nihil ꝓ
hibet aliqd respectu eiusdē eē prius & posterius alio
& alio mō: & eo mō quo aliqd prius est. pōt illud quod
est sibi ꝓprium redūdare ab ipso in aliud qd tali mō
est posterius: sicut lꝫ esse redūdet in calorē a substan
tia: tñ calere ecōuerso ꝯuenit substātie a calore. Si ꝗ
eēt prioritas eēntie respectu potētie: & hec redundan
tia actus primi pficiētis eēntiam. si quis eēt. fieret in
potētia: tñ actus scds qꝫ conuenit potentie redūda/
bit ab ipsa in essentiam. ¶ Pōt ꝗ ex hoc argui oppo/
sitū sic. illud est principalius a quo aliqd redūdat in
aliud: sed beatitudo redūdat in eēntiā vt essentia ab
ipsamet vt est potētia: sicut & attingere obiectū btīfi/
cū tali ordine cōpetit eēntie & potētie. ¶ 2ª rō nō co
git. loquēdo. n. de pficere formaliter hec est falsa. eēn
tia diuina principalius pficit eēntiā ꝙ potētiā: qꝛ deꝰ
vt illabens eēntie nō pficit eā formalr: sꝫ tñ sicut aliq̄
cā extrinseca vt obiectū: illabēs aūt potētie pficit eaꝫ
E tanqꝫ cā extrinseca vt obiectū: & pficit eā formaliter
per formā cātā que est opatio attingēs ipsam vt obie
ctū. si aūt loqris de pficere qualitercūqꝫ informando
vl' alr vt accipias ꝙ ꝑ illapsum verius pficit eēntiam
ꝙ potētiā. si ꝯcederet̄ non sequit̄ ꝓpositū. nā istud ꝑ
ficere ptinet ad actū pmū: nō est ꝗ pficere beatificū.
¶ Et si dicas sufficit mihi ꝙ sit verius pficere ꝙ ali/
qd pficere actꝰ scdi. ex h enim sequit̄ ꝙ eēntia erit pri
cipalius pfecta nobiliori pfectiōe ꝙ potētia: ꝗ & bea/
titudie: vel aliqua erit nobilior pfectio ꝙ beatitudo.
T. c. 4. ¶ 3º substātia est magis ens quocūqꝫ accñte. 7. me
ta. ꝗ eēntia angeli vel aīe est simplr perfectius sua btī
tudine inherente que accñs ē: ꝗ non est incōueniēs
ꝙ aliqua perfectio q̄ est actus primus aīe vel angeli
in esse substātiali sit verior eius pfectio: qꝛ intimior:
sit ēt in se nobilior pfectio ꝙ beatitudo vel aliq̄ perti
D nēs ad actū scdm. btītudo tñ ē nobilissima pfectio se/
cūda: sicut dictū est in pcedenti sole. sed quacūqꝫ se/
cūda est aliqua pma simplr nobilior in creaturis vbi
scda & prima sunt re distincta. ¶ Pōt ēt negari illa
ꝓpō ꝙ deitas per illapsum verius pficit eēntiam ꝙ
potētiā: qꝛ illapsus in eēntiā vt essentia est quodam
mō gnalis toti creature. licꝫ vnicuiqꝫ ꝓportionaliter
ꝯm suū gradū entitatis: sed ille qui est essentie vt ob
iecti in potentiā est spālis nāe nobilissime. est ꝗ aliqs
illapsus in potētiā nobilior illo illapsu qui est in esse/
tiam: licet ille qui est in essentiā ad eē sit principaliꝰ
eēntie ꝙ potētie sicut & eē. ¶ Sed contra hoc arguit̄
qꝛ illapsus eēntie vt obcti psupponit illapsum eēntie
vt intimantis se essentie. illud aūt est pfectius a quo
aliud depēdet non econuerso. ¶ 3º. nō oē pus gnā/
T. c. 15. tione est prius perfectione. 9. meta. ista aūt pcessio il
lapsus per intimationem ad illapsuꝫ in rōne obiecti

nō pbat̄ prior nisi gnatione: non. n. est necessaria cau
sa actiua illius posterioris: qꝛ ille est: qn secūdus hēri
nō pōt sicut in via. ¶ Istarum duaꝝ rñsionum ad se
cundam rōnem prima vr verior & satis soluit ꝙ ali/ E
quis illapsus simplr perfectior nō est beatificus. aliꝰ
simplr minus pfectus est beatificus. Exemplū. perfe
ctissimus illapsus ē in naturā humanā vt ꝑsonaliter
vnitam verbo: nec tñ ille est formaliter beatificus: vt
apparet. 3. lib. di. 2. ꝗuis iste doctor dicat ꝯriuꝫ vt ibi q. pma.
dictum est. illapsus aūt dei trini in michaelem. qui ē
simpliciter minus perfectus est simpliciter btīficus.
¶ Tertia rō ducit̄ ad oppositū: qꝛ gratia immediate
perficit potētiam: nō essentiaꝫ sicut dictū est lib. 2. di.
26. qꝛ forma perficiens passum: vt illimitatū vel in/
differēs ad plura indifferēter perficit ipsum in ordi/
ne ad illa plura. sicut si aliqua forma pficeret solē in/
quantum est illimitate actiuus respectu oiuꝫ inferio
rum: indifferenter ipsum pficeret in ordine ad vnaꝫ
actionē & aliā. gra aūt nō perficit aīam indifferēter in
ordine ad intellectionē & volitionem: sed solūmodo F
in ordine ad volitionē. pbo. ipsa enim est primo gra/
ta & nulla alia nisi ab ipsa. ¶ Si instet̄ maiori ꝓpter
illud indifferenter saltem ista est vera ꝙ forma perfi
ciens passum: vt illimitatuꝫ ad plures actiones non
perficit ipsuꝫ precise in ordine ad vnā actionē: qꝛ sta
tiꝫ sequit̄ oppositū subiecti. s. ꝙ perficit illud vt limi
tatum & determinatum ad vnam actionem. gra autē
precise non perficit aīam ad intellectionē & volitio/
nem: ita ꝙ intellectio precedens volitionem non ē
grata nec meritoria: sequens etiam non est grata nisi
qꝛ est imperata a volitione grata. ¶ Si instetur mi/
nori prime rationis: qꝛ essentia nō est actiua: sed pas/
siua mediantibus istis potentiis: hoc lꝫ sit falsum: sal
tem de voluntate vt dictum est in. 2. lib. di 25. tñ pt
accipi similis maior de potentia passiua. nulla forma
perficit susceptiuum inquantum indifferens ad plu/
ra precise perficit ipm in ordine ad vnū illoꝝ: gra est
hmōi vt prius: immo nullus habitus vr perficere es/
sentiam nisi vt hꝫ rōnem potētie: tandem stet̄ in ista. G
Nulla forma perficit aliqd inquantum illimitatū vel
indifferens ad plura que precise pficeret ipm si esset
determinatū ad alterū illoꝝ: sed si aīa esset tñ itelle/
ctiua non posset perfici gra: qꝛ nec habere actū gratuꝫ
& si hēret actū: si aūt per impoē eēt tñ voluntas pos
set perfici gra: qꝛ si per impoē haberet actum: hēret
illū gratum. ¶ 4ª rō ducit ad oppositum: qꝛ cui de/
bet̄ maius bonum ei reddenduꝫ est eo mō quo ma/
gis pōt sibi esse bonum: sed aīe magis pōt esse bonuꝫ
beatitudo si sit in potētia ꝙ si esset in essentia imme/
diate: sicut maius bonum est aīe videre deū per itel/
lectum ꝙ per essentiam vt eēntia: qꝛ videre nō ē na/
tum esse bonum eius nisi per intellectum: sic non est
natū eē eiꝰ bonū hēre obiectū btīficū vt btīficū nisi ꝑ
potentiam attingentē ipm per opationem. ¶ Quod
etiā addit̄ ibi ꝙ pceptio beatitudinis principalr ꝯcom
petit potētie: vr cōcludere oppositum ꝓpositi: qꝛ pce
ptio obiecti beatifici videndo & degustando nō est ac
cidentalis vel adueniens beatitudini: sicut dicit Hu
go in auctē quā adducit. in his inqt beatitudo consi/
stit in cognoscere & amare bonū. ¶ Probat̄ ēt rōne:
qꝛ miseria essentialiter includit pceptionem obiecti
disconueniētis: loquēdo de miseria completa q̄ est cū D
pena. principalis. n. pena que consistit in tristitia: vt 2. 46. q. 1.
supra dictuꝫ est di. 44. q. 2. per se ꝯsequit̄ perceptio
nem obiecti disconueniētis: ꝗ pceptio obiecti ꝯueniē
tis: necio nō sequit̄ beatitudinem: qꝛ tūc btītudo nō

eque nēcio delectaret sicut miseria cruciaret. ¶ Quod
vlterius additur de phīs nō vr̄ pbabile ꝯdicere eis
in illo ꝑ noto de beatitudine ꝙ cōsistat in opatione
vel non. lꝫ enim errauerint: vel potius non attige
rint in quo obiecto vel magis sub qua rōne sit btitu
do: tn̄ istud ꝑmū notū in quo sit pfectio finalis crea
ture rōnalis an. s. in potētia vel eēntia: quoꝝ distin
ctionē habem᷒ ab eis: an ēt in opatione vel habitu ꝙ̄
sīr habemus ab eis nō est verisimile eos latuisse.

Ad questionē
ergo dico ꝙ duplex pōt eē intellēs qōnis.
vnus supponēdo ꝙ alia sit pfectio eēntie ꝛ alia potē
tie: ꝙ̄ illaꝝ sit ꝑncipalr̄ btitudo. ꝛ sic vr̄ ꝑdicta opinio
dicere ꝙ ille illapsus ꝙ̄ est in essentia vt essentia: ꝙ̄ ē
quodāmō prior operatōe: que est pfectio potētie sit
I ꝑncipalr̄ btitudo. fm hūc intellectū dico. ꝙ beatitu
do nō ꝯsistit ꝑncipalr̄ in essentia: qꝛ nihil qꝺ pficit es
sentiā vt essentia est distincta ꝙ̄litercūqꝫ a potētia ꝑt
esse nisi actus ꝑmus: ꝛ forte nullus btitus. nihil āt ta
le pōt eē ꝑncipalr̄ btitudo: imo ꝯdictionē icludit bti
tudinē esse sine opatione: nō sic actū primū esse sine
quocūqꝫ actu scōo. ¶ Alius intellēs qōnis pōt esse ta
lis: ponēdo ꝙ eadē sit perfectio ꝛ vnica essentie ꝛ po
tētie in qua vnica ꝯsistit beatitudo: an illa vnica prin
cipalius pficiat essentiā vel potētiā. ꝛ in ꝑ intellēu fuit
cōparatio duarū pfectionū pficiētiū essentiā ꝛ poten
tiā que illarū sit ꝑncipalior. In scōo sic ꝯparatio eius
dē pfectionis ad duo susceptiua qꝺ illoꝝ ꝑncipalius
perficiat illa pfectiōe: ¶ In illo scōo intellectu vide
ret diuersimode rńdēdū fm diuersas opiniones de
potētiis: qꝛ si ponant accñtia ipse potentie: cū ꝑncipa
lius sit id per qꝺ aliud ꝛ nō ecōuerso. ꝛ per qꝺ: possit
K accipi equiuoce pro cā priori ꝛ remotiori: vel pro cā
posteriori ꝛ imediatori. ꝑmo mō ꝑncipalius essentia
pficit ꝙ̄ quecūqꝫ potētia perficiat. scōo mō non: qꝛ
essentia est remotior cā respectu cuiuscūqꝫ: cuius po
tentia est cā. sed potētia ꝓpinquior: qꝛ tn̄ illā opinio
nē nō credo eē verā sicut dictū est di. 16. scōi. nec etiā
clarū est ꝙ idē est ꝑncipali᷒ respectu eē ꝛ cuiuscūqꝫ ꝑ
fectiōis ꝯntis eē. siquidē aliqd pōt eē cā alicui᷒ in eēn
do: ꝛ tn̄ illud aliud ꝑ nullā aliā cām recipit: imo si eēt
incātū recipet: sicut deus est cā triāguli in essendo: tn̄
si triāgulus eēt incātus seipso haberet tres eē. ꝛ hoc
maxime verū est vbi nō est ꝓcessus in eodē ordine.
puta si vnū sit ꝑus in ordine actiui: ꝛ postea scōꝫ est
ꝑus tertio in ordine passiui. in eodē ēt ordine non tꝫ
nisi sit ꝑoritas essentialis. sic intelligēdo ꝙ incōpole
sit ꝙ scōꝫ sit ꝑus ad 3^m. nisi ꝑ^m sit prius ad scōm ꝛ ad
tertiū sicut in causis efficiētib᷒ pꝫ: vbi posterior pōt
efficere sine ꝑori qꝛ ꝑor nō est essentialr̄ vel necessa
rio ꝑor. in ꝓposito aūt i rōne receptiui nō sit talis ꝑo
ritas eēntialis in recipiēdo eēntie ad potētiā: qꝛ si i
mediatū receptiuū posset ꝑ se eē sine mediato: possꝫ
ꝑ se recipe illo nō recipiēte nec mediate nec imedia
te. hypothesis aūt est nēcia supponendo illā hypothe
sim nēciaꝫ multis: ꝙ distinctoꝝ in entitate absoluta
alterutrū pōt eē absqꝫ ꝯdictione sine altero. vr̄ ꝑ ꝙ si
illa opinio esset pbabilis: nullo tn̄ mō esset cōcedēdū
ꝙ eēntia ꝑncipalius recipit operationē ꝙ̄ potentia.
¶ Dis ꝑ ꝛ aliis opinionib᷒ de potētiis ꝑtermissis ꝛ
eꝙuocationib᷒ eius qꝺ est ꝑncipalius. ꝛ dico ꝙ illud
simplr̄ est principalius respectu a. qꝺ quocunqꝫ alio
L ꝑpossibile vel ipossibile circūscripto eodē mō se ha
beret ad. a. nihil aūt aliud ipso circūscripto sic se ha
beret ad. a. ¶ Ista rō pbat ex rōne ꝑmitatis: qꝛ pri
mū ad aliqd est ꝙ̄ circūscripto nihil est tale ad aliud.
quolibet aūt alio circūscripto ipm eodē mō se hꝫ ad
illud. ꝛ ꝑmū simplr̄ est ꝑncipalius simplr̄. hec pro ma
iori declaratio. nūc aūt siue potētia sit pfectio virtute
cōtenta in essentia. siue sit ꝓp essentialis ipsi᷒ eēntie.
siue alr̄ sic vel sic se hēat fm diuersas opiniones. eēn
tia nō recipet btitudinē circūscripta potētia per pole
vel ipole. essentia aūt circūscripta ꝑ possibile vel im
possibile potētia reciperet eā. ꝑ eo mō quo est ibi pos
sibilis ꝑncipalitas re vel rōne potētia ꝑncipalius re
cipit. ꝛ per ꝯns btitudo eā prius pficit. minor probat
ex ꝑcedenti solutione: qꝛ btitudo cōsistit in opatione
fm illā opinionē. opatio aūt pficeret potētiā si sola es
set sine essentia. eēntiā aūt nullo mō si sola eēt sine po
tentia ¶ Si isti pbationi minoris instetur ꝑ hoc ꝙ
nullū accñs pficit aliud accñs. sed solū subaꝫ: lꝫ vnuꝫ
accñs prius ꝙ̄ aliud. iuxta illud Arist. 4. meta. nō enī T.c.14.
accñs accñti accidit: nisi qꝛ ambo eidē accidūt ꝛ post
nihil. n. hoc magis illi ꝙ̄ illud accidat huic. Si ꝑ po
tētia est accñs essentie quocūqꝫ ꝑ possibile vel ipos
sibile eēt sine essentia nō posset accipe accñs. eēntia
aūt posset accipe accñs mediatū siue posteri᷒: lꝫ non
recipet ꝑus: qꝛ ipsa est receptiua vtriusqꝫ ēt imedia
te in rōne subiecti. ¶ Prius instātie vt dixi minorē.
s. ꝙ potētia sit accidēs nō reputo verā. esto tn̄: lꝫ ma
ior est falsa: sicut dictū est li° isto dis. 12. q. 2. ꝛ patet ꝑ Cap.j.
Auič. 2. meta. ꝙ velox ꝛ tardū sunt passiones mot᷒:
ꝛ curuū ꝛ rectum passiones linee. ꝛ per rōnē. qꝛ quic M
qd per se secūdo mō cōuenit alicui est accidēs eius.
nam in illo mō subiectū ponit in diffinitione predi
cati tanꝙ̄ additū qꝺ nō cōpetit respectu accñtis nisi
de subiecto suo. multa aūt sunt accñtia ꝙ̄ ꝑ se secūdo
mō isunt accñtib᷒ ꝛ nulli sube sicut pꝫ de oib᷒ passio
nib᷒ sciarū mathematicaꝝ. ꝙ̄rū nulla est ꝺ sube aliꝙ̄
vt de ꝑ subiecto. ¶ Qd aūt adducūt textū Aristo. ne
cesse est exponi. qꝛ sic ꝑcise intelligat. qꝛ duo accñtia
accidūt eidē subiecto. iō vnū accidit alteri. sequit ꝙ N
ita superficies accidet albedini sicut albedo superficiei.
Idē sequit ex scōa auctē. nihil magis hoc illi accidit
ꝙ̄ illud huic. Est ꝑ intellēs ei᷒ nō de accñtib᷒ ordina
tis quoꝝ alterū est rō recipiēdi alterū. sed de accñti
bus disparatis de ꝙ̄bus exēplificat: vt albū ꝛ musicum.
Istud aūt sufficit ad ꝓpositū suuꝫ ibi volētis ꝙ non
pōt esse ꝓcessus in infinitū in ꝑdicationib᷒ ꝑ accñs: Ubi ꝑus in hoc 4° ꝛ in meta^{ca}.
sicut exposui alibi intentionem eius.

Ad argumēta.
¶ Ad ꝑmū maior posset cōcedi de ꝑ
fectibilibus ꝛ pfectionib᷒ eiusdē ordinis. nō autem
cōparando pfectibile pfectione vnius ordinis ad ali
ud perfectibile pfectiōe alterius ordinis. ꝛ intelligo
hic perfectiones alterius ordinis actū ꝑmū ꝛ actum
scōm. ꝛ sic inferendo non sequit nisi ꝙ eēntia si hēat O
aliquā perfectionē que sit actus ꝑmus illa erit perfe
ctior ꝙ̄cūqꝫ pfectione que est actus scōs. btitudo aūt
nō est simplr̄ nobilissima pfectio sed nobilissima in
ter actus secūdos. ¶ Aliter ꝛ quasi redit in idēꝫ: ꝙ
simplr̄ nobiliori perfectibili corrńdet nobilior perfe
ctio. verū est in illo ordine perfectionū que respiciūt
illud perfectibile. btitudo aūt nō respicit eēntiā vt es
sentia est pro primo pfectibili. si aūt cōpares ordinē
pfectionū ad ordinē pfectibiliū. cōcedo ꝙ pfectibili
simpliciter nobiliori corrńdet pfectio simplr̄ nobili
or intrinseca vel extrinseca. sed determinate de ex
trinseca nō opꝫ ꝯcedere si istud sub ea rōne sub qua
est nobilissimū pfectibile nō est capax pfectionis ac
cidentalis: sic est in proposito: etiā de perfectione ac
cidētali: que est habitus: que nō perficit essentiaꝫ vt

essentia est. ⁊ multo magis de pfectione accidētali. q̄
est opatio. ¶ Ad 2^m cōcedo q̄ si potētia posset per se
eē posset pfici ab opatiōe ⁊ essentia nō posset pfici si/
ne potētia. ⁊ iō argumētū bñ cōcludit ꝯ eos q̄ dicunt
potētiā eē aliud realr ab essentia. ad nos autē nihil: q̄
P dicimus q̄ idē re sub vna rōne est essentia: ⁊ hꝫ pfe/
ctiōes que sunt actus pmi. sub alia rōne est potentia
⁊ hꝫ pfectiones que sunt actus scdi. nec dico illas rō
nes alias esse cātas tñ per actū intellē: sed ex nā rei
dist. 4 sicut dictū est in qōne de potētijs aie in 2°. ¶ Ad 3^m
dico q̄ nō ē incōueniēs cōcedere naturā intellectua
lē btificari per accñs hoc est nō primo siue non ime/
diate. ⁊ hoc loquēdo de primitate siue imediatione
p rōnē: lꝫ sit incōueniens dicere q̄ btificeē per accñs
loquēdo de accidēte reali aliquo mediante. ¶ Con
tra istas rnsiones: nō minus nobilis est rō fm quam
deus est beatus q̄ illa fm quā btificat. beatificat aūt
sub rōne essentie: ergo sub nulla rōne minus nobilē
beatificat. rō potētie est minus nobilis. ¶ Rñ° loquē/
do de rōne fundamētali fm quā btificaē. verū est q̄
illa nō est minus nobilis rōne fundamētali ⁊ forma/
li fm quā btificat. loquēdo aūt de rōne formali pri/
ma fm quā btificaē: ⁊ formali fm quaꝫ beatificat. q̄
fm aliquos est rō veri ⁊ boni adhuc nō est maior no
bilitas hinc q̄ inde. sed ponēdo tertio mō q̄ fm rō/
nē essentie btificet obiectiue: nō tamē fundamētali/
ter sed formalr. beatificeē aūt imediate fm rōnē in/
tellect' ⁊ volūtatis. ꝯns est dicere q̄ fꝫ rōnē nobilio
rē imediate btificet q̄ imediate sit beatus. nec h̄ est
incōueniēs q̄ aliq̄d fm rōnē minus nobilē recipiat
pfectionē secūdā q̄ sit pfectū perfectione prima.

Ad primaz questionē.

p̄ de re. scdo de noie. de re sit hec pria cōclusio. inter
O oia nāe intellectuali appetibilis aliqd eēntialr ⁊ sim
pliciter est supmū. ¶ Hoc pbaē. q2 si in appetibilib'
est ordo eēntialis ⁊ in tali ordine nō est ire in infini/
tū. vt pbatū est li. i. di. 2. q. i. ergo ppositū habeē. si nō
est ibi ordo essentialis iterū hr ppositum. q2 qdcūq3
datū est essentialr supremū: sic q̄ nihil est eo eētia/
liter supius. sed ista hypothesis est falsa. q2 vt oñsum
est ibi nullus pcessus in ordinatis accñtaliter pōt p
cedere in infinitū vel p cōtinuā diuersitatē nisi i vir/
tute alicuius essentialr supioris tota illa diuersitate.
¶ Et sequitur correlariū q̄ illud est infinitū: q2 cuicū
q3 nō repugnat infinitas illud nō est simplr supmuꝫ
nisi sit formalr infinitū. appetibili vel volibili nō re/
pugnat infinitas: cū illud vel sit pfectio simplr vel cō
comiteē cōuertibiliter aliquā pfectionē simplr. q2 cō
petit toti enti. ⁊ qdcūq3 tale ē pfectio simplr. pfectio/
ni aūt simplr nō repugnat infinitas: q2 tūc in aliquo
puta simplr infinito eēt simplr melius nō ipm q̄ ip/
sum. qd est ꝯ rōneꝫ perfectionis simplr. patet mono.
i4. ⁊ i5. ¶ Ex isto aūt correlario pōt ecōuerso infer/
ri cōclusio pma. q2 si aliqd appetibile vel volibile pōt
esse infinitū: ⁊ infinitū nō pōt excedi. g̃ aliqd pōt esse
volibile simplr supremū. ⁊ si pōt esse g̃ est. q2 si nō es/
set ⁊ posset esse: nō posset eē nisi ab alio in essentia. ⁊
ita nō esset simplr supmū in aliqua pfectione simplr.
¶ Scda cōclusio. supmū appetibile vel volibile: est
R solū illud qd cuilibet nāe itellectuali simplr pp se est
volēdū. Expono q̄d est simplr pp se volendū s. cui re
pugnat ex nā eius q̄ sit pp aliud volendū. vñ si appe
titus sensitiuus aliquid appetit pp se: ita vt nō ꝑpter
aliud: hoc est fm q̄d. q2 ex impfectione potētie non
potētis illud appetere ppter aliud. nō aūt ex perfe/
ctione obiecti cui repugnet appeti pp aliḋ. ¶ Aliud
expono. cuicūq3 nāe intellectuali eē volēdū: ⁊ cuicū/
q3 volūtati ad ppositū: cōuertunē: q2 hēre volūtatē ⁊
esse nām intellectualē cōuertunē. ¶ Ad pbationeꝫ
g̃ huius scde ꝯclusionis arguo sic. cuicūq3 supmū vo
libile est obiectuꝫ volibile ei illud solū est simplr pp
se volēdū sed cuicūq3 volūtati supremū volibile est
obiectū volibile. ergo ⁊c̄. maior pbaē: q2 inter volibi
lis aliq̄d est ppter se volēdū: q2 si qdlibet pp aliḋ erit
pcessus in infinitū: nullū ēt erit supmū: q2 pp aliud
volēdū minus est volēdū q̄ illud ppter qd est volē/
dū. ex p̄ posteriorū. g̃ si aliq̄d est simplr supremū vo/
lēdū ex pria illud est simplr ppter se volendū: loquē T.c.5.
do ex parte obiectoruꝫ. ⁊ ex hoc sequiē q̄ cuilibet sit
ppter se volēdū cui illud est obiectū volibile. q2 vel
nulli vel oi vel alicui sic. ⁊ alicui nō. nō pmū ex proba
to: nec tertiū q2 nō est maior rō q̄re alicui magis q̄
alij. ¶ Probaē etiā ideꝫ a posteriori: q2 etsi in ptāte
volētis sit velle hoc vel illud. nō tñ est in ptāte ei' q̄d
sit volēdū: ⁊ maxie q̄d sit sūme volēdū. hec eniꝫ pre S
cedit oēm determinationē cuiuscūq3 volūtatis. ergo
ad quodcūq3 cōpareē semp remanet illud ppter se
volendū. ⁊ hinc est q̄ est huic volendū: q2 huic voli/
bile. ¶ Breuiter ēt pbaē istud: applicādo ad volūta
tē sicut ⁊ de volēdo in se. q2 cuilibet voluntati est ali
q̄d volēdū cū quelibet volūtas possit aliq̄d recte vel/
le: ⁊ nō nisi sibi volēdū. ⁊ nulla pōt aliq̄d sibi volēdū
velle pp aliud ⁊ aliud. ⁊ sic in infinituꝫ. ¶ Probaē ēt
illud de pcisione. s. q̄ solū illud sit respectu volunta/
tis ppter se volēdū. q2 nulli alteri repugnat: qd pro/
pter aliud appetaē. cū nō sit simplr supremū appetibi
le. ⁊ minus bonū possit recte appeti pp maius bonū.
Et istud pōt dici finis vltimus eē talis volūtatis: q2
ppter illud volitū est quodcūq3 aliud volendū. mi/
nor pbatur: q2 quecūq3 voluntas respicit pro obie/
cto volibile sub rōne cōissima: q2 est potētia imālis:
⁊ per ꝯns respiciens totū ens vel aliq̄d equalis am/
bitus cū ente. ¶ Tertia ꝯclusio. nulla nā intellectua
lis vltimate ⁊ cōplete perficiē nisi hñdo supremū ap T
petibile. ⁊ h̄ pfecte fm modū possibilē sibi hñdi illḋ.
hoc pbaē ex scda. q2 nā intellectualis nata est vltia/
te ⁊ maxime perfici ⁊ in eo solo qd est sibi propter se
volendū. ergo non potest vltimate perfici nisi in illo
habito sicut est possibile ab ea hēri. ¶ Probaē etiam
ꝯ tertia: q2 eo pō habito manet nā volitiua impeifec
ta. ¶ Tertio pbaē cōclusio ex medio vniuersaliori
q2 in habētib3 qūcūq3 appetitū siue aīalē siue etiā
nālē nō habeē vltimata pfectio nisi habito eo qd tali
appetitu ppter se appetiē. vñ imperfectionē aliquaꝫ
habꝫ graue extra centrum. ⁊ appetitus sensitiuus ca
rens sūmo conueniente. ¶ Intelligēduꝫ tñ est circa
istā conclusionē q̄ in entibus est aliq̄ pfectio pria. ali
qua scda vel q̄si scda. pma est qñ nihil deficit ptinēs
ad primū eē rei. s. essentiale. scda qñ nihil deficit pti/
nēs ad eē scdꝫ. hec ēt pfectio scda quedā est intrinse
ca nec coniungit cū pfectiuo extrinseco. quedā autē
sic est intrinseca q̄ in hoc perficit: q2 cōiūgit pfectiuo
extrinseco. nec mirū q̄ aliq̄d perficiaē in extrinseco.
q2 attingendo extrinsecū ⁊ maxie si est perfectius se
hꝫ vlteriorē perfectionē q̄ posset hēre in se ⁊ ad se.
isto eniꝫ mō ignorabiliora perficiunē in nobiliorib'
nō essendo illa realr nec hñdo illa formalr inheren/ V
tia: sed attingendo illa. ⁊ sic habēdo mō sibi possibili
hñdi. vñ cuius appetitus est respectu ignobilioris. q̄
sic nā ipsa illud nō pficiē in extrinseco nisi fm q̄d. in
nobiliori ēt lꝫ sit aliq̄ pfectio appetētis ignobilioris.

nō tñ sũpma extrinseca. si aũt in aliq̃ nã pficiaẽ in no
biliori se nō sũpma: necesse est dare aliquã nãm que
imediate pficiaẽ nō nisi in sũpmo pfectiuo extrinse/
co. qr nō est pcessus in infinitũ in pfectibilib⁹ ⁊ perfe
ctionib⁹. sũpma ergo saltẽ pfectibilis natura nō pfi/
ciẽ nisi in sũpmo pfectiuo extrinseco. tota aũt nã itel
lectualis est fm illã rōnẽ suprema sicut pz ex secũda
ꝯclusione. nec opz fm ordinẽ naturarũ esse pfectiua
extrinseca cōpletiue pficiẽtia. sed sufficit ꝙ pfectio/
nes intrinsece scđe cōiũgẽtes cũ pfectiuo extrinseco
corńdeãt gradib⁹ pfectionũ pmarũ. lz aũt in substã/
tiis pfectio pᵃ sit simplr nobilior q̃cũq̃ pfectiōe scđa
intrinseca. tñ nō est vltiata pfectio: qr ipsa habita ad
huc expectaẽ ⁊ appetiẽ vlterior perfectio. scđa ẽt etsi
nō in se formalr: tñ vt imediatiue cōiũgit pfectiori ẽ
quodãmō appetibilior pfectio pfectiōe prima: inquã
tũ est imediatũ ad aliq̃d appetibile extrinsecum qđ
magis appetiẽ q̃ esse ppriũ intrĩsecũ. spãliter tñ istđ
est verũ de volũtate: qr quicũq̃ alius appetitus ap/
petit extrinsecũ propter nãm: cuius est appetitus. iō
nō coniungit alicui simplr appetibiliori q̃ sit eẽ nãe
cuius est. volũtas aũt amat aliq̃d nobilius se: ⁊ plus
q̃ naturaz illius cuius est. ⁊ iō cōiũgit appetibiliori
⁊ in se: ⁊ sibi q̃ sit nã cuius est. ¶ Ista ergo cōclusio
saltẽ de volũtate nō tãtũ vera est quãtũ ad hoc qđ di
X cit vltimate pfici: sed etiã perfectione maxie appeti/
bili pfici ⁊ pfectione etiã: maxie loquẽdo de extrinse
co pfectiuo ⁊ participatiue: de intrinseco inquantũ
cōiũgit illi extrinseco. Sicut perfectũ distinguiẽ ita ⁊
bonũ. vñ lz qđcũq̃ ens sua entitate sit bonũ bonita/
te prima nō tñ bonitate secũda. ⁊ de ista pcipue vide
tur Boetius tangere in libello suo de hebdomadi/
bus. vbi vult ꝙ bonitas sit accidẽs: ⁊ ꝙ res nō in eo
ꝙ sunt: bone sunt. Ista aũt fm bonitatez sic signãter
exprimimus huic rei bñ est. vnde iuxta tertiã cōclu/
sionẽ patet ista ꝙ nulli voluntati vltimate ⁊ cōplete
bñ est nisi habito illo qđ est sibi ppter se volendũ: ⁊
hoc perfecte eo modo quo possibile est haberi.

Quest. j. eth. diffuse hic.

De secũdo

s. de nōie btitudinis hoc sup
ponĩẽ notũ apud phos loq̃n
tes de ea ꝙ btitudo est bonũ sufficiens excludens. s.
y defectũ vel indigentiã. est bonũ perfectũ vel cōple/
tũ excludens impfectionẽ seu diminutionẽ. est bonũ
vltimatũ excludẽs tẽdẽtiã ⁊ ordinabilitatẽ. ad aliud
cōpletius bonũ. est bonũ quo habito cōplete beneẽ
btti. hoc mō miseria cōpleta est indigẽtia firmata. ẽ
ẽt carẽtia pfectionis secũde. ⁊ in hoc diminutio bo/
ni secũdi. ⁊ ẽt exclusio illius qđ pp se amareẽ si hẽre
tur. tãdẽ misero cōplete male est: lz aũt sufficientia
pfectio cōpletio ⁊ bonitas possint ptinere ad entitatẽ
pmã rei vel scđaz. possint ẽt includere tã illa q̃ perti/
nẽt ad entitatẽ pmã vel secũdã. tñ qr sufficiẽs est ali/
cui sufficiẽs ac pp h psupponit illud cui sufficiat: cō/
pletio: ẽt cōplet illud qđ iã pcessit qđ sine eo eẽt q̃si
vacuũ seu nō plenũ. pfectũ ẽt excludit defectũ q̃ est
carẽtia eius qđ natũ est inesse. bñ esse ẽt nō conuenit
alicui nisi iã existẽti p aliq̃d quasi supadditum. ideo
hec oia magis pertinẽt ad perfectionẽ secũdã q̃ pri/
mã qr etiã vltimate ⁊ cōplete non perficiẽ aliq̃d nisi
in extrinseco pfectiuo qđ natũ est sic pfici. iō hec ma
gis pertinẽt ad perfectionẽ secũdã inquantũ cōiun/
Aa git cũ pfectiuo extrinseco. ¶ Ex his posset distingui
btitudo in simplr ⁊ fz q̃d. vt illa sit simplr beatitudo
que est pfectio secũda imediate ꝯiungẽs obiecto si/
ue extrinseco pfectiuo nobilissimo. fm quid aũt con
iungens obiecto minus nobili perfectiuo. ⁊ si quidẽ
nobiliori ipa natura que ꝯiũgitur magis accedit ad
rationem btitudinis simplr. si autem minus nobili
magis recedit ab ea. ¶ Posset etiam distingui ali/
ter hoc nomen btitudo. qr pōt accipi pro coniunctio
ne ad pfectiuũ extrinsecuz vel pro fundamento pro
ximo illius cōiunctionis. sicq̃dem a relationibus pos/
sent fieri plurime denominationes ordine quodaz:
⁊ abstractiones ab illis denominatis.

Ad questionẽ

ergo dico ꝙ beati/
tudo consistit in ope/ Bb
ratione vel eẽntialr si btitudo accipiaẽ pro perfectio
ne que est rō cōiunctionis ad obiectum btificũ vł p
xime fundamẽtaliter si btitudo accipiaẽ pro ipa con
iũctione: ita ꝙ excepta relatione ad obiectum beati
ficum vltimata perfectio itrinseca beati ⁊ prima ob
iecto btifico est opatio. ¶ Hoc pbatur. qr nulla per/
fectio intrinseco beati est btitudo nisi pro quanto im
mediate cōiũgit pfectiuo extrinseco: qđ est obiectuz
beatificum. sed excepta relatione immediatissimuz
cōiungens est opatio. ergo ⁊c̃. maior patet ex primo
articulo. qr nō pōt alicui esse complete ⁊ vltimate be
ne: nisi habẽdo illud qđ est sũme volendum. illud est
pfectiuũ extrinsecum vel q̃si extrinsecũ. q̃si dico: pro
deo: vbi obiectuz btificũ est idẽ cũ ipso beato. nō aũt
habeẽ pfectissime illud summe volẽduz: nisi imedia
te ꝯiũgatur illi. beatũ eẽ est sũme sibi bñ esse. ex scđo
articulo. ergo nullius btitudo consistit in aliquo ni/
si quo pfectius ⁊ immediatius coniũgiẽ illi sũme vo
lẽdo. minor pbatur: qr nec eẽntia nec potẽtia cōiũgi
tur illi extrinseco pfectiuo nisi per opationem que ta
lis perfectio intrinseco est. qđ tñ non sistit in se ⁊ ad
se: sed per se tẽdit in obiectũ ẽt imediate excludẽdo
quãcũq̃ formam absolutam mediam.

Ad argumẽta.

¶ Ad pmũ dico ꝙ
illa nō est diffinitio
beati. sed descriptio ⁊ verior ceteris improbatis: qr
est pnecessaria ꝯcōmitãtia beatum. nō sic alie descri
ptiones improbate ab Aug. non ergo pōt inferri ab
stractum de abstracto si cōcretũ de cōcreto: qr talis
ꝯñtia nō tenet nisi q̃si in antecedente est pdicatio con
creti de cōcreto per se primo modo. ¶ Pōt dici ali Cc
ter ꝙ q̃cq̃d vult nō accipitur ibi diuisiue pro volitis
formalr: sed pro aliquo vno in quo sunt vnitiue aia
recte volita: vt sit sensus. beatus est qui hẽt perfecte
fm modum sibi possibilẽ aliqđ obiectũ ppter se vo
lẽdũ in quo hẽt vnitiue ⁊ eminenter q̃cq̃d pōt recte
velle ⁊ illo intellectu cōcludiẽ ppositum. qr per opa
tionem hz hoc mō q̃cq̃d vult. ¶ Ad auctem Boetii
opz exponere. vel ꝙ hoc nomẽ btitudo est equocuz
vel ad pfectionem finalẽ seu cōpletiuã extensiue siue
intẽsiue acceptam. ⁊ ista est descriptio btitudinis ac/
cepte fm totalitatem extẽsiuã. vel opz dicere si acci
piatur pro totalitate intẽsiua ꝙ est status pfectus ag
gregatione oĩum bonorũ in vno bono eminenter ⁊
vnitiue continẽte vel si in illo non est aggregatio pro
pter simplicitatez: tũc tertio mō aggregatiue debet
intelligi tanq̃ pcedẽs vel cōcomitãs illum statũ per
fectum. non aũt de eius eẽntia. ¶ Ad 2^m patet ex di
stinctione posita in scđo articulo. ꝙ nomen btitudi/ Dd
nis pōt accipi pro relatione ꝯiunctionis vel pro fun
damento proximo illius coniunctionis. Et ad confir
mationem cōcedo ꝙ quecũq̃ forma siue pfectio se/
cũda in creatura: que tñ est perfectio absoluta absq̃
ꝯdictione potest eẽ sine relatione cōiũctionis ad ob/
iectum btificũ. ¶ Si tñ hic ponaẽ talis rō btitudinis
intrinsece ꝙ nō posset eẽ sine ꝯiũctione ad obiectũ.

sequtur q btitudo vel sit relatio vel includat absolu/
tū ⁊ relationē. Si.n.beatū eē quiditatiue est sic hēre
obiectū btificū. g beatitudo est talis habitio. talis at
habitio illius obiecti vel includit sil' absolutū ⁊ respe
ctū. vel eēntialr dicit respectū ⁊ necessario ɔnotat ab
solutū. qr si eēntialr diceret absolutū non necessario
cōnotaret respectū q est posterior absoluto. ¶ Ad 3m
dicet inferius in qōne de securitate. ¶ Ad 4m cōce/
do q beatitudo nō cōsistit in actōe de genere actōis.
qr illa non est simplr pfectio agētis vt opat. opatio at
non est actio talis sed actio equoce accepta vt dictuz
est li.j.di.3.q.vlt. ¶ Ad cōfirmationē pmā pz p idē.
Ee qr mutatio illa de nō beato ad beatum. nō est de nō
agente ad agentē. sed d nō opante ad opantē. ¶ Ad
Scot. qli. ii. q.4. ⁊ ib. pri a disti. art. j. q.2. secūdā cōfirmationē dicit qdā q in actu duo sunt. s.
suba actus ⁊ forma a q hz pfectionē ipsius fm subaz.
pncipiū est nā vel potētia. sed fm formā principium
eius est habitus. Si g ille sit acqsitus totaliter nostri
actus cā erimus. si aūt infusus pfectio erit a cā exte/
riori q causat habitū. actus aūt nr nō ponit beatitu/
do nisi rōne sue pfectionis. iō nos nō sumus nre bti/
tudinis cā. sed deus. ¶ Cōtra h. pus essentialr nō pt
depēdere ab aliqua cā a qua nō dependeat posteri9
essentialr. Actus est prior essentialr sua forma. Alio/
quin illa forma nō pertigeret actū ad sui esse. g si su/
mus cā sube depēdebit illa forma a nobis: ⁊ nō nisi i
aliquo genere cause. qr nihil vr dependere eēntialr
ab eo qd nō est aliqua cā eius loquēdo de actu pmo
quocūqz. ¶ P. illa forma nō est nisi aliqua cōditio ip
sius actus. potētia aūt que elicit actū nō elicit ipsum
nudū. sed cū tali vel tali cōditione seu circunstātia. g
est cā nō tantū substātie actus: sed et illius forē act9.
¶ P. q habitus sit cā distincta a potentia ⁊ alicuius
distin:ti a potētia non vr probabile. tū qr non est nisi
causa secūda respectu potentie. cā autē secūda ⁊ pri/
Ff ma nō habent distinctos effectus sibi pprios: qr tūc
respectu neutrius esset hec pma: ⁊ illa secunda. tū qr
iste effectus pprius habitui esset necessario forma ab
soluta si relatio nō ē per se terminus agētis vel actio
nis. nō est aūt pbabile esse actionē formatā hoc mō.
qr tunc oporteret actionē attingentē obiectū beatifi
cū includere duo absoluta. ¶ Est ergo alia rnsio q
beatus est cā actiua respectu beatitudinis sue quātū
ad illud absolutū qd est in beatitudine: ⁊ hoc si volū
tas sit cā actiua sue volitionis beatifice. de q inferius
distin. presenti. q.ii. ¶ Ad qntū cōcedo q actus ille
est simplr perfectior habitu et in rōne pfectionis fina
lis. qr imediatius attingens obiectū finale: ⁊ in rōne
etiam perfectionis formalis. qr tāta pfectio non pos
set cōpetere habitui tali in sūmo quanto actui tali in
summo. ¶ Ad pbm ergo.3.thopi. dico vno mō q
intelligenda est illa consideratio ceteris paribus. vn
de ipse vult in principio libri q nō cōsiderat in mul/
Tertij. tum distantibus. i. in habētibus multas differētias.
sed in his que solā illam drīam habēt ad que cōside/
rat. de quibus vlr considerationes sue tenent. ⁊ tunc
minor est falsa. habitus ⁊ actus in hoc solo distinguū
tur. s. per permanentius vel diuturnius ⁊ minus diu
turnū. ¶ Est ⁊ alia rnsio in proposito q actus ille est
eque diuturnus cum habitu. ⁊ ex parte potētie ⁊ ex
parte obiecti ⁊ ex parte nāe huius ⁊ illius. ¶ Ad se/
cūdam pbationē patet alibi libro p. di.17. de charita
te. q habitus nō est cā actus nisi partialis. nō est aūt
Gg incōueniēs cām partialē equocā esse minus nobilē
suo effectu: ⁊ maxie de partiali secūdaria. lz causa to
talis equiuoca vel partialis pncipalis sit nobilior suo
effectu. ¶ Breuiter sic beato est simplr perfecte bn.
nulli est sic bn nisi in simplr pfecto bono pfecte habi
to vt est sibi pole. nulli alij ab illo pōt sic esse bn in il/
lo nisi imediate attingendo illud. illud nō pōt attin/
gere nisi per opationē. g in ista attingētia imediata il
lius boni seu in coniūctione imediata ad illud bonū
consistit beatitudo cōpletiue. in ipsa aūt opatione tā
quā in pprio fundamēto. prima propositio pz. qr bea/
titudo est pfectio rei scda nō pma. qr res pfectior fz
perfectionē primā: ⁊ sola illa pōt esse miserior alia.
pfectior aūt scda pprie exprimit p hoc qd est bn eē.
Nā bene esse psupponit bonitatē primā alicuius cui
bn sit. vltra in pfectionib9 scdis est ordo sicut ⁊ in pri
mis. qr correspondentia istaz ad illas. ⁊ iterū in pfectioni
bus secūdis cuiuscūqz eiusdez est ordo. ita q aliqua
est vltima citra quā ipsum est impfectuz puatiue: qr
natū recipere vlteriorez: sed vltima sui habita si non
est simplr vltima: remanet impfectū negatiue: qr co
rēs perfectione: lz nō nata recipi in ipso. ad excludē/
duz perfectionē secūdā eiusdē addit pfecte ad bene.
ad excludēdū aūt vlteriorē pfectionē secūdā simplr
saltē in genere addit ad pfecte bn simplr: ita q bea/ Hh
titudo dicit pfectionē scdaz excludētē impfectionez
⁊ priuatiuā ⁊ negatiuā tanqz perfectio scda suprema
saltē in gne. ¶ Scda ppositio patet. qr illud qd pōt
habere illud qd bonū si nō habet nō est sibi perfecte
bene: sed impfecte priuatiue. si aūt non pōt habere.
ergo non est sibi pfecte bene: sed imperfecte negati/
ue. ¶ Tertia pbat ex tribus cōclusionibus primi ar
ticuli: qr tota natura intellectualis nata est sic habe/
re illud bonū. ⁊ impfecta est nisi sic hēat. nā autē nō
intellectualis tanqz inferior si non est nata sic habe/
re illud. ergo remanet impfecta nō priuatiue sed ne/
gatiue. hoc est ex impfectione nature. ¶ Quarta pro
positio pbat. qr nulla pfectio scda est in natura intel
lectuali p quā imediatius attingat bonū perfectum
qz per operationē que fm se vr esse nō sui gratia: sed
gratia obiecti. perfectio autē prima non attingit nisi
mediante perfectione scda. Questio. III.

Trūz beatitudo

p se cōsistat in pluribus opationib9 sil'
Q sic. Aug9. 13. de tri. c.5. Beatus est q
hz quicqd vult ⁊c. sed nō tm recte vult
hō opationē vnā sed plures: qr si recte vult fruitionē
recte vult visionem sine qua nō est fruitio. si et recte
vult visionē recte vult fruitionē: qr fz Ans. Cur de9 Lib.2.
hō. c. j. nā intellectualis ad hoc accepit intellm ad di/
scernēdū bonū a malo vt per volūtatē bonū diligat ⁊
malū odiat. ¶ P. ex eadē auctoritate sic. si per vnaz
operationē pōt hēre qcqd vult. aut ergo per opationē
volūtatis. ⁊ tunc sequit q descriptio Augni equalet
isti. Beatus est q vult qcqd vult. qr hēre est velle. cuz
ois opatio volūtatis sit velle. sed viator vult qcquid
vult. ergo hz qcqd vult. ergo est beatus hoc est incō/
ueniēs. si autē hēre sit per actū intellectus: tūc seqt
q beatus est qui intelligit qcqd vult. ⁊ tunc sequit
vt prius q viator erit beatus: qr itelligit qcquid vult.
oportet ergo dicere q hēre istud non consistit in vno
actu solo hoc vel illo. nec per ɔńs in aliqua vna opa/
tione. ¶ P. beatitudo cōsistit in quocūqz per qd di/
stinguitur per se beatus a nō beato: sed distinguitur
per se per actum intellectus: qr beatus videt: nō bea
tus non videt obiectū. s. beatificū. distinguit etiam p
actuz volūtatis. qr si cause sunt distincte ⁊ effectus.
actus intellectus videt esse causa actus voluntatis.

qꝛ eo poſito ponit̃ ille actus: ⁊ eo remoto remouet̃.
¶ Oppoſitū. in q̃libet ordine eſſentiali eſt ſtatus ad
aliqđ vnū. ergo in ordine finiū non tm̃ erit ſtatus ad
a.l.itriſecos aliquē vnū finē extrinſecū. ſed ēt inter fines extrin/
ſecos erit aliq̃s vn⁹ ſupremus. nō ḡ ſunt due opatio
nes ꝯ rōne finis intrinſeci. ¶ Rᷣ°. vni ſimpl'r ꝑ i vno
ordine pñt duo eſſe imediata. ⁊ ꝑ ꝯñs vtrūq; ē eque
primū: ſꝫ nō ſimpl'r primū: ſed ſcđo primū. exēplū de
T.c.56. cauſis efficiētibus ⁊ effectib⁹. ¶ Cōtra. z. de genera
tione. idē inquātū idē natū eſt facere idē. ḡ eidē effi/
ciēti nō eſt natū eſſe primū niſi vnicū effectū. ergo a
ſimili in finibus. ¶ Rᷣ°. niſi ordo eēntialis ſpecieruꝫ
cōcludat duas nō poſſe eē propinq̃s ꝑme eſſentie: ⁊
ita impoſſibilitas pluralitatis cōcludat̃ ex ipſis pro/
ductis. non apparet quō ex vnitate ꝓducentis poſſit
hic cōcludi vnitas effectus ſiue producti: qꝛ nō ſemꝑ
oportet duoꝝ effectuuꝫ aſſignare duas cauſas ſi ois
multitudo reducenda eſt ad vnū: ſicut ad cām illius
multitudinis. ¶ Arguit̃ aliter ad oppoſitum. qꝛ in
prioribus eſſentialiter in aliquo ordine non eſt mi/
nor vnitas q̃ȝ in poſterioribus eſſential'r. ſed potius
maior. nūc aūt aliquis finis ſub fine extrinſecus ſim/
pliciter per vnū intrinſecum ſibi correſpōdētē attingit̃.

Ric. pri. diſ. ar. j. q. 6. **Hic dicitur** ꝙ btitudo ꝯſiſtit ſimul in actu intellect⁹ ⁊ volunta
tis. rō ad h. qꝛ btitudo cōſiſtit in ꝑfecta vnione beati
ficabilis cū deo. hec aūt includit vnionē ſm oēm po/
tētiā ſm quā nā illa eſt imediate vnibilis deo. hmōi
eſt tam intell's q̃ȝ voluntas: qꝛ ſicut deus ſub rōne q̃
ſummū verū eſt imediatū obiectū intell's. ita ſub rō
ne qua ſūmū bonū eſt imediatū obiectū voluntatis.
¶ Itē. per quā virtutē aliqđ mouet̃ ad terminū: ꝑ ean
dē quieſcit i termino. ſed tā ꝑ intell'm q̃ȝ ꝑ volūtateꝫ
nā intellectualis mouet̃ in deū. ḡ per vtrāq; potētiā
q̇eſcit in ipſo. ſed btitudo eſt ꝑfecta q̇es nāe intelle/
ctualis i deo ḡ ⁊c̃. ¶ Addo tertiā rōnē qꝛ ad ꝑfectio
nē alicuius in actu ꝑ̊ requirunt̃ plura: ad ꝑfectionem
eiuſdē in actu ſcđo requirent̃ ēt plura illis ꝑ̊mis ꝓ/
portionabilia. ſed ad ꝑfectionē nāe intellectualis in
actu ꝑ̊ requirunt̃ intell's ⁊ volūtas. qꝛ ſine alterutra
eēt iꝑfecta in actu ꝑ̊. ḡ ad ꝑfectionē eius in actu ſe
cūdo req̇runt̃ actus ſcđi iſtis correſpondentes btitudo. ḡ
que eſt ꝯpleta ꝑfectio nāe intellectualis in actu ſcđo
includet duos illos actus ſecundos. ꝓbat̃ maior. qꝛ
nā non pōt eſſe ꝑfecte quietata niſi q̊libet ꝑtinēs ꝑ
ſe ad eius ꝑfectionē nālē q̇etet̃. da eniꝫ ꝙ aliqđ tale
nō q̇etet̃. ḡ nā non ſm q̊libet ſibi intrinſecū q̇etat̃.
ergo non ꝑfecte. perfectio ergo q̇etatiua totius nāe
includit per ſe quietationem cuiuſcūq; actus primi
pertinentis per ſe ad ipſam naturam.

Tho. pri. di. ar. j. q. j. i ſo/ lu. pnc. 2ᵉ q̃/ ſtiuncule. **Alia eſt opinio** i extremo qđ tm̃ in vnica opatiōe
cōſiſtit: qꝛ ex diffinitione phi ꝑ̊ ethi. felicitas eſt opa/
tio optia ſm optimā virtutē ⁊ in vita perfecta. nūc āt
ipoſſe ē plures eē opationes eiuſdē ſimpl'r optimas.
qꝛ nec eiuſdē ſpeciei qꝛ vna talis ꝑfecta ſufficit i vno
pꝫ ēt ꝙ opatiōes intell's ⁊ volūtatis nō eſſent eiuſdē
ſpeciei. nec poſſent eſſe plures optie alteri⁹ ſpeciei.
T.c.10. qꝛ ſpēs ſe hñt ſicut numeri. 8. meta. ⁊ ꝑ̇cipue h verū
eſt de ſpecie prima ꝙ ipſa eſt tantum vnica. quia ip
ſa eſt ꝑ̊ma in genere reſpectu aliaꝝ ſicut ꝑ̊mū ſimpl'r
eſt ꝑ̊mū extra genus. Siīl'r nō eſt poſe eſſe plures vir
tutes optimas eiuſdē nāe ſiue accipiat̃ ibi virtus ꝓ
potētia nāli: qꝛ vnica eſt ſuꝑma potētia vnius nāe. ſi
ne accipiat̃ ibi virtus pro habitu acq̇ſito vel ſuꝑnāli.
ſemper enim ſic ⁊ ſic eſt vnicum tantū optimum.

Ad queſtionē pōt dici quodāmō mediādo inter opi.
qꝛ nō loquēdo de beatitudine vt dicit aggregationē
oium bonoꝝ ꝑtinētiū ad btificabile: ſed vt dicit illđ
quo imediate attigit̃ vltimate obiectū beatificū poſ A
ſet diſtingui de btitudine nāe intell'ualis ⁊ de btitu/
dine potētie. ſic ꝙ lꝫ nā nō btificet̃ niſi ſm potētiaꝫ:
hī vt nā eſt aliq̃ potētia btificabilis cuius btitudo nō
eſt ſimpl'r btitudo nature: qꝛ nō eſt in illo ſimpl'r ꝑfe/
cte bñ ipſi nāe: ſed in aliquo alio nobiliori iſto: lꝫ ex
illo ſit ſimpl'r bñ huic potētie. ſm hoc ḡ pōt dici ꝙ bti
tudo nāe intellectualis cōſiſtit in opatiōe vnica tm̃:
qꝛ tm̃ in vnica eſt ſibi ſimpl'r ꝑfecte bñ: ita ꝙ nihil ſi/
bi deſit: nō tn̄ hec includat oia ꝑtinētia ad bñ eſſe
nature: ſed dicat cōplementum oium in bñ eſſendo.
¶ Et iſtud ꝓbat̃: qꝛ ſicut obiectū beatificū vnicū re
⁊ rōne eſt in quo tn̄ in extrinſeco ꝑfectiuo ē huic
nāe perfecte bene: ⁊ nō niſi inquātuꝫ attingit̃ ab iſta
nā ſimpl'r imediate per opationē: ita talis opatio ſim
pliciter erit vnica. ¶ 2° mō dicēdo oēm potētiā eſſe
beatificabilē que pōt imediate attingere obiectum B
btificū. diſtinguēdū eſt de imediatione. aut. n. exclu
dit mediū eiuſdē ordinis qđ. ſ. ſit mediū iſti attingē
di in ſuo ordine ſicut opatio eſt mediū ipſi potentie
in attingēdo obiectū: aut excludit mediū alterius or
dinis: ꝙ. ſ. nihil ſit illo imediati⁹ ſiue ꝑfecti⁹ attigēs:
ſiue illud ſit iſti rō attingēdi ſiue nō. Exēplū hui⁹ diſ.
cā ꝑ̊or ⁊ poſterior imediate attigūt idē paſſuꝫ: ita ꝙ
neutra cā agēs i paſſum eſt mediū ꝑ qđ alia attingat
illud cōe paſſuꝫ: tn̄ prior cā imediati⁹ attingit: qꝛ in/
timius ⁊ ꝑfecti⁹: qꝛ tota attingētia poſterioris eſt in
ꝩtute ꝑ̊oris. ꝑ̊ mō cōcedēdū eſt ꝙ imediate tā intelle
ctus btificat̃ q̃ȝ volūtas: qꝛ imediati⁹ terminus opa/
tionis vtriuſq; potētie eſt ipm obiectū: ita ꝙ neutra
ē media reſpectu alteri⁹ in rōne obiecti nec in rōne
attingēdi obiectū vt attigit̃ ꝑ iſtū actū: ⁊ ita btitudo
totalis extēſiua poſſis in nā intellectuali: qꝛ eſt btitu/
do duarū potentiaꝝ q̃rū vtraq; eſt ſuo mō btificabi/
lis. iſta inq̃ cōſiſtit in plurib⁹ opationib⁹: ⁊ iſto mō ſi C
poſſent eē in nā intellectuali decē potētie: q̃rū queli
bet ꝑ operationē ſuā attingeret imediate deū. btitu/
do totalis extēſiua ꝯſiſteret i decē opatōib⁹. ¶ Nec
obſtat niſi dicat̃ ꝙ de⁹ ſub vnica rōne ſola ē obiectū
btificū ⁊ ſub illa nō pōt attingi niſi ab vnica potētia
⁊ ꝑ vnicā opationē: ⁊ ita potētia attingēs eū ſm aliā
opationē: lꝫ imediate. tn̄ nō btificat̃ niſi ſm q̇d. ⁊ ſm
hoc eſſet dicēdū ꝙ btitudo ſimpl'r ⁊ totalis ſm potē/
tias: ita conſiſtit in vnica opatione ſicut btitudo ſim
pliciter ipſi⁹ nāe. ¶ 2° aūt mō loquēdo de imedia/
tione planū eſt ꝙ nō ꝯſiſtit btitudo niſi in vnica opa
tiōe: qꝛ nō niſi vnica potētia in nā ꝑfectiſſime attin/
git obiectū. ſic ḡ loquēdo de btitudine nāe q̃. ſ. ipſi D
nature ſimpl'r eſt optie ſaltē ex parte obiecti optimi
⁊ vt optimi cui cōiūgit̃. btitudo non eſt niſi in vnica
opatiōe vnius potētie. ꝯſil'r ēt loquēdo de beatitudi/
ne potētie ꝓut icludit imediationē vtroq; mō dictā
nullo ergo mō pōt poni cōſiſtere in duabus opationi
bus niſi ponendo ꝙ ad operationē btificam nō ſuffi
ciat operatio vnica ſine alia: qđ tamen eſt dubium.

Ad argumēta pro prima opiniōe. ¶ Ad ꝑ̊ᵐ. minor nō
eſt vera niſi de imediatione vna ſine alia. ⁊ per hoc
non ſequitur ꝙ beatitudo nō ſit niſi in altera. tamen
ꝓut btitudo includit vtrāq; imediationē. ſic beatitu
do nāe non cōſiſtit niſi in illa qua nā imediatiſſime
attingit obiectū. illa aūt eſt vnica: lꝫ aliq̃ eius poten/ E

tis per aliā opationē attingat obiectū illud imediate imediatione possibili illi potentie. ❡ Ad 2ᵐ pōt dici ꝙ tēdere in finē nō cōpetit nisi appetitui ꝓprie: ꝛ h̄ sicut tēdere cōparat̄ q̄si motui: q̄ intell̄s ꝫ tendat in obiectū p̄ꝫ. h̄ tñ est equoce accipiēdo tēdere. nunq̄ tñ tēdit in aliq̄d quasi in terminū motus acq̄rēdū. s. ꝑ motū. ❡ Aliter cōcesso ꝙ ꝑ vtrāq; potētiā tēdat in obiectū btificū quadā. s. operatiōe iperfecta que pōt haberi circa obi̇̄s. pōt cōcedi vna tēdētia esse q̄ nā tē dit in ip̄m p̄ncipalr̄. ꝛ ita illā seq̄tur quietatio vnica: q̄ est quietatio nāe p̄ncipalr̄. reliq̄ aūt tēdētia est mi nus p̄ncipalis tēdētia ip̄i⁹ nāe: ꝛ sic quietatio seq̄ns. Cōparādo ēt potētias inter se ille tēdētie nō sunt in ip̄m obiectū imediate duplici imediatiōe: sed tm̄ al tera: ꝛ ita erit imediata q̄etatio sequens. illa ḡ btitu do est nāe ꝓut includit duplicē imediationē opatio nis ad obiectū. ❡ Ad 3ᵐ dico ꝙ totalis q̄etatio nāe loquēdo de totalitate extēsiua req̄rit ꝙ q̄cq̄d est in nā q̄etabile q̄etet̄. ꝛ hmōi btitudo hoīs nō est sine re sūptiōe ꝛ reunione aīe ad corpus: q̄ aliq̄s appetitus est in ipsa aīa ad corpus tanq̄ ad ꝓpriū ꝑfectibile. vl̄ saltē ecōuerso in mā sicut in ꝓprio ꝑfectibili ad for/ mā illā. s. aīaꝫ: sed inter illas q̄etationes vna est quie tatio simplr̄ ipsius nāe q̄. s. est q̄etatio simplr̄ nobilis/ sima in illa nā inquātū q̄etabilis est. ❡ Dico ḡ ꝙ sic sunt aliqua multa ꝑtinētia ad actū p̄mū alicuius: ita pñt esse multe q̄etationes illoꝝ multoꝝ ꝛ vnica toti⁹ totalis totalitate extēsiua includēs illas multas: sed illoꝝ omniū est vnica que est vltimata q̄etatio in ob iecto: q̄ ꝛ sola est simplr̄ totalis q̄etatio nāe loquēdo de totalitate intensiua. ❡ Rō pro alia opinione pōt ꝯcedi intelligēdo ꝯnē de operatiōe vnica beatifica simplr̄ quātū ad vtrāq; imediationē: loquēdo ēt de opatione cōpletiue btifica totius nāe: sed si intelliga tur de btitudine totali totius totalitate extēsiua non cogit: q̄ multe opationes: quaꝝ vna est simplr̄ nobi lior altera: pñt cōcurrere in optimo sic. s. extēsiue.

Ad argumēta p̄ncipalia. ❡ Ad p̄/ mū dico ꝙ ly q̄cq̄d: nō accipit̄ ibi pro quolibet appetibili diuisiue: ꝫ pro vno in quo ꝯtinent̄ oīa vnitiue: ꝛ sic hñdo obiectum btificū ꝑ quēcūq; actū dicat̄ hēri hꝫ q̄cq̄d recte vult: q̄ est eminēter in illo: ꝑꝑ q̄d solū est recte volēdū: ꝛ in hoc hꝫ oēm actū recte volēdū: cū ergo sumis sub. ꝙ hec ꝛ illa opatio sunt recte volende in se. pꝫ ꝙ nō recte sumit̄ sub maiori. ❡ Ad aliud dico sicut dicet̄ in sequēti q̄ōne ꝙ hēre sumit̄ ibi pro actu volēdi nō quocūq;: sed ꝑfecte sequēte visionē nudā: ꝛ q̄ tali ac tu hꝫ quicq̄d vult: hoc est vnū q̄d est eminēter om/ ne volibile: ille est beat⁹: sed nō sequit̄. ergo q̄cunq; vult q̄cq̄d vult est beat⁹: q̄ ꝑ inferius pōt dari diffi/ nitio vel descriptio ꝓpria alicuius nō sic ꝑ superius: q̄ plurib⁹ cōuenit. vñ in forma est ꝯñs: ab inferiori ad supi⁹ cū distributione. ❡ Ad 3ᵐ nego maiorē: q̄ multa pñt eē distinctiua in aliquo ab aliomet tñ q̄dli bet eoꝝ est de essentia eius inquātū distinctū est: ꝫ solū illud q̄d ꝑ ꝛ eēntialr̄ distiguit: ꝛ si hic intelligas per hoc q̄d dicit̄ ꝑ se in maiori. s. essentialr̄ ꝛ ꝑ se prio mō. cōcedo maiorē: ꝛ minor est falsa: q̄ ꝑ solū actuꝫ voluntatis hoc mō ꝑ se distinguit̄ beatus a non btō. de quo amplius dicet̄ in q̄ōne sequēte de fruitione. ❡ Argumētum in oppositū pōt cōcedi intelligendo de beatitudine simplr̄ ipsius nāe ꝛ de operatiōe qua cunq; simplr̄ beatifica. s. vtroq; mō imediationis at tingēte imediate obiectū. ꝛ hoc appet ꝓbabile cum

Ric. hec di/ ponentes beatitudinē eē in vtraq; opatione vel am babus dicūt alterā earū per se ad alterā ordinari. ꝛ ꝑ ꝯñs nec vtraq; nec ambe sunt vna perfectio vltima simplr̄ ipsius nāe. quāuis vnica earum sit simplr̄ vlti ma perfectio potentie. Ri. ar. j. q. 6. in fine.

Questio. III.

Utruz beatitudo

ipse cōsistat in actu intell̄s vel volunta/ tis: Q̄ intell̄s ꝓbo. Jo. 17. Hec est vita eterna vt cognoscāt ꝛc. ❡ P̄. Aug⁹ ꝑ de tri. c. penul visio est tota merces. ❡ P̄. 10. ethi. ex itē tiōe ꝓbat ꝙ felicitas s̄boꝝ sepataꝝ cōsistat i specula tiōe. ꝛ ex h̄ cōcludit ꝙ nr̄a felicitas est in speculatiōe: q̄ magis sil̄es illis ꝑꝑ h̄ efficimur. Cap. 10. ❡ P̄. j. ethi. beati tudo est bonū sufficiēs. sed hui⁹ est visio ꝫ illō Phi lippi Jo. 14. Dn̄e ostēde nobis patrē ꝛ sufficit nobis. Cap. 10. ❡ Oppositū p̄mo de tri. c. 13. vel. 27. solo illo illustra ri ꝑfruiq; sufficiet. ❡ P̄. ibidē. c. 5. Beat⁹ est q̄ hꝫ q̄c quid vult. ergo in opatione maxime volita maxime ꝯsistit btitudo. 13. volūtas magis vult opatiōem suam q̄ opationem intellect⁹. q̄ est ꝑfectio ꝓpria: ꝛ vnū quodq; magis appetit ꝑfectionē ꝓpriam: q̄ illā que est per se alterius: ꝫ aliquo mō sit sua. ❡ P̄. Augu⁹ primo de doctrina xp̄iana. summa merces est vt ip so perfruamur. frui est actus volūtatis: q̄ est amore inherere. sūma merces nr̄a est btitudo. ergo. Cap. 6.

In ista questiōe oēs tenētes bti/ tudinē cōsistere i opatiōe ꝯcōrditer tenent ꝙ nō cōsistit nisi in opatio ne aliq̄ partis intellectiue vt distinguit̄ ꝯ partem sen sitiuā. q̄ sola potentia imālis pōt per opationeꝫ suā attingere ꝑfectum bonuꝫ in quo solo vt in obiecto est btitudo: sed in cuius illarum potētiaruꝫ opatione so la. consistat si cōsistit in vnica vel in qua p̄ncipalius si consistit in ambabus: opiniones sunt. A ❡ Una po/ nit ꝙ in actu intell̄s p̄ncipalr̄ ꝛ essentialr̄ q̄ i actu vo/ luntatis sicut in quadā perfectione extrinseca supue niēte visioni in qua est suba btitudinis. Tho. pri. di. art. i. q. j. sol. z. q̄stiūculā. ❡ Rō ad h̄ est talis. btitudo vel est finis vltim⁹ extra queꝫ res ꝑ opationē suā ꝑtingit: aut finis vltimus intra. ꝛ illa ē opatio illa sola q̄ fini exteriori p̄io cōiūgit. actus vo/ lūtatis neutro mō est finis vltim⁹. ḡ nec btitudo sic vel sic cōsistit in volūtate vt actus eius: ꝫ sit in ipsa vt obiectū: q̄ rō boni est obiectū voluntatis. ꝛ btitu do vt est finis vltimus maxie hꝫ rōnē boni. minor ꝓ bat̄ quo ad primā eius partē. tñ q̄ obiectū volunta/ tis est finis. ergo oē velle est quoddā ordinari ad fi/ nē. tñ q̄ velle non pōt esse primū volituꝫ. ꝑsupponit enim aliud a velle prius esse volitū: q̄ actus reflex⁹ ꝑsupponit actū rectū terminatū ad aliud ab actu il/ lius potētie alioq̄n esset ꝓcessus in infinitū. sic huic appet in intellectu: q̄ intelligere nō est p̄mū intelle/ ctū: sed aliq̄d aliud ab intelligere est prius q̄d est ob iectū actus itelligēdi recti. ❡ Scd̄a ps minoris pro/ bat̄: q̄ opatio ꝑ se cōiūgēs fini exteriori est ꝑ quā fit primo assecutio finis exterioris: actus volūtatis nō est talis: q̄ volūtatis est vnus actus ante assecutionē finis. s. desideriū: q̄d est vt q̄dā motus ad nō habitū. alius eius actus est quedā q̄etatio in fine. patet ꝙ ꝑ primū actū nō assequit̄ primo finē: q̄ caret illo q̄ñ hꝫ illum actuꝫ: nec per scd̄m ꝓbat̄: q̄ ille seq̄tur assecu tionē. volūtas eniꝫ nō quietat̄ mō aliter in re in quā prius tendebat: nisi q̄ ipsa alio mō se hꝫ ad illam rē nūc q̄ prius vel econuerso. q̄d ergo facit voluntateꝫ sic se habere ad finē vt quietet̄ in ipso in quē pri⁹ ten debat in illo vel per illud est vltima assecutio finis. talis est actus visionis: q̄ per illaꝫ fit quasi quidaꝫ

contactus dei ad intellectū: cū cognitū sit in cogno/
scēte p quē cōtactū sic se hz obiectū ad volūtatē vt ip
sa possit nunc q̄etari in eo qd̄ prius non potuit. ¶ Istd̄
ɔfirmat̄ p exēplum in appetitu sensitiuo: qꝛ si sensibi
le est finis extra. sensatio est finis intra: qꝛ p illaꝫ p̄ hē
sensibile sic vt in eo possit appetitus sensitiuus q̄eta/
ri. apparet etiā in alio exēplo qꝛ si pecunia est finis ex
tra. possessio pecunie est finis intra. quā sequit̄ quie/
tatio volūtatis in pecunia dilecta. ¶ Cōtra istud. fi
nis extra est simplr̄ optimū ꝛ sūme volēdū. ḡ inter ea
q̄ sunt ad ip̄m qd̄ est sibi imediati⁹ est magis volen/
dū: sed velle est sibi imediatius: qꝛ imediate tendit
in ip̄m vt in finē vltimū: cuꝫ finis vltim⁹: vt hmōi sit
ꝓpriū obiectū ipsius velle. pbo maiorē. illud est ma/
gis volēdū volūtate libera qd̄ appetitui nāli nālr̄ ē
magis appetēdū. hmōi est qd̄ ꝓpinquius est vltimo qd̄
simplr̄ maxime appetit̄ naturaliter. ¶ P̄. volūtas p̄t
velle suū actū sicut intellectus intelligit suū actū: aut
ergo vult suū velle pp̄ intelligere: aut econuerso aut
neutrū pp̄ alterū. ꝛ loquor de velle ordinato: nō p̄ᵐ:
qꝛ fm̄ Ansel. li. 2. Cur deus hō. c. i. ordo puersus eet
velle amare vt intelligeret. nec tertiuꝫ: qꝛ in ordina/
tis per se ad eūdē finē est etiā aliq̄s ordo inter se tan
q̄ ad finē sub fine. ergo scd̄ꝫ. ꝛ hoc vult Ansel. vbi p̄
us. ¶ P̄. si beatitudo extra sit simplr̄ sūme volēda. ḡ
illud maxie est btitudo intra q̄ inter intrinseca ē su/
me volēdū. hmōi est aliqd̄ velle. plus eni appetit vo
luntas pfectionē sui in fine vltimo q̄ perfectionē in/
tellectus ꝛ hoc recte loquēdo de appetere libero. sic
nāliter plus appetit appetitus nāli. ¶ Ad rōnes ergo
concedo primā partē minoris. ꝛ primā partē conclu
sionis: q̄. s. actus voluntatis nō est finis oīno vltim⁹
seu extra: sed nec sic actus intell'e fm̄ eos: tñ magis
appropiquat ad simplr̄ vltimū actus volūtatis. sicut
deducit prima rō de attingētia finis ꝛ ꝓpriū obiecti p
illū actū. ꝛ tertia de maiori volibilitate istius actus.
ꝛ scd̄a de rōne finis in isto actu respectu actus intel/
lectus. Nec pbationes ad p̄mā partē plus pbant de
to q̄ cōcludunt. nā actus volūtatis sic est ordinari vl'
ordinabilis ad finē simplr̄ qd̄ est imediatū sibi in or/
dine eoꝝ que sunt ad finē. actus intell'e si nō est ordi
nari: est tñ ordinabilis ꝛ mediate. ꝛ iō minus parti
cipās rōnē finis. ¶ Scd̄a pbatio ostendit aliqd̄ esse
p̄us volitū ipsa volitiōe. ꝛ cōcedo: qꝛ obiectuꝫ extra:
sed illud nō est intellectio saltē loquēdo de pri⁹ voli/
to fm̄ pfectionē: q̄cq̄d sit de p̄oritate fm̄ generatōeꝫ
illa. n. prioritas nō cōcludit aliqd̄ ad ꝓpositū. s. prius
volitū magis eē finē. ¶ Scd̄aꝫ ptem minoris nego.
ad pbationē concedo q̄ p actū desiderij qui est absē
tis nō est assecutio finis: sed p aliū actū. s. qui ē amor
rei presentis est assecutio primo loquēdo de primita
te perfectionis: sꝫ p actum intellectus sit aliqualis as
secutio p̄or p̄oritate generationis. nūc aūt fm̄ phm̄
9. meta. posteriora generatione sunt p̄ora pfectione:
qd̄ verū est de p̄ori qd̄ est simplr̄ imediatius vltimo:
qd̄ vltimū est simplr̄ pfectū. ita est hic. ¶ Cū pbatur
ꝓpositū de scd̄o actu: qꝛ illa ē q̄etatio ī fine. ꝛ per ɔñs
posterior assecutiōe finis dico q̄ q̄etatio p̄t intelligi
vel pro delectatione ꝓprie dicta: que est pfectio sup/
ueniēs opationi. sicut pulchritudo iuueni: ꝛ ita intel
ligunt aliq̄ rōnē istā quasi opinio ista ponat volūtatē
respectu obiecti presentis nō habere nisi delectatio/
nē ɔsequētē visionē itell'e. Et si sic accipiat̄ quietatio
pro delectatione cōcedo q̄ ipsa seq̄tur assecutioneꝫ
finis nō solū primā generatione sed pfectione: qꝛ se/
quit̄ actū amandi vel fruendi fine viso qui est vere
actus elicitus volūtatis. falsuꝫ est aūt q̄ volūtas cir/
ca obiectū amabile p̄ns nō eliciat actū aliquē: sꝫ tñ
hēat delectationē passionē. Dicit. n. Aug⁹. 9. de tri. c.
vlti. appetitus inhiantis fit amor fruētis. Ille aūt ap
petitus siue desideriū nō est tñ passio. iū qꝛ passioni
bus nō meremur nec laudamur nec vituperamur. 2.
ethicorū. In scris aūt desiderijs cōsistit maxia pars
meriti ꝛ laudabilitatis iustoꝝ in via. tū qꝛ obiecto eo/
dē p̄ntato q̄nq̄ volūtas elicit dsideriū intēsius q̄nq̄
remissius fm̄ q̄ ex maiori conatu ꝛ ex minori elicit
rōnale ēt est q̄ si in desiderādo voluntas elicit actū
sicut dictū est supra lib. 2. di. 25. ad qd̄ est auctoritas
Augᵐ de ci. 12. c. 6. de duob⁹ silr̄ affectis. ꝛ Ans. 4. d̄
cōcep. vgi) q̄ ēt circa finē p̄ntē eliciat actū: qꝛ si agno
scendo mouet se in nō habitum rōnabile est q̄ agno
scēdo q̄etet se in illo p̄nte. si ergo alio mō accipiat̄ q̄e
tatio pro actu elicito a volūtate q̄etatiuo. qui. s. ime/
diate cōiungit fini vltimo: vt in ipso est quies vltia.
ɔcedo q̄ illa quietatio est secūdus actus volūtatis:
sed nego q̄ cōsequat̄ p̄mā assecutionē finis. primaꝫ
inq̄ p̄mitate pfectōis: imo ē sic p̄ma assecutio. seq̄t̄
tñ aliq̄ assecutionē. hoc est p̄ntiā ipsi⁹ obiecti fruibi/
lis. q̄ p̄ntia est per actū intell'e. loquēdo aūt de sic ob/
iecti p̄ma assecutione. s. de p̄ma p̄ntia obiecti vt volū
tas se possit quietare in illo p actū suū: nego illā opa/
tionē esse finem vltimū intra p quā est p̄ma assecu/
tio finis extra: qꝛ opatio sic p̄ma assecutiua nō coniū
git imediate fini extra. excludēdo oēm mediationē
alterius propinq̄oris illi fini. ¶ Si cōtra hoc addu/
cat̄ illa ꝓpositio: qꝛ volūtas nūc p̄t quietari q̄ prius nō.
ḡ aliter se habet ad finē: vel ecōuerso nunc q̄ prius.
¶ Rñdeo ɔñtia nō valet: sed sufficit q̄ aliq̄ potētia
prior in operādo ipsa voluntate alr̄ se habeat ad ob/
iectū eius. s. alteritate posita. volūtas p̄t in actuꝫ in
quē prius nō potuit nō alteratione sui: sed illius pre
uiā in agendo. ¶ Breuiter ḡ p̄ma pars deductionis
nō est ɔ̄ aliquā opinionē: qꝛ nulla ponit actū volūta/
tis create esse deū: nec scd̄a ps de p̄mo actu volūta/
tis. s. de desiderio est alicubi dubia. Restat ergo vis
in hoc si aliq̄s actus volūtatis alius a desiderio pos/
sit eē p̄ma cōsecutio finis vltimi. ꝛ pbatio ibi addu
cta de q̄etatione fallit fm̄ eq̄uocationē. si eni accipia
tur q̄etatio pro delectatione ɔ̄ite opationē pfectā. cō
cedo q̄ illā quietationē p̄cedit pfecta ɔsecutio finis.
si aūt accipiat̄ quietatio pro actu q̄etatiuo in fine: di/
co q̄ actus amādi q̄ nāliter p̄cedit delectationē q̄e/
tat illo mō: qꝛ potētia opatiua nō q̄etat̄ in obiecto ni
si per opationē pfectā p quā attingit obiectū. ꝛ tūc il
la ꝓpō. quietationē in obiecto p̄cedit assecutio obie
cti prima. i. perfecta. falsa est. hñs tñ apparētiā veri/
tatis ex cōparatione ad motū: quo mobile assequit̄
terminū: ꝛ ad q̄etem in illo termino. Si q̄dē motus
ad terminū p̄cedit q̄etē in termino: sꝫ hec cōparatio
ad ꝓpositū nō valet. qꝛ eadē opatio hic est assecuti/
ua pfecte ꝛ q̄etatiua. qꝛ q̄etatio est in pfecta assecutio
ne obiecti. ꝛ vlr̄ tales similitudines ex motibus appli/
cādo ad opationes nō valēt: sed opꝫ relinquere q̄c/
quid impfectionis est in motu. sicut est hec distin/
ctio eius a q̄ete. ꝛ per oppositū in opatione sunt iste
vnitiue assecutio obiecti quasi p motū vel magis tē/
dentia in ip̄m. ꝛ quietatio ī obiecto: si q̄dē tendētia
talis in ip̄ꝫ q̄etat in ipso. ¶ Et si neget̄ ois opatio vo
lūtatis circa obiectū p̄ns alia a delectatiōe: h̄ est ir/
rōnabile: qꝛ si volūtas est operatiua circa obiectum
absens imperfecte tñ cognitū: qꝛ obscure. multo pfe
ctius poterit opari circa obiectum pfecte p̄ns: qꝛ vi-

Margin notes, left column: B; C; D; L. c. i5.; lo. ethi. c. 4.; Uide Ric. di. p̄nti art. i. q. 6.

Margin notes, right column: E; Cap. 5.; q. vnica post oppoᵐ.; F; G

suꝫ. ¶ Si arguit volūtas pōt nunc q̄etari in obiecto. ꝑus nō: ḡ alr̄ se hꝫ ad obiectū volibile nūc q̄ꝫ prius. ¶ R̄ñ. ꝯñtia nō valet: sed sufficit ꝙ aliq̄ potētia alia

D

pōt in operādo alr̄ se habeat ad obiectuꝫ q̄ꝫ ꝑus. nec mirum: q: potētia q̄ in operādo req̄rit aliā operantē nō est oīno in potentia ꝓpinqua ad opandū nisi illa alia opante. ¶ Si arguit saltē ꝑ illud nouū ꝑ qd̄ volūtas nūc pōt q̄etari. tūc nō potuit. ꝛ h̄ nō nisi q: est assecutio finis ꝛ pōr q̄ꝫ ipsa q̄etatio volūtatis: pꝫ ḡ ꝙ in illo alio actu est ꝑma assecutio finis. ¶ R̄ñ. veruꝫ est ꝑma ꝑmitate generationis nō ꝑmitate ꝑfectiōis. btitudo aūt est assecutio pria pmitate perfectiōis. ¶ Et si oīno aīi quācūq̄ quietationē potētie arguas habitionē vel assecutionē finis ꝓcedere: q: s. potētia nunc pōt operari ꝑus non potuit: qd̄ nō est sine aliq̄ mutatione que nō est nisi ad habitionē obiecti. sequitur ꝙ in nulla opatōe ēt intellect⁹ possit esse ꝑma assecutio obiecti: ꝛ ita nec habitudo. ꝛ tūc illa rō vadit ad illā opinionē ꝙ btitudo nō est in operatione: sed in aliqua habitione obiecti precedente oēm operationem de qua dictum est in prima questione.

Iuxta hoc q̄ꝛ̄ ex latere q̄rit q̄ potētia sit nobilior: ¶ Ad istā q̄ōnē ex multis mediis arguit ad vtrāq̄ ptē. vnū mediū ē ex

Tho.1.p.su. q.22.arti.3.

obiecto pro intellu sic. verū est ꝓpinq̄us enti q̄ꝫ bonū. ḡ ꝑfectius. ¶ Pro volūtate sic. rō boni est nobilior q: est bona ꝑ eēntiā: verū aūt est bonū ꝑ participationē. Silr̄ bonū vl'e est nobili⁹ bono particulari.

Vide Dē. q li.1.q i4.

verū est qd̄dā bonū. q: bonū intellc̄s. ¶ Hoc mediū pro neutra opinione vr̄ esse efficax: q: maior vtrobiq̄ʒ vr̄ falsa: q: ista nō sunt realr̄ distincta verū ꝛ bonū ꝛ per ꝯñs neq̄ꝫ vnū realr̄ nobilius altero. si aūt dicat vnū nobilius altero ſm rōnē: intelligēdo rōnem pro causato ab intellectu. hec est relatio rōnis per intellectū cōparantē ista ad alia. hec nobilitas non facit ad propositū: q: relatio rationis nō est formalis rō ꝑmi obiecti intellectus vel volūtatis. ¶ Silr̄ ad que fiet

Vid varro. in ꝑ dis. 3.q. vltima.

ista cōparatio: si ad ꝑsonas diuinas filiū. s. cui corrñdet verū in ente. ꝛ spm̄ sanctū: cui corrñdet bonum. ꝑsone diuine non hn̄t dr̄iaꝫ nobilitatis. Si aūt cōparent ad posteriora: puta ad actus quorū sunt obiecta: iā est circulus in arguēdo. Si auteꝫ ponant differre rōne reali sicut dictuꝫ est de attributis in pr̄io libro. tūc bn̄ pōt saluari aliq̄ nobilitas in vno ſm ꝓpriā rōnē eius respectu alterius. ꝛ hoc aīi actū intellectus: q: sicut est distinctio inter aliqua alterius rōnis: sic ē etiā inequalitas. marie si sit distinctio q̄ditatiua non hypostatica ꝛ inter absoluta: sed forte nec verū nec bonū vltra ens dicūt rōnes absolutas. minor ēt vtriusq̄ꝫ rōnis est dubia quātū ad illā partē ꝙ bonū est obiectū volūtatis. falsa aūt quātū ad illā ꝙ verū est obiectū intellectus. sicut dictū est in pr̄io lib⁹ dis. 3. q. 3.

Di.1.q.4.

tā ergo maior q̄ꝫ minor req̄runt ꝓlixiorē discussionē q̄ꝫ ad presentē q̄ōneꝫ spectet. pro neutra ergo parte ponēda valet h̄ mediū. ¶ Ad rōnes ergo ex illo medio sumptas. Ad primā infert oppositū: q: sicut ens ē potētiale respectu cuiuscūq̄ꝫ rōnis ſpālis: ita ꝓpinquius sibi erit potētialius. ¶ Sed cōtra hec. rō entis precise accepta est nobilior quacūq̄ꝫ rōne supaddita ꝑcise accepta sicut rō subiecti est nobilior rōne passionis. ergo qd̄ sibi tāq̄ꝫ ꝑfectissimo est ꝓpinquius illud est ꝑfectius. vnde falsuꝫ est ꝙ ens se hꝫ ad alia sicut mā ad formā: sed magis in potētia quasi actiua sicut subiectū ad passioneꝫ. ¶ Aliter dr̄ ꝙ ꝑfectissimo pōt aliq̄d esse propinquius in vno ordine ꝛ aliud in alio ordine sicut subē imediatior est quātitas in vno ordine: q̄ꝫ q̄litas: tñ q̄litas est ꝑfectius: ꝛ ꝑ ꝯñs ꝓpinquius in alio ordine. illud aūt est simplr̄ ꝑfectius: qd̄ in ordie nobiliori vel ſm cōditionē nobiliorē est ꝓpinquius ꝑfectissimo. sicut bonū est ꝓpinq̄us enti in ordine cōicādi ꝑfectiones siue finalr̄ terminādi ꝛ ꝯplēdi ꝑfectionē alterius. iuxta qd̄ bonū vno mō dr̄ cōicatiuū sui ſm Aug⁹ ꝑ de doctrina xp̄iana. alio mō finis. 2. phy⁹. 2. 5. meta. ꝛ ꝑ ethi. lꝫ verū sit ꝓpinquius enti in ordine ad potētias opatiuas circa totum ens.

R

L.c.3i.

L.c.3.

¶ Ad rōnē in ꝯtrariū primo instat: q: silr̄ posset argui d̄ vero. nā verū est verū ꝑ essentiā. bonū aūt est verū ꝑ participationē. ergo verū verius. ḡ ꝛ maius. ꝛ sic arguit Aug⁹ negatiue. 8. de tri. c. 2. si nō verius nec maius: vbi nō est locus nisi a cōuertibili. ¶ Idō dico ꝙ oīa ista transcēdētia denoiant se mutuo. ꝛ iō equalis ꝑfectiōis est eē essentialr̄ verū: sicut est eē eēntialiter bonū. nisi ꝓbet ꝙ rō veri ē nobilior rōne boni: ꝛ ecōuerso. ¶ Alia rñsio realior ꝙ ly magis: pōt referri ad inherētiā vel ad ꝑdicatū. inherētia sequit idētitateꝫ extremoꝝ. ḡ qd̄ eēntialr̄ inest: magis inest ꝗ ut determinat inherētiā vel idētitatē: nō aūt put determinat extremū iherēs. exēplū: albū nō est albi⁹ q̄ꝫ hō q̄ est albus. ¶ 2⁹ arguit ex habitu: q: actus est nobilior ad quē dispōit nobilior habit⁹. aliq̄s habitus intellect⁹ est nobilior quocūq̄ꝫ habitu volūtatis: q: ſm phm̄ ꝑ meta. sapia est nobilissimus hitus ꝛ idē. 6. ethi. ꝛ expresse. io. nullus autē habitus volūtatis est nobilior apud phm̄ iustitia vel saltē amicitia. de q̄b⁹ pꝫ ꝙ lōge sunt infra sapientiā ſm ipsuꝫ.

Cap. j. ꝛ iiij.

In ꝓhemio Cap.8.

Cap.8.ꝛ iiij.

¶ Cōtra. 1. ad Cori. 13. Maior horuꝫ est charitas ꝛ Augustin⁹. 15. de tri. c. 19. In donis dei nullū est maius donum charitate nec equale. pꝫ de dono alterius rōnis. ¶ Rñdet ad Aplm̄ ꝛ Aug⁹. ꝙ intelligunt pro statu vie: sed ꝑ statu pr̄ie lumē glorie est nobilius hoc ꝓbat: q: illud ē ꝑfectius: cui ꝓpter ꝑfectionē suā repugnat cōpetere imꝑfectio q̄ꝫ illud cui ꝓpter imꝑfectionē suā non repugnat. lumē glorie ꝓpter ꝑfectionē suā repugnat in esse viatori. nō autem charitati. ¶ Cōfirmat. ꝑfecti⁹ est qd̄ distinguit ꝑfectū ab imperfecto illo qd̄ est cōe vtriq̄ꝫ. lumē glorie distinguit cōprehēsorē a viatore. charitas est cōis.

Th.1.4. vbi supra.

¶ Cōtra illā rñsionē arguit. ꝑ ꝑ auctoritateꝫ Hugonis sup angelica hierarchia. c. 7. sup illud Dionysii. sup actuū sup feruiduꝫ ꝛ dilectio supeminet scie. vñ ꝛ suꝑmus ordo denoiat ab ardore ꝓximus sibi a sciētia.

Vide ver. ꝛ ric. vbisupra

¶ P. per rōnē. ꝑfectissimus habitus volūtatis in via ꝑficit eā ſm capacitatē quā hꝫ ꝑ tūc. ergo si ille est nobilior quocūq̄ꝫ habitu intellc̄us. capacitas volūtatis pro via est maior vel aliq̄d maius q̄ꝫ capacitas intellc̄s. ergo ꝛ pro pr̄ia: q: vel eadeꝫ capacitas hic ꝛ ibi loquēdo de capacitate remota q̄ est ſm gradū nature capacis: vel illa ibi corrñdebit ꝓportionalr̄ isti hic loquendo de capacitate ꝓpinq̄: q: capacitas prima non pōt totalr̄ satiari nisi ꝑ aliq̄d ꝓportionalr̄ ꝑficiens eā. ergo nō nisi ꝑ nobilius. si illе est ad aliq̄d nobilius. ¶ Hoc mediū videt magis cōcludere pro volūtate. marime loquēdo de habitibus infusis qui disponūt ad btitudinem illā verā de qua loquunt theologi. ¶ Ad auctoritatē phi posset dici ꝙ lꝫ sapiētia esset nobilior habitus acq̄situs: nō sequit ꝙ disponat ad nobiliorē actum: loquendo de actu supernāli cuiusmodi est beatitudo ¶ Sed contra. volūtas est potētia habitualis per habitū acq̄sitū sicut intellectus. ḡ habit⁹ volūtatis suꝑmus acquisitus pōt excedere sapiētiā sicut suꝑmus infusus in voluntate excedit supremū infusuꝫ intellectui. ¶ Posset aliter dici ꝙ phs cōiter nō distinxit intellectuꝫ a

volūtate ī rōe pncipij operatiui siue opatione ad ex
tra. vñ pro eodē hʒ pncipiū distinctū ꝯ naturā: nūc vo
cat artem vel intellēm. nūc ppositū. Silr neqꝫ in opa
tione ad intra respectu finis. vñ ꝛ illā speculationē sa
pientie nō distinguit a dilectione: sed magis specula
tio illa includit dilectionē vel saltē non asserit intelle
ctionē non posse sufficere sine volitione: qꝛ vt distin
guit̄ de altero actu qui est min⁹ manifestus nec affir
mat nec negat. ¶ Tertiū mediuꝫ est ex cōparatione
actus ad actū. ꝓ sic. cā equiuoca efficiens est nobili
or effectu. actus intellectus respectu finis est cā act⁹
voluntatis: qꝛ hoc posito ponit̄ ille: ꝛ amoto amouet̄
ꝛ ꝙ equiuocatio. pꝫ. ¶ Cōtra. ex eodē medio volun
tas impat intellectui. ḡ actus voluntatis est cā effici
ens equiuoca respectu intellectionis. ¶ Cōfirmat̄ p
Ansel. de cōcep. vgi. c. 4. vbi dicit ꝙ voluntas mouet
se ꝯ iudiciū aliaꝝ potētiaꝝ: ꝛ ꝙ oēs alias mouet ſm
imperiū suuꝫ. ꝛ Aug. 19. de ciui. c. 14. dicit ꝙ volun
T.c.15. tas vtit̄ oibus aliis potētiis. ¶ P̄. 9. met. posterius ge
neratione est pus pfectione. volitio est posterior gnā
tione: nec hoc solū: sed hꝫ rōnē finis respectu intelle
ctionis ſm Ansel. lib. 2. Cur deus hō. c. primo. ꝛ Au
gusti. 19. de ci. ca. 14. Domini rōnalis aie inest vtente
aliqd contēplet̄. ꝛ ſꝫ hoc aliqd agat ꝛ post vt aliquid
vtile cognoscat. ꝛ ſm eā cognitionem vitā moresqꝫ
componat. ¶ Rᵒ. nec actus intellectus est totalis cā
actus volūtatis: sed partialis cā (si est aliqua) nec ecō
uerso volūtas est totalis cā intellectionis. maior aūt
illa vera est de totali cā effectiua equiuoca ꝛ si de p
m tiali hoc erit de cā superioris ordinis: ꝛ h̄ modo volū
tas imperās intellectui est cā superior respectu act⁹
eius. Intellectus autem si est cā volitionis est cā sub
seruiens voluntati tāqꝫ hñs actionē primā in ordine
gnātionis. ꝛ ideo istud mediū ꝯcludit pbabiliter pro
voluntate. pro intellectu nihil. ¶ Qꝛ autem intelle
ctio nō sit totalis cā volitionis: pꝫ. qꝛ cū prima intel
lectio causet̄ a causa mere nāli: ꝛ intellectio sit non li
bera: vlterius simili necessitate causaret quicquid cā
ret. ꝛ sic quocūqꝫ circuli fierent in actibus intellect⁹
ꝛ volūtatis: tot⁹ processus esset mere necessitate nā
li: qð cū sit inconueniens vt saluet̄ libertas in hoie oꝫ
dicere posita intellectione non habere cām totalē vo
litionis: sed principaliorem respectu eius esse volūta
tem que sola libera est. ¶ Ad pbationem m positā po
nit̄ rᵉ. illud aīs negatū est li⁹. ꝭ. di. ꝭ. q. 4. ¶ Aliter ar
guit̄. illud est melius qð sine alio esset eligibilius: sed
intellectio sola est eligibilior volitione sola: qꝛ intelle
ctio sola esset actus perfectus ꝛ pprius nature intel
lectuali: volitio sola nō esset nisi quedā inclinatio sic̄
grauis ad cētrum. ¶ Contra. ex eodē eligibilius est
quo habens est simplr bonus illo quo hñs nō est sim
pliciter bon⁹ ſꝫ. ꝯꝭ. de ciui. c. 28. neqꝫ vir bon⁹ merito
dicit̄ qui scit quod bonū est: sed qui diligit. ꝛ ex hoc
cōcludit ibi ꝙ in hoibus qui recte amant: ipse amor
magis amat̄: qð est conclusio hic intēta. ¶ P̄. in ho
n nis que non includūt se illud est eligibilius cuius op
positum est odibilius: sed prescindendo ista quō nō
includūt se oppositum intellectionis non pōt esse ita
odibile sicut oppositū dilectionis. hoc pbat̄ ꝓ de op
posito ꝯrie: qꝛ nulla ignorātia dei etiā infidelitatis pt
eē ita odibilis sicut odiū dei si posset volūtati inesse.
¶ 2ᵒ de opposito ꝯdictorie: qꝛ non diligere deuꝫ est
vituperabile ꝛ pctm̄: qñ. ſ. potest haberi potentia pro
pinqua: qꝛ actu intelligens deum ꝛ nullo mō diligēs
peccat: silr actu cogitans peccatū ꝛ sine oī displicētia:
peccat: nō intelligens aūt qñ tñ est in potentia ppin
qua ad intelligendū nō est vitupabile nec pctm̄. hoc
mediū pbabiliter concludit p volūtate. ¶ Ad rōnē
pro intellectu video si dilectio sola esset nō esset tātū
inclinatio naturalis sicut grauis ad cētrū: sed eēt opa
tio ppria nature intellectualis: ꝙ eniꝫ nūc sit opera
tio ꝛ talis opatio non hꝫ formalr ab intellectione: ſꝫ
concomitanter. ¶ Aliter arguit̄. perfecti⁹ est quod
in perfectione min⁹ dependet: qꝛ dependere est im
perfectionis. actus intellectus non dependet a volū
tate: sed econuerso. ¶ Rᵒ posteriora generatiōe de
pendent a prioribus: ꝛ tñ sunt pfectiora. 9. meta. silr fi T.c.15.
nis in esse dependet ab eo qð est ad finem: ꝛ non ecō
uerso. forma etiā a mā: ꝛ nō ecōuerso. qlitas etiaꝫ cor
poralis a quantitate. intm̄ ſm illos ꝙ ꝯdictio est esse
albedinē sine superficie. ꝛ tñ in oibus istis est opposi
ta maior vera. ꝛ vlr in istis generationibus vbi est de
pēdētia ad aliud prius ordie generationis. veꝝ est tñ
ꝙ simplr perfectū est oīno independens: qꝛ sicut est
pmum pfectione: ita generatione. 9. meta. oēm potē
tiā precedit actus tpe: qꝛ ꝛ si sit circulus ī prioritate ac T.c.13.z.15.
tus ad potentiā. ꝛ econuerso. tñ status est ad eū qui ē
semper mouēs primū: sed vbi due primitates nō cō
currūt opposita maior cōis vera est. ¶ Silr posset di
ci ꝙ intellō dependet a volitione vt a cā partiali: sed
superiori. econuerso aūt voluntas ab intellectione vt
a cā partiali: sed subseruiente. ¶ Aliter sic. actus itel
lectus ē purior: qꝛ nullā ipuritatē ꝯhit ab obiecto: qꝛ
intelligere malū non est malū. sed actus voluntatis
ꝯhit ipuritatē: qꝛ velle malū est malū preter hoc alia
est impuritas in volitione. qꝛ est motus aie ad rem
in se intellectus si sic: sed est rei ad aiam vl' rei vt est
in aia. ex primo de aia. ꝛ. 6. meta. veꝝ ꝛ falsum sunt in
aia. bonum ꝛ malū in reb⁹ extra. ¶ Cōtra. ex primo T.c.62.z.ifl
thopi. illud est purius ꝛ melius cuius corruptio est Idē.2.ð aia
impurior ꝛ peior: sed corruptio volitionis est talis. c.28.2.tho.
qꝛ malū velle per te malū est: nō sic itelligere. ¶ Et c.24.
silr illa rō peccat duplr. vno mō: qꝛ debet comparare
intelligere corruptū qð est falsum ad velle corruptuꝫ
qð est malū. ꝛ tunc concludit̄ ppositū p rōnem iā di
ctā: alio mō: qꝛ circa qðcūqꝫ obiectū pōt voluntas ha
bere bonū actuꝫ sicut intellectus. pōt enim bñ odire
malū sicut intellūs bene intelligere malum esse odiē
dū. ¶ Si tñ accipiat̄ ista ppositio. ille actus est im
purior qui redditur impurus ex impuritate obiecti.
¶ Rᵒ. actus intellectus est talis ꝙ nescio ē falsus ex
eo ꝙ est falsi obiecti: actus aūt voluntatis non est im
purus. i. malus: qꝛ est obiecti mali nisi cōcomitāter.
¶ Qꝛ si dicas actū voluntatis esse impuꝝ ex obiecto
impuritate malitie: nō sic actum intellectus. h̄ nō cō
cludit: qꝛ tunc actus sensus esset nobilior actu volun
tatis: qꝛ minus ipurus sic. ¶ 2ᵃ rō. ſ. de tēdētia in rē Tho.i.p.q.
in se concludit oppositum primo dictis eoꝝ: qꝛ conce q.82.arti.3.
dunt ꝙ actus voluntatis respectu superioruꝫ ipsa vo 3.thop.c.4.
luntate est nobilior actu intellēs. ex hoc sequit̄. ḡ ille
in gñe est nobilior isto in gñe: qꝛ si optimū est nobili
us optimo: ꝛ gen⁹ gñe: vel spēs spē. tota. n. spēs vna ē
supior quacūqꝫ alia spē tota. ¶ 2ᵒ actus nō est pfecti
or. nisi qꝛ ꝯiūgit obo pfecto. act⁹ āt volūtatis cōiūgit
rei in se vt in se est. actus aūt intellēs nō nisi rei vt est
obiectū in cognoscēte. obiectū aūt btificū simplr est
nobili⁹ ī se qꝫ vt est in cognoscēte. ḡ actus voluntatis
coniungit obiecto beatifico simplr sub nobiliori rōe. o
¶ Ad auctem Arist. 6. meta. dico ꝙ tam cognitio in
tuitiua qꝫ dilectio sequens tendit in obiectuꝫ vt est
extra in se. cognitio aūt abstractiua ꝛ dilectio sequēs
tēdūt in obiectū hñs eē cognitū. iō in hoc non est diffe

inter intellm & volūtatē: qr vtraqȝ potētia pōt tēdere
in obiectū suū vt in se: & in obiectū vt hȝ eē diminutū
in intellu: tn̄ phs cōiter loqͥtur de intellectiōe abstra-
ctiua & de volūtate vt est desideratiua: quō tēdit in rē
nō iā existē: sed futurā: & hoc vt in terminū actus desi
derii seu effectū: in eadē aūt rem vt obiectū nō tēdit
nisi vt hȝ esse in intellectu: qr qn̄ desideratur nullum
aliud esse hȝ sm q possit obiici.

Ad rōnes principales. ¶ Ad primā dico
sm q dcm̄ est in qōne prima
T.c.39. di. pcedenti. 12. meta. actus intellectus ē vita: & vita
eterna si est actus eternus. si accipias q est vita eter
na btā hoc nō est in euāgelio: sȝ addibitur addo vt co
gnoscāt te & amēt. nec magis est 2ª additio ꝫ tertium
ꝙ pª. ¶ Ad aliud qō est Aug. ꝯcedo q visio est tota
merces hois intelligētie: sed nō summa merces totius
hois: & sic pnt glosari multe auctoritates sonantes p
intellectu q intelligūt de suprema potētia vel de nā
sm potentiam: nō aūt de simplr supremo pfectiōe na
ture. ¶ Ad illud de habitu pȝ in 2ª via q̄ pcedit ex
D medio sumpto ex habitu. ¶ Ad aliō dico q dilectio
est bonū magis sufficiens ꝙ intellectio. qr eo habito
hās minus eget. ¶ Ad pbationē minoris dico q di
ctum philippi intelligēdū est quātū ad instructionē
fidei de trinitate. hanc. n. tūc nō cōplete intellexerat.
freqnter. n. audierat sermonē de pre. & iō ꝯcepit q pa
tre sibi ostenso sufficiēter caperet & alii cum eo veritatē
fidei de trinitate. nō aūt loqͥtur de visiōe beata qn̄ il-
la p se sufficeret sine dilectiōe. sicut appet p visionem
xpi. tāto tpe vobiscū sum &c. philippe q̄ videt me qn̄
dicat si iam me sm veritatē vidistis ēt pfecta visionē
fidei. & prem meū siū visione vidistis. nō aūt intelle-
xit q apli vidissent eum visione beatifica. iam enim
supponeret eos fuisse beatos. Qō. V.

Utruz beatitudo simplr ꝯsistat in
actu qui est fruitio: Q nō.
ille nō distinguit beatū a nō beato: qr cō
petit ēt viatori ex diffōne frui. ¶ Rñ via
tor tn̄ hȝ desideriū qō est respectu non
habiti. & iō non fruitur. ¶ Cōtra. non minus vult via
tor deo bonum qō sibi inest ꝙ cōprehensor. g nō mi
nus hȝ actū amoris amicitie respectu boni: habiti ab
amato ꝙ cōprehēsor: frui aūt est actus amicitie non
ꝯcupiscētie. ¶ P. non hñs charitatē si nude videret
eēntiā diuinā: q non includit ꝯdictionē: pōt ea frui
& tn̄ sine charitate nō pōt esse beatus. 15. de tri. ca. 9.
Charitas sola est que diuidit inter filios regni & pdi-
tionis. ¶ P. oia inferiora natura itellectuali suo mō:
hoc est sm qd beatificant in completione actus ꝯcu
piscendi. ergo & voluntas in simili actu: lȝ pfectiori: sȝ
fruitio non est aliquis actus concupiscendi. ¶ P. te
tio succedit spei. ergo est actus voluntatis. ergo in il-
lo est beatitudo: qr voluntas sm se est potentia sm
quam beatificat natura intellectualis: sed tentio nō
85° est fruitio. ¶ Oppositū. primo de doctrina christia-
no. c. 6. summa merces est vt eo perfruamur.

A **Ad qōnē** sunt due ꝯclones. prima q in so
lo actu qui est fruitio ꝯsistit bea
titudo simplr nature intellectualis. 2ª in qua fruitōe
qr nō in oi. ¶ Prima ostendit diuisione sic. in genere
non est nisi duplex actus volūtatis velle & nolle: velle
etiā est duplex in gñe. aut propter volitū siue pp bonū
politi: aut pp volentem vel pp bonum volentis. pm̄.
velle dicitur esse amoris amicitie. secūdum amoris
concupiscentie. & solum primum velle est frui: qō est
amore inherere propter se. s. amatum.

¶ Cōtra qō nō eliciat a volūtate effectiue: tū qr volū
tas beatificaret se: tum qr pmiū est qō pmiante cō
fertur premiato: tum qr actus gratuitus dilectiōis ē
de se meritorius: qr eiusdem rōnis cū meritorio qō
significat se apud illum quē sic diligit: lȝ propter sta
tum non mereat nihil qō est pōt esse meritum ꝯtrū
est de se est essentialiter premiū. Tum qr intensior
actus fruitionis saluat si fit a deo: pbat in gnali quia
ad maiorem perfectionē est capacitas passiua i crea
tura ꝙ virtus actiua & specialiter de aīa christi.
¶ Cōtra illā 2ᵃᵐ obiicit p illud. 9. de trini. vlti. appeti
tus inhiantis fit amor fruentis. appetitus inhiantis
ptinet ad amorē ꝯcupiscētie. g. ¶ Rñ. viator velle cō
cupiscētie vult sibi bonum: & velle amicitie vult deo
bñ eē. primus appetitus respectu boni hndi fit amor B
cōplacētie boni habiti sibi: & ita amor fruētis: nō tn̄ q̄
fruit formalr: sed eius qui fruit alio amore illo eodē
obiecto in se qō amat sibi illo amore. scbs appetitus
. i. impfectus amor fit amor pfect' fruētis. i. quo fruit.
¶ Premissa diuisiōe pbo pncipalem ꝯnē non inclu
dēdo nec excludēdo passiones de qbus postea qret:
sed tn̄ de istis actib' volūtatis hec loqndo. pȝ q bea
titudo nō pōt ꝯsistere in aliquo nolle. tum qr nolle hȝ
pro per se obiecto malū: qō nō pōt eē obm beatificū.
tū qr actus beatificus est primus & imediatus respe
ctu vltimi finis: & ita nō habet virtute alicuius actus
volūtatis prioris: nolle aūt pȝ qō nō est prius respcū
finis vltimi. imo nec simplr prius inter actus volūta-
tis. pȝ qr q nō habet vel cōiter nō nisi virtute alicui'
velle sm Ans. 3. c. de casu diab. nullus deserit iustitiā
nisi volēdo aliqd q nō stat cū iustitia sicut exemplifi
cat de auaro & nūmo & pane. ¶ 2° non ꝯsistit beatitu
do in actu ꝯcupiscētie. Tū qr lȝ ille posset eē bonus si
sit debite circūstātionatus. tn̄ non est bonus ex rōne
sui vel obiecto ēt deo: qr pōt eē imoderatus qō appa- Dist. 6.
ret. 83. q. q. 30. puersitas est in vtēdo fruendis. sic etiā
dictū in 2° lib. angelum peccasse p imoderate ꝯcupi-
scēdo sibi obiectū beatificum sicut vult Ans. de casu
diab. 6. c. vbi vult q aliqd appetebant qō habuissent
si stetissent. nihil aūt pus vel magis appetebāt ꝙ beti-
tudinem: qr ad illā p ēt summa inclinat affectio com
modi: actus aūt amicitie respectu dei ex rōe sui & ob-
iecti est bonus. saltem nō pōt eē imoderatus excedē
do: sed forte deficiendo. Tū qr actus ꝯcupiscētie nō
est nec eē pōt primus actus volūtatis respectu finis:
qr oē ꝯcupiscere ē in virtute alicuius actus amicitie. C
iō. n. ꝯcupisco huic bonū: qr amo hūc cui ꝯcupisco. tū
qr actus amicitie inest volūtati sm q hȝ affectionē
iusticie: qr si solā affectionē cōmodi hēret non posset
nisi sibi summe cōmoda velle sm Ansel. 14. de casu
diaboli. Actus aūt ꝯcupiscētie inest voluntati sm q
hȝ affectionē cōmodi: qr necio inest sm illā ēt si sola
illa eēt. nobilior aūt sm rōnē est affectio iusticie affe-
ctiōe cōmodi: qr regulatrix eius & moderatrix sȝ An
sel. & ppria volūtati inquātū libera est. cū affectio cō-
modi eēt eius ēt si volūtas libera nō eēt. Tū 4°: quia
actus amicitie tēdit i obiectū vt ē i se bonū. actus aūt
ꝯcupiscētie tendit in illud vt est bonū mihi: nobilius
est aūt obiectū in se ꝙ vt ab aliquo habitū. saltem il-
la habitio obiecti ad hñtem q̄ est formalis rō in obie
cto vt cōcupito diminuit ab illa pfectione obiectiua a. l. quia
quā hȝ istud bonū vt in se. ¶ 2ª ꝯclusio pncipalis pȝ
q viator pōt frui deo: qr amore inherere sibi pp se.
¶ Si dicas nō amore: sed desiderio. hoc falsū ē: qr
etsi deus sit non habitus ab amante. & iō possit desi-
derari vt habendus: tn̄ non desidero aliqō bonū ha-

bendū a deo: qd non hȝ: sed tñ complacet mihi infi/nita bonitas eius cui volo acceptādo ꝛ cōplacēdo in esse oē bonum qd sibi inest. ¶ Pȝ ēt ꝓpositū ꝑ illud. 83. q. q. 30. ꝙ virtus ɔsistit in fruendo fruēdis. ¶ Sȝ
D est hic difficultas quō distinguant̄ fruitio beatifica ꝛ nō beatifica: vr̄ ꝙ non specie: qꝛ qn̄ ꝑ se cāe sufficientes sunt eiusdē spēi ꝛ effectus. sic est in ꝓposito: qꝛ eadē voluntas eadē charitas idē obiectū fruibile ꝛ sub eadē rōne ex parte obiecti. ſm hoc ḡ poneret̄ ꝙ non differunt nisi sicut magis ꝛ minus in eadem specie. ¶ Si ɔ̄ hoc obiicit̄ qꝛ tunc viator esset beatus: licet minus btūs ꝙ̄ comprehēsor. ¶ R̄. ɔ̄ña non valet: qꝛ beatitudo nō imponit̄ ad significādū illaȝ nām ſȝ spēm sicut imponit̄ hoc nomē fruitio. vn̄ bn̄ conceditur ꝙ vterq̄ fruit̄: sed alter magis alter minus: imo imponit̄ hoc nomē beatitudo ad significandū fruitionem in determinato gradu. ita ꝙ nō infra. ꝛ illū nūq̄ hȝ viator nec ſm magis nec ſm minus: sed sic btīt illum diuersi cōprehensores. iō vnus eoꝝ est beatior altero. Qd ostēdit̄ sic: qꝛ si tm̄ sint gradus eiusdē spēi accipiat̄ infimus beati ꝛ supremus viatoris si equant̄. ḡ viator est beatus. si ille actus deficit ab illo nō in infinitū. pȝ pone ḡ ꝙ ꝑ quattuor gradus pōse ē fruitionem viatoris crescere per quattuor gradus: qꝛ ꝛ cognitionē: cū ēt cognitio eiusdē spēi tot gradus hēat quot ꝛ fruitio. posita aūt intensione cognitionis. pōse est fruitionem cognoscentis ꝓportionaliter intendi. ergo adhuc pōse est viatorem ꝑtingere ad illū gradū ꝛ esse beatū. vnde hic consilr̄ pōt argui de aliquo gradu dato fruitionis beatifice a quo distat supremus gradus viatoris: puta beate Marie ꝑ aliquot gradus: tn̄ si est eiusdem spēi infra spēm fruitionis beatifice descēdat̄ ad minus ꝛ minus. tandē erit aliqua beatifica equalis isti non beatifice vel minor ea. ¶ Aliter
E pōt dici ꝛ ꝓbabilius ꝙ fruitio beata ꝛ nō beata differunt specie: seipsis q̄dem formalr̄: sed a causis vel habitudine cāꝝ cā'iter. si. n. ponat̄ ꝙ intellectio ē cā: ſȝ partialis ipsius volitionis. ꝛ intellectio viatoris ꝛ visio beati differūt specie. ḡ ꝛ effectus qui necessario requirūt istas cās diuersas. nunq̄. n. indiuiduū eiusdē spēi necessario reqrit cām alterius spēi ab illa quā reqrit aliud idiuiduū. Si aūt intellectio dicat̄ cā sine
a. l. eq̄alr̄ qua nō saltē essentialiter reqrit̄. ꝛ tūc sic̄ p̄us diuersis eiusdē spēi nō neċio requirunt in causis aliq̄ alterius spēi: ita in hac opi. hȝ concedere volitiōēs penes obiecta distingui specie: ꝛ tn̄ obiectū ſm eos est cā sine qua nō. tunc aūt pōt saluari distinctio fruitionū ex distinctiōe vnionū. sic̄ ex diuersa approximatōe agētis ad passum variat̄ effectus. aīr enim agit agēs qd per lineā rectā opponit̄ ꝛ approximat̄ passo ꝙ̄ qd ꝑ reflexam vel fractā. cognitio aūt hec est q̄si approximatio obiecti ad volūtatē. ¶ Tenēdo istā scdām viā nō oȝ ɔcedere ꝙ de potētia absoluta diuina possit causari in aīa viatoris saltē nō vidētis nude deū aliq̄ fruitio equalis infime fruitioni possi cuicūq̄ beato: qꝛ supremū infime spēi nō pōt equari infimo supioris spēi: qꝛ tota hec est infra totam illā. Difficile est aūt ſm viaȝ priorem ꝓhibere quin in aīa viatoris stante cognitione enigmatica tn̄ vel tantū intensa possit inesse aliq̄ fruitio equalis alicui fruitioni beatifice date.

Ad argumēta. ¶ Ad p̄m pȝ ex 2° articulo. ¶ Ad 2m̄ dr̄ ꝙ sine charitate si videret aliq̄s deū: nō hr̄et fruitionē supnālē: qꝛ nec actū aliquē p̄m supnaturaleȝ sine q̄ nec pati pōt nec agere: nec ꝑ ɔ̄ñs hr̄e frui beatificaȝ. ¶ Aliter dictū est di. 1. primi. q. 4. ꝙ habitus non est quo hr̄ns simplr̄ pōt elicere actuȝ. ꝛ iō posita q̄si p̄ñtia obiecti volūtas pōt in aliquē actū circa illud obiectū ꝛ ille actus supnālis est ex obiecto ꝛ p̄ñtia obiecti: sȝ nō est ex aliquo in potētia eliciente: nec tn̄ ille fruitio est beatifica: qꝛ nō est tanta quāta nata est haberi a tali volūtate circa obiectū sic ostēsum. maior. n. hr̄tur ꝛ si charitas inesset ꝑ quā aliquo mō intēderet̄ actus sicut dictū est di. 17. primi. q. j. beatitudo aūt volūtatis nō est in aliq̄ actu nisi supremo quē pōt hr̄e circa obiectū taliter sibi p̄ñtatū. ¶ Ad 3m̄ dico ꝙ sola volūtas inter oēs appetitus pōt velle alicui bonū ꝑꝑ ipm̄ volitum. ꝛ iō nō est sīle de aliis appetitibus ꝛ illo: sicut nec gnāliter qꝛ illud de quo arguit̄ est solū tale: imo
F est argm̄ ad oppositū: qꝛ arguit̄ de aliquo ꝑtinēte ad ꝑfectionē istius solitarii ɔueniens est cū imꝑfectioribus se in aliquo ꝛ differēs ab eis in alio sibi ꝓprio ꝑfectius est ſm illud ꝓpriū ꝙ̄ ſm illud cōe: qꝛ cōe nō pōt esse ꝑfectius quocūq̄ imꝑfecto includēte ipm̄. ꝛ iō si ꝑfectio excellēs vtpote btītudo ɔueniat illi solitario: magis ɔcludit̄ ꝙ ɔueniat sibi nō ſm illud in quo assimilat̄ iferioribus ꝙ̄ ɔcludat̄ oppositū. ¶ Ad 4m̄ non oē qd succedit virtutibus theologicis in via vel actib⁹ eaꝝ est de essentia beatitudinis: sed tm̄ vnicus actus ꝑfectissim⁹. iō esto ꝙ tētio sit act⁹ volūtatis succedēs actui spēi: nō seq̄tur ꝙ i ipsa ɔsistat btītudo: ſȝ sufficit ꝙ ipsa ɔcomitet̄ beatitudinē. Qō. VI.

Utrum ad eēntiam btītudinis ꝑtineat securitas? ¶ Q sic. 13. de tri. c. 7. post alia ꝑtinentia ad btītudinē enumerata subdit: ꝛ qd est oīno beatissimū: ita semper fore certissimum erit. ¶ P̄. de eēntia btītudis est ꝙ sit vltimata perfectio. ḡ ex rōne sui excludit a subiecto oēm ꝑuationē oppositā. ḡ ex rōne sui ɔstituit subm̄ incorruptibile ꝛ intrāsmutabile ſm eā. ¶ P̄. ꝑ ethi. felicitas est operatio optima ſm vitā ꝑfectā hoc ſm ipsum includit ꝑpetuitatē ꝙ̄ dō aliq̄n felix posset miser fieri: qd hȝ ꝑ incōueniēti. ¶ P̄. ad ꝑfectionē viatoris primā ɔcurrunt eēntialr̄ fides spes ꝛ charitas: ꝛ ad scdāȝ act⁹ illorū. ḡ ad ꝑfectionē apprehensoris ɔcurrūt eēntialr̄ actus ꝑfecti corrīdētes istis. ɔ̄ñtia ꝓbat̄: qꝛ nō minorē itegritatē reqrit ꝑfectio 2a btī i suo gradu ꝙ̄ viatoris in suo aliq̄n btūs vel btūs nō hr̄ēt oēm ꝑfectionem ꝑ se cui⁹ esset capax. nūc aūt actui spēi nō succedit nisi tētio: tētio nō videt̄ nisi securitas. ḡ ꝛc. ¶ Oppositū. 1. ethi. c. 6. nihil est ꝑfecti⁹ ex hoc ꝙ diuturni⁹. exēplificat de albo vnius diei ꝛ vnius anni: qd oīno verȝ est de ꝑfectione ꝑmanēte: qꝛ tali accidit ipē vel quecūq̄ duratio maior vel minor. ḡ cū. securitas icludit ꝑpetuitatē durationis: nō ꝑtinet ꝑ se ad btītudinē q̄ est ꝑfectio sistota. ¶ P̄. ista securitas si est act⁹ aut intellect⁹ aut voluntatis. Si intellꝰs non ꝑtinet ad btītudinē nisi vt ꝑuiū ex. q. 3. ꝛ. 4. huius di. Si voluntatis nō est fruitio: imo hȝ fruitionem pro obiecto. i solā aūt fruitione est btītudo ex. q. ꝑcedēte. ḡ ꝛc.

Hic duo sunt vidēda. p̄ de ꝑpetuitate btītudinis. 2° de securitate btī. ¶ De p̄ pȝ. qꝛ ita est ex scriptura Matt. 25. Ibunt iusti in vitā eternā. ꝛ Matth. 22. Erūt sic̄ angeli dei. ꝛ in ps. 83. In secula seculoꝝ laudabūt te. ꝛ alibi sepe. ¶ Silr̄ ad hoc sunt dicta scōꝝ multa. sufficiat adducere illud Aug. 13. de tri. c. 8. Beata vita eē non potest nisi sit imortalis: qd ꝓbat qꝛ si amitti pōt aut ergo beatus amittit eā nolens: ꝛ tunc nō est btūs qꝛ nō hȝ q̄cq̄d vult: aut volēs aut neq̄ nolēs neq̄ volens. ꝛ ad vtrūq̄ illoꝝ duoꝝ mēbroꝝ sequit̄ ꝙ nō est

Marginal notes (right): Cap. 8. ꝛ vide; A Idēȝ marci 12. ꝛ luc. 20.

beatus:q2 nō amat btitudinē:immo si volēs amittit odit eam. si neuter nō appreciat eā: nec ḡ est vita bea ta. ℭ Cōsilr pōt argui si amittat btitudo p amissionē vite nālis. q2 aut amittit vitā volēs aut nolēs aut neu tralr: ⁊ videt ista distinctio trimēbris Aug. intelligen da nō pro instāti quo poneret amittere btitudinē: q2 ɔñs nō eēt incōueniēs. s. φ tūc nō sit btūs: sed debet intelligi p illo p̄ nūc vel p tpe p quo est btūs: q2 siue tunc nollet amittere: ⁊ tñ amitteret nō bz q̄cq̄d vult. siue tūc vellet amittere vel nō curat: non diligit pro futuro illā vitā ēt dum bēt eā ḡ nō est btā nec est rō/ nabile instare φ amittat eā: sed h non ɔsiderat dum est btūs: ⁊ iō est neuter quo ad volūtatē nō q̄dē nō cu rādo illud bonū apprehensum bēi p semp: sed nihil intelligendo de illo bēi. ℭ Hoc inq̄ irrōale est: quia qñ nunq̄ consideraret de ppetuitate illius vite quā summe diligit si btā est: aut si cōsiderat ⁊ credit eam ppetuā dā. ḡ decipit. nihil aūt iconueniētius: q̄ φ fal sa opīone aliq̄s sit btūs fm Augu. de ciui. dei. u. ca. 4. ℭ Ad h ēt ɔsonat aūctas ph̄i in 2° de gñatiōe in fine in oībus inq̄mus nām desiderare qd̄ melius est. me lius est aūt semp eē q̄ nō eē: saltē eo mō quo semp eē est pose. est aūt pose nāe ppetue φ sit ppetuo pfecta ultimata pfectione. ḡ h nālr desiderat: ⁊ p ɔñs in bti tudine vbi desideriū nāle ɔplebit ne sic frustra h ha bebit. ℭ Sz de cā istius ppetuitatis dubiū est similr q̄lis est sit illa ppetuitas. ⁊ 3° qualiter insit btitudini.

Quē egi. h Tho. in q̄li. 1. qō. 1. arti. 1. fol. 4. que/ stiunculam Hen. quoli. 9. q. ii. Tho. 1. 2. q. 10. art. 1. 2. 2. Est. 12. Ari. 2. ii. cōmen tatoris.

ℭ De p̄ aūt ponit btitudo eēntialr ex se nec̄ia ⁊ tunc nō pōt nō eē ppetua formalr q̄dē ex seipsa cāliter aūt aliq̄ eētitate a cā extrinseca. aut 2° ponit φ btitudo ē ppetua ex volūtate nec̄io fruēte aliquo viso: q2 nō ocu dit in eo aliqua rō mali aut defect9 boni: ⁊ differt ista positio a p̄a sicut illa q̄ ponit celum nec̄io moueri ex nec̄ia btitudine vniformi mouētis ad mobile. ab illa q̄ poneret motū celi ex se formalr nec̄ium. p̄m ponēt ph̄s. nō 2m: sicut pz. ii. meta. cōmē. 41. ponit p̄o nec cessario determinari ad agēdū ⁊ ex btā nec̄io. puta in tellectū ad vidēdū ex lumie glīe: ⁊ volūtatē ad fruen dū ex charitate ɔsumata. ℭ Pro. p̄ pōne illaꝝ argui tur sic. aliq̄ forma corpalis est simplr incorruptibilis nec solū sūbalis vt forma celi: sed ēt accn̄talis: dūmō sit ppria pfectio corpis incorruptibilis vt perspicui tas in celo ⁊ luminositas in stellis. ḡ suprma perfectio nāe spūalis est formalr incorruptibilis. ℭ P̄. forma q̄ tollit a sua mā oēm priuationē ɔstituit cōpositū incor ruptibile pz de celo. Sz btitudo tollit a nā btificabili oēm priuationē: q2 oēm imperfectionē ⁊ potētialita tē cū sit actus vltim9 i suo ordīe magis q̄ forma celi in ordine formaꝝ sūbaliū. ℭ Cōfirmat rō: q2 finis ex trinsecus p eo φ includit eminenter perfectionem ōis alterius finis tollit oēm p̄uationē seu carentiā re spectu finis extrinseci hoc est nō deficit aliq̄s finis ex trinsecus btā pfecte illū. ḡ a simili vel a cā. finis vltim9 intrinsecus contīgens isti fini tollit oēm priuationē finis alterius intrinseci ⁊ ita ɔstituet cōpositū forma liter incorruptibile intrinsece ⁊ incōiunctiōe ad finē extrinsecū. ℭ P̄. 3° si btitudo esset de se formalr pos sibilis. ḡ posset destrui ⁊ tñ manēte nā. q2 ipsa est in corruptibilis. ⁊ p ɔñs posset btūs fieri miser. ⁊ ita bea tus non esset btūs: q2 nō hēt q̄cq̄d vult. vult eniz nū q̄ fieri miser. ℭ Cōtra illō beatitudo creata ē accn̄s ḡ nō minus depēdet q̄ suū subiectū: sed subiectum depēdet ex conseruatione dei contingenter ipsum conseruantis. ⁊ per ɔñs non hz necesse esse formalr ḡ multo magis nec accn̄s. ℭ R°. ⁊ si absolute beati tudo habeat esse contingens: tñ ex quo semel inest na

ture: nec̄io inest manēte nā: ⁊ ita hēt necesse eē. ex q̄ pducta est in eē ⁊ hoc q̄tū est in ordine suo eēndi. lz nō absolute sit nec̄ium. sicut pbat. rō. ℭ Cōtra h: de9 pōt cōseruare p̄us essentialr sine posteriori. illa nā est prior eēntialr btitudine: q2 subiectū: imo ēt prior tpe pz. ḡ ⁊c. ℭ Confirmat nunq̄ est maior necessitas ter tii ad p̄m q̄ tertii ad 2m hec aūt tertii ad 2m est tñ bti tudo ɔtingens. pz ex rōne extremoꝝ. ḡ ⁊c. ℭ Cōcedo ergo φ nihil aliud a deo hz esse formalr nec̄ium: sed simplr ɔtingens: tamē aliq̄d creatū dī hēe eē incorru ptibile p quāto nō hz ɔ̄rium: vel nō pōt destrui ab ali quo creato. sed tñmō pōt annihilari a deo nō ɔseruā te: ⁊ hoc mō pōt concedi btitudinē esse icorruptibilē: sed sic incorruptibile nō est ex se perpetuū nisi possi biliter: q2 sicut esse suū hz ɔtingenter a deo ɔseruan te. sic ⁊ perpetuitatē. ℭ Ad rōnes pro p̄a opīone. Ad p̄m pz ex dictis φ nec celū nec aliq̄d accn̄s eius est in corruptibile nisi mō p̄dicto. ℭ Ad 2m dico φ nulla forma pōt auferre priuationem a susceptiuo. qd̄. s. na tū est recipe aliā formā nisi eminēter cōtineat formā ipsam: q2 manente in aliquo aptitudine ad recipien dū nō pōt tolli carentia nisi ponat illud: nec aliter tol lit nisi sicut illud tollit. forma ḡ celi cuz non includat in se formas inferioꝝ simplr: sed nec eminenter eo mō quo ens infinitū includit oīa alia: sequit φ nō tol let a sua mā p̄uationes illaꝝ formaꝝ. si tñ sua mā est capax illaꝝ: vñ illa via ponendi celū incorruptibile vi detur irrōnabilis: q2 per illā viam non tollit corrupti bilitas quantū est ex p̄ncipiis intrinsecis: licet saluet φ non possit corrumpi ab agente naturali: q2 illa for ma ita continet alias: φ nō pōt p aliq̄d agens natura le expelli. exēplū huius pz in intellectiua que est foīa pfectior q̄ fōma celi: ⁊ tñ nō tollit a materia aliquā p̄ uationem aliaꝝ formaꝝ: imo nec ɔstituit incorrupti bile respectu agētis naturalis p quāto aliquā formā ɔcomitantē requirit ad sui esse ad quā pōt agēs natu rale attingere corrūpendo: sola ergo forma infinita si posset mām pficere posset p illā viam auferendo. s. priuationē compositū icorruptibile ɔstituere: tñ ad huc eēt dubiū an susceptiuū eēt i potētia ad illas for mas sub pprūs rōnib9 quas hz eminēter in illa vna forma infinita. pz ḡ φ añs est falsum loquēdo de in corruptibili hoc est idestructibili. si aūt sit sermo de icorruptibili ab agēte nāli aut a ɔ̄rio ɔcedo añs. ⁊ sic ɔ̄ñs. ℭ Ad cōfirmationē dico φ nō seq̄tur de fine intrinseco φ tollat oēm p̄uationē formalr a subiecto sicut finis extrinsecus tollit oēm defectū finis extrin seci. q2 finis extrinsecus est formalr īfinitus. finis in trinsecus est formalr finitus. ⁊ ideo nō pōt sic ille in cludere intrinseca sicut ille extrinseca. ℭ Cōtra non pōt finis itrinsecus alius succedere isti nisi ɔiungat alii fini extrinseco. ḡ si ille cōiungit extrinseco qui ex cludit oēm defectū ēt ille intrinsecus excludit intri sece oēm defectū finis ɔiungētis. ℭ R°. ille dū ma net excludit defectū. sicut albedo duz inest excludit defectū nigredinis: sed ille nō simplr nec̄io inest: q2 non est in se necessarius: ille aūt extrinsecus est in se necessarius. Et cū dicis alius finis intrinsecus pōt cō iungere alii fini extrinseco. cōcedo: sed tūc finis ex trinsecus non ē huic finis nec supplēs oēm defectuz cuiuscūq3 finis extrinseci. ℭ Per hoc pz ad ɔfirma tionē: q2 tūc non est ɔiunctus huic. ℭ Ad 3m dico φ si nā ista maneat eadē nā semp est capax btitudinis ⁊ miserie. ⁊ p ɔñs non est ɔ̄dictio φ cessante btitudi ne q̄ est sibi accn̄s p accn̄s insit miseria. ℭ Et cuz di cis. tūc nō habuit prius q̄cquid voluit. ℭ R°. habu

D

C

Contra egi. q̄ ponit i ce lo māz eius dē rōnis cū mā iferiorū

it q̃cq̃d voluit vnitiue non distributiue accipiẽdo si/
q.i.c.j. hui^{9} distin. cut dictũ est supra. hoc est deũ in quo eminẽter hũit
oẽ recte volibile. ¶ Cõtra 2^{am} positionẽ arguit lib.
D j.di.j.q.4.⁊ ɔcedo ꝙ lz intellꝰ nãli necessitate vide
at obiectũ p̃sens ꝓportionatũ: tñ volũtas nõ nãli ne
cessitate fruit illo obiecto viso sicut ibi dictũ ẽ: neq̃
ẽt illa necessitas videndi est simplr necessitas: sed tã
tũmodo necessitas si obiectũ pñs moueat: ⁊ istud ẽ
sic mere cõtingens: q2 obiectũ istud voluntarie ⁊ cõ
tingenter mouet quẽcunq̃ intellm creatũ: sed etiaz
volũtas cõtingenter fruit illo viso contingẽter ⁊ co/
pulat intelligentiã cũ memoria. si tñ ibi habet actuz.
¶ Ad arg^{m} qᵭ in obiecto non oñdit aliq̃d mali nec
defectus boni visum est vbi prius. ¶ Cõtra 3^{am} po
Sol.3^{m} argu mentum.op. sitionẽ argui põt ꝙ hitus non põt esse prior cã opera
tionis q̃ potẽtia: sed semꝑ 2^{a}: q2 illud ẽ potẽtia quo
simplr possumus. vñ habitus non vtit potentia: sed
potẽtia habitu sicut cã 2^{a} ⁊ instrõ. cã aũt prior nõ de
terminat ad agendũ: nec per ɔñs necessitat per cãm
2^{am}: sed econuerso. ¶ P̃. btã virgo habuit in via ma
iorẽ charitatẽ charitate alicuius btĩ inferioris gradꝰ
⁊ tñ illa charitas non necessitauit eam ad fruendũ
ẽt qñ contemplabat deũ. ¶ P̃. esto ꝙ lumen glĩe ne
cessitet illũ ad videndũ obiectũ pñs: tñ si volũtas sit
cã imperans illã visionẽ põt non iperare. ɔtingenter
eniz ɔiũgit intelligẽtiã memorie illius obiecti qᵭ cõ
tingẽter amat: videt aũt ꝙ ibi hẽat sic cõiungere: q2
ẽm Aug. de tri. in multis locis. in gignitione vbi per
fecti cõcurrit volũtas sic copulans. illa aũt visio ẽ ver
Cap.3. E bũ ẽm ipm.15. de tri. ¶ Cõcedo g̃ ꝙ non est necessi
tas siue ꝑpetuitas nec̃ia ex habitibus determinanti/
bus potentias ad actus: sed tñmõ ex habitu glorie
est necessitas ẽm q̃d: q2 habitus est naturalr inclina
tiuus: nec ex charitate talis necessitas est in volunta
te: q2 talis libere põt vti charitate vel non vti.

Dico ergo ꝙ cã huiꝰ ꝑpetuitatis nec est
forma beatitudinis quasi ꝑ
ipsam btitudo formalr sit nec̃ia. nec nã potẽtiaz illo
rũ q̃si circa obiectũ nec̃io ꝑpetuo operet. nec habitꝰ
F in potẽtiis q̃si nec̃io determinãs potẽtias ad ꝑpetuo
operãdũ: sed est ex sola volũtate diuina q̃ sicut ꝑficit
nãz icẽsiue: ita ɔseruat eã in tali ꝑfectiõe ꝑpetuo. Sz
tẽ occurrit dubiũ q̃õ michael btũs erit ĩpeccabilis:
Nã per nihil intrinsecũ sibi hẽt q̃n ɔtingẽter operet.
⁊ per ɔñs põt nõ frui: ⁊ ita peccare. ɔñs est falsum: cũ
dicat Aug.3. de tri. ɔ̃ Maximũ.c.13. Cuicũq̃ nãe pre
stat vt peccare nõ possit: nõ est hoc nãe ꝓprie: sed di
gr̃e. ¶ Idẽ in enchi.86. vel.73. Aia nostra sicut habz
nolle infelicitatẽ ita nolle iniquitatẽ semꝑ habitura ẽ
nũc aũt sic hz nolle infelicitatẽ ꝙ nõ põt eã velle: vñ
dicit ibidẽ. Miseri eẽ nõ solũ nolumꝰ: sed nequaquã
velle possumus. ¶ R^{o} pz ꝙ btũs est impeccabilis in
sensu cõpõnis hoc est nõ põt simul eẽ btũs ⁊ peccare:
sed in sensu diuisionis ꝙ manẽs btũs nõ habeat po/
tẽtiã ⁊ possibilitatẽ ad peccandũ põt intelligi dupl̃r.
vel per aliquid sibi intrisecũ qᵭ excludit potentiã ta/
lem vel ꝑ cãm extrinsecã qᵭ excludit potentiã ꝓpin
quã ab illo. P̃.g. ⁊ si btũs visum hẽat potẽtiã intrinse/
cã vidẽdi qᵭcũq̃ corpus: tñ põt per aliquã cãm extri
secã fieri perpetuo impossibilis ad videndũ de potẽ
tia ꝓpinqua: vtpote si ille peccata faciãt ꝑpetuã distã
tiã visus ab illo corꝑe. sic si eẽt obstaculũ ꝑpetuũ iter
celũ empyreũ ⁊ oculũ dãnati ille oculus nõ posset vi
dere celũ empyreũ loq̃ndo de potẽtia ꝓpinq̃. ⁊ hoc ꝑ
cãm extrinsecã ꝓhibẽtẽ potentiã ꝑpetuo. posset tñ vi
dere potẽtia remota ⁊ intrinseca: ita ꝙ nulla eẽt cau/

sa intrinseca impossibilitatis. Sic dico ꝙ nulla est cã
intrinseca in volũtate Michaelis nũc btĩ per quaz
excludat potẽtia ad peccãdũ ꝑ alias in sensu diuisio
nis: nõ aũt cã intrinseca ꝓhibẽs istã potẽtiã oĩo redu
ci ad actũ: sed ꝑ cãm extrinsecã est impossibilis potẽ
tia illa ꝓpinqua ad peccãdũ. vz. per volũtatẽ dei ꝓue
niẽtẽ illã volũtatẽ vt semꝑ ɔtinuet actũ fruẽdi: ⁊ ita Doctrina sin gularis
nunq̃ possit potẽtiã suã remotã nõ fruendi vel peccã
di reducere ad actũ: siquidẽ nũq̃ cã 2ª ꝓuẽta a cã su
periori agente ad vnũ oppositũ põt potẽtia ꝓpinque
exire in aliud oppositũ. ¶ Cõcedo g̃ qᵭ infert ꝙ Mi
chael btũs ẽ sit peccabilis in sensu diuisionis loquen
do de potentia remota. ¶ Ad auctẽm Aug. ad pmã
dico ꝙ intelligit ꝙ peccare non posse potentia ꝓpin D
qua nõ est hoc nature: sed gr̃e dei hoc est gratuite pre
uenientis ⁊ conseruantis illã nãm in recto actu. ¶ Ad
aliã nõ dicit Aug. ꝙ sicut nũc hz nec̃io nolle infelici/
tatẽ: ita tũc nec̃io nolle iniquitatẽ. neutrũ est eniz ve
rũ loquẽdo de nolle vt est actꝰ elicitus: sed sicut nũc
hz ꝑpetuo nolle habitualr infelicitatem: ita tũc hẽbit
nolle iniq̃tatẽ. ¶ Et cũ arguis sic hz nũc nolle ꝙ non
põt velle. Dico ꝙ iõ nõ põt velle infelicitatẽ: nõ q2 ne
cessario hz nolle eã: sed q2 infelicitas nõ põt eẽ obm
actus volẽdi: ex alia pte nõ sequit ꝙ sic nunq̃ possit
velle iniquitatẽ: q2 iniquitas loquẽdo de illo qᵭ sub/
sternit in pctõ põt eẽ obm voluntatis create. ¶ Uel
põt dici breuiter ꝙ sicut nunq̃ nũc vult infelicitatez
sed semꝑ hz nolle habitualr: ita tunc nũq̃ volet ⁊ sic
est simile hincinde de facto. ¶ Et si arguas nũc non
põt velle infelicitatẽ. g̃ tunc nõ poterit velle iniquita
tẽ. ɔñtia nõ valet. q2 hñ põt eẽ similitudo q̃tũ ad nõ eẽ:
hincinde. lz nõ q̃tũ ad posse. ¶ Cõtra hoc nõ minus
tollit indifferentiã volũtatis determinatio eius a cã
supiori q̃ a cã inferiori. g̃ si ex rõe cãlitatis sue est ide
terminata ad opationẽ. ita repugnat nãe sue ꝙ illa i/
differẽtia tollat per cãm supiorẽ sicut ꝑ inferiorez: sic
g̃ est ɔ̃ naturã volũtatis ꝙ hitus determiet eã nec̃io:
ita est ꝙ deus determiet. ¶ Cõfirmat. q2 magis de/
terminat cã supior inferiorẽ q̃ ecõuerso. g̃ superior
determinans magis tollit indrĩam inferioris in agẽ/
do q̃z si inferior determinaret. ¶ P̃. nõ erit in ptãte
volũtatis sic agere vel nõ sic agere: q2 ad qᵭ determi
nat aliq̃d a cã supiori nõ põt eẽ in ptãte determinati.
agit eñi sicut motũ a determinãte. g̃ ille actꝰ nõ erit
laudabilis nec proprie volũtarius.

¶ Nota ꝙ potẽtia opatiua nõ concludit hñtem posse
operari nisi intelligendo ẽm q̃d. s. quantũ est ex pte
sui: sed posse simplr req̃rit ꝙ ex parte oĩum aliorum Documentũ notabile.
ɔcurrẽtiũ sit possibilitas: vt. s. requisita possint cõcur/
rere ⁊ impedimenta cessare. sed vltra istã possibilita
tẽ potentia vel magis possibilitas ꝓpinq̃ requirit ꝙ
ɔueniẽtia assint ⁊ impedimẽta cessent. Sicut eñi ni/
hil est in potẽtia propinqua passiua. 9. meta. c.6. nisi I
qñ nihil ꝓhibet: nec opz aliq̃d aut remouere aut ꝑ/
mutare intelligendo aliq̃d aliud vt forma īducenda
sic operatiuũ nõ est in potẽtia ꝓpinq̃ ad operandũ
nisi qñ nihil extrisecũ deficit vt operet. ¶ Ad propo/
sitũ voluntas btã est eadẽ potentia que fuit non btã
⁊ btõs eã per ɔñs põt quantũ est ex parte potentie in
actum quẽ prius. vltra simplr possibile est ipsum sic
agere q2 nihil simplr nec̃io ĩpedit vel deficit requisi/
tum: sed non põt possibilitate propinqua peccare: q2
ĩpedita vel preuẽta suspẽsa: qᵭ est ꝓpter actionẽ cãe
supioris ꝓuenientis ⁊ ɔtinue agẽtis ad oppositũ. s.
ad actũ btĩficũ. Et sicut cã superior potẽtia absoluta
põt nõ agere ad oppositũ. non tñ ordinate: sic simplr

possibile impedimētū cessare ꝛ voluntas pōt peccare: sed nō est possibile potentia ordiata ipedicēs cessare: nec etiam est in ptāte volūtatis ppinqua peccare: qꝛ nō est in ptāte ei⁹ ꝙ ipediens cesset: sic non est in ptāte cāe 2ᵉ actus pⁱ: sed ꝫ libertatem eēt ꝙ determinaretur necio sic: ꝙ oppositum non sit in ptāte ei⁹ ad bene volēdum per babitū volūtatis. p̄te igit̄ eque est ꝫ libertatem. sic enim determinat̄ mō a uoluntate diuina: alioq̄n ipsa simplr̄ posset nunc exire in actum pcti sicut in via lꝫ nunq̄ exibit: ꝛ hoc sit̄uꝫ sit per legem ꝛ hec de potētia ordinata: sed ꝙ sic determinaret̄ ad bene velle p̄ bitum sibi inherētē hoc esset ꝫ ei⁹ libertateꝫ hoc mō. qꝛ ipsa nō eēt voluntas nisi esset causa prior respectu bitus sui. ꝛ ita nata vti babitu ꝛ determinare ipm ad agēdum ꝛ nō ab ipso determinari sic ꝙ oppositum non sit in sua ptāte. qꝛ sic ipsa totaliter quātuꝫ ad illō subiacēt bitui ꝛ determinaret̄. nō sic aūt est ꝫ libertate vel nām eius ꝙ ipediatur ab vna actione ꝛ ꝙ determinat̄ ad alios a cā priori se cuiusmodi ē volūtas dina. ❡ Sed nūqd bēt potētiam peccādi. ❡ R̄ꝫ. abstractum notās pⁱᵐ actus ꝯstructum cū gerūdiuo sit pⁱᵐ act⁹ vt egrediētis ab illo supposito: si est potētia cū gerundiuo ꝰm potentiam ppinquā sic. 9. metaᶜᶜ. c. 4. nullo exteriori pbibēte non opꝫ adiūgere: potētiā enim bēt vt est potentia faciēdi: est aūt nō oīno sed bītium aliq̄ mōvim in quib⁹ excludit qō exteri⁹ pbibet. ❡ Aliter ponit̄ visiua potētia vidēdi. nō idē dicunt qꝛ primuꝫ dicit pncipiū ꝰm possibilitatē ad vidēdū ꝛ tunc distīcte vel remotum vel propinquum.

❡ R̄ndeo. ꝙ volūtas in suo ordīe cāndi h̄ causet: ꝛ h̄ est ppriū huius cāe. ꝙ vlterius est ꝯtingētia ex parte ei⁹ sit oīmode ꝯtingētia ex p̄te effect⁹ inferioris: h̄ requirit ꝯtingētiā oīuꝫ alioꝝ ꝯcurrētiū ad effectū repugnat aūt libertati ei⁹ ꝙ ꝯtingentia q̄ necio est ex p̄te ipsi⁹ nō ponat ꝯtingenciā simplr̄ q̄tū est ex p̄te oīum inferioꝝ: qꝛ tollit ipsam eē cām in ordine supiori: sed nō repugnat sibi ꝙ ꝯtingētia ei⁹ nō ponat ꝯtingētiaꝫ ex p̄te effect⁹ simplr̄: q̄tū est ex p̄te cāe supioris: quia cā supior nō determinat̄ ab ipsa: nō est ḡ simplr̄ ꝫ nāꝫ eius ꝙ determinet̄ a cā supiori hoc est ꝙ nō pt ꝫ nāꝫ eius oppositū agere: sicut eēt ꝫ nām eius determinari ab bitu siue a nā inferiori. ❡ Ad formā ḡ ꝫ nāꝫ ei⁹ est determinari in suo ordine: ꝛ nihil aliō p̄ repugnat sibi: sed ex ꝯtīti est ꝫ nām eius determinari a cā inferiori: qꝛ tūc ipsa nō eēt supior: nō est aūt ꝫ nām eius determinari a cā supiori. qꝛ cū hoc stat ꝙ sic cā in suo ordine. ❡ Cōtra. si cā supior determinat. ḡ volūtas in suo ordine cāndi determinat̄. ḡ in suo ordine cāndi nō est ꝯtingens. ❡ R̄ꝫ. pp̄ determinationē ei⁹ in suo ordine est eq̄lis ꝯtingētia. sed ꝙ effect⁹ q̄ puenit ab ipsa ꝛ aliis nō oīno ꝯtingēter puenit ex ꝯtingētia ei⁹. hoc est: qꝛ alia cā prior est determinata ad illū effectū. ❡ Ad 2ᵘᵐ laudabilis est p̄ q̄to ipsa voluntas in suo ordine ꝯtingenter se determiat. ❡ Aliter pōt dici ꝙ ꝯtigētia volūtatis in suo ordine ꝯcludit ꝯtigētiā simplr̄ effect⁹: qꝛ cuiuscūqꝫ ē ꝯtingētia: ꝯcludit ꝯtingētē effectū. ꝛ p̄ ꝯñs simplr̄ ꝯtigēs ē ꝙ nō peccet: tñ nunq̄ eueniet: qꝛ cā supior semp p̄seruat. ❡ Sed dices saltē in ptāte volūtatis est vt eueniat. ❡ Posset dici ꝙ non. ideo est minus beata si in ptāte eius sit ꝙ eueniat: ꝙ tñ nunq̄ eueniet: ꝛ ideo nūquā eueniet: qꝛ voluntas diuina semper preueniet.

De secūdo dubio. s. q̄lis sit illa ppetuitas p3 ꝙ nō est ppetuitas tpalis qꝛ nec alicuius successiui dr̄ ꝙ nec ē perpetuitas cuiꝫ

Tho. pri. di. ar. 1. q. 2.

qꝛ euū ꝰm qō ab eternitate distinguit̄ ptinet ad creaturas imutabiles: btitudo aūt excedit naturalē potētiā creature: cū ad eā nulla creatura ex suis naturalibus possit attingere: vñ ppria mēsura ei⁹ est eternitas. ideo btitudo est vita eterna. ❡ Cōtra hoc p̄ ex dictis istius in. q. prima. dicit. n. ꝙ pⁱᵐ act⁹ ꝰm subaꝫ est potētia. sed ꝰm formā suū pⁱᵐ est bitus. ꝛ si bitus sit infusus pfectio actus est a cā exteriori q̄ cāt bituꝫ.

fol. 3. q̄stiun talam.

Jn. 2. di. 2. q. 3.

❡ Ex h̄ arguit̄. impossibile est actū inquantū formatus ꝰm quā rōnē dicit iste actū btificū esse magis vel imutabilē pmanētē q̄ ꝰm subam: qꝛ ipossē est illō qō inest alicui p̄ accñs esse imutabilius illo cui inest. ḡ si actus ꝰm subam mēsurat̄ euo: qꝛ esse ei⁹ ꝰm eū mēsurat̄ euo: sequit̄ ꝙ act⁹ inq̄tū format⁹ siue inq̄tuꝫ btificuꝫ bēt maiorē imutabilitatē q̄ eui. ❡ P̄. ad rē videt̄ manifeste falsum ꝙ aliqō creatū vt distiguit̄ ꝫ eternū mēsuret̄ eternitate ꝛ nō euo: qꝛ sine euū icludit successionē siue possibilitatē ad deficiendū videt̄ cōpetere cuicūqꝫ creato: qō nō est pprie tpale. eternū enī sicut est totū simul actu ita caret potētia si eēndi. ❡ Rō eius nō ꝯcludit. Nō enim sequit̄. creatura intellualis nō pōt ex suis naturalib⁹ in btitudinē. ergo btitudo in natura sua est aliq̄d eminētioris pmanētie q̄ creatura intellualis: qꝛ est accñs. ꝛ lꝫ tale accidēs qō nō ꝯsedē pⁱᵐ subiecti nec subest cālitati huius subiecti est tñ in se qōdā minus nobile ꝛ minus pmanēs. ❡ Qō addit̄. btitudo est vita eterna. eternū nō accipit̄ ibi stricte sicut distinguit̄ ꝫ euiternū: sꝫ p̄ euiterno ppetuo pmanēte. sic q̄ppe freq̄nter accipitur eternū in scriptura: vt ibidē Matth. 25. Jte maledicti in ignē eternū. ꝛ stat̄ l post. Jbūt hi in supplicium eternū: cū tñ nō sit eternū eternitate distincta ab euo vel a tpe ppetuo. ❡ Dico ḡ ꝙ illa ppetuitas non est eternitatis nec necessarii eē. sed ē eui possis eē ꝛ si esse: tñ ppetuo ꝯseruari. ❡ Et si q̄ras q̄d addat illa ppetuitas vltra ipm euū: ❡ Hoc perigit aliā. q. si euū icludat successionē: qꝛ si sic ppetuitas dicit quādā maximitatē quātitatis in ipso euo: imo q̄si infinitaꝫ magnitudine accipiēdo semp̄ alteꝝ post alteꝝ. si aūt euū sit indiuisibile. tūc ppetuitas eius nō vr̄ dicere aliq̄d positiuū nouū p̄ ipm: sed tñ negationē defectus siue desitionis. ꝛ tunc oporteret dicere ꝙ nihil plus positiue vl̄ maius maioritate intrinseca dat de⁹ Michaeli quē in eternū btm̄ ꝯseruat q̄ si eū statim annihilaret de hoc 2° di. 2. q. 3. ꝛ pᵃ ꝛ 4ᵃ.

2

z

De tertio dubio. s. q̄lr se bēat illa ppetuitas ad btitudinē: videt̄ dōm ꝙ includab in rōne btitudinis: tū qꝛ btitudo includit ꝙ sit finis oīum desiderioꝝ. ꝛ per ꝯñs adepto eo cessat ois appetitus ḡ opꝫ ꝙ includat sic oīa appetibilia. ꝙ nihil vlterius desiderādū restat: q̄libꝫ aūt naturaliter desiderat pmanere in bono ꝛ ppetuo: sic sua natura est ppetua. ḡ btitudo illā pmanētiā includit. tū qꝛ ī rōne pene dānationis est eternitas: qꝛ opꝫ ꝙ sit ifinita ad hoc ꝙ correspdeat culpe: q̄ est ifinita in malitia: qꝛ auertit ab ifinito bono nō pōt aūt eē ifinita intēsiue. ḡ in rōne ei⁹ inquātū pena ꝯdigna est culpe icludit̄ ifinitas extēsiua siue eternitas. ḡ multo magis in rōe btitudinis quātū pmiū icludit̄ eternitas. ❡ De hoc certū est ꝙ si btitudo accipiat̄ p̄ aliqua pfectione permanēte vt pmanēs quātacūqꝫ intēsa ppetuitas nō includit̄ in rōne ei⁹: qꝛ q̄cūqꝫ pfectio pmanēs ꝛ quātacūqꝫ eadē ꝛ eq̄lis pōt eē per instās vel cuꝫ aliq̄ breui tpe: q̄ ꝛ quāta pōt eē toto tpe. eque enim perfecta est albedo vnius diei sicut vni⁹ anni. j. ethi. Alio mō pōt accipi btitudo pro aliq̄ pfectione permanēte ꝛ intens

Tho. in. 4. di. pri. q. 1. fol. 4. q̄sti.

m

Cap. 6.

sa: nō tñ pcise sistēdo in pfectione intēsiōis: sed inclu/dēdo ēt perfectionē extēsionis: ꝛ hoc vel ppꝛie ponē do euū esse successiuū vel eminēter. s. negando oēm desitionem ponēdo euuz esse idiuisibile. ꝛ illo 2° mō nihil est extēsiuū pfectū extēsiue nisi qḋ durat: quātū pōt durare: siue illa duratio sit extēsa realiter vel vir/tualiter vel imaginabilr: btitudo aūt pꝫ ꝙ nata est p/petuo manere. ğ ipsa sic accepta p pfectione summa intēsiue ꝛ extēsiue icludit perpetuitatē. sꝫ hoc mō bti tudo nihil vnū p se est. sicut nec opatio perfecta ꝛ to/tū euū si est successiuū. vel opatio ꝛ negatio defectus vel desitionis extitie illo tñ 2° mō videnť loqui mul ti de btitudie: qꝛ nō tm̄ est desideriū in nā ad pfectio nē intēsam: sed ēt sic extēsiue btidū sicut ēt desideriuꝫ nō tm̄ est ad bonū eēntiale sed ad semp eē sicut ē pos sibile cōpetere nāe. ¶ Per h ad pᵐ btitudo pͦ mō ac

n — q. pñti ꝛ. q. 1. ꝛ. 3. huius distin. — cepta est finis oium desiderioꝝ sic ꝙ vnitiue ex par/te obiecti icludit oē desiderabile: sicut sepe dictū ē ꝙ in diffōne Aug. ɋcq̄d vult ꝛc. ɋcq̄d n̄ accipiť ibi distri/butiue: sed pro vno vnitiue ɔtinēte oē recte volibile. btitudo 2° mō includit finē desiderioꝝ nō tm̄ sic vni tiue intēsiue. sed ēt extēsiue quātū ad durationē intel ligendo extēsionē vel realē vel virtualē. hoc est inde/

Tho. pri. di. q. 1. 1. so. pn. 4. questi[le]. — ficientiā in eēndo: breuiter tñ arᵐ illud lꝫ sit cuiusdā doctoris peccat in forma. est finis oium desideriorū. ğ includit per se oia desiderata. nō sequiť. sed sequiť. ğ includit vel pexigit qḋcūqꝫ reqsitū nec̄io in ordine desiderioꝝ cōplēdoꝝ. ¶ Ad aliud de premio est du biū. vtrū illa pfectio extēsiua. s. perpetuitas vel indefi cientia in eēndo includať in btitudine per se inquan tū est premiū meritoꝝ. an. s. cadat per se sub merito: vel tm̄ sit qḋdā annexū illi qḋ per se cadit sub merito ꝛ dico ꝙ loquēdo de stricta iustitia deus nulli nīm p pter quecūqꝫ merita est debitoꝛ perfectionis reddē/de tā intense ppter imoderatū excessum illius perfe ctiōis vltra illa merita: sed esto ꝙ ex liberalitate sua determinasset meritis cōferre actū tā pfectū tāqꝫ pre miū tali q̄dē iustitia q̄lis decet eū. s. supererogātis i p̄ miis. tñ nō sequiť ex hoc nec̄io ꝙ per illā iustitiam sit reddēdā pfectio pennis tanqꝫ pmiū: imo abūdās fie/ret retributio in btitudine vnius momēti. Si ğ perē/

o — nitas pertinet ad premiū tanqꝫ cadēs sub merito oꝫ ꝙ illa corridētia termineť a iustitia ꝛ liberalitate su/pereffluēte: nec incōueniēs est dicere magis ꝙ deus disposuerit hoiem ppetuo pmiare q̄ pꝫ suo merito p petuo fineꝫ meruerit. ꝛ hoc ex tali iustitia liberali: q̄ dicere ꝙ disposuerit ex iustitia reddere eq̄lē perfectio nē intensam pro meritis ꝛ vltra hoc q̄si non ex iusti/tia: sed ex mera liberalitate adijciat perpetuitatem.

a. l. Argᵐ ad adductū — ¶ Ad arᵐ tñ ꝙ adduciť de perpetuitate dānationis nō cogit. qꝛ nō ita ɔgruit perpetuitateꝫ ibi ita cadere sub merito sicut h. bene enī diuine bonitati cōgruit ꝙ p lege determinauit perfectionē nō tantum intē/sam sed perennē reddere pro meritis: nec sic ꝙ penā non tm̄ grauem sed perennē reddet p meritis: de h dictum est supra dist. 46. q. 4.

De secūdo

pncipali. securitati videť op poni timoꝛ. timoꝛ aūt vel est de malo infligēdo vel de inflicto ɔtinuando: pceden te tñ apprehēsione talis mali: nec opꝫ ꝙ illa apprehē

p — sio sit dubia: vnde lōge distat dubitatio ꝛ timoꝛ. nō so lū qꝛ dubitatio ptinet ad intellᵐ: timoꝛ ad appetitū: sed ēt qꝛ timoꝛ in appetitu nō necessario pexigit app hensioneꝫ dubiā mali. q̄cq̄d aūt sit de hoc hec securi/

a. l. hic — tas poniť in volūtate sicut aliq̄d oppositum timoris ꝛ eā pcedit certitudo in intellu de bono cōferendo vel

bono collato ɔtinuādo: talē certitudinē hūt btī. nō qꝛ vident btitudinē ex se esse ppetuā sicut pbatū est in arguēdo ɔ pmā positionē de eā perpetuitatis articlo pcedēte: nec ēt tñ per rōnē nālem: qꝛ nulli creature pōt esse notū p rōnē nālē illud qḋ ɔtingenter depen/det a sola voluntate diuina. hmōi est ɔtinuatio btitu/dinis iam collate. ꝛ hoc pꝫ ex illo articlo. ğ tm̄ mō est illa certitudo in intellu btī ex reuelatione sibi facta a deo: an aūt sic hēat certitudo dānatis de sua dānatiōe ɔtinuanda nō est eque certū. ¶ Ex dictis pꝫ solō qō/

o — nis ꝙ securitas nō est de essentia btitudinis. tū qꝛ se/curitas psupponit certitudinē de ɔtinuatione btitu/dinis: illa aūt apprehensio certa sequiť ordine nature totā btitudinē: cū sit actus nō tendēs in obm btificuꝫ sed reflexus super actū ꝛ per ɔñs btitudo tota posita eēntialiter poterit esse sine certitudine. ğ ꝛ multo ma gis sine securitate: tum qꝛ perpetuitas de qua est illa certitudo ad quā ɔsequiť securitas nō ē d essentia bti tudinis eo mō quō dictū est in peccedēti articlo in so lutione tertie dubitationis. illa tñ rō non ɔcludit acci piendo btitudinē 2° mō dicto ibi. qꝛ sic includit per/fectionē nō tm̄ intensiuā sed ēt extēsiuā siue indefici/entiā. ¶ Primo ēt mō accipiendo perpetuitas non est aliqua res addita tanqꝫ acciñs. pma ergo rō valet

Vide boᵃᵐ ꝛ Ricar. ꝛ Tho. di. pri. — ꝛ 3ᵃ: qꝛ securitas illa est in irascibili sicut ꝛ timoꝛ sibi oppositus siquidē opposita sunt in eodē. btitudo in ɔcupiscibili cū sit amoꝛ amicitie. ¶ Propter argᵐ quedā ꝛ verba que dīr de tētione. intelligendū ē ꝙ tentio quadruplr accipi pōt. Uno quidē mō ppꝛie p ut memoria tenet obm: ꝛ hoc vel per formā impres/sam si est ibi obm in specie vel per habitū impressuꝫ vel saltem per illapsum vel inexistiam solū eo mō te/net quo obm concurrit ad rōnē parentis. Alio mō pt intelligentia dici tenere obm in actuali consideratōe ꝛ ad hoc pōt pertinere ꝙ voluntas diciť tenere aciē intelligentie ɔuersam ad memoriā. Tertio mō tētio pertinet ad voluntatē vt est cōcupiscibilis. ꝛ diciť suc cedere spei. eo mō quo per spem volūtas desiderat si bi bonū hñdum: ꝛ per tentionē amat illud bonū habi tum: ꝛ illa tentio est amoꝛ concupiscentie boni pñtis. Quarto mō tentio dť esse quidā actus assecutionis vel passio ɔñs spem passionē: ꝛ illo mō est in irascibi li. nullo illoꝝ modoꝝ est tētio de eēntia btitudinis. p mō pcedit btitudinē: imo oēm actū 2ᵐ. 2° mō est ac/

s — tus scd's ptinens ad intellectum ꝛ pꝛuium btitudini q est in voluntate vel actus voluntatis respectu illius actus preuij. 3° mō est amoꝛ boni cōmodi presentis: ꝛ apparet ex qōne pcedente ꝙ ille amoꝛ non pertinet ad btitudinem: sed amoꝛ boni honesti vel boni in se. 4° modo est in irascibili: ꝛ illo modo magis appro/pinquat ad securitatē que succedit spei passioni non spei virtuti.

Ad argumēta.

¶ Ad primum pōt dici ꝙ Aug. per illō itelligit ꝙ beatissimū. i. maxima perfectio btitudinis est ꝙ certissimum est semper ita fore maxima inquā extensiue: ꝛ qḋ sequiť accipitur non pro actu certitu/

r — dinis sed pro obiecto. quasi diceret ipsa perpetua cō/tinuatio de qua habetur certitudo est maximuꝫ qui/dem in beatitudine: qꝛ quantitas extensionis super/addita quātitati intensionis. ꝛ illud diciť maximum qḋ includit aliquid ꝛ adhuc aliq̄d superaddit quan/titati. ꝛ sic ista extēsio includit perfectionem intēsio/nis. ¶ Ad aliud pꝫ ex primo articulo solōnis: qꝛ nul/la forma finita potest excludere oēm priuationē a su sceptiuo. tamen beatitudo pro quanto est perfectissi

mo maxie excludit pfectionis puationē a suo subo. ꝛ hoc sufficit ad hoc vt sit finis itrinsecus q̄ necessario ē finit⁹: sed nō sufficit ad incorruptibilitatē. ℂ Ad aliō de pho dōm ꝙ nunq̄ p ingeniū ad verā felicitatē hu mane nāe potuit ptingere nec affirmatiue nec nega tiue: nō negatiue: qꝛ falsum demōstrari nō pōt. non affir matiue. qꝛ sensibilia ad hoc sufficiēter nō pducūt. vn̄

U tanq̄ dubi⁹ nūc videbat̄ sentire ꝙ nō eēt vna felicitas cui posset succedere miseria: nūc ꝙ nō posset eē alia felicitas bois: qꝛ nesciuit de felicitate alteri⁹ vite ob illa: ꝛ illa nō est felicitas īamissibilis: iō nō oꝫ in h̄ ei⁹ auc̄tati initi. ℂ Ad aliō cōcedo ꝙ trib⁹ virtutib⁹ theo logicis in via succedūt tres pfectiones in beato: siue virtutes siue actus nō curo: sed nō oꝫ illa succedētia eē de eēntia btitudinis sicut accipimus btitudinē p summa pfectione btificabilis nāe ipsam summe suo obiecto perfectissimo coniungente. Qō. VII.

Trū gaudiū

de obo btifico sit d eēsentia vel ptineat ad eēntiā btitudinis: videt̄ ꝙ sic. Aug. 10. de ɔfes. dicit. Beatitudo est gaudiū de vita btā. ℂ P. btitudo est pfecte ɋetatiu⁹ ipsius bti. sed pfecta ɋes ē gaudiū siue delectatio. g̊ ꝛc. ℂ P. Btitudo est vltimū bonū ipsius bti. Sed delectatio est vltimū ɔīus opatōeꝫ g̊ ꝛc. ℂ P. Btitudo vnit eēntialr vltimo bono pfectissime opando ɋescendo ꝛ delectādo. sed opatio est de eēntia btitudinis. g̊ ꝛ ɋetatio ꝛ delectatio. ℂ Cōtra. nihil ptinet ad btitudinē qᵒ non ptinet ad aiam siue imaginē: sed delectatio nō ptinet ad aiam nec etiam

L.c.64. ad imaginē: qꝛ est toti⁹: qꝛ enim fm phm p̄ de aia. dicit aiam gaudere vel tristari dicit eā texere vel edificare. g̊ ꝛc. ℂ P. 10. ethi. delectatio est aduenies operationi. ergo ē sicut accñs eius sed btitudo essentialr consistit in operatione. g̊ ꝛc.

Cap. 4.

Respōdeo

hoc est supponēdū: sicut ostensum est in p li⁹ di. 1. q. 3. ꝙ delectatio realr differt ab opatione: ꝛ tc̄ ad qōnē. est n. vna opio ꝙ delectatio est de eēntia btitudinis. ratio ad hoc est. qꝛ deus de potētia absoluta pōt oē illud separare ab alio qᵒ nō est de eēntia ei⁹. si g̊ gaudiū nō eēt de eēntia btitudinis posset de⁹ separare visionē beatā a delectatione siue gaudio: sꝫ hoc est ɔ̄dictio ꝙ ɋs clare videat deū ꝛ nō delectet̄ in ipo ꝛ etiā ꝙ nō gaudeat. ℂ P. Btitudo est maxima pfectio ipsius beati sed ipsa erit maior pfectio si gaudiū fuerit de eēntia eius q̄ si solū ɔcomitet̄ ipsaꝫ. g̊ melius est ponere ꝙ sit de eēntia eius q̄ nō. qꝛ sic melius saluat̄ perfectio ei⁹. ℂ P. sicut se hꝫ pena ad gaudiū sic tristitia ad premiū. g̊ permutando sicut se hꝫ pena ad tristitiā sic premiū ad gaudiū: sed pena est eēntialr tristitia. g̊ premium est eēntialr gaudiū. g̊ erit eēntialr btitudo. Assumptū. s. ꝙ pena est eēntialr tristitia. pbo. qꝛ nō pōt esse actus aliqs ipsius volūtatis ꝛ īuolūtarius: qꝛ ois actus volūtatis est volūtarius. nā ita volūtarie nolo aliquid sicut volo: ita eni voluntarie volo me nolle: sicut velle. sed tristitia nō est volūtaria: imo est de eis q̄ nobis nolētib⁹ accidūt. g̊ nō est actus voluntatis. est ergo eēntialr ipsa pena tristitia. ℂ Et cōfirmat̄. qꝛ sicut se hꝫ malū inhonestū ad malū incomodū sic bonum honestū ad bonū cōmodū: sed malū inhonestuꝫ est p se pctm̄. ꝛ malū incōmodū pena g̊ bonū honestū ē p se meritū ꝛ bonū commodū p se pmiū: sed nihil ē de

Cap. 1. ꝛ. 2. lectatio nisi bonū cōmodū. g̊ ꝛc. P. 10. eth. Delectatio vē vltimū bonū. ꝛ ibidē. Delectationē oia appetunt:

Cap. 1. sed qᵒ oia appetūt est p se bonū. p. ethi. g̊ ꝛc. ℂ Contra. nulla passio est btitudo eēntialr. sꝫ gaudium seu delectatio est eēntialr passio. Probatio maioris. qꝛ btitudo ē vltima pfectio ex eo ꝙ simplr optio ɔiūgit h̄ pbo. qꝛ si aliqd ex se eēt btitudo hoc eēt nobilissimū maxime: sꝫ nā bti est nobili⁹ in se q̄ qᵒcūq̄ accidēs suū. ergo nā maxime eēt btitudo: sed oēs pfectiones ei⁹ sunt accñtia. g̊ min⁹ entis q̄ nā: sed nulla passio ɔiūgit obiecto btifico sed tm̄ opationes: quia passio recipit̄ ab obiecto in potētiā. gaudiū aūt ē passio igit̄ ꝛc. minor pꝫ. g̊ ꝛc. ℂ P. qᵒ ē de eēntia btitudinis opꝫ respicere obiectum btificuꝫ nō solum in rōne cause efficiētis: sꝫ et obcti: sed passio nō respicit obiectum btificū nisi vt cām efficientē sꝫ gaudiū ē passio. g̊ ꝛc. ℂ P. aliqs via tor p aliqd eiusdē rōis mouet̄ ɔiūgit̄ ꝛ ɋescit in obiecto btifico impfecte hic in via. g̊ silr in pria p aliqd eiusdem rōnis vltimate ɔiūgit̄ obcto btifico ꝛ pfecte: sꝫ in via nullus ɔiungit̄ illi obiecto per passionem: sꝫ p opationē. g̊ nec in pria. sed btitudo est vltimate ɔiungēs. g̊ btitudo non ē passio. cum ergo gaudiū sit passio nō erit d eēntia btitudinis. ℂ P. 10. ethi. dicit phs. Multa appeterem⁹ ēt si delectatōeꝫ non haberemus vt scire: recordari: ꝛ v̄tutes: ꝛ ideo nō ē opatio pp delectationē: sed magis ecōuerso. vt ipse dicit ibidem. non enim laboramus vt ɋescam⁹ sed ɋescimus vt laboremus. Ca. 3. ad fi.

Dico ergo

ꝙ stricte accipiendo btitudinem delectatio nō ē de eēntia eius: qꝛ est passio. beatitudo autem consistit operatione. voluntas autem potest dupliciter considerari. vno modo vt potentia operatiua. alio modo vt receptiua. p̄ mō perficit̄ simpliciter operatione coniungente simpliciter ꝛ vltimate optimo simpliciter: ꝛ in hoc consistit essentialiter btitudo. Alio modo considerari pōt vt receptiua. sic est pfectibilis non opatiōe sed passionib⁹ supnaturalib⁹: qꝛ taliū est vltimate receptiua: ꝛ sic pficit̄ delectatiōe ꝛ gaudio. ex quo pꝫ ꝙ magis est de essentia beatitudinis gaudium q̄ securitas: qꝛ gaudium est in eadē potētia cum btitudine que est in cōcupiscibili. Unī delectatio ɋetat volūtatē vt est susceptiua passionū. sicut btitudo pficit voluntatem vt est susceptiua opationū: securitas autē passionū est in virtute ɔcupiscibili sed in virtute ɔcupiscibili: qꝛ cōsequit̄ spem. ℂ Ad p̄m dōm: ꝙ illa ppositio Aug. ꝛ ɔsiles ppōnes sunt vere cāliter non per essentiam: btitudo. aūt est cā ɋetationis ꝛ delectationis q̄ consequitur actus beatificos: est autem que dā vita ꝛ beata. qꝛ est in voluntate vt est passionum receptiua. ℂ Ad aliō dicendū: ꝙ ɋetatio nunq̄ est in se sed in aliud. vnde creatura non quietat̄ in se: sed in alio. vt terra non quietat̄ nisi in cētro: sed delectatio est formaliter in voluntate ꝛ sequit̄ opationē per quā quietat̄ in alio cui coniungit̄. ℂ Ad aliud dicendum. ꝙ non omne vltimū sed optimuꝫ est finis vt dr̄ 2⁹ phys. tale aūt vt finis intrinsecus est opatio. tm̄ delectatio est ordine nature posterius: q̄ tn̄ nō est talis ꝙ opatio ordinetur ad ipsaꝫ: sicut ad finē: nec est pfecti⁹ opatōe. ℂ Cōtra. dixisti p̄us ꝙ gnatione posterior est voluntas intellectu: ꝛ iō voluntas est nobilior: modo dicis ɔ̄rium. ℂ R̄ ꝙ simplr in eodē gn̄e sunt perfectiora posteriora prioribus: ꝛ hoc posteriora gnatione: vt si plures forme subales sunt in eodeꝫ supposito vltima est perfectissima. Sed si accipiat̄ in alio genere prius ꝛ posterius frequenter sunt perfectiora ꝛ posteriora. nō tn̄ semp vt post vltimā formā subalē sequit̄ accñtia que tn̄ sunt imperfectiora. sic dico in proposito in opationibus que tēdūt in obiectum posterior perfec-

Margin notes (left): Idē hꝫ phs 10. ethi. c. 5. 2. q. 4. l so. p̄mi arg⁹. Th. 48. dis. 4. art. 1. q. 3. Ric. in p̄iti di. ar. 3. q. 6.

Margin notes (right): a; B; q. 4. h⁹ dis.

ctior est. ⁊ sic opatio voluntatis pfectior est opatione intellis: lz nõ sint in eodẽ genere proximo: sed vna in genere cognoscitiui: alia in gñe appetitiui. sz variatᷣ gen⁹ in passiõib⁹: q̄r ille nõ tẽdũt in obm: sed sunt ab obiecto. ❡ Ad aliõ dõz q̄ nõ vnitᷣ vltimata passiõe.

❡ Alii textus sic habent.

❡ Ad aliõ qñ dĩ q̄ vnitᷣ vltiate p delectatiões. Dico q̄ nõ vnitᷣ vltiate simplr: sz tñ vnit volũtatẽ vltiato obo i ordie passionũ q̄s volũtas recipit inq̄tũ est receptiua passionũ nõ opationũ. p opationẽ aũt voluntas vnitᷣ vltiato simplr obo: ⁊ iõ in ea tñ ẽ btitudo.

❡ Ad rõnes in oppositũ: q̄r minus cõcludũt: dicendũ est q̄ sunt passiones quedã que insũt cũ mutatione ⁊ alteratõe partis sensitiue: ⁊ nõ fiunt sine imutatiõe organi ⁊ ille sunt toti⁹ cõiũcti. alie sunt passiões tãtũ spũales: ⁊ ille pñt sine oĩ mutatiõe que est in organo fieri ⁊ tales sunt hic. ❡ Ad argumẽta pme opiniõis. ❡ Ad p^m dicendũ: q̄ sicut tu arguis q̄ nõ põt visio esse sine delectatione ⁊ gaudio. g̃ est de essentia btitudinis gaudiũ. sic arguo q̄ nõ põt esse sine fruitiõe. g̃ de essentia fruitiõis. ⁊ silr arguã q̄ fruitio nõ potest esse sine visione. Dico ergo q̄ absolute põt visio separi a gaudio sine ɔ̃dictione: ⁊ tu dicis q̄ tũc videret ⁊ nõ gauderet. dico q̄ hoc veruz est: sed hoc non esset ex ptãte sua sed diuina q̄ ɔseruat visionem ⁊ nõ gaudiũ. ❡ Ad aliud dicẽdũ: q̄ verũ est q̄ btitudo esset pfectior si gaudiũ esset de essentia ei⁹. sed hoc nõ põt esse vt si sapia esset de nã hois esset perfectior q̄ mõ. sed passio nõ põt esse de nã btitudinis. q̄r de essentia eius est q̄ ɔiũgat obiecto btifico: sed h̃ nõ põt facere passio. ❡ Ad 3^m de pena ⁊ tristitia. si arguitᷣ de pena q̄ sit essentialr tristitia. ɔcedo in nã intellectuali: nec alia pena põt inẽe sibi: sed tũc nõ valet ɔñia: q̄r nihil põt esse pena nisi inuolũtariũ. pena igitᷣ nõ põt ẽẽ actus volũtatis: q̄r oĩs actus volũtatis siue nolle siue velle semp est voluntarius. Sed pmiũ põt esse volũtariũ: imo magis pmiatᷣ si sit volũtariũ sibi cũ quo ⁊ premiatᷣ: ⁊ q̄r actus est nobilior passiõe. g̃ magis premiatᷣ in actu. ⁊ hoc est congruũ. ❡ Et si dicas q̄ miseria est essentialr pena. ergo beatitudo est essentialiter gaudiũ. ❡ Dico q̄ miseria nõ est essentialr pena: imo pena diffinit miseriã inquantũ ordinat culpaz: que culpa est miseria essentialr. ❡ Et si dicatᷣ q̄ pena sequatᷣ miseriã. dico q̄ verũ est. vnde maxima pena pprie est miseria que est culpa.

❡ Alij textus sic habent.

❡ Si aũt arguitᷣ de miseria q̄ sit essentialr pe^a tunc magis appet arg^m. q̄r illa essentialr opponitᷣ btitudini: sed miseria eẽnialr nõ ẽ nisi tristitia. igitᷣ pmiũ ẽ essentialr gaudiũ. igitᷣ ⁊c̃. ❡ Dico q̄ miseria ẽ essentialr culpa nõ pena vel tristitia ⁊ fm q̄d est quecũq̧ pena miseria. culpa aũt sit p actũ nõ per passionẽ: sz tunc p oppositũ essentialissime btitudo est i actu volũtatis: ⁊ sic dico q̄ bonũ cõmodũ non est btitudo: sed pfectio aliqua ɔ̃s btitudinẽ: sicut per oppositũ pena est pfectio aliq̃ ipsius miserie. Unde miseria ẽ maxima pena ⁊ quasi perficitur a pena. culpa aũt aliquid boni recipit per penam.

Qõ. VIII.

Queritur vtrũ nã humana sit nã infima capax btitudinis? Uĩ q̄ non. oĩa humana est capax btitudinis: sed ipa est inferior hoĩe ergo ⁊c̃. ❡ P̃. in q̄bus est ordo essentialis sic se hñt q̄ illud q̄õ est imediatius vltio. imediatius attingit ipm ⁊ alia mediãte illo: sed angelus immediatius se hz ad finẽ q̄ hõ. ergo hõ mediante angelo attingit finẽ. ergo nõ ẽ imediate beatificabilis. ❡ P̃. vĩ q̄ ẽt alie nature inferiores sunt btitudinis capaces: q̄r ille nature etiã vltimate quietantur: q̄r si non. ergo violenter tenerentᷣ. ⁊ tunc esset violentia perpetua: sed nõ pñt quietari vltimate nisi in vltimo fine. g̃ ⁊c̃. ❡ P̃. cãe prime vlĩssime ridet finis vltim⁹ vlissimus: sed deus est cã efficiẽs imediate omniũ. ergo erit finis imediatus omniuz. ergo ⁊c̃. ❡ Cõtra. Aug. 14. de tri. c. 18. eo ipso anima imago dei est quo ipsius capax põt esse: ⁊ per hoc pbat q̄ homo possit beatificari: sed q̄ ipse sit infimũ beatificabile. pbatᷣ. omnis natura inferior hoĩe operatᷣ oẽm operationẽ suam per organũ. ergo nõ circa obiectũ imateriale: sed solũ in illo obiecto q̄õ per operationẽ non organicam attingitᷣ est beatitudo obiectiue. ergo ⁊c̃.

Respõdeo. Primo videdũ ẽ q̄ nã humana est btificabilis. 2° q̄ nulla nã inferior. ❡ Primũ planũ est ex scriptura. p^a ad Cor. 13. ⁊ p^a Jo. 3°. ⁊ melius Apoc. 22. videbimus faciẽ ⁊c̃. ❡ P̃. Matth. 22. Erunt sicut angeli dei in celo. ❡ Sed q̄d dicũt phi ad h̃: phs p̃ ethi. dicit in gnãli de felicitate ⁊ in. 10. ethi. in spãli quõ ẽ possibilis ⁊ in quo ɔsistit. ❡ Sed q̄d sensit de illa spãli btitudine quã nos expectamus que est p clarã dei visionẽ ⁊ fruitionẽ. vĩ dicere põs q̄ de prima suba nõ põt haberi cognitio aliqua nisi ex ɔceptu aliquo accepto ex sensibilib⁹ qui non posset ẽẽ illius essentie in se: vt pz p̃ post^r. ⁊ 3. ⁊ p̃ phy^r. in multis locis. silr dicerentᷣ q̄ nõ possemus in illo cõceptu hẽre nisi cognitionẽ obscurã ⁊ abstractiuã qualẽ ẽt possemus hẽre de nõ ente. ⁊ sic hz eũ oĩs cognitio nra de illa suba ẽ tñ i vlĩ ⁊ obscura. ⁊ p ɔñs essem⁹ btĩ i vlĩ cognitõe ⁊ obscura. ❡ Et si arguatᷣ ɔ̃ eũ q̄ desideriũ nãle hois ẽ ad cognoscẽdũ illã subam in se ⁊ clare. ergo q̄ñq̧ videbitᷣ i se. alias esset ille appetitus in natura frustra. ❡ Non valet: q̄r loquẽdo de desiderio mere naturali dz probari q̄ tale insit homini. si autem accipias desideriũ naturale pro actu elicito fm rectã rõnem. hoc non vidit ipse nec potuit videre aliũ statũ fm rationẽ naturalẽ in quo videret clarius: nec vltra appetijt nec sciuit q̄ fm rectam rationẽ est plus desiderandum q̄ hic cognoscitur.

❡ Cõtra. Appeto ⁊ scio deũ ⁊ tñ nõ habeo notitiã nisi ɔfusaz ⁊ obscurã de deo. ⁊ eodẽ mõ põt ẽẽ desideriũ nãle btitudinis fm rõnẽ eius ppriã. Sed appeteretᷣ ne aliq̃d vltra ɔfuse cognituz: P̃ hõ diceret q̄ sicut ego scio q̄ sol est magis visibilis in se q̄ possiz ego eũ videre: ⁊ q̄ visio aq̄le est clarior q̄ visio oculi mei. non tñ ɔcluditᷣ q̄ desiderarẽ illã videre in rota: q̄r non ɔpetit oculo meo nisi q̄ sic tantũ videaz. ❡ Sed appetis ne videre amplius desiderio nãli solẽ ⁊ hẽre aliũ visum pfectiorẽ: ❡ Dico q̄ non q̄õ ẽt diceret phs: sic nec noctua nãliter desideret hẽre locũ pfectiorẽ sed illum quẽ habet desiderat naturaliter perfici modo sibi competenti.

❡ Uidetᷣ tñ mihi q̄ p rõne naturale põt pbari sublata imperfectione status istius quo ad cognitionẽ q̄ pcognosci q̄ natura humana sit capax btitudinis vere. pbo ex parte obiecti sic: oĩs potetia hñs obiectum primũ adequatũ põt per se in q̄õlibet contentum sub illo obiecto. sed primũ obiectũ intellctus humani est ens. ergo ⁊ q̄õlibet in quo saluatur ratio entis est obiectũ per se eius: sed ipossibile est q̄ quietetᷣ in aliquo nisi in sũmo totius analogie imediate: sicut nec visus quietatᷣ nisi in pulcherrimo visibili. sed h̃ non potest esse in cognitione eius in vlĩ: q̄r cognitio vt in

vlii nō est illius vt in se. ḡ erit eius vt ꝼm se in pticulari. ḡ vt sic erit capax btitudinis. ℂ Rńdet pħs ad minorē ꝙ ens hȝ analogiā quātū ad mālia ꝛ imālia non est obiectū intellꝰ nostri: sed tm̄ ens quo ad mālia. ℂ Cōtra. hoc destruit pħm qꝛ ipossibile est cuicūꝙ potentie aliqd cognoscere sub rōne cōiori q̄ʒ sit rō primi obiecti. sed intelligimus aliqd sub rōne vlīori q̄ʒ sit qditas mālis. ḡ impolē est ꝙ materialis qditas sit primū obiectū intellꝰ nostri adequatū. maior est manifesta. minor pȝ per pħm qui dicit 4.° meta. ꝙ est quedā scientia entis inq̄ʒtū ens: sed ens inquātum ens nō est tm̄ qditas materialis hec aūt scia est nobis possibilis ꝼm eū. ℂ Si dicas bn̄ volo ꝙ sit speculatio ꝛ conceptus aliqs cōmunior q̄ʒ sit entis mālis tm̄ ille ɔceptus nō est causatus nisi a qditate māli. Si sic ergo habeo ppositū: qꝛ ipossibile est felicitateʒ intellectus nostri esse in aliquo cōceptu q̄ est minus perfectus q̄ʒ sit ɔceptus rei sensibilis p actuʒ sensitiuum causatus sed q̄cūqʒ ɔceptus de deo causatꝰ ex sensibilibus est iperfectior eis q̄ʒ actus cognitionis sensitiue. ḡ in nullo tali est btitudo. minorē pbo. impossibile est intellm̄ agētē cū obiecto suo cāre conceptū pfectiorē suo pfecto verbo: qꝛ realr̄ est effectus sibi adequatꝰ: sed vnus effectꝰ est adequatus vni cāe. ergo non pt̄ pfectiorē illo causare de deo. ꝛ si sic. tūc ista rńsio destruit pħm. qꝛ ponit in pfectissima cognitione btitudinē. ꝛ hanc ponit illius sube. ℂ Scd̄o pbo hoc ex parte actus: qꝛ qd̄ est simplr̄ pfectionis i aliquo genere si cōpetit inferiori in illo gn̄e cōpetit ꝛ superiori: sed cognitio intuitiua ɔpetit sensui. ḡ multo magis intellectui. ḡ non tm̄ ipsius qditatis materialis nec causate ab ea est tm̄ cognitio beatifica. ℂ P̄. si nō haberemus de aliquo cognitionē intuitiuā non sciremus de actibꝰ nostris si insunt nobis vel nō certitudinaliter. de actibꝰ dico intrinsecis: sed hoc ē falsum. ḡ ꝛc̄. ergo eadē ratione qua ponis vnū ens posse intuitiue cognosci ꝛ q̄dcunqʒ. ℂ Scd̄o videndū est ꝙ nulla natura inferior natura humana est simpliciter btificabilis. cuius rō est: qꝛ nulla natura est btificabilis nisi q̄ potest attingere obiectū imateriale: sȝ nulla natura inferior natura humana pōt h̄. ergo ꝛc̄.

D ℂ Dico tm̄ ꝙ aliq̄ natura inferior humana est btificabilis ꝼm quid. vt ois natura q̄ per suā operationeʒ pōt suo fini imediate cōiungi. ꝛ sic suo optimo: non optio simplr̄: sed ois habētia opationes ppriās ꝛ immanētes vt sensus pñt coniūgi suo optio. ergo sic possunt btificari lȝ non simplr̄. ℂ P̄. qd̄ non cōiungitur meliori se non pōt beatificari nec btificatr̄ simplr̄: sed nulla natura inferior hoie coniungit̄ suo optimo tanq̄ʒ meliori se. ḡ ꝛc̄. ℂ Probatio minoris. potētia q̄cunqʒ operatiua est animati vt animatū est. sed obiecta mālia vt sunt qualitates sensibiles ꝼm se nō sunt pfectiores aiato vt aiatū ē. ergo ipse potētie sunt meliores obiectis.

E ℂ Ex hoc sequit̄ correlariū ꝙ illa q̄ non habent potentiā operatiuā non sunt simplr̄: nec ꝼm qd beatificabilia: qꝛ nō habent operationē cōiungentē cum suo optimo. sed in operatiōe consistit btitudo. ꝛ alia ēt tm̄ factiua sunt nō opatiua: qꝛ nō habēt opationes imanentes eis: ꝛ tales forme sunt oēs forme sub sensitiua. ℂ Et si obiicias ꝙ graue mouet se ad cētrū ꝛ quietat̄ in cētro. Dico ꝙ est verbū methaphoricū dicere quietari ipm̄ in centro. hȝ eniʒ tantū actionē que est motus grauis nō tm̄ circa centruʒ hȝ opationē: ꝛ ideo nō ɔiungit se cētro. tamē supposito ꝙ sic. hoc non est nisi causatio alicuius vbi naturalis non alicuius forme absolute. ergo non est beatitudo que est forma absoluta. ℂ Dico igit̄ ꝙ homo est btificabilis simplr̄ ꝛ nihil aliud eo inferius.

Ad argumēta. ℂ Ad primuʒ ɔńtia nō valet. qꝛ aīa ē pars hoīs btificabilis ꝛ imediate susceptiuū btitudinis: ꝛ p ɔńs tota natura est susceptiuū mediatū nō imediatū: qꝛ aīa est aliquid hoīs. ℂ Ad 2m̄ dico: ꝙ ois natura intellectualis imediate ordinat̄ ad attingendū finē: ordine tm̄ quodaʒ: ita tm̄ ꝙ vna est pfectior alia: ꝛ oēs tm̄ imediate non ordinate ita ꝙ vna sit alterius mediū quo attingat vltimū finē. ois enim intellꝰ hȝ pro obiecto totū ens. ꝛ sic nō quietat̄ in quacūqʒ substātia vel ente: sed solū in ente optimo: sicut pȝ de visu. clarius enim ꝛ perfectius videt aqla solē q̄ʒ hō: tm̄ imediate vtrūqʒ videt solē. ℂ Ad illud de violētia ppetua. dico ꝙ qetatur nō quiete btifica: qꝛ nō in optimo simplr̄. ℂ Ad aliud de fine dico ꝙ finis accipit̄ multiplr̄. q̄nqʒ accipit̄ pro cā finali. q̄nqʒ pro pfectiōe vltima ad quā res ordinat̄. q̄nqʒ pro optimo. q̄nqʒ p vltimo. hi duo modi vltimi nō faciūt ad ppositū. pmo mō deus est cā finalis oīum: ꝛ hoc nō aliter nisi sicut pp quē amata sunt res. deus eniʒ oīa producit pꝛopter seipsuʒ: ꝛ sic est finis imediatus oīum: vt ppter se: ꝛ a se, nō ad se vt ad finē imediatū, sed sic non loqmur hic de fine: sed scd̄o mō. s. de pfectione vltima ad quā res ordinat̄. ꝛ hoc modo nō est deus nisi causa finalis. non enim est deus btitudo formalr̄. lȝ propter se det beatitudinem. ꝛ ex hoc pȝ ꝙ ille circulus quē ponit pculus ꝙ oīa redeunt ad primū principium reditione cōpleta est cōgruus in arguendo, ergo variat̄ finis. pōt tamē dici ꝙ deus est finis inquātuʒ terminat operationes creature beatificabilis. Pro. c. 35.

ℂ Alij textus sic habent.

ℂ Deus enim oīa propter se creauit. Unde deus diligens se propter se fecit: nō aūt propter finē 2° mō. Quando arguitur. igitur deus est immediatus finis oīuʒ. verum est de causa finali. Et qñ dicit̄ igitur oīa attingunt imediate deum vt finem. veruʒ est arguēdo vniformiter. Et qñ infert. igit̄ oīa habent finē in quo beatificātur. variat̄ finis: qꝛ btitudo est vltima perfectio coniungens optimo: ꝛ hoc non conuenit omnibus entibus.

Questio. IX.

Utrum oēs hoīes velint de necessitate ꝛ sūme btitudinē: Uī ꝙ nō: qꝛ ꝼm Augꝰ. 10. de tri. c. 1. Incognitū nō pōt appeti: sȝ vltimus finis nō est notus: qꝛ nō oēs sciunt btitudinē. ḡ nō oēs appetūt eā. Minor pȝ primo ethiꝝ. ex diuersis opiniōe circa eā. ℂ P̄. dānati nō appetūt eā. ergo nō oēs hoīes. ɔńtia pȝ. añcedēs pbat̄ dupl'r. pmo sic. de quo desperat aliqs nō appetit illud vel tenuiter appetit: vt dicit Aug. 10. de tri. sed dānati desperāt de beatitudine: qꝛ sunt obstinati. ḡ ꝛc̄. ℂ Secūdo sic. Appetitus voluntarius nō est ad ipossibile: sed apprehēdit̄ beatitudo a dānatis vt ipossibile ab eis. ḡ ꝛc̄. ℂ Ad principale. Si oēs de necessitate appetant beatitudinē non merentur appetendo eam. ɔsequens est falsum. ergo ꝛ antecedens. ɔńtia pbat̄ per Aug. de libe. arbi. vbi dicit ꝙ nullus meretur in eo qd̄ vitare non pōt. falsitas consequētis pbat̄. meremur volendo ea que sunt ad finem: sed volitio finis est cā volitionis eoꝝ que sunt ad finē. ergo magis volendo finem: qꝛ ppter qd̄ vnūquodqʒ tale ꝛ illud magis. primo posteꝝ. ꝛ 2° met. ℂ P̄. Qꝛ nō summe. Illa potētia non vult summe obiectū aliqd̄ que compatit̄ secum actū aliquem circa aliud obiectuʒ:

Vide Tho. di. p̄n̄ti arti. 8. q. 3.
Cap. 1.
T. c. 5.
T. c. 4.

q: distractio ad diuersa facit remissionē in actu: sed beatitudo in voluntate compatit secum actū qui est vti. g̃ nō sūme vult btitudinē. ¶ Cōtra. Aug. 13. d̄ tri. c. 8. Beati oēs esse volūt vt veritas clamat. sed si aliquis vel oēs vellent cōtingēter eā hoc nō esset verū: q: tūc aliqui possent non velle. g̃ d̄ necessitate volūt eā oēs hoīes. ¶ P̄. q sūme. vr̄ dicere Aug. ibidē. c. 5. vbi dicit q ardentissime beatitudinē oēs volunt.

T.c.89. ¶ P̄. 2. phy°. c. 7. et ubi dicit phs. Sicut p̄n^m i speculabilib^s: sic finis in practicis sed intellectus necessario

Cap.12. assentit principiis. ergo voluntas fini. ¶ P̄. Ans. de

Cap.26. concordia predesti. gratia cū libero arbitrio. c. 21. di-

Idē de casu dia. c. 4. cit q voluntas non potest non velle sūme cōmodū: sed beatitudo est summe cōmoduz. ergo vult necessario eam.

a.Lomnes. Cap.1. ¶ P̄. q summe. Phs primo ethi. dicit q bene dixerunt bonū esse q oīa appetunt. hoc est beatitudo. ex hoc potest argui. igitur magis bonum illō omnia magis appetunt: sed beatitudo est huiusmodi bonum. ergo ℞c. Qō. X.

Quarta hoc

queriẗ. Utrum oīa q̄ appetunẗ appetanẗ pp̄ beatitudinē: vr̄ q sic. Aug. 13. de trini. c. 5. Propter hanc queciiq; cetera appetunẗ. ¶ P̄. In omni genere est vnum primū qd̄ est cā omnium illius generis: sz beatitudo est primum appetibile. ergo est cā ℞ ratio omnium que appetunẗ. ¶ P̄. si aliqd̄ appeteretur non pp̄ beatitudinem appetereẗ sicut beatitudo.

Contra.

Non oēs appetentes cognoscunt btitudinē. g̃ non appetiẗ oē pp̄ter beatitudinem. ¶ P̄ tunc duo actus essent simul in volūtate: qd̄ est incōueniēs. non eniz p̄t appetere pp̄ btitudinē nisi habeat actū illū qui est beatitudinis.

Respōdeo.

¶ Ad primā qōnē dico q duplex est appetitus in volūtate. s. nālis: ℞ liber: naturalē solū dico potētiā volūtatis absolute: sed non aliqd̄ supadditū voluntati. Sicut. n. q̄libet nā h3 iclinationē nālē ad suā pfectionē sic ēt nā intellectualis. s. voluntas h3 naturalē inclinationē ad suā perfectionē. ¶ Alius est appetitus liber qui est velle liberū. de primo appetitu dico q nō est actus aliq̄s elicitus a voluntate: sed tm̄ inclinatio quedā probo. sicut se h3 appetitus naturalis intellectus ad actū suū: sic appetitus volūtatis ad actū suum. sed appetitus nālis intells nō est actus elicitus ab eo. ergo sic erit de voluntate. ¶ P̄. non experimur talē actū esse in nobis: cum tamē incōueniēs

Q° poste° in fine. sit nobilissimos habitus naturalr̄ esse in nobis: ℞ latere nos. qd̄ etiaz verum est de opationib^s. ¶ P̄. tunc

Cor.5. q̄lq; actus oppositi simul essent in eodē. pōt eniz aliquis appetitu nāli refugere mortē: q: nolumus expoliari s̄m apostolū ℞ actu libere elicito eligere mortē sicut martyres. vnde dicit apls. Cupio dissolui ℞c. ergo sequiẗ q appetitus nālis nō sit nisi inclinatio que ē ad perfectionē suā. nec est magis actus elicitus in voluntate q̄s in lapide. Quid ergo: dico q est inclinatio ad ppriā perfectionē suaz. s. voluntatis. sicut in aliis non habentib^s appetitū liberū. ℞ de illo appetitu

T.c.81. loquiẗ phs p̄ phy°. q mā appetit formā ℞ vr̄ ipe fectum suā perfectionē. ¶ De illo appetitu nāli patz q volūtas necessario ℞ perpetuo ℞ sūme appetit btitudinem. ℞ hoc in particulari. qd̄ de necessitate pz: q: nā non pōt remanere natura quin inclinetur ad suā perfectionē: q: si tollas illā inclinationē tollis naturā. sed appetitus nālis nō est nisi inclinatio talis. g̃ vt sic necessario appetit btitudinē: q: illa est maxima

pfectio. ¶ Qz sūme appetat. pbo. q: sūma inclinatio nature est ad sūmā pfectionē. sic. n. argui phs p̄ meta. Si oēs hoīes nā scire desiderāt. g̃ maximā sciam maxie desiderāt: sed sūma pfectio volūtatis est btitudo. g̃ ℞c. ¶ P̄. In cuius ptāte nō est tēdere vel nō tēdere: in eius ptāte nō est remisse tēdere. g̃ si volūtas vt nā dtermīnaẗ necessario ad appetēdū btitudinē. ergo sūme. Et q in particulari patet. q: ille appetit^s est ad perfectionem intrinsecam realem qua voluntas perficitur: sed perfectio realis non est aliqd̄ vle: qua voluntas perficiẗ. sed p̄ticulare. ergo ℞c. ¶ P̄. illud appetere non est actus sequēs cognitionem: q: tunc esset liber. vle aūt non est nisi obiectuz intellis: vel p̄ns actuz intellectus. ergo ille appetitus nō erit nisi beatitudinis in particulari. In pbe.

Quantum

ad 2^m art^m de appetitu libero. an oēs illo appetitu necessario ℞ sūme appetāt btitudinē. est vna opinio q̄ dicit q sic in vli. rō ad hoc est: volūtas non p̄t nō velle aliqd̄ nisi in eo sit aliq̄ rō mali vel defectus boni: sed in btitudine in vli est rō oīs boni ℞ priuatio vel negatio oīs mali. g̃ ℞c. ¶ Ex hoc sequiẗ q sūme appetaẗ: q: in cuius ptāte nō est act^s siue agere: in eius ptāte nō est remisse vl̄ intēse agere. ¶ Adducit tn̄ q in particulari nō nēcio appetiẗ: q: tūc nō posset quis peccare. ¶ Cōtra hāc opinionē fuit diffuse arguīz in li. 1. in. q. illa. vtrū apprehenso vltimo fine necesse volūtatē sit frui eo. q̄tū ad p̄ns tn̄ vr̄ mihi q p̄dictio nē iplicat. s. q oēs nēcio btitudinē appetant in vli ℞ nō in p̄ticulari. q: si btitudo i vli apprehēsa nēcio appetitur pp̄ hoc q est in ea oīs rō boni. ℞ nulla rō mali nec defectus boni. cū hoc in btitudine p̄ticulari plenius inueniaẗ q̄s in btitudine vli. seq̄tur g̃ q tūc beatitudinē siue finē apprehensuz in particulari oēs appeterēt nēcio: qd̄ falsum est. ¶ P̄. nullū vle includit maiorē pfectionē q̄s aliqd̄ particulare suū: imo minorē: q: oē particulare addit pfectionē sup vlē. g̃ beatitudo in vli non est pfectior q̄s in particulari. Si ergo ē īpossibile nō appetere btitudinē in vli apprehensaz: q: non apparet rō mali nec defectus boni multo magis erit hic de ea vt in particulari. ¶ P̄. si talis necessitas volendi in libera volūtate poneret. hoc esset pp̄ter inclinationē naturalē appetit^s cui p̄formaẗ: sed appetitus naturalis est ad btitudinē vt in p̄ticulari: vt ostēsum est. g̃ nēcio appetit btitudinē in p̄ticulari apprehēsaz. ¶ P̄. si intells nō plus dubitat de fine in p̄ticulari q̄s in vli: quare nō appetet: nō vr̄ ratio sz q idē appetat necessario ℞ nō appetat nēcio ē p̄dictio. Dē. q̄. 3. q. 7 Dist. 1. q. 4.

¶ R° ergo ℞ dico quantū ad istum ar^m q ℞ si voluntas libera velit vt in plurib^s btitudinē apprehensam in vli vel particulari q: intellus non dubitat in illo p̄ticulari esse btitudinē nō tn̄ nēcio vult nec i vli nec in p̄ticulari. ratio est q: necessitas in cā superiori nō pōt esse a necessitate cāe inferioris q: cā inferior nō pōt determinare modū agendi cāe supioris: q: non pōt ipsam determinare ad agendū. g̃ cā superior si necessario agit hoc h3 p aliqd̄ intrinsecum forme sue vel ex natura sui. si ergo voluntas h3 necessitatez ad volendū aliqd̄ illa necessitas cōueniet sibi ex nā sui ℞ non a cā inferiori. ¶ Tunc arguo vlterius: causa supior si necessario agit eadē necessitate mouet causas inferiores ad agendū actōes sue actioni nēcias. cum ergo ad actum voluntatis requiraẗ apprehēsio intellectus: sequiẗ q si volūtas nēcio velit btitudinē q determinabit intellectū ad semp considerādū de btitudine: qd̄ est falsuz. dico ergo q p̄tingenter vult

finē tam in vli ꝙ̄ in pticulari: ꝗuis vt in plurib⁹ velit vtrunq; qz nō dubitat intellꝰ in quo sic in particulari: sicut de quolibet fideli q̄ credēs in fruitione trinitatis esse btitudinē appetit illū finē: lz nō velit media ad illū finē: qz nō efficaciter vult: iō non vult virtuose viuere. ꝙ aūt in plurib⁹ voluntas velit btitudinē. hoc est: qz vt ɔueniens appetitus liber sequit̄ inclinationē appetitus nālis. ipossibile eni est p aliquē habitū volūtatē magis habilitari vel inclinari ad aliquid volēdū ꝙ̄ per appetitū nālē. cū ḡ volūtas possit tm̄ habilitari p habitu aliquē ꝙ vt in plurib⁹ sequat̄ inclinationē illius: imo delectabilr operet̄ fm eius inclinationē. ergo multo magis vt in pluribus vult istud ad qđ inclinat̄ naturalr: ⁊ ideo iustus hō etiā cū quocūq; habitu cum difficultate eligit mortē. ⁊ est sibi mā patiētie: qz ɔtra appetitū naturalē cū ergo oēs appetitu nāli appetāt beatitudinē (vt dictū est.) seq̄t̄ ꝙ voluntas vt in plurib⁹ velit beatitudinē. ¶ Sz esset ne actus ille elicitus (quo vult btitudinē) naturalis? Dico ꝙ non ꝓprie: qz non ē inclinatio nālis ad btitudinē q̄ dr̄ velle nāle voluntatis vt nā est. pōt tn̄ dici nālis: qz ɔformis est inclinatiōi nāli: ꝓp qđ dicit Augu. in enchi. c. 104. neq; volūtas nō est: aut nō libera dicta est: qua sic beati esse volumus: vt miseros nos esse velle nō possumus. vel sicut dr̄ aliqđ velle virtuosum: nō qz a virtute ꝓcedit elicitiue: qz nullus hitus est pn̄m totale elicitiuū actus: sed dr̄ virtuosus actus: qz cōformis inclinatiōi virtutis: vel qz elicit̄ fm virtutē sic est in ꝓposito de beatitudinis volitiōe. pōt. n. dici nālis. qz cōformis inclinatiōi nāli: tn̄ est actus liber nō tn̄ est velle deliberatiuū: qz deliberatio ē eoꝝ quoꝝ est electio: electio aūt est eoꝝ q̄ sunt ad finē: ⁊ est de cōclōne q̄ deliberatiue ɔcludit̄ p syllogismum practicū. ¶ Sed hic est vnū dubiū: qz si fm Aug. in predicta auctoritate nō possumus velle miseriam. ḡ simplr ⁊ necessario nolo miseriā. sed sequit̄. necessario nolo miseriā. ḡ necessario volo btitudinē. hec ɔntia pz duplr. p̄ qz nō est minor ꝓportio beatitudinis ad velle ꝙ̄ miserie ad nolle. ¶ 2° sic: qz actus nolendi nunꝙ̄ est nisi in virtute alicuius volitiōis: iō. n. nolo aliqđ: qz volo aliud: vt dcm̄ est supra p Ans. sed cā est pfectior suo effectu. ḡ magis necessario volo beatitudinē ꝙ̄ nolo miseriā. ¶ R° ꝙ nec nec̄io volo btitudinē nec nec̄io nolo miseriā. igit̄ nolo eā siue nolo esse miserū. Nec sequit̄. non possū velle esse miserū. ḡ de necessitate nolo esse miserū: qz nolle est act⁹ positiuus nolētis sicut ⁊ velle. ⁊ ita liberū vnuz sicut aliud: qz neutrū elicio necessario circa qđcūq; obiectū: ⁊ ideo possum nō elicere nolle circa malū: sicut velle circa bonū. tn̄ sicut circa malū ɔsīsuz nō possuz elicere actū volūtatis nisi nolle: sic circa bonū oblatū non possuz elicere actū volūtatis nisi velle: ⁊ ideo dz sic argui. non possuz velle esse miserū. ḡ non possum odire btitudinē. sed ex hoc non seq̄t̄. ḡ nec̄io volo btitudinē. qz nullū velle necessario elicitur a voluntate. ¶ Sz adhuc obiicit̄. nullus actus nec̄io auferṫ a potētia aliquā nisi ꝓp determinationē eius ad oppositū sicut ab igne nec̄io auferṫ frigiditas: qz nec̄io determinat̄ ad calorē: nec ab aliqua supficie color aliquis nisi ꝓp determinationē eius ad aliū colorē oppositū. ergo in volūtate nō est ipotētia ad nolēdū btitudinē: nisi qz determinat̄ ad oppositū actū. s. ad volēdū btitudinē. ¶ R°. ꝙ a voluntate excludit̄ actus volitōis respectu miserie ⁊ actus nolitionis respectu btitudinis: qz miseria nō est nata esse obiectū actus volitionis: nec btitudo obiectū actus nolitionis: sicut actus videndi disgregādo excludit̄ a visu respectu nigredinis: qz nō est nata esse obiectū talis actus. sic in ꝓposito volūtas nō est capax talis actus respectu talis obiecti. ¶ Dico ḡ ꝙ volūtas sic determinat̄ ad volēdū btitudinē ⁊ ad nolēdū miseriā: ꝙ si eliciat aliquē actū circa ista obiecta nec̄io ⁊ determinatū elicit actuz volēdi respectu btitudinis ⁊ nolēdi respectu miserie nō tn̄ absolute determinat̄ ad vnū actū eliciēdū vel aliū. ¶ Ad rōnē opionis qñ accipit̄ ꝙ illud in q̄ nō est defectus boni vel rō mali est nec̄io volitū. ¶ Dico ꝙ falsa est ꝓpositio. qz volūtas respectu cuiuscunq; actus ē libera: ⁊ a nullo obiecto necessitat̄: non tn̄ pōt volūtas nolle aut odire btitudinē: nec velle miseriā vn̄ deberet arguere sic. ꝙ volūtas nō pōt resilire ab illo obiecto in q̄ nulla est miseria nec defectus boni. ḡ nō pōt volūtas odire vel detestari btitudinē: qđ est verū: sed ex hoc nō sequit̄ ꝙ nec̄io velit beatitudinē. ¶ Et si dicas ꝙ si nō nec̄io velit btitudinē: nec nec̄io odit btitudinē: qualē ḡ actū hebebit circa btitudinē: qñ sibi ab intellꝰ ostēdit̄? Dico ꝙ in pluribus hz actū volēdi: sed nō necessario aliquē actū: sz pōt se suspēdere ab oī actu ostēsa btitudine. aliter. n. simplices qñ apprehendūt aliqđ qđ ptinet ad finē vltimū de quo nesciūt an sit de rōne finis vltimi tenerent̄ ad volendū illud. vn̄ vnūqđq; obiectū pōt volūtas velle ⁊ nolle ⁊ a quolibet actu in pticulari pōt se suspēdere h̄ vel illo. ⁊ hoc pōt q̄libet expiri in seipso cū ds offert sibi aliqđ bonū: ⁊ etiā ostendit bonuz vt bonū considerādū ⁊ volēdū: pōt se ab h̄ auertere: ⁊ nullum actum voluntatis circa hoc elicere.

Ad primum ergᵐ ꝑncipale qñ arguitur ꝙ nō oēs cognoscūt btitudinē. ergo non oēs appetūt. dicendū ꝙ ɔcludit de actu volūtatis elicito. Isto enim actu non oēs appetūt btitudinē qñ nō actu cogitāt de illa: sed appetitus nālis nō est talis actus. ¶ Ad aliđ qñ arguit̄ de dānatis si appetāt btitudinē. circa h̄ enim duplex vr̄ dubitatio. vna de appetitu eoꝝ nāli: qz si appetūt nāliter btitudinē vr̄ ꝙ appetitus ille in eis sit frustra: cū sit ad ipoſe. ¶ Aliud dubiū est si actu elicito appetāt btitudinē: qz cū apprehēdāt eā pñt hr̄e actū voluntatis circa ipsaz: qz circa qđcūq; apprehēsum pñt hēre aliquē actū volūtatis: sed nō pñt hēre actuz nolendi circa btitudinē. ergo volendi: sed tūc est dubiū quō pñt velle hoc habere. cū sciāt eis btitudinē esse ipossibilē. ¶ Quo ad pᵐ rñdeo. ꝙ in eis est appetit⁹ nālis respectu btitudinis: qz sicut supra dictū est appetitus nālis non addit aliquā pfectionem sup naturā absolutā: sed solū inclinationē ipsius nāe ad suā perfectionē: ⁊ ideo manēte natura manet ille appetit⁹. Et si dicas ꝙ tūc ille appetitus erit frustra: ita dicas ꝙ dānati frustra sunt homines vel angeli: cum appetitus naturalis nō addat absolutū aliqđ sup naturaz eoꝝ. vnde dico ꝙ lz illud sit frustra qđ caret perfectione sua ⁊ frustratur ea fm totam spēm: non tn̄ est frustra si caret illa in aliquo indiuiduo; vt patet in orbatis ⁊ monstruosis: sic aūt non ē in ꝓposito: qz aliq̄ sunt beati qui perficiunt̄ fm appetitū eoꝝ naturalē. alij aūt non: ⁊ ideo non frustrat̄ fm totā spēz. Illi aūt qui ponunt oēs angelos differre specie habēt ponere appetitū fm spēm esse frustra: qz ipossibile est eis consequi pfectionē suā. ¶ Scđo quantū ad velle elicitum. dico ꝙ cuz habēt cognitionē de beatitudine ⁊ eam considerāt possunt habere volitionē sequētē appetitū naturalē ei ɔformē. ⁊ possunt actu elicito appetere beatitudinē: sicut ⁊ mali in via. affectione tn̄

a b f c Que 3ᵐ. 2. meta. c. i. d 3

cômodi imoderata: q2 nô moderata affectione iusti tie: qño iusti appetût vt cômodû eis: ꝛ iô imoderati⁹ appetût eā ꝙ̃ iusti: ꝛ iô côcedo ꝙ dânati velle elicito appetût beatitudinē. nô eniȝ credo ꝙ aliq̃s habitus possit dari q̃ magis inclinaret volûtatē ad nô appetē dû ꝛ detestâdû beatitudineȝ ꝙ̃ eoꝝ appetitus nālis inclinat ad volēdû eā: ꝛ ideo in eis nullus est habit⁹ obstinationis: vt magis actu elicito delectabiliter inclinent ad oppositû btitudinis ꝙ̃ ꝑm appetitû nāleȝ velint actu elicito btitudinem. ℭ Cû ergo dr̃ ꝙ btitudo ostēdit̃ vt ipossibilis eis ꝛ sub rône ipossibilis: ꝛ vbi nô est spes de côsequēdo aliquo vel oino nô appetit̃ vel tenuiter. Dico ꝙ duplex est volitio. vna est efficax que est respectu finis per media ordinata ad illû finē côsequēdû. Alia est simplex seu côditionalis que est respectu alicuius finis nô exequendo media ad illû finē côsequēdû: sed simplr̃ appetit̃ finis ille ꝛ vellet tēdere in ipm si posset: ꝛ si obiectû esse ꝑm se ꝑsens. primo mô nô est volitio alicui⁹ apphēsi sub rône ipossibilis: sed tñ sub rône possibilis. exēplû de sanitate ostensa diuersis infirmis. 2° mô pôt esse respectu ipossibilis ꝛ maxime intēsa: ꝛ in tali volitione pôt esse meritû vl̃ demeritû: vt si aliq̃s appetat fornicari qñ ipsum ipossibile est habere oppoitunitateȝ. ꝛ sic dânati maxie volût beatitudinem vt bonû cômodû. ꝛ forte intēsius ꝙ̃ nos in via: lȝ eaȝ apprehendât vt ipossibilē eis. ꝛ maxie delectarent̃ in côsideratiôe illius obiecti si dimitterent̃: ꝛ in hoc forte habēt maximā penā: q2 sic detinent̃ ab igne in côsideratione sua ꝙ nô permittunt̃ côsiderare deû vt est obiectuȝ nālis beatitudinis. ꝛ ēt seipsos in quib⁹ maxie delectarent̃. ℭ Ad aliud qñ arguitur ꝙ nô necessario: q2 tûc quis nô meret̃ appetēdo finē: concedût aliqui ꝙ nô est meritû in volitione finis in vli: sed tñ in particulari vbi côtingit errare: ꝛ si hoc est verû: tûc ad hoc ꝙ actus esset meritorius req̃rerent̃ ꝙ côtingenter côpeteret volēti actus meritorius apphēso obiecto: qđ esset difficile ꝯ aliquos vt si actus meritorius est nec̃ius: tûc actus elicitus respectu finis ē magis meritorius ꝙ̃ respectu eoꝝ que sunt ad finē: sed dixi ꝙ nec finē nec ea que sunt ad finē vult nec̃io: ideo non video quin actus: qui est finis in vlī possit esse meritorius: sicut ille qui est entis ad fineȝ. oēs enim sunt côtingētes ℭ Aliter pôt dici. ꝙ finis duplr̃ pôt appeti: vel sub rône boni honesti. ꝛ sic est actus meritorius. Si sub rône cômodi appetat̃ non est meritorius. ℭ Alia sunt soluta in corpore questionis.

k

Ric. p̄ti di. art. 2. q. 5.

Vide. s Tho.

l

Ad primum argumēti in oppositu3 si intelliget̃ côcludere ꝑ appetitu nāli verû est. si aût pro appetitu libero actu s. elicito nô est verû vl̃iter: sed in plurib⁹ vt est ostensum. eodeȝ mô est dicēdû ad 2m. ℭ Ad 3m qñ dicit̃: ꝙ sicut se hñt ꝑncipia in speculabilib⁹ ꝛc. dicēdû ꝙ ē simile q̃ ad hoc ꝙ sicut veritas ꝯclusiôis ordinat̃ ad veritatē ꝑncipii ꝛ ꝑmissarû sic bonitas eoꝝ que sunt ad finē ordinat̃ ad finē: ꝛ iô côparâdo ꝑncipia ad obiectum finē vera est ꝓpositio: sed côparâdo ad potētiā vera nô est. ℭ Ad aliud dicēdû ꝙ si sine volûtate est affectio cômodi: sine libertate ꝛ affectiōe iusti q̃ moderat appetitû cômodi. tûc nec̃io vellet cômodû: sed vbi vtrûq3 est ꝛ affectio cômodi ꝛ iusti nô opȝ: q2 ex libertate ibi pôt aliud velle ꝙ̃ cômodû. sicut dicit Ansel. de casu diaboli. qui fingit vnû angeluȝ in quo tñ est affectio cômodi. ille vellet semꝑ cômodum. ℭ Ad aliud dico ꝙ bene côcludit de appetitu nāli: non tamen de actu elicito appetitus liberi.

m

Ex his sequitur solo q̃nis secû de. appetit⁹ eni nālis ad quecûq3 est in ordine ad ꝑfectionē ipsius appetētis. ꝓpter hoc eni est datus appetitus aīalibus ꝛ rebus vt ad ꝑfectionē suā inclinent̃: sed dꝫliberatiu⁹ appetitus nô est talis quod si oē qđ vult velit ꝑꝑ btitudinē. pôt enim velle aliq̃d nô tñ ꝓpter btitudinē negatiue. s. nô volendo ipm ꝓpter beatitudineȝ. pôt ēt ipsuȝ ꝯrie velle. ꝑmû pȝ q2 pôt nô velle negatiue qđ est ad btitudinē: q2 intellectus aliud pôt intelligere vel cogitare ꝙ̃ beatitudinē qñ voluntas illud vult. ergo tunc non vult ipsuȝ ꝑꝑ btitudinē. ℭ P̄. intellect⁹ pt̃ cognoscere rônē illā boni nô vt ad fineȝ ordinat̃: sed vt in se est quoddâ bonû: ꝛ sic voluntas pôt ipsû velle nô in ordine ad beatitudineȝ. ℭ Contrarie ēt pôt aliquis sic velle: q2 aliquis fidelis apprehendēs finē apprehēdit certitudinalr̃ esse beatitudinē in deo trino ꝛ vno. sil'r aût apprehendit fornicationē vt ipossibilē ordinari ad finē illû: sed dictâte intellectu ꝙ fornicatio nô est ordinabilis ad illû finē qui est btitudo: imo est ꝯris fini: ꝛ tñ voluntas eligit fornicationeȝ. ergo ꝛc. ℭ Et tunc ad argumētû primû de Aug. dicenduȝ ꝙ verû est de appetitu recto. ℭ Ad aliud ꝙ primuȝ in aliquo genere ꝛc. Dicēdû ꝙ primû appetibile i se est causa oīum appetibiliû: nô tñ in ordine ad potentiā nisi sit potentia talis que nô pôt nisi ordinate velle vel tendere in obiectû. talis aût nô est voluntas vt est libera: ꝛ ideo nô valet. ℭ Ad aliud ꝙ si nô appetitur ꝑꝑ aliđ ꝙ tûc appetit̃ vt beatitudo. Dico ꝙ voluntas pôt velle aliq̃d ꝓpter se negatiue: q2. s. vult ipsum nô vt referibile: sed nô potest ipsum velle ꝯrie: vt ꝙ velit ipsuȝ vt non referibile: ꝛ sic velle ꝓpter se ꝯrie pertinet ad rationē finis: q2 ꝑtinet ad frui: nô tñ tunc vult ita ꝓpter se vt excluderet illud qđ vult rône finis alterius. ꝛ tunc ad argumentû vult ꝓpter se negatiue: q2 non ordinat ipsum: non tñ ꝯtrarie ꝙ sit non referibile. ℭ Ad primû in oppositû verû est. ꝙ non oīs actu elicito vult btitudinē: q2 nô cognoscit: sed de appetitu nāli qui nô sequit̃ cognitionē nô opȝ imo nec̃io ꝛ semꝑ est ad finē. ℭ Ad aliud dicendum est ꝙ si vnus actus est côparandi ꝛ qui est circa extrema côparata. tunc plana est solutio. si vero nô est idē sed alius ꝛ alius: tûc est dubiû sicut in intellectu discurrēte de ꝑmissis ad ꝯnes. discursus enim alius actus est ꝙ̃ qui est circa principia ꝛ ꝯnes vel idem. Ad ꝓpositum ergo si actus collatiuus est vnus extremorû qđ est possibile: q2 obiecta plura habentia ordinē inter se possunt esse obiectû vnius actus vel vni⁹ potentie. tunc solutio plana est. si aût actus circa extrema manent cuȝ illo actu: tunc necessario stant simul vno actus in eadem potētia: nec illi actus circa extrema impediunt comparationē: sed necessario requiruntur ad ipsum.

n

o

Vide Var. p° di. q. 3.

p

Questio. XI.

Queritur Utruȝ hô ex puris nālib⁹ possit côseq̃ btitudinē: vr̃ ꝙ sic. ph̃s. 2. celi. ꝛ man. Si nā dedisset stellis motû ꝓgressiuû: dedisset eis instrm vel instra ad motû. natura eniȝ non ordinat ad aliquaȝ ꝑfectionē aliq̃d nisi ꝓuideat illi de his cû q̃bus pôt agere ꝛ attingere illam: sed hô naturaliter ordinat̃ ad beatitudinem. ergo ꝛc. ℭ Confirmat̃. natura magis dedit homini ad acq̃rendâ ꝑfectionē intellectus ꝙ̃ sensus: q2 ꝑfectior ē intellꝰ ꝙ̃ sensus: sed sensus pôt hēre omnem perfectionē ad quaȝ ordinat̃ ex puris naturalibus. ergo magis intellꝰ. ℭ Scđo confirmat̃ sic. sensus non est

T. c. 50. & 59.

capax illius qd excedit eius nālē facultatē. ḡ nec itel
lectus. Si ḡ obiectū beatificū excedit facultatē nālē
eius: sequit̄ ꝙ nō est capax eius: qd est falsum. ḡ ⁊c.
¶ Itē ad pncipale 2° sic. non est dare in nā potētiā
passiuā cui nō correspondeat actiua in natura: sed in hoie
est potētia passiua ad beatitudinē. ergo ⁊ actiua. sed
qua rōne in alio: eadē rōne in ipso. ḡ ⁊c. ¶ P̄. si non
hʒ naturalē potētiā ad beatitudinē non pōt attinge/
re aliquē habitū ad eā. habitus enī est pn̄m sic agen/
di. non aūt agendi: sed potētia est pn̄m simplr̄ agēdi.
Sed hō naturalr̄ hʒ potētiā. ergo simplr̄ pōt in ope/
rationē beatificam. lʒ non sic: si non debet habitus sibi.
¶ P̄. perfectio inferioris pōt ɔtineri in specie supio
ri. Sed hitus mediāte q̄ pōt potentia ad actū beatifi
cū cū sit accidēs dat quādā pfectionē potētie. Fiat ḡ
aliqs intellēs qui cōtinet pfectionē intellēs inferioris ⁊
illius habit⁹ mediāte quo pōt in opationē. ḡ ille pōt
in opationē beatificā sine habitu. ⁊ sic talis ex puris
nālib⁹ saltē attinget beatitudinē. Sed eadē rōne q̄ il
le ⁊ alius. ⁊ sic est stādū in primis. ¶ Cōtra. ad Ro.
6. Gratia dei vita eterna. ¶ Itē hoc est pfectiōis in
natura humana vt dictū est in p̄. q. 1. plogi. s. ꝙ nālia
nō sufficiāt ad vltimā eius pfectionē que est anima
rōnalis. igit̄ nec ad perfectionē que est grā ⁊ gloria.
¶ P̄. hec ē maior heresis q̄ꝫ heresis Pelagii qui po/
suit ꝙ homo sine gratia posset iustificari.

Ric. pn̄ti di. ar. 2. pnc. q. 6. argu. 1.

Respódeo. Dicit̄ cōiter ab oībus ꝙ nō
sed qdā doctor sic assignat
ad hoc talē rōnē. Nihil cognoscit̄ nisi p hoc ꝙ cogni/
tū est in cognoscēte: sed cognitū est in cognoscente p
modū cognoscētis vel p modū nāe sue. ḡ cognitio ē
in cognoscente p modū cognoscētis. ¶ Ex hoc seq̄t̄
sic. si modus essendi nāe cognite excedit modū eēn/
di ipsi⁹ cognoscētis necio est ipsā cognitionē eē su/
per naturā cognoscētis. nunc aūt modus essendi ip/
sius dei excedit oēm creaturā: qꝛ ille nō pōt esse mo/
dus essendi alicui⁹ creature. si ḡ alicui creature cōue
niat cognitio dei hoc erit supra modū nālē cognoscē
di creature. ¶ P̄. alius doctor ad h̄ arguit sic: illud
obiectū nō pōt cognosci a cognoscēte qd nō est in eo
p modū qui cōpetit illi cognoscēti. Sed deus nō est
in creatura p modū qui cōpetit nāe cognoscētis. er/
go non pōt cognosci a creatura. minor pbat̄. Nihil
intelligit̄ nisi qd se hʒ ad intellectū p modū informā
tis: sed deus nō sic se hʒ ad intellectū. ḡ ⁊c. ¶ P̄. obie
ctū cognoscibile requirit ad potētiā cognoscētē quā
cūqꝫ quātitatē determinatā ⁊ simplicē. Sed essentia
diuina nō hʒ quātitatē determinatā ad intellectū: qꝛ
intellēs est finitus essentia v̄o infinita: nec hʒ essentia
simplicitatē pportionatā itellectui humano. Probō
millesima pars grani milij est obiectū magis ppor/
tionatū visui q̄ꝫ simplicitas diuina intellectui nostro
sed illa pars pp sui paruitatē fallit visum. ḡ ⁊c. maior
pꝫ: qꝛ visus pōt crescere in virtute: ⁊ nō in infinitum
quousqꝫ posset videre: qꝛ istud paruū milij est finitū
⁊ in se qdā visibile: sed ex alia pte quātūcūqꝫ intel/
lectus crescit in v̄tute: tn̄ est finitus ⁊ obiectū infini/
tū. ḡ nunq̄ꝫ attingit illud qd est simplicitatis infinite.
¶ Rn̄deo ad p̄mā rationē prime opiniōis qn̄ dr̄ ꝙ
nihil cognoscit̄ nisi per hoc ꝙ cognitū est in cogno/
scente: cōcedat̄ suo mō essendi in. s. per spēʒ obiecti
vel p habitū sʒ alios vel p actū nō curo: qn̄ aūt addi
tur ꝙ cognitū est in cognoscēte per modum nature
sue. ex h̄ habemus tn̄ ꝙ cognitio est perfectio ppor
tionata nāe cognoscētis: ⁊ ꝙ per cognitionē obiectū
est pportionatū nature cognoscentis. ⁊ qn̄ dicitur ꝙ

Tho. p̄senti di. ar. 2. q. 6. ve. q. 3. q. 3. q̄li. 4. q. 7.

si modus nature cognite ⁊c. illud arm̄ si dʒ valere va
let in virtute istius ppōnis: ꝙ sicut se hʒ modus eēn
di cognoscibilis ad modū essendi ipsius cognoscētis
sic se hʒ intelligibilitas cognoscibilis ad cognoscētē:
sed hoc est falsū: qꝛ cognitio pōt esse obiecti alicui⁹
habentis in se modū essendi superiorē q̄ꝫ sit modus **A**
essendi ipsius cognoscētis: imo si est verū opʒ fm̄ h̄
ɔcedere: ꝙ angelus inferior nō posset cognoscere su
periorē: qꝛ modus essendi superioris excedit modū
essendi ipsius inferioris. ¶ P̄. si hoc est verū tūc nec
cū lumine glorie vel quocūqꝫ habitu esset possibile
creature videre deum. qꝛ esse dei excedit modū es/
sendi ipsius: imo totū istum intellectū ⁊ habitū ⁊ lu/
men. ¶ Et ideo dico ꝙ inter obiectū ⁊ potentiā non
opʒ esse equalitatē: sed quādā pportionē. talia autē **B**
inter que requirit̄ sola pportionalitas pñt esse maxi
me dissilia: vt pꝫ de mā ⁊ forma. silr̄ de actiuo ⁊ pas/
siuo: sic est hic. non enī reqrit̄ inter obiectū ⁊ intellēʒ
nisi pportio motiui ad mobile. obiectū enim se hʒ p
modū mouētis potētiā. ⁊ inter talia magis requirit̄
dissimilitudo q̄ꝫ sil'tudo. Potentia enī capax ē opa/
tionis tantū respectu huius obiecti: ⁊ iō pportionat̄
si potētia est ex se elicitiua sic terminus opationis ⁊
opatio non sicut pportione quātitatiua equalis. hoc
silr̄ pꝫ in aliis. ens ordinatū ad finē suū proximū hʒ
pportionē imediatā ad illū. ⁊ tn̄ distat in infinitū a fi
ne: nec tn̄ ipedit hoc pportionē eius qd est ad finē.
ad illud genus pportionis ptinet pportio obiecti ⁊
actus. ¶ Scdʒ hoc ergo dicēdū ad rōnē ꝙ arguit ex
ppōnib⁹ nō syllogisticis. vn̄ nō video ꝙ ɔn̄ia tenet
nisi illo mō arguendo: ꝙ si modus cognitionis ē fm̄
modū nāe cognoscentis. ḡ nulla cognitio nālis exce
dit modū nature cognoscētis. igit̄ nulla cognitio na
turalis est de obiecto cuius natura excedit modum
nature cognoscentis. cum ergo modus cognitionis
sit fm̄ modū cognoscibilis. si modus essendi rei co/
gnite excedit modū essendi cognoscētis: illa cogni/
tio erit supra naturam cognoscentis. sic arguendo tʒ
arm̄. sed tunc vna ppositio est falsa: hec. s. ꝙ modus
cognitionis est fm̄ modū nature cognoscibilis. ⁊ si/
militer hec: ꝙ nulla cognitio nālis est de obiecto cu
ius natura excedit modū nature cognoscentis: qꝛ lʒ
cognitio sit fm̄ modū cognoscentis. ⁊ nō sit supra na
turā cognoscētis: est tn̄ obiecti habētis modū cogno
scibilis ⁊ modū nature vltra modū nāe cognoscētis.
aliter enī nunq̄ꝫ pfectius cognosceret̄ ab iperfectio
ri naturalr̄: vt pꝫ ex dictis. ¶ Sed si arguit̄ sic. Ob/
iectū qd est essentia diuīa excedit iproportionaliter
in entitate potētiā cognoscitiuā intellēs creati. ḡ im/
proportionalr̄ excedit intelligibilitatē. ḡ nō est obie/
ctū intelligibile pportionatū ei. ¶ R̄o. si loquamur
de pportione geometrica: tunc illa est pportio finiti
ad infinitū: nec in entitate nec in cognoscibilitate vl̄
intelligibilitate. Est aūt pportio geometrica qua cō/
tinēs est excedens ɔtentū in aliquo certo gradu ⁊ fi/
nito: ita ꝙ excessum aliqn̄ replicatū reddit suū exce
dēs: ⁊ isto mō nulla est pportio finiti ad infinitū quo
tienscūqꝫ sumptū nunq̄ꝫ reddit infinitū. ⁊ illo modo
sicut entitas creata est iproportionata entitati icrea/
te in entitate: ita in intelligibilitate. ita ꝙ intelligibi
litas vnius multotiēs sūpta nunq̄ꝫ reddit intelligibi
litatē alterius: sed ex hoc nō sequit̄ ꝙ nō sit intelligi
bile ab illo nisi loquēdo vniformiter de pportione
geometrica. si enī sint iproportionata pportiōe geo
metrica: nō pp hoc sunt iproportionata pportione al
terius generis. puta pportiōe operatiōis ad similiter/

minū. siue cognitionis ad obiectū: que requirit in p
posito: siue potētie ad obiectū: qz pportio obiecti ad
potētiā vt visū est hoc aliquo foro ē. ¶ Ad primā rō/
nē alterius doctoris dico q destruit seipsaz. opz eniz
ſm oēm opinionē negare maiorē vel minorē. si eniz
ad cognitionē illius obiecti nō reqrit spēs ipressa. tūc
maior est falsa s. q obiectū non pōt nāliter cognosci
ab intellu in quo nō pōt esse ſm modū sui. s. p infor/
mationē. tūc eniz obiectū pñs sufficit ad iprimēduz
actū suū cognoscēdi. Si aūt ponat obiectū pñs p spe
ciē & spēm requiri ad cognitionē. tunc minor est fal/
sa. nec rōnes p quas alibi ostēdit: q spēs nō requirit
in intellu beati ad vidēdū deū cōcludunt: vt patebit
alibi qcqd sit de cōclusiōe. ¶ Ad aliud qn arguit q
obiectū reqrit determinatā distantiā ad potentiam
ſm quātitatē &c. dico q illa verba sunt methaphori/
ca. Nam actiuū & passiuū corporalia requirūt deter/
minatā distātiā vel quātitatē ad hoc vt agant: qz cor/
poralis actio non recipit nisi in quāto. sic nō requirit
D in intellu qui intelligit oē ens. concedo tñ q quanti/
tas obiecti cognoscibilis. s. eēntie diuine & eius sim/
plicitas est pportionalis in rōne cognoscibilis quāti
tati virtuali potētie intellectiue cognoscentis. ¶ Ad
pbationē qn dr q simplicitas diuina est magis ipro
portionata intellui q millesima ps milii visui dicere
tur q tu petis: qz eēntia diuina i rōne obiecti cogno
scibilis nō distat in vno gradu a ṽtute cognitiua intel
lect⁹. lz plus distet a nā. Silr ɔcluderet q non posse/
mus videre deū qbuscūqz additis: qz totū finitū est.
& p ɔñs distat plus ab eēntia diuina q̄ sit distātia po
tētie visiue a millesima pte grani milij. Silr intellus
p nullā informationē hre poterit proportionē quāti/
tatis virtutis ad essentiā diuinā. ergo nunq̄ p quācū
q̄ informationem poterit videre deum.

Ven. vbi. s. In. 2. di. 3. d cognitiōe an gelorū. & q̄li. q. 14.

Respōdeo ergo ad. q. duas ɔnes decla
rando. p^a est q nā humana
ex puris naturalib⁹ est imediatū susceptiuū btitudi/
nis. 2^a est q natura humana nō est sufficiēter actiua
ex puris naturalib⁹ ad vidēdū deū visione beata. Ex
qbus seqtur ppositū. s. q hō nō pōt ex puris nālib⁹ cō
sequi btitudinē. ¶ Pria cōclusio probat sic. Nature
humane ad hoc q sit capax btitudinis nō addit aliq̄
alis natura ab eēntia sua: qz tūc natura humana ma-
nēs eadē natura nō beatificaret nisi per aliqd accnta
le superadditū: nec per habitū est imediatū susceptiuū
btitudinis: qz rō recipiendi btitudinē non pōt eē ha/
bitus: qz nec mō per habitū recipit actus: qz cū hit⁹
generaret ex actibus sequit actus ipius. ergo habit⁹
in via non est rō recipiendi actū. ergo multo min⁹ in
patria. ¶ P. susceptiuū qd ordinat ad multas formas
ordinatas maxime ordinat ad pfectissimā. Sed vo/
luntas ordinat ad multas volitiones: & intellus ad
multas intellectiōes. g maxie ad btitudinē cū sit per
fectissima. Si ergo est imediatū susceptiuū alicui⁹ il
lar. g istius. qz ista maxie pficit. ¶ Dices q habitus
reqrit vt pfectius pficiat btitudine. vnde habit⁹ req
rit pp pfectionē btitudinis. ¶ Cōtra. Tūc sequit q
aīa humana ſm qd pficit beatitudine. Sed habitus
simplr. & tūc habit⁹ videt deū & charitas diligit deū:
& nō aīa humana nisi per accidēs & ſm qd. Ideo di/
co primo. q aīa humana in puris naturalib⁹ est im/
5 mediatū susceptiuū btitudinis. ¶ Scdo dico. q aīa
humana nō est sufficiēter actiua ex puris nālibus ad
ɔsequendū actū visionis: qz ipoſſe est intellectuz esse
cām visionis nisi intellus habeat in se obiectū cogni/
tū vel aliud in quo eminētius continet. Sed natura

humana nō habet deū in se ex se presentē sibi sub rō/
ne obiecti: nec in alio in quo eminētius cōtinet: qz
in nullo alio pōt eminētius cōtineri. ergo ex se nō suffi
cit ad habendum cognitionē diuine nature visiuaz.
¶ P. visio est cognitio intuitiua rei i se. Sed nā hu
mana nō pōt habere ex se presentē deū in rōne obie
cti: lz sit sibi presens p illapsum. ergo nō pōt ex se hre
visionē nature diuine. nō ergo sufficit ex puris natu/
ralib⁹ ad cognoscēdū virtute ppria obiectū btificū.
¶ Ex hoc sequit correlariū q in beato nihil erit sup
naturale prius opationib⁹. si tñ aliqd supnaturale po
nit i beato prius opationib⁹. hoc nō erit pp receptio 6
nē sed ppter actionez vt eliciat operatio in beato q̄
attingit deū. Non eniz pōt poni aliqua forma in bea
to solum ad decorē & pulchritudinē: & que nō ordine
tur ad actionē. & per ɔñs cum nihil requirat ppter re
ceptionē btitudinis: vt ostēsuz est: sequit q si sit aliq̄
forma supnaturalis & spūalis in aīa beati prior opera
tionib⁹ q illa requirit ppter operationē eliciendā:
& tunc vlterius. aut reqrit ppter obiectū aut propter
potentiā. & cum duplex potētia ɔcurrat in opatiōe in
beato. s. intellectus & volūtas ppter vtrūqz pōt talis
forma poni: si aūt ponat ppter hec tria formas super
nāles pcedentes opationē ponerent tres forme sup
naturales precedentes. vna correspōdēs obiecto. s.
spēs intelligibilis in memoria. 2^a ex parte intellus q̄ Doctris sin/
dicit lumē glorie. 3^a ex parte volūtatis que dr chari/ gularis pluri
tas. si aūt obiectū in se psens sufficit ad actionē visio/ b⁹ applicāda
nis causande: quātum ad illud qd reqrit ex parte ob
iecti: tunc nō requirit spēs. si aūt intellectus sit mere
passiuus habēs se solū in rōne susceptiui ad actū vi/
sionis: cū non requirat ppter receptionē solam aliq̄
forma ex parte intellectus: vt supra ostensum est: tūc
nō requirit lumen glorie: si ēt volūtas sit mere potē
tia passiua respectu fruitionis. tunc ex parte volunta
tis non requiritur charitas. vnde ponētes voluntatē
mere passiuā respectu fruitionis tollunt charitatē: qz D
ex parte volūtatis nō requirit aliqua forma ad reci/
piendū fruitionē: qz ipsa ſm se est sūme disposita ad
recipiēdū eā. sed qz ſm scripturā & fidē habemus po
nere charitatē: saltē necesse est eā ponere in beato p
pter opationē eliciendā. lumē aūt glorie ad visionez
nō videt mihi necesse poni. qz qd dr de lumine nā/ Th. & Henr.
li corporali q requirit nō solū ppter obiectū: sed pp
oculū. vr mihi esse quedā methaphora. quāto eni ob
iectū est magis in se in tāto minus ppter ipm req/
rit de lumine. nec reqrit ppter receptionē vt dictuz
est. vñ minus vr mihi necesse ponere lume q̄ spēz:
qz si species ponit hoc est vt memoria sit perfecta ex
parte intellectus. sed an sit ponere talē speciē ppter
formalē opationē & pfectionē potentie dicetur alias.
¶ Teneo ergo q saltē necesse est ponere charitatez
propter operationē eliciendā: & per ɔñs aliquā opa/
tionē pōt voluntas cū charitate elicere: quā non pōt 3
ita intense sine charitate elicere: & sic pz ad formam
qōnis q aliquā opationē btitudinis pōt hō habere
quā nō pōt habere ex puris naturalibus.

Ad argumēta. ¶ Ad p^m dicendū
q nā dedit homi/
ni organa ad cōsequēduz beatitudinē sicut potētias
passiuas receptiuas eius & actiuas: nō tñ vt statim cō
sequeret: sed habitis dispōnibus reqsitis: & ideo lz
vnam viam nō dedit dispōnes primas ad beatitu/
dinez: lz dederit potētias. ¶ Ad 2^m dicendū q non
est sile: qz sensus nō pōt esse potentia non organica:
vel nō pōt non esse potentia organica. & ideo nō pōt

eleuari ad imālē apprehēdēdū. nec etiā visus hūi. hūi tñ infra genus māliū pōt eleuari ad videndū solē. Sed intells h3 obiectū totū ens. ⁊ ideo pōt eleuari ad aliqd imāle. imo pōt eleuari ad qdlibet cognoscēdū. vñ nō est simile de istis potētijs. s. intellectiua ⁊ sensitiua quātū ad obiecta: qꝛ nō est cōtra rōnē intellectus. Imo sūme cōpetit ei eleuari ad vidēdū obiectū supnāle. ē tñ quo ad modū sīle vtrobiqꝫ. ¶ Ad confirmationē dicēdū ꝙ sensus nō est capax alicuiꝰ nisi sensibilis: non tñ ois a intells aūt est capax ois intelligibilis. ¶ Ad aliud dicēdum ꝙ cuilibet potētie

K passiue corñdet actiua: verū est: nō tñ in nā creata ēt fm pħm. vt p3. qꝛ potentia receptiua est in corpore ad alaꝫ intellectiuā: ⁊ tñ tota nā creata nō posset eam inducere. ponit tñ pħs aliter ꝙ̄ nos quo ad hoc ꝙ posuit potētiā in nā deū. s. nāli necessitate agētē. s3 nos hūi ponimus in toto ente cuilibet potētie passiue hūi corñdere potentiā actiuā: non tñ actiua illa est nālis sicut passiua. imo nunꝙ̄ est nālis in ꝑ ente ad extra. sed semꝑ volūtaria. ¶ Ad aliud fm illā opi. que posuit intellm esse cām actiuā. dico ꝙ mō h3 potētiā remotā. tunc aūt ꝑpinquā. vñ sicut intells est hic: ⁊ ibi eadē natura. ita posse videre est hic ⁊ ibi eadē potentia. sed mō est remota tūc erit ꝑpinqua: si aūt est potētia passiua ⁊ receptiua: tunc nō requirit lumē glie. ¶ Ad aliud dico ꝙ aliq̄ ꝑfectio inferioris pōt cōtineri ī supiori. aliqua vō nō. qꝛ si fieret sūma volūtas eodē mō se hrēt ad beatitudinē sicut infima: qꝛ vtraqꝫ eodē mō se h3 ad suā btitudineꝫ: l3 illa sit maioris

L btitudinis capax: ⁊ tūc vt sic cōsiderando vtrāqꝫ ꝑter habitū illū: tunc sūma est simplr magis iperfecta: qꝛ quāto aliqd est aptū ad maiorē ꝑfectionē si ea careat tanto est iperfectius: nec illa perfectio per quaꝫ hoc debet inferiori est ꝙ sit in sūma vel in superiori voluntate: qꝛ hoc est ipossibile: qꝛ illa voluntas infima nō esset eius capax.

Questio. XII.

Trum hō in vita mortali possit cōsequi btitudineꝫ? nō enim idē est querere hoc. ⁊ vtruꝫ ex puris nālibꝰ possit cōsequi btitudineꝫ? Et arguit ꝙ sic: xps habuit btitudineꝫ in vita ista: ⁊ tñ vere erat hō mortalis. g̃ ⁊c̃. ¶ Item Aug. 83. q. q. antepenultia ad orosiuꝫ. dicit de raptu pauli: ꝙ vidit deū eo mō quo beati vident in pria: ⁊ tñ erat in corpore mortali: ⁊ l3 visio illa fuerit q̄si horaria potuisset deus illā cōseruasse ⁊ cōtinuasse ꝑ totā vitā eius. g̃ posset hō cōseq̄ btitudinē in vita mortali. ¶ P̄. illud qđ nō est susceptiuū btitudinis nō ipedit ad btitudinē aliqd beatificabile beatificari ī s3 corpus nō est btificabile: qꝛ nō est coniungibile vitio bono simplr. g̃ siue mortale siue nō mortale non ipedit aīam btificari. ergo in via ista pōt. ¶ P̄. hō nālr appetit beatitudinē ⁊ si nō pōt eā consequi nisi moriat: d3 hō appetere nāliter mori: qꝛ eodeꝫ appetitu appetit aliqd ⁊ fugit impediēs. g̃ hō naturalr fugeret vitā mortalē: qđ ē ꝯtra aplm 2ª ad Cor. 5. Nolumꝰ expoliari sed supuestiri. ¶ Ultio arguit sic. Illđ qđ imediate in vita ista pōt cognosci: pōt imediate diligi: ⁊ sic pōt diligēs ipso frui ⁊ eē beatꝰ: s3 in vita mortali pōt deus imediate cognosci ꝑ actū fidei. ergo ⁊c̃. ¶ Cōtra. Aug. 13. de tri. c. 8. pbat ꝙ cuꝫ mortalitate non pōt esse btitudo. qꝛ tunc posset btitudo amitti ꝑ mortē: ⁊ hoc sciret hō ꝙ moreret. tūc arguit aut volēs amitteret aut nolens: aut nec sic nec sic: si volēs: iā nō esset illud sūme volibile. si nolens. ergo timeret: ⁊ sic tristaret. si nec sic nec sic. g̃ nō careret de maximo bono suo: qđ est incōueniēs. g̃ in vita mortali nō potest hō esse beatus. ¶ Itē Exo. 33. dicit. Nō videbit me homo ⁊ viuet. ibi glo. est pro hoc.

Respondeo ⁊ dico ꝙ ad istā q̄ōnē pōt esse duplex intellectꝰ vel. q. 8. huiꝰ dis. vtrū hō in actibꝰ quos mō expimur in nobis possit in vita ista btificari. ⁊ dixisset pħs ꝙ sic: ⁊ ꝙ alia notitia ⁊ dilectio clara ⁊ imediata nō fuisset possibilis homini ꝑ rōnē naturalē inuestigādo: sed hoc fuit superius reprobatū: tū qꝛ totū ens est obiectū suuꝫ: ⁊ per ꝯñs non quietat nisi in cognitione sūmi intelligibilis in se: tū qꝛ cognitio intuitiua cōpetit sensui circa obiectū suū. ergo ⁊ intellectui circa suū: ⁊ sic rō naturalis docet ꝙ deus imediate ⁊ nude poterit cognosci: ⁊ per ꝯñs diligi ab hoie. ¶ Alius intellectus posset eē: vtruꝫ in vita mortali alijs actibus ꝙ̄ mō experimur posset hō fieri beatꝰ. Ad qđ dico ꝙ ipossibilitas aliqd recipiēdi in subiecto preexistēte pōt esse ex duobus vel ex parte agētis vl' ex parte passi. Ex parte passi dupl'r: vel qꝛ simplr repugnat passo: sicut lapidi sapientē esse: vel fm quid: sicut subiecto existenti sub vno contrario repugnat pro tunc esse sub opposito. A

¶ De istis ergo tribꝰ est videndum. primo ex parte agētis. si enim dispositio preuia non requirit ad esse beatum: sic lumē glorie: tūc agenti vt agens est non repugnat plus modo dare beatitudinē ꝙ̄ in alia vita. si dispositio requirit potest illā dispositioneꝫ prio dare: ⁊ illa data beatitudinē conferre sicut post mortē: nulla enim est impossibilitas simplr: sed soluꝫ qꝛ caret illa dispositione modo. sic ergo nō est ipossibilitas ex parte agentis. ¶ De ipolitate ex pte passi: p3 B ꝙ non est ipossibilitas simplr ex natura sua. tunc enim nunꝙ̄ posset recipe beatitudinē: ergo si est repugnātia modo hoc est rōne alicuius qđ est ī passo: cū quo non potest esse beatitudo: etsi est aliqd tale ipediēs hoc erit mortalitas. talis aūt repugnantia mortalitatis ad beatitudinē nō est formalis repugnātia. tunc enim in christo non potuissent fuisse simul: qđ nō est veꝝ: qualis ergo est ista repugnātia inter illa duo: dicendum ꝙ non ois oppositio est formalis: sed quedam virtualis: vt si aliqua forma nata est facere aliquē effectuꝫ. effectus oppositus illi effectui opponit cause effectus virtualr. Exemplū ignis nō solū repugnat forme grauis: sed effectui eius qđ est ferri deorsum. Causa enim virtualr cōtinet effectū oppositum illi effectui: ⁊ nāliter sequeret. nisi esset ipediens. repugnat ergo vt in pluribus mortalitas beatitudini non formalir: sed qꝛ effectus vnius repugnat effectui alterius. ⁊ per ꝯñs cause illius effectus. Beatitudo enim est causa imortalitatis in aīa. mortalitas igitur repugnat beatitudini: qꝛ repugnat eius effectu. C

¶ Cum ergo nāliter appetitus sensitiuus in homie mortali inclinet ad delectabile: ⁊ appetitus sensitiuus natus est appetitū intellectiuū inclinare: beatitudo aūt non cōpatit in appetitu intellectiuo aliquaꝫ deordinationeꝫ nec in sensitiuo: qꝛ sūma delectatio amouet omnē tristitiā non solū oppositam sed contingentē: ⁊ per ꝯñs non finit appetitus sensitiuus habere tristitiam circa passionē ⁊ sic mortalitas ipeditur ab effectu qui naturaliter natus est consequi: ⁊ per ꝯñs repugnat mortalitati beatitudo rōne repugnantie effectuū naturaliter cōsequētiū. 7. ethiꝰ. c. if. ¶ Alio modo pōt aliter signari repugnantia: qꝛ l3 corpus nō sit beatificabile beatitudine ꝑprie dicta: sicut loquitur Augꝰ ad Dioscorū. que. s. est in actu intellectus ⁊ voluntatis: tñ ē fm quid beatificabile: ⁊ sine illa beati/

tudo

tudo corporis fit immediate a deo siue ex redūdantia btitudinis aie: tñ ordo est ibi: ꝙ btitudo aie nō est oīno pfecta sine illa corpis. Cū ergo btitudo corpis nō possit stare cū vita mortali: repugnat effectui pfecte
D btitudinis esse in vita mortali. Patet ḡ ꝙ sine miraculo non pōt esse btitudo in vita mortali. ꝛ non solū in hoc ꝙ daṫ btitudo est miraculū: sed qꝛ res naturalis impediṫ ab effectu suo nāliter ꝯsequēte: non tñ p agens nāle ꝯriuꝫ. ¶ Sed nō videṫ ꝙ sufficiat repugnātia que dicta est repugnātia alicuius ad oppositū sui effectus. Si enim obiectū beatificū esset mō presens sub illa rōne aie īmutaret animā. ꝛ videret clare sicut post vitā illā: ꝛ ita modo impediret effectus nālis appetitus sensitiui ꝛ intellectiui: sicut in alia vita impedirenṫ. ergo eadē rōnē siue maiori repugnātia posset modo aliquis esse beatus si deus daret beatitudinē sicut tūc. ¶ Et cōfirmaṫ: qꝛ circa idē obiectum eadē nā semp hꝫ eūdē actū specie. ḡ sicut tūc ꝛ mō. ¶ Dōm ꝙ non est simile. qꝛ in vita mortali causa nālis sp agit effectū suum nisi p ꝯriū īpediaṫ: ꝛ si sic īpēdaṫ actio ista aliter q̄ p oppositū miraculum est: ꝛ
E tale diciṫ deus non posse de lege communi. In vita aūt immortali non talis erit necessitas respectu effectus nālis: qꝛ deus pro statu isto disposuit rebus coagere: ꝛ actiones proprias eis sinere habere: ſm Aug[o]. 7. de ciui. dei. c. 30. In statu autem illo non coaget eis ad corruptionem mutuam ꝛ ad multos alios effectus. ꝛ ideo non est miraculum si tūc non hīt effectus suos maxime imperfectos. ¶ Ad 2[m] dicendū: ꝙ lꝫ idē sit obctū potētie ꝛ nāe eiusdē in se ꝛ absolute cōsiderādo: tñ obiectū illud sic māliter idē hīt distinguiṫ ſm diuersos status ꝛ dispōnes potētie: vñ
F obiectū ppriū vni[us] stat[us] ꝛ alteri[us] differūt plus q̄ spe. Silr aliud ꝛ aliud est lumē hic ꝛ ibi: ꝛ iō act[us] sūt diuisi spe. ¶ Alia diuersitas pōt ibi assignari. qꝛ act[us] abstractiuus ꝛ īuitiuus differūt spe: qꝛ aliud ꝛ aliud est ibi mouens: hic. n. mouet spēs illis rei. ibi aūt mouet res pñs in se. ¶ Ex dictis pōt solui ꝛ intelligi oēs auctes scōꝝ. repugnat enī nō solū qꝛ miraculū eēt si deus daret btitudinē. sed aliud miraculū reqreret. s. suspēsio miraculosa po[te] naturalis ab effectu suo naturali. ꝛ iō diciṫ ꝙ de lege cōmuni non posset esse.

Ad argumēta.

¶ Ad pmū de xpo dōm ꝙ semper fuit miraculū vsqꝫ ad mortē ꝙ siml' fuerūt btitudo ꝛ mortalitas ppter repugnātiā effectuū. ꝛ sicut hic dolor
G ptis sensitiue redundabat vsqꝫ ad supiorē ptē aie: illō fuit miraculū ꝯ effectū btitudinis. ¶ Ad aliō de paulo ꝯcedo ꝙ nō simplr est nec fuit repugnātia: ꝛ sic deus miraculose potuisset continuasse. sed hoc nō ē de lege cōi. ¶ Ad aliud cū diciṫ. corpus nō ē susceptiuū btitudinis: concedo talis q̄lis aia: est tñ susceptiuum ꝛ pductiuū alicuius effectus cui repugnat effect[us] btitudinis ꝛ econuerso. ¶ Ad aliud de vita fugienda cōcedo ꝙ vita ista inq̄tū vita nō repugnat btitudini: sꝫ hoc est solū inquātū est mortalis: ꝛ sic nullus appetit dissolui sed supuestiri: hoc est magis appetit ꝙ semp possit esse imortalis vita sua. ¶ Ad aliō de cognitōe ꝛ dilectione dei imediata dico ꝙ pōt cognosci ꝛ diligi hic imediate: tñ in cōi ꝛ cōfuse. talis aūt dilectio ꝛ notitia nō est vltima btitudo possibilis hoī sicut prius dictū est: sed ꝯsistit ī cognitione intuitiua clara ꝛ dilectione correidēte. ¶ Ex hoc sequiṫ correlariū: ꝙ cū
H aia nō pōt eē pfecte btā coniūcta corpi mortali: appetit pfecte btificari. ꝛ per ꝯñs appetit esse cōiūcta corpori: sed immortali: qꝛ tūc pfecte erit btā: nō tñ corp[us] erit beatū simplr: sed fruēs ꝛ intelligens: sicut loquiṫ Aug. ad Dioscoꝝ de btitudine anime ꝛ btitudine sꝫ quid. que consistit in actu scdo: qꝛ corpus vt est distinctum contra animam nullum hꝫ actū scdm. ꝯsistet ḡ btitudo corporis in eē p̄ vt est perfectibile ab anima btā: ꝛ hoc ppter duo: vel ppter maiorem pfectionē aie in opando. vel ppter maiorem perfectionē corporis ab aia. qꝛ materia est ppter formam ꝛ nō econuerso. ¶ Et qꝛ ista pfectio corpis poniṫ eē ī quattuor dotibus ideo queriṫ. Qō. XIII.

Utrū corpus hoīs beati post resurrectionē erit īpassibile? Qꝫ nō. Gregorius sup illud Jo. Infer digitū tuum huc ꝛc. Corrumpi necesse est qō palpaṫ 20.
corpus gloriosum erit palpabile sicut corpus xpi fuit sicut apparet Luc. 24. Palpate ꝛ videte ꝛc. ¶ P̄. si illud corpus sit impassibile. ergo beatus non pōt sentire aliqō sensibile. ꝯñs est falsum. qꝛ sensatio cum sit operatio pfecta aialis non deerit homini btō. ꝯñtia pbaṫ: qꝛ omne sensitiuū pōt corrūpi ab excellenti sen- 2. de aia. t. c.
sibili. qō corrūpiṫ ab excellēti patiṫ ab inferiori: sicut 123.
quod corumpiṫ a calidissimo patiṫ a minus calido.
¶ P̄. nullū violentū est perpetuū. sed corpus illō cū j. celi. t. c. 15.
sit mixū hꝫ in se q̄tuor elemēta quoꝝ qōlibet preter & 2. celi. t. c.
vnū est extra regionē suum ppriā. ḡ violēter. ꝛ p ꝯñs 18.
aliqñ redibit ad locū ppriū. ꝛ ita totū corrumpetur.
¶ P̄. j. de ce. ꝛ mū. arguit phs ꝯ platonē. Celū nō pōt T. cō. 124. &
esse corruptibile: ꝛ tñ ab alio ppetuari: qꝛ nō pōt aliqd inde. ꝛ spāl'r
eē ex se possibile ꝛ corruptibile. ꝛ tñ ab alio ppetuari t. c. 138.
a silr pōt argui de illo corpe. hoc etiā vult Commen. ij. Cō. 41.
meta. Ubi vult ꝙ solus motus pōt esse possibilis: ꝛ tñ ab alio ppetuari. ¶ Oppositū. j. ad Cor. 15. Mortale hoc induet imortalitatē. hoc est incorruptibilitatē. ¶ Et iterum ibidem. Seminaṫ ꝛc.

Respondeo

patet q̄ ita est ex p̄cedēti. q. qꝛ hō nō potest esse beatus in vita mortali: totus aūt hō erit beatus: qꝛ totus meruit. ergo totū erit beatū in corpe imortali. Phaṫ hoc etiā: qꝛ homo beatus habebit perfectionem que competit sue nature: talis est imortalitas. qꝛ aie imortali non repugnat ppetuo pficere suū perfectibile. vñ sicut ex immortalitate aie cōcludiṫ resurrectio: ita pbabiliter concludiṫ ex eadem immortalitas hominis: ꝛ per ꝯñs corporis: ꝛ ita impassibilitas loquēdo de passione reali vt distinguiṫ contra passionē intētionalē: de qua tangeṫ rñdendo ad scdm argumentum. ¶ Sed de causa impassibilitatis dubiū est. non enim est per hoc ꝙ q̄litates consequentes mixtū nō maneāt in corpe illo tunc. qꝛ tunc maneret illō corp[us] mixtū: nec etiā eēt pportionatū aie: sicut nec modo aia posset aiare elemētū. nec per hoc ꝙ ille q̄litates non manebūt ꝯrie: qꝛ cū forma sit ꝯria forme in spe sua si tunc remanebunt in corpe eedē q̄litates in spe que ꝛ nunc. sequiṫ ꝙ erūt ꝯrie sicut ꝛ nunc. ¶ Nec valet illa rō ad pbandum ꝙ nō sunt ꝯrie: qꝛ ꝯria nata sunt fieri circa idē: ꝛ p ꝯñs sibi succedere in eodē. Uide Bon. di. pri. gre.
ibi autem non succedit vna qualitas alteri: ꝛ iō tollitur ratio ꝯrietatis. pmo quidē non valet. qꝛ circulus 2. ar. 2. q. 1.
est pbādo p̄missam p ꝯclōnē. ¶ 2[o] male intelligitur & 2.
illa descriptio ꝯrioꝝ. qꝛ illud non debet intelligi de Uide Uar.
quibuscunqꝫ contrariis acceptis ſm numerum: nec q. presenti.
de quocunqꝫ eodem ſm numerū: sed de contrariis ſm spēm acceptis. ꝛ de eodē ſm spēm: ꝛ si de eodē ſm numerum non oī sed aliquo. hec patent: qꝛ albedo illa que nunc est in illo: ꝛ nigredo que est in illo B

hunc q̄ succedunt sibi. ergo nec hic. alioquin alter illo rum migraret. sed circa istud aliq̄ albedo & aliqua ni gredo pōt sibi succedere. nō tn̄ circa oē subiectū: quia tunc nullum subiectū determinaret sibi alterum con trarioꝝ. Nec pōt tertio poni q̄ nō sit hoc susceptiuū natum tunc recipere ꝯtrium post contrariū: q2 susce/ ptiuū manet idē qd nūc: & per ꝯns susceptiuū eiusdē nāe s̄m spēm. ¶ Si dicat̄ q̄ tūc manet sine ꝑuatiōe nūc cū ꝑuatione. ¶ Contra h̄ ꝯdictionē includit ꝑua tionē forme tolli a subiecto nisi ipsa forma insit: quia aptitudo suscipiēdi nō pōt tolli manēte natura susce/ ptiui: carentia aūt quā addit priuatio vltra aptitudi/ nem non potest tolli nisi manente illo cuius est carē tia. ¶ Si dicas. forma superior tollit ꝑuationē forma rum inferioꝝ: sicut forma celi formarū corruptibiliū. ¶ Cōtra. nō tollit̄ carētia nisi sicut ponit̄ habitus. su/ perior aūt nō includit inferiorem in se sub ꝓpria rō ne: sed tantum virtualr̄. ergo nō tollit carentiā eius sub ꝓpria ratione. ergo nec priuationem eius si sit na ta iesse. ¶ Hoc ēt spāliter pz in proposito: q2 nobilissi ma forma que tunc erit in toto: erit anima intellecti/ ua: ipsa autē tunc erit eadē que & nunc & eque perfe cta substantialr̄. g̃ tunc non tollet priuationē sicut nec nunc. Un̄ ergo erit in illa passibilitas. Respōdeo ex parte susceptiui non potest inueniri aliqua causa intrin seca huius impassibilitatis. vel ergo inuenit̄ ex defe ctu agentis: vel ex impedimēto agētis absolute. s. tā intrinseci q̄ extrinseci. Ex parte agentis nō pōt poni defectus: q2 oī potentie passiue correspondet aliqua acti ua vel intrinseca vel extrinseca agentis tn̄ intrinseci forte posset poni impotētia: ponēdo qualitates illas in corpore eē reductas ad tātam equalitatē vt vna non posset esse principiū agendi in alteꝝ. hoc persuadet̄: q2 non obstāte ꝯrietate elemētoꝝ si essent accepta in tanta quātitate molis & virtutis q̄ nullū eorū posset aliquod aliud vel aliqua alia vincere: vel ab alio vel ab aliis vinci: & sic proportionata includerent̄ ꝑpetuō in quocunq̄ corpe: nunq̄ esset ibi corruptio alicuius illoꝝ: q2 etsi ꝯrietas tn̄ ꝓportionata equalitas. consi/ militer videt̄ nunc esse in elementis: quare eni ignis non comburit oīa elemēta cū sit maioris actiuitatis non videt̄ ratio nisi ex proportione vel adequatiōe alioꝝ in resistendo virtuti sue in agendo saltem con currente celo cooperante aliis in resistendo. ¶ Sed q2 illa causa forte supponit falsum. non. n. erunt tunc qualitates ita reducte ad equalitatem: intantum vt nulla possit esse principium agendi in aliā: q2 necesse est in mixto aliquas qualitates dn̄ari etiam in virtu/ te: quod apparet: q2 corpus humanū magis est fluxi/ bile s̄m ptes materiales q̄ corpus alicuius animati vel inalal inferioris qd non est nisi ex dn̄io alicuius qualitatis: quod exigit aīal. ¶ Similiter ista causa si posset ponere impassibilitatē respectu extrinseci cor ruptiui. & ideo si corruptionem ab intrinseco exclude ret: adhuc esset diminuta. & ideo oportet ponere im- passibilitatem per aliquod impediens passionē cor ruptiuam: tale autem impediens potest poni vel posi tiuum vel priuatiuum. positiuum duplex. aīa vel dos

Th.44.di. 4.ar.2.q.1. Uide. Ric. di.pnti. art. 4.q.1.& Bonauenturā. in corpe. priuatiuū duplex cessatio motus celestis & n̄ cooperatio dei cum causa secūda corruptiua. ¶ Pro primo arguitur. q2 anima constituta est in medio in ter deum & creaturā corporalem: sicut ergo tunc ipsa erit ꝑfecte subiecta deo tanq̄ suo superiori: ita ꝑfecte tūc dn̄abitur suo corpi inferiori. ¶ Cōtra hoc. anima non repugnat istis qualitatibus etiā inquātū contra/ rie: & non reducte ad medium in quo sunt actiue. pz.

q2 suppōit eas sic in suo susceptiuo: & nihil repugnat ei qd exigit in suo susceptiuo. nec ēt repugnat effecti/ bus illaꝝ: q2 si ille agant mutuo non agūt nisi actione vniuoca saltē effectus illi nō repugnāt aīe ad magnā intensionē: q2 stāt cū aīa nūc. lz intendant̄ vsq̄ ad ma gnū gradū: ergo nec tunc repugnabunt aīe vt est for ma informās. ¶ Si g̃ dicat̄ q̄ aīa ꝓhibet tunc actio/ nem illaꝝ qualitatū nō ꝑꝑ repugnantiā sui ad actiōez illam: sed ꝑꝑ imperium sui per actum volūtatis sue: q2 ex dn̄io pleno sup corpus. ¶ Hoc nō vī probabile q2 suprem⁹ angelus per solum imperium voluntatis sue nō pōt impedire actionē alicuius cause naturalis. cause enim corporales nō obediunt angelis ad nutū quātū ad actionē & alterationē eaꝝ. ¶ Pro scd̄a via .s. p dote arguit̄ per illud ad Dioscoꝝ: tā potētez fecit De.q̄libet q.16. aīam deus vt ex eius plena felicitate redundet in cor/ pus sanitas perpetua & vigor incorruptibilis. ¶ Mo dus ponēdi est talis: sicut durities est quedā impassi bilitas. s. ꝓhibens quandā passionem. puta faciliter scindi. sic possibile est aliquam esse qualitatem pro hibentem omnem passionem corruptiuam. ¶ Con tra hoc. Illa qualitas non est qualitas celestis. tuz q2 nec perspicuitas nec lux nec lumen. tuz quia corpus humanū cū sit mixtum non est capax qualitatis cele stis. vel ergo erit q̄litas elemētaris: vel ꝓprie mixta. sed siue sic siue sic. non impediet omnem actionem vel passionem. patet in exēplo. q2 durities lz prohibe at incisionem: non tamen combustionem vel aliam passionem destructiuam. ¶ Hoc etiam probatur p rationē. q2 omnes forme eiusdem susceptiui primi sunt eiusdē gn̄is physici. ex. 5. & 10. meta. Sz omnes T.c.33. tales sunt ꝯrie vel medie vt hr̄ in eodē. 10. Omnes āt T.c.22. hmōi non ꝓhibent actionē mutuā: imo sunt pn̄a ac/ tionis mutue. g̃ illa qualitas si est elemētaris vl' mix/ ti: & p ꝯns eiusdē susceptiui nō ꝓhibebit oēm passiōez corruptiuaz. sed magis erit pn̄m agendi vel patiendi. ¶ P. illa qualitas aut repugnat aliis q̄litatibus. & tūc nō ꝓhibet oēm actionem: q2 est eiusdē gn̄is. aut non repugnat. & tunc non ꝓhibet actionē alicuius illaruz in aliaz: q2 ille alie sunt inter se repugnātes. & ita pn̄/ cipia mutuo agēdi. & ita nulli eaꝝ actionū. repugnat. ¶ Pro tertia opi. arguit̄. ablato priō auferet̄ qdlibet Opi. phoꝝ. posterius: motus celestis est pmus motuū. 8. phys. g̃ T.c.73. illo cessante nullus erit alius mot⁹. ¶ Contra hoc est articlus. sic de celo: approximato igne stuppe q̄ ignis .s. pistens. non corrūpit stuppam est error. ¶ P. per rōnez. phs. est. 27. c. 2. de generatione. Motus pro tanto est generatiōis T.c.35. cā: q2 adducit generās. ergo tn̄mō facit ad pn̄tiā vel ad proximationem generātis respectu māe. ergo si si ne motu haberet̄ eadem pn̄tia vel approximatio eq̄ foret generatio. Exēplū huius. si subito per potentiaz diuinā sol fieret in medio sicut sit nunc per motū: eo/ dez mō illuminaret & calefaceret supposita sicut nūc calefacit. imo fortius: tūc: q2 nō cessaret agere quous q̄ totaliter corrupisset sibi suppositum si posset corrū pere: nūc aūt q2 non morat̄ super passum suppositū minus agit efficaciter in ipsum.

Dico ergo q̄ cā impassibilitatis est vo lūtas diuina non coagēs cāe scd̄e corruptiue: & per hoc est istud impassibile nō po D tentia remota sed ꝓpinqua: non a cā intrinseca: sed extrinseca impediēte. sicut dcm̄ est de impeccabilita te supra di. ista. q. de securitate. exēplū huius de igne in camino qui non egit ad ꝯsumptionē triuz pueroꝝ nō q̄dē per aliquā impassibilitatē intrinsecaz pueris. nec ex carētia potentie passiue: nec ex ꝯrio intrinseco

impediẽte. sed qꝛ deus ex volũtate sua nõ coopabat ad illã actionẽ. ¶ Cõtra hoc. tunc ĩpassibilitas nõ eẽt dos corpis bti: qꝛ dos est aliquid intrinsecũ ei cuiꝰ est istud aũt deũ vel phibere cãs scdas ne corrũpant nõ est aliquid intrinsecũ isti: ꝯña est falsum: qꝛ videt cõtra auctẽ Augu. ad Dioscoꝝ supra adductã. ¶ P. ſm illã positionem eque erit dos impassibilitatis in elemẽtis sicut in corpore petri: eque ẽt in corporibꝰ dãnatoꝝ: qꝛ tã elemẽta ꝙ̃ corpora dãnatoꝝ ꝓseruabunt tunc a corruptione ¶ P. 3º tunc videt eẽ miraculũ in illa ꝓseruatione: sicut fuit in custodiẽdo tres pueros a lesione: non videt aũt ꝙ opa ꝑpetua diuina sint miraculosa iuxta illud Aug. de. ci. Sic deus res quas cõdidit administrat: vt eas agere ꝓprios motꝰ sinat.

Li.3.c.30. Vide Bon. & alios antiquos hic.

¶ Ad pmũ illoꝝ bene potest dos nõ inesse realr ꝑsone dotate sicut sponse nõ inest illud qd̾ sibi datũ est a spõso qd̾ ꝯsueuit aliqñ dici dos: sicut habet. Gen. 34. vbi ait sichen iacob & filijs eius: Augete dotẽ & munera postulate. Et si dos dicat illud qd̾ dat a pre sponse sponso q̇dem quantum ad vsum. sed remanet penes sponsam ꝓprietas sicut nunc vsitate dicitur dos pꝫ ꝙ illud nõ inest realiter nec spõse nec sponso: sꝫ tñ mõ aliquo mõ habitũ rõne nuptiaꝝ: & ita rõe nuptiarũ spũalium ꝯsumãdaꝝ in resurrectione dabit cuicũꝙ btõ ꝑ dote ista assistẽtia diuina ꝓseruãs ipm ab oĩ corruptiuo sꝫ illa custodia non inest realiter ipsi custodito.

E

¶ Aliter põt dici ꝙ sicut dotatus hẽt ius in illo qd̾ assignat sibi ꝑ dote: ita hic beatus ex meritis hẽt ius in ista diuina custodia sibi impẽdẽda: & istud ius ꝓseruationis corpis ab oĩ corruptiuo per diuinam custodiam est dos in beato & ſm corpus: qꝛ est ad tutelam corpis. ¶ Ad aliud pꝫ ex hoc. qꝛ nec elementa habent ius vt preseruent a corruptione nec corpora dãnatoꝝ: imo illa ꝓseruant ad afflictionẽ ꝓpter demerita ꝓcedẽtia. ista aũt ꝓpter merita ꝓcerita habẽt ius istud: & hoc ad cõmodũ illoꝝ corpoꝝ. & ſm hoc põt dici ad illã auctoritatem Aug. allegatam. ꝙ illa sanitas & vigor deriuatur ab aĩa in corpus: qꝛ est quedam ordinabilitas vt conseruet & vigor & sanitas a deo. & ille ordo est corporis vt ꝓseruet ex hoc ꝙ est aĩatum tali aĩa. que aĩa fuit ꝑncipium merendi talẽ sanitatẽ conseruari a deo suo corpi. ita ꝙ nihil aliud est dicere illã incorruptionem deriuari ab aĩa in corpꝰ ꝙ̃ ꝙ istud pmium. i. sanitas ꝯseruata est pmiũ incorruptibilis corpis mediante aĩa que sicut erat principalior in merendo: ita principalius in nũ pmiat. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ magis naturale est coagere corpori bti ad cõseruationẽ eius ꝯ ꝯtrium corrũpẽs ꝙ̃ coagere contrario in corrũpendo: qꝛ cã supior ꝑfectius agit cũ scda ꝑfectiori: & sꝫ hoc nũc eẽt miraculum de corpore alicuius iusti: qꝛ nunc est tps mutationis & actionis mutue in corpibus: tñ tũc erit status qetis & immutationis in corpibus: & ꝑ tũc erit nãle siue ꝯsuetũ ſm communem cursum ꝙ agat ad quietẽ sicut nunc ad motũ.

F

¶ Ad rõnes ꝑ tribus positionibus illis. Ad pmaꝫ de dominio aĩe sup corpus. rñdeo: deus tunc non faciet voluntatẽ aĩe oĩpotẽtẽ. & ideo nec potentem facere q̇cq̇d volet fieri: sed sufficit sibi ꝙ q̇cq̇d volet fieri fiet: & sic corpus suum perfecte subdet volũtati sue. hoc est erit sicut volet: sicut ipsa subdit deo: sed ipsa subditio corpis sui erit effectiue a voluntate diuina. ¶ Ad rõnem pro scda dictũ est quõ intelligit. Augustinus de illa dote ꝙ ẽ ius quoddã in corpe inquãtũ est aĩatũ tali aĩa ad talẽ ꝓseruationẽ passiuã ab omni corruptione.

G

¶ Ad 3ᵐ concedo ꝙ motus celi habet aliquã primitatẽ ad alios vtpote vniformitatis & velocitatis: sed non pmitatẽ cãlitatis nisi inquantũ adducit gñans qd̾ ẽ ꝑ accñs sicut motus ignis ad lignũ haberet pmitatẽ ad cõbustionem ligni: sine tali aũt pmo hñi ꝑt eẽ posteriꝰ: si aliq̇s suppleat vicẽ talis pmi

Ad rationes

ꝓncipales. ¶ Ad pmaꝫ si ꝯcedat auctas Gregorij: que tñ non videt necessaria. q̄re enim non posset palpari celum a digito ibi existẽte. hoc modo intelligendo palpationem ꝙ illud corpus subtiliter resisteret tactui: sꝫ non imutando per aliquam qualitatem sensibilem sibi derelictam vtpote: nec vt duꝝ nec vt molle nec vt calidum nec vt frigidũ &c. qd̾ aũt palpatur ſm aliquam q̇litatẽ sensibilẽ immutãdo tactũ bene est corruptibile sibi derelictum. & ita non plus sequitur nisi ꝙ illud corpus si non ꝓseruaretur a deo esset passibile passione corruptiua. ¶ Ad secundum dicitur ꝙ omnes sensus beati erũt in actus suo. Ratio ẽ ad hoc: quia quelibet sensatio est propria perfectio sensitiui: tamẽ non videtur necessitatem ꝙ sensus pertinentes ad nutritionẽ: tunc sint in actibus suis: cũ tunc nutritio nõ sit necessaria: qꝛ non erit corpus aĩale. i. indigẽs alimẽtis aliqui tñ hñi possunt poni in actibus suis: quoꝝ actus non requirũt iperfectionem cõcomitãtẽ sicut visus & auditus qui sunt magis spirituales. De visu nullus dubitat: nec de auditu si ẽ ibi sonus & possibilis multiplicari & imutare auditum. ¶ Cum arguit ꝙ talis imutatio nõ est sine imutatiõe reali corruptiua: nego: qꝛ aliqñ est maior imutatio intẽtionalis & minor realis. & ecõuerso. vt dictũ est alibi in isto. 4. dis. 44. q. 3.

Tho. i. 4. di. 44. ar. 2. q. 1. i sol. 3. & 4 questiũcule Ric. dis. pri. ar. 4. q. 3.

D

¶ Ad ꝓbationẽ. excellens sensibile &c. cõcedo ꝙ nunc cõcurrũt ille due imutationes simul: qꝛ actiuũ est potens agere vtraꝙ actione. & passiuũ vel idẽ vel coniuncti est vel receptiuũ vtriusꝙ actionis: & iõ nũc vtraꝙ actio simul est in eodẽ passo vel in vtroꝙ passo sibi ꝯiuncto. sꝫ qñꝙ vna maior & alia minor ſm dispõnẽ passi ad hanc vel illã: tũc aũt nõ ꝓseruabit deus organa sensuum ab vna passione eoꝝ: qꝛ nõ est ad ꝑfectionẽ eoꝝ sic ꝓseruari: ꝓseruabit aũt totũ corpus ab alia actione: qꝛ hoc ẽ ad bñ eẽ qd̾ corpus meruit mediãte aĩa vel aĩa ipsi corpi: vel totũ ipsi corpi ꝑncipalius per aĩam.

E

¶ Ad 3ᵐ si negat elemẽta eẽ realr in mixto. pꝫ rñsio. si aũt nõ negat: dico ꝙ illud est simplr violẽtũ qd̾ opponit simplr naturali: & magis violẽtũ qd̾ opponit ꝑfectiori naturali: & minus qd̾ minus naturali. Exẽplũ: aquã eẽ sursũ vt saluet plenũ in vniuerso non est simplr violentũ. imo si tunc descẽderet relicto vacuo superius eẽt simpliciter violẽtum: & ſm q̇d naturale: qꝛ natura totius vniuersi magis est ꝑncipiũ nãlitatis ꝙ̃ nã ista pticularis: & magis nãle est qd̾ tali toti ꝯuenit ꝙ̃ qd̾ proprie huic pti: corpus aũt mixtũ & maxime humanũ ꝑfectius qddã est nãle quocũꝙ elemẽtoꝝ: & iõ qd̾ nãle est illi corpi hoc est simplr magis nãle ꝙ̃ qd̾ esset nãle vnicuiꝙ elemẽtoꝝ ſꝫ se. magis ergo nãle est ꝙ ꝯseruet corpus hoĩs & elemẽta violẽter in eo ꝙ̃ ꝙ violenter dissoluat corpus hoĩs: & vnũqdꝙ elemẽtũ sua naturalitate tẽdat in suũ propriũ locũ ista aũt ꝓpõ. nullũ violẽtũ ꝑpetuũ: nõ ẽ necẽia theologis loquẽdo de violento ꝯ naturã pticularẽ huius: qꝛ deus põt conseruare aliqd̾ particulare ꝑpetuo sub opposito eius ad qd̾ naturalr inclinat: sed apud Arist. erat vera: qꝛ oĩ potentie passiue ponit in tota coordinatione cãꝛũ actiuaꝝ corrñdere aliquã cãm que aliqñ necio reducẽt eã ad actũ: ergo illa potentia naturalis aliqñ reducet ad actũ. & ita violẽtũ sibi oppositũ corrũpet. ¶ Ad aliud de. i. celi & mundi. rñdeo qñ actus repugnat actui

lʒ possibilitas ad illū actū stet cum illo ⁊ magis cum possibilitate ad illum: tn̄ possibilitas ad istū nō stat cū
R necessitate illius: qꝛ si ille est necessarius iste est ipossibilis: qꝛ repugnās necessario est ipossē. iō si plato dixit celū ꝯtingenter se hēre ad corrūpi vel deficere: ⁊ ēt ꝯtingenter ad ꝑpetuo seruari a deo nihil valet rō ꝯ ipsum: ꝙ posito possibili sequit̄ incōpossibilitas: qꝛ in talibus vbi vterqꝫ actus est ꝯtingens diuisim ex positione possibilis in eē nō surgit noua impossibilitas. Exem
Speculatio notabilis: plū: currā cras: possum nō currere cras: ponat̄ in esse noua imcōpossibilitas orit̄. si aūt posuit alterꝫ dictoꝝ necīum esse. vel pbet̄ ꝙ ex possibilitate quā cōcedit seq̄t̄ grā materie necessitas. tunc ponendo aliud possibile inesse nō hꝫ noua incōpossibilitas: sed q̄ nunc est manifesta intet in eē necīum ⁊ nō eē oppositū: p̄us fuit inter nō esse necessariū ⁊ possibile: ⁊ hoc mō dꝫ exponi rō Arist. vel si accipiēdo a platone si dedit ꝙ celū necessario ꝑpetuabit̄ a deo ⁊ tunc ponere in esse illā posse est celū corrūpi vel desinere sequit̄ impossē non ꝑꝑ pōne in posse qꝛ ꝯparādo ad oppositū necessariū nō est noua incōpossibilitas vel si nō dedit. pbandū ē sed
T.c.17: ex dato. qd̄ q̄dē veꝝ est ꝺm pħm. qꝛ ꝺm eū. 9. meta. Qd̄cūqꝫ sempiternū est necīū. ⁊ ita si pt eē sempiternū necīū ē sempiternū. ⁊ ita Cōm. ꝯtractare vr̄ rōnē
Cō.138. illā de celo ⁊ mū. qꝛ nā mutaret̄ si de possi fieret sempiternū. vel due nāe opposite sil' eēnt in eodē: qd̄ expositū est di. 8. p̄mi. q. vltima. Alr̄ pbat̄ sed ex dato: qꝛ deus q̄cq̄d imediate agit necīo agit ꝺm pħm: ex h̄ ꝓcedit in p̄n°. 8. phys. ⁊ hec scd̄a pbō ꝯcludit aliā necītatē: qꝛ ieuitabilitatis q̄ꝫ p̄ma q̄ ꝯcludit aliquā necessitatē itrinsecā. 2° mō mot' celi est necīus non p̄ mō. ii.
Cō.41. met. vtroqꝫ mō deducēdo necessitatē ex actu vel possibili dato a platone. positio alterius possibilis in esse manifestat positionē eē incōueniētē: qꝛ includētē ꝯdictionē. qꝛ sicut nūc est ꝯdictio act' ad necessitatē: ita p̄us fuit possibilis ad eādē: lꝫ minus manifesta.

Alii textus sic habent.

¶ Uel sic pbari pōt necessitas alterius oppositi. s. deficē vel corrūpi: qꝛ oipotentie passiue corridet in ente aliquod actuū que si nō est voluntas nostra quandoqꝫ necessario reducet̄ ad actū. Silr̄ oē corruptibile de necessitate corrūpet̄ ⁊ tunc poni deberet reliquū ineē. s. ꝙ ꝑpetuo ꝯseruet̄ ⁊ erit ꝯdictio māifesta ⁊ tn̄ p̄us fuit ꝑꝑ necessitatē vnius oppositi. hoc autē 2ᵐ minus videt̄ littere ꝯsonare.

Qō. XIIII.

Advertte ꝙ diuersificāt̄ originalia i sequētib' ⁊ ꝓcedentib' huius di. ⁊ sequentis.

Utrum corpa btōꝝ erunt agilia: Uidet̄ ꝙ nō: qꝛ nihil erit ibi frustra. sꝫ agilitas poneret̄ ibi frustra qꝛ nō poneret̄ nisi ꝑꝑ motū localē q̄ non erit ibi: tū qꝛ ois motus vt sic est act' entis impfecti. qꝛ entis in potētia. sed btī nō erunt impfecti. g̃ ⁊c. tū qꝛ p̄mus mot' nō erit q̄ est cā alioꝝ motuū: tū qꝛ tp̄s nō erit. ois aūt motus est in tp̄e. ¶ P̄. si hērent corpa resurgētiū agilitatē nō idigerēt alio motore ad iudiciū vel adiutore ad mouēdū. sed hoc nō ē veꝝ. qꝛ ꝺm Aplm̄. R apient̄ ab angelis in nubib' obuiā xp̄o ⁊c. ¶ P̄. btī ꝺm merita sua erūt in determinata approximatione ad xp̄m. Sꝫ illi q̄ erūt ꝓpinquiores nollēt moueri ad locū remotiorē: qꝛ amitterēt eoꝝ p̄miū in pte ad xp̄s. nec ecōuerso. qꝛ eoꝝ meritis nō cōgruit.
T.c.62. ¶ P̄. 2. de ce. Quāto aliqua sunt pfectiora tanto paucioib' opationibus attingūt pfectionē suā. Sꝫ tūc erūt btī: ⁊ corpa eoꝝ pfectissima. g̃ nō indigēt motu locali vt sic opent̄ diuersimode ad suā pfectā btitudinē ꝯsequēdā. ¶ Cōtra li. Sap. 3. dr̄ ꝙ t. iꝗ scintille in arūdineto discurrēt. Et Esaie. 40. Qui sperāt in dominio mutabūt fortitudinē: assumēt pēnas ⁊ vt aqle volabūt ⁊ nō deficient: current ⁊ nō laborabunt.

Respōdeo. Dic sunt breuiter q̄tuor vl quinqꝫ vidēda ꝑ ordinē. p̄ᵐ. est ꝙ in homine ⁊ in quolibet composito sensitiuo ē A duplex motus. vnus ꝺm exigentiā elemēti predominantis ꝺm quantitatē sicut motus deorsum propter predominātiā terre in corpore humano ꝺm quātitatē: alius est motus nō rōne talis elementi predominantis. sed ratione qua aiatum est: ⁊ est motus progressiuus. ¶ Differunt aūt isti mot' ꝺm tria. vno mō ex parte principioꝝ. qꝛ principiū vnius mot' est mixtū ꝑ nām elemēti p̄dn̄antis: ⁊ iō post mortē q̄n maxime illud elemētū p̄dn̄at̄ redit̄ corp' grauius. p̄nᵐ aūt alterius mot' est l aia. ¶ 2° differūt qꝛ mot' q̄ cōseq̄t̄ aiatum rōne corpis nō sequit̄ cognitionē sed appetitū naturalē illius corpis. ⁊ iō est ad vnum. sicut appetit' naturalis ad vnū determiat̄. Alius autem mot' qui est rōne aie sequit̄ apphensionē que nō est semꝑ respectu vnius loci ⁊ situs. sed nūc respectu vni' nūc respectu alteri': ideo appetitus aialis sequēs cognitionem non est respectu vnius situs ꝓpter quod ille motus non est semꝑ ꝺm eūdē sitū: nec semꝑ ad eūdē locū. ¶ 3° differūt: qꝛ aialia in illo motu cuius aia est p̄ncipiū p̄nt se sistere per intrinsecū. brutū enī q̄uis non moueat̄ libere: pōt tn̄ cum alio occurrēte apprehēso se sistere. sed in alio motu nō pōt se sistere. sicut nec elementū p̄dn̄ans in ipso pōt se sistere in motu suo. ¶ 2° videnda est rō nois agilitatis: ⁊ dico ꝙ rō B eius in cōmuni est ꝙ agilitas est habilitas in aliquo ad ꝓmpte mouēdū se eo motu cuius p̄ncipium est aia. Corpus enim agile mouet se ꝺm locū non motu naturali cuius p̄ncipiū est elemētū p̄dn̄ans. sed aia q̄ tū motuū dr̄ia pꝫ ex articulo p̄cedēte: ⁊ qꝛ agilitas nō potest esse in aliquo toto ad faciliter mouendum se nisi concurrente v̄tute motiua ⁊ mobili. ⁊ ideo ad rōnē agilitatis in spāli requirit̄ pfectio v̄tutis motiue in aia. Et cōgrua dispō nō repugnās isti motui ex parte corporis. Est ergo in spāli agilitas habilitas in aliquo toto ad prompte mouendū se ꝺm locū ex perfectiōe virtutis motiue aie ⁊ congrua dispōne corpis. ¶ 3° videndum est de illa virtute aie motiua de q̄ certum est ⁊ manifestū ꝙ est ad vnū modū mouendi corpus sed qd̄ habet aliū modū mouendi corpus non est ita manifestū. est enim virtus in aia ad mouēdū corpus organice per motum aliarum partiū organicarum. Sicut patet in motu ꝓgressiuo vbi vna pars mouet̄ mota alia ꝑ virtutē motiuā aie. sed ꝙ hꝫ aliū modū mouendi: aut ꝙ in aia sit virtus alia ad mouendū alio modo q̄ꝫ organice ipsum corpus nō ē ita manifestum nec in homine nec in aliis aialibus in q̄bus ma- C nifestum est ꝙ in aia est virtus ad mouendū organice corpus vt mota vna pte q̄escat alia. ꝺm ꝙ determinat̄ a pħo in libro de motu aialiū. sed ꝙ in aia hōis sit v̄tus motiua alio modo mouēdi nō ē manifestū. sed tn̄ inq̄rit̄ ⁊ cōuincit̄ per rōnē. s. ex ꝯditione anime p̄ qꝛ videt̄ inconueniens ꝙ aia in aliquo loco existēs non posset se mouere de illo. qꝛ sic quantum ad hoc eēt imperfectior q̄ꝫ corp': qd̄ pōt moueri de loco: q̄uis nō libere nec ꝓgressiue: ⁊ p̄cipue scd̄o est incōueniens hoc ꝓpter hāc rōnē: illud agens pōt in aliquē terminū qd̄ pōt hēre in virtute sua actiua terminum illum. Sed terminus motus localis non est nisi vbi: ⁊ ille terminus est imperfectior termino cuiuscunqꝫ alterius motus: ⁊ ideo nullum est corpus ita imperfectū qd̄ non hꝫ in virtute istū terminū: ⁊ silr̄ ad moue- D

dum aliud ad istum terminū. qr lapis trahit secū ad locū suū aliud si sibi cōiungat. cū ergo aīa sic susceptiua istius termini: qr est in loco diffinitiue. & p ɔñs sibi cōpetit vbi diffinitiue op3 φ hēat in virtute sua actiua istu3 terminū. ergo aīa sepata pōt se & aliud corpus mouere de loco ad locū: non tñ organice qr aīa non h3 organa de se. ergo &c. ¶ Et cōfirmatur si repugnat aīe sepate mouere se & aliud corpus. aut hoc esset ex intellectualitate sua. aut ppter imperfectione3 suā. non primo mō: qr mouere se & aliud corpus cōuenit nāe intellectuali vt angelo. q̄ pōt mouere se & celū. nec scđo mō: qr cōuenit corpi qđ est ens imperfectum. Sȝ aīa hēt in virtute sua formā pfectiore3. s. intelligere & velle. Nō ḡ sibi repugnat rōne ipfectionis. ¶ P. corpa glorificata post resurrectionē mouebunt ab aīa & nō organice. sed totū corp⁹ simul mouebit. nō vna pte mota & alia quiescēte: qr volabūt & non deficiēt. hec aūt motio simul totius corpis nō ē p organa. ḡ in aīa ē virtus alia q̄ illa q̄ pōt mouere organice. ¶ Sed est ne vna & eadē virtus cū alia: si eēt eadē tūc posset dici φ aīa posset mō mouere corpus nō organice nisi esset īpedita. vr aūt φ sit alia virtus: qr videt φ virtus organica & non organica sit alia & alia virtus: vt p3 in intellu & sensu: & de appetitu intellectiuo & sensitiuo. ḡ silr ī pposito virtus organica & non organica est alia & alia virtus. ¶ Verūtñ nō vr mihi ponendū eē aliā virtutē a motiua organice: qr nunq̄ est ponēda pluralitas sine necessitate. sed nō est necesse ponere duplicē virtutē motiuā in aīa respectu corpis sui mouēdi. pōt. n. vterq3 motus saluari ponēdo eādē virtutē motiuā in aīa. ḡ &c. ¶ Assūptū declaro sic. ¶ Aliqua pfectio pōt ɔpetere aīe s3 se ſm quā est pncipiū alicuius effectus: nō tñ pōt ipsum exeq̄ in remotiori nisi exequat effectū illū in ppinquiori: sicut aīa nō pōt aīare ptē remotiorē a corde nec dare sibi vitā organice nisi det cordi vitam: quo mediante influat vitā in ceteras ptes magis distantes: sicut p3 p phm in li. de aīalibus. & hoc est qr cor est magis dispositū ad susceptionē vite q̄ alia ps: & similr ḡ l3 aliq̄ potētia in aīa sit ad cāndū motū in corpore tñ īpossibile est φ causet in pte remotiori minus disposita nisi cāet illū in pte ppinquiori magis disposita. & iđ p aliquo statu in quo ps ppinq̄ ē magis disposita q̄ remotior nō pōt aīa cāre motū in remotiori pte nisi pus in ppinquori cāet motū. si ṫ ista eadē virtus possit hēre ptē remotā ita dispositā sicut ppinquā: pōt p illo statu imediate cāre motū in quālibet partē: sed exequi motū in pte remotiori mediāte ppinquiori ē mouere organice: eque aūt imediate cāre nō organice. ḡ eadē vtus aīe q̄ mouet organice pōt mouere totū corp⁹ nō organice p statu illo in quo oēs ptes erunt eque disposite ad recipiēdū motum: & ſm h̄ est dicēdū φ est eadē virtus q̄ mō mouet corp⁹ organice & post resurrectionē mouebit nō organice. Inconueniēs. n. est φ hō careat nūc aliq̄ pfectione ſm totā suā spēm q̄ sibi nāliter cōgruit: & cū illa virt⁹ qua aīa post resurrectionē mouebit corp⁹ sit sibi nālis: qr nulla potētia aīe tūc dabit noua. sed ē φ nūc h3 illā potētiā: & φ illa vtus siue potētia nunc in vita mortali nō īpedit a suo effectu. sed tñ in mō cāndi effectū suū. Exēplū3. si ex falsa hypotesi ponat φ oēs ptes corporis essent eque disposite ad recipiēdū motū siue vitā: aīa eque daret esse vitale cuilibet pti: & hoc eque imediate: sed qr non sunt eque disposite non pōt cāre vitā in pte remotiori nisi prius causet in pte ppinquori: sic in pposito de mouere organice & nō organice. ¶ Sed tūc restat videre ad istātiā prius factā q̄ō posse sit φ eadē potentia motiua sit organica & nō organica: cū hoc non cōueniat alijs potentijs nec apphēsiue nec appetitiue. ¶ P. ſm visionē dictā potētia motiua in hoīe ſm se nō est organica: sed p accñs. vt qr ps vna mō magis disposita quā alia: ideo magis mouet & prius ptem ppinquiore3 quā remotiorē minus dispositā. ¶ Ad pmū video φ potētia opatiua nō pōt eadē ēe esse organica & nō organica: qr potētia operatiua & organica ē illa cuius opatio p se & primo recipit in toto cōposito ex organo & illa potētia: & operatio que sic p̄ recipit in toto ɔ̄dictio est φ recipiat in pte pmo: vt φ visio recipiat ī aīa sepata: & φ aīa sepata dicat vidēs. vñ qñ totu3 est imediatū susceptiuū alicuius forme nō vna ps mediāte alia: tūc impoſſe est φ illa forma recipiat in altera pte. nō aūt sic ē qñ totū recipit mediāte vna pte vt corpus recipit albedinē mediāte supficie: nūc aūt potētia opatiua recipit suā opationē. Si ergo posset eē non organica tūc reciperet opationē q̄ primo nata ē recipi in toto: qđ includit ɔ̄dictionē: & iđ eadē potētia opatiua non pōt eē organica & nō organica. Sed de potētia actiua siue factiua nō est incōueniēs φ eadē eē sit organica & non organica: qr illa potentia non cāt actū informātē se: sed effectū in alio. ideo nō sequit ɔ̄dictio. φ sit organica agēdo mediāte aliquo organo: & nō organica agendo imediate p ppriā virtutē sine aliquo organo. nūc aūt mouere non est opatio nec cātur in illo necessario in quo ē potētia motiua. & ideo ponit motiua alterius: & non est potentia opatiua s3 est potētia factiua q̄ cāt motū in alio. & talis potentia pōt esse cātiua motus in pluribus ptib⁹ imediate si oēs sint eque disposite ad receptionem motus: & tūc mouet nō organice. si aūt non sint oēs eque disposite: tunc pōt mouere vnam partem corporis mediāte alia. & sic mouet organice: & sic aīa separata pōt mouere corpus suū imediate vtpote cadauer: qr non excedit virtutē suā motiuā. & silr qñ ē in corpe pōt mouere organice. ideo ex pte sui h3 virtutē mouēdi organice & non organice. ¶ Patet ḡ q̄re est impossibile de potētia apphēsiua & appetitiua: φ eadē potētia sit organica & nō organica qr sunt potētie operatiue: nō aūt est impoſſe de potētia motiua que nō est opatiua sed factiua. ¶ Ad 2ᵐ dicēdu3 φ actio non pōt esse eque pmo totius & ptis: & ideo cū aīa pōt mouere p se & pmo totū corpus & ptem eius: vt qñ pficiet corpus post resurrectionē necesse est dicere φ totū cōpositū ex organo & potētia motiua aīe non pmo mouet sed p se non pmo ipsa aūt aīa pmo. sicut ignis dicit calefacere p calorē per se: tñ calor pmo calefacit: qr calefaceret si esset sepatus: sic totu3 cōpositū ex aīa & organo dr mouere & p se & denoiat ab actione que pmo cōuenit aīe que moueret eque pmo oēs ptes si essent eque disposite ad motū. & silr cū non sit maior rō quare in vna pte cordis moueat aliā partē q̄ in alia pte: cū totū cor sit vniforme ſm ptes: vr φ aīa primo moueat nō organice aliquā ptē & ɔcedo φ accidit aīe φ p vnā partē q̄escentē moueat aliā. & ideo dico φ pmo & p se nō est organica. pōt tñ denoīari quecūq3 pars alia cōposita a motu & dici pncipium motus denoīatiue: vt cor ex aīa & pte illa cordis dicit p se mouere aliam partem.

¶ Alij tertius sic habent.

¶ Sed si hoc non placet pōt dici φ tunc qñ aīa erit separata veniet vna noua potētia aīe & dabit sibi aliq̄ noua virtus quā prius non habuit: & sic videt φ se

Parũ cura/bis de hac lr̃a. parata nõ hẽbit talẽ nãꝫ qualẽ hꝫ mõ in corpore. vel ꝫ põt aliter dici ꝙ illa potentia est remota in nobis: ſꝫ deficit ita ꝙ sunt due virtutes motiue in nobis. vna organica ꝑ quã mõ operatᷣ siue mouetᷣ organice. Et alia non organica que quiescit mõ. ⁊ vna nõ est nisi in forma corporis siue in ꝑte cõpositi. ⁊ alia in toto cõposito sicut in susceptiuo ꝑmo. Alia virtus motiua deficit sicut ꝑs cordis descẽs ⁊ pellens alias ad motũ: cũ tñ hoc sit mixꝫ: qꝛ partes corporis homogenee sunt: ⁊ sic non põt esse in eo partiũ diuersitas: vt vna sit mouens ⁊ alia mota. ergo ⁊c̃.

Ric.pñ.dis. 4.ar.q.7. ¶ Quarto est vidẽdũ de illa dispõne ex ꝑte corꝑis q̃ reqritᷣ ad agilitatẽ. ⁊ est hic vna opinio q̃ ponit ꝙ illa dispõ ex ꝑte corporis ẽ aliq̃ q̃litas ꝑ quã corp⁹ redditur habile vt moueatᷣ ab aia ſꝫ eius virtutẽ motiuã. ⁊ ꝑ illã q̃litatẽ vt dicũt auferunᷣ illa q̃ mõ ipediũt ne corp⁹ facilr̃ moueatᷣ ab aia sine labore. vñ auferẽ grauitas q̃ ipedit. ⁊ ꝓbatᷣ per Aug.ᵐ xi. de ciui. dei. c. 10. vbi dicit ꝙ tũc põd⁹ graue corporis auferetᷣ. ¶ Istã opi. nõ itelligo. qꝛ ꝙ maneat corp⁹ hoĩs ⁊ dñetᷣ in eo terra: ⁊ tñ nõ maneat grauitas est oĩno incõueniẽs. sicut dicere ꝙ fiat sol vel aliud corp⁹ celeste ⁊ dñetᷣ in ipso terra: ⁊ ꝙ nõ maneat grauitas manẽte terra eẽt idẽ dicere sicut ꝙ remaneret lapis ⁊ non eẽt durus. Nõ video ẽ ꝙ per illã q̃litatẽ tollatᷣ grauitas. Aia. n. humana nõ ꝑficit corp⁹ quocũqꝫ mõ dispositũ. Si. n. eẽt corp⁹ hoĩs ita densum sicut aurũ nõ eẽt ꝑfectibile ab aia. Ita si nõ hẽret grauitatem ⁊ alias q̃litates nãles suas nõ eẽt perfectibile ab aia. ¶ P̃. corp⁹ hoĩs nõ est capax leuitatis: qꝛ qñ aliq̃d determiat sibi vnũ
B oppositoꝝ alteꝝ oppositoꝝ nõ pt̃ sibi ineẽ: nec per se nec per accñs. ẽ si corpus humanũ ẽ receptiuũ q̃litatis q̃ repugnat grauitati nõ eẽt determinatũ nãliter ad grauitatẽ. qđ apparet falsum. ẽ per talẽ formã nõ erit corpus hoĩs agile. ¶ P̃. illa q̃litas si ponatᷣ non erit q̃litas aliqua celestis ẽ vel ẽ q̃litas mixti vel elemẽtaris. sed nulla talis q̃litas põt dare agilitatẽ corpori: vt moueatᷣ ad oẽm differẽtiã positiõis ⁊ ad omnẽ locũ. qđ tñ hñi beati pñt facere. ¶ P̃ si aliq̃ q̃litas ꝑõatᷣ poneretᷣ ꝓpter agilitatẽ ad motũ respectu vbi. ẽ determinat ad vbi. Sed oĩs forma determinãs ad vbi determinat ad determinatũ vbi vt ad vbi ad qđ determiat elemẽtũ ꝑdñans in mixto. ẽ illa qualitas sic determinãs ad vbi magis addet fatigationẽ quã agilitatem ad motũ. vñ non video quõ vna qualitas possit dare agilitatem ad oẽ vbi sursum ⁊ deorsum. ẽ cũ qualitas nobilior que est charitas inclinans ad actionẽ inclinet ad determinatã actionem siue operationem: ⁊ nãliter oĩs forma que inclinat ad motũ inclinat ad determinatũ motũ. ⁊ ideo non videtᷣ ꝙ per talẽ qualitatem hꝫ corpus beati agilitatẽ ad motum: qꝛ non est determinatũ ad aliqđ vbi.

Respõdeo ergo quãtũ ad istũ articulũ: ⁊ dico ꝙ ꝓportionata agilitas q̃ reqritᷣ ad motũ hñi põt eẽ sine
D supnãli quocũqꝫ addito corpori vel aie. Nõ. n. opꝫ ex parte aie n̄ si ꝙ virtus motiua fiat ꝑfectior: ⁊ ꝙ resistẽtia accñtalis ex ꝑte corporis tollatᷣ: ⁊ vtrũqꝫ põt fieri sine supnãli addito: qꝛ ꝙ mõ in aia virtus nõ ẽ sufficiẽs ad motũ ħ est: vel qꝛ est ipedita a corꝑe: vel qꝛ in se est diminuta: ⁊ cuꝫ est sepata aut vnita corpori glorioso intẽditᷣ sicut virtus beati visiua intẽditᷣ respectu corꝑe glorioso: qꝛ vt vr̃: tũc poterit sine difficultate visibile qđcũqꝫ videre ispiciẽdo. põt ẽ potẽtia motiua in aia intẽdi ad gradũ ꝑfectũ qđ sufficiat ad mouẽdũ corpus illud sine fatigatiõe: nec tñ erit noua potẽtia: sicut nec virtus visiua intẽsa in beato ⁊ nõ beato est alia potẽtia visiua. Ex parte aũt passi. s. corꝑis mobilis amouebitᷣ duplex ipedimẽtũ. vnũ ex ꝑte organoꝝ virtutis motiue qđ est in iũcturis ⁊ neruis q̃ impedimẽto remoto fit trahibilitas ⁊ applicabilitas maior in eis ⁊ amotio isti⁹ ipedimenti maxie reqritᷣ ad agilitatẽ i motu ꝓgressiuo ad quẽ mouet po^a motiua organice. ¶ Aliud ipedimẽtũ ẽ in toto corpore qđ est repletũ humorib⁹ grossis ⁊ spiritibus: ⁊ caput fumositatib⁹ ⁊ multis talibus q̃ reddunt hoĩem pigrũ: ⁊ q̃ non ꝑtinẽt ad veritatẽ humane nãe: hic autẽ amouebuntᷣ ⁊ spũs boni ⁊ subtiles dabuntᷣ corꝑibus gloriosis ꝑ q̃ reddetᷣ corpus multũ agile ad motũ: sicut pꝫ ꝑ oppositũ de corꝑe mortuo qđ efficitᷣ graui⁹. nõ qꝛ plus de quãtitate aut mã apponatᷣ. sed qꝛ spũs vitales corrumpuntᷣ ⁊ humores grossi inducuntur.
¶ Quinto ex dictis pꝫ rñsio ad qõnẽ ꝙ beatus hñs suũ corpus gl'iosum hẽbit agilitatẽ ⁊ ꝓmptitudineꝫ I
ad mouẽdũ que agilitas nõ est ꝑ aliquã qualitatẽ supnãlem corpori supaddita defluẽtẽ ab aia: sed est ꝑ intẽsionẽ virtutis motiue ex ꝑte aie: ⁊ ꝓpter amotionẽ duplicis ipedimẽti ex ꝑte corporis: ⁊ collationeꝫ bonoꝝ spirituũ subtilium in corpore.

Ad illud quod obiicitᷣ đ Aug. ꝙ graue põd⁹ auferũtur. Dico ꝙ corꝑis põdus aggrauãs auferuntᷣ: corpus. n. qđ corrũpitᷣ aggrauat aiaꝫ. ⁊ iđ ħ pond⁹ aggra- Sap. 9.
uãs auferũtᷣ: nõ tñ oĩno grauitas corꝑis auferũtᷣ: req- K
ritᷣ. n. grauitas ad ħ ꝙ sit corp⁹ ꝑfectibile ab aia ⁊ nõ leuitas: vñ sicut phs dicit de celo: ꝙ si eẽt vna stella Li.2.c.c.3.
addita aut amota nõ moueretᷣ ab intelligentia. ita si ⁊ inde. ſꝫ ex
corpus fieret leue nõ eẽt ꝑfectibile ab aia: nec aia cõ- ꝑsit⁹. c.c. 71.
pararetᷣ ad ipm vt motrix: vñ videm⁹ ꝙ leuitas i aliqb⁹ ipedit motũ. ¶ Qñ ẽt arguitᷣ ꝙ si corp⁹ gl'iosuꝫ Que. Bon.
eẽt graue descẽderet in cẽtro ⁊ violẽter eẽt alibi vt sur- disti. pñti. q.
sum in celo. ¶ P̃. si eẽt graue tũc aia cõtinue moue- vltima.
do ipm fatigaretᷣ. ¶ Ad ꝑmũ dico ꝙ qñ sunt aliquę potẽtie ordinate naturalitas potẽtie superioris ẽ maior q̃ potẽtie iferioris: vt pꝫ de sensu tact⁹ q̃ nãliter ſm ꝓpriã inclinationẽ delectaretᷣ in sensibili vel tãgibili: ⁊ silr̃ gust⁹ q̃ tñ in beatis nõ hñt hmõi actus vt gustãdi ⁊ comedẽdi: nec tñ sunt ibi violẽter sine actibus suis: qꝛ sequuntᷣ iclinationẽ appetit⁹ supioris vt volũtatis: sic ẽt est cũ graue ascẽdit ne fiat vacuũ. ⁊ sicut ẽ in maiori mũdo ita in minori. vñ nãlius est corpori perfici ab aia: ⁊ ꝙ fiat cõueniẽs ꝑfectibile eius: ⁊ ꝙ moueatᷣ motu cõpetẽti aie: q̃ ꝙ moueatᷣ motu ꝓprio ad cẽtrũ. ⁊ iđ ſm iclinationẽ nãe supioris descẽret nãliter: sed ſm q̃d innãliter ¶ Qñ ẽt dr̃ ꝙ aia fatigaretᷣ: dico ꝙ nõ: qꝛ non vincitᷣ: nec est ꝯ̃ria actio a corpore q̃ esset cũ fatigatiõe. ¶ Et ex hoc sequitᷣ vnũ
correlariũ ꝙ sancti in pñia nõ hẽbũt situꝫ in celo nisi L
erectũ nõ aũt sessionis. nã iclinatio ꝑtiũ vr̃ repugnare agilitati. sed erectio siue statio videtᷣ esse situs cõueniens corpori inquãtũ est instrũ aie: qꝛ tũc magis aptũ est ⁊ ꝓmptũ ad oꝑationẽ. vñ ⁊ iacere magis vr̃ eẽ situs naturalis corpori humano q̃ sedere: qđ icludit curuitatẽ partiũ. ¶ Et cõfirmatᷣ per Aug.ᵐ in lib. de symbolo. vbi exponẽs illũ articulũ. Sedẽs ad dexterã pñis. vult ꝙ non dꝫ intelligi de sessione corꝑali.
Stephanus enim vidit iesum stantem. Act. 7.

Ad primã rõnẽ principalẽ dicẽdũ ꝙ aliq̃d est ita perfectuꝫ ꝙ ꝓpter
sui ꝑfectionẽ nõ recipit vlteriorẽ ꝑfectionẽ: sicut de⁹. M
⁊ aliqua sunt ita iperfecta ꝙ ꝓpter sui imꝑfectioneꝫ nõ pñt recipere perfectioneꝫ: sicut accñtia vltima vt

respectus. Alia sunt entia media q̄ cū pfectione sua sunt i potētia ad pfectionē aliā: ⁊ talia sunt oīa entia absoluta citra deū. Cōcedo ģ q illud qđ mouet ē in potētia ad vlteriorē perfectionē vt ad terminū motus: ⁊ quaten⁹ caret illo est iperfectū. ⁊ sic corp⁹ gloriosum cū nō sit eius īfinitū aliquā iperfectionē hʒ ⁊ mouet ad terminū: ⁊ p quē terminū acqrit sibi aliq̄ pfectio quaten⁹ per motū ɔiūgit ad aliqđ corp⁹ circa q opat: nūc circa vnū: nūc circa aliud: laudādo btitudinē ⁊ sapiam in deo. vñ ɔcedo q ille motus sit alicui⁹ qđ ē ſm qd iperfectū. ¶ Ad aliā pbationē dicendū q cessatio motus celi nō est cā cessationis in oībus aliis motib⁹. sed dr̄ eē pmus ſm aliquā pemināētiā: ⁊ nō ſm eēntialē dependētiā ad ipʒ. ¶ Ad aliud
N dicēdū q nō erit tūc tps: qr nō erit aliqs vnus motus pm⁹ vniformis: nec beati tūc vniformiter mouebūtur: sʒ velociter ⁊ agiliter ſm merita sua. ¶ Ad aliud dicēdū q in instāti resurrectiōis sicut fiēt corpa gloriosa ⁊ hēbūt dotē agilitatis: sic p dotē illā rapient obuiā xpo. Et si portabunt ab angelis vel rapient i nubib⁹ nō sequet aliq̄ iperfectio vel violentia in corpibus. H.n. fiet ad reuerētiā nō ad supplēdā indigētiā vel iperfectionē virtutis motiue in eis. ¶ Ad aliud dicēdū q lʒ beati erūt in determiata approximatione ad christū: tñ nō minuet eoꝝ btitudo accītalis cū aliquātulū recedūt: qr recedūt ſm libitū suū: sic mō aliq̄ hñt ppinqtatē ad regē in camera vel extra in aula. ¶ Ad aliud dicēdū q beati nō hēbūt oēm pfectionē accītalē: ⁊ ideo per operationē suā poterūt eā acqrere ſm libertatem volūtatis sue. Qō. XV.

Utrū corpus gloriosum erit claꝝ: vr q nō. lucidū occultat illud qđ ē intra se. sed corpora gloriosa nō sic. qr ſʒ Grego.
28. 18. moral. super illud Job. Non equabit ei aurū ⁊c. dicit q patebit oculis corporalib⁹ beatoꝝ armonia īterioꝝ. ¶ Et cōfirmat rōne. Isa armonia corporis est delectabilis. nā pulchritudo nāe incipit ab intra. ecōuerso pulchritudo artis est tñ extra. sed beati pñt pcipere quodlibet sensibile delectabile. ģ ⁊c. ¶ P̄. lux ⁊ color reqrunt determinatā dispōnem ɔriā in subiecto. sed corpora gliosa erūt colorata. per Aug^m. 22. de ci. dei. c. 19. Pulchritudo corporis est partiū cōgruētia cū quadā coloris suauitate. sed pulchritudo ɔuenit corporib⁹ gloriosis. ģ ⁊c. ¶ P̄. si ibi esset claritas. ģ imutaret visum oculi nō gloriosi. sed visibile ab aliquo oculo si opponit sibi necessario vr. ģ claritas corporis gliosi necessario videt apparet eē falsum: sicut pʒ de xpo qñ apparuit discipulis eūtib⁹ in emaus: cū tñ corp⁹ xpi eēt gliosum. igit ⁊c. ¶ Cōtra. Sapie. 3. dicit. Fulgebunt iusti sicut sol ⁊c.

A Respōdeo ⁊ dico q corpora btā erunt clara. Claritas. n. est quedā refulgentia ⁊ addit super lucē ⁊ colorē manifestationē sui. qūo dr̄ clara lux vel clara veritas vel clara intellectio. i. manifesta p quāto dicit perfectā māifestationem sui. si ģ loquamur de claritate coloris sui corporis. dico q corpora beatoꝝ erunt clara: qr hēbunt perfectā manifestationē sui corporis. habebunt enim colorem perfecte manifestatiuum sui. qr q̄libet hēbit colorem pulchrū ſm gradū cōplexionis sue: qr non oēs hēbant eundem colorem. nec ſm eūdem gradū qui hñt similem colorem: qr cōmensurationes colorū sequunt cōmixtionem ppriaꝝ qualitatum. ⁊ ideo ſm diuersas cōplexiones habebunt diuersos colores. vñ ⁊ modo magis delectat vnus in vno colore q̄ in alio: qr conueniens est cōplexioni sue: ⁊ sic oēs erunt eque clari cē hñtes sibi siles cōplexionem. sed ſm merita sua. vñ ſm Aplūm. Alia est claritas solis
j. Cor. 15. ⁊c. ⁊ illa claritas vr sufficere: qr magis delectat sensus visus hoīs in pulchro colore corporis humani q̄ in corpore luminoso. vñ plus delectat naturalr in videndo faciem humanā bñ coloratā q̄ solem. Ille ģ modus claritatis ē mihi planus q erit in beatis: qr in eis erit color ſm vltimā perfectionē cōuenientē cōplexionibus suis. Si aūt corpus beati sit capax lu-
B cis: ⁊ non tñ coloris: placet mihi q ponat ibi: tales aūt colorem. s. vltra perfectionē cōplexionis sue cum refulgentia talem esse dotem claritatis voco.

Ad primū ſm auctātē Grego. vr q illa corpora erunt puia ⁊ perspicua sicut vitrū coloratū. ⁊ cū hoc lucida. qđ videt mirabile. nā ſʒ Auic. 6. naturaliū. lumē lux ⁊ color hñt diuersa receptiua: ⁊ minus aliqđ pōt esse receptiuum luminis ⁊ lucis q̄ lucis ⁊ coloris: qr susceptiuum lucis est opacū ⁊ densum: susceptiuū aūt luminis est p
2. ce. cō. 42. ⁊ alibi. uium. vñ densior pars orbis est lucida vt stella: nec pōt per eam videri qđ post eam est: imo eclipsat illđ vel aliā stellā: alie aūt partes orbis sunt luminose ⁊
C perspicue. ⁊ iō si corpora beatoꝝ sint lucida: non vr q sint puuia nec per illa possit videri aliqđ corpus. susceptiuū aūt coloris est densum: qr color non ē nisi in perspicuo termiato. iō magis vr possibile q corpus beati sit lucidū ⁊ coloratū q̄ q sit lucidū ⁊ luminosum: ⁊ tunc pōt dici q color ⁊ lux ſm se non repugnant nec ex parte suscipientis: sed ex parte agentis. ⁊ iō simul ab agente creato non pñt induci: sed partes pspicue nō sunt receptiue lucis: sʒ tñ luminis. ⁊ ideo colorata ⁊ q̄ hñt lucē nō pñt esse perspicua vel si sint perspicua ⁊ cū h hñt lucē: nō sunt nisi sicut noctiluca. ¶ Qūo ģ saluabit auctās Grego. nō video q corpus gliosum possit dici puiū nisi ppter poros nō ppter aliquā perspicuitatē. ita q caro solida beati stat tanquā christallus. tñ i corpore eius erūt pori ⁊ minores q̄ mō sint. ⁊ tūc oculus hñs per suā limpiditatē poterit videre p illos poros sicut si eēt trāsparēs: sicut dr̄ qđ linx pōt videre per parietē. si aūt nō sic videat: tūc saltē videbit oculo mētis ea q̄ sunt itra in corpore glorio-
Ric. pñ. dis. ar. 4. q. 6. Que Bon. di. pñti. so. ¶ Ad aliud pʒ rñsio per dicta q corpora btōrum erūt colorata: ⁊ si lux in eis possit recipi placet mihi q dicant lucida. ⁊ tūc opʒ dicere qđ lux ⁊ color absolute non repugnāt nisi per cōparationē ad actionē agentis cāti. ¶ Ad aliud dr̄ q claritas corporis xpi non potuit videri ab oculo non glificato ppter infirmitatem visus ⁊ excellentiā claritatis eius. sed hoc nihil ē: qr oculus debilis vtutis pōt percipere qđcūq₃ visibile: lʒ nō cōpphēdat illud: sicut pōt videre solem lʒ non videat sicut aqla actu permanēte pōt tñ percipere oculo carnis: lʒ reuerberetur.

¶ Alij textus sic habent.

¶ Si dicas natura nō pōt in hāc imutationē itētionalē sine reali: ⁊ ita si oculus discipuloꝝ vidisset claritatē illā itentionalr imutatus: vr q fuisset realr immutatus. ⁊ ita corrupt⁹. Dico q in reali imutatione nō pōt sine actu permanente. tñ raptim illa claritas pōt imutare visum itentionalr. vñ discipuli in transfiguratione xpi nō potuerūt ferre claritatem corporis gloriosi. s. actu permanēte. Sʒ ppter hoc nō sequit qn aliā perceptionē vel imutationē corporalē hūerint saltē intētionalē. Sed si diu staret imutatio itētionalis hēret cū intentionali realem ⁊ corrūperet.

¶ Alij dicūt q btūs pōt occultare claritatem corporis

Th. dis. 44 4. ar. 2. q. 4. pn. in sol. 3. argu. & Ric. vbi supra. Vide Varr. in B. 4. q. se.

sui ex imperio volūtatis aīe a qua redūdat & fluit in corp⁹ illa claritas. ¶ Sȝ nō video ꝙ aliq̄ actio nālis subsit volūtati create. nulla. n. volūtas creata pōt im/pedire actionē ignis ne agat in aquā sibi approxima tā. pōt tñ hoc amouere ab inuicē. sȝ hoc ē īpedire p actū volūtatis. ¶ Et ideo videt̄ mihi sine assertione ꝙ nulla qualitas actiua que est ꝑcise corporis subsit ipsi aīe siue eius impio. Et iō q̄cunq̄ beatus qui hȝ claritatē qñ est approximatus passo ꝓportionato sibi simplr̄ vt oculo glorificato vel passo aliqualr̄ ꝓportio nato vt oculo nō glorificato: necesse est quātū est ex pte sui ꝙ īmutet. ¶ Quid ḡ dicemus? nunq̄d clari/tas xp̄i post resurrectionē nō īmutauit oculos disci/puloꝝ? Dico ꝙ hoc fuit ꝑ potētiā diuinā: q̄ deus est pmū agēs coagēs cuilibet creature: & qñ ipse nō agit creatura desinit agere. poterit aūt fieri vt ad volunta tem cuiuslibet sancti deus nō coagat illi claritati: qñ vult beatus ꝙ sua claritas non videat̄: & sic pōt dici beatus occultare claritatē suā: non ꝙ hoc fiat imme diate a voluntate sua: sed ad imperiū voluntatis sue deus occultat non coagēdo claritati. ¶ Sȝ quō tūc xp̄s ōndit se in forma peregrini: nūq̄d in alio colore quē ipse habuit. ¶ Rñdeo ꝙ deus pōt cāre visionē in oculo nō beato p qualitatē q̄ nō est illius obiecti. & sic potuit cāre visionē in oculis discipuloꝝ de pere grino: ipso existe in claritate & colore ꝓprio nō hñte ī se illā formā aut colorem: nec tñ decipiebat: q̄ dece ptio non ē nisi in via n̄ roꝝ: nec tñ ēt fuit illusio. q̄ cer ti erant ꝙ ipe fuerit talis in ꝑsona. ostēdit ḡ se eis vt crederent ꝙ talis erat in ꝑsona. & melius hoc fuit q̄ʒ si vidissent eum in claritate christi: solū enim eis in tendebat ōndere ꝑsonā suā. Qō. XVI.

Queritur Utrū corp⁹ beati ꝑ dotē subtilitatis pos sit simul eē cū alio corpe? Uī ꝙ nō. pmo ꝙ nō est ibi subtilitas: q̄ corp⁹ subtile ē qd hȝ pauciores ptes māe sub eadē vel maiori quātitate. Sed corpus gloriosum hȝ equalē māni sub eq̄li quātitate sicut pus. ḡ &c. Et ꝙ nō pos/sit eē cū alio ī eodē loco ꝑ dotē subtilitatis: arguit̄ sic.

Vide Varr. i. 4. q. pñti.

Per dotē nō pōt vnū corpus eē in duob⁹ locis. ḡ nec duo in vno. aūs est manifestū. ɔ̄ntia ēt pȝ. ¶ P̄. que vni & eidē sunt eadē inter se sunt eadē. sed si vnū cor pus erit cū alio corpe in eodē loco: erūt ambo eidē eadē. ḡ tūc non erūt duo. minor ꝓbat̄. dimēsiones il lius corpis nō pñt ēsse diuerse a dimēsionibus loci. pȝ. 4. phys. imo sunt eedē simplr̄. & dimēsiones alte rius corpis erūt eedem eodē mō dimēsionib⁹ loci. ḡ inter se sunt idē. ¶ P̄. q̄ magis ɔueniunt magis videt̄ posse esse simul. Sed duo corpa gloriosa magis ɔue niunt q̄ʒ gloriosum cū nō glorioso: & tñ nō ponit̄ qd simul sunt ꝑ dotem subtilitatis. ḡ nec ista. ¶ Cōtra. Dam. li. 4. c. vltimo. & fundat̄ sup illō Joā. qd ianuis clausis itrauit iesus. ḡ duo corpa fuerūt simul. Et sic ēt in ptu virginis. & in exitu xp̄i de tumulo. ¶ P̄. ce/lū est corpus indiuisibile. sed beatorū corpa trāseunt ꝑ ipȝ & post resurrectionē poterūt moueri ad omnē sitū iferius & superius. neq̄ hic opȝ ꝓpter hoc pone/re semꝑ miraculum. ergo &c.

i. phy. t. c. 17. i. prioꝝ. c. 7. thopico. & i. elen. c. 4. meta. idem habetur. T. c. 17. & in de. spāt. t. c. 76. & circa.

20.

Opi. phoꝝ. Cap. i.

Dicunt quidā ꝙ per nullā virtutē nec creatā nec icrea tā pñt duo corpa eē. simul qd ꝓbāt ꝑ Boetium. i. de tri. q̄ dicit. Differentiā in nūero accñtiū varietas fa/cit & sequit̄. Tñ locus est semꝑ diuersus: qñ vnum duobus nullo mō fingere possum⁹. Ex hoc arguit̄ sic. Si varietas loci differētiā in numero facit: ɔ̄dictio est ꝙ duo corpora sint in vno loco. ¶ P̄. dimensio ē formalis ratio repugnādi duo corpora esse simul q̄ sm phm̄. 4. phys. Dimensiones solum faciunt dista re per se non per passionem. nec ꝑ aliquid aliud. tūc sic. si forma vel ratio repugnandi duo corpora esse si/mul est dimensio distincta: tunc manente dimensio ne que est ratio formalis huius repugnantie impos/sibile est duo corpora esse simul. ¶ Et confirmatur. Sic se vident̄ habere due dimensiones ad essendū in loco: sicut duo accidentia ɔ̄ria ad subiectum: sed duo accidentia ɔ̄ria non possunt esse simul in eodē subiecto. ergo nec duo corpora habētia distinctas di mensiones possunt esse in eodem loco. ¶ P̄. quod/cunq̄ inducit vnum ɔ̄riorum expellit reliquum. er go qui mouet vnū corpus ad locū expellit reliquū. Sed hoc non fieret si possent eē simul in eodē loco. ergo &c. ¶ Qr autem duo accidentia ɔ̄ria non pos/sunt esse simul in eodem subiecto per nullam poten tiam patet per phm̄. 4. meta qui dicit: ꝙ eadem ra/tione ɔ̄dictoria sicut contraria essent in eodē. ¶ P̄. hoc ꝓbatur per rationem diuisiuam. in corpore nā/li non sunt nisi ista. s. materia & forma quantitates & qualitates. Sed formalis ratio repugnandi duo cor pora esse simul non est materia nec forma substātia/lis nec qualitates. q̄ corpus aliquod pōt rarefieri vl̄ condensari manente eadem mā & forma & qualitati bus mutata sola quantitate. Sed corpus condensa/tum & rarefactum occupat alium & alium locum. er go &c. ¶ P̄. duo indiuisibilia non pñt esse imediata: q̄ tunc non essent duo vt patet. 6. phys. ergo a simili potest argui. si duo corpora essent simul immediata non remanerent duo. eadē enī ratio que est de vno erit de alio. ¶ P̄. a puncto vno ad punctū vnum nō potest trahi nisi linea vna recta. Sed si duo corpora essent simul possent trahi due recte linee ab vno pū/cto corporis cōtinentis ad alium punctū eiusdē cor/poris cōtenti: q̄ in duobus corporibus. ḡ &c. ¶ Iste rōnes concluderent phi. sed quō saluabunt theolo gi ꝙ duo corpora pñt esse simul q̄ hoc hñt necessario ponere? ¶ Est vna fictio talis. ꝙ aīa beata hȝ ptātē plenam sui corporis: & ideo pōt corpus suum ad quā cunq̄ figuram & quantitatē reducere: & sic ꝑ corpo ra porosa pōt corpus tale trāsire & in eis esse. ¶ Sȝ isti si volunt dicere ꝙ non pōt esse simul cū corpore alio nisi subintrando poros. magis debent dicere ɔ̄ster ꝙ nō pōt esse cū alio: nisi q̄ aliud cedit sibi: sicut aer cedit sagitte. Sunt ergo ꝓ tāto corpora penetra bilia. q̄ virtus diuina diuidit quodcūq̄ corpus cū quo volūt esse: & tūc sm hoc opȝ ɔ̄ster dicere ꝙ quo tienscunq̄ mouerent̄ localiter totiēs diuidat̄ eis ce lum per potentiam diuinā. ¶ Contra. fide tenem⁹: ꝙ Christus natus est de maria virgine. & remāserūt integra claustra virginis: oportuit ergo corpus chri/sti esse simul cum partibus illius corporis. ergo tūc fuerunt duo corpora simul ¶ Preterea. christus re/surrexit clauso sepulchro: qd patet per mulieres ve/nientes ad sepulchrū & dicentes. Quis reuoluet no bis lapidem &c. ¶ P̄. christus intrauit ad discipulos suos ianuis clausis. ergo tunc corpus christi fuit cū alio corpore. ¶ P̄. corpora beatorum sunt simul cū celo empyreo. Nec valet illa fictio de paruitate. q̄ nullum corpus impassibile recipit passionē sibi dis/conuenientem. sed corpora gloriosa sunt impassibi/lia. ergo non recipiunt tales passiones: rarefactio au tē & cōdensatio sunt passiones disconuenientes cor pori īpassibili: q̄ causant̄ a passione &c. ¶ P̄. aīa be/

T. c. 76.

T. c. 9. sȝ ex psi⁹. t. c. 27. Quē. io. me. t. cō. 15. & alibi.

T. c. i. & ide.

Durandus i 4. dis. 44. & ockā i. 4. di. 44.

Marci. 16. Jo. 20.

mana reqrit corpus qd perficit esse organicū. Sed si
fieret corpus ita strictū sicut poneret ista fictio: iā nō
esset organicū. vnde si nō remaneret quātitas et figu
ra corporis humani: qr ē in alio corpore: nō esset in/
formatū ab anima: qr hec sunt necessaria dispositio
ad animationem. Philosophis enim bene non pos/
set efficaciter concludi oppositum. ad rationes tamē
eorum potest responderi: et hoc sufficit.

Ad primū argumētū de Boetio de ac
cidētibus: dico q nulla accn/
tia faciūt intrinsece indiuiduū. ergo multo minus lo
cus. corpus enī quātū est ex se posset esse si locus nō
esset. et tn̄ esset indiuiduū: sed nūc nō est corpus sine
loco. rō est: qr est cū alio corpore: et in alio in quo con
tinet. sicut ēt patet de vltima spera. vnde auctoritas
Boetii est sic intelligenda q facit diuersitatē in nu/
A. mero. i. ostendit nobis diuersitatē numeralem: qr fa
ciunt nobis inotescere: et quo ad hoc melius facit lo/
cus ad inotescentiā q̄ aliaqr cognitione naturali nō
possemus illa duo corpora cognoscere si ipsa essent
in vno loco. ¶ Ad secūdū dico q aliqua possunt esse
repugnātia dupl'r: vel formaliter: vel virtual'r. virtua
liter repugnat cā naturalis et oppositum sui effectus
verbi grā. si celū ꝺ hac mā pduceret vermē. et si agēs
fortius superueniret et induceret in eandē materiā
formā aliquā oppositā forme vermis: iste virtualiter
opponit celo vel soli. Formalis repugnātia est illoꝝ
B que fm se et suos effectus opponunt. vt album et ni/
grū. sed in proposito inter dimensionem et dimensio
nē non est repugnantia formalis. qr talis non est nisi
quo ad idē subiectū. non aūt sunt in eodē subiecto.
nec formaliter etiā: qr quāta non repugnāt formal'r.
si ergo sunt repugnātia hoc non est nisi respectu loci.
ex eo. s. q locus est spaciū capax corporis. sed vnum
corpus replet locū vnū quātū natus est repleri. ergo
aliud corpus quo ad hoc opponit sibi: qr non potest
habere effectū illum in illo loco. qr vt est probatum
est repletiuū eius quantū natus est repleri. patet er/
go q nō est oppositio vel repugnātia formalis: qr nō
in eodē subiecto. Nihil enim vnū informat ab eis.
est ergo tantū oppositio virtualis inquantū effectus
vnius cause qui est repletio loci eo mō quo quātitas
hz efficaciā vel efficientiā respectu effectus qui est
esse in loco repletiue opponit alteri cause naturali. g
non repugnat corpori esse cū alio corpore nisi qr est
repletiuum loci naturaliter quantū aptus natus est
impleri. sed qr iam repletum est non potest ibi esse:
qr non esset cū effectu suo qui naturaliter sequitur
esse corporis in loco. hoc autē non impedit quin per
potentiam diuinam possit ibi esse: qr deus potest fa/
cere causam naturalē sine suo effectu. sicut calorem
C potest facere sine calefactione: vt patet in illis tribus
Cap.3. pueris et daniele. ¶ Silr potest facere effectū sine ta
li causa qui naturaliter non sequitur nisi ex tali vel
tali causa: vt virginem parere sine concipere. parere
enim est effectus concipere. lz ergo sint repugnātes
dimēsiones quo ad hoc q duo corpora non possunt
esse simul in eodē loco quo ad talē virtutē naturalē.
tamen non est repugnātia quo ad virtutem que pōt
facere causam sine suo effectu naturali. et econuerso
effectū sine sua causa nāli. ¶ Ad argumētū ergo di/
cendum q dimensio bene est ratio repugnandi duo
corpora esse simul virtute naturali que non potest fa
cere causam sine suo effectu naturali non tamen di/
uina que hoc potest. nec ē hec repugnātia formalis.
talis enim est inter contraria. Ille autem dimensio/
nes non sunt cōtrarie nec sunt in eodē formaliter. et
ideo non sequit qd additur ibi in confirmatione: qr
si 3ria non possunt simul esse in eodē subiecto: q ēt
non possunt esse corpora duo in eodē loco. ¶ Ad ali
ud dico q verum est q non inuenit aliud qd sit cā il
lius repugnantie nisi dimensio. qualis aūt sit ista re/
pugnātia dictū est. ¶ Ad aliud q si duo puncta ma/
nentia duo non possunt esse simul nisi fiant vnū. g et
indiuisibilia. s. corpora ¶ Dicendū q consequentia
non valet: qr indiuisibilia nullā habēt magnitudinē:
et ideo fiunt vnū simul posita. diuisibile aūt lz sit cum
alio diuisibili: manet tamē magnū. et ideo nō valet.
Si indiuisibilia non possunt esse sic nisi fiant vnum.
ergo diuisibilia ¶ Alij dicūt aliter: qr possumus lo/ S.bo.di.pri
qui de quanto mathematico vel naturali. Si loqua/ ti.ar.2.q.1.
mur de mathematico dicunt q nec quantitas talis
nec terminus eius possunt esse distincta ab alio quā/
to mathematico et termino eius nisi situ: et ideo si nō
distinguunt situ: non distinguunt: et per consequens
efficiuntur vna quātitas. Si loquimur de quanto na
turali hoc non oportet: qr licet tales quantitates sint
in eodem loco nec distinguant situ distinguūtur tn̄
subiecto: que sunt distincta qualitatibus naturali/
bus. ¶ Hanc solutionē nō intelligo. Arguo sic. linea
mathematica non est aliud realiter a linea naturali.
licet mathematicus non tradat scientiā vt huius exi
stentis sed de linea fm se. Sic etiam naturalis non
tradit scientiam de hac rosa existente sed de rosa fz
se: nec etiam est necessarium ad considerationē ma
thematici q linea sit in materia sed solū facit q sit
de consideratione eius q possibilis sit in natura esse
prout tamen consistit realiter non est nisi illa que fa
cit rem naturalē. sic enim vere sunt in naturalibus: et
pro tanto dicit philosophus q abstrahētium non est 2. phy.t.c.18.
mendacium. non dicit diuidentium. Considerat. n. D
mathematicus qd est in substātia non considerando
subiectū. Sequitur ergo si linea naturalis potest di
stingui a naturali sine distincto situ: q similiter linea
mathematica a linea mathematica cum sint realiter
idem. Per hoc ad argumentū dico: q sicut sunt due
linee naturales: sic similiter sunt due mathematice
quo ad rē: non tamen quo ad considerationem ma
thematicam: mathematicus aūt considerat omnes
lineas: vt sunt partes alicuius figure: omnes autem
linee simul existētes sunt partes vnius figure. vtpu/
ta basis vnius trianguli vel tale quid. et sic est istud
verbum Cōmētatoris glosandū: q quecūq in ma 1 phy.cō. 22
thematicis sunt simul sunt vnum. qd est verum quo
ad constitutionē alicuius figure. tamen in se nō sunt
vnum: non tamen constituūt maius aliqd due linee
simul q̄ vna. ideo nō accipit nisi vt vna constituēdo
figurā: eodē mō de pūcto qui est cū alio pūcto q nō
sunt duo puncta pro tāto: qr nō cōstituunt aliqd ma 6. phy. 3 p o
ius. indiuisibile enim additū indiuisibili nō facit ma gesse.
ius: non tamē sequit q sunt vnū. et hoc sufficit philo
sopho quo ad intētionem suā in. 6. tantū enim vult T. c. 1. et 2. et
ibi probare q non sit ex eis cōtinuum. et hoc est ve/ inde.
rum. Similiter in pposito dico de istis duobus cor/
poribus q nō faciunt maius: vt sunt in loco vno: nō
tamen sequitur q sunt vnū. ¶ Ex hoc patet ad aliud
de lineis tractis inter duo puncta etc. quia ille ratio
nes non concludunt vt videtur. Et qr fm theologiā
oportet ponere duo corpora posse esse simul. ideo di
cunt aliqui q sic. ¶ Sed quidam dicunt hoc modo Ric. pri. dis.
q corpus subtile gloriosum virtute forme create ali arti. 4. q. 5.
cuius. s. subtilitatis potest esse cum alio corpore non op. 2.

Quẽ in Uarrone vbi. ẽ. hoc idem.

glorioso vel non subtili. hoc probat. cuiuscũq; dotis corporis gloriosi est aliqs effectus ꝓprius. Sz dotis subtilitatis non vr eẽ ali⁹ effect⁹ nisi penetrare aliud corpus ꝛ facere se simul cũ eo. sed hec est forma creata ꝛ dat corporibus gloriosis. g̃ pñt se facere cuz alio corpore non subtili penetrando ipsuz. ¶ P̃. ꝙ possit esse per virtutẽ creatã probat. Christus inquãtũ de⁹ posset facere ꝙ corpus gloriosuz posset esse cũ glorioso. nec tñ cõcedit ꝙ corpus gloriosuz posset se facere cũ glorioso. sed bñ cõcedit ꝙ posset se facere cũ non glorioso. ergo nõ est tñ per potentiã diuinã: sed per aliqd qḋ est in eo. hoc non vr esse nisi dos subtilitatis. g̃ ꝛc. ¶ P̃. si subtilitas non esset rõ corpori essendi cũ alio corpore: tũc corpus post resurrectionẽ eẽt in onus aie. aia aũt quãtũ est ex se potest esse cũ quocũq; corpore: ꝛ si corpus nõ posset esse silr iam esset sibi in onus. qr non posset cũ ipso qḋ posset sine ipo: qḋ est contra Aug⁹. 22. de ci. dei.

Cap. ii.

¶ P̃. sicut de⁹ pt facere illud corpus pro nũc cum alio corpore. ita pt ipsum conseruare per aliqḋ tẽpus ꝛ perpetuo. ergo ꝛ filii poterit sibi dare aliquã formã per quaz sit cũ illo alio corpore: ꝛ per quã perpetuo ꝯueniat sibi esse cũ alio pro libito voluntatis sue. ¶ P̃. magis vr de corporibus gloriosis ꝙ per subtilitatẽ suã possent se facere cũ alio corpore q̃ de aliis nõ gloriosis. sed aliqua corpora inueniunt que pñt se facere cũ alio corpe. vt ignis cũ ferro. ꝛ vinũ silr cũ pane. Ignis eniz in ferro opz ꝙ vere sit. qr ferrũ ignitũ habet propriã actionẽ ignis ꝛ ferri. vnde si est acutũ cõburit ꝛ scindit. Nec põt dici ꝙ sit ibi in aliena materia. qr due forme substãtiales specifice nõ pñt simul pficere mãm eãdez. Qꝫ etiã vinũ sit vbiq; cũ pane: patet. qr vera ẽ humiditas in pane. sed humiditas nõ põt separari a ꝓpo

T. c. iij.

subiecto. vt patet per phm. 2. de aia. De humido aq̃ ꝛ aeris. licet minus sit sensibile in aere. vnde semꝑ quãdo comprimunt digiti in aere vel in aqua hꝫ cũ intercipit aqua vel aer inter digitos: qḋ patet qr manet humiditas que non separat ab eis. ergo multo magis hoc pñt corpora gloriosa. ¶ Modus ponendi est iste. subtile est aptũ ad penetrare. vnde in ḋ ge

Li. 2. t. c. io.

neratione dicit ꝙ subtile est qḋ est repletiuũ partiũ. aliqd enim põt dici penetratiuũ tripl̃r. vel qr hꝫ figurã acutã aptã ad penetrãdũ. Alio mõ ꝓpter mãe paruitatem: vt sunt corpora rara. Tertio mõ per virtutẽ actiuam aliquam in eis ꝛ illo tertio modo est subtilitas in ꝓposito in corporibus gloriosis.

Petr⁹ de tarẽ. i pñti dis. pbleu⁹. 4. q. 3.

Alij dicũt ꝙ repugnãtia. quare duo corpora nõ pñt simul esse in eodẽ loco est propter grossitatẽ quã habẽt corpora nõ gloriosa. ꝛ ideo illis corporib⁹ cum dat qualitas opposita. s. dos subtilitatis tunc tollit illa grossities. ¶ Cõtra. Gloriosum corpus est sensibile corpus. sed fatuũ est dicere ꝙ locus in quo est corpus sensibile sit vacuus. Uacuũ eniz (vt patet. 4. phy⁹.) est locus ꝑuat⁹ corpore. ergo vbi est corpus gloriosuz ibi est corpus sensibile. ꝛ per ꝯñs est locus plenus: nec hoc tollit ab eo gloriã: nec gloria tollit ab eo quin repleat locum. sed corpus replens locũ expellit aliud corpus nãlr. ergo gloria nõ tollit quin expellat aliud corpus. ergo ꝛc. ¶ P̃. si dimensiones essent separate a corporib⁹ non essent simul cum alio corpore. vt probat phs. 4. phy. sed ille dimensiones non essent sensibiles ꝛ tñ expellerẽt aliud corpus. ergo multo magis facit corpus sensibile hoc. ꝛ hoc est contra modum ponendi secũdũ. qr quãtũcũq; tollatur grauitas nihilominus remanet corpus naturale sensibile. vt patet de celo

Th. dis. 44 q. ar. 2. q. 2. in sol. pn. 2⁹ q̃stiũcule.

T. c. 6. ꝛ 50. ꝛ 51. ꝛ iñ.

T. c. 76.

h ꝛ. 2. celi.

qḋ nec est graue nec leue vel etiã stella. ¶ P̃. ad diffinitionẽ dimẽsiue quãtitatis pertinet situs: qr quãtitas permanens per hoc distinguit a successiua: ꝙ hꝫ partes in toto ad vnũ terminũ cõmunez copulatas: sed diffinitio non potest separari a diffinito. ergo per dotem non potest separari situs a quãtitate. ergo ꝛc. ¶ P̃. ad hoc est auctoritas Boetii allegata. ¶ P̃. linea addita linee ſm ꝙ nata est facere extensionẽ facit maius. ergo corpus additũ corpori ſm omnẽ extensionẽ facit maius. sed hoc non videt per dotem tolli: dotem dico subtilitatis. ergo ꝛc. ¶ P̃. nihil impedit vnitatem situs nisi qḋ est ratio distincti situs: sed nihil põt esse ratio distincti situs nisi quãtitas distincta: sed hoc nõ tollit per dotẽ. ergo ꝛc. ¶ Dicunt ergo isti ꝙ ad hoc ꝙ duo corpora sint simul reqritur necessario ꝙ habeant distinctũ esse: ꝛ ꝙ illud esse distinctũ seruet vel conseruet eis qñ sunt in eodez loco. esse aũt illud dependet a causis suis ꝛ ꝑncipalius ab essentialibus causis ꝛ primis. sed a deo dependẽt oĩa sicut a causa prima. ita ꝙ a causa secunda est distinctio situs quã requirit diuersitas materie que est principium indiuiduationis. ꝛ qr deus potest cõseruare rem in esse cessantibus causis secundis. vt patet per primã propositionem de causis. ideo deus ꝛ solus deus põt tãtũ facere ꝙ esse corporis vnius maneat distinctum ab esse alterius corporis: q̃uis eius materia non sit distincta in situ a materia alteri⁹ corporis: ꝛ ponunt exẽplum de sacramento altaris: vbi deus separat accidens a subiecto. ¶ Cõtra. hec opinio prima facie non est probabilis quo ad hoc qḋ dicit ꝙ solus deus pot est facere distinctionẽ duorũ corporum existentiũ simul in eodem loco. qr vel manẽt principia essentialia illorum corporũ vt sunt in vno loco distincta: vel nõ. si sic. ergo solus deus non conseruat. qr cũ causis secundis manẽtibus ꝛ cõcurrentibus conseruat: cuius contrariũ dicitur in positione si non: sequitur ꝙ deus conseruat ꝛ non conseruat: conseruat ſm te illud esse distinctum eis. non cõseruat: qr non cõseruat nisi quod est. sed materia illius est istius ſm te: ꝛ forma illius est forma istius. ergo non sunt distincta. ergo nec conseruat vt distincta: ꝛ sic ponis cõtradictoria. ¶ Et si dicas ꝙ deus potest conseruare corpora illa distincta sine distinctione ꝑncipiorũ intrinsecorum illorum. Hoc non valet: quia deus nunq̃ conseruat nec potest conseruare rẽ sine suis principiis essentialibus: vt hominez sine anima ꝛ corpore humano. ergo nec distinctas res potest cõseruare sine distinctis principiis essentialibus. talia autem sunt materia ꝛ forma. ergo ꝛc. ¶ P̃. aut situs est formale ꝛ essentiale distinctiuum quãtitatis vel accidentale. si formale ꝛ essentiale. ergo deus de potentia absoluta non põt conseruare quantitatẽ distinctam ab alia sine situ alio. deus enim nunquã potest effectum cause formalis facere sine ipsa. vt hominez sine anima humana. ꝛ album sine albedine. quia est ꝯtradictio. si est accidentalis ratio distinctionis quãtitatis ipse situs. ergo ante illud habuit causam essentialem formalez propriã distinctionis. ꝛ tunc deus conseruat illa distincta ſm causas suas priores sine illo quod est accidentalis ratio: vel si est causalis: tũc conseruat causam sine effectu: ꝛ hoc est bene possibile. ¶ P̃. in causis eiusdem ordinis non est circulatio. sed distincta quãtitas est causa effectiua distinctiõis situs vt ipse accipit in vna ratione contra aliam opinionem. ergo econuerso situs non potest esse causa effectiua distinctionis quantitatis.

In pñtis. ꝛ 5. meta.

Th. vbi. s. ꝛ qli. i. q. 20.

E

Dĕr.q̄l.9.q. vlt. fol.j. ar.

Alius est intellc̄s ꝙ in ordīatis ſm pri⁹ ꝛ poſterius deus pōt ↄſeruare
prius ſine poſteriori: vt ſubiectū ſine accidente. nā tn̄
nō poteſt hoc ſemper: lȝ poſſet aliq̄n. vt qn̄ accidētia
ſunt neceſſaria reſpectu talis ſubiecti: vt ſuperficieȝ
non poteſt natura conſeruare ſine aliquo colore. de⁹
tn̄ poteſt ſine omni colore. q2 totum genus colorum
ſuperficiei ineſt ↄtingenter ſicut q̄libet indiuiduū.
vnde ſicut poteſt ab vno indiuiduo ſeparari. ſic a to
to genere coloris. ſic eſt in propoſito. quātitas eſt ra
tio ſitus ꝛ diſtincta diſtincti ſitus. licet ergo tota na/
tura non poſſet ſeparare a diſtiņcta quātitate diſtin/
ctum ſitum: tamen deus poteſt: ꝛ tunc hoc modo de
bent procedere: ꝙ lȝ diſtinctio ſitus ſit accidens cō/
ſequens neceſſario diſtinctā quātitatē. tamen deus
poteſt vnum ſeparare ab alio ꝛ conſeruare prius ſi/
ne poſteriori quantitatē. ſ. diſtinctam ſine diſtincto
ſitu. natura tamē hoc non poſſet. ℂ Et tūc reſpondē
dum eſt ad rationes prime opinionis: quando dicit̄
ꝙ quelibet dos habet actum aliquē. Dico ꝙ non eſt
verum: imo impaſſibilitas eſt dos: ꝛ non habet ali/
quem actum: q2 non poſſe pati non eſt niſi negatio
ipſius poſſe pati. ℂ Et ſi dicas ꝙ impoſſibilitas pro/
hibet ne agens contrarium poſſit cauſare actionem.
dico ꝙ ſi hoc eſt verum tamen hoc non eſt aliqua ac
tio ſed ſola reſiſtentia. Sicut nec celum prohibendo
elementa agere in ſe eſt per aliquam actionem eli/
citam a celo. ſic in propoſito impaſſibilitas non dicit
aliquam actionem ſeu actum ſecundum. ℂ Ad ſe/
cundū dico ꝙ deus de potētia abſoluta poſſet facere
corpus glorioſum cum glorioſo ſicut non glorioſo:
non tn̄ deus diſpoſuit ꝛ pro tanto dicit̄ ꝙ poteſt face
re glorioſum cuȝ non glorioſo: nō aūt cum glorioſo.
ℂ Ad tertium dicendū ꝙ propter hoc corpus nō eſt
dnus: non q2 non habet hoc propter qualitatem ali/
quam in ipſo per quā poſſet ſe virtute propria facere
cuȝ alio corpore: ſed q2 ita cito virtute diuina pōt fa
cere ſe cuȝ alio corpore ſicut ſi eſſet ſine corpore. poſ
ſet eſſe cum alio corpore virtute ſua. ℂ Ad aliud
quando dicit̄ ꝙ deus poteſt facere corpus cum alio
corpore ꝛ conſeruare ipſum ꝑ aliq̄d tempus cuȝ eo
ꝛ perpetuo: concedat̄. ꝛ quando dicis vltra: ſi poteſt
ipſum perpetuo cōſeruare: poteſt ſibi dare formam
per quā ſit cū alio corpore. ℂ Rn̄deo. ſi intelligas ꝑ
illam formam reſpectū quendam extrinſecū ad ali/
ud corpus qui reſpectus eſt ſimultas: concedo. ſi au
tē intelligas ꝙ det ſibi formam priorē que ſit cauſa
ſimultatis: nego. ℂ Ad aliud de igne ꝛ ferro. dico ꝙ
ferrum eſt corpus alterabile ab igne: non tamē fer/
rum ignitū eſt ignis tamen q2 corpus durum ꝛ diffi/
culter recipiens ex quo recipit fortiter alterationem
in illis qualitatibus. ꝛ per cōſequēs ſm eas fortiter
agit: non tamen ibi eſt ignis ſed qualitas ignis niſi
forte in poris ferri vbi eſt ignis: q2 corpus ſubtile ꝛ
penetratiuum eſt. ℂ Ex hoc enim aliquid dicit̄ pe/
netratiuum: non ꝙ penetret ſolida. ſed partes mini
mas vbi non eſt ſoliditas: ſic etiam ſpiritus anima/
les dicuntur ſubtiles: q2 diffundant ſe per totū cor/
pus per poros illos vbi non eſt caro ſolida: non ꝙ ſi/
mul ſint cum carne ſolida. ℂ Ad probationem. cum
dicis hȝ virtutem alterādi. dico ꝙ verum eſt: nō ta/
men in materia propria. ℂ Ad aliud de pane ꝛ vino.
dicendū ꝙ ſi totus panis eſſet pori: nihil eſſet ibi de
pane. oportet ergo aliquā partē eſſe ſolidā ꝛ aliaȝ po
roſam: ꝛ in illis poris recipitur vinum vere ꝛ in aliis
vero partibus non eſt vinum: ſed humiditas quedā
extra circunſtans: non tamen in pane ſed in vino: vt
patet in exēplo philoſophi de digito ꝛ aqua: q2 humi
ditas circunſtans digito nō eſt tantū humiditas. ſed
eſt de aqua cum humiditate que non eſt in digito ſi
cut in ſubiecto. ſed in aqua a qua nō ſeparat̄. nec tan
tum eſt ibi illa humiditas que ab aqua ſeparari non
pōt: que tantū eſt cōtigua digito: ſed aliqua humidi/
tas alia quā pōt digitus recipere que ſubiectiue eſt
in digito: ſic aliqua qualitas cauſat̄ a vino que eſt ſub
iectiue in pane. ꝛ ſic patet ꝙ argumentū nō cōcludit
ꝑ illud ſimile. ℂ Alij dicunt ꝙ corpus glorioſum eſt Gotf. quoli.
cū nō glorioſo: ꝛ pōt eſſe ꝑ miraculū: modus eni quā 6.q.5.
titatiuus eſt rō quare aliq̄d eſt localr̄ in loco. ſed mo
dus quātitatiuus pōt tolli a corpore: ꝛ ſic nō erit loca
liter in loco eſſe aūt cum alio corpore: nō tamē loca/
liter non eſt incōueniens. ℂ Cōtra. hoc nō valet: q2
q̄d eſt in loco ſibi equali: eſt localiter in loco: ſed ta/
le corpus quando eſt cū alio corpore eſt in loco ſibi
equali nec vnq̄ȝ tollitur ab eo quin ſit in loco ſibi eq̄
li. ergo nec modus quātitatiuus: licet bene cōcedaȝ
ꝙ deus bene pōt hoc facere. non tamen facit illud.

Reſpōdeo ergo ad queſtionē: vbi p̄mo oſtēdo: ꝙ poſſibile eſt duo
corpora eſſe ſimul. ſecundo ꝙ hec poſſibilitas debe/ F
tur corpori vt informat̄ ab hac anima. tertio vtrum
ſit qualitas abſoluta illa poſſibilitas. ℂ Ad p̄mū di/
co ꝙ in corpore glorioſo eſt poſſibilitas eſſendi cum
alio corpore. probo: ad ſimpliciter impoſſibile nō eſt
aliq̄d in potētia actiua. ſed ad hoc eſt potentia. vt ſi/
de tenemus de corpore chriſti ī natiuitate ꝛ in aliis
exēplis ſuprapoſitis. g̃ ꝛc̄. ℂ Sed quomodo ita ſit?
Dico ꝙ inter quantitatē ꝛ quantitateȝ non eſt repu/
gnantia formalis: nec inter ſitum ꝛ ſitum: nec inter
vbi ꝛ vbi. ꝓbatio. quecūq̄ȝ forme quantūcūq̄ȝ ſint cō
trarie ſi ſunt in diuerſis ſubiectis nō repugnāt. ſed il
la duo vbi ſunt in diuerſis. ergo nō repugnāt forma
liter. vnde dato ꝙ ī hoc corpore ſit hoc vbi: ꝛ in alio
aliud vbi: iſta duo vbi nō repugnāt formaliter: quia
eiuſdem ſpeciei ſunt: nec repugnant reſpectu corpo
ris. ſ. ſubiecti q2 hoc vbi eſt in vno corpore. aliud in
alio. ſi ergo eſt impoſſibilitas ꝙ illa duo vbi ſint ī di/
uerſis hoc nō eſt propter repugnantiā quā habent in
ter ſe abſolute. nec ēt vt cōparata ad ſubiecta. ergo
oportet ꝙ ꝓpter comparationem eorum ad eundeȝ
terminuȝ reſpectu cuius accipiuntur. ſed nec ſic eſt
impoſſibilitas: q2 duos reſpectus extrinſecos eſſe in G
diuerſis non ad diuerſos terminos non eſt impoſſi/
bile: quia nec eſt impoſſibile de reſpectibus intrinſe
cus aduenientibus. vt duos reſpectus ſimilitudinis
eſſe in diuerſis ad vnum ſimile. ℂ P̄. hoc patet ex
hoc ꝙ impoſſibilitas quanti ad quantum exiſtendi
in eodem loco non eſt niſi ſicut impoſſibilitas cauſe
eſſendi ſine ſuo effectu naturali. ſed cum cauſa prior
ſit ſuo effectu: ꝛ omne prius naturaliter deus poſſet
conſeruare ſine poſteriori: non eſt impoſſibile quan
tum eſſe cum quanto ꝛ quātum eſſe ſine effectu ſuo
ꝛ per conſequens poteſt eſſe quantitas ſiue dimen
ſio diſtincta ſine diſtincto ſitu: ſed erunt duo reſpe/
ctus eiuſdem ſitus: ꝛ per conſequens duo corpora ſi
mul poſſunt eſſe. ℂ De ſecundo dico ꝙ poſſibilitas
eſſendi cum alio corpore conuenit huic corpori ꝛ de
betur vt ab hac anima iformatur: ꝛ hec poſſibilitas H
eſt dos ſubtilitatis: vnde ſicut perfectio huius ani/
me eſt debitus ordo ad gloriam ſic eſt perfectio cor
poris ꝙ ſit cuȝ alio corpore prohibito voluntatis ani
me beate ad coagendum illi alteri.

¶ Uel aliter dico. q nec possibilitas essendi duo corpora simul erit per dotē subtilitatis que erit in corporibus beatis sicut dictū est de ipassibilitate. Dos enim nō est ad quā perfectio debita vel debitus ordo huic corpori inquātū animatū est ꝛ perfectibile hac anima. igitur hec est vera. Dos subtilitatis data corpori glorioso vt pibito anime sit possibilitas corpori ad existendum cum alio corpore.

¶ Sed de tertio principali. quid est ista possibilitas? est ne aliqua qualitas absoluta? Dico q non. qꝛ hec possibilitas non est aliud in hoc corpore nisi vt nō repugnet ad coexistendū alteri corpori: talis enim nō repugnantia nō est qualitas absoluta. ergo ꝛc. ¶ P̄. nō videtur q aliqua qualitas creature habeat respectu vbi maiorem virtutem q̄ angelus. sed angelus non potest causare duo vbi respectu eiusdem termini. ergo nec illa qualitas. si ergo ponatur erit frustra. ¶ P̄. si erit qualitas aliqua absoluta: vel erit qualitas actiua vel passiua. non passiua: qꝛ tunc per illam corpus gloriosum fieret passibile ꝛ nec actiua qꝛ nec simultas corporum esset actio eius nec terminus. nō actio: qꝛ suū oppositū magis importat actionem que est expellere. nec terminus actionis eius. quia simultas aliquorum est eorum non mutua expulsio. vnde dicit carentiam actionis. ergo propter illaꝫ non oportet ponere qualitatem actiuam. si ergo inesset qualitas talis non ageret. immo magis impediret. quia si haberet aliquem actum ille esset expellere aliud corpus. q autem sit aliqua qualitas ꝛ non habeat aliquā actionem inconueniens est. ¶ Dico ergo q subtilitas vel illa possibilitas non habet susceptiuuꝫ intrinsecum in corpore glorioso: sed hꝫ causam intrinsecā voluntatē suā ꝛ extrinsecam voluntatem ꝛ potentiā diuinam. ꝛ sic ille ordo intrinsece est in illo corpore ꝛ debetur sibi quasi de iure: vt dictuꝫ est de dote impassibilitatis: ꝛ ſm hoc dicitur dos.

3 k a.l.extrinsece.

Ad argumēta.

¶ Ad primuꝫ dico q non erit corpus gloriosum subtile per carentiā alicuius partis mãe. sed per possibilitatē exñdi cum alio corpore ſm libitum voluntatis aīe sue: non tñ ex se effectiue sed per aliā cām. s. voluntatem diuinaꝫ. ¶ Ad scdm dicitur cōiter q non est sic. maior enim virtus requirit ad hoc q vnum corpus sit in duobus locis q̄ q duo in vno loco: ꝛ ideo ɔñtia non valet. ¶ Ista solutio non valet. vtrunq̄ enim non est nisi potentie increate. ergo equalis virtutis. neutrum enim est possibile potētie create: sicut ergo vnum posset esse per dotem. ita ꝛ reliquū. ¶ Sed posset dici q natura nō potest dare nec cāre mutationē positiuā sine mutatione priuatiua in quibus nata sunt cōcurrere. vnde nō pōt dare albedinē nisi priuet subiectū nigredine: in quibꝰ tñ non sunt nata cōcurrere in illis pōt: vt in illuminatione: ibi enim est mutatio positiua sine priuatiua. ¶ Ad propositū. omnis motus ad diuersa vbi est talis quasi ad cōtraria: ꝛ ita absolute loquēdo nā non potest facere q corpus aliqđ accipiat vnū vbi ꝛ non priuet alio vbi: qꝛ nate sunt cōcurrere mutationes positiue ꝛ priuatiue in talibus. sic non est quando facit duo corpora simul: qꝛ priuat corpus vno situ ꝛ ponit ipsuꝫ in alio situ: nō tñ facit illā mutationē priuatiuā circa aliud corpus sed in se. ¶ P̄. si faceret vnuꝫ corpus in duobus locis: faceret mutationē que nata est terminare motū sine motu: qđ patet: qꝛ si manet in illo loco ꝛ est in alio non mouet ad illū: qꝛ iam dimitteret primuꝫ: qꝛ motus ad illud vbi est recessus ab alio vbi. sꝫ impossibile est naturā facere mutationē sine motu: que mutatio nata est terminare motū localē: vt patet. ergo ꝛc. hoc autem nō sequit si ponātur duo corpora in vno loco. ¶ Pōt ēt dici q ad hoc q vnū corpus sit in diuersis locis requirit aliqua actio positiua ꝛ sic aliq̄ virtus actiua: nō autē ad hoc q duo corpora in vno sint: ꝛ iō nō est simile. ¶ Ad 3m dicendū q pcedit ex falsa imaginatione: qꝛ dimensiones illas esse easdē dimēsionibꝰ loci pōt intelligi positiue vel negatiue. si positiue falsum est: quia nō sunt eedem alicui dimensioni loci: qꝛ locus non habet dimensiones vt patet. 4. phyꝫ. preter dimensiones locati. Si autē intelligat negatiue. i. non alie: verum est: ꝛ tunc glosanduꝫ est. dimensiones illius corporis ꝛ alterius corporis que sunt in eodē loco sunt idem dimēsionibus loci. i. non alie: qꝛ nō sunt dimēsiones loci alie a dimēsionibus locati vel cōtenti in loco: sed propter hoc dimēsiones corporis illius nō oportet q sint idē dimēsionibus alterius: qꝛ nō sunt alicui alteri idē. ꝛ ideo manēt distincte dimēsiones. ¶ Ad vltimū dico q non est data potestas corpori glorioso coexistendi corpori alteri glorioso. licet sibi possit dari: qꝛ dos subtilitatis est qđ ad imperiū voluntatis sue sit cum alio propter perfectionē aliquā: q autem sit cum glorioso non requiritur dos subtilitatis nec perfectio aliqua. ¶ Ad illđ qđ dicis q magis conuenit gloriosum cum glorioso q̄ cum nō glorioso. dico q verum est. Et cum dicis. ergo deberēt esse magis simul. dico q non oportet: nisi essent cetera paria. non enim omnis similitudo est ratio simultatis: si enim ratio valeret: cōcluderet q cuꝫ due dimensiones plus conueniant inter se q̄ quantitas cū qualitate. ergo magis possent esse simul quod falsuꝫ est. ¶ Potest etiam ibi dici q non: propter imperium voluntatis alterius beati. non enim habet anima imperium super corpus gloriosum: sicut super non gloriosum.

1 Ric. pñ. dis. 4. pnci. q. 5. sol. 6. argu. m n

¶ Hic oritur questio ex p̄missis ducens originem ꝛc. Distin. L.

Circa istaꝫ distinctionē 50am p̄ q̄rit. Utrū aliqs ſm rectam rationem ad fugiendū miseriaꝫ possit appetere non esse: Uidet q sic. per illud Matth. 26. de iuda ꝛc. Bonum erat ꝛc. Ergo hoc est minus malum. ergo magis appetendum. ¶ P̄. philosophus. i. rhetoꝛ. c. 2. Carentia mali est delectabilis: sed delectabile est desiderabile. ergo carentia mali est desiderabilis: sꝫ nō esse non includit aliqđ maluꝫ. ergo est delectabile: ꝛ per ɔñs desiderabile. ¶ P̄. Ansel. Cur deus hō. lib. i. cap. 21. Fateri me necesse est: quia pro toto creatura nihil dheret facere contra volūtatem dei: sed annihilari eligendum esset. ¶ Contra Augꝰ. 3. de libe. arb. ante mediū vel circa probat oppositū per tres rationes ex intentione. ꝛ est prima ratio sua. vbi sic dicit. Non esse non est recte eligibile: qꝛ nihil est. ¶ P̄. secunda ratio est. in quo nulla est ratio boni in ipso nō est ratio melioris. Sed in non esse non est ratio boni igitur nec melioris. ergo non est preeligendū. ¶ P̄. tertia ratio Augustini ibideꝫ. Qui recte eligit necesse est vt cum peruenerit ad illud qđ eligit melior sit. sed nullus fit melior per non esse. ergo ꝛc. ꝛ has rationes ponit Augustinus ex intentione in libro predicto.

Questio. I.

Questio. II.

Uxta hoc q̃ritur.

Utrum dãnati appetãt non esse ꝓpter fugiendã miseriam: Videt̃ ꝙ non: obiectũ volũtatis est bonũ: vel verũ vel apparens. ĝ nihil est appetibile nisi aliquod illorum: sꝫ in non ente nullum illorũ est. ergo ⁊c̃. ℭ P̃. qui vult esse in quiete vult esse: non enim põt velle esse in q̃te nisi velit seipsum. sed dãnati non p̃nt non appetere beatitudinẽ. ergo nec possunt non velle esse in q̃te. ergo non p̃nt velle non esse. ℭ Cõtra. Apostolus. Desiderabunt mortem ⁊c̃.

Apoc. 9.

Respondeo ad primã q̃õnem ꝙ põt dupl̃r intelligi s̃m ꝙ est duplex miseria. s. pene ⁊ culpe. ℭ Si q̃rat q̃õ vtrum possit quis s̃m rectã rõnem ad fugiendũ miseriã pene appetere non eẽ. Dicũt q̃dã ꝙ non. p̃ma rõ est ad hoc: malũ ideo est malum: q2 adimit aliq̃d bonũ: sꝫ non esse adimit totum bonũ: q2 totã nãm. ĝ maius malũ est non esse q̃ miseria pene: sed s̃ꝫ rectã rationem maius malum nunq̃ꝫ dꝫ appeti ꝓpter fugã minoris mali. ĝ nunq̃ non esse est appetẽdũ s̃m rectaꝫ rõnem ꝓpter fugaꝫ pene. ℭ P̃. scd̃o. fuga maioris ꝑfectionis non est appetenda ꝓpter adeptionẽ minoris ꝑfectionis. igit̃ nec oppositũ maioris ꝑfectiõis ꝓpter fugam oppositi minoris: sed esse est maior perfectio q̃ꝫ gaudiũ: q2 s̃m Dionysiũ de diui. no. Inter o͞es diuinas ꝑticipationes esse est nobilior. ĝ oppositum esse ipsius nõ põt appeti ꝓpter fugã oppositi ipsius q̃d est pena. ℭ Si aũt querat̃ de malo culpe. dicunt q̃dam ꝙ non: sicut ⁊ prius dictũ est in vii. ⁊ ad hoc cõcludunt due p̃dicte rõnes. ℭ Prima: q2 culpa non adimit totũ bonũ: q2 relinquit naturã: sed nõ eẽ nihil relinquit. ℭ Scd̃a. q2 eẽ est nobilior participatio diuina q̃ esse sine culpa: vel ꝑticipatio iustitie opposite culpe. ℭ Ad hoc ẽt assignant̃ alie rõnes. P̃ria est talis. Si ꝓpter fugam culpe esset appetendũ non esse: ⁊ non ꝓpter pene fugã: hoc esset ꝓpter aliquaꝫ rõnem mali reptam in culpa q̃ non reperit̃ in pena. triplex aũt malum inuenit̃ in culpa: q̃d non in pena. vnũ q2 ꝓ culpa infligit̃ pena. Scd̃m: q2 deus põt penam efficere non culpã. Tertiũ: q2 culpa facit hĩteꝫ formal̃r malum. Propter primũ non põt appeti non esse: quia nihil est appetenduꝫ q̃d est maius malum propter fugam minoris mali: sed appetendo non esse propter fugam culpe ratione mali pene infligende per eam non vitatur maius malum q̃ sit malum pene que infligit̃ pro illo. ℭ P̃. pene infligentia non q̃ põt esse ita mala sicut non eẽ. ĝ non est appetẽdũ non eẽ ꝓpter fugã pene infligende ꝓ culpa. ℭ Preterea. nec ꝓpter scd̃m malũ repertũ in culpa. quale ẽ q̃d deus non põt facere. q2 sicut nõ põt facere culpã: sic ẽt non põt facere non eẽ. neutrius. n. est cã positiua: vt pꝫ per Aug^m. 83. q. q. 21. vbi dicit ꝙ deus non est cã alicui creature tendẽdi in non eẽ: sed t̃m est cã non eẽ non conseruãdo esse. sic est ẽt cã peccati non īfundẽdo grãm per quã tollit̃ pctm̃. nec ꝓpter tertiũ q2 per culpaꝫ non deordinat̃ tota natura: nec efficit̃ mala nisi voluntas. ĝ ꝓpter illam maliciam ẽt nõ est appetendum non esse.

Ric. pñ. diſ. ar. pñ. 4. q. 2

Aug. iz. ci. c. 16.

Cap. 5.

Ric. vbi. ã.

Alij dicunt oppositũ. s. ꝙ ꝓpter culpã fugiendã est appetenduꝫ nõ esse s̃m rectã rõnẽ. q̃d p̃mo ꝓbat̃ sic. q̃libet tenet̃ magis fugere illud q̃d est ꝯ deũ q̃ illud q̃d est ꝯ seipsum. sed culpa est ꝯ deum: non esse vero ꝯ seipsum. ĝ ⁊c̃. ℭ Et confirmat̃: q2 hõ plus tenet̃ diligere deuꝫ q̃ se. ℭ P̃. maius malum est magis fugiendũ. tale ẽ maluꝫ culpe respectu non esse. ĝ ⁊c̃. minor ꝓbat̃. carentia boni debiti est maius malum: q2 formal̃r malitia est: q̃ carentia boni idebiti: sed pctm̃ vel culpa ẽ carentia boni debiti: non eẽ aũt nõ est carẽtia boni debiti: alias an̄ creationeꝫ mũdi fuisset boni debiti carentia: ⁊ sic malum. peius ergo est pctm̃ q̃ non esse. ℭ P̃. q̃d est malum simpl̃r: magis est vitandũ q̃ q̃d est t̃m malũ huic. ꝓpter q̃d ẽt concedit̃ ꝙ deus põt esse cã pene: sꝫ non culpe: q2 culpa est simpl̃r maluꝫ: nõ pena: sed solũ huic. ⁊ ꝙ culpa sit maluꝫ simpl̃r. ꝓbatio: q2 opponit̃ bono simpl̃r. tollit. n. deo honoreꝫ debituꝫ. sicut pꝫ ꝑ Ansel̃. i. Cur deus hõ. c. ii. ⁊. 15. peccator. n. quãtum in se est deũ inhonorat: q2 ĝ pctm̃ ẽ ꝯ deum ⁊ ꝯ ordinem vniuersi est malum simpl̃r. nõ esse aũt non est malum simpl̃r: sed huic t̃m.

Ric. vbi su/ pra. ⁊ Den.

Contra primã opinioneꝫ q̃ dicit ꝙ malũ pene ẽ magis eligendũ. vĩ ꝙ ille rõnes sint ꝯ eos: q2 ita concludũt de malo culpe sicut de malo pene: ⁊ tñ non dicũt ipsi vniformiter de vtroq̃ malo: nec est ẽt ista ꝓpositio vera: ꝙ illud q̃d adimit maius bonũ vel plus de bono sit maius malum. ℭ P̃. ille rõnes de malo culpe hñt instantiã: q2 q̃n dr̃ in p̃ma rõne ꝙ q̃libet tenetur magis diligere q̃d est ꝯ deum q̃ ꝯ seipsum. dicẽdũ ꝙ veꝝ est si eodem mõ est ꝯ deuꝫ ⁊ ꝯ seipsum: aliter non opꝫ. pꝫ in aliis. plus ego diligo pedem meuꝫ q̃ aliquẽ alium hoiem: t̃n magis volo aliquã lesionem pedis mei q̃ mortem alicuius alterius: sic plus diligo deum: t̃n potius volo sibi aliquã offensam q̃ me non esse: sed qui peccat non ita facit ꝯ deum ꝙ velit deum non esse: sed t̃n facit contra preceptum dei: ⁊ sic non facit contra esse dei.

ℭ Dico ergo ꝙ modo eodem non est ꝯ deum culpa mea. q̃uo non esse est ꝯ hoieꝫ ⁊ vitam eius: q2 ꝑ culpam non destruit̃ deus: neq̃ detrimentum fit ei: sicut non esse est detrimentum meuꝫ ⁊ contra me. sꝫ ideo dicit̃ ꝯ deũ: q2 culpa fit ꝯ p̃ceptũ diuinũ. Necꝫ propter culpaꝫ deus vult te non esse simpl̃r: nec peccator appetit non esse propter culpam: nec non esse est contra preceptum.

ℭ Ad scd̃m dicendũ ꝙ maior vera est ceteris paribus. s. ꝙ maius malum est fugiendum: q2 ceteris paribus carentia boni debiti est maius maluꝫ q̃ boni indebiti. si aũt bonum debitũ supponit bonuꝫ indebitum: nec sine ipso põt haberi: tunc carẽtia boni indebiti est maius malum: q2 sic est carentia boni indebiti cã̃lis occasio carentie boni debiti: sic est in ꝓposito. bonũ enim s̃m ꝙ est bonum debituꝫ non põt haberi sine bono indebito q̃d est primum. ⁊ sic maior i ꝓposito est falsa: q2 cetera non sunt paria. Vñ q̃n dr̃ in minori: ꝙ malum culpe est maius maluꝫ. dico ꝙ est petitio p̃ncipii. ℭ Ad tertium eodẽ modo dicendum sicut ad p̃mũ. si eniꝫ deo vel vniuerso posset eẽ peius in se ꝓpter culpã veꝝ esset. sꝫ turbatio vniuersi nõ est in toto vniuerso: sed t̃n in hac parte: sicut dãnatio non est nisi in hac parte. si ergo intelligis ꝑ malum simpl̃r huic: est veꝝ. si aũt itelligis ꝙ est simpl̃r malũ ⁊ huic: falsuꝫ est. q2 sic non eẽ est ibi simpl̃r malũ nõ culpa: q2 nõ eẽ tollit totale esse eius: ⁊ sic ẽ sibi totale malũ. non aũt sic culpa: q2 non tollit totã nãꝫ. ℭ Cũ dicis ꝙ pctõr inhonorat deum: ⁊ ideo est malum simpl̃r. Dico ꝙ si pctm̃ tolleret aliquid de his q̃ sunt in deo a deo: tunc veꝝ esset. sed q2 non tollit aliq̃d honoris nisi q̃d debet esse in honorante ideo nõ valet. ℭ P̃. sꝫ hoc. deus maxime debet nolle pctm̃:

qr est ꝯ ipsum: ⁊ fm hoc potius deberet annihilaré pctm ꝙ velle ipsum non esse peccantis.

¶ Uel dicas. si argumentum concludit ꝙ culpe ꝯ deuz est: tūc eēt magis nolenda ab illo ꝯ quez est ꝙ non esse illius qui culpā cōmisit ꝯ eum. ⁊ sic deus magis vellet destructionē illius. s. culpe ꝙ permittere aliud. s. nō esse: ⁊ magis deberet nolle peccatū ꝙ nō eē istius. sicut si frigus eēt malum rose plusꝙ aliqd aliud tūc calor cōseruans rosaz destrueret frigus sicut maius malum. ¶ Item fm hoc deberet quilibet absolute appetere non eē anteꝙ alius peccaret: qr in eo non saluaret honor dei: sicut nec in se qn peccat mortaliter: sed hoc non credo esse verum.

a.l. cuiuslibz ¶ P. quodcūqz pctm mortale cuilibet persone equale existens eque inhonorat deum. ⁊ tunc fm hoc quilibet potius tenet velle non eē ꝙ in quēcunqz mortaliter peccare: quod non credo vm.

Respondeo

Respondeo ergo ad. q. ꝙ ppter fugā mali pene nullus fm re-

B. ctam rōnem pōt vel dz appetere non eē. pbo. nullus recta rōne pōt appetere non eē ad fugienduz iustū ⁊ bonū: sed malū pene est iustū ⁊ bonū. g ppter fugaz ipsius nullus dz appetere nō esse. maior pz. qr nihil pōt appeti simplr nisi eē. iustū aūt ⁊ bonū magis hēt rōnem esse ꝙ non esse: qr non eē opponitur ipsi esse. minorem probo: qr pena est qd iustum ⁊ bonum: qr positiuum ⁊ punitiuum peccati ⁊ culpe. ¶ P. nullus fm rectam rōnem potest aliquid appetere cōtra inclinationē nālem qn illa consonat volūtati diuine. sz

L. c. 59. ad esse est appetitus nālis: vt patet. 2. de gnatione. ⁊

L. c. 37. 2. de aia. ⁊ est voluntati diuine cōsonus: qd patet ex hoc ꝙ ipsum causat immediate in creatura rationali: ⁊ in ppetuum conseruat. pena aūt non est dissona voluntati diuine: qr infligit eam. ergo propter ipsaz non est appetendum non esse. ¶ Utor autez in istis rōnibus bonitate ⁊ iustitia inclinatione naturali ad esse ⁊ voluntate diuina que ē regula recta appetitus humani: que non concludunt de malo culpe. Nam licet voluntas diuina sit ad penam puniendum non tn volūtas naturalis. nō vtor aūt istis terminis sicut alie predicte rōnes dicebant ꝙ maluz adimit bonū

C ⁊ maius malum maius bonum. ¶ De secūdo dico ꝙ ad fugiendum malum culpe pōt aliquo mō appeti non eē: ⁊ alio modo non. ¶ Unn sciendū ꝙ dupliciter pōt cōparari voluntas ad non eē: ⁊ ad miseriam culpe. s. vniformiter ⁊ difformiter. vniformiter vt sit causa ipsius non eē sicut est causa ipsius culpe: ⁊ hoc modo questio nulla eēt: qr nullo modo potest eē cā ipsius non eē: nec etiam si posset deberet velle se facere non eē propter fugiēdam culpam: qr in hoc peccaret mortalr. probo. sicut post eē diuinum maxime teneor diligere eē meum. sic post odiū eē diuini maxime teneor vitare ⁊ fugere odium esse proprij. ergo odiendo eē proprium ⁊ volendo ipsum facere nō eē pecco mortaliter. ergo oportet vt intelligat questio fm ꝙ ad ea comparat voluntas difformiter. videlicet fm ꝙ voluntas pōt appetere nō eē: non vt sit cā sicut est cā peccati: sed vt voluntarie sustineret ipm non eē si infligeret sibi: ⁊ sic nō est quasi velle simplr:

D sed quasi non nolle: ⁊ talis voluntas est semper qn duo mala ponunt maius ⁊ minus malum: qr quando sunt duo mala in eligendo minus malum est fugere maius malum. qr ibi vnum habet rōnem boni

In fine respectu alterius: vt patet. 5. ethi. c. 6. sic ergo intelligendo questionē: dico ꝙ voluntas creata tenet nō vitare non eē a deo annihilante: aliter eniz mortalr peccaret. ¶ Rō ad hoc: qr quilibet fm rectā rōnem tenet seruare pceptū diuinū ꝙdiu nō est reuocatū. ⁊ per ꝯns non facere pctm in quocūqz casu: qr qdcūqz pctm est pctm: qr est contra preceptum diuinuz. ergo in quocunqz peccato qs trāsgredit pceptum diuinum: sed non nolēdo se a deo annihilari non trāsgredit qs pceptū diuinū sed inclinationem nālez. Uitare aūt pctm includit pceptū qd non est reuocatum. nunc aūt semp sic est. ergo tenet ad istud vt fugiat ⁊ vitet illud. ¶ Preterea. qn aliq duo cōcurrūt fm diuersas regulas: semp illud qd est fm regulam superiorē est eligendū ⁊ faciēdū sic est in proposito: qr pceptū diuinū est fm regulaz superiorem: qr fm voluntatem diuinā: qd est de non cōmittēdo culpā: sed nolle nō eē est fm inclinationē naturalem que ē inferior. ergo potius debet non nolle se annihilari a deo ꝙ culpam suam vel peccatum eē. ¶ Et dico nisi reuocetur preceptum: qr non videtur ꝙ circa creaturam sit aliquod peccatum mortale ex genere: sed tm ex precepto diuino: vt cognoscere alienam: occidere hominem: qr illa ex se si deus reuocaret preceptum non essent peccata.

¶ Hoc aūt pōt sic declarari: qr non dr ꝙ circa creaturam sit aliqd pctm ex gnē. hēre enim non suā non est pctm nisi ex circūstantiis. cognoscere enim nō suam nō est actus simplr malus: sed circūstātionatus nō aūt ex genere actus. Unn si deus faceret illam suā nullum eēt pctm. silr occidere hoiem non est peccatum ex gnē actus: qr licite pōt fieri a iusto iudice ⁊ huiusmodi. peccatū aūt dum stat peccatū tenet quilibet vitare: ⁊ pceptum dum stat preceptū tenet quilibet seruare. igit dum stat pceptum tenet nolle esse illud qd est cōtra pceptuz: ⁊ hec est culpa mortalis: ⁊ isto modo tenet potius sustinere non eē a deo annihilante ꝙ peccare. Unn ex vna pte trāsgrediendo preceptum est cā peccati. ex alia parte non ē cā peccati: sed sustinet non esse ppter deum. ⁊ ideo hoc ē potius ⁊ citius eligenduz. Debet igitur intelligi ꝙ non debet quis facere ꝯ preceptū manens pceptuz sed si reuocetur: tūc licite pōt eligere illud sine peccato: ⁊ deus pōt facere de non licito licitum: ⁊ de pcepto non preceptum.

¶ Preterea. velle illo modo non esse ne. s. peccet qs mortaliter est velle non eē ne inhonoret deum. sed hoc pcedit ex maxima charitate ⁊ dilectione dei: qr intantum vult seruare preceptum dei ꝙ potius vult non esse ꝙ transgredi: sed actus pcedens ex maxima dilectione dei est actus consonus rationi recte. ergo debet se permittere occidi a deo antequam velit peccare. deus enim non peccat occidendo te ⁊c.

¶ Preterea. fm phm. 9. ethi. ppter bonum actum virtutis debet se virtuosus exponere morti: non ꝙ occidat seipsum: sed ꝙ se offerat alteri vt occidatur priusquam cōmittat aliquid turpe. ergo magis qui sequitur legem diuinaz debet se exponere morti: etiā ipsi non esse antequā faciat contra legem diuinam. Cap. 9. Idez ethi cap. ii.

¶ Et si dicas ꝙ phs nō diceret ꝙ debet se exponere morti si sciuisset ꝙ haberet vitam immortalez. qr vita immortalis preponderat illi actui virtutis propter quem mortuus est. sed qr non diu durasset vita illius fm eum: ideo preponderauit ille actus virtutis oībus aliis quos postea habuisset: ⁊ si tunc fm rectam rōnem non fuisset eligendum apud Ar. non esse potius quā committeretur turpe. ergo non nūc.

¶ Rñdeo si homo fm rectam rōnem debet se ꝯiungere sinistunc fm rectā rōnē debet se cōiūgere om-

ni quo coniungit̃ illi fini: ficut ſi tenet̃ ad finez mora
lem ſm rectã rõnem: tunc quicq̃d concomitat̃ illum
actum: nihilominus habet eque neceſſarium ordinẽ
ad illum finẽ. ſiue ergo concomitet̃ immortalitas ſi/
ue non pro illo nunc ne ꝑdat finem moralem ſm re
ctam rõnẽ tenet̃ ad illum actum virtutis per quez ſi
bi coniungit̃. ¶ Et tunc ſi arguat̃: in omni natura ita
eſt ꝙ melior eſt ſuba q̃ operatio vel beatitudo eius:
qꝛ btitudo eius ẽ accio. nullũ autem accñs perfecti⁹
eſt ſubſtantia. ergo nunq̃ beatitudo eſt finis: qꝛ finis
nobilior eſt eo q̃d eſt ad finem. ¶ Rñdeo pro tanto
operatio vel beatitudo non dicit̃ bonum niſi qꝛ con
iũgit fini: quod eſt ſimpliciter bonum: ⁊ qꝛ eſt medi/
um ei. ſic intelligit Ariſt. ꝙ quecunq; operatio ſe ha/
bet ad finẽ humanum illa eſt ſimpl'r eligenda: qꝛ ſm
hanc ſubſtantia ſua perficitur ⁊ conuerſatur: ⁊ ſic aliũ
non eſt accipiendum quod obiectũ.

¶ Alii textus ſic habent.

¶ Rñdeo ſi hõ ſm rectam rõnem debet ſe coniunge
re fini: tunc ſm rectam rõnem debet ſe ad oẽ q̃d cõ/
iungit illi fini cõiũgere. diuturnitas igit̃ ſiue ꝑpetui/
tas nihil facit: ac ſi expectaret aliam vitam perpetu/
am: qꝛ ſicut eſt rectus ordo ad finẽ ⁊ recta ratio. pro
tunc igit̃ ſemꝑ fuiſſet rectus ordo act⁹ practici ad fi
nez virtutis vel actus moralis: igit̃ talis actus ſemꝑ
eſt faciendus anteq̃ turpe aliquid ſeret contra virtu
tes vel bonos mores. ¶ Si dicas ꝙ actus ille mo/
ralis eſt minus ꝑfectus q̃ ſit ſuba mea vel vita vel
eſſe meũ: qꝛ eſt bonũ ꝑpetuũ. ¶ Rñdeo. dico ꝙ ac
tus intrinſecus non eſt ſimpl'r bonus: niſi qꝛ operan
do circa ipſum ſubiectũ efficit̃ bonũ. ita ſuba eſt me
lior q̃ finis intrinſecus btitudinis: ⁊ tñ ꝑpter habẽ/
dam btitudinez ſuſtinemus mortẽ. ⁊ amittimus eẽ
ſubale: tñ inq̃ntũ actus ille vel opatio coniũgit fini
vltimo ⁊ bono extrinſeco dicit̃ eẽ melior ⁊ ꝑfectior
ſuba ſua. maxime qꝛ in hoc facit optimum ſubſtan/
tie ſue q̃ntũ melius põt. inq̃ntũ iſte actus facit magis
ꝓpinquũ deo. ſic in ꝓpoſito: qꝛ ꝑ actũ moriendi con
iũgit̃ fini morali: ⁊ eſt optimũ ſube ſue.

Ad argumẽta. ¶ Ad p̃mũ dicẽdũ. ꝙ põt ↄcedi ꝙ pu⁹
ĩbaiſſet eligere ſe nõ fuiſſe creatũ a deo q̃ ꝙ feciſſet
illud malũ. ſi autem intelligat̃ ꝙ melius fuiſſet ſibi ñ
fuiſſe natum q̃ habere penam illam: tunc exponitur
de natiuitate extra vterum ꝙ melius ſibi fuiſſet ꝙ
fuiſſet mortuus in vtero. ¶ Ad 2m dõm ꝙ carentia
mali ſuppoſito aliquo bono eſt delectabilis. ſed nul
lo bono ſuppoſito non eſt delectabilis: qꝛ illis nihil eſt.
¶ Si aũt arguas de malo culpe: tunc argumentum
eſt pro me. ¶ Ad aliud dicendum: ꝙ arguit de miſe
ria culpe. Et hoc concedo. põt etiã concedi ꝙ eſt ver
bum diſcipuli. tñ Anſel. approbauit. ¶ Ad illa in op
poſitum dicendum ꝙ abſolute loquendo nõ dꝫ appe
tere nõ eſſe: ita ꝙ voluntas ſit cauſa ipſius nõ eẽ quã/
tum eſt in ſe. põt tñ appetere non eſſe. ſ. ꝑmiſſiue. ſ. ꝙ
ſi infligeret̃ ſibi voluntarie acciperet. ⁊ ſm hoc ꝓce
dunt rationes Auguſtini.

Ad ſecũdam q̃õnem iam pꝫ q̃d ſit dĩ/
cendũ: qꝛ iꝫ debent ma/
gis velle nõ eẽ q̃ in peccõ ꝑm mere. credo tñ ꝙ appe
tunt nõ eẽ nõ ꝑp culpã fugiẽdã. ſunt enim obſtinati.
ſed ꝑpter penã q̃ ſuſtinet. rõ eſt. nõ eſſe nõ eſt maxi/
mum maluz: nec ẽ odibile: ſed miſeria eſt per ſe ma
lum ⁊ per ſe odibile. ergo quilibet ipſam naturalr̃ re
fugit: nec ab hac fuga retrahit̃. tale autem non eſt nõ
eſſe. ergo ⁊c̃.

¶ Prima pꝫ: qꝛ ſicut nõ eẽ ab eterno non fuit maluz
ſic nec poſt eſt malum: nec aliquis vnquã contendit
cum deo: qꝛ non fuit natus anteq̃ fuit natus: ſed pe
na ⁊ miſeria eſt ſimpl'r malum: ⁊ ideo ſimpl'r nolen
da: qꝛ eſt cõtra appetitum naturalem: nec eſſe eſt ꝑ
ſe obiectum cõmodi. Vñ ſi daret̃ mihi optio ego eli
gerẽ poti⁹ nõ eẽ ſimpl'r q̃ in tali ꝫ ĩdta miſeria eſſe.
¶ Cõtra. eſſe eſt magis diligibile affectiõe commodi
probo. Ois appetitus affectione commodi eſt concu
piſcens: concupiſcens alicui concupiſcit. ⁊ hoc hẽt ꝑ
fine. Sed ois appetitus affectione commodi ſibi cõ/
cupiſcit. ergo maxime concupiſcit ſibi ſuũ eſſe. ¶ P̃. Cap. ylti.
Auguſti. 19. de ci. dei: dicit ꝙ amor ſui vſq; ad contẽ
ptum dei facit ciuitatem diaboli. hoc maxime viget ĩ
damnatis ſicut ex oppoſito maxime amor dei in bea
tis. ¶ P̃. affectio cõmodi ſequit̃ appetitũ naturalem
ſed natura maxime appetit eſſe. ergo ⁊ affectio com/
modi maxime eſt ad eſſe: tũc ſic: cuius oppoſituz q̃s
maxime odit ipſuz affectione commodi maxime di/
ligit. Sed oppoſitum ipſius eſſe maxime quis odit af
fectione commodi. ergo eſſe maxime diligit. ¶ Re
ſpondeo. de minori poſſet eſſe dubiuz propter btitu
dinem que magis videt̃ diligi affectione commodi:
qꝛ opponit̃ ipſi miſerie. ſed tñ certũ eſt ꝙ iꝫ concupi/
ſcentia quo ad concupitum ſit magis ad btitudinem
non tñ concupita eſt btitudo niſi ꝑpter me ſicut pro/
pter finem: concedo ergo minorem: ſed ad maiorez
ſ. q̃ñ dicit̃ ꝙ eſſe eſt maxime eligibile affectione com
modi: ⁊ ſic oppoſitum eius eſt maxime fugienduz.
dico ꝙ eſt falſa: niſi ſit in eodẽ genere oppoſitionis.
tunc ad minorem dico ꝙ non eſſe eſt oppoſitum eſſe
ↄdictorie. Sed miſeria ⁊ btitudo ↄ̃rie. Velle etiam
⁊ nolle ſunt actus cõtrarij ⁊ hñt oppoſita obiecta: nũc
autem contradictorium non habet rõnem formalez
odibilis: ſed ↄ̃rium. ↄ̃rium enim eſt maioris odij q̃
ↄdictorium. ꝓbo: ex affectione btitudinis eſt odibili
tas. non enim appeto non eſſe niſi qꝛ vellem beatus
eſſe. ſed huic opponitur miſeria. ergo ⁊c̃. ¶ P̃. illud
eſt malum fõmalr̃: ſed non eſſe non eſt malum fomã B
liter. ⁊ ſic pꝫ ꝙ illa propoſitio eſt falſa que dicit: quod
opponitur magis bono eſt magis fugiendum: niſi op
ponant̃ ↄ̃rie. credo tñ ꝙ ꝑpter fugaz pene vellent nõ
eſſe: qꝛ dicit hoc ſcriptura ſm illud Apoc̃. Deſidera/ .9.
bunt homines mori ⁊ fugiet mors ab eis.

Ad argumẽta. ¶ Ad primuz dico ꝙ ibi ſunt duo nol/
le: tñ fortius nolle teneret: ⁊ ſic dicunt̃ nolle nõ eẽ: qꝛ
in non eſſe nihil mali imaginat̃. ¶ Ad 2m dicendum
ꝙ ↄñtia bona eſt de volitione efficaci non tñ de abſo
luta vel ſimplici volitione: ⁊ ideo arguis ex oppoſito
conſequentis ad oppoſitum antecedentis nõ deſtru
endum totum conſequens.

¶ Vel ſic ad primuz. dico ꝙ ibi ſunt duo nolle ⁊ vnũ
fortius alio: ⁊ ideo cedit vni: ⁊ vult illud aliud qꝛ. ſ.
miſeria pene habet rationẽ maioris nolibilitatis. iꝫ
ſint duo nolita ⁊ duo nolle: vnum contrarie ⁊ aliud
negatiue. ⁊ ideo vnum magis nolendum q̃ alterũ.
¶ Ad 2m cum dicitur: ꝙ damnati non poſſunt non
appetere btitudinẽ: ⁊ ſic ſemper eſſe in quiete appe
tunt. Dico ꝙ ↄñtia eſt bona loquendo de volitione
efficaci. non eſt aũt bona loquendo de ↄditionata. i.
ſi poſſent velle non eſſe. Unde iſtud argumentũ ꝓ
cedit ex oppoſito ↄſequentis ad oppoſitum añtis nõ
deſtruendo totum ↄñs. ſimul igit̃ pñt appetere btitu
dinẽ ⁊ non eſſe voluntate conditionata.

Queſtio. III.

enim ppter iustitiam inquantū natura existens sub culpa ordinat per penam. ¶ Sciendū tñ: ꝙ aliter debet gaudere iudex de pena iuste inflicta ꝙ̃ alius cuius non interest. Unde deus acceptat dānatorū penam: qꝛ iusta est: & sit in vindictā offense iudicis: & ideo eius interest habere maiorem complacentiam infligendo iuste penā ꝙ̃ debeant habere beati: qꝛ alij beati minus debent habere de complacētia: eo ꝙ ad eos non pertinet vindicta: imo si placeret deo vellent eoꝝ liberationē vel saltem nō displiceret eis liberatio eorū. Unde deus acceptat id qd̄ iustum est in se: sed beati acceptant illud pro tanto vt est ordinatum & inflictum a deo.

¶ Sed erit ne tristitia in eis in videndo penas dānatorum ppter illud nolle? Dico ꝙ non: qꝛ beati ola vi-
E dent in deo sicut in primo obiecto eorū volito: & volunt qd̄ deus vult. vident aūt deum velle penas eorū & intelligere eas: ideo volūt eas intelligere vt deus: & velle vt deus vult eas: & ideo pena illa non est eis vt obiectū nolitum: sed volitū: tñ si placeret deo absolute nollent: nec tñ ppter hoc est tristitia in eis: qꝛ voluntas eoꝝ non est capax tristitie ppter delecta-
i.ethi^7.c.8. tionem pfectam que impedit oēm tristitiam non solum oppositā: sed quācunqꝫ contingentē. nec est etiā ista nolitio: nisi cōditionalis. s. si deus vellet: & ideo non sequitur tristitia: quia talis nolitio non est sufficiens causa tristitie.

Ad argumēta.

¶ Ad primū nego maiorem: qñ dicis ꝙ essentia non pōt esse ratio cognoscendi. & ad probationem qñ dicis ꝙ est indeterminata. dico ꝙ verum est: non tñ indeterminatione que est cū potētialitate quadam ad ꝯdictoria que est imperfectionis. &
F isto modo materia est indeterminata ad formas: & genus ad spēs. & de ista verū est ꝙ non sufficit ad determinatā cognitionem. Sed alia est indeterminatio & illimitatio actiua & actualitatis: & talis est sufficiens ratio & causandi & cognoscendi: sic essentia diuina est indeterminata ppter illimitationē sue pfectionis. illud aūt indeterminatū quod ppter suā illimitationem est pfectius ꝙ̃ determinatum determinatione opposita bene pōt esse ratio determinate cognitionis. sicut esset vnius tñ. sic aūt essentia diuina se hēt ad omnia cognoscibilia. ¶ Ad aliud dico: ꝙ non habet ideam. cognoscitur tñ per habitū sicut priuatio habet cognosci. ¶ Ad 3^m dico: ꝙ volūt eas: sed non primo: quia volunt quicquid deus vult. & si etiā illas penas volunt: non tamen ppter hoc sunt crudeles: quia nolunt prima volitione: nec tamen ppter hoc tristantur: quia appetitus eorum non est capax tristitie vt dictum est: sed vultu diuino satiātur.

Questio. IIII.

Vltimo quo ad totū quartum istū queritur. Utrum pena oīum dānatorum sit equalis? videtur ꝙ sic. Pena essentialis dānatorum est pena damni que cōsistit in carentia diuine visionis. carentia vero est ꝑuatio: sed priuatio non recipit magis & minus. ḡ &c. ¶ Itē ignis qui facit penam sensus omniū erit idem. Sed agens naturale agit fm vltimū potentie sue in omne in quod agit. ergo equaliter patientur: qꝛ in omnibus pena equalis erit &c. ¶ Item si pena vnius esset minor ꝙ̃ pena alterius: tūc pena peioris eēt maior ꝙ̃ minus mali: sed hoc est falsum. ergo &c. consequentia patet falsitas consequentis probatur: qꝛ maior pena est maius bonum: qꝛ pena est aliquod positiuum. & per consequens bonū: qꝛ a deo. & sic si daretur pena maior peiori: plus daretur sibi de bono. ¶ P̄. si illa pena esset sic diuersa in diuersis fm magis & minus: tunc debet plus attendi maioritas vel minoritas fm extensionem ꝙ̃ fm intensionem. probo. ex hoc debet attendi grauitas pene ex quo grauitas culpe. grauitas autem culpe attenditur penes infinitatem. ergo & pene. sed hoc nō potest esse fm intensionem. ergo quo ad extensionem. ergo in penis non est diuersitas inequalitatis: qꝛ quelibet infinita extensiue: & per consequens omnium hominū erit equalis. ¶ Contra. Apoc. 18. dicit. Quantum glorificauit se: & in delitijs &c. & in psal. dicitur. Reddet vnicuiqꝫ fm opera sua. 60.

Questio. V.

Iuxta hoc queritur. Utrū beatitudo omnium beatorum sit equalis? videtur qd̄ sic. qꝛ dicitur in Math. Singuli receperunt singulos denarios. equale eniꝫ donum erit in ecclesia triumphante quantum ad numeꝝ. ergo non potest intelligi fm extensionem. ergo fm intensionem. ¶ P̄. fruitio sequitur visionē: sed nō vident deum inequaliter. ergo nec fruuntur eo inequaliter. ꝙ non videant deum inequaliter patet p Aug. 83. q. q. 32. vbi dicit ꝙ vnus non intelligit melius rem ꝙ̃ alius: qꝛ qui aliter itelligit rem ꝙ̃ est fallitur. igitur cum fm eum ibidē beati intelligant deum & videant sicut est. vnus non videbit eū clariorem alio: igitur nec eo delectabilius nec beatius perfruitur. ergo non potest inequaliter videri. ¶ Preterea Augu. super Joannē homil. 66. dicit & ponitur in littera. Omnium erit par gaudium. ergo par beatitudo. gaudium enim vel est idem ꝙ operatio: vel consequitur operationem: quia equalem operationem sequitur equalis delectatio. ¶ Contra Joan. 14. dicit saluator. In domo patris mei mansiones multe sunt. & loquit de beatis fz Augustinū. ¶ Preterea. apostolus primo ad Coꝝ. Sicut differt stella a stella in claritate &c. ¶ Item psal. dicitur. Reddet vnicuiqꝫ fm opera sua: sed opera sunt inequalia &c. 15.

Idē puer. 24. & Diere. 25.

Questio. VI.

Iuxta hoc queritur. Utrū beatitudo corporum erit equalis? videt ꝙ sic. primo de impassibilitate. impassibilitas est priuatio: sed priuatio non recipit magis & minus. ergo nec impassibilitas. ¶ P̄. ꝙ non in subtilitate: qꝛ subtilitas est possibilitas coexistendi vnum corpus cū alio pro libito voluntatis anime informātis ipsum. Sed equaliter omne corpus beatū habet possibilitatem talem. ḡ &c. ¶ Contra ad Corinth. i.15. Stella differt a stella: sic erit resurrectio mortuorū.

Respōdeo

Et primo ad secundā questionem circa quā sex sunt vidēda. Primo quomodo potest stare inequalitas in eadem specie. Secūdo vnde est ista inequalitas. Tertio ꝙ non potest absolute esse ex parte potentie passiue. Quarto ꝙ est ex actiuo & qualr. Quinto verū ex natura voluntatis vel habitus. Sexto ex his que inequaliter fruuntur deo. ¶ De primo ꝙ inequalitas possit esse in eadem specie in beatitudine videt esse contradictio: qꝛ beatitudo includit quietationē appetitus naturalis in quolibet beato. Sed appetitus naturalis in quolibet indiuiduo est ad perfectionem summam possibilē in illa specie. ergo si appe-

titus talis quietatur: non nisi per summum possibilē
in specie. ergo hoc erit equale in omnibus. quia ap
petitus naturalis est equalis in omnibus. ergo ec.
¶ .2. appetitus liber consonus appetitui naturali re
ctus est. probo. Consonans recto rectum est. appeti
tus naturalis est rectus: quia deus est causa illius in
natura qui non potest esse causa nisi recta ⁊ recti: sed
appetitus naturalis est ad summam perfectionem
possibilem in specie. ergo ⁊ voluntas libera si est re
cta erit ad summam perfectionem in specie: sed nul
lus est beatus nisi qui habet quicquid vult recte. er
B go nullus erit beatus nisi habeat summaꝫ perfectio
nem que est possibilis in specie. ¶ Respōdeo ꝙ in
equalitas potest stare cum beatitudine in eadē spe
cie. probo. Non oportet ꝙ appetitus naturalis ha
beat omnem perfectioneꝫ cuius est summe capax.
patet de graui qd̄ est capax esse summe deorsum sci
licet in centro. non tamen omne graue potest esse in
centro. ⁊ si tolleretur impedimentum esset summe
deorsum: ⁊ tn̄ non potest esse: sed facit se deorsū quā
tuꝫ potest: ⁊ ibi quiescit. ⁊ ideo sufficit ꝙ graue quie
tetur eo modo quo grauitas est principium intrinse
cum ad quietationem. est autem sic principiū ꝙ stā
te eadem perfectione nature ad quam est maior in
tentio nature maiorem habet perfectionem. ⁊ hoc si
ue fit ab intrinseco perfectiuo eorum siue ab extrin
seco: qd̄ est natura vniuersalis. hoc autem est vt illa
que sunt magis grauia quietentur magis deorsum.
vnde sufficit minus graui ꝙ quietetur in superficie
terre. ¶ Sic est etiaꝫ in proposito: ꝙ licet appetitus
naturalis naturaliter inclinet ad summam perfectiō
nem. iustitia tamen distributiua in deo que ordinat
omnia propter seipsam: ordinat sic homines ad bea
titudinem vt hec perfectio detur propter meritū nō
propter appetitum naturalem ⁊ quia inequalia pos
sunt esse merita in eadem specie hominum per con
sequens ⁊ perfectio potest esse inequalis. ¶ Ad pri
mum argumentum dico. ꝙ totalis appetitus quieta
tur vt est cōsonus voluntati siue regule superiori: nō
ꝙ tantum accipiat quantum capere posset. nihilomi
nus tamen quietatur: q2 attingit quantum natus est
attingere per dispositionem illam mediam sine qua
non erit coniunctio ad illam causam. huius autē dis
positio est per merita. ¶ Ad scd̄m dico. ꝙ appetitus
liber tunc est rectus quando est consonus regule di
uine: ⁊ huic appetitui naturali hui⁹ suppositi. modo
ita est ꝙ quando aliquid habet duas regulas si vt cō
D paratur ad superiorem regulam est conforme ei: tūc
simpliciter est rectum. si vt comparatur ad inferiorē
regulam est ei conforme: est s̄m quid rectū: sed bea
tus non vult habere maiorem beatitudinem ꝙ̄ de⁹
vult eum habere. ⁊ hoc dico actu elicito. ergo tunc
simpliciter appetitus est rectus: non autem quantuꝫ
inclinat naturalis appetitus. ⁊ si conformaretur sibi
in hoc nō diuine regule: iam esset simpliciter malus
idest s̄m quid rectus. ¶ Et qn̄ dicis ꝙ tunc appeti
tus naturalis esset malus. dico ꝙ non. appetitus enī
naturalis est ad hoc ad quod datus est. nec propter
hoc malus est. appetitus enim naturalis tactiuus nō
est propter hoc malus ꝙ non potest non delectari in
tangibili conuenienti: q2 hoc nō est in potestate sua:
sed hoc in appetitu libero esset malum: q2 est in po
testate sua non delectari: ⁊ ideo appetitus naturalis
in hoc nō est rectus: quia appetit illud qd̄ deus vult
ipsum appetere: non enim potest absolute appetere
quod deus vult sicut liber. nec tamen appetit cōtra

deum: q2 deus ordinat eum sic appetere. ¶ Secū
do est videnduꝫ vnde sit illa inequalitas. oportet. n.
ꝙ sit vel a potētia passiua vel actiua: vel ab obiecto
beatitudinis. si potentia sit neutra: sed non potest eē
ab obiecto. probatio. obiectum beatitudinis non po
test esse obiectum beati: nisi vt infinituꝫ in perfectio
ne. Infinitum vt infinitum in perfectiōe non potest
esse inequale. ergo ex parte obiecti nō potest esse in C
equalitas. maior probata est in primo libro. ⁊ modo
etiam probatur. Impossibile est potentiam quieta dist.3.q.j.e
ri perfecte: nisi in optimo in quo saluatur ratio obie alibi sepe.
cti sui: sed totum ens est obiectum volūtatis sub ra
tione boni: ⁊ intellectus sub ratione veri. ergo intel
lectus ⁊ voluntas non quietantur: nisi vbi est obie
ctum suuꝫ in summa sua perfectione: sed in nullo fi
nito potest esse in summa sua perfectione. ergo non
nisi in infinito. minor probatur. enti vt ens nō repu
gnat esse infinitum: vt probatum est libro primo. er
go ec. patet ergo ꝙ ex parte obiecti non pōt esse ista dist.2.
inequalitas: q2 s̄m totum s̄m rem ⁊ rationem obij
citur obiectum. ¶ Tertia cōclusio est ꝙ non potest
esse ista inequalitas ex parte potentie passiue absolu D
te: cuius ratio est. quecunqꝫ potentia passiua in spe
cie est ad perfectionem totam eandem in specie ab
solute in quocunqꝫ indiuiduo propter dispositioneꝫ
tamen: vtputa propter merita vt disposita sic potest
esse inequalis respectu perfectionis in diuersis indi
uiduis in eadem specie: sed ista non sufficit: q2 non
manet cum effectu. s. beatitudine. nec est causa prin
cipalis: sed est tn̄ preuium ad effectum. non aūt ma
net quando inest. ¶ Quarta conclusio est: ꝙ est ex E
parte actiui. actiuum autem potest poni vel intrinse
cum vel extrinsecum. si ponatur extrinsecuꝫ: impos
sibile est ꝙ ponatur inequale in se: sed q2 tn̄ inequa
liter agit. non auteꝫ potest inequaliter agere: vel sal
tem non agit inequaliter: nisi q2 dispositio preuia ē
inequalis: nisi forte diceres ꝙ agit inequaliter sine
dispositione: quia agit sicut vult: ⁊ non s̄m iustitiam
distributiuam. tunc enim non est causa quare vnus
minus vel plus habeat ꝙ̄ alius: nisi quia vult vni da
re plus ꝙ̄ alteri. ⁊ si esset agens necessarium vt pone
ret philosophus ꝙ ageret necessitate nature: seque
retur ꝙ causaret in quolibet quantum posset cape
re natura illa. ¶ Si autem ponatur principium ac
tiuum intrinsecum aliqualiter videtur probabile ꝙ
sit charitas. non enim videtur poni propter aliud ni
si propter principium actiuum. non enim videtur fa
cere ad passioneꝫ. nec frustra ponitur. ergo habet ra
tionem principij actiui: sed non potest habere ratio
nem principij actiui: nisi potentia sit actiua quaꝫ ha
bilitat ad agendum: que potentia est voluntas. si sic
tunc facile est videre quomodo est inequalitas: non
solum in actione: sed etiam in ipso principio actiuo
est inequalitas: vt patet. voluntas eniꝫ ⁊ charitas in
diuersis s̄m perfectionem possunt esse inequales.
¶ Quita conclusio sequitur ex illa quarta: quia si vo F
luntas est causa inequalitatis: quia est principiuꝫ ac
tiuum inequale: tunc erit inequalitas in beatitudine
in naturalibus. si autem inequalitas sit per habitus
charitatis. tunc videtur ꝙ nobilior voluntas si non
habet equalem habitum charitatis: non potest equa
liter agere sicut ignobilior: qd̄ videtur incōueniens.
¶ Respondeo ad hoc ꝙ siue sit voluntas equalis:
charitas vero inequalis: siue charitas equalis ⁊ vo
luntas inequalis. potest tamen in inequalem actū.
probo. In effectu potest esse pfectio aliqua: non solū

a prima causa: sed etiam a secunda. ¶ Sed dices. si sit equalis charitas: ita ꝙ habens voluntatem ignobiliorem habet tantam charitatem quantaȝ habens nobiliorem voluntatem: ⁊ habēs nobiliorem habet simplicem charitateȝ: ⁊ est causa equalis actus tūc: quantum est ex parte actus charitatis: tm̄ quantū est ex parte actus voluntatis: qui hȝ volūtatem nobiliorem hēt perfectiorem actum: ⁊ tunc cuȝ charitas sit ratio merendi sequitur ꝙ inequaliter meriti erunt equaliter beati. ¶ Respōdeo ⁊ dico ꝙ ē equalitas quantitatis in illis in specie actus: tm̄ est inequalitas proportionis. inferior enim voluntas agit s̄m totum suum conatum: sed voluntas nobilior non. ⁊ sic s̄m hoc non dabitur tanta charitas vni sicut alteri proportionaliter. ¶ Sed argues. Ille qui habet nobilioreȝ voluntatem ⁊ minorem charitatem non habet equalem beatitudinē equali actu. ¶ Dico: ꝙ primo sunt
g equales in merendo equalitate quātitatis. nō equalitate proportionis: que attenditur s̄m maioreȝ conatum vel minorē. ideo charitas inequaliter inequalitate proportionis tribuitur eis. beatitudo tm̄ equaliter equalitate quantitatis. ¶ Ex hoc patet. 6. ꝙ. s. inequaliter fruuntur deo. ¶ Sed quid volūt ne equaliter bonum suum ⁊ alteri bono bonum suū maius vel inequaliter: videtur ꝙ non: quia maius bonum est magis diligendum. Sed bonū beatissime virginis ē maius ꝗ̃ bonum Lini. ergo beatus Linus magis diligit bonum beate virginis ꝗ̃ suum sibi: ⁊ si sic cū dilectionē sequaꝛ gaudium: tunc tm̄ gaudebit: immo plus de bono alterius qui hēt maius gaudiū ꝗ̃ de bono suo quod est minus. ¶ Respondeo. vnusquisque citra deum plus diligit se ꝗ̃ alium. ⁊ ad hoc tenē
h tur. q2 post deum minus tenentur odire se ꝗ̃ aliquē alium ⁊ magis diligere se ꝗ̃ aliquem alium: q2 si nō tunc nō tenereꝛ magis vitare peccatū in se ꝗ̃ in quacunq; creatura: qᵒ est falsum. In nullo enim tm̄ debet fugere peccatū sicut in se. ⁊ pro tāto magis tenetur sibi diligere deum amore cōmodi ꝗ̃ beate virgini. ¶ Ad rationem qn̄ dicitur maius bonuȝ ⁊c̄. dico ꝙ verum est ceteris paribus. hic aūt nō sunt cetera paria. excluso igitur simpliciter optimo falsuȝ est ꝙ omne melius sit magis diligendum. nisi sit equalis vnitas vtriusq; boni ad diligētem: q2 dilectio fundatur in vnitate. ¶ Aliter potest dici: ꝙ verum est extensiue non intensiue. vult enim beate virgini bonū qᵒ est maius ⁊ sibi suum: tm̄ vult bonum suum intēsiori actu ꝗ̃ beate virgini suum bonum: lȝ plura bona velit beate virgini. ¶ Sed quid er[illegible] ne adhuc propter hoc equale gaudium: q2 vult illi bonum suum: qᵒ est maius: ⁊ sibiipsi bonum suum qᵒ est minus: videtur ꝙ sic: quia vult illi maius bonum ꝗ̃ sibi: qᵒ bonum etiam euenit sibi. sed de hoc generatur gaudium. ergo habebit gaudiuȝ tm̄: vel plus de bono alterius sicut de suo. ¶ Respōdeo. gaudiū magis nō
i semper prouenit ex volito magis bono: sed ex intensiori actu volendi bonum volitum: sed bonum suuȝ est magis volitū intense ꝗ̃ alterius. ergo ex hoc magis gaudium est.

Grego^o sic exponit.

Ad argumēta

illius qōnis. ¶ Ad primuȝ ꝙ singuli recipiunt singulos denarios ⁊c̄. dicitur ꝙ verum est: ⁊ expōiꝛ de vita eterna: quā quilibet accipit. ¶ Aliter expono: ꝙ ille denarius est essentia diuina q̄ est idē obiectum oīum beatorum: ⁊ datur omnibus sub eq̄li ratione: q2 infinita ex parte obiecti. ¶ Ad 2^m dico ꝙ oēs ille propositiones sunt truncate. aduerbiū enī nisi habeat participium vel verbum semp̄ est truncata locutio siue incongrua: sic est propositio hec in proposito: qui intelligit rem aliter ꝗ̃ est fallitur. hec enī alietas potest poni circa actum intelligendi: ⁊ sic est
propositio falsa: q2 omnis intellectus creatus intelligit rem aliter ꝗ̃ est: q2 intellectio est accidens. intellectum autem potest esse aliqua substantia: ⁊ sic non est propositio Augustini alia ab illa philosophi. ab eo ꝙ res est vel non est oratio dicitur vera vel falsa. potest etiam poni circa rem que intelligitur. ⁊ sic intellectus si rem aliter intelligit ꝗ̃ sit: falsum intelligit. ⁊ s̄m hoc illud aliter dicit modum circa obiectum. ⁊ sic qui intelligit rem aliter ꝗ̃ est fallitur: quia non intelligit eam. nihilominus tamen vnus potest habere clariorem modum intelligendi alio. ¶ Ad aliud dico ꝙ non est par fruitio: nec par gaudiuȝ: nec etiā par amor cōcupiscentie: nec etiam par delectatio sequens: licet enim sit de paribus: non tamen pari affectu. Intelligit ergo Augustinus extensiue: non intensiue: q2 quilibet gaudebit de quolibet: ⁊ de omnibus de quibus alius gaudebit. k

In predicamentis. c. de subs.

l

Ad tertiā qōnem

dicenduȝ: ꝙ si ille beatitudines corporis ponunꝛ qualitates absolute positiue tunc erunt inequales: q2 siue pficiant corpus suuȝ ex redundantia aīe ad corpus: siue a deo imediate differunt tm̄ s̄m merita: q2 merita sunt inequalia: etiaȝ cū beatitudo aīarū sit inequalis ille qualitates erūt inequales. Si aūt impassibilitas est solū possibilitas nō patiēdi corpus passione abiiciēte a substātia deo pseruante: vt visum est prius: ⁊ si subtilitas est possibilitas essendi corpus cū alio corpore p libito voluntatis aīe sue: tunc videꝛ de his ꝙ nō recipiunt ineq̄litatem: quia oīa corpora equaliter preseruantur a passione: ⁊ equaliter pñt esse cū alio corpore. agilitas vero si est in corporibus qualitas proportionis posset esse equalis. si vero est s̄m ꝙ proportionanꝛ virtuti anime. ⁊ illa potest eē inequalis: sic ⁊ agilitas. de claritate si est tm̄ perfectus color in gradu perfecto non est dubiū quin sit inequalis. ¶ Ad argumenta. duo prima pcedunt de impassibilitate ⁊ subtilitate: pȝ in corpore qōnis quid sit dicendum. ¶ Ad illud in oppositum de claritate concedo. m

Ad primā qōnem

cōcedo ꝙ damnati erūt miseri miseria. s. aīe ⁊ corporis: ⁊ ita est duplex miseria: sicut ⁊ beati sunt beati in aīa ⁊ corpore miseria aūt anime est in duplici pena. s. dāni ⁊ vermis de pena dāni dico ꝙ nō est solū carentia: q2 sic non esset pena sed carentia est boni apti nati inesse: ⁊ cōuenientis qᵒ dȝ inesse. nō boni remoti sed ppinqui: nec cū hoc toto eēt illa carētia pena: nisi eēt nolita. ⁊ ideo opȝ ꝙ sit carētia inuolūtaria. sic aūt pōt duplr intelligi inequalis ꝓ q2 esset carētia inequalis: q2 ineq̄liter ordinati ad beatitudinē: q2 ad alios ⁊ alios gradus beatitudinis. similr pōt esse inequalitas inuolūtaria q2 magis vellet minus bonū suum ꝗ̃ alteri^us. ¶ Sed qualr erit illa inequalitas in illis? Dico ꝙ erit s̄m inequalitatem culpe: q2 qui habet grauioreȝ habebit carētiam maioris boni ad qᵒ fuit ordinatus. probo. Quanto actus elicitur cum maiori conatu tāto debet habere maiorem rectitudinem: ⁊ per consequens tanto magis debet ordinare ad maius premium. qui ergo grauius peccat: priuat se maiori bono: ⁊ sic patet s̄m primum moduȝ quomodo potest pena dāni esse inequalis. ¶ Ex alia pte. Quāto ali n

o

quis grauius peccat tanto magis dimittitur affectio
ni cõmodi: & priuatur affectione iustitie: & per conse
quens erit magis nolens peccatum suum inquantũ
est causa pene. ergo magis habebit de nolitione q̃
alius: quanto magis habet de affectione commodi.
¶ Contra. si ille qui fuit maior peccator magis dili
git se: & sic magis tristatur de damno suo: tñ quantũ
diligit se magis delectabitur. probo. si talis magis di
ligit se & voluntarie operat̃ circa se vt obiectum dile
ctionis sue: vtputa circa obiectum beatissimuz. & sic
tunc aliqua delectatio erit in eis: qđ est inconueni/
ens. ¶ Respondeo. si quilibet damnatus: & pcise de
p mones possent stare in quieta cognitione sua & dile
ctione sua perpetua: & non determinarentur ab hoc
vel ab alio reputarent se beatos beatitudine natura
li: & ideo in cognitione sua maxime quiescerẽt. & cre
do q qz ab hoc impediũtur q est eis maxima pena.
¶ Et tunc ad rõnem dicendum: q nullus potest sta
re absolute in cognitione & consideratione sua: sed
tñ vt est terminus cuiusdam alterius. s. inferni vel
carentie vel priuationis tanti boni cõmodi: sicut in/
firmus considerat se: non tñ delectatur: qz non consi
derat se nisi vt est terminus concupire sanitatis qua
caret quã si obtinere non potest amplius tristatur &
punitur: & tunc dico q diligens se ad habendum ali
quid: qđ nunq̃ poterit habere illa dilectio est cũ me
roris & tristitie. ¶ De pena vermis dico sicut de pri/
ma. Illa enim pena vermis erit quedam tristitia &
q continuus remorsus conscientie: & ista pena erit eis
inequalis. sicut tristitia qua nollent isti mala pati est
eis inequalis: vt dictum est supra inquantũ tollit ab
eis bonũ cõmodi. sic enim habebunt remorsum ma
iorem vel minorem fm pportionem culpe: sicut de
peccato grauiori infligitur eis grauior pena. ¶ Si q̃
ras vel dicas q isti sunt equales in naturalibus. ine
quales tñ in conatu voluntatis ad peccãdũ. ergo de
betur eis pena equalis propter equalitatem in natu
ralibus. vel inequalis propter maiorem vel minorẽ
In solone 2ᵉ questiũ. conatum. ¶ Respõdeo (sicut supra de beatitudine)
non enim est equalis beatitudo propter equalitatez
in naturalibus: nec propter equalitatem boni actus
eliciti. sed fm q est maior conatus in hoc q̃ in illo.
fm hoc est maius meritum & maius premiuz. sic in
proposito: lz voluntates peccantium & actus fuerint
equales: non tamen eque fuit in eis culpa: qz nõ fuit
in quolibet equalis conatus in peccato: quare nec
equalis pena in puniendo. ¶ De pena ignis dico: q
r ignis imutat sensum: & mediante sensu imutat appe
titum sensitiuum. & mediante illo voluntatem: & in
equaliter obiectuz potest esse. ¶ Sed erit ne ista in
equalis immutatio: vel qz ignis in se est inequalis:
vel qz corpora inequaliter immutant̃ ab eis. ¶ Di
co q si illa corpora damnata erunt sine motu locali:
ita q non mouebuntur de loco ad locum: tunc affli
ctiua erunt inequaliar & hoc est rationabilius q sint
inequalia q̃ equalia: qz sic sunt pauciora miracula
in damnatione eorum. si enim est afflictiuum equa
le: & tñ vnus minus & alius magis punitur: erit ibi p
petuum miraculum. si autez sunt mobiles: & transfe
rantur de loco ad locum: tunc possunt transferri de
vno afflictiuo in vno gradu ad aliud afflictiuum in
alio gradu fm illud Job. Transibunt ab aquis niui 24.
um ad calorem nimiuz. Uel si erit equale: potest di
ci q est eis intrinsecum afflictiuum eorum: vel per
petuo contiguatiuuz: sicut cõcederetur modo de de
monibus. & ad hoc videtur esse Aug. 12. de ciui. dei.
c. 16. in quadam auctoritate que sic incipit. Non est
negandum.

Ad argumẽtum pmum dico. q ratione ha
bitus quem negat puatio non est maior vna q̃ alia.
sed ratione malitie & maioris boni qđ priuat potest a
esse maior: qz priuatio maioris boni. Uel potest di/
ci q est inequalis inquantũ inuoluntaria. ¶ Ad 2ᵐ
patet responsio. ¶ Ad 3ᵐ dico: q fm iustitiaz distri In 3° articlo
butiuaz non potest dari peiori plus de bono si ẽ sim
pliciter magis bonum & huic. si vero non est bonuz b
huic. est tamen bonũ simpliciter maius bene potest
dari: & sic est de pena in proposito. ¶ Ad vltimũ ne/
go. q excessus in pena debeat attendi fm quantita/
tem extensionis: quia per se culpe correspondet pe
na fm intensionem fm iustitiam distributiuam. vn dist. 46.q.
de (sicut dixi supra.) deus posset infligere penam ali. 4. in fine &
quam: que si tñ per momentum duraret: sufficiẽter 49.q.6.
tamen puniret peccatum. nec forte duratio pene ca
dit sub demerito: sicut nec duratio beatitudinis sub
merito: sed ratione liberalitatis. ¶ Et quãdo dicis c
q grauitas accipit extensionem in peccato quia fm
infinitatẽ: & fm hoc correspondet pena. Dico q pec d
catum non dicitur infinitum: nisi quia separat ab in
finito: non q formalr malitia sit īfinita: qz talis & tãta
est quãta est bonitas que nata fuisset inesse illi actui.
si fm debitas circumstantias fuisset elicitus: sed h nõ
fuisset infinita: nec possibile fuisset esse infinitam nisi
pro tanto: qz coniungit infinito. hoc patet de fide ad
petrum circa medium. & ideo pena durat: qz pecca/
tum in eis durat. vnde dicit. Permanente in eis in/
iuste affectionis malo permanet in eis iuste retribu
tionis dãnatio. A quo nos custodire dignetur qui ẽ
benedictus in secula seculorum. Amen.

¶ Explicit Scriptum Quartũ Oroniense sup Quar
to Sniarum a Subtilissimo Doctore editum Joan
ne Duns Scoto Ordinis Minoruz ac oium Theo
logorum Principe: nuperrime ab Innumeris Er/
roribus absolutuz a Clarissimo Doctore Antonio de
Fantis Taruisino.

Tabula

¶ Incipit tabula super 4m sententiarum. Et nota ꝙ per primum numerum assignatur numerus questionum. ⁊ per secundum numerus chartarum.

8

Tabula